Integrované územní investice
Hradecko-pardubické
aglomerace

STRATEGIE ÚZEMÍ HRADECKO-PARDUBICKÉ AGLOMERACE 2021+

KONCEPČNÍ ČÁST

Srpen 2022

EVROPSKÁ UNIE
Fond soudržnosti
Operační program Technická pomoc

MINISTERSTVO
PRO MÍSTNÍ
ROZVOJ ČR

Integrované územní investice
Hradecko-pardubické
aglomerace

Zpracovatel

Centrum investic, rozvoje a inovací

Magistrát města Pardubic, Oddělení implementace Strategie ITI

Objednatel

Statutární město Pardubice

Zpracování Koncepční části Strategie území Hradecko-pardubické aglomerace spolufinancováno v rámci projektu:

Název projektu: Řízení Strategie integrované územní investice Hradecko-pardubické aglomerace III

Registrační číslo projektu: CZ.08.1.125/0.0/0.0/15_003/0000236

Operační program: Operační program Technická pomoc 2014–2020

EVROPSKÁ UNIE
Fond soudržnosti
Operační program Technická pomoc

MINISTERSTVO
PRO MÍSTNÍ
ROZVOJ ČR

Obsah

Úvod ***4***

1 Území Hradecko-pardubické aglomerace ***5***

1.1 Přístup k vymezení aglomerace v programovém období 2014–2020 5

1.2 Současný přístup k vymezení území v ČR 5

2 Analytická část ***12***

2.1 Socio-ekonomická analýza 12

2.2 Analýza problémů, rozvojových potřeb a potenciálu území 258

2.3 Analýza stakeholderů 270

3 Strategická část ***273***

3.1 Strategický rámec 273

3.2 Vazba na horizontální témata 317

3.3 Vazba na strategické dokumenty 320

3.4 Integrované rysy Strategie 332

3.5 Zapojení partnerů do přípravy a provádění Strategie 382

4 Implementační část ***387***

4.1 Popis řízení Strategie včetně řídicí a realizační struktury 387

4.2 Monitorování a evaluace integrované územní strategie 397

5 Přílohy ***399***

6 Seznam použitých zkratek ***494***

7 Seznam grafů, tabulek a obrázků ***500***

Přílohy

Příloha 1 Seznam obcí Hradecko-pardubické aglomerace

Příloha 2 Přehled projektů mateřských a základních škol financovaných z IROP k 1. 6. 2020

Příloha 3 Přehled zrealizovaných projektů středních škol na území Hradecko-pardubické aglomerace z IROP k 1. 6. 2020

Příloha 4 Koincidenční matice a popis vazeb

Příloha 5 Analýza rizik

Příloha 6 SEA hodnocení

Příloha 7 Doklad o schválení Strategie území Hradecko-pardubické aglomerace ŘV A

Příloha 8 Doklad o schválení Strategie území Hradecko-pardubické aglomerace Zastupitelstvem města Pardubic

Příloha 9 Statut a jednací řád ŘV a PS

ÚVOD

Strategie území Hradecko-pardubické aglomerace (dále jen Strategie) představuje zásadní dokument pro realizaci klíčových integrovaných teritoriálních/územních investic (ITI) v této zájmové oblasti, které budou řešit definované problémy daného území financovatelné nejen z Evropských strukturálních a investičních fondů (ESIF). Je třeba zdůraznit, že ITI je nástrojem územní dimenze v metropolitních oblastech a aglomeracích celostátního významu uplatňující integrovaný přístup s využitím ESIF, který je realizován na základě integrované územní strategie. V ČR bylo pro období 2021–2027 vymezeno 13 metropolitních oblastí a aglomerací. Nástroj ITI umožňuje financovat projekty z více než jedné prioritní osy jednoho či více programů, což díky zaměření na řešení hlavních problémů a rozvíjení klíčových potřeb v území generuje synergické efekty.

Integrovaná územní strategie obsahuje opatření, která jsou vzájemně podmíněná, vzájemně se doplňují a/nebo jejich realizace v rámci jedné integrované územní strategie generuje synergické efekty.

Dokument kontinuálně navazuje na Strategii integrované územní investice Hradecko-pardubické aglomerace (schválena v roce 2016), jejímž prostřednictvím bylo umožněno spolufinancování klíčových investic z ESIF v programovém období 2014–2020.

Hradecko-pardubická aglomerace (dále jen aglomerace) je v rámci ČR jedinečná dvoujaderná sídelní aglomerace, jejímiž jádry jsou dvě velikostně, významově a historicky srovnatelná města Hradec Králové a Pardubice. Až do roku 1999 byla tato sídelní oblast součástí Východočeského kraje a od ledna 2000 byla rozdělena do dvou nově vzniklých krajů (Královéhradeckého a Pardubického). Mezi oběma městy a jejich zázemím však navzdory administrativnímu rozdělení stále existují velmi silné hospodářské a kulturně-společenské vazby. Oblast aglomerace byla vymezena na základě Závěrečného dokumentu: Vymezení území pro Integrované teritoriální investice (ITI) v ČR (více viz kapitola 1).

Strategie vychází ze specifických problémů a potřeb vymezeného území identifikovaných na základě hlavních zjištění v socioekonomické analýze a odráží rozvojový potenciál území. Součástí analytické části (viz kapitola 2) je i analýza stakeholderů.

Ve strategické části je definována vize, globální, strategické a specifické cíle a opatření (viz kapitola 3). Dále je deklarována vazba na horizontální témata a také vazba na strategické a koncepční dokumenty, které mají vztah k řešenému území a tématu. Detailně jsou též popsány integrované rysy Strategie a integrovaná řešení zahrnující zrealizované, realizované a připravované strategické projekty v území. Popis průběhu přípravné fáze Strategie, která vznikla kombinací expertního a komunitního přístupu, kdy probíhala identifikace, jednání a konzultace se zástupci identifikovaných klíčových hráčů v území, obsahuje kapitola 3.5 Zapojení partnerů do přípravy a provádění Strategie.

V implementační části (viz kapitola 4) je popsán proces způsobu řízení ITI a realizační struktury. Nedílnou součástí implementace Strategie je nastavení systému monitorování a hodnocení. Dokument je doplněn přílohami, mj. obsahuje seznam obcí aglomerace, analýzu rizik, SEA hodnocení či doklady o schválení Strategie zastupitelstvem nositele a Řídicím výborem aglomerace (ŘV A).

Dokument byl zpracován v souladu s Metodickým pokynem pro využití integrovaných nástrojů a regionálních akčních plánů v programovém období 2021–2027 (MP INRAP).

1 ÚZEMÍ HRADECKO-PARDUBICKÉ AGLOMERACE

Hradecko-pardubická aglomerace je vysoce urbanizované území rozkládající se na pomezí dvou krajů Královéhradeckého a Pardubického, které oba spadají do jednotky NUTS 2 Severovýchod. Obě jádra aglomerace, krajská města Hradec Králové a Pardubice, již mnoho desetiletí tvoří jednotný, funkčně propojený celek s vysokým pohybem obyvatel a vzájemně se podporující hospodářskou činností. V rámci ČR se jedná o jedinečnou aglomeraci se dvěma srovnatelnými jádry se silnou koncentrací obyvatelstva a ekonomických činností, z nichž značná část má mezinárodní význam. Vazby mezi jádrovými městy aglomerace Hradcem Králové a Pardubicemi silně působí na okolí a velkou měrou ovlivňují konkurenceschopnost celého regionu.

Až do roku 1999 byla tato sídelní oblast součástí Východočeského kraje a od ledna 2000 byla rozdělena do dvou nově vzniklých krajů (Královéhradeckého a Pardubického). Mezi oběma městy a jejich zázemím však navzdory administrativnímu rozdělení stále existují velmi silné hospodářské a kulturně společenské vazby.

1.1 PŘÍSTUP K VYMEZENÍ AGLOMERACE V PROGRAMOVÉM OBDOBÍ 2014–2020

V návaznosti na hlavní správně-hospodářské funkce jádrových měst bylo vymezení Hradecko-pardubické aglomerace založeno na vyjížďkových vztazích širokého okruhu obcí k centrálním jádrům aglomerace. Hlavním indikátorem vymezení aglomerace byla celková vyjížďka, tj. vyjíždějící do zaměstnání a do škol souhrnně. Takto sledovaná vyjížďka dobře reflektuje identifikované funkce jádrových měst (zaměstnavatel, centrum vzdělání, služby atd.). Pro zajištění vysoké intenzity těchto vztahů pak bylo stanoveno kritérium počtu vyjíždějících z obce do center aglomerace nad 40,0 %.

Při kartografickém znázornění bylo identifikováno a doplněno několik obcí ležících uvnitř spojitého území, avšak nesplňujících uvedené vyjížďkové kritérium, tak, aby zůstala zachována jednotnost celého území.

Současně bylo z provedeného výběru vyřazeno několik obcí mimo základní spojité území a byl proveden průmět okresních hranic. Z obcí mimo okresy Hradec Králové a Pardubice byla ponechána pouze větší územní střediska se silnou vyjížďkovou vazbou a obce v blízkosti jádrových měst (jde zejména o obce z okresu Chrudim, kdy město Pardubice se v rámci pardubického okresu nachází asymetricky blízko jižní hranice okresu).

Takto vymezené území mělo k 31. 12. 2013 celkem 335 118 obyvatel, rozlohu 1 320,4 km^2, hustotu 253,8 obyvatel/km^2 a jeho součástí bylo celkem 145 obcí (14 se statutem města). Svou rozlohou zasahovalo především do okresů Hradec Králové, Pardubice a částečně do blízkého okresu Chrudim. Z dalších okresů do území spadala již pouze města Týniště nad Orlicí (okr. Rychnov nad Kněžnou) a Jaroměř (okr. Náchod), která přirozeně spádují do jádrových měst aglomerace.

Vymezení metropolitních oblastí a aglomerací v rámci programového období 2014–2020 bylo značně metodicky diferencované. V některých případech se prokázala oprávněnost regionalizačních metod, v jiných ale metodiku výrazně ovlivnily požadavky na minimální velikost metropolitních oblastí a také zohlednění politických dokumentů. Potvrdila se nutnost jednotného metodického postupu pro vymezení urbanizovaných území v ČR pro programové období 2021–2027.

1.2 SOUČASNÝ PŘÍSTUP K VYMEZENÍ ÚZEMÍ V ČR

Na rozdíl od programového období 2014–2020 byla území jednotlivých metropolitních oblastí a aglomerací pro nastavení efektivního čerpání prostředků z ESIF vymezena na základě jednotné

technické metodiky, zpracované v rámci veřejné zakázky Ministerstva pro místní rozvoj ČR (*Vymezení území pro Integrované teritoriální investice (ITI) v ČR*[1]).

Jednotný postup vymezení metropolitních oblastí a aglomerací statutárních měst v ČR přinesl v některých urbanizovaných územích relativně významné změny. Třináct hodnocených území integrovaných územních investic (ITI) a integrovaných plánů rozvoje území (IPRÚ) bylo pro programové období 2014–2020 vymezeno na základě významně odlišných metodik. Proto bylo již na počátku analýzy zřejmé, že u některých území neodpovídá administrativní vymezení hranic funkčním vztahům. Bez výrazných změn tak zůstalo jen několik metropolitních území a aglomerací.

Kromě jednotné metodiky, uplatněné pro všechna urbanizovaná území, byly změny v počtu a prostorových vazbách obcí zařazených do aglomerace způsobeny také reálnými změnami vyvolanými dynamikou rezidenční a komerční suburbanizace, vývojem lokální a regionální ekonomiky jádrových měst a změnami prostorového chování populace metropolitních oblastí v posledních pěti letech.

Technická metodika obsahuje jednotné vymezení metropolitních území a aglomerací pro urbanizovaná území všech statutárních měst v ČR především s ohledem na jejich srovnatelnost. Metodika vymezení metropolitních oblastí a aglomerací vychází primárně z požadavku využít data mobilních operátorů a aktuální data ze statistické evidence. Do značné míry se opírá o přístup aplikovaný v programovém období 2014–2020 pro Pražskou metropolitní oblast (Ouředníček a kol. 2014, 2018). Základem tohoto vymezení byly SO ORP. Tato alternativa byla diskutována i v průběhu zpracování Technické metodiky. Na základě konečného rozhodnutí Ministerstva pro místní rozvoj (MMR), které se v jednání s nositeli ITI přiklonilo k většinovému názoru, je vymezení zpracováno v podrobnosti obcí.

Vymezení metropolitních území a aglomerací v ČR je založeno na třech metodách, které vycházejí z uplatnění rozdílných aspektů metropolizace, územní koncentrace kontaktů a procesů a dynamiky rozvoje suburbánních oblastí největších českých měst. Metody byly zároveň již několikrát v praxi využity a jsou rovněž součástí profesních publikací, které prošly nezávislými recenzními řízeními v domácích i zahraničních časopisech (Hampl, Gardavský, Kühnl 1987; Hampl 2005; Ouředníček a kol. 2014, 2018; Hampl, Marada 2016). Metody vycházejí:

- z posouzení intenzity a koncentrace kontaktů v rámci integrovaných systémů středisek vymezených na základě aktuálních dat mobilního operátora (2019);
- z posouzení podílu obyvatelstva integrovaného v rámci denních systémů aktivit a průměrného času stráveného v jádrových městech metropolitních oblastí opět na základě dat mobilního operátora (2019);
- posouzení dynamiky rezidenční suburbanizace založené na dlouhodobé statistice realizované bytové výstavby a směrové migrace z jader metropolitních oblastí do suburbánních obcí (2009–2016).

Posledním krokem metodického postupu bylo vzájemné propojení (syntéza) jednotlivých využitých metod a návrh finálního vymezení metropolitních oblastí a aglomerací statutárních měst v ČR. Vymezení metropolitních oblastí a aglomerací na základě obcí bylo postaveno na výsledném koeficientu, který zahrnoval všechny tři výše popsané metody.

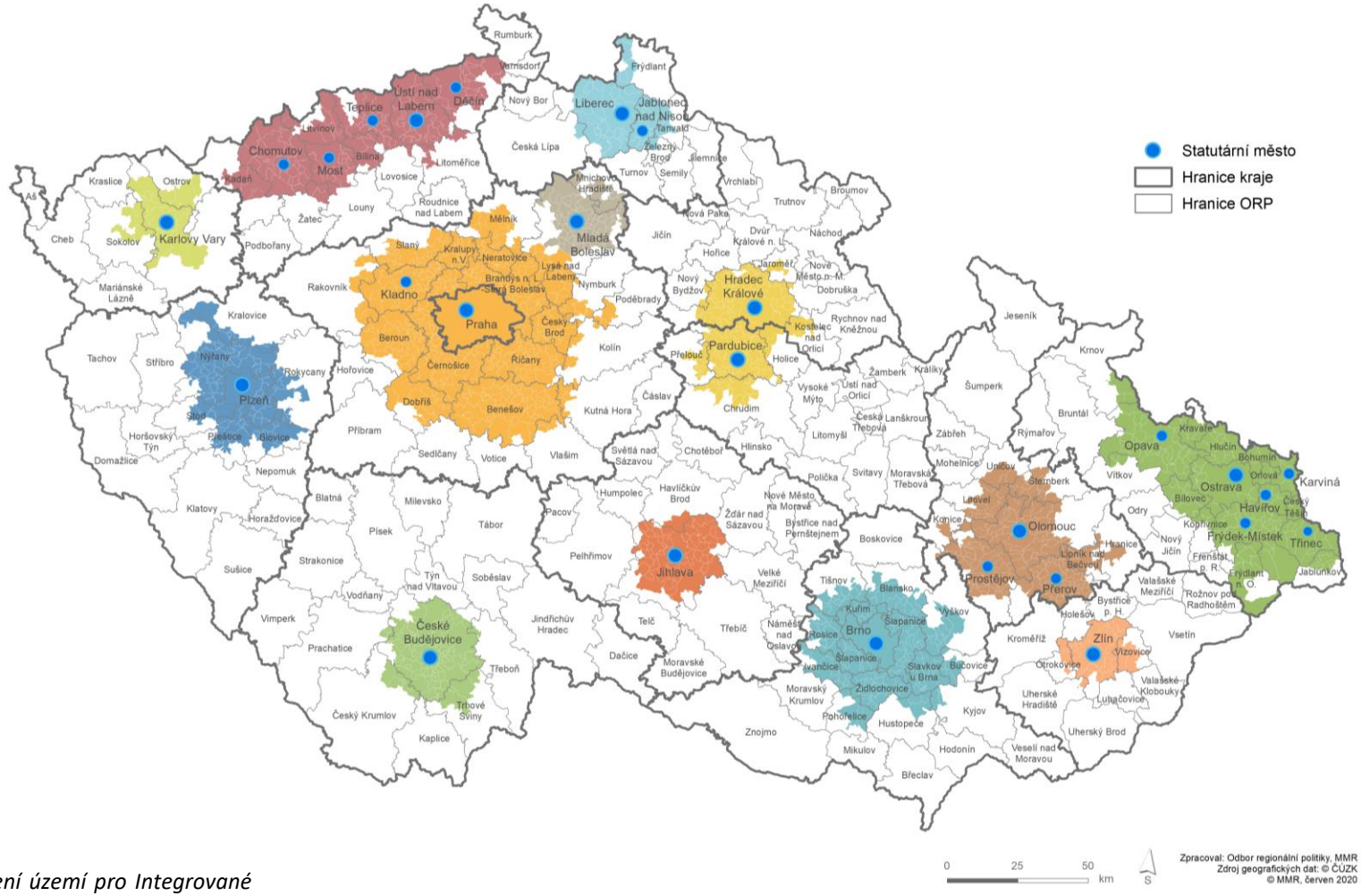
Na základě výstupů z připomínkového řízení první verze Technické metodiky bylo doplněno pravidlo týkající se přiřazení větších sídel (zejména center ORP) do výsledného vymezení urbanizovaných území.

[1] *https://www.mmr.cz/getattachment/Microsites/Uzemni-dimenze/Regionalni-rozvoj/ITI/Dokumenty/Vymezeni-uzemi-aglomeraci-a-metropolitnich-oblasti/Vymezeni-uzemi-pro-ITI-v-CR.pdf.aspx?lang=cs-CZ&ext=.pdf*

MMR dále v rámci oponentního řízení k Závěrečnému dokumentu, v němž byla vymezena konkrétní území ITI ve formě metropolitních oblastí a aglomerací, umožnilo nositelům strategií využít tzv. mechanismus flexibility, tedy dodatečnou limitovanou úpravu nově vymezeného území.

Přehled všech urbanizovaných území nabízí Obrázek 1.

Obrázek 1 Vymezení metropolitních oblastí a aglomerací v roce 2020

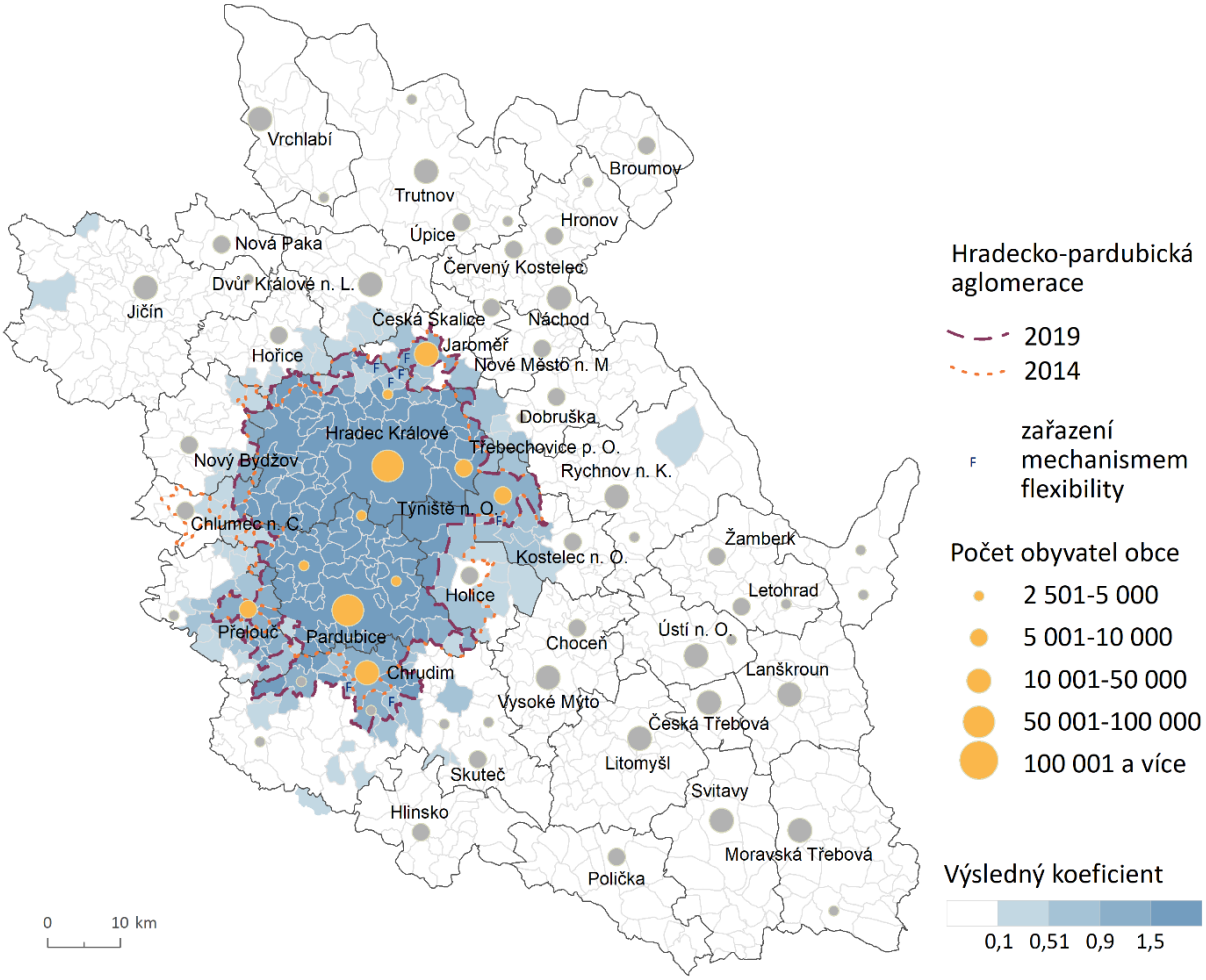
Zdroj: Vymezení území pro Integrované teritoriální investice (ITI) v ČR

1.2.1 CHARAKTERISTIKA ÚZEMÍ HRADECKO-PARDUBICKÉ AGLOMERACE

Hradecko-pardubická aglomerace je tvořena dvěma relativně populačně vyrovnanými centry s intenzivními prostorovými vazbami. Aglomerace je dominantním sídelním centrem východních Čech. Aglomerace se nachází na území dvou samosprávných krajů a devíti SO ORP (Pardubice, Hradec Králové, Holice, Přelouč, Chrudim, Nový Bydžov, Kostelec nad Orlicí, Jaroměř, Dobruška). Kromě obcí tvořících souvislé území kolem statutárních měst (s požadovanou minimální hodnotou koeficientu pro zařazení do aglomerace v rámci Technické metodiky) jsou v aglomeraci zahrnuty i dvě enklávy s nižší hodnotou koeficientu. Mechanismem flexibility bylo přidáno 7 dalších obcí na okraji aglomerace a následně i jedna obec nově tvořící enklávu.

V mapě níže (Obrázek 2) je vedle současného vymezení zaneseno i vymezení Hradecko-pardubické aglomerace z roku 2014. Aktuální území se oproti roku 2014 významně neliší. Celkově se počet obcí v aglomeraci změnil o sedm obcí, obě území se ale vzájemně zčásti nepřekrývají. Za nejpodstatnější změny je možné považovat vyčlenění dvou větších center, a to Holic a Chlumce nad Cidlinou, které nevykazují dostatečně silné aglomerační vazby pro zařazení do vymezeného území.

Obrázek 2 Sídelní struktura a srovnání vymezení Hradecko-pardubické aglomerace 2014 a 2019

Zdroj: Vymezení území pro Integrované teritoriální investice (ITI) v ČR

Základní charakteristiky Hradecko-pardubické aglomerace obsahuje Tabulka 1, a to ve srovnání s vymezením z roku 2014. Do uvažovaného území spadá celkem 152 obcí (viz Příloha 1). Protože aglomerace zasahuje na území dvou krajů, Královehradeckého a Pardubického, je podíl obcí na všech obcích v krajích nízký (17 %). Území aglomerace má rozlohu 1 308 km^2 a k 31. 12. 2019 zde žilo téměř

343 tisíc obyvatel (zhruba třetina obyvatel obou krajů). Aglomerace zasahuje do území již zmíněných devíti SO ORP, přičemž významně jen do dvou z nich – ORP Pardubice a Hradec Králové.

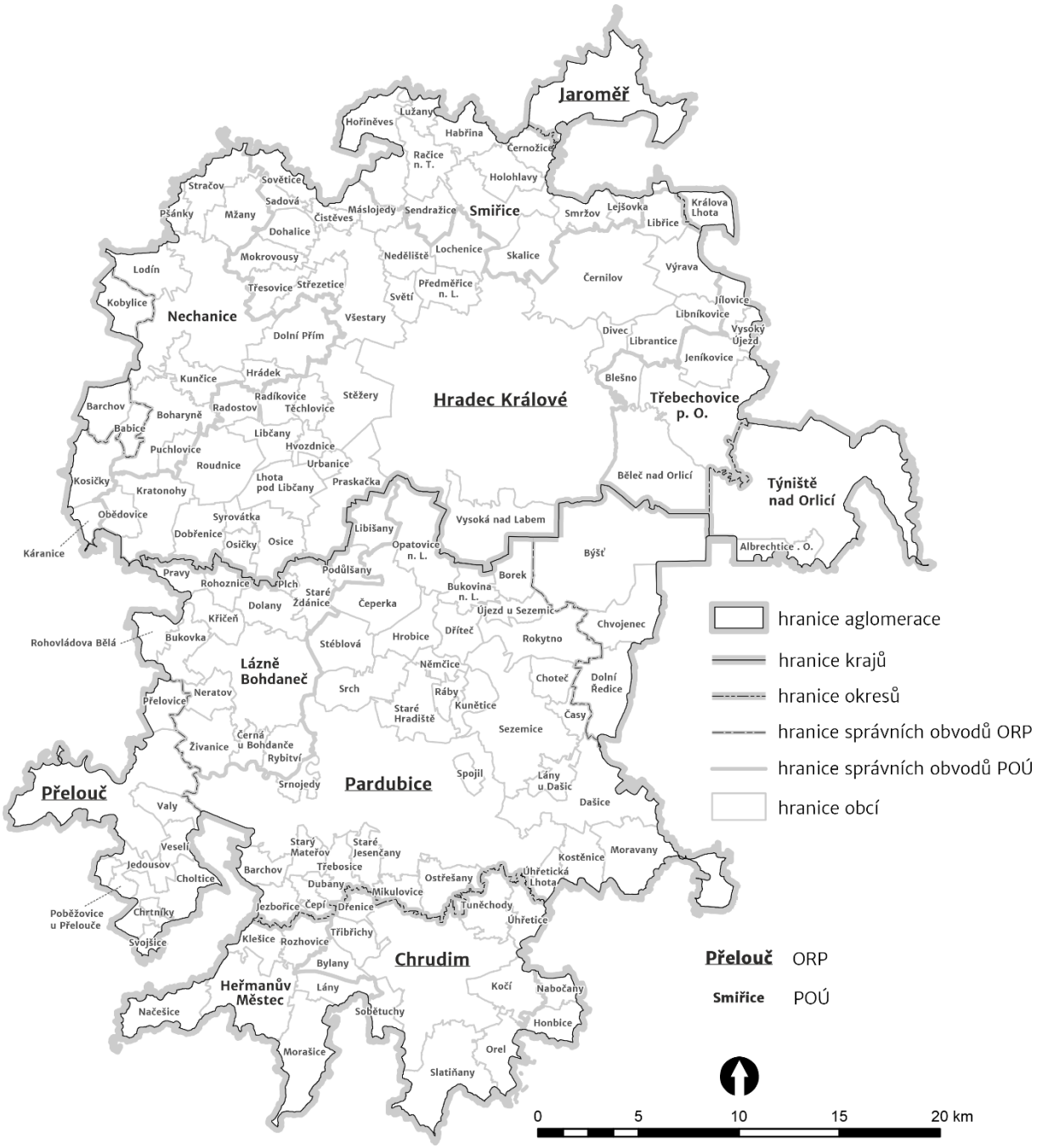
Tabulka 1 Srovnání základních charakteristik vymezení Hradecko-pardubické aglomerace v letech 2014 a 2019

Vymezení aglomerace	2014	2019
Počet obcí	145	152
Rozloha (km^2)	1 163	1 308
Počet obyvatel	335 118	342 754
Hustota zalidnění (obyvatel/ km^2)	288	262

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Výsledné vymezení Hradecko-pardubické aglomerace na základě Technické metodiky pro programové období 2021–2027 znázorňuje Obrázek 3.

Obrázek 3 Mapa území Hradecko-pardubické aglomerace

Zdroj: Vymezení území pro Integrované teritoriální investice (ITI) v ČR

2 ANALYTICKÁ ČÁST

Hlavním cílem zpracované analytické části Strategie je identifikovat hlavní problémy/bariéry územního rozvoje Hradecko-pardubické aglomerace, stejně jako definovat, v čem spočívá její rozvojový potenciál.

Aktuálnímu popisu stavu vybraných klíčových sfér území, zachycení hlavních trendů vývoje a postihnutí vzájemných vazeb se věnuje socio-ekonomická analýza.

Základními zdroji informací pro zpracování vybraných analýz byly zejména podklady a údaje Českého statistického úřadu (ČSÚ), Úřadu práce České republiky, ministerstev, Krajského úřadu Královéhradeckého a Pardubického kraje, ale i řady dalších organizací a institucí působících v území aglomerace.

Analýza je zpracována jako analýza sekundárních dat, přičemž závěry byly ověřeny v diskuzi a připomínkovány s klíčovými aktéry v území. U některých ukazatelů s nedostupnými daty za obce případně za správní obvod obce s rozšířenou působností (SO ORP) bylo využito buď území okresu Hradec Králové, Pardubice a Chrudim a u některých ukazatelů především z oblasti ekonomiky a výzkumu, vývoje a inovací území Královéhradeckého a Pardubického kraje.

Na hlavní zjištění ze socio-ekonomické analýzy navazuje analýza problémů, rozvojových potřeb a potenciálu území.

Součástí této části je i nezbytná analýza stakeholderů identifikující subjekty, které mohou aktivně přispět k rozvoji území a naplnění stanovených cílů, případně mohou být realizací Strategie významně ovlivněny.

Analytická část je klíčovým vstupem pro identifikaci a zpracování navazující strategické části, a to zejména strategického rámce, ve kterém je definována vize a stanovený cíle a opatření k jejich naplnění.

2.1 SOCIO-EKONOMICKÁ ANALÝZA

2.1.1 OBYVATELSTVO

Území Hradecko-pardubické aglomerace leží ve dvou krajích, zasahuje do 5 okresů, 9 obvodů ORP a 16 obvodů obcí s pověřeným obecním úřadem (POÚ). Většina území Hradecko-pardubické aglomerace spadá do území okresů a SO ORP Hradec Králové a Pardubice, kde žije také převážná část její populace.

Ve vymezeném území Hradecko-pardubické aglomerace žilo k 31. 12. 2019 celkem 342 754 obyvatel, z toho 159 602 obyvatel (47 %) v hradecké části aglomerace a 183 152 obyvatel (53 %) v pardubické části aglomerace. Jedná se o oblast s významnou koncentrací obyvatelstva, hustota zalidnění v roce 2020 byla 260,3 obyvatel/km^2, což je hodnota téměř dvojnásobná ve srovnání s průměrnou hustotou zalidnění ČR (134 obyvatel/km^2) a více než dvojnásobná s průměrnou hustotou zalidnění Královéhradeckého (116 obyvatel/km^2) a Pardubického kraje (114 obyvatel/km^2).

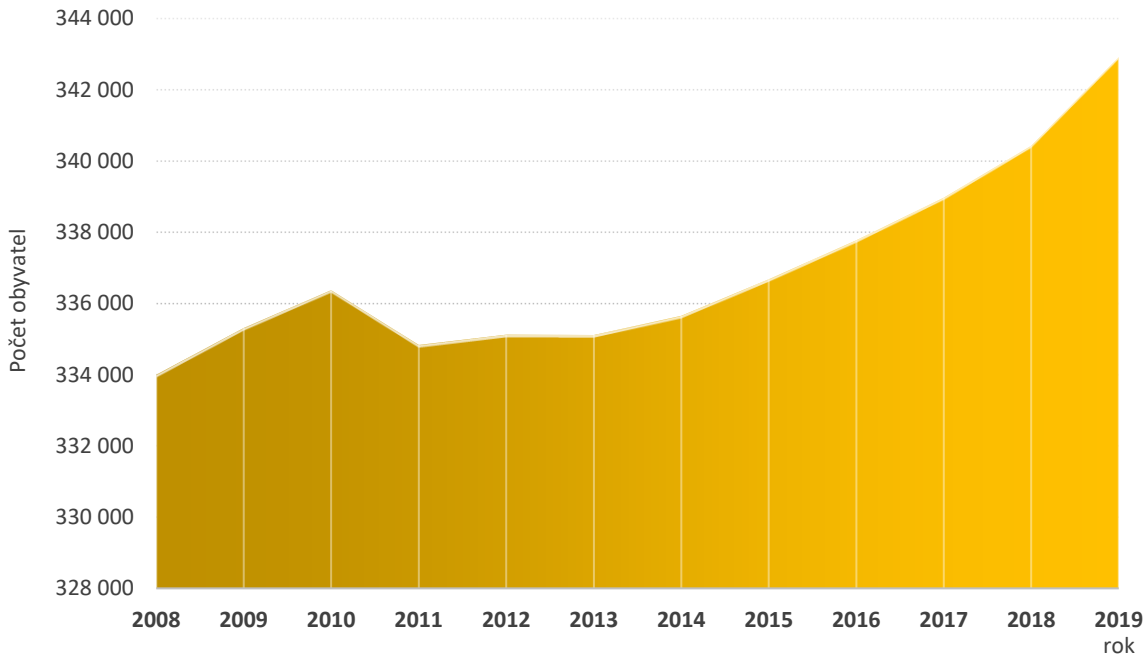
V území se nachází 152 obcí (73 obcí v hradecké, 79 obcí v pardubické části aglomerace), z toho 14 obcí má statut města (6 v hradecké části aglomerace, 8 v pardubické části aglomerace). Nejlidnatějšími sídly jsou jádra aglomerace Hradec Králové (92 939 obyvatel k 31. 12. 2019) a Pardubice (91 727 obyvatel), následují města Chrudim (23 168 obyvatel), Jaroměř (12 378 obyvatel) a Přelouč (9 880 obyvatel). V rámci Hradecko-pardubické aglomerace žilo ve městech k 31. 12. 2019 celkem 264 502 obyvatel, tj. 77,7 % obyvatel aglomerace. Podíl obyvatel žijících v samotných jádrech aglomerace (krajských městech Hradci Králové a Pardubicích) přesahoval 54 % všech obyvatel aglomerace. Tyto údaje svědčí

o vysoké urbanizaci celého území a o výrazné pozici jádrových měst v rámci Hradecko-pardubické aglomerace. Průměrná hustota zalidnění ve městech aglomerace dosahovala v roce 2019 hodnoty 551,3 obyvatel/km^2, přičemž absolutně nejvyšší byla v Pardubicích (1 097 obyvatel/km^2) a v Hradci Králové (877 obyvatel/km^2). Oproti tomu průměrná hustota zalidnění v obcích v rámci vymezené aglomerace dosahuje jen 91,7 obyvatel/km^2. V aglomeraci se nachází i obce s velmi nízkou hustotou zalidnění – např. Běleč nad Orlicí (18,5 obyvatel/km^2), Račice nad Trotinou (23,1 obyvatel/km^2) a Pravy (26,3 obyvatel/km^2).

2.1.1.1 Vývoj počtu obyvatel, pohyb obyvatel

Jedním z klíčových ukazatelů demografických trendů je populační vývoj území, který je do jisté míry ovlivněn přirozenou měnou obyvatelstva, především však migrací. Z dlouhodobého hlediska území aglomerace vykazuje mírný, ale stabilní růst počtu obyvatel. Tento trend je způsoben dlouhodobě se snižujícím přirozeným přírůstkem, a naopak rostoucím trendem z hlediska migrace. Vývoj počtu obyvatel znázorněný níže (Graf 1) jasně ukazuje počáteční rostoucí trend vrcholící v roce 2010, který následoval populační pokles a stagnace. Od roku 2013 již nastoupil v území setrvalý rostoucí trend a do konce roku přibylo v Hradecko-pardubické aglomeraci skoro 8 000 obyvatel.

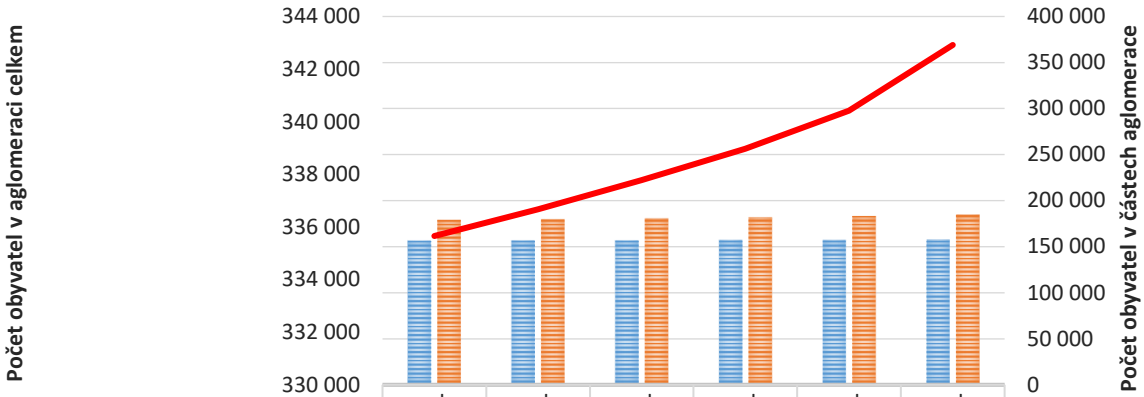
Graf 1 Dlouhodobý vývoj počtu obyvatel Hradecko-pardubické aglomerace

Zdroj: ČSÚ, 2019

Při srovnání jednotlivých částí aglomerace se objevují mírné disparity, pardubická část aglomerace vykazuje celkově vyšší populační zisk obyvatel než hradecká část. Celkově pozitivní trend (tedy kladné hodnoty změny počtu obyvatel) si během celého sledovaného období uchovaly obě části aglomerace, ale zatímco pardubická část aglomerace zaznamenala progresivní tendence, tempo nárůstu počtu obyvatel v hradecké části aglomerace se snižovalo (viz Graf 2). Na rozdílu ve vývoji počtu obyvatel má rozhodující význam migrace, kdy do pardubické části aglomerace probíhá výraznější migrace jak z kraje, tak celé České republiky (ČR), ale i z území mimo ČR.

Graf 2 Vývoj počtu obyvatel v Hradecko-pardubické aglomeraci v letech 2014–2019

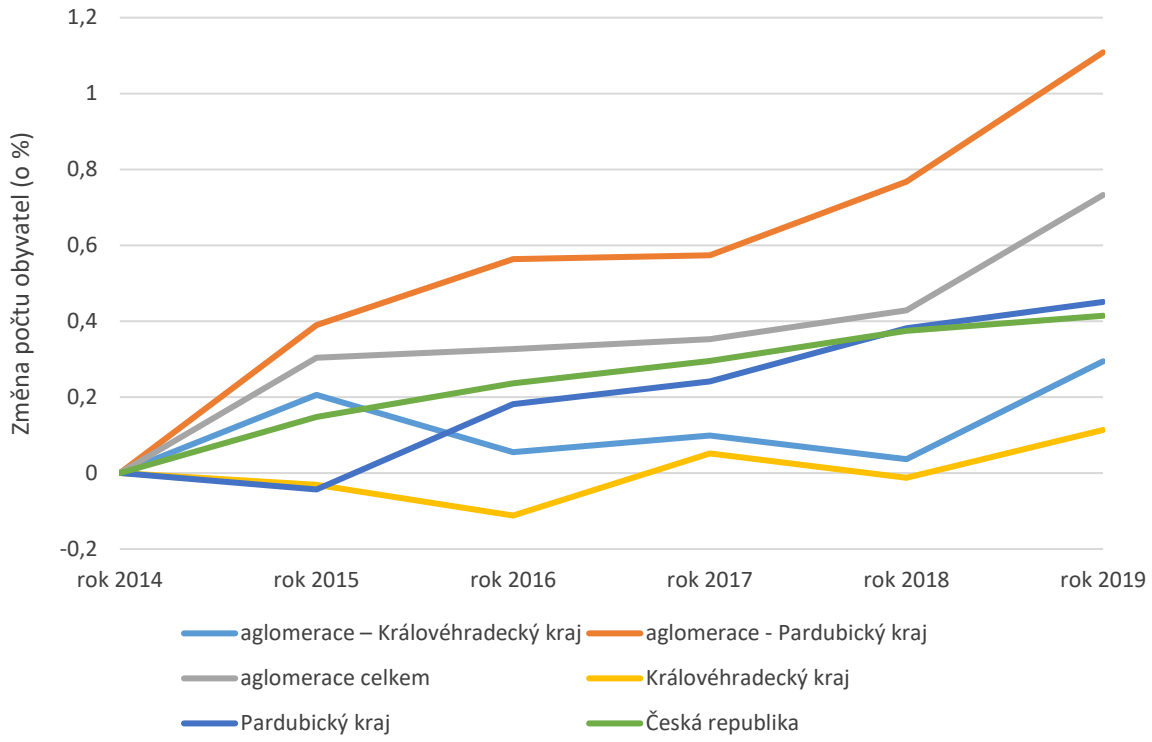

	rok 2014	rok 2015	rok 2016	rok 2017	rok 2018	rok 2019
aglomerace – Královéhradecký kraj	156 600	156 923	157 009	157 165	157 222	157 685
aglomerace – Pardubický kraj	179 056	179 754	180 768	181 805	183 201	185 232
aglomerace – celkem	335 656	336 677	337 777	338 970	340 423	342 917

Zdroj: ČSÚ, 2019

Při srovnání s vyššími administrativními celky jsou identifikovány značné rozdíly především ve vývoji hradecké části aglomerace a Královéhradeckého kraje jako celku, který během období 2014–2019 vykazoval v některých letech pokles počtu obyvatel (viz Graf 3). Při bližším vstupu do území Královéhradeckého kraje jsou patrné disparity mezi jednotlivými regiony, právě jádrová oblast kraje, kam spadá i území Hradecko-pardubické aglomerace, patří k nejvíce růstovým územím. Oproti tomu v Pardubickém kraji se počet obyvatel pravidelně zvyšoval, ovšem zdaleka nedosahoval podobného tempa růstu jako pardubická část aglomerace. Atraktivita těchto regionů byla dána především rozšiřující se pracovní nabídkou a atraktivitou pro bydlení v jejich zázemí.

Graf 3 Vývoj počtu obyvatel v Hradecko-pardubické aglomeraci v letech 2014–2019: srovnání s vyššími územními celky

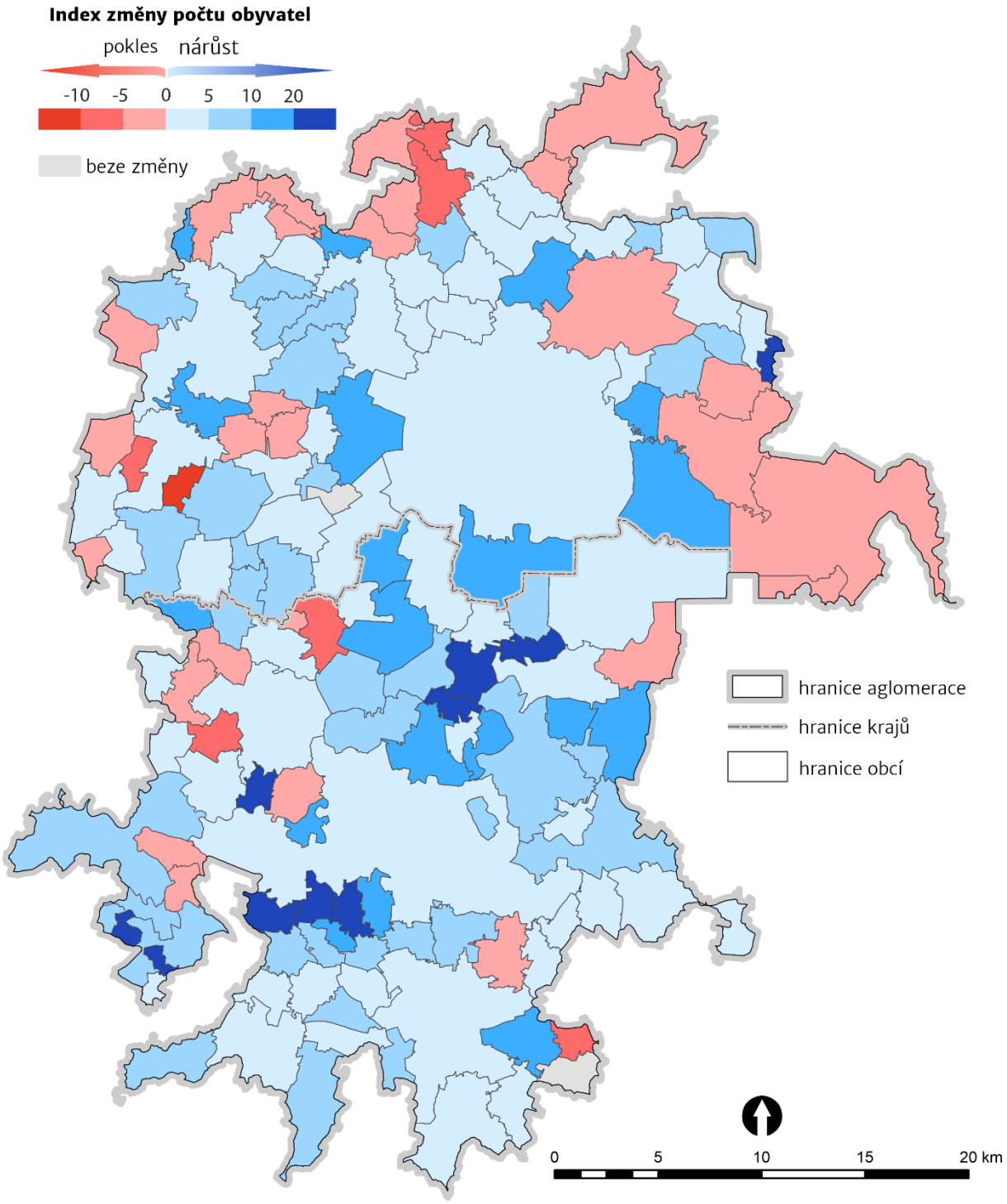

Zdroj: ČSÚ, 2019

Zjevné jsou suburbanizační tendence v území patrné z mapy níže (viz Obrázek 1). Zatímco města hradecké části aglomerace zaznamenala spíše pokles počtu obyvatel – k úbytku obyvatel došlo v Týništi nad Orlicí (o 173 obyvatel), Jaroměři (o 97 obyvatel) a Třebechovicích pod Orebem (o 15 obyvatel), velká sídla v pardubické části aglomerace byla bezezbytku růstová. Nejvýrazněji narostl počet obyvatel v Pardubicích (o 2 034), Přelouči (o 844) a Sezemicích (o 326). I celkově byl přírůstek obyvatel vyšší v pardubické části aglomerace. Sedm z deseti obcí s nejvyšším nárůstem počtu obyvatel je situováno do pardubické části aglomerace.

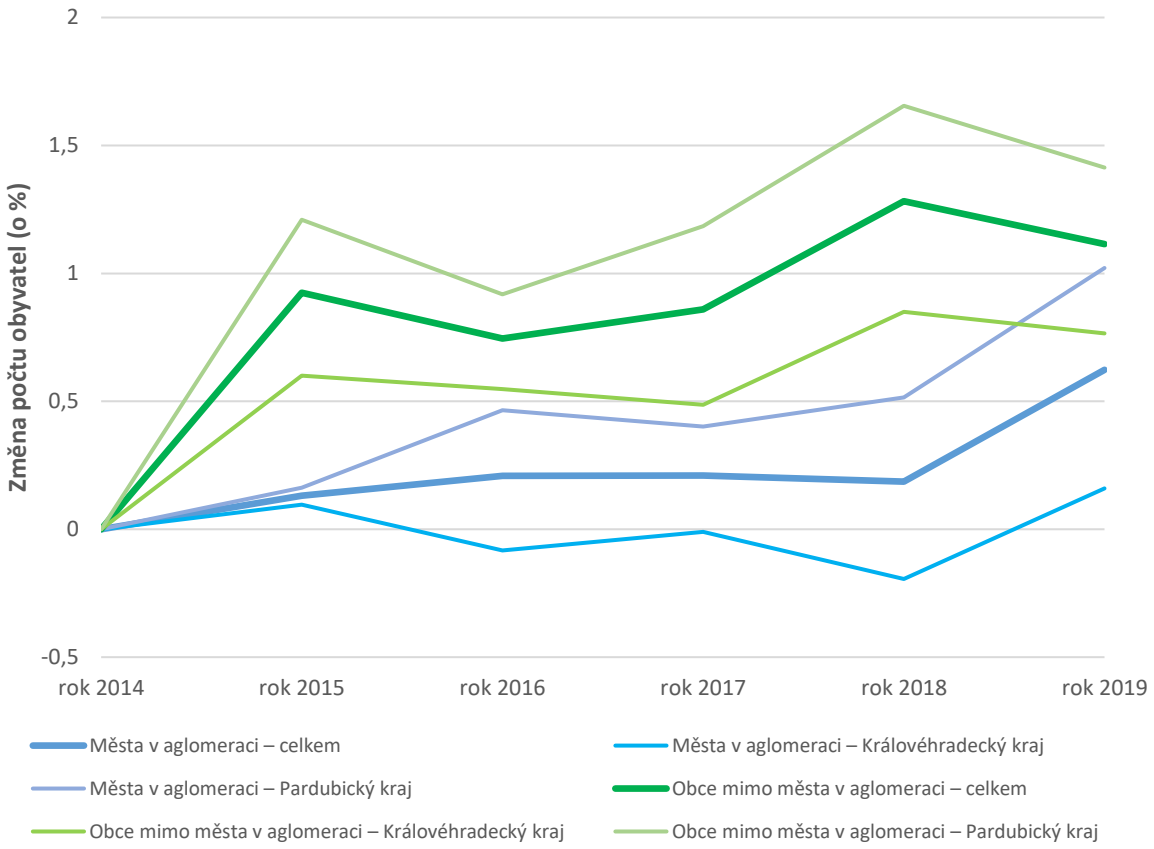
V obou částech aglomerace často docházelo k nárůstu počtu obyvatel menších obcí v zázemí měst. Výrazný rozvoj počtu obyvatelstva je zaznamenán v prostoru mezi Hradcem Králové a Pardubicemi, v bezprostředním zázemí Pardubic směrem na jihozápad. Kromě již zmíněných měst byly z územního hlediska populačně ztrátové především obce mimo osu Hradec Králové – Pardubice, často se jednalo o obce při hranicích vymezeného území v hradecké části aglomerace. S úbytkem obyvatel se často potýkají i malé obce (do 200 obyvatel), kde je nedostatečná občanská vybavenost, nedostatek ploch pro novou výstavbu anebo se jedná o obce s horší dopravní dostupností do větších měst.

Obrázek 4 Index změny počtu obyvatel v obcích Hradecko-pardubické aglomerace za období 2014–2019

Zdroj: ČSÚ, 2019; vlastní zpracování

Graf 4 Vývoj počtu obyvatel v Hradecko-pardubické aglomeraci v letech 2014–2019: srovnání měst a venkovských obcí

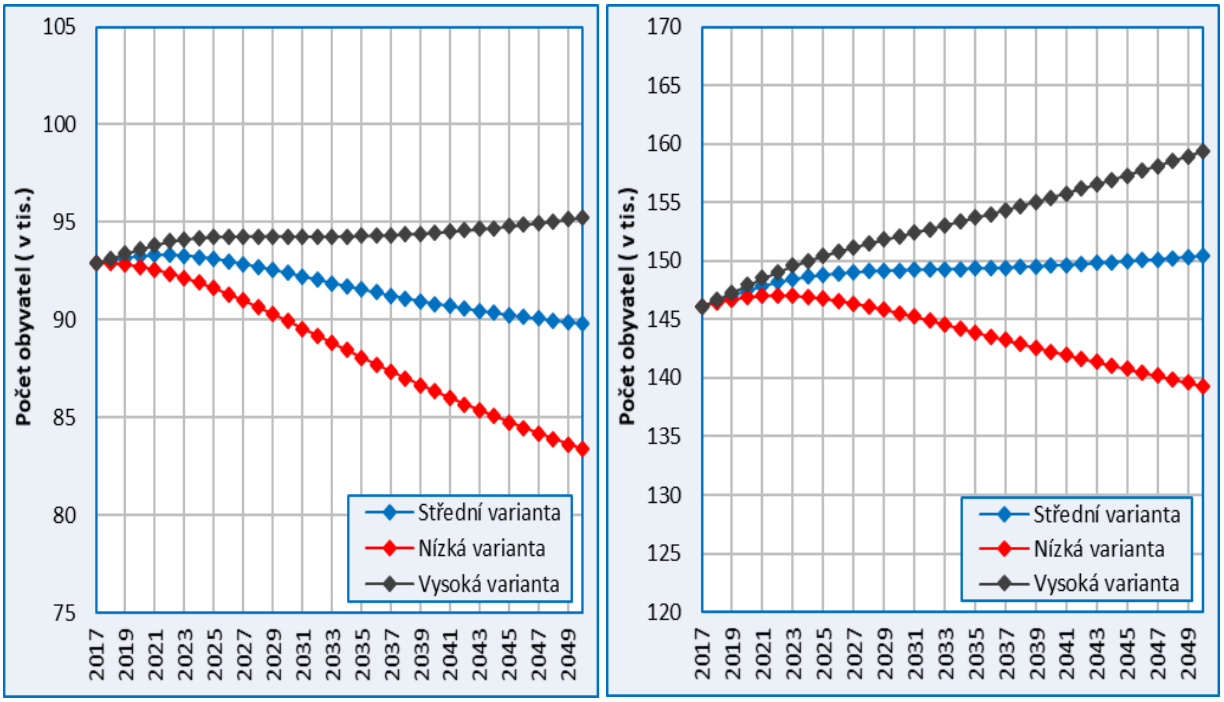
Zdroj: *ČSÚ, 2019*

Dle demografické prognózy vývoje počtu obyvatel Královéhradeckého kraje a vybraných SO ORP na období 2018–2050 bude počet obyvatel města Hradce Králové s největší pravděpodobností do roku 2050 klesat – dle nízké (nejhorší možné) varianty by mohl počet obyvatel Hradce Králové klesnout až pod hranici 85 000, dle střední varianty (vysoká míra pravděpodobnosti) klesne počet obyvatel v Hradci Králové přibližně na hranici 90 000, pouze dle vysoké (optimistické) varianty by se mohl počet obyvatel zvýšit zhruba na 95 000.

Počet obyvatel SO ORP Hradec Králové bude dle demografické prognózy do roku 2050 pravděpodobně růst. Dle vysoké varianty by se počet obyvatel mohl zvýšit až o 15 000, v případě nejpravděpodobnější možné varianty stoupne na 150 000 obyvatel. Pouze v případě nízké varianty, která počítá s jistými negativními vlivy vývoje společnosti, je prognózován úbytek obyvatel SO ORP Hradec Králové až pod hranici 140 000.

Demografickou prognózu vývoje počtu obyvatel město Hradec Králové (vlevo) a SO ORP Hradec Králové (vpravo) do roku 2050 znázorňuje Graf 5.

Graf 5 Demografická prognóza vývoje počtu obyvatel město Hradec Králové (vlevo) a SO ORP Hradec Králové (vpravo) do roku 2050

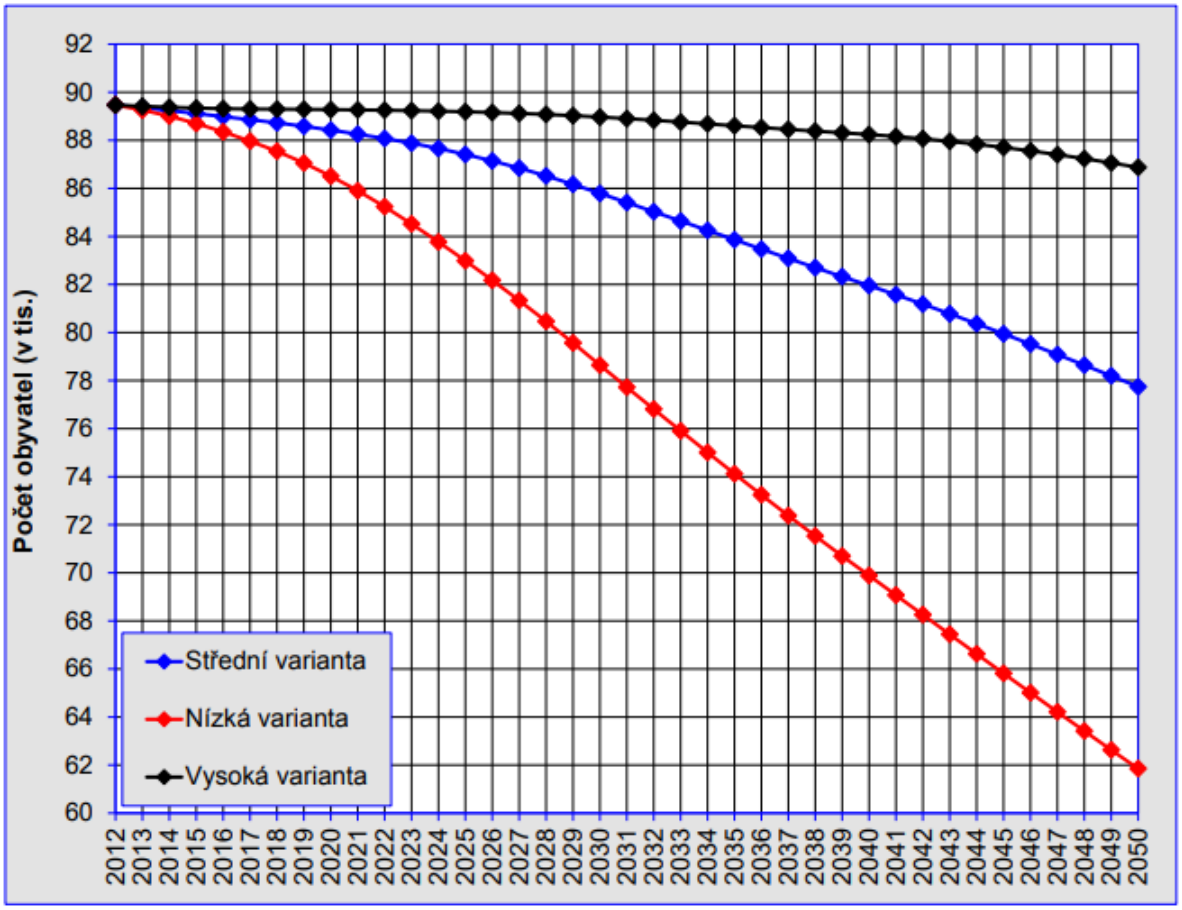

Zdroj: B. Burcin, T. Kučera, J. Kuranda: Prognóza vývoje obyvatelstva Královéhradeckého kraje a vybraných SO ORP na období 2018–2050

Dle demografické prognózy města Pardubic na období 2013–2050 (viz Graf 6) z dlouhodobého hlediska počet obyvatel města Pardubic s největší pravděpodobností dále neporoste. S přírůstkem obyvatelstva, byť třeba jen v omezeném časovém úseku, totiž nepočítá ani vysoká varianta vývoje. Podle výsledků odpovídajících střední, nejpravděpodobnější, variantě lze reálně předpokládat, že v nadcházejících třech až čtyřech desetiletích počet obyvatel města Pardubic významně poklesne na hodnotu 85 tis. obyvatel přibližně v roce 2032, poté na úroveň nižší než 78 tis. v roce 2050. Při naplnění dílčích scénářů stojících za nízkou variantou by v roce 2050 žilo v Pardubicích méně než 62 tis. obyvatel, kdežto podle vysoké bych jich reálně mohlo být až 87 tisíc. Rozdíl mezi krajními variantami na samém konci období prognózy činí 25 tis. osob, což odpovídá zhruba 28 % výchozího stavu obyvatelstva. Tato skutečnost dokládá míru neurčitosti odhadu budoucího vývoje, která je způsobena především poměrně turbulentním vývojem podstatných podmínek reprodukce obyvatelstva v posledních letech a značnou neurčitostí vývoje migrační složky.

Pro úplnost je třeba uvést, že demografické prognózy uvádějí pouze odhady, které jsou sice podloženy aktuálními daty a trendy v době jejich vzniku a kvalifikovaným úsudkem skupiny odborníků, ale i přesto se jedná pouze o odhad předpokládaného vývoje. V případě demografické prognózy města Pardubice, která byla zpracovaná v roce 2012, se již predikované scénáře od skutečného vývoje poměrně podstatně liší. V Královéhradeckém kraji bude možné zhodnotit přesnost demografické prognózy města Hradec Králové a SO ORP Hradec Králové až s větším časovým odstupem.

Graf 6 Demografická prognóza vývoje počtu obyvatel města Pardubic do roku 2050

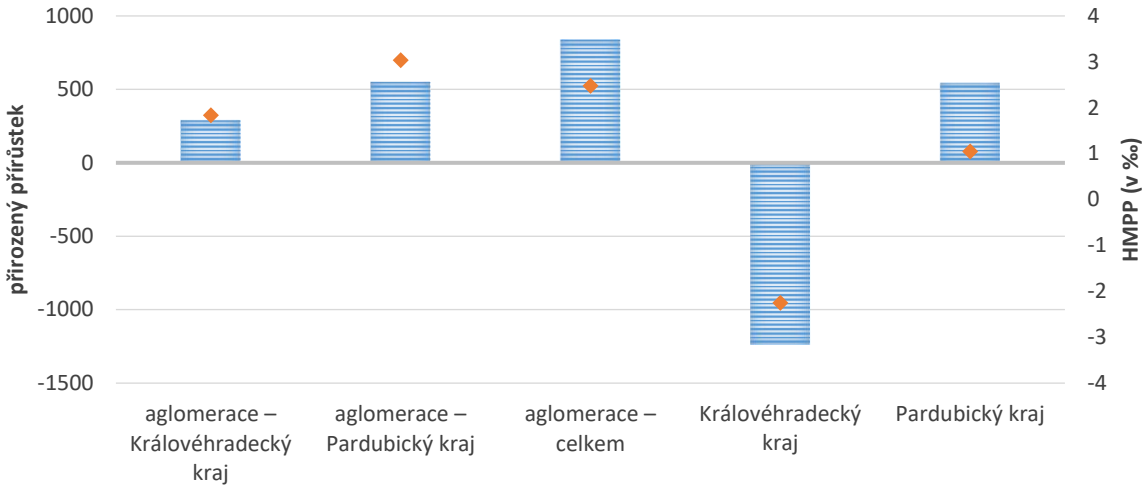
Zdroj: B. Burcin, Z. Čermák, T. Kučera: Prognóza vývoje početního stavu obyvatelstva statutárního města Pardubic na období 2013–2050

Přirozený přírůstek

Přirozený přírůstek (PP) obyvatelstva je spolu s migrací hlavním faktorem vývoje počtu obyvatel a celkové demografické struktury. Přirozený přírůstek v Královéhradeckém kraji se dlouhodobě pohybuje spíše v záporných hodnotách a trend přirozeného úbytku obyvatel se bude dle demografické prognózy obyvatel do roku 2050 i nadále prohlubovat (tento trend se nikterak nevymyká trendu ČR). Oproti tomu přirozený přírůstek v Pardubickém kraji je kladný, jak znázorňuje Graf 7.

Hradecko-pardubická aglomerace je ve srovnání s vyššími administrativními celky daleko ziskovější území z hlediska přirozeného přírůstku. V období 2014–2019 přibylo přirozeným přírůstkem na území aglomerace přes 800 obyvatel, navíc vykazuje aglomerace i vysokou hrubou míru přirozeného přírůstku (přirozený přírůstek na 1 000 obyvatel středního stavu). Při bližším pohledu do území aglomerace jsou vidět rozdíly mezi hradeckou a pardubickou částí aglomerace. Pardubická část aglomerace vykazuje vyšší dynamiku přirozeného přírůstku – vyšší hrubou míru přirozeného přírůstku i celkový přirozený přírůstek než v hradecké části aglomerace.

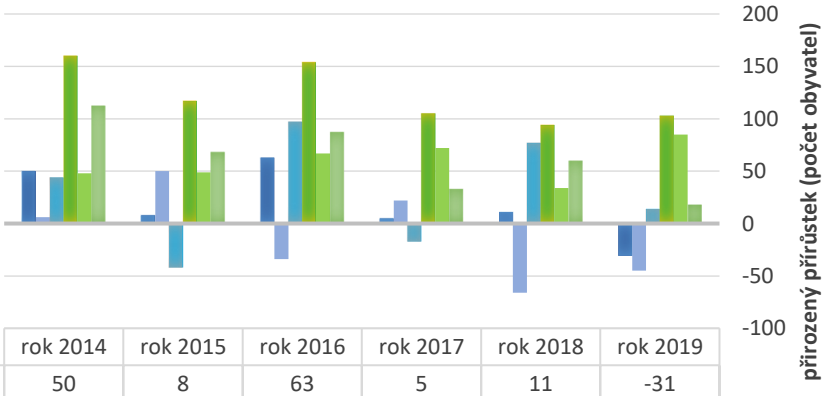
Graf 7 Přirozený přírůstek a hrubá míra přirozeného přírůstku (v ‰) v letech 2014–2019, srovnání aglomerace s vyššími územními celky

Zdroj: ČSÚ, 2019

Rozdíl mezi městy a obcemi v jejich zázemí je v aglomeraci jasně patrný (viz Graf 8 a Graf 9). Zatímco většina měst v aglomeraci zaznamenala přirozený úbytek, případně pouze mírný přírůstek s ohledem na jejich populační velikost, obce mimo města v aglomeraci zaznamenaly ve většině kladný přirozený přírůstek, a to v obou jejích částech. Výrazněji se tento trend projevoval v obcích v hradecké části aglomerace. Výjimku tvoří Chrudim, která zaznamenala nejvyšší přirozený přírůstek v aglomeraci (214 obyvatel), v přepočtu na 1 000 obyvatel vykazovaly významný přirozený přírůstek Lázně Bohdaneč (18,3‰). Přirozený přírůstek se ve srovnání Hradce Králové s Pardubicemi se liší, Pardubice zaznamenaly slabý kladný přirozený přírůstek, Hradec Králové mírný úbytek. Výrazně ztrátové byly z hlediska přirozeného přírůstku, resp. úbytku, města v hradecké části aglomerace (záporný přirozený přírůstek byl v Týništi nad Orlicí, Hradci Králové, Třebechovicích pod Orebem), v menší míře i v pardubické části aglomerace (ztrátová byla města Heřmanův Městec a Slatiňany).

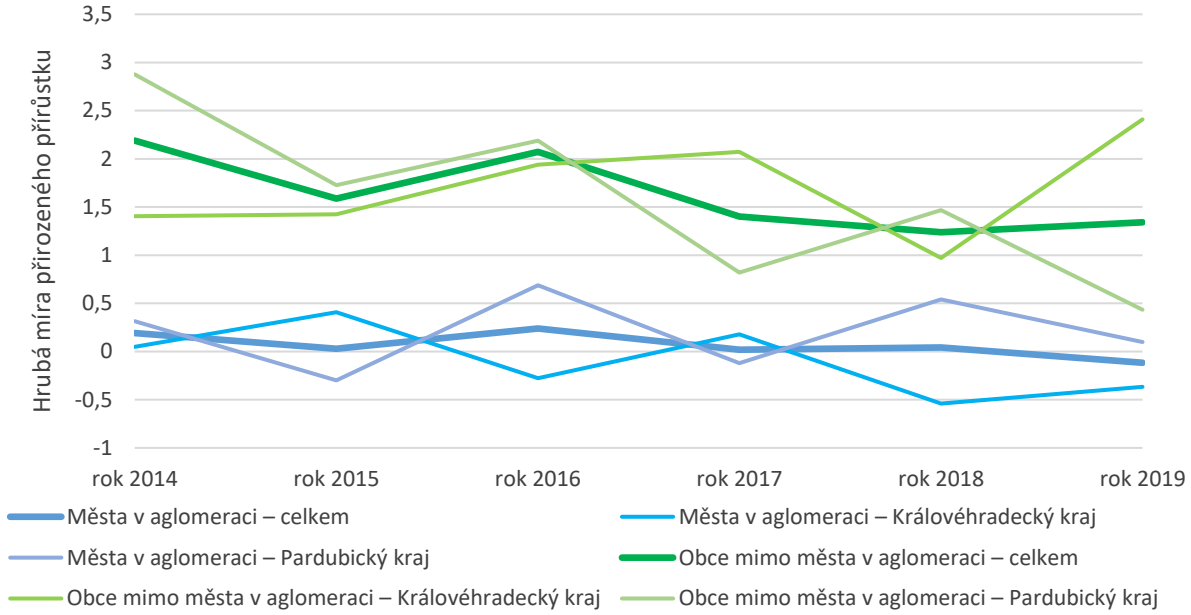
Graf 8 Přirozený přírůstek v letech 2014–2019 – srovnání měst a venkovských obcí

	rok 2014	rok 2015	rok 2016	rok 2017	rok 2018	rok 2019
Města v aglomeraci – celkem	50	8	63	5	11	-31
Města v aglomeraci – Královéhradecký kraj	6	50	-34	22	-66	-45
Města v aglomeraci – Pardubický kraj	44	-42	97	-17	77	14
Obce mimo města v aglomeraci – celkem	160	117	154	105	94	103
Obce mimo města v aglomeraci – KHK	48	49	67	72	34	85
Obce mimo města v aglomeraci – PK	112	68	87	33	60	18

Zdroj: ČSÚ, 2019

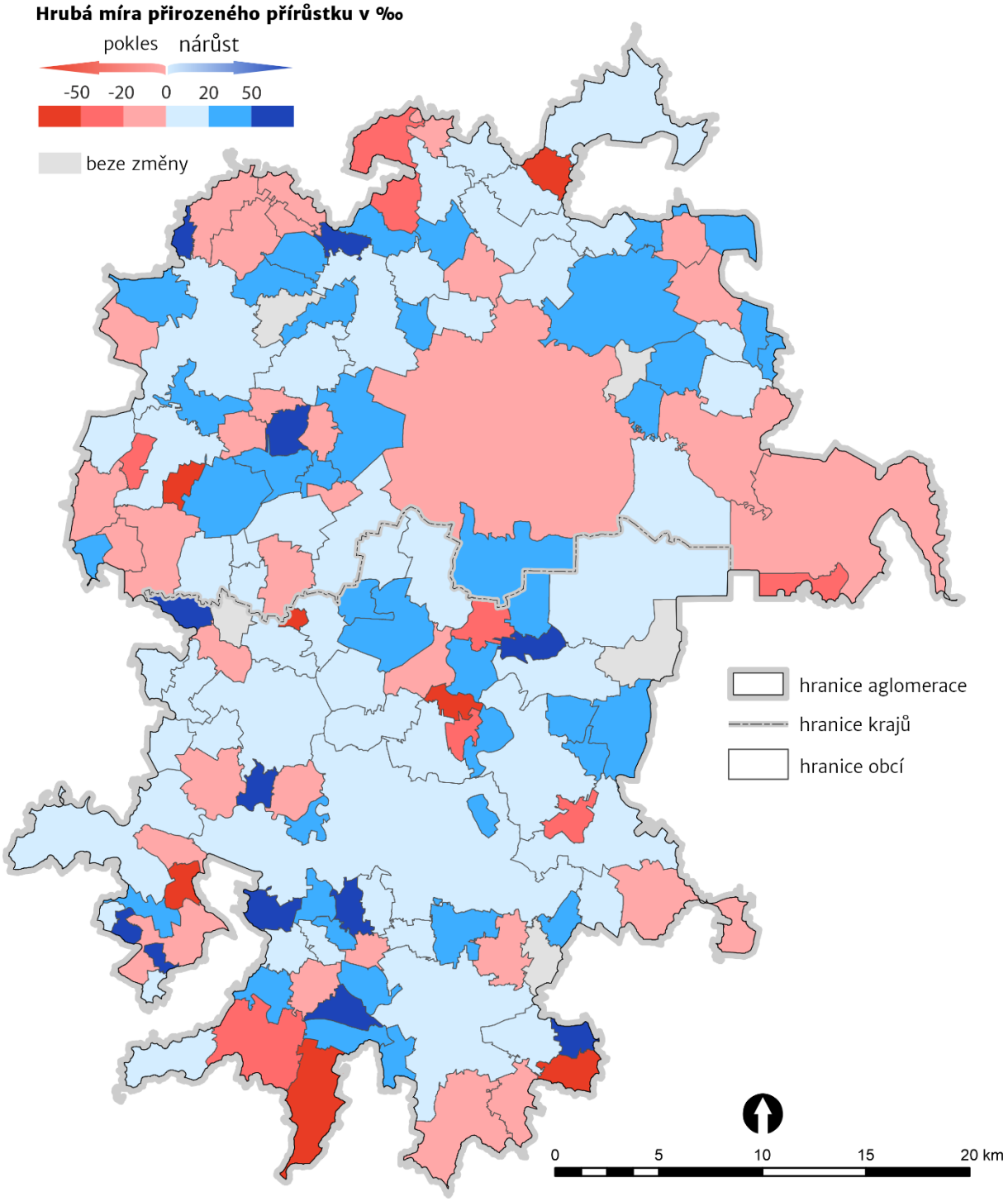
Graf 9 Vývoj hrubé míry přirozeného přírůstku v letech 2014–2019: srovnání měst a venkovských obcí

Zdroj: ČSÚ, 2019

Nejvyšší hodnoty dlouhodobě vykazují především „růstové“ (a tedy atraktivní) obce v zázemí Hradce Králové, především na spojnici Hradec Králové – Pardubice. Jedná se o lokality atraktivní pro bydlení (blízkost center trhu práce, příjemné prostředí, dobrá občanská vybavenost), do nichž se často stěhují mladí lidé, kteří zde zakládají rodiny. Oproti tomu nízké přirozené přírůstky vykazují lokality geograficky více vzdálené od center aglomerace, výrazné je především seskupení výrazně ztrátových obcí severně až severozápadně od Hradce Králové a jižně od Pardubic, jak je patrné z mapy níže (viz Obrázek 5).

Obrázek 5 Hrubá míra přirozeného přírůstku (v ‰) v obcích Hradecko-pardubické aglomerace za období 2014–2019

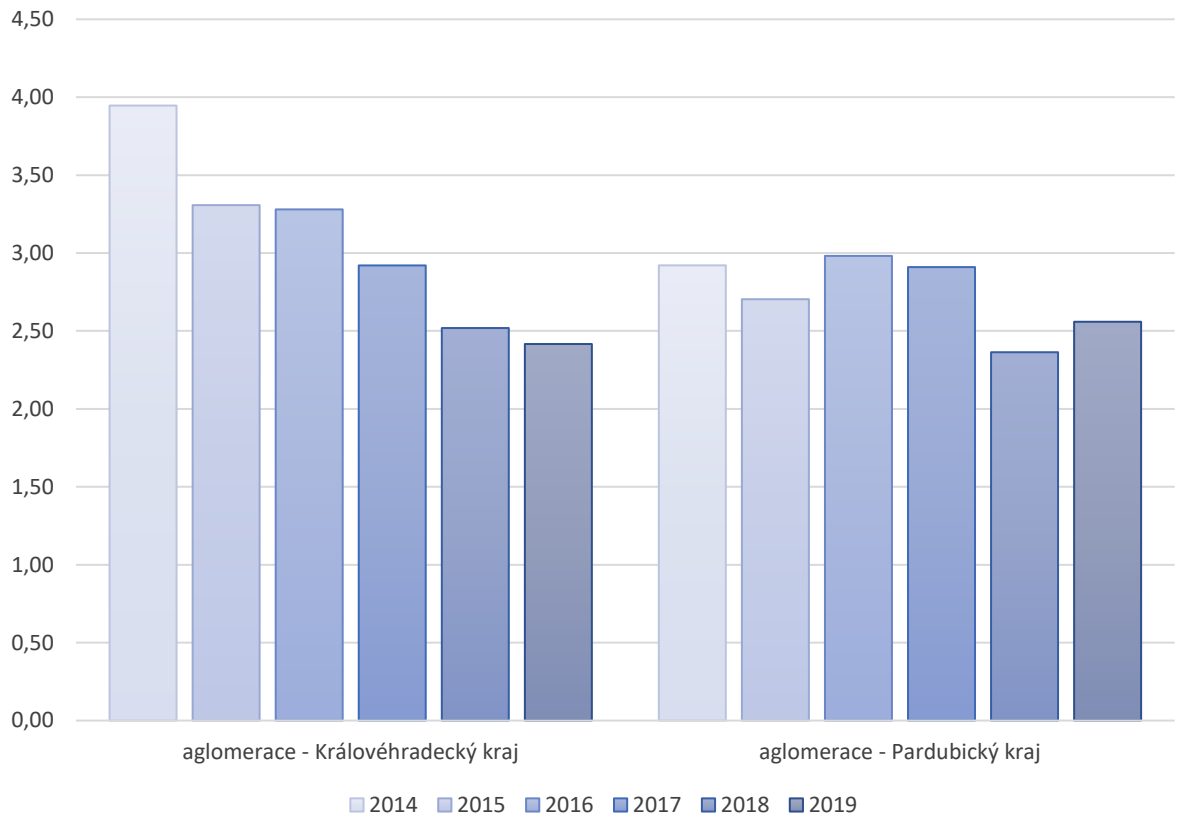

Zdroj: ČSÚ, 2019; vlastní zpracování

Zajímavé výsledky ukazuje vyhodnocení míry potratovosti (počet potratů na 1 000 obyvatel) ve srovnání jednotlivých částí aglomerace (Graf 10). Celkový trend je podobně jako v případě vyšších administrativních celků (Královéhradeckého kraje, Pardubického kraje i celé ČR) pozitivní, intenzita potratovosti se v dlouhodobém horizontu snižuje. Poněkud odlišný byl vývoj potratovosti v jednotlivých částech aglomerace. V hradecké části aglomerace byla v roce 2014 výrazně vyšší míra potratovosti než v pardubické části aglomerace, poté stabilně každoročně klesala a v roce 2019 již byla

nižší než v pardubické části aglomerace. Naopak v pardubické části aglomerace došlo ve sledovaném období i k jejímu dočasnému zvýšení v letech 2016, 2017 a 2019.

Graf 10 Míra potratovosti (počet potratů na 1 000 obyvatel) v hradecké i pardubické části aglomerace v letech 2014–2019

Zdroj: ČSÚ, 2019

Migrace

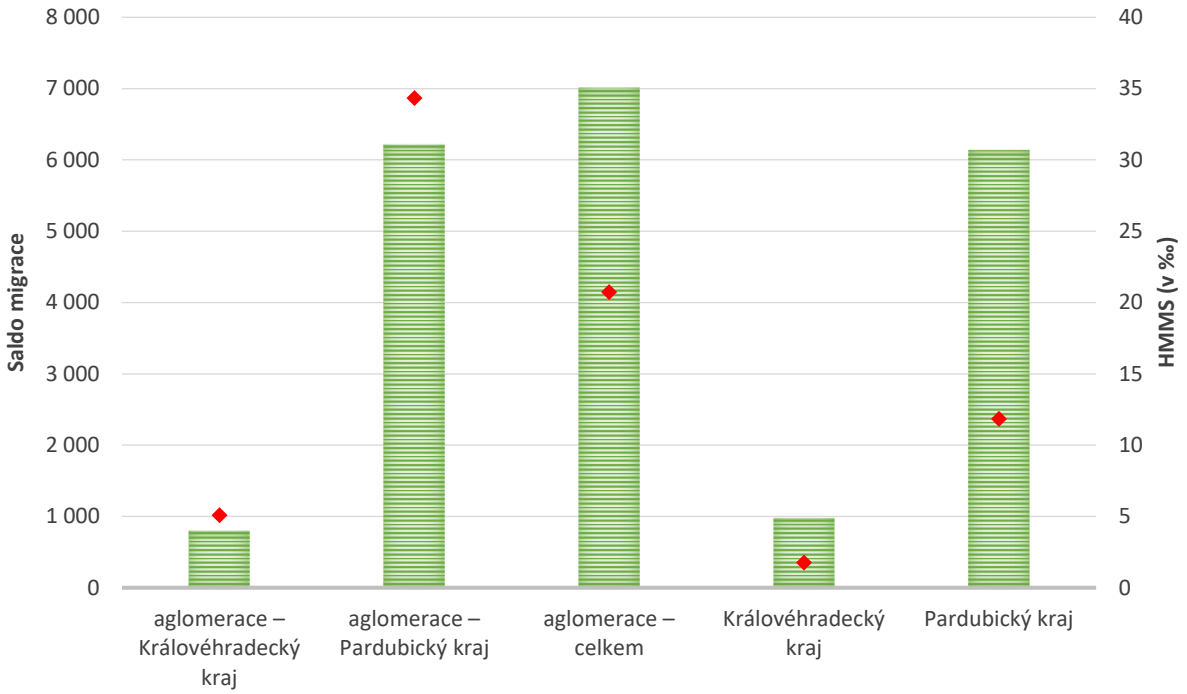
Královéhradecký kraj patří k migračně stagnujícím, spíše mírně ztrátovým, územím. Hrubá míra migračního salda v dlouhodobém horizontu spíše klesá, výrazněji se nemění. Oproti tomu Pardubický kraj byl ve sledovaném období 2014–2019 výrazně pozitivní. Migrační přírůstek Hradecko-pardubické aglomerace má dlouhodobě růstovou tendenci, mimo rok 2016 se každoročně intenzita migrace zvyšovala, navíc je intenzita migrace do území aglomerace jako celku výrazně vyšší než v případě obou krajů.

Ve sledovaném období se celkově do aglomerace přistěhovalo přes 7 000 obyvatel, což je více než v případě salda migrace do obou krajů a značí to i silnou vazbu migrace z obcí obou krajů ležících mimo aglomeraci směrem do území Hradecko-pardubické aglomerace. Pro lepší srovnání s těmito vyššími územními celky je využit ukazatel hrubé míry migračního salda (HMMS), který je vypočítán jako saldo migrace na 1 000 obyvatel středního stavu. Hrubá míra migračního salda aglomerace jako celku je vyšší než HMMS Královéhradeckého kraje, Pardubického kraje i ČR, jak ukazuje Graf 11). Migrační trend odráží ekonomickou atraktivitu regionu, která je v zázemí regionálních center Hradce Králové a Pardubic vyšší než ve většině zbylých regionů obou krajů.

Při bližším srovnání jednotlivých částí aglomerace je patrné, že o pozitivní migrační saldo se vyšší mírou zasluhuje její pardubická část, kde migrací ve sledovaném období přibylo skoro 6 000 lidí (v hradecké

části aglomerace pouze necelých 1 000), zároveň hrubá míra migračního salda zde byla skoro sedminásobná než v hradecké části aglomerace.

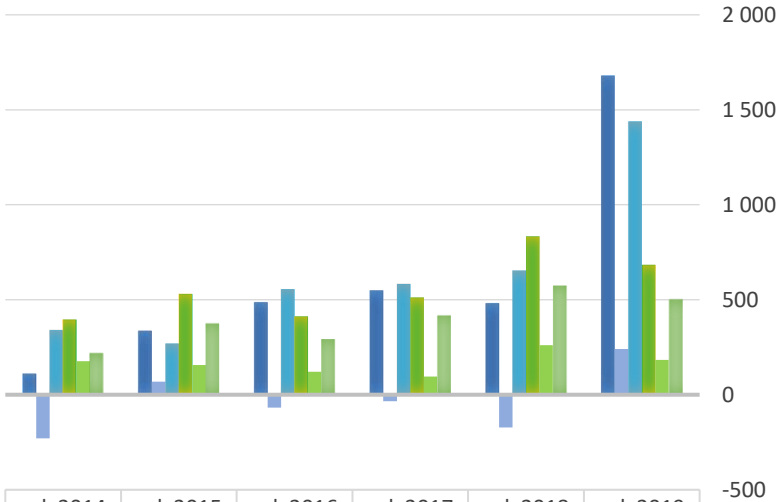
Graf 11 Saldo migrace a hrubá míra migračního salda (v ‰) v letech 2014–2019: srovnání aglomerace s vyššími územními celky

Zdroj: ČSÚ, 2019

Značně rozdílná je situace z hlediska migračních toků v porovnání měst a venkovských obcí (obcí do 3 000 obyvatel). Celkově byly ve sledovaném období více ziskové, mimo některá města v pardubické části aglomerace (Pardubice, Sezemice, Přelouč, Heřmanův Městec), venkovské obce v aglomeraci. Především pak byly zaznamenány výrazné rozdíly v hradecké části, kde na některá města prakticky ve všech letech dopadl migrační úbytek (poměrně pozitivní byl skoro ve všech městech aglomerace až rok 2019). Vůbec nejvýraznější migrační úbytek byl zaznamenán ve městech Jaroměř – 295 obyvatel, Týniště nad Orlicí – 157 obyvatel. Zároveň se v hradecké části aglomerace nacházelo 8 z 10 obcí s nejvyšší zápornou hrubou mírou migračního salda. V pardubické části aglomerace byl zaznamenán výraznější migrační růst jak ve městech, tak především ve venkovských obcích (v roce 2019 ovšem zaznamenaly propad). Nejvýrazněji migračně rostly Pardubice, celkově vysoké migrační přírůstky byly zaznamenány i v dalších městech a obcích pardubické části aglomerace. Nejvyšší migrační úbytek v pardubické části aglomerace zaznamenaly obce Staré Ždánice (-74 obyvatel), Rybitví (-50 obyvatel) a Chrudim (-48 obyvatel). Pro lepší srovnání na mikroregionální úrovni je třeba pracovat s relativizovanými hodnotami. HMMS byla celkově vyšší v obcích pardubické části aglomerace mimo města, z deseti obcí s nejvyšším migračním saldem se jich 9 nacházelo v pardubické části aglomerace (např. obce Barchov a Černá u Bohdanče zaznamenaly nárůst o více než 300 ‰). Graf 12 srovnává migrační přírůstek a Graf 13 vývoj HMMS v letech 2014–2019 v rámci měst a venkovských obcí.

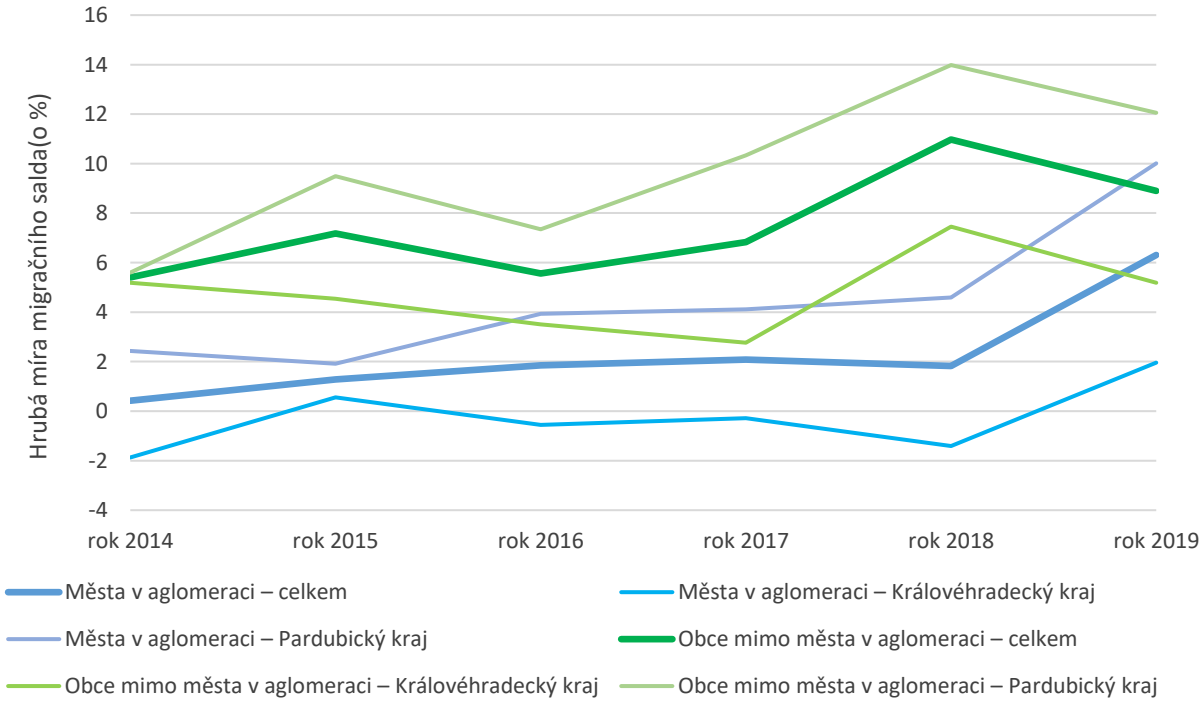
Graf 12 Migrační přírůstek v letech 2014–2019 – srovnání měst a venkovských obcí

	rok 2014	rok 2015	rok 2016	rok 2017	rok 2018	rok 2019
Města v aglomeraci – celkem	111	337	487	549	481	1 679
Města v aglomeraci – KHK	-229	68	-68	-34	-172	240
Města v aglomeraci – PK	340	269	555	583	653	1 439
Obce mimo města v aglomeraci – celkem	395	530	413	512	833	683
Obce mimo města v aglomeraci – KHK	177	156	121	96	261	183
Obce mimo města v aglomeraci – PK	218	374	292	416	572	500

Zdroj: ČSÚ, 2019

Graf 13 Vývoj hrubé míry migračního salda v letech 2014–2019 – srovnání měst a venkovských obcí

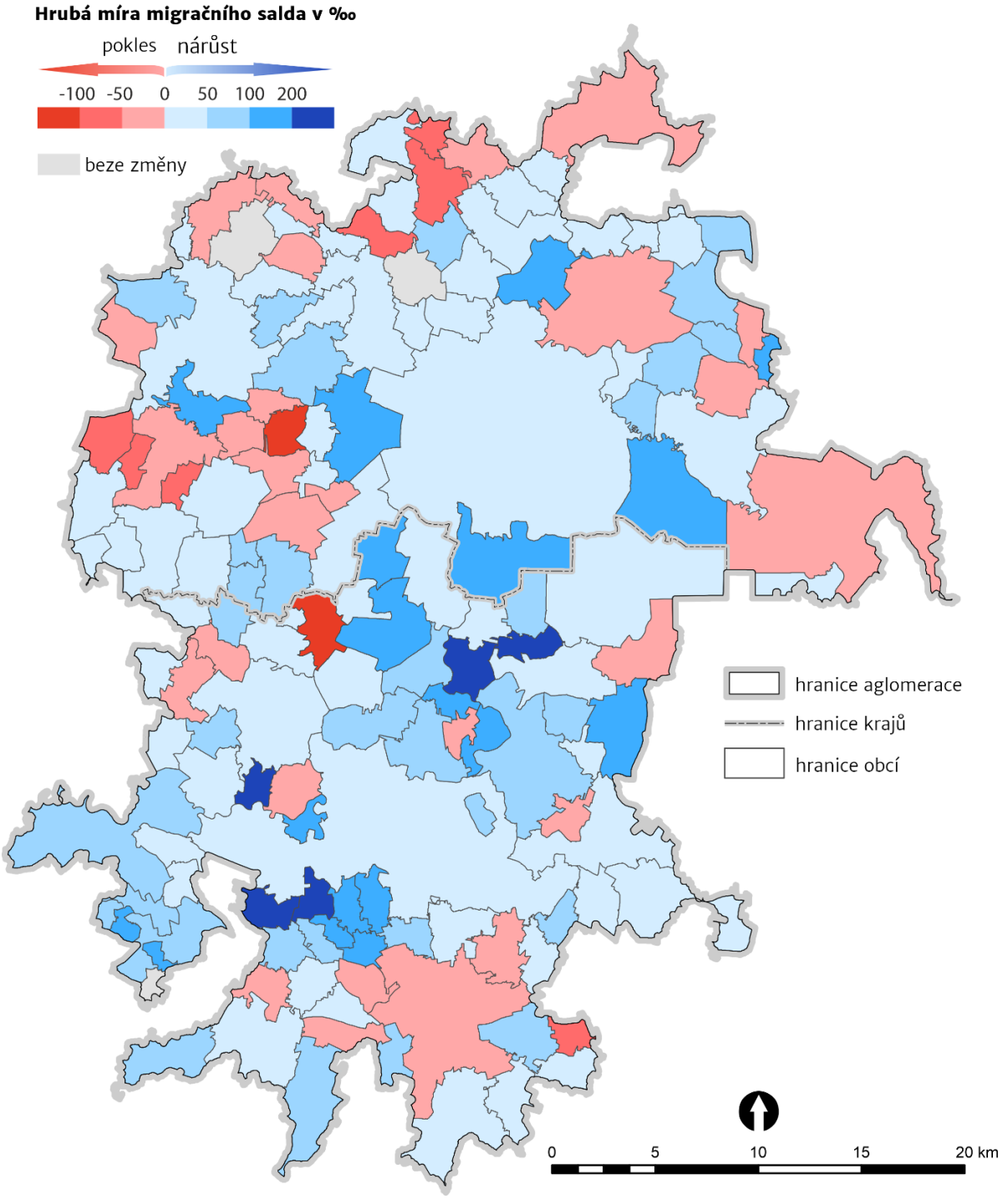

Zdroj: ČSÚ, 2019

Zajímavé je srovnání dvou, z hlediska pracovního trhu soupeřících, jader aglomerace. Migrační saldo Hradce Králové je dlouhodobě spíše záporné, celkově se ale za sledované období počet obyvatel

migrací zvýšil o 149 obyvatel (1,6 ‰). Výraznější úbytek Hradec Králové pocítil v roce 2014, kdy se odstěhovalo skoro 90 obyvatel, a v roce 2018, kdy migrací ubylo 120 obyvatel. Oproti tomu Pardubice zaznamenaly značně odlišný vývoj, kdy za sledované období migrací do města přibylo 2 256 osob (25 ‰), což je vůbec nejvyšší saldo migrace v rámci celé Hradecko-pardubické aglomerace i obou krajů. Zároveň si Pardubice uchovávaly pozitivní migrační saldo prakticky po celé sledované období. Obrázek 6 znázorňuje prostřednictvím mapy vývoj HMMS v jednotlivých obcích Hradecko-pardubické aglomerace za období 2014–2019.

Obrázek 6 Hrubá míra migračního salda (v ‰) v obcích Hradecko-pardubické aglomerace za období 2014–2019

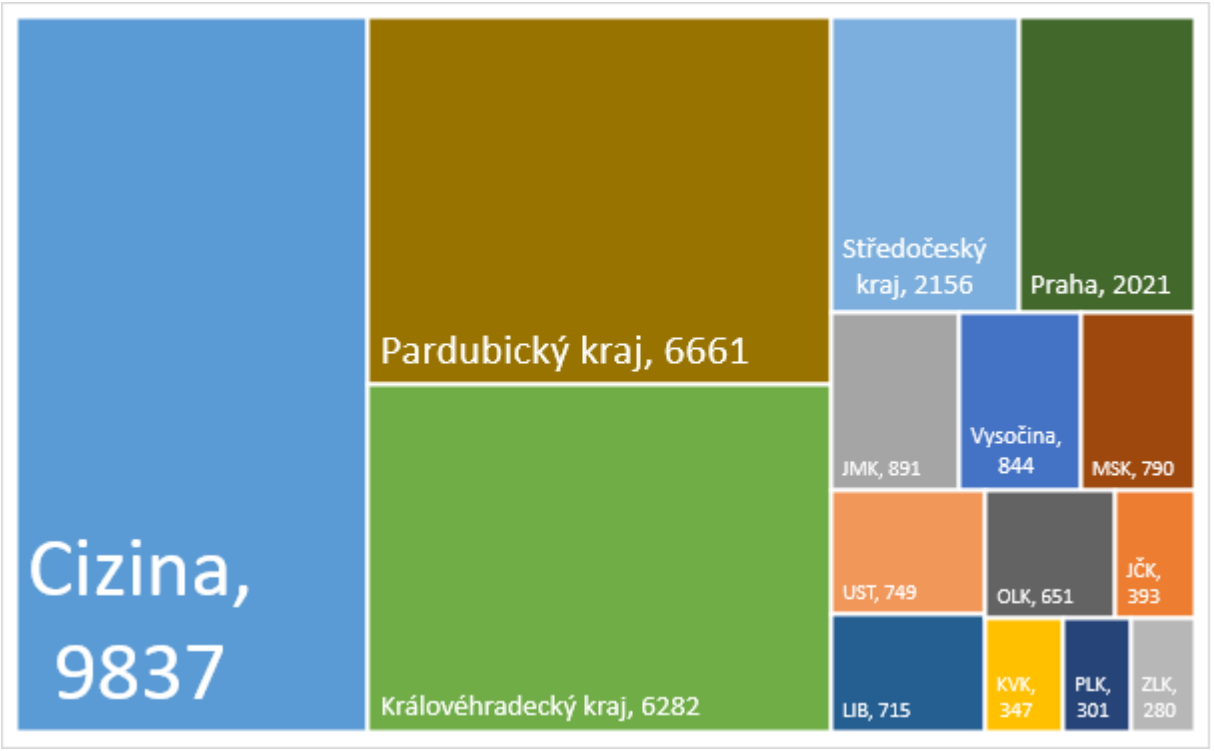
Zdroj: ČSÚ, 2019; vlastní zpracování

Významné migrační proudy

Migrační proudy do/z Hradecko-pardubické aglomerace

Hradecko-pardubická aglomerace je územím s intenzivní migrační výměnou se svým okolím. Vzhledem ke svému významu jakožto aglomeračnímu centru obou krajů je jako celek migračně ziskové – z Hradecko-pardubické aglomerace se v období 2014–2019 přistěhovalo se 32 918 lidí (Graf 14), a naopak vystěhovalo 25 908 obyvatel (Graf 15). Nejvíce obyvatel se do Hradecko-pardubické aglomerace přistěhovalo z území mimo ČR – celkem se do roku 2019 do aglomerace přistěhovalo 9 837 cizinců. Z tohoto objemu migrantů z území mimo ČR míří 68 % do pardubické části aglomerace, menší část (32 %) do hradecké části aglomerace. Nejvíce cizinců žije v Pardubicích (44 % všech žijících cizinců), Hradci Králové (26 %) a v Přelouči (6 %). Nejvyšší podíl cizinců v obci je v Křični, Přelouči, Dašicích, Starých Ždánicích a Pardubicích. Z hlediska struktury země původu cizinců žijících na území aglomerace lze vycházet z dat za okresy Hradec Králové a Pardubice. Nejvyšší podíl cizinců pochází z Ukrajiny (28 %), Slovenska (22 %), Vietnamu (7 %), Polska (3 %) a Ruské federace (2 %). Mimo zmíněné státy pochází 18 % cizinců z ostatních zemí Evropské unie (EU) a 22 % z ostatních zemí mimo EU (mimo již zmíněné) – podíl cizinců z těchto dvou kategorií roste.

Graf 14 Významné migrační proudy do Hradecko-pardubické aglomerace – suma za období 2014 až 2019

* *pozn. zkratky krajů: MSK = Moravskoslezský kraj; LIB = Liberecký kraj; OLK = Olomoucký kraj; JČK = Jihočeský kraj; UST = Ústecký kraj; KVK = Karlovarský kraj; ZLK = Zlínský kraj; PLK = Plzeňský kraj*

Zdroj: ČSÚ, 2019; vlastní zpracování

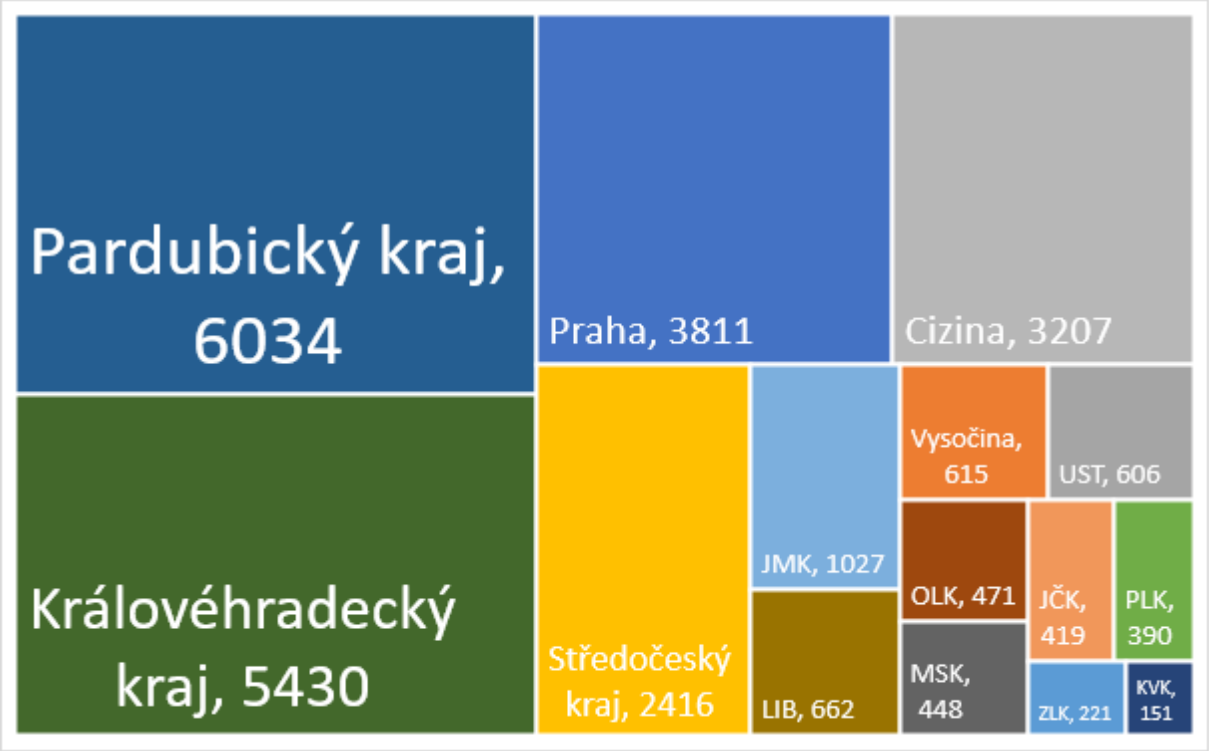
Po zahraniční migraci jsou nejvýznamnější tzv. vnitřní migrační proudy, tedy migrace z prostoru Královéhradeckého a Pardubického kraje mimo Hradecko-pardubickou aglomeraci. Více obyvatel se na území aglomerace přistěhuje z Pardubického kraje (6 661 obyvatel) než z Královéhradeckého kraje (6 282 osob). V případě Pardubického kraje se jedná ve vysoké míře o imigraci z obcí mimo ITI z okresu Chrudim. Počty obyvatel stěhujících se do jednotlivých částí aglomerace ze stejného kraje, ve kterém daná část aglomerace leží, tvoří podstatnou část migrace z obou krajů – v Královéhradeckém kraji se do hradecké části aglomerace přistěhovalo 4 922 osob (33 %), z Pardubického kraje do pardubické části

aglomerace 5 510 osob (26 %). Vzájemná mezikrajská migrace je nižší, činí pouze 17 % v případě stěhování z Královéhradeckého kraje do pardubické části aglomerace, 16 % v případě stěhování z Pardubického kraje do hradecké části aglomerace.

Další významný proud migrace do území Hradecko-pardubické aglomerace směřuje ze Středočeského kraje (2 156 osob), respektive též do hlavního města Prahy (2 021 osob). Migrace z ostatních krajů Česka je daleko nižší, vůbec nejnižší je z geograficky vzdálených krajů – Jihočeského, Karlovarského, Zlínského a Plzeňského. Relativně vysoké je množství obyvatel, kteří se do aglomerace přistěhovali z Moravskoslezského kraje (polohově značně vzdálený).

Na úrovni okresů se do Hradecko-pardubické aglomerace nejvíce osob ve sledovaném období přistěhovalo z okresů Chrudim (2 712 osob), Pardubice (1 875 osob), Náchod (1 696 osob), Ústí nad Orlicí (1 494 osob), Rychnov nad Kněžnou (1 491 osob) a Trutnov (904 osob). Mimo vnitrokrajské migrace se nejvíce obyvatel přistěhovalo do aglomerace z okresů Kutná Hora (460 osob) a Kolín (418 osob). Při ještě větším detailu je patrné, že nejvíce obyvatel se do aglomerace přistěhovalo z Prahy (2 021 osob), Brna (372 osob), Trutnova (373 osob), Holic (363 osob) a Náchoda (338 osob).

Graf 15 Významné migrační proudy z území Hradecko-pardubické aglomerace za období 2014 až 2019

** pozn. zkratky krajů: MSK = Moravskoslezský kraj; OLK = Olomoucký kraj; JČK = Jihočeský kraj; UST = Ústecký kraj; KVK = Karlovarský kraj; ZLK = Zlínský kraj; PLK = Plzeňský kraj; LIB = Liberecký kraj*

Zdroj: ČSÚ, 2019; vlastní zpracování

Nejvýznamnější proudy migrace z území Hradecko-pardubické aglomerace směřují do „domácích" krajů (mimo území aglomerace) – tedy do Královéhradeckého kraje, kam se z aglomerace vystěhovalo celkem 5 430 osob, a do Pardubického kraje, kam směřovalo 6 304 osob. To potvrzuje silnou vazbu v území, kdy se velká část vystěhovalých přemisťuje do geograficky blízkých obcí, kde pravděpodobně hledají atraktivnější místo pro bydlení, ale zároveň nemusejí nutně měnit své pracovní působiště a uchovávají si tak silnou vazbu na centrum regionu. Stejně jako v případě proudů přistěhovalých do území aglomerace, tak i v případě proudů směřujících z území aglomerace na území Pardubického a

Královéhradeckého kraje platí, že se obyvatelé nejčastěji stěhují do toho kraje, ve kterém leží daná část aglomerace, v níž se nachází daná obec. Z hradecké části aglomerace se vystěhovalo 4 633 obyvatel do Královéhradeckého kraje, z pardubické části aglomerace se vystěhovalo 5 075 obyvatel do Pardubického kraje.

Další významný proud migrace z území Hradecko-pardubické aglomerace směřoval do hlavního města Prahy (3 811 osob). Praha je vzhledem ke své ekonomické síle migračním centrem pro celou ČR, v případě území Královéhradeckého a Pardubického kraje navíc posíleným relativně blízkou polohou a tím, že v hlavním městě studuje významné množství mladých lidí z obcí v aglomeraci, kteří zde po ukončení studia často získají práci a usadí se zde. Počet obyvatel aglomerace, kteří se vystěhovali mimo ČR, je daleko nižší (3 207 osob), než tomu bylo u počtu migrantů směřujících ze zahraničí na území aglomerace. Dále se z aglomerace stěhovali lidé do Středočeského kraje (2 416 osob), méně pak do Jihomoravského kraje (1 027 osob) a Libereckého kraje (662 osob). Nejméně se obyvatelé aglomerace stěhovali do Karlovarského, Zlínského a Plzeňského kraje – tedy do krajů geograficky značně vzdálených.

Na úrovni okresů se z obcí Hradecko-pardubické aglomerace nejvíce osob vystěhovalo do okresů Chrudim (2 599 osob), Pardubice (2 124 osob), Náchod (1 434), Rychnov nad Kněžnou (1 379 osob) a Trutnov (1 011 osob). Při analyzování migrace do konkrétních měst vystupují migrační proudy do Prahy (viz výše), Brna (516 osob), Holic (377 osob), Náchoda (221 osob), Trutnova (206 osob) a Plzně (196 osob).

Migrační proudy do/z Hradce Králové a Pardubic

Do Hradce Králové se mezi lety 2014 a 2019 přistěhovalo 12 468 obyvatel, z toho 29 % z obcí spadajících do Hradecko-pardubické aglomerace a 71 % z území mimo aglomeraci. Celkově se do Hradce Králové nejvíce obyvatel přistěhovalo z území Královéhradeckého kraje mimo obce ležící v aglomeraci (5 127 osob), ve srovnání s Pardubicemi mířil do centra kraje z jeho zbylého území menší podíl migrantů. Druhý nejvýznamnější proud směřoval do Hradce Králové z území mimo ČR (2 569 cizinců). Počet přistěhovalých do Hradce Králové z Pardubického kraje činil 1 808 osob, ale počet přistěhovalých z Pardubického kraje mimo obce ležící v aglomeraci je poměrně nízký (773 osob), což je pravděpodobně způsobeno silnou migrační vazbou na Pardubice jakožto regionální centrum. Relativně silný migrační proud pocházel z hlavního města Prahy a Středočeského kraje (dohromady 1 168 osob). Z ostatních krajů směřovala do Hradce Králové pouze malá část přistěhovalých, nejmenší síla migrace byla z geograficky vzdálených krajů (Zlínský, Karlovarský, Plzeňský kraj).

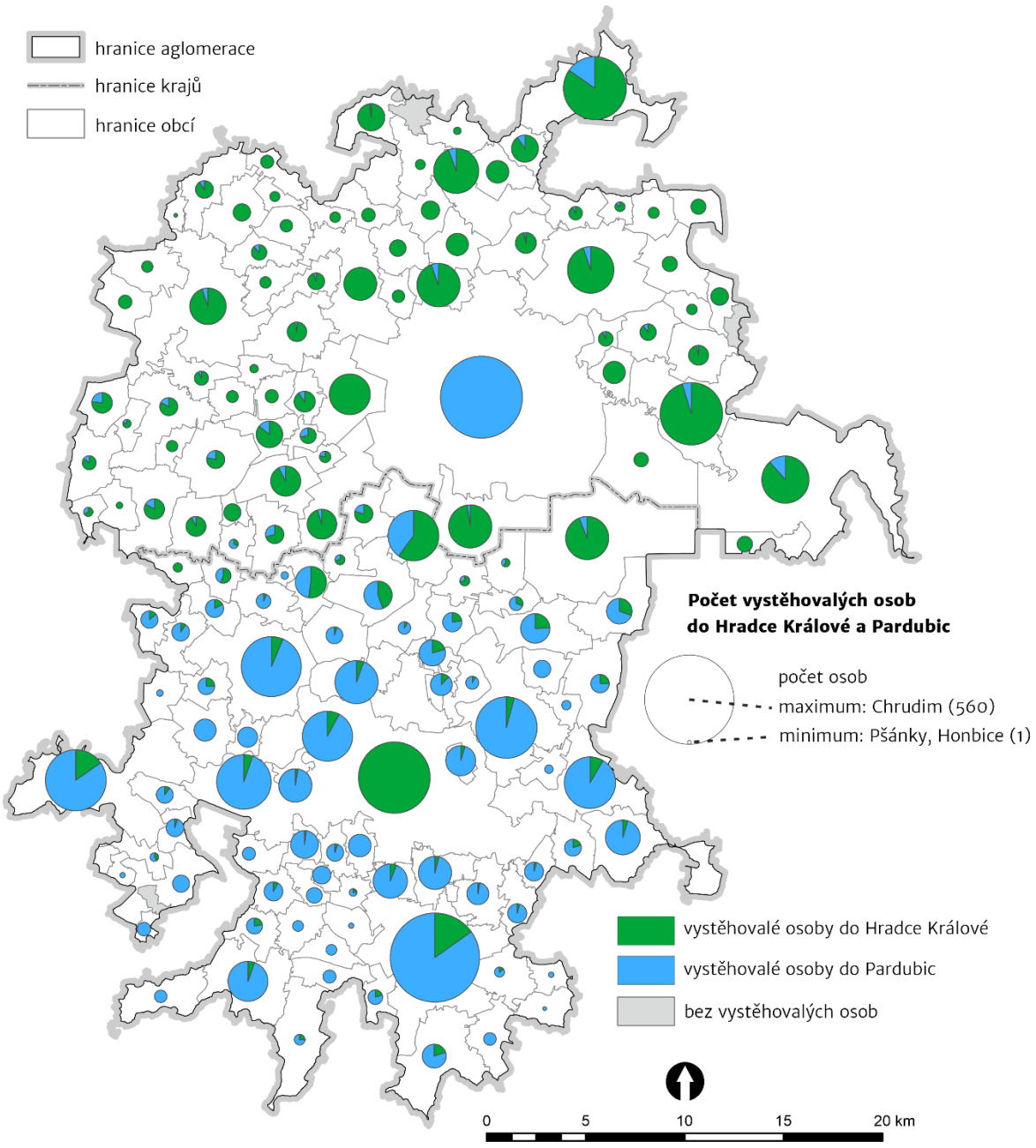
Do Pardubic se během let 2014 až 2019 přistěhovalo 15 171 obyvatel, což je o 2 703 více než do Hradce Králové. Rovněž podíl obyvatel, kteří přišli z území mimo aglomeraci, byl v případě Pardubic vyšší (73 % oproti 27 % přistěhovalých z obcí aglomerace). Nejvíce obyvatel se za sledované období přistěhovalo do Pardubic z území Pardubického kraje mimo aglomeraci (5 603 osob) a z území mimo ČR (4 872 osob), což je v porovnání s Hradcem Králové výrazně vyšší hodnota a poukazuje to na vysokou atraktivitu pracovního trhu pro migranty z řad cizinců. Podíl přistěhovalých osob z území Pardubického kraje (vně aglomeraci) byl jednoznačně nižší, než tomu bylo v případě Hradce Králové a Královéhradeckého kraje. Migrační proud z Královéhradeckého kraje byl o trochu méně výrazný, než tomu bylo v opačném směru z Pardubického kraje do Hradce Králové. Počet přistěhovalých z Prahy a Středočeského kraje byl obdobný jako u Hradce Králové, stejně tak pořadí dalších krajů bylo velmi podobné, lišilo se pouze u vyššího počtu přistěhovalých ze sousedního kraje Vysočina a Jihomoravského kraje. Absolutně nejméně obyvatel se do Pardubic přistěhovalo z Plzeňského kraje (pouze 91 osob).

Nejsilnější migrační proudy v rámci území Hradecko-pardubické aglomerace existují mezi oběma centry aglomerace. Vzájemný migrační vztah mezi Hradcem Králové a Pardubicemi vychází ve prospěch Pardubic. Ve sledovaném období v letech 2014–2019 se z Pardubic do Hradce Králové přistěhovalo 359 osob, naopak z Hradce Králové do Pardubic se vystěhovalo celkem 473 obyvatel.

V rámci jednotlivých obcí aglomerace platí naprosto dominující vazba na to centrum aglomerace, ve kterém se daná obec nachází. Prakticky platí pravidlo, že čím dále se obec nachází od hranice mezi jednotlivými částmi aglomerace, tím je podíl obyvatel vystěhovalých „za hranice“ nižší. Do Hradce Králové se nejvíce stěhovali obyvatelé z měst ležících v hradecké části aglomerace – Třebechovic pod Orebem, Jaroměře a Týniště nad Orlicí, dále pak z obcí v bezprostředním zázemí krajského města (např. Předměřice nad Labem, Černilov, Smiřice, Vysoká nad Labem). Stejně tak do Pardubic jsou nejvíce patrné migrační proudy z měst pardubické části aglomerace – z Chrudimi se do Pardubic přistěhovalo skoro 500 osob, ze Sezemic 255 osob, z Lázní Bohdaneč 237 osob a z Přelouče 222 osob.

Na mapě níže (Obrázek 7) jsou znázorněny hlavní migrační proudy v rámci Hradecko-pardubické aglomerace – vystěhovalí do Hradce Králové a Pardubic za období 2014–2019.

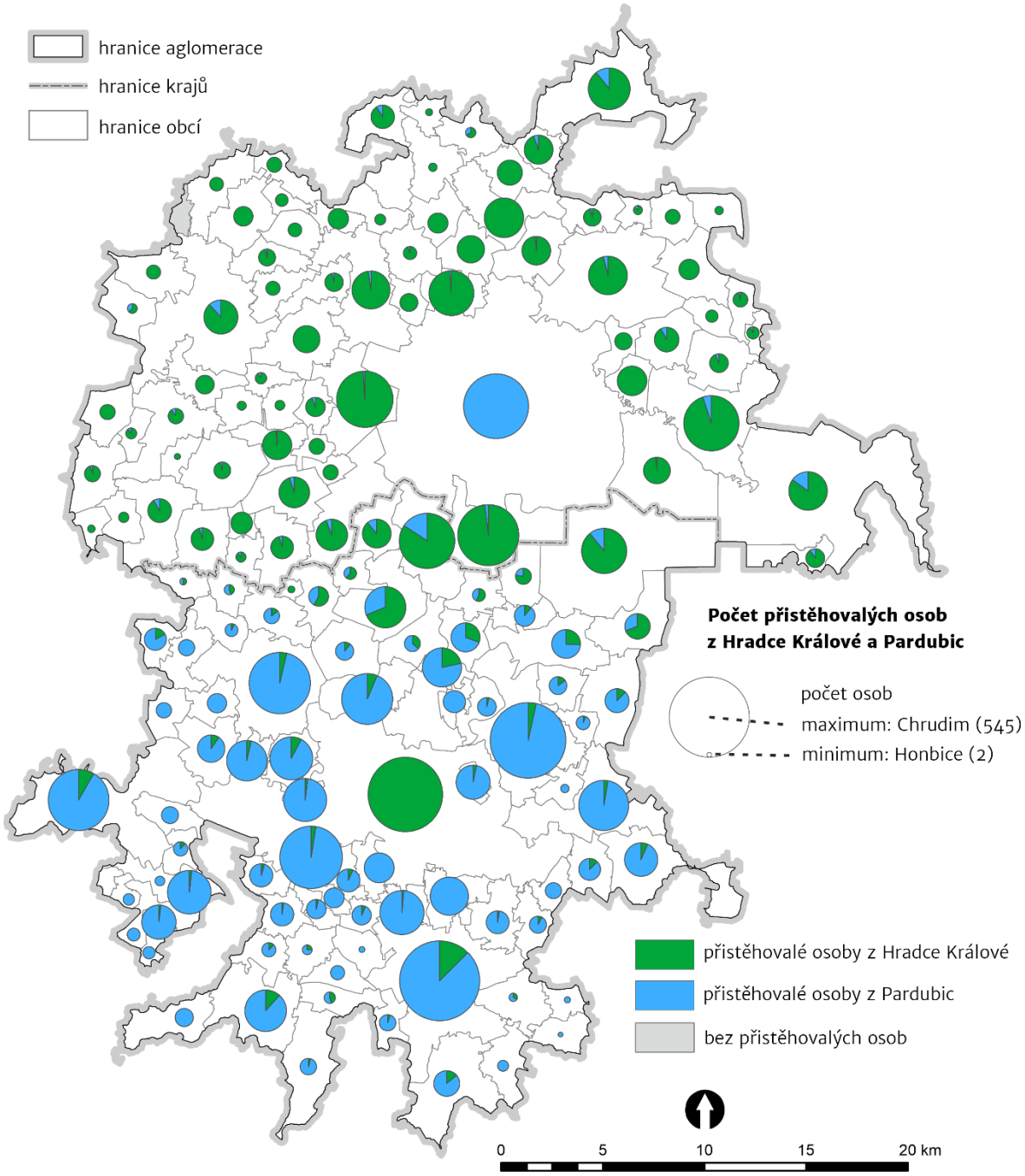
Obrázek 7 Hlavní migrační proudy v rámci Hradecko-pardubické aglomerace – vystěhovalí do Hradce Králové a Pardubic za období 2014–2019

Zdroj: ČSÚ, 2019; vlastní zpracování

Zajímavá je situace z hlediska vzájemné migrace mezi jednotlivými částmi aglomerace do jejích center na opačné straně hranice krajů, tzv. „přeshraniční migrace“ (tedy z obcí hradecké části aglomerace do Pardubic a z obcí pardubické části aglomerace do Hradce Králové). Vyšší podíl „přeshraniční imigrace“ zaznamenala především města – na hradecké straně aglomerace z Jaroměře, Týniště nad Orlicí a Třebechovic pod Orebem, z pardubické části aglomerace se do Hradce Králové stěhovali obyvatelé z Býště, Chrudimi, Přelouče a Opatovic nad Labem. Vysoký podíl migrace z pardubické části do Hradce Králové zaznamenaly některé obce především v území mezi oběma centry, v některých byl počet vystěhovalých do Hradce Králové dokonce vyšší než do Pardubic (Býšť, Opatovice na Labem, Libišany, Rohoznice a další).

Obrázek 8 Hlavní migrační proudy v rámci Hradecko-pardubické aglomerace – vystěhovalí z Hradce Králové a Pardubic za období 2014–2019

Zdroj: ČSÚ, 2019; vlastní zpracování

Počet vystěhovalých z Hradce Králové a Pardubic byl nižší než počet přistěhovalých. Obě centra aglomerace jsou migračně zisková. Z Hradce Králové se ve sledovaném období 2014–2019 vystěhovalo celkem 12 319 osob – z toho 4 867 (40 %) do obcí nacházejících se na území aglomerace a 7 443 (60 %) mimo území aglomerace. Nejsilnější migrační proud směřoval z Hradce Králové do obcí Královéhradeckého kraje ležících mimo území aglomerace (5 474 osob), což opět potvrzuje silné migrační vazby uvnitř kraje. Výrazný je migrační proud do hlavního města Prahy (1 416 osob), poměrně vysoký je také počet vystěhovalých mimo území ČR (1 242 osob). Významný byl počet vystěhovalých do Pardubického kraje, především do území aglomerace, naopak počet vystěhovalých do obcí Pardubického kraje ležících mimo území aglomerace byl nízký. Nejnižší počet vystěhovalých byl

zaznamenán do polohově vzdálených krajů – Karlovarského, Zlínského, a Plzeňského, ale poněkud překvapivě i do relativně bližších krajů – Vysočina a Jihočeský kraj.

Z Pardubic se během sledovaného období vystěhovalo 12 915 obyvatel (o 600 více než z Hradce Králové), z toho 5 569 osob (43 %) do obcí spadajících do Hradecko-pardubické aglomerace a 7 346 osob (57 %) do obcí mimo území aglomerace. Poměr vystěhovalých osob mimo území aglomerace a osob vystěhovalých do obcí aglomerace je v případě Pardubic ještě příznivější, než tomu bylo u Hradce Králové. Nejvíce osob se za sledované období vystěhovalo z Pardubic do obcí Pardubického kraje ležících mimo aglomeraci (přes 7 000 osob), dále pak mimo území ČR, do hlavního města Prahy, Královéhradeckého a Středočeského kraje. Počet vystěhovalých do Královéhradeckého kraje mimo území aglomerace byl velmi nízký (409 osob) i ve srovnání s opačným směrem migrace z Hradce Králové do Pardubického kraje. Nejméně se obyvatelé Pardubic stěhovali do Karlovarského, Zlínského a Moravskoslezského kraje.

Některé obce ležící mezi Hradcem Králové a Pardubicemi v pardubické části aglomerace zaznamenaly vysoký podíl příchozích z Hradce Králové. V obci Libišany, Opatovice nad Labem, Čeperka, Borek, Býšť, Staré Ždánice, Podůlšany, Plch a Chvojenec byl podíl přistěhovalých z Hradce Králové dokonce vyšší než podíl přistěhovalých z Pardubic. Nejsilnější migrační proudy z centra aglomerace směřovaly do přímého zázemí obou měst, případně do měst v aglomeraci. V případě Hradce Králové se jednalo především o obce Vysoká nad Labem, Stěžery, Všestary, Předměřice nad Labem, Černilov, Třebechovice pod Orebem, Týniště nad Orlicí a Jaroměř. Pardubice zaznamenaly nejvíce vystěhovalých do největších měst – Chrudim, Přelouč a Lázně Bohdaneč, dále do obcí Sezemice, Staré Hrady, Dašice, Srch, Mikulovice a Srnojedy. Nejméně atraktivní pro stěhování z Hradce Králové a Pardubic byly ve sledovaném období obce západně od Hradce Králové (např. Vrchovnice, Hněvčeves, Puchlovice).

Hlavní migrační proudy v rámci Hradecko-pardubické aglomerace – vystěhovalí z Hradce Králové a Pardubic za období 2014–2019, jsou patrné z výsečových grafů na mapě výše (Obrázek 8).

2.1.1.2 Sňatečnost, rozvodovost

Sňatečnost je demografický proces, který studuje zakládání manželství na základě zákonem daných podmínek. Z dlouhodobého hlediska počet sňatků v území Hradecko-pardubické aglomerace, stejně jako na úrovni Královéhradeckého i Pardubického kraje a celé ČR, klesá. Počet sňatků, které v průběhu roku uzavřeli obyvatelé ČR, měl od počátku 90. let 20. století klesající tendenci. Tento pokles se zastavil v roce 2013, následující roky počet sňatků meziročně rostl. Podobně na tom bylo i území aglomerace. V letech 2014 až 2019 uzavřeli obyvatelé Hradecko-pardubické aglomerace celkem 9 835 sňatků, z toho nejvíce v roce 2018, ve sledovaném období 2014–2019 došlo k pravidelnému meziročnímu růstu počtu sňatků. Při porovnání jednotlivých částí aglomerace nejsou viditelné výrazné rozdíly v počtech sňatků, v obou částech se pohybují okolo hodnoty 800 ročně (mírně vyšší počty v pardubické části). Liší se však trend sňatečnosti ve sledovaném období, kdy hradecká část aglomerace zaznamenala do roku 2019 pravidelný mírný nárůst počtu sňatků, naopak počet sňatků na 1 000 obyvatel v pardubické části aglomerace klesal (viz Graf 16). Celkově je při relativizovaném srovnání na 1 000 obyvatel vyšší míra sňatečnosti v hradecké části aglomerace.

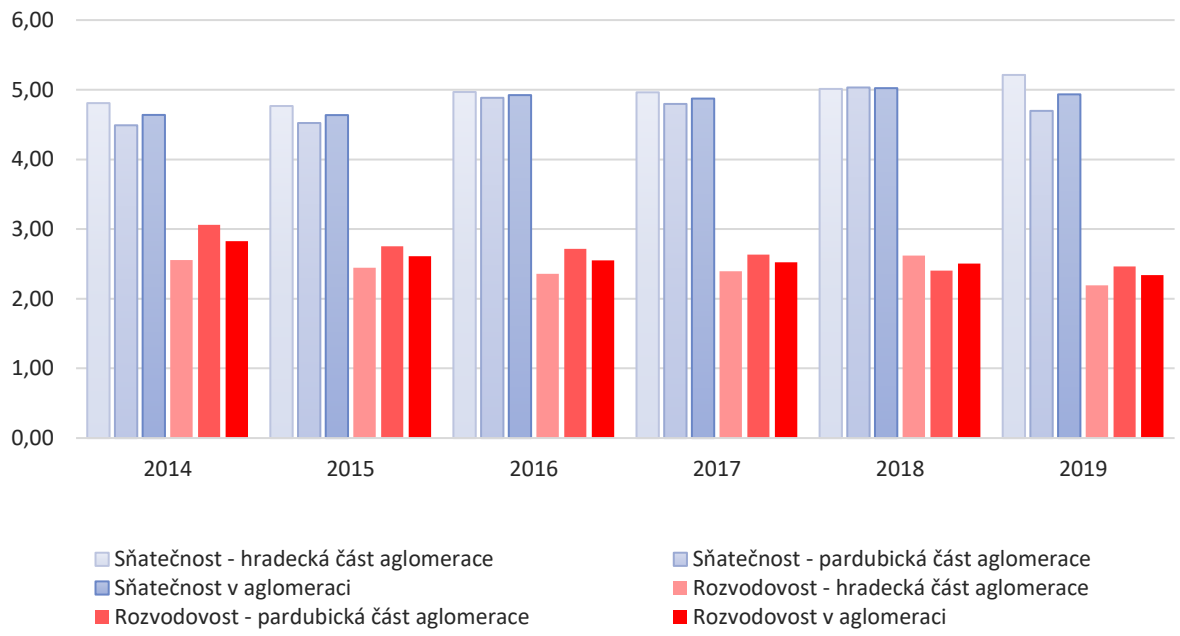
Z dlouhodobého hlediska stejně jako v případě sňatečnosti tak i míra rozvodovosti stoupá, počet rozvodů v Královéhradeckém kraji, Pardubickém kraji i ČR se výrazně zvyšoval. Tento trend platil i pro území Hradecko-pardubické aglomerace, ve sledovaném období 2014–2019 již ale platí opačný, kdy se počet rozvodů v celém období meziročně mírně snižoval (případně se prakticky neměnil). Celkově byl vyšší počet rozvodů v pardubické části aglomerace, která však zaznamenala pozitivní trend, kdy se celkově během sledovaného období snížil počet rozvodů v jednom roce zhruba o 100. V hradecké části

aglomerace naopak roční úhrn rozvodů mírně narostl, za což mohl především výrazný nárůst v roce 2018.

Ve srovnání městských a venkovských oblastí nejsou zaznamenány výrazné rozdíly (viz Graf 17). Sňatečnost ve městech je ovšem, poněkud proti obecným předpokladům, vyšší než sňatečnost v obcích mimo města. Na začátku sledovaného období (v roce 2015) byl ještě počet sňatků na 1 000 obyvatel na venkově vyšší, ale už v roce 2016 se situace změnila a sňatečnost ve městech od tohoto roku rostla výrazněji než na venkově.

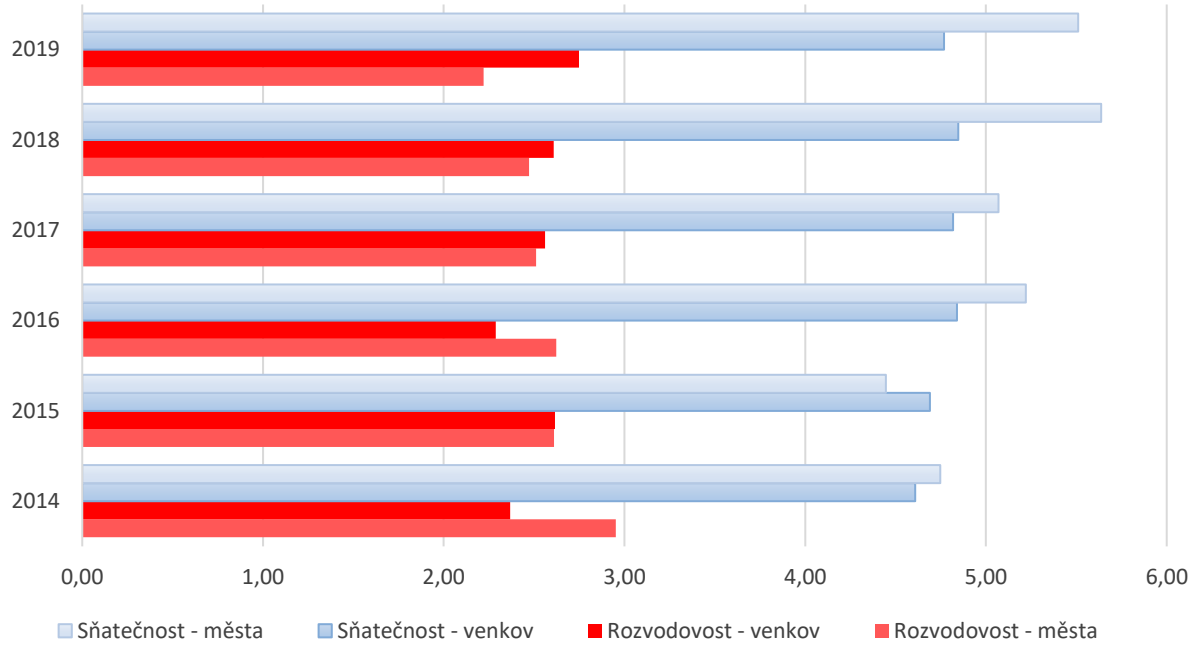
Stejně tak hrubá míra rozvodovosti je nižší ve městech než v obcích mimo města aglomerace, ve kterých se rozvodovost snižovala. Naopak obce mimo města v aglomeraci zaznamenaly souhrnně v období 2014 až 2019 výrazný nárůst počtu rozvodů na 1 000 obyvatel.

Graf 16 Počet sňatků/rozvodů na 1 000 obyvatel v letech 2014–2019 v jednotlivých částech aglomerace

Zdroj: ČSÚ, 2019

Graf 17 Počet sňatků/rozvodů na 1 000 obyvatel v letech 2014–2019: srovnání měst a obcí mimo města

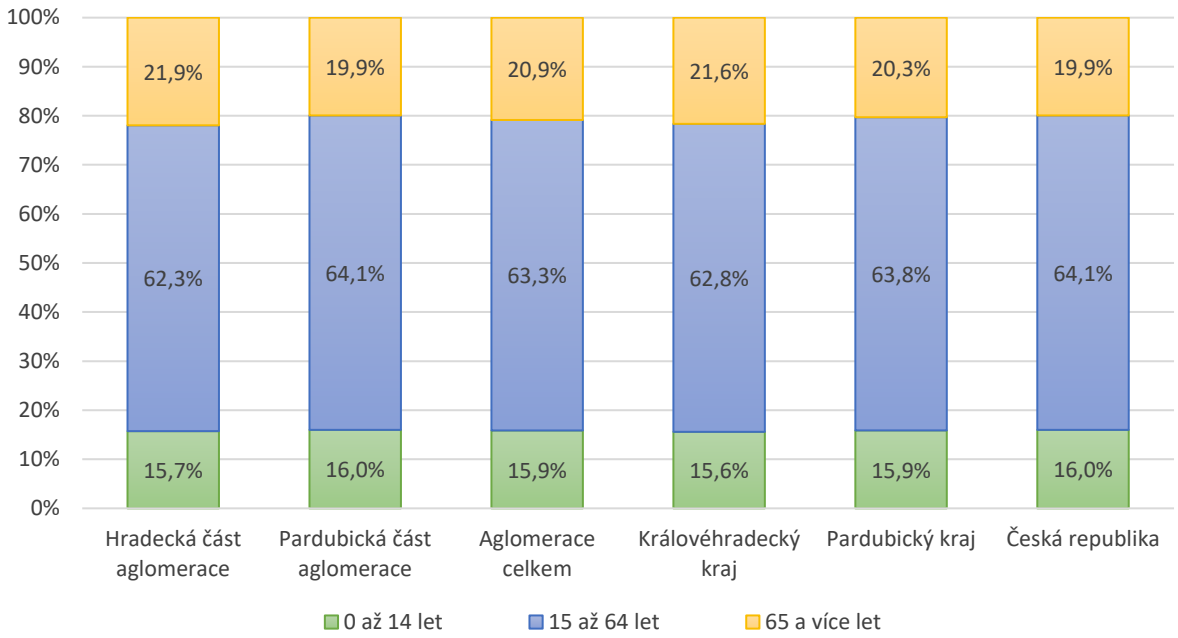

Zdroj: ČSÚ, 2019

2.1.1.3 Věková struktura

Základní charakteristikou věkové struktury je rozčlenění populace do tzv. produkčních věkových skupin – předproduktivní věk (0–14 let), produktivní věk (15–64 let), poproduktivní věk (65 a více let). V roce 2019 žilo v Hradecko-pardubické aglomeraci 54 420 obyvatel (15,9 %) ve věku do 15 let, 216 897 obyvatel (63,3 %) ve věku 15 až 64 let a 71 493 obyvatel (20,9 %) starších 65 let. Ve srovnání s Královéhradeckým krajem je věková struktura aglomerace příznivější (vyšší podíl dětí a nižší podíl obyvatel ve věku 65 let a starších), naopak oproti Pardubickému kraji je věková struktura horší (vyšší podíl obyvatel v důchodovém věku). Stejně tak ve srovnání s ČR je věková struktura méně příznivá (nižší podíl obyvatel ve věku do 15 let, vyšší podíl obyvatel ve věkové struktuře 65 a více let). Při srovnání jednotlivých částí aglomerace vykazuje příznivější věkovou strukturu pardubická část aglomerace. V pardubické části aglomerace je vyšší podíl dětí na celkové populaci (16 % ku 15,7 % v hradecké části) a nižší podíl obyvatel ve věku 54 a více let (19,9 % ku 21,9 %). Podrobnější srovnání znázorňuje Graf 18.

Graf 18 Věková struktura obyvatelstva v roce 2019 – srovnání Hradecko-pardubické aglomerace s vyššími územními celky

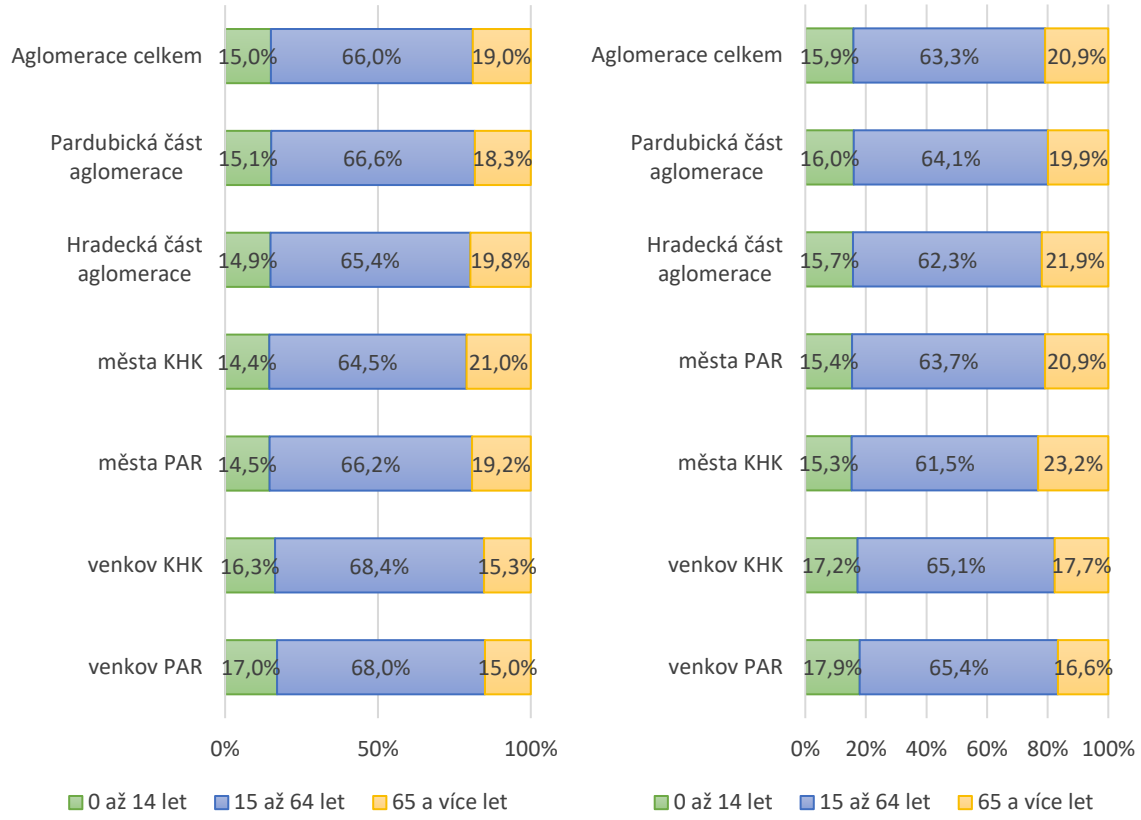
Zdroj: ČSÚ, 2019

Vývoj věkové struktury obyvatelstva je ovlivňován dlouhodobým vývojem především porodnosti a úmrtnosti, částečně rovněž migračními pohyby a střední délkou života. V Královéhradeckém i Pardubickém kraji, stejně jako v celé ČR, se dlouhodobě zhoršuje věková struktura obyvatelstva, tzn. že populace demograficky stárne. Tato situace je dána především nižší porodností a úmrtností a prodlužující se střední délkou života – tedy celkově se zvyšující nadějí na dožití. Stejně tak se zhoršuje věková struktura obyvatel Hradecko-pardubické aglomerace. Zvyšuje se průměrný věk a dochází k demografickému stárnutí obyvatel. Dlouhodobě ubývá počtu obyvatel ve věkové kategorii 0–14 let a především roste počet obyvatel ve věku nad 65 let.

Podíly obyvatel v základních věkových kategoriích ve srovnání let 2014 a 2019 uvádí následující Graf 19, ze kterého je sice patrný mírný nárůst podílu obyvatel ve věku 0–14 let, ale zároveň výraznější zvýšení podílu postproduktivní složky obyvatel ve věku 65 a více let při současném snížení podílu produktivní složky obyvatel ve věku 15–64 let. Tento trend se netýká jen vymezené aglomerace, ale obdobně se vyvíjí věková struktura obyvatel v rámci krajů i ČR. Při bližším srovnání jednotlivých částí aglomerace je patrné, že věková struktura se zhoršila rapidněji v hradecké části aglomerace – více zde narostl počet obyvatel starších 64 let, naopak méně se zvýšil podíl obyvatel ve věku 0 až 14 let.

Z údajů je rovněž patrný příznivější stav věkové struktury obyvatel v obcích mimo města, kde byl dokonce v obou kontrolních obdobích vyšší podíl obyvatel ve věku 0–14 let než podíl obyvatel ve věku 65+ let. Výrazně lepších hodnot dosahují jak města, tak obce mimo města v pardubické části aglomerace, kde je především zaznamenán nižší nárůst podílu věkové složky obyvatel ve věku 65 a více let. Obzvláště obce mimo města v hradecké části aglomerace dosáhly daleko vyššího nárůstu podílu obyvatel v důchodovém věku, než tomu bylo u venkovských obcí pardubické části aglomerace.

Graf 19 Věková struktura obyvatel – porovnání let 2014 (vlevo) a 2019 (vpravo)

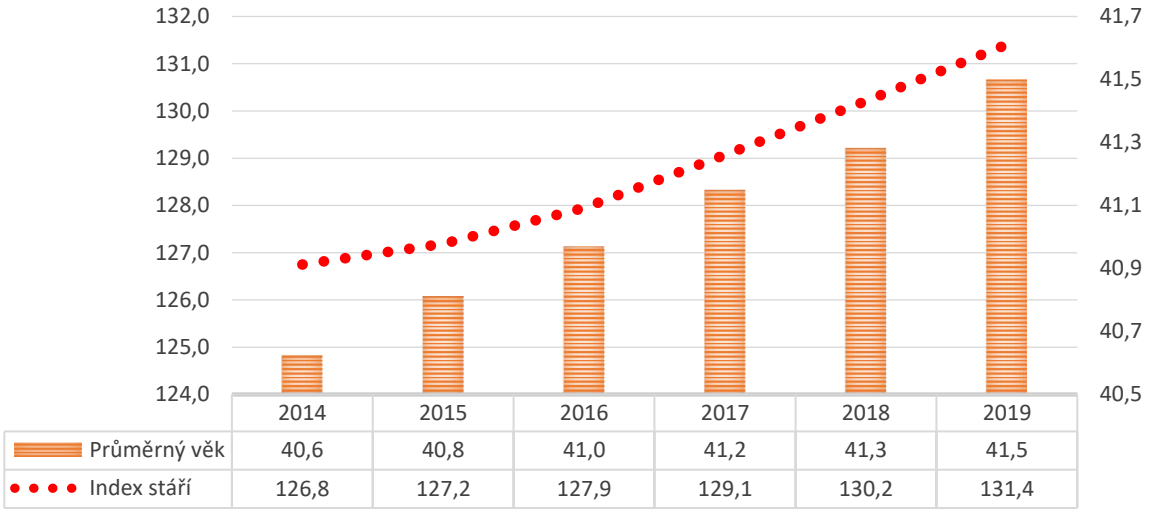

Zdroj: ČSÚ, 2019

Trend celkového stárnutí populace je také jasně patrný na vývoji indexu stáří, který vyjadřuje poměr počtu obyvatel ve věku 65+ let ku počtu obyvatel ve věkové kategorii 0–14 let. Index stáří v Královéhradeckém kraji patří mezi nejvyšší v mezikrajském srovnání (136,3 v roce 2019), index stáří v Pardubickém kraji je daleko nižší (126,5 v roce 2019). Index stáří v Hradecko-pardubické aglomeraci s hodnotou 130,5 byl v roce 2019 nad republikovým průměrem (123,5). Z výše uvedených dat je patrné, že relativně vysokou hodnotu indexu stáří v aglomeraci způsobují zejména obce hradecké části, kde je index stáří o 14,8 bodu vyšší.

Index stáří v Hradecko-pardubické aglomeraci se dlouhodobě stabilně zvyšuje, což kopíruje celkový demografický trend dnešní společnosti. Během sledovaného období se index stáří v aglomeraci zvýšil o 4,6 bodu a obdobně se zvyšoval i průměrný věk (viz Graf 20).

Graf 20 Index stáří a průměrný věk obyvatel Hradecko-pardubické aglomerace – vývoj v letech 2014 až 2019

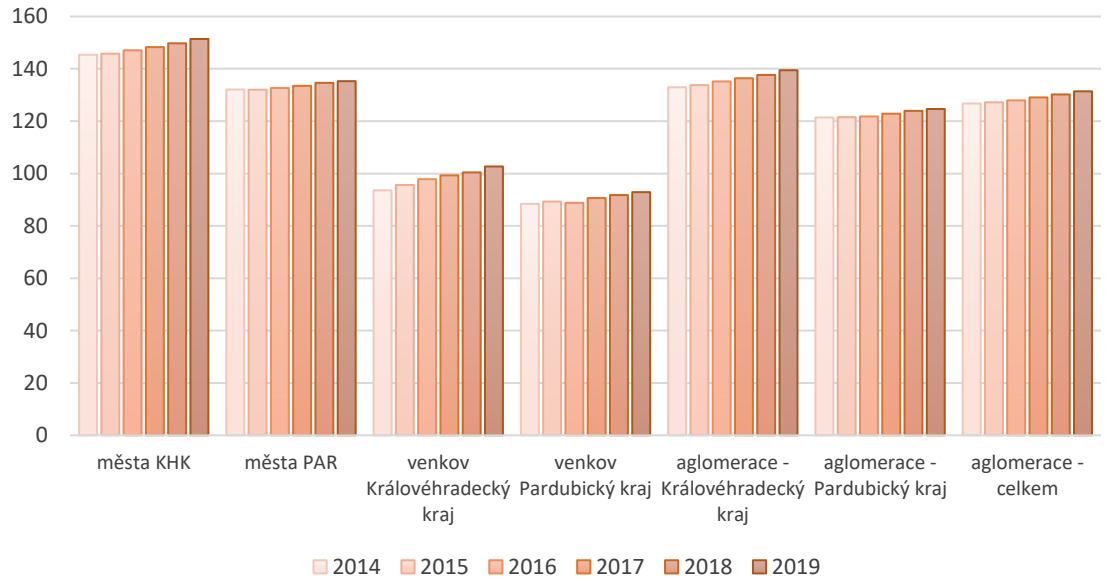

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Průměrný věk	40,6	40,8	41,0	41,2	41,3	41,5
Index stáří	126,8	127,2	127,9	129,1	130,2	131,4

Zdroj: ČSÚ, 2019

Srovnání regionálních disparit na úrovni diferenciace území na venkovská a městská demonstruje značné rozdíly. Index stáří ve městech byl v roce 2019 na úrovni 151,4 v hradecké části aglomerace a 135,3 v pardubické části aglomerace. Oproti tomu index stáří ve venkovských obcích byl v roce 2019 značně nižší – 92,9 v pardubické a 102,7 v hradecké části aglomerace. Nejvyšších hodnot dosahují města hradecké části aglomerace, ale i venkovské obce hradecké části aglomerace překročily hodnotu 100 v roce 2019 (viz Graf 21).

Graf 21 Vývoj indexu stáří v letech 2014 až 2019: srovnání měst a venkovských obcí aglomerace

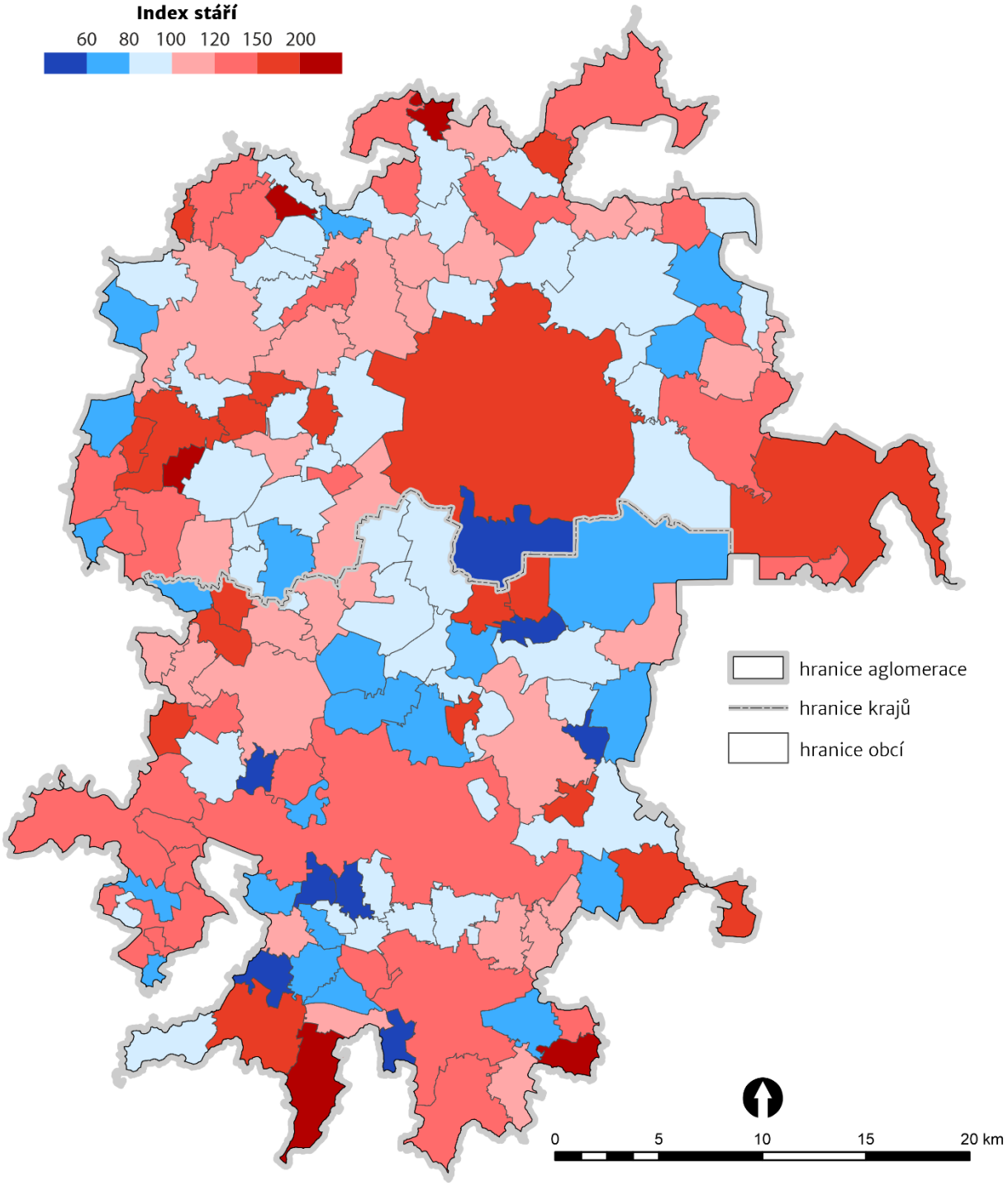

Zdroj: ČSÚ, 2019

Samotná města Pardubice i Hradec Králové vykazují oproti územnímu průměru ještě vyšší hodnoty indexu stáří (Hradec Králové 158, Pardubice 140,1 v roce 2019) a zároveň jedny z nejvyšších hodnot tohoto ukazatele v celém území. Vůbec nejvyšší hodnoty vykazují malé obce s periferní polohou, a to především v hradecké části aglomerace (6 z 10 obcí s nejvyšším indexem stáří leží v hradecké části aglomerace). Celkově je vyšší index stáří v obcích při hranici aglomerace. Nízké hodnoty indexu stáří

vykazují obce s intenzivní novou bytovou výstavbou především v aglomeračním prostoru mezi krajskými městy a v jejich těsném zázemí. Hodnoty indexu stáří v jednotlivých obcích oblasti zachycuje následující Obrázek 9.

Obrázek 9 Index stáří v obcích Hradecko-pardubické aglomerace v roce 2019

Zdroj: ČSÚ, 2019; vlastní zpracování

V důsledku poměrně vysoké hodnoty indexu stáří v území a zároveň i s očekáváním jeho dalšího navýšení z důvodu přechodu osob z produktivní složky populace do složky postproduktivní na jedné straně a s predikovaným poklesem porodnosti a nárůstem naděje dožití na straně druhé, je třeba

s tímto trendem počítat (např. v plánování sociálních služeb či bezbariérových úprav veřejné infrastruktury).

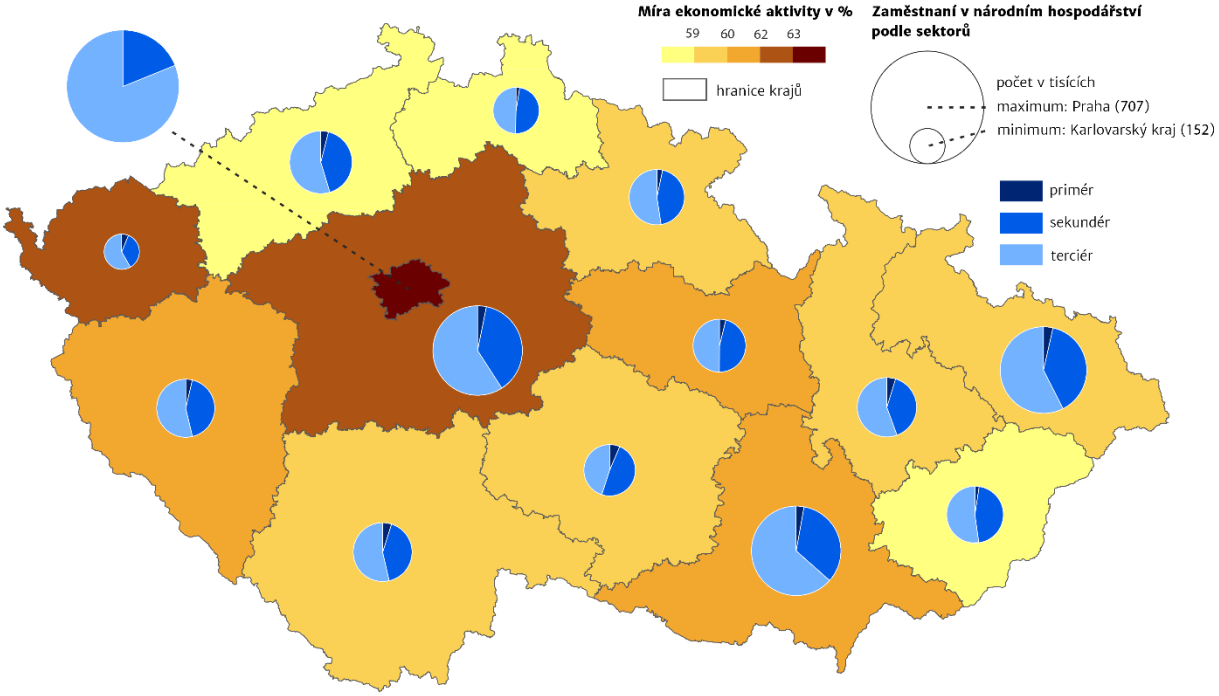
Hlavní zjištění:

- Území aglomerace dlouhodobě vykazuje mírný, ale stabilní růst počtu obyvatel, a to zejména v důsledku kladné migrace. Tento pozitivní vývoj je však dán především pardubickou částí aglomerace, která vykazuje celkově vyšší populační zisk obyvatel než hradecká část.
- Kladný populační vývoj zaznamenávají zejména obce na spojnici Hradec Králové – Pardubice. Jedná se o lokality atraktivní pro bydlení, které se nacházejí v zázemí velkých pracovních center, zároveň jsou zde nižší náklady na bydlení a na život, je zde kvalitnější životní prostředí a celkově dobrá občanská vybavenost.
- Hradecko-pardubická aglomerace je územím s intenzivní migrační výměnou se svým okolím. Vzhledem ke svému významu, jakožto aglomeračnímu centru dvou krajů, je jako celek migračně ziskové.
- Celkově byly ve sledovaném období 2014–2019 více ziskové obce mimo města v aglomeraci, především pak byly zaznamenány výrazné rozdíly v hradecké části aglomerace, kde na města citelněji dopadl migrační úbytek.
- V Hradecko-pardubické aglomeraci se postupně profiloval regionální migrační vzorec. Na jedné straně figuruje migračně kladná území mezi Hradcem Králové a Pardubicemi (až na výjimky) a na druhé straně jsou jasně patrné migračně ztrátové obce při severní hranici aglomerace, západně od Hradce Králové, severovýchodně od Hradce Králové a také jižně a jihovýchodně od Pardubic.
- S úbytkem obyvatel se potýkají také malé obce do 200 obyvatel, a to z důvodu nedostatečné občanské vybavenosti, nedostatku ploch pro výstavbu či zhoršené dopravní dostupnosti do měst.
- Silnou roli v migraci sehrávají cizinci, jež představují nejsilnější proud, který se do území aglomerace přistěhoval. Vyšší podíl cizinců (68 %) pak míří do pardubické části aglomerace.
- Populace v aglomeraci dlouhodobě stárne. Proces stárnutí je v aglomeraci výraznější než v Pardubickém kraji, a naopak pomalejší v porovnání s Královéhradeckým krajem.
- Proces stárnutí je výraznější ve městech aglomerace (především v jádrových městech Hradec Králové a Pardubice). Naopak nejnižší hodnoty vykazují obce s intenzivní novou bytovou výstavbou především v aglomeračním prostoru mezi krajskými městy a v jejich těsném zázemí, kde se hodnoty indexu stáří pohybují výrazně pod průměrem aglomerace jako celku. Vysoké hodnoty indexu stáří vykazují velmi malé obce s periferní polohou, a to především v hradecké části aglomerace.
- Proces stárnutí bude pokračovat i v následujících letech. Nárůst počtu obyvatel ve vyšším a vysokém věku přinese rostoucí požadavky zejména na potřeby a kapacity sociálních a zdravotních služeb, které budou muset reagovat na potřeby území.

2.1.2 TRH PRÁCE

Hradecko-pardubická aglomerace se nachází na území krajů s rozdílnou ekonomickou aktivitou obyvatelstva nad 15 let věku. Královéhradecký kraj i přes mírný růst ekonomické aktivity obyvatelstva nad 15 let věku v posledních pěti letech patří k regionům s nižší mírou ekonomické aktivity obyvatelstva, dlouhodobě se pohybuje pod průměrem ČR a v korelaci se stárnutím obyvatel kraje bude pravděpodobně tento trend přetrvávat. Pardubický kraj se naopak řadí mezi regiony s vyšší mírou ekonomické aktivity a v posledních pěti letech se pohyboval nad průměrem ČR. Následující mapa (Obrázek 10) znázorňuje ekonomickou aktivitu obyvatel podle krajů v roce 2019.

Obrázek 10 Ekonomická aktivita obyvatel podle krajů v roce 2019

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

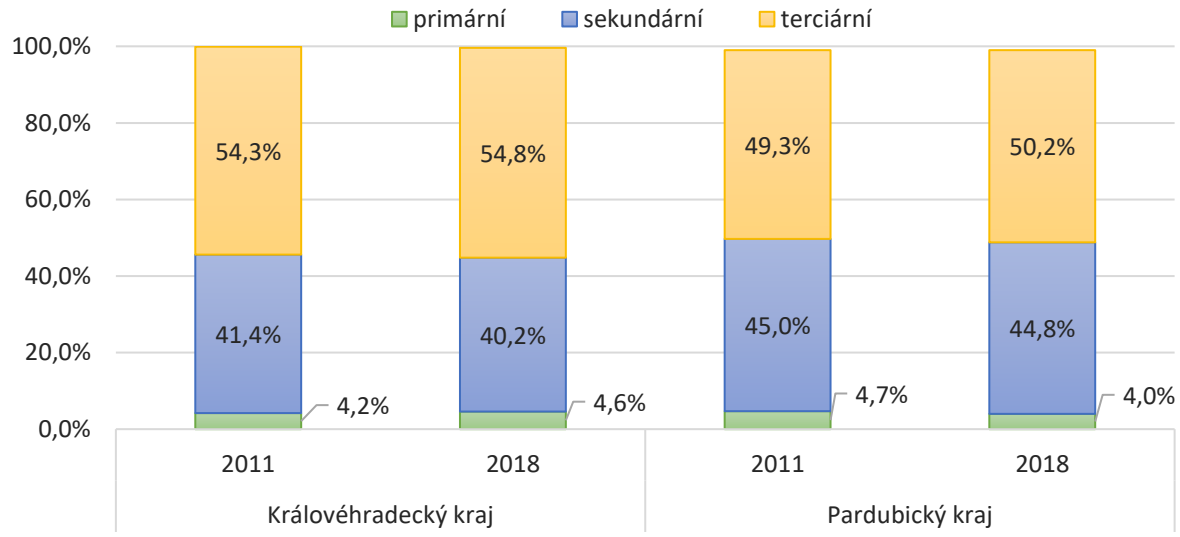
Více jak 52 % ekonomicky aktivního obyvatelstva Hradecko-pardubické aglomerace je soustředěno do krajských měst. Ekonomicky aktivní obyvatelstvo aglomerace představuje necelých 32 % aktivního obyvatelstva Královéhradeckého a Pardubického kraje a na aktivním obyvatelstvu ČR se podílí zhruba 3,1 %.

Data za území Hradecko-pardubické aglomerace jsou dostupná pouze ze Sčítání lidu, domů a bytů v roce 2011 (SLDB 2011). Aktuální porovnání je možné pouze na úrovni krajů, ve kterých se aglomerace nachází. Jelikož za posledních devět let nedošlo k zásadním změnám ve struktuře zaměstnanosti ani v Královéhradeckém ani v Pardubickém kraji (viz Graf 22), lze tedy učinit kvalifikovaný odhad na úrovni území aglomerace.

Hospodářskou činnost lze rozdělit do tří základních sektorů. Prvovýroba, neboli primér, se zaměřuje na využití přírodních zdrojů. Druhovýroba, neboli sekundér, zahrnuje průmysl, stavebnictví a dopravu. Všechny ostatní sektory jsou zahrnuty do tzv. obslužné sféry neboli terciéru. Z hlediska odvětví hospodářství převažovala v Hradecko-pardubické aglomeraci zaměstnanost v terciéru obdobně jako v Královéhradeckém kraji (r. 2018 = 54,8 %) a v Pardubickém kraji (r. 2018 = 50,2 %). Přestože zpracovatelský průmysl se výrazně podílel na zaměstnanosti v aglomeraci, tak zaměstnanost v sekundéru se v aglomeraci (r. 2018 = 31 %) pohybovala pod úrovní ČR (r. 2018 = 49,1 %) i

Královéhradeckého (r. 2018 = 40,2 %) a Pardubického (r. 2018 = 44,8 %) kraje. Nízké zastoupení měla v aglomeraci i zaměstnanost v priméru (r. 2018 = 2 %), což bylo jak pod úrovní ČR (r. 2018 = 2,8 %), tak i Královéhradeckého (r. 2018 = 4,6 %) a Pardubického (r. 2018 = 4 %) kraje.

Graf 22 Srovnání zaměstnaných v národním hospodářství dle sektorů v roce 2011 a 2018 (%)

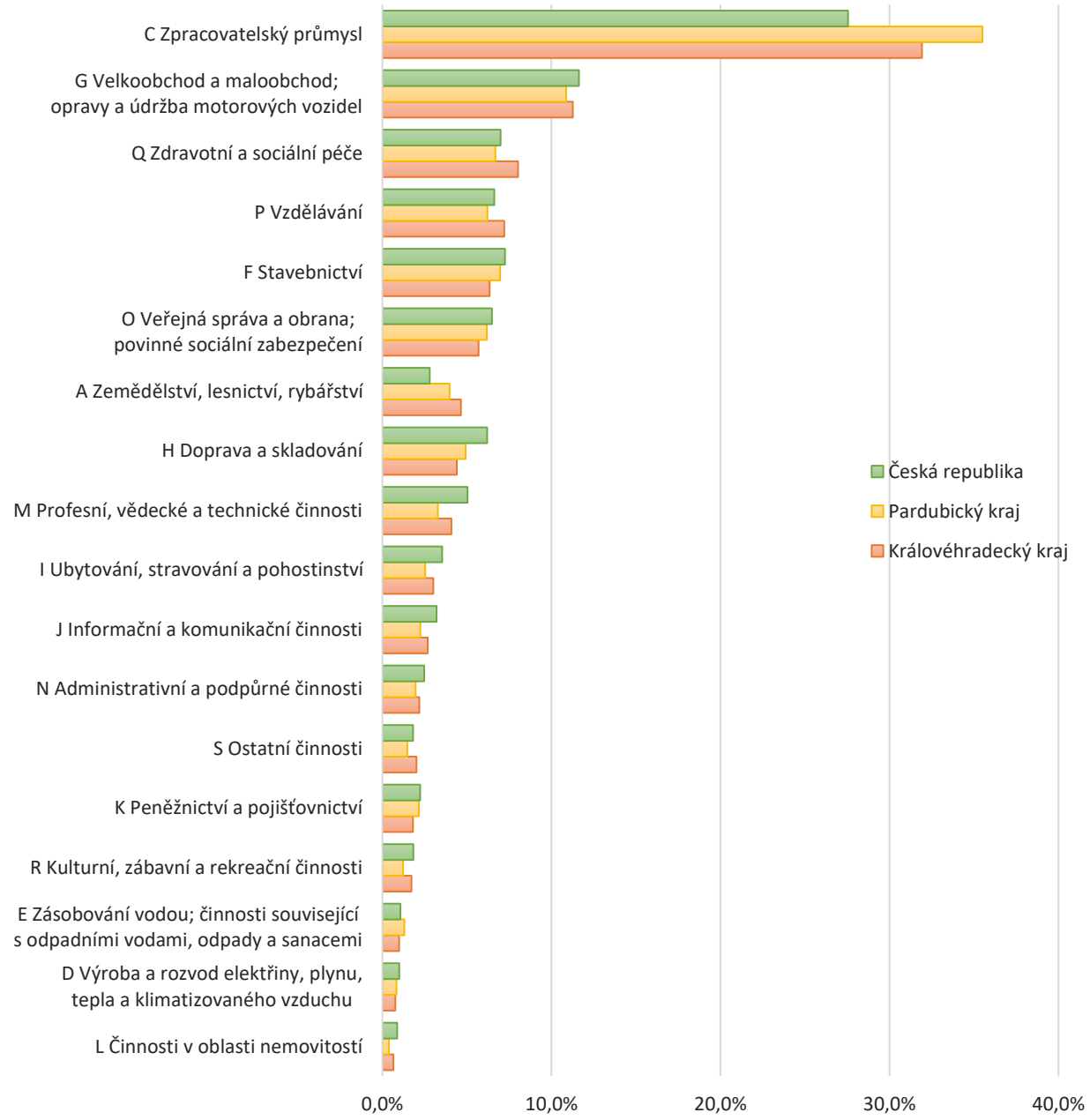

Zdroj: ČSÚ, Veřejná databáze, vlastní zpracování

Odvětvová a profesní struktura zaměstnanosti je úzce spojena se vzdělanostní strukturou obyvatelstva. Výhodou obou krajů je poměrně nízký podíl zaměstnaných se základním vzděláním, a naopak poměrně vysoká míra zaměstnanosti s vysokoškolským vzděláním. Struktura zaměstnanosti v Královéhradeckém (KHK) a Pardubickém kraji (PAK) ukazuje, že nejdůležitějším odvětvím co do počtu pracovních míst pro obyvatele krajů je zpracovatelský průmysl, který zaměstnává zhruba třetinu všech zaměstnanců (KHK – 31,9 %, PAK – 35,5 %). Druhým nejvýznamnějším odvětvím z pohledu zaměstnanosti je velkoobchod a maloobchod (KHK – 11,3 %, PAK – 11,6 %). Na třetím místě pak pracují lidé v Královéhradeckém kraji v sekci zdravotnictví a sociální péče (8,0 %) a v sekci vzdělávání (7,2 %). V Pardubickém kraji třetí příčku zaujímá sekce stavebnictví (7 %) a sekce zdravotnictví a sociální péče (6,7 %) – viz Graf 23.

Dílčí data za vlastní území aglomerace k dispozici nejsou, přesto lze na základě struktury zaměstnavatelů odvětvovou a profesní strukturu zaměstnanosti odhadnout. V aglomeraci dominuje odvětví průmyslu, velkoobchod, veřejná správa a sektor zdravotní a sociální péče. Do aglomerace jsou nejvíce soustředěna pracovní silou obou krajů odvětví J – informační a komunikační činnosti, K – peněžnictví a pojišťovnictví a M – činnosti v oblasti nemovitostí, profesní, vědecké a technické činnosti (což je dáno lokalizací vysokých škol do obou statutárních měst), N – administrativní a podpůrné činnosti a Q – zdravotní a sociální péče.

Graf 23 Podíl jednotlivých odvětví na celkové zaměstnanosti v Královéhradeckém a Pardubickém kraji (2018)

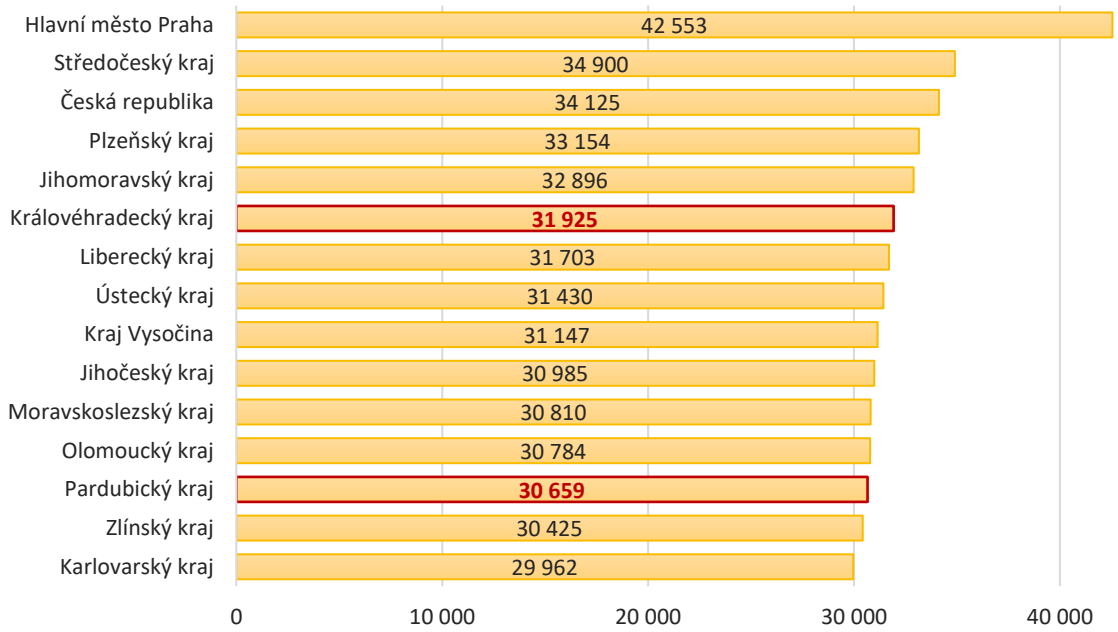

Zdroj: ČSÚ, Veřejná databáze

Z hlediska formy pracovního poměru převažují zaměstnanci, kteří v Královéhradeckém kraji tvoří 85 % zaměstnaných a v Pardubickém kraji 86 % všech zaměstnaných. Tři procenta představují zaměstnavatelé a 12,5 % osob je samostatně výdělečně činných.

Důležitým faktorem ovlivňujícím trh práce v území je hladina mezd. Vysoká zaměstnanost v obou krajích je doprovázena růstem úrovní mezd, přesto se průměrná měsíční mzda v Královéhradeckém i Pardubickém kraji dlouhodobě pohybuje pod průměrem ČR. Průměrná měsíční mzda na přepočtené počty zaměstnanců dosáhla v roce 2019 v Královéhradeckém kraji hodnoty 31 925 Kč (5. místo v ČR) a v Pardubickém kraji 30 659 Kč (12. místo v ČR). Celkově je průměrná měsíční mzda v Královéhradeckém i Pardubickém kraji o 6 % až 10 % nižší, než je republikový průměr – viz Graf 24.

Graf 24 Srovnání průměrné měsíční mzdy – rok 2019

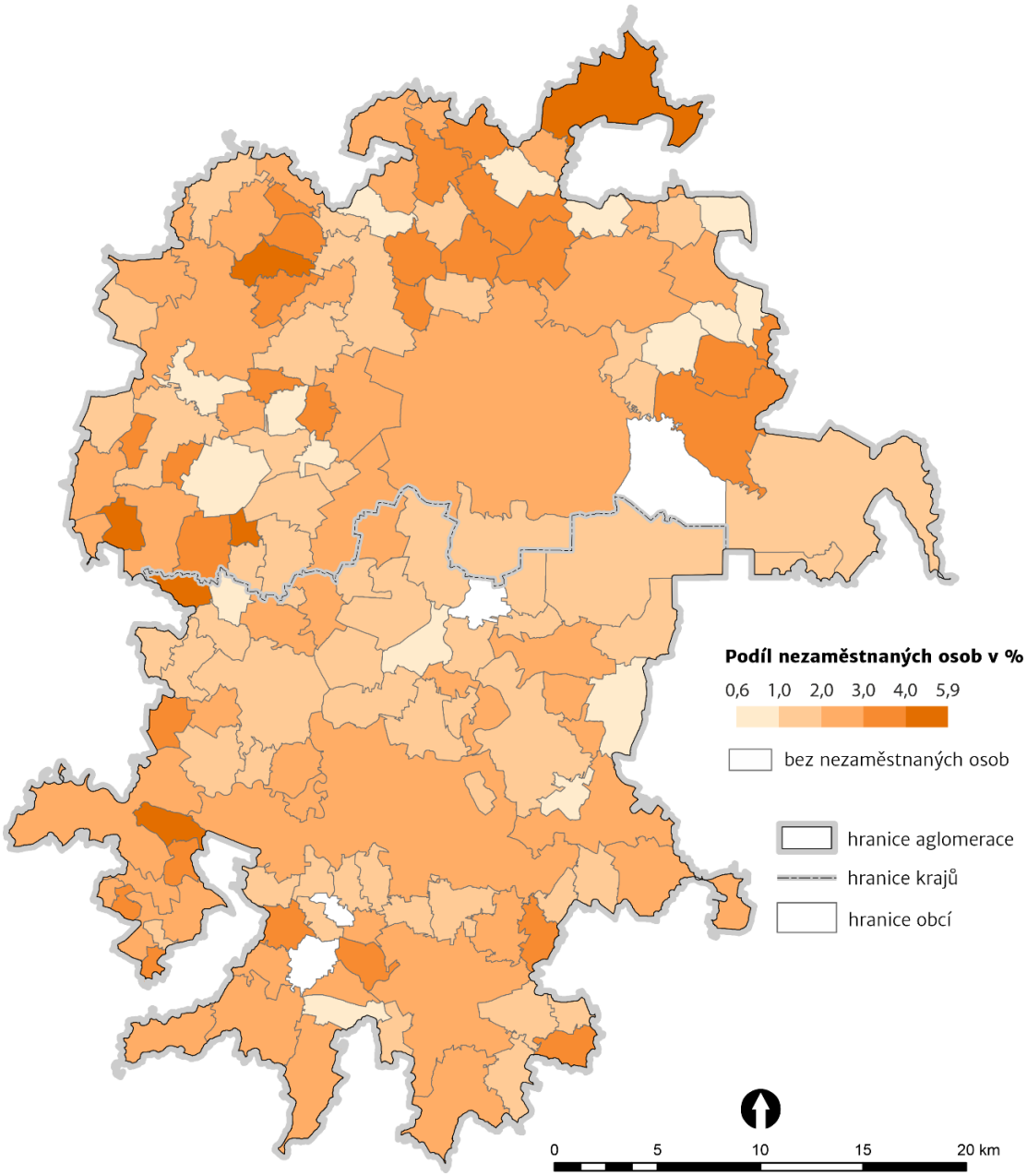
Zdroj: ČSÚ, Veřejná databáze

2.1.2.1 Nezaměstnanost

Nezaměstnanost na území ČR byla za posledních 10 let ovlivněna nejprve dopady ekonomické recese a následně výrazným růstem ekonomiky. Míra nezaměstnanosti se v současnosti pohybuje nad předkrizovými hodnotami.

Hradecko-pardubická aglomerace se rozkládá na území dvou krajů, které patří mezi kraje s dlouhodobě nejnižší nezaměstnaností v ČR – v dubnu 2020 vykazoval Královéhradecký kraj 2,8 % a Pardubický kraj pouze 2,5 % (viz Obrázek 11). Tento podíl nezaměstnaných odpovídá podílu samotné aglomerace (2,5 % k 30. 4. 2020). Dlouhodobě podprůměrný podíl nezaměstnaných odpovídá aktuálnímu vývoji na trhu práce, který je v posledních letech velmi příznivý. Ekonomika byla před nástupem koronavirové pandemie ve vysokém tempu růstu, což se projevovalo růstem počtu nových pracovních pozic i snižováním nezaměstnanosti.

Obrázek 11 Podíl nezaměstnaných v obcích Hradecko-pardubické aglomerace (duben 2020)

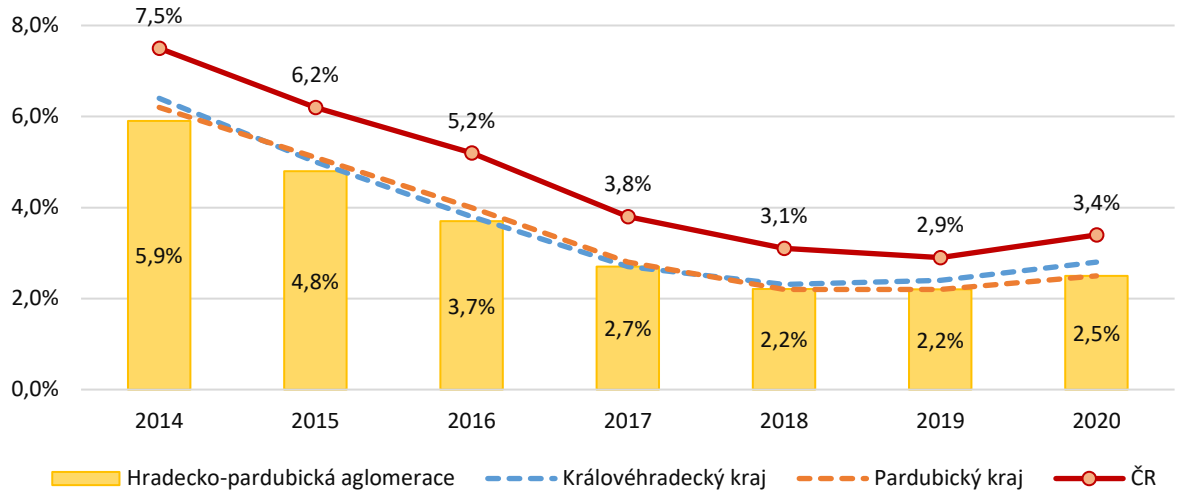

Zdroj: Integrovaný portál Ministerstva práce a sociálních věcí (MPSV)

Výrazný klesající trend nezaměstnanosti je v celém ČR zřetelný od roku 2015. Hradecko-pardubická aglomerace tento vývoj kopíruje po celé sledované období. Podíl nezaměstnaných osob se pohybuje výrazně pod průměrem ČR – viz Graf 25). V prvním čtvrtletí roku 2020:

- 4 obce (Běleč nad Orlicí, Bukovina nad Labem, Dubany a Rozhovice) vykazovaly v březnu 2020 plnou zaměstnanost;
- 20 obcí mělo podíl nezaměstnaných osob do 1 %;
- podíl nezaměstnaných osob nad 5 % byl ve třech obcích (Obědovice, Syrovátka, Valy);
- obce s vyšším podílem nezaměstnaných osob se nacházejí v severní části aglomerace.

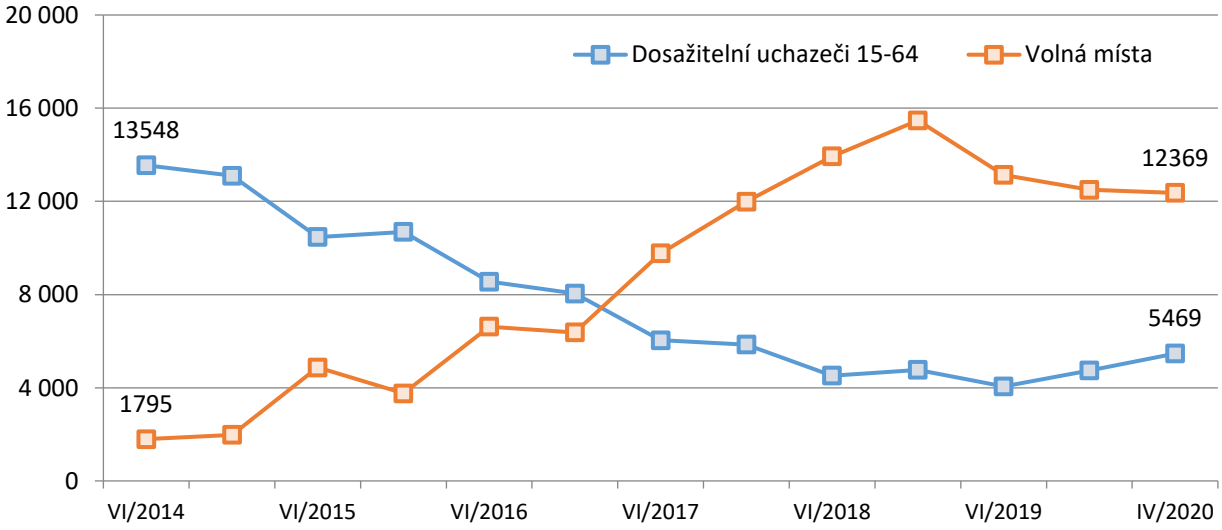
Graf 25 Vývoj podílu nezaměstnaných osob v Hradecko-pardubické aglomeraci v letech 2014–2020

Zdroj: Integrovaný portál MPSV

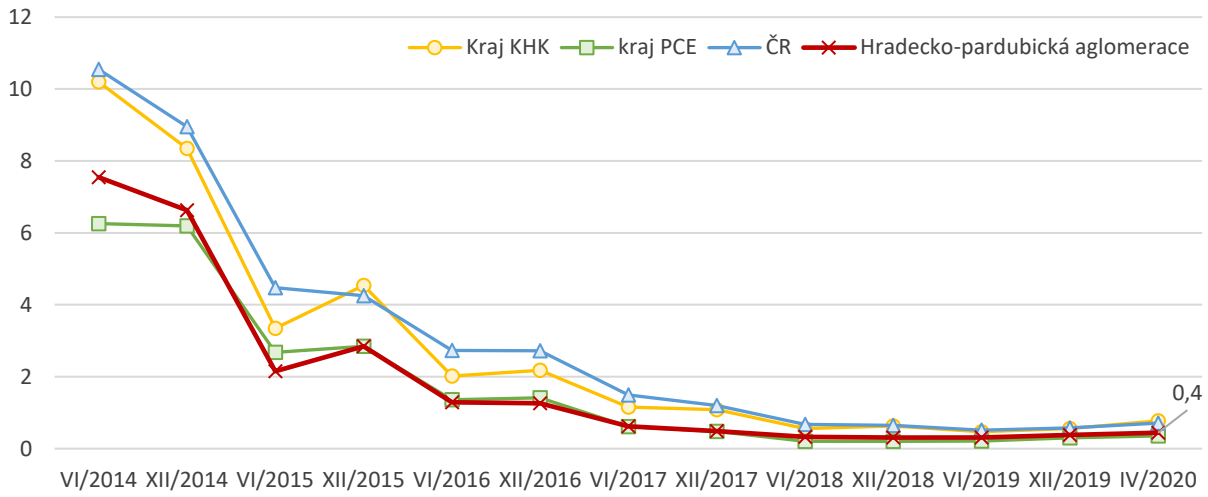
Převis nabídky nad poptávkou na trhu práce se prvně objevil v polovině roku 2017, kdy nabídka pracovních míst převýšila poptávku ze strany zájemců o zaměstnání, jak ukazuje Graf 26. Na začátku roku 2020 připadalo na jedno volné pracovní místo v aglomeraci v průměru 0,4 uchazeče (v roce 2014 to bylo 6,7 uchazeče) a celkový počet volných pracovních míst byl výrazně vyšší než v roce 2014 (viz Graf 27).

Graf 26 Vývoj počtu dosažitelných uchazečů o zaměstnání a volných pracovních míst v Hradecko-pardubické aglomeraci v letech 2014–2020

Zdroj: Integrovaný portál MPSV

Graf 27 Vývoj počtu uchazečů na 1 volné pracovní místo v Hradecko-pardubické aglomeraci v letech 2014–2020

Zdroj: Integrovaný portál MPSV, vlastní výpočty

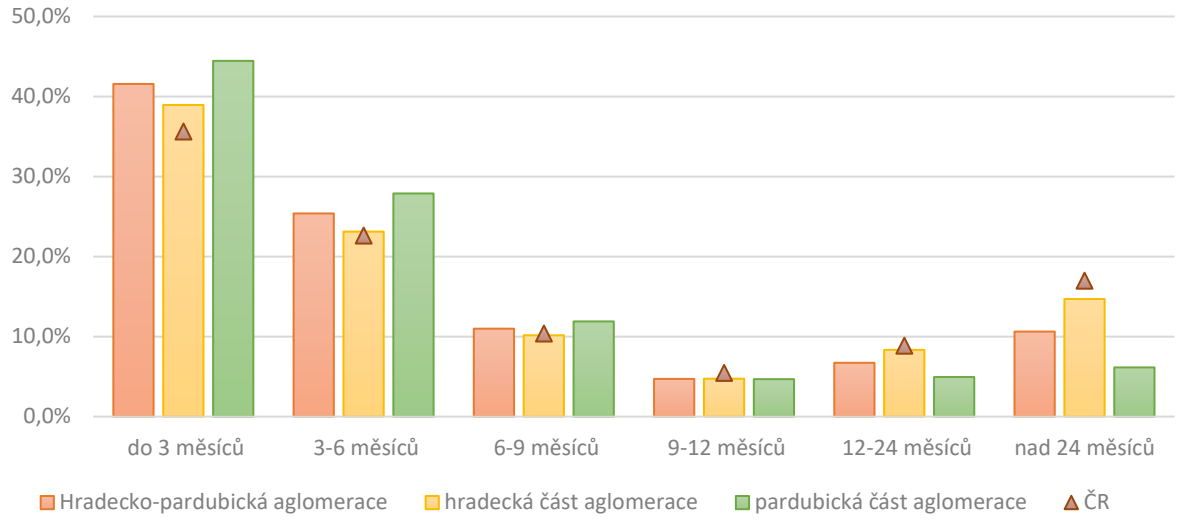
Vysoká nezaměstnanost je označována za problém, avšak velmi nízká nezaměstnanost také není ideálním stavem. V důsledku tohoto pozitivního vývoje vykazuje trh práce na území aglomerace vyčerpání. Potenciálně rozevírající se nůžky mezi počtem volných pracovních míst a dosažitelnými uchazeči jsou velkou hrozbou pro stabilitu trhu práce. Na dobře fungujícím trhu práce je stabilně určité procento osob bez zaměstnání, a to například z důvodu přirozené změny zaměstnání, přičemž se očekává, že tito lidé v poměrně krátké době nové zaměstnání opět najdou.

2.1.2.2 Struktura uchazečů o zaměstnání

Významným ukazatelem popisujícím vývoj nezaměstnanosti v území je také celková doba evidence uchazečů o zaměstnání. Zdravá nezaměstnanost je ta krátkodobá, kde se očekává, že tito uchazeči najdou v poměrně krátké době nové zaměstnání. Naopak výraznější zastoupení dlouhodobě evidovaných osob ukazuje na strukturální problémy na trhu práce – většinou z důvodu nesouladu mezi poptávkou a nabídkou především z hlediska vzdělání a odbornosti, případně závažných posunů na trhu práce a v celé ekonomice daného území.

Z pohledu délky evidence uchazečů o zaměstnání se vlivem pozitivního ekonomického vývoje snižuje v absolutních číslech počet uchazečů ve všech kategoriích v obou krajích a stejně tak i v aglomeraci. Dvě třetiny uchazečů o zaměstnání jsou v evidenci Úřadu práce (ÚP) ČR do šesti měsíců – viz Graf 28. Vlivem široké nabídky pracovních míst dochází v aglomeraci k rychlému umístění krátkodobě, případně i dlouhodobě, nezaměstnaných uchazečů zpět na trh práce. Osoby, které přijdou o zaměstnání nebo se rozhodnou změnit své pracovní uplatnění, většinou setrvávají v evidenci úřadu práce pouze velmi krátkou dobu. Podíl uchazečů o zaměstnání, kteří jsou v evidenci déle než 24 měsíců, byl v dubnu 2019 za celou aglomeraci necelých 10,6 % (v roce 2013 – 16,4 %), přičemž vyšší podíl těchto osob vykazovala hradecká část aglomerace.

Graf 28 Struktura uchazečů o zaměstnání dle délky nezaměstnanosti (březen 2019)

Zdroj: ÚP ČR – krajská pobočka Hradec Králové a krajská pobočka Pardubice

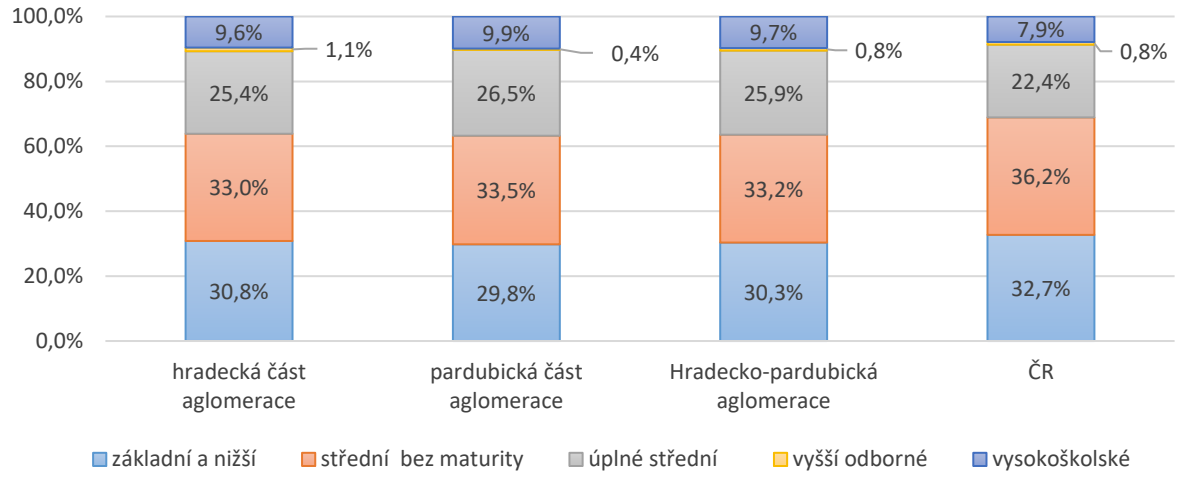
Ačkoliv se celkový počet uchazečů za posledních šest let výrazně změnil – snížil, tak jejich věková struktura zůstává stabilní a odpovídá průměrům na národní úrovni. V aglomeraci nedochází k výrazné akceleraci problémů u žádné věkové kategorie. Mírně zvýšené zastoupení uchazečů je pouze u věkové kategorii 20–24 let (8,6 %) v porovnání s průměrem ČR (7,8 %) – viz Graf 29. Naopak u druhé často ohrožené skupiny, osoby nad 50 let věku, je situace pozitivnější. Zatímco v aglomeraci představují osoby nad 50 let věku 35,9 % uchazečů o zaměstnání, tak na úrovni celé ČR je to 37,2 %.

Graf 29 Struktura dosažitelných uchazečů o zaměstnání dle věku (duben 2019)

Zdroj: ÚP ČR – krajská pobočka Hradec Králové a krajská pobočka Pardubice

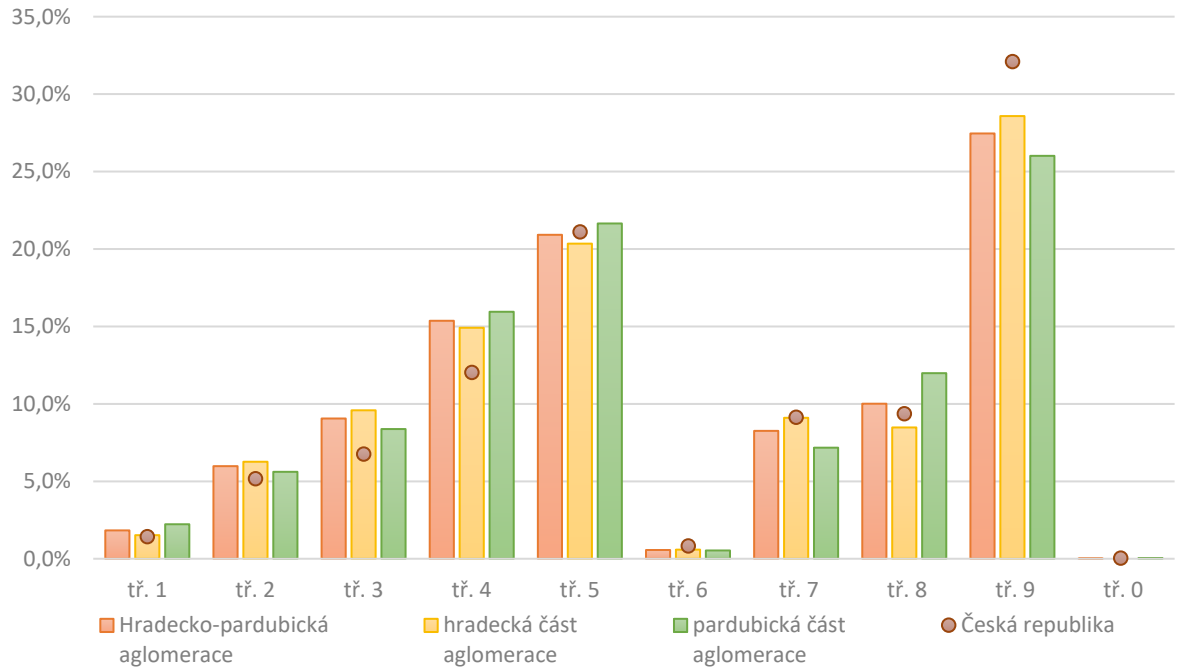
Graf 30 Vzdělanostní struktura dosažitelných uchazečů o zaměstnání (duben 2019)

Zdroj: ÚP ČR – krajská pobočka Hradec Králové a krajská pobočka Pardubice

Jak znázorňuje Graf 30, struktura uchazečů o zaměstnání podle zaměstnání odpovídá struktuře uchazečů na národní úrovni. Mezi uchazeči o zaměstnání jsou nejvíce zastoupeni pomocní a nekvalifikovaní pracovníci (27,5 %) a pracovníci ve službách a prodeji (20,9 %). Oproti situaci v celém ČR jsou více mezi uchazeči o zaměstnání v aglomeraci zastoupeni úředníci – 15,4 % (ČR = 12 %), viz Graf 31.

Graf 31 Struktura dosažitelných uchazečů o zaměstnání podle zaměstnání (duben 2019)

Poznámka: tř. 0 Zaměstnanci v ozbrojených silách; tř. 1 Zákonodárci a řídící pracovníci; tř. 2 Specialisté; tř. 3 Techničtí a odborní pracovníci; tř. 4 Úředníci; tř. 5 Pracovníci ve službách a prodeji; tř. 6 Kvalifikovaní pracovníci v zemědělství, lesnictví a rybářství; tř. 7 Řemeslníci a opraváři; tř. 8 Obsluha strojů a zařízení, montéři; tř. 9 Pomocní a nekvalifikovaní pracovníci

Zdroj: ÚP ČR – krajská pobočka Hradec Králové a krajská pobočka Pardubice

Hlavní zjištění:

- Ve struktuře ekonomiky Hradecko-pardubické aglomerace dle zaměstnanosti převládají služby (tvoří 56 % pracovních míst), podíl průmyslu je však také významný (30,9 %). Ve srovnání s celým územím Královéhradeckého a Pardubického kraje je patrný vyšší význam služeb a menší průmyslová specializace.
- Z hlediska odvětví hospodářství převažuje v území zaměstnanost v terciéru. Do aglomerace jsou nejvíce soustředěna odvětví J – informační a komunikační činnosti, K – peněžnictví a pojišťovnictví a M – činnosti v oblasti nemovitostí, profesní, vědecké a technické činnosti, N – administrativní a podpůrné činnosti a Q – zdravotní a sociální péče.
- V Hradecko-pardubické aglomeraci se vlivem pozitivního ekonomického vývoje snižuje z pohledu délky evidence uchazečů o zaměstnání počet uchazečů o zaměstnaní ve všech kategoriích. Vlivem široké nabídky pracovních míst dochází k rychlému umístění krátkodobě, případně i dlouhodobě, nezaměstnaných uchazečů zpět na trh práce.
- V aglomeraci lze identifikovat výrazný převis nabídky nad poptávkou na trhu práce. Počet uchazečů na jedno volné pracovní místo se výrazně snížil (rok 2020 – 0,4 uchazeče na 1 VPM; rok 2014 – 6,7 uchazeče na 1 VPM).
- Struktura uchazečů o zaměstnání se u žádné kategorie neliší od průměru ČR a nedochází zde k akceleraci problémů s nezaměstnaností uchazečů ve vyšším věku nebo naopak mladých osob a absolventů jako v některých jiných regionech ČR.
- Největší problémy najít zaměstnání mají lidé se základním nebo nižším středoškolským vzděláním (bez maturity). Tito lidé tvoří 63,5 % všech uchazečů o práci. Pozitivem je, že se nezaměstnanost pohybuje pod republikovým průměrem.

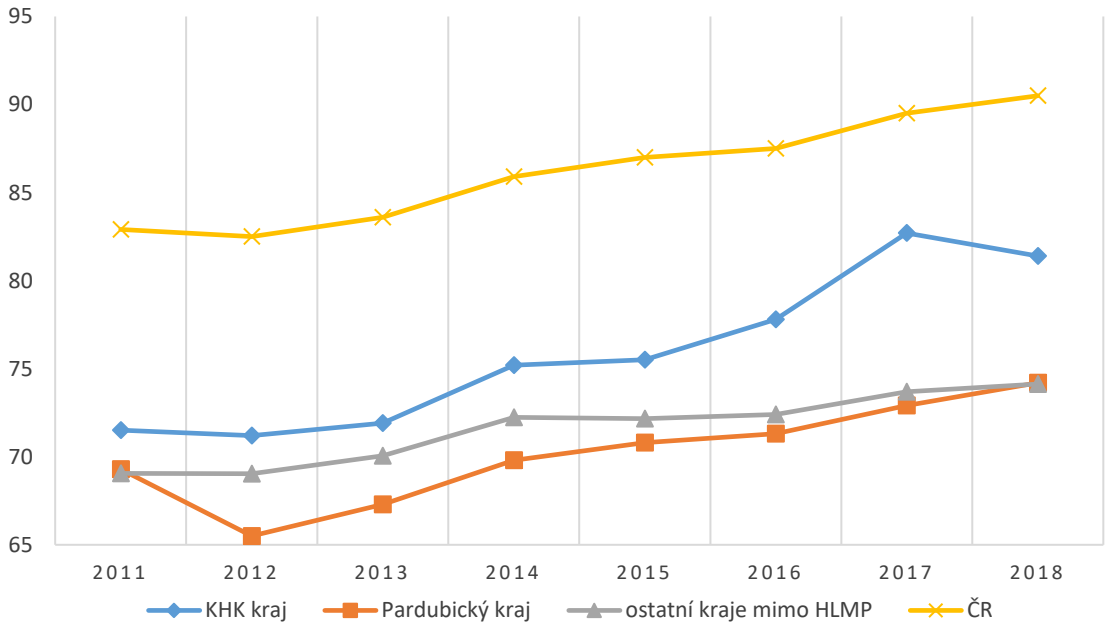
2.1.3 EKONOMIKA, VÝZKUM A VÝVOJ

Území Hradecko-pardubické aglomerace, ve kterém leží centra Královéhradeckého i Pardubického kraje, je ekonomicky dominantní oblastí obou krajů. V aglomeraci se nachází velká část ekonomických subjektů, své závody a pobočky zde mají jak významní zaměstnavatelé, tak vysoce progresivní a znalostně náročné firmy. Do území aglomerace je soustředěna převážná většina výzkumných a inovačních kapacit obou krajů.

2.1.3.1 Makroekonomický vývoj

Hlavním ukazatelem ekonomické výkonnosti regionu je hrubý domácí produkt (HDP) na obyvatele. Jako zásadní konvergenční kritérium se využívá HDP na obyvatele přepočtený paritou kupní síly (PPS) vůči celku států EU. Pomocí disponibilních údajů ČSÚ bylo provedeno srovnání vývoje HDP na obyvatele dle PPS na úrovni krajů. Ekonomická úroveň ve sledovaných krajích se zvyšuje stejně jako v rámci ČR. Průměr za zbývající kraje je také rostoucí. V posledních osmi letech patřil Královéhradecký kraj i přes pokles v roce 2019 mezi nejvíce rostoucí regiony (druhý za Prahou). Pardubický kraj rostl nižším tempem než Královéhradecký kraj a také než průměr růstu ostatních krajů bez Prahy (viz Graf 32). I při nedostupnosti dat za nižší územní celky lze v souladu s megatrendem koncentrace ekonomické aktivity do velkých sídel (32 % ekonomicky aktivního obyvatelstva obou krajů působí v území aglomerace, 46,8 % subjektů se zjištěnou ekonomickou aktivitou obou krajů působí v aglomeraci) předpokládat zásadní podíl území aglomerace na ekonomickém výkonu obou dotčených krajů.

Graf 32 Vývoj HDP na obyvatele v PPS v období 2011–2018, EU 28 = 100

Zdroj: ČSÚ, vlastní výpočty

Hrubá přidaná hodnota dle odvětví ekonomické činnosti CZ-NACE

Na základě dostupných dat byla provedena komparace struktury dle odvětví CZ-NACE[2] na úrovni krajů s uvedením největších zaměstnavatelů v daném oboru, kteří mají sídlo v území aglomerace. Jak ukazuje Tabulka 2, v území aglomerace jasně dominuje zpracovatelský průmysl. Ve srovnání

[2] *klasifikace ekonomických činností / Nomenclature statistique des activités économiques dans la Communauté européenne*

s odvětvovou skladbou ČR jsou oba kraje industrializovanější. To potvrzují i nižší hodnoty podílů dalších odvětví, jako jsou např. Peněžnictví a pojišťovnictví, Informační a komunikační činnosti či Obchod, doprava, ubytování a pohostinství, ve kterých oba kraje oproti hodnotám za ČR zaostávají. Do krajských metropolí jsou více koncentrovány sektory, jako jsou specializovaná lékařská péče, policie a terciární vzdělávání.

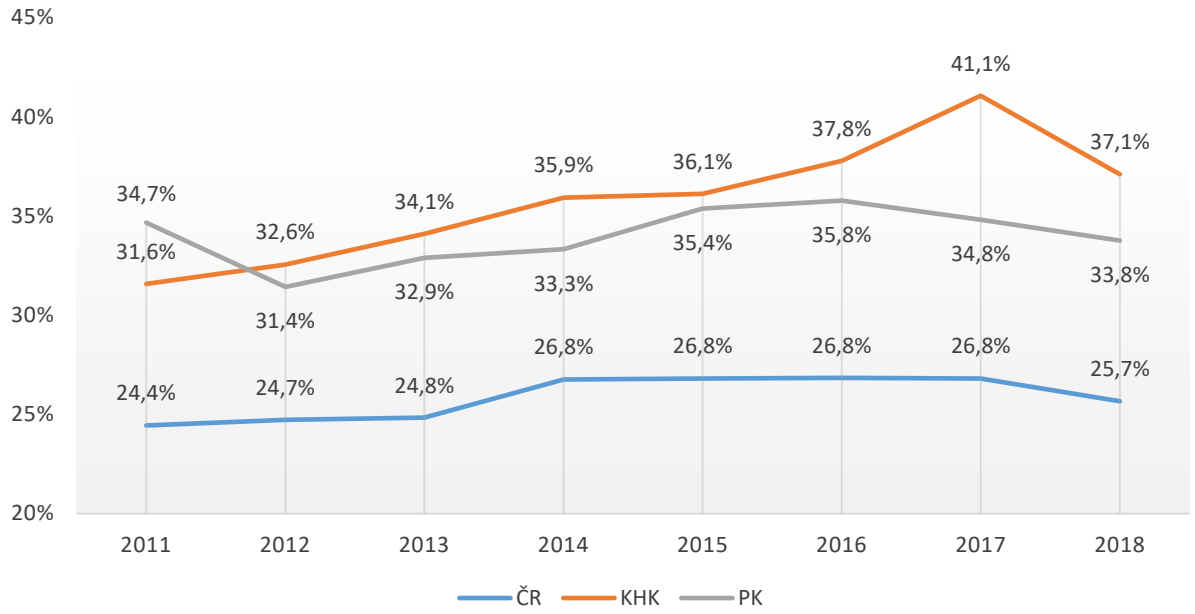
Tabulka 2 Hrubá přidaná hodnota v běžných cenách 2018 dle odvětví ekonomické činnosti CZ-NACE

Odvětví	CZ-NACE	KHK	PAK	ČR	Největší zaměstnavatelé se sídlem v aglomeraci
Zemědělství, lesnictví a rybářství	**A**	3,05 %	3,33 %	2,19 %	Lesy České republiky, s. p.
Průmysl, těžba a dobývání	**B+C+D+E**	41,26 %	37,59 %	30,20 %	Povodí Labe, státní podnik
z toho zpracovatelský průmysl	***C***	*37,10 %*	*33,76 %*	*25,66 %*	*FOXCONN CZ, s.r.o., KIEKERT-CS, s.r.o., Trelleborg Bohemia, a.s., Marius Pedersen, a.s., Synthesia, a.s., ARROW International CR, a. s., Panasonic Automotive Systems Czech, s.r.o., Explosia a.s., KARSIT HOLDING, s.r.o., Foxconn European Manufacturing Services s.r.o.*
Stavebnictví	**F**	5,21 %	6,00 %	5,61 %	M – SILNICE a.s.
Obchod, doprava, ubytování a pohostinství	**G+H+I**	16,53 %	17,22 %	19,21 %	JIP východočeská, a.s., ARRIVA VÝCHODNÍ ČECHY a.s., CEE Logistics a.s.
Informační a komunikační činnosti	**J**	3,14 %	3,23 %	5,51 %	
Peněžnictví a pojišťovnictví	**K**	1,60 %	3,60 %	3,93 %	ČSOB Pojišťovna, a. s., člen holdingu ČSOB
Činnosti v oblasti nemovitostí	**L**	7,71 %	7,92 %	8,74 %	
Profesní, vědecké, technické a administrativní činnosti	**M+N**	3,57 %	3,86 %	6,92 %	
Veřejná správa a obrana, vzdělávání, zdravotní a sociální péče	**O+P+Q**	16,15 %	15,56 %	15,51 %	Fakultní nemocnice Hradec Králové, Nemocnice Pardubického kraj, a.s., Krajské ředitelství policie Královehradeckého kraje, Krajské ředitelství policie Pardubického kraje, Univerzita Pardubice, Univerzita Hradec Králové, Zdravotnická záchranná služba Pardubického kraje, Statutární město Hradec Králové, Hasičský záchranný sbor Královéhradeckého kraje
Ostatní činnosti	**R+S+T+U**	1,78 %	1,69 %	2,18 %	
Celkem		100,00 %	100,00 %	100,00 %	

Zdroj: ČSÚ, Bisnode Magnusweb, vlastní výpočty

Podíl zpracovatelského průmyslu je vyšší v Královéhradeckém kraji, kde rostl od roku 2015 do roku 2018, v roce 2019 došlo k jeho významnému snížení. Podíl zpracovatelského průmyslu v Pardubickém kraji rostl až do roku 2015, od roku 2015 setrvale klesal až pod hranici 35 %. Podrobnější vývoj podílů zpracovatelského průmyslu na HDP zaznamenává Graf 33.

Graf 33 Vývoj podílů zpracovatelského průmyslu na hrubé přidané hodnotě v běžných cenách dle odvětví ekonomické činnosti CZ-NACE v období 2011–2018

Zdroj: ČSÚ, vlastní výpočty

2.1.3.2 Podnikatelská aktivita

Míra podnikatelské aktivity odráží počet ekonomických subjektů na 1 000 obyvatel daného území. Aktivita v území aglomerace je vyšší než hodnota v obou krajích i hodnota za celou R, což naznačuje vyšší koncentraci podnikatelských subjektů do území aglomerace. Ve srovnání s hodnotami z roku 2013 je patrné, že došlo k jejich výraznému zvýšení (viz Tabulka 3). Během 5 let téměř zdvojnásobení podnikatelské aktivity, což je však nižší tempo růstu než za celou ČR.

Tabulka 3 Míra podnikatelské aktivity v roce 2013 a 2019

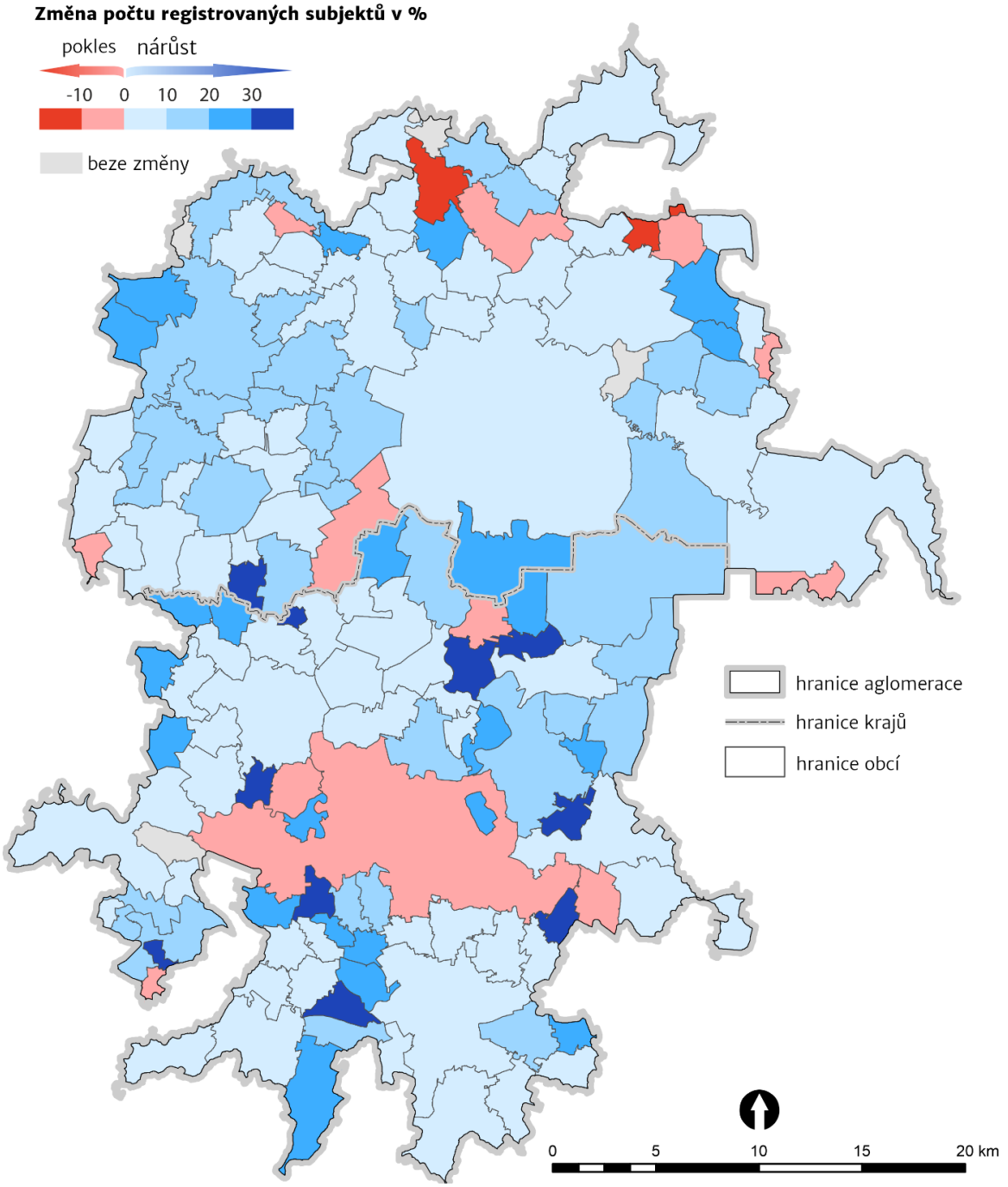
Území	Míra podnikatelské aktivity v roce 2013	Míra podnikatelské aktivity v roce 2019
Hradecko-pardubická aglomerace	144,4	262,2
Královéhradecký kraj	136,1	253,8
Pardubický kraj	121,5	231,9
ČR	139,9	270,5

Zdroj: ČSÚ, vlastní výpočty

Ekonomické subjekty dle odvětví ekonomické činnosti CZ-NACE

Na území Hradecko-pardubické aglomerace bylo k 31. 12. 2019 registrováno 90 058 subjektů, z toho 49 047 aktivních subjektů, z nichž je 77 % registrováno ve městech. V území aglomerace je zaregistrováno 35 % všech ekonomických subjektů Královéhradeckého a Pardubického kraje.

Obrázek 12 Změna počtu registrovaných subjektů v obcích Hradecko-pardubické aglomerace mezi roky 2014–2019 (v %)

Zdroj: ČSÚ, vlastní výpočty

Celkově aglomerace zaznamenala v období 2014–2019 mírný růst ve většině obcí (viz Obrázek 12). Výraznější nárůst počtu ekonomických subjektů je patrný zvláště ve střední části aglomerace a jižně od Pardubic. Počet ekonomických subjektů v jádrových městech se výrazně nezměnil, v Pardubicích došlo k mírnému poklesu (-4,2 %), v Hradci Králové počet ekonomických subjektů mírně narostl (o 5 %). V ostatních městech aglomerace počet ekonomických subjektů rostl, pouze Smiřice zaznamenaly velmi mírný pokles o 0,5 %, nejvíce zisková města byly Sezemice (nárůst o 18 %) a Nechanice (nárůst o 11 %). Výrazný nárůst počtu ekonomických subjektů zaznamenaly některé obce mezi jádry aglomerace (Újezd u Sezemic, Plch, Lány u Dašic nárůst přibližně o 50 %, Dříteč, Černá u Bohdanče nárůst přibližně o 40 %)

a jižně od Pardubic (Starý Mateřov, Úhřetická Lhota, Bylany nárůst přibližně o 30 %). Zvýšení počtu ekonomických subjektů je patrné v blízkosti významných dopravních tahů (R37 spojující aglomerační jádra, navazující na D11, respektive na I37 směřující na Vysočinu a I35 spojující východ Čech s oblastí Moravy).

Dle struktury registrovaných subjektů podle klasifikace převažujících ekonomických činností v roce 2019 (viz Tabulka 4) je v území aglomerace významně zastoupen segment G – velkoobchod/maloobchod, M – profesní, vědecké a technické činnosti (odráží zasídlení vysokých škol v aglomeraci), C – zpracovatelský průmysl a F – stavebnictví. V rámci Královéhradeckého a Pardubického kraje se pak do území aglomerace nejvíce koncentrují segmenty J – Informační a komunikační činnosti, K – Peněžnictví a pojišťovnictví, L – činnost v oblasti nemovitostí, M – profesní, vědecké a technické činnosti, N – administrativní a podpůrné činnosti a Q – Zdravotní a sociální péče. Z pohledu podílů odvětví na celkových počtech v ČR zabírá aglomerace nejvyšší podíl v sektoru D – Výroba a rozvod elektřiny, plynu, tepla a klimatizovaného vzduchu.

Vysoké podíly v sektoru M jsou způsobeny přítomností univerzit a dalších výzkumných, vývojových a vědeckých subjektů soukromého i veřejného sektoru v jádrových městech aglomerace. Vysoké podíly v sektorech J, L a N souvisejí s faktem dlouhodobé koncentrace činností s vysokou přidanou hodnotou do velkých středisek, kde jsou lokalizovány další podpůrné služby stejně jako blízkost poptávkového trhu, zdroje pro zvyšování konkurenceschopnosti firem či potřebná infrastruktura.

Tabulka 4 Ekonomické subjekty dle odvětví ekonomické činnosti CZ-NACE (2019)

CZ – NACE	Registrované v území aglomerace	Registrované v území aglomerace (%)	Registrované území aglomerace/ kraje (%)	Registrované území aglomerace/ ČR (%)	Aktivní v území aglomerace	Aktivní území aglomerace (%)
A Zemědělství, lesnictví, rybářství	4252	4,7	26,3	3,2	2 207	4,6
B Těžba a dobývání	35	0,0	40,7	3,9	25	0,1
C Zpracovatelský průmysl	11 100	12,2	32,1	3,5	6 558	13,6
D Výroba a rozvod elektřiny, plynu, tepla a klimatizovaného vzduchu	869	1,0	33,3	4,7	742	1,5
E Zásob. vodou; činnosti souvis. s odpad. vodami, odpady a sanacemi	301	0,3	35,3	2,8	191	0,4
F Stavebnictví	10 353	11,4	30,6	3,1	6 216	12,8
G Velkoobchod a maloobchod; opravy a údržba motorových vozidel	20 585	22,7	36,6	3,3	8 690	18,0
H Doprava a skladování	2 263	2,5	36,3	2,9	1 389	2,9
I Ubytování, stravování a pohostinství	4 162	4,6	28,3	2,7	2 113	4,4
J Informační a komunikační činnosti	2 331	2,6	51,2	3,2	1 613	3,3
K Peněžnictví a pojišťovnictví	522	0,6	40,7	3,4	364	0,8
L Činnosti v oblasti nemovitostí	4 805	5,3	44,4	2,7	1 513	3,1
M Profesní, vědecké a technické činnosti	12 370	13,6	45,5	3,2	7 796	16,1
N Administrativní a podpůrné činnosti	2 079	2,3	45,8	3,4	1 168	2,4
O Veřejná správa a obrana; povinné sociální zabezpečení	418	0,5	18,2	2,7	256	0,5
P Vzdělávání	1 770	1,9	39,2	3,5	1 093	2,3
Q Zdravotní a sociální péče	1 310	1,4	41,4	3,8	1 088	2,2
R Kulturní, zábavní a rekreační činnosti	2 846	3,1	40,0	3,7	1 397	2,9
S Ostatní činnosti	8 453	9,3	35,4	3,5	3 968	8,2
T Činnosti domácností jako zaměstnavatelů	0	0,0	0,0	0,0	0	0,0
U Činnosti exteritoriálních organizací a orgánů	2	0,0	0,0	0,0	1	0,0

Zdroj: ČSÚ, vlastní výpočty

Přestože absolutní hodnoty podnikatelských subjektů ve všech hospodářských sektorech vzrůstají, jejich podíly na celkovém počtu v aglomeraci jsou setrvalé. Pozitivem jsou relativně vysoké hodnoty kvartérních odvětví. Pozitivní je také vývoj relativních hodnot jednotlivých sektorů v aglomeraci ve srovnání s vývojem za ČR. V ČR zaujímají zemědělské subjekty větší podíl na celkovém počtu subjektů, a mají tedy i větší význam, než je tomu v Hradecko-pardubické aglomeraci.

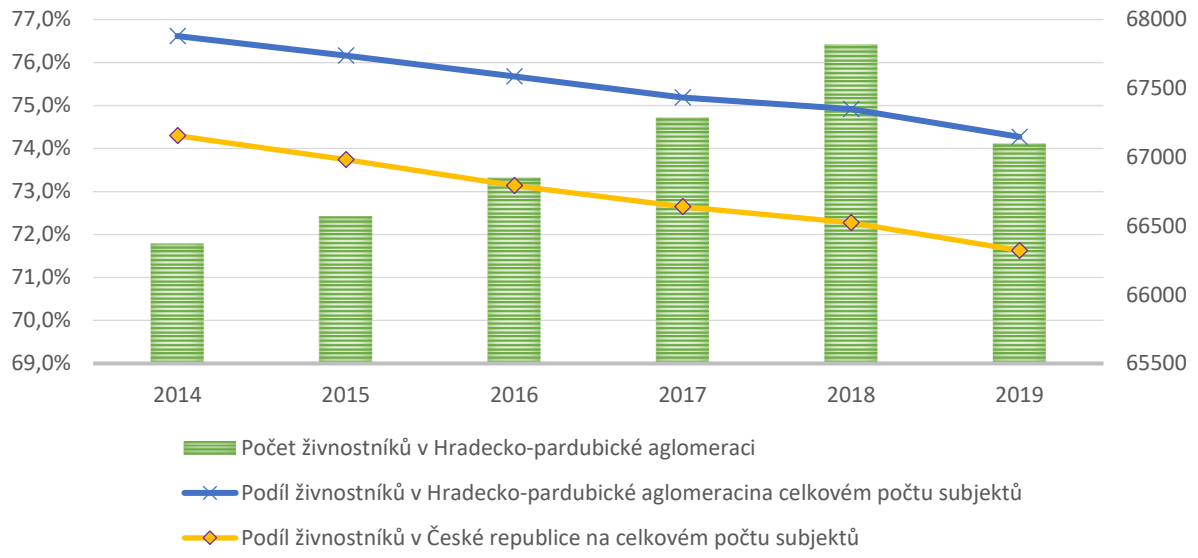
Ekonomické subjekty dle právní formy

Z hlediska právní formy tvoří většinu ekonomických subjektů v aglomeraci živnostníci (76,2 %), obchodní společnosti (16,5 %) a ostatní formy podnikání (7,3 %).

Vývoj počtu živnostníků v Hradecko-pardubické aglomeraci v období 2014–2019 (%) znázorňuje přehledně Graf 34.

Kromě zemědělských podnikatelů, kterých se do měst aglomerace soustředí 44 %, se sídla většiny podniků v ostatních sledovaných právních formách nacházejí z velké většiny ve městech aglomerace – státní organizace 85 %, obchodní společnosti 91 %, družstevní organizace 86 %, živnostníci 67 %. Z analýzy vývoje podílů základních právních forem na celkovém počtu subjektů sledované aglomerace vyplynuly téměř neměnné procentuální hodnoty za období 2014–2019. Upozornit lze na klesající trend podílu zemědělských podnikatelů v aglomeraci na jejich celkovém počtu v ČR. Naopak mírně vzrůstající trend zaznamenávají obchodní společnosti. Podíl živnostníků stagnuje.

Graf 34 Vývoj počtu živnostníků v Hradecko-pardubické aglomeraci v období 2014–2019 (%)

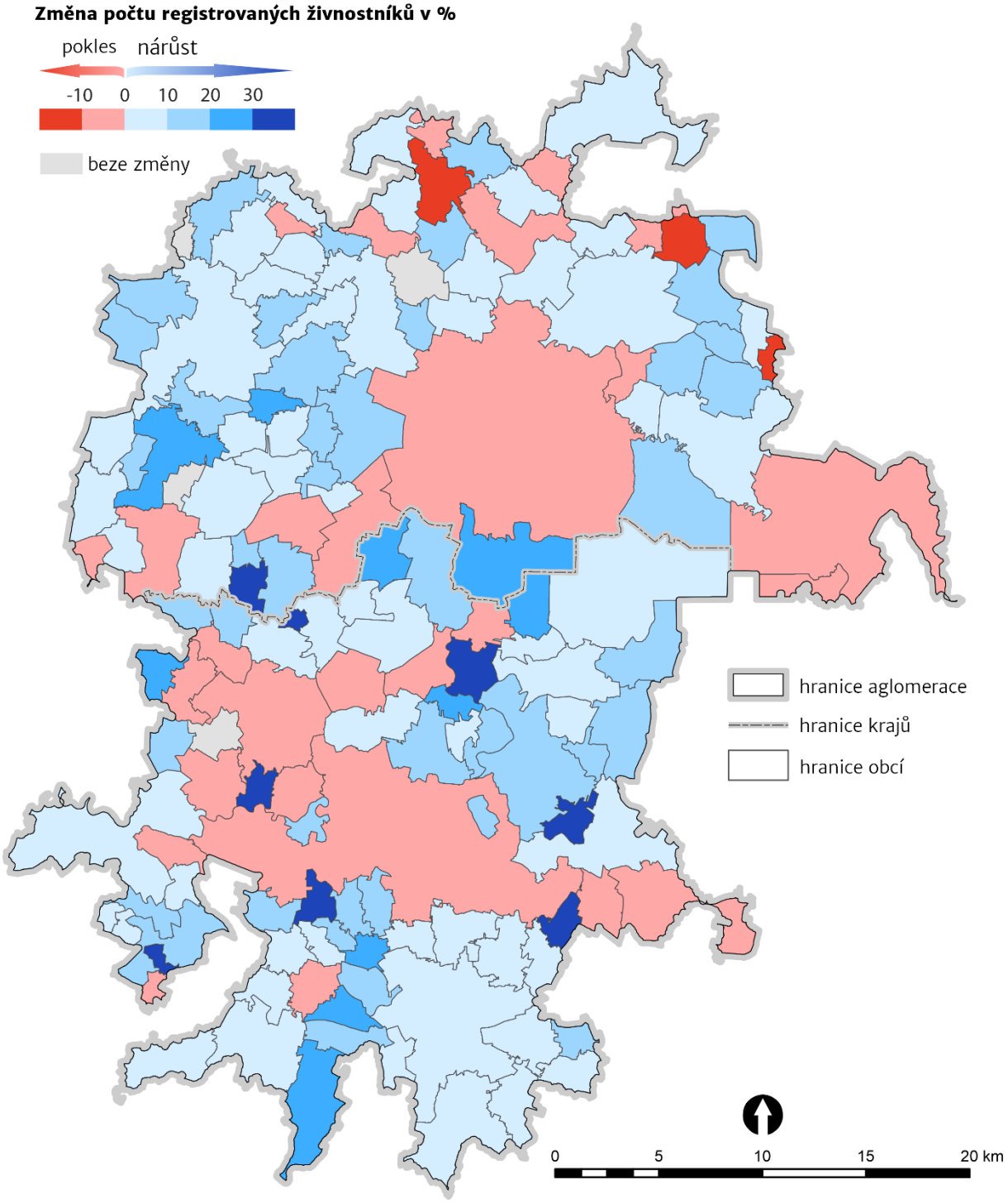
Zdroj: ČSÚ, vlastní výpočty

Počet živnostníků v území aglomerace od roku 2014 do roku 2018 trvale rostl, pokles nastal až mezi lety 2018–2019. Podíl živnostníků na celkovém počtu ekonomických subjektů se, stejně jako v ČR, celé období snižoval. Počet živnostníků zaznamenal více klesající tendence než celkový počet ekonomických subjektů. Mírný pokles zaznamenala jak obě centra aglomerace (Hradec Králové o 0,5 %, Pardubice o 3,5 %), tak i některé obce v jejich zázemí (např. Praskačka, Osice, Divec, Valy, Kostěnice, Rybitví, Živanice) a některá města aglomerace (Třebechovice pod Orebem, Týniště nad Orlicí, Smiřice, Lázně Bohdaneč). Zbylá města aglomerace zaznamenala mírný nárůst počtu živnostníků. Nejvýraznější nárůst počtu živnostníků byl v obcích Lány u Dašic, Černá u Bohdanče, Chrtníky a Dříteč (nárůst o 30 % a více). Počet živnostníků rostl také v obcích nacházejících se v blízkosti dopravní osy Hradec Králové –

Pardubice. Nejvýznamnější úbytky mezi 15–20 % zaznamenaly obce Vysoký Újezd, Račice nad Trotinou a Libřice.

Procentuální změna počtu živnostníků v jednotlivých obcích Hradecko-pardubické aglomerace mezi roky 2014–2019 je znázorněna v následující mapě (viz Obrázek 13).

Obrázek 13 Změna počtu živnostníků v obcích Hradecko-pardubické aglomerace mezi roky 2014–2019 (v %)

Zdroj: ČSÚ

Největší zaměstnavatelé v aglomeraci

V aglomeraci se soustředí úřady veřejných služeb (zdravotní péče, veřejná správa, terciární vzdělávání nebo policie). Z podnikatelského sektoru je nejvíce zastoupena výroba počítačů, různé druhy strojírenství, chemický průmysl a sběr odpadů. Tabulka 5 obsahuje seznam největších zaměstnavatelů se sídlem na území Hradecko-pardubické aglomerace.

Tabulka 5 Největší zaměstnavatelé se sídlem na území Hradecko-pardubické aglomerace (duben 2019)

Název firmy	Obec	CZ-NACE převažující	Počet pracovníků
Fakultní nemocnice Hradec Králové	Hradec Králové	Ústavní zdravotní péče	5 143
Nemocnice Pardubického kraje, a.s.	Pardubice	Ústavní zdravotní péče	4 773
Lesy České republiky, s.p.	Hradec Králové	Těžba dřeva	3 563[3]
Foxconn CZ, s.r.o.	Pardubice	Výroba počítačů a periferních zařízení	3 063
Kiekert-CS, s.r.o.	Přelouč	Výroba ostatních strojů pro speciální účely j. n.	1 913
Trelleborg Bohemia, a.s.	Hradec Králové	Výroba ostatních pryžových výrobků	1 903
Marius Pedersen, a.s.	Hradec Králové	Sběr odpadů, kromě nebezpečných	1 741[4]
Synthesia, a.s.	Pardubice	Výroba barviv a pigmentů	1 633
Arrow International CR, a.s.	Hradec Králové	Výroba lékařských a dentálních nástrojů a potřeb	1 400
JIP východočeská, a.s.	Pardubice	Velkoobchod s nápoji	1 078
Univerzita Pardubice	Pardubice	Terciární vzdělávání	1 062
Panasonic Automotive Systems Czech, s. r. o.	Pardubice	Výroba spotřební elektroniky	2000
Povodí Labe, státní podnik	Hradec Králové	Shromažďování, úprava a rozvod vody	894[5]
Foxconn European Manufacturing Services s.r.o.	Pardubice	Zpracovatelský průmysl	759
Explosia, a.s.	Pardubice	Výroba výbušnin	694
ČSOB Pojišťovna, a. s., člen holdingu ČSOB	Pardubice	Životní pojištění	686
KARSIT HOLDING, s.r.o.	Jaroměř	Zpracovatelský průmysl	638
Univerzita Hradec Králové	Hradec Králové	Vzdělávání	606
M – SILNICE a.s.	Pardubice	Stavebnictví	591
Hasičský záchranný sbor Královéhradeckého kraje	Hradec Králové	Veřejná správa a obrana, povinné sociální zabezpečení	529
Hasičský záchranný sbor Pardubického kraje	Pardubice	Veřejná správa a obrana, povinné sociální zabezpečení	478
ARRIVA VÝCHODNÍ ČECHY a.s.	Chrudim	Doprava a skladování	452
Královéhradecký kraj	Hradec Králové	Veřejná správa	450
PARAMO, a.s.	Pardubice	Výroba rafinovaných ropných produktů	448

[3] *Toto číslo nevystihuje zaměstnanost v aglomeraci, v Hradci Králové je sídlo celostátně působícího podniku.*
[4] *Toto číslo nevystihuje zaměstnanost v aglomeraci, v Hradci Králové je sídlo podniku.*
[5] *Toto číslo nevystihuje zaměstnanost v aglomeraci, v Hradci Králové je sídlo podniku.*

Název firmy	Obec	CZ-NACE převažující	Počet pracovníků
Statutární město Hradec Králové	Hradec Králové	Veřejná správa a obrana, povinné sociální zabezpečení	445
CEE Logistics a.s.	Pardubice	Doprava a skladování	411
Bühler Motor s.r.o.	Hradec Králové	Výroba elektrických motorů, generátorů a transformátorů	399
Statutární město Pardubice	Pardubice	Veřejná správa a obrana, povinné sociální zabezpečení	397
ERA a.s.	Pardubice	Výroba měřicích, zkušebních a navigačních přístrojů	370
Zdravotnická záchranná služba Pardubického kraje	Pardubice	Zdravotní a sociální péče	326

Zdroj: Bisnode Magnusweb

Sociální podnikání

Sociální podnikání lze definovat jako podnikatelské aktivity, jejichž cílem není pouze dosahování ekonomického zisku, ale usilují také o přispění k sociálnímu, environmentálnímu a místnímu prospěchu. V rámci činností sociálního podnikání dochází k vytváření pracovních příležitostí pro osoby se zdravotním, sociálním nebo kulturním znevýhodněním. Nezáleží na právní formě sociálního podniku, ale zda formuluje veřejně prospěšný cíl ve svých zakládacích dokumentech.

Na území aglomerace funguje celá řada sociálních podniků. Nejvíce jich je soustředěno v Hradci Králové a v Pardubicích. Celkem je na území aglomerace evidováno 17 sociálních podniků. Přímo v Pardubicích jich je 5 a v Hradci Králové jich najdeme 10. Z hlediska oboru činnosti se tyto sociální podniky zaměřují hlavně na výrobu, montážní a kompletační práce, catering a stravování, obchod, úklidové služby, textilní výrobu nebo tiskařské a grafické služby. Královéhradecký i Pardubický kraj na svém území podporují rozvoj sociálního podnikání již řadu let.

V Hradci Králové funguje od roku 2015 Regionální centrum podpory sociálního podnikání – platforma zaměřená na rozvoj sociálního podnikání v Královéhradeckém kraji. Jejím cílem je rozvíjet sociální podnikání v Královéhradeckém kraji prostřednictvím aktivit, jako jsou poradenství, individuální konzultace a dotační management projektů v oblasti sociálního podnikání, vzdělávání, síťování sociálních podniků a ostatních aktérů, propojování zaměstnavatelů z chráněného a z volného trhu práce, iniciace a facilitace rozvojových záměrů, popularizace oblasti apod.

Pardubický kraj se tématu sociálního podnikání intenzivně věnuje od roku 2013. V roce 2019 vzniklo Poradenské centrum pro sociální podnikání v Pardubicích. Zájemci zde mohou využít poradenské místo k pomoci s nastavením podnikatelského plánu, získají informace k založení sociálního podniku, informace o specifikách zaměstnávání osob se zdravotním znevýhodněním a další potřebné informace. Centrum poskytuje informační servis, ale také prostor pro sdílení praxe a síťování sociálního podnikání v Pardubickém kraji. V roce 2020 spustil Pardubický kraj roční vzdělávací kurz Akademie pro sociální podnikání.

Podnikatelské nemovitosti

Obecně jsou podnikatelské nemovitosti z hlediska ekonomického rozvoje města či regionu významným lokalizačním faktorem. Sleduje se zejména jejich dostupnost, charakter a technický stav, což jsou relevantní aspekty pro rozvoj malých, středních a velkých firem.

Nejrozšířenějším typem podnikatelské nemovitosti, která je zároveň nejpalčivějším rozvojovým problémem z hlediska podnikatelských nemovitostí, je brownfield, tj. nemovitost (pozemek, objekt, areál), která není dostatečně využívána, je zanedbána a případně i kontaminována, nelze ji efektivně využívat, aniž by proběhl proces její regenerace, a vzniká jako pozůstatek průmyslové, zemědělské, rezidenční, vojenské či jiné aktivity. Mezi brownfieldy řadíme například nevyužívané průmyslové a zemědělské objekty, obytné a administrativní budovy, bývalé vojenské prostory, opuštěná nákupní centra nebo nevyužívané stavby dopravní infrastruktury. Jejich sanace a nové využití jsou problematické z důvodu ne vždy přijatelných dispozic a velké finanční náročnosti. Proto investoři mnohdy upřednostňují zábor volných ploch před revitalizací brownfieldů. Vzhledem k jejich počtu a nezřídka charakteru nemovitosti skýtají brownfieldy nejvýznamnější potenciál rozvoje.

Právě revitalizace brownfieldů je vhodným nástrojem řešení zanedbaných oblastí v území. Tato problematika je řešena v Národní strategii regenerací brownfieldů 2019–2024, která je v gesci Ministerstva průmyslu a obchodu v součinnosti s agenturou CzechInvest. Dlouhodobým cílem je snížit počet brownfieldů při současném omezení záborů zemědělské půdy. Pro regeneraci jsou nabízeny nejrůznější národní a evropské dotační programy. Základem je databáze www.brownfieldy.cz, která má svou neveřejnou (více než 2500 lokalit) a veřejnou část (více než 450 lokalit). Převažují brownfieldy v soukromém vlastnictví. Největší počet je evidován v Libereckém, Jihomoravském, Moravskoslezském a Ústeckém kraji. Nejmenší pak v Olomouckém kraji.

Na území aglomerace se nachází celá řada malých až středně velkých brownfieldů (extrémně rozsáhlé brownfieldy zde chybí). Následující Tabulka 6 obsahuje brownfieldy v území aglomerace, nacházející se ve veřejné části Národní databáze brownfieldů.

Tabulka 6 Přehled brownfieldů v území Hradecko-pardubické aglomerace (2020)

Lokalita	Obec	Rozloha lokality (m^2)	Předchozí využití lokality
Areál Správy železnic	Hradec Králové	32 000	Průmysl
Bývalá jatka, u Labe	Hradec Králové	3 842	Jiné
Vrbenského kasárna	Hradec Králové	5000	Kasárna
Hajnišův mlýn	Třebechovice pod Orebem	1082	Mlýn
Čtvercová kasárna Josefov	Jaroměř	16 328	Vojenské areály, kasárny, střelnice
Stávající skládka stavebních odpadů a sutí Hradec Králové Kukleny, u dálničního přivaděče	Hradec Králové – Kukleny u dálničního přivaděče	35 000	Jiné
Tesla	Hradec Králové	300	Průmysl
Neletová zóna letiště Hradec Králové	Hradec Králové	-	Vojenské areály
Vojenská nemocnice Josefov, Jaroměř	Jaroměř	14 952	Občanská vybavenost
Areál bývalého pivovaru	Chrudim	15 509	Průmysl
VCES	Chrudim	36 145	Průmysl
Areál Sladoven	Chrudim	52 383	Průmysl
Evona	Chrudim	25 006	Průmysl
Dřevovýroba Ficek	Chrudim	6 648	Průmysl
Vojenské DEPO	Chrudim	105 661	Vojenské areály
Kasárna Hůrka	Pardubice	176 659	Vojenské areály, kasárny, střelnice

Lokalita	Obec	Rozloha lokality (m^2)	Předchozí využití lokality
Kyjevská (bývalá Tesla)[6]	Pardubice	25 000	Průmysl
Masarykova kasárna	Pardubice	97 400	Vojenské areály, kasárny, střelnice
Bývalý areál Botana Skuteč	Heřmanův Městec	3 235	Průmysl
Podnikatelská škola	Lázně Bohdaneč	557	Občanská vybavenost

Zdroj: www.brownfieldy.cz, www.czechinvest.org, www.brownfieldy-pk.cz

Dle analýzy agentury CzechInvest[7], založené na vlastní databázi prověřených nemovitostí, poptávali klienti v roce 2018 shodně ze 45,5 % průmyslové pozemky a výrobní haly a z 9 % pak kancelářské prostory.

V případě průmyslových pozemků byly v roce 2018 nejvíce poptávány plochy s rozlohou 2 až 9,9 hektaru. V mezikrajském srovnání se na této poptávce podílel Pardubický kraj z 5 % (9. místo) a Královéhradecký kraj pak ze 3 % (10. místo). Příčinou může být spolu s nízkou nabídkou nemovitostí (často v důsledku vlastnictví průmyslových pozemků developery, kteří nabízejí výstavbu hal do pronájmu) také nízká míra nezaměstnanosti v těchto regionech. Největší poptávka byla v Ústeckém kraji (19 %), Moravskoslezském kraji (15 %) a Středočeském kraji (12 %).

V roce 2018 měli investoři největší zájem o výrobní haly o velikosti 0–10 tisíc m^2. Největší poptávka v mezikrajském srovnání byla v Ústeckém kraji (14,4 %) a shodně v Plzeňském a Středočeském kraji (10,4 %). Pardubický a Královéhradecký kraj sdílely 10. pozici (4 %).

V roce 2018 investoři poptávali nejvíce kancelářské prostory (především vyšších standardů) o rozloze do 499 m^2. Nejvíce byly poptávány prostory v Praze (38,5 %) a Jihomoravském kraji (19,2 %). Nulová poptávka byla v kraji Karlovarském, Libereckém, Královéhradeckém, Pardubickém, Ústeckém, Zlínském a na Vysočině. V případě Královéhradeckého a Pardubického kraje je jednou z nejpravděpodobnějších příčin dlouhodobý akutní nedostatek volných kancelářských prostor vyšších standardů, což vede k celkovému zhoršení image regionu v poskytování těchto prostor pro potenciální investory, kteří již na území aglomerace kancelářské prostory vyššího standardu nepoptávají. V aglomeraci je dle statistik MPO malé množství ústředí velkých, zejména zahraničních, firem, které mají na území aglomerace a obou krajů své koncové výrobní závody. Jedním z důvodů, proč velké firmy málo lokalizují svá ústředí do území aglomerace, může být právě i nedostatek kancelářských prostor vyššího standardu.

Poptávka po brownfieldových lokalitách je specifická, neboť pro investory často skýtá dodatečné náklady na regeneraci, které mohou být časově nepředvídatelné. V mezikrajském srovnání byla v roce 2018 nejvyšší poptávka v Ústeckém (17,9 %), Středočeském (11,3 %), Jihomoravském a Karlovarském kraji (shodně 10,4 %). Pardubický a Královéhradecký kraj se podílely 5,7 %, což představuje sdílenou 10. pozici.

Dle informací regionální kanceláře agentury CzechInvest pro Pardubický kraj eviduje k červenci 2019 v databázích brownfieldů minimálně v 6 obcích patřících do území Hradecko-pardubické aglomerace (Pardubice, Chrudim, Přelouč, Holice, Lázně Bohdaneč, Stéblová, Opatovice) objekty a areály (o celkové rozloze cca 15 ha), které by bylo vhodné regenerovat pro podnikatelské účely. Zájem o rozvoj průmyslových zón je v Pardubicích a v Chrudimi. Kancelář agentury CzechInvest pro Královéhradecký kraj eviduje k červenci 2019 celkem 9 obcí a měst (Barchov, Boharyně, Chlumec nad Cidlinou, Dolní Přím, Hořiněves, Hradec Králové, Praskačka, Sendražice, Týniště nad Orlicí), kde se nachází celkem 17

[6] *V roce 2021 byl areál Kyjevská ze seznamu brownfields vyřazen.*

[7] *https://www.czechinvest.org/getattachment/Sluzby-pro-municipality/Nemovitosti-pro-podnikatelske-ucely/Registrace-nemovitosti-a-databaze/Podnikatelske_nemovitosti-statistiky_2018.pdf*

brownfieldů s celkovou rozlohou zhruba 60 ha, které je potenciálně možné částečně nebo v určitých případech celé rekonstruovat/revitalizovat pro podnikatelské využití.

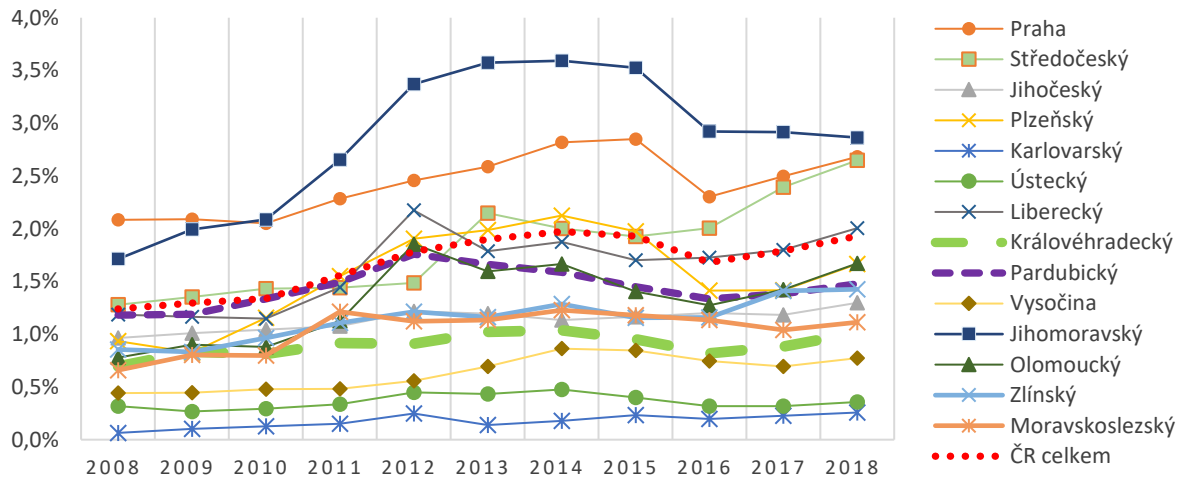
2.1.3.3 Výzkum, vývoj a inovace

Analytické závěry Strategie území Hradecko-pardubické aglomerace pro oblast výzkumu, vývoje a inovací (VaVaI) vycházejí jednak z podkladů ČSÚ a dále ze Strategie inteligentní specializace ČR[8] (tj. Národní RIS3 strategie) a jejích krajských příloh za Královéhradecký a Pardubický kraj[9]. Národní RIS3 strategie na základě diskuze se zástupci výzkumné sféry, firemní složky, veřejné správy a dalších podpůrných organizací identifikovaly cíle a domény pro rozvoj výzkumného a inovačního systému ČR a jejích krajů. Tato kapitola obsahuje zásadní závěry z výše zmíněných dokumentů, které jsou relevantní pro Hradecko-pardubickou aglomeraci.

Výdaje na výzkum a vývoj

Celkové i neinvestiční výdaje na výzkum a vývoj (VaV) v obou krajích aglomerace mají v absolutních objemech rostoucí tendenci, ale v relativním mezikrajském vyjádření podíl obou krajů na výdajích za celou ČR klesá (viz Graf 35 a Graf 36). V relativním vyjádření celkových výdajů na výzkum a vývoj jako podílu na HDP daného kraje dosáhl Královéhradecký kraj 1 % (11. pozice v mezikrajském srovnání) a Pardubický kraj 1,48 % (7. pozice v mezikrajským srovnání). Nejvyšších hodnot dosáhl Jihomoravský kraj (2,86 %), Praha (2,68 %) a Středočeský kraj (2,65 %).

Graf 35 Podíl celkových výdajů na výzkum a vývoj na regionálním HDP (2008–2018)

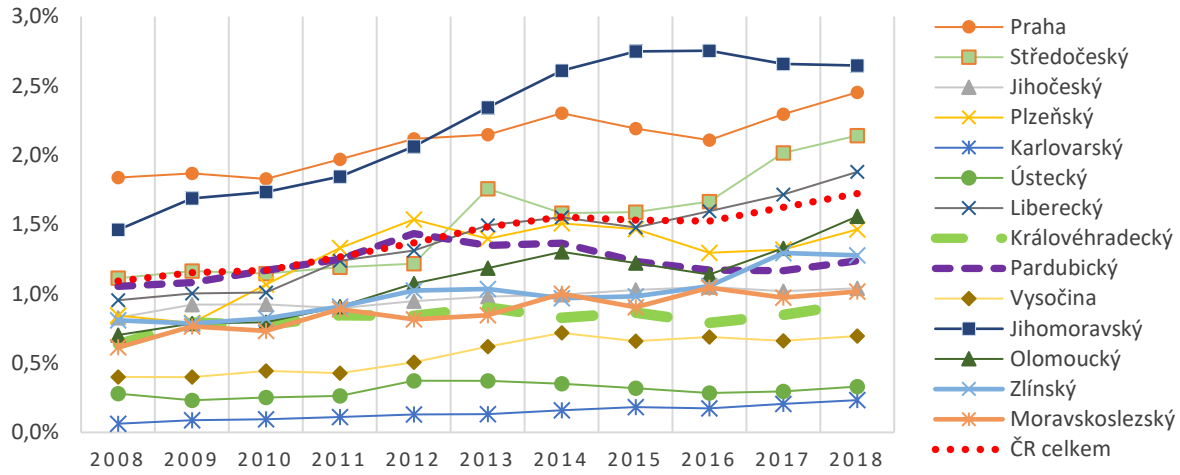

Zdroj: ČSÚ

[8] https://mpo.cz/cz/podnikani/ris3-strategie/

[9] https://www.proinovace.cz/cs/aktivity/koncepce/ris3-10382 , https://www.pardubickykraj.cz/krajska-priloha-strategie-inteligentni-specializace/55061/regionalni-inovacni-strategie-pardubickeho-kraje

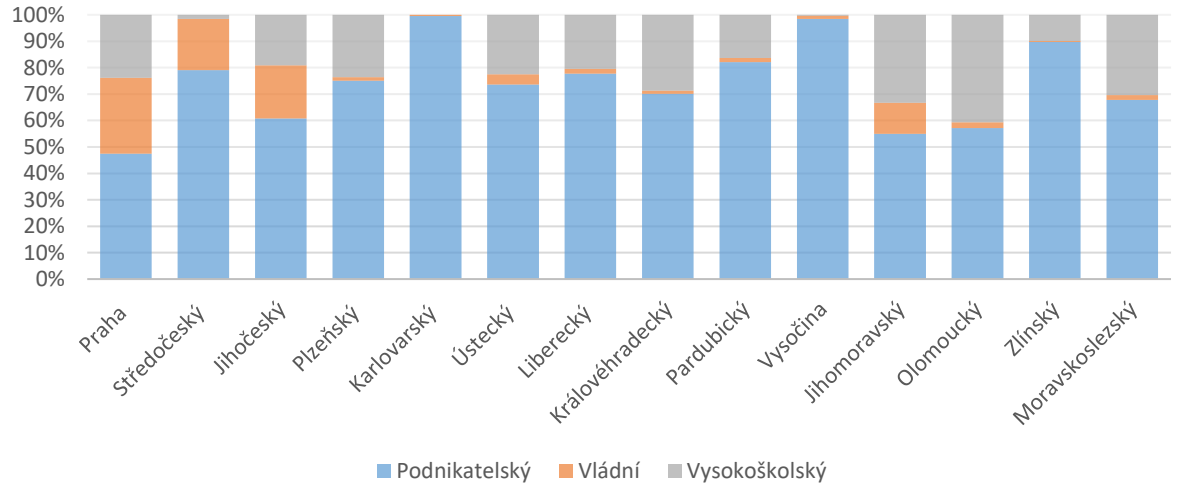
Graf 36 Podíl neinvestičních výdajů na výzkum a vývoj na regionálním HDP (2008–2018)

Zdroj: ČSÚ

Výdaje na výzkum a vývoj byly v Královéhradeckém i Pardubickém kraji dominantně vynaloženy podnikatelským sektorem, jak ukazuje Graf 37. V Královéhradeckém kraji podnikatelské výdaje činí 70 % veškerých výdajů na VaV, v Pardubickém kraji dokonce 82 %. Vysokoškolské výdaje na vědu a výzkum v Královéhradeckém kraji jsou skoro dvojnásobné než v Pardubickém kraji, protože zde působí více vysokých škol. Vládní výdaje na VaV jsou v obou krajích velmi nízké.

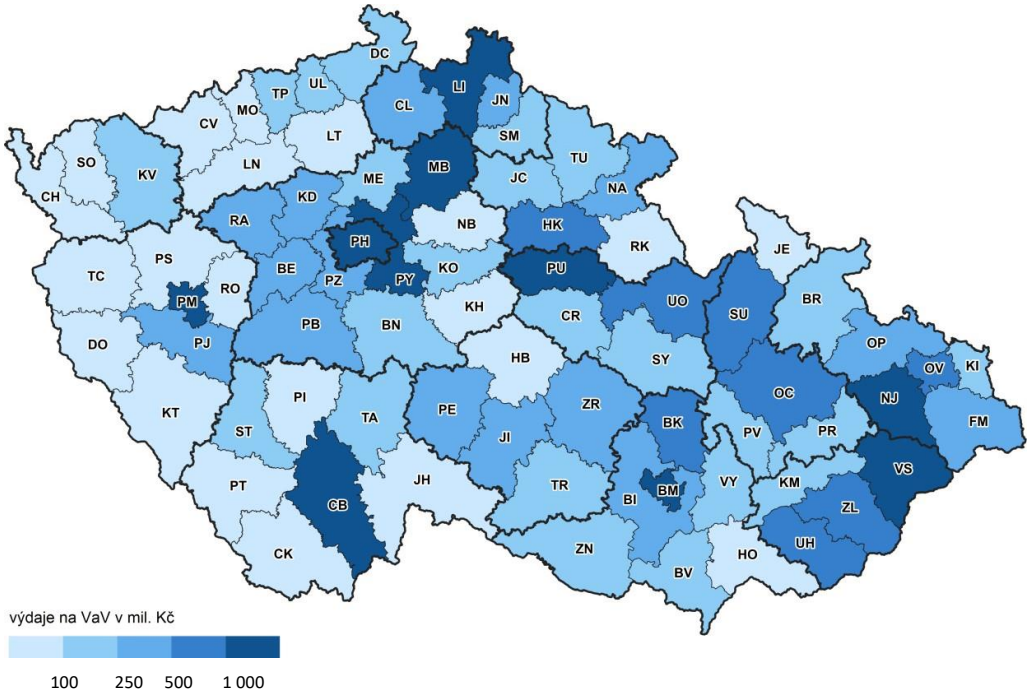
Graf 37 Struktura výdajů na výzkum a vývoj podle hlavních sektorů provádění v roce 2018 (v %)

Zdroj: ČSÚ

ČSÚ zveřejňuje některé ukazatele za podnikový výzkum a vývoj až do úrovně okresů. Z okresů, kterými je dotčeno vymezení aglomerace, vykazují okresy Hradec Králové a Pardubice nejvyšších hodnot, což svědčí o koncentraci (přes 50 %) výdajů na výzkum a vývoj v podnikatelské sféře obou krajů do území aglomerace.

Obrázek 14 Celkové výdaje na výzkum a vývoj uskutečněné v podnikatelském sektoru podle okresů ČR v roce 2018

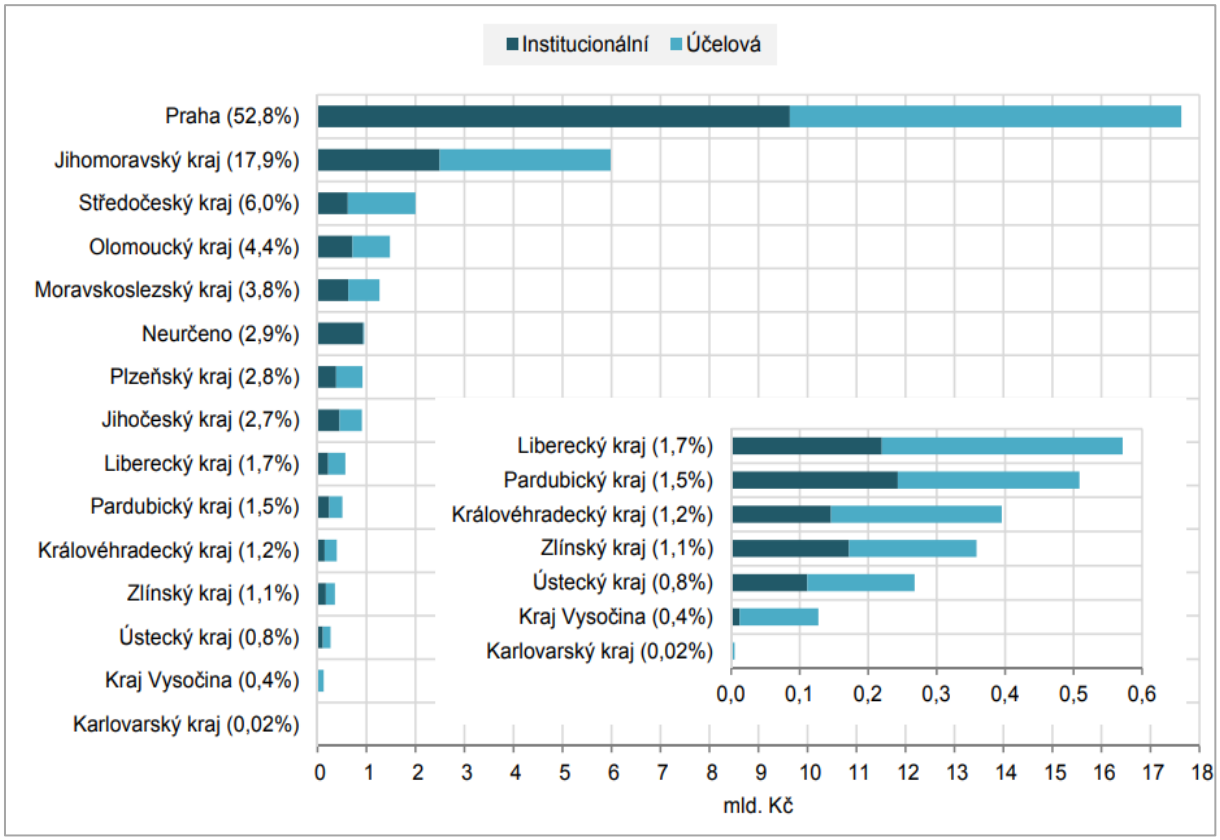
Zdroj: ČSÚ

Obrázek 14 naznačuje zákonitost koncentrace VaV aktivit do jádrových oblastí (Praha, Brno, Plzeň, České Budějovice, Pardubice, Hradec Králové) a jejich těsného zázemí, podél strategických dopravních tahů a v blízkosti strategických odběratelů výsledků VaV aktivit. Vyšší hodnoty některých okresů jsou často způsobeny pouze lokalizací jednoho či několika málo významnějších podnikatelských subjektů s VaV (např. okres Ústí nad Orlicí). Jak je patrné v případě Královehradeckého a Pardubického kraje (ale také např. Plzeňského či Jihočeského kraje), výdaje na úrovni kraje jsou do velké míry určeny výdaji v jednom až dvou okresech, což vypovídá o setrvávající značné geografické koncentraci podnikatelských VaV aktivit.

Celkové rozpočtové výdaje na výzkum a vývoj dle kraje příjemců

Z níže znázorněných hodnot (viz Graf 38) je zřejmé, že příjemci z Královéhradeckého kraje se na celkových výdajích na VaV podíleli z 1,2 % (10. mezikrajská pozice) a z Pardubického kraje 1,5 % (9. mezikrajská pozice). Na struktuře výdajů se v obou krajích nejvíce podíleli poskytovatelé Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT) a Technologická agentura ČR (TAČR), v Královéhradeckém kraji (v souladu s oborovým zaměřením výzkumných organizací) také velmi významně Ministerstvo zdravotnictví.

Graf 38 Státní rozpočtové výdaje na výzkum a vývoj podle krajů v roce 2018 (mld. Kč, % podíl na GBARD[10])

Zdroj: ČSÚ

V rámci aglomeračních výzev bylo zrealizováno několik klíčových projektů konsorciální povahy zaměřených na předaplikační výzkum a výzkumnou spolupráci akademické a aplikační sféry a rozvoj výzkumného/inovačního potenciálu firem v aglomeraci, a to s podporou z prostředků Operačního programu Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost (OP PIK) – Potenciál, Aplikace s účinnou spoluprací aj.[11] Je však třeba počítat s reálným dopadem dotovaných investic až po několika letech včetně odrazu ve statistických údajích.

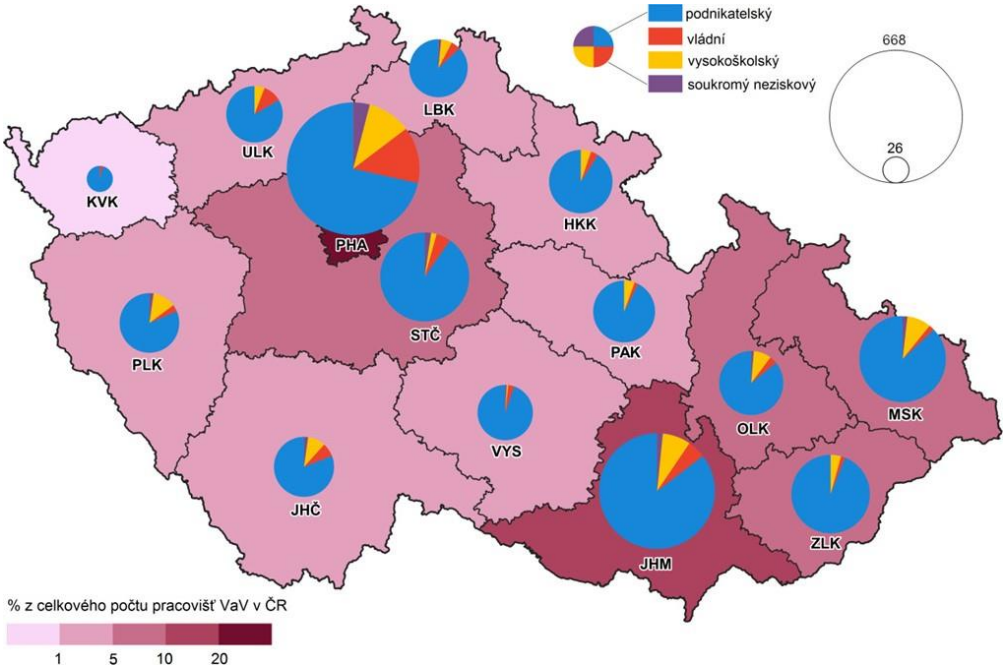
Výzkumná pracoviště

V obou krajích dominují pracoviště v podnikatelském sektoru (celkem 266, z toho je jich 68 s 10 a více FTE zaměstnanci), což je patrné z následující mapy (viz Obrázek 15).

[10] *Government budget appropriations or outlays for research and development, abbreviated*

[11] *Viz profily projektů: http://iti.hradec.pardubice.eu/projekty.php?kategorie=3*

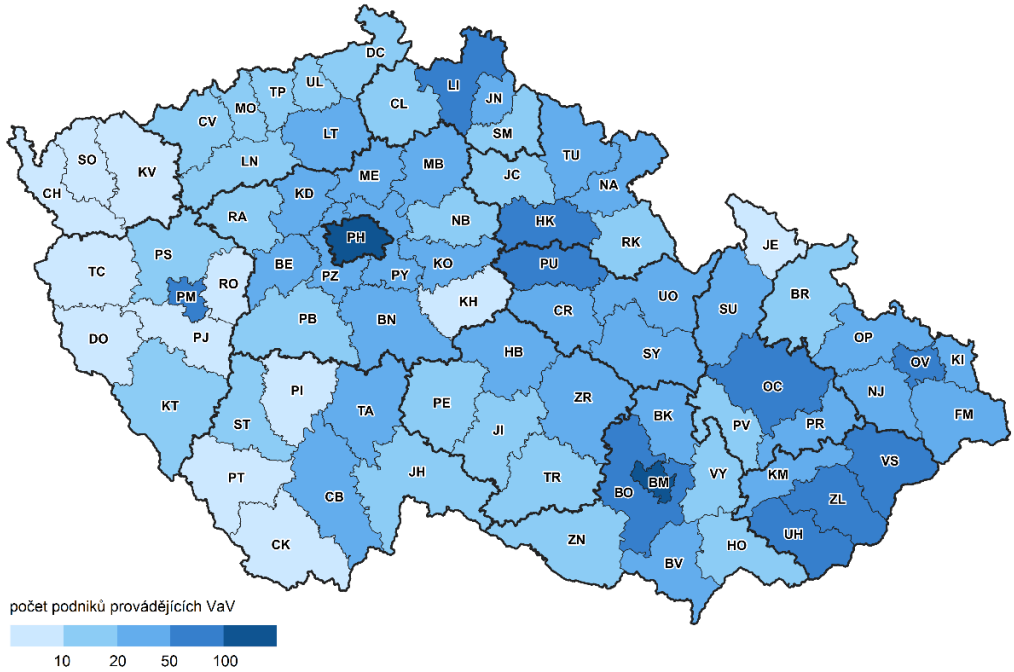
Obrázek 15 Pracoviště VaV sektorů provádění v krajích v roce 2018

Zdroj: ČSÚ

Z okresů spadajících do aglomerace vykazují Hradec Králové a Pardubice nejvyšších hodnot, což svědčí o koncentraci (37 %) pracovišť výzkumu a vývoje v podnikatelské sféře obou krajů do území aglomerace (viz Obrázek 16).

Obrázek 16 Podniky provádějící VaV podle okresů ČR v roce 2018

Zdroj: ČSÚ

Výzkumní pracovníci

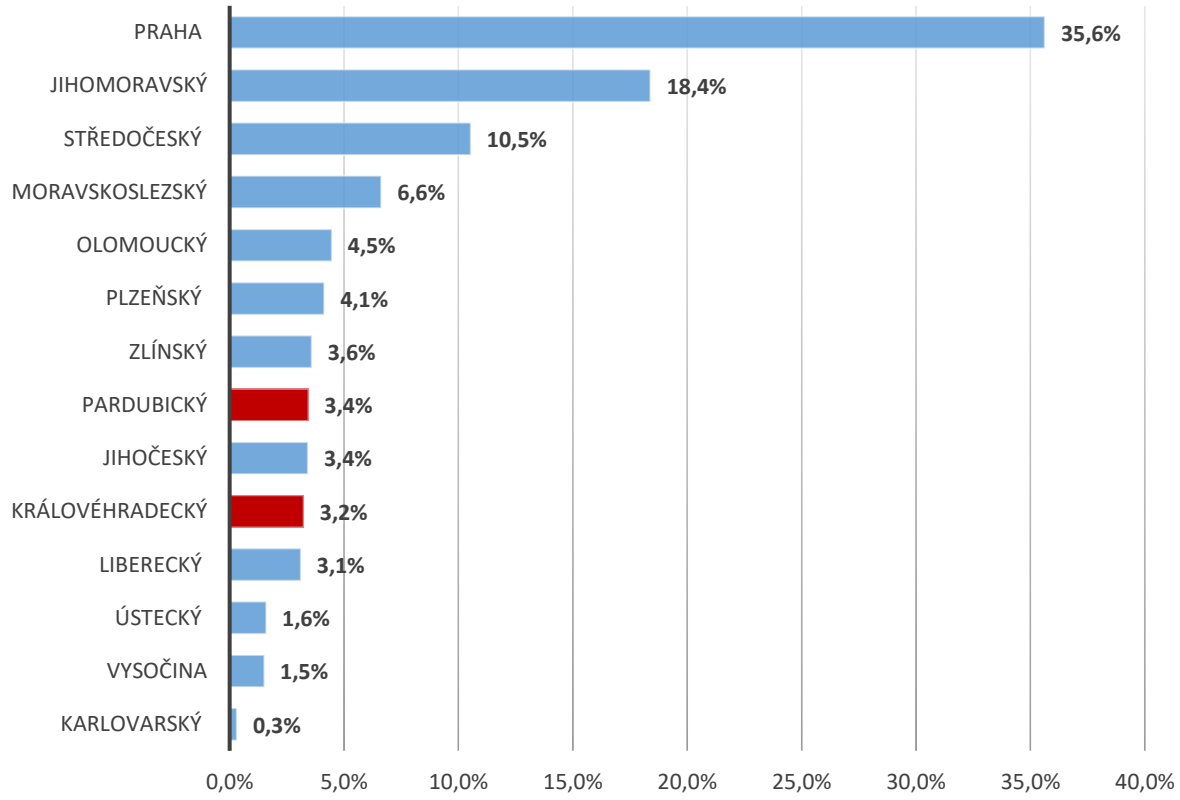
Královéhradecký kraj se v roce 2018 podílel na počtu výzkumných pracovníků ČR vyjádřeném přepočtem na celé úvazky (FTE) z 3,2 % (10. pozice v mezikrajském srovnání), což představuje nárůst o

0,4 p. b. oproti roku 2014. Pardubický kraj se podílel ze 3,4 % (8. pozice v mezikrajském srovnání), což představuje pokles o 0,2 p. b. oproti roku 2014.

Zahraniční výzkumní pracovníci ve vládním a vysokoškolském sektoru se v roce 2018 podíleli na celkovém počtu VaV pracovníků vládního a vysokoškolského sektoru Pardubického kraje z 4 % (12. pozice v mezikrajském srovnání), v Královéhradeckém kraji činil tento podíl 7 % (7. místo v mezikrajském srovnání). Průměr ČR byl 11 %. Toto svědčí o stále nízké internacionalizaci VaV prostředí.

Graf 39 přehledně znázorňuje podíl pracujících ve výzkumu a vývoji v krajích v roce 2018.

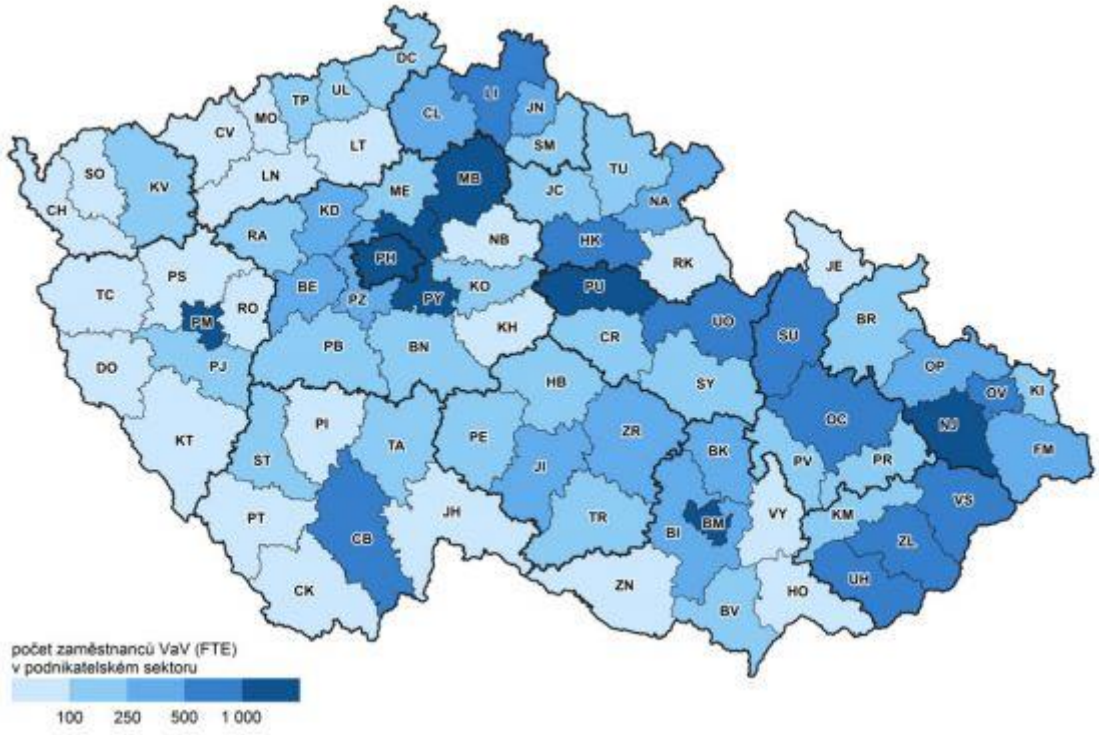
Graf 39 Podíl pracujících ve výzkumu a vývoji v krajích v roce 2018

Zdroj: ČSÚ

Z okresů, kterými je dotčeno vymezení aglomerace, vykazují okresy Hradec Králové a Pardubice nejvyšších hodnot (viz Obrázek 17), což svědčí o koncentraci více než poloviny zaměstnanců ve výzkumu a vývoji v podnikatelské sféře obou krajů do území aglomerace. Okres Pardubice dosahuje vysokých hodnot i ve srovnání s hodnotami za všechny okresy ČR.

Obrázek 17 Zaměstnanci VaV (FTE) v podnikatelském sektoru podle okresů ČR (2018)

Zdroj: ČSÚ

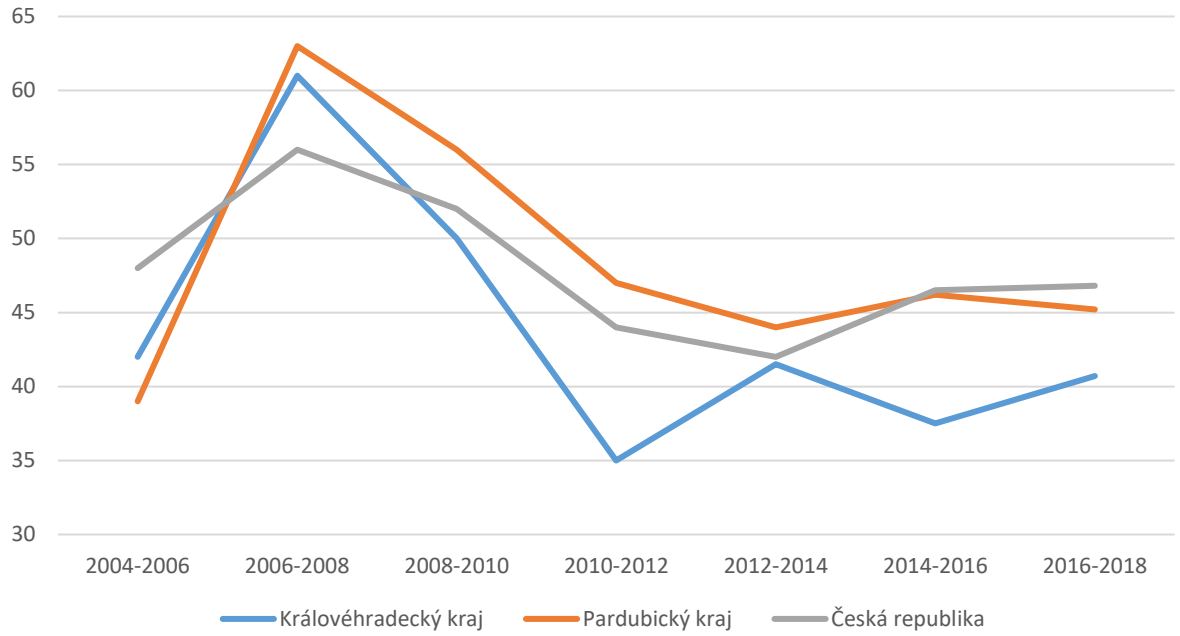
Podíl inovujících podniků

Inovace představují z pohledu podniku stěžejní element pro jeho další rozvoj a zvyšování konkurenceschopnosti v rámci globalizovaného trhu. Inovace jsou přitom úzce spjaty s výzkumem a vývojem, který poskytuje nutnou primární základnu pro tvorbu a zavádění inovací, zejména se zaměřením na produkci nových výrobků a služeb. Podle metodiky Eurostatu se za inovační/inovující podniky považují ty podniky, které v uvedeném období zavedly některou z následujících inovací:

- produktovou inovaci (uvedení na trh nového nebo podstatně zlepšeného výrobku nebo služby),
- procesní inovaci (zavedení nového nebo podstatně zlepšeného způsobu výroby, poskytování služeb, způsobu dodávek, skladování, distribuce a jiných logistických služeb a zavedení nebo podstatné zlepšení podpůrných podnikových činností, jako jsou například údržba, nákup nebo používané informační systémy),
- marketingovou inovaci (zavedení nového způsobu propagace, ocenění a prodeje výrobků/služeb včetně jejich product placementu nebo významných změn estetického designu nebo balení nabízených výrobků),
- organizační inovaci (zavedení nového způsobu organizace řízení dodavatelsko-odběratelských vztahů, lidských zdrojů nebo zavedení nového přístupu k organizaci vnějších vztahů).

Trendy vývoje podílu inovujících podniků v období 2004–2018 v Královéhradecké a Pardubickém kraji v porovnání s ČR znázorňuje Graf 40.

Graf 40 Podíl inovujících podniků v období 2004–2018

Zdroj: ČSÚ, Statistické šetření o inovačních aktivitách podniků (šetření technologických inovací)

RIS3 specializace České republiky

Národní RIS3 strategie je strategický dokument zajišťující efektivní zacílení evropských, národních, regionálních a soukromých prostředků na aktivity vedoucí k posílení výzkumné inovační kapacity a do prioritně vytyčených perspektivních oblastí na národní i krajské úrovni s cílem maximálně využít národní znalostní potenciál. Tato strategie má formovat intervence a návrhy, jejichž cílem je zefektivnění využívání výzkumu a vývoje (zejména veřejného) v inovacích. V tomto smyslu ji lze chápat jako národní strategii orientovaného a aplikovaného výzkumu.

Hlavním cílem a účelem RIS3 strategií je zajistit hospodářský růst a konkurenceschopnost, které budou založené na využívání znalostí a na inovacích (na rozdíl od konkurenceschopnosti založené převážně na efektivitě). Nástrojem podporujícím hospodářský růst je „chytré, inteligentní“ využívání a rozvíjení specializace kombinující hospodářskou specializaci se specializací znalostní.

Výzkumná specializace ČR

Znalostní domény představují soubor poznatků a technologických schopností generické, průřezové povahy s širokým spektrem možných aplikací v řadě oblastí soukromé i veřejné spotřeby. Znalostní domény jsou pro potřeby inteligentní specializace v podmínkách ČR definovány v souladu s definicí tzv. Key Enabling Technologies.

Výzkumné aktivity v ČR pokrývají široké spektrum směrů a v určitém rozsahu zahrnují všechny klíčové technologie – materiálový výzkum, nanotechnologie, mikro a nanoelektronika, fotonika, pokročilé výrobní technologie a průmyslové biotechnologie. Ve většině technologií disponuje ČR výzkumnou základnou, která je schopná produkovat mezinárodně atraktivní výsledky a být kvalitním partnerem aplikační sféře při identifikaci nových aplikačních směrů a technologických řešení.

Indikativní rozložení národní výzkumné specializace v rámci krajů přibližuje Tabulka 7.

Tabulka 7 Zastoupení generických znalostních domén (výzkumných specializací) v krajích ČR (2018)

Znalostní doména (Výzkumná specializace)		Kraj													
		JČK	JMK	KVK	KHK	LBK	MSK	OLK	PAK	PLK	PHA	STČ	ULK	VYS	ZLK
Key enabling technologies (KETs)	Pokročilé materiály		x		x	x	x	x	x	x	x	x			x
	Nanotechnologie		x		x	x	x	x	x		x		x		x
	Mikro a nanoelektronika		x			x	x	x	x		x				x
	Pokročilé výrobní technologie	x	x		x	x	x	x		x	x	x		x	x
	Fotonika	x	x			x	x	x			x	x			x
	Průmyslové biotechnologie	x	x		x	x		x	x		x	x			x
Netechnologické znalostní domény	Znalosti pro digitální ekonomiku, kulturní a kreativní odvětvíl		x		x	x		x		x	x		x		x
	Společenskovědní znalosti pro netechnické inovace	x			x		x				x	x			x

Zdroj: RIS3 strategie ČR 2018

Ekonomická specializace ČR

Ekonomická specializace ČR vychází z aplikačních oblastí, ve kterých existují české podnikatelské subjekty vykazující značnou znalostní intenzitu, pozitivní ekonomickou dynamiku a slibný potenciál do budoucna. Tyto oblasti představují koncentraci zásadních znalostně intenzivních a inovačních aktivit podniků, které byly identifikovány, s využitím entrepreneurial discovery process[12], z regionální úrovně a ověřeny datovými analýzami na národní úrovni. Jedná se o aplikační oblasti, v nichž se uplatňuje vysokou mírou specifická znalost a technologické kompetence a které je vhodné do budoucna v rámci Strategie inteligentní specializace rozvíjet a posilovat.

Indikativní rozložení národní ekonomické specializace v jednotlivých krajích přibližuje následující Tabulka 8. Přehled doplňují regionálně specifické specializace, které jdou nad rámec specializace národní, ale přesto představují v regionálním měřítku významná aplikační odvětví.

[12] *Entrepreneurial discovery process (zkráceně EDP), do češtiny volně překládán jako proces podnikatelského objevování nových příležitostí, zjednodušeně řečeno jde o profilování oblastí specializace vydefinovaných za rovnocenné spoluúčasti zástupců veřejné správy, podnikatelské i akademické sféry a taktéž občanské společnosti.*

Tabulka 8 Zastoupení klíčových oblastí aplikace znalostí (ekonomická specializace) v regionech ČR (2018)

Aplikační odvětví (Ekonomická specializace)	Kraj													
	JČK	JMK	KVK	KHK	LBK	MSK	OLK	PAK	PLK	PHA	STČ	ULK	VYS	ZLK
Strojírenství-mechatronika	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Hutnictví														
Energetika														
Průmyslová chemie														
Elektronika a elektrotechnika v digitálním věku	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x		x	x
Digitální ekonomika a digitální obsah														
Automotive	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Železniční a kolejová vozidla														
Letecký a kosmický průmysl														
Léčiva, biotechnologie, prostředky zdravotnické techniky a Life Sciences	x	x		x	x	x	x	x	x	x	x			
Tradiční kulturní a kreativní odvětví				x	x					x				x
Nová kulturní a kreativní odvětví														
Udržitelné hospodaření s přírodními zdroji	x			x	x	x	x			x	x			x
Udržitelné zemědělství a lesnictví														
Udržitelná produkce potravin														
Zajištění zdravého a kvalitního životního prostředí, biodiverzity a ekologie přírodních zdrojů														
Udržitelná výstavba, lidská sídla a technická ochrana životního prostředí														
Bezpečnostní výzkum				x						x				x
Výzkum ve zdravotnictví														
Práce, soc. služby a důchodový systém														
Balneologie a lázeňství			x									x		
Sklářství a keramika			x									x		x
Textil	x			x	x			x						

Zdroj: RIS3 strategie ČR 2018

RIS3 specializace Královéhradeckého a Pardubického kraje (krajské domény strategie inteligentní specializace)

RIS3 strategie obou krajů definují prioritní obory, z nichž některé jsou oběma kraji sdílené (textil, biomedicína), které se, větší či menší mírou, promítají do výzkumného a inovačního systému aglomerace.

RIS3 domény Královéhradeckého kraje:

1. Výroba dopravních prostředků a jejich komponent
2. Strojírenství a investiční celky
3. Nové textilní materiály pro nové multidisciplinární aplikace (doména sdílená s Libereckým a Pardubickým krajem)
4. Elektronika, optoelektronika, optika, elektrotechnika a IT
5. Léčiva, zdravotnické prostředky a lékařská péče (doména sdílena s Pardubickým krajem – Segment medicínských aplikací nanotechnologií a biotechnologií)
6. Pokročilé zemědělství a lesnictví

RIS3 domény Pardubického kraje:

1. Inteligentní chemie pro průmyslové a bio-medicinální aplikace (chytrá specializace sdílená s Královéhradeckým krajem)
2. Pokročilé aplikace elektrotechniky a informatiky

3. Udržitelná doprava, výroba dopravních prostředků a jejich komponentů, dopravní infrastruktura (v předchozí verzi dokumentu z roku 2014 uvedena jako Konkurenceschopná doprava)
4. Pokročilé materiály na bázi textilních struktur (chytrá specializace sdílená s Libereckým a Královehradeckým krajem)
5. Strojírenství a moderní výrobní technologie (v předchozí verzi dokumentu z roku 2014 uvedena jako Strojírenství)

Charakteristiky Královéhradeckého kraje dle RIS3 strategie[13]

Mnoho statistik popisujících regionální inovační a výzkumný systém Královéhradeckého kraje má v absolutních hodnotách v čase rostoucí trend, ale v mezikrajském srovnání se pozice kraje zhoršuje. To se týká především výdajů na výzkum a vývoj (4. nejhorší pozice v mezikrajském srovnání).

Veřejná výzkumná sféra je zaměřena především na life sciences (lékařské obory, vývoj léčiv), s důležitým podoborem ve formě vojenského výzkumu a dále na zemědělský výzkum a ICT. V menší míře je skrze pobočky veřejných výzkumných organizací zastoupen výzkum v oblasti gnotobiotiky, lesnictví, radiační ochrany a živočišné výroby. Výzkumné organizace se nově věnují progresivním výzkumným tématům. V oblasti life sciences se jedná o témata: Vývoj, studium a hodnocení léčiv, výzkum lékových forem, Civilizační choroby, Neurovědy, Onkologie, Problematika stárnutí včetně regenerace na všech úrovních, Nanobio – mezioborový výzkum účinků nanomateriálů na živé organismy, Klinická a experimentální gastroenterologie, Předčasné porody a neonatologie, Zdravotnická problematika zbraní hromadného ničení, Poskytování preventivní zdravotní péče ve specifických podmínkách a organizace vojenského zdravotnictví, vojenská chirurgie, Molekulární patologie a biologie, Studium imunity, autoimunitních chorob, přirozené a adaptivní imunity. V oblasti ICT je v kraji významný výzkum v těchto tématech: Inteligentní systémy a přístupy pro podporu manažerských a jiných lidských aktivit, Chytrá řešení v počítačových prostředích, Kognitivní procesy a jejich podpora moderními ICT, Kybernetika, vývoj umělé inteligence, Sensorika, zpracování dat získaných lékařskými senzory, 3D tisk. V oblasti zemědělství a lesnictví je možné z hlediska území aglomerace zmínit Univerzitu Hradec Králové (UHK) s ohledem na to, že Přírodovědecká fakulta (PřF) UHK se podílí na vývoji nových certifikovaných metodik v práci s kmenovými buňkami, vývoji metodologie ochrany stromů v ovocných sadech a aplikaci základního botanického a zoologického výzkumu v ekologii.

Do budoucna by se chtěly VO věnovat některým novým výzkumným směrům. V oblasti life sciences se jedná o Mezioborový výzkum IT v biomedicíně, Digital humanities, Zpracování biolátek v těle pomocí biosensorů, Využití nových snímkovacích metod pro monitoring stresu zeleně, Sensorika pro monitoring vitálních funkcí zvířat umístěná do kotců, Zavádění nových diagnostických postupů využívajících vysokoúčinné ICT k vyhodnocování moderních zobrazovacích metod. V oblasti ICT se jedná o: Vývoj biotechnologických metod směřujících k použití diagnostických a léčebných prostředků určených pro moderní terapii, Rozvoj diagnostických a léčebných metod založených na teranostických principech (implementace do onkologie, regenerativní medicíny), Operační trauma a nové operační postupy, Moderní trendy v onkologii a rozvoj nových diagnostických postupů. UHK do budoucna klade velký důraz například na „Digital humanities“ průřezové téma „Stárnutí ve zdraví a kvalita života“, ve kterém jsou uplatňovány výzkumné aktivity všech fakult UHK.

[13] *Pro detailnější pohled např. identifikace klíčových hráčů výzkumu, vývoje a inovací viz Hlavní aktéři inovačního systému v RIS3 strategii Královéhradeckého kraje*

Výzkumné organizace spolupracují v regionu s několika podniky, které působí ve shodných oborech, v nichž našly specifické niky a vykazují vysokou výzkumnou/inovační aktivitu. Těchto firem je v kraji stále přítomno podkritické množství (ve smyslu podílu na krajských podnikových výdajích na výzkum a vývoj), což vede ke spolupráci krajských výzkumných organizací s firmami především mimo Královéhradecký kraj.

Ve firemní sféře je podstatná část výzkumných a vývojových aktivit realizována v oborech elektronika/elektrotechnika/ICT, automotive, strojírenství, textil, pryž/plast. I když dochází k postupnému zlepšování a upgradingu (s tím, jak se vyčerpává lokalizační faktor levné pracovní síly v kraji a zvyšuje důvěra mateřských organizací v „český" výzkum a vývoj), stále se mnoho podniků pod zahraniční kontrolou soustředí na aktivity s nižší přidanou hodnotou v nižších patrech hodnotového řetězce. Velké podniky pod domácí kontrolou s výdaji na výzkum a vývoj jsou přítomny v oborech, jako jsou textilní průmysl, strojírenství mimo automotive, ICT, obalové technologie nebo elektronika. Obecně podniky v kraji málo spolupracují s krajskými výzkumnými organizacemi buď z důvodu různého oborového zaměření nebo nemají strategii založenou na VaV, ale spíše na zvyšování produktivity (pozice optimalizátora), a spolupracovat s výzkumnými organizacemi tak de facto nepotřebují. Z hlediska dlouhodobé strategie udržitelného rozvoje a s nástupem znalostní ekonomiky je tato podniková strategie nepostačující a povede k intenzivnější orientaci na systémový výzkum/vývoj se zapojením multidisciplinarity řešení.

Konkrétně se výzkumné a vývojové aktivity firem realizují například v oblasti informačních technologií/inženýrských činností (např. vývoj software, zpracování big data, vývoj a konstrukce komponent pro automotive/strojírenství a vývoj/návrh/dodávky technologických celků pro průmyslové obory chemie, energetiky, koksárenství, potravinářství), v oblasti (opto)elektronických, elektrotechnických součástek a zařízení, vývoje strojů pro speciální účely (tiskařské stroje, stroje pro těžbu a stavebnictví, zemědělské stroje, celky pro farmaceutický, potravinářský průmysl a energetiku), vývoje ultralehkých letadel a výzkumu a vývoje kompositních materiálů, vývoje dílů pro motorová vozidla, výzkumu a vývoje textilních materiálů, výzkumu a vývoje zdravotnických prostředků, vývoje pryžových a plastových materiálů, výzkumu v oblasti ovocnářství a další.

Aktivněji je tak v území aglomerace realizována spolupráce firem se středními školami v rámci přípravy pracovní síly než s vysokými školami v oblasti VaV, jelikož v aglomeraci nejsou zastoupeny vysokoškolské obory technického směru.

Zprostředkující subjekty jsou reprezentovány několika technologickými centry a dvěma centry pro transfer technologií. V aglomeraci má sídlo několik aktivních klastrů, jejichž členové také vyvíjejí výzkumné aktivity. Na území hradecké části aglomerace působí OMNIPACK s.r.o. (Jaroměř), Technologický klastr, z.s. (Hradec Králové), na území obou částí aglomerace působí klastr CLUTEX. Některé firmy jsou zapojeny do klastrů se sídlem mimo kraj.

Charakteristiky Pardubického kraje dle RIS3 strategie[14]

V kraji je významná průmyslová tradice, a to zejména v elektrotechnickém, chemickém, strojírenském, potravinářském, textilním průmyslu a ve výrobě dopravních prostředků. V 90. letech minulého století neprošla průmyslová struktura kraje ve srovnání s jinými kraji příliš velkými změnami (kromě textilního průmyslu) a kraj si tak dokázal udržet diverzifikovanou a relativně silnou průmyslovou základnu. Za

[14] *Pro detailnější pohled např. identifikace klíčových hráčů výzkumu, vývoje a inovací viz Hlavní aktéři inovačního systému v RIS3 strategii Pardubického kraje*

perspektivní v textilním průmyslu lze považovat ty firmy, které přešly od konfekce k výrobě technických a funkčních textilií.

V elektrotechnickém průmyslu došlo k rozpadu velkých firem a následnému vzniku malých a středních podniků a zároveň přišli i velcí zahraniční investoři. V posledních letech klesá váha chemického průmyslu a úspěšně se rozvíjí automobilový průmysl. Hlavním oborem, který se rozvíjí ve službách, jsou informační technologie.

Jedním ze strukturálních problémů kraje i celého Česka je nedostatečná provázanost akademické a firemní sféry. K příčinám patří zejména rozdílná kultura obou prostředí a také částečný nesoulad ve struktuře jejich zaměření daný např. nepřítomností akademického sektoru v oblasti strojírenství a medicíny v regionu. Rozvoj spolupráce s ostatními, zejména sousedními, kraji může tento nesoulad, resp. jeho dopady výrazně zmírňovat. To je zjevné zejména v případě Královéhradeckého kraje (medicína, farmacie a biotechnologie), ale i dalších krajů, jako jsou Jihomoravský (strojírenství, biomedicína) nebo Liberecký kraj (textil). Zásadní význam má také posilování mezinárodní spolupráce ve VaVaI využívající finančních nástrojů EU jako je Horizont 2020.

Zároveň na regionální inovační systém negativně dopadá ekonomický a společenský vývoj v kontextu celého Česka. Jedná se především o hrozbu odlivu pracovníků výzkumu a vývoje a finančních prostředků mimo kraj do nově budovaných výzkumných center. Udržení kvalitních lidských zdrojů v regionu se do budoucna jeví jako klíčové.

Regionální inovační a výzkumný systém Pardubického kraje je svými parametry v rámci ČR na průměrné úrovni. Systém těží z historického zaměření akademické sféry na chemii, elektrotechniku a od poloviny 90. let 20. století také na dopravu, což je podpořeno působením privátních VaV organizací a podniků s vysokým podílem VaV, a to jak v „tradičních“ oblastech, jako jsou chemie nebo radiotechnika, tak i v nových progresivních oblastech, jako jsou např. bionanotechnologie. V území aglomerace působí také výzkumné organizace v textilním průmyslu a ve strojírenství. Dále zde operuje několik klastrů, z nichž většina má sídlo na území aglomerace: Energeticko-technický inovační klastr, z.s. (Pardubice), Energeticko-vodárenský inovační klastr, z.s. (Pardubice), Hi-Tech inovační klastr, z.s. (Pardubice), NANOPROGRESS, z.s. (Pardubice). Některé firmy jsou zapojeny do klastrů se sídlem mimo kraj, např. CLUTEX.

Aktivity VaV jsou soustředěny převážně ve velkých průmyslových firmách v Pardubicích. Dalšími centry inovačního podnikání v Pardubickém kraji jsou Lanškroun, Vysoké Mýto, Ústí nad Orlicí a Letohrad ležící mimo aglomeraci. Právě okresy Pardubice a Ústí nad Orlicí, ve kterých se tato centra nacházejí, se v roce 2015 řadily mezi devět okresů v ČR, které mají více než 1 000 zaměstnanců ve výzkumu a vývoji v podnikatelském sektoru (ČSÚ 2019).

Výzkumné organizace

Na území hradecké části aglomerace působí následující výzkumné organizace (převzato z Krajské RIS3 strategie Královéhradeckého kraje):

Univerzita Hradec Králové se ve výzkumných aktivitách profiluje dle specifických zaměření jednotlivých fakult. Na UHK jsou postupně rozvíjena perspektivní vědecko-výzkumná témata v pěstovaných oborech na každé ze součástí. Vědecko-výzkumné týmy na UHK podporuje mj. program na podporu vědy a výzkumu „Výzkumné fakulty“, který fakultám pro tyto účely alokuje prostředky institucionální podpory na dlouhodobý koncepční rozvoj výzkumné organizace. Fakulta informatiky a managementu (FIM) se věnuje problematice ekonomických modelů aplikovaných do biomedicíny, aplikacím ICT v průmyslových provozech (distribuované řízení v energetice) či multi-agentovým systémům, PřF oblasti aplikované matematiky (matematické fyziky), vývoji senzorů monitorujících

lidské tělo (spolupráce s firmou LINET, IKEM), organické a analytické chemii, biochemii, toxikologii, ekologii nebo výzkumu opylovačů. Pedagogická fakulta (PdF) zaměřuje svůj základní výzkum na oblasti pedagogické (didaktické), literárně-kulturní, lingvistické a historické (dějiny umění). Filozofická fakulta (FF) spolupracuje s aplikačním sektorem v oblasti terénního archeologického výzkumu, realizací sociologických průzkumů nebo v oblasti digitalizace a ochrany kulturního dědictví.

Farmaceutická fakulta Univerzity Karlovy v Hradci Králové (FaF UK) se zaměřuje na výzkum ve všech klíčových oblastech farmacie, tj. vývoj nových léčiv, lékových forem a drug delivery systémů, analýzu léčiv a léčivých přípravků, biomedicínu, farmakologii, klinickou farmacii a farmakoepidemiologii. FaF UK má celkem 11 základních pracovišť, která zajišťují vzdělávací a výzkumnou činnost fakulty. Na výzkumu se zde podílí více než 150 akademických a výzkumných pracovníků zařazených do 21 výzkumných skupin a 150 studentů doktorských studijních programů. Řada akademických pracovníků je členem předních světových odborných organizací a zaštiťují na FaF UK výzkumné projekty např. na zvýšení účinnosti a bezpečnosti léčiv a nutraceutik či pokročilý výzkum v separačních vědách. Ve spolupráci s firmami a výzkumnými organizacemi FaF UK řeší několik výzkumných projektů a podala řadu patentů.

Lékařská fakulta v Hradci Králové (LF UK), jako součást Univerzity Karlovy, realizuje široké spektrum výzkumných aktivit, od základního výzkumu až po prakticky zaměřený výzkum, a to ve třech základních oblastech: civilizační choroby, onkologie a problematika stárnutí včetně regenerace na všech úrovních. Na této činnosti se podílejí všechny katedry, ústavy, kliniky. Výzkumná kapacita fakulty zahrnuje 300 akademických pracovníků a 250 studentů doktorských studijních programů. Většina výzkumných aktivit fakulty je realizovaná společně s aplikační sférou, představovanou zejména nejbližším partnerem, Fakultní nemocnicí Hradec Králové (FN HK) a Fakultou vojenského zdravotnictví (FVZ).

Univerzita obrany (UO), Fakulta vojenského zdravotnictví Hradec Králové se soustředí především na ochranu před účinky biologických a chemických zbraní. Výzkumné projekty v biologické oblasti jsou zaměřeny na metody detekce vysoce nebezpečných biologických agens a vývoj preventivních i terapeutických vakcín. V oblasti toxikologie a ochrany proti chemickým zbraním jsou prioritami vývoj antidot, moderní způsob jejich aplikace, analýzy účinku chemických agens na živé systémy a detekce otravných látek ve vodě. Dalším pilířem výzkumu je zaměření na ochranu proti jaderným zbraním, zejména biodozimetrie. Mimo ochranu před zbraněmi hromadného ničení se fakulta podílí na klinických činnostech a klinickém výzkumu.

Fakultní nemocnice Hradec Králové se výzkumně zaměřuje především na následující oblasti: operační trauma a nové operační postupy, vývoj a hodnocení léčiv, s věkem spojená onemocnění, neurovědy, klinická a experimentální gastroenterologie, moderní trendy v onkologii, rozvoj nových diagnostických postupů. FN HK je velmi aktivní v oblasti smluvního výzkumu, zejména typu klinického hodnocení léčiv a laboratorního hodnocení, jak pro tuzemské, tak zahraniční farmaceutické firmy (každoročně probíhá obvykle více než 230 klinických hodnocení a laboratorních studií). Dalšími oblastmi smluvního výzkumu jsou syntéza potenciálních léčiv na zakázku, proteomické analýzy, optimalizace materiálů pro aplikaci ve zdravotnictví, přístrojů a nástrojů pro lékařské použití atd.

Státní ústav radiační ochrany, v.v.i., – pobočka Hradec Králové se specializuje komplexně na radiační ochranu, vývoj progresivních detekčních metod ionizujícího záření, na aplikovaný výzkum pro potřeby státu, a to zejména výzkum bezpečnostní i výzkum pro dozorovou a správní činnost Státního úřadu pro jadernou bezpečnost ČR. Provádí výzkum pro Bezpečnostní výzkum pro Ministerstvo vnitra ČR. V rámci výzkumu v tomto oboru spolupracuje s ústavy a firmami podobného zaměření, provádí vzdělávání v oblasti radiační ochrany, pořádá kurzy podle Atomového zákona nutné pro vykonávání soustavného

dohledu nad dodržováním požadavků RO, organizuje stáže pro Mezinárodní agenturu pro atomovou energii.

Muzeum východních Čech v Hradci Králové (MVČ) řeší vlastní vědeckovýzkumné úkoly, organizuje odborné konference, kromě expozic a výstav pořádá i další kulturní a společenské akce. Muzeum spolupracuje s UHK, a to především prostřednictvím osobních kontaktů jednotlivých pracovišť. Intenzivní je také spolupráce historického pracoviště muzea s Historickým ústavem FF UHK.

Galerie moderního umění v Hradci Králové má možnost zapojovat se do vědecko-výzkumných projektů relativně krátkou dobu. Tuto možnost získala s novou zřizovací listinou, která je platná od 1. ledna 2018.

Na území pardubické části aglomerace působí následující výzkumné organizace (převzato z Krajské RIS3 strategie Pardubického kraje):

Univerzita Pardubice (UPa) má klíčové postavení z hlediska regionálního systému VaVaI a disponuje rozsáhlou infrastrukturní odbornou základnou v širokém spektru oborů a specializací. Univerzita se zabývá základním i smluvním výzkumem, rovněž realizuje partnerské projekty. Celkově má univerzita kolem 400 zakázek ročně v rámci smluvního výzkumu.

Synpo, a.s. (dříve Výzkumný ústav syntetických pryskyřic a laků) se zabývá výzkumem v oboru syntetických pryskyřic, nátěrových hmot, nanomateriálů a jejich analýzy, zkoušením a hodnocením výrobků, výrobou a prodejem speciálních pryskyřic a nátěrových hmot, vývojem procesů a výrobou pro klienty, kterými jsou často přední světové chemické firmy. Z hlediska VaV je toto centrum výrazně orientováno na mezinárodní spolupráci.

VUOS, a.s realizuje výzkum převážně v oboru chemických specialit (koloranty, biocidy, biologicky aktivní látky) a čistých chemikálií a také v zavádění technologií v chemickém průmyslu. Dále se zabývá výzkumem nových látek pro farmaceutický průmysl, agrochemii a pro oblast vonných a chuťových látek.

EXPLOSIA a.s. Výzkumný ústav průmyslové chemie realizuje výzkum výbušnin, munice a nových energetických materiálů, detekce a identifikace výbušnin, zkoušení výbušnin. Součástí ústavu je akreditovaná laboratoř specializované analýzy, pracoviště bezpečnostního inženýrství a balistická zkušebna. V ústavu zároveň probíhá malosériová výroba energetických materiálů, výroba pyrotechnických komponentů pro letecké záchranné prostředky a výbuchové zpracování kovů.

TOSEDA s.r.o. provádí výzkum, vývoj a výroba speciálních polymerních systémů. Klíčovými oblastmi výzkumných a vývojových aktivit jsou nanotechnologie a technologie příznivé životnímu prostředí.

Výzkumný ústav meliorací a ochrany půdy, v. v. i. – pobočka Pardubice se zabývá zejména aplikovaným výzkumem v oblasti využití a ochrany půdy, vody a krajiny.

Centrum organické chemie s.r.o. se věnuje především VaV nových materiálů pro organickou elektroniku, mikroelektroniku, fotoaktivní procesy, biocidy, koloranty. Zaměřuje se především na pokročilou práci s organickými sloučeninami, možnosti využití výsledků jsou v elektronice, fotovoltaice a dalších oborech. Zabývá se rovněž procesy povrchových úprav materiálů, jejichž cílem je zlepšení jejich funkce či prodloužení životnosti.

Podpůrné organizace výzkumu, vývoje a inovací

V segmentu podpůrných organizací výzkumu, vývoje a inovací je v aglomeraci deficit kapacit. Pro rozvoj aglomeračního výzkumného a inovačního ekosystému je potřeba, aby podpůrné organizace

poskytovaly úplné portfolio služeb pokrývající inovační cyklus např. tak, jak je definováno European business network:[15]

1. **Stimulace podnikání** – lákání a stimulace inovátorů a potenciálních podnikatelů prostřednictvím cílených akcí zaměřených na stimulaci a popularizaci podnikání.
2. **Předinkubace** – služby, které zajišťují, aby se ty nejslibnější inovativní nápady a potenciální podnikatelé dostali do fáze start-up[16]. Předinkubační fáze by měla být provedena tak, aby se zajistilo, že:
   - inovace je použitelná (proof of concept),
   - inovace vytváří bohatství (proof of business),
   - inovace je vyrobitelná (proof of technology),
   - tým plní definovanou misi (hodnocení týmu).
3. **Inkubační programy** – podpora pro začínající podniky během inkubační fáze, aby zajistily růst a místní pozitivní dopad. Inkubační služby by měly být poskytovány začínajícím firmám na omezenou dobu podle jejich potřeb a odvětví, v nichž jsou zapojeny.
4. **Postinkubace** – inovační centra mohou pomáhat start-upům, které se posunuly do fáze scale-up[17] v těchto oblastech:
   - přístup k financování,
   - přístup na mezinárodní trhy,
   - business to business a business to customer support,
   - projektové řízení škálování,
   - přístup k otevřeným inovacím,
   - clustering.
5. **Služby pro zavedené malé a střední podniky** související s udržením nebo posílením jejich tržní pozice:
   - školení,
   - inovační audit,
   - poradenské/koučingové služby,
   - přístup k financování,
   - přístup na mezinárodní trhy,
   - business to business a business to customer support[18],
   - vyhledávání vhodných technologií (např. digitalizace, internet věcí, průmysl 4.0),
   - projektové řízení,
   - přístup k otevřeným inovacím.

---

[15] https://ebn.eu/sharedResources/organisations/1/Quality/Approved_EUBIC_Criteria_Feb2017_F1.pdf

[16] *Start-up je podnikatelský subjekt, typicky popsaný jako nově založená či začínající společnost, která se na základě inovativní podnikatelské koncepce za použití vyspělých technologií rychle vyvíjí a má velký potenciál hospodářského růstu.*

[17] *Scale-up je společnost, která má v posledních 3 letech průměrnou anualizovanou návratnost nejméně 20 %, přičemž na začátku období je nejméně 10 zaměstnanců.*

[18] *Business-to-business (B2B) je označení pro obchodní vztahy mezi obchodními společnostmi, pro jejich potřeby, které neobsluhují konečné spotřebitele v masovém měřítku. Významným rysem modelu B2B je větší důraz na logistiku a zajištění samotného obchodu, oproti důrazu na získání zákazníka, jako je tomu v případě obchodů B2C. Business-to-consumer (B2C) je označení pro obchodní vztahy mezi obchodními společnostmi a koncovými zákazníky, realizované webovými aplikacemi, virtuálními obchody na internetu apod. On-line obchodování na internetu, tj. prodej zboží (ať už hmotného či nehmotného) a služeb, koncovým zákazníkům pomocí služby World Wide Web. Tato oblast je označována i jako „e-commerce“.*

V současné době pokrývají podpůrné organizace svými aktivitami oblasti 1 (Stimulace podnikání) a 3 (Inkubační programy), částečně pak jsou na území aglomerace poskytovány služby v bodech 2 (Předinkubace) a 4 (Postinkubace). Velmi málo rozvinuté jsou služby pro zavedené malé a střední podniky. Je potřeba zajistit nastavení nástrojů finanční podpory aktivit VaVaI subjektů, konzultační podpory (poradenství v oblasti možných národních i mezinárodních zdrojů financování výzkumných a inovačních aktivit), podpory přípravy výzkumných a inovačních projektů (včetně finanční podpory), marketingu výzkumného a inovačního prostředí, nastavit expertní poradenské služby pro zavedené malé a střední podniky v kraji. Podobně komplexní služby by měla poskytovat inovační centra, která v obou krajích chybí.

Podpůrné organizace vědy, výzkumu a inovací v hradecké části aglomerace (převzato z Krajské RIS3 strategie Královéhradeckého kraje):

Královéhradecký kraj se snaží o komplexní rozvoj regionálního výzkumného a inovačního systému. Je nositelem krajské RIS3 strategie, provádí její aktualizace, pořizuje studie a zpracovává akční plány k tomuto koncepčnímu dokumentu. Již od roku 2007 funguje Rada pro výzkum, vývoj a inovace Královéhradeckého kraje, aktuálně pod předsednictvím hejtmana Královéhradeckého kraje. Rada je koordinačním, poradním a iniciativním orgánem krajské samosprávy v oblasti výzkumu, vývoje a inovací a působí jako odborný tým spojující pohledy veřejné správy, výzkumných organizací, významných podniků, zprostředkujících a střechových organizací, vzdělávacích zařízení a dalších partnerů. V rámci rozvoje oborových domén krajské RIS3 strategie vyhlašuje Královéhradecký kraj dotační výzvy ať už na individuální účel nebo na účely předem stanovené.

Centrum investic, rozvoje a inovací (CIRI) je regionální investiční a rozvojovou agenturou Královéhradeckého kraje. Věnuje se jak projektovému managementu, tak strategickému plánování. Zpracovává krajské strategické dokumenty, včetně RIS3 strategie, provádí monitoring a evaluaci, je iniciátorem nových VaVaI aktivit, spoluřídí Regionální inovační fond Královéhradeckého kraje, zajišťuje chod Rady pro výzkum, vývoj a inovace Královéhradeckého kraje, je výkonnou složkou implementace RIS3 a snaží se podněcovat spolupráci a informovanost klíčových aktérů v regionu například jako iniciátor projektu Platforma investic, rozvoje a inovací Královéhradeckého kraje, provozovatel Regionálního centra podpory sociálního podnikání, člen Paktu zaměstnanosti Královéhradeckého kraje, koordinátor tvorby a řízení Regionální inovační značky a aktér tvorby a implementace konceptu Chytrý region Královéhradeckého kraje.

Královéhradecký kraj (nositelem projektu) a Centrum investic, rozvoje a inovací (partner projektu, výkonná jednotka) realizují společně projekt **Smart akcelerátor Královéhradeckého kraje II** (navazuje na projekt Smart akcelerátor Královéhradeckého kraje), v rámci kterého realizuje systémové aktivity na podporu rozvoje inovačního prostředí kraje. V tuto chvíli se jedná o největší systémový projekt za účelem podpory rozvoje výzkumného a inovačního prostředí kraje. Působností projektu je poskytování služeb zaměřených na propojení výzkumu s aplikačním prostředím, sdílení zkušeností mezi obory, mapování příležitostí a vznik nových podnětů v oblasti inovací, reakce na aktuální trendy a podporu jejich implementace. Dále se zaměřuje na budování pozitivního povědomí o inovačních aktivitách v Královéhradeckém kraji za pomocí spolupráce a marketingové komunikace podporující aktivní zapojení investorů, významných stakeholderů, nositelů klíčových znalostí a moderních technologií. Klíčové aktivity a následná podpora vycházejí z průběžného ověřování zpětné vazby a monitorování potřeb jednotlivých odvětví a dílčích subjektů (podnikatelů, výzkumných organizací, univerzit) a jejich efektivní napojení na systém veřejné správy. Významnou součástí je oblast vzdělávání, rozvoje a přípravy lidských zdrojů pro výzkum a vývoj v rámci inovativních metod školského systému a samostatných projektů podporujících rozvoj talentů pro oblast podnikání, vědy a výzkumu.

TECHNOLOGICKÉ CENTRUM Hradec Králové, z.ú. (TCHK) podporuje rozvoj podnikatelského prostředí v Královéhradeckém kraji. Své aktivity cílí na studenty, začínající podnikatele i zavedené firmy a na oborové odborníky. Mezi hlavní činnosti společnosti patří zejména provoz vědeckotechnického parku a podnikatelského inkubátoru. Zajišťuje základní infrastrukturu služeb se zaměřením na podporu podnikání, působí jako inkubátor pro začínající firmy, poskytuje zvýhodněný nájem a doprovodné služby, zejména pak poradenství, koučing, mentoring či vyhledávání investora. Z titulu provozovatele vědeckotechnického parku úzce spolupracuje s vysokými školami, vědeckými pracovišti i výzkumnými ústavy. Výraznou aktivitou je podpora začínajících talentů a podniků pomocí budování krajské start-up komunity. Své aktivity rozvíjí také v oblasti popularizace digitálních technologií. Technologické centrum Hradec Králové je Microsoft Innovation Centre a připravuje aktivity pro vznik Digital Innovation Hub.

Centrum transferu biomedicínských technologií (CTBT) je společným pracovištěm FNK, UHK a FVZ UO v Brně. Podporuje aplikačně orientovaný výzkum a vývoj s cílem zrychlit a podpořit přenos výsledků výzkumu do praxe. CTBT zajišťuje ochranu nových znalostí a řešení získáním formální ochrany výsledků výzkumu a vývoje, a to formou patentů, užitných vzorů nebo utajovaného know-how. V této oblasti poskytuje jak administrativní, tak právní podporu, provádí i patentové rešerše. Hlavním cílem CTBT je komercializace, tedy zhodnocení duševního vlastnictví např. prodejem licence k patentu nebo založením spin-off firmy. I v tomto směru CTBT poskytuje výzkumníkům jak administrativní, tak obchodní a právní pomoc. CTBT je kontaktním místem pro firmy, které hledají výzkumného partnera a chtějí realizovat smluvní výzkum. Výzkumníkům CTBT pak pomáhá sestavit a sjednat vhodné podmínky smluvního výzkumu s komerčními partnery.

Centrum pro přenos poznatků a technologií UK (CPPT UK) je integrální součástí Univerzity Karlovy (UK) a poskytuje odborné služby pro akademickou obec i externí partnery UK v rámci inovačního procesu. CPPT UK slouží všem fakultám i samostatným pracovištím univerzity, poskytuje vědeckým pracovníkům a studentům UK poradenství v oblasti přenosu poznatků a komercializace. Soustředí se na vyhledávání nových nápadů a jejich právní a patentovou ochranu.

Charles University Innovations Prague s.r.o. (CUIP) je partnerem Centra pro přenos poznatků a technologií na UK. Jedná se o 100% vlastněnou dceřinou společnost UK a jejím cílem je přenos vědeckých poznatků z UK do reálného života. CUIP poskytuje poradenské a manažerské služby pro projekty s komerčním potenciálem a při zakládání spin-off společností, které jsou provázané na uplatnění výsledků VaV na UK.

Regionální kancelář Agentury pro podporu podnikání a investic CzechInvest nabízí služby a programy pro lokální firmy a přicházející investory. Kancelář funguje zejména jako konzultační místo podpory podnikatelům ze strany státu i mezinárodních zdrojů. Zástupcům měst nabízí CzechInvest asistenci při harmonizaci podnikatelského prostředí a spolupráci při tvorbě chytré nabídky pro investory. V oblasti investic se CzechInvest zaměřuje na tuzemské i zahraniční investice s vyšší přidanou hodnotou z oblasti výroby, strategických služeb a technologických center. Regionální kancelář Agentury CzechInvest pro Královéhradecký kraj je rovněž aktivně zapojena do projektu Platformy investic, rozvoje a inovací Královéhradeckého kraje, prioritně v rámci oblasti podpory investičního prostředí a přípravy a realizace strategie Investičních příležitostí Královéhradeckého kraje (včetně tvorby Mapy podnikatelského prostředí).

Statutární město Hradec Králové se soustředí na vytváření podmínek pro podporu rozvoje podnikatelského prostředí a zaměstnanosti s nabídkou diverzifikovaných pracovních příležitostí odpovídajících struktuře a kvalitě pracovní síly. Město je aktivním prostředníkem a vyvíjí velké úsilí k tomu, aby se mu podařilo přilákat nové investory zejména v oborech s vyšší přidanou hodnotou. Dále rozvíjí infrastrukturu pro ICT dovednosti a rozvoj přírodovědných a technických oborů na základních

školách, jichž je zřizovatelem. V oblasti VaVaI založilo a finančně podporuje TCHK, které funguje jako podnikatelský inkubátor a centrum pro transfer technologií (viz výše).

Popularizaci vědy, výzkumu a inovací se nejvíce věnují organizace Archeopark pravěku ve Všestarech a Digitální planetárium v Hradci Králové.

Podpůrné organizace vědy, výzkumu a inovací v pardubické části aglomerace (převzato z Krajské RIS3 strategie Pardubického kraje:

Pardubický kraj má vliv na oblast VaVaI zejména prostřednictvím agendy přípravy a realizace politiky lidských zdrojů, především v oblasti středního a odborného školství (správné nastavení ekonomické udržitelnosti škol, jejich vybavení a uspokojení potřeb firem), podpory zájmu o přírodní a technické vzdělání, agendy přípravy a realizace politiky regionálního rozvoje a její vazby na finanční nástroje evropských fondů. Zároveň jde i o nepřímou podporu prostřednictvím výkonu kompetencí, jako jsou doprava, zdravotnictví, sociální služby apod., které napomáhají zvyšování atraktivity kraje pro život jeho obyvatel, pro podnikání, investice a tím i pro rozvoj inovací, ekonomických aktivit aj. V souvislosti s RIS3 má PAK zásadní roli také v rovině politické podpory implementace RIS3 a kofinancování vybraných regionálních nástrojů a podpůrných schémat RIS3.

Regionální rozvojová agentura Pardubického kraje (RRA PAK) v současnosti poskytuje poradenství, připravuje projekty v rámci fondů EU, zpracovává strategické dokumenty pro území Pardubického kraj (např. se podílela na aktualizaci Programu rozvoje Pardubického kraje, tvorbě Regionálního operačního programu NUTS II Severovýchod a dalších strategických dokumentů).

V roce 2018 zahájil v Pardubicích provoz **Pardubický podnikatelský inkubátor** (P-PINK) jako dceřiná společnost RRA PAK. P-PINK nabízí inkubační a akcelerační programy, pravidelné vzdělávací akce a coworking v historickém centru Pardubic. Jeho provoz je financován rovným dílem Pardubickým krajem a statutárním městem Pardubice.

Pardubický kraj (nositel projektu) a RRA PAK (partner projektu) společně realizují **projekt Smart akcelerátor Pardubického kraje II**, který navazuje na předchozí projekt Smart akcelerátor Pardubického kraje. Jedná se o v současnosti největší systémový projekt za účelem podpory rozvoje výzkumného a inovačního prostředí kraje. Projekt se zaměřuje na rozvoj inovačního prostředí v kraji v souladu s Národní RIS3 strategií a její krajskou přílohou za Pardubický kraj. Jedním z hlavních cílů projektu je příprava strategických intervencí, které reflektují potřeby jednotlivých odvětví a stakeholderů v Pardubickém kraji. Projekt jim nabízí unikátní příležitost zapojit se do klíčových projektů, čímž získají podporu pro jejich růst a posílení konkurenceschopnosti v rámci kraje. Do objevování nových příležitostí plánuje nositel projektu zahrnout UPa jako veřejnou výzkumnou organizaci, soukromé výzkumné organizace, které v kraji existují, a inovační firmy, jež mají významný podíl vlastního výzkumu a vývoje.

Centrum transferu technologií a znalostí (CTTZ) UPa je zastřešující pracoviště, které na univerzitě podporuje a rozvíjí oblast přenosu poznatků a technologií do praxe a aktivně vyhledává příležitosti ke spolupráci s podniky. CTTZ zajišťuje správu předmětů průmyslového vlastnictví od oznámení vynálezu původcem, přes dohled nad řízením k udělení ochrany, až po podporu při jednáních s komerčními partnery, nastavení a kontrolu plnění smluvních vztahů. CTTZ přijímá poptávky firem z oblasti výzkumu a vývoje, vyhledává vědecké partnery na univerzitě pro smluvní či společný výzkum, pomáhá při vyjednávání podmínek spolupráce a zajišťuje celkový servis pro tuto spolupráci. CTTZ dále spravuje systém podpory projektů Proof-of-Concept na UPa, rozvíjí jednotný systém v souvislosti s vytvořením, průmyslově právní ochranou a komercializací předmětů duševního vlastnictví na UPa a organizuje přednášky, semináře a workshopy pro zaměstnance a studenty UPa za účelem zvýšení povědomí v oblasti ochrany duševního vlastnictví a komercializace výsledků vědy a výzkumu.

Regionální kancelář Agentury pro podporu podnikání a investic CzechInvest zajišťuje poradenství v oblasti programů MPO na podporu VaVaI a zejména pak aktivity směrem ven z regionu (propagace), podporu přílivu zahraničních investicí, podporu rozvoje průmyslových zón v Pardubickém kraji atd.

Regionální kontaktní organizace (RKO) pro Rámcové programy Evropské komise funguje na UPa již od roku 2000. Od roku 2017 probíhají aktivity RKO v rámci projektu „INCENTIVE – Informační CENTtrum pro Internacionalizaci Výzkumu a zapojení do ERA“. Cílem projektu INCENTIVE je rozvoj a posilování kvality českého výzkumu a vývoje prostřednictvím zajištění podpůrných a asistenčních služeb pro zvýšení míry zapojení úspěšnosti českých subjektů, zejména vysokých škol a výzkumných organizací z Pardubického a Královéhradeckého kraje, do aktivit Evropského výzkumného prostoru, do mezinárodních programů výzkumu a vývoje a do dalších multilaterálních aktivit.

Statutární město Pardubice je zodpovědné popularizaci vědy, tudíž má velký význam pro VaVaI zejména pro metropolitní oblast kraje.

Popularizaci vědy, výzkumu a inovací se nejvíce věnuje organizace Hvězdárna barona Artura Krause v Pardubicích.

Hlavní zjištění:

- Existuje významná koncentrace ekonomicky aktivního obyvatelstva a subjektů se zjištěnou ekonomickou aktivitou Královéhradeckého/Pardubického kraje na území aglomerace.
- Do aglomerace jsou ze dvou dotčených krajů nejvíce koncentrovány obory zdravotní a sociální péče, administrativní činnosti, vědecké a technické činnosti, informační a komunikační činnosti, tzn. vysoká koncentrace terciéru a kvartéru.
- Největší zaměstnavatelé v aglomeraci (mimo školství a veřejnou správu) se generují z oborů ústavní zdravotní péče, lesního hospodářství, výroby počítačů, strojírenství.
- V aglomeraci jsou v nedostatečné míře umístěna ústředí velkých, zejména zahraničních, firem, což souvisí s nedostatkem kancelářských prostor vyššího standardu.
- Míra podnikatelské aktivity v aglomeraci je nad úrovní ČR i Pardubického a Královéhradeckého kraje.
- Na území aglomerace funguje celá řada sociálních podniků a je realizována řada aktivit zaměřených na rozvoj sociálního podnikání.
- Oba kraje mají nižší podíl na celkových státních výdajích na výzkum a vývoj v poměru k HDP.
- Výdaje na výzkum a vývoj jsou tažené dominantně podnikatelským sektorem v obou krajích (nejvíce okresy Hradec Králové a Pardubice).
- Pozitivním jevem je mírný nárůst podílu výzkumných pracovníků v Královéhradeckém kraji na celku ČR. A naopak je zřejmý mírný pokles podílů výzkumných pracovníků v Pardubickém kraji na celku ČR.
- Trend podílu inovujících podniků v Pardubickém kraji klesá, ale zatím se stále pohybuje nad úrovní ČR. Podíl inovujících podniků v Královéhradeckém kraji je dlouhodobě pod úrovní ČR.
- V obou krajích existují silné výzkumné a inovační obory RIS3 s průmětem do aglomerace.
- V aglomeraci je nedostatečná doprovodná infrastruktura pro VaVaI, a to jak kapacitou, tak efektivitou.
- V aglomeraci (především v její hradecké části) je nízká spolupráce výzkumných organizací a firem.
- V území aglomerace je zřetelný potenciál dalšího rozvoje služeb inovačních center a center transferu technologií.

- V aglomeraci existuje řada rozvojových ploch pro přípravu průmyslových zón a brownfieldů vhodných k revitalizaci.

2.1.4 KULTURA, PAMÁTKY A CESTOVNÍ RUCH

2.1.4.1 Cestovní ruch

Cestovní ruch (CR) je z pohledu ekonomického rozvoje vnímán jako důležité odvětví ekonomiky, jež je orientováno na export služeb a produktů návštěvníkům, kteří do území přijíždí trávit svůj čas. Pozitivní vliv cestovního ruchu na místní ekonomický rozvoj je historicky prokázán a stejně tak jako dnes obce či kraje soutěží o investice a pracovní místa, soutěží turistické destinace o přízeň turistů a snaží se sezónu od sezóny přilákat více a více návštěvníků. Klíčové v této oblasti však je, že ne každý region, obec či oblast má přirozené dispozice vyvíjet tyto aktivity úspěšně.

Na území Hradecko-pardubické aglomerace se nachází celkem pět turistických oblastí (TO). Velká část území aglomerace spadá do TO Hradecko, TO Pardubicko, TO Chrudimsko-Hlinecko. Do území aglomerace dále zasahuje ještě TO Kladské pomezí, jejíž součástí je město Jaroměř, a TO Orlické hory a Podorlicko, kam spadá Týniště nad Orlicí, Albrechtice nad Orlicí a Králova Lhota.

Obrázek 18 Vymezení území TO Hradecko

Zdroj: www.hradecko.eu

Turistická oblast Hradecko (viz Obrázek 18) zaujímá plochu cca 892 km^2 a rozkládá se v jižní části Královéhradeckého kraje. V oblasti je 104 obcí, z nichž největší je krajské město Hradec Králové. Destinační management (DM) pro TO Hradecko zajišťuje Destinační management Hradecko, který je součástí Hradecké kulturní a vzdělávací společnosti s.r.o. DM Hradecko koordinuje spolupráci aktérů v cestovním ruchu, se kterými spolupracuje na vytváření a realizaci produktů cestovního ruchu a zároveň komunikuje se všemi partnery. DM Hradecko posiluje image oblasti, prezentuje a propaguje ji v rámci ČR i v zahraničí. DM Hradecko je také správcem společné webové platformy Hradecko (http://www.hradecko.eu/). Realizace jednotlivých aktivit v TO Hradecko naplňuje cíle Strategie rozvoje cestovního ruchu v turistické oblasti Hradecko pro období 2018–2023.

Obrázek 19 Vymezení území TO Pardubicko

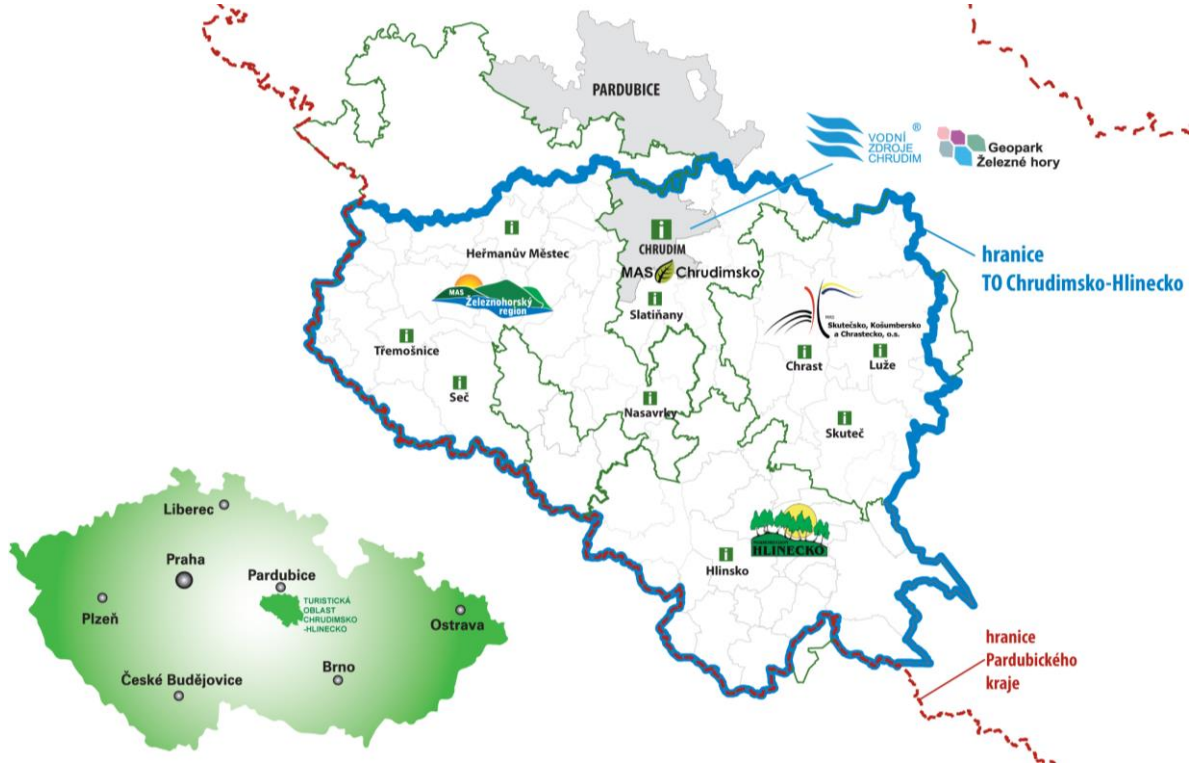

Zdroj: www.topardubicko.cz

Turistická oblast Pardubicko (viz Obrázek 19) pokrývá území města Pardubice a čtyř území místních akčních skupin (MAS): MAS Bohdanečsko, MAS Region Kunětické hory, MAS Holicko a MAS

Železnohorský region. TO zastřešuje organizace DM Pardubicko – Perníkové srdce Čech, z. s., která průběžně sbírá, aktualizuje a vyhodnocuje údaje o nabídce turistické oblasti i o návštěvnosti. Mezi hlavní úkoly patří prosazování a koordinace společných zájmů členů spolku a ostatních aktérů cestovního ruchu v turistické oblasti. Klíčovou aktivitou je také marketingová komunikace turistických cílů a atraktivit TO, marketingová komunikace oblasti jako celku, tvorba produktů cestovního ruchu ve spolupráci s aktéry cestovního ruchu a také jejich následná a efektivní marketingová komunikace. Její účel vychází a navazuje na Koncepci cestovního ruchu pro turistickou oblast Pardubicko schválenou v roce 2016 statutárním městem Pardubice a Deklaraci o partnerství a spolupráci v rámci Kraje Pernštejnů, která je naplňována od roku 2016.

Obrázek 20 Vymezení území TO Chrudimsko-Hlinecko

Zdroj: www.navstevnik.cz

Turistická oblast Chrudimsko-Hlinecko (viz Obrázek 20) se nachází v jižní části aglomerace. Celkově pokrývá území tří místních akčních skupin (MAS Železnohorský region, MAS Chrudimsko, MAS Skutečsko, Košumbersko a Chrastecko) a území mikroregionu Hlinecko. Celkem je součástí turistické oblasti 103 obcí. Oblastní destinační management zde vykonává zapsaný spolek Chrudimsko-Hlinecko. Cílem managementu je maximálně aktivizovat lokální dostatečné zdroje, a to jak v podobě služeb, atraktivit, akcí, tak také místních lidí a poskytovatelů aktivit. Spolek propojuje subjekty veřejného, soukromého i neziskového sektoru, které v území působí v oblasti cestovního ruchu. Ty realizují řadu zajímavých společných marketingových aktivit i projektů. Jejich realizace vychází ze schválené Marketingové strategie TO Chrudimsko-Hlinecko.

Na území Pardubického kraje sehrává významnou roli také Destinační společnost Východní Čechy, zájmové sdružení právnických osob. Hlavním předmětem jeho činnosti je realizace aktivit směřujících k rozvoji území Pardubického kraje na trhu cestovního ruchu. Na řadě aktivit destinační společnost spolupracuje i s Královéhradeckým krajem. Pardubický a Královéhradecký kraj se pod společnou značkou Východní Čechy prezentují a realizují společné marketingové aktivity (např. jednotná a společná prezentace na mezinárodních veletrzích, vydávání společných publikací aj.).

Na jaře 2020 byla založena nová destinační společnost Královéhradeckého kraje Centrála cestovního ruchu Královéhradeckého kraje, z. s., která postupně bude přebírat marketingové aktivity směřující k propagaci Královéhradeckého kraje na poli cestovního ruchu.

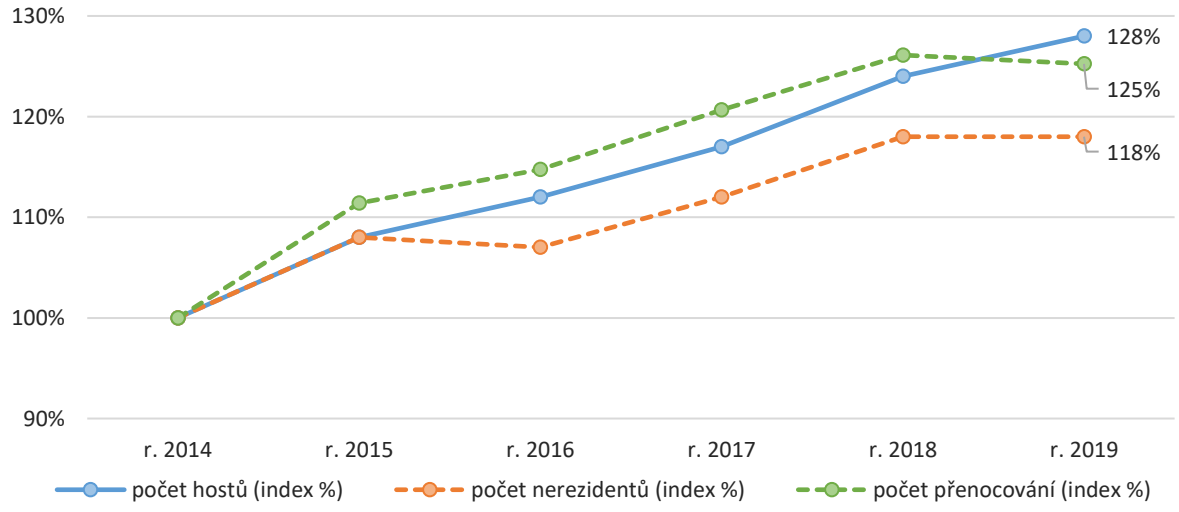
Návštěvnost

Podmínky pro rozvoj CR ve městě a jeho okolí lze posoudit na základě poptávky. Problematické je v oblasti cestovního ruchu objektivní sledování jeho intenzity. Určitý, i když ne příliš přesný, obraz je možné získat z dat o vývoji počtu návštěvníků hromadných ubytovacích zařízení a průměrném počtu přenocování. Počty přenocování však neposkytují komplexní obraz skutečnosti. Síť ubytovacích kapacit patří mezi jeden z nejdůležitějších ukazatelů v infrastruktuře cestovního ruchu a ovlivňuje velmi citelně rozvoj cestovního ruchu v dané turistické oblasti.

Při sledování tohoto ukazatele vzrostl počet hromadných ubytovacích zařízení na území Hradecko-pardubické aglomerace od roku 2014 z původních 110 na 119 v roce 2019. Celkový počet lůžek zaznamenal oproti roku 2014, kdy byl 8 480, pokles o 951 lůžek do konce roku 2019. Zatímco počet ubytovacích zařízení v obou částech území aglomerace vzrostl, pokles počtu lůžek se týkal pardubické části aglomerace. V hradecké části aglomerace počet lůžek naopak vzrostl o necelých 5 %. Struktura ubytovacích zařízení je v území pestrá. V území však je, podobně jako v řadě dalších krajů ČR, citelný nedostatek ubytovacích zařízení nejvyšší kategorie.

Pozitivem pro území aglomerace je růst počtu hostů i počtu přenocování, jak ukazuje Graf 41. Průměrný počet přenocování se dlouhodobě pohybuje kolem 2,7 dne. Vyšší průměrný počet má v území aglomerace pardubická část (v roce 2019 3,2 dne), hradecká část se dlouhodobě pohybuje na zhruba 2 dnech průměrného počtu přenocování. Nejvyšší průměrný počet přenocování má v území město Lázně Bohdaneč (v roce 2019 10,6 dní), což je dáno nabídkou lázeňských pobytů.

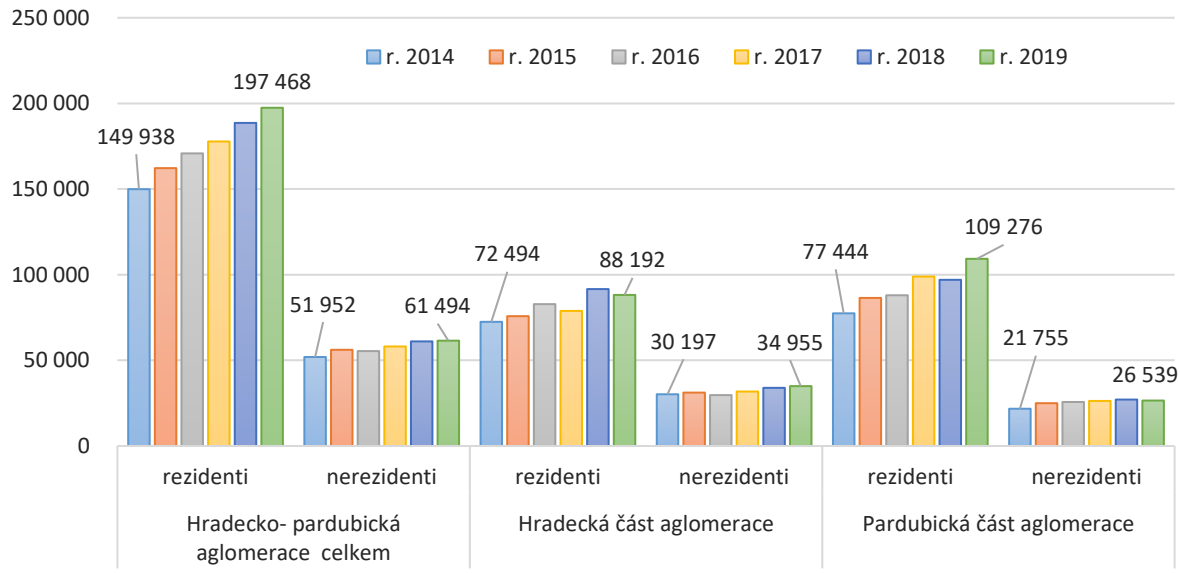
Graf 41 Změna návštěvnosti a počtu přenocování v Hradecko-pardubické aglomeraci v letech 2014–2019 (100 % = rok 2014)

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Nárůst počtu hostů je v posledních 5 letech zřejmý jak u tuzemských, tak u zahraničních návštěvníků (viz Graf 42). Počet hostů z Česka se od roku 2014 zvýšil o 28 %, přičemž vyšší růst zaznamenala pardubická část aglomerace (o 37 % mezi lety 2014–2019). V posledních pěti letech také roste počet zahraničních hostů. Jejich počet se od roku 2014 do roku 2019 zvýšil o 18 %. Přičemž intenzivnější nárůst byl v pardubické části aglomerace (o 22 % mezi lety 2014–2019).

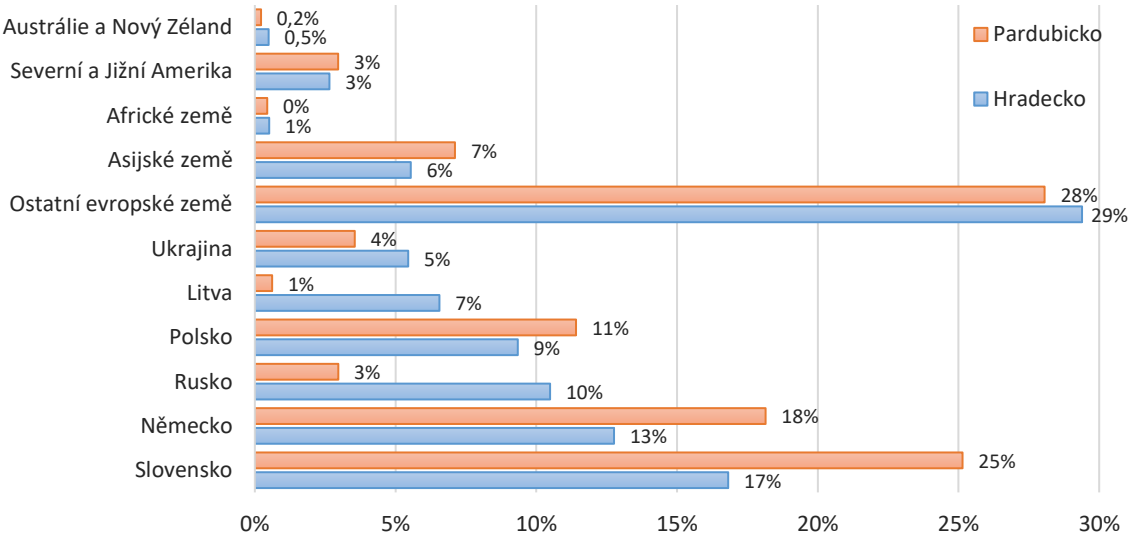
Graf 42 Vývoj návštěvnosti v jednotlivých částech Hradecko-pardubické aglomerace v letech 2014–2019

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Struktura zahraničních návštěvníků je sledována v jednotlivých turistických oblastech. V TO Hradecko a TO Pardubicko se struktura zahraničních návštěvníků v posledních letech příliš nemění. Podíl zahraničních návštěvníků ve výše zmíněných oblastech se pohybuje v rozmezí 20–27 %. Vyšší podíl vykazuje TO Hradecko (26,8 % v roce 2019). Nejvyšší zastoupení mají v obou TO návštěvníci ze Slovenska a dále pak Německa. Třetí příčku zaujímají v TO Hradecko návštěvníci z Ruska a v TO Pardubicko z Polska. Podrobný přehled je uveden v následujícím grafu. Strukturu zahraničních zákazníků detailně zobrazuje Graf 43.

Graf 43 Struktura zahraničních návštěvníků v TO Hradecko a TO Pardubicko (rok 2019)

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Formy cestovního ruchu v aglomeraci

Mezi hlavní výhody Hradecko-pardubické aglomerace patří rozmanitá nabídka, která osloví širší spektrum cílových skupin návštěvníků/turistů a lze konstatovat, že má významný potenciál pro rozvoj aktivit u čtyř forem CR:

- městský a kulturní CR, poznávací CR,
- sportovně-rekreační CR,
- lázeňský CR,
- kongresový a incentivní CR.

Městský a kulturní CR, poznávací CR

U této formy CR jsou návštěvníci motivováni možností poznávání historického, kulturního či přírodního dědictví (kultura, zvyky, tradice, památky, přírodní zajímavosti) prostřednictvím návštěvy kulturně-historických památek v podobě hradů, zámků, klášterů, technických památek, muzeí a dalších případných návštěv tradičních akcí. Pro tento druh CR má aglomerace dobré podmínky v podobě vyššího počtu zajímavých kulturně-historických památek jako například zámek Hrádek u Nechanic, Východočeské muzeum v Pardubicích (VČM) – zámek Pardubice, hrad Kunětická hora, MVČ a řada dalších[19].

Hradec Králové je město, které je často označováno jako „Salon republiky“ nebo „učebnice architektury pod širým nebem“. Velmi proslulý je pardubický perník. Sídlo Perníkového hejtmanství s muzeem perníku a pohádkovým okolím se nachází pod Kunětickou horou. Pro pardubickou část aglomerace jsou klíčovým tématem z pohledu CR koně (znak koně, koňské ranče v území, dostihy, hřebčín ve Slatiňanech aj.). Pardubice jsou členy EURO EQUUS Evropská síť koňských měst, kterou založila čtyři města s hlubokou tradicí dostihů nebo chovu koní[20]. Velmi významnou roli sehrává dostihové závodiště v Pardubicích a zejména Velká pardubická steeplechase, jeden z nejtěžších dostihů na světě, a to už od roku 1874. Dalšími zajímavými tématy jsou také temná turistika – Památník Zámeček, Larischova vila, stezka Silver A atd. nebo industriální turistika – Winternitzovy automatické mlýny (WAM), chemický průmysl (z Pardubic pochází světově známý Semtex) aj.

Velmi důležitou roli sehrávají u této formy CR také společenské, historické, hudební, gastronomické sportovní nebo zážitkové akce a slavnosti. Především akce nadregionálního významu lákají množství návštěvníků, kteří kromě návštěvy konkrétní akce většinou využívají také další turistické služby, včetně těch základních, tedy stravování, ubytování a zábavy. V území se každoročně koná řada mezinárodních či nadregionálních kulturních a uměleckých festivalů, jež nabízejí široké spektrum hudebních, výtvarných, divadelních, tanečních aktivit. Do této formy cestovního ruchu lze zařadit také cesty diváků na sportovní akce. Pardubice jsou označovány jako „Město sportu“. V průběhu roku se zde koná řada významných sportovních akcí, např. Zlatá přilba Pardubice, Czech Open – mezinárodní festival šachu Pardubice aj. Mezi zajímavé akce lze také zařadit letecké show – Aviatická pouť v Pardubicích nebo Letecká přehlídka CIAF v Hradci Králové. Z hlediska potřeb cestovního ruchu jsou klíčové zejména vícedenní akce, při kterých návštěvník využije ubytovací zařízení a další spektrum turistických služeb, navštíví různé turistické cíle a zajímavosti v blízkém okolí.

Sportovně-rekreační CR

Motivem cest jsou sportovně zaměřené pobyty jako například vodní sporty, cykloturistika, in-line bruslení, pěší turistika. Polabí je krajem převážně rovinatým s příznivým teplým klimatem a množstvím příležitostí pro koupání, provozování vodních sportů, pěší turistiku, cykloturistiku, in-line či hipoturistiku. Rovinatá krajina Hradecka je protkaná hustou sítí cyklostezek (územím aglomerace a jejím blízkým okolím prochází řada atraktivních cykloturistických tras) a turistických stezek. Na Pardubicku je vyznačeno mnoho lokálních a spojovacích stezek (cyklostezky, naučné či turistické stezky

[19] *Podrobně jsou jednotlivé památky uvedeny v podkapitole 5.4 Památky – kulturní dědictví.*

[20] *Zakladateli byl belgický Waregem, Pardubice, španělský Jerez de la Frontera a portugalská Golega. V roce 2015 přistoupila ještě polská Vratislav.*

aj.) spojujících nejzajímavější turistické cíle. Budováno je propojení hradecké a pardubické části aglomerace prostřednictvím „Stezky Mechu a Perníku“, která je součástí dálkové cyklotrasy Labská stezka, a další. Přetrvávajícím problémem aglomerace je však nedostatečná doprovodná infrastruktura pro cykloturistiku.

Zajímavostí jsou možnosti pro wakeboarding, paddleboarding, vodní lyžování například na řece Labi, Orlici či Chrudimce, na rybníku Biřička, na písníku Dubina v Hradci Králové, na písníku Mělice nedaleko Přelouče a další. Velký potenciál má také Labe – možnost splavnění až do Pardubic, možnost zpřístupnění řeky aj. Zajímavé sportovní vyžití v hradecké části aglomerace nabízí také areál Stříbrného rybníka či Správčický písník. Limitem dalšího rozvoje této oblasti je absence doprovodné infrastruktury pro vodní turistiku. Další sportovní a rekreační vyžití poskytují v hradecké části aglomerace Městské lesy Hradec Králové – lesní tělocvična, naučné stezky, hipostezky, stezky pro vozíčkáře, Rytířské hradiště a další. V pardubické části aglomerace jsou obdobně lákavou lokalitou Rekreační lesy Podhůra u Chrudimi nabízející stezky, lanový park, lezeckou stěnu, cyklopark s prvním příměstským singltrekem, nouzové nocoviště, areál pevných kontrol pro orientační běh, hipostezky nebo vyznačený okruh pro vozíčkáře aj. V posledních letech proběhly a jsou nadále plánovány investice do infrastruktury pro in-line bruslení a velmi dobře se rozvíjí také golfová turistika, např. golfové hřiště Hrádek u Nechanic, Roudnička v Hradci Králové, Dříteč či Lázně Bohdaneč. Na území aglomerace se rozvíjí také agroturistika, a to zvláště se zaměřením na tradiční chov koní.

Lázeňský CR

Tato forma CR je vázána na město Lázně Bohdaneč. Léčebné lázně se specializují na léčbu pohybového ústrojí. Léčebné procedury jsou určeny například pro pacienty s artrózou kloubů a bolestmi zad, s revmatoidní artritidou, osteoporózou, Bechtěrevovou nemocí, kořenovým syndromem nebo pro pacienty po ortopedických operacích, operacích páteře a úrazech pohybového ústrojí. Lázně Bohdaneč jsou známy svými přírodními léčivými zdroji – slatinou a přírodní minerální vodou.

Kongresový a incentivní CR

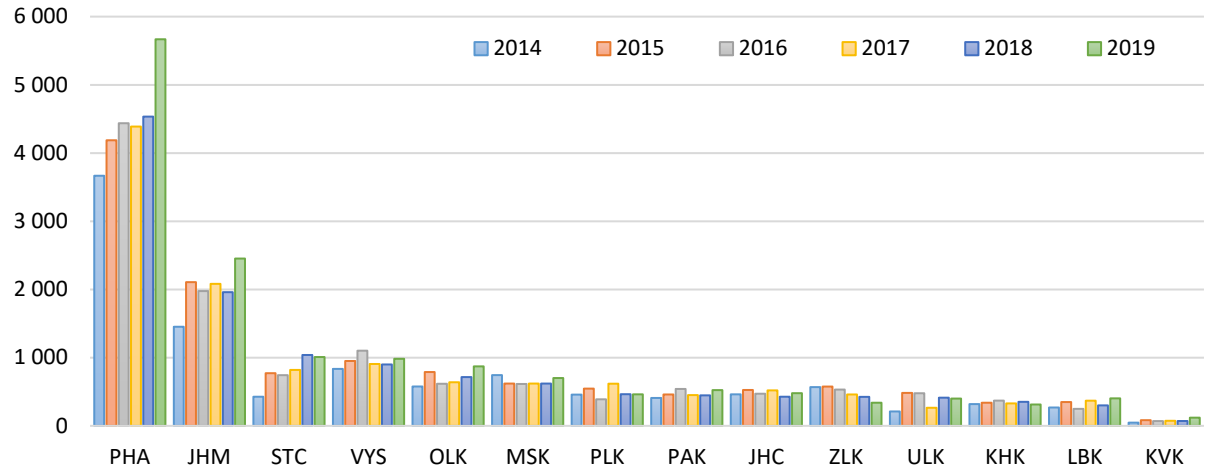
Tato forma CR je závislá na kvalitní materiálně-technické základně a jeho účastníci mají vyšší nároky na poskytované služby. Slibný potenciál má v této oblasti jak město Pardubice, tak město Hradec Králové, kde jsou v následujících letech plánovány významné investice do zkvalitnění infrastruktury. Velkou výhodou obou měst je jejich poloha v blízkosti hlavního města Prahy, kde sídlí řada firem a institucí, jež jsou tradičními pořadateli kongresů, konferencí a dalších akcí. Obě města jsou dobře dostupná i díky dálničnímu napojení.

Pro oslovení kongresové a firemní klientely fungují na území aglomerace tzv. Convention Bureau (Regionální kanceláře kongresové a incentivní turistiky) – Hradec Králové Region Convention Bureau a East Bohemia Convention Bureau. Jejich hlavním cílem je vytvořit jednotnou prezentaci všech subjektů v Královéhradeckém a Pardubickém kraji, které nabízí zázemí pro kongresovou, výstavní a incentivní turistiku (tzv. MICE – Meetings, Incentives, Conventions, Exhibitions) a jejich následnou marketingovou propagaci.

V Pardubickém kraji je registrováno přibližně 65 konferenčních zařízení o minimálním počtu 50 míst. Nejvíce konferenčních zařízení s nejvyšším počtem míst je umístěno v TO Pardubicko. Kromě velkých nebo historických měst mají významný potenciál i lokality nacházející se v tradičních turistických a rekreačních oblastech Pardubického kraje. U mnohých zařízení i celých lokalit je však potřeba provést jejich revitalizaci, aby byly splněny vysoké nároky na kvalitu služeb, které organizátoři kongresů požadují.

V rámci celého Královéhradeckého kraje registruje kancelář Hradec Králové Region Convention Bureau přes 100 konferenčních zařízení, která disponují minimální kapacitou 40 osob při divadelním stolovém uspořádání a základní technickou výbavou pro uskutečnění firemních akcí. Nejvíce je těchto zařízení evidovaných v Krkonoších a také v TO Hradecko. Turistická oblast Hradecko vede pomyslnou tabulku především díky statutárnímu městu Hradec Králové, kde se nachází drtivá většina z celkem 34 spolupracujících subjektů. Žádná jiná obec nemá k dispozici takovou kapacitu konferenčních zařízení.

Graf 44 Počet konferencí v hromadných ubytovacích zařízeních v jednotlivých krajích (2014–2019)

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

V roce 2019 zaujímal Pardubický kraj v mezikrajském srovnání, co do počtu konferencí pořádaných v hromadných ubytovacích zařízeních, 7. místo a Královéhradecký kraj předposlední 13. místo. Za posledních pět let počet konferencí v Pardubickém kraji nepatrně vzrostl v porovnání s rokem 2014. V Královéhradeckém kraji dochází spíše ke stagnaci či mírnému poklesu (pokles o 2 % – index 2019/2014). Detailní mezikrajské srovnání zobrazuje Graf 44.

Mezi hlavní nevýhody, které jsou v oblasti cestovního ruchu v území vnímány, patří:

- nevyvážená návštěvnost jednotlivých turistických atraktivit,
- nízká vytíženost lůžek a krátká délka pobytu,
- nízký počet akcí s výrazným turistickým efektem,
- ubytovací kapacity jsou využívány zejména pro pracovní pobyty a krátkodobé akce,
- chybí ubytovací zařízení nejvyšší kategorie,
- sportoviště a stravovací zařízení mají jako hlavní cílovou skupinu rezidenty,
- nízká intenzita kongresové turistiky,
- chybí kvalitní a relevantní statistická a marketingová data pro sledování vývoje turismu a turistických zařízení v aglomeraci.

2.1.4.2 Kulturní a kreativní odvětví

Následující analýza byla poměrně náročná vzhledem k nedostatku dat o kulturních a kreativních odvětvích. Cílem kapitoly není podrobný popis všech kulturních a kreativních odvětví, snahou je ukázat

hlavní potenciál a uvést klíčové problémy Hradecko-pardubické aglomerace. Při analýze se vycházelo z exitujících a dostupných zdrojů[21] z této oblasti.

Jedním velmi významným faktorem pro image aglomerace, rozvoj cestovního ruchu, ale i pro vzdělávání, růst životní úrovně obyvatelstva, spokojenost s životem v území a celkovou ekonomickou úrovní je kulturní a historická atraktivita aglomerace. Ta spočívá nejen v množství historických památek a dalších kulturních atraktivit, ale také v živé kultuře a celkovém rozvoji kulturních a kreativních odvětví.

Kulturní a kreativní odvětví (KKO) zahrnují činnosti, jejichž základem je lidská kreativita, dovednosti a talent. Význam KKO, jako specifické odvětví ekonomiky úzce provázané jak s kulturou, tak s průmyslovými a obchodními odvětvími, prokazuje z celoevropského i globálního hlediska velmi významný růst. Kultura je fenomén, který je výsledkem lidské aktivity a stále se zvyšuje její význam. Hranice mezi jednotlivými kulturními obory se stále více stírají v souvislosti s využitím mnoha kulturních odvětví v různých hospodářských oblastech, regionálním rozvoji aj. Obory nacházející se na pomezí techniky a umění jsou např. architektura či reklama. V tomto kontextu je tedy nezbytné podporovat rozvoj kreativních oborů na středních a vysokých školách, popř. u dětí pomocí uplatňování kreativních metod vzdělávání. Důležitou součástí kultury je individuální talent, který se projevuje v rozvíjejících se odvětvích kulturního a kreativního průmyslu. Lze tedy předpokládat, že sektor kultury bude v dohledné době představovat nezanedbatelnou složku ekonomiky obou krajů, a tedy i aglomerace.

Dle definice Evropské komise[22] se mezi kulturní a kreativní průmysly řadí architektura, archivy, knihovny a muzea, umělecká řemesla, audiovizuální odvětví (např. kinematografie, televize, videohry a multimédia), hmotné a nehmotné kulturní dědictví, design (včetně módního návrhářství), festivaly, hudba, literatura, scénická umění, knihy a vydavatelská činnost, rozhlas a výtvarné umění, přičemž seznam uvedených oborů uvádí jako ilustrační.

Podrobné členění kulturních a kreativních odvětví:

- umění – výtvarné umění, scénická umění, kulturní dědictví;
- kulturní průmysly – film a video, TV, rozhlas, videohry, hudba, knihy a tisk;
- kreativní průmysly – design vč. např. módního návrhářství, architektura, reklama;
- příbuzná průmyslová odvětví – výrobci PC, odvětví mobilních telefonů apod.

V rámci KKO z hlediska všech zahrnutých odvětví převládají v regionu spíše tradiční instituce jako například paměťové instituce (muzea, galerie, knihovny aj.) a dále pak divadla, koncertní sály, kina, jejichž role je pro rozvoj kultury zásadní a nezastupitelná, avšak z ekonomického hlediska na rozdíl od progresivních odvětví kulturních průmyslů generují obvykle malý profit. Jejich provoz je navíc velmi náročný z pohledu zajištění vhodných prostor i lidských zdrojů. Paměťové instituce na druhou stranu tvoří jádro KKO, neboť schraňují kulturní dědictví minulosti, umožňují s ním dále pracovat a využívat ho. Jsou také výrazným zaměstnavatelem kreativních osob a uzlovým bodem v síti na sebe navázaných kreativních subdodavatelských řetězců.

Stav památkového fondu na území Hradecko-pardubické aglomerace je možné posuzovat z různých pohledů. Jedním z klíčových měřítek může být způsob obnovy památek, míra jejich autenticity a

[21] Například výroční zprávy jednotlivých paměťových institucí; Kulturní a kreativní průmysly Pardubic, Petr Návrat, Markéta Dubová (2014), Mapování kulturních a kreativních průmyslů v ČR – Stav, potřeby a trendy II. svazek, Eva Žáková a kolektiv (2015); Koncepce podpory památkové péče na území Pardubického kraje na léta 2017–2020 a další

[22] Strategie rozvoje a podpory kulturních a kreativních průmyslů ČR

zachovalosti. Každá doba zanechala na technickém stavu památek svou stopu a každá doba se potýká s jinými problémy. Technický stav památkového fondu se v posledních letech výrazně zlepšil, a to zejména vlivem nemalých finančních investic do rekonstrukcí, renovací objektů včetně budování či obnovy expozic, na kterých se podílel v aglomeraci také Integrovaný regionální operační program (IROP) prostřednictvím ITI. Přesto není stav památek, paměťových institucí a kulturní infrastruktury v aglomeraci stále uspokojivý. Problémem je také zastaralé vybavení nevyhovující současným potřebám jednotlivých uměleckých oblastí (vč. bezbariérovosti).

Dlouhodobým podfinancováním trpí také paměťové instituce. Přestože disponují velmi významnými sbírkovými fondy, není zajištěna jejich dostatečná ochrana a všestranné možnosti prezentace. Pro dosažení jejich další konkurenceschopnosti a potenciálu pro rozvoj kultury, kreativity i vzdělanosti je nezbytné zabezpečení dostatečných kapacit a technologií pro další rozvoj.

Společným problémem v této oblasti je také přetrvávající vzájemná neprovázanost oblasti kulturního dědictví, zejména památkové péče, s oblastí tzv. živého umění a nedostatečné propojení památek s inovativními produkty turistického ruchu. Památkové objekty dostatečně nevyužívají možnosti propojení svých aktivit se službami dalších kulturních a kreativních odvětví, velmi často je vnímají pouze jako doplněk památkové péče. Doprovodné kulturní aktivity realizované v památkových objektech mnohdy nevykazují odpovídající úroveň a prostory památkových objektů tak nejsou dostatečně kvalitně využívány. Z tohoto důvodu velkou výzvu pro tyto instituce představuje práce s veřejností, návštěvníky, změna ve vnímání jejich poslání a jejich otevření se široké veřejnosti. Nárůst nových technologií a inovací, vyšší konkurence v oblasti zábavního průmyslu vyvíjí tlak na tyto subjekty. Návštěvníci vyžadují interaktivní modely prezentace v moderním prostředí pro všechny skupiny veřejnosti. Tento trend souvisí se změnou základního poslání muzeí, které tradičně spočívá ve sbírkotvorné činnosti. V posledních letech je větší důraz kladen také na posilování vzdělávací i volnočasové funkce těchto institucí.

Globálním trendem v této oblasti je digitalizace sbírkových předmětů. V tomto ohledu je však český stav daleko za světovým a evropským průměrem. Lokální instituce nemají finance, kapacitu a adekvátní legislativní podporu k pokroku v této oblasti. Digitalizace v ČR probíhá zatím velmi pomalu, což dokládá podíl digitalizovaných muzejních sbírkových předmětů, který v roce 2020 v ČR činil 19,4 % evidenčních čísel, v Královéhradeckém kraji 15,9 % a nejlepší situace byla v Pardubickém kraji 36,8 %. Následná práce s digitalizovaným obsahem je klíčová kompetence kreativních pracovníků této sféry do budoucna. Nároky budou kladeny především na propojení humanitních znalostí a uměleckých výstupů s IT oborem.
V následujících dílčích sekcích jsou popsány nejvýznamnější instituce v aglomeraci dle jednotlivých oblastí KKO.

Památky

Hradecko-pardubická aglomerace se může pochlubit mnoha pozoruhodnými památkami. V území aglomerace se nachází 14 národních kulturních památek, které tvoří nejhodnotnější a nejvýznamnější část celorepublikového kulturního dědictví (viz Tabulka 9).

Tabulka 9 Seznam národních kulturních památek v rámci Hradecko-pardubické aglomerace k 30. 4. 2020

Památka	Obec
Muzeum v Hradci Králové	Hradec Králové
Krematorium	Pardubice
Larischova vila	Pardubice
Winternitzovy automatické mlýny	Pardubice

Památka	Obec
Pietní území Zámeček	Pardubice
Zámek Pardubice	Pardubice
Zámek Hrádek u Nechanic	Hrádek, Nechanice
Kaple Zjevení Páně	Smiřice
Obraz oltářní „Klanění Tří králů“	Smiřice
Třebechovický betlém	Třebechovice pod Orebem
Městské muzeum (Wenkeův obchodní dům)	Jaroměř
Kostel sv. Bartoloměje	Kočí u Chrudimi
Zámek Slatiňany	Slatiňany
Hrad Kunětická hora	Ráby

Zdroj: Ústřední seznam kulturních památek, https://www.pamatkovykatalog.cz

V rámci Indikativního seznamu národních kulturních památek se vyskytují objekty, které byly Vědeckou radou Ministerstva kultury pro památkovou péči doporučeny k prohlášení za národní kulturní památku (NKP). Pro území Hradecko-pardubické aglomerace je v seznamu zapsáno 9 památek, viz Tabulka 10.

Tabulka 10 Indikativní seznam národních kulturních památek v rámci Hradecko-pardubické aglomerace k 30. 4. 2020

Památka	Obec
Sbor kněze Ambrože s čp. 728, 729 a kolumbáriem	Hradec Králové
katedrální kostel Svatého Ducha	Hradec Králové
základní škola – Tylovo nábřeží	Hradec Králové
mateřská škola – Tylovo nábřeží	Hradec Králové
Labská vodní elektrárna	Hradec Králové
střední škola – gymnázium J. K. Tyla	Hradec Králové
škola obecná a měšťanská	Hradec Králové
Městské opevnění II, Horní pevnost	Josefov
Železniční stanice Pardubice	Pardubice

Zdroj: Ústřední seznam kulturních památek, https://www.pamatkovykatalog.cz

Podrobný popis národních kulturních památek níže byl doplněn o 3 významné památky aglomerace:

- Bílá věž v Hradci Králové,
- Zelená brána v Pardubicích,
- Bastionová pevnost Josefov.

Muzeum v Hradci Králové (Hradec Králové)

Architektonická dominanta Labského nábřeží, účelový muzejní objekt postavený na počátku 20. století, je jednou ze špičkových realizací architekta Jana Kotěry. Budova je postavena ve stylu architektonické moderny s projevy secese v umělecké výzdobě a detailech. Celkový projekt výstavby byl dokončen v roce 1934 zprovozněním velké fontány před budovou. Národní kulturní památkou se budova stala v roce 1995.

První výraznější investice do objektu proběhla v období 1999–2002 v podobě rozsáhlé renovace interiérů. Následně další investice byla zrealizována v letech 2018 a 2019 v podobě opravy pláště budovy, kdy nejvýraznějším zásahem bylo zpřístupnění terasy na střeše muzea. Cílem této rekonstrukce bylo vrátit budově vzhled, který jí vtiskl architekt Jan Kotěra. Projekt *Revitalizace budovy*

Muzea východních Čech řešil komplexní rekonstrukci muzea, jež se potýkala se značně nevyhovujícím stavebně technickým stavem. V rámci projektu proběhla obnova a změna barevného řešení původních truhlářských prvků, sanační práce na fasádách, klempířské, zámečnické a kamenické práce včetně interiérových maleb. Statutární město Hradec Králové, jež je majitelem objektu, v nadcházejících letech plánuje také obnovu parku, který přiléhá k budově a je součástí národní kulturní památky.

U hlavního vchodu do budovy jsou zobrazeny alegorické sochy Umění a Průmyslu, jelikož zde v minulosti sídlilo Městské historické a průmyslové muzeum v Hradci Králové, pro jehož účely byla budova navržena a postavena. V současné době v budově sídlí ředitelství MVČ a jsou zde hlavní výstavní prostory muzea. Do budoucna je plánována také tvorba nové expozice věnující se historii města Hradec Králové.

Krematorium (Pardubice)

Pardubické krematorium je jednou z nejznámějších pardubických staveb. Jedná se o první české krematorium z let 1921–23 od Pavla Janáka s cennou uměleckou výzdobou F. Kysely (malby) a K. Lenharta (sochy). Stavba je důležitým dokladem vývoje českého rondokubismu a architektonické úlohy krematoria vůbec. Krematorium z počátku 20. let 20. století dodnes zcela plní svoji funkci a za tímto účelem prodělalo v letech 2005–2009 rozsáhlou rekonstrukci zahrnující velké změny ve vnitřním uspořádání. Vytvoření bezbariérového přístupu a vybudování výtahu k ochozu v prvním patře budovy si vyžádalo změny v koncepci provádění smutečních obřadů. Instalací videoprojekce se krematorium stalo průkopníkem této služby v ČR. V roce 2010 se objekt stal národní kulturní památkou. V rámci snahy zpřístupnit tuto památku veřejnosti pořádá správce objektu Služby města Pardubic a.s. dvakrát ročně den otevřených dveří. První během celostátního projektu Muzejní noc a druhý na den Památky zesnulých. Zájem o prohlídku budovy je ze strany veřejnosti značný. Za poslední tři roky se návštěvnost pohybuje okolo jednoho tisíce zájemců v jednom dni otevřených dveří. Atraktivitu památky, přesahující pouhý turistický zájem, prokazuje její zařazení do filmu Spalovač mrtvol natočený českým režisérem Jurajem Herzem v roce 1968.

Larischova vila (Pardubice)

Honosnou vilu si nechal postavit hrabě Larisch v roce 1885. V období druhé světové války zde sídlil prapor Schutzpolizei a za heydrichiády bylo v jejím okolí popraveno 194 vlastenců. Po válce patřila vila armádě, v 50. letech 20. století přešla do vlastnictví národního podniku Tesla. V roce 1984 získala vilu pardubická firma Foxconn. V roce 2014 přišla Československá obec legionářská s nápadem vybudovat ve vile muzeum heydrichiády a tehdejší vedení Foxconnu jí vilu prodalo za symbolickou cenu.

Československá obec legionářská společně s městem Pardubice a Pardubickým krajem koordinuje projekty na záchranu a renovaci objektu. Národní kulturní památka by měla být renovována z projektu *Zámeček Pardubice – Larischova vila.* Po třech letech byla v polovině roku 2020 dokončena rekonstrukce věže a sklepních prostor vily, které byly v havarijním stavu. Kromě kompletní rekonstrukce střechy byly upraveny sklepní místnosti jako vzpomínka na ležácké obyvatele, v dalších úpravách objektu Československá obec legionářská pokračuje.

Pietní území Zámeček (Pardubice)

Národní kulturní památka Zámeček se nachází na okraji Pardubic v místě bývalého popraviště gestapa. Součástí pietního území je pomník z roku 1949, stávající objekt expozice a park. Území bylo v posledních letech spíše zanedbané, proto bylo zrevitalizováno podle projektu *Rekonstrukce a modernizace Památníku Zámeček* financovaného z IROP prostřednictvím ITI. Cílem projektu byla rekonstrukce a modernizace národní kulturní památky a snaha o propojení s Larischovou vilou, která

s územím Zámečku přímo sousedí. Celá úprava Památníku Zámeček vychází z myšlenky uchování památky obětí nacistického režimu regionů Pardubicka, Královéhradecka a Kolínska, jejichž občané zde byli v době druhého stanného práva zavražděni. V území došlo k vytvoření důstojného pietního místa a k vybudování nové expozice, která připomíná jednak tragické osudy lidí, jež se dokázali postavit zlu, a dále pak krutost nacistického teroru. Vnitřní expozice je založena na zážitku, nabízí pohled na historii v širších souvislostech a umožňuje ve svých prostorách také vzdělávání dětí, mládeže, pedagogů i široké veřejnosti. Pietní území je nově zpřístupněno celoročně a je kompletně bezbariérové.

Winternitzovy automatické mlýny (Pardubice)

Winternitzovy automatické mlýny (WAM), nacházející se v blízkosti historického centra města poblíž soutoku Labe a Chrudimky, byly navrhnuty Josefem Gočárem a postaveny jako první realizace podle jeho návrhu v Pardubicích. Soubor budov vznikal v několika etapách: v letech 1909–1911, následně po požáru 1919 a dále byl v letech 1922, 1926 přestavěn. V roce 1960 proběhla přístavba křídla u řeky Chrudimky.

Do roku 2013, kdy byl provoz Mlýnů ukončen, areál vlastnila společnost Goodmills. V roce 2014 byly Mlýny s částí přilehlých pozemků prohlášeny za národní kulturní památku. V současné době je NKP majetkem tří majitelů: hlavní budova Mlýna patří Pardubickému kraji, objekt sila (vč. prampouchu) a veřejná prostranství Nadaci Automatické mlýny manželů Smetanových a bývalý sklad balené mouky statutárnímu městu Pardubice.

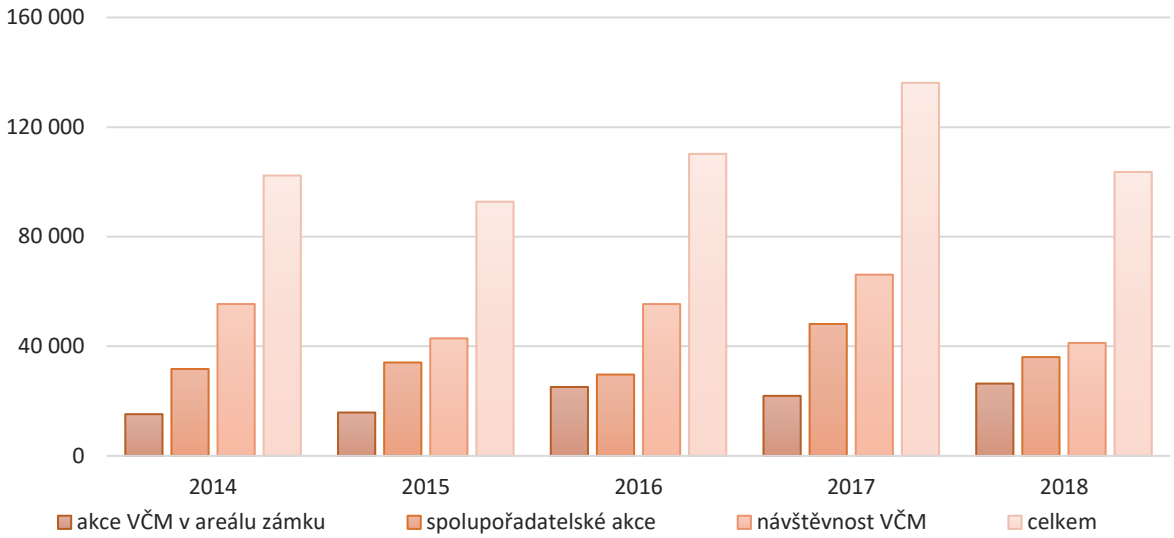
V rámci areálu aktuálně probíhá realizace čtyř projektů financovaných z prostředků ITI. Projekt *Obnova Winternitzových automatických mlýnů pro krajskou galerii* řeší využití hlavní budovy Mlýna pro účely Východočeské galerie v Pardubicích, která zde bude mít své nové sídlo. Součástí projektu je pořízení vybavení pro přípravu a realizaci výstav, pro uložení sbírek, a to včetně zázemí pro péči o ně. Projekt *Automatické mlýny – silo a parter* počítá s rekonstrukcí objektu sila a zpřístupněním Mlýnů široké veřejnosti otevřením veřejného prostranství v areálu, tzv. Mlýnského dvora. V silu vzniknou výstavní prostory pro příležitostné a stálé expozice, víceúčelový sál pro kulturní aktivity a střecha bude sloužit jako vyhlídka pro návštěvníky. Veřejná prostranství budou využívána pro příležitostné kulturní akce všech subjektů působících v areálu Mlýnů. Statutární město Pardubice v objektu skladu balené mouky realizuje dva projekty, jež jsou prostorově propojeny. Prvním jsou *Centrální polytechnické dílny (CPD)*. Jedná se o excelentní vzdělávací centrum, které má ambici stát se prostorem nabízející nadstandardní vybavení pro žáky nejen pardubických základních a středních škol, zájmové a neformální vzdělávání, ale také pro širokou veřejnost. CPD počítají s vybudováním 4 dílen – textil/grafika, řemesla/stavebnice, kov/elektro a dřevo, 4 laboratoří – biologie, chemie, fyzika a robotika, grafika, PC. Nadstandardní technické vybavení nabídne nejen školám možnost realizace studijních a experimentálních projektů. Druhým je *Galerie města Pardubic,* která využije 1. a 2. NP objektu pro své nové sídlo (výstavní prostory, edukační prostor, rezidenční ateliéry, depot, zázemí galerie apod.).

Zámek Pardubice (Pardubice)

Pardubický zámecký areál, jehož historie sahá do 13. století, čítá nespočet historických objektů. Hlavní dominantou je renesanční zámek, který byl obehnán vodním příkopem, jenž zůstal zčásti zachovalý, a hradbami. V okolí zámku se vyskytují historické domy, zahrady, parky apod., k areálu patří i tamní Příhrádek. Celý zámecký areál je národní kulturní památkou od roku 2010. Dle informací poskytnutých Východočeským muzeem v Pardubicích (VČM), které je provozovatelem zámku, navazují cíle strategického rozvoje této památky na již realizované projekty. Ty zajistily zpřístupnění dalších prostor zámku, zkvalitnily prezentaci interiéru, kulturního dědictví a v neposlední řadě zefektivnily fungování programů, výstav a společenských akcí. V návaznosti na projekty byla identifikována absence kvalitního

návštěvnického zázemí a vybudování reprezentativního sálu a foyer se zázemím pro společenský trakt zámeckého paláce.

Graf 45 Přehled návštěvnosti v areálu zámku Pardubice za období 2014–2018

Zdroj: Vlastní šetření

Během sledovaného období 2014–2018 nemá vývoj návštěvnosti památky jednoznačný trend, jak ukazuje Graf 45. Návštěvnost akcí pořádaných VČM se nejvíce přiblížila spolupořádaným akcím v roce 2016, jinak se stabilně pohybovala na nižší úrovni. Počátkem roku 2019 byla zahájena rekonstrukce zámku s opevněním financovaná z prostředků ITI[23] *Zámek Pardubice – využití a obnova zámeckých exteriérů a interiérů čp. 1 a čp. 2.* Projekt řeší obnovu a zpřístupnění budovy zámku (čp. 1), části hospodářských budov (čp. 2) a navazujících pozemků s drobnými stavbami a částmi opěrné zdi jim přiléhajícími. Zpřístupněny budou nové části zámku, přičemž v nich bude instalována mj. nová expozice věnující se rodu Pernštejnů. Stavební práce vycházejí z dlouhodobé prezentace zámku s opevněním v Pardubicích jako pernštejnské rezidence, připomínkované renomovanými českými architekty.

S obnovou zámeckého areálu úzce souvisí projekty *Obnova Winternitzových automatických mlýnů pro krajskou galerii* (přesun VČG ze zámku do areálu Mlýnů, viz výše) a *Depozitář pro Východočeské muzeum v Pardubicích*, kam budou z nevyhovujících zámeckých prostor přesunuty sbírkové předměty k uschování (viz níže).

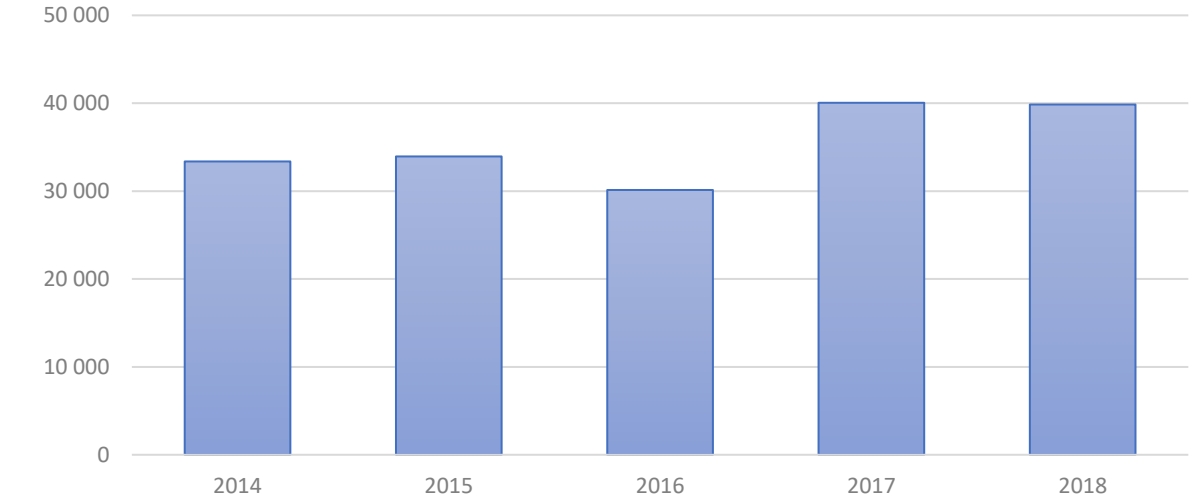
Dalšími připravovanými projekty pro období 2021+ jsou: *Zámek Pardubice – vybudování reprezentativního sálu a foyer se zázemím pro společenský trakt zámeckého paláce a Zámek Pardubice — vybudování návštěvnického centra a stálých expozic*.

Zámek Hrádek u Nechanic (Hrádek, Nechanice)

Zámek Hrádek u Nechanic byl vybudován jako reprezentační a letní sídlo rodu Harrachů v 19. století. V roce 2001 byl zámek a jeho rozlehlý areál prohlášen národní kulturní památkou. Vývoj návštěvnosti státního zámku Hrádek u Nechanic lze označit za mírně rozkolísaný – po lehkém poklesu v roce 2016 došlo k výraznému zvýšení návštěvnosti v následujících dvou letech (viz Graf 46).

[23] *Projekt Příhrádek je blíže uvedený v části týkající se Krajské knihovny v Pardubicích.*

Graf 46 Přehled návštěvnosti Zámku Hrádek u Nechanic v letech 2014–2018

Zdroj: Vlastní šetření

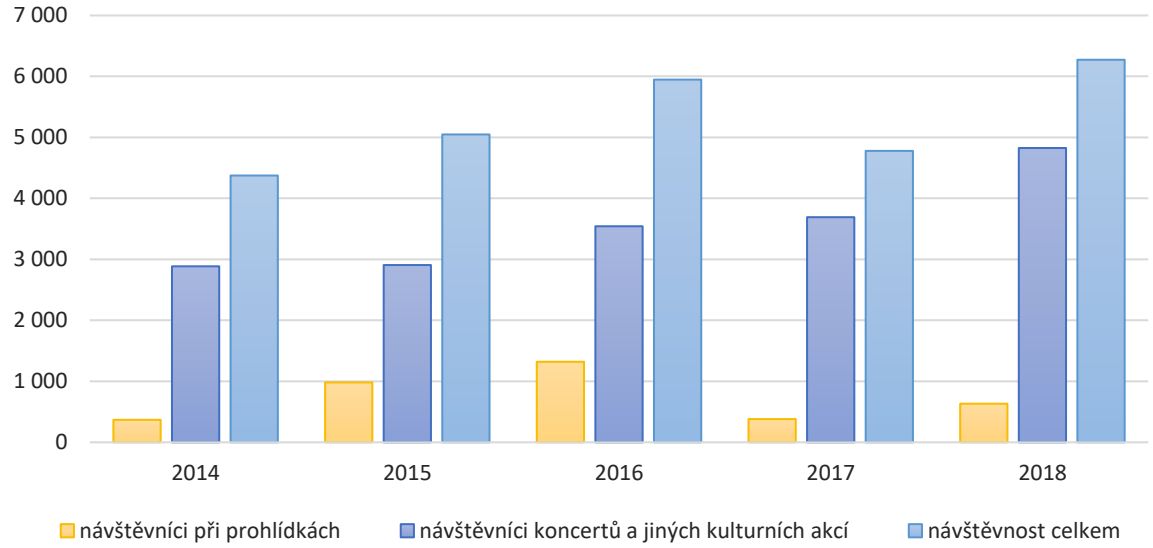
Národní památkový ústav (NPÚ) zamýšlel v programovém období 2014–2020 zrealizovat projekt na opravu hospodářské a správní budovy, ale z důvodu vysokých nákladů se rozhodl projekt odložit a přesunout jeho přípravu pro programové období 2021+. Projekt *Hrádek u Nechanic – kouzlo anglického venkova* plánuje komplexní obnovu jízdárny, divadla a dvora v hospodářské budově čp. 40, včetně částečné obnovy střešní krytiny, s cílem vytvořit ze zámku centrum kulturní, společenské a vzdělávací činnosti.

Kaple Zjevení Páně a Obraz oltářní „Klanění Tří králů“ (Smiřice)

Kaple Zjevení Páně, stavba období vrcholného baroka, se nachází na okraji zámeckého areálu. Dle Městského úřadu Smiřice je návštěvnost tvořena zejména hromadnými vstupy, např. zájezdy. Statistika návštěvnosti národní kulturní památky závisí především na zájmu o jiné kulturní akce (koncerty aj.) konající se v kapli. Celková návštěvnost je proto rozkolísaná – viz Graf 47. Památku, vzhledem k jejímu církevnímu charakteru, vyhledává poměrně úzký okruh turistů. I přes snahu přizpůsobit otevírací dobu návštěvníkům se ukázalo toto nastavení jako neefektivní a ztrátové. Z tohoto důvodu je kaple otevřena v letním období do konce měsíce září vždy každou druhou neděli, příp. dojde k jejímu mimořádnému otevření v závislosti na další, jinde pořádané, akce či při příležitosti státních svátků.

Mezi národní kulturní památky ve Smiřicích se dále řadí **Soubor barokních oltářních obrazů Karla Škréty a Petra Brandla – Obraz oltářní „Klanění Tří králů“**. Jde o jeden ze šesti oltářních obrazů od představitelů malby z období vrcholného baroka v českých zemích.

Graf 47 Přehled návštěvnosti kaple Zjevení Páně ve Smiřicích v období 2014–2018

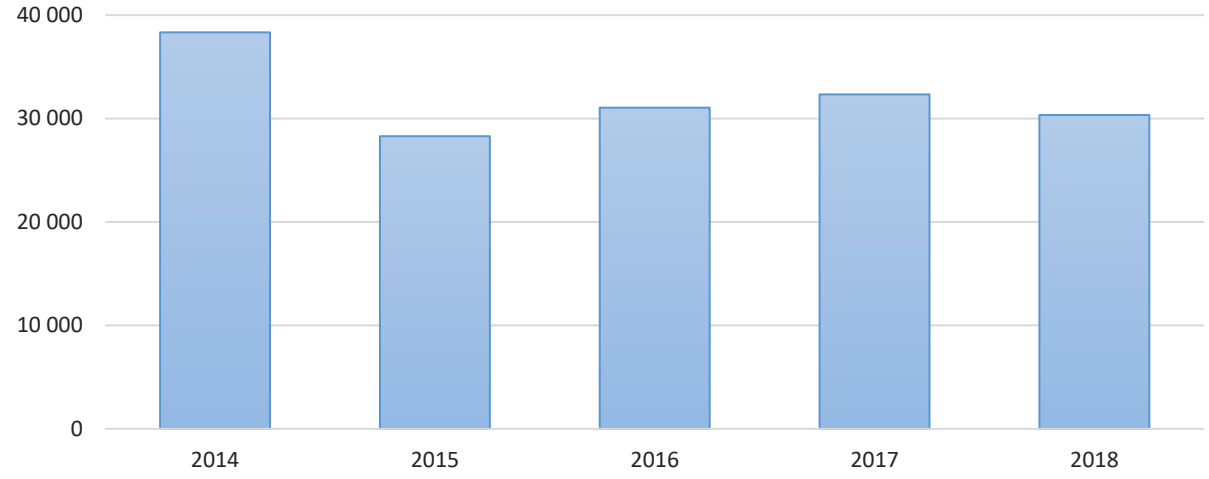

Zdroj: Vlastní šetření

Třebechovický betlém (Třebechovice pod Orebem)

Nejvýznamnější Proboštův betlém, národní kulturní památku, lze nalézt v muzeu betlémů v Třebechovicích pod Orebem. Muzeum vzniklo v roce 1925 a od září 2013 sídlí v nově vystavěné budově. Výstavba nové budovy muzea přispěla ke navýšení návštěvnosti, která se poslední čtyři roky pohybuje stabilně okolo 30 tisíc návštěvníků za rok. Muzeum je druhým nejnavštěvovanějším muzeem Královéhradeckého kraje a díky své výhradní specializaci se řadí k předním českým muzeím. Netradiční zajímavostí pro návštěvníky byla možnost zhlédnutí restaurování Proboštova betlému, odehrávající se za plného provozu muzea, které probíhalo v období od června 2015 do března 2016. I přes snahu vedení muzea reagovat na snížení návštěvnosti v důsledku realizovaných oprav se tomuto trendu nepodařilo zabránit, jak dokazuje Graf 48.

Graf 48 Přehled návštěvnosti Muzea betlémů v Třebechovicích pod Orebem v období 2014–2018

Zdroj: Vlastní průzkum

Městské muzeum (Wenkeův obchodní dům, Jaroměř)

Wenkeův obchodní dům byl postaven v roce 1911 podle návrhu architekta Josefa Gočára. Řadí se mezi nejvýznamnější památky počátku české moderní architektury a představuje předstupeň ke kubistické architektuře. Dům měl první zavěšenou prosklenou fasádu na kontinentu. Gočár se rovněž podílel na

návrhu vnitřního vybavení domu, avšak do současnosti se z obchodního zařízení interiérů nic nedochovalo. V roce 2017 byl dům prohlášen národní kulturní památkou. Městské muzeum zde sídlí od roku 1947.

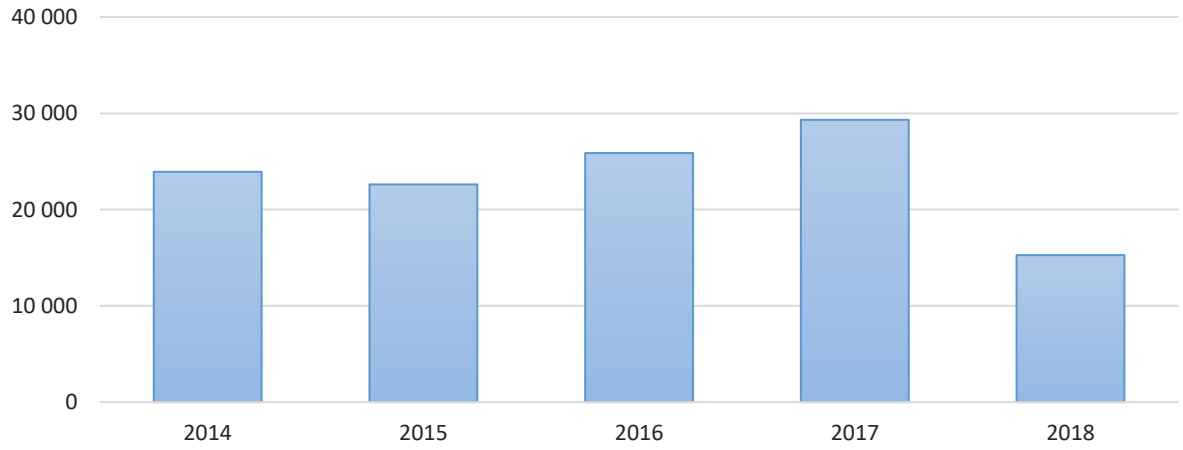
Kostel sv. Bartoloměje (Kočí u Chrudimi)

Vrcholně gotický kostel s barokními a renesančními nástěnnými malbami pochází z konce 14. století. Jeho součástí je pětiboká dřevěná zvonice, most a roubené hrazení. Před vstupem do budovy lze projít přes barokní dřevěný krytý most z 1. poloviny 18. století. Kostel spolu se zvonicí a mostem tvoří stavební komplex mimořádné výtvarné kvality a technické úrovně, který je mimo jiné i konfigurací budov a situací v krajině, památkou ojedinělou v českých zemích. Vlastníkem budovy, mostu a zvonice je Římskokatolická farnost – arciděkanství Chrudim. Roubené hrazení je ve vlastnictví obce. Prohlídky pro návštěvníky jsou možné pouze pro větší skupiny, a to po domluvě na místním obecním úřadu. Pro celý areál se připravuje projekt obnovy dle zásad Programu záchrany architektonického dědictví Ministerstva kultury ČR.

Zámek Slatiňany (Slatiňany)

Zámek ve Slatiňanech je hlavní dominanta města pocházející ze 16. století. Původně renesanční zámek s rozsáhlým areálem a souborem budov je ve správě a vlastnictví Národního památkového ústavu. V jeho areálu se nacházejí budovy zámeckého hřebčína, který je součástí Národního hřebčína v Kladrubech. Interiéry zámku slouží také pro expozici hipologického muzea věnovaného koním.

Graf 49 Přehled návštěvnosti zámku Slatiňany za období 2014–2018

Zdroj: Vlastní šetření

Návštěvnost zámku v posledních letech pozvolna rostla. Propad v roce 2018 byl způsobený realizací projektu z IROP, který vedl k jejímu omezení (viz Graf 49). Projekt *Zámek Slatiňany – šlechtická škola v přírodě,* dokončený v červnu 2020, zahrnuje opravu fasády zámku a rekonstrukci jeho interiérů. V rámci projektu byl upraven také přilehlý zámecký park a vystavěno nové bezbariérové návštěvnické centrum.

Hrad Kunětická hora (Ráby)

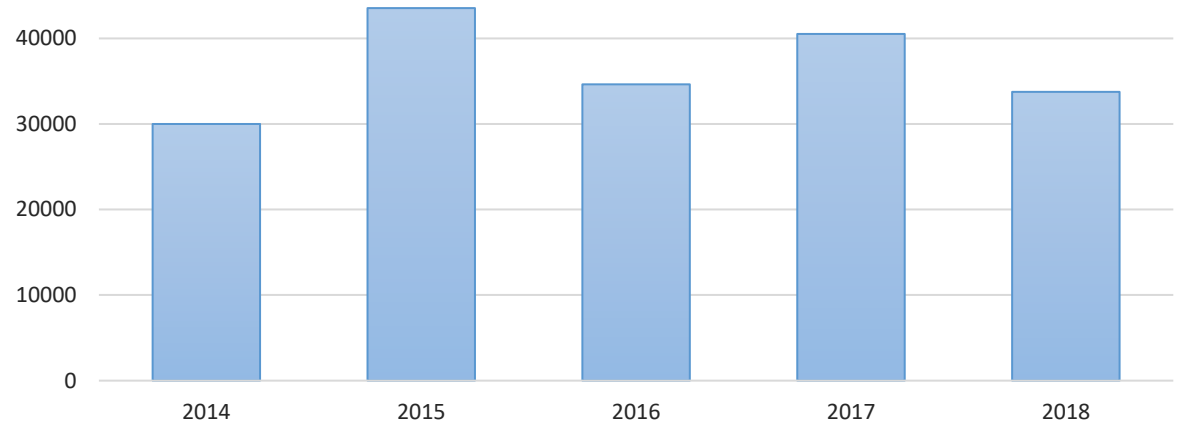
Hrad Kunětická hora, jehož historie sahá do druhé poloviny 14. století, je jednou z hlavních památkových dominant Pardubického kraje. Podle agentury Czechtourism[24] se v roce 2019 umístil na 8. místě z 10 nejnavštěvovanějších turistických cílů Pardubického kraje (34,2 tis. návštěvníků za rok

[24] *Publikace Návštěvnost turistických cílů 2019*

2019). Současně tradičně patří mezi jedno z pořadatelských míst hudebního festivalu Hrady CZ (15. ročník v roce 2019). Kromě každoročního konání zmíněného festivalu však návštěvnost této památky výrazně kolísá, jak znázorňuje Graf 50. Vlastník objektu, Národní památkový ústav, se snaží návštěvnost zvýšit různými způsoby – expozicemi, edukačními programy pro školy, programy pro veřejnost apod.

V současné době byl z prostředků IROP prostřednictvím ITI zrealizován projekt *Kunětická hora Dušana Jurkoviče – básníka dřeva* zaměřený na západní areál hradu, jenž byl ukončen v první polovině roku 2021. Konkrétně se jednalo se o obnovu objektů 5. a 6. brány, navazující trakt bývalé dvořanské světnice a vestavbu v severní linii nádvoří. Záměrem projektu bylo odstranit novodobé stavební zásahy a vytvořit náznak původní atmosféry hradního komplexu. V obnovených prostorech vznikla expozice věnovaná osobnosti architekta Dušana Jurkoviče a jeho výtvorům především ve východních Čechách. Kromě obnovení unikátních historických interiérů bylo vyřešeno také nevyhovující zázemí pro návštěvníky obnovením vestavby dřevěné verandy v severní linii nádvoří. Na tento projekt navazuje *Kunětická hora – divadlo na hradě a v podhradí* s plánem dokončení do roku 2023. Jeho náplní jsou opravy hradního paláce včetně např. vybudování víceúčelového sálu vložením konstrukce s ochozem, obnova a rozšíření expozice v hradním paláci či revitalizace přilehlé části vnitřního nádvoří. Realizace obou projektů předpokládá zvýšení návštěvnosti hradu.

Graf 50 Přehled návštěvnosti hradu Kunětická hora v období 2014–2018

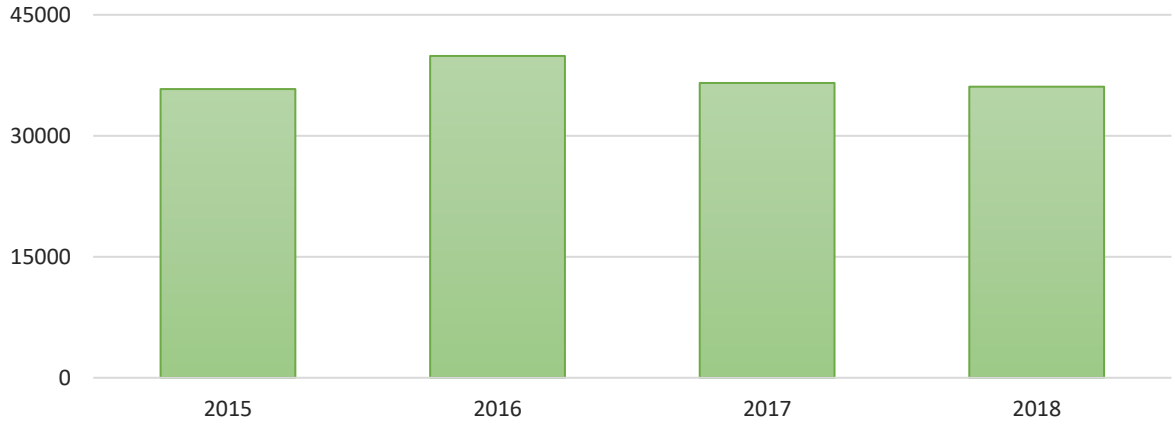
Zdroj: Vlastní šetření

Bílá věž (Hradec Králové)

Bílá věž je jednou z dalších významných památek v území aglomerace pocházejí ze 16. století. Ve svých útrobách ukrývá třetí největší zvon v Česku (zvon Augustin) a původní hodinový stroj Josefa Brožka. Vlivem rozsáhlé rekonstrukce, která se uskutečnila v letech 2014–2015, získala památka unikátní skleněný model věže a moderní audiovizuální technologii. Rekonstrukce byla realizována z projektu v rámci ROP NUTS II Severovýchod. Dominanta města byla znovu otevřena v květnu 2015. Návštěvnost památky se po provedené rekonstrukci mírně zvýšila v následujícím roce 2016 a v dalších letech se pohybuje řádově okolo 36 tisíc návštěvníků za rok (viz Graf 51). Podle agentury Czechtourism se Bílá věž v roce 2019 umístila v kategorii Věže a rozhledny[25] mezi deseti nejnavštěvovanějšími věžemi v rámci republikového srovnání (40,4 tis. návštěvníků za rok 2019).

[25] *Publikace Návštěvnost turistických cílů 2017 a 2018*

Graf 51 Přehled návštěvnosti Bílé věže v letech 2015–2018

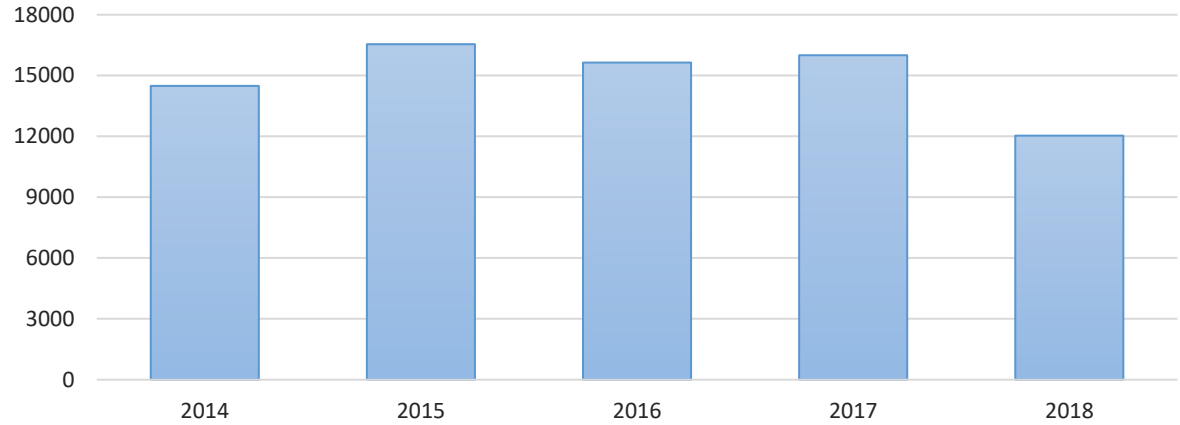

Zdroj: Vlastní průzkum

Zelená brána (Pardubice)

Zelená brána, pocházející patrně ze 14. století, je charakteristická a významná dominanta města Pardubice. Tato stavba je často vnímána jako jeden celek, přestože se ve skutečnosti jedná o dvě stavby za sebou – renesanční předbraní a bránu s věží vysokou 59 metrů. Tento celek je velice cenným zbytkem městského opevnění z počátku 16. století. Turistické informační centrum (TIC) Pardubice, p. o., provozovatel této památky, uvedlo potřebu revitalizace předbraní – opravu interiéru včetně nového vhodného osvětlení. Předmětem úvah budoucího zlepšení a zvýšení atraktivity památky je pořízení některých interaktivních prvků, instalace kamerového systému do venkovních prostor z důvodu občasného vandalismu (a související navázání spolupráce s městskou policií) a interiéru, včetně vybudování sociálního zázemí pro návštěvníky.

Graf 52 Přehled návštěvnosti Zelené brány v období 2014–2018

Zdroj: Vlastní průzkum

Návštěvnost Zelené brány v letech 2015–2017 spíše stagnovala, k výraznějšímu poklesu návštěvnosti došlo v roce 2018 (viz Graf 52). Na základě výsledků místního referenda konaného v říjnu 2021 bylo občany města rozhodnuto, že v rámci budoucích oprav dojde k zachování stávajícího vzhledu Zelené brány a nebude tedy omítnuta.

Bastionová pevnost Josefov (Jaroměř)

Pevnost Josefov vznikla mezi lety 1780–87. V první světové válce (později i po druhé světové válce) sloužila jako zajatecký tábor. Během druhé světové války využívalo vládní vojsko pevnost jako cvičiště. Tvář pevnostního města však byla nejvíce poznamenána sovětskou okupací, z jejíchž následků se

vzpamatovává dodnes. Největší vliv na Josefov měl odchod vojáků v polovině 90. let 20. století. Tento historický objekt pravidelně hostí pořadatele mezinárodního metalového festivalu, avantgardní umělce, ale i filmové štáby či ochránce přírody. Návštěvnost památky se v posledních letech stabilně pohybuje mezi 24 až 25 tisíci návštěvníky ročně. V kategorii Vojenské turistické cíle, podle agentury CzechTourism[26] za rok 2019, se pevnost v rámci republikového srovnání umístila na 4. místě z deseti nejnavštěvovanějších míst v ČR (26,5 tis. návštěvníků za rok 2019).

V rámci realizace projektu *Oživení pevnosti Josefov* financovaného z IROP prostřednictvím ITI je prováděna revitalizace a zatraktivnění památek Městské opevnění II. a Horní pevnost, které jsou zapsány na Indikativním seznamu národních kulturních památek. Ke stavební obnově byly vybrány objekty Bastion IV, Ravelin XIII, kurtina mezi Bastionem III a Bastionem IV. V části pevnosti (Bastionu) sídlí spolek Umělecká kolonie, z. s., který sdružuje umělce a rád by po revitalizace rozšířil svou činnost do dalších prostor. V současnosti je v prostorech Bastionu galerie sochaře a v prachárně probíhají výstavy dalších umělců. Projekt poskytne nové prostory pro další umělce a jejich činnosti. Ravelin je součástí festivalového areálu, kde se pořádají hudební a historické akce. Díky rekonstrukci Ravelinu se areál stane pro návštěvníky bezpečnější. Kurtina mezi Bastionem III a IV plní pouze statickou funkci a není běžně dostupná. Stavební úpravy umožní rozšíření prohlídek. Díky realizaci projektu dojde k navýšení návštěvnosti, k oživení pevnosti, a to zavedením mimořádných velkých okruhů Josefovem a prostorem pro pořádání zajímavých kulturních akcí.

Muzea, galerie, skanzeny, knihovny, archivy

Na území Hradecko-pardubické aglomerace se kromě památek nacházejí také významné paměťové instituce, které jsou klíčovým zdrojem pro zprostředkování duchovních hodnot, vzdělanosti, napomáhají výrazně ovlivnit vědomí o kulturní identitě území aglomerace a přispívají k podpoře cestovního ruchu. Do této kategorie jsou zařazena především muzea a dále pak galerie jakožto muzea specializovaná na sbírky výtvarného umění. Činnost těchto institucí se řídí zákonem 122/2000 Sb. o ochraně sbírek muzejní povahy. Pestré kulturní dědictví doplňují skanzeny. Vzhledem k přítomnosti univerzit v obou jádrových městech aglomerace a k vysokému stupni urbanizace tohoto regionu se zde nachází také několik významných knihoven.

Muzejní síť v aglomeraci je tvořena různými typy subjektů, jež mají různorodé zřizovatele a také rozdílnou úlohu. Mezi nejvýznamnější muzea a galerie patří ty, jejichž zřizovatelem jsou Královéhradecký a Pardubický kraj – MVČ, VČM, Regionální muzeum v Chrudimi, Galerie moderního umění v Hradci Králové a Východočeská galerie v Pardubicích. Tyto subjekty mají své sbírkové předměty v souladu s muzejním zákonem zapsány v Centrální evidenci sbírek (CES).

Důležitou roli sehrávají také muzea zřizovaná státem, jež se často specializují na určitý obor lidské činnosti. Jedná se například o Muzeum loutkářských kultur v Chrudimi nebo Hipologické muzeum ve Slatiňanech. Tyto subjekty jsou spravovány Národním památkovým ústavem.

Dalším typem zřizovatele jsou obce. Tyto paměťové instituce většinou shromažďují a prezentují doklady lidské činnosti v místě svého působení a v nejbližším okolí. V území aglomerace se jedná například o Muzeum barokních soch Chrudim nebo Muzeum Přelouč.

Kromě výše uvedených působí v území nespočet dalších, ať už obecněji nebo úzce specializovaných, institucí, jejichž zřizovatelem jsou subjekty jak z neziskového, tak soukromého sektoru. Ty zaměřují svou pozornost na konkrétní obor lidské činnosti a ve většině případů nemají sbírky zapsány v CES. Aglomerace se může pochlubit institucemi zaměřenými na hudební nástroje, železnici, letectví, kouzla,

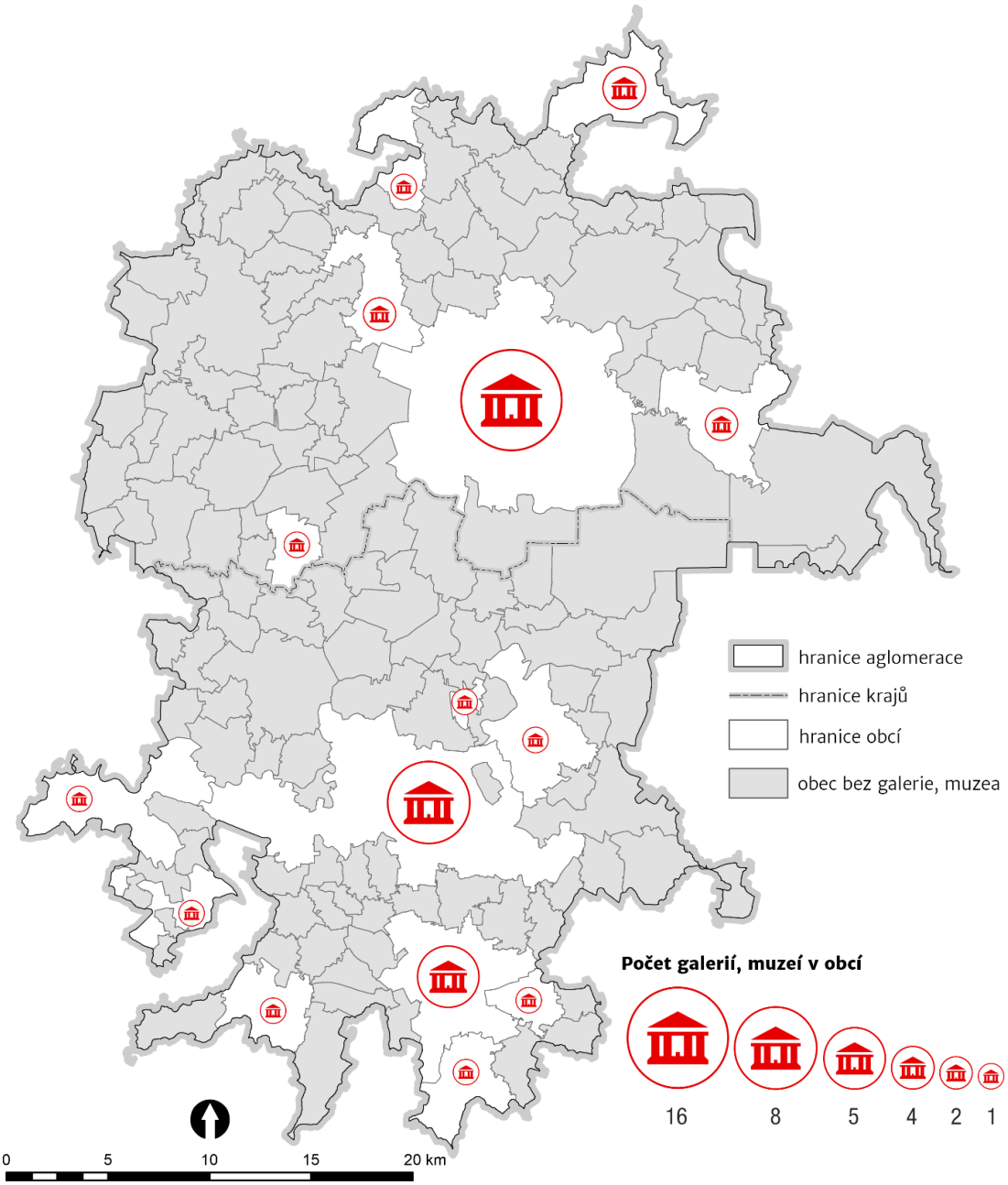
[26] *Publikace Návštěvnost turistických cílů 2019*

vojenskou tématiku, koně a jiné. Lze uvést například Muzeum Petrof, Železniční muzeum a Výtopna Jaroměř, Muzeum MHD a železnice v Rosicích nad Labem, Muzeum kouzel Pardubice, Letecké muzeum Ing. Jana Kašpara, Institut Paměti národa Pardubice a další.

Kromě již zmíněných galerií se v území aglomerace nacházejí další instituce zaměřené na výtvarné umění, např. Galerie města Pardubic, Galerie T, Galerie P, Galerie FOX, Kabinet ex libris – umělecké sbírky Památníku národního písemnictví Chrudim, GALERIE ART Světlana a Luboš Jelínkovi, Galerie Artičok, Česká unie karikaturistů, časopis Keramika a sklo a celá řada dalších.

Rozložení a zastoupení muzeí a galerií je znázorněno na mapě níže (viz Obrázek 21). Nejvíce subjektů se nachází v obou statutárních městech – Hradec Králové (16), Pardubice (8).

Obrázek 21 Přehled muzeí a galerií v území Hradecko-pardubické aglomerace

Zdroj: Data poskytl KÚ Královéhradeckého kraje, odbor kultury a památkové péče; KÚ Pardubického kraje, odbor kultury, sportu a cestovního ruchu – vlastní zpracování

V následující části jsou popsány některé z nejvýznamnějších subjektů působících v území aglomerace:

- Muzeum východních Čech v Hradci Králové,
- Východočeské muzeum v Pardubicích,
- Muzeum loutkářských kultur v Chrudimi,
- Galerie moderního umění v Hradci Králové,
- Východočeská galerie v Pardubicích,
- Galerie města Pardubic.

Muzeum východních Čech (Hradec Králové)

Muzeum východních Čech v Hradci Králové je institucí s více jak 130 let dlouhou tradicí. Muzeum získává, shromažďuje, trvale uchovává, eviduje a odborně zpracovává sbírky muzejní povahy. V současné době má k dispozici více než dva miliony sbírkových předmětů v archeologické, historické a přírodovědné podsbírce. Od roku 1993 zároveň spravuje jako svou pobočku Muzeum války 1866 v obci Chlum.

MVČ je významnou krajskou institucí, která má potenciál stát se moderním nadregionálním muzeem a díky intenzivní vědecko-výzkumné činnosti také organizací středoevropského významu. Budoucí směry rozvoje instituce jsou definovány v Koncepci rozvoje Muzea východních Čech v Hradci Králové na období 2018–2023. V tomto období jsou realizovány a naplánovány investiční projekty zaměřené na organizační a rozvojové změny. V první fázi, v letech 2018–2019, proběhla rekonstrukce historické budovy muzea, jež je v majetku města Hradec Králové, na kterou navázala realizace projektu *SMARTmuzeum: modernizace depozitářů, technického a technologického zázemí Muzea východních Čech v Hradci Králové* financovaného z IROP prostřednictvím ITI. Jeho realizace částečně přispěje k řešení jednoho z největších problémů instituce, jímž je výrazný prostorový deficit. Projekt je zaměřen na rekonstrukci, přístavbu a vybavení hlavního odborného pracoviště depozitářů muzea – tzv. Gayerových kasáren.

Na výše uvedenou investici plánuje Královéhradecký kraj, jakožto zřizovatel muzea, navázat v následujících letech dalšími strategickými projekty, které přispějí k posílení nejen regionální, ale zejména nadregionální role muzea a k postupnému budování instituce evropského formátu. Jde především o celkovou regeneraci a revitalizaci Vrbenského kasáren pro muzejní účely, jež jsou zrcadlovým pendantem Gayerových kasáren ve výše uvedeném areálu. Cílem projektu je rekonstrukce objektu, vznik stálých expozic a výstavních ploch s celokrajskou tématikou, a to včetně správního zázemí muzea. Mezi objekty Vrbenského a Gayerových kasáren se pak nachází parkovací dům Jana Gayera, v jehož podzemí je péčí Královéhradeckého kraje i města Hradec Králové plánován vznik stálé muzejní expozice královéhradecké pevnosti. Parter celého areálu bude investicí města přetvořen do podoby veřejného prostranství sloužícího primárně kulturním aktivitám. Areál se tak z částečného brownfieldu a odstavného parkoviště promění v muzejní kampus plnící celou řadu funkcí v oblasti kultury a cestovního ruchu. V současné době probíhají jednání se statutárním městem Hradec Králové o možném využití dalších objektů v areálu pro řešení synergických efektů navázaných na koncept muzejního kampusu. Další potenciální lokalitou rozvoje MVČ je areál Pevnosti Josefov v rámci připravovaného projektu tzv. Řemeslné huti.

Jak již bylo zmíněno, součástí MVČ je i Muzeum války 1866 v Chlumu. Jedná se o stálou expozici největšího vojenského střetnutí na území Čech a Moravy, která byla otevřena v roce 2012. Expozice byla financována z projektu *Vybudování prezentační soustavy Muzea války 1866 na Chlumu jako specifické destinace cestovního ruchu* prostřednictvím ROP NUTS II Severovýchod a prostředků Královéhradeckého kraje. Projekt spočíval ve stavebních úpravách původního objektu, vybudování

moderního audiovizuálního centra (kinosálu) v prostoru původního zrekonstruovaného muzea, vybavení expozičních prostor a vytvoření nového okruhu cyklotrasy procházejícího mezi bojišti z roku 1866 v dané oblasti. MVČ nyní připravuje komplexní modernizaci této stálé expozice v rámci programových výzev EHP a IROP.

Dalším významným pracovištěm MVČ je bývalá střední odborná škola ve Stěžerech, kde aktuálně sídlí některá odborná pracoviště a část depozitářů muzea. Muzeum plánuje budoucí rozvoj tohoto areálu.

Východočeské muzeum v Pardubicích

Východočeské muzeum v Pardubicích sídlí od roku 1920 v areálu zámku Pardubice. Muzeum má ve své správě kolem 750 tisíc sbírkových předmětů a ročně vydává dva odborné periodické sborníky a publikace. Patří mezi 20 nejvýznamnějších muzejních institucí Česka. Návštěvnost muzea se pohybuje každoročně kolem 50 tisíc návštěvníků.

Zámek, jakožto historická budova, nedisponuje ideálními prostorovými podmínkami pro uchování podsbírek muzea a jeho další rozvoj. Pro budoucnost muzea jsou klíčové zrealizované a plánované investice v areálu VČM v Ohrazenicích. První výraznou investicí, jež přispěla k rozvoji, byla výstavba nového depozitáře v Ohrazenicích dokončená v roce 2019 – projekt *Depozitář pro Východočeské muzeum v Pardubicích* financovaný z IROP prostřednictvím ITI. Nový bezbariérový objekt splňuje technické i klimatické požadavky pro ochranu a rozvoj sbírkových předmětů. Na tuto investici by měl navázat po roce 2021 projekt *Archeodepozitář a pracoviště pro Východočeské muzeum v Pardubicích.* Plánována je celková obnova objektu č. 1 v areálu VČM v Ohrazenicích, který není v současné době využíván. Zde vzniknou odborná pracoviště muzea, konzervátorské dílny, depozitáře a dále pracoviště archeologie s umývárnou střepů.

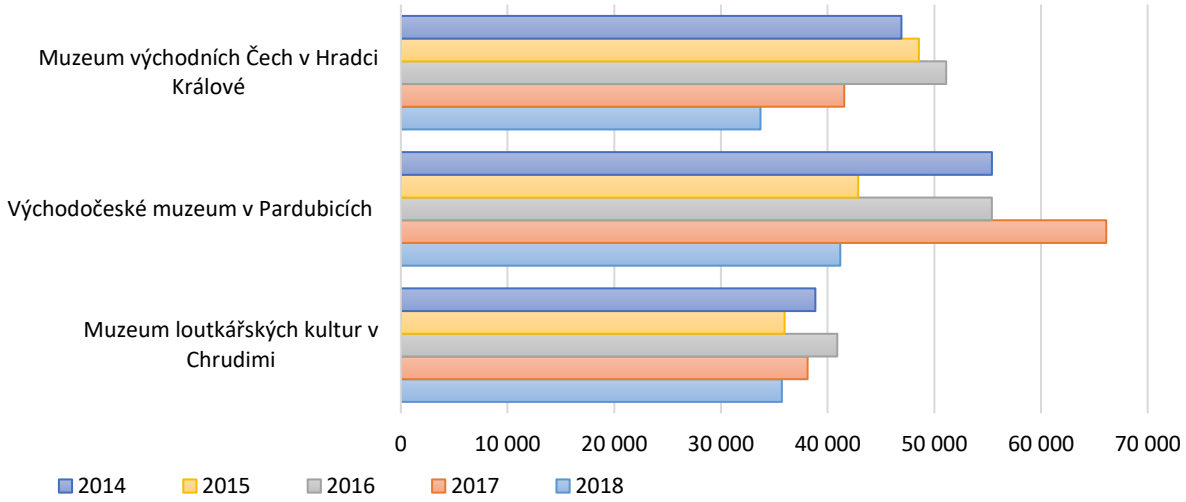
Muzeum loutkářských kultur v Chrudimi

Muzeum loutkářských kultur je příspěvkovou organizací Ministerstva kultury ČR a bylo otevřeno v roce 1972. Muzeum shromažďuje, uchovává, eviduje, odborně zpracovává a zpřístupňuje široké veřejnosti doklady o vývoji českého i světového loutkového divadla. Muzeum sídlí v renesančním Mydlářovském domě a v současnosti vlastní více než 50 000 sbírkových předmětů z celého světa. Do sbírky kromě loutek patří také scénické návrhy a makety, kulisy, výtvarná díla s loutkářskou tematikou, plakáty a programy, fotografie, zvukové záznamy a videozáznamy, tiskoviny, rukopisy a další archiválie.

Stálá expozice muzea „Magický svět loutek“ je pravidelně doplňována krátkodobými a sezónními výstavami. Na začátku roku 2020 byly započaty stavební úpravy na jedné z budov, které částečně omezily provoz, avšak expozice zůstaly otevřeny. V následujících letech se chce muzeum zaměřit na zvýšení atraktivity svých expozic a výstav, a to jak pro širokou veřejnost, tak i pro tuzemské a zahraniční odborníky. S ohledem na nadregionální přesah je pro muzeum strategicky důležitá nejen spolupráce s profesionálními sdruženími[27], ale také fungující spolupráce s Českými centry, Ministerstvem zahraničích věcí ČR, Pardubickým krajem, městem Chrudim, kulturním centrem Chrudimská beseda, Destinační společností Východní Čechy a dalšími národními i regionálními institucemi. Muzeum každoročně navštíví zhruba 40 tisíc návštěvníků. Například v roce 2019 patřilo se svými 37,5 tis. návštěvníky mezi desítku nejnavštěvovanějších cílů v Pardubickém kraji[28].

[27] Muzeum je například kolektivním členem Českého střediska mezinárodní loutkářské organizace UNIMA, Českého střediska mezinárodní organizace divadelních knihoven a muzeí SIBMAS, Asociace muzeí a galerií ČR.
[28] Publikace agentury CzechTourism – Návštěvnost turistických cílů 2019

Graf 53 Přehled návštěvnosti vybraných muzeí Hradecko-pardubické aglomerace v období 2014–2018

Zdroj: Vlastní šetření

Graf 53 výše uvádí přehled návštěvnosti u zmíněných muzeí. Vzájemné porovnání je však nemožné, protože systém vykazování počtu návštěvníků je nejednotný a často velmi odlišný. Navíc se v počtu návštěvníků promítá rozsah expozic daného muzea, realizované rekonstrukce či projekty a celá řada dalších faktorů. Například Muzeum loutkářských kultur je úzce zaměřené, což může být jeden z důvodů menšího počtu návštěvníků než další dvě uvedená muzea, která mají mnohem širší spektrum expozic a plní roli krajských i nadregionálních institucí.

Galerie moderního umění v Hradci Králové

Galerie moderního umění (GMU) byla založena v roce 1953 jako Krajská galerie. Nejdříve byla umístěna na zámku v Rychnově nad Kněžnou, následně se přestěhovala do Hradce Králové. Své současné sídlo má v historickém centru města v pozdně secesní budově bývalého Záložního úvěrního ústavu. GMU spravuje tři sbírky uměleckých děl – základní sbírku GMU, sbírku Galerie Vladimíra Preclíka, která je nyní uložena v budově GMU, a soubor sochařských děl Příběh utrpení a nadějí člověka umístěný ve volné přírodě na loukách u Stanovic a Žirče nedaleko Kuksu. K rozvoji galerie přispěla významná investice realizovaná v letech 2014–2016, jejímž výstupem byla komplexní rekonstrukce a modernizace budovy GMU. Prostory galerie v současnosti využívá jak galerie, tak i další organizace zřizované nebo založené Královéhradeckým krajem.

Koncepce Galerie moderního umění si klade za hlavní cíl poskytnout hodnotné kulturní zážitky pro návštěvníky, ale i získání reputace v celostátním měřítku s cílem stát se jednou z významných výstavních a kulturních destinací celé aglomerace. Program GMU je postaven na konfrontaci místních autorů s nejvýznamnějšími umělci z celostátního měřítka, kteří uspěli nebo pravidelně vystavují jak v prestižních institucích, tak i v zahraničí. Galerie chce být živou, progresivní institucí s rostoucí rolí ve střední Evropě. Za tímto účelem byla v roce 2019 založena sbírka Collection of Central and Eastern Europe prezentující autory ze střední a východní Evropy od roku 2000 do současnosti. Záměrem galerie je v tomto projektu projevit české tendence a specifika. Cílem těchto snah je iniciovat budoucí výstavní a výzkumné projekty postavené na spolupráci institucí z výše uvedených zemí a začlenění sbírky do mezinárodního kontextu. Současná navrhovaná činnost očekává zlepšení strategie cestovního ruchu v území Hradecko-pardubické aglomerace, která v porovnání s dalšími destinacemi není až tak atraktivní. Za důležité aspekty budoucího rozvoje považuje galerie dopravní dostupnost a společnou prezentaci aglomerace v rámci kampaní agentury CzechTourism.

Východočeská galerie v Pardubicích

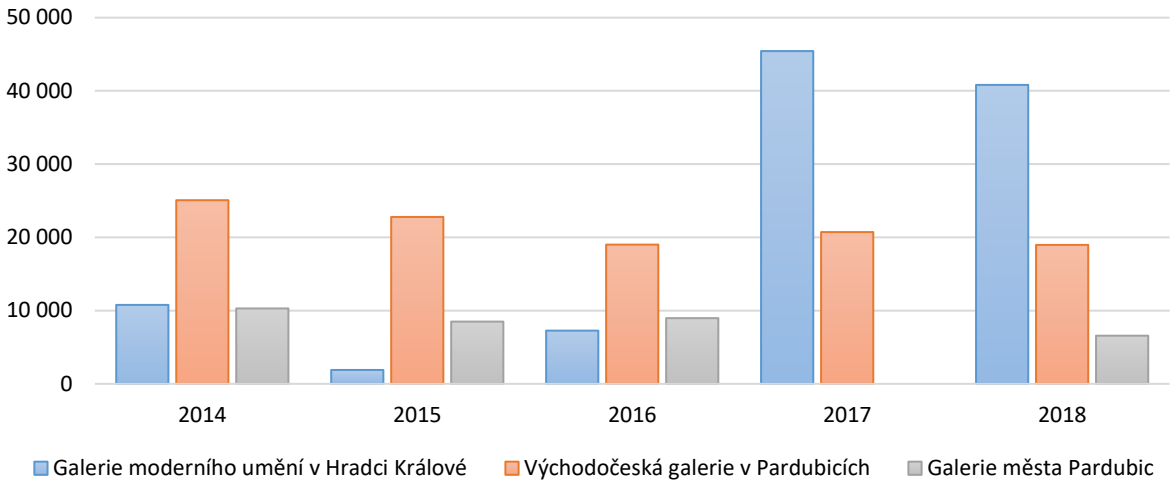
Východočeská galerie v Pardubicích (VČG) byla založena v roce 1953 jako krajská galerie za účelem shromažďování a prezentování sbírky výtvarného umění české i zahraniční provenience. Jedná se o galerii muzejního typu a její sbírku tvoří téměř 18 tisíc sbírkových předmětů – obrazů, kreseb, grafických listů, plastik, fotografií a negativů. Převážně se jedná o díla umělců spjatých s Pardubicemi a Pardubickým krajem. Galerie sídlí na pardubickém zámku a své výstavní aktivity rozšířila v 80. letech minulého století do domu U Jonáše na Pernštýnském náměstí v Pardubicích.
Další rozvoj VČG je úzce spojen s komplexní konverzí areálu národní kulturní památky Winternitzovy automatické mlýny. V letech 2020–2023 je realizován projekt *Obnova Winternitzových automatických mlýnů pro krajskou galerii* financovaný z IROP prostřednictvím ITI, jehož cílem je vytvoření nového sídla a zázemí VČG díky celkové přestavbě hlavní budovy Mlýna. Galerie zde nalezne nové reprezentativní prostory pro umístění expozic, výstavní prostory, víceúčelový sál, ateliér pro realizaci školních vzdělávacích programů, návštěvnické centrum, vstupní halu, provozní a technické zázemí a jiné. V následujících letech chce Pardubický kraj pokračovat v rozvoji galerie navazujícím projektem *Obnova Winternitzových automatických mlýnů pro krajskou galerii umění, 2. etapa*, jenž se zaměří mj. na vybudování depozitářů pro uložení sbírek VČG.

Galerie města Pardubic

Galerie města Pardubic (GAMPA) byla založena statutárním městem Pardubice zhruba před osmi lety. Sídlí v prostorách národní kulturní památky Příhrádek, která je součástí zámeckého areálu v Pardubicích. GAMPA není galerií sbírkového typu, jedná se o výstavní instituci typu kunsthalle a hostující autorské projekty bývají obměňovány každé dva měsíce. V komunikačním prostoru pořádá doprovodné výstavy – informační, studentské, amatérské i experimentální. Svůj výstavní program má galerie založen na prezentaci českých uměleckých osobností v regionálním i evropském kontextu. Posláním cílí na aktuální umělecké, estetické i současné společenské problémy. Vizí galerie je se v následujících několika letech programově zaměřit na celoroční výstavní cykly nahlížející na určitá témata z různých úhlů pohledu.

Velkou příležitost a usnadnění fungování galerie, ale také její rozšíření a diverzifikaci aktivit přinese realizace projektu *Galerie města Pardubic* financovaného z IROP prostřednictvím ITI, jež byla zahájena v roce 2020 s plánovaným ukončením na podzim 2022. Přemístění městské galerie do rekonstruovaných industriálních prostor, které jsou koncipované jako velký „open space", přinese galerii možnost programového rozvoje a příležitost proměnit se v galerii nadregionální působnosti. GAMPA se navíc stane součástí polyfunkčního areálu Winternitzových automatických mlýnů. Jednou z nových programových aktivit v novém objektu bude centrum pro prezentaci projektů souvisejících s rozvojem města, architekturou a veřejným prostorem Pardubic.

Graf 54 Přehled návštěvnosti Galerie moderního umění v Hradci Králové, Východočeské galerie v Pardubicích a Galerie města Pardubic 2014–2018

Poznámka: Nízká návštěvnost u Galerie moderního umění v Hradci Králové v letech 2014–2016 je důsledkem její celkové rekonstrukce. V tomto období galerie disponovala pouze výstavním koutkem v rámci MVČ. Galerie města Pardubic nemá k dispozici data za rok 2017 z důvodu vnitřní reorganizace.

Zdroj: Galerie moderního umění HK, Východočeská galerie v Pardubicích, Galerie města Pardubic

Přehled návštěvnosti zmíněných galerií v letech 2014–2018 zobrazuje Graf 54.

Skanzeny

Podorlický skanzen Krňovice

Podorlický skanzen Krňovice je jediné muzeum tohoto typu v Královéhradeckém kraji. Soustřeďuje architektonické a technické památky královéhradeckého regionu, podhůří Orlických hor a Podkrkonoší. Skanzen je výsledkem dobrovolnických aktivit fanoušků této lidové architektury, kteří začali areál utvářet v roce 2002. Proměny skanzenu probíhají nepřetržitě až do současnosti. Realizace tohoto ojedinělého projektu je finančně zajištěna soukromou firmou Dřevozpracující družstvo a neziskovou organizací Český svaz ochránců přírody, základní organizace Orlice. Nejnovější investicí byla výstavba repliky větrného mlýna z poloviny 19. století. Obdobně jako u ostatních zařízení např. vodní mlýn, jednolistá pila – katr je také u tohoto objektu cílem jeho plná funkčnost. Vzhledem k charakteru skanzenu, který je ryze soukromým projektem, pro provozovatele a personál spíše náplní volného času, se instituce potýká s nedostatkem finančních prostředků na další investice. Z hlediska návštěvnosti zaznamenává skanzen relativně vzestupnou tendenci, která v roce 2018 dosáhla 15 tisíc osob. Podle agentury CzechTourism[29] patří mezi neobjevené památky Královéhradeckého kraje a agentura ho zařazuje do svých tipů k návštěvě.

Archeopark pravěku Všestary

Archeopark je fungujícím pravěkým skanzenem, postupně budovaným od roku 1997 pod záštitou a z iniciativy pracovníků Centra experimentální archeologie (CEA), mimo rámec UHK, avšak v úzké personální součinnosti s pracovníky tehdejší Vysoké školy pedagogické a Královéhradeckým krajem. V dnešní podobě vznikl archeopark po roce 2006. V současné době je veden jako obecně prospěšná společnost, kterou provozuje UHK a Královéhradecký kraj. Expozice seznamují návštěvníky se životem v pravěku. V areálu je umístěno asi 400 exponátů – sekyry, pazourky, bronzové meče a přilbice,

[29] *Publikace agentury CzechTourism – Návštěvnost turistických cílů 2019*

laténské rýče, klíče, mince a repliky stovek pravěkých předmětů, rovněž jeskyně, hroby, důlní šachty, interaktivní tabule nebo obří model krajiny. Repliky pravěkých artefaktů jsou vytvořeny z kamene, skla, mědi, bronzu, železa a dalších materiálů, které se používaly (např. kopie mamutoviny).

Knihovny

Knihovny jsou jednou ze základních institucí tvořících kulturní povědomí občanů, napomáhajících udržení a dalšímu rozvoji vzdělanosti. Často se podílejí na budování a posilování komunitního života v obcích a městech. Kromě tradičních knihovnických a informačních služeb poskytují také širokou nabídku elektronických zdrojů a databází, půjčují e-knihy a pořádají relativně velké množství kulturních a vzdělávacích akcí pro veřejnost včetně výstav. Mezi největší instituce tohoto typu se v území aglomerace řadí:

- Studijní a vědecká knihovna v Hradci Králové,
- Krajská knihovna v Pardubicích,
- Knihovna města Hradce Králové.

Studijní a vědecká knihovna v Hradci Králové

Studijní a vědecká knihovna (SVK HK), příspěvková organizace Královéhradeckého kraje, je veřejnou univerzální knihovnou. Knihovna je součástí systému knihoven a vykonává koordinační, odborné, informační, vzdělávací, analytické, výzkumné, metodické a poradenské činnosti. Prostřednictvím regionálních funkcí koordinuje pomoc téměř čtyřem stovkám knihoven v Královéhradeckém kraji[30]. Ve volném výběru nabízí 130 tisíc svazků knih a více než 2 tisíce titulů časopisů a novin. Návštěvníci mají k dispozici 323 studijních míst, některá vybavená počítačem, a studijní boxy pro soustředěné studium jednotlivců a malých skupin. Uživatelé mají možnost používat samoobslužný automat na půjčování knih, samoobslužná multifunkční zařízení na kopírování a tisk. Samozřejmostí je elektronický katalog knihovny a databáze, také lze využívat elektronické dodávání dokumentů i obsahů jednotlivých čísel periodik, meziknihovní výpůjční, informační a reprografické služby. V knihovně je také zřízena tzv. Tichá linka, která slouží pro návštěvníky se sluchovým postižením.

V roce 2018 byla v projektu Zvýšení *ochrany fondu a komplexní řešení ukládání a zálohování digitálních dokumentů v SVK HK* financovaného z IROP prostřednictvím ITI pořízena krajská digitalizační jednotka. Ta se soustředí na digitalizaci vlastního fondu krajské knihovny a dalších paměťových institucí kraje. Digitalizované dokumenty jsou přístupny studentům i široké veřejnosti. Na závěr realizace projektu byla posílena klimatizace, doplněno zvlhčování do vzduchotechnik a zmodernizována síťová infrastruktura v budově knihovny. Pro zvyšování komfortu a rozšiřování služeb má knihovna modernizovat prostory pro veřejnost, např. vznik tiché a multifunkční studovny, a také technologií pro ochranu fondu.

SVK HK v oblasti digitalizace regionálních fondů spolupracuje s městskými a muzejními knihovnami Královéhradeckého kraje a připravuje se na spolupráci na projektech UHK a UPa. V plánu je realizace projektů *Modernizace prostor pro veřejnost a ochrana fondu a dat Studijní a vědecké knihovny v Hradci Králové* a *Modernizace zázemí pro veřejnost, revitalizace depozitáře Pouchov a ochrana fondu a dat Studijní a vědecké knihovny v Hradci Králové.*

Krajská knihovna v Pardubicích

Krajská knihovna v Pardubicích (KKP) je největší veřejnou knihovnou Pardubického kraje, která byla zřízena v roce 2002. Knihovna plní funkci centrálního knihovnického a informačního pracoviště a

[30] *V roce 2019 se jednalo o 383 knihoven.*

zabezpečuje vzájemnou koordinaci činností veřejných knihoven v kraji. KKP současně metodicky vede více jak 400 knihoven v kraji a plní roli vydavatele. V této oblasti se zaměřuje na díla regionálních autorů, a to jak na beletrii, tak i naučnou literaturu a básně. Edukativní a kulturně-vzdělávací funkce knihovny vzrůstá – počet zrealizovaných vzdělávacích akcí se rapidně zvyšuje a počet kulturních akcí po poklesu v roce 2016 opět roste. Knihovna má své rozvojové plány definovány ve schválené Koncepci rozvoje Krajské knihovny Pardubice pro období 2020–2024.

Knihovna působí ve třech historických domech (č. p. 77, 78, 79) na Pernštýnském náměstí. Ke zkvalitnění podmínek pro poskytování služeb knihovny přispěly investice, které byly realizovány v posledních 15 letech. První v letech 2004–2005 v podobě kompletní rekonstrukce budovy domu U Zlatého beránka a výstavby dvorního traktu přinesla rozšíření o pětipodlažní dvorní vestavbu (depozitář) a plocha knihovny byla téměř zdvojnásobena. Další investicí, která přispěla ke zpřístupnění knižního fondu, jeho prezentaci volného výběru a informačního vzdělávání, byla realizace projektu *Příhrádek Pardubice* financovaného z IROP prostřednictvím ITI. V historických objektech (č. p. 6, 7, 8) bylo zřízeno detašované pracoviště knihovny – literární a hudební oddělení a umístěno několik expozic (např. Volkova tiskárna).

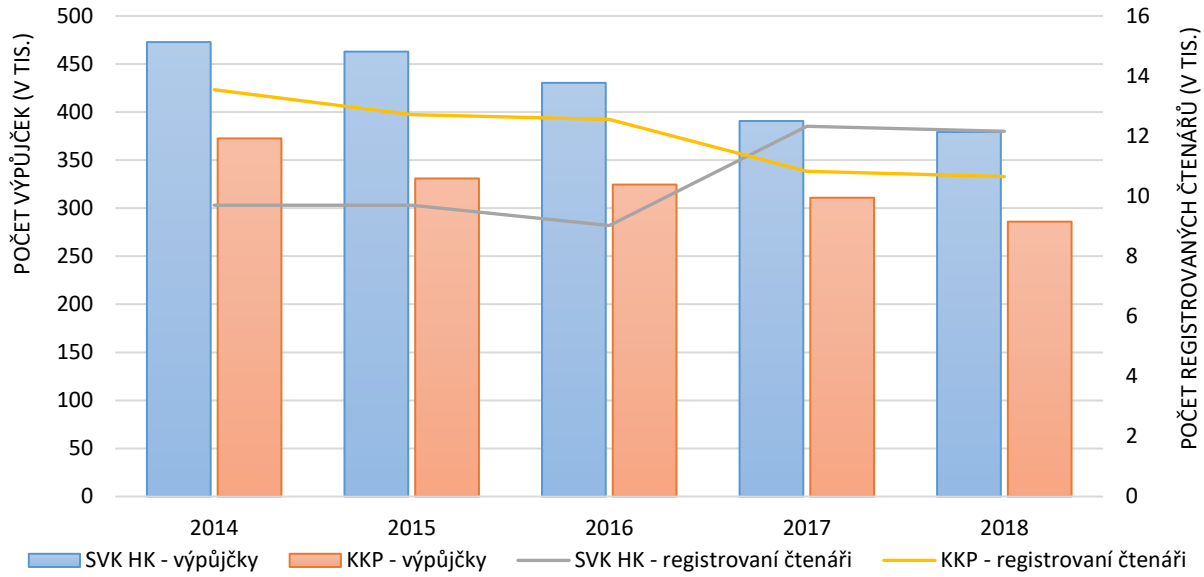
Rozvoj knihovny se v následujících letech bude zaměřovat na zkvalitňování a rozšiřování knihovnických a informačních služeb, na rozvoj kulturních, vzdělávacích a komunitních aktivit, digitalizaci a také na zkvalitňování lidských zdrojů. Z hlediska investic je plánována výstavba nového depozitáře, který by měl být součástí depozitářového kampusu v Ohrazenicích – projekt *Depozitář pro Krajskou knihovnu v Pardubicích*.

Knihovna města Hradce Králové

Mezi další významné knihovny v aglomeraci se řadí Knihovna města Hradce Králové (KMHK) s 11 pobočkami v jednotlivých částech města, hudební knihovnou a zvukovou knihovnou pro nevidomé a slabozraké. Jedná se o příspěvkovou organizaci statutárního města Hradec Králové. Prostory knihovny jsou bezbariérově dostupné registrovaným i neregistrovaným uživatelům včetně handicapovaných, služby poskytuje kromě místních obyvatel i cizincům. V knihovně je přes 15 tisíc registrovaných čtenářů, kteří si ročně vypůjčí více jak 686 tisíc knižních jednotek. Knihovna je pověřená výkonem regionálních funkcí na území okresu Hradec Králové[31] a je sídlem Informačního střediska Europe Direct. Za nadstandartní lze označit např. služby půjčování lekotéky či půjčování tyflopomůcek a hmatových her. Knihovna plní jednak kulturní a vzdělávací roli, ale zároveň se i významným způsobem podílí na komunitním životě ve městě. Své zázemí poskytuje nejen veřejnosti, ale také různým hradeckým subjektům. Počty čtenářů se každoročně mírně zvyšují, a to zejména u dětské populace do 15 let.

[31] KMHK se díky dotaci Královéhradeckého kraje stará a metodicky řídí 88 neprofesionalizovaných a 7 profesionalizovaných knihoven v okrese.

Graf 55 Vývoj počtu výpůjček a počtu registrovaných čtenářů (v tis.) za Studijní a vědeckou knihovnu v Hradci Králové (SVK HK) a Krajskou knihovnu v Pardubicích (KKP) v období 2014–2018

Zdroj: Data SVK HK a KKP, vlastní zpracování

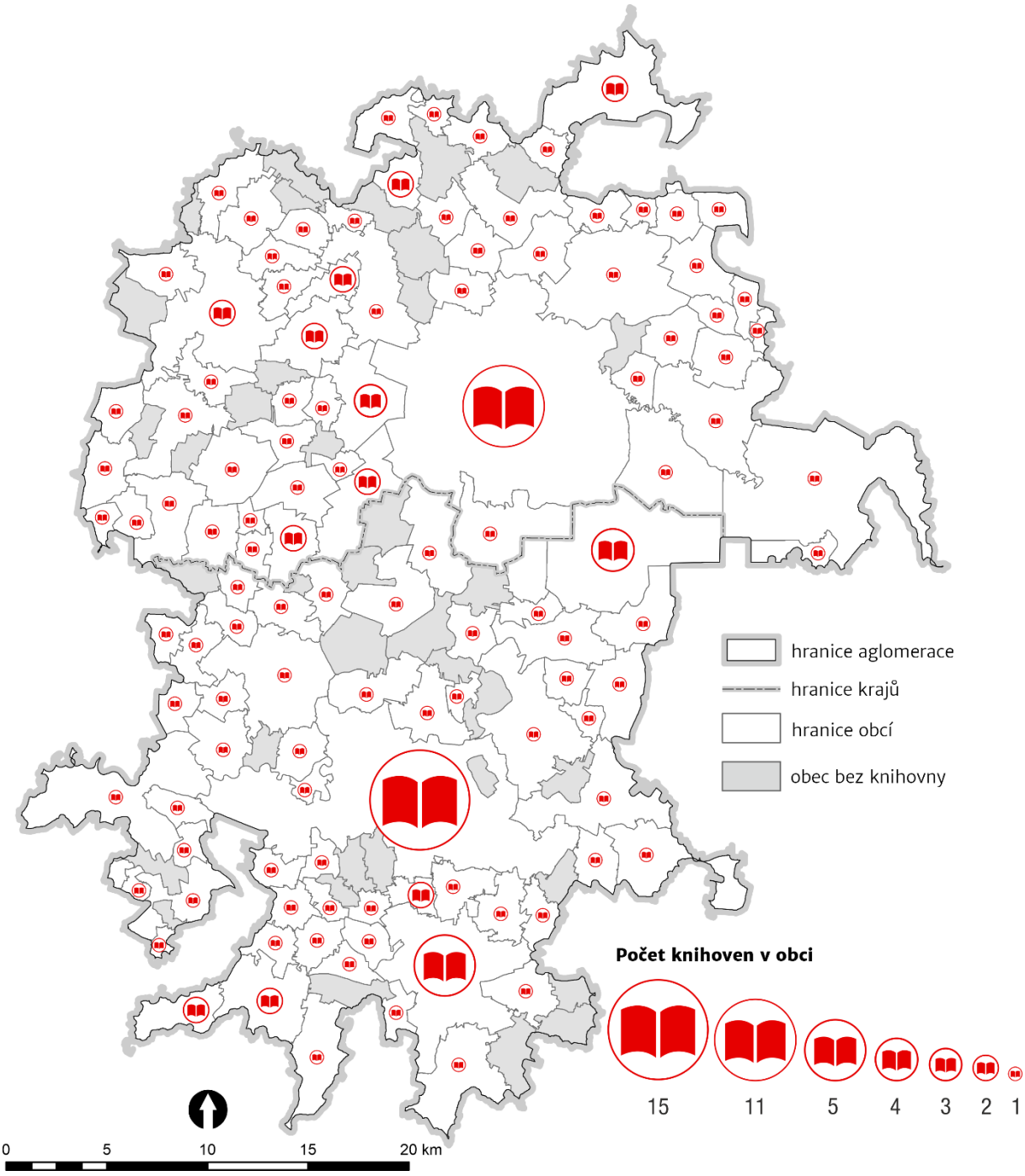
Graf 55 výše uvádí počty registrovaných čtenářů a výpůjček za SVK HK a KKP. U obou knihoven je pozorován pokles výpůjček. Jedním z důvodů tohoto vývoje může být rozmach digitálních technologií a snadnější přístup k elektronickým zdrojům. Ten může být zároveň příčinou nárůstu počtu registrovaných čtenářů ve Studijní a vědecké knihovně v Hradci Králové. Postupná digitalizace dokumentů umožňuje širší nabídku služeb, hlavně studentům přilehlé univerzity, kteří podle výroční zprávy tvoří významnou složku nově registrovaných čtenářů.

Další významné knihovny v aglomeraci

V Pardubicích se nacházejí místní knihovny v jednotlivých městských obvodech, které jsou organizačními složkami těchto městských obvodů. V obou statutárních městech jsou čtenářům k dispozici také univerzitní knihovny, knihovny v základních i mateřských školách, oborové knihovny (např. v nemocnici) či několik dalších knihoven s odbornou literaturou (např. v Národním památkovém ústavu). Městské knihovny se nacházejí i v dalších větších městech aglomerace, např. v Chrudimi, Jaroměři, Přelouči, Týništi nad Orlicí, Lázních Bohdaneč. Ve většině obcí v aglomeraci se stále nacházejí místní knihovny. Podrobný přehled je uveden na mapě níže (viz Obrázek 22).

Některé knihovny se potýkají s úbytkem registrovaných čtenářů a s tím souvisejícím poklesem počtu výpůjček. Jedním z důvodů tohoto poklesu může být elektronizace společnosti, kdy významná část populace obrací svoji pozornost k e-knihám v mobilních telefonech, čtečkách apod. Trendem spojeným s digitalizací a rozmachem internetu je masové využívání sociálních sítí často nevhodně suplujících osobnostní rozvoj dříve zajišťovaný např. četbou knih a studiem. Faktorem ovlivňujícím tento negativní, avšak nikoli plošně existující, jev je přesun trvalých uživatelů a fanoušků knih a knihovnických služeb do větších knihoven soustředěných v jádrových městech aglomerace. Tento fakt potvrzují také údaje o návštěvnosti a informace poskytnuté knihovnami.

Obrázek 22 Přehled knihoven v území Hradecko-pardubické aglomerace

Zdroj: Data – evidence knihoven, adresář knihoven evidovaných Ministerstvem kultury ČR; vlastní zpracování

Je tedy zřejmé, že u knihoven dochází již delší čas vlivem společenských a zejména technologických změn k jejich proměně z čistě paměťových institucí na komunitní centra a místa neformálního vzdělávání, která využívají nejen registrovaní čtenáři, ale i širší veřejnost. Tato proměna a vize knihoven jako vzdělávacích a komunitních center obcí však klade nové nároky na prostory knihoven, technické vybavení i profesní kompetence knihovníků. Kromě nedostatku prostorových kapacit trápí knihovny také nevyřešená legislativa digitalizovaných dokumentů ve směru k půjčování a také nedostatečné financování.

Archivy

Mezi paměťové instituce jsou zařazeny také archivy. Archiv bývá často zaměňován s muzeem nebo knihovnou. Společným úkolem je totiž ochrana svěřených materiálů a jejich zpřístupňování veřejnosti. Archivy se od knihoven odlišují především skutečností, že spravují písemnosti úřední povahy, které jsou jedinečné. Ačkoli součástí každého archivu je taktéž knihovna odborné literatury a periodik, nesuplují archivy funkci veřejných knihoven. V území aglomerace se nachází například Státní okresní archiv Hradec Králové, Státní okresní archiv Chrudim či Státní okresní archiv Pardubice.

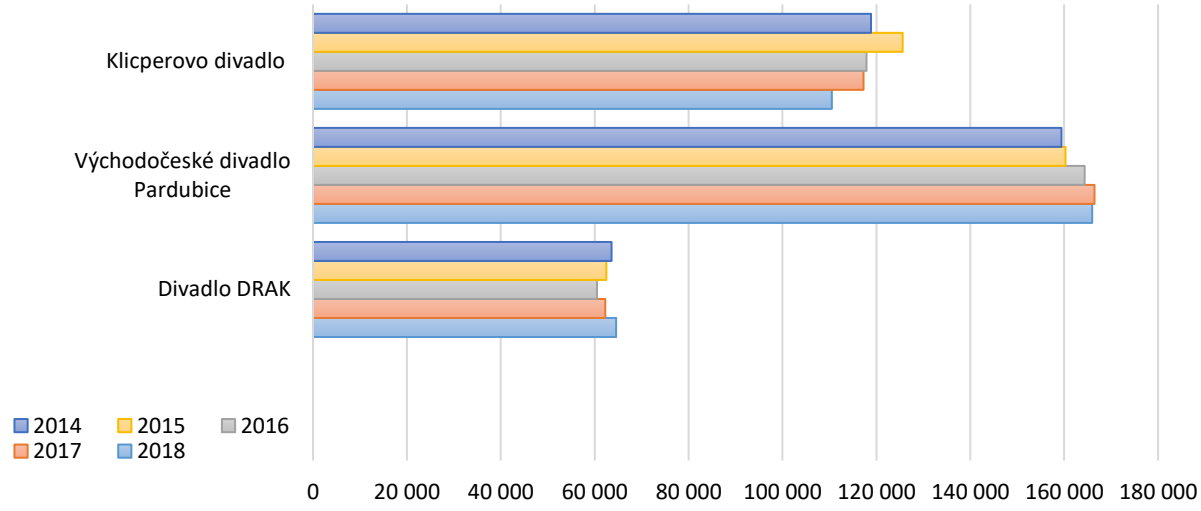
Výtvarná umění

Výtvarné umění sdružuje umělce a kreativní osoby – výtvarné umělce, sochaře, fotografy, malíře apod. Do této kategorie se řádí galerie, kde se s uměleckými díly obchoduje nebo se zde vystavují. Podrobný seznam významných galerií Hradecko-pardubické aglomerace lze nalézt v kapitole Muzea, galerie, skanzeny, knihovny, archivy.

Scénická umění

Scénická umění jsou nedílnou součástí uměleckých odvětví. Vyznačující se interakcí s publikem, která často odráží aktuální společenské dění či problémy každodenního života. V území aglomerace se kromě celostátně známých divadel (Klicperovo divadlo v Hradci Králové a Východočeské divadlo Pardubice) nachází i mezinárodně známé Divadlo DRAK. V ostatních případech se jedná o etablovaná divadla, například Exil v Pardubicích či chrudimské Divadlo Karla Pippicha. Přehled návštěvnosti vybraných divadel Hradecko-pardubické aglomerace za období 2014–2018 znázorňuje následující Graf 56.

Graf 56 Přehled návštěvnosti vybraných divadel Hradecko-pardubické aglomerace za období 2014–2018

Zdroj: Vlastní šetření

Divadlo DRAK a Mezinárodní institut figurálního divadla (Hradec Králové)

Divadlo DRAK vychází z tradice českého loutkářství. Díky své originální autorské tvorbě, která je založena na imaginaci a nápaditosti, se divadlo proslavilo na mezinárodní úrovni. Cílovou skupinou divadla jsou děti a mládež, avšak repertoár je průběžně sestavován tak, aby oslovil všechny věkové skupiny. Divadlo je otevřenou institucí spolupracující s kulturními, pedagogickými, ale i jinými organizacemi. Spolupořádá mezinárodní divadelní festival Divadlo evropských regionů a účastní se zahraničních festivalů. Dle sdělení vedení divadla by byla na místě veřejná podpora pro zabezpečení zahraničních výjezdů. Možností je využití spolupráce s partnerskými městy či oblastmi. Nejčastějším

problémem pro divadlo je však navyšování mezd, které vzhledem k charakteru instituce nepodléhá zákonným úpravám a není jí tedy automaticky zvyšován příspěvek.

Klicperovo divadlo (Hradec Králové)

Klicperovo divadlo je respektovanou činoherní scénou, která v roce 2015 oslavila 130 let od svého založení. Divadlo v současnosti působí na čtyřech scénách. Hlavní scéna a Studio Beseda jsou plně bezbariérové, pro sluchově postižené funguje v prostorech indukční smyčka. Divadlo je spoluorganizátorem festivalu Divadlo evropských regionů. Vzhledem k tradici, celostátní obeznámenosti a oblíbenosti divadla se tato instituce nepotýká s nezájmem ze strany diváků. Divadlo se těší stálé přízni nejen na domovské scéně, také je častým hostem prestižních festivalů v ČR i v zahraničí, kde reprezentuje českou divadelní kulturu. Za problém vedení Klicperova divadla považuje komplikované čerpání dotací na provoz divadla, které znesnadňuje odhadování výše poskytnutých prostředků, což posléze ztěžuje navyšování mezd umělců a dalších zaměstnanců. Nabízí se řešení v podobě uzavírání smluv o dlouhodobějším poskytování provozních dotací.

Východočeské divadlo Pardubice

Východočeské divadlo patří k nejvýznamnějším kulturním institucím Pardubického kraje, zřizovatelem je statutární město Pardubice. Úspěchy soubor sklízí na domácí scéně, na festivalech a zájezdech v zahraničí. Divadlo sídlí v budově Městského divadla. Na počátku 21. století prošel objekt nákladnou rekonstrukcí exteriéru i interiéru, jeviště disponuje renovovanou malovanou oponou a nad hledištěm visí nový lustr. Obě tyto investice byly financovány z veřejné sbírky.

Ročně divadelní soubor připravuje okolo osmi premiér. Repertoár se snaží uspokojit každého diváka, proto jsou zde k vidění pohádky, muzikály, dramata i komedie. Na jaře divadlo pořádá GRAND Festival smíchu – soutěžní festival nejlepších českých a moravských komedií, který se zapsal mezi významné divadelní festivaly v zemi. V ČR divadlo zaujímá z hlediska návštěvnosti první příčku mezi jednosouborovými regionálními divadly – každoročně přivítá přes sto tisíc diváků.

Divadlo Exil (Pardubice)

Divadlo Exil v Pardubicích se řadí mezi ochotnická divadla. Po přestěhování místní umělecké školy využil nově vzniklý spolek prostory po této škole k založení malé scény. Na podzim roku 2021 se divadlo přesunulo do nových, vyhovujících, prostor pod Machoňovou pasáží v centru města. S ohledem na svoji velikost je důležitá skutečnost, že se vedení divadla snaží neustále zdokonalovat prostřednictvím spolupráce s profesionálními režiséry, herci, scénografy, hudebníky aj.

Divadlo Karla Pippicha (Chrudim)

Divadlo bylo postaveno ve 30. letech 20. století podle projektu J. Freiwalda a J. Böhma, který je příkladem architektonického stylu konstruktivismu. V současné době nemá divadlo stálý divadelní soubor, hostují zde několikrát za měsíc soubory z okolí. Divadlo je po celkové rekonstrukci, je bezbariérové a aktuálně řeší modernizaci audio systémů. Návštěvnost divadla se každoročně relativně stabilně pohybuje kolem 21 tisíc návštěvníků.

K scénickému umění se také řadí tanec a folklór. Hradecko-pardubická aglomerace nabízí i takto zaměřené instituce. Na jejím území působí široké spektrum tanečních skupin a škol. Mezi výrazné taneční skupiny lze například zařadit Taneční skupinu T-BASS Hradec Králové, Taneční školu Bonstep, Tap Dance Company Avalanche, Taneční divadlo Honzy Pokusila, Taneční školu a Taneční divadlo Heleny Machové, Taneční centrum Monsignore, Taneční školu InDance, uměleckou skupinu Rinas Dance, taneční školu Besta Chrudim a řadu dalších. V této oblasti je pořádána řada mezinárodních

soutěží a festivalů. Mezi nejvýznamnější lze zařadit například Entrée k tanci, festival Hradecká Odette, Festival dětského tance v Hradci Králové, The International Festival Jazz Dance Open, festival Pardubická arabeska, Folklórní festival Pardubice – Hradec Králové.

Z folklórních souborů působí na území aglomerace například tyto soubory: Sdružení přátel folklorního souboru DUPÁK, Sdružení dětského folklorního souboru ČERVÁNEK, HOLOUBEK a RADOST Pardubice, KOHOUTEK Chrudim, KVÍTEK Hradec Králové, Folklórní soubor LIPKA Pardubice, MARCIPÁNEK a PERNÍČEK Pardubice, ŠMIDLATKA Pardubice, TRDLO Pardubice a další.

Na území Hradecko-pardubické aglomerace působí také celá řada hudebních těles různých žánrů. K nejvýznamnějším z nich patří:

Filharmonie Hradec Králové

Filharmonie byla založena v roce 1978 jako Orchestr města Hradec Králové. V současné době sdružuje několik hudebních těles, která dlouhodobě oslovují široké publikum posluchačů. Při jejích koncertech často dochází k prolínání hudebních žánrů. Filharmonie koncertuje v síních mnoha evropských zemí a od roku 2005 pořádá ve spolupráci s Českým rozhlasem – Vltava unikátní festival Hudební fórum Hradec Králové.

Komorní filharmonie Pardubice

Pardubická Komorní filharmonie je taktéž souborem vystupujícím i v mezinárodním měřítku. Jedná se o tradiční hudební těleso, které v roce 2018 oslavilo 50 let svého nepřetržitého působení. Spolupracuje s mnoha tuzemskými i zahraničními interprety. Filharmonie každoročně pořádá, ve spolupráci s Magistrátem města Pardubic, hudební festival Pardubické hudební jaro. Koncerty v rámci festivalu probíhají v Pardubicích a širokém okolí.

Dětský sbor Jitro

Sbor Jitro, se svými přípravnými odděleními, tvoří přibližně 350 dětí od 4 do 19 let. Dětský sbor byl založen v roce 1973 a vypracoval se na světovou úroveň. Pravidelně se účastní mezinárodních soutěží, na kterých získal mnoho významných ocenění. Jitro spolupracuje s rozhlasem, televizí a vydává hudební nosiče.

Boni Pueri

Český chlapecký sbor Boni Pueri byl založen v roce 1982 a řadí se k nejvýznamnějším evropským hudebním tělesům. Sbor má přibližně 200 členů a jezdí koncertovat po celém světě (např. Japonsko, Kanada, USA). Kromě samostatných koncertů lze sbor slyšet také na světových hudebních festivalech a přehlídkách. Sólisté často účinkují v operních představeních.

Bonifantes

Sbor Bonifantes působící v Pardubicích vznikl v roce 2000. Chlapecký i mužský sbor vystupují pravidelně na tuzemských i zahraničních scénách. Koncertní tělesa lze slyšet také v rámci známých operních vystoupení. Při sboru byla založena Základní umělecká škola Bonifantes. Jejím hlavním cílem je příprava žáků na účinkování v koncertních skupinách sboru.

V aglomeraci se nachází mnoho dalších významných hudebních uskupení. Kromě výše uvedených lze zmínit například Barocco sempre giovane, o.p.s., Chrudimskou komorní filharmonii, z. s., Vysokoškolský umělecký soubor Pardubice – UPa, Gentlemen Singers, Komorní soubor ŠKROUP nebo Dechový orchestr města Hradec Králové. V území působí také řada hudebních těles alternativního charakteru.

2.1.4.3 Kulturní průmysly

V projektu Kreativní Česko došlo k mapování kreativních průmyslů v ČR. V Hradecko-pardubické aglomeraci se do projektu zapojilo statutární město Pardubice, kde bylo mapování součástí procesu tvorby Strategie pro kulturu a kreativitu Pardubic. Všeobecně o KKO nejsou přesná data, proto je analýza těchto odvětví náročná a mnohdy postavená na datech od jednotlivých subjektů, které jsou často neaktivní a mohou se v detailech lišit.

Kulturní průmysly jsou definovány jako všechna odvětví, jejichž činnosti jsou založeny na kulturních hodnotách, na uměleckých a jiných individuálních nebo kolektivních, kreativních projevech. Tyto činnosti mohou zahrnovat vývoj, tvorbu, produkci, šíření a ochranu produktů a služeb, které představují kulturní, umělecké či jiné kreativní projevy jakož i související funkce (např. vzdělávání nebo řízení). Mají mít potenciál vytvářet inovace a pracovní místa zejména z duševního vlastnictví a talentu.

Na základě dat, která přicházejí, je také nedostatečná podpora podnikání v KKO. Kreativní vouchery zajistí propojení malých a středních podniků (MSP) a kreativců. Kreativní vouchery jsou protějšek voucherů inovačních, ale zaměřené na měkké inovace (např. design webu, produktů a služeb, grafický design, práce s filmem a textem nebo marketingové strategie). Ambicí celé podpory KKO je i zvýšení odolnosti kultury vůči krizi.

V Hradci Králové je zřízeno specializované kulturně výchovné zařízení pro potřeby místní kultury – Impuls Hradec Králové, centrum uměleckých aktivit. Cílem tohoto centra je kultivace a podpora kulturně kreativních odvětví od amatérů po profesionály.

V Pardubicích působí Divadlo 29, které se prezentuje jako multižánrové kulturní centrum, jehož posláním je uvádění a podpora současného nemainstreamového umění napříč žánry. Jiná podobná centra se v aglomeraci nenachází.

Film a video

V Královéhradeckém a Pardubickém kraji působí nezisková regionální filmová kancelář East Bohemia film office. Společnost byla založena na základě spolupráce Královéhradeckého kraje a Destinační společnosti Východní Čechy se záměrem dosáhnout zvýšení atraktivity území včetně kulturních a přírodních turistických cílů. Jedná se o organizaci, která pomáhá filmařům objevovat nová, filmem dosud neokoukaná místa.

Zájem tvůrců a filmových štábů o východních Čechy roste. Na území Hradecko-pardubické aglomerace se natáčelo např. na Velkém náměstí v Hradci Králové, které se stalo exteriérem pro rakouský film Sarajevo ztvárňující dění kolem atentátu v roce 1914 v tomto městě, pro film Můj deník s hercem Jackiem Chanem či indický film Shine. Exteriéry Hradce Králové se objevily také ve filmu Zlatý podraz, Vyšší princip či Bába z ledu. V interiérech Studijní a vědecké knihovny v Hradci Králové natáčela reklamu i herečka Catherine Zeta Jones. Pardubice byly svědkem natáčení filmů Spalovač mrtvol, Dívka na koštěti, LOVEní, Palach, Ďáblova bible či Operace Silver A.

V Hradci Králové funguje Východočeské volné sdružení pro amatérský film a video, z.s., které zaštiťuje neprofesionální filmové tvůrce. Sdružení se zaměřuje hlavně na propagaci své činnosti, spolupráci na projektech, rozvoj oboru a vzájemnou inspiraci.

Televize

V Hradci Králové působí regionální zpravodajské studio celostátní České televize. Dále na území aglomerace vysílá nespočet menších regionálních televizí, které jsou úzce zaměřeny na danou lokalitu. Mezi nejznámější regionální televize patří:

- regionalnitelevize.cz,
- Východočeská televize V1,
- TV HRADEC,
- HRADECKÁ INTERNETOVÁ TELEVIZE (HIT),
- CHRUDIM.TV.

Rozhlas

Český rozhlas

Český rozhlas provozuje regionální stanice ve všech krajích ČR. Studia se tedy nachází v obou krajských centrech Hradecko-pardubické aglomerace. V souladu s funkcí Českého rozhlasu, jakožto veřejného nezávislého média, je programová náplň stanic velmi pestrá, aby uspokojila všechny kategorie obyvatelstva. Specifikem regionálních stanic je větší informovanost o regionálním dění a jejich výraznější sepětí s lokální společností a institucemi. Již zavedenou praxí je spolupráce se známějšími osobnostmi z televizních obrazovek či éteru celostátních rozhlasových stanic a rádií.

Hitrádio Černá Hora

Do sdružení rádií s označením „hitrádio“, poskytující soukromé rádiové vysílání prostřednictvím studií ve většině krajských měst, se řadí i soukromá rádio stanice s původním názvem Rádio Černá Hora. Rádio pokrývá svým signálem především území Královehradeckého kraje, ale výrazně zasahuje také do území Pardubického a Středočeského kraje.

Rádio Hey Profil

Obdobným způsobem jako výše uvedené společenství několika rádiových stanic Hitrádio funguje rádio Hey. Z Pardubic v rámci této sítě rádií vysílá stanice Rádio Hey Profil.

Tisk

Kromě celostátních deníků (např. MF DNES a Právo), které mají ve svých vydáních obsaženou regionální rubriku, se mnohá další periodika věnují dění na místní či regionální úrovni. Významné regionální postavení má Deník se svými mutacemi – Hradecký deník a Pardubický deník. Vzhledem ke skutečnosti, že území aglomerace není oficiálně administrativně vyčleněno a jedná se o tzv. účelově vymezené území, je v nepravidelných intervalech vydáván Newsletter ITI. Občanům měst aglomerace jsou také distribuovány tiskoviny:

- *týdeníky* – Týdeník Hradečák (Hradec Králové), Týdeník Pernštejn (Pardubicko), Zpravodaj Radnice (Hradec Králové);
- *měsíčníky* – Radniční zpravodaj (Pardubice), Chrudimský zpravodaj, Zpravodaj (Jaroměř), Zpravodaj (Týniště nad Orlicí);
- *dvouměsíčníky* – Zpravodaj (Lázně Bohdaneč).

Pro zájemce o zajímavosti v Pardubicích a jejich okolí vychází dvakrát ročně časopis To jsou Pardubice. O jednotlivých městech a regionu vycházejí i další, většinou internetové, noviny se všeobecným či specifickým zaměřením:

- Novinychrudim.cz,
- Chrudimskenoviny.cz,
- Jaroměřský posel – inzertní noviny pro oblast Jaroměře a okolí,
- Jaromersko.cz,

- ORIN – inzertní noviny pro oblast okresu Rychnov nad Kněžnou se sídlem v Týništi nad Orlicí,
- Noviny Doma v Kraji Pernštejnů 2020.

Videohry

Na území Hradecko-pardubické aglomerace nebyly nalezeny žádné subjekty, které by se řadily výhradně do kategorie CZ NACE 58.21 Vydávání počítačových her.

Hudba

Kromě významných hudebních těles (viz scénická umění), která se soustředí spíše na klasickou hudbu, působí na území Hradecko-pardubické aglomerace další oceňovaná hudební uskupení, jež preferují spíše moderní hudbu. Mezi nejznámější patří například Vypsaná fixa nebo N.V.Ú. Do odvětví hudby se řadí také hudební kluby, kde tyto kapely často vystupují.

V aglomeraci lze nalézt nahrávací studia, která nabízejí nahrávání hlasu, hudby a napomáhají k její produkci mezi širší veřejnost. Koncentrace nahrávacích studií v aglomeraci je největší v Hradci Králové a okolí.

Festivaly

Zvláštní skupinou kulturních a kreativních průmyslů jsou festivaly, trend posledních několika let. Aglomerace hostí hned několik z nich, které jsou tuzemsky i evropsky významné. Konají se převážně v letních měsících na otevřených venkovních prostorech. Ty největší pravidelně navštíví desetitisíce lidí.

Hudební festivaly

- Rock for People (Hradec Králové)
- Hrady CZ (Ráby)
- Brutal Assault (Jaroměř – Josefov)
- Létofest (Pardubice)
- Zlatá Pecka (Chrudim)

Divadelní festivaly

- Mezinárodní festival Divadlo evropských regionů (Hradec Králové)
- Grand festival smíchu (Pardubice)
- Jazz jde městem / Jazz Goes To Town (Hradec Králové)
- Festival Loutkářská Chrudim

Food festivaly

Trendem posledních let jsou food festivaly. Lidé se, od cca konce dubna do cca začátku října, scházejí na různých místech za dobrým jídlem a pitím. Jejich nedílnou součástí bývají odpočinkové zóny, pestrý doprovodný program apod. Většinou se konají ve velkých městech (Hradec Králové, Pardubice), ale existují i menší akce regionálního charakteru.

Výše byl zmíněn přehled nejvýznamnějších festivalů v Hradecko-pardubické aglomeraci. Po celém území jich je několikanásobně více, většinou však mají regionální charakter a rozsah.

2.1.4.4 Kreativní průmysly

Kreativní průmysl je odvětvím, jehož podstatou je lidská tvořivost, kreativita jedince, dovednosti a talent. Tento průmysl má potenciál vytvářet bohatství a pracovní místa díky rozvoji duševního vlastnictví a talentu.

Design a módní návrhářství

PdF UHK nabízí bakalářský studijní obor Textilní tvorba. V Hradecko-pardubické aglomeraci se v rámci soukromé Střední školy vizuální tvorby v Hradci Králové vyučuje maturitní obor Branding design, který připravuje budoucí absolventy na práci v oboru. Obory Design interiéru a Průmyslový design nabízí Střední uměleckoprůmyslová škola hudebních nástrojů a nábytku v Hradci Králové. V Pardubicích, Hradci Králové a Přelouči se vyučuje grafický design.

Zvláštním subjektem je Galerie FOX v Hradci Králové. Jedná se o instituci, která se snaží ukazovat nová témata designu a architektury. Jedná se o nadčasový koncept galerie s přesahem činnosti do veřejného života.

V této sféře lze nalézt i mnoho soukromých subjektů, které působí na území aglomerace. Například v Pardubicích firma Goci šije designové oblečení, v Lázních Bohdaneč rodinná firma Ivo Tichý vyrábí závodní lyžařské oblečení a kombinézy Don Quiet a další.

Architektura

V minulosti se do architektury v Hradecko-pardubické aglomeraci zapsal Josef Gočár. Celé území patří k přehlídce jeho návrhů, realizovaných projektů a staveb. Z iniciativy neziskové organizace Kontrapunkt a ve spolupráci několika subjektů (Královéhradecký kraj, statutární město Hradec Králové, MVČ a další) vznikl v roce 2018 projekt Královéhradecký architektonický manuál, který má představit široké veřejnosti přední architekty a urbanisty v období 1894–1950. Na Střední průmyslové škole stavební v Hradci Králové se vyučuje technické lyceum zaměřené právě na architekturu.

Reklama

Bez propagace pomocí reklam by většina odvětví neměla šanci na úspěch. V reklamě jsou klíčoví kreativní grafici a designéři. Na území Hradecko-pardubické aglomerace působí nespočet soukromých reklamních agentur, které si vzájemně konkurují.

2.1.4.5 Příbuzná průmyslová odvětví

S kreativními průmysly souvisejí i odvětví ryze technická, jako je výroba elektronických zařízení, při které se v relativně velké míře uplatňuje podstatná dávka osobní invence, nápadů a originality. Mezi tato odvětví spadá například výroba počítačů a odvětví, která se týkají mobilních telefonů.

Hlavní zjištění:

- Území aglomerace má potenciál pro rozvoj určitých forem CR. Území má výraznější potenciál zejména u dvou forem CR (i) městský a kulturní CR, poznávací CR a (ii) sportovně-rekreační CR. Tento fakt si jednotlivé destinační společnosti působící v území uvědomují a z hlediska návštěvnosti a okrajově i ekonomického přínosu se snaží tento potenciál dostatečně využít.
- Návštěvnost Hradecko-pardubické aglomerace se sice v posledních letech mírně zvyšuje (zahraniční i tuzemští návštěvníci), ale stále lze pozorovat nevyváženost atraktivity a vytížení jednotlivých turistických cílů. Pro vyšší zájem turistů je potřeba pokračovat v investicích do oblasti CR a služeb, ale také realizovat aktivity, které zvýší zájem jednotlivých cílových skupin o území aglomerace – služby, produkty CR apod.

- Na území aglomerace se nachází široké spektrum ubytovacích zařízení, která však nejsou dostatečně vytížená, převažují krátkodobé pobyty. Současně stále chybí ubytovací zařízení nejvyšší kategorie, která jsou významná zejména z pohledu kongresového CR.
- Další rozvoj cykloturistiky a vodní turistiky je limitován absencí doprovodné infrastruktury.
- Přetrvávajícím problémem je vzájemná neprovázanost oblasti kulturního dědictví, zejména památkové péče, s oblastí tzv. živého umění a nedostatečné propojení památek s inovativními produkty turistického ruchu.
- V území stále chybí aplikace moderních přístupů (interaktivní a funkční prvky, doprovodná zařízení, propojování místních akcí, nedostatečný networking na místní úrovni) při práci s kulturním dědictvím. U některých památek či paměťových institucích jsou zavedeny, avšak fungují pouze objektivně.
- Velký potenciál rozvoje hlavních kulturních institucí je v kulturním a komunitním rozvoji regionu (např. MVČ, Winternitzovy automatické mlýny, zámek s přilehlým areálem v Pardubicích, Studijní a vědecká knihovna v Hradci Králové, Krajská knihovna v Pardubicích, Regionální muzeum v Chrudimi) nejen svým tradičním regionálním ukotvením, ale i progresivním plánováním a realizací projektů.
- Technický stav památek, paměťových institucí a kulturní infrastruktury v aglomeraci stále není uspokojivý. Problémem je také zastaralé vybavení nevyhovující současným potřebám jednotlivých uměleckých oblastí, u památek chybí veřejná infrastruktura.
- V území přetrvává nedostatek finančních prostředků na obnovu, rekonstrukce a další rozvoj památkových či paměťových institucí.
- Z analýzy návštěvnosti památek, které prošly stavebními úpravami, se u některých ukázal pozitivní dopad realizovaných projektů na návštěvnost, avšak bez následných investic do lidského kapitálu, infrastruktury cestovního ruchu, doprovodných zařízení, programů, prvků apod. se jeví účinek jako krátkodobý. Podobný efekt se předpokládá u památek, kde realizace projektů teprve probíhá.
- U některých památek (např. zámek Hrádek u Nechanic, hrad Kunětická hora, Winternitzovy automatické mlýny) stále není dostatečně využit potenciál rozvoje.
- Muzea, knihovny i galerie se potýkají s nedostatečnou kapacitou výstavních prostor a depozitářů, jejichž stav stále neodpovídá současným nárokům a požadavkům na péči o kulturní dědictví.
- Ve městech aglomerace se zvyšuje význam knihoven na úkor malých obecních knihoven, kde dlouhodobě dochází k poklesu registrovaných čtenářů. Vlivem společenských a zejména technologických změn se proměňuje také role knihoven z čistě paměťových institucí na komunitní centra a místa neformálního vzdělávání, která využívají nejen registrovaní čtenáři, ale i širší veřejnost.
- V aglomeraci stále častěji dochází k propojení kulturních průmyslů s provozem a propagací památek a paměťových institucí.
- V území přetrvává slabá obeznámenost s potenciálem kreativních odvětví, který není dostatečně využit, a to mj. z důvodu absence/nízké relevance dat o oblasti KKP a o přítomných subjektech KKO.
- Z hlediska zvýšení atraktivity cestovního ruchu je možnost zvyšovat povědomí veřejnosti o aglomeraci prezentací konkrétních lokalit, jež by byly využity jako lokace filmového průmyslu.

- Pozitivem je propagování území prostřednictvím mezinárodních festivalů, které se zde konají. Určitý potenciál pro zvýšení zahraniční obeznámenosti s Hradecko-pardubickou aglomerací představují zahraniční vystoupení klasických hudebních těles a divadelních souborů z Hradce Králové a Pardubic.
- Problémem aglomerace je absence funkčního, reprezentativního a konkurenceschopného prostoru pro rozvoj kreativity.
- V aglomeraci je malé zastoupení progresivních a výdělečných odvětví kulturního a kreativního průmyslu. Proto je mj. nezbytné podporovat rozvoj kreativních oborů na středních a vysokých školách, u dětí pomocí uplatňování kreativních metod vzdělávání.

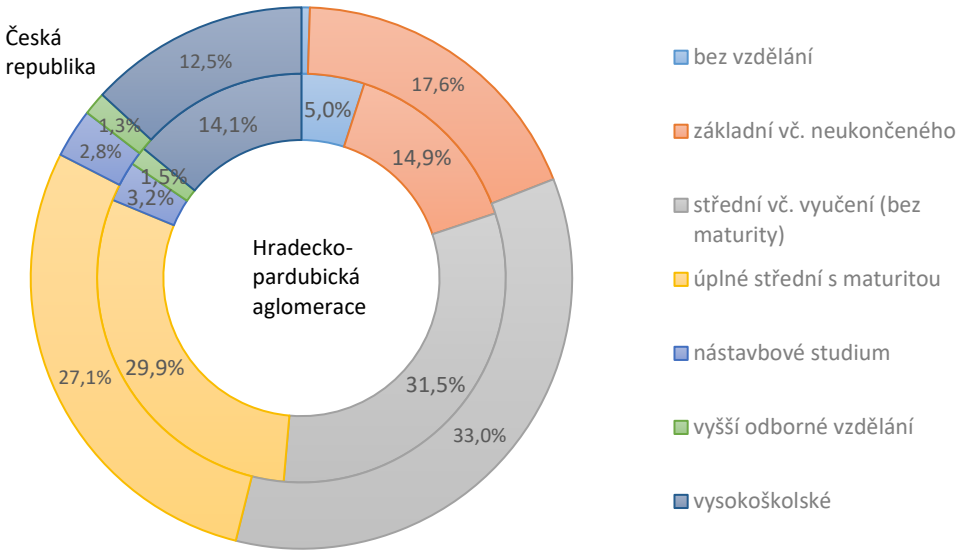
2.1.5 VZDĚLÁVÁNÍ

Vzdělanostní úroveň, kterou do určité míry ovlivňuje dostupnost a kvalita vzdělávacích institucí, je jedním ze základních ukazatelů kvality lidských zdrojů. Zajištění kvalifikované a kvalitní pracovní síly pro zaměstnavatele v aglomeraci by mělo být hlavním úkolem zejména středních (SŠ) a vyšších odborných škol (VOŠ). Poptávka po určitých profesích by měla mít vliv také na strukturu nabízených studijních oborů tak, aby absolventi středních a vyšších odborných škol nacházeli uplatnění na místním trhu práce. Neméně významná je také práce v mateřských (MŠ) a základních školách (ZŠ), kde je potřebné postupně děti navádět k tomu, aby přemýšlely o svých kvalitách, schopnostech a dokázaly se rozhodnout pro budoucí povolání.

2.1.5.1 Vzdělanostní struktura obyvatelstva

Hradecko-pardubická aglomerace patří k územím s vyšší průměrnou úrovní vzdělanosti obyvatel, viz Graf 57.[32] V roce 2011 ve vzdělanostní struktuře převažovali obyvatelé s minimálně dosaženým úplným středním vzděláním s maturitou a vyšším (rok 2011 = 48,6 %), což byly hodnoty jak nad průměrem ČR, tak i obou krajů, na jejichž území se aglomerace nachází. Do aglomerace bylo v roce 2011 koncentrováno 14 % vysokoškolsky vzdělaných osob a necelých 35 % obyvatel s úplným středním vzděláním s maturitou.

Graf 57 Porovnání vzdělanostní struktury obyvatelstva ve věku 15 a více let v aglomeraci a v ČR (r. 2011)

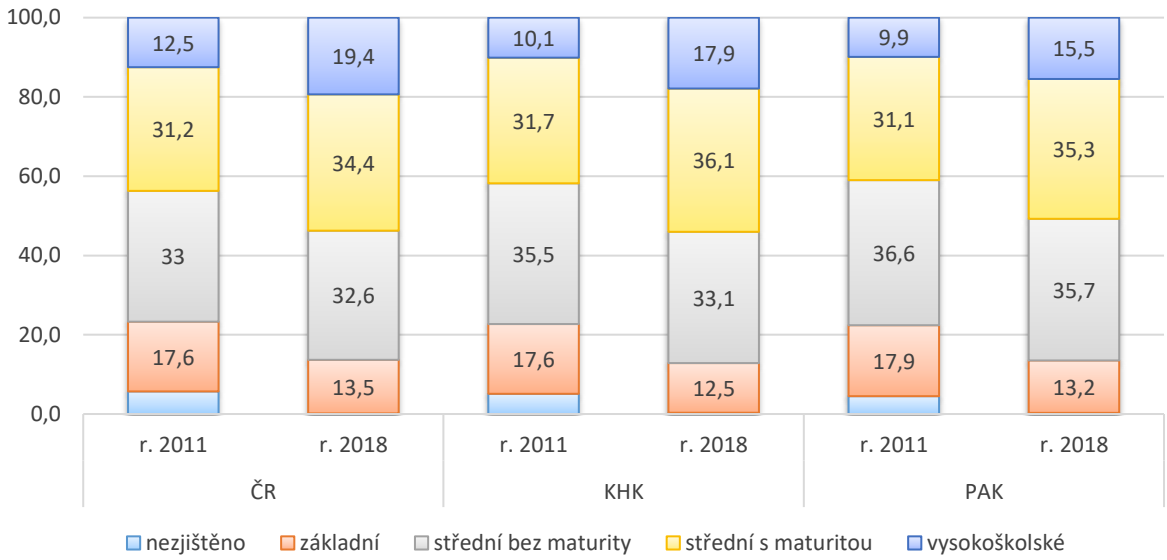

Zdroj: ČSÚ, SLDB 2011

Z dat za oba kraje, jejichž výstupem je Graf 58, lze předpokládat, že vzdělanostní struktura v území aglomerace se za sledované období zlepšila. Královéhradecký kraj i Pardubický kraj patří v porovnání s ostatními kraji ČR k regionům s průměrnou úrovní vzdělanosti obyvatel. Vzdělanostní struktura obyvatel se trvale zlepšuje a téměř již dosahuje průměru ČR. Necelou polovinu populace starší 15 let tvoří v obou krajích lidé s maximálním dosaženým základním nebo středním vzděláním bez maturity – průměr ČR je 46,3 %. Nad průměrem ČR se kraje pohybují u podílu osob se středním vzděláním bez maturity i s maturitou. Podíl obyvatel s vysokoškolským vzděláním v krajích roste, ale stále je pod průměrem ČR v rozmezí 1,5 - 4 p. b.

[32] *Za území aglomerace jsou dostupná data za vzdělanostní strukturu pouze ze SLDB 2011. Aktuální data jsou k dispozici pouze za Královéhradecký kraj a Pardubický kraj, ve kterých se aglomerace nachází.*

Graf 58 Porovnání vzdělanostní struktury obyvatelstva ve věku 15 a více let v Královéhradeckém, Pardubickém kraji a v ČR v letech 2011 a 2018

Zdroj: Zaměstnanost a nezaměstnanost podle výsledků výběrového šetření pracovních sil (VŠPS), vlastní zpracování

2.1.5.2 Vzdělávání v aglomeraci

Z pohledu potřeb obyvatel aglomerace je také důležitá dostupnost jednotlivých úrovní vzdělávací soustavy. Zřizovateli škol a školských zařízení na území Hradecko-pardubické aglomerace jsou obce, kraje, církve a náboženské společnosti, Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR a další fyzické nebo právnické osoby. Obce zřizují naprostou většinu základních a mateřských škol v aglomeraci z důvodu povinnosti zajistit podmínky pro plnění povinné školní docházky a podmínky pro předškolní vzdělávání dětí s místem trvalého pobytu na svém území. Podrobné hodnocení vzdělávací soustavy v aglomeraci je provedeno odděleně po jednotlivých typech vzdělávacích institucí.

Předškolní vzdělávání a péče

Předškolní vzdělávaní je institucionálně zajišťováno mateřskými školami. Dále o děti pečují dětské skupiny a zařízení pečující o děti do tří let.

Výchova a péče o děti do tří let není v ČR systémově řešena. Do 1. 4. 2012 tuto péči poskytovaly jesle, které patřily mezi zvláštní dětská zdravotnická zařízení zajišťující všestranný rozvoj dětí ve věku do 3 let. S účinností ode dne 1. 4. 2012 je v platnosti zákon č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách, který částečně nahrazuje zákon č. 20/1966 Sb. V souladu s tímto zákonem již jesle nepatří mezi zdravotnická zařízení. Obdobnou péči, která byla poskytována v jeslích, je možno poskytovat kupř. v režimu vázané živnosti dle zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání, ve znění pozdějších právních předpisů, „péče o děti do 3 let věku v denním režimu“. Statistika Ministerstva zdravotnictví ČR na úroveň obcí tak již není dostupná.

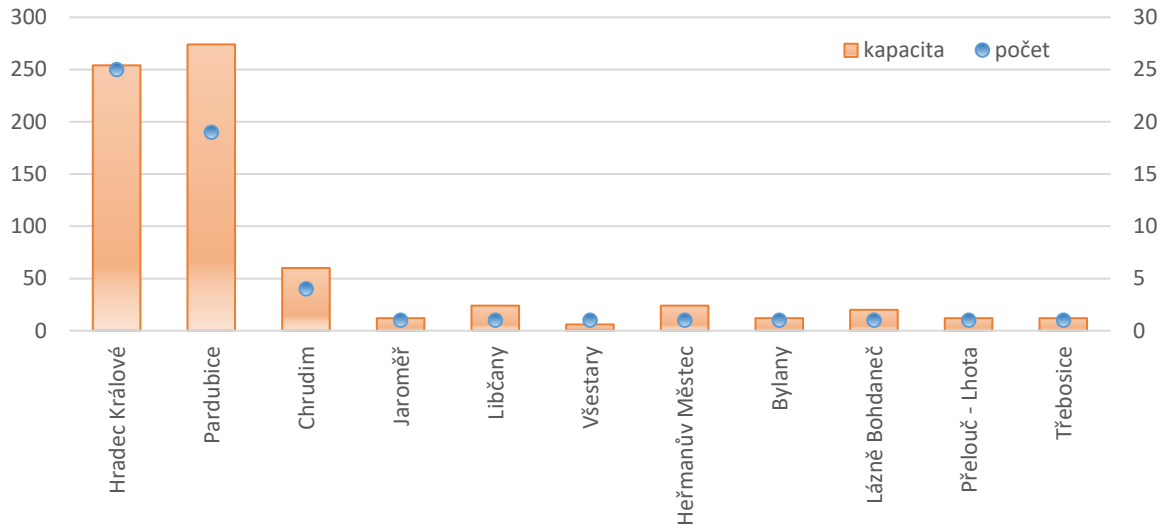
Jesle jsou nahrazovány a doplňovány soukromými institucemi, které však mohou být finančně náročné, tudíž pro rodiny často nedostupné a absence širšího spektra těchto zařízení může znemožňovat zapojení matek po mateřské a návazné rodičovské dovolené dříve než ve 3 letech dítěte. V území aglomerace působí jesle v Hradci Králové, jejichž zřizovatelem je statutární město Hradec Králové. Zařízení péče o děti do 3 let bylo v roce 2016 transformováno na dvě dětské skupiny. V aglomeraci působí dále celkem 9 organizací (z toho 3 veřejné a 6 soukromých) poskytujících služby péče o dítě do

tří let věku v denním režimu (6 v Hradci Králové, 2 v Pardubicích a 1 v Chrudimi). Od roku 2017 podporuje MPSV zřizování mikrojeslí. Mikrojesle jsou koncipovány jako veřejná služba péče o děti, která nabízí pravidelnou profesionální péči o děti od šesti měsíců do čtyř let v kolektivu maximálně čtyř dětí. Na území aglomerace se mikrojesle nachází v hradecké části v 5 obcích (Habřina, Hořiněves, Smiřice, Světí, Všestary) a v pardubické části ve třech městech (Pardubice – 3 subjekty, Chrudim – 2 subjekty, Přelouč).

Důležitou roli v předškolním vzdělávání sehrávají v posledních letech dětské skupiny (DS), které rozšířily spektrum nabízených služeb pro předškolní děti. Dětské skupiny poskytují pravidelnou péči o předškolní děti již od jednoho roku věku do zahájení povinné školní docházky. Umožnují docházku v rozsahu nejméně 6 hodin denně každý pracovní den v týdnu. Dle nastavených standardů může být v dětské skupině maximálně 24 dětí. Dle velikosti skupiny je pak určen počet pečujících osob s pedagogickým, zdravotnickým či sociálním vzděláním nebo s profesní kvalifikací chůvy. Dětské skupiny poskytují služby buď široké veřejnosti, tzv. veřejná dětská skupina, nebo mohou být zřizovány zaměstnavatelem jako služba určená pro děti jeho zaměstnanců, tj. podniková dětská skupina.

Na území Hradecko-pardubické aglomerace působilo v roce 2020 dle evidence MPSV[33] celkem 56 dětských skupin o celkové kapacitě 710 míst. V hradecké části aglomerace se nachází 50 % dětských skupin s kapacitou 296 míst, které jsou lokalizovány zejména do Hradce Králové (25 DS), Jaroměře, Libčan a Všestar. Pardubická část aglomerace nabízí 414 míst v dětských skupinách, které jsou z velké části lokalizovány do Pardubic (19 DS), dále pak do Chrudimi (4 DS), Lázní Bohdaneč, Bylan, Přelouče a Třebosic. Poskytovatelem na území aglomerace jsou především nestátní neziskové organizace (NNO), dále pak vysoká škola (VŠ) a zaměstnavatelé. Kapacitu dětských skupin na území Hradecko-pardubické aglomerace v roce 2020 znázorňuje Graf 59.

Graf 59 Kapacita dětských skupin na území Hradecko-pardubické aglomerace (rok 2020)

Zdroj: MPSV ČR - http://www.dsmpsv.cz

V nejširší míře zajišťují předškolní vzdělávaní mateřské školy, popř. je realizováno v přípravných třídách základních škol. V roce 2020 nabízelo předškolní vzdělávání v mateřských školách na území Hradecko-pardubické aglomerace celkem 72 obcí, což je necelá polovina (47,3 %) území aglomerace.

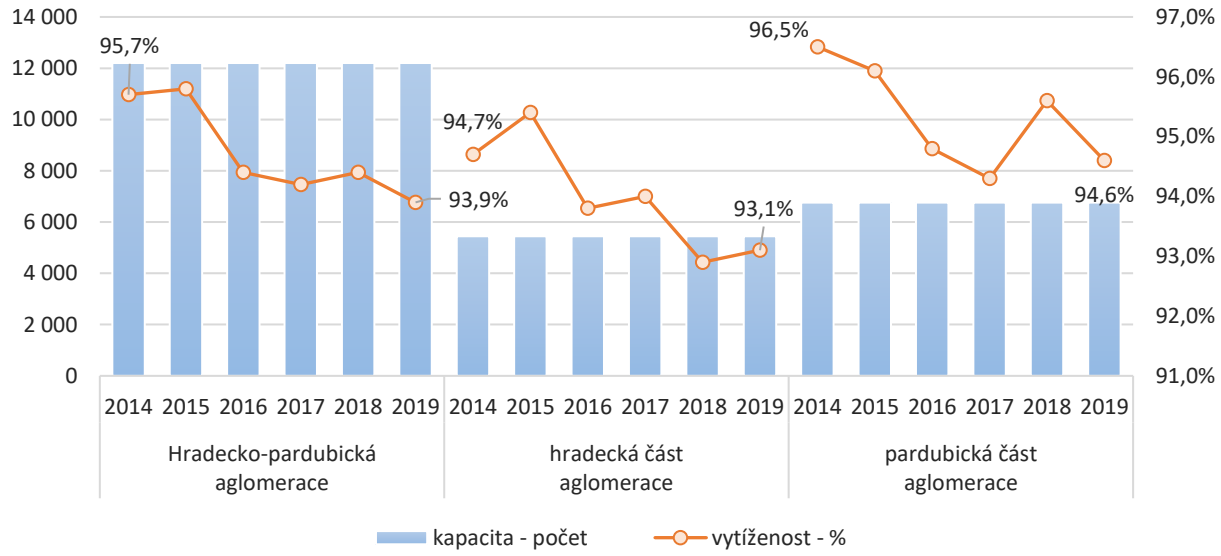
Předškolní vzdělávání zajišťuje v území celkem 147 subjektů registrovaných v rejstříku škol, z toho 89,2 % zřizovatelů byly obce, 6,8 % privátní subjekty, 2 % kraje a 2 % církev. Pozitivní trend prudkého

[33] *Projekt MPSV ČR Podpora implementace dětských skupin http://www.dsmpsv.cz*

růstu počtu dětí v MŠ se v posledních třech letech zastavil, což je zřejmé i z grafu – Graf 60. Ze 72 obcí mělo plně naplněnou kapacitu 21 obcí (29 %). Dalších 30 obcí mělo naplněnost 90 % a vyšší –

Obrázek 23. Tento trend odpovídá demografickému vývoji počtu živě narozených dětí. Zvýšený zájem o předškolní vzdělávání již pomíjí a populačně silnější ročníky 2007–2010 se přesunuly na ZŠ.

Graf 60 Kapacita a vytíženost mateřských škol zřizovaných obcemi na území Hradecko-pardubické aglomerace v letech 2014–2019

Zdroj: MŠMT ČR – rejstřík škol, Ministerstvo financí ČR, vlastní výpočty

Zvýšená poptávka po předškolním vzdělávání (instituce pro děti do 3 let či MŠ) bude v budoucnu především lokální záležitostí spojenou s možností nástupu do MŠ již od dvou let dítěte a se zajištěním povinné školní docházky před nástupem na ZŠ. Mateřské školy mohou využít pro zajištění péče pro děti od 2 do 3 let chůvy.[34]

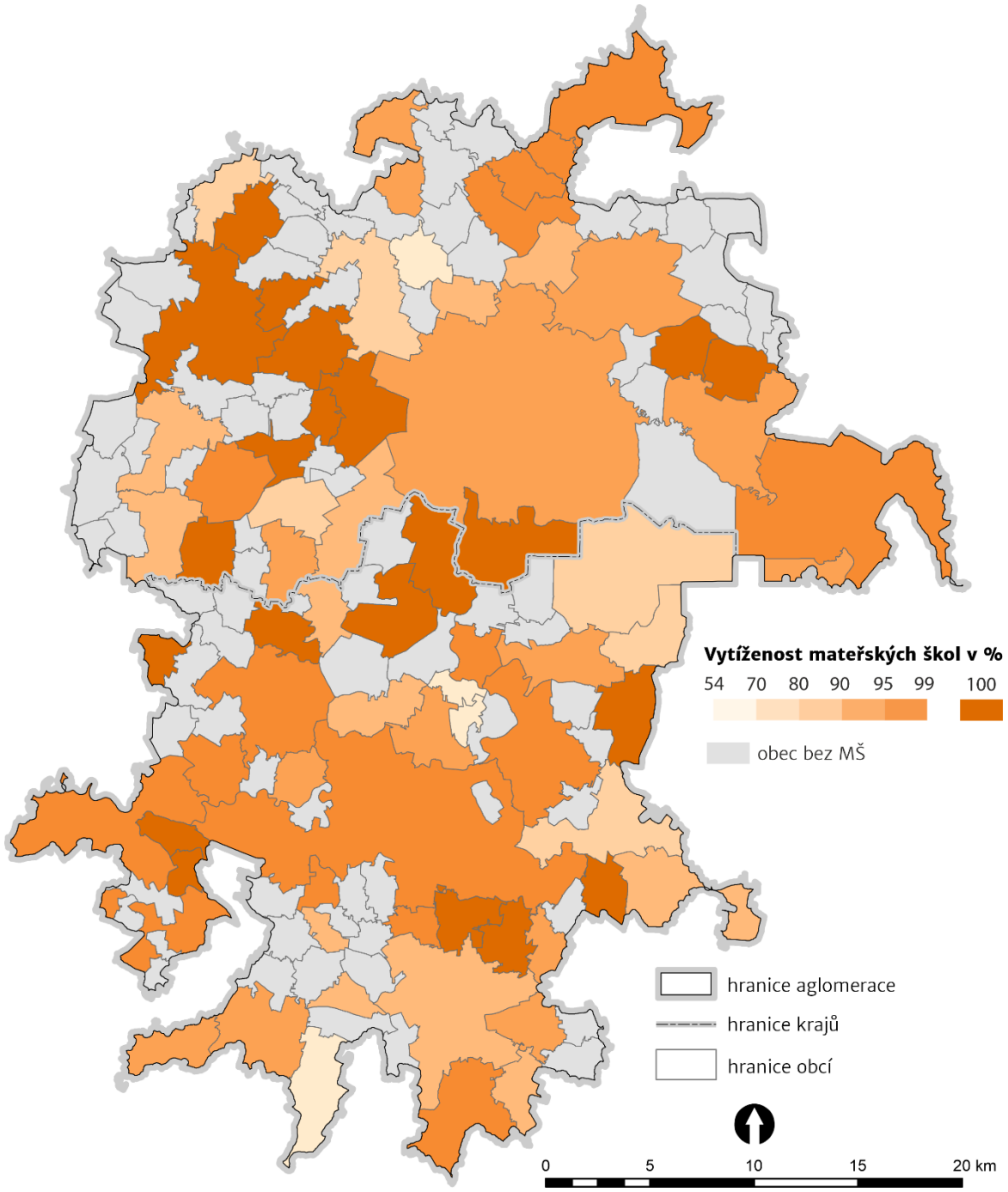
Zvýšený zájem může být o některá zařízení nabízející alternativní formy vzdělávání a také může být spojen s kvalitou nabízeného vzdělání či s intenzivnějším rozvojem některých území. Krátkodobě lze očekávat také zvýšený zájem v obcích ve vazbě na intenzivnější bytovou výstavbu.

Místní akční plány (MAP) ORP Hradec Králové i ORP Pardubice mapují hlavní problémy, potřeby a plány jednotlivých vzdělávacích institucí v území. Dle dostupných informací[35] potřebují mateřské školy rozvíjet zejména následující oblasti – investice do infrastruktury včetně vybavení, navýšení stávajících kapacit a stavbu nových MŠ, polytechnické vzdělávání, inkluzivní/společné vzdělávání, matematickou a čtenářskou pregramotnost, iniciativu a kreativitu dětí. Kromě toho je nezbytné podporovat zvyšování kvality předškolního vzdělávání, a to prostřednictvím dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků či modernizace a inovací v oblasti vzdělávání.

[34] *„Předškolní vzdělávání se organizuje pro děti ve věku zpravidla od 3 do 6 let, nejdříve však pro děti od 2 let. Dítě mladší 3 let nemá na přijetí do mateřské školy právní nárok (paragraf 34 odst. 1, Školského zákona).*

[35] *Analýza vývoje a situace vzdělávání v ORP Pardubice (březen 2019), Analýza území MAP II na území SO ORP Hradec Králové*

Obrázek 23 Vytíženost mateřských škol zřizovaných obcemi ve školním roce 2019/2020

Zdroj: MŠMT – rejstřík škol,
Ministerstvo financí ČR, vlastní výpočty

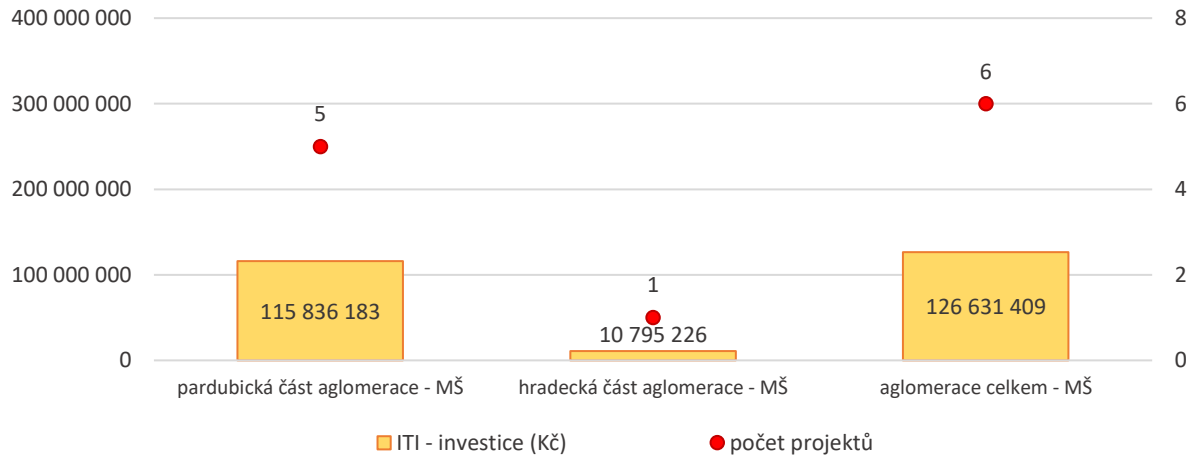
Investice a rozvoj vzdělávání

Podíl mateřských škol, které úspěšně využily finanční prostředky z IROP na výstavbu nebo modernizaci budov, bylo v aglomeraci velmi málo – necelá 3 %. V programovém období 2014–2020 bylo na území aglomerace zatím[36] zrealizováno celkem 6 projektů v rámci individuálních výzev IROP zaměřených na

[36] *Počty realizovaných/zrealizovaných projektů k 1. 6. 2020*

rozšíření kapacit MŠ v celkové výši 122 631 409 Kč (Graf 61). Všechny projekty byly zaměřeny na rozšiřování kapacit vzdělávacích institucí mateřské školy, případně dětské skupiny (viz Příloha 2).

Graf 61 Přehled investic mateřských škol z IROP (červen 2020)

Zdroj: Monitorovací systém MS2014+

Zjišťování absorpční kapacity[37] realizované v roce 2019 ukázalo, že v území zůstává obecná potřeba zlepšení technického stavu MŠ včetně zahrad a vybavenosti areálů, zajištění odpovídajícího vybavení dle aktuálních standardů.

V ostatních oblastech uvedly mateřské školy jako nejvýznamnější překážky pro rozvoj:

- polytechnické vzdělávání – nedostatek financí, absenci pozice samostatného pracovníka pro rozvoj polytechnického vzdělávání, malý zájem pedagogů o tuto oblast nebo jejich strach o bezpečnost dětí;
- inkluzivní/společné vzdělávání – velký počet dětí ve třídách, nedostatek pedagogických i nepedagogických pracovníků kvalifikovaných pro práci s dětmi se speciálními vzdělávacími potřebami (např. asistentů pedagoga, pedagogické i nepedagogické pracovníky), technická nemožnost bezbariérových úprav školy;
- matematická a čtenářská pregramotnost – nevyhovující materiálně-technické zázemí, chybějící finanční prostředky na inovace, výměnu a nákup dostatečného množství pomůcek, málo interaktivních metod a možností pro sdílení dobré praxe;
- rozvoj kompetencí k iniciativě a kreativitě dětí – nedostatek finančních prostředků pro zajištění pomůcek, literatury apod., nedostupnost informačních a komunikačních technologií a chybějící příležitosti k dalšímu vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti rozvoje iniciativy a kreativity dětí.

[37] *Mapování absorpční kapacity pro období 2021+ v území Hradecko-pardubické aglomerace (2019) realizované nositelem ITI*

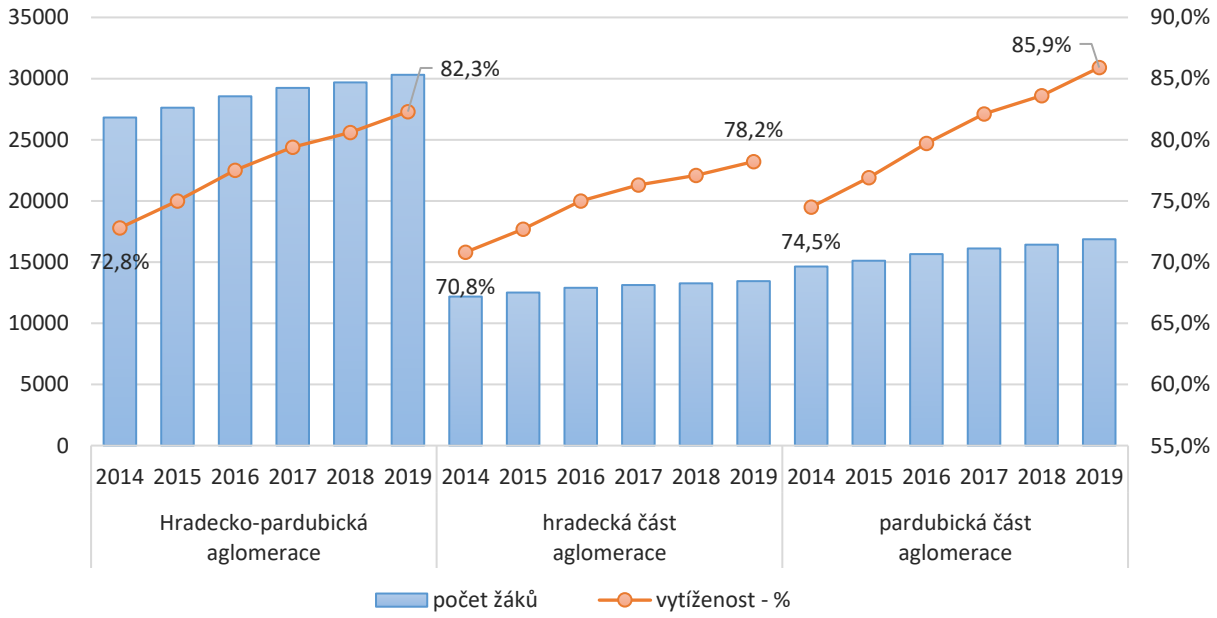
Základní vzdělávání

V roce 2020 působilo na území Hradecko-pardubické aglomerace celkem 112 základních škol, přičemž v naprosté většině (79,5 %) byly zřizovatelem obce. Základní školy s 1. stupněm se nachází v celkem 25 obcích a základní školy s 1. a 2. stupněm v 26 obcích. Mnohé školy, zejména v Pardubicích a Hradci Králové, jsou specializované na určité oblasti (jazyky, tělesná výchova, matematika apod.) a vytvářejí tak prostor pro nadané žáky.

Kapacitu základních škol lze považovat za dostatečnou i vzhledem k růstu počtu žáků v posledních letech. Graf 62 vypovídá, že negativní trend poklesu počtu žáků na základních školách se zastavil a počet žáků v posledních letech na základních školách mírně stoupá, což je způsobeno zejména vlivem vyššího přílivu dětí do 1. ročníků. Od školního roku 2013/14 došlo v aglomeraci k nárůstu o 3 491 žáků, tedy o více jak 13 %. Tento pozitivní trend se však v následujících letech změní. Na základě demografického vývoje lze očekávat postupný obrat. Počet dětí nastupujících do prvních tříd se bude stabilizovat, postupem času začne mírně klesat a dočasně poroste počet žáků na druhém stupni.

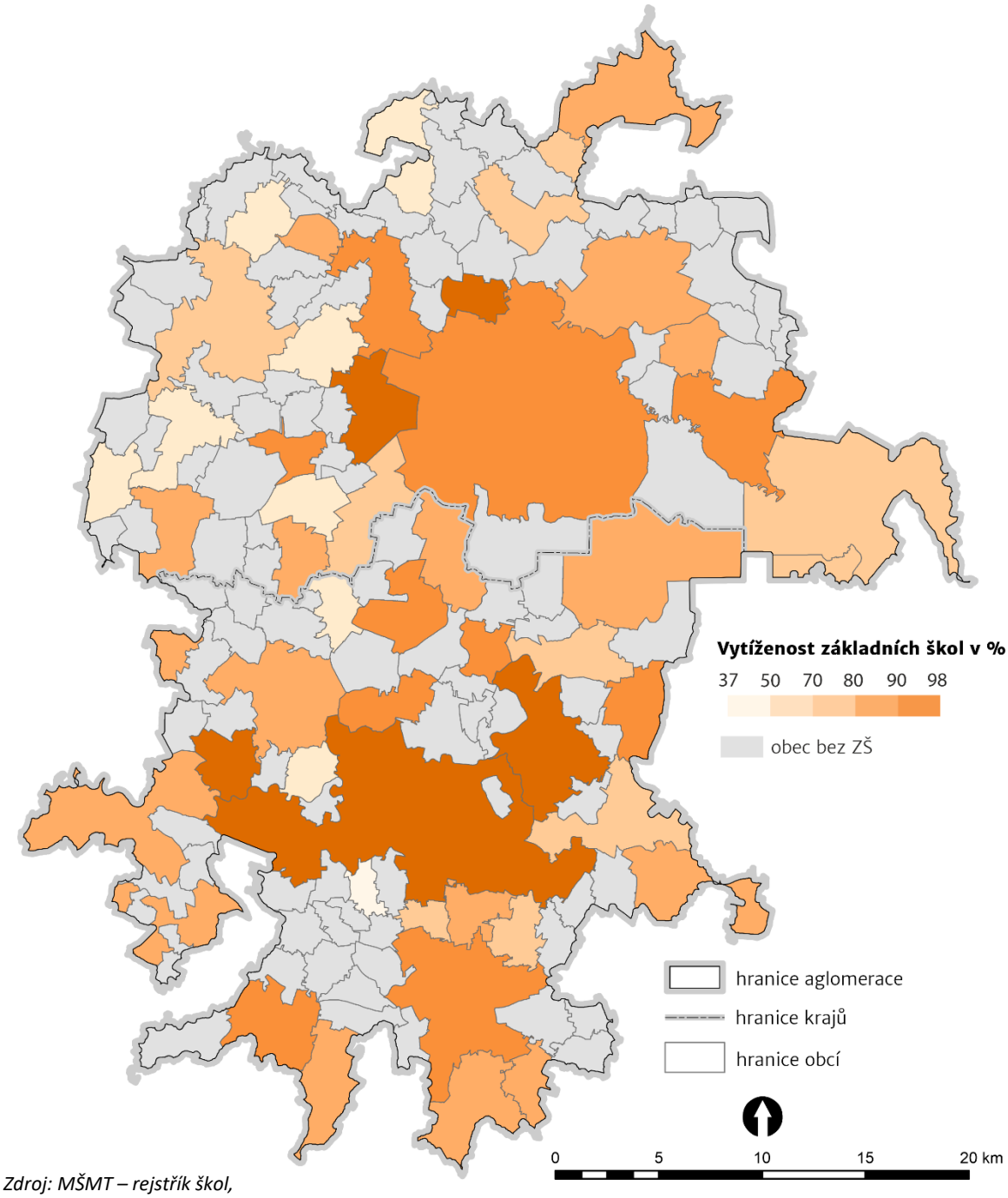
Celkové kapacity základních škol zřizovaných obcemi v Hradecko-pardubické aglomeraci, které jsou 36 834 míst, jsou využívány zhruba na 82,3 %. Podrobnější analýza naplněnosti kapacit jednotlivých základních škol ukazuje, že v roce 2020 byla vyšší vytíženost základních škol v pardubické části aglomerace (85,9 %) v porovnání s hradeckou částí (78,2 %). Žádná obec nevykazovala ve školním roce 2019/2020 vytížení 100 %. Celkem 5 obcí (10 %) mělo vytíženost základních škol vyšší než 90 %. Naopak 16 % základních škol nedosahuje nad 50 % vytíženosti – Obrázek 24.

Graf 62 Počet žáků a vytíženost základních škol na území Hradecko-pardubické aglomerace zřizovaných obcemi v letech 2014–2019

Zdroj: MŠMT – rejstřík škol, Ministerstvo financí ČR, vlastní výpočty

Obrázek 24 Vytíženost základních škol zřizovaných obcemi ve školním roce 2019/2020

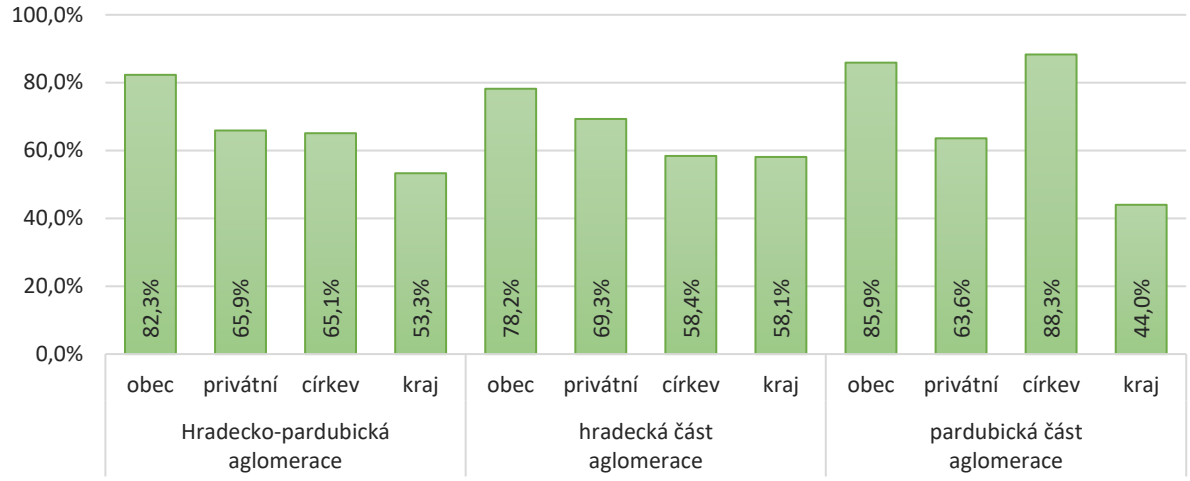

Zdroj: MŠMT – rejstřík škol,
Ministerstvo financí ČR, vlastní výpočty

Kromě základních škol zřizovaných obcemi fungují v území aglomerace také základní školy zřizované dalšími subjekty. V roce 2020 bylo v rejstříku škol evidováno celkem 23 subjektů, přičemž 56,5 % je zřizováno soukromým nebo neziskovým subjektem, 21,7 % kraji, 13 % církví a dvě školy zřizuje v území MŠMT. Celkově tato zařízení nabízí kapacitu 3 106 míst.

Vytíženost základních škol dle typu zřizovatele uvádí následující Graf 63. Mezi nejvíce vytížené patří základní školy zřizované obcemi a následně ZŠ zřizované privátními či neziskovými subjekty. Nejméně vytíženými ZŠ jsou školy zřizované kraji. U základních škol zřizovaných kraji se ve většině případů jedná o speciální vzdělávací instituce – speciální ZŠ pro děti se specifickými potřebami vzdělávání, ZŠ při FN HK nebo při diagnostickém ústavu apod.

Graf 63 Vytíženost základních škol dle typu zřizovatele ve školním roce 2018/2019

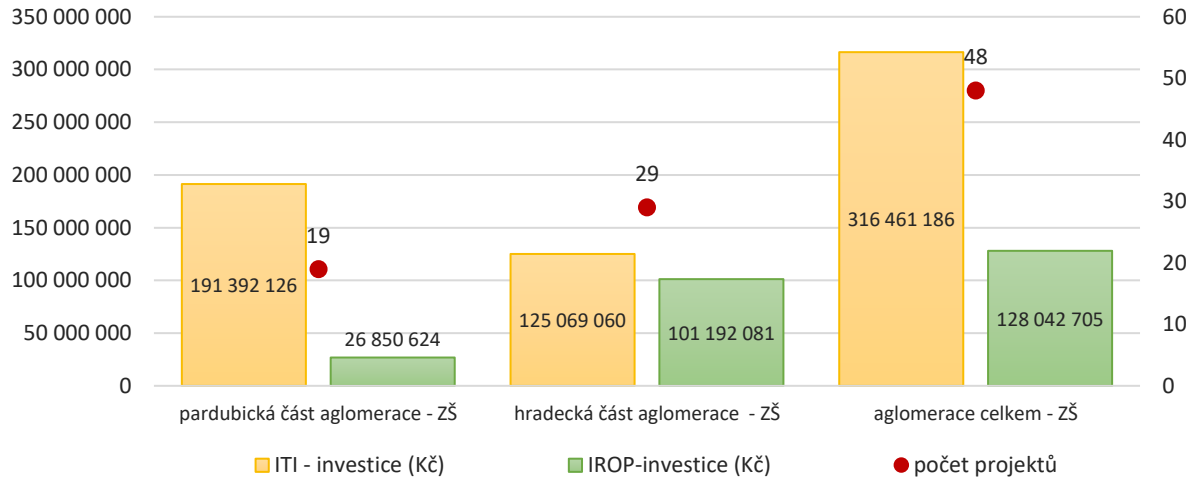
Zdroj: MŠMT, vlastní zpracování

Síť základních škol je na území aglomerace doplněna ještě základními uměleckými školami. Na území aglomerace působí celkem 16 subjektů o celkové kapacitě 10 677 míst, přičemž 75 % je zřízeno obcemi a představují podíl cca 25 % všech základních uměleckých škol obou krajů. Informace o základních uměleckých školách jsou uvedeny v podkapitole 8.4 Základní umělecké vzdělávání.

Investice a rozvoj vzdělávání

Podíl základních škol, které úspěšně využily finanční prostředky IROP na výstavbu nebo rekonstrukci odborných učeben, byl v aglomeraci 31 %. V programovém období 2014–2020 bylo zatím na území aglomerace zrealizováno celkem 48 projektů[38] zaměřených na modernizaci učeben základních škol v celkové výši 444 503 891 Kč (Graf 64). Z celkového počtu bylo 30 projektů financováno z výzev ITI Hradecko-pardubické aglomerace a 18 projektů z jiných výzev IROP. Všechny projekty byly zaměřeny na budování či modernizaci učeben technických, přírodovědných či řemeslných oborů a pro práci s digitálními technologiemi, zajištění bezbariérovosti a vnitřní konektivity školy – viz Příloha 2.

Graf 64 Přehled investic základních škol z IROP (červen 2020)

Zdroj: Monitorovací systém MS2014+

[38] *Počty projektů jsou k 1. 6. 2020.*

Pro období 2020–2022 je schválena v území aglomerace realizace dalších 12 projektů zaměřených na budování či modernizaci odborných učeben technických, přírodovědných a řemeslných oborů a pro práci s digitálními technologiemi v celkové výši 214 555 939 Kč. Z celkové počtu bude 9 projektů realizováno v pardubické části aglomerace a 3 projekty v hradecké části aglomerace.

Místní akční plány vzdělávání uvádějí jako problém základního vzdělávání v aglomeraci nedostatečné infrastrukturní, materiální a personální zajištění podmínek pro zkvalitnění výuky směrem ke klíčovým kompetencím žáků. Dle dostupných zdrojů[39] se území aglomerace potýká s významným nedostatkem infrastruktury a vybavení pro podporu rozvoje polytechnického vzdělávání, a to nejen na školách, ale také v rámci volnočasových aktivit. Jako nejvýznamnější překážky v oblasti podpory polytechnického vzdělávání na ZŠ byly identifikovány nedostatečné a neodpovídající prostory pro výuku, nevhodné či žádné vybavení laboratoří, odborných učeben, dílen apod. Problémem je také nedostatek financí na úhradu vedení volitelných předmětů a kroužků. Učitelé polytechnických předmětů nemají často dostatečné jazykové znalosti pro integrovanou výuku předmětu a cizího jazyka (označovanou anglickou zkratkou CLIL, tj. content and language integrated learning) a ve školách chybí samostatný pracovník pro rozvoj polytechniky. Tyto překážky jako nejvýznamnější shodně označily školy v celé ČR.

Základní školy na území Hradecko-pardubické aglomerace mají zájem nadále investovat do zlepšení infrastruktury pro vzdělávání za účelem zvyšování kompetencí a dovedností žáků, chtějí zvyšovat zájem žáků o přírodní a technické obory, propojovat znalosti z oblasti polytechniky s každodenním životem a budoucí profesí. Kromě investic do infrastruktury je nezbytné zvyšovat také vlastní kvalitu vzdělávání na základních školách. Je potřebné, aby školy disponovaly dostatečným množstvím vzdělávacích materiálů a učitelé přírodních a technických oborů rozvíjeli své znalosti (kurzy dalšího vzdělávání, studium literatury aj.) v oblasti polytechnického vzdělávání a využívali je aktivně ve výuce, a to mj. prostřednictvím zavádění inovativních metod a forem vzdělávání. Na základních školách je nezbytné dále podporovat rozvoj kvalitních školních poradenských pracovišť. V posledních letech došlo ke zlepšení spolupráce škol a firem, přesto tuto formu zvyšování zájmu o technické obory využívá stále velmi malý podíl základních škol.

Zjišťování absorpční kapacity[40] a MAP ORP Pardubice i ORP Hradec Králové identifikovaly, že problematický je také technický stav sportovišť, tělocvičen, zahrad či stravovacích provozů základních škol. Vzhledem k nedostatečným finančním prostředkům jsou tyto části vzdělávacích institucí v nevyhovujícím a v některých případech až havarijním stavu.

Z celkového pohledu aglomerace lze nabídku předškolního i základního vzdělávání považovat za dostatečnou. Budoucí změny počtu žáků by měly být v rámci jednotlivých škol organizačně řešitelné. Lze však očekávat místní odlišnosti, a to jak v pozitivním, tak negativním smyslu související s celkovým rozvojem jednotlivých obcí aglomerace. Optimalizací mateřských a základních škol mohou být v budoucnu ohroženy zejména venkovské a periferní obce. Zvýšený zájem o předškolní a základní vzdělání bude spíše lokální záležitostí spojenou buď s kvalitou nabízeného vzdělání či s intenzivnějším rozvojem některých obcí. Krátkodobě lze ještě očekávat zvýšený zájem ve větších městech ve vazbě na intenzivnější bytovou výstavbu.

[39] Analýza vývoje a situace vzdělávání v ORP Pardubice (březen 2019), Analýza území MAP Hradecko (červen 2019)

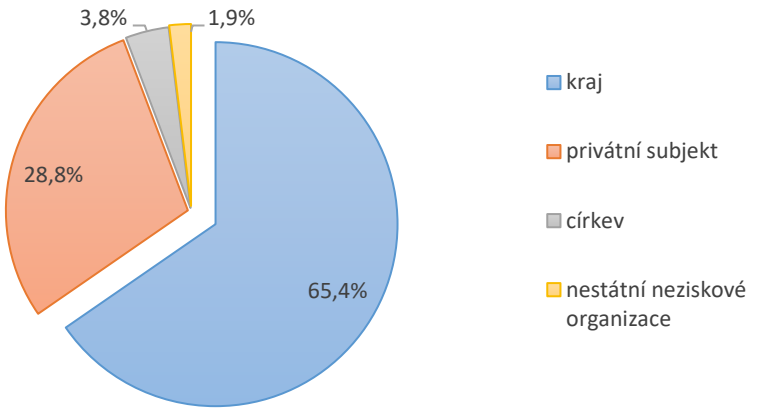
[40] Mapování absorpční kapacity pro období 2021+ v území Hradecko-pardubické aglomerace (2019) realizované nositelem ITI

Střední vzdělávání

Na území Hradecko-pardubické aglomerace působilo v roce 2019 celkem 52 středních škol, které byly lokalizovány v 8 obcích – Pardubice, Chrudim, Přelouč, Rybitví, Hradec Králové, Jaroměř, Třebechovice pod Orebem.

V roce 2019 nabízely střední školy na území aglomerace celkovou kapacitu 25 927 míst, přičemž z toho většinu zřizoval Královéhradecký kraj (16 škol/30,8 %) a Pardubický kraj (18 škol/34,6 %) – viz Graf 65. Druhým významným zřizovatelem SŠ v území aglomerace je privátní sektor, který je zřizovatelem celkem 16 škol. Dvě střední školy jsou zřízeny církví.

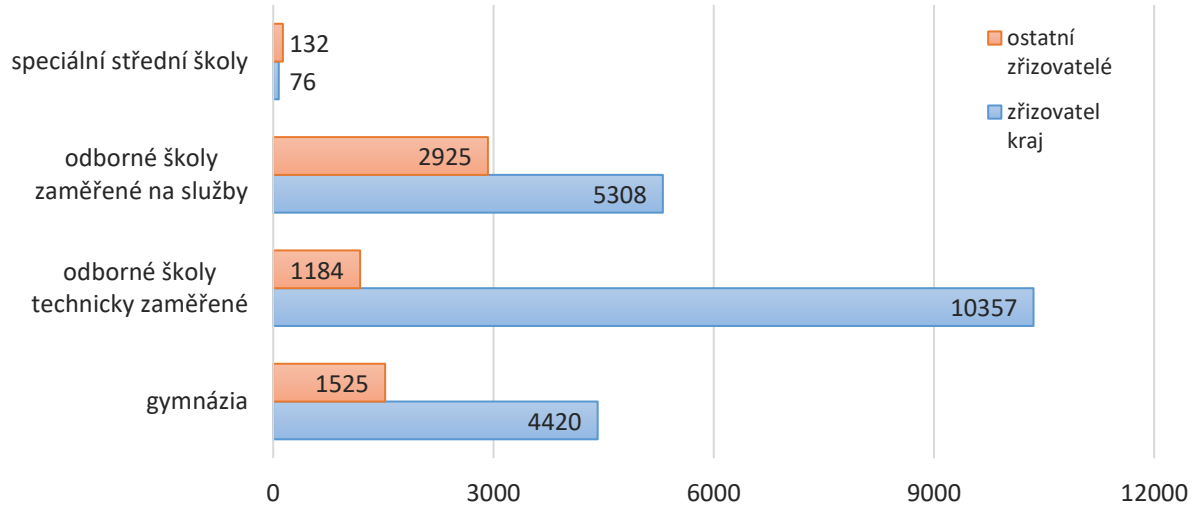
Graf 65 Střední školy v Hradecko-pardubické aglomeraci dle zřizovatele (k 1. 1. 2020)

Zdroj: MŠMT – rejstřík škol

Negativní trend ve vývoji počtu žáků středních škol se na území Hradecko-pardubické aglomerace zastavil zhruba před třemi lety. V území aglomerace jako celku počet žáků na středních školách dlouhodobě stagnuje. Rozdíly jsou však patrné v jednotlivých částech aglomerace – viz Graf 67. Počet žáků na středních školách na území pardubické části aglomerace roste a za poslední tři roky se zvýšil o více jak 2 %. Naopak na středních školách na území hradecké části aglomerace se počet snížil o téměř 4 %.

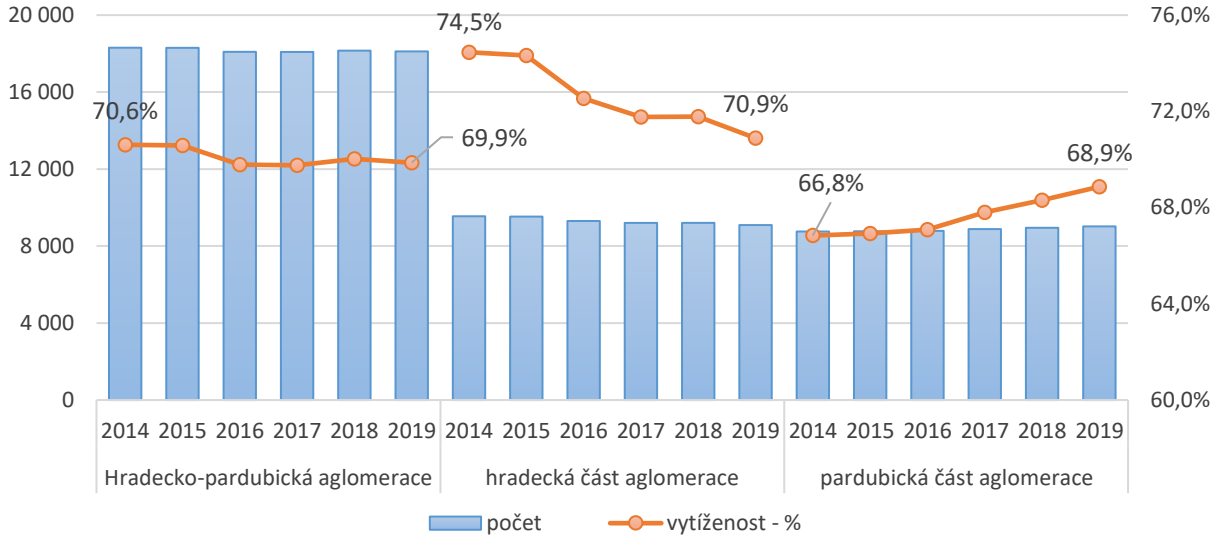
Graf 66 Kapacita středních škol na území Hradecko-pardubické aglomerace (k 1. 1.2020)

Zdroj: MŠMT – rejstřík škol, vlastní výpočty

V následujících letech lze díky příznivému vývoji počtu žáků na základních školách očekávat postupný mírný nárůst počtu zájemců hlásících se do prvních ročníků středních škol. Tento růst však nedosáhne plné kapacity nabízených míst.

Graf 67 Počet žáků a vytíženost středních škol na území Hradecko-pardubické aglomerace v letech 2014–2019

Zdroj: MŠMT – rejstřík škol, vlastní výpočty

Nejvyšší zájem je dlouhodobě o studium oborů s maturitní zkouškou a o studium na gymnáziích. Na území aglomerace se nachází celkem 12 gymnázií, která jsou soustředěna do 5 měst a jedná se o zhruba třetinu všech gymnázií obou krajů. Gymnázia v aglomeraci se podílí na celkové kapacitě středních škol téměř 23 %. Z celkového počtu využívá pět gymnázií svou kapacitu nad 90 %, přičemž dvě soukromá gymnázia lokalizovaná do Hradce Králové byla ve školním roce 2018/19 naplněna nad 95 %. S nižší naplněností se potýkají zejména gymnázia v menších městech, kde se vytíženost pohybuje v rozmezí 59–79 % (vytíženost pod 60 % měla ve školním roce 2018/19 celkem 2 gymnázia).

Celkem 36 středních odborných škol lokalizovaných v aglomeraci se podílí na celkové kapacitě nabízených míst zhruba 76 %. Technicky zaměřené střední odborné školy (celkem 19 škol) se podílí na celkové kapacitě téměř 44,5 % a jejich kapacita je využita na 67 %. V pardubické části aglomerace má téměř naplněnu kapacitu Střední průmyslová škola elektrotechnická a Vyšší odborná škola Pardubice (95,5 %) a Střední průmyslová škola chemická Pardubice (94,3 %). Zájem o studium na těchto školách roste, což dokazuje růst počtu studentů v posledních 4 letech. V hradecké části aglomerace byly střední odborné školy naplněny ve školním roce 2018/19 v rozmezí 44–76,5 %.

Středních odborných škol specializujících se na obory z oblasti služeb je ve městech aglomerace lokalizováno celkem 17 a jejich kapacita je využita zhruba na 69 %. Kapacitu nad 90 % měly ve školním roce 2018/19 naplněnu čtyři střední odborné školy v hradecké části aglomerace – Obchodní akademie, Střední pedagogická škola, Vyšší odborná škola cestovního ruchu a Jazyková škola s právem státní jazykové zkoušky, s.r.o. (100 %), Vyšší odborná škola zdravotnická a Střední zdravotnická škola, Hradec Králové, Komenského 234 (94,2 %), Střední odborná škola veterinární, Hradec Králové-Kukleny, Pražská 68 (92,4 %) a Střední škola vizuální tvorby s.r.o. (91,6 %). V pardubické části aglomerace měla kapacitu naplněnu z více jak 90 % Střední zdravotnická škola, Pardubice (90,5 %).

V území aglomerace přetrvává v oblasti středního školství několik problémů. Absolventi poptávaní na trhu práce nejsou dle zaměstnavatelů stále dostatečně připraveni na výkon své profese – důvodem mohou být často snížené nároky na studijní předpoklady uchazečů ke vzdělávání, nedisciplinovanost

žáků, vědomostní, morální a sociální nepřipravenost, ale i nižší intenzita spolupráce škol a zaměstnavatelů. Na středních odborných školách je stále nízká účast specialistů a odborníků z praxe v rámci procesu výuky a praktického vyučování, nedostačující kontakt pedagogů s reálnou praxí, malá provázanost teoretické a praktické výuky, a především rozdílné vzdělávací představy a zaměstnavatelů (nízká participace zaměstnavatelů na tvorbě a revizích rámcových vzdělávacích programů).

Přestože zejména v Pardubickém kraji mírně vzrostl zájem o polytechnické a odborné vzdělávání na středních školách, tak tento zájem stále není dostatečný, a to zejména v hradecké části aglomerace. Tento problém má v mnoha ohledech své příčiny především ve slabé vnitřní motivaci žáků, v povrchním společenském přístupu, ale zřejmě také ve kvalitě výuky technických předmětů ve školách. Žáci se často obávají náročnosti tohoto typu vzdělávání. Z hlediska prostorových, materiálních a personálních kapacit se situace na řadě středních a vyšších odborných škol lepší, přesto v některých vzdělávacích institucích tyto kapacity neodpovídají nejmodernějším poznatkům a technologiím.

Významným problémem zůstává nadále oblast kariérového poradenství. Žáci na většině středních škol nejsou dostatečně podporováni při volbě povolání. Hlavní příčiny tohoto problému lze spatřovat v nepříznivých podmínkách pro realizaci kariérového poradenství na školách, v nedostatečné teoretické a zejména praktické připravenosti pedagogů vykonávat kvalitní kariérové poradenství a také v nedostatečné spolupráci škol a dalších aktérů kariérového poradenství v území.

Investice a rozvoj vzdělání

Vlivem investic ve školách v posledních letech došlo ke zlepšení stavu zejména díky investicím do zlepšení vybavení odborných učeben, laboratoří a dílen odborného výcviku, možnost nákupu odborných učebnic, pomůcek a výukových materiálů, modernizace a zkvalitnění IT sítí ve školách, včetně připojení na internet a vybavení IT učeben a včetně zvýšení počtu a kvality výpočetní techniky (PC, notebooků, tabletů) a dalších zařízení. Součásti projektů bylo zajištění bezbariérovosti.

Podíl středních škol, které úspěšně využily finanční prostředky Integrovaného regionálního operačního programu na výstavbu nebo rekonstrukci odborných učeben, bylo v aglomeraci necelých 50 %. V programovém období 2014–2020 bylo na území Hradecko-pardubické aglomerace zatím[41] zrealizováno 29 projektů zaměřených na modernizaci učeben pro odbornou výuku na středních školách v celkové výši 326 208 476 Kč (Graf 68). Z celkového počtu bylo 14 projektů financováno z výzev ITI Hradecko-pardubické aglomerace a 14 projektů z individuálních výzev IROP. Všechny projekty byly zaměřeny na budování či modernizaci učeben technických, přírodovědných či odborných předmětů a pro práci s digitálními technologiemi – viz Příloha 2.

Dle dostupných informací[42] se střední školy stále potýkají s nedostatkem finančních prostředků na zajištění materiálně technického vybavení škol pro výuku. Hlavním cílem investic škol je zvýšení efektivity využívání materiálně technického vybavení a odborného potenciálu škol a školských zařízení. Mezi hlavní rozvojové priority středních škol patří:

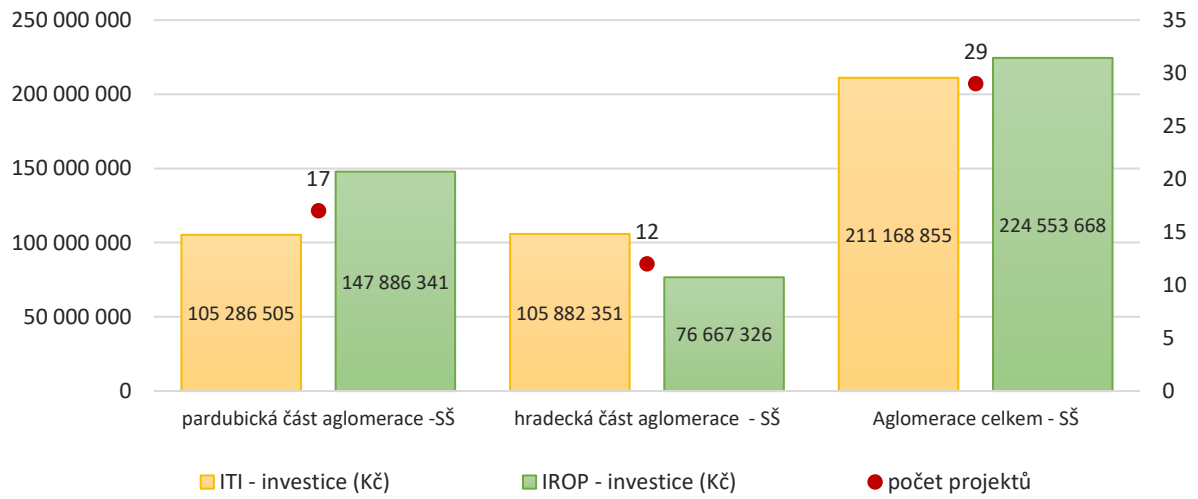
- modernizace a vybavení laboratoří, odborných učeben, dílen odborného výcviku, tak aby umožnily přípravu žáků dle potřeb a požadavků zaměstnavatelů;
- rozvoj oblasti polytechnického vzdělávání, zajištění financí na úhradu vedení nepovinných předmětů, odborných učebnic, pomůcek a výukových materiálů;

[41] Počty realizovaných/dokončených projektů jsou k 1. 6. 2020.

[42] Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy v Pardubickém kraji (2016–2020), Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy v Královéhradeckém kraji (2016–2020), Mapování absorpční kapacity pro období 2021+ v území Hradecko-pardubické aglomerace (2019) realizované nositelem ITI

- zavádění a rozšiřování mimovýukových akcí pro žáky za účelem podpory polytechnického vzdělávání;
- modernizace a zkvalitnění IT sítí na SŠ včetně zajištění moderní výpočetní techniky;
- modernizace a rekonstrukce starších budov středních škol včetně zázemí (zahrady, hřiště, okolí škol apod.), modernizace stravovacích provozů, modernizace domovů mládeže.

Graf 68 Přehled investic středních škol z IROP (k červnu 2020)

Zdroj: Monitorovací systém MS2014+

Na podporu oborů vzdělání, po jejichž absolventech je na území Pardubického a Královéhradeckého kraje poptávka, vynakládají oba regiony finanční prostředky v podobě prospěchových stipendií.

Královéhradecký kraj finančně podporuje obory poskytující střední vzdělání s výučním listem již od roku 2008. Do systému podpory je zařazeno 24 oborů vzdělání – 5 strojírenských (strojní mechanik, nástrojař, klempíř, obráběč kovů, strojírenské práce), 3 elektrotechnické (elektrikář, elektrikář – silnoproud, elektromechanik pro zařízení a přístroje), 1 potravinářský (řezník – uzenář), 1 textilní (krejčí), 8 stavebních (instalatér, kominík, tesař, zedník, pokrývač, malířské a natěračské práce, tesařské práce, zednické práce), 1 interdisciplinární (malíř a lakýrník) a 5 zemědělských (zemědělec – farmář, zahradník, zemědělské práce, zahradnické práce a lesní mechanizátor). I přes tuto podporu se nedaří některé obory naplnit. Od roku 2017 se kraj snaží podpořit také vyšší odborné vzdělávání v oblasti zdravotnictví a Rada Královéhradeckého kraje schválila pravidla pro poskytování stipendií studentům oboru Diplomovaná všeobecná sestra.

Pardubický kraj zavedl prospěchová stipendia v roce 2010. Smyslem peněžní podpory je motivovat žáky k zodpovědnějšímu přístupu ke studiu, pravidelné docházce do školy a dobrému chování. Do systému podpory má kraj zařazeno celkem 22 oboru vzdělání – 6 strojírenských (obráběč kovů, strojní mechanik, strojírenské práce, mechanik strojů a zařízení, nástrojář, autolakýrník), 7 stavebních (kominík, zedník, zednické práce, tesař, tesařské práce, vodař, montér vodovodů a kanalizací a obsluha vodárenských zařízení), 1 chemický (chemik), 3 potravinářské (řezník – uzenář, potravinářská výroba, výrobce potravin), 4 zemědělské (zemědělec – farmář, zemědělské práce, opravář zemědělských strojů, opravářské práce) a 1 polygrafický (knihař).

Vzdělávání a výchova dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů nadaných

Systém vzdělávání a výchovy dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami (SVP) se poměrně výrazně změnil novelou školského zákona v roce 2016[43]. Školský zákon (§ 16) definuje dítě, žáka a studenta se SVP jako osobu, která k naplnění svých vzdělávacích možností nebo k uplatnění nebo užívání svých práv na rovnoprávném základě s ostatními potřebuje poskytnutí podpůrných opatření. Tato úprava školského zákona stanovila podmínky, aby děti, žáci a studenti se SVP měli umožněno vzdělávat se společně s ostatními ve školách hlavního vzdělávacího proudu. Pouze v případech, kdy školské poradenské zařízení vyhodnotí podpůrná opatření jako nedostačující k naplnění vzdělávacích možností a k uplatnění práva na vzdělávání, tak je možné děti, žáky a studenty s mentálním, tělesným, zrakovým nebo sluchovým postižením, závažnými vadami řeči, závažnými vývojovými poruchami učení, závažnými vývojovými poruchami chování, souběžným postižením více vadami nebo autismem zařadit do škol či tříd, oddělení a studijní skupiny pro daný typ znevýhodnění zřízených dle podle § 16 odst. 9 školského zákona. Dle platného školského zákona má kraj povinnost zajistit vzdělávání dětí, žáků a studentů se SVP.

V oblasti vzdělávání dětí, žáků a studentů se SVP došlo k zásadním legislativním změnám, které se promítly do fungování speciálních škol. Ve speciálních třídách došlo k poklesu počtu žáků s lehkým mentálním postižením a se závažnými vývojovými poruchami učení. Tyto děti byly integrovány většinou do běžných tříd. Díky tomu došlo i ke snížení počtu speciálních škol.

Královéhradecký kraj byl ve školním roce 2018/2019 zřizovatelem celkem 23 organizací určených pro vzdělávání dětí a žáků se SVP, z nichž 10 vykonávalo činnost MŠ, 20 činnost ZŠ a 13 činnost SŠ. Dalšími zřizovateli škol určených výhradně pro děti a žáky se SVP jsou v Královéhradeckém kraji soukromé subjekty (celkem 4 instituce), církev (1 instituce) a také obce (1 instituce). V tomto školním roce byl počet dětí a žáků se speciálními vzdělávacími potřebami v Královéhradeckém kraji vzdělávajících se v rámci individuální i skupinové integrace ve školách běžného vzdělávacího proudu nebo ve speciálních školách zřízených dle § 16 odst. 9 školského zákona následující[44]:

- děti se SVP v mateřských školách 896,
- děti se SVP v základních školách 6 537,
- žáci se SVP na středních školách v denní formě vzdělávání 1 387.

Ve školním roce 2018/2019 působilo na území Pardubického kraje celkem 16 škol pro žáky se SVP, z toho Pardubický kraj zřizoval 12 speciálních škol a 1 školu při zdravotnickém zařízení, obce 2 školy a 1 škola měla soukromého zřizovatele. V tomto školním roce byl počet dětí a žáků se SVP v Pardubickém kraji vzdělávajících se v rámci individuální i skupinové integrace ve školách běžného vzdělávacího proudu nebo ve speciálních školách zřízených dle § 16 odst. 9 školského zákona následující[45]:

- děti se SVP v mateřských školách 435,
- děti se SVP v základních školách 6 019,
- žáci se SVP na středních školách v denní formě vzdělávání 1 590.

[43] *Vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami dále upravuje vyhláška č. 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných, ve znění pozdějších předpisů.*
[44] *Výroční zpráva o stavu a rozvoji vzdělávací soustavy v Královéhradeckém kraji za školní rok 2018/2019*
[45] *Výroční zpráva o stavu a rozvoji vzdělávací soustavy v Pardubickém kraji za školní rok 2018/2019*

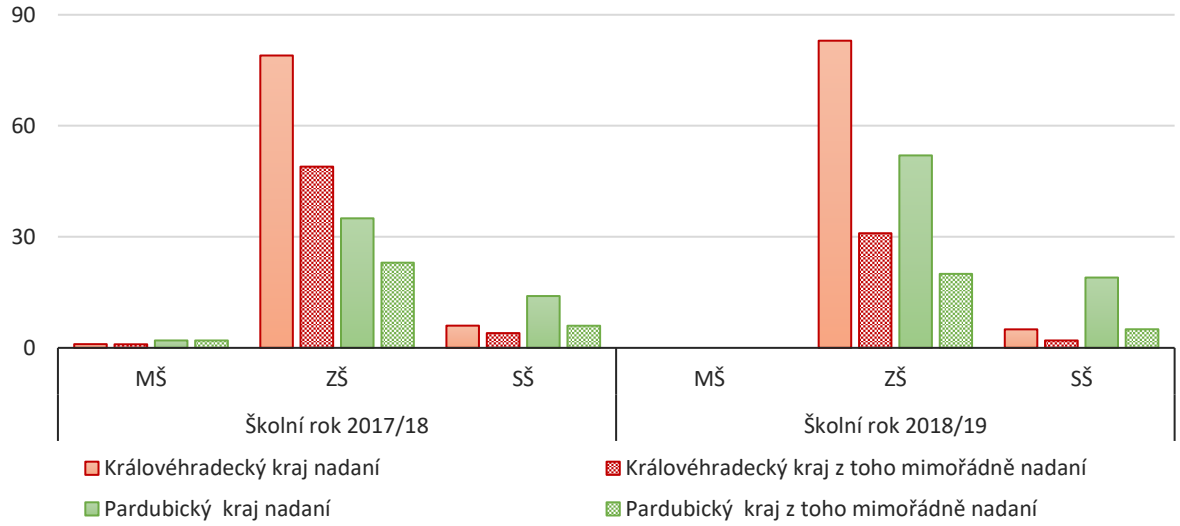
Ve školách samostatně zřizovaných pro žáky se SVP i ve školách s individuálně integrovanými žáky je v průběhu vzdělávacího procesu přihlíženo k vrozeným možnostem a schopnostem dětí a žáků s cílem rozvinout jejich vzdělávací potenciál v nejvyšší míře.

V rámci podpory rozvoje inkluzivního vzdělávání je důležité, aby měly školy vytvořené systémy podpory pro žáky se SVP (tzn. vybavenost kompenzačními a speciálními pomůckami, využívání služeb asistenta pedagoga atd.) a především přístup vedení školy k vytváření podmínek pro realizaci inkluzivních principů ve vzdělávání na škole (tzn. zajišťování odborné, materiální a finanční podpory, další vzdělávání pedagogických pracovníků, pravidelná metodická setkání členů pedagogického sboru aj.). Největšími překážkami rozvoje inkluzivního vzdělávání jsou dle základních škol jednak nedostatečné finanční prostředky pro práci s heterogenními skupinami žáků, nedostatek pedagogických pracovníků kvalifikovaných pro práci s žáky se SVP, nedostatek finančních prostředků pro realizaci mimoškolního vzdělávání pro znevýhodněné žáky a u některých škol stále i technická nemožnost bezbariérových úprav škol.

Novela školského zákona ovlivnila oblast poradenských služeb, kde zavedením společného vzdělávání dětí, žáků a studentů se SVP došlo k velkému nárůstu práce a administrativy. Speciální pedagogická centra se potýkají s nedostatkem pracovníků a také s požadavky na dostatečnou odbornou kvalifikaci svých zaměstnanců. V této oblasti je také vnímán jako problém finanční ohodnocení asistentů žáků, které je považováno za nedostatečné.

Královéhradecký kraj i Pardubický kraj realizují také aktivity, které jsou zaměřeny na nadané a mimořádně talentované děti. Počty nadaných a mimořádně nadaných žáků v Královéhradeckém a Pardubickém kraji ve školním roce 2017/2018 a 2018/2019 uvádí Graf 69.

Graf 69 Počty nadaných a mimořádně nadaných žáků v Královéhradeckém a Pardubickém kraji ve školním roce 2017/2018 a 2018/2019

Zdroj: Výroční zpráva o stavu a rozvoji vzdělávací soustavy v Pardubickém kraji a Královéhradeckém kraji za školní rok 2018/2019

V základních školách na území ORP Hradec Králové se dle dostupných informací školní matriky ZŠ vzdělávalo ve školním roce:

- š. r. 2014/2015 … 11 nadaných žáků,
- š. r. 2015/2016 … 17 nadaných žáků,
- š. r. 2016/2017 … 20 nadaných žáků,
- š. r. 2017/2018 … 24 nadaných žáků,
- š. r. 2018/2019 … 17 nadaných žáků.

Královéhradecký kraj podporuje práci s nadanými dětmi formou dotačního programu v oblasti vzdělávání. V roce 2020 vyhlásil dotační program Rozvoj nadání, který je zaměřen na podporu vzdělávacích potřeb mimořádně nadaných žáků, kteří byli identifikováni školským poradenským zařízením jako mimořádně nadaní se stupněm podpory 2. Dotace může být využita na vytváření podmínek pro rozvoj nadání žáků formou rozšířené výuky některých předmětů nebo skupin předmětů a individuálním přístupem učitele k žákovi mimo vyučování. Krajský úřad Královéhradeckého kraje je také příjemce dotace z rozvojového programu MŠMT Podpora soutěží a přehlídek v zájmovém vzdělávání. Nadaní žáci jsou v Královéhradeckém kraji také podporováni pomocí Systému podpory nadání. Do tohoto systému jsou zařazeny aktivity Krajské sítě podpory nadání, spolupráce s Talentcentrem Národního pedagogického institutu ČR (NPI ČR) a soutěže/přehlídky v zájmovém vzdělávání. Zajímavou aktivitou Krajské sítě podpory nadání v roce 2019 bylo spuštění Objevitelských sobot v Hradci Králové. Jedná se o cyklus workshopů na různá témata od přírodních věd přes humanitní obory až k seberozvojovým kurzům. Objevitelské soboty organizuje Centrum pro talentovanou mládež. Statutární město Hradec Králové zřizuje Nadační fond na podporu královéhradeckých středoškolských studentů, který podporuje nadané a nemajetné studenty s trvalým bydlištěm v Hradci Králové.

Pardubický kraj je také příjemce dotace z rozvojového programu MŠMT Podpora soutěží a přehlídek v zájmovém vzdělávání, který napomáhá k plnění úkolů v oblasti identifikace a rozvoje nadání a péče o nadané žáky. Odbor školství realizuje Program podpory nadaných žáků vyhlášený Pardubickým krajem s cílem podporovat odborné zájmy žáků a napomáhat k identifikaci a uplatnění nadání. Součástí programu je udílení ocenění Mladý talent Pardubického kraje ve dvou kategoriích (ZŠ a SŠ). Ceny získávají žáci, kteří dosáhli vynikajících umístění v celostátních a mezinárodních odborných soutěžích, pracovali na úspěšných vědeckých projektech nebo dosáhli výrazného úspěchu v některé sportovní disciplíně. Návrhy na udělení cen předkládají Krajskému úřadu jednotlivé školy. Pardubický kraj také spolupracuje s krajskou sítí podpory nadání, pravidelně informuje na svém Školském portálu Pardubického kraje o možnostech, jak rozvíjet své nadání. V roce 2019 došlo k pilotnímu propojení sítí podpory nadání v Královéhradeckém a Pardubickém kraji. Na základě této spolupráce již byly realizovány například kulaté stoly či pilotní nové aktivity. Díky tomuto propojení došlo v hradecké části aglomerace k rozšíření nabídky aktivit pro nadané děti a žáky v podobě navázání spolupráce s Talentcentrem Technecium v Rosicích nad Labem.

2.1.5.3 Základní umělecké vzdělávání

Základní umělecké vzdělávání zajišťují na území Hradecko-pardubické aglomerace základní umělecké školy (ZUŠ). Tento typ vzdělávání poskytuje základy vzdělání v jednotlivých uměleckých oborech a člení se na několik stupňů – přípravné studium, základní studium I. a II. stupně, studium s rozšířeným počtem vyučovacích hodin a studium pro dospělé. Cíle a obsahy vzdělávání na sebe navazují a vytvářejí základ pro rozvoj klíčových kompetencí, ale také pro úspěšný vstup do dalšího uměleckého vzdělávání na středních školách uměleckého zaměření a konzervatořích, popřípadě pro studium na vysokých školách s uměleckým nebo pedagogickým zaměřením.[46] Na území Hradecko-pardubické aglomerace působilo v roce 2019 celkem 16 základních uměleckých škol, které byly lokalizovány do 10 obcí – Hradec Králové, Jaroměř, Smiřice, Třebechovice pod Orebem, Týniště nad Orlicí, Chrudim, Pardubice, Přelouč, Heřmanův Městec, Slatiňany (viz Tabulka 11). Kapacita všech ZUŠ na území aglomerace v roce 2019 byla 10 677 míst. Z celkového počtu ZUŠ je 75 % (12 ZUŠ) zřízeno obcemi, 2 jsou privátní, jednu zřizuje nezisková organizace a u jedné je zřizovatelem církev.

[46] *Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon) ve znění pozdějších předpisů - § 109*

Tabulka 11 Přehled základních uměleckých škol v území Hradecko-pardubické aglomerace (rok 2019)

Název ZUŠ	Lokalita	Kapacita	Studijní obory
ZUŠ Jaroměř	Jaroměř	350	hudební, výtvarný, literárně dramatický
ZUŠ Smiřice	Smiřice	180	hudební a výtvarný
ZUŠ Třebechovice pod Orebem	Třebechovice p. O.	260	hudební, taneční, literárně dramatický
ZUŠ Týniště nad Orlicí	Týniště n. O.	470	hudební, taneční, výtvarný, literárně dramatický
ZUŠ Hradec Králové, Habrmanova 130	Hradec Králové	1 200	hudební, taneční, výtvarný,
ZUŠ Střezina, Hradec Králové, Luční 838	Hradec Králové	2 010	hudební, taneční, výtvarný, literárně dramatický
Biskupské gymnázium, církevní ZŠ, MŠ a ZUŠ	Hradec Králové	236	hudební, výtvarný
BONI PUERI – základní umělecká škola	Hradec Králové	300	hudební
ZUŠ JITRO Hradec Králové	Hradec Králové	240	hudební
ZUŠ Heřmanův Městec	Heřmanův Městec	431	hudební, taneční, výtvarný
ZUŠ Slatiňany	Slatiňany	400	hudební, taneční, výtvarný, literárně dramatický
ZUŠ Chrudim	Chrudim	1 040	hudební, taneční, výtvarný, literárně dramatický
ZUŠ Přelouč	Přelouč	800	hudební, taneční, výtvarný, literárně dramatický
ZUŠ Pardubice, Havlíčkova 925	Pardubice	1 200	hudební, taneční, výtvarný, literárně dramatický
ZUŠ Pardubice-Polabiny, Lonkova 510	Pardubice	1 200	hudební, taneční, výtvarný, literárně dramatický
ZUŠ BONIFANTES	Pardubice	350	hudební

Zdroj: MŠMT – rejstřík škol, webové stránky ZUŠ

Dle dostupných dat se v ČR zájem o vzdělávání v základních uměleckých školách zvyšuje. Zatímco ve školním roce 2013/2014 studovalo na ZUŠ v ČR 243 tisíc žáků, tak ve školním roce 2018/2019 to bylo již přes 253 tisíc žáků. Tento trend je pozitivní zejména ve vazbě na dlouhodobě klesající počet dětí ve věku 6-18 let a je zřejmý také na základních uměleckých školách v Hradecko-pardubické aglomeraci. Většina ZUŠ v území aglomerace má své kapacity každoročně naplněny.

Záměry rozvoje základního uměleckého vzdělávání jsou dle dostupných informací[47] zaměřeny jak do oblasti rozvoje materiálně technického vybavení, tak do oblasti dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků a vzájemné spolupráce ZUŠ. Analýzy současného stavu vzdělávací soustavy, kterou v roce 2019 provedly MAP ORP Hradec Králové a MAP ORP Pardubice, ukázaly, že řada ZUŠ se potýká zejména s technickým stavem budov a vnitřních učeben (např. tanečních sálů).

[47] *Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy v Pardubickém kraji (2016–2020), Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy v Královéhradeckém kraji (2016–2020), Mapování absorpční kapacity pro období 2021+ v území Hradecko-pardubické aglomerace (2019) realizované nositelem ITI*

2.1.5.4 Zájmové a neformální vzdělávání

Termínem neformální vzdělávání jsou označovány aktivity realizované mimo rámec oficiálního školského vzdělávacího systému, jejichž cílem je rozvoj životních zkušeností, dovedností a postojů. Mezi tento typ vzdělávání patří především volnočasové aktivity pro děti, mládež, ale jsou sem zařazeny i aktivity pro dospělé, kurzy cizích jazyků, kurzy nových technologií nebo třeba program celoživotního vzdělávání na vysokých školách. Do širšího pojetí neformálního vzdělávání se zahrnuje také zájmové vzdělávaní. Organizátory těchto aktivit jsou převážně Domy dětí a mládeže (DDM), sdružení dětí a mládeže, střediska volného času, nestátní neziskové organizace pracující s mládeží, školní družiny a školní kluby a řada dalších institucí.

V oblasti zájmového vzdělávání sehrávají důležitou roli také střediska volného času a domy dětí a mládeže. Na území Hradecko-pardubické aglomerace působilo v roce 2020 celkem 10 domů dětí a mládeže, jejichž zřizovateli jsou obce – Hradec Králové, Jaroměř, Smiřice, Třebechovice pod Orebem, Týniště nad Orlicí, Pardubice, Chrudim, Přelouč, Heřmanův Městec (viz Tabulka 12). V hradecké části aglomerace nabízí volnočasové aktivity ještě dva další subjekty v Hradci Králové, jejichž zřizovatelem jsou neziskové organizace. Tato střediska volného času nabízí zájmové aktivity pro široké spektrum všech věkových kategorií od dětí v předškolním věku přes školáky, mládež až po veřejnost.

Tabulka 12 Přehled domů dětí a mládeže v území Hradecko-pardubické aglomerace (rok 2020)

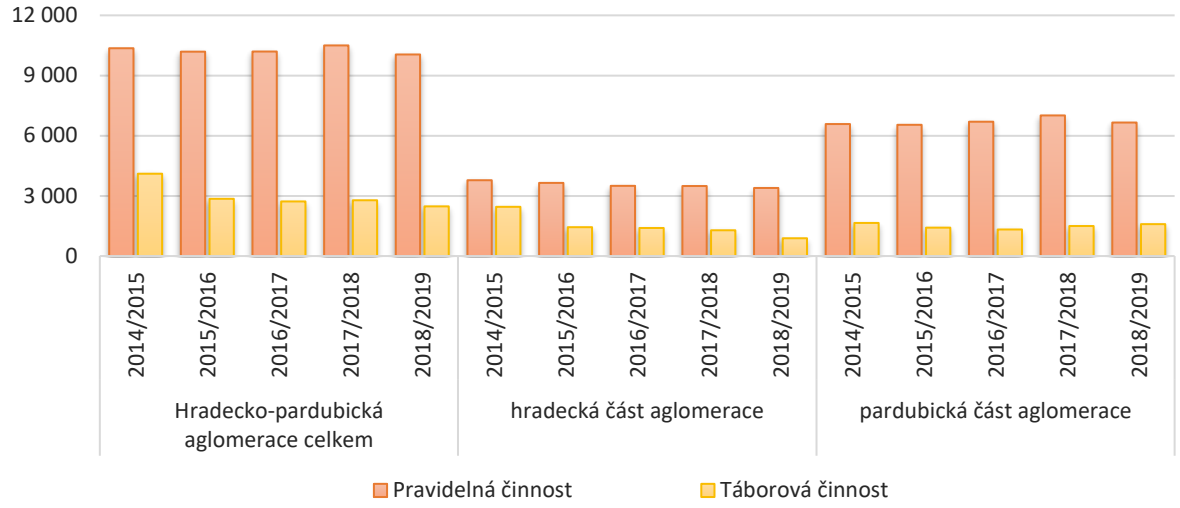
Název DDM	Lokalita	zřizovatel
DDM, Hradec Králové	Hradec Králové	město
DDM Klíč, Jaroměř	Jaroměř	město
DDM, Smiřice	Smiřice	město
DDM, Třebechovice pod Orebem	Třebechovice p. O.	město
DDM, Týniště nad Orlicí	Týniště n. O.	město
DDM Nová generace, Hradec Králové	Hradec Králové	NNO
Středisko volného času Pro dětský úsměv z východních Čech	Hradec Králové	NNO
DDM Pardubice ALFA[48]	Pardubice	město
DDM Pardubice BETA	Pardubice	město
DDM Heřmanův Městec	Heřmanův Městec	město
DDM Chrudim	Chrudim	město
DDM Přelouč	Přelouč	město

Zdroj: MŠMT – rejstřík škol, webové stránky DDM

Nejširší spektrum služeb nabízí obě krajská města Hradec Králové a Pardubice. V ostatních obcích a městech je nabídka pro děti do 15 let omezená a tyto děti za určitými volnočasovými aktivitami často dojíždějí do Hradce Králové nebo Pardubic.

[48] *DDM Pardubice nabízí některé kroužky také ve městě Lázně Bohdaneč.*

Graf 70 Vývoj počtu zájemců o aktivity v DDM na území Hradecko-pardubické aglomerace (2014–2019)

Zdroj: jednotlivá zařízení DDM na území aglomerace

Aktivity, které nabízí školská zařízení pro zájmové vzdělávání, sehrávají významnou roli nejen z pohledu rozvoje osobnosti dětí, žáků a studentů a jejich znalostí a dovedností, ale také ve smyslu prevence sociálně patologických jevů.

Mapování potřeb v oblasti neformálního a zájmového vzdělávání nebylo v místních akčních plánech na území aglomerace realizováno. Z dostupných informací[49] je zřejmé, že nabídka volnočasových aktivit, zájmového a neformálního vzdělávání je v aglomeraci pro děti do 15 let věku široká a pestrá. Instituce zajišťující tento typ vzdělávání chtějí soustředit pozornost především na zvyšování kvality poskytovaných služeb a v některých případech na modernizaci, rekonstrukci či rozšiřování prostor a vybavení. V pardubické části aglomerace mohou přinést zajímavé inovace v oblasti zájmového vzdělávání Centrální polytechnické dílny, které budou vybudovány v areálu Winternitzových automatických mlýnů. Jedná se o excelentní vzdělávací centrum, jež bude nabízet své programy nejen pro základní školy, ale také pro mateřské a střední školy, zájmové vzdělávání či veřejnost. V hradecké části aglomerace jsou plánovány investice Královéhradeckého kraje do vytvoření Muzejního kampusu v areálu Vrbenského a Gayerových kasáren.

Pro zajímavost je uvedeno srovnání vývoje počtu zájemců o aktivity v DDM na území Hradecko-pardubické aglomerace v letech 2014–2019, viz Graf 70.

Nezastupitelnou roli v oblasti zájmové činnosti má také sport a jeho význam neustále narůstá. Sportovní aktivity jsou cenným nástrojem prevence a ochrany zdraví, jsou klíčovou volnočasovou činností, mají efektivní výchovnou roli. Řada měst, například Pardubice, Hradec Králové, Třebechovice pod Orebem, Chrudim aj., má zpracované dokumenty na podporu sportu[50], ze kterých vyplývá jednoznačná potřebnost investic do rozvoje a údržby sportovišť. Obě krajské metropole mají nadregionální význam v oblasti sportu a podporují jeho rozvoj s dopadem na celý region. Obce v aglomeraci připravují nebo mají připravenu řadu projektů na rozvoj sportovišť. Mezi ty významnější

[49] *Analýza vývoje a situace vzdělávání v ORP Pardubice, Mapování absorpční kapacity pro období 2021+ v území Hradecko-pardubické aglomerace (2019) realizované nositelem ITI*

[50] *Plán rozvoje sportu v Pardubicích, Plán rozvoje sportu města Třebechovice p. O., Koncepce podpory sportu a Koncepce rozvoje sportovišť města Chrudim, Koncepce rozvoje a podpory sportu v Hradci Králové apod. Koncepce rozvoje a podpory sportu v Hradci Králové 2013–2020*

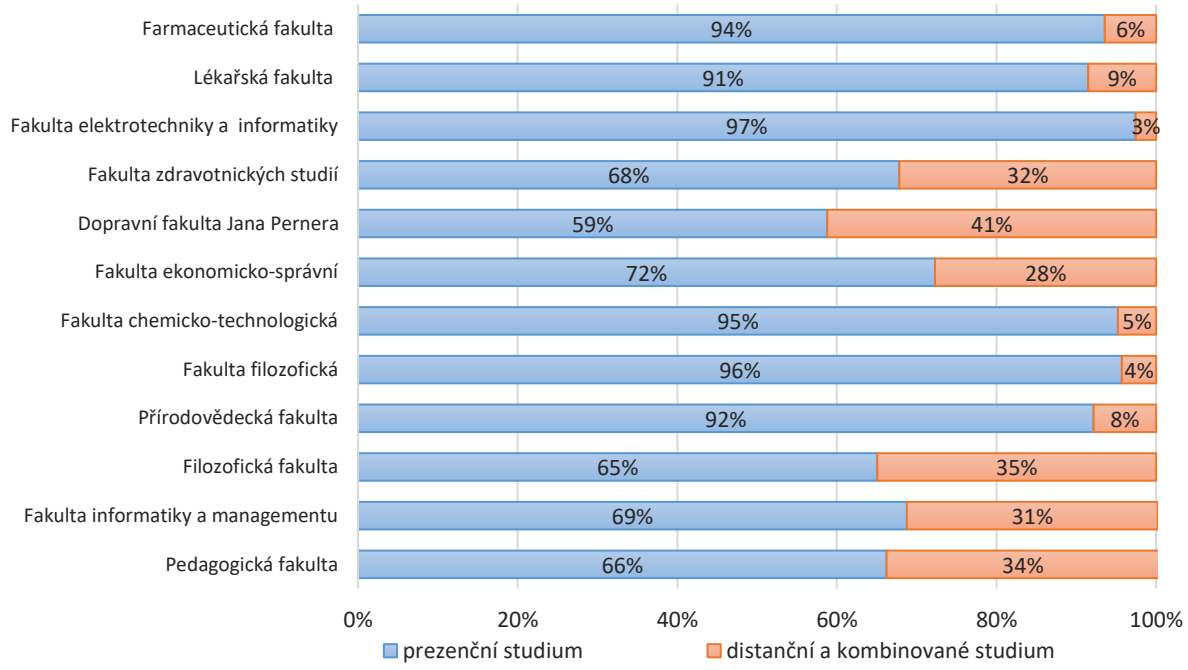
projekty patří například modernizace areálu Dukla sportovní v Pardubicích, rekonstrukce fotbalových stadionů v obou krajských městech nebo modernizace zimních stadionů.

2.1.5.5 Vysoké školy

Vysoké školy jsou v území aglomerace zastoupeny v Hradci Králové a v Pardubicích. V Hradci Králové sídlí UHK, kterou tvoří čtyři fakulty – Pedagogická fakulta (PdF), Filozofická fakulta (FF), Fakulta informatiky a managementu (FIM), Přírodovědecká fakulta (PřF). Spektrum vzdělávací činnosti zahrnuje obory ekonomické, informatické a manažerské, společenské vědy, učitelské a umělecké disciplíny, přírodovědné a technické obory a studia zaměřená na nejrůznější oblasti sociální práce v Ústavu sociální práce. V roce 2019 studovalo na UHK celkem 6 261 studentů, přičemž 68 % studovalo prezenční formou. Dále má v Hradci Králové své pobočky Univerzita obrany – Fakulta vojenského zdravotnictví (FVZ), Univerzita Karlova v Praze – Lékařská fakulta (LF) a Farmaceutická fakulta (FaF). Tyto vzdělávací instituce nabízí zájemcům široké spektrum lékařských a farmaceutických oborů. Kromě těchto institucí mají v Královéhradeckém kraji zastoupení ještě další univerzity prostřednictvím dislokovaných pracovišť svých fakult – jedná se o Českou zemědělskou univerzitu Praha (středisko Hradec Králové) a Metropolitní univerzitu Praha (středisko v Hradci Králové). Tato dislokovaná pracoviště nabízí studium oborů zaměřených převážně na oblast veřejné správy.

V Pardubicích nabízí vysokoškolské vzdělání Univerzita Pardubice, na které jsou stěžejní zejména technické obory – doprava, chemie, elektrotechnika, informatika a důležitou roli sehrávají také zdravotnické obory, které připravují odborníky ve zdravotnictví pro oba kraje. Univerzita je tvořena celkem sedmi fakultami – Fakulta chemicko-technologická (FChT), Fakulta ekonomicko-správní (FES), Dopravní fakulta Jana Pernera (DFJP), Fakulta filozofická (FF), Fakulta restaurování FR), Fakulta zdravotnických studií (FZS) a Fakulta elektrotechniky a informatiky (FEI). Na UPa studovalo v roce 2019 celkem 6 742 studentů a z toho 80 % prezenční formou.

Graf 71 Studenti podle formy studia na vysokých školách Hradecko-pardubické aglomerace (rok 2019)

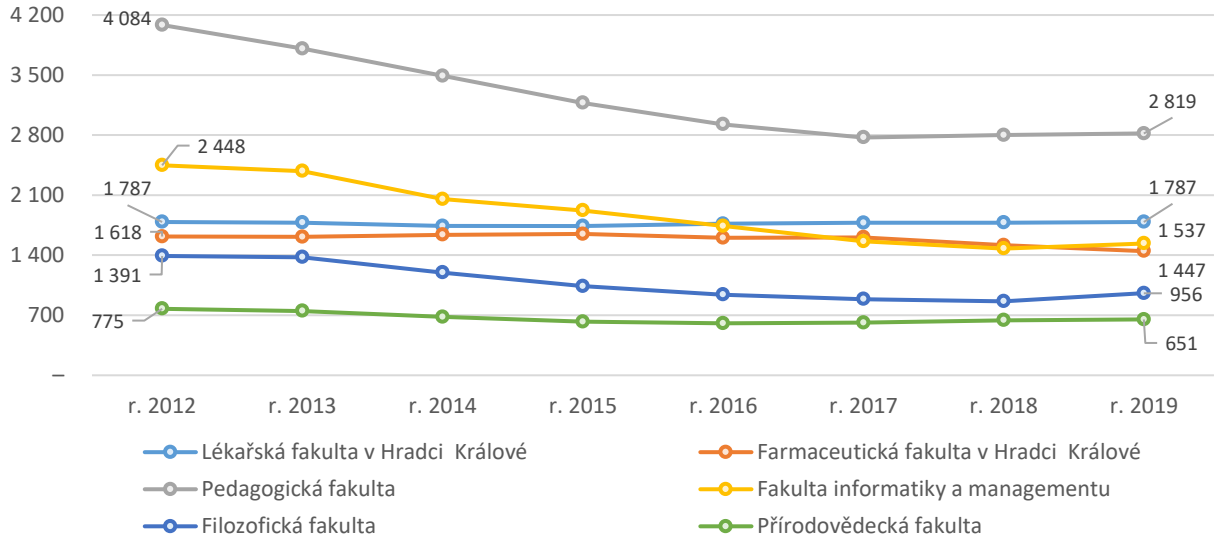
Zdroj: MŠMT

Graf 71 výše znázorňuje poměry studentů podle formy studia na jednotlivých vysokých školách (fakultách) Hradecko-pardubické aglomerace v roce 2019.

Počty studentů studujících na vysokých školách v Hradecko-pardubické aglomeraci se v posledních letech výrazně snižovaly. Zatímco v roce 2012 studovalo na vysokých školách v aglomeraci celkem 23 062 studentů, tak v roce 2019 to bylo již o 29,5 % méně (16 237 studentů). Pokles se týká studentů, kteří jsou občany ČR. Naopak počty zahraničních studentů se zvyšují. Jejich počet v letech 2012–2018 vzrostl o více jak 50 %.

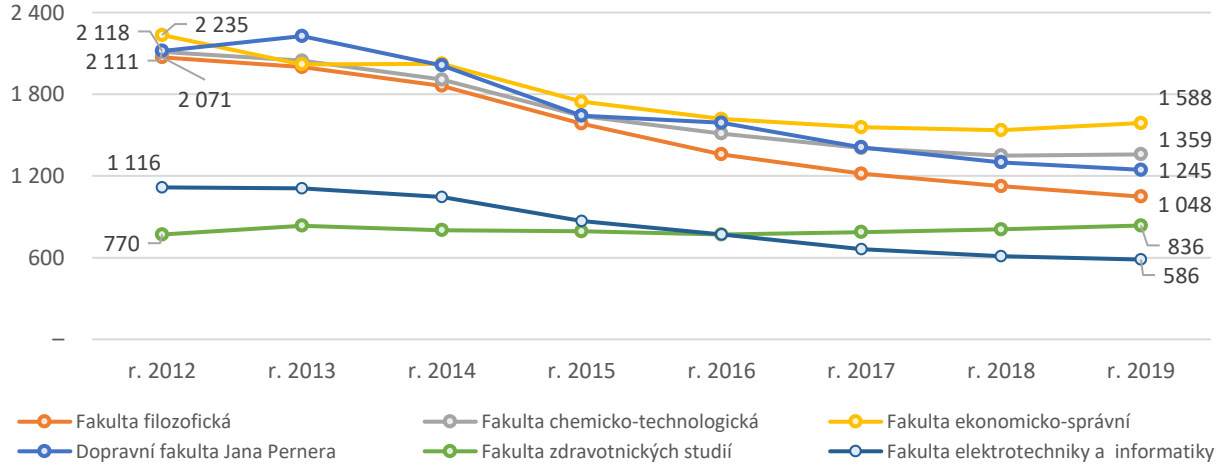
Většina vysokých škol se v posledních letech potýká s poklesem počtu studentů, což dokazují grafy níže uvedené – Graf 72, Graf 73. Počet studentů UHK se od roku 2012 snížil o 2 892 osob a na UPa byl pokles ještě výraznější, a to o 3 762 studentů. Výjimkou jsou pouze LF a PřF v Hradci Králové, FZS v Pardubicích, kde je od roku 2015 zřetelný rostoucí počet studentů.

Graf 72 Počty studentů studujících na fakultách VŠ v hradecké části aglomerace (2012–2019)

Zdroj: MŠMT

Graf 73 Počty studentů studujících na fakultách VŠ v pardubické části aglomerace (2012–2019)

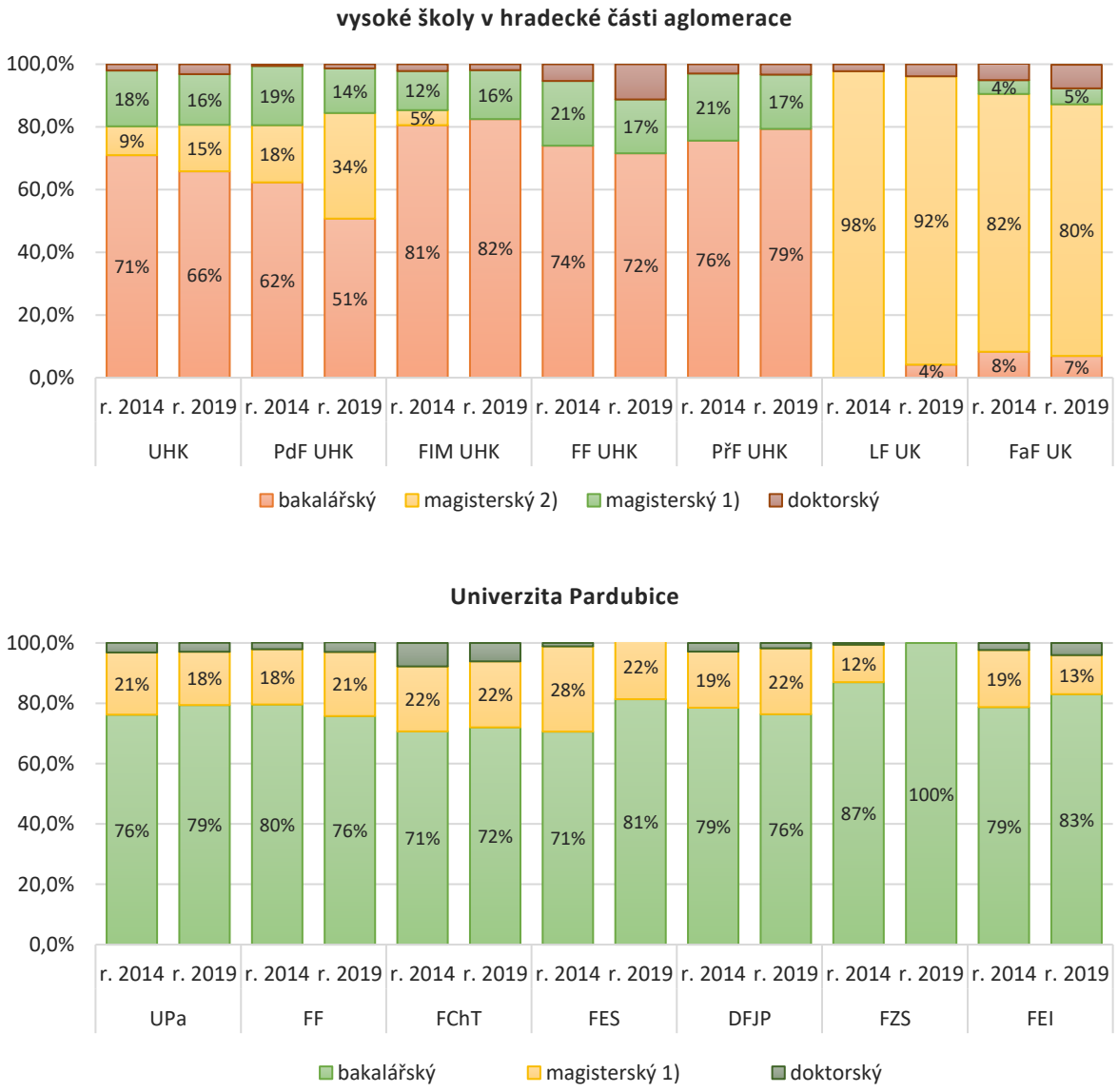

Zdroj: MŠMT

Nejvýraznější pokles (38 %) byl za posledních šest let u bakalářských studijních programů, naopak v celkovém počtu studentů je zřejmý nárůst u magisterských studijních oborů – Graf 74.

Pozitivem pro vysoké školy na území aglomerace je, že v zastoupení vysokoškolských studentů přírodních věd, matematiky a informatiky v populaci mladých osob podle trvalého bydliště patří Pardubický i Královéhradecký kraj společně s Prahou na první tři příčky v republice.

Graf 74 Přehled podílu studentů v prezenčním studiu dle typu studijního programu (srovnání v letech 2014 a 2019)

Poznámka: *[1] Magisterské studium v délce 1 až 3 roky, které je pokračováním studia bakalářských programů;*
[2] Magisterské studijní programy v délce 4 až 6 let.

Zdroj: MŠMT

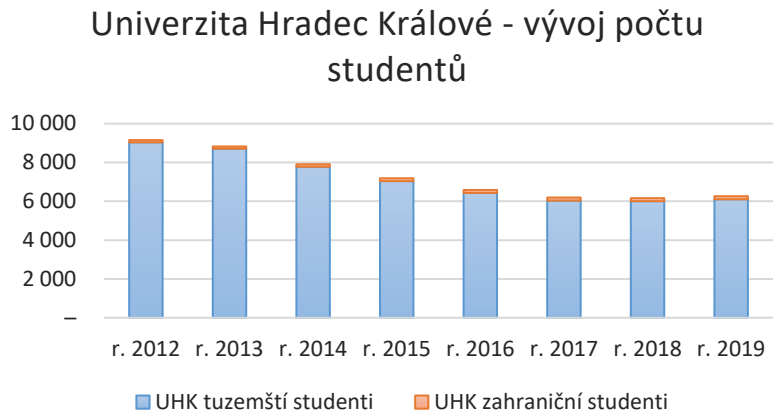
Jedním z hlavních důvodů poklesu počtu vysokoškolských studentů je přechod slabších populačních ročníků ze středních škol na vysoké školy. V následujících letech lze očekávat mírně rostoucí tendence počtu mladých lidí, kteří budou mít zájem o studium na vysokých školách. Na střední školy budou postupně nastupovat silnější populační ročníky z počátku 21. století. Počty studentů se budou během následujících 10–15 let mírně zvyšovat. Tento růst však nebude příliš dramatický a počty studentů nedosáhnou hodnot z minulých let.

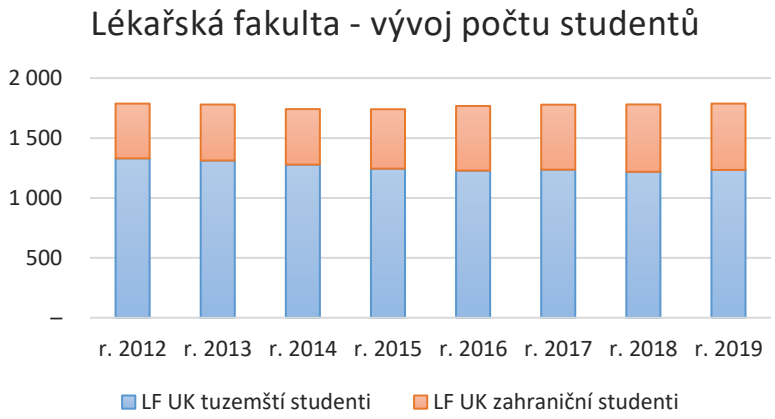
Vysoké školy stále intenzivněji spolupracují se zaměstnavateli. FZS UPa spolupracuje se všemi zdravotnickými zařízeními i organizacemi zajišťujícími zdravotně sociální péči v kraji při vzdělávání studentů i odborné a laické veřejnosti (Centrum péče o zdraví) a má tedy dostatek studentů a nedostatek absolventů (měřeno poptávkou zaměstnavatelů).

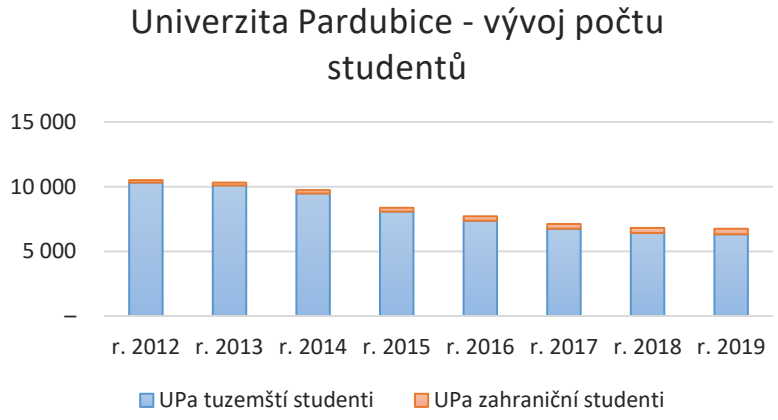
Univerzity mají zpracované dlouhodobé záměry vzdělávací a vědecké, výzkumné, vývojové a inovační, umělecké a další tvůrčí činnosti na období 2016–2020 a připravují se na tvorbu dlouhodobých záměrů na roky 2021–2025, včetně strategických záměrů a jejich aktualizací. Potřeby univerzit spočívají v rozvoji výzkumu, vývoje a inovací, a to zejména ve spolupráci s praxí, kvalitních lidských zdrojů, uplatnitelnosti absolventů a projektech založených na investicích do technického zázemí.

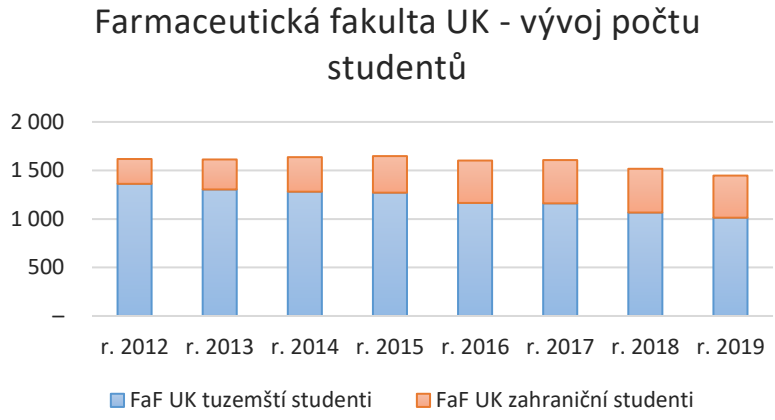
Graf 75 znázorňuje vývoj počtu tuzemských a zahraničních studentů na vysokých školách na území Hradecko-pardubické aglomerace v letech 2012–2019.

Graf 75 Vývoj počtu tuzemských a zahraničních studentů na vysokých školách na území Hradecko-pardubické aglomerace (2012–2019)

Zdroj: MŠMT

2.1.5.6 Další vzdělávání

Další vzdělávání navazuje na jednotlivé stupně počátečního vzdělávání a má také úzký vztah s terciárním vzděláváním. Za další vzdělávání je považováno vzdělávání v dospělém věku, ať už vzdělávání obyvatel v produktivním věku, které jim umožňuje lepší pracovní uplatnění, tak obyvatel v postproduktivním věku. Další vzdělávání dospělých zahrnuje každé studium nad rámec počátečního vzdělávání a je členěno na profesní, občanské a zájmové. Jedná se o takové vzdělávání, které vede přímo či nepřímo ke zvýšení konkurenceschopnosti jedince a ke zlepšení jeho pozice na pracovním trhu. Vzdělávání seniorů je členěno mírně odlišně na občanské a zájmové.

Na území aglomerace v Královéhradeckém kraji probíhaly aktivity dalšího vzdělávání dospělých v centrech odborného vzdělávání (COV) zřízených na středních školách zřizovaných Královéhradeckým krajem. Tato centra se Královéhradecký kraj snaží v rámci finančních možností vybavit nejmodernější technikou a technologiemi potřebnými k výuce. Jednotlivá COV sledují průběžně situaci na trhu vzdělávání i na trhu práce a snaží se pružně reagovat na měnící se podmínky, tak aby byla v co nejvyšší možné míře zabezpečena dostupnost a kvalita dalšího vzdělávání. V hradecké části aglomerace jsou COV zřízena na následujících středních školách:

- Střední průmyslová škola, Střední odborná škola a Střední odborné učiliště, Hradec Králové – Centrum odborného vzdělávání ve strojírenství a obnovitelných zdrojích energie,
- Střední odborná škola a Střední odborné učiliště, Hradec Králové, Vocelova 1338 – Centrum odborného vzdělávání pro automobilový průmysl a dopravu,
- Střední uměleckoprůmyslová škola hudebních nástrojů a nábytku, Hradec Králové, 17. listopadu 1202 – Centrum odborného vzdělávání pro nejmodernější technologie obrábění dřeva.

I ostatní střední školy realizují určité formy dalšího vzdělávání. Formy, rozsah i obsah dalšího vzdělávání se však liší. Na území Královéhradeckého kraje nabízí služby v oblasti dalšího profesního vzdělávání dle standardů Národní soustavy kvalifikací téměř 50 subjektů[51]. Řada dalších vzdělávacích institucí poskytuje profesní vzdělávání dle požadavků zaměstnavatelů a větší zaměstnavatelé v kraji si školí své zaměstnance vlastními silami či ve vlastní režii. Pracovištěm, které je jediným zastřešujícím orgánem v oblasti rekvalifikací, je Úřad práce ČR, respektive pro Královéhradecký kraj krajská pobočka v Hradci Králové. Ani zde však není možné bezproblémově získat informace o jednotlivých poskytnutých rekvalifikacích a jejich oborové struktuře. Informace je možné zjistit v čase pouze ručním přepočítáváním. Každoročně je v kraji za podpory Královéhradeckého kraje realizován Týden vzdělávání dospělých. Rozvoj dalšího vzdělávání patří k jedné z priorit Královéhradeckého kraje.

V Pardubickém kraji bylo ve školním roce 2018/2019 do celoživotního vzdělávání zapojeno celkem 30 středních škol[52]. Školy nabízely celoživotní vzdělávání zejména v oblastech, které jsou součástí vyučovaných studijních a učebních oborů. Vzdělávací aktivity byly zaměřeny na různé typy rekvalifikačních kurzů pro získání profesní kvalifikace, přípravu na vykonání zkoušky dle Národní soustavy kvalifikací, kurzů pro veřejnost (i bez akreditace), seminářů různého zaměření a vzdělávání seniorů (tzv. univerzita třetího věku). Také střední školy v Pardubickém kraji svou nabídku v oblasti dalšího vzdělávání přizpůsobují aktuálním požadavkům zaměstnavatelů, případně potřebám trhu práce v regionu. Přehled aktivit v území aglomerace ve školním roce 2018/2019:

[51] *Výroční zpráva o stavu a rozvoji vzdělávací soustavy v Královéhradeckém kraji za školní rok 2018/2019*
[52] *Výroční zpráva o stavu a rozvoji vzdělávací soustavy v Pardubickém kraji za školní rok 2018/2019*

- Obchodní akademie a Jazyková škola s právem státní jazykové zkoušky, Pardubice, Štefánikova 325 – jazykové kurzy a státní zkoušky z cizích jazyků,
- Střední škola zdravotnická a sociální Chrudim – kurz Péče o lidi s demencí a Pracovník v sociálních službách,
- Střední odborné učiliště plynárenské Pardubice – rekvalifikační kurzy pro dospělé v oborech vzdělání Mechanik plynových zařízení a Kominík a kurzy svařování plastů,
- Střední průmyslová škola Chrudim – vzdělávání zaměstnanců firem,
- Obchodní akademie, Chrudim, Tyršovo náměstí 250 – akreditovaný kurz Průvodce cestovního ruchu, státní zkoušky z psaní na klávesnici nebo získání mezinárodně platného certifikátu English for Bussines,
- Střední průmyslová škola chemická Pardubice – autorizovaná osoba pro vykonání zkoušek dle Národní soustavy kvalifikací například v oborech Chemik laborant, Chemik pro obsluhu zařízení, Chemický technik analytik, Detektiv koncipient, Strážný, Vizážistka, Kosmetička a Manikérka a nehtová designérka.

UPa pořádá i odborné přednášky pro veřejnost. Zájemci si mohou vybírat z technického a humanitního zaměření, které pro ně připravují tři fakulty. DFJP nabízí Univerzitu třetího věku, FF Univerzitu volného času a FZS pořádá v rámci celoživotního vzdělávání kurzy se zaměřením na zdravotnickou problematiku.

UHK nabízí v rámci celoživotního vzdělávání široké spektrum kurzů. Tyto kurzy jsou určené uchazečům o studium k prohloubení jejich znalostí a přípravě k přijímacím pohovorům. Kurzy nabízí celkem tři pracoviště – Institut dalšího vzdělávání FIM, Centrum celoživotního vzdělávání PdF, Celoživotní vzdělávání na PřF. Univerzita aktuálně realizuje projekt zaměřený na nastavení uceleného systému CŽV, vytvoření nových programů CŽV orientovaných na výkon povolání.

V oblasti vzdělávání seniorů působí na území aglomerace dvě Univerzity třetího věku (U3V). V hradecké části aglomerace se jedná o U3V pod PdF UHK a v pardubické části aglomerace U3V pod DFJP. U3V se řadí do nabídky celoživotního vzdělávání pro občany v seniorském věku. Účastníci tohoto vzdělávání však nemají statut studenta vysoké školy ve smyslu zákona o vysokých školách a absolvování vzdělávacích programů není totožné s bakalářským ani jiným stupněm studia. U3V v Hradci Králové patří k nejstarším a největším institucím zabývajícím se vzděláváním seniorů v Královéhradeckém kraji. Zájemcům jsou nabízeny semestrální přednáškové cykly, víceleté programy, roční či dílčí kurzy z oblasti historie, filozofie, psychologie, biologie, ekonomie, moderních technologií, jazyků a dalšího zaměření.

U3V v Pardubicích nabízí vzdělávací program ve dvou blocích – technický a humanitní. Technický blok je zaměřen na oblast silniční, železniční, vodní a letecké dopravy, dopravních staveb, dopravního managementu, logistiky, ekonomiky, energetiky, elektrotechniky, ekologie a jiná témata. Humanitní blok se zaměřuje na oblast zdravotnictví, historie, filozofie, cestování, psychologie a jiná témata. Zároveň jsou nabízeny různé speciální kurzy, například fotografický kurz, trénování paměti, lukostřelba a další.

Hlavní zjištění:

- Vzdělanostní struktura obyvatel v Hradecko-pardubické aglomeraci je ve srovnání s kraji i celou ČR příznivá.
- Stávající kapacity zařízení pro děti do 3 let, včetně jeslí, jsou i přes určitý rozvoj v posledních letech v území nedostatečné.

- Některé mateřské školy se potýkají s nevyhovujícím technickým stavem infrastruktury (včetně zahrad) a neodpovídajícím vybavením. Kromě toho je nezbytné podporovat zvyšování kvality předškolního vzdělávání, a to prostřednictvím dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků či modernizace a inovací v oblasti vzdělávání.
- Celkovou nabídku předškolního a základního vzdělávání na území aglomerace lze považovat za dostatečnou. Počet dětí se bude na základních školách stabilizovat. Budoucí změny počtu žáků by měly být v rámci jednotlivých škol organizačně řešitelné. Zvýšené nároky na kapacitu se objevují v území s intenzivnějším rozvojem bytové výstavby.
- V poptávce po předškolním a základním vzdělávání lze očekávat místní odlišnosti, a to jak v pozitivním, tak negativním smyslu související s celkovým rozvojem jednotlivých obcí aglomerace.
- Negativní trend ve vývoji počtu žáků středních škol lokalizovaných na území aglomerace se v posledních letech zastavil a celkové počty začínají stoupat. Tento pozitivní trend je však patrný zejména v pardubické části aglomerace.
- Absolventi vstupující na trh práce nejsou dle zaměstnavatelů dostatečně připraveni na výkon své profese – důvodem jsou často snížené nároky na studijní předpoklady uchazečů ke vzdělávání, nedisciplinovanost žáků, vědomostní, morální a sociální nepřipravenost, ale i nižší intenzita spolupráce škol a zaměstnavatelů.
- Na středních školách je nízká účast specialistů a odborníků z praxe v rámci procesu výuky a praktického vyučování, nedostačující kontakt pedagogů s reálnou praxí, malá provázanost teoretické a praktické výuky, a především rozdílné představy škol a zaměstnavatelů – nízká participace zaměstnavatelů na tvorbě a revizích rámcových vzdělávacích programů.
- V oblasti středního vzdělávání zejména v hradecké části aglomerace přetrvává nedostatečný zájem o polytechnické a odborné vzdělávání, zejména o učební obory.
- I přes investice do oblasti polytechnického vzdělávání stále přetrvává na řadě základních, středních a vyšších odborných škol v území aglomerace nevyhovující technický stav a vybavení odborných učeben, a to včetně oblasti digitálních technologií. Kromě investic do infrastruktury je nezbytné zvyšovat také vlastní kvalitu vzdělávání (např. zavádění inovativních metod vzdělávání, profesní rozvoj pedagogických pracovníků).
- Řada základních, středních a vyšších odborných škol se potýká s problematickým technickým stavem sportovišť, tělocvičen, zahrad, stravovacích provozů a zázemí (školní jídelny a výdejny), které jsou v nevyhovujícím až havarijním stavu.
- Školní poradenská pracoviště na ZŠ a SŠ nemají odpovídající zázemí, nejsou dostatečně personálně zajištěna.
- Instituce poskytující na území aglomerace počáteční vzdělávání mají nastaveny podmínky pro vzdělávání a výchovu dětí, žáků a studentů se speciálními potřebami.
- Největšími překážkami rozvoje inkluzivního vzdělávání je nedostatečné finanční zajištění personálních nákladů např. pro asistenty pedagoga, pedagogické i nepedagogické pracovníky, nedostatek finančních prostředků pro realizaci mimoškolního vzdělávání pro znevýhodněné žáky a u některých škol stále i technická nemožnost bezbariérových úprav škol.
- Na území aglomerace velmi dobře fungují základní umělecké školy. Zájem o tento druh vzdělávání se v posledních letech zvyšuje.
- Roli vzdělávacích institucí plní v území také střediska volného času, která nabízí široké spektrum aktivit. Tyto služby poskytují především města aglomerace a v ostatních obcích je nabídka pro děti do 15 let omezená.

- Instituce poskytující zájmové a neformální vzdělávání (DDM, ZUŠ apod.) se potýkají s přetrvávajícím nevyhovujícím technickým stavem objektů/prostor a vybavení.
- Sportoviště pro zájmovou činnost potřebují investice do rozvoje a údržby.
- Na území aglomerace se nachází dvě univerzity a pobočky dalších vysokých škol. Nabídka oborů vzdělávání je jak na humanitní a přírodovědné obory, tak také v pardubické části aglomerace i na technické obory.
- Řada institucí nabízí na území aglomerace možnosti dalšího vzdělávání, tato nabídka je soustředěna především do měst aglomerace. Komplexní a ucelené informace o nabídce a poptávce po dalším vzdělávání však není možné získat.

2.1.6 BYDLENÍ

2.1.6.1 Domovní a bytový fond

Hradecko-pardubická aglomerace je hustě osídleným územím s vysokým počtem domů a bytů. Vymezené území zabírá 14 % rozlohy obou krajů a nachází se zde čtvrtina všech obydlených domů Královéhradeckého a Pardubického kraje a téměř třetina (32,2 %) obydlených bytů v těchto krajích. Ve městech aglomerace žijí více než tři čtvrtiny obyvatel a nachází se tady více než 80 % obydlených bytů a cca 65 % obydlených domů, což znamená v průměru 102 bytů na 1 km^2 rozlohy, přičemž v Hradci Králové a Pardubicích je to ještě výraznější (Hradec Králové 376 obydlených bytů na 1 km^2, Pardubice 464 obydlených bytů na 1 km^2). V ostatních obcích aglomerace je bytová a domovní zástavba mnohem řidší a nachází se zde průměrně 25 obydlených bytů na 1 km^2.

Hradecko-pardubická aglomerace nepatří k silným rekreačním oblastem v rámci obou krajů. V oblasti rekreačního bydlení se ve sledovaném území vzhledem k přírodním podmínkám nacházejí lokality spíše chatových a zahrádkářských osad či individuální rekreace. K nejoblíbenějším patří chatové osady, např. podél řek nebo v oblasti vodních ploch nebo zahrádkářské osady na okrajích měst. Podíl bytů sloužících k rekreaci je tudíž nižší.

Základní údaje o domovním a bytovém fondu uvádí Tabulka 13.

Tabulka 13 Základní údaje o domovním a bytovém fondu dle SLDB 2011

	Počet obydlených domů	Počet obydlených bytů	Počet neobydlených bytů sloužících k rekreaci	Počet obyvatel v obydlených bytech
aglomerace celkem	54 023	133 732	2 162	324 599
města v aglomeraci	34 725	109 205	784	255 887
obce (mimo města) v aglomeraci	19 298	24 527	1 378	68 712
Královéhradecký kraj	109 736	215 277	15 309	534 205
Pardubický kraj	104 850	196 288	12 722	498 743
ČR	1 800 075	4 104 635	169 468	10 144 961
podíl ve městech aglomerace	64,3	81,7	36,3	78,8
podíl aglomerace na KH a PCE kraji	25,2	32,2	7,7	31,4

Zdroj: ČSÚ

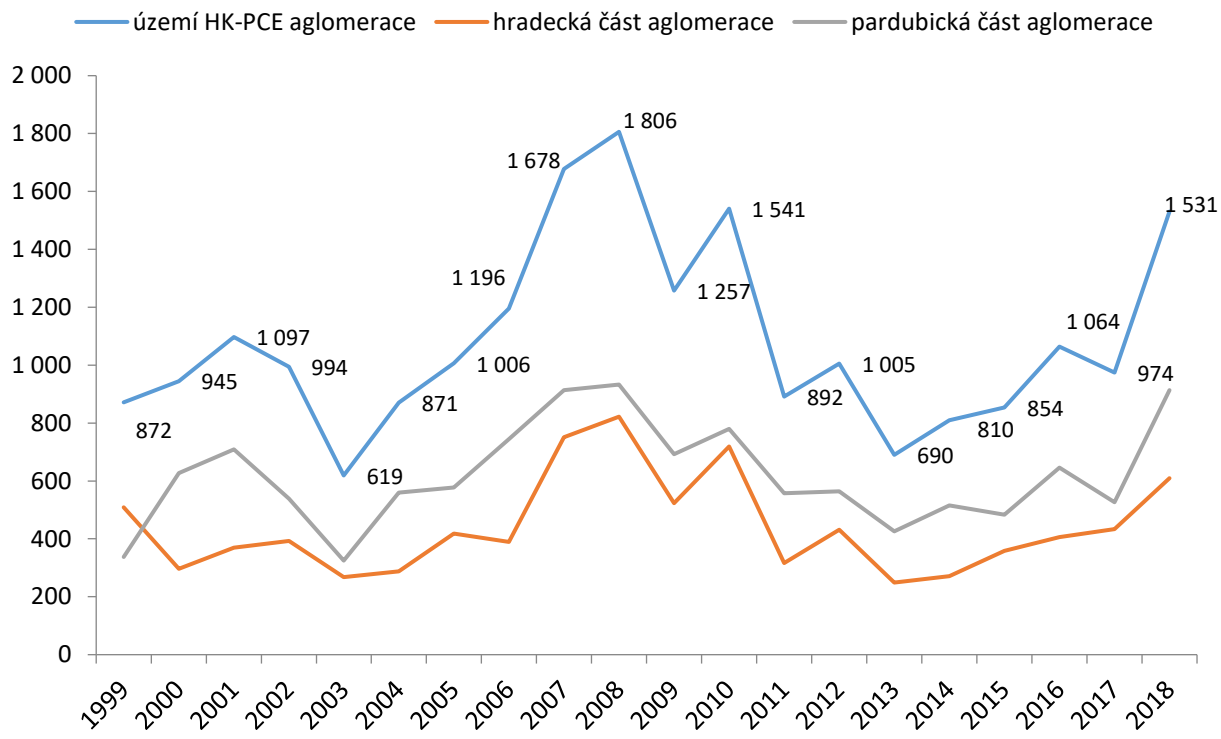
Největší část stávajícího domovního fondu v aglomeraci pochází z období 1920–1970. Ve městech je obecně vyšší podíl bytových domů a jsou zde lokalizována větší bytová sídliště. Většina bytových domů je v současnosti v soukromém vlastnictví, případně ve vlastnictví bytových družstev. Počet domů a bytů ve vlastnictví měst se postupně snižuje, např. v Pardubicích (2 000 bytů) i v Hradci Králové (1 354) klesl počet městských bytů za posledních 10 let cca o třetinu.

2.1.6.2 Bytová výstavba

V období 1999–2018 bylo ve sledovaném území dokončeno celkem 21 702 nových bytů, což je za 20 let průměrně více jak 1 000 bytů za rok. Vývojový trend bytové výstavby je v jednotlivých letech kolísavý, jak ukazuje Graf 76. Dynamický růst od roku 2004 byl ovlivněn hospodářskou krizí v roce 2008 (1 800 bytů za rok 2008), kdy bytová výstavba začala klesat (690 bytů v roce 2013), ale od roku 2014 je v území patrný rostoucí trend, který má v posledním sledovaném roce dynamický nárůst (více jak 1 500 bytů v roce 2018). Intenzita bytové výstavby (počet dokončených bytů v přepočtu na 1 000 obyvatel)

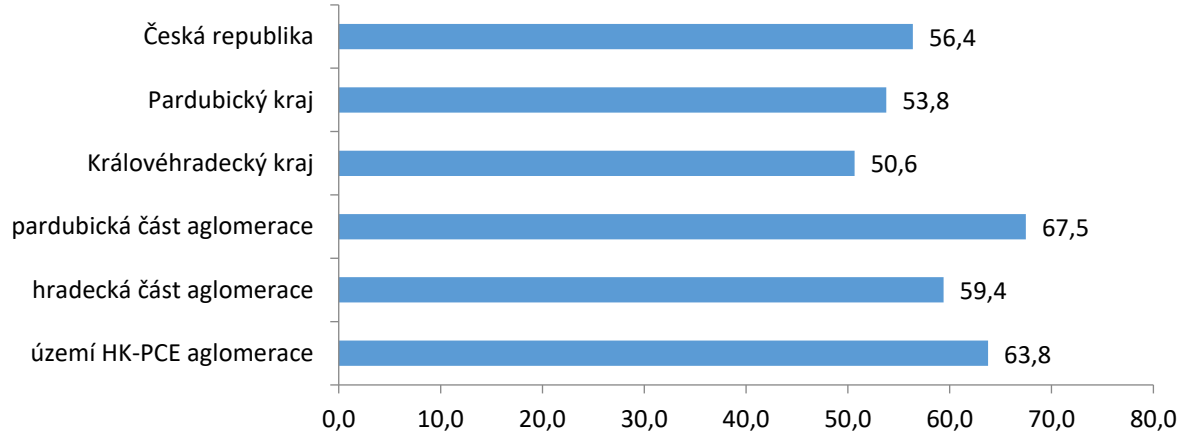
za sledované dvacetileté období je na území aglomerace vyšší než průměr za oba kraje a celou ČR (viz Graf 77). Pardubická část aglomerace vykazuje intenzivnější bytovou výstavbu než ta hradecká.

Graf 76 Počet dokončených bytů v Hradecko-pardubické aglomeraci za období 1999–2018

Zdroj dat: ČSÚ

Graf 77 Srovnání počtu dokončených bytů na 1000 obyvatel ve sledovaných územích za období 1999–2018

Zdroj dat: ČSÚ

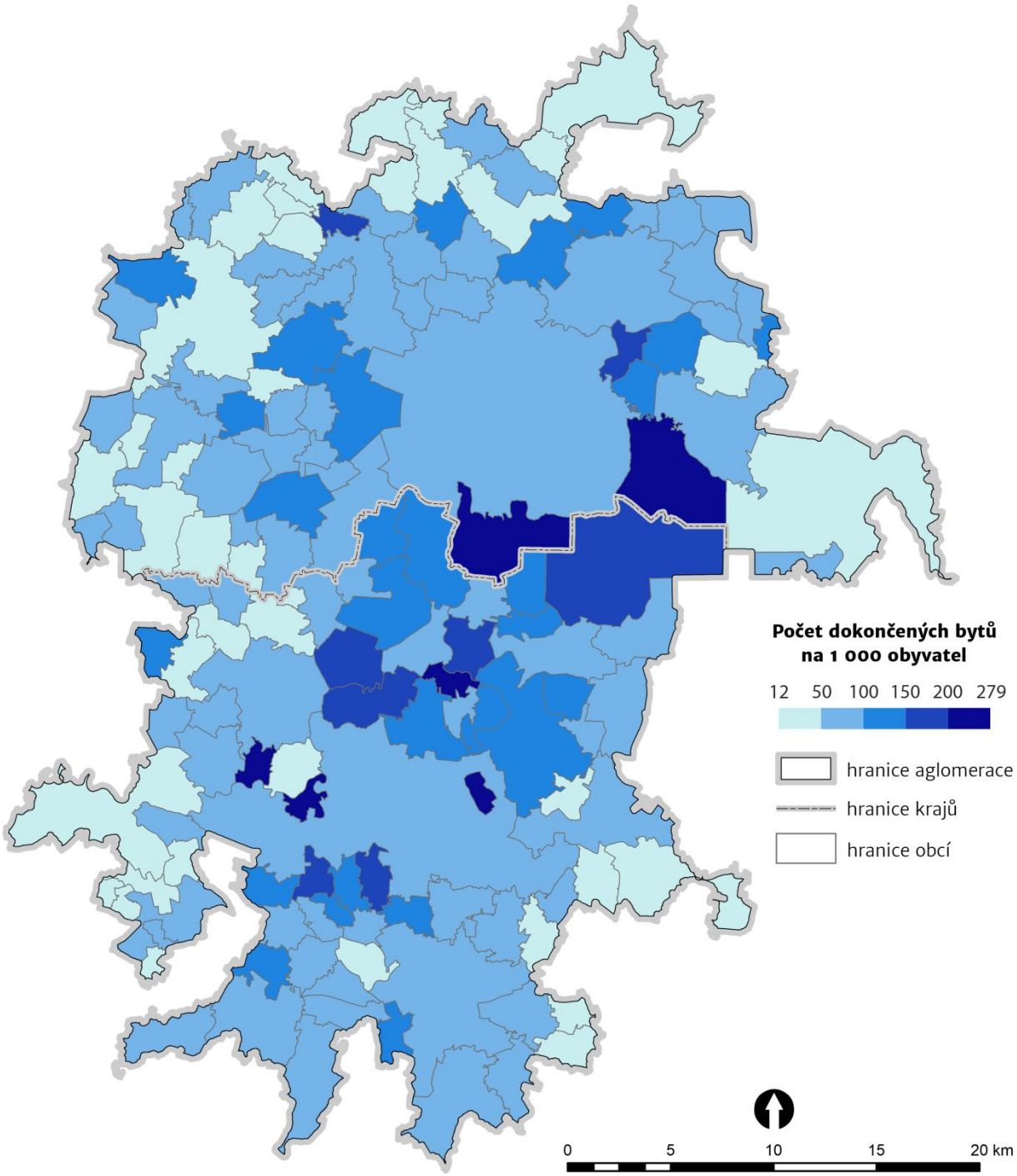
Bytová výstavba je závislá na momentálním ekonomickém vývoji, a především na nabídce vhodných lokalit pro novou výstavbu, jejichž počet je již v některých obcích a městech velmi omezený. Mnohem více příležitostí pro individuální bytovou výstavbu nabízejí venkovské obce, které tím ovlivňují migraci obyvatel z měst na venkov. Z celkového počtu dokončených bytů v letech 1999–2018 bylo více jak 65 % postaveno ve městech (z toho 46 % bytů bylo postaveno v Hradci Králové a Pardubicích), kde také převládá výstavba bytů v bytových domech. Venkovské obce mají naopak vyšší podíl nových bytů

v rodinných domech. Pro individuální bytovou výstavbu jsou stále lákavější především obce v těsném zázemí obou krajských měst a v prostoru mezi nimi.

Lokalita mezi krajskými městy je z pohledu zájmu o bydlení jednou z nejatraktivnějších v aglomeraci a projevuje se zde nejvíce suburbanizační efekt. Většina obcí v tomto území v posledních 20 letech připravila rozsáhlé lokality pro individuální výstavbu, např. Němčice, Srnojedy, Černá u Bohdanče, Spojil, Vysoká nad Labem, Běleč nad Orlicí (intenzita bytové výstavby za sledované období je větší než 200 bytů na 1 000 obyvatel). Proces suburbanizace v aglomeraci zároveň vytváří tlak na využívání občanské a veřejné infrastruktury, zejména zdravotnických, ale i sociálních a vzdělávacích zařízení.

Následující mapa (viz Obrázek 25) znázorňuje počet dokončených bytů na 1 000 obyvatel v jednotlivých obcích Hradecko-pardubické aglomeraci za období 1999–2018.

Obrázek 25 Počet dokončených bytů v Hradecko-pardubické aglomeraci za období 1999–2018

Zdroj dat: ČSÚ

2.1.6.3 Kvalita bydlení

Na území SO ORP Hradec Králové a Pardubice je ve srovnání s krajskými a celorepublikovými průměry nižší podíl obydlených bytů postavených před rokem 1919 a naopak vyšší podíl postavených v období 1920–1970. Od roku 1981 do 2011 celé území vykazuje průměrné hodnoty ve srovnání s vyššími územními celky. Zatímco podíl obyvatel v obydlených bytech s vodovodem je stejný jako průměr za ČR a kraje, tak napojení na plyn a kanalizaci je ve sledovaných SO ORP výrazně vyšší.

Tabulka 14 Srovnání technické vybavenosti bytů dle územních jednotek (SLDB 2011)

Územní jednotka	Podíl obyvatel v obydlených bytech s vodovodem (%)	Podíl obyvatel v obydlených bytech s plynem zavedeným do bytu (%)	Podíl obyvatel v obydlených bytech s přípojem na kanalizační síť (%)
SO ORP Hradec Králové	**99,7**	**75,6**	**80,9**
Královéhradecký kraj	99,7	55,7	69,6
SO ORP Pardubice	**99,9**	**84,0**	**89,7**
Pardubický kraj	99,8	67,1	67,6
ČR	*99,7*	*68,3*	*77,4*

Zdroj: ČSÚ

Území aglomerace vykazuje vyšší kvalitu bydlení z hlediska technické vybavenosti bytů (viz Tabulka 14), ale i dostupnosti (doprava, služby apod.). Atraktivita bydlení v území aglomerace je dána příznivým prostředím a vyšší nabídkou pracovních příležitostí. Naopak na území aglomerace (především v jádrových městech, ale i v jejich zázemí) jsou relativně vysoké ceny nemovitostí ve vztahu k průměrné mzdě a k příjmům domácností. Mnohá bytová sídliště či jiné lokality ve městech se stále potýkají se specifickými problémy, jako jsou zastaralý bytový fond, nekvalitní nebo špatně udržovaná veřejná prostranství či zvýšený výskyt sociálně patologických jevů a drobné kriminality.

Díky finančním prostředkům z dotací se daří tyto nedostatky postupně eliminovat. Bytové domy využívají dotace především na kompletní revitalizaci (např. Višňovka v Pardubicích, Benešova třída v Hradci Králové). V poslední době obce také díky dotacím a zvýhodněným úvěrům řeší výstavbu a pořízení sociálního bydlení, případně dostupného bydlení pro vymezené skupiny obyvatel. Města a obce v aglomeraci mají zájem zkvalitňovat bydlení včetně veřejných prostranství pro zlepšení kvality života místních obyvatel (např. Pardubice mají zpracovanou strategii zkvalitňování veřejných prostranství a strategii rozvoje bydlení, Hradec Králové disponuje koncepcí specifických forem bydlení).

2.1.6.4 Dostupné a sociální bydlení

Ve větších městech sílí trend snižování dostupnosti bydlení, který se již začíná týkat i středně příjmových domácností, zejména mladých rodin a jednotlivců. Zvyšování cen nemovitostí a pronájmů vytváří tlak hlavně na ty skupiny, které jsou nízkopříjmové, jednočlenné (např. domácnosti seniorů), rodičů samoživitelů a osob, které se nacházejí v bytové nouzi. Dle aktuálního šetření Platformy pro sociální bydlení z roku 2018 se nachází na území ORP Hradec Králové a Pardubice celkem 204 rodin v bytové nouzi (1 089 osob). Vzhledem k tomu, že doposud neexistuje zákon o sociálním bydlení, není ani sjednocen přístup jednotlivých měst k řešení bytové nouze svých občanů.

Města v aglomeraci realizují bytovou politiku dle svých vlastních pravidel a s různou mírou podpory osob v bytové nouzi. Hradec Králové má vyčleněno celkem 750 bytů zvláštního určení – hlavně pro osoby se zdravotním postižením, seniory a osoby opouštějící ústavní péči. V posledních cca 10 letech zde bylo postaveno několik objektů s tzv. startovacími byty pro mladé rodiny, ale jejich kapacita je nedostatečná a při jejich obsazování dochází k mnohanásobnému převisu poptávky nad kapacitou. Město Pardubice, které má zpracovanou strategii bydlení, v současné době vlastní celkem 2 000 bytů. Ty se nacházejí zhruba ve 40 bytových domech, které jsou rozmístěny po celém městě. Pardubice se, stejně jako řada jiných velkých měst v ČR, potýká s dlouhodobě nedostatečnou volnou kapacitou městských bytů, která by dokázala pružně reagovat na vysokou poptávku. Každoročně do seznamu žadatelů o sociální byt v průměru přibývá 70 žádostí. Další žádosti spadají do režimu bytů v domech zvláštního určení, které jsou poskytovány primárně osobám v seniorském věku nebo zdravotně postiženým s II. a III. stupněm invalidního důchodu. Značný zájem o městské byty je také v rámci startovacího bydlení pro mladé (za 4 roky fungování programu 867 žádostí).

Kromě výstavby či modernizace dostupného bydlení je třeba rozvíjet i další služby, které budou navazovat na tento typ bydlení. Jedná se o služby jak pro příjemce (potřebné osoby), tak i pro poskytovatele služeb (města/obce). Jde např. o sociálně terapeutické dílny, sociální rehabilitace, zřizování a podporu kontaktních center pro správu bydlení, podporu sociální práce v sociálním bydlení a další. Současně je důležité zvýšit i obecnou informovanost o problematice sociálního/dostupného bydlení a navazujících služeb.

Hlavní zjištění:

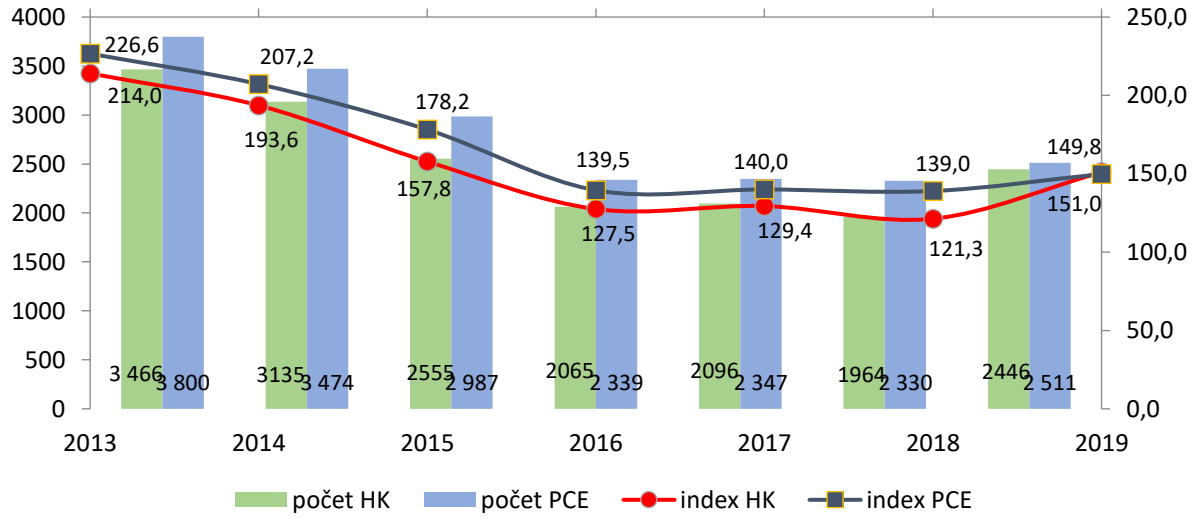
- Hradecko-pardubická aglomerace je hustě osídleným územím s vysokým počtem domů a bytů s vysokou intenzitou bytové výstavby.
- Vysoká intenzita bytové výstavby v rodinných domech je realizována ve venkovských obcích v těsném zázemí obou krajských měst a v prostoru mezi nimi.
- Území aglomerace vykazuje vyšší kvalitu bydlení z hlediska technické vybavenosti bytů, dostupnosti (např. doprava, služby) a nabídky pracovních příležitostí, což se odráží na vyšších cenách nemovitostí.
- Bytová sídliště a určité lokality ve městech se potýkají se specifickými problémy, jako jsou nekvalitní stav veřejných prostranství či zvýšený výskyt sociálně patologických jevů a drobné kriminality.
- V aglomeraci existuje nedostatek dostupného bydlení zejména pro specifické skupiny obyvatel jako například osoby se zdravotním postižením, mladé rodiny, sociálně slabé osoby či seniory, ale i středně příjmové domácnosti.
- Kromě podpory výstavby či modernizace dostupného bydlení je nezbytné rozvíjet i další služby, které budou navazovat na tento typ bydlení (např. sociálně terapeutické dílny, kontaktní centra pro správu bydlení či sociální práce v sociálním bydlení).
- Proces suburbanizace v aglomeraci vytváří tlak na využívání občanské a veřejné infrastruktury, zejména zdravotnických, ale i sociálních a vzdělávacích zařízení.

2.1.7 BEZPEČNOST A OCHRANA OBYVATEL

2.1.7.1 Kriminalita, trestné činy

Počet trestných činů v dotčeném území (okresy Hradec Králové a Pardubice) za sledované sedmileté období od roku 2013 klesl přibližně o třetinu, což dokládá i vývoj indexu kriminality (počet spáchaných trestných činů za určité časové období na daném území přepočtený na 10 tisíc obyvatel), který má klesající tendenci za oba okresy. V roce 2019 došlo k mírnému nárůstu počtu trestných činů i indexu kriminality za oba okresy. Podrobný vývoj ukazuje níže uvedený Graf 78. Objasněnost trestných činů, která je srovnatelná s celorepublikovým průměrem, postupně stoupá a dosahuje více jak 50 %. Nejčastějším typem kriminality je ve sledovaném území majetková trestná činnost.

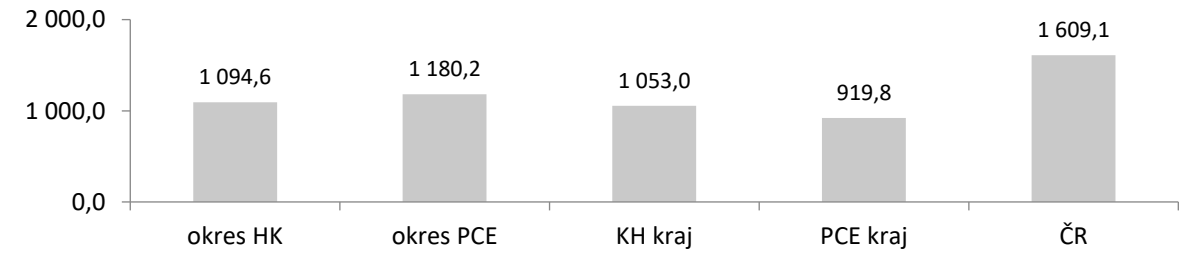
Graf 78 Vývoj počtu trestných činů a indexu kriminality v okresech Hradec Králové a Pardubice za období 2013–2019

Zdroj dat: www.mapakriminality.cz

Pokud porovnáme index kriminality za celé sedmileté období (2013–2019) s vyššími územními celky, vykazují oba okresy nadprůměrné hodnoty (Hradec Králové = 1 094,6; Pardubice = 1 180,2) ve srovnání s oběma kraji (KH kraj = 1 053,0; PCE kraj = 918,8), naopak ve srovnání s hodnotou za celou ČR jsou pozitivně podprůměrné (viz Graf 79). Okres Pardubice vykazuje vyšší index kriminality než okres Hradec Králové a v rámci nich lze nejvyšší hodnoty pozorovat na území obvodních oddělení ve městech Pardubice (Pardubice 1 = 2 396,4) a Hradec Králové (Hradec Králové 2 = 1 887,8). K zajištění veřejného pořádku na území celé aglomerace operují policejní složky státní, městské či obecní.

Graf 79 Srovnání indexu kriminality mezi vybranými územními celky za období 2013–2019

Zdroj dat: www.mapakriminality.cz

Mimořádné události a IZS

K zajištění dostatečné bezpečnosti a ochrany obyvatel Hradecko-pardubické aglomerace, včetně jejich majetku, funguje na úrovni Královéhradeckého a Pardubického kraje a v rámci obcí s rozšířenou působností krizové řízení. Nedílnou součástí krizového řízení je i předcházení mimořádným událostem. Pracovními orgány pro řešení krizových situací jsou krizový štáb kraje a krizový štáb obce s rozšířenou působností. Poradními orgány krajů a obcí s rozšířenou působností pro přípravu na krizové situace jsou bezpečnostní rada kraje a bezpečnostní rada obce s rozšířenou působností. Z důvodu nezbytné spolupráce hasičů, zdravotníků, policie a dalších složek při řešení mimořádných událostí vznikl integrovaný záchranný systém (IZS). Ten se využívá při potřebě provádět současně záchranné a likvidační práce dvěma anebo více složkami integrovaného záchranného systému.

Základními složkami IZS jsou Hasičský záchranný sbor České republiky, jednotky požární ochrany zařazené do plošného pokrytí kraje, poskytovatelé zdravotnické záchranné služby a Policie České republiky. K ostatním složkám integrovaného záchranného systému patří vyčleněné síly a prostředky ozbrojených sil, obecní policie, orgány ochrany veřejného zdraví, havarijní, pohotovostní, odborné a jiné služby, zařízení civilní ochrany, neziskové organizace a sdružení občanů, která lze využít k záchranným a likvidačním pracím.

Počet řešených mimořádných událostí, ve kterých zasahovaly jednotky požární ochrany na území okresu Hradec Králové a Pardubice, je 3 877 (viz Tabulka 15), což řadí oba okresy k nejvíce vytěžovaným v rámci obou krajů. Z celkového počtu je nejvíce událostí typu technická havárie (1 767), dopravní nehoda (955) a požár (619).

Tabulka 15 Počet mimořádných událostí se zásahy jednotek požární ochrany (JPO) v roce 2018

Kraj, okresy	Celkem	v tom						
		požáry	dopravní nehody	úniky nebezpečných chemických látek	technické havárie	radiační nehody a havárie	ostatní mimořádné události	plané poplachy
Okres Hradec Králové	**1 977**	**303**	**533**	**112**	**883**	**-**	**2**	**144**
Královéhradecký kraj	7 482	1 082	1 670	460	3 826	-	4	440
Okres Pardubice	**1 900**	**316**	**422**	**88**	**884**	**-**	**-**	**190**
Pardubický kraj	6 972	891	1 563	341	3 735	-	-	442

Zdroj: ČSÚ

V území Hradecko-pardubické aglomerace platí legislativní pravidla pro prevenci vzniku závažných havárií způsobených vybranými nebezpečnými chemickými látkami nebo chemickými přípravky. Územní koncentrace některých průmyslových provozů v aglomeraci vyžaduje dodržování systému prevence závažných havárií pro objekty a zařízení, v nichž je umístěna vybraná nebezpečná chemická látka nebo chemický přípravek.

2.1.7.2 Sociálně vyloučené lokality a exekuce

Dle Analýzy sociálně vyloučených lokalit v ČR (Gabal, 2015) se nachází na území SO ORP Hradec Králové a Pardubice celkem 11 sociálně vyloučených lokalit, ve kterých žije 500–800 obyvatel. Na území hradecké části aglomerace se nacházejí sociálně vyloučené lokality v obcích Hradec Králové, Smiřice, Černilov, Dohalice a Jaroměř. V pardubické části aglomerace byly sociálně vyloučené lokality identifikovány v obcích Chrudim a Pardubice. Dle zprávy o stavu romské menšiny již lokality v Pardubicích nenaplňují charakteristiky SVL, naopak identifikuje takovou lokalitu v Heřmanově Městci.

Jako sociálně vyloučenou lokalitu označujeme prostor (dům, ulici, čtvrť), kde se koncentrují lidé, u nichž lze identifikovat znaky spojené se sociálním vyloučením. Tato místa jsou okolními obyvateli negativně symbolicky označována („špatná adresa“, „problémové místo“ apod.).

U sociálně vyloučených lokalit, které byly uvedeny ve zmíněné analýze, mohlo dojít po téměř pěti letech k vývoji, některé mohly dokonce zaniknout. Např. v Pardubicích lze stěží hovořit o sociálně vyloučených lokalitách jako takových. Existují zde místa s nižší kvalitou bydlení, kde se může vyskytovat vyšší počet lidí např. na dávkách, ale již to není na úrovni charakteristiky sociálně vyloučených lokalit.

Jak ukazuje Tabulka 16, ve sledovaném území (okresy Hradec Králové a Pardubice) žilo v roce 2018 více jak 20 000 osob, které mají více než 100 000 exekucí. Celkový podíl osob v exekuci mírně klesá (okres Hradec Králové = 6,82 %, okres Pardubice = 7,51 %) a je podprůměrný ve srovnání s celou ČR (9,20 %) a srovnatelný s průměry za Královéhradecký (7,59 %) a Pardubický kraj (6,87 %). Nejvíce těchto osob se nachází v severozápadní a jižní části Hradecko-pardubické aglomerace, kde některé obce vykazují nadprůměrné hodnoty (více jak 10 %).

Tabulka 16 Statistika exekucí za okresy Hradec Králové a Pardubice v roce 2018

Okres	Podíl osob v exekuci	Počet osob v exekuci	Celkový počet exekucí
Okres Hradec Králové	6,82 %	9 460	49 113
Okres Pardubice	7,51 %	10 799	61 562

Zdroj: www.mapaexekuci.cz

Hlavní zjištění:

- V území aglomerace je vyšší počet řešených mimořádných událostí a počet trestných činů ve srovnání s krajskými průměry, ale kriminalita klesá.
- V území aglomerace existují sociálně vyloučené lokality a obce, kde žije nadprůměrný podíl osob v exekuci.

2.1.8 ZDRAVOTNÍ A SOCIÁLNÍ SLUŽBY

Cílem kapitoly je analyzovat a podat základní přehled o zdravotních a sociálních službách v území aglomerace.

2.1.8.1 Zdravotnictví

Struktura sítě zdravotnických zařízení se ve sledovaném území v posledních letech výrazně nemění a zajištění zdravotní péče zůstává dlouhodobě stabilní. V území aglomerace se nachází pět nemocnic zajišťujících lůžkovou péči. V Královéhradeckém kraji sídlí FN HK, První privátní chirurgické centrum, spol. s r. o. a Nemocnice Jaroměř, v Pardubickém kraji působí Nemocnice Pardubického kraje, a. s., v aglomeraci má sídlo Pardubická nemocnice a Chrudimská nemocnice, dále se v Pardubicích nachází soukromý gynekologický ústav G-med, v. o. s. Počty všech zdravotnických zařízení dle okresů jsou uvedeny v tabulce. Počty zdravotnických zařízení podle okresů v roce 2018 uvádí Tabulka 17.

Tabulka 17 Zdravotnická zařízení podle okresů v roce 2018

Kraj, okresy	Nemocnice	Odborné léčebné ústavy[1)]	z toho léčebny pro dlouhodobě nemocné[2)]	Ostatní samostatná zdravotnická zařízení[3)]	Lékárny (vč. odloučených pracovišť)
Královéhradecký kraj	**9**	**14**	**4**	**298**	**174**
Hradec Králové	2	2	1	99	55
Pardubický kraj	**8**	**7**	**2**	**252**	**146**
Pardubice	1	1	1	97	49
Chrudim	1	2	-	51	30

[1)] Včetně detašovaných pracovišť

[2)] Některé léčebny pro dlouhodobě nemocné se staly součástí nemocnic, nevykazují se jako samostatná zařízení.

[3)] Zahrnuje samostatné stomatologické laboratoře, samostatná rehabilitační zařízení, domácí zdravotní péči, samostatná zařízení psychologa, logopeda apod.

Zdroj: ČSÚ

Fakultní nemocnice Hradec Králové (státní příspěvková organizace zřizovaná Ministerstvem zdravotnictví) je instituce s nadregionálním významem, která patří mezi největší zdravotnické zařízení v ČR. Disponuje 23 klinikami s průměrným počtem 1 319 lůžek v roce 2018 a Léčebnou návykových nemocí v Nechanicích s 56 lůžky, která je detašovaným pracovištěm Psychiatrické kliniky FN HK a UK, LF v Hradci Králové. Jsou zde prováděny nejsložitější chirurgické výkony a používanými technologiemi v oblasti diagnostiky i léčby i léčebnými výsledky snese FN HK srovnání s obdobnými nemocnicemi v Evropě. Nemocnice zajišťuje i lékařskou pohotovostní službu (pro děti a dorost, dospělé, zubní) a lékárenskou pohotovost (nonstop), která slouží i pro okres Pardubice a Chrudim.

V poslední letech FN HK zahájila či uskutečnila řadu velkých investičních akcí, např. v roce 2017 spustila do provozu novou spalovnu nemocničního odpadu nacházející se v jižní části areálu nemocnice (kapacita až 1 900 t/rok) a v roce 2018 realizovala další nákupy zdravotnických přístrojů z EU projektů a dotací Ministerstva zdravotnictví ČR, a to cca ve výši 148 mil. Kč. V současnosti nemocnice připravuje zásadní modernizaci chirurgických oborů za celkem 2,4 miliardy korun (strategická investice Ministerstva zdravotnictví ČR, zahájení prací se předpokládá v roce 2021, dokončení se předpokládá v roce 2025).

FN HK je také významným výzkumným a výukovým pracovištěm úzce spojeným s LF UK v Hradci Králové a FVZ UO. Spolupráce probíhá i na úrovni středního a vyššího odborného školství, konkrétně s Vyšší odbornou školou zdravotnickou a Střední zdravotnickou školou v Hradci Králové. Zároveň je FN HK významným partnerem pro FZS UPa ve vzdělávání nelékařských oborů.

Nemocnice Jaroměř, ležící na území aglomerace, spadá pod Oblastní nemocnici Náchod a poskytuje ambulantní péči v oboru všeobecná interna a diabetologie. Dále se zde nachází pracoviště klinické biochemie a diagnostiky, které provádí základní a částečně i specializovaná biochemická, imunochemická a hematologická vyšetření pro potřeby Léčebny dlouhodobě nemocných (LDN) a Lůžek následné péče (LNP) Jaroměř. LDN a LNP Jaroměř měly v roce 2018 celkem 69 lůžek. V Nemocnici Jaroměř jsou i sociální lůžka, která jsou sociální službou poskytovanou ve zdravotnickém zařízení dle § 52 zákona č. 108/2006 Sb. o sociálních službách. Tato lůžka jsou určena pacientům, kteří již nevyžadují lůžkovou zdravotní péči, ale vzhledem ke svému zdravotnímu stavu nejsou schopni obejít se bez pomoci jiné fyzické osoby, a proto nemohou být propuštěny ze zdravotnického zařízení lůžkové péče.

V roce 2014 proběhlo v Pardubickém kraji sloučení pěti nemocnic do nově vzniklého subjektu **Nemocnice Pardubického kraje, a. s**. (NPK) Tento subjekt je složen z Pardubické nemocnice, Chrudimské nemocnice, Svitavské nemocnice, Litomyšlské nemocnice a Orlickoústecké nemocnice. První dvě nemocnice z výše uvedených se nachází na území Hradecko-pardubické aglomerace. Nemocnice Pardubického kraje zrealizovala či realizuje 6 projektů z IROP 2014–2020 (např. NPK, a. s., Pardubická nemocnice, nová psychiatrie; Jednotný klinický informační systém NPK; Vysoce specializovaná péče v oblasti onkogynekologie; Pardubická nemocnice – výstavba pavilonu Centrálního urgentního příjmu s centralizací akutních provozů za 1,5 mld. Kč s předpokládanou dostavbou 12/2023; stavební úpravy pro umístění magnetické rezonance 3T; Chrudimská nemocnice – parkoviště, rekonstrukce lůžkových výtahů).

Pardubická nemocnice poskytuje komplexní ambulantní a lůžkovou péči ve všech základních, specializovaných i vysoce specializovaných oborech, provozuje lůžkovou následnou péči, domácí péči, základní i specializovanou diagnostickou péči, lékařskou pohotovost (pro děti a dorost, dospělé, zubní) a lékárnu. V roce 2018 měla nemocnice k dispozici 932 lůžek a zaměstnávala 2 059 zaměstnanců, z toho 1 726 zdravotního personálu (stav k 31. 12. 2018).

Pardubická nemocnice je součástí komplexních kardiovaskulárních center a iktových center, také je výukovou základnou FZS UPa, Střední zdravotnické školy Pardubice a LF UK. V současnosti nemocnice řeší komplexní rekonstrukci spalovny nebezpečných odpadů s kapacitou 750 tun nemocničního odpadu ročně, která je na konci životnosti. V rámci rekonstrukce by mělo dojít k opravě budovy spalovny, a především k modernizaci její technologie. V budoucnu Pardubický kraj zvažuje možnost využít modernizovanou spalovnu i pro další nemocnice v kraji.

Chrudimská nemocnice poskytuje péči v oborech chirurgie, včetně jednotky intenzivní péče, laparoskopické, cévní, plastické, traumatologické, ortopedické a základní ORL operativy. Dále zde působí interna, včetně kardiologické a metabolické jednotky intenzivní péče, anesteziologicko-resuscitační oddělení, gynekologicko-porodnické oddělení, pediatrie, neonatologie a neurologie. Akutní péče ve výše uvedených oborech je poskytována na 288 lůžkách, z toho na 16 lůžkách ARO/ následné intenzivní péče. Následná péče (Geriatrické centrum/LDN DIOP/Ošetřovatelská péče) disponuje 99 lůžky, z toho 10 lůžky dlouhodobé intenzivní ošetřovatelské péče (DIOP). Ambulantní péče je zajišťována rehabilitačním oddělením a dále v rozsahu oborů chirurgie, interna, gynekologie a porodnictví, pediatrie, neurologie, anestesiologie, urologie, kardiologie, gastroenterologie, dětské alergologie, oddělení tuberkulózy a respiračních onemocnění (TRN), ortopedie, cévní a plastické chirurgie, sportovní traumatologie, ambulance bolesti. Některé ambulance v areálu nemocnice jsou soukromé. V areálu nemocnice sídlí i lékařská dětská pohotovost a lékařská pohotovost pro dospělé. Zubní pohotovost, stejně jako lékárenská pohotovost do 22 hodin, ve městě chybí, nejbližší jsou v Pardubické nemocnici. Nonstop pohotovostní lékárenská služba je až v lékárně FN HK.

První privátní chirurgické centrum, spol. s r. o. v Hradci Králové je zdravotnické zařízení poskytující zdravotní péči v oblasti plastické a estetické chirurgie, gynekologie, ortopedie, urologie a nezbytné oddělení anestezie. Své služby zde poskytuje také Centrum asistované reprodukce, které má pracoviště i v sousedních Pardubicích.

Soukromý gynekologický ústav G-med, v. o. s. je registrován jako lůžkové zařízení pro obor gynekologie a porodnictví a obor anesteziologie. V oblasti ambulantní a jednodenní péče v oboru gynekologie má dominantní postavení v Pardubickém kraji. Těžiště činnosti G-med je v diagnostice a terapii gynekologických onemocnění a v prenatální diagnostice.

Údaj o přepočteném **počtu lůžek** v nemocnicích lze získat ze statistik ČSÚ za nejbližší územní jednotku okresu. Vzhledem ke skutečnosti, že nemocnice v území aglomerace jsou také jediné, které se nacházejí na území okresu Hradec Králové, Pardubice a Chrudim, lze při zjišťování hodnoty tohoto údaje vycházet z dostupných statistických dat. Z uvedených údajů níže (viz Tabulka 18) vyplývá vyšší počet lůžek přepočtený na 10 000 obyvatel v okrese Hradec Králové ve srovnání s hodnotou za oba kraje. Nadprůměrný počet lůžek v nemocnicích přepočtený na 10 000 obyvatel je ovlivněn především umístěním FN HK v krajském městě Hradec Králové.

Tabulka 18 Počet lůžek v nemocnicích v okresech ve srovnání s kraji k 31. 12. 2018

Kraj, okres	Počet lůžek v nemocnicích*) celkem	Přepočtený počet lůžek na 10 000 obyvatel
Královéhradecký kraj	**3 404**	**61,78**
Hradec Králové	1 372	84,01
Pardubický kraj	**2 525**	**48,53**
Pardubice	932	53,77
Chrudim	387	37,09

*) Od roku 2016 se některé léčebny pro dlouhodobě nemocné staly součástí nemocnic, nevykazují se jako samostatná zařízení.

Zdroj: ČSÚ

Počet **zdravotnických pracovníků** (viz Tabulka 19), který je ovlivněn lokalizací nemocničních zařízení na území aglomerace, vykazuje ve sledovaném území vyšší hodnoty u okresu Hradec Králové a Pardubice ve srovnání s průměry za oba kraje (Pardubický kraj 4,1, Královéhradecký kraj 4,7). V okrese Hradec Králové je dokonce 7,1 lékaře na 1 000 obyvatel, což je nadprůměrná hodnota ve srovnání s celou ČR.

Tabulka 19 Zdravotničtí pracovníci podle okresů ve srovnání s kraji v roce 2018

Kraj, okresy	Lékaři celkem[1)]	z toho zubní lékaři[1)]	Lékaři[1)] na 1 000 obyvatel	Obyvatelé na 1 lékaře	Zdravotničtí pracovníci nelékaři s odbornou způsobilostí[1)]
KHK kraj	**2 573**	**400**	**4,7**	**214**	**6 486**
Hradec Králové	1 163	165	7,1	141	3 059
Pardubický kraj	**2 103**	**289**	**4,1**	**247**	**4 783**
Pardubice	897	126	5,2	193	1 961
Chrudim	367	50	3,5	284	874

[1)] Stav k 31. 12. 2018 přepočtený na plně zaměstnané *Zdroj: ČSÚ*

Problémem nemocnic je nedostatek disponibilních finančních prostředků pro potřebné investice do modernizace budov a obnovy vybavení. Pro zlepšení kvality a dostupnosti zdravotní péče na území aglomerace nemocnice plánují své rozvojové záměry (urgentní příjmy, integrované pracoviště FN HK předporodní, porodní, poporodní a neonatologické péče ve spojení s poskytováním sociální péče atd.).

Vezmeme-li v úvahu skutečnost, že nemocnice patří k největším zaměstnavatelům v aglomeraci, patří k závažným problémům také nedostatečné kapacity pro parkování, a to jak v případě FN HK, tak Pardubické nemocnice. Problémem je rovněž řešení dopravní infrastruktury ve městech ve vztahu k bezpečnému a rychlému průjezdu rychlé záchranné služby (zejména Pardubická nemocnice). Identifikovanou potřebou ze strany nemocnic je dále řešení nakládání s nebezpečnými odpady.

V území aglomerace působí dále tři **léčebny dlouhodobě nemocných** (LDN), zdravotnická zařízení následné péče, určená pro doléčování chronicky nemocných, interní či neurologická postižení, stavy po traumatech, pro onkologické pacienty a stavy po mozkových a srdečních infarktech. Jedna léčebna dlouhodobě nemocných se nachází v Hradci Králové a je součástí Zdravotnického holdingu a. s., který zajišťuje samosprávné a obchodní činnosti v úseku zdravotnictví Královéhradeckého kraje. Další se nachází v okrese Pardubice v obci Rybitví, poslední léčebna dlouhodobě nemocných je součástí Chrudimské nemocnice, která spadá pod společnost Nemocnice Pardubického kraje.

Pro pacienty s pokročilým nevyléčitelným onemocněním je provozován v pardubické části aglomerace **Hospic Chrudim z. ú.** Ten ve svých prostorách poskytuje zdravotní služby nevyléčitelně nemocným pacientům (nejčastěji onkologickým) v terminálním stavu (Hospic a od října 2020 i Hospic Štěpánova 89). Spádovou oblastí je především Pardubický kraj. Hospic zahájil lůžkový provoz již v roce 2009 a jeho služby byly v roce 2012 rozšířeny nákupem nových prostor v centru Chrudimi, které byly v letech 2016–2020 rekonstruovány. V roce 2019 zařízení přijalo do péče 378 nemocných (66 hospitalizovaných v r. 2009) a průměrná doba pobytu je 26,6 dnů. Hospic Štěpánova 89 plánuje v brzké době provozovat i paliativní ambulanci, všeobecnou sestru pro péči v přirozeném sociálním prostředí a domácí paliativní péči.

Neziskové organizace v současnosti vnímají jako problém skutečnost, že v aglomeraci je malý počet zařízení pro nevyléčitelně nemocné hospicového typu (nedostatek hospicových lůžek), pro umístění jsou dlouhé čekací lhůty a zároveň jsou špatně dostupná. Přímo v Hradci Králové a v Pardubicích, obcích aglomerace s největším počtem obyvatel, žádné takové zařízení není.

Z **odborných léčebných ústavů** mimo LDN poskytuje zdravotnickou péči Léčebna návykových nemocí v Nechanicích, která je detašovaným pracovištěm Psychiatrické kliniky FN HK a UK, LF v Hradci Králové. Léčebna poskytuje dobrovolnou odvykací léčbu pro muže a ženy závislé na psychoaktivních látkách nebo patologickém hráčství.

V pardubické části aglomerace se nacházejí i **Léčebné lázně Bohdaneč a.s**., které slouží k léčbě pohybového aparátu (léčba dlouhodobých potíží, předoperačních i pooperačních stavů, poúrazová rehabilitace) a srdečních a cévních onemocnění. Lázně využívají k léčbě přírodní zdroje (slatina, přírodní minerální voda).

Na zdravotní péči poskytovanou nemocnicemi navazují sdružená **ambulantní zařízení** a jejich detašovaná pracoviště. V území aglomerace působí celkem 18 těchto zdravotnických zařízení. Nejvíce jsou zastoupena v obou jádrových městech aglomerace – v Hradci Králové a Pardubicích, dále v Chrudimi, Přelouči a Týništi nad Orlicí.

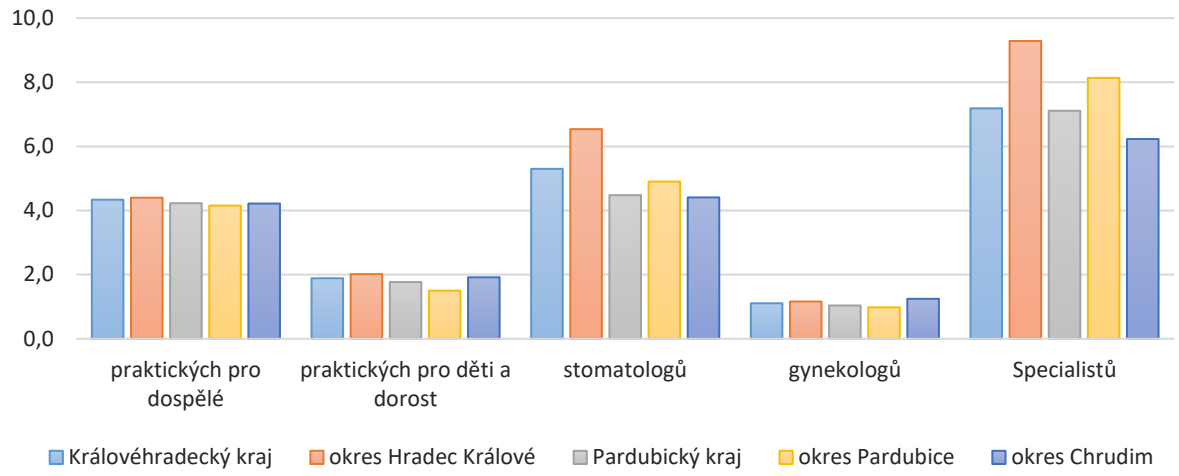
Tabulka 20 ukazuje přehled počtu **samostatných ordinací lékařů** v roce 2018 za sledované území dle jednotlivých okresů a jejich porovnání s kraji. Relativní hodnoty tohoto ukazatele (přepočet na 10 000 obyvatel) jsou názorně ukazuje Graf 80. Celkově lze říct, že počty samostatných ordinací vykazují průměrné hodnoty, vyšší koncentrace ordinací v aglomeraci je patrná u specialistů a stomatologů, a to především okrese Hradec Králové.

Tabulka 20 Samostatné ordinace lékařů podle okresů ve srovnání s kraji v roce 2018

Kraj, okresy	Samostatné ordinace lékařů				
	praktických pro dospělé	praktických pro děti a dorost	stomatologů	Gynekologů	Specialistů
Královéhradecký kraj	**239**	**104**	**292**	**61**	**396**
Hradec Králové	72	33	107	19	152
Pardubický kraj	**220**	**92**	**233**	**54**	**370**
Pardubice	72	26	85	17	141
Chrudim	44	20	46	13	65

Zdroj: ČSÚ

Graf 80 Samostatné ordinace lékařů podle okresů ve srovnání s kraji v roce 2018 v přepočtu na 10 000 obyvatel

Zdroj: ČSÚ

Kapacity zdravotní péče lze obecně hodnotit jako dostatečné, nicméně v určitých oblastech poddimenzované – některé hospitalizační segmenty nedostačují po výrazné předchozí redukci, dále dlouhodobá péče a hospicová péče. Zdravotní péči lze zároveň hodnotit jako dobře dostupnou veřejnou dopravou.

Přednemocniční neodkladnou péči na území aglomerace zajišťuje Zdravotnická záchranná služba Královéhradeckého kraje (ZZSKHK) a Zdravotnická záchranná služba Pardubického kraje (ZZSPAK), které jsou jednou ze tří základních složek integrovaného záchranného systému. V posledních letech proběhla v obou krajích reorganizace lékařské služby první pomoci. Svou činnost zahájily dvoučlenné posádky Rendez Vous s cílem plošného snižování počtu lékařů ve službě. Jejich hlavní předností je částečná kompenzace úbytku lékařů v přednemocniční péči a lepší využití času zbylých lékařů. Do areálu FN HK je situována Letecká záchranná služba Hradec Králové. Ta zasahuje jak na území hradecké, tak pardubické části aglomerace. Provozovatelem vrtulníku s volacím znakem Kryštof 06 je nestátní letecký dopravce DSA a.s.

Královéhradecký i Pardubický kraj mají zpracovány **strategické dokumenty a rozvojové koncepce** týkající se oblasti zdravotnictví, které jsou průběžně aktualizovány. Rozvojové dokumenty mají i jednotlivé nemocnice v aglomeraci, podle kterých plánují svůj další rozvoj (investiční projekty – stavby, rekonstrukce, pořízení vybavení, personální strategie – rozšíření personálních kapacit,

vzdělávání atd.)[53]. Koncepční dokument *Koordinace a rozvoj zdravotní péče v Pardubickém kraji* (2018) zmapoval způsob a úroveň návaznosti všech typů zdravotní péče v kraji a shrnul klíčová zjištění (např. nedostatečná až složitá komunikace a spolupráce jednotlivých poskytovatelů akutní, následné a dlouhodobé péče s praktickými lékaři, rozdílná úroveň poskytovaných služeb, problém personální kapacit – nedostatek praktických lékařů, především pro děti a dorost v celém kraji, a odborných specialistů na periférii kraje, nedostatečná kapacita v domácí péči,…). Současně jsou v dokumentu doporučené oblasti, na které by se měl kraj prioritně zaměřit – zlepšení spolupráce mezi poskytovateli jednotlivých forem zdravotní péče, posílení řízení zřizovaných/založených zdravotnických organizací a jejich vzájemné komunikace, zvyšování informovanosti (např. web pro občany a lékaře o zdravotních službách v kraji) a podpora systémových změn (např. dlouhodobé investice do zařízení následné a dlouhodobé péče, sjednocení organizace pohotovostní služby v oblasti zubního lékařství, posílení kapacity praktických lékařů). Z pracovních jednání (6/2019–2/2020) týkajících se aktualizace *Koncepce zdravotnictví Královéhradeckého kraje* vyplynul celorepublikový problém s personální zajištěním služeb, tzn. nedostatek lékařů a zdravotnického personálu v lůžkových zařízeních, ale i v ambulancích (především praktičtí lékaři a lékaři pro dorost a děti, nedostatek vybraných specialistů) a jejich nevyvážená věková struktura (vysoký věk lékařů). Tato koncepce by měla řešit i další aktuální problém, a to v oblasti dlouhodobé péče, absenci návaznosti zdravotní a sociální péče (např. propustnost z následné lůžkové zdravotní péče do oblasti sociální péče, vznik center duševního zdraví, ve kterých se prolínají zdravotní a sociální služby atd.). Z hlediska dlouhodobé péče je totiž důležitá včasná intervence a spolupráce různých zdravotních a sociálních služeb, flexibilní prostupnost více forem péče a mezi různými specializovanými zařízeními.

2.1.8.2 Sociální služby

V Hradecko-pardubické aglomeraci působí jako poskytovatelé sociálních služeb organizace zřizované obcemi nebo kraji jako příspěvkové organizace, dále nestátní neziskové organizace (např. spolky, nadace, ústavy, obecně prospěšné společnosti, účelová zařízení církví a obchodní společnosti). Poskytovatelé sociálních služeb jsou v území koncentrováni především do obou jádrových měst aglomerace a dále do větších obcí jako je Chrudim, Jaroměř, Přelouč, Heřmanův Městec, Slatiňany nebo Třebechovice pod Orebem. Tato zařízení poskytují služby ve třech formách: pobytové, ambulantní a terénní.

Veškeré níže uvedené údaje o počtech zařízení sociálních služeb na území Hradecko-pardubické aglomerace byly čerpány z Registru poskytovatelů sociálních služeb vedeného Ministerstvem práce a sociálních věcí ČR[54]. Velká část zařízení se nachází ve větších městech, případně v obcích těsně sousedících s městy. Ve většině malých obcí však nesídlí žádní poskytovatelé sociálních služeb a služby jsou zde zajišťovány prostřednictvím terénních služeb či za nimi občané dojíždí.

Na území Hradecko-pardubické aglomerace se nachází celkem 255 zařízení sociálních služeb, které zabezpečuje 184 poskytovatelů. Vedle sociálních poraden a rehabilitací jsou nejvíce zastoupeny pečovatelské a sociálně akviziční služby nebo domovy pro seniory. Tabulka 21 uvádí přehled zajišťovaných sociálních služeb v aglomeraci, ze které je patrné, že celá řada poskytovatelů služeb nabízí více druhů sociálních služeb v různých formách (pobytová, ambulantní, terénní) a provozuje je v několika zařízeních/objektech. V tabulce je uvedena také kapacita sociálních služeb poskytovaných pobytovou formou. U ambulantních a terénních služeb není souhrnná kapacita, neboť jednotliví

[53] Koordinace a rozvoj Zdravotní péče v Pardubickém kraji (2018); Program rozvoje Nemocnice Pardubického kraje, a.s.; Cesta udržitelného rozvoje (2017); Koncepce zdravotnictví Královéhradeckého kraje 2011–2015 (2012) a aktualizace dokumentu z roku 2020 (Koncepce zdravotnictví Královéhradeckého kraje pro období 2021–2030)
[54] Dostupné na: https://www.mpsv.cz/registr-poskytovatelu-sluzeb

poskytovatelé služeb v registru uvádějí své maximální kapacity v různých jednotkách (např. počet klientů, počet intervencí, roční kapacita), a to mnohdy za všechna svá zařízení společně. Aktuální stav maximální kapacity daného zařízení lze zjistit z Registru poskytovatelů sociálních služeb MPSV ČR.

Tabulka 21 Sociální služby poskytované na území aglomerace k 31. 5. 2020

Poskytované sociální služby	Počet poskytovatelů služeb	Počet zařízení v aglomeraci	Kapacita pobytové služby
azylové domy	3	5	199
centra denních služeb	3	3	-
denní stacionáře	7	8	-
domy na půl cesty	1	1	11
domovy pro osoby se zdravotním postižením	3	19	306
domovy pro seniory	11	12	753
domovy se zvláštním režimem	10	10	811
chráněné bydlení	6	21	78
intervenční centra	2	2	65
kontaktní centra	2	2	-
krizová pomoc	3	3	3
nízkoprahová centra pro děti a mládež	5	7	-
nízkoprahová denní centra	3	3	-
Noclehárny	3	5	-
odborné sociální poradenství	27	34	-
odlehčovací služby	6	9	-
osobní asistence	7	9	-
pečovatelská služba	15	22	-
podpora samostatného bydlení	1	1	-
průvodcovské a předčitatelské služby	2	3	-
raná péče	5 + 2*	5	-
služby následné péče	1	2	-
sociálně akviziční služby pro rodiny s dětmi	11	13	-
sociálně akviziční služby pro seniory a osoby se zdravotním postižením	5	6	-
sociálně terapeutické dílny	5	5	-
sociální rehabilitace	25	31	-
terénní programy	5	9	-
tísňová péče	1	1	-
tlumočnické služby	3	4	-

*Pozn.: *2 poskytovatelé rané péče nemají sídlo v aglomeraci*

Zdroj: Registr poskytovatelů sociálních služeb (5/2020), https://www.mpsv.cz/registr-poskytovatelu-sluzeb

Kapacity vybraných pobytových zařízení sociálních služeb jsou sledovány ČSÚ na úrovni jednotlivých krajů a okresů ČR. Pro zjištění celkových kapacit krajů a okresů byla využita aktuálně dostupná data (statistické ročenky krajů za rok 2019, stav k 31. 12. 2018) a za území aglomerace potom data z Registru poskytovatelů sociálních služeb (vlastní šetření provedené v 7/2020) – viz Tabulka 22.

Tabulka 22 Sociální služby poskytované ve vybraných pobytových zařízeních v okresech (2018) a na území aglomerace (7/2020)

Území (kraj, okres, aglomerace)	Počet pobytových zařízení vybraných sociálních služeb celkem	Místa v pobytovém zařízení vybraných sociálních služeb celkem	z toho (počet zařízení/místa)					
			Domovy pro seniory	Domovy pro osoby se zdrav. postižením	Domovy se zvláštním režimem	Azylové domy	Chráněné bydlení	Týdenní stacionáře
Královéhradecký kraj	85	4 270	40/2 422	12/692	14/772	6/225	12/150	1/9
Hradec Králové	23	1 183	7/541	2/148	6/352	2/96	6/46	-/-
Pardubický kraj	68	4 268	26/2 097	8/634	15/1 120	9/236	8/154	2/24
Pardubice	11	968	3/299	2/73	3/502	2/73	1/21	-/-
Chrudim	20	1 415	8/600	2/265	6/473	2/44	2/33	-/-
ITI Hradecko-pardubické aglomerace*	67	2 226	12/753	19/306	10/811	5/199	6/78	-/-

*Pozn.: * data k 7/2020*

Zdroj: ČSÚ a https://www.mpsv.cz/registr-poskytovatelu-sluzeb

Na úrovni krajů jsou zveřejněny údaje ČSÚ o **neuspokojených žadatelích o poskytnutí sociální služby**. Níže uvedená tabulka uvádí přehled vybraných zařízení za Královéhradecký a Pardubický kraj, v nichž se nachází Hradecko-pardubická aglomerace. Nejvyšší počet neuspokojených žádostí byl v roce 2018 v obou krajích v případě umístění do domovů pro seniory či domovů se zvláštním režimem. V Královéhradeckém kraji byl také poměrně výrazný počet neuspokojených žadatelů o umístění do domovů pro osoby se zdravotním postižením (viz Tabulka 23).

Tabulka 23 Neuspokojení žadatelé o poskytnutí sociální služby v zařízeních dle krajů v roce 2018

Kraj	Domovy pro seniory	Azylové domy	Chráněné bydlení	Domovy pro osoby se zdravotním postižením	Domovy se zvláštním režimem
Královéhradecký	3 052	118	73	280	710
Pardubický	1 728	247	51	73	689

Zdroj: ČSÚ

Sociální poradenství

Nejvíce sociálních zařízení na území aglomerace poskytuje **odborné sociální poradenství** (celkem 34 zařízení). Naprostá většina služeb odborného sociálního poradenství je provozována v Hradci Králové (15) a Pardubicích (14), zbývající zařízení jsou v Chrudimi (5).

Služby sociální péče

Centra denních služeb – v Hradci Králové v současnosti není dostupné žádné centrum denních služeb. V okrese Pardubice se nacházejí 3 centra – Pardubice (Most do života a Křižovatka handicap centrum, o.p.s.) a Choltice (Další cesta z.s.).

Denní a týdenní stacionáře – pro osoby, které se z důvodu věku, zdravotního postižení či dlouhodobého duševního onemocnění neobejdou bez neustálé pomoci jiné fyzické osoby, fungují denní stacionáře, kterých je na území aglomerace zřízeno celkem 8. V Hradci Králové a Chrudimi je po

dvou denních stacionářích, v Pardubicích fungují 3 zařízení tohoto typu a poslední zařízení je ve Slatiňanech. Týdenní stacionáře se na území aglomerace nenacházejí.

Domovy pro osoby se zdravotním postižením – na území Hradecko-pardubické aglomerace působí 3 poskytovatelé této sociální služby (celkem 19 zařízení/objektů), a to pouze v okresech Pardubice a Chrudim. Tyto domovy jsou určeny pro klienty s mentálním postižením, mentálním postižením s přidruženým postižením tělesným či smyslovým, kteří se nacházejí v důsledku svého zdravotního stavu v nepříznivé sociální situaci a jejichž podporu při realizaci úkonů běžného denního života není možno trvale zajistit prostřednictvím rodiny ani terénních či ambulantních sociálních služeb. Službu zajišťuje Domov pod Kuňkou se sídlem v Rábech (pro klienty od 18 let bez rozdílu pohlaví), dalších 17 domovů (Chrudim a její místní části, Slatiňany, Bylany, Staré Jesenčany, Lány) spadá pod společnost Domov sociálních služeb Slatiňany (pro osoby od 3 let), který je příspěvkovou organizací Pardubického kraje. Poslední je v Chrudimi pro osoby s jiným zdravotním postižením (od 27 let).

Domovy pro seniory – domovů pro seniory je v aglomeraci celkem 12. Vzhledem k demografickým trendům v podobě prodlužování střední délky života a narůstajícímu podílu osob ve věku 65 a více let, tj. poproduktivní složky populace (především ve velkých sídlech aglomerace), se bude i nadále zvyšovat počet seniorů, kteří budou vyžadovat zajištění svých potřeb prostřednictvím odborné sociální služby. Domovy pro seniory jsou po 2 v Hradci Králové, Pardubicích, Chrudimi, Heřmanově Městci a dále pak po jednom zařízení v Černožicích, Třebechovicích pod Orebem, Kratonohách a Přelouči.

Domovy se zvláštním režimem – tato zařízení se nacházejí v Hradci Králové (2), Pardubicích, Chrudimi (2), Černožicích, Kratonohách, Nechanicích, Přelouči a Heřmanově Městci. Na území Hradecko-pardubické aglomerace je celkem 10 domovů se zvláštním režimem.

Chráněné bydlení – tato pobytová služba se nachází v Hradci Králové (4), Jaroměři, Třebechovicích pod Orebem, Pardubicích (6), Přelouči (3), Chrudimi (4) a ve Slatiňanech (2).

Odlehčovací služby – jsou služby na přechodnou dobu (24hodinový pobyt, délka maximálně 3 měsíce) poskytované osobám se sníženou soběstačností z důvodu věku, chronického onemocnění nebo zdravotního postižení. Tyto služby jsou zajišťovány v Hradci Králové, Pardubicích (1 poskytovatel, 2 pobytová zařízení), Chrudimi, Slatiňanech (1 poskytovatel, 2 pobytová zařízení), Smiřicích a Přelouči. V roce 2019 došlo k navýšení počtu lůžek odlehčovací služby v Pardubicích a Chrudimi. V Hradci Králové byla v roce 2020 zahájena stavba odlehčovací služby s kapacitou 35 lůžek, a to z důvodu rostoucí poptávky po těchto službách.

Osobní asistence – je v Hradci Králové zajišťována 3 poskytovateli, 4 fungují v Pardubicích a 2 v Chrudimi.

Pečovatelská služba – je zajišťována jako terénní nebo ambulantní. Město Hradec Králové disponuje 4 pečovatelskými službami zařazenými v síti veřejně podporovaných sociálních služeb, Pardubice mají 6 zařízení. Dostupnost pečovatelských služeb mimo jádrová města Hradec Králové a Pardubice je nižší. Na území aglomerace dále působí pečovatelské služby v Chrudimi (5 zařízení), ve Smiřicích, Třebechovicích pod Orebem, Přelouči, Lázních Bohdaneč, Heřmanově Městci, Moravanech a ve Slatiňanech.

Podpora samostatného bydlení – v aglomeraci se tato terénní služba vyskytuje v Hradci Králové a provozuje ji SKOK do života o.p.s.

Průvodcovské a předčitatelské služby – jsou terénní nebo ambulantní služby poskytované osobám, jejichž schopnosti v oblasti orientace nebo komunikace jsou sníženy z důvodu věku nebo zdravotního

postižení. V Hradci Králové nabízí tyto služby TyfloCentrum Hradec Králové, o. p. s., v Pardubicích a Chrudimi potom TyfloCentrum Pardubice, o. p. s.

Tísňová péče – v Hradci Králové je zajišťována organizací Život Hradec Králové o.p.s.

Služby sociální prevence

Azylové domy a noclehárny – pro osoby v nepříznivé sociální situaci spojené se ztrátou bydlení nabízí své služby v aglomeraci celkem pět azylových domů a pět nocleháren. V některých případech azylový dům slouží i jako noclehárna, např. Dům Matky Terezy Hradec Králové. Jak azylové domy, tak noclehárny jsou koncentrovány do jádrových měst Hradce Králové, Pardubic a Chrudimi. V současnosti na území aglomerace není žádné azylové bydlení pro rodiny s dětmi.

Domy na půl cesty – na území aglomerace se nachází jediný dům na půli cesty, a to v Pardubicích. Domov slouží pro osoby (18–26 let) opouštějící zařízení pro výkon ústavní péče.

Intervenční centra – v aglomeraci tuto službu (ambulantní a terénní forma služby) poskytují pro oběti domácího násilí starší 16 let 2 centra – Oblastní charita Hradec Králové a SKP – CENTRUM, o.p.s. v Pardubicích.

Kontaktní centra – v území funguje jeden poskytovatel (Laxus z. ú.) nabízející službu kontaktního centra pro osoby ohrožené závislostí nebo závislé na návykových látkách. Poskytovatel provozuje K-centrum Hradec Králové a K-centrum Pardubice.

Krizová pomoc pro osoby v krizi je v aglomeraci zajištěna prostřednictvím organizace SKP-CENTRUM, o.p.s v Pardubicích (pobytová služba pro plnoleté ženy a plnoleté ženy s dětmi), v Hradci Králové je zajištěna formou ambulantních a terénních služeb společností NOMIA, z. ú. (pro osoby od narození do dosažení zletilosti). V Chrudimi se jedná o společnost Centrum J. J. Pestalozziho o.p.s. nabízející ambulantní služby pro oběti domácího násilí a osoby v krizi.

Nízkoprahová denní centra a nízkoprahová denní centra pro děti a mládež – na území aglomerace funguje celkem 10 těchto zařízení z toho 3 (1+2) v Hradci Králové, 3 (1+2) v Chrudimi, 2 (1+1) v Pardubicích a 2 (0+2) zařízení se nachází v Přelouči.

Raná péče – je zajišťována 4 poskytovateli v Pardubicích, v Hradci Králové se nacházejí 3 zařízení poskytující tuto službu. Ta je určena hlavně pro rodiny s dítětem/dětmi ve věku 0–7 let, některá zařízení jsou zaměřena i na děti s kombinovaným, mentálním, tělesným (zrakové, sluchové) postižením.

Služby následné péče – jsou poskytovány zařízeními společnosti Laxus z. ú. v Hradci Králové a Pardubicích. V obou městech se nachází pouze po jednom zařízení, jež nabízejí tuto službu ambulantní formou. Ta je určena pro osoby ohrožené závislostí nebo závislé na návykových látkách, pro osoby vedoucí rizikový způsob života nebo tímto způsobem života ohrožené.

Sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi – jedná se o terénní, popřípadě ambulantní, služby poskytované rodině s dítětem, u kterého je jeho vývoj ohrožen v důsledku dopadů dlouhodobě krizové sociální situace, již rodiče nedokážou sami bez pomoci překonat, a u něhož existují další rizika ohrožení jeho vývoje. Služba zahrnuje výchovné, vzdělávací a aktivizační činnosti, zprostředkování kontaktu se společenským prostředím, sociálně terapeutické činnosti a pomoc při uplatňování práv, oprávněných zájmů a při obstarávání osobních záležitostí. Na území aglomerace je celkem 13 zařízení, z toho v Hradci Králové jsou 2 zařízení, v Pardubicích, 3 zařízení jsou v Chrudimi a po jednom v Přelouči a v Moravanech.

Sociálně aktivizační služby pro seniory a osoby se zdravotním postižením – pro seniory a osoby se zdravotním postižením funguje na území aglomerace 6 zařízení sociálně aktivizačních služeb. Jejich účelem je podporovat u této cílové skupiny aktivní způsob života, vytvářet podmínky pro kontakt s vrstevníky, udržet nebo rozvíjet jejich schopnosti a dovednosti tak, aby byl co nejvíce oddálen jejich odchod do pobytového zařízení nebo využívání služeb sociální péče. Tři zařízení jsou provozována v Pardubicích, dvě v Hradci Králové, jedno v Chrudimi.

Sociálně terapeutické dílny – jde o ambulantní služby poskytované osobám se sníženou soběstačností z důvodu zdravotního postižení, které nejsou z tohoto důvodu umístitelné na otevřeném ani chráněném trhu práce. Jejich účelem je dlouhodobá a pravidelná podpora zdokonalování pracovních návyků a dovedností prostřednictvím sociálně pracovní terapie. V Pardubicích je poskytovatelem této sociální služby CEDR Pardubice o.p.s. (psychiatrická rehabilitace), dále Péče o duševní zdraví – středisko Výměník, z.s. a Základní škola a Praktická škola Svítání, o.p.s. V Hradci Králové potom tuto službu zajišťuje SKOK do života, o.p.s. (mladí dospělí 19–26 let, dospělí 27–64 let) a v Chrudimi společnost Momo Chrudim, o.p.s. (od 18 let do 64 let).

Sociální rehabilitace – pro dosažení samostatnosti, nezávislosti a soběstačnosti osob je na území aglomerace 25 poskytovatelů sociální rehabilitace. Ti své služby poskytují v 31 zařízeních, a to zejména v centrech aglomerace – Hradec Králové (11), Pardubice (14) a Chrudim (6). Jejich cílem je pomoci svým klientům rozvíjet jejich specifické schopnosti a dovednosti posilováním návyků a nácvikem výkonu běžných, pro samostatný život nezbytných, činností. Sociální rehabilitace se poskytuje v aglomeraci formou terénních a ambulantních služeb v centrech sociálně rehabilitačních služeb.

Terénní programy jsou terénní služby poskytované osobám, které vedou rizikový způsob života nebo jsou tímto způsobem života ohroženy (problémové skupiny osob, uživatelé návykových látek nebo omamných psychotropních látek, osoby bez přístřeší, osoby žijící v sociálně vyloučených komunitách a jiné sociálně ohrožené skupiny). V aglomeraci tyto služby pro různé cílové skupiny zajišťuje 5 poskytovatelů – Hradec Králové (Aufori, o.p.s., Laxus z.ú.), Pardubice (Laxus z.ú., Romodrom o.p.s., SKP – CENTRUM o.p.s.) a Chrudim (Šance pro Tebe, z.s.), a to celkem v 9 zařízeních.

Tlumočnické služby – v Hradci Králové existují 3 tlumočnické služby (Hradecké centrum pro osoby se sluchovým postižením o.p.s., Tichý svět, o.p.s. a VOŠ, SŠ, ZŠ a MŠ Hradec Králové, Štefánikova 549 – Centrum tlumočnických služeb) a v Pardubicích je k dispozici 1 tato služba (Tichý svět, o.p.s.).

Královéhradecký i Pardubický kraj, ale i některá další města v aglomeraci, mají zpracovány podrobné **strategie či komunitní plány sociálních služeb**[55]. Tyto strategie/plány jsou vytvořeny v souladu s aktuálním trendem reformy psychiatrické péče, transformace péče o osoby se zdravotním postižením a transformace péče o ohrožené děti a je v nich detailně popsána potřebnost konkrétních sociálních služeb. Dokumenty jsou dostupné na webových stránkách jednotlivých krajů. Základem plánování sociálních služeb je spolupráce zadavatelů (obcí, krajů) s poskytovateli (jednotlivými organizacemi) a uživateli (klienty) sociálních služeb při vytváření plánu, vyjednávání o budoucí podobě služeb a realizaci konkrétních kroků. Společným cílem je zajistit dostupnost kvalitních sociálních služeb. Oba kraje také poskytují obcím, které plánují sociální služby, podporu formou vzájemné výměny informací a zkušeností, nabízejí konzultace nebo připomínkování dokumentů.

[55] *Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb Pardubického kraje na období 2022–2024; Strategie Královéhradeckého kraje v oblasti sociálních služeb na období 2018 až 2026 a Střednědobý plán sociálních služeb Královéhradeckého kraje 2021 až 2023; 6. plán rozvoje sociálních a souvisejících služeb města Hradec Králové; Komunitní plán sociálních a souvisejících služeb města Pardubice na období 2021–2025; Komunitní plán sociálních a souvisejících služeb města Chrudim 2019–2020*

Ze všech strategických dokumentů či komunitních plánů vyplývají 3 základní problémy, se kterými se poskytovatelé sociálních služeb potýkají. Jedná se o nedostatek kapacity (pobytových, ambulantních i terénních služeb) či absence sociální služby (obecně narůstá počet osob, které potřebují sociální péči – senioři, osoby/rodiny v tíživé situaci, bezdomovci atd.), nedostatek personálu (zdravotnického personálu a sociálních pracovníků, podprůměrné mzdové ohodnocení) ve vybraných službách, a především problém financování sociálních služeb (nestabilní systém – především financování z národních zdrojů).

Nedostatečná, chybějící kapacita sociálních služeb

Na území aglomerace, především v jádrových městech Hradec Králové a Pardubice, by bylo vhodné rozšířit služby denního stacionáře tak, aby zde působilo několik poskytovatelů služeb a kapacity stacionářů byly rozptýleny rovnoměrně. Dále by bylo potřeba navýšit kapacity služeb sociální rehabilitace, případně terapeutických dílen, tak aby se více nabízely kapacity pro sociální začleňování osob se zdravotním postižením.

S rostoucím podílem seniorů na celkovém počtu obyvatel je aktuální především problematika zařízení sociální péče určené pro seniory – navyšování kapacit v pobytových zařízeních pro seniory a kapacity terénních sociálních a zdravotních služeb v kontextu co nejdelšího setrvání v domácím prostředí.

Dále by měl být podpořen nárůst kapacity služeb podpory samostatného bydlení. Zde je nutné více pracovat s rodinnými příslušníky osob cílové skupiny tak, aby služby byly poskytovány nezávisle na bytech vyčleněných k tomu účelu (jakási hybridní pobytová služba).

Pro klienty v dětském věku je zajištěna stálá odlehčovací služba pouze ve Slatiňanech (Domov sociálních služeb Slatiňany). V Pardubicích ještě zajišťuje odlehčení v péči mimo režim zákona o sociálních službách organizace Rodinné Integrační Centrum (pouze v období letních prázdnin).

V současnosti je v aglomeraci, dle výše uvedených krajských dokumentů, nedostatečná dostupnost a kapacita služeb (pobytové, ambulantní i terénní) pro některé cílové skupiny (např. osoby s poruchou autistického spektra, lidé se vzácnými onemocněními, duálními diagnózami, lidé s kombinací problémů – zdravotní postižení, nízké příjmy, životní návyky vedoucí ke konfliktu se společností, poruchy osobnosti, závislostí na návykových látkách, nízkými příjmy aj.). Jednotlivé dokumenty (střednědobé plány) tuto problematiku mají popsanou a mají naplánované řešení.

Jako příležitost pro aglomeraci lze uvést další rozvoj sociální ekonomiky. Sociální ekonomiku lze vnímat jako souhrn aktivit uskutečňovaných subjekty (sociální podniky, podpůrné finanční, poradenské a vzdělávací instituce pro sociální podnikání a nestátní neziskové organizace), jejichž cílem je zvýšit zaměstnanost v místních podmínkách anebo uspokojit další potřeby a cíle komunity. Cílovou skupinou sociálního podnikání jsou osoby se ztíženým přístupem na trh práce a majoritní skupinou jsou pak osoby se zdravotním postižením, které kvůli nižší produktivitě práce a častější nemocnosti mnohdy nenachází pracovní uplatnění.

V oblasti poskytování služeb sociální péče je dále prioritní doplnění kapacit sítě sociálních služeb o služby podporující setrvání osob v přirozeném prostředí prostřednictvím pečovatelské služby, osobní asistence, denního stacionáře, odlehčovací služby apod. V oblasti služeb sociální prevence je prioritou podpora fungující rodiny prostřednictvím terénních služeb a služeb podporujících sociální integraci osob ohrožených sociálním vyloučením či sociálně vyloučených. Za tímto účelem je nezbytné rozvíjet průřezové a návazné aktivity v sociálních službách podporující deinstitucionalizaci péče, integraci osob ohrožených sociálním vyloučením či informovanost obyvatel o sociálních službách poskytovaných na území aglomerace.

V oblasti služeb sociální prevence je prioritou zajištění dostupnosti služeb pro osoby, které nemohou z různých důvodů využívat stávající sociální služby (např. osoby s nedostatkem finančních prostředků, osoby nespadající do žádných služeb). Jedná se především o posílení a zkvalitnění pobytové a ambulantní služby sociální prevence – azylové domy, azylové bydlení pro rodiny ohrožené sociálním vyloučením či v obtížné situaci, noclehárny, nízkoprahová denní centra (např. výstavba nových zařízení, rekonstrukce/modernizace či rozšíření stávajících zařízení, zajištění bezbariérovosti). Další prioritou je podpora fungující rodiny prostřednictvím terénních služeb a služeb podporujících sociální integraci osob ohrožených sociálním vyloučením či sociálně vyloučených.

Zázemí sociální služby – nedostatek personálu a provozně-technické zázemí služby
Poskytovatelé sociálních služeb (především nestátní neziskové organizace) vnímají jako problém také nedostatek personálu (sociální i zdravotnický) a jeho ohodnocení (podprůměrné mzdy, chybějící respekt a úcta k jejich práci). Kromě zajištění stabilního a kvalifikovaného personálu ve všech formách sociálních služeb (pobytové, ambulantní i terénní) je nezbytné podporovat vzdělávání pracovníků sociálních služeb dle § 115 zákona o sociálních službách. Dále se na poskytování sociálních služeb nepříznivě projevuje fakt, že sociální služby nemají vlastní zázemí (obzvlášť ve větších městech se to projevuje vysokými náklady na tržní nájemné), nebo je nedostatečné (např. chybí provozně-technické zázemí pro doplňkové služby klientům – sklad šatů, potravin pro azylový dům atd.).

Financování
Poskytovatelé sociálních služeb se již několik let potýkají, kromě výše popsaných nedostatečných nebo chybějících kapacit dané sociální služby, s nestabilním systémem financování svých služeb, neboť jsou většinou závislí na příspěvcích od státu, kraje, obcí, klientů (zde je příjem omezený vyhláškou MPSV), dárcích a dalších zdrojích. Největší díl (mnohdy jediný) potřebných peněz u nestátních neziskových organizací poskytovatelé získávají prostřednictvím dotací od státu (nemají-li provoz hrazený z evropských peněz v rámci individuálních projektů). Tyto dotace jsou však nenárokové, tzn. neziskové organizace nemají jistotu, zda vůbec a v jaké výši dotace dostanou. Přestože se neziskové organizace snaží o zajištění volných finančních prostředků i vlastními silami, existuje stále jejich vysoká závislost na veřejných penězích (je málo sociálních podniků, které by alespoň částečně přispívaly na provoz sociálních služeb). Dlouhodobým a výrazným problémem je i samotné poskytování zdravotní péče v pobytových sociálních službách a dále financování zdravotní péče zajišťované sociální službou. Poskytovatelé sociálních služeb dlouhodobě z velké části doplácejí na poskytovanou zdravotní péči, která není pokryta platbami od zdravotních pojišťoven. To vše i přes to, že pouze poskytují objednanou zdravotní péči od ošetřujícího lékaře. Celý systém je dlouhodobě problematický a nefunkční.

Hlavní zjištění:

- V aglomeraci je stabilní síť zdravotnických zařízení a služeb a působí zde nadregionální zařízení a významný zaměstnavatel FN HK.
- Problémem nemocnic v území je nedostatek disponibilních finančních prostředků na potřebné investice do modernizace budov a obnovy vybavení (včetně řešení nakládání s nebezpečnými odpady), nedostatečné kapacity pro parkování a zajištění dopravní infrastruktury ve městech ve vztahu k bezpečnému a plynulému průjezdu rychlé záchranné služby (zejména případ Pardubické nemocnice).
- Aglomerace se potýká s malým počtem zařízení (nedostatkem lůžek) hospicového typu pro nevyléčitelně nemocné, která v jádrových městech Hradec Králové a Pardubice zcela chybí.
- Zdravotnická zařízení řeší problémy v oblasti personálního zajištění zdravotních služeb (nedostatek lékařů, zdravotnického personálu, kvalifikovaných zaměstnanců, vysoký věk lékařů).

- V území je potřeba řešit problém absence návaznosti zdravotní a sociální péče (např. propustnost z následné lůžkové zdravotní péče do oblasti sociální péče, vznik center duševního zdraví, ve kterých se prolínají zdravotní a sociální služby apod.). V souvislosti s tím roste i potřeba plánování, koordinace a monitorování těchto služeb, včetně zohledňování kapacit a zdrojů napříč jednotlivými službami a jejich poskytovateli.
- V aglomeraci působí vysoký počet poskytovatelů sociální péče a široká nabídka sociálních služeb, které jsou zajištěny především v jádrových městech a větších obcích. Ve většině malých obcí jsou tyto služby zabezpečeny prostřednictvím terénních služeb či za nimi občané obcí dojíždí.
- S rostoucím počtem seniorů je velmi aktuální problematika zařízení sociální péče určené pro seniory a navyšování kapacit stávajících zařízení (pobytové kapacity, ale i ambulantní a terénní).
- V území je identifikována nedostatečná dostupnost a kapacita sítě sociálních služeb podporující setrvání osob v přirozeném prostředí (pečovatelské služby, osobní asistence, denní stacionáře, odlehčovací služby apod.) a pro některé cílové skupiny (osoby s poruchou autistického spektra, lidé se vzácnými onemocněními, duálními diagnózami, lidé s kombinací problémů – zdravotní postižení, nízké příjmy, životní návyky vedoucí ke konfliktu se společností, poruchy osobnosti aj.).
- V aglomeraci je nezbytné rozvíjet průřezové a návazné aktivity v sociálních službách podporující deinstitucionalizaci péče, integraci osob ohrožených sociálním vyloučením či informovanost obyvatel o poskytovaných sociálních službách.
- Především v jádrových městech Hradec Králové a Pardubice by bylo vhodné rozšířit služby denního stacionáře. Dále by bylo potřeba navýšit kapacity služeb sociální rehabilitace, případně terapeutických dílen, tak aby se více nabízely kapacity pro sociální začleňování osob se zdravotním postižením.
- Příležitostí je další rozvoj sociální ekonomiky (sociální podniky, podpůrné finanční, poradenské a vzdělávací instituce pro sociální podnikání a nestátní neziskové organizace) s cílem zvýšit zaměstnanost v místních podmínkách anebo uspokojit další potřeby a cíle komunity.
- Na území aglomerace chybí zařízení určené pro těžko umístitelné klienty (např. osoby nespadající do žádných služeb), je zde malá kapacita krátkodobého ubytování pro lidi bez domova v zimě či v jiná exponovaná období (např. COVID-19) a zcela chybí azylové bydlení pro rodiny s dětmi.
- Systém financování sociálních služeb je nestabilní. To má za následek, že poskytovatelé nedisponují vlastním zázemím (drahý pronájem prostor) nebo je nedostatečné (např. chybí provozně-technické zázemí pro doplňkové služby klientům – sklad šatů, potravin pro azylový dům atd.) a nemají nedostatek personálu (vč. zdravotnického).
- Kromě zajištění stabilního a kvalifikovaného personálu ve všech formách sociálních služeb (pobytové, ambulantní i terénní) je nezbytné podporovat vzdělávání pracovníků sociálních služeb dle § 115 zákona o sociálních službách.

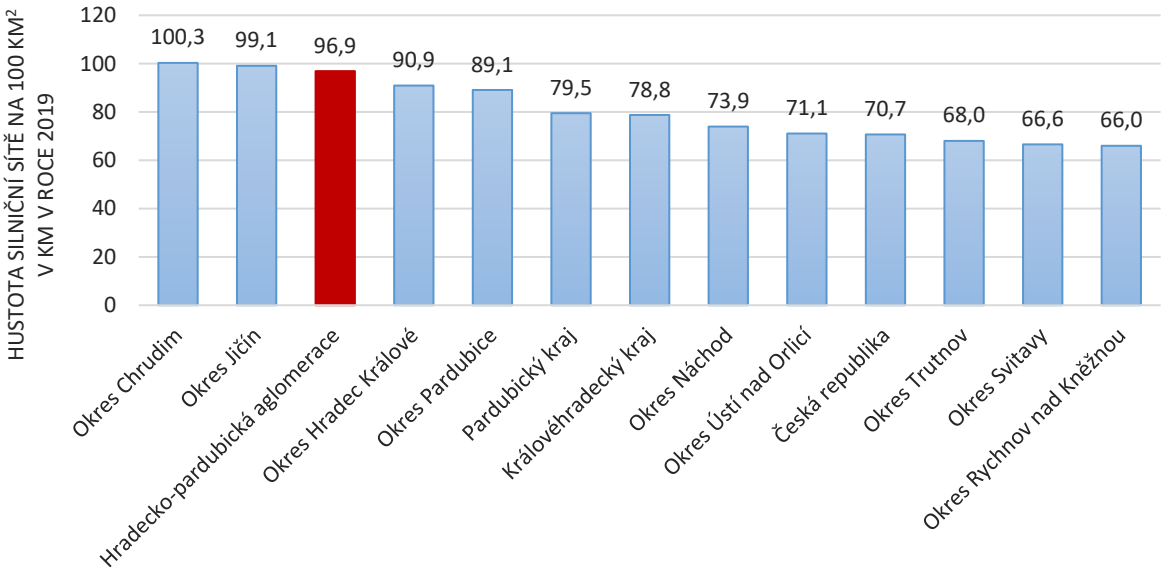
2.1.9 DOPRAVA

Hradecko-pardubická aglomerace je významným multimodálním dopravním uzlem nejen východních Čech, ale i celé ČR a má vysoký potenciál pro svůj další rozvoj. K tomu však potřebuje rozvinutou, moderní a fungující dopravní síť.

2.1.9.1 Silniční doprava

Území Hradecko-pardubické aglomerace vykazuje vysokou hustotu silniční sítě (96,9 km silnic na 100 km^2), a to ve srovnání s ČR, Královéhradeckým a Pardubickým krajem a okresy těchto krajů (viz Graf 81). Vyšší hustotu silniční sítě mají už jen okresy Chrudim a Jičín. Hustota silniční sítě v aglomeraci přepočtená na počet obyvatel je mezi sledovanými územními jednotkami vůbec nejnižší (3,7 km silnic na 1 000 obyvatel). Vyšší podíl délek silnic na obyvatele znamená potřebu vynaložení vyššího podílu finančních prostředků na jejich údržbu.

Graf 81 Hustota silniční sítě ve vybraných územních jednotkách v roce 2019

Zdroj: Ředitelství silnic a dálnic ČR, vlastní výpočty a zpracování

Celková délka silniční sítě na území aglomerace byla k 1. 1. 2020 cca 2 300 km. Největší podíl na zdejší silniční síti mají místní a neevidované komunikace (44,9 %) a silnice III. třídy (34,6 %). I přes svoji délku 28 km (délka včetně všech spojovacích ramp) patří hustota dálniční sítě (2,14 km dálnic na 100 km^2) v aglomeraci k nadprůměru v ČR. Vyšší hustotu dálniční sítě vykazují už jen Středočeský, Olomoucký a Jihomoravský kraj. Délka v současnosti plánované sítě dálnic v ČR je cca 2 000 km, z toho na území Hradecko-pardubické aglomerace je naplánována dostavba necelých 34 km dálnice D35 (z toho v realizaci s plánovaným termínem zprovoznění v roce 2022 je 25 km dálnice v úseku Opatovice nad Labem – Ostrov, dalších 9 km v úseku Sadová – MÚK[56] Plotiště je ve fázi plánování) a téměř 20 km dálnice D11 v úseku Hradec Králové – Jaroměř, které jsou v současnosti v realizaci s plánovaným termínem zprovoznění v roce 2022. Dálnice D11, která na území aglomerace dosahuje délky 16,5 km, je součástí evropské hlavní sítě TEN-T[57] Core Network, jež tvoří nejdůležitější transevropské tahy spojující nejvýznamnější evropské aglomerace a průmyslové oblasti. Dálnice D35 dosahující současné délky 4 km spadá do tzv. globální sítě TEN-T Comprehensive Network, jejímž

[56] *Mimoúrovňová křižovatka*
[57] *Transevropská dopravní síť silničních a železničních koridorů, mezinárodních letišť a vodních cest v EU*

účelem je propojení všech evropských regionů úrovně NUTS II[58]. Úseky silnic I. třídy, které nyní suplují dálnice D11 a D35, tvoří neoficiální TEN-T Core a Comprehensive síť.[59] Chybějící úseky D11 a D35 jsou závažným nedostatkem z hlediska kompletnosti této sítě. Území aglomerace kromě páteřních evropských silnic TEN-T protínají i dvě mezinárodní silnice E67 z Prahy do Helsinek (dálnice D11 a silnice I/11 a I/33) a E442 z Karlových Varů do Žiliny (silnice I/35 a I/31).

Významnou silniční tepnou celé aglomerace je silnice I/37 spojující Hradec Králové, Pardubice, Chrudim a Slatiňany, která je v úseku mezi oběma aglomeračními jádry rozšířena na čtyřproudovou komunikaci (silnice pro motorová vozidla). Tato silnice prochází přes významnou křižovatku nadregionálního významu v Opatovicích nad Labem, kde se tato silnice napojuje na dálnici D35 sloužící v současnosti jako přípoj na dálnici D11 směrem na Prahu a západní část Hradce Králové (Kukleny). Dalšími páteřními komunikacemi ve spádovém území aglomerace jsou silnice I. třídy I/36 v území v úseku Lázně Bohdaneč – Pardubice – Sezemice, I/35 Holice – Hradec Králové – Sadová, I/33 v úseku Hradec Králové – Jaroměř, I/17 v úseku Chrudim – Heřmanův Městec, I/11 Hradec Králové – Týniště nad Orlicí či I/2 Pardubice – Přelouč. Koncem roku 2019 byla zahájena 2. etapa výstavby obchvatu Chrudimi a Slatiňan. Obchvat převezme maximální část dopravní zátěže ve směru sever – jih a veškerou tranzitní dopravu. Napojením stavby na již vybudované úseky silnice I/37 Jesničánky –Medlešice a Medlešice–křiž. I/17 současně umožní rychlejší a kvalitnější napojení spádové oblasti města Chrudim na dálnici D11.[60]

V návaznosti napojení silnic I. třídy a regionálních silnic II. a III. třídy na nadřazené komunikace D11 a D35 bude v budoucnosti potřeba vybudovat řadu obchvatů a přeložek silnic I., II. i III. třídy. Ředitelství silnic a dálnic (ŘSD ČR) v současnosti připravuje několik důležitých silničních staveb. Mezi těmito projekty jsou např. I/2 Pardubice – jihovýchodní obchvat, I/36 Pardubice, Trnová – Fáblovka – Dubina, I/36 Sezemice – obchvat, I/36 Časy – Holice, I/35 MÚK D11 Plotiště – okružní křižovatka, I/33 Plotiště – odstranění úrovňového přejezdu (součástí je přestavba okružní křižovatky Plotiště) či křižovatka Mileta (I/31) v Hradci Králové. Ve fázi studie jsou následující projekty: přeložka I/11 Hradec Králové – Blešno – Nepasice (Severní tangenta), I/11–I/37 Jižní spojka Hradec Králové, I/36 Holice – Čestice, I/2 Pardubičky – Sezemice, I/2 Pardubice – jihozápadní obchvat a obchvaty na I/17 Heřmanův Městec – Bylany.[61] Výrazný vliv na další snížení intenzit dopravy na II. okruhu u FN HK a na tzv. Hradubické bude mít výstavba tzv. Jižního propojení, kdy tato dvoupruhová komunikace propojí mimoúrovňovou křižovatku na Hradubické u obchodního centra Makro se silnicí III/29813 z Hradce Králové do Vysoké nad Labem.

Stav silniční sítě na území Hradecko-pardubické aglomerace k 1. 1. 2020 je znázorňuje Obrázek 26.

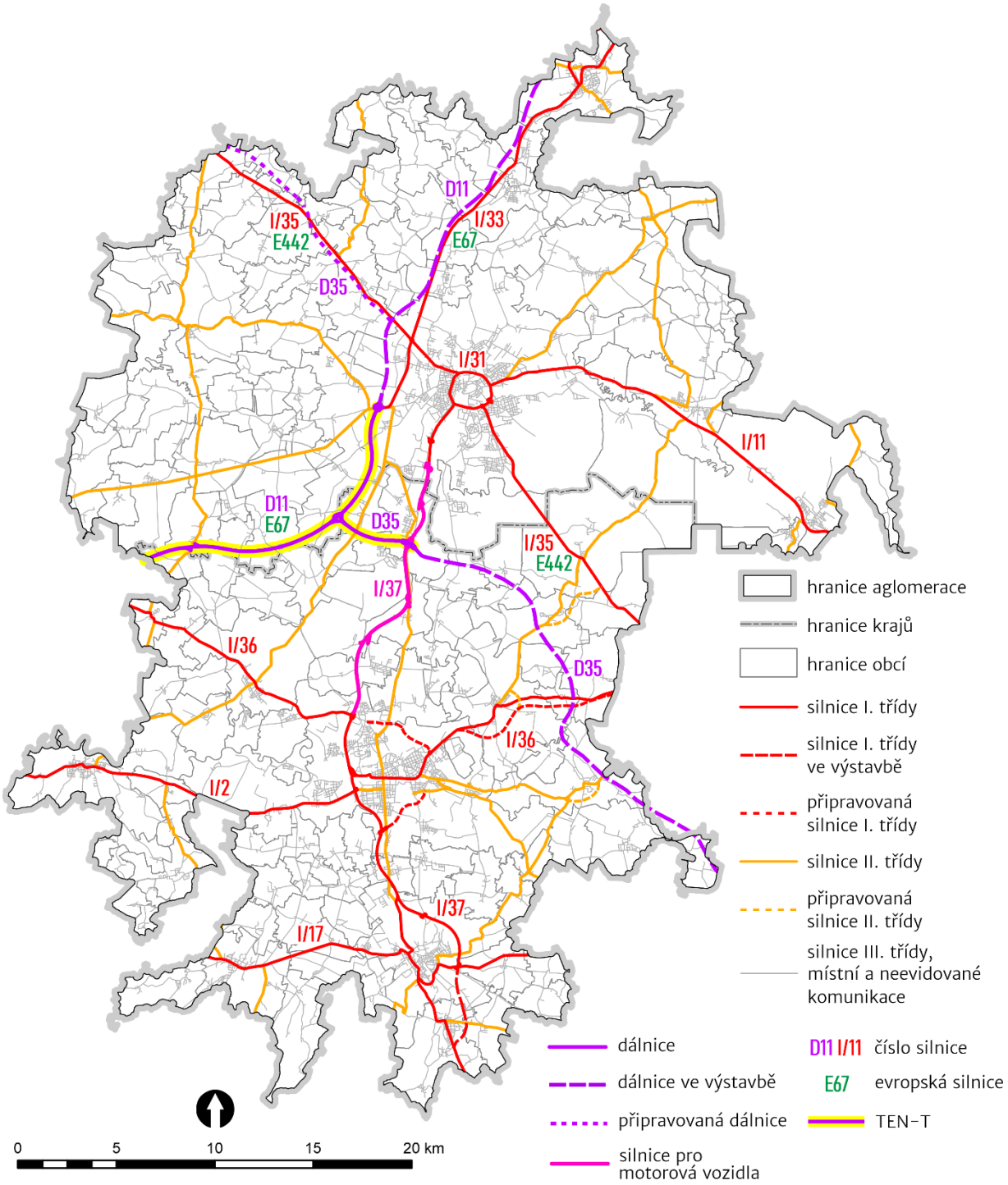
[58] Regiony soudržnosti – území do kterých směřují prostředky z rozvojových fondů EU.

[59] Ředitelství silnic a dálnic ČR (2020): Geoportál ŘSD (Síť TEN-T); https://geoportal.rsd.cz/webappbuilder/apps/9/

[60] Ředitelství silnic a dálnic ČR (2020): /37 Chrudim – obchvat, úsek křiž. I/17–Slatiňany; https://mapapp.rsd.cz/Upload/Stavby/278/infoletak_s37-chrudim-slatinany.pdf

[61] Ředitelství silnic a dálnic ČR (2020): Mapová aplikace ŘSD (Mapa projektů); https://www.rsd.cz/wps/portal/web/mapa-projektu

Obrázek 26 Silniční síť na území Hradecko-pardubické aglomerace (stav k 1. 1. 2020)

Zdroj: ŘSD ČR, vlastní zpracování, podkladová data Data50 Českého úřadu zeměměřického a katastrálního (ČÚZK)

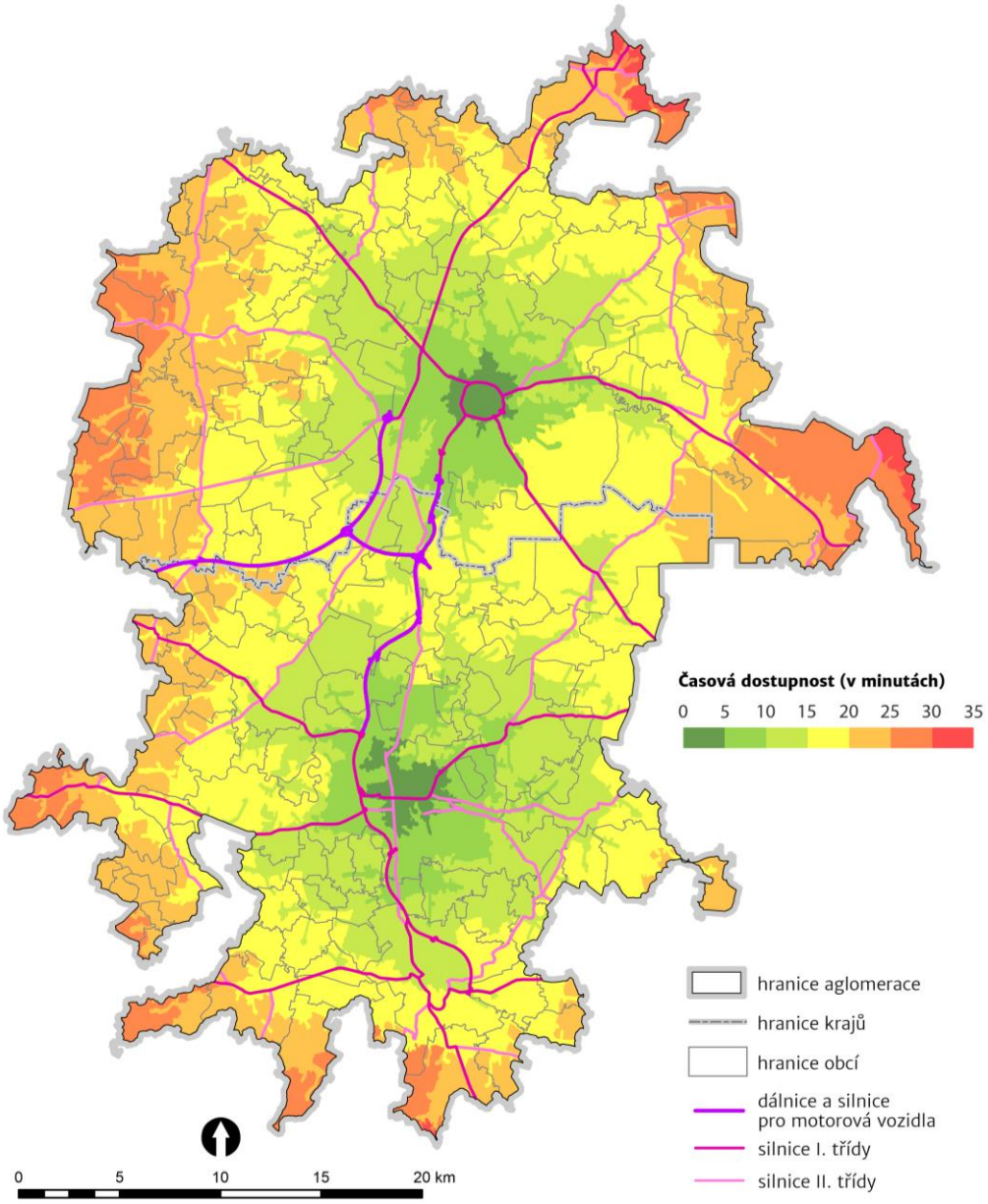
Časová dostupnost

Dopravní dostupnost je nejdůležitějším výsledkem fungování dopravního systému. Dobrá dopravní dostupnost určitých oblastí ovlivňuje lokalizační výhody těchto míst ve vztahu ke všem ostatním místům – oblasti s lepším přístupem k různým činnostem jsou více produktivní a více konkurenceschopné než oblasti izolované.[62] Dopravní dostupnost a čas dojížďky mají rozhodující vliv na ochotu zaměstnanců dojíždět za prací mimo svá bydliště. Podíl cest z bydliště do zaměstnání prudce

[62] *R. Kylián (2009): Dopravní dostupnost v ČR. https://is.muni.cz/th/ly6nu/Text.pdf*

klesá za hranici 30 minut, cest nad 60 minut je pak jen o něco málo více než 1 % všech vykonaných cest z bydliště na pracoviště. Ve venkovském prostoru je podle dopravně geografických teorií možné počítat s ochotou cestovat z bydliště do zaměstnání delší dobu, a tudíž na delší vzdálenost, oproti větším městům, kde obvyklá doba dojížďky nepřesahuje 30 minu. Ve venkovském regionu bývá celkem běžná dojížďka do zaměstnání až 45 minut. Řídce zalidněná území jsou navíc obvykle hůře obsluhována veřejnou hromadnou dopravou a jsou více odkázána na individuální zajištění dostupnosti automobily.[63]

Obrázek 27 Časová dostupnost Hradce Králové a Pardubic po silniční síti v roce 2020

Zdroj: Vlastní zpracování, podkladová data Data50 ČÚZK

Časová dostupnost po silniční síti do center měst Hradce Králové a Pardubic byla zjištěna pomocí síťové analýzy v aplikaci ESRI ArcGIS Online a výstupy znázorňuje Obrázek 27. Cestovní doby odpovídají běžné dopravní situaci v pondělí v 7:30 hodin ráno. Nejhorší časovou dostupnost (nad 25 minut) vykazují

[63] *V. Šindlerová, J. Felcman, D. Franke (2017): Studie územních dopadů rozvoje průmyslové zóny Solnice – Kvasiny – Rychnov nad Kněžnou.* http://www.kr-kralovehradecky.cz/assets/rozvoj-kraje/uzemni-planovani/uzemni-studie/US-Solnice-Kvasiny-RNK_2017-10-10_cistopis_1.pdf

oblasti na západě okresu Hradec Králové, území Jaroměře, Týniště nad Orlicí, Slatiňan, Heřmanova Městce a Přeloučska.

Intenzita dopravy a stav komunikací

Intenzita dopravy nadále narůstá, od roku 2010 stoupla v ČR v průměru o 13 %, a to jak na dálnicích, tak na ostatní silniční síti. V případě zvýšení intenzity dopravy u osobních automobilů byl větší nárůst na silniční síti na všech třídách shodně o 14 %, na dálnicích o 10 %.[64] Nejzatíženějšími úseky v Hradecko-pardubické aglomeraci byly v roce 2016 hlavní průtahy v intravilánech měst, především městský okruh v Hradci Králové na silnici I/31. Ten čelil nejvyššímu dopravnímu zatížení v rámci celého území aglomerace (místy až 33 tisíc vozidel denně v pracovní dny, nárůst o bezmála 8 % oproti roku 2010, z toho cca 5 400 nákladních vozidel, nárůst o 29 %). Na území Pardubic měly v roce 2016 nejvyšší dopravní zatížení ulice Hradecká na silnici II/324 (27,3 tisíc vozidel denně, nárůst o 12 % oproti roku 2010) a ulice Nádražní na silnici I/37 (24,5 tisíc vozidel, nárůst o bezmála 16 % oproti roku 2010, z toho cca 5 500 nákladních vozidel, nárůst o 3 %).

Nejzatíženějšími úseky v extravilánu byly v roce 2016 silnice I/37 mezi Hradcem Králové a Opatovicemi nad Labem (přes 33 tisíc vozidel denně, nárůst o 32,6 % oproti roku 2010) a dálnice D11 mezi exity Sedlice a Pravy (více než 26 tisíc vozidel denně, nárůst o bezmála 50 % oproti roku 2010, z toho cca 5 000 nákladních vozidel, nárůst o téměř 100 %). Pro nákladní dopravu je intenzivně využívanou alternativou (vyhýbání se zpoplatněným úsekům) k dálnici D11 silnice II/611 (bývalá silnice I/11), kde v úseku Roudnice – Kukleny došlo oproti roku 2010 k 7% nárůstu kamionové dopravy (3,1 tisíc vozidel v roce 2016). Dalšími dopravními úseky nadměrně zatíženými silniční dopravou jsou silnice I/37 směrem na Jaroměř, silnice I/35 směrem na Hořice, silnice I/11 směrem na Třebechovice pod Orebem, městský okruh v Chrudimi na silnici I/37, silnice I/2 mezi Pardubicemi a Přeloučí či průtah městem Lázně Bohdaneč na silnici I/36.

Mezi jednotlivými sčítáními z let 2005, 2010 a 2016 existuje silný výkyv. Od roku 2000 do roku 2016 narostla intenzita dopravy pouze o necelých 5 %. V principu to lze vysvětlit nasycením dopravní sítě. Dopravní sítě uvnitř měst by se ovšem neměly dále zkapacitňovat. To by totiž vedlo k tzv. dopravní indukci – nárůstu poptávky po tomto způsobu dopravy. Zvyšování silniční kapacity ve městech samo o sobě vede k podstatnému nárůstu automobilové dopravy a neřeší tedy problém dopravních kongescí. Data z dalšího plánovaného celostátního sčítání dopravy budou pravděpodobně dostupná od poloviny roku 2021.

Obrovský nárůst dopravy v posledních letech zatěžuje města nákladní i osobní individuální dopravou. Významným problémem jsou chybějící obchvaty měst a obcí pro tranzitní dopravu a vnitřní a vnější okruhy měst. Obyvatelé obcí ležících na páteřních komunikacích jsou zatěžováni nadměrným hlukem. Problematika hluku v aglomeraci je podrobněji rozebrána v kapitole 13.6 Ekologická rizika a hluk.

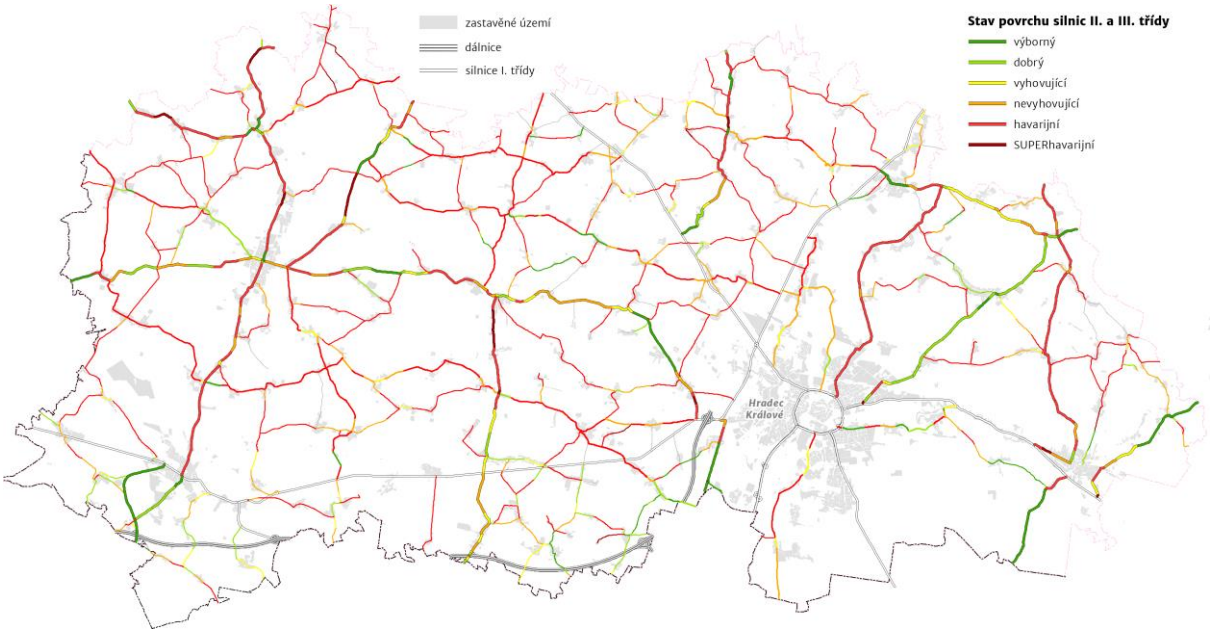
Významným problémem je rovněž stavebně-technický stav místních a regionálních komunikací, zejména silnic II. a III. třídy. Jen v okrese Hradec Králové byla ke konci roku 2019 více než polovina (59 %, bezmála 400 km) silnic II. a III. třídy v havarijním stavu, v nevyhovujícím stavu byla téměř pětina silnic (18 %), viz Obrázek 28). I přesto, že každoročně narůstá délka opravovaných úseků a roční investice Královéhradeckého a Pardubického kraje do oprav a modernizací krajské silniční infrastruktury, především díky evropským zdrojům, se podíl silnic II. a III. třídy v havarijním stavu neustále zvyšuje a je tak zde znatelný dlouhodobý finanční deficit na krajské silniční síti. V okrese Hradec Králové narostl oproti roku 2015 o 12,6 % a 6,6 p. b., o čtvrtinu poklesl podíl úseků

[64] *Ředitelství silnic a dálnic ČR (2017): Ředitelství silnic a dálnic představuje konečné výsledky celostátního sčítání dopravy. http://1url.cz/ztyzr*

v nevyhovujícím, vyhovujícím a dobrém stavu. Podíl úseků silnic ve výborném stavu narostl o 112 % na celkový 8% podíl.

V posledních letech se do popředí zájmu, a to především médií, dostává stav silničních mostů, lávek pro pěší a cyklisty. Vlastníci komunikací proto mostům věnují značnou pozornost. Je zřejmé, že nedostatečné prostředky na údržbu mostů a jejich údržbu vedly k postupnému zhoršování technického stavu mostních konstrukcí. V okrese Hradec Králové bylo k 1. 1. 2020 evidováno 32 mostů v nevyhovujícím stavu (12,9 % z celkového počtu), z toho 23 mostů ve špatném stavu (9,3% podíl) a 9 ve velmi špatném stavu (3,6% podíl), v havarijním stavu se nenacházel žádný z mostů. V okrese Pardubice bylo ke stejnému dni evidováno 39 mostů v nevyhovujícím stavu (13,9 % z celkového počtu mostů v okrese), z toho 30 mostů ve špatném stavu (10,7% podíl) a 9 ve velmi špatném stavu (3,2% podíl), v havarijním stavu se nenacházel žádný z mostů. V okrese Chrudim bylo evidováno 45 mostů (19,1 % z celkového počtu mostů v okrese) v nevyhovujícím stavu, z toho 31 mostů ve špatném stavu (13,1% podíl), 9 ve velmi špatném stavu (4,7% podíl) a 3 v havarijním stavu (1,3% podíl).[65] Pro zvýšení bezpečnosti dopravy je v Hradci Králové, Pardubicích, jejich okolí a dalších městech naplánována výstavba nových silničních mostů a lávek pro pěší.

Obrázek 28 Stav povrchu silnic II. a III. třídy v okrese Hradec Králové (stav k 31. 12. 2019)

Zdroj: PavEx Consulting, s.r.o., vlastní úpravy

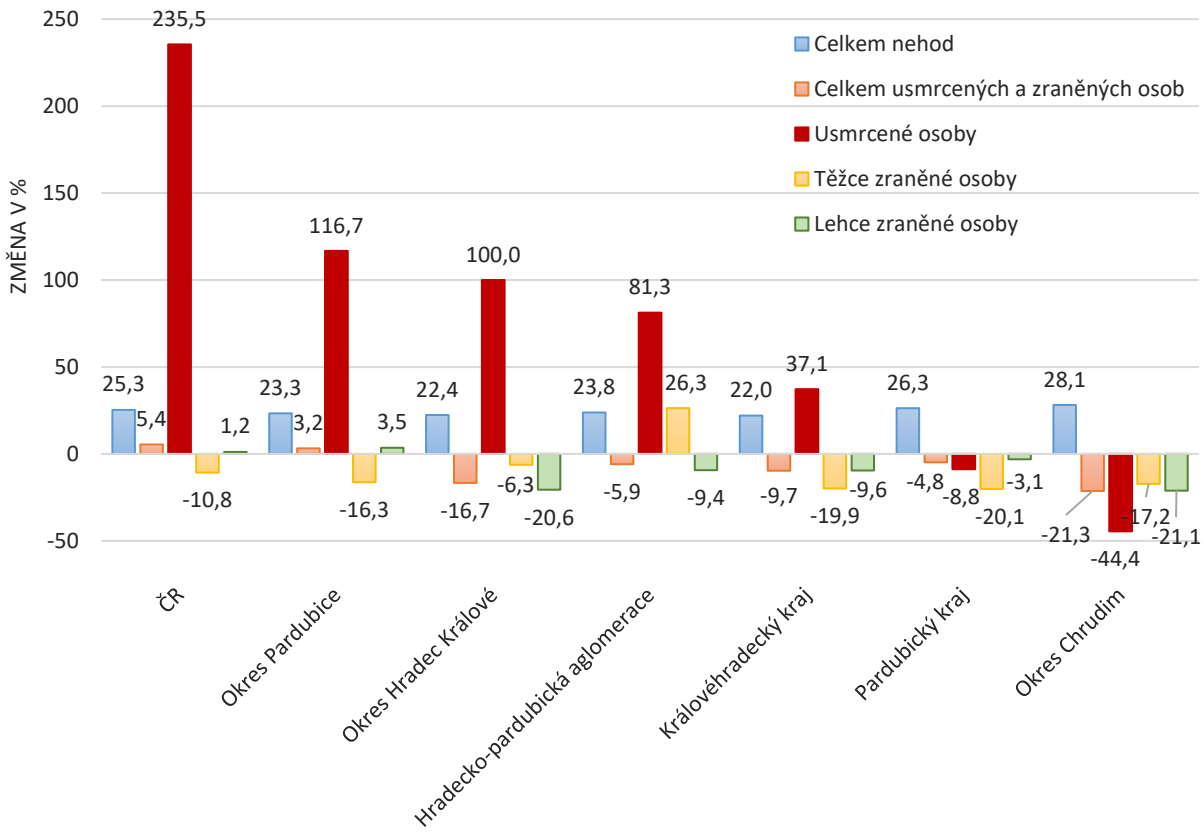
Nehodovost

Vlivem rostoucí intenzity dopravy vzrostl na silnicích Hradecko-pardubické aglomerace počet dopravních nehod v roce 2019 oproti roku 2014 o 23,8 % (z 2 672 nehod v roce 2014 na 3 308 nehod v roce 2019), jak znázorňuje Graf 82. Celkový počet osob se zraněním nebo úmrtím klesl (z 985 nehod v roce 2014 na 927 nehod v roce 2019), nicméně tento pokles způsobilo pouze snížení počtu lehce zraněných osob při dopravních nehodách o 9,4 %. Naopak počet těžce zraněných osob narostl o 26,3 % a počet usmrcených až o 81,3 %. Celkový počet zemřelých narostl o 13 osob (celkem 29). Celkový nárůst usmrcených osob je nižší ve srovnání s ČR a okresy Pardubice a Hradec Králové, ve srovnání s okresem Chrudim a oběma kraji je však výrazně vyšší. Okres Chrudim zaznamenal v roce 2019 téměř

[65] *Ředitelství silnic a dálnic ČR (2020): Přehledy z informačního systému o silniční a dálniční síti ČR.* https://www.rsd.cz/wps/portal/web/rsd/Silnicni-databanka

poloviční pokles usmrcených osob a pětinový pokles zraněných osob ve srovnání s rokem 2014. Změna počtu těžce zraněných osob je mezi sledovanými územními celky nejvyšší, k jejich nárůstu došlo pouze na území aglomerace. K tragické bilanci přispěly zejména nehody na železničních přejezdech včetně nejtragičtější nehody roku 2019, při které v Černožicích zemřely 4 osoby. V letech 2016–2019 došlo na železničních přejezdech k celkem 50 nehodám, z toho 34 (68 %) se odehrálo na zabezpečených přejezdech. Celkově došlo v aglomeraci letech 2014–2019 k 17 731 dopravním nehodám, při kterých zahynulo 120 osob.

Graf 82 Změna počtu nehod, zraněných a usmrcených osob při dopravních nehodách ve vybraných územních jednotkách v roce 2019 oproti roku 2014

Zdroj: Centrum dopravního výzkumu, Policie ČR, vlastní výpočet a zpracování

Každá dopravní nehoda se finančně projeví v mnoha oblastech lidského života. V dopravní nehodě jsou zahrnuty náklady na zdravotní péči účastníka nehody, práci dopravních policistů, hasičů, soudců i státní správy. Promítají se zde rovněž škody pojišťoven a odškodnění pro oběti dopravních nehod. Stát přichází o hospodářský přínos ze zraněné nebo usmrcené osoby a musí investovat do jejího zdravotního a sociálního zabezpečení. Jedná se o tzv. celospolečenské ztráty z dopravní nehody. Dle certifikované metodiky Centra dopravního výzkumu (CDV) stála v roce 2017 jedna usmrcená osoba během dopravní nehody stát a společnost téměř 19,8 mil. Kč.[66] V roce 2019, pohledem stejné metodiky, dosáhly celospolečenské ztráty z usmrcených osob (29) na území aglomerace hodnoty 356 mil. Kč. Ekonomické ztráty v souhrnu za usmrcené, těžce zraněné (72) a lehce zraněné osoby (826) pak v aglomeraci za rok 2019 činily 1,53 miliardy Kč, což je o 21,6 % více než v roce 2014. Ve sledovaném

[66] *Centrum dopravního výzkumu (2017): Aktualizovaná metodika výpočtu ztrát z dopravní nehodovosti na pozemních komunikacích.https://www.researchgate.net/publication/321856794_Aktualizovana_metodika_vypoctu_ztrat_z_dopravni_nehodovosti_na_pozemnich_komunikacich_Updated_guidelines_to_calculation_of_losses_from_road_traffic_accidents*

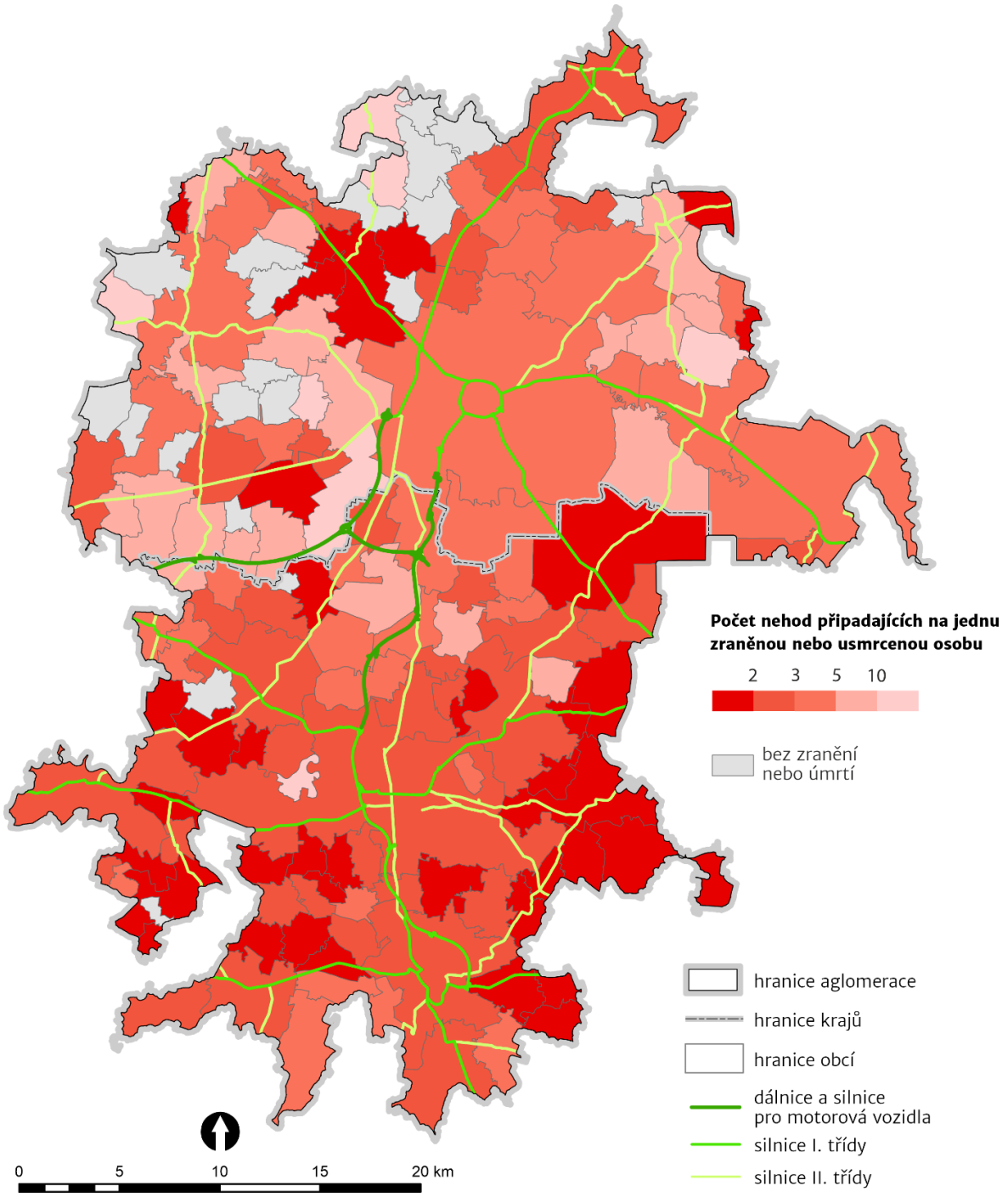
období 2014–2019 tato částka dosáhla neuvěřitelných 8,1 miliardy Kč, což představuje bezmála čtyři roční rozpočty statutárního města Hradce Králové.

Na území aglomerace připadalo v roce 2019 průměrně na 1 km silnic 2,6 nehody. Při přepočtu na obyvatele se jednalo o 9,7 nehody na 1 000 obyvatel aglomerace. Tato hodnota je nad průměrem za Královéhradecký kraj (9,4), Pardubický kraj (8,4), okres Pardubice (8,7) i okres Chrudim (8,0) a pod průměrem za ČR (10,1) i okres Hradec Králové (11,0).

Dle aplikace Statistické vyhodnocení nehod v mapě (2020)[67] byla v letech 2014–2019 nejvyšší nehodovost v obcích ležících v pardubické části aglomerace, obzvláště pak ve východní části okresu Pardubice. Míra nehodovosti se zraněním nebo úmrtím při dopravních nehodách (počet nehod připadajících na 1 zraněnou nebo usmrcenou osobu) je rovněž nejvyšší v obcích, kterými vedou hlavní silniční tahy (viz Obrázek 29). Nejmarkantnější je pak v obcích, které protíná silnice I/35, a poté v obcích ležících na silnicích I/17, I/36, I/37, II/342 a II/340. Absolutně nejvyšší nehodovost v letech 2014–2019 vykazují města Hradec Králové (5 627 nehod) a Pardubice (4 086 nehod). V Pardubicích byla téměř každá třetí nehoda s následky na zdraví, v Hradci Králové to byla bezmála každá pátá nehoda.

[67] *Centrum dopravního výzkumu (2020): Statistické vyhodnocení nehod v mapě: http://maps.jdvm.cz/cdv2/apps/nehodyvmape/Search.aspx*

Obrázek 29 Dopravní nehodovost na území obcí Hradecko-pardubické aglomerace v letech 2014–2019

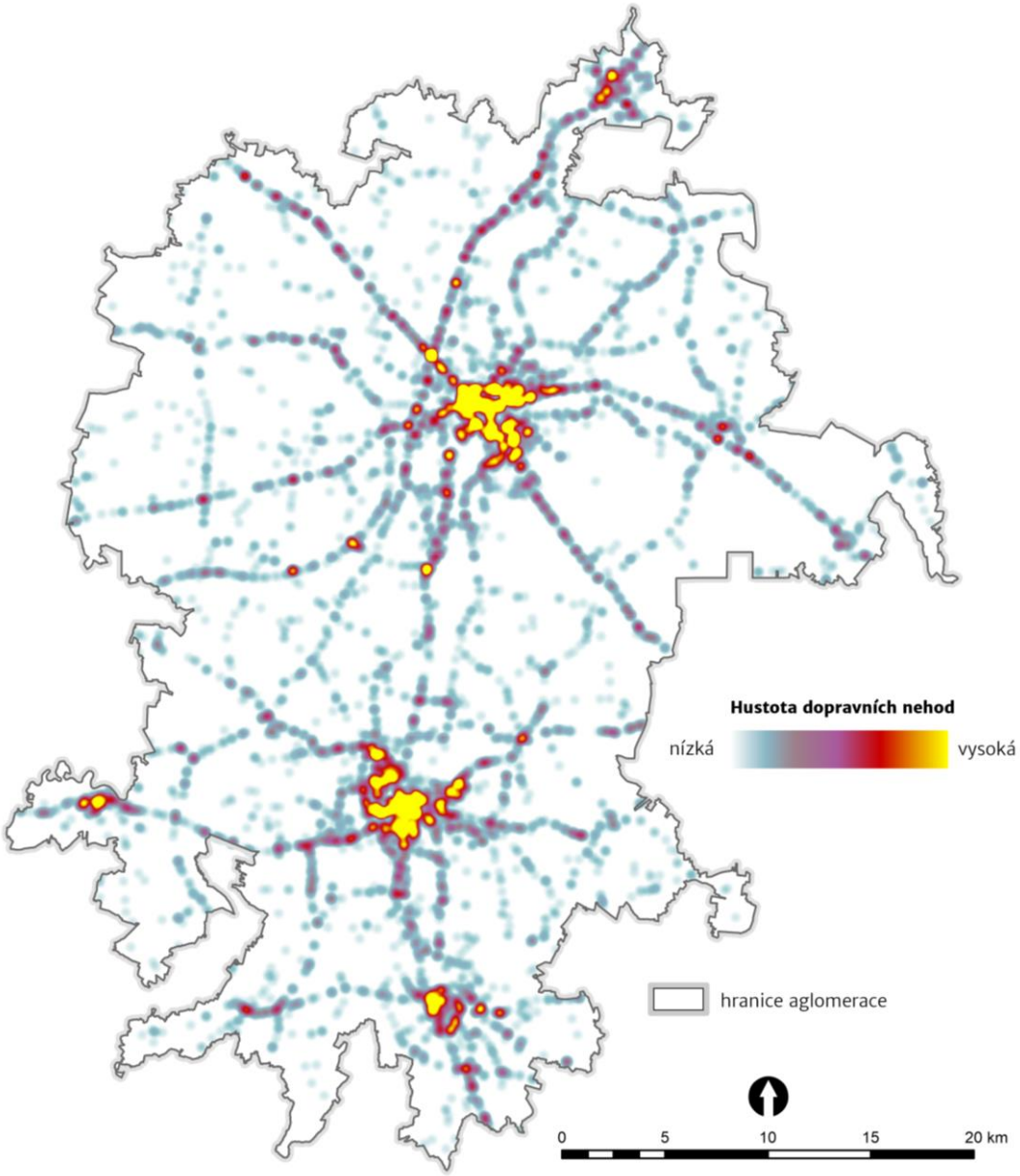

Zdroj: CDV, Policie ČR, vlastní výpočet a zpracování, podkladová data Data50 ČÚZK

Z tzv. teplotní mapy nehodovosti (viz Obrázek 30), která znázorňuje hustotu dopravních nehod v daném místě, je patrné, že největší ohniska dopravních nehod jsou doménou Hradce Králové a Pardubic. V Hradci Králové jsou ohniska, kde často dochází k nehodám (hlavní kolizní body), rozeseta na mnoha místech města. Naproti tomu v Pardubicích se hlavní ohnisko nehodovosti nachází spíše v centrální a jižní části města, u hlavního nádraží a v části Polabiny. Další významnější ohnisko můžeme identifikovat v Chrudimi.

Nejrizikovějšími úseky aglomerace jsou dle mapové aplikace CDV[68] v Hradci Králové II. městský okruh, podjezd v ulici Akademika Bedrny, ulice Antonína Dvořáka a výpadovka na Jičín za okruhem ČKD, silnice I/33 v Lochenicích u areálu bývalého jednotného zemědělského družstva (JZD), most přes nivu Labe na silnici I/37 u Opatovic nad Labem, v Pardubicích Palackého třída a ulice 17. listopadu, silnice II/324 mezi Jesničánkami a Dražkovicemi, I/36 u Počapelských Chalup, v Chrudimi ulice Obce Ležáků na silnici I/17 a zatáčka na silnici I/17 mezi obchvatem Chrudimi a obcí Kočí.

Obrázek 30 Teplotní mapa dopravních nehod na území Hradecko-pardubické aglomerace v letech 2016–2019

Zdroj: Centrum dopravního výzkumu, Policie ČR, vlastní výpočet a zpracování, podkladová data Data50 ČÚZK

[68] *Centrum dopravního výzkumu (2020): Dopravní nehody v ČR: https://nehody.cdv.cz/statistics.php*

Doprava v klidu a inteligentní řízení dopravy

Celková situace v parkování a odstavování vozidel, převážně v jádrových částech aglomerace, není uspokojivá. Kapacita parkovacích ploch, především na území velkých měst a sídlištích, je nedostatečná. Existují lokality, kde poptávka buďto převyšuje nabídku, případně kde jsou vozidla z nejrůznějších důvodů hromadně odstavována v rozporu s platnými právními předpisy. Problémem je živelné parkování na plochách nesloužících jako parkoviště. Jedná se zejména o centrální části měst, lokality s vícepodlažní zástavbou a u místních atraktivních cílů.

Města v současnosti nedisponují komplexním a ucelených systémem k parkování a odstavovaní vozidel na svém území, tzn. nemají dostatečný počet záchytných parkovišť či parkovacích domů typu Park and Ride (P+R), Bike and Ride (B+R) a Kiss nad Ride (K+R), které by mohly nahradit parkování v uliční síti. Společným znakem všech uváděných systémů kombinované přepravy osob s návazností individuální automobilové dopravy na veřejnou hromadnou dopravu, případně na dopravu cyklistickou či pěší, je trvalá podpora snižování intenzit automobilové dopravy a poptávky po dlouhotrvajícím parkování vozidel v centrálních částech města.

Přístupy k zajištění integrovaného parkování jsou v největších sídlech aglomerace odlišné. V Pardubicích zajišťuje parkování Dopravní podnik města Pardubic a.s., jenž na základě smlouvy se statutárním městem Pardubice provozuje automaty pro placené parkování a zajišťuje prodej parkovacích karet. Obyvatelé a návštěvníci Pardubic mohou nově od února 2020 platit za parkování i prostřednictvím mobilních aplikací MPLA, ParkDots, ParkSimply a Smart4City Parkování. Dle studie, kterou si statutární město Pardubice nechalo zpracovat v roce 2017, je zřejmé, že má v současné době vhodné plochy pro výstavbu nových parkovacích kapacit v podobě parkovacích domů, aby byla zabezpečena místa v lokalitách s vysokou poptávkou. Prioritou by měla být výstavba parkovacího domu u zimního stadionu a plánovaný Terminál Jih. V žádném případě nelze zapomínat na ostatní řešení a je nezbytné zahrnovat je postupně do investičního plánu.[69] Naproti tomu integrovaný systém parkování v Hradci Králové je řešen soukromou společností ISP Hradec Králové, a.s. (ISP HK), který systém parkování v celkovém rozsahu cca 7 700 parkovacích stání provozuje na základě smlouvy se statutárním městem Hradec Králové. Dle ISP HK chybí ve městě přibližně tři tisíce parkovacích míst. Společnost ISP HK se zavázala prostředky získané výběrem parkovného použít výhradně na zajištění provozu těchto parkovacích míst a investovat do systému parkování a budování nových parkovacích míst 182 milionů Kč (celkem cca 300 milionů Kč).[70] V polovině roku 2019 byl ve městě zprovozněn nejmodernější parkovací dům v aglomeraci, a to parkovací dům Jana Gayera v areálu Gayerových a Vrbenského kasáren. V domě se nachází i dva stojany pro rychlé dobíjení čtyř elektrovozidel současně. V Chrudimi je provozovatelem parkovacích automatů na placených parkovištích městská firma Technické služby Chrudim 2000 spol. s r.o.

V současné době nejsou v území dostatečně posuzovány a řešeny dopady nových obytných komplexů a obchodních center na místní dopravu (zvýšení intenzit dopravy), parkování (realizuje se pouze minimální počet parkovacích míst, aby byly splněny zákonné normy) a dopravní obslužnost veřejnou dopravou.

Velká města, především Pardubice, Hradec Králové a Chrudim, potřebují, zejména s ohledem na nedostatečnou síť pozemních komunikací a absenci kapacitních obchvatů, vybudovat strukturu telematických aplikací (Inteligentní dopravní systém – ITS), prostřednictvím kterých by bylo možno monitorovat aktuální dopravní situaci, a v některých případech i provoz na komunikacích řídit tak, aby dopad omezujících jevů a událostí byl co nejmenší. Zároveň tak bude zabezpečena maximální

[69] *Lokalizační studie nových parkovacích kapacit na území statutárního města Pardubice (2017).*
[70] *ISP Hradec Králové, a.s. (2020): https://isphk.cz/isp.php*

propustnost stávající sítě pozemních komunikací a plynulost provozu v daných prostorových podmínkách. V Hradci Králové byla v roce 2021 zahájena realizace komplexního inteligentního dopravního systému (6 modulů) s termínem dokončení v polovině roku 2023. V Pardubicích byl v roce 2019 dokončen městský kamerový systém s 81 kamerovými body pro sledování veřejného pořádku na veřejných prostranstvích a dopravní situace ve městě. Město Pardubice v současné době realizuje další dva projekty ITS – systém řízení světelné signalizace (včetně vybudování dopravní ústředny) a inteligentní parkovací systém. Město Chrudim v roce 2020 provedlo dopravní průzkum dopravy v klidu. V roce 2021 plánuje zrealizovat průzkum nemotorové dopravy na svém území.

Infrastruktura pro čistou mobilitu

Národního akčního plánu čisté mobility, který připravilo Ministerstvo průmyslu a obchodu (MPO) ve spolupráci s dalšími resorty, tuzemskými výrobci vozidel, poskytovateli infrastruktury a plynárenskými a energetickými společnostmi, je pro dosažení plánovaného snížení emisí v dopravě nutné zvyšovat podíl alternativních paliv v dopravě a podpořit rozvoj dalších alternativních paliv. Po roce 2020 by mělo dojít k významnému nárůstu elektromobility a vozidel na stlačený zemní plyn (CNG) a následně i vozidel na bázi vodíkové technologie.

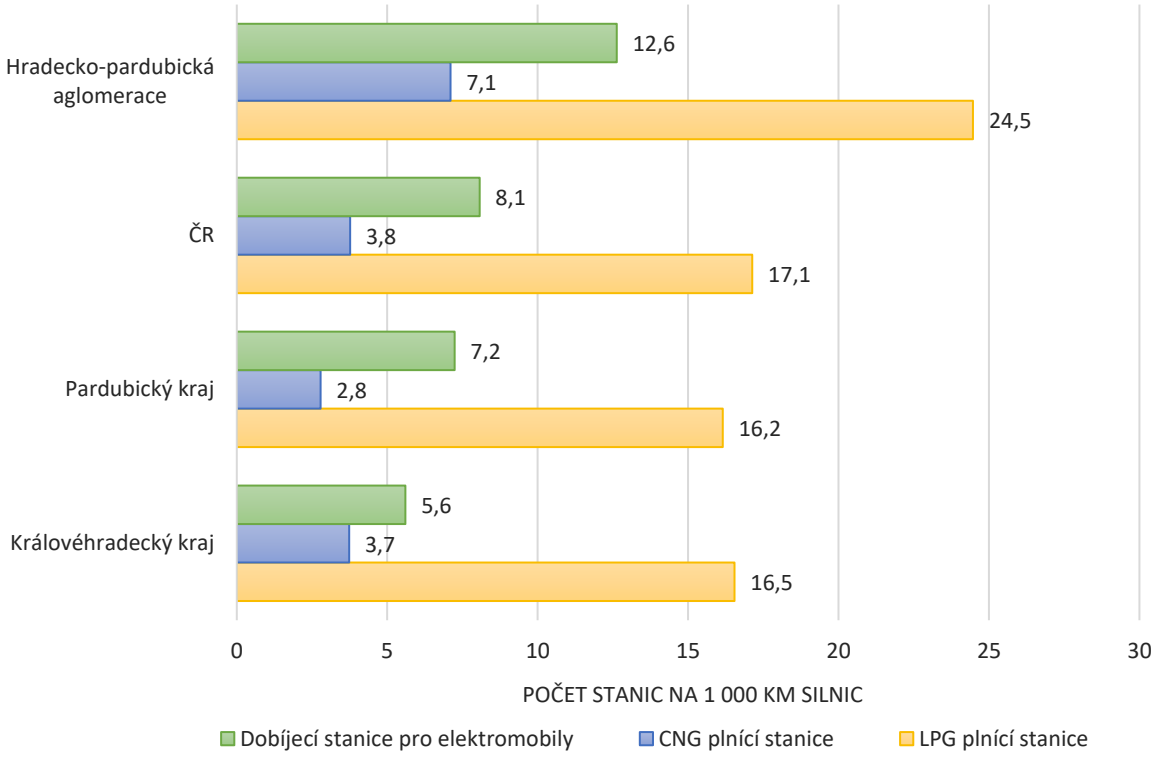
Mezi odvětví čisté mobility, která se v posledních letech velmi dynamicky rozvíjí, nepochybně patří elektromobilita a elektromobily, které neprodukují žádné lokální emise. Nicméně rozvoji elektromobility brání jednak nižší dojezd automobilů poháněných čistě na elektrický (bateriový) pohon a taktéž jejich cena, která je výrazně vyšší oproti konvenčním automobilům se spalovacími motory. Toto se však neobejde bez dostatečné dotační podpory na pořízení nových vozidel (elektrobus, případně CNG, vodík). Bez dotační podpory není pořízení např. elektrobusu ekonomicky odůvodnitelné. Bude tak zajištěno i plnění Směrnice 2009/33/ES o podpoře čistých a energeticky účinných silničních vozidel. Dostatečně hustá síť dobíjecích stanic může pomoci eliminovat první ze zmíněných bariér. Současná hustota nabíjecí sítě je malá v porovnání se sítí čerpacích stanic, čímž není možno dosáhnout stejného provozního režimu, na který jsou zvyklí uživatelé konvenčních automobilů.[71] Skupina ČEZ (České energetické závody), která je největším provozovatelem veřejných dobíjecích stanic v ČR i Hradecko-pardubické aglomeraci, očekává po roce 2020 výrazný nástup elektromobility. V roce 2025 by měl podíl prodejů nových elektromobilů a plug-in hybridů[72] vzrůst až na 20 %.[73]

Pozitivní skutečností je, že ve srovnání s Královéhradeckým a Pardubickým krajem a ČR je hustota infrastruktury pro čistou mobilitu v Hradecko-pardubické aglomeraci nadprůměrná (viz Graf 83), a to z hlediska hustoty dobíjecích stanic pro elektromobily (12,6; celkem 16 stanic), hustoty sítě stanic na zkapalněný ropný plyn – LPG (24,5; celkem 31 stanic) i hustoty sítě CNG stanic (7,1; celkem 9 stanic) na 1 000 km silnic v aglomeraci. I když jsou tyto hodnoty v kontextu ČR nadprůměrné, v kontextu vyspělých zemí Evropy není tato infrastruktura v ČR ani Hradecko-pardubické aglomeraci tolik rozvinutá. K 1. 4. 2020 bylo v Hradci Králové v provozu 7 veřejných dobíjecích stanic pro elektromobily (1 stanice na 13,2 tisíc obyvatel), v Pardubicích o jednu méně (1 stanice na 15,1 tisíc obyvatel). Ve 23tisícové Chrudimi byla v provozu pouze jedna stanice. Pro srovnání v nizozemském Amstelveenu s 90,1 tisíci obyvateli bylo dle mapové aplikace Chargemap[74] v téže době v provozu 199 veřejných dobíjecích stanic (1 stanice na 456 obyvatel), ve švédském Lundu s 92 tisíci obyvateli 27 stanic (1 stanice na 3,4 tisíc obyvatel), v německé Kostnici s 85 tisíc obyvateli 21 stanic (1 stanice na 4,0 tisíce obyvatel),

[71] *Ministerstvo průmyslu a obchodu (2015): Národní akční plán čisté mobility.* https://www.mpo.cz/assets/dokumenty/54377/62106/640972/priloha001.pdf
[72] *Plug-in Hybrid Electric Vehicle – vůz s hybridním pohonem, který je vybaven jak elektromotorem, tak spalovacím motorem.*
[73] http://www.elektromobilita.cz/cs/o-nas.html
[74] https://chargemap.com/map

ve francouzském Calais se 74 tisíci obyvateli 16 stanic (1 stanice na 4,6 tisíc obyvatel) a nizozemském Elburgu s 23 tisíci obyvateli 10 stanic (1 stanice na 2,3 tisíce obyvatel). Další dobíjecí stanice v aglomeraci se nachází v obcích Lázně Bohdaneč a Stračov.

Graf 83 Hustota dobíjecích a plnicích stanic pro čistou mobilitu ve vybraných územních jednotkách v přepočtu na 1 000 km silnic (k 1. 4. 2020)

Zdroj: evmapa.cz, cngplus.cz, seznamlpg.cz, vlastní výpočet a zpracování

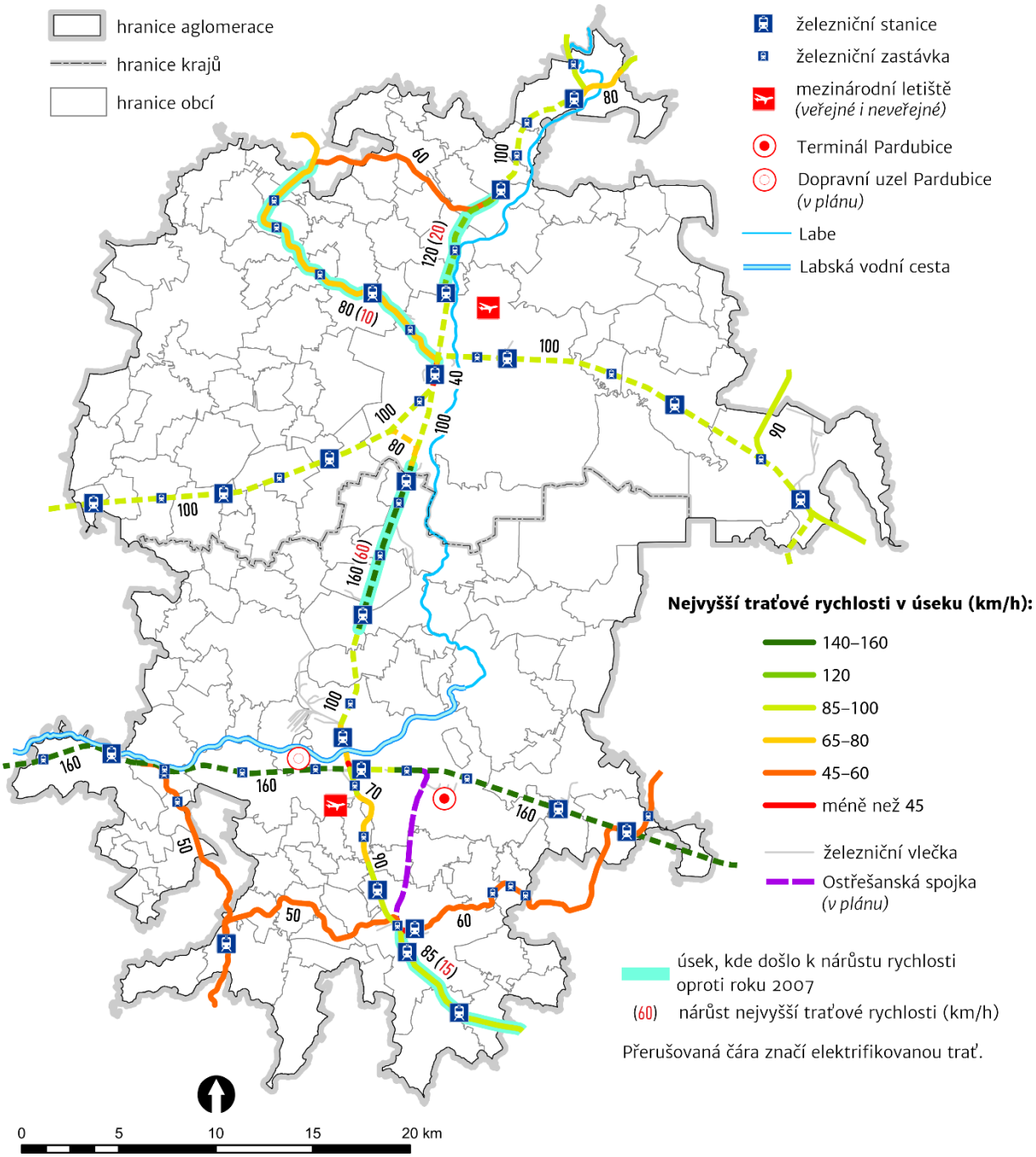
2.1.9.2 Železniční doprava

Území Hradecko-pardubické aglomerace vykazuje vysokou hustotu železniční sítě (16,7 km železnic na 100 km^2), která je nadprůměrná ve srovnání s ČR (12,1), Královéhradeckým (15,0) i Pardubickým krajem (11,9). Délka všech železničních tratí (bez vleček) v aglomeraci je 218 km. Aglomerace je díky mezinárodnímu železničnímu koridoru Berlín – Praha – Brno – Vídeň (železniční trať č. 010) významným železničním uzlem v rámci ČR, v čemž spočívá jeho velmi výhodná dopravní poloha a poměrně rychlé spojení s Prahou, Brnem i hlavními městy okolních států.

Díky husté železniční síti jsou všechna významná města v aglomeraci propojena vlakovou dopravou a většina z nich je významnými dopravními uzly. Pardubice a Hradec Králové jsou propojeny železniční tratí č. 031 Pardubice – Hradec Králové – Jaroměř, která tvoří páteř železniční sítě v aglomeraci, v pracovní dny se po ní přepraví více než 6 000 cestujících. V současné době probíhají přípravy na její zdvoukolejnění v úseku Opatovice nad Labem – Hradec Králové. Druhá kolej rovněž chybí v úseku Stéblová – Rosice nad Labem – Pardubice. Chrudim a Pardubice jsou propojeny železniční tratí č. 238 Pardubice – Havlíčkův Brod. Tyto dvě železnice mají strategický význam pro dojížďku do práce, škol a za službami v aglomeraci, avšak problémem je zde nedostatečná kvalita železniční tratě a nízká přepravní rychlost. Slabým článkem je úvraťové spojení Pardubic s Chrudimí. Proto je navrženo vybudování tzv. Ostřešanské spojky na trati č. 238, čímž by se zrychlilo a zatraktivnilo cestování vlakem mezi Chrudimí a Pardubicemi. Navržené trasování této spojky se však setkalo s odporem dotčených obcí a i z důvodů její ekonomické nerentability pravděpodobně realizována nebude. Pro aglomeraci

bude důležité zdvoukolejnění železniční trati č. 020 Velký Osek – Hradec Králové – Choceň jako alternativa k přeplněnému I. tranzitnímu železničnímu koridoru v úseku Praha – Pardubice – Choceň. Železniční síť doplňují regionální tratě č. 015 Přelouč – Heřmanův Městec, č. 016 Chrudim – Moravany a trať č. 041 Hradec Králové – Jičín – Turnov. Na tratích č. 017 Chrudim město – Heřmanův Městec a trati č. 046 Hněvčeves – Smiřice byl již ukončen provoz pro osobní dopravu. Elektrifikována je polovina z celkové délky všech tratí.

Obrázek 31 Letiště, terminály, maximální traťové rychlosti na železnici v Hradecko-pardubické aglomeraci v roce 2018 a nárůst nejvyšších traťových rychlostí oproti roku 2007

Zdroj: Správa železnic, OpenRailwayMap, vlastní výpočet a zpracování, podkladová data Data50 ČÚZK

Problémem železniční sítě v aglomeraci, až na některé výjimky, je její nízká provozní rychlost a propustnost. Během posledních 11 let došlo na železniční síti v aglomeraci pouze k lokálním nárůstům

maximálních traťových rychlostí, což však automaticky neznamená i zrychlení samotných cestovních dob, které je závislé mimo jiné na nasazených vlakových soupravách. Výrazné zrychlení (o 60 km/h) a zdvoukolejnění proběhlo na trati č. 031 mezi Pardubicemi a Hradcem Králové, nicméně její modernizace na rychlost 160 km/h se pozastavila v Opatovicích nad Labem na hranici krajů. K milníku došlo v roce 2016, kdy byla dokončena rekonstrukce a modernizace trati č. 031 a zavedení rychlosti 120 km/h mezi Předměřicemi nad Labem a Smiřicemi. Jedná se o první úsek s rychlostí nad 100 km/h na území hradecké části aglomerace.

Maximální traťové rychlosti na železnici v Hradecko-pardubické aglomeraci v roce 2018 a nárůst nejvyšších traťových rychlostí oproti roku 2007 jsou uvedeny na mapě výše (viz Obrázek 31).

Do doby, než se vyřeší technický stav a parametry železničních tratí, nelze počítat s nárůstem konkurenceschopnosti železniční dopravy vůči rozvinuté individuální dopravě. Zlepšení by mohla přinést realizace nového vysokorychlostního spojení. Pro rozvoj vysokorychlostní železniční sítě je potřeba především politické rozhodnutí z Ministerstva dopravy a na úrovni vlády ČR. V Královéhradeckém a Pardubickém kraji počítá Ministerstvo dopravy s variantou vysokorychlostní trasy číslo 5 (RS5) ve směru z Prahy do polské Vratislavi (Wrocław). Trasa vysokorychlostní tratě není zatím stanovena, uvažuje se o dvou variantách, a to přes Hradec Králové (v souběhu s dálnicí D11) a přes Liberec (tato varianta by pro Hradecko-pardubickou aglomeraci nebyla přínosem).

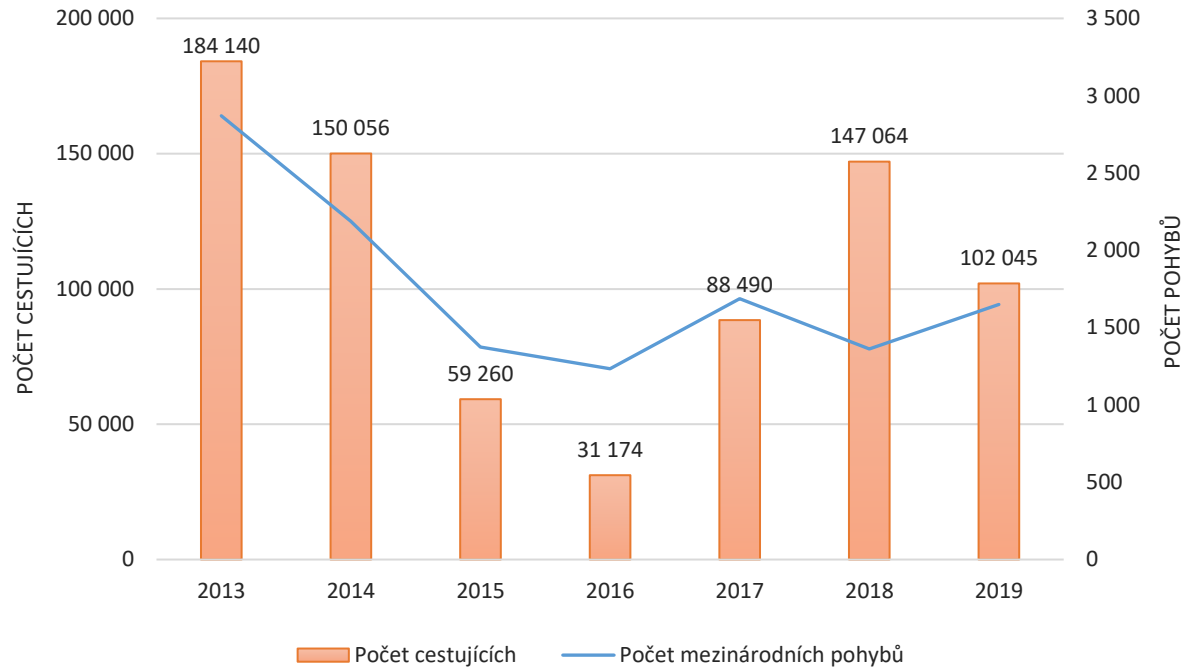
V aglomeraci jsou Správou železnic, kromě výše uvedených záměrů, připravovány další železniční projekty jako Modernizace trati Hradec Králové – Pardubice – Chrudim, 3. stavba, zdvoukolejnění Pardubice-Rosice nad Labem – Stéblová (2021–2023), Modernizace železničního uzlu Pardubice (2020–2024) či komplexní rekonstrukce železniční stanice Hradec Králové hlavní nádraží (2023–2025), která je součástí připravovaného projektu na zdvoukolejnění trati v úseku Opatovice nad Labem – Hradec Králové.[75]

2.1.9.3 Letecká, vodní a multimodální doprava

Jádrem letecké dopravy v aglomeraci je letiště Pardubice, které má statut veřejného mezinárodního letiště se smíšeným civilním a vojenským provozem. Majoritním vlastníkem s 66% podílem akcií je statutární město Pardubice, minoritním vlastníkem je s 34% podílem akcií Pardubický kraj. Letiště Pardubice je jedním z pěti páteřních letišť ČR. Důležitou část provozu tvoří charterové lety tuzemských cestovních kanceláří v letní turistické sezóně, významné jsou též charterové lety do významných evropských měst. V letech 2016–2017 proběhla výstavba nového terminálu Jana Kašpara s větší kapacitou. Počet cestujících využívajících pardubické letiště má kolísavý charakter (viz Graf 84), od svého maxima v roce 2014 se v roce 2019 propadl o necelých 45 % na 102 tisíc cestujících. Od roku 2016 počet cestujících strmě rostl, nicméně v roce 2019 došlo k prudkému poklesu způsobenému uzemněním letadel Boeing 737 Max 8, kvůli němuž společnost Ryanair zrušila pravidelnou linku z Pardubic do Londýna. Letiště také ztratilo charterové lety české společnosti Smartwings. Mírně narostla přeprava nákladu. Počet mezinárodních pohybů v posledních třech letech stagnuje. Významný dopad na provoz letiště (utlumení provozu, finanční ztráty) v roce 2020 měla a bude mít epidemie onemocnění COVID-19.

[75] *Správa železnic (2020): Interaktivní mapa Správy železnic.* https://www.stavby.szdc.cz/

Graf 84 Počty cestujících a počty mezinárodních pohybů na letišti Pardubice v letech 2013–2019

Zdroj: Letiště Pardubice, vlastní zpracování

Další mezinárodním, i když neveřejným, letištěm v území je letiště Hradec Králové, jehož 100% akcionářem je statutární město Hradec Králové. Letiště má sportovní a zájmový charakter a je rovněž využíváno i pro vojenské účely. Pro osobní lety se nejčastěji jedná o lehké vrtulové letouny. Počty každoročně přepravených cestujících se zde pohybují v jednotkách tisíců. Bývalé vojenské letiště má díky své rozloze a poloze významný potenciál pro svůj další rozvoj (např. jeho transformace na funkční průmyslovou zónu s využitím vazby na provoz letiště), který závisí na napojení tohoto areálu na nadřazenou dopravní síť (železnice, dálnice D11 a Severní tangenta).

Posledním letištěm v aglomeraci je veřejné vnitrostátní letiště v Chrudimi, které má sportovní a zájmový charakter. Infrastruktura však neodpovídá standardům 21. století, proto v nejbližších letech proběhne jeho modernizace, která přímo souvisí s působením 43. výsadkového pluku Armády ČR od 1. října 2020. Kvůli investičním záměrům armády a rozvoji zázemí letiště schválilo město Chrudim zahájení změny územního plánu.

Je důležité zajistit, aby si letiště v Pardubicích a Hradci Králové nekonkurovala. Potenciál letiště Pardubice je zřejmý v osobní mezinárodní dopravě a jeho hlavní výhodou je blízkost k I. železničnímu koridoru (letiště může v budoucnosti sloužit jako alternativa k letišti Václava Havla Praha), kdežto potenciál letiště Hradec Králové je především v multimodální přepravě.

Vodní doprava na území aglomerace je realizována na řece Labi zahrnuté do transevropské sítě vodních cest kategorie E (magistrála E20 Severní moře – Hamburk – Ústí nad Labem – Mělník – Pardubice). Řeka Labe je také součástí záměru vodního koridoru Dunaj – Odra – Labe. Vodní doprava je zde zastoupena pouze rekreační plavbou po Labi v úseku Pardubice – Kunětice, podobný potenciál má splavnění úseku Kunětice – Hradec Králové – Kuks. Připravováno je splavnění Labe z Chvaletic do Pardubic, tím by se Labská vodní cesta prodloužila celkem o 24 km. Podmínkou k tomu je vybudování plavebního stupně Přelouč II.

Jedním z prostředků ke snížení negativních celospolečenských účinků nákladní dopravy na společnost je rovnoměrná dělba přepravní práce mezi jednotlivé druhy dopravy. Je potřeba vytvořit takové prostředí, v němž budou moci být plně rozvinuty přednosti jednotlivých druhů dopravy, tj. aby mohly být poskytovány efektivnější a výkonnější logistické služby při naplňování strategických cílů v oblasti snižování energetické náročnosti a vlivu na obyvatelstvo a životní prostředí.[76] Hradecko-pardubická aglomerace má díky své dopravní poloze možnost propojit železniční, silniční, vodní i leteckou dopravu. Z dlouhodobého hlediska se počítá s vybudováním překladního a logistického uzlu, tzv. Dopravní uzel Pardubice, s přístavem na Labi. Tento multimodální terminál by měl být umístěný v prostoru obcí Srnojedy a Svítkov (část města Pardubice).

Zatím jediný terminál v aglomeraci určený pro multimodální přepravu se nachází v Pardubicích, části Černá za Bory v areálu Logistika Park. Terminál je vlečkou napojen na železniční síť a je zaměřen na kontejnerovou logistiku (překlad a skladování). Zároveň jsou zde nabízeny komplexní celní služby (celní sklad). V letech 2018–2019 proběhla modernizace překladiště (pořízení 2 terminálových překladačů, 1 tahače, systému pro monitorování SPZ nákladních aut a přepravních jednotek), která byla spolufinancována z Operačního programu Doprava (OPD). V budoucnosti je plánováno vybudování nového terminálu v současném areálu, který bude mít delší vykládací kolej. Jde o rozšíření zpevněných ploch až na konečnou rozlohu cca 14 tisíc m^2.[77]

2.1.9.4 Cyklistická doprava

Pro udržitelný rozvoj je také důležité využití „čistých“ druhů dopravy, zejména cyklistické a pěší. Hradecko-pardubická aglomerace má ideální geografické podmínky pro cyklodopravu i cykloturistiku. V celém území Hradecko-pardubické aglomerace existuje kompletní a systematická síť značených cyklotras s nadprůměrnou hustotou v rámci ČR, které nejčastěji vedou po silnicích III. třídy, částečně i po silnicích II. třídy (rizikové úseky). Tuto síť není třeba redukovat, ale optimalizovat ji ve smyslu přeložení některých tras na nové vhodné atraktivnější komunikace mimo provoz motorových vozidel a místy doplnit vhodné propojky. Značení cyklotras udržuje Klub českých turistů za přispění Královéhradeckého i Pardubického kraje.

Územím prochází cyklotrasy národní, krajské a městské kategorie. Páteřními cyklotrasami v aglomeraci jsou dálková trasa č. 2 Labská (Kuks – Jaroměř – Hradec Králové – Pardubice – Přelouč – Kladruby nad Labem), která je i součástí sítě evropských tras EuroVelo (od Mělníka směrem do Německa), a dálková trasa č. 14 (Jičín – Nechanice – Hradec Králové – Třebechovice pod Orebem – Týniště nad Orlicí). Kvalitně provedené a marketingově zvládnuté dálkové cyklotrasy představují dle zahraničních analýz zdroj významných ekonomických příjmů, proto je zde nutné budovat i veřejnou infrastrukturu cestovního ruchu. Rozvoj cyklostezek a doprovodné infrastruktury na těchto páteřních cyklotrasách a jejich integrace v návaznosti na sousední kraje je v Královéhradeckém kraji prioritou Nadregionální strategie KHK v oblasti cyklo, in-line a bike produktů (2016)[78], v Pardubickém kraji pak prioritou Koncepce cyklo a in-line turistiky v Pardubickém kraji (2015)[79].

V aglomeraci se jedná o úsek Labské cyklotrasy mezi Hradcem Králové a Pardubicemi, který se označuje projektovým názvem Cyklostezka Mechu a Perníku. Zastupujícím subjektem celého projektu je Svazek

---

[76] *Ministerstvo dopravy (2017): Koncepce nákladní dopravy pro období 2017–2023 s výhledem do roku 2030.* https://www.mdcr.cz/getattachment/Dokumenty/Strategie/Koncepce-nakladni-dopravy-pro-obdobi-2017-2023-s-v/MD_Koncepce_nakladni_dopravy_w.pdf.aspx

[77] *České přístavy, a.s. (2020):* https://www.ceskepristavy.cz/index.php?typ=CBA&showid=113

[78] *Královéhradecký kraj (2016): Nadregionální strategie KHK v oblasti cyklo, in-line a bike produktů.* http://www.kr-kralovehradecky.cz/assets/rozvoj-kraje/rozvojove-dokumenty/schvalene-koncepce/Aktualizace-strategie-NS-KHK-2016.pdf

[79] *OHGS s.r.o. (2015): Koncepce cyklo a in-line turistiky v Pardubickém kraji.* http://www.ohgs.cz/files/r_sobory/cyklokoncepce_pk_final.pdf

obcí Hradubická labská složený ze zastupujících měst a obcí dotčených záměrem projektu Labské stezky. Koncem roku 2018 byl otevřen úsek mezi Hradcem Králové a obcí Vysoká nad Labem (spolufinancován z prostředků ITI Hradecko-pardubické aglomerace). Za rok 2019 jej využilo přes 140 tisíc osob, z toho 73 % byli cyklisté. V současnosti je hotových 5 km z plánované délky 18 km. Po dokončení se stane významnou páteřní cyklostezkou celé aglomerace.[80] Velký potenciál pro rozvoj cyklodopravy a cykloturistiky má i část Labské stezky ve směru Pardubice – Přelouč – Chvaletice – Týnec nad Labem (hranice Pardubického a Středočeského kraje). Dotčené obce v současnosti jednají s vlastníky o výkupech pozemků, a to na základě vyhledávací studie společnosti TRANSCONSULT z roku 2016. Pro potřeby vybudování Labské stezky a doprovodné infrastruktury podél břehu Labe v rámci Polabské krajiny mezi městy Pardubice a Týnec nad Labem byl v roce 2015 založen dobrovolný svazek obcí Pardubická labská. Úplné dokončení této 34 km dlouhé cyklostezky se odhaduje na rok 2024.

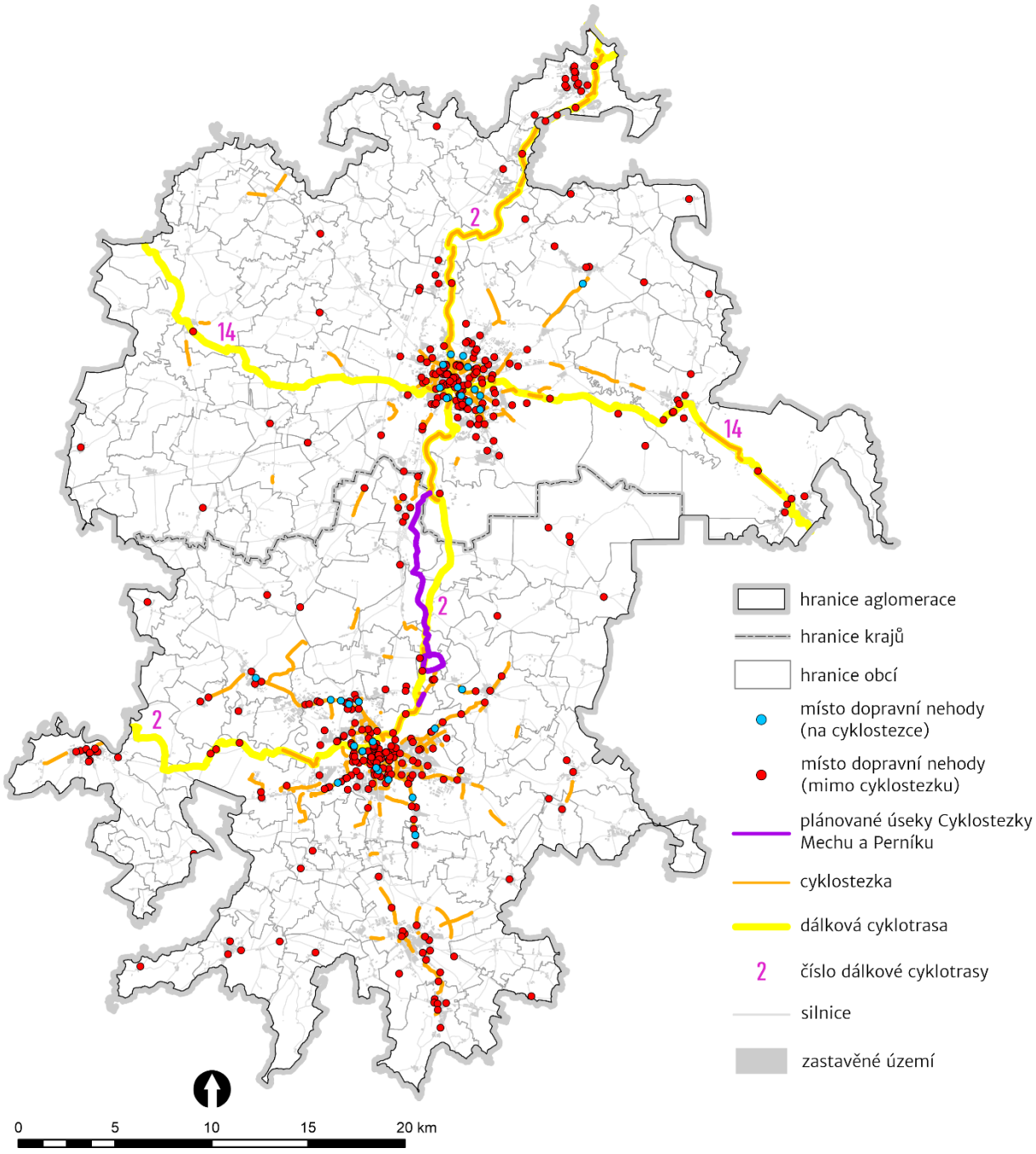
Výstavba nových cyklostezek je silně závislá na externích zdrojích financování. Páteřní úseky cyklostezek v aglomeraci podél řek byly vybudovány především z evropských zdrojů, cyklostezky kolem dopravně zatížených silnic byly realizovány ze Státního fondu dopravní infrastruktury. Další finanční podpora dálkových cyklotras směřuje z dotačních prostředků Královéhradeckého (zpracování projektové dokumentace, výkupy pozemků, stavební úpravy) i Pardubického kraje (výkupy pozemků).

Pro zvýšení podílu cyklistické dopravy je kvalita infrastruktury zajišťující bezpečný pohyb cyklistů, včetně infrastruktury doplňkové, klíčová. Rozvoji cyklodopravy mohou významně pomoci různé intervence, jako např. plošné pokrytí měst kvalitními stojany pro kola, dobíjecí stanice pro elektrokola, úschovny kol u zastávek veřejné dopravy, možnost převozu kola v městské hromadné dopravě (MHD) či investice do oprav povrchů stávajících cyklostezek. Významným prvkem pro bezpečnost cyklistů jsou cyklostezky, které se v posledním desetiletí výrazně rozrůstají a také jízdní pruhy pro cyklisty. Délka všech komunikací určených pro provoz cyklistů (stezka pro cyklisty, stezka pro cyklisty a chodce s odděleným nebo smíšeným provozem) čítá na území aglomerace přibližně 200 km. Zatím však neexistuje souvislá síť páteřních cyklostezek oddělených od automobilové dopravy, která by přímo propojila města či obce a umožňovala tak plynulou a bezpečnou dojížďku do zaměstnání a do škol a dále by sloužila i pro rekreační účely.

V letech 2016–2019 došlo na území aglomerace k celkem 451 nehodám s účastí cyklistů, pouze 31 (6,9 %) z nich se událo na cyklostezce. Drtivá většina nehod se stala ve městech, zvláště pak v Hradci Králové a Pardubicích (viz Obrázek 32), kde je provoz cyklistů nejvyšší. Paradoxem je, že řada cyklistů využívá některé silniční komunikace i přes to, že je souvisle s nimi vedena cyklostezka. Cyklista zde má povinnost tuto cyklostezku využít. Přetrvávajícím problémem z hlediska legislativy je, že cyklista na přejezdu pro cyklisty nemá přednost před automobilem.

[80] *Svazek obcí Hradubická labská (2020): https://www.hradubickacyklostezka.cz/*

Obrázek 32 Dopravní nehody cyklistů na území Hradecko-pardubické aglomerace v letech 2016–2019

Zdroj: CDV, Policie ČR, Krajský úřad Královéhradeckého kraje, vlastní zpracování, podkladová data Data50 ČÚZK a OpenStreetMap – GeoFabrik

Největší potenciál cyklodopravy je ve velkých městech díky cestám na kratší vzdálenosti, na kterých kolo konkuruje automobilu i MHD, ale také v příměstské, intermodální dopravě, např. pro jízdu k nejbližší zastávce veřejné dopravy. Města Pardubice i Hradec Králové mají zpracovány podrobnější koncepční dokumenty pro detailnější řešení problematiky cyklodopravy ve městě. Zatím však v území ani jednoho z měst neexistuje funkční a propojený systém cyklostezek včetně řešení napojení příměstských částí. Ve městech v současném stavu nelze na mnoha místech, zejména v centrech a v místech s hustou zástavbou, budovat cyklostezky se zcela odděleným provozem cyklistů (resp. pěších u smíšených stezek). Důležitá jsou však i jiná opatření pro cyklisty, integrovaná do silniční sítě, která

pomáhají zvýšit jejich bezpečnost a mohou pomoci při realizaci opravdu souvislé sítě páteřní infrastruktury pro cyklisty.

Pro zatraktivnění, zrychlení a zvýšení bezpečnosti tohoto způsobu dopravy je zároveň třeba zajistit dostupné a bezpečné parkování pro jízdní kola, což např. plní v posledních letech vybudované cyklověže BIKETOWER (Hradec Králové, Pardubice, Jaroměř), a zároveň i možnost převážení jízdních kol ve vlacích a díky tomu kombinování veřejné hromadné dopravy a dopravy cyklistické. V současné době je tato možnost pro denní dojíždění finančně velmi nevýhodná, především na kratší vzdálenosti. Od 18. 5. 2020 působí v Hradci Králové i Pardubicích soukromá společnost Nextbike Czech Republic s.r.o., která provozuje systém padesátky virtuálních stanic a 100 sdílených jízdních kol v každém z těchto měst. Tato služba je veřejností hojně využívána. Návštěvníci aglomerace mohou rovněž využít služby půjčoven kol Českých drah (ČD Bike) ve městech Týniště nad Orlicí, Pardubice, Přelouč, Chrudim a Slatiňany.

2.1.9.5 Dopravní plánování

V současné turbulentní době jsou zejména větší města vystavena mnoha výzvám a hledají nová efektivní řešení v oblasti dopravy, která ulehčí stávající infrastruktuře, zkvalitní veřejný prostor a podpoří udržitelnou mobilitu. V území aglomerace se negativně projevuje absence strategického dopravního plánování na úrovni krajských, regionálních, městských či destinačních a rezidenčních plánů mobility a jejich propojení.

Města Hradec Králové a Pardubice mají zpracované Strategické rámce rozvoje veřejné dopravy (SUMF), které jsou primárně zaměřené na problematiku MHD. V Pardubicích i Hradci Králové jsou v současné době připravovány Plány udržitelné městské mobility (SUMP), které mají řešit dopravu ve městech a jejich funkčním zázemí jako jeden celek. Pardubický SUMP, tzv. ParduPlán, i hradecký SUMP by měly být hotové nejpozději do konce roku 2022.

2.1.9.6 Veřejná hromadná doprava

Na území aglomerace funguje Integrovaná regionální doprava (IREDO), v rámci, které je zaveden tarifní systém, v němž pracují všichni dopravci, jež provozují veřejnou regionální autobusovou a železniční dopravu. Tento integrovaný systém však není propojen se systémem MHD Pardubic a Hradce Králové. Obě města jsou společně s ČD součástí Východočeského dopravního integrovaného systému (VYDIS). Pro zvýšení atraktivity veřejné dopravy bude nutné dokončit integraci celokrajských systémů (IDS) v podobě systémového propojení odbavovacích systému MHD v Hradci Králové a Pardubicích s regionální dopravou a tarifem IREDO. K úspěšné integraci je mimo jiné potřeba modernizovat zastaralé elektronické odbavovací systémy MHD. Do konce roku 2021 bude ve vozidlech městské hromadné dopravy v Pardubicích zmodernizován odbavovací systém cestujících. V projektu spolufinancovaném z prostředků ITI Hradecko-pardubické aglomerace bude provedena modernizace systémů vyplývající z požadavků interoperability systému (základní backoffice pro umožnění odbavení prostřednictvím čipové karty a některých vybraných čipových karet jiných dopravců, technické prostředky elektronického odbavení a zařízení pro označování papírových jízdenek, komplexní systém pro odbavení prostřednictvím EMV karty a systém e-shopu a dispečinku).

I přes budování nových moderních terminálů ve městech není v oblasti veřejné dopravy dostatečně zajištěno infrastrukturní zázemí pro cestující, kteří přestupují mezi jednotlivými druhy dopravy (absence přestupních terminálů, informačních systémů na zastávkách a přestupních uzlech aj.). Z největších měst na území Hradecko-pardubické aglomerace, jež fungují jako významné regionální přestupní uzly, má pouze město Hradec Králové odpovídající terminál veřejné dopravy. Ostatní nové terminály fungují především jako přestupní uzly mezi autobusovou a železniční dopravou.

V Pardubicích, které jsou v aglomeraci nejvýznamnějším a vysoce frekventovaným dopravním uzlem, chybí přestupní terminál mezi železniční a linkovou autobusovou dopravou s případným přestupem na MHD. Aktuální technický stav autobusového nádraží pro linkové autobusy a jeho poloha vůči vlakovému nádraží je nevyhovující. V současnosti se připravuje realizace multimodálního uzlu veřejné dopravy – Terminál B, který bude sloužit regionální a dálkové autobusové dopravě. Terminál B bude situován v blízkosti již vybudovaného Terminálu A pro městskou hromadnou dopravu.[81] V jádrových centrech aglomerace chybí řada přestupních bodů mezi MHD a dalšími druhy dopravy (P+R, B+R, K+R), včetně většiny železničních zastávek. Zároveň ne všechna nástupní místa regionální dopravy jsou vyhovující. V celé řadě přestupních uzlů fungují zastaralé informační systémy pro cestující neodpovídající současným trendům ohledně smart technologií.

Nový přestupní uzel byl v roce 2018 vybudován v Přelouči. Součástí projektu Přestupní terminál veřejné dopravy v Přelouči bylo vybudování točny, vybudování zastávek pro autobusy příměstské dopravy i MHD, rekonstrukce chodníků a komunikací, vytvoření stání pro kola s kapacitou 25 stojanů, rekonstrukci a vybudování parkoviště typu K+R se 4 místy a parkovišť typu P+R s kapacitou 63 míst, zřízení metropolitní sítě a instalace kamerového systému, vybudování zastávkových přístřešků a vegetační úpravy. O dva roky později byla dokončena výstavba dopravního terminálu v Jaroměři (5 autobusových zastávek, parkovací plocha pro 92 osobních automobilů v rámci parkovacího systému P+R a objekt automatizované kolárny, kde se nachází 118 míst pro jízdní kola B+R). Zahájena byla I. etapa modernizace terminálu pro autobusovou dopravu v Chrudimi (úpravy zastávky MHD před budovou vlakového nádraží, parkoviště s kapacitou 81 míst, stání pro kola s kapacitou 48 míst, moderní informační systém, veřejné osvětlení, úpravy návazné silniční infrastruktury a infrastruktury po pěší, úpravy zeleně a mobiliář). Po jejím dokončení by v rámci II. etapy mělo dojít k vybudování lávky pro pěší, která spojí prostor přednádraží a budovaný terminál s plánovaným záchytným parkovištěm P+R Skřivánek s možností vytvoření dobíjecích míst pro elektromobily a dále je plánovaná výstavba parkoviště P+R na přilehlé ulici Čs. Armády. Všechny tři terminály byly spolufinancovány z prostředků ITI Hradecko-pardubické aglomerace. V roce 2022 byla zahájena realizace projektu Autobusový terminál Heřmanův Městec financovaného z IROP. V následujících letech je plánována realizace dalších přestupních uzlů v území (Pardubice, Hradec Králové, Lázně Bohdaneč).

Moderní společnost musí rovněž zabezpečit srovnatelnou kvalitu života pro všechny občany včetně osob s omezenou schopností pohybu a orientace. Týká se to i veřejné dopravy. V MHD v Hradci Králové činil podíl nízkopodlažních vozidel v roce 2019 celkem 100 %, naopak v Pardubicích tento podíl činil 87 % u autobusů a 93 % u trolejbusů. V regionální veřejné dopravě je tento podíl mnohem nižší. Královéhradecký i Pardubický kraj v příštích letech požadují po dopravcích zvýšení podílu nízkopodlažních spojů. V autobusech v Královéhradeckém kraji bude od roku 2021 tento podíl dosahovat 40 % a do čtyř let se poměr nízkopodlažních vozů zvýší nejméně na 80 %. Nízkopodlažní vlakové soupravy jsou v aglomeraci doménou spíše hlavních železničních tratí č. 010 a 031 (jednotka RegioPanter). Problémem současné železnice je zejména na regionálních tratích nedostatečný počet bezbariérových nástupišť, příp. chybějící bezbariérový přístup k nim.

V desítkách měst a obcí po ČR působí tzv. senior taxi. Využívat jej můžou obvykle lidé nad 65 nebo 70 let a dále hendikepovaní a osoby zdravotně postižené. Někde je podmínkou průkaz, který vydává radnice nebo její příslušný sociální odbor. Městem dotované senior taxi provozuje v aglomeraci pouze statutární město Pardubice, a to výhradně pro osoby s trvalým bydlištěm na území města a jejich doprovod. Přeprava seniorů v rámci okresu Hradec Králové je zajišťována z projektu obecně prospěšné společnosti DOSIO a soukromými taxislužbami AAA Dopravní CZ s.r.o. a Metro taxi. V Chrudimi tuto

[81] *ATELIER HÁJEK (2018): Územní studie "PARDUBICE – ÚS1".* https://www.pardubice.eu/urad/radnice/uzemni-planovani/uzemni-studie-mesta-pardubice/pardubice-terminal-b/

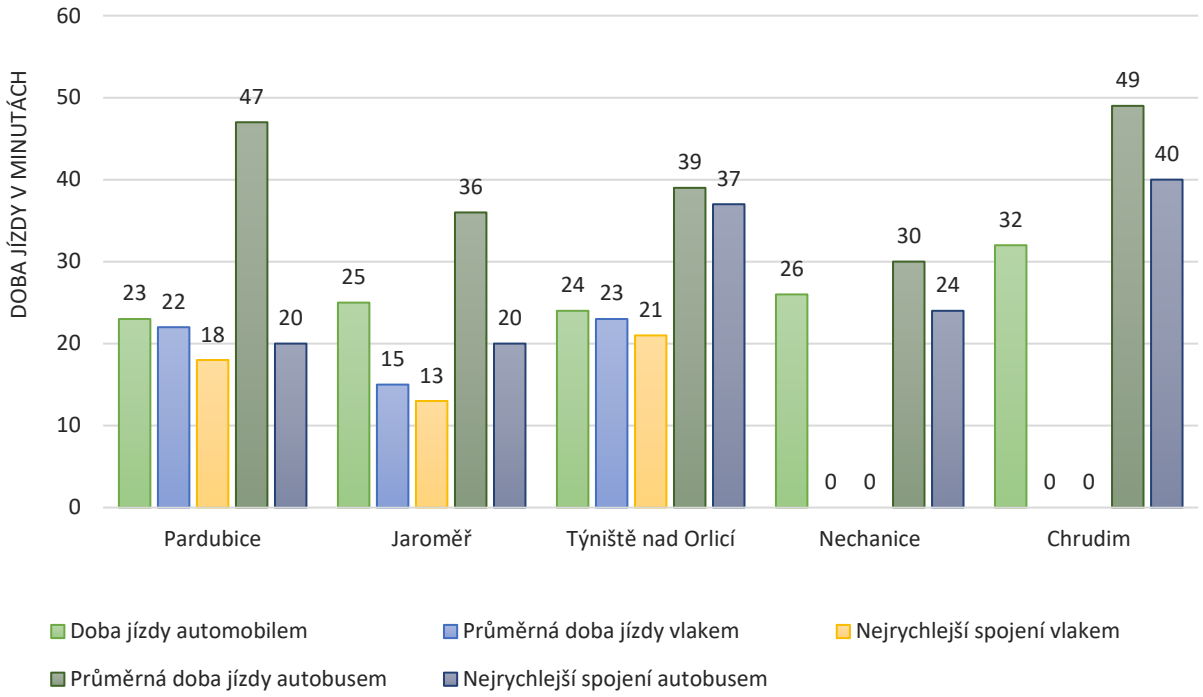
dopravu zajišťuje Centrum sociálních služeb a pomoci. Zájem o tuto službu, i vzhledem k měnící se věkové struktuře populace, neustále roste.

Důležitým faktorem rozvoje je dopravní obslužnost území veřejnou dopravou. Výsledná dopravní obslužnost území je dnes výsledkem rozhodnutí na úrovni národní, krajské a obecní, což souvisí s tzv. regionalizací veřejné dopravy. Všechny tři zmíněné úrovně jsou objednatelem spojů veřejné dopravy, přičemž jejich vzájemnou kooperací dochází ke zvýšení efektivity systému jako celku. V Hradecko-pardubické aglomeraci, ČR, Královéhradeckém a Pardubickém kraji má však tato spolupráce ještě značný prostor pro zlepšení zejména v oblasti regionální uzavřenosti, v jejímž důsledku je nedostatečné mezikrajské spojení obcí na hranicích krajů, špatná návaznost spojů mezi jednotlivými systémy nebo jejich vzájemná nekompatibilita (autobus – vlak). Spolupráce při plánování dopravní obslužnosti by tedy neměla být jen vertikální (stát – kraje – obce), ale také horizontální (mezikrajská a meziobecní). Také by měl být systém veřejné dopravy nastaven tak, aby byly jasně definovány role jednotlivých módů a ty si vzájemně konkurovaly co nejméně.[82]

Při srovnání cestovních dob z vybraných měst do Hradce Králové a Pardubic (viz Graf 85 a Graf 86) se ukazuje silná schopnost vlaku konkurovat individuální automobilové dopravě (IAD), zejména na modernizovaných tratích, které umožnují vyšší cestovní rychlosti. Naopak autobus se ukazuje jako málo konkurenceschopný vůči IAD (existují však výjimky, například Nechanice či Chrudim). Zhoršenou dostupnost veřejnou dopravou do Pardubic a tím její nižší konkurenceschopnost k IAD vykazuje město Heřmanův Městec. Nejvýraznější příklad úspěšné konkurenceschopnosti veřejné dopravy vůči IAD lze demonstrovat na příkladu města Přelouče, kdy vlak může svého cíle dosáhnout o více než polovinu rychleji. Počet přímých spojení do Pardubic z Přelouče je nejvyšší v celé aglomeraci (celkem 33). Problémem při využívání veřejné dopravy je fenomén tzv. poslední míle neboli přesun cestujících z přestupního uzlu do cílového místa určení, který ve finále prodlouží cestovní dobu a eliminuje přednosti veřejné dopravy před IAD. Záleží na dostupnosti cílové destinace. Naproti tomu automobilem je možné dosáhnout svého cíle v podstatě bez potřeby dalšího přesunu, rizikem však jsou časté kongesce ve městech a nedostatečný počet volných parkovacích míst.

[82] *Ministerstvo pro místní rozvoj (2019): Strategie regionálního rozvoje ČR 2021+. https://www.mmr.cz/getmedia/58c57a22-202d-4374-af5d-cbd8f9454adb/SRR21.pdf.aspx?ext=.pdf*

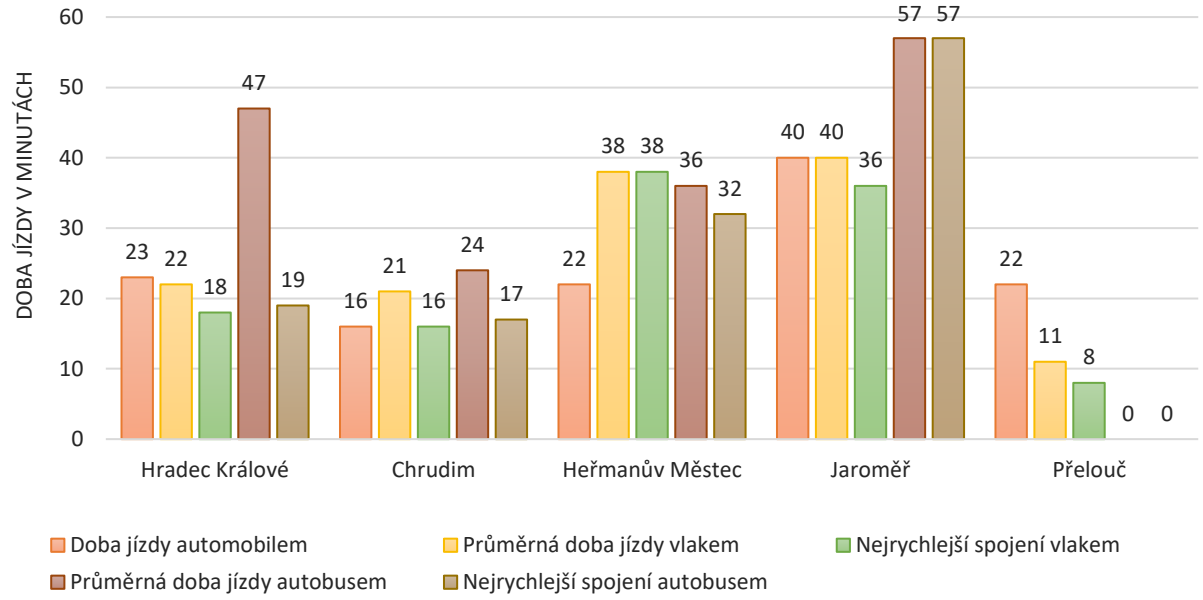
Graf 85 Srovnání cestovních dob z vybraných měst do Hradce Králové při využití různých módů dopravy (stav k 2. 3. 2020)

Pozn.: Pouze přímá spojení, cílovou destinací automobilu v Hradci Králové je Velké náměstí, cílovou destinací autobusu je Terminál hromadné dopravy, cílovou destinací vlaku je Hradec Králové hlavní nádraží.

Zdroj: IDOS, Plánovač cest na mapovém portále Mapy.cz, vlastní zpracování

Graf 86 Srovnání cestovních dob z vybraných měst do Pardubic při využití různých módů dopravy (stav k 2. 3. 2020)

Pozn.: Pouze přímá spojení, cílovou destinací automobilu v Pardubicích je náměstí Republiky, cílovou destinací autobusu je autobusové nádraží, cílovou destinací vlaku je Pardubice hlavní nádraží.

Zdroj: IDOS, Plánovač cest na mapovém portále Mapy.cz, vlastní zpracování

Dominantním provozovatelem osobní železniční dopravy na území aglomerace je národní železniční společnost České dráhy, a.s. (ČD). Stanice Pardubice hlavní nádraží je dále obsluhována dálkovými vlaky soukromých dopravců RegioJet a.s. a Leo Express Global a.s.

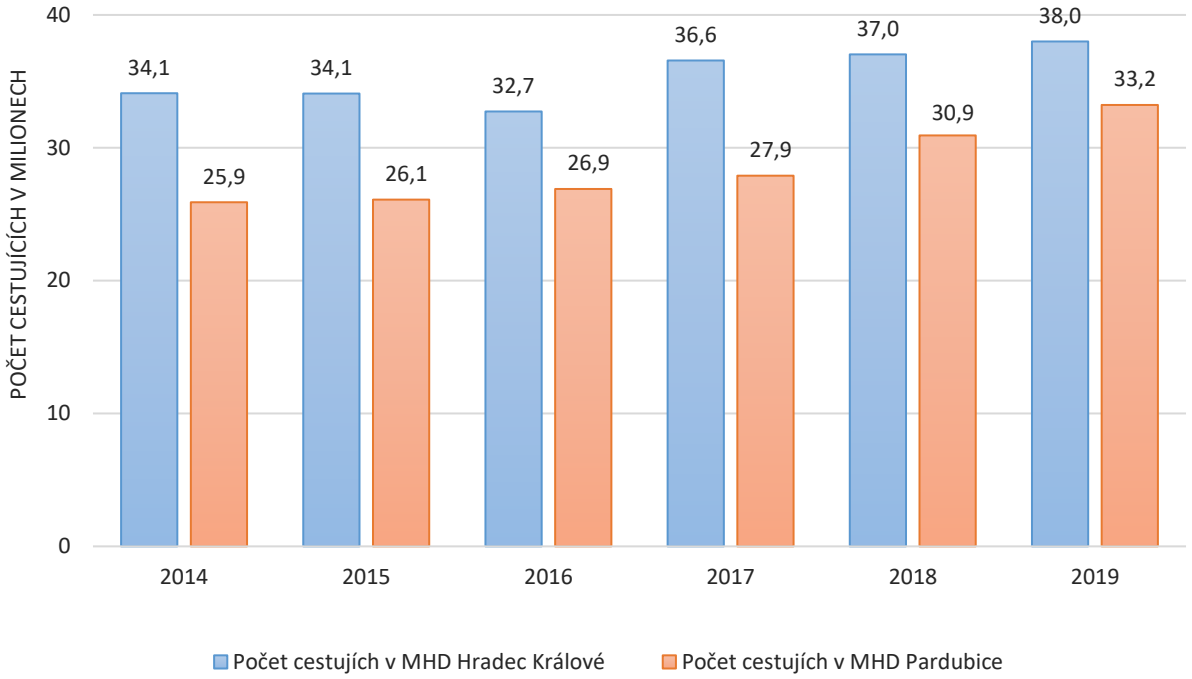
V MHD je hrozbou úbytek přepravených osob z důvodu přechodu na individuální automobilovou dopravu, který nekoresponduje s úbytkem počtu obyvatel měst, což může mít za následek pokles počtu spojů a zároveň i hrozbu nárůstu ceny jízdného. Tento trend byl zaznamenán v minulých letech v Pardubicích i v Hradci Králové, jak znázorňuje Graf 87. V současnosti počet cestujících přepravených MHD v obou městech roste. V Hradci Králové statisticky narostl počet cestujících v roce 2019 oproti roku 2014 o 11,4 %, v Pardubicích o více než čtvrtinu. Nutno podotknout, že se jedná o hodnotu vypočítanou dle metodického pokynu Ministerstva dopravy, který předpokládá určitý počet cest po dobu platnosti tohoto dokladu. U žákovských jízdenek jsou tyto statistické hodnoty přesnější, u ostatních jízdenek už nikoliv. Např. v roce 2018 byl Dopravním podnikem města Pardubic a.s. (DPMP) pro cestující nad 70 let zaveden roční seniorpas se 100% dotací od města Pardubic, což vedlo k tomu, že tuto roční jízdenku si pořídili i cestující, kteří dosud jezdili na jednotlivé jízdenky a fyzicky uskuteční třeba jen několik cest za rok. Dopravce však na tyto prodané seniorpasy vykazuje stejný počet cest jako na jiné roční předplatní časové jízdenky, tzn. 600. S ohledem na tato fakta byl nárůst počtu cestujících ve skutečnosti nižší. Za rok 2020 pravděpodobně dojde oproti předchozím rokům k výraznému poklesu počtu cestujících, a to z důvodu epidemie onemocnění COVID-19. Negativní trend vysokého poklesu cestujících v MHD pokračuje i po skončení plošných opatření v ČR.

Jízdní výkon vozidel Dopravního podniku města Hradce Králové, a.s. (DPMHK) činil v roce 2019 bezmála 6,53 milionů vozokilometrů[83], tj. o bezmála 10 % více než v roce 2014 (5,95), což je způsobeno hlavně nárůstem vozokilometrů u trolejbusů o 41,8 %. U vozidel DPMP činila tato hodnota v roce 2019 celkem 5,75 milionů vozokilometrů, tj. o 0,3 % více než v roce 2014 (5,73). Počet vozokilometrů u autobusů DPMP klesl o 6,8 %, naopak počet vozokilometrů u trolejbusů vzrostl o 11,1 %. Trolejbusy DPMP najezdily v roce 2019 o 190 tisíc vozokilometrů více než trolejbusy DPMHK, což je způsobeno zejména větší flotilou trolejbusů DPMP, v roce 2018 to bylo o více než jeden milion kilometrů. Graf 88 názorně ukazuje vývoj ujetých vozokilometrů v MHD Hradec Králové a Pardubice v letech 2014–2019. DPMP v roce 2019 provozoval celkem 68 trolejbusů, DPMHK 40. Počet autobusů převažuje v DPMHK. Oba dopravní podniky v posledních letech usilovně investují do obnovy vozového parku, čímž snižují i jeho průměrné stáří. DPMP investoval v roce 2019 do obnovy zastaralého vozového parku 103 milionů korun z vlastních zdrojů. O rok dříve 206 milionů korun (nákup 19 nových trolejbusů a 4 parciálních trolejbusů), z toho většinu pokryly evropské dotace z IROP a ITI. Průměrné stáří autobusů DPMP činilo v roce 2019 9,7 let, trolejbusů pak 8,7 let[84]. DPMHK investoval v roce 2019 do obnovy zastaralého vozového parku 55 milionů korun z vlastních zdrojů. O rok dříve více než 372 milionů korun (nákup 23 nových autobusů a 9 parciálních trolejbusů), z toho opět velkou část pokryla dotace z IROP a ITI. DPMHK disponoval v roce 2019 autobusy s průměrným stářím 10,3 let, trolejbusy s průměrným stářím 6,5 let a elektrobusy se stářím 1,9 let. Podíl bezemisních vozidel patří v DPMHK k nejvyšším v ČR. Trolejbusy a elektrobusy zde tvoří polovinu vozového parku. Jízdní výkon hradeckých elektrobusů činil v roce 2019 více než milion vozokilometrů. DPMHK vlastní kromě elektrobusů (23 v roce 2019) i parciální trolejbusy s bateriovým pohonem. Většina autobusů s dieselovým motorem již byla nahrazena vozy s normou Euro6. Hradec Králové tak disponuje nejekologičtější MHD v ČR. DPMP elektrobusy nevlastní, nicméně podobně jako DPMHK má parciálními trolejbusy, a kromě toho i 22 kusů autobusů Citelis s motory poháněnými CNG. Délka trakčního vedení činila v Hradci Králové v téže roce 27 km, v Pardubicích a okolních obcích, které obsluhují trolejbusy DPMP, byla její délka 33 km.

[83] Vozokilometr udává počet kilometrů, které ujede dané vozidlo bez ohledu na jeho vytížení.

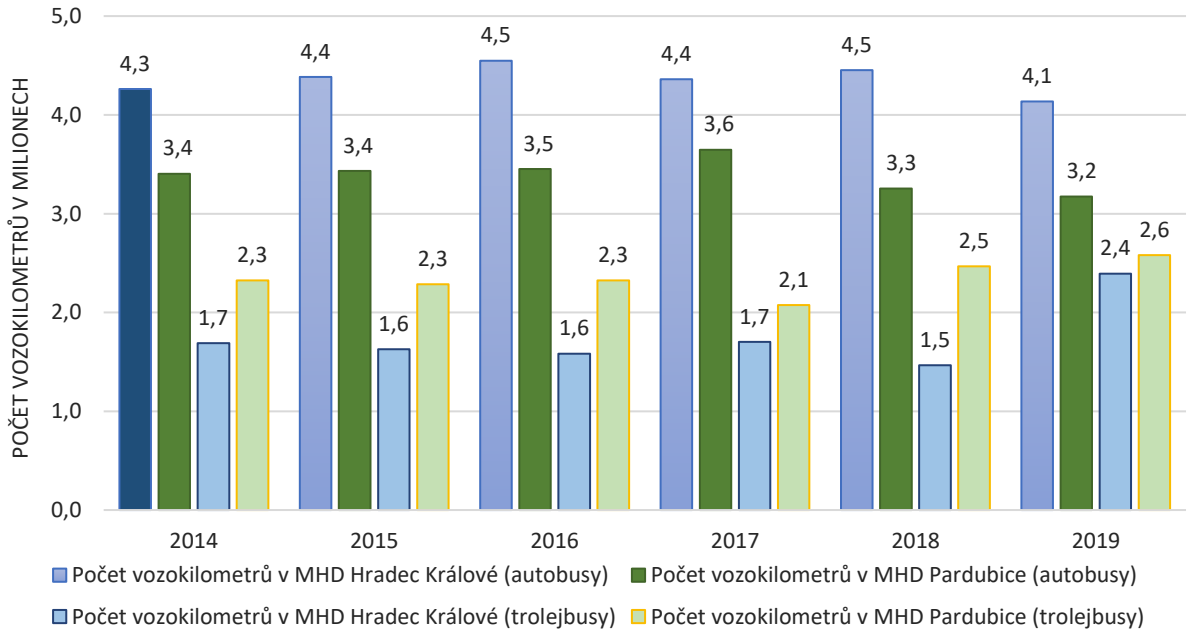
[84] Průměrná životnost autobusu se udává na maximálně 15 let. Garantovaná životnost trolejbusů je pak 15 let, ale v praxi může dosáhnout až 25 let.

Graf 87 Přepravené osoby v MHD Hradec Králové a Pardubice v letech 2014–2019

Zdroj: Sdružení dopravních podniků ČR – výroční zpráva za rok 2019, vlastní zpracování

Graf 88 Ujeté vozokilometry v MHD Hradec Králové a Pardubice v letech 2014–2019

Zdroj: Sdružení dopravních podniků ČR – výroční zpráva za rok 2019, vlastní zpracování

V areálech obou dopravních podniků jádrových měst se nachází zastaralá a nevyhovující infrastruktura. Jedná se o servisní zázemí pro údržbu a opravy vozidel, v Hradci Králové dále i o technické a administrativní budovy, budovy měníren, konečných zastávek a komunikace. Současný stav omezuje další rozvoj cílený na nízkoemisní a bezemisní veřejnou dopravu.

Redukce počtu spojů MHD a zvyšování ceny jízdného ve spojení s prodlužováním přepravní doby veřejnou dopravou vlivem velkého dopravního zatížení může být příčinou případného nárůstu

individuální automobilové dopravy. Nárůst využívání IAD ve městech je též důsledkem suburbanizačních tendencí a dojížďky za prací do center a lze ho očekávat i do budoucna, avšak cílem celé aglomerace je preference udržitelných způsobů dopravy na úkor individuální automobilové, která je uvažována jako neudržitelná. Silniční motorová doprava (zejména individuální, ale i veřejná), je zdrojem významných negativních externalit (mj. znečištění ovzduší či hluk). Z tohoto důvodu je nutné realizovat opatření pro zatraktivnění udržitelných způsobů dopravy. V rámci ekologizace veřejné dopravy ve městech Pardubice a Hradec Králové je nutností rozšíření sítě trolejbusových tras na úkor autobusových a navýšení podílu bezemisních nebo nízkoemisních vozidel.

Hlavní zjištění:

- Síť silnic TEN-T na území aglomerace je nekompletní, chybí dokončení dálnic D11 a D35, obchvaty měst a obcí pro tranzitní dopravu a vnitřní a vnější okruhy měst.
- Sídla v okrajových částech aglomerace vykazují horší časovou dostupnost po silniční síti (Jaroměř, Týniště nad Orlicí, Nechanicko, Přeloučsko, Heřmanův Městec, Slatiňany).
- V aglomeraci roste intenzita dopravy, na některých komunikacích došlo v roce 2016 k nárůstu v řádech desítek procent oproti roku 2010. Nejvyšší intenzity silniční dopravy jsou evidovány v intravilánech měst, což má za následek pravidelné kongesce.
- Silnice II. a III. třídy a místní komunikace jsou ve špatném technickém stavu. Jen v okrese Hradec Králové byla ke konci roku 2019 více než polovina (59 %) silnic II. a III. třídy v havarijním stavu.
- Na území aglomerace jsou evidovány mosty v nevyhovujícím technickém stavu.
- V roce 2019 narostl počet dopravních nehod v aglomeraci oproti roku 2014 o bezmála 24 %. Zároveň roste počet tragických dopravních nehod.
- Vysokou dopravní nehodovost vykazují především obce podél hlavních dopravních tahů a pardubická část aglomerace.
- Města aglomerace se potýkají s nedostatkem parkovacích ploch P+R, B+R, K+R a parkovacích domů. Přetrvávajícím problémem je nedostatečná kapacita parkovišť na sídlištích.
- Regionální železniční tratě v aglomeraci se potýkají s nízkou provozní rychlostí a propustností. Modernizace železničních tratí v aglomeraci probíhá pouze sporadicky. Oproti roku 2007 došlo, až na výjimky, k pouze lokálním nárůstům provozní rychlosti na některých tratích.
- Absence zdvoukolejnění zbývajících úseků železniční tratě č. 031 neumožňuje zrychlení cestovních dob a nasazení více spojů mezi Pardubicemi, Hradcem Králové a Jaroměří.
- Absence zdvoukolejnění železniční trati č. 020 Velký Osek – Hradec Králové – Choceň jako alternativa k přeplněnému I. tranzitnímu železničnímu koridoru v úseku Praha – Pardubice – Choceň.
- Absence přímého spojení a existence úvraťového železničního spojení mezi Pardubicemi a Chrudimi neumožňuje zrychlení cestovních dob mezi těmito sídly aglomerace.
- Počet cestujících využívajících letiště Pardubice má kolísavý charakter. V roce 2019 došlo ke znatelnému úbytku počtu cestujících, navíc počet mezinárodních pohybů na letišti v posledních třech letech stagnuje.
- Letiště Hradec Králové má nevyužitý potenciál rozvoje. Dalšímu rozvoji lokality letiště navíc brání absence jeho napojení na nadřazenou dopravní síť.
- Rozvoj vodní dopravy limituje chybějící splavnění Labe z Chvaletic do Pardubic (Plavební stupeň Přelouč II).

- Území aglomerace a zejména Pardubice mají významný potenciál pro multimodální přepravu. V současnosti se zde nachází pouze jeden nákladní terminál tohoto typu.
- Síť cyklostezek v aglomeraci je značně roztříštěná, což má za následek vyšší nehodovost cyklistů a zároveň se jedná o bariéru dalšího rozvoje cyklodopravy ve městech a jejich zázemí. Není dobudována značná část bezpečných úseků páteřní národní Labské trasy a souvisejících přivaděčů, zejména z okolních obcí.
- Území aglomerace se potýká s absencí strategického dopravního plánování na úrovni krajských, regionálních a městských plánů mobility. Koordinace dopravních projektů v návaznosti na jiné dopravní projekty není dostačující.
- Chybí integrace mezi regionální dopravou a MHD v Hradci Králové a Pardubicích v rámci jednotného tarifu IREDO.
- V některých městech není dostatečně vybudováno infrastrukturní zázemí pro cestující, kteří přestupují mezi jednotlivými druhy dopravy (absence přestupních terminálů, moderních informačních systémů aj.).
- Veřejná doprava z některých měst není vůbec schopna konkurovat individuální automobilové dopravě, typickým příkladem je město Heřmanův Městec. Jízdní doby ve veřejné dopravě silně ovlivňuje fenomén tzv. poslední míle, který může výhody získané využitím veřejné dopravy elimininovat.
- Počet cestujících v městské hromadné dopravě Hradce Králové a Pardubic v posledních letech rostl. Avšak v roce 2020 dojde k výraznému poklesu celkového počtu cestujících z důvodu epidemie onemocnění COVID-19.
- Autobusy DPMHK a DPMP vykazují vyšší průměrné stáří, tzn. 10,3, resp. 9,7 let.
- Nevyhovující stav infrastruktury v areálech dopravních podniků.
- Ekologizace veřejné dopravy – rozšíření sítě trolejbusových tras na úkor autobusových a navýšení podílu bezemisních či nízkoemisních vozidel veřejné dopravy v jádrových městech.

2.1.10 TECHNICKÁ INFRASTRUKTURA

Hradecko-pardubická aglomerace je silně urbanizované území s pokrytím veškerých potřebných sítí a technické infrastruktury, jejichž ochranná pásma ale při rozvoji lokality mohou zároveň představovat určitý limit pro dané území. Technická infrastruktura je v území stabilní a zajišťuje zásadní potřeby obyvatel i podniků. S rozvojem území a potřeb obyvatel i podniků a rovněž díky stáří některých infrastrukturních sítí je potřeba dané sítě pečlivě udržovat, modernizovat a dle potřeb zvyšovat jejich kapacitu. Z technické infrastruktury převažují v pardubické části aglomerace záměry z oblasti kanalizací a zásobování vodou, v menší míře jsou zastoupeny také záměry v rozvodech plynu a elektřiny.[85] V hradecké částí aglomerace je potřeba řešit odpovídající rozvoj technické infrastruktury v nových lokalitách a trasování plánovaného plynovodu přes zastavěná území obcí.[86] V některých oblastech hradecké části aglomerace je navíc zhoršená dostupnost vysokorychlostního internetu.

2.1.10.1 Internet a digitalizace

Informační a komunikační technologie umožňují překonat prostorovou vzdálenost a eliminují tak v některých případech potřebu dopravního pohybu. Stejně jako dopravní spojení přispívají informační a komunikační technologie k prostorovému přibližování jednotlivých sídel. Jako nejdůležitější se v této oblasti jeví dostupnost vysokorychlostního internetu.

Dostupnost vysokorychlostního internetu pozitivně ovlivňuje hospodářské (např. podporuje zavádění inovací) i sociální prostředí (např. posiluje sociální začleňování či zaměstnanost).[87] Realizace těchto možností je však úzce závislá na plošném pokrytí cenově dostupným přístupem k vysokorychlostní internetové infrastruktuře a na ní poskytovaným službám. Vzhledem k tomu, že rozvoj infrastruktury poskytující vysokorychlostní připojení k internetu je v ČR záležitostí především soukromých subjektů, dochází tak k jejímu rozvoji zejména v lokalitách s vysokou perspektivou poptávky (městské aglomerace). Tím se postupně zvětšují rozdíly v dostupnosti vysokorychlostního internetu mezi městem a venkovem.

Oblasti s omezeným přístupem k informační infrastruktuře (tzv. bílá místa pokrytí vysokorychlostním internetem, viz níže) se ve spojení s limitovaným přístupem k dopravní infrastruktuře mohou potýkat s problémy udržení kvalifikovaných odborníků a populace s vyšším vzděláním. Z tohoto důvodu je třeba uvažovat o posilování infrastruktury zejména v oblastech, které jinak vykazují všechny předpoklady pro naplnění svých ekonomických a rezidenčních funkcí, primárně tedy ve stabilizovaných územích.[88]

Dle dat dostupných z ČSÚ každoročně stoupá podíl domácností vybavených internetem. V Královéhradeckém kraji dosahoval v roce 2018 tento podíl 78,3 %, v Pardubickém kraji 76,3 %. V domácnostech převažuje bezdrátový způsob připojení k internetu. V okresech Hradecko-pardubické aglomerace, Královéhradeckém i Pardubickém kraji je tento podíl oproti ČR nadprůměrný (viz Graf 89). Podíl připojení přes optickou síť, která umožňuje dosahovat nejvyšších přenosových rychlostí, je nejvyšší v okresech Pardubice a Chrudim, potažmo v Pardubickém kraji. Velmi nízký a pod průměrem za ČR je pak v Královéhradeckém kraji a okrese Hradec Králové, kde nad připojením k optické síti

[85] *Odbor hlavního architekta Magistrátu města Pardubic (2016): Aktualizace územně analytických podkladů 2016.* https://www.pardubice.eu/urad/radnice/uzemni-planovani/uzemne-planovaci-podklady/uzemne-analyticke-podklady/aktualizace-uzemne-analytickych-podkladu-2016

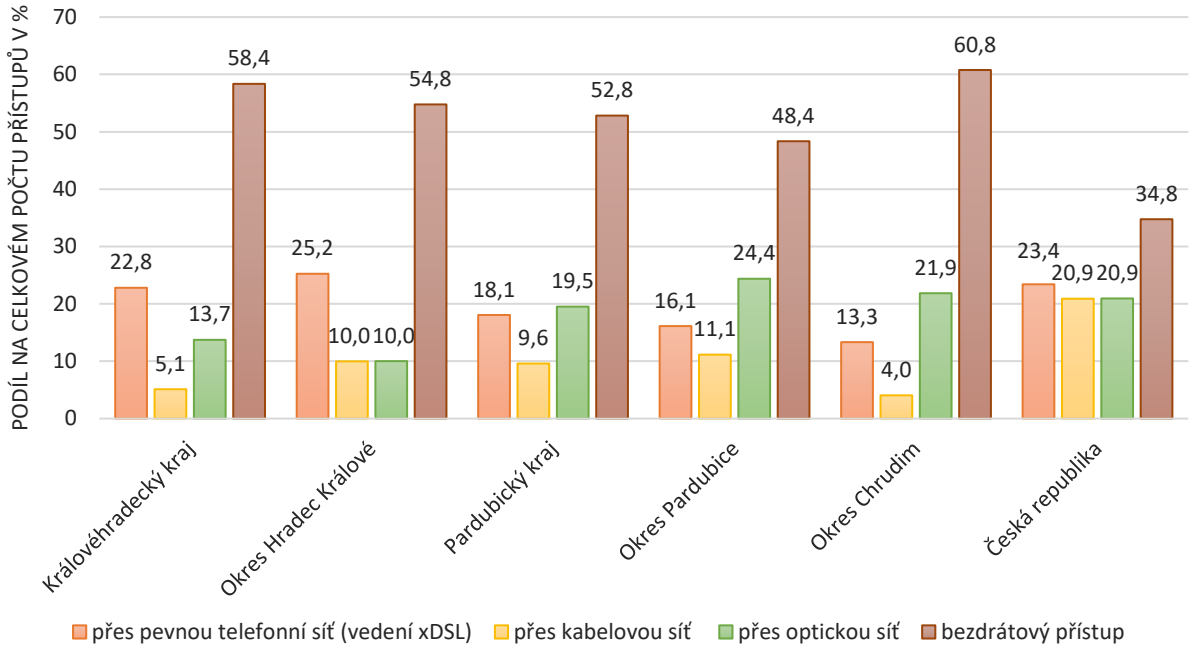
[86] *Odbor hlavního architekta Magistrátu města Hradec Králové (2016): Aktualizace územně analytických podkladů 2016.* https://www.hradeckralove.org/4%2Duplna%2Daktualizace%2Duzemne%2Danalytickych%2Dpodkladu%2D2016/d-66858

[87] *Ministerstvo průmyslu a obchodu (2016): Národní plán rozvoje sítí nové generace.* https://www.mpo.cz/assets/cz/e-komunikace-a-posta/elektronicke-komunikace/koncepce-a-strategie/narodni-plan-rozvoje-siti-nga/2016/11/NPRSNG-27-9-2016.pdf

[88] *Ministerstvo pro místní rozvoj (2019): Strategie regionálního rozvoje ČR 2021+.* https://www.mmr.cz/getmedia/58c57a22-202d-4374-af5d-cbd8f9454adb/SRR21.pdf.aspx?ext=.pdf

převažuje připojení přes pevnou telefonní síť s technologii xDSL (metalická síť), která taktéž umožňuje dosahovat vyšších rychlostí, avšak s délkou vedení rychle klesá (záleží na délce a kvalitě telefonního vedení k nejbližšímu DSLAMu).

Graf 89 Podíl jednotlivých typů přístupů k internetu v domácnostech ve vybraných územních celcích v roce 2018

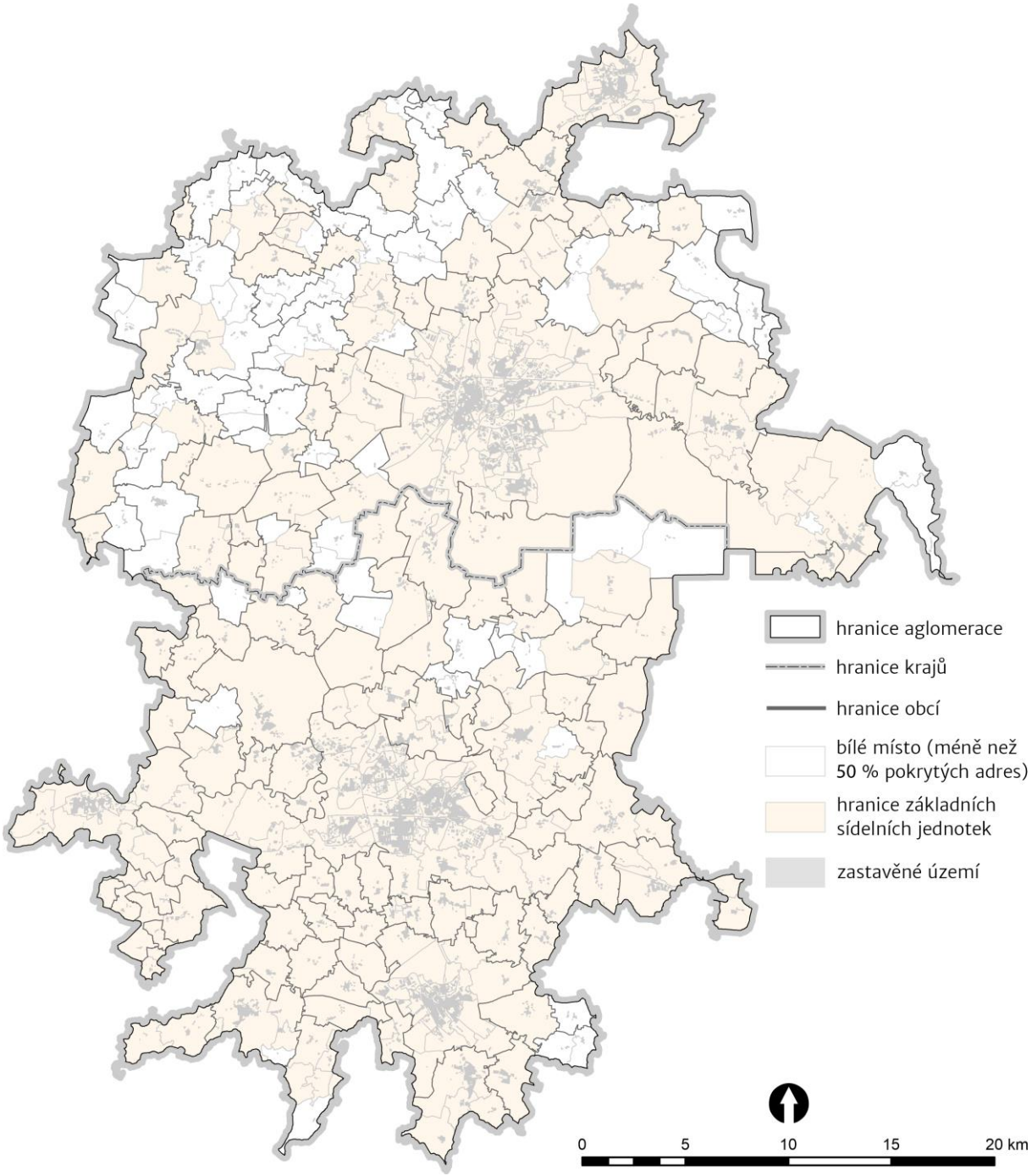
Zdroj: Český telekomunikační úřad, vlastní zpracování

Dle MPO by vysokorychlostní internetové připojení, aby dosahovalo podmínek pro sítě nové generace, mělo dosahovat reálně hodnoty alespoň 30 Mbit/s (zejména v případě použití modernizované infrastruktury), resp. 100 Mbit/s (infrastruktura budovaná, resp. modernizovaná po roce 2020). Pro potřeby OP PIK byly Českým telekomunikačním úřadem (ČTÚ) identifikovány lokality bez přístupu k vysokorychlostnímu internetu. Při výpočtu barevného charakteru (bílá, šedá, černá místa) základních sídelních jednotek (ZSJ) vycházel ČTÚ z poměru adresních míst, u kterých byla uvedena alespoň jedna vysokorychlostní disponibilní přípojka (rychlost nad 30 Mbit/s), ke všem adresním místům v ZSJ. Pokud byl tento poměr nižší než 50 %, byla ZSJ vyhodnocena jako bílá.[89] V rámci veřejné konzultace byla databáze pokrytí ČR tímto druhem sítí doplněna o přípojky vysokorychlostního připojení na základě deklarace provozovatelů sítí.[90] Na území Hradecko-pardubické aglomerace se začátkem roku 2020 nacházelo 92 ZSJ identifikovaných jako bílé místo (viz Obrázek 33), tj. 17,5 % ze všech 527 ZSJ v aglomeraci. Většina z nich je alokována v okrese Hradec Králové.

[89] *Český telekomunikační úřad (2016): Mapování NGA. https://www.ctu.cz/mapovani-nga*

[90] *Ministerstvo průmyslu a obchodu (2019): Veřejná konzultace k navrženým intervenčním oblastem v rámci dotační podpory výstavby a modernizace sítí vysokorychlostního přístupu k internetu. http://www.verejnakonzultace.cz/*

Obrázek 33 Bílá místa vysokorychlostního připojení k internetu dle základních sídelních jednotek na území Hradecko-pardubické aglomerace (stav k 17. 2. 2020)

Zdroj: ČTÚ, vlastní zpracování, podkladová data Data50 ČÚZK

Infrastrukturu pro vysokorychlostní optické internetové připojení na území aglomerace vlastní, spravuje nebo poskytuje několik významných hráčů. Největší síť elektronických komunikací zde vlastní a provozuje CETIN a. s. Druhou nejrozsáhlejší optickou síť v aglomeraci zajišťuje ČD – Telematika a.s. Na tuto síť je napojena většina měst ležících na hlavních železničních tratích v aglomeraci (mimo Jaroměř). Významným regionálním poskytovatelem vysokorychlostního internetu je společnost Magnalink, a.s. Nicméně optickou síť provozuje pouze v Hradci Králové.

V návaznosti na Informační koncepci ČR, jež je závazná pro všechny státní orgány a orgány územních samosprávných celků (veřejná správa), bude v aglomeraci nutné rozvíjet digitální infrastrukturu (nejen)

veřejné správy, což je komplexní soubor metod, nástrojů, služeb, programového, technického vybavení a jimi realizovaných informačních systémů a elektronických aplikací, jejichž prostřednictvím lze poskytovat efektivní on-line služby, a to pro klienty, pro úředníky i pro připojení zařízení v internetu věcí (zkráceně IoT z anglického názvu *Internet of Things*). Moderní digitální veřejnou správou se rozumí eGovernment využívající k výkonu svých působností digitální infrastrukturu, realizující sadu informačních a komunikačních technologií (zkráceně ICT z anglického názvu *Information and Communication Technologies*) služeb, které jsou sdílené, vzájemně sladěné, důvěryhodné, propojené, přístupné, bezpečné, dostupné a efektivní.[91]

V posledních letech dochází v aglomeraci k postupnému rozvoji a zavádění eGovernmentu. V současnosti je z Integrovaného regionálního operačního programu (IROP) v oblasti zvyšování efektivity a transparentnosti veřejné správy realizováno nebo již ukončeno 19 projektů (stav k červnu 2020), ať už jde o projekty zaměřené na ICT infrastrukturu a kyberbezpečnost v nemocnicích, bezpečnost komunikační infrastruktury na krajských úřadech Královéhradeckého a Pardubického kraje a ve městě Hradec Králové, modernizaci informačních systémů a elektronizaci komunikace s občany (města Hradec Králové a Sezemice), zavádění ekonomických informačních systémů (Správa nemovitostí Hradec Králové, příspěvková organizace) či modernizaci infrastruktury pro sdílení informací a dat s obcemi Pardubického kraje. Projekty v oblasti ICT v současnosti realizují nebo připravují zejména Královéhradecký kraj (realizace regionální optické sítě ve vybraných lokalitách, digitální technická mapa kraje, datové tržiště, rozvoj datového skladu či jednotný informační systém evidence krajských projektů), Pardubický kraj, město Hradec Králové (digitalizace procesů a dat, rozvoj cloudových služeb, centralizace vybraných IT služeb), město Lázně Bohdaneč (modernizace informačního systému obce s POÚ) či TECHNOLOGICKÉ CENTRUM Hradec Králové z. ú.

Obecně je digitální infrastruktura veřejné správy v ČR málo rozvinutá. Obměna či pořízení nové ICT infrastruktury v rámci digitalizace veřejné správy však souvisí s problémem závislosti jejího financování na prostředcích mimo státní rozpočet ČR. Často je spojena s financováním především z prostředků EU a jakmile dojde k ukončení programového období, zůstává otázkou, jak bude zajištěn její následný provoz a rozvoj. Navíc v katalogu otevřených dat byla v roce 2019 publikována pouze polovina povinných datových sad. Dle nařízení vlády č. 425/2016 Sb., o seznamu informací zveřejňovaných jako otevřená data, jsou některé subjekty veřejné správy povinny publikovat konkrétní datové sady v Národním katalogu otevřených dat, a to v požadované kvalitě dle standardů a doporučení. Dle Souhrnné zprávy o digitalizaci veřejné správy v ČR[92] patří mezi hlavní problémy v oblasti digitalizace a ICT nekoncepční řízení/rozhodování při budování a rozvoji informačních systémů (IS), vytváření nových IS veřejné správy bez důkladné analýzy potřeb, nehospodárnost výdajů a vysoké provozní náklady IS, nespolehlivost a neúplnost dat v IS a publikovaných open datech, nenaplňování požadovaných přínosů a účelu IS, přetrvávající roztříštěnost IS, nežádoucí závislost na externích dodavatelích či nedostatečné personální kapacity v oblasti ICT pro zajištění základních činností.

2.1.10.2 Zásobování elektrickou energií

Území Hradecko-pardubické aglomerace je napájeno z distribuční soustavy 110 kV provozovatele ČEZ Distribuce, a. s. Z hlediska národní přenosové soustavy prochází aglomerací 400 kV vedení velmi vysokého napětí. Hlavními napájecími body území jsou transformační stanice (TS) v pardubické části Opočínek a transformační stanice Krasíkov v okrese Ústí nad Orlicí, která leží mimo území aglomerace. Další důležitou rozvodnou je rozvodna Neznášov nacházející se na území obce Rožnov v části Neznášov

[91] *Digitální Česko (2020): Informační koncepce ČR.* https://www.digitalnicesko.cz/informacni-koncepce-cr/

[92] *Nejvyšší kontrolní úřad (2019): Souhrnná zpráva o digitalizaci veřejné správy v ČR.* https://www.nku.cz/assets/publikace-a-dokumenty/ostatni-publikace/zprava-o-digitalizaci-verejne-spravy.pdf

poblíž Jaroměře, která výkonově zajišťuje distribuční systém 110 kV pro hradeckou část aglomerace. V Chrudimi tvoří napájecí bod rozvodna Tuněchody propojená i na TS Opočínek.

Území nemá pokrytu stávající spotřebu elektrické energie vlastní výrobou. Zásobování území elektrickou energií je (z hlediska současného odběru, ale i výhledových potřeb) uspokojivě zajištěno. Největším zdrojem napájení distribuční soustavy v aglomeraci je kogenerační uhelná elektrárna v Opatovicích nad Labem s instalovaným výkonem 363 MW a roční výrobou 2 116 GWh, jejímž vlastníkem je společnost Elektrárny Opatovice a.s. Dalším významným zdrojem elektrické energie pro území aglomerace je tepelná elektrárna Chvaletice s celkovým instalovaným výkonem 820 MW, která leží mimo řešené území. V roce 2016 získala elektrárna povolení k prodloužení provozu o dalších 10 let místo plánovaného uzavření v roce 2020. Současný vlastník elektrárny, společnost Sev.en EC, a.s., zahájil v témže roce modernizaci provozu za téměř 3 miliardy korun, jejímž cílem je snížení emisí NOx a tuhých znečišťujících látek a prodloužení životnosti bloků č. 3 a 4 do roku 2030.

Kromě těchto velkých energetických zdrojů existují v území tzv. ostrovní provozy, kdy jsou odběratelé nezávislí na okolní distribuční síti a tím pádem chráněni před všemi negativními dopady, jako jsou energetická krize nebo výpadky, což má zásadní vliv na vysokou spolehlivost dodávek energií a s tím související stabilitu výroby. Jedním takovým příkladem je distribuční síť pardubické společnosti Synthesia, a.s.

Přenosová soustava se musí rozvíjet s ohledem na požadavky jednotlivých investorů v území, jejichž aktivita má vliv na využití kapacity soustavy, plánovaný rozvoj zdrojové základny a její územní průmět. Požadavky na posílení přenosové soustavy určuje Plán rozvoje přenosové soustavy České republiky 2017–2026. V Hradecko-pardubické aglomeraci se v nejbližších letech neplánuje žádná výstavba další transformovny 400/110 kV ani realizace výrazného energetického zdroje.[93] Plánuje se výstavba nových stanic podle požadavků místního rozvoje a rozvoje nových odběrných míst. Nadzemní rozvodné sítě elektrické energie jsou postupně a plánovitě rekonstruovány nebo jsou ukládány do země, do kabelů. Plánuje se obměna prostřednictvím částečných oprav nevyhovujících stavů. Specifickou problematikou rozvodné elektrizační sítě je veřejné osvětlení, které je třeba v obcích postupně modernizovat.

V posledních letech roste spotřeba elektrické energie v průmyslu, lze tedy očekávat další nárůst potřeby elektrického příkonu u rozvojových lokalit (průmyslových zón) v jednotlivých městech. Jako nedostatečné se jeví napojení průmyslové zóny ve Starých Čívicích na přívod elektrické energie. Výrazné požadavky podnikatelských aktivit ve městě Jaroměř si vynutí realizaci samostatné transformovny 110/35 kV. Dalším prostorem s nárokem na vyšší elektrický příkon může být průmyslová lokalita Týniště nad Orlicí. V plánu je nové připojení elektrického vedení 110 kV na jih Pardubic, transformovna 110/35 kV Hradec Králové – Východ či koridor nadzemního vedení 2x110 kV Librantice – Svinary – Hradec Králové (Slezské Předměstí).

2.1.10.3 Zásobování teplem

Dodávka tepla či způsob vytápění je zajišťován dálkově z centrálních zdrojů tepla (systém CZT) i z lokálních zdrojů (průmyslové, blokové a domovní kotelny) nebo zemním plynem.

Hlavním zdrojem tepla pro soustavu centralizovaného zásobování teplem (CZT) je elektrárna v Opatovicích nad Labem, která zásobuje teplem města Hradec Králové, Pardubice, Chrudim, Lázně Bohdaneč a obce Čeperka a Opatovice nad Labem (Pohřebačka). Instalovaný tepelný výkon opatovické elektrárny je 698 MW, spalovaným palivem je především hnědé uhlí, dále pak zemní plyn a lehký topný olej. Město Hradec Králové prostřednictvím své společnosti Tepelné hospodářství Hradec Králové, a.s.

[93] *ČEPS, a.s. (2017): Plán rozvoje přenosové soustavy České republiky 2017–2026. https://www.ceps.cz/cs/rozvoj-ps*

zajišťuje distribuci tepla z tohoto zdroje pro ¾ všech odběratelů na území města. Důsledným vyžadováním dodržování zákonných norem se společnosti daří kontrolovat rozšiřování emisních stacionárních zdrojů ve městě, čímž snižuje měrné tepelné ztráty a zvyšuje účinnost rozvodné soustavy zásobování teplem (SZT). V Hradci Králové tak převažuje zajištění tepla ze systému SZT, s ohledem na velikost města je třeba v rámci Královéhradeckého kraje k této výlučnosti přihlížet.

Druhým největším tepelným zdrojem je elektrárna Chvaletice ležící mimo řešené území. Dalšími významnými zdroji tepla v aglomeraci jsou Teplárna Pardubice a teplárna Zelená louka v pardubickém Semtíně v závodu Synthesia, a.s. Napáječ pro město Chrudim navazuje na pardubickou větev A v oblasti Černé za Bory. Samotné centrum města Chrudimi je vytápěno převážně zemním plynem. V roce 2022 je v Heřmanově Městci naplánována přestavba dvou městských kotelen (v současnosti plynové) na biomasu a zřízení vlastního štěpkovacího provozu pro odpadové dříví z městských a okolních obecních lesů včetně spalování štěpek z těchto lesů. Městské kotelny zásobují teplem obě hlavní sídliště.

Ve větších městech v území jsou soustavy CZT, které se podílí různou měrou na zásobování bytové, průmyslové a terciární sféry. Velké zdroje (CZT) a střední zdroje (blokové kotelny) dodávají teplo do sféry bytové, průmyslové i terciární. Do bytové i terciární sféry je dodáváno teplo i z malých lokálních zdrojů. Podíl dodávky tepla z malých zdrojů, co do četnosti, je dominantní. Z pohledu dodaného množství tepla, dominance malých zdrojů již tak výrazná není. Malé lokální zdroje spalují zemní plyn, pevná nebo kapalná paliva, případně pro výrobu tepla používají elektrickou energii. Kombinovaná výroba elektrické energie a tepla (KVET), koncipovaná formou kogeneračních jednotek s plynovými motory, je v území realizována ještě v malém měřítku v několika zdrojích CZT, např. ve městech Jaroměř či Týniště nad Orlicí. V důsledku vysokoúčinné KVET elektrárny Opatovice na bázi spalování hnědého uhlí, se co do objemu spotřebovaného tepla, KVET v regionu významně uplatňuje. Nepočítáme-li opatovický region, kde převažuje SZT z vysokoúčinné KVET, je nejčastějším palivem pro vytápění v bytových domech zemní plyn, stále více se ve vytápění prosazují i obnovitelné zdroje a tepelná čerpadla.

Nedostatkem spíše malých tepelných systémů je nízká účinnost zdrojů, špatný stav rozvodů s vysokými ztrátami tepla, špatný stav tepelně izolačních vlastností vytápěných objektů, a proto je potřebná modernizace rozvodných systémů. Rizikovým se jeví závislost území na centrálním rozvodu tepla z elektrárny v Opatovicích nad Labem, na druhou stranu tato dominance SZT v regionu umožňuje využít výhody zavedené a již retrofitované technologie vysokoúčinné KVET ke zvýšení účinnosti.

Velká část zdrojů tepla bude muset být v letech 2020–2030 podrobena rekonstrukci či modernizaci za účelem prodloužení životnosti. V případě soustav zásobování teplem se předpokládá poměrně významný pokles spotřeby prodaného tepla konečným spotřebitelům zejména v důsledku realizace dalších úsporných opatření na straně spotřeby, což vytváří tlak na snižování účinnosti těchto soustav, nicméně důsledným dodržováním zákonných předpisů a napojováním nových odběrných míst na tyto soustavy lze docílit opačného trendu. S ohledem na předchozí období snižování spotřeby na soustavách SZT však tuto hrozbu není třeba přeceňovat. Zejména u vysokoúčinné KVET a větších distribučních soustav, které jsou z hlediska úsporných opatření na zachování účinnosti soustav více odolné.

Velkým potenciálem v oblasti zásobování obcí a měst elektrickou energií je tzv. komunitní energetika. Ta funguje na principu, že obce, drobní podnikatelé a místní občané společně postaví a provozují malou elektrárnu nebo teplárnu. Díky tomu peníze za energii zůstávají v daném regionu. Navíc pro obce i občany je to zajímavý způsob, jak zhodnotit jejich finance. V současné platné legislativě je komunitní energetika opomíjena. Ta přitom hraje v klimaticko-energetických plánech členských zemí EU důležitou

roli. Za příklad úspěšného komunitního projektu v ČR může sloužit obec Kněžice na Nymbursku, jež se pyšní označením energeticky soběstačná obec. Kněžice v minulosti postavily bioplynovou stanici a dva kotle na biomasu. Díky této stanici vyrobí Kněžice více elektřiny, než sama obec spotřebuje. Přebytky obec prodává do běžné sítě. Kněžický projekt je příkladem komunitní energetiky pracující s obnovitelnými zdroji, což se může stát velmi účinným nástrojem rozvoje venkova.

Aby nedocházelo ke zhoršování životního prostředí a čistoty ovzduší v důsledku spalování fosilních neobnovitelných paliv, je třeba snižovat energetickou náročnost objektů vyrábějících tepelnou energii a ve vhodných lokalitách postupně nahrazovat neekologická fosilní neobnovitelná paliva, jako uhlí či topné oleje, zemním plynem nebo obnovitelnými druhy paliv, významněji podporovat stávající vysokoúčinné soustavy KVET, jejich podporou zvyšovat účinnost a zlepšovat tak životní prostředí v porovnání s malými a lokálními zdroji tepla tam, kde je to efektivní a možné. Současně je třeba usilovat o zavádění komunitní energetiky a o vyšší uplatnění KVET, zejména vysokoúčinné, která je nejúčinnější cestou přeměny energie paliva na využitelnou energii (elektřinu a teplo), a tam, kde je již vybudována, tuto podporovat a tím její účinnost dále zvyšovat.

2.1.10.4 Zásobování zemním plynem

Území Hradecko-pardubické aglomerace má vysoký stupeň plynofikace obcí. Na plyn bylo v roce 2016 napojeno 94,1 % všech obcí. Aglomerace je zásobována zemním plynem z vysokotlakých plynovodů (VTL), které jsou převážně ve vlastnictví společnosti GasNet, s.r.o. Dodávka zemního plynu odběratelům se uskutečňuje středotlakými (STL) a nízkotlakými plynovody (NTL) z regulačních stanic, které jsou v území rozmístěny. Centrální předávací místa mezi přepravní soustavou a distribuční soustavou jsou lokalizována v pardubické části Černá za Bory (kapacita 200 tisíc m^3/hod.) a obci Barchov u Pardubic (kapacita 250 tisíc m^3/hod.).[94] Mezi lokální předávací místa východočeské distribuční soustavy patří i to v Heřmanově Městci. Přes území aglomerace je plánována stavba velmi vysokotlakého plynovodu v tzv. Koridoru P5 vedoucího z obce Olešná (Kraj Vysočina) až na hranici s Polskem. Nové trasy VTL plynovodů se v aglomeraci nenavrhují.

V oblasti zásobování zemním plynem jsou postupně podnikány kroky pro posílení distribuční soustavy (rekonstrukce stávajících sítí), rozvoj soustav však již není tak značný (zvýšení ceny zemního plynu, přechod na obnovitelné zdroje energie). Jednou z hlavních příčin zpomalení plynofikace obcí je technicko-ekonomická náročnost výstavby plynovodů a menší zájem obyvatel o připojení vzhledem k vývoji ceny zemního plynu. Změny v počtu plynofikovaných obcí se nepředpokládají, a to vzhledem k Plánu rozvoje distribuční soustavy GasNet pro roky 2019 až 2023, který je zaměřen zejména na dokončení plynofikace obcí výstavbou plynovodů v příslušných místních částech, resp. ulicích, podporu výstavby přípojek v již plynofikovaných lokalitách, podporu budování nových sítí při individuální výstavbě nových objektů bydlení, podporu výstavby nových průmyslových zón a průmyslových areálů, podporu výstavby nových veřejných i soukromých plnicích stanic CNG, podporu výstavby plynovodů/přípojek pro připojení kogeneračních jednotek a podporu částečné nebo kompletní plynofikace centrálních zdrojů tepla. Mezi plánované lokality, kde bude docházet k dalšímu rozvoji, patří dle společnosti GasNet tato území: Hradec Králové, Černilov, Lhota pod Libčany, Skalice, Hvozdnice, Pardubice, Chrudim, Morašice, Přelouč, Borek, Rozhovice, Slatiňany, Sobětuchy, Spojil, Třebosice, Moravany, Ráby, Sezemice.[95]

[94] *GasNet (2020): Obecné informace – Síť východní Čechy.* https://www.gasnet.cz/cs/obecne-informace/
[95] *GasNet (2020): Plán rozvoje distribuční soustavy GasNet, s.r.o. v letech 2019–2023.* https://www.gasnet.cz/cs/plan-rozvoje/

2.1.10.5 Obnovitelné a alternativní zdroje energií

Území ČR ani Hradecko-pardubické aglomerace nedisponuje vhodnými podmínkami pro výrobu elektrické energie z obnovitelných zdrojů (OZE). V Královéhradeckém kraji (16,5% podíl OZE na výrobě elektřiny) a Pardubickém kraji (3,9% podíl OZE na výrobě elektřiny), a tudíž i v aglomeraci, byl v roce 2018 velmi nízký podíl využívání OZE (solární energie, větrná energie, vodní energie, energetické využití biomasy, geotermální energie, tepelná čerpadla aj.), a to nejen ve výrobní sféře, ale i v bydlení či dopravě. V území je využívána zejména vodní energie díky malým vodním elektrárnám (MVE) na Labi a Chrudimce. Většina z nich má průmyslový charakter. Největší MVE v aglomeraci je MVE Přelouč s instalovaným výkonem 2,3 MW. Mezi další velké MVE patří MVE Srnojedy, Pardubice, Předměřice nad Labem, Smiřice, Březhrad a Hučák v Hradci Králové.

Rozvoj technologií pro transformaci slunečního záření na elektrickou energii vedl k budování solárních fotovoltaických elektráren (FVE), a to především v letech 2009 a 2010 (tzv. solární boom). V aglomeraci existuje několik desítek FVE. K největším se řadí elektrárny v Přelouči – Klenovce (výkon 8,46 MW, 14. největší FVE v ČR), Smiřicích (6,1 MW) a v Pardubicích – Hostovicích (4,8 MW). Velký rozvoj fotovoltaických elektráren byl v posledních letech pozastaven. Majitelé nově postavených solárních elektráren již nemají nárok na žádnou podporu v podobě dotovaných výkupních cen nebo tzv. zelených bonusů. To platí pro všechny elektrárny připojené do sítě po 1. lednu 2014. Obrovský potenciál však mají tzv. střešní elektrárny. Jako perspektivní se jeví využití energie z biomasy. Zásluhou budování nových zemědělských bioplynových stanic či kogeneračních jednotek vyrábějících elektřinu v kombinaci s teplem se v území zvýšila výroba elektřiny v plynových a spalovacích elektrárnách. Největší bioplynové stanice (spalování rychle rostoucích rostlin a bioodpadu) se nacházejí v Dřítči (instalovaný elektrický výkon 2 MW, instalovaný tepelný výkon 1,8 MW), Jaroměři, Rybitví, Hořiněvsi, Lhotě pod Libčany, Jezbořicích či Hradci Králové (v areálu čističky odpadních vod).[96]

Rostoucí význam má využívání tepelných čerpadel, která se uplatňují u novostaveb veřejných budov a rodinných domů. Jsou hlavním zdrojem energie pro vytápění a ohřev vody nebo u stávajících topných systémů navržených původně pro kotle na tuhá paliva, příp. plyn. Plošné využívání alternativních zdrojů energie se v území nepředpokládá.

2.1.10.6 Energetické úspory

V budoucnosti se u všech sektorů hospodářství, kromě dopravy, předpokládá pokles spotřeby oproti výchozímu roku. Nárůst spotřeby v sektoru dopravy se předpokládá díky růstu elektromobility. V ostatních sektorech je pokles vyvolán růstem energetické účinnosti spotřebičů a výrobních technologií a rovněž vlastní výrobou elektřiny z obnovitelných zdrojů energií. Nejvyšší podíl úspor připadá na sektor domácností, průmyslu a terciární sféru. Z nich pak je prognózována největší úspora na sektor domácností. Předmětná úspora energie je generována zejména zvýšením účinnosti výroby tepla, spotřebičů a výstavbou nízkoenergetických budov a rekonstrukcí stávajících budov s významně lepšími tepelně-technickým vlastnostmi stavebních konstrukcí.

Největším technickým potenciálem úspor ve vytápění disponují budovy ve veřejném sektoru a bytové domy. V aglomeraci bylo v posledních letech z IROP realizováno nebo je právě v realizaci 80 projektů zaměřených na snížení energetické náročnosti bytových domů. Nejvíce z nich v Hradci Králové (celkem 31), Pardubicích (25) a Přelouči (4). V Chrudimi byl realizován 1 projekt. Z celkového počtu 80 projektů se pouze 3 týkaly bytových domů ve vlastnictví obce (Opatovice nad Labem a Přelouč). U většiny z nich byly příjemcem dotace společenství vlastníků jednotek.

[96] *Česká bioplynová asociace (2020): Mapa bioplynových stanic. https://www.czba.cz/mapa-bioplynovych-stanic.html*

V sektoru výroby a distribuce tepla a elektřiny se předpokládá trend vyjmenovaný v Aktualizaci státní energetické koncepce – zabezpečit zvýšení účinnosti přeměn a využití energie s využitím parametrů nejlepších dostupných technik pro všechny nově budované a rekonstruované velké zdroje. Tento požadavek se týká zejména elektráren Opatovice a Chvaletice. Nové spalovací zdroje je nezbytné budovat jako vysokoúčinné či kogenerační. Předpokládá se přechod většiny výtopen na vysokoúčinnou kogenerační výrobu tam, kde je to ekonomicky výhodné, s efektivním využitím tepelných čerpadel a souvisejícím snížením ztrát v distribuci tepla, využití elektřiny pro výrobu tepla v konečné spotřebě zejména na bázi tepelných čerpadel (postupná substituce přímotopných systémů), dosažení úspor energie u výrobních a distribučních společností jednak optimalizací výroby, zvláště pak zvýšením termodynamické účinnosti procesu, a snížením ztrát při distribuci vyrobené energie (zejména tepla).

Významné úspory energie jsou rovněž očekávány v sektoru průmyslu, a to jak zvyšováním energetické efektivity energetických systémů a budov, tak přechodem na technologie vedoucí ke snižování energetické náročnosti produkce. Významným nástrojem je zavádění systému energetického managementu a jeho certifikace podle ČSN[97] EN ISO 50001 – Systém managementu hospodaření s energií. Rovněž ve veřejném sektoru existuje významný potenciál úspor, a to zejména díky implementaci energeticky úsporných spotřebičů, snižování energetické náročnosti provozu budov vlivem důsledného uplatňování efektivního energetického managementu organizací (Královéhradecký kraj, Pardubický kraj a město Chrudim mají zaveden systém energetického managementu podle ČSN EN ISO 50001), snižování energetické náročnosti užívaných budov a zlepšování tepelně technických vlastností stavebních konstrukcí. Zejména v kontextu energetické krize, jež nastala koncem roku 2021, se jako závažný problém nejen v území aglomerace ukázala energetická náročnost budov ve veřejném sektoru a související růst spotřeby energií.

V aglomeraci jsou rovněž realizovány energetické služby se zaručeným výsledkem – tzv. Energetické služby se zárukou (zkráceně EPC z anglického názvu *Energy Performance Contracting*). Jejich specifikem je, že projekty jsou návratné z dosahovaných úspor nákladů na paliva, teplo, elektřinu a vodu. Termíny splatnosti těchto projektů se pohybují od 7 do 11 let.[98] [99] Významných úspor pomocí metody EPC dosahuje např. město Chrudim. Města Hradec Králové a Pardubice certifikací podle ČSN EN ISO 50001 nedisponují. Nicméně Pardubice již mají v praxi zavedena chytrá řešení v oblasti energetického managementu jako např. Energetický dispečink – online sledování spotřeb energií, vnitřních teplot a nastavení energetických systémů ve vybraných objektech v majetku města. Uvažuje se o jeho rozšíření na další školní objekty.

2.1.10.7 Vodovodní síť a zásobování vodou

Pro zásobování vodou je v Hradecko-pardubické aglomeraci zásadní a nejvýznamnější Vodárenská soustava východní Čechy, která byla dokončena v roce 1999 a propojuje existující vodovody Náchodska, Hradecka, Pardubicka, Chrudimska, Novobydžovska, Přeloučska a další (viz Obrázek 34). Vytvoření této vodárenské soustavy umožňuje mj. dokonalé využití zdrojů pitné vody, zastupitelnost při haváriích, možnost výběru nejkvalitnější vody, distribuci kvalitní vody do deficitních oblastí v regionu Hradce Králové a Pardubic a vyrovnání trvalejších deficitů v bilancích potřeby vody v Hradci Králové a Pardubicích ekonomicky nejvhodnějším způsobem.[100] Hlavními provozovateli vodovodů a

[97] *Československá norma*

[98] *ENERGO-ENVI, s.r.o. (2018): Územní energetická koncepce Královehradeckého kraje* http://www.regiocentrum.cz/cz/krajsky-urad/uredni-deska/ostatni/uzemni-energeticka-koncepce-kralovehradeckeho-kraje-310276/

[99] *ENVIROS, s.r.o. (2018): Územní energetická koncepce Pardubického kraje – aktualizace 2018.* https://www.pardubickykraj.cz/uzemne-energeticka-koncepce-pk

[100] *Vodovody a kanalizace Hradec Králové, a.s. (2020): Vodárenská soustava východní Čechy.* https://www.vakhk.cz/Vodarenska-soustava-Vychodni-Cechy.html

kanalizací jsou soukromá společnost Královéhradecká provozní, a.s. (společnost vlastní ze 66 % koncern VEOLIA a 34% vlastnický podíl má společnost Vodovody a kanalizace Hradec Králové, a.s., jež je z 99,8 % vlastněna obcemi okresu Hradec Králové), která vyrábí a dodává pitnou vodu pro hradeckou část aglomerace, a společnost Vodovody a kanalizace Pardubice, a.s. (největším akcionářem společnosti bylo v roce 2019 statutární město Pardubice s 42,7% podílem akcií) zásobující vodou pardubickou část aglomerace. Významným dodavatelem vody v aglomeraci a provozovatelem vodárenské soustavy na Chrudimsku je soukromá Vodárenská společnost Chrudim, a.s. (součást koncernu EAG). Vlastníkem vodárenské infrastruktury na Chrudimsku je pak městská a obecní společnost Vodovody a kanalizace Chrudim, a.s., ve které jsou největšími akcionáři města Chrudim (20,9 % akcií) a Hlinsko (16,2 % akcií).[101]

Podíl obcí v aglomeraci napojených na veřejný vodovod byl v roce 2016 téměř stoprocentní (94,7 %). Domácnosti v obcích bez veřejného vodovodu jsou odkázány na vlastní domovní studny. Většina obcí Hradecko-pardubické aglomerace, včetně velkých měst, je vodou zásobována ze skupinového vodovodu Vodárenské soustavy východních Čech. Celková délka této soustavy přesahuje 4 000 km a zásobuje cca 540 tisíc obyvatel. Při standardním zajištění převodu pitné vody mezi jednotlivými částmi této vodárenské soustavy je zásobování vodou v aglomeraci zajištěno v plné výši. Hlavní výhodou přivaděče je dostatečná kapacita přírodních zdrojů a přívodních řadů propojující skupinové vodovody. Pro aglomeraci je klíčový 72 km dlouhý přivaděč pitné vody Teplice nad Metují – Hradec Králové. Některé části přivaděče se blíží k hranici své stavebně-technické životnosti. V případě výpadku některého článku soustavy nebo tohoto přivaděče by zásobování vodou v severní části aglomerace mohlo být ohroženo. Mezi Hradcem Králové a Pardubicemi existuje propojení přívodním řadem DN 500, prostřednictvím něhož je možné transportovat vodu oběma směry, tj. z Pardubic do Hradce Králové nebo naopak. Jeho technická kapacita je 100 l/s, přičemž toto množství by při plném svém vytížení představovalo cca 40% spotřebu vody jak v aglomeraci Pardubic, tak Hradce Králové (průměrná spotřeba pitné vody v obou aglomeracích dohromady je cca 560 l/s).

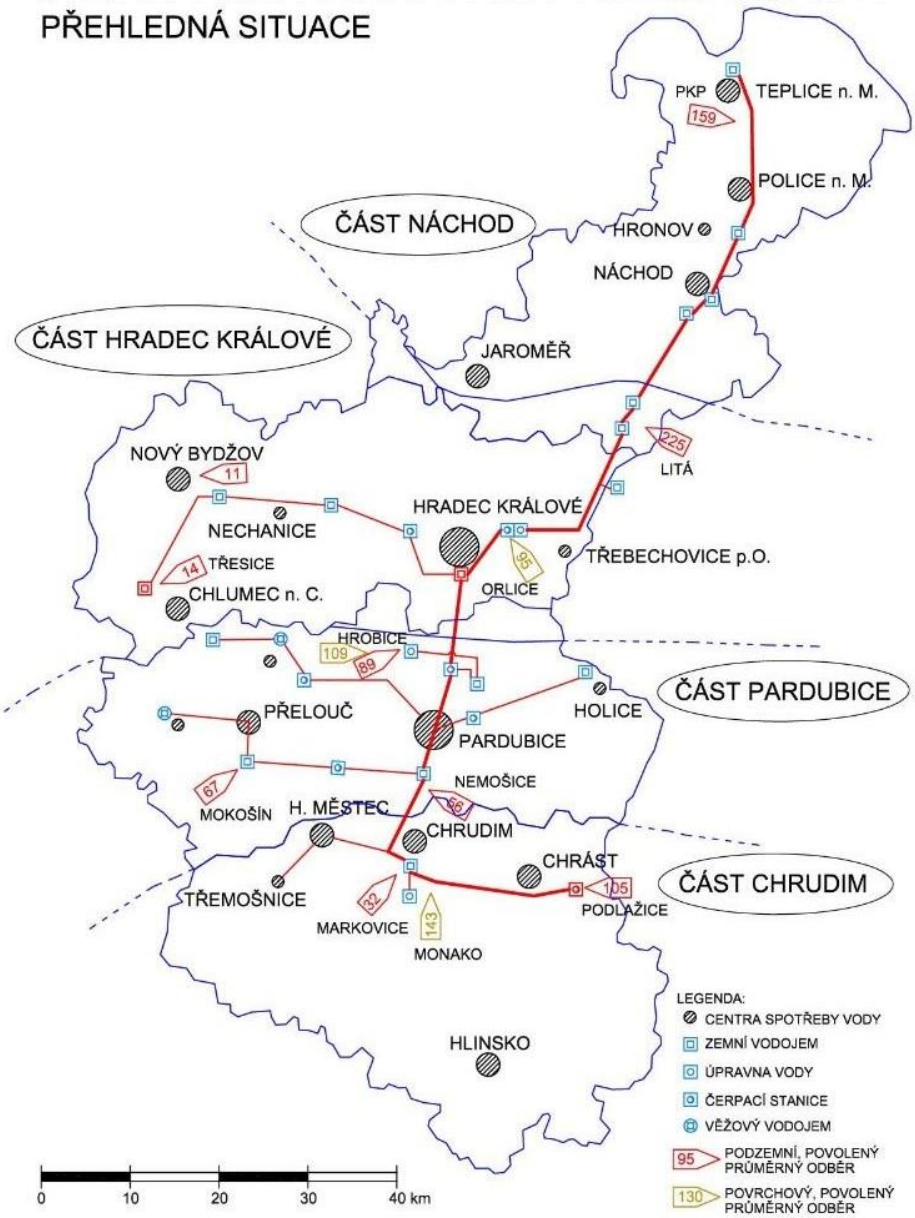
Hlavní podzemní zdroj pitné vody hradecké části soustavy se nachází v lokalitě hydrogeologického rajonu Podorlická křídová pánev, jímací území Litá. Jedná se o podzemní vodu čerpanou z 11 vrtů hlubokých až 150 m. Voda z Lité je dopravována přivaděčem dlouhým 23 km do Hradce Králové, akumulována ve vodojemech o kapacitě 48 820 m^3 a odtud rozváděna ke spotřebiteli. Zásobování na Pardubicku je zajišťováno povrchovou a podzemní vodou z vlastních zdrojů území okresu a ze zdrojů Chrudimska. Nejvýznamnějšími vodními zdroji území jsou Hrobice a Nemošice. Prameniště Hrobice bylo zbudováno v 60. letech 20. století s vydatností 150 l/s. Původní úpravna vod byla rekonstruována v rámci vodárenské soustavy (dostavba 2. stupně filtrace, ozonizace, nová čerpací stanice a výtlak na vodojem Kunětická hora a nový přívod ze zdroje Oplatil). Vysoké koncentrace železa manganu způsobují při výtoku z horninového prostředí kolmataci, tj. zanášení vtokových otvorů zárubnic jímacích vrtů a vtokových otvorů centrálních studní, kolmataci potrubí násoskových řadů a kolmataci čerpadel centrálních sběrných studní a výtlačného potrubí, které přepravuje vodu do úpravny. Tím dochází k postupnému snižování kapacity zdroje. Z tohoto důvodu bylo prameniště postupně rozšiřováno o nové vrty. Poslední vrty, tzv. třetí generace, byly vybudovány v r. 1985. V současné době je kapacita zdroje 50 l/s. Podzemní a povrchová voda se upravuje v úpravně vody (ÚV) intenzifikované v 90. letech z původních 150 l/s na kapacitu 200 l/s. Kvalita podzemní vody se prakticky nemění až na výjimky zejména v letním období, kde dochází k nadměrné eutrofizaci surové vody v písníku Oplatil. Podle nejnovějších technologických postupů úpravy povrchové vody způsob odstraňování biologického oživení vody tzv. předozonizací není zcela bezpečný. Dochází k degradaci biologického oživení a uvolnění nežádoucích zbytků, což je v současné době řešeno ředěním podzemní vodou a

[101] *Vodovody a kanalizace Chrudim, a.s. (2020): Informace o společnosti. http://www.vakcr.cz/spolecnost.html*

eventuálním zachycením na aktivním uhlí. Nově je navržena technologie úpravy vody o celkovém výkonu 200 l/s, z toho 110 l/s povrchových vod ze zdroje Oplatil a 90–110 l/s podzemních vod z čerpacích stanic Čeperka, Hrobice 1 a Hrobice 2 při nepřekročení celkového výkonu ÚV 200 l/s. Realizace tohoto projektu, který je rozdělen do 4 etap, je pro oblast Hradecko-pardubické aglomerace velmi klíčová. Zároveň se jedná o finančně největší investici v celé aglomeraci, z čehož polovinu by měly pokrýt dotace z ITI. Vodní zdroj Nemošice zbudovaný na začátku 20. století jímá vodu pomocí 12 studní (kapacita 55 l/s). Celkem osm studní se nachází v blízkosti řeky Chrudimky a jsou pravidelně zaplavovány. Vzhledem k tomuto zatopování, blízkosti řeky a nízké hloubce studní je kvalita jímané vody potenciálně ohrožena infiltrací polutantů vyskytujících se v řece. Vodojemy jsou umístěny na Kunětické hoře a v Mikulovicích. Centrem vodovodní skupiny na Chrudimsku je úpravna vody Slatiňany – Monaco a zdroje podzemní vody v Podlažicích. Pro ÚV Monaco, s výkonem 350 l/s, je odebírána surová povrchová voda gravitačně z nádrže Křižanovice přes elektrárenský přivaděč v Práčově. V Podlažicích je využíváno 6 vrtů o minimální vydatnosti 90 l/s, z nichž je voda čerpána do akumulační nádrže u hlavní čerpací stanice Podlažice.

Z vodohospodářského hlediska jsou Královéhradecký a Pardubický kraj oblastí nadregionálního významu, a to jak v rámci podzemních vod, tak v rámci odběrů vody povrchové z vodních toků. Jsou pramennou oblastí toků bez přísunu znečištění z cizích povodí. Přesto v Hradecko-pardubické aglomeraci není dostatek zdrojů pitné vody pro uspokojení potřeb a voda je sem právě díky vodárenské soustavě dodávána z Náchodska a Chrudimska. Deficit v aglomeraci dosahuje až 40 %. Významným zdrojem pitné vody královéhradecké oblasti je povrchový zdroj na řece Orlici v Hradci Králové. Voda z něho je upravována ve třístupňové úpravně vody v Hradci Králové (flotace, písková gravitační filtrace a tlaková filtrace přes granulované aktivní uhlí). Průměrná kapacita úpravny je 95 l/s, maximální výkon je 150 l/s. V současné době se připravuje intenzifikace úpravny vody na maximální výkon 250 l/s, přičemž realizace je plánována na období let 2020–2022. Vodovody a kanalizace Hradec Králové, a.s. tím chtějí posílit jistotu zásobování regionu pitnou vodou, protože kvůli dlouhodobému suchu není jasné, jak se budou vyvíjet zásoby podzemních vod. Krátkodobě by úpravna po zvýšení kapacity měla být schopná zajistit rozhodující část dodávky vody pro okres Hradec Králové.

Obrázek 34 Vodárenská soustava východní Čechy a její vazby na aglomeraci

Zdroj: Královéhradecká provozní, a.s.

Cena vodného a stočného v aglomeraci každoročně roste. V okrese Hradec Králové došlo během let 2014–2020 ke zdražení o 12 % na 101,69 Kč za m^3 v roce 2020. V okrese Pardubice byl procentuální nárůst znatelnější, tzn. o 23 % na 98,5 Kč za m^3 v roce 2020. Přesto je cena vodného a stočného v okrese Pardubice o 9,4 % nižší než v okrese Hradec Králové. K rapidnímu nárůstu ceny o 35,4 % došlo v okrese Chrudim, kde v roce 2020 stálo vodné a stočné za m^3 vody 102,1 Kč.[102] [103]

2.1.10.8 Kanalizace a ČOV

Odkanalizování má v Hradecko-pardubické aglomeraci výrazně nižší podíl ve srovnání se zásobováním vodou. Podíl obcí s kanalizací činil v roce 2020[104] nadprůměrných 84,9 %, tzn. že 23 obcí nebylo

[102] *Nadační fond PRAVDA O VODĚ (2020): Cena vody v regionech ČR. https://pravdaovode.cz/cena-vody/*

[103] *Vodovody a kanalizace Hradec Králové, a.s. (2020): Vodné a stočné 2020. https://www.vakhk.cz/Vodne-a-stocne-2020.html*

[104] *Data ČSÚ pochází z roku 2016 a byla aktualizována o projekty podpořené Operačního programu Životní prostředí.*

napojeno na kanalizaci. V ČR v roce 2016 činil tento podíl 77,6 %. Na kanalizaci a současně na čističku odpadních vod (ČOV) bylo v roce 2020 napojeno 59,9 % všech obcí v aglomeraci. Celkem 70,5 % obcí z těch, které byly napojeny na kanalizaci, bylo napojeno i na ČOV. Tato hodnota byla vyšší než hodnota za ČR (54 %) z roku 2016.

Stupeň napojení na kanalizaci a ČOV je obecně vysoký ve městech a jejich zázemí. Nižší stupeň napojení na kanalizaci vykazují především menší obce a odlehlejší části měst a obcí venkovského typu. V obcích, které nedisponují kanalizací, jsou domácnostmi využívány buď tzv. bezodtokové jímky – žumpy nebo domovní čističky odpadních vod. V některých lokalitách, a to i silně osídlených, není odvádění a čištění odpadních vod dostatečné (např. v okolí Sezemic či okolí Přelouče). Počet ČOV se mírně zvyšuje. V posledních letech jsou v obcích budovány lokální ČOV a při bytové výstavbě se stále více uplatňuje systém čištění odpadních vod pomocí domácích ČOV. Stav kanalizací v obcích Hradecko-pardubické aglomerace v roce 2020 je znázorněn na přehledné mapě dále (viz Obrázek 35).

Systém stávající jednotné kanalizace přetěžované srážkovými vodami a ČOV je potřeba stále modernizovat a udržovat. Některé kanalizační řady jsou již nedostačující a je potřeba jejich modernizace a zkapacitňování. Vyčerpaná kapacita menších ČOV (do 5 tisíc EO) brání budoucímu rozvoji obcí. V některých obcích se, i když ne přímo v aglomeraci, objevují tzv. kořenové čističky odpadních vod, které jsou ekologičtější a levnější alternativou ke klasické ČOV. Od roku navíc 2023 nabyde účinnosti vyhláška, která zpřísní limity pro aplikaci čistírenských kalů na zemědělskou půdu (jednotný limit pro obsah patogenních mikroorganismů po úpravě v kalech používaných na zemědělské půdě). U všech ČOV bude třeba na povinnosti z vyhlášky vyplývající reagovat vybudováním nových technologií úpravy kalů z ČOV (hygienizace) nebo nalézt jiný způsob nakládání s kaly než jejich používání na zemědělské půdě.

Město Hradec Králové má postavenou ČOV v jižní části města, která plně funguje od roku 1997. Odpadní vody z města a blízkého okolí jsou do této ČOV odváděny 5,2 km dlouhými kmenovými stokami. Kapacita této ČOV je 141 tisíc ekvivalentních obyvatel (EO) a vyčistí se zde cca 14 milionů m^3 vod za rok. ČOV splňuje na odtoku všechny přípustné limity. Některé z okrajových částí města mají pouze splaškovou kanalizaci a povrchové vody jsou odváděny především do místních vodotečí.

Město Pardubice je napojeno na biologickou čistírnu odpadních vod (BČOV) Pardubice – Semtín, kde jsou společně čištěny komunální odpadní vody z města včetně přilehlých obcí a dále část průmyslových odpadních vod z areálu chemického závodu Synthesia. Odhaduje se, že na ČOV přitéká znečištění ekvivalentní 160 tisícům obyvatel a vyčistí se zde přes 13 milionů m^3 vod za rok. BČOV prošla v letech 2011–2013 nákladnou modernizací. V Pardubicích je nezbytné důsledně řešit čištění odpadních vod nových průmyslových areálů. Společnost Vodovody a kanalizace Pardubice, a. s. provozuje také ČOV v Přelouči vybudovanou v roce 2002. Za pomoci moderních technologií se podařilo zajistit její bezobslužný provoz.

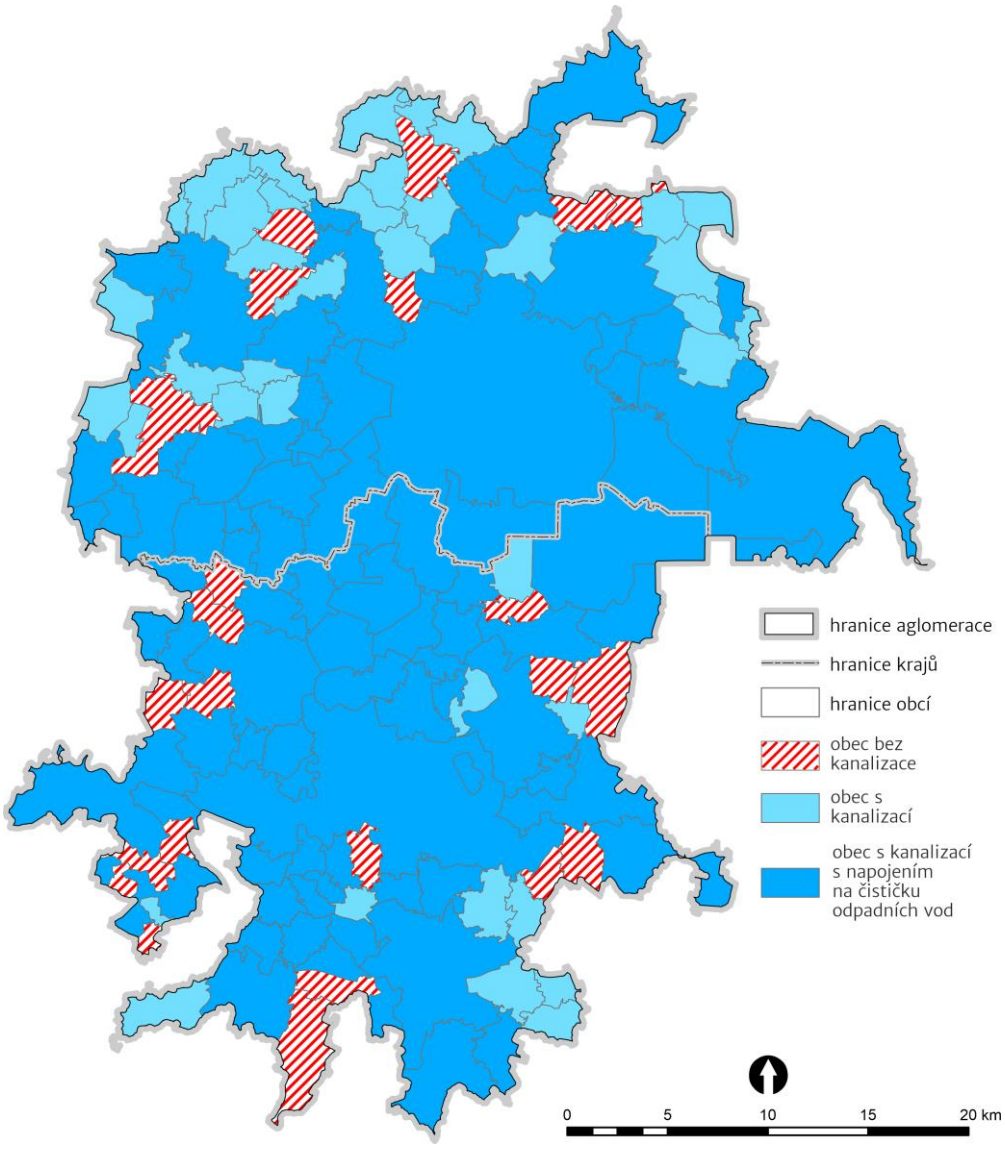
Město Chrudim má vybudovanou jednotnou kanalizační síť, zakončenou mechanicko-biologickou ČOV v lokalitě Májov, ze které je vyčištěná odpadní voda vypouštěna do řeky Chrudimky. Do budoucna je počítáno s dobudováním kanalizační sítě především v okrajových částech města Chrudimi (Topol, Vestec). Prioritou města je vybudování splaškové kanalizace v Medlešicích, která bude ústit do čistírny odpadních vod v Májově (její realizace bude probíhat v následujících letech dle dokončení projektové dokumentace a zajištění finančních zdrojů v rozpočtu města). Na ČOV Chrudim je napojena i systematická jednotná kanalizační síť ze sousedních Slatiňan.

Město Jaroměř a okolní obce jsou napojeny na mechanicko-biologickou ČOV Jaroměř. Její projektovaná kapacita činí 35 tisíc EO. Odpadní vody z území města Jaroměře jsou odváděny gravitačně jednotnou kanalizační sítí. V roce 2019 činil celkový roční průtok odpadních vod 1,22 milionů m^3. Čistírna byla

uvedena do provozu v roce 1996. Nyní se pohybuje při hranici své fyzické životnosti (cca 25 let), a proto je připravována její rekonstrukce a modernizace.

Kanalizaci a ČOV v Týništi nad Orlicí a Albrechticích nad Orlicí (Dobrovolný svazek obcí Křivina) zajišťuje Společnost AQUA SERVIS a.s. Obě obce se v roce 2005 zavázaly ke kooperaci za účelem provozu skupinového vodovodu a hospodaření s odpadními vodami. Nová ČOV byla uvedena do provozu v roce 2015. Její projektová kapacita činí 5 400 EO.

Obrázek 35 Kanalizace v obcích Hradecko-pardubické aglomerace v roce 2020

Poznámka: Data ČSÚ pochází z roku 2016, mapa byla aktualizována o nově podpořené projekty z Operačního programu Životní prostředí (OP ŽP).
Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování, podkladová data Data50 ČÚZK

Hlavní zjištění:

- Až 92 základních sídelních jednotek bylo na začátku roku 2020 identifikovaných jako bílé místo (méně než 50 % adres pokrytých vysokorychlostním internetovým připojením), tj. 17,5 % ze všech 527 ZSJ v aglomeraci. Většina z nich je alokována v okrese Hradec Králové.

- Málo rozvinutá digitální infrastruktura a zastaralé ICT systémy veřejné správy. Proces zpřístupňování otevřených dat je pomalý.
- Území nemá pokrytu spotřebu elektrické energie vlastní výrobou, ale jeho zásobování je uspokojivě zajištěno.
- V posledních letech roste spotřeba elektrické energie v průmyslu, lze tedy očekávat další nárůst potřeby elektrického příkonu u rozvojových lokalit (průmyslových zón) v jednotlivých městech.
- Nedostatkem tepelných systémů je nízká účinnost zdrojů, špatný stav rozvodů s vysokými ztrátami tepla, špatný stav tepelně izolačních vlastností vytápěných objektů, a proto je potřebná modernizace rozvodných systémů. Velká část zdrojů tepla bude muset být v letech 2020–2030 podrobena rekonstrukci či modernizaci za účelem prodloužení životnosti.
- Jako riziková se jeví závislost území na centrálním rozvodu tepla z elektrárny v Opatovicích nad Labem.
- Území Hradecko-pardubické aglomerace má vysoký stupeň plynofikace obcí. Na plyn bylo v roce 2016 napojeno 94,1 % obcí.
- V aglomeraci je velmi nízký podíl využívání obnovitelných zdrojů energie, a to nejen ve výrobní sféře (solární energie, větrná energie, vodní energie, energetické využití biomasy, geotermální energie, tepelná čerpadla aj.), ale i v bydlení či dopravě.
- V aglomeraci jsou realizovány projekty, které vedou ke snižování vysoké energetické náročnosti budov ve veřejném sektoru a bytových domů.
- V území se zavádí systémy energetického managementu podle ČSN EN ISO 50001 – Systém managementu hospodaření s energií. Královéhradecký kraj, Pardubický kraj i město Chrudim již tento systém uplatňují.
- Pro zásobování vodou je v Hradecko-pardubické aglomeraci zásadní a nejvýznamnější Vodárenská soustava východní Čechy. Soustava umožňuje mj. dokonalé využití zdrojů pitné vody, zastupitelnost při haváriích, možnost výběru nejkvalitnější vody a vyrovnání deficitů v bilancích potřeby vody v Hradci Králové a Pardubicích.
- Některé části hlavního přivaděče pitné vody pro severní část aglomerace jsou na hranici své životnosti. V případě výpadku některého článku soustavy nebo tohoto přivaděče by zásobování vodou v Hradecko-pardubické aglomeraci mohlo být ohroženo.
- Na území aglomerace existují významné zdroje podzemní vody.
- V aglomeraci není dostatek zdrojů pitné vody pro uspokojení potřeb. Deficit v aglomeraci dosahuje až 40 %.
- Podíl obcí v aglomeraci napojených na veřejný vodovod byl v roce 2016 téměř stoprocentní (94,7 %). Domácnosti v obcích bez veřejného vodovodu jsou odkázány na vlastní domovní studny.
- V území se vyskytují lokální problémy s kvalitou a množstvím čerpané vody. Podzemní zdroje jsou potenciálně ohroženy infiltrací polutantů.
- Odkanalizování má v Hradecko-pardubické aglomeraci výrazně nižší podíl ve srovnání se zásobováním vodou. Podíl obcí s kanalizací zde v roce 2020 činí 84,9 % (23 obcí není napojeno na kanalizaci). Pouze 70,5 % obcí z těch obcí, které jsou napojeny na kanalizaci, je současně napojeno i na ČOV. Některé ČOV jsou na hranici své životnosti a nedostatečně připravené na změnu nakládání s čistírenskými kaly od roku 2023.
- Systém stávající jednotné kanalizace je přetěžován srážkovými vodami.

- Nižší stupeň napojení na kanalizaci vykazují především menší obce a odlehlejší části měst a obcí venkovského typu. V některých lokalitách, a to i silně osídlených, není odvádění a čištění odpadních vod dostatečné. Kapacita menších ČOV (do 5 tisíc EO) je vyčerpána.

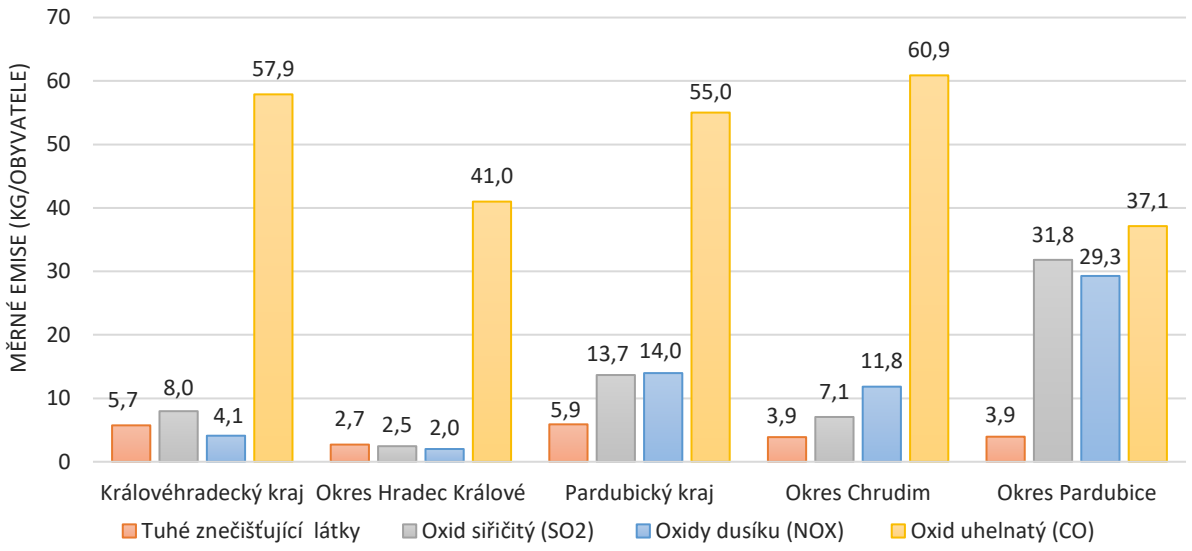
2.1.11 ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

Kvalita životního prostředí se v ČR i v rámci vymezené aglomerace v posledních cca 25 letech významně zlepšila. Převážně v období 90. let 20. století došlo zejména vlivem vysokých investic do environmentálně šetrných technologií k výraznému zlepšení jakosti vod i kvality ovzduší. Problémem zůstávají urbanizované oblasti, kde stále dochází k překračování imisních a hlukových limitů. Kontinuálním problémem je vysychání krajiny a snižování její biodiverzity.

2.1.11.1 Ovzduší

Hradecko-pardubická aglomerace, jako silně urbanizované území s řadou podniků a intenzivní dopravou, spadá do oblasti se sníženou kvalitou ovzduší. I když v rámci ČR patří spíše mezi regiony s kvalitnějším ovzduším, jsou zde překračovány imisní limity znečišťujících látek. V regionu Hradecko-pardubické aglomerace se dle organizace Arnika, která pracuje s daty shromažďovanými v Integrovaném registru znečišťování (IRZ), nachází několik významných znečišťovatelů ovzduší.[105] V centrální části aglomerace se jedná o elektrárnu Opatovice nad Labem (v roce 2018 vypustila do atmosféry 1,9 milionů tun skleníkových plynů a 63 tun polétavého prachu PM_{10}, pokles o několik % oproti roku 2017). V těsném zázemí aglomerace se nachází elektrárna Chvaletice (bezmála 4,4 miliony tun skleníkových plynů v roce 2018, rapidní nárůst o 43 % oproti roku 2017 a 364 tun polétavého prachu PM_{10}, opět rapidní nárůst o 67 % oproti roku 2017), která díky dálkovému přenosu a západnímu proudění rovněž ovlivňuje kvalitu ovzduší v aglomeraci. K dalším výraznějším znečišťovatelům ovzduší patří chemické podniky PARAMO, a.s. a Synthesia, a.s. v Pardubicích. Díky modernizaci a ekologizaci těchto provozů v posledních letech se jejich vliv na znečištění ovzduší výrazně snížil. Nedořešeny však zůstávají mnohé střední a malé zdroje znečištění a také lokální topeniště. A stále větším problémem je znečištění ovzduší z mobilních zdrojů, tedy z dopravy. Především obce podél hlavních dopravních tahů jsou lokálně zatíženy nejen emisemi z dopravy, ale rovněž trpí nadměrnou hlukovou zátěží a vibracemi. Pozitivní vliv na kvalitu ovzduší v sídlech mají nové dopravní stavby, které odvádějí dopravu mimo zastavěná území.

Graf 90 Emise základních znečišťujících látek do ovzduší na obyvatele podle okresů a krajů v roce 2016

Zdroj: Statistické ročenky ČSÚ, vlastní zpracování

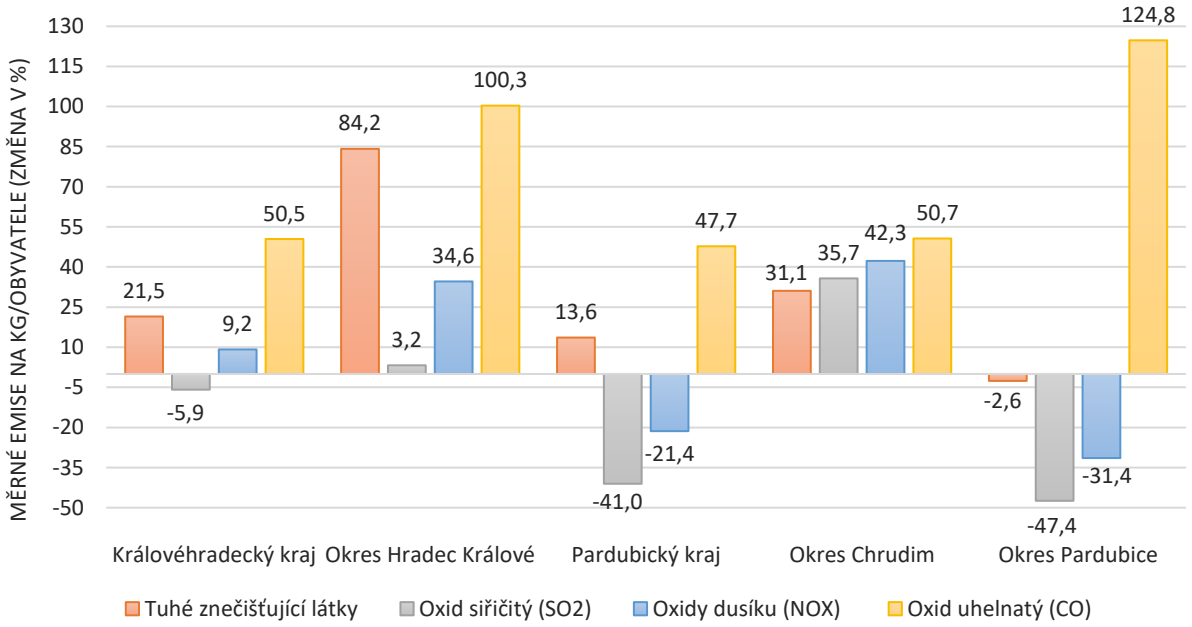
[105] *Arnika (2020): Znečišťovatelé pod lupou. http://www.znecistovatele.cz/*

Nejpodrobnější relevantní data popisující znečištění ovzduší základními znečišťujícími látkami jsou dostupná pouze za území okresů. Vymezená Hradecko-pardubická aglomerace se rozkládá převážně na území okresů Hradec Králové, Pardubice a Chrudim, proto jsou hodnoty emisní zátěže uvedeny za tyto okresy (viz Graf 90 výše). Data jsou dostupná vždy dva roky zpětně.[106]

Kvalita ovzduší na Královéhradecku byla dle ukazatele kg na 1 obyvatele měrných emisí základních znečišťujících látek v roce 2016 výrazně lepší než na Pardubicku (viz Graf 91), kde hodnoty překračují krajské průměry u oxidu siřičitého (SO_2) a oxidů dusíku (NO_x). Okres Pardubice vykazoval v roce 2016 nejnižší hodnoty u oxidu uhelnatého (CO), avšak nejvyšší nárůst o přibližně 125 % oproti roku 2013 ze všech sledovaných územních jednotek. Naopak nejvyšší hodnoty CO vykazoval okres Chrudim. Lidé CO přijímají pouze vdechováním a působí na srdce, cévní či nervový systém. Na emisích CO se podílí především doprava a veškeré průmyslové procesy, kde probíhá spalování. K výraznému nárůstu CO došlo rovněž v okrese Hradec Králové.

Vlivem modernizace uhelných elektráren a některých průmyslových podniků došlo v Pardubickém kraji a okrese Pardubice k výraznému poklesu množství vypouštěných SO_2 a NO_x do ovzduší. Vysoký nárůst vykázaly emise tuhých znečišťujících látek – prachu u okresu Hradec Králové. Koncentrace SO_2 se obecně mírně zlepšují, a to především vlivem odsíření zdrojů. Imisní limity jsou překračovány především v zimních měsících roku, kdy na ně má vliv vytápění lokálními topeništi, doprava a často i inverzní ráz počasí.

Graf 91 Změna v emisích základních znečisťujících látek do ovzduší na obyvatele podle okresů v roce 2016 oproti roku 2013

Zdroj: Statistické ročenky ČSÚ, vlastní zpracování

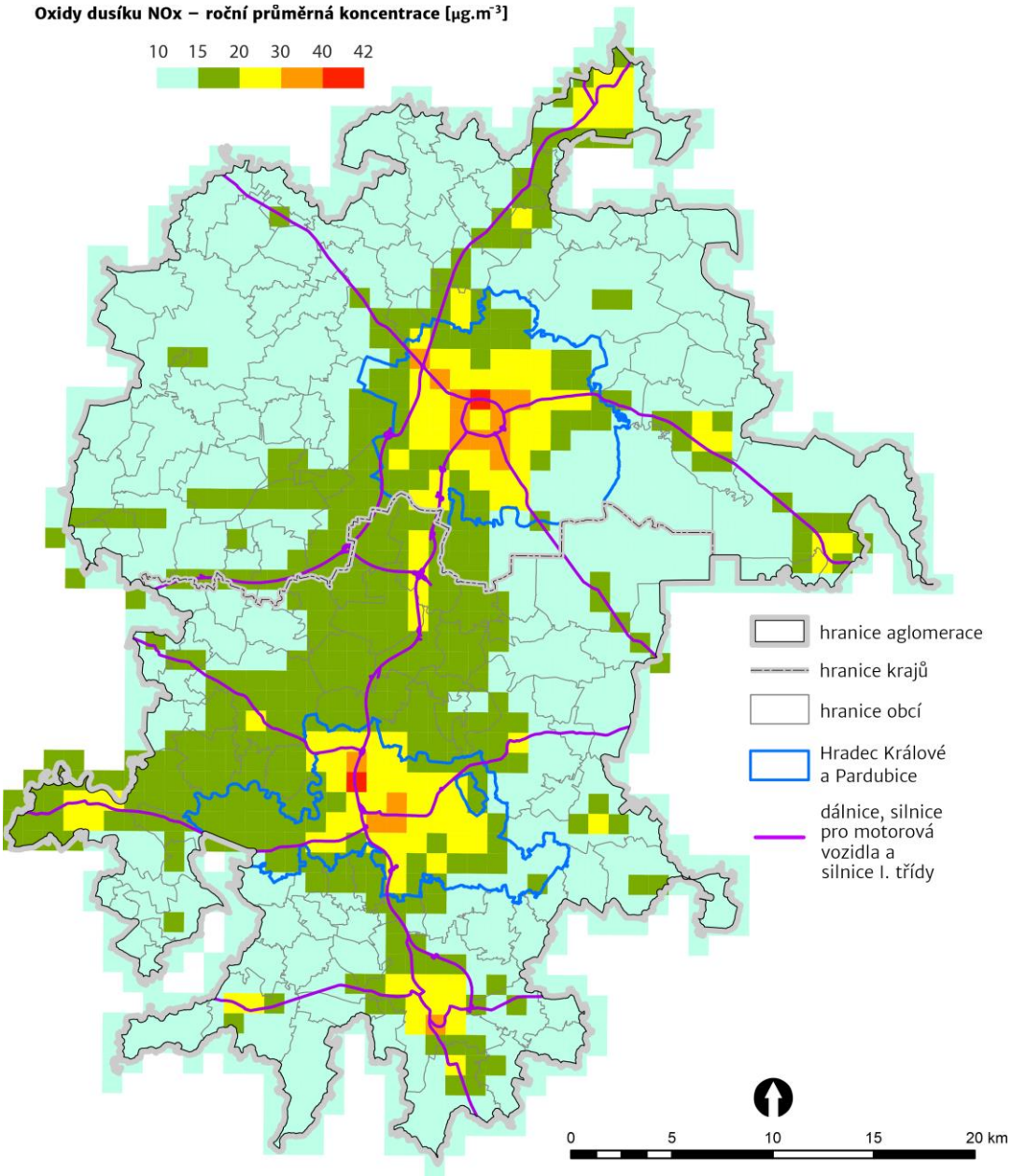
Město Hradec Králové má z hlediska kvality ovzduší zásadní problém s dopravou, resp. se škodlivinami, za jejichž přítomnost v ovzduší je doprava majoritně zodpovědná. Vliv dopravy je patrný hlavně u emisí NO_x (viz Obrázek 36), které spolu s SO_2 patří k plynům, jež způsobují kyselé deště a poškozují tak životní prostředí. Vdechování vyšších koncentrací oxidů dusíku pak dráždí dýchací cesty. V létě přispívají NO_x k tvorbě fotochemického smogu. Vzhledem k poloze Hradce Králové, coby města dálniční tečny, včetně vysokého procenta tranzitní dopravy projíždějící centrem, nebude tento problém zřejmě v dohledné

[106] *K 1. 6. 2020 nebyla data do úrovně okresů za rok 2017 dostupná.*

době zcela vyřešen. Řešením je investování do obchvatů města, zejména vybudování třetího městského okruhu, který vyřeší odklon tranzitní dopravy.

V oblasti silniční dopravy si města Hradec Králové, Pardubice a Chrudim, ale i ostatní města a obce, stanovují cíle, které jsou zaměřené na snižování negativních vlivů nejen v oblasti ovzduší, ale v celém životním prostředí. Mezi hlavní cíle snižování negativních environmentálních dopadů se řadí např. ekologizace hromadné dopravy, zajišťování vhodných ekonomických stimulů pro upřednostňovaní MHD i zvýšení přitažlivosti železniční dopravy. Mezi další opatření patří rozvoj nemotorové dopravy – doplňování sítě pro cyklistickou dopravu a tím zajišťování vhodných podmínek pro cyklisty. Jižní část aglomerace (Pardubicko a Chrudimsko) se z hlediska ochrany ovzduší nachází v poměrně zranitelné oblasti, a to vlivem velkých chemických podniků a také již zmiňované silné automobilové dopravy.

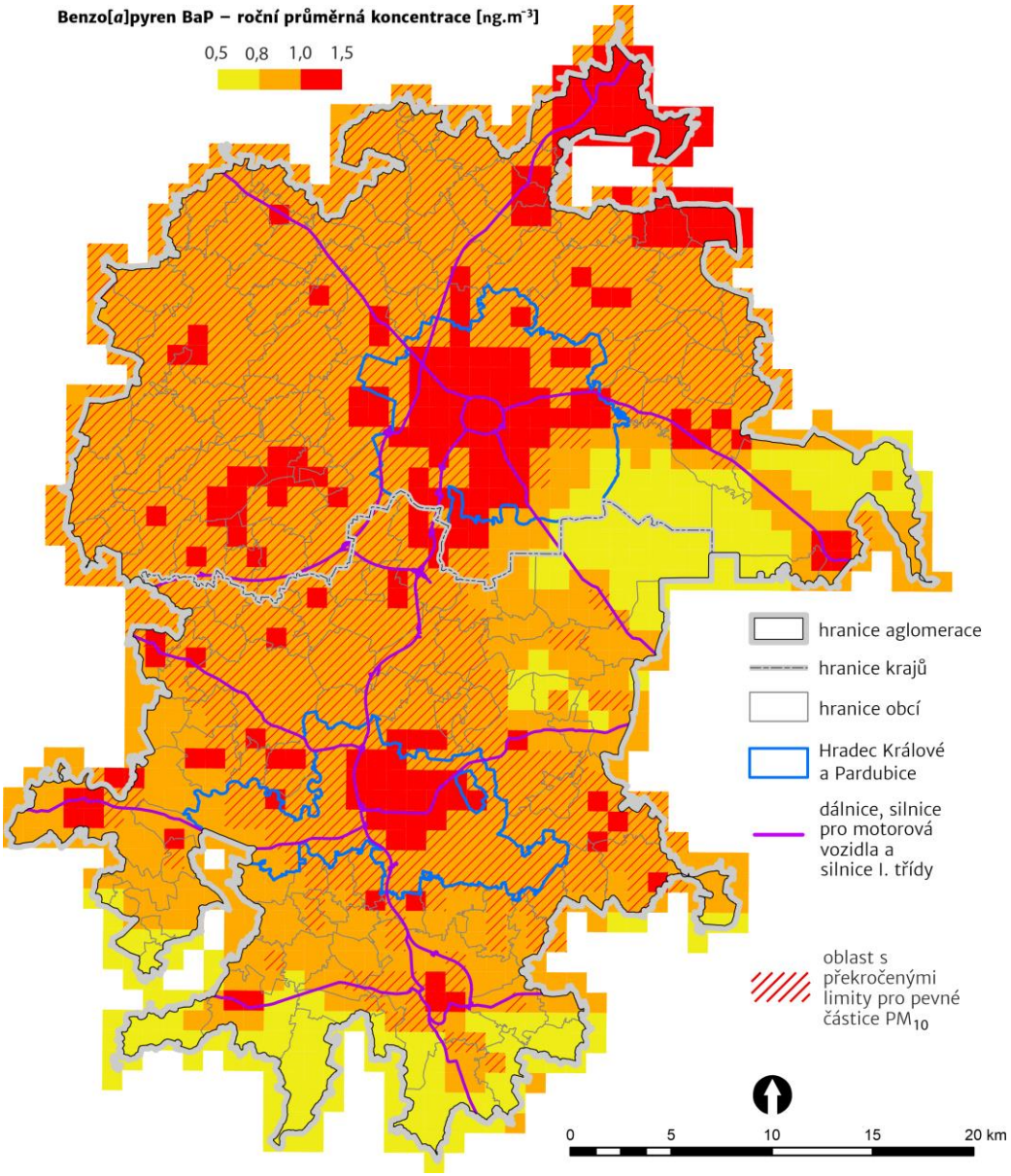
Obrázek 36 Pětiletý průměr ročních průměrných koncentrací oxidů dusíku v síti 1x1 km na území Hradecko-pardubické aglomerace (2014–2018)

Zdroj: Český hydrometeorologický ústav (ČHMÚ), vlastní zpracování, podkladová data Data50 ČÚZK

Jak již bylo předesláno, problémem se v posledních letech stávají i malé stacionární zdroje (lokální topeniště), které využívají pevná paliva. Ve venkovských oblastech dochází k trendu opětovného návratu k vytápění tuhými palivy v lokálních topeništích. V případě lokálních topenišť je dle dostupných informací prováděna osvěta obyvatel (místní zpravodaje apod.). Tento environmentálně negativní jev je způsoben zejména postupným nárůstem a ekonomickou neúnosností cen za ekologičtější způsoby vytápění. Lokální topeniště a doprava mají majoritní podíl na nadlimitních koncentracích rakovinotvorného benzo[a]pyrenu. Ten vzniká při nedokonalém spalování fosilních paliv jak ve stacionárních zdrojích, tak v mobilních zdrojích, především v naftových motorech. Mezi nejznečištěnější oblasti benzo[a]pyrenem v aglomeraci patří primárně území Hradce Králové, Pardubic a Jaroměře. Mezi znečištěné oblasti de facto spadají všechna urbanizovaná území.

Obrázek 37 Pětiletý průměr ročních průměrných koncentrací benzo[a]pyrenu a částic PM10 v síti 1x1 km na území Hradecko-pardubické aglomerace (2014–2018)

Zdroj: ČHMÚ, vlastní zpracování, podkladová data Data50 ČÚZK

Skrytý problém v aglomeraci představuje polétavý prach (PM_{10}, $PM_{2,5}$, $PM_{1,0}$) tvořený mikročásticemi o velikosti několika mikrometrů (µm). Mezi jeho zdroje patří především spalování fosilních paliv, to

znamená doprava, elektrárny, spalovny, nejrůznější průmysl a lokální topeniště. Více než ¾ území aglomerace spadají do oblasti s překročenými limity pro pevné částice PM_{10}. Při krátkodobé expozici dochází k podráždění dýchacích cest a častějším infekcím, při dlouhodobé pak k rozvoji vážných onemocnění dýchacích cest, jako jsou například chronická obstrukční choroba plic nebo rakovina. Největšími bodovými zdroji znečištění ovzduší částicemi PM_{10} v aglomeraci byly v roce 2018 elektrárny ve Chvaleticích a Opatovicích nad Labem.[107]

Pětiletý průměr (2014–2018) ročních průměrných koncentrací benzo[a]pyrenu a částic PM_{10} v síti 1x1 km na území Hradecko-pardubické aglomerace je zaznamenán v mapě výše (viz Obrázek 37).

2.1.11.2 Krajina a ekologická stabilita

Území Hradecko-pardubické aglomerace je krajinou kulturní, historicky utvářenou činností člověka. Zásadním problémem mozaiky polabské krajiny je nízká prostupnost. Vlivem zemědělské činnosti a výstavby především developerských projektů a nových silničních komunikací dochází k destrukci přirozené funkce krajiny a k neobnovitelnému narušení přírodních biotopů. Podstatná část území či konkrétních lokalit je součástí územního systému ekologické stability (ÚSES) na všech úrovních. Řeky Labe a Orlice tvoří osu nadregionálního biokoridoru (NRBK), na které navazují regionální biokoridory a biocentra. Významným NRBK je Opatovický kanál. Řeka Chrudimka je regionálním biokoridorem. Biocentra nadregionálního významu jsou v území tvořeny lesním komplexem u Hradce Králové, lesy u Nechanic, Pernštejnskými rybníky, Bohdanečským rybníkem (včetně rybníka Matka a soustavy Zábranských rybníků) a písníky u Stéblové.

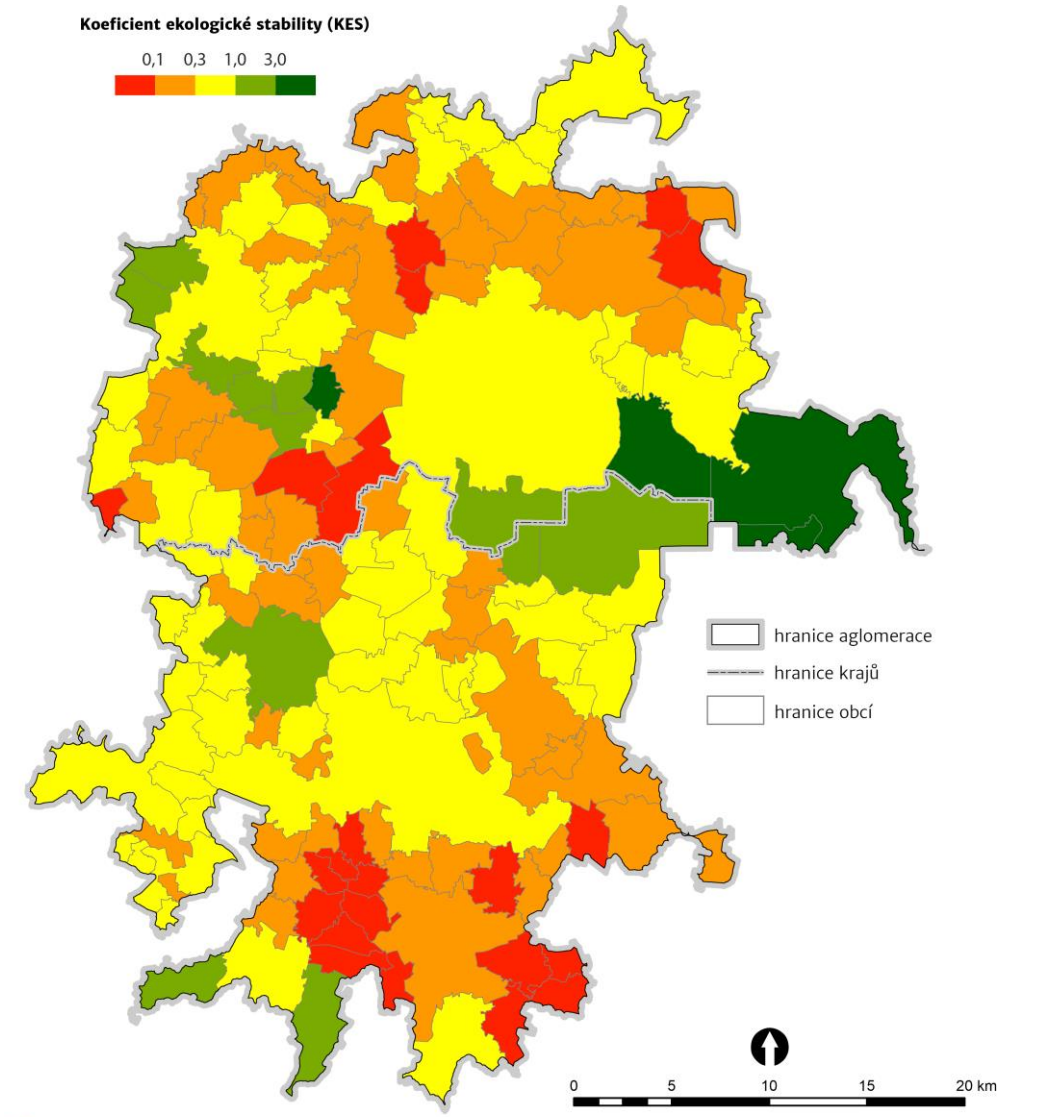
Přirozenou kostrou krajinné zeleně v jádrovém území aglomerace je řeka Labe, včetně přítoků Orlice a Chrudimky, která spojuje obě krajská města. Rovinatá krajina středního Polabí je charakteristická rozmanitostí vod, jež určují podobu zdejší krajiny. Historicky patřilo území aglomerace k nejvýznamnějším rybníkářským oblastem v ČR. Rybníky a soustavy k jejich napájení měly hospodářský a protipovodňový význam. Rybníkářské soustavy zde ale postupně zanikly a dnes se v krajině nachází jen několik pozůstatků tohoto systému. Krajinu tvoří především rozsáhlé louky a pole, které jsou doplněny menšími plochami lesů. Místy se nacházejí i přírodě blízká společenstva – především v okolí slepých ramen a neregulovaných vodních toků. Tyto relikty jsou ale stále více umenšovány antropogenní činností (zemědělstvím, výstavbou apod.). Regulací vodní hladiny řeky Labe došlo v území ke snížení hladiny podzemních vod a tím i k plošné redukci a změně břehových porostů lužního charakteru. Rovinatá krajina středního Polabí je kromě rybníků protkána i mnohými menšími vodními toky, historickými náhony, slepými rameny a vodními plochami vzniklými po těžbě písků a štěrkopísků.

Ekologická stabilita je významná z hlediska nosné kapacity prostředí. Aby krajina mohla odolávat větším či menším změnám (stresům, zátěži apod.), musí dosahovat určité úrovně ekologické stability. Ekologickou stabilitu území lze považovat přímo za jeden z klíčových principů (environmentální) udržitelnosti. V rámci koeficientu ekologické stability (KES) se porovnávají stabilní plochy, které mají větší schopnost odolávat povětrnostním podmínkám (lesní půda, trvalé travní porosty, pastviny, vodní toky a plochy, mokřady, sady, vinice) ku plochám nestabilním (orná půda, antropogenizované plochy, chmelnice), které jsou k erozi velmi náchylné. Hodnota KES nad 1,0 (pouze necelých 12 % ze všech obcí v aglomeraci) ukazuje na plochy vyvážené krajiny (stabilní plochy), v níž jsou technické objekty relativně v souladu s dochovanými přírodními strukturami. Hodnota KES nad 3,0 (4 obce – Běleč nad Orlicí s KES 6,6, Těchlovice s KES 4,5, Albrechtice nad Orlicí s KES 3,5 a Týniště nad Orlicí s KES 3,3) ukazuje na přírodní a přírodě blízké plochy s výraznou převahou ekologicky stabilních struktur a nízkou

[107] *Arnika (2020): Žebříček za rok 2018 pro Pardubický kraj pro skupinu emise prachu (PM_{10}). http://www.znecistovatele.cz/ranks/2018/18/pak*

intenzitou využívání krajiny člověkem. V rámci aglomerace se obce s příznivým KES nacházejí především východně od Hradce Králové – obce podél toku Orlice a na Nechanicku. Pozitivní hodnotu KES vykazuje i území města Lázně Bohdaneč, a to díky Bohdanečskému rybníku a četným lesním porostům. Hodnota KES pod 1,0 (88 % obcí v aglomeraci) upozorňuje na nepříznivý stav. V rozmezí 1,0– 0,3 (nestabilní plochy) se jedná o intenzivně využívané území zejména zemědělskou činností s oslabenými autoregulačními schopnostmi přírodních pochodů. Hodnoty KES v rozmezí 0,3–0,1 označují území nadprůměrně využívané se zřetelným narušením přírodních struktur a ekologickou labilitou Území s koeficientem KES pod 0,1 jsou považována za území s maximálním narušením přírodních struktur, kde musí být ekologické funkce intenzivně a trvale nahrazovány technickými zásahy. V tomto ohledu je problematická situace především na území 22 obcí, kde je hodnota KES nižší než 0,1 a dále v 80 obcích, kde je hodnota nižší než 0,3. KES se v posledních letech téměř nemění. V letech 2014–2018 došlo k nárůstu nebo snížení KES pouze u několika málo obcí. Hodnoty KES v jednotlivých obcích v území zachycuje Obrázek 38.

Obrázek 38 Koeficient ekologické stability v obcích Hradecko-pardubické aglomerace v roce 2018

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování, podkladová data Data50 ČÚZK

Mezi hlavní faktory, které snižují biodiverzitu krajiny v území, patří zemědělské hospodaření, technické úpravy toků, odvodnění a čerpání vody, eutrofizace, ruderalizace, lesnické hospodaření, absence hospodaření, šíření nepůvodních druhů, sukcese a další jevy. K žádoucím opatřením na podporu biodiverzity a obnovu funkční a propojené krajiny se řadí přírodě blízká protierozní opatření, podpora ploch pro agrolesnictví, zakládání nových ekologicky stabilních ploch a linií (zakládání remízů, revitalizace toků a doprovodných přírodních biotopů, mokřadů, zatravnění, nové lesní plochy apod.).

Ochrana přírody a krajiny

I přesto, že je území Hradecko-pardubické aglomerace výrazně urbanizovanou a zemědělskou krajinou, byla zde v minulosti vyhlášena řada zákonem chráněných území (CHÚ). Na území aglomerace se k 1. 4. 2020 nacházelo celkem 71 CHÚ různých kategorií, jejichž rozloha činí 77,1 km^2, což značí 5,9% podíl na celkové rozloze aglomerace (viz Graf 92). Ve srovnání s ČR (35,7 %), Královéhradeckým (40,9 %) a Pardubickým krajem (14,8 %) je tato hodnota poměrně nízká. Některé kategorie CHÚ se však překrývají, takže celkový podíl CHÚ na rozloze území je ve skutečnosti nižší. Jediným velkoplošným zvláště CHÚ v aglomeraci je chráněná krajinná oblast (CHKO) Železné hory, jejíž výběžek zasahuje do katastrů měst Chrudim a Slatiňany. Z maloplošných zvláště CHÚ zabírají největší rozlohu přírodní památky následované přírodními rezervacemi. Nejhodnotnějším maloplošným zvláště CHÚ z hlediska přírodních hodnot je v aglomeraci národní přírodní rezervace (NPR) Bohdanečský rybník u města Lázně Bohdaneč. V letech 2013–2016 proběhla nákladná revitalizace této NPR. Rozčleněním monotónního kraje zátopové plochy a vytvořením zátočin, lagun a ostrůvků vznikly vhodné podmínky pro hnízdění vzácných vodních a mokřadních ptáků.

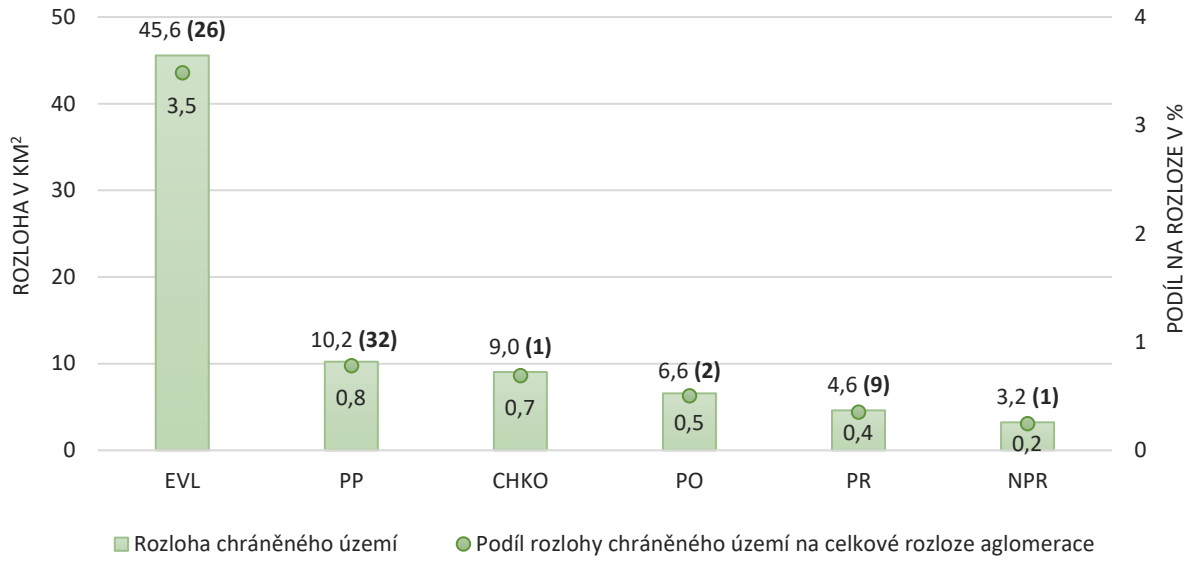
Rozloha CHÚ v aglomeraci vzrostla v posledních letech zejména díky vyhlášení nových chráněných oblastí v rámci soustavy Natura 2000 (evropsky významné lokality – EVL a ptačí oblasti – PO) určené k ochraně nejvzácnějších a nejvíce ohrožených druhů živočichů, rostlin a nejvzácnějších přírodních stanovišť na území EU. Nejvýznamnějšími lokalitami soustavy Natura 2000 jsou zde PO Bohdanečský rybník a PO Komárov u Dašic. Z EVL, jež se na rozloze CHÚ podílejí 45,6 %, zabírá největší plochu EVL Orlice a Labe (16,8 km^2), jež je zároveň plošně nejrozsáhlejším CHÚ na území aglomerace.

O CHKO Železné hory a NPR Bohdanečský rybník pečuje Agentura ochrany přírody a krajiny ČR (AOPK ČR), regionální pracoviště východní Čechy, ostatní CHÚ v aglomeraci mají ve své gesci Královéhradecký a Pardubický kraj.

Zvláštním typem CHÚ jsou přírodní parky (PřP). PřP zřizují krajské úřady nařízením, kterým omezují činnosti, jež by mohly vést k rušení, poškození nebo k zničení dochovaného stavu území cenného pro svůj krajinný ráz a soustředěné estetické a přírodní hodnoty. V aglomeraci se nachází dva PřP. Prvním je PřP Orlice, který se rozkládá východním směrem od Hradce Králové podél řeky Orlice a částečně se překrývá s PP Orlice. Druhým je PřP Heřmanův Městec (částečně se překrývá s PP Heřmanův Městec) s lesoparkem Palác a zámeckým parkem.

V aglomeraci bylo k 1. 4. 2020 evidováno celkem 146 památných stromů, které jsou chráněny jako solitéry, skupiny stromů či stromořadí v rámci 113 jedinečných záznamů. Nejčastěji se jedná o památné duby a lípy. Nejvíce památných stromů je lokalizováno na území Hradce Králové a Opatovic nad Labem.

Graf 92 Chráněná území v Hradecko-pardubické aglomeraci dle kategorií (stav k 1. 4. 2020)

Pozn. Číslo v závorce udává počet chráněných území v dané kategorii

Zdroj: Ústřední seznam AOPK ČR, vlastní výpočet a zpracování

Dle územní studie krajiny ORP Pardubice chybí vhodná ochrana cenných údolních niv. Jejich součástí jsou velmi stabilní a přírodovědně hodnotné biotopy – aluviální louky, navíc je zohledněna funkce nivy jako retenčního území či funkce biokoridoru územního systému ekologické stability. Z celkové rozlohy 159 km^2 niv je ve SO ORP Pardubice chráněno pouze 0,5 km^2 (tj. 0,3 %) z této plochy. Nivy lze mnohem lépe chránit a efektivně využívat, pokud jsou začleněny do některého systému ochrany přírody a krajiny (velkoplošná a maloplošná zvláště CHÚ, Natura 2000).[108] Typickým příkladem zákonem chráněné údolní nivy v aglomeraci je PP Orlice (v roce 2018 byla její rozloha výrazně rozšířena). V únoru 2020 byla vyhlášena EVL Louky u Přelouče, která má za cíl chránit rozsáhlé nivní louky podél Labe od Chvaletic až po Valy.

Územní studie krajiny SO ORP Hradec Králové počítá s revitalizací niv především u menších vodních toků. Pro zachování cenných biotopů, druhů rostlin a živočichů v aglomeraci je zásadní efektivní management na stávajících CHÚ, příp. vyhlášení nových CHÚ. Dle této územní studie je dále nutné důsledně chránit plochy přírodních biotopů a přírodě blízkých biotopů, nevymezovat rozvojové plochy a rozvojové koridory, jejichž využitím by mohlo dojít k narušení přírodních a přírodě blízkých biotopů, a zajistit ochranu stávajících přírodních a přírodě blízkých biotopů a vytvoření podmínek pro vznik nových. Rovněž je potřeba zabezpečit ochranu a obnovu (revitalizaci či samovolnou renaturaci) ekosystémů a přírodních prvků ve volné krajině zvyšující ekologicko-stabilizační funkce a prostupnost pro migrující druhy živočichů jako např. vodní toky, údolní nivy, lužní lesy, drobné vodní plochy, rybniční soustavy, prameniště, mokřady, meze, remízy, aleje, břehové porosty, přirozeně strukturované lesy a travní porosty aj. [109]

Mimo oba zmíněné SO ORP lze zmínit i významnou nivu u Josefova mezi řekou Metují a jejím původním korytem, tzv. Stará Metuje, kde od roku 2006 vzniká Ptačí park Josefovské louky. Páteří parku je

[108] *EKOTOXA (2019): Územní studie krajiny ORP Pardubice. https://bioodpad.pardubice.eu/urad/radnice/uzemni-planovani/uzemne-planovaci-podklady/uzemni-studie/uzemni-studie-krajiny-orp-pardubice/*

[109] *Atelier T-plan, Vodohospodářský rozvoj a výstavba, Atelier V, České vysoké učení technické v Praze (2019): Územní studie krajiny správního obvodu obce s rozšířenou působností Hradec Králové. https://www.hradeckralove.org/uzemni-studie-krajiny-spravniho-obvodu-obce-s-rozsirenou-pusobnosti-hradec-kralove/d-55089*

unikátní sto let starý závlahový systém, který po opravě umožňuje regulaci výšky spodní vody na okolních loukách.[110]

2.1.11.3 Sídelní zeleň a veřejná prostranství

Zeleň je jednou ze základních funkčních složek struktury sídla, která výrazně ovlivňuje kvalitu života. Zeleň v sídle musí vytvářet kvalitní a funkčně propojený systém plošných a liniových prvků navázaných na ekologicky stabilnější prvky přírodní. Do systému urbánní zeleně patří i podstatná plocha příměstských lesů se svými specifiky. Sídelní zeleň je kategorizována dle své funkce, významu a vybavenosti – patří sem parky, parkově upravené plochy, ale výrazný podíl tvoří např. doprovodná vegetace vodotečí, významná doprovodná vegetace podél komunikací – zejména uliční stromořadí. Zeleň v sídle plní celou škálu funkcí, zejména funkci ekologickou (zlepšování mikroklimatu, pohlcování oxidů dusíku, snižování prašnosti, hluku), funkci estetickou, rekreační a komplementární (doplňkovou) funkci k šedé infrastruktuře. Zeleň má taktéž prokazatelný vliv na zdraví obyvatelstva, přispívá k psychické pohodě atp.

Systém zeleně města Hradce Králové tvoří celoměstsky významné parky (Jiráskovy sady, Žižkovy sady a Šimkovy sady), dále zelené klíny podél toku Labe a Orlice, které vstupují z volné krajiny až do samého centra města. Nelze opomenout unikátní chráněnou přírodní lokalitu Na Plachtě s pestrou faunou a flórou v těsné blízkosti intravilánu města. Významnou součástí systému zeleně města je lesopark na Moravském Předměstí, který je spojnicí s komplexem Novohradeckých lesů na jihovýchodě Hradce Králové. Rozsáhlý komplex Novohradeckých lesů je bezesporu neoblíbenější přírodní plochou místních obyvatel. Městské lesy Hradec Králové a.s. zde v posledních letech, především úpravou cest, výstavbou in-line stezky, vybudováním hřišť nebo úpravou prostranství kolem rybníčků, vybudovaly velmi zajímavý prostor k všestrannému využití pro volnočasové aktivity. Unikátní komplex zeleně se rozkládá také podél řeky Orlice, který směrem z centra města, proti proudu řeky, volně přechází v oblast PřP a PP Orlice. Ve městě funguje také Botanická zahrada léčivých rostlin FaF UK. V roce 2019 založily TECHNICKÉ SLUŽBY HRADEC KRÁLOVÉ poblíž Benešovy třídy první městskou květnatou louku. Ve městě se výrazně uplatňuje liniová zeleň – významná stromořadí doprovázející nábřeží, městské radiály a silniční okruh. Většina z těchto ploch zeleně, mnohdy založených před více než 100 lety, se v současné době nachází ve stavu, kdy vyžaduje celkovou obnovu vegetačních i technických prvků. V posledním desetiletí dochází v Hradci Králové k úbytku vzrostlých stromů, a to jednak z důvodů stavebních změn (rekonstrukce náměstí) či bezpečnosti (např. kácení 92 stromů se zhoršeným zdravotním stavem ve Střelecké ulici v letech 2016–2017; nutno však podotknout, že počet nově vysazených stromů převyšuje počet stromů vykácených). Kácení vzrostlých stromů však má negativní vliv na mikroklima v lokalitě. V roce 2016 proběhlo ve městě snímkování tepelných ostrovů[111], jehož smyslem bylo určení teplotních rozdílů mezi jednotlivými typy povrchů, jako jsou beton, asfalt, druhy dlažby, zelený pokryv, vzrostlé stromy či vodní prvky, a vytvoření metodiky při navrhování struktur veřejných ploch ve městě. Rozdíl mezi naměřenými hodnotami mezi místy pod stromy a místy na přímém slunci byly až 20 °C. Pro termovizní monitoring byly vybrány dva veřejné prostory – náměstí v centrální části města (náměstí 28. října a Riegrovo náměstí), která v nedávné době prošla rekonstrukcí, jež zásadně změnila jejich vzhled. Před rekonstrukcí náměstí 28. října byl podíl zelených ploch k celkové ploše náměstí cca 30 % a rostlo na něm 18 vzrostlých stromů produkujících stín. Po rekonstrukci zabírají zelené plochy necelých 12 % plochy náměstí a zůstaly zde čtyři vzrostlé stromy. Podíl zelených ploch na Riegrově náměstí k celkové ploše náměstí se zmenšil z 22 na asi 9 %. Počet vzrostlých stromů klesl z 16 na osm, přičemž přibylo 79 stromků, které však mají dekorační charakter a neprodukují významný stín.

[110] *Česká společnost ornitologická (2020): Ptačí park Josefovské louky.* https://www.birdlife.cz/rezervace/josefovske-louky/

[111] *P. Struha, V. Šilhánková, statutární město Hradec Králové (2016): Přístupy v monitoringu vybraných veřejných prostorů s potenciálem rizika vzniku tepelných ostrovů.*

S kontroverzí se potýká i výstavba druhé koleje mezi Hradcem Králové a Opatovicemi nad Labem, kvůli které bude muset být pokáceno přes 3 800 stromů včetně jedné řady aleje Kaštanka na Pražském Předměstí.

V Pardubicích proniká podél Labe a Chrudimky příměstská krajina přímo do centra města. Podél Labe se po obou jeho březích táhnou rozsáhlé plochy přírodního charakteru s velkým městotvorným a rekreačním potenciálem, který však dnes není plně využit. Nábřeží Chrudimky má více městský charakter, ale na hranicích intravilánu přechází do rozsáhlé přírodní nivy s městskými částmi spíše venkovského charakteru. Takovou lokalitou je i tzv. Červeňák, který je bývalým vojenským technickým cvičištěm. Za působení vojska se zde vytvořilo významné refugium – útočiště pro organismy. Na ploše o rozloze okolo 30 hektarů vzniklo velice různorodé prostředí, a to nivní porosty, písčité a kamenité zátočiny, tůně, stepní porosty, stinné a husté křoviny. V roce 2015 vznikla Iniciativa Přírodní park Červeňák, která usiluje o zpracování územní krajinářské studie, která by vycházela i z podrobného zmapování přírodních hodnot území, a jeho přísnější ochranu.[112] Území parku bylo v květnu 2019 převedeno ze strany Ministerstva obrany (MO) na statutární město Pardubice. Na základě smlouvy s MO je město na 20 let vázáno zachovat v území zeleň a jeho přístupnost veřejnosti. Další významnou lesní lokalitou podél řeky Chrudimky je PP Nemošická stráň. Na městské řeky jsou vázány již zrevitalizované celoměstsky významné parky Tyršovy sady, Na Špici, Bubeníkovy sady, Vinice či lesopark Dukla. Významným prvkem sídelní zeleně jsou městské lesy zvláštního určení s rekreační funkcí. K takovým patří lesopark Dukla, Spojilský les, Nemošický les s výraznou vazbou na území Červeňák a nivu řeky Chrudimky, Doubravický les atp., které jsou hojně využívány pro sportovně-rekreační aktivity. Tyto i navazující drobnější prvky sídelní zeleně mají potenciál stát se plně funkčním, spojitým systémem městské zeleně. Ekologicky hodnotný les se nachází v oboře Staré Čívice. Stav přírodních hodnot na území Pardubic je spíše špatný, nicméně je nutné vzít v potaz, že jde o městskou krajinu, a také ve srovnání s mnoha jinými obcemi je situace lepší.[113]

V Chrudimi mezi významnější plochy sídelní zeleně patří Městský park, park Střelnice (PP Ptačí ostrovy), Zieglerovy sady, parčík na Školním náměstí, park Republiky či Klášterní zahrady. Rovněž v ostatních městech aglomerace se nacházejí významné plochy sídelní zeleně. Např. velmi významný je lázeňský park v Lázních Bohdaneč, Zámecké parky ve Smiřicích, Heřmanově Městci či Slatiňanech, sad Slatiňanská Třešňovka, Choltická obora v Cholticích, Masarykovy sady v Jaroměři, bažantnice v Heřmanově Městci, lesoparky Palác v Heřmanově Městci a Bor v Třebechovicích pod Orebem, Městský park v Týništi nad Orlicí a další. Zámecký park u zámku Hrádek u Nechanic se proměnil v golfové hřiště a jeho využití pro veřejnost bylo výrazně omezeno. Golfová hřiště jsou specifickou zelení v katastrech obcí a v aglomeraci se nachází v Hradci Králové (Roudnička), Dřítči, Libranticích, Hrádku a u Lázní Bohdaneč. Kácení se rovněž nevyhnula alej Slatiňanská kaštanka, kde bylo v letech 2018 a 2019 pokáceno 56 vzrostlých jírovců a kaštanovníků. Důvodem byl jejich špatný zdravotní stav. Následná výsadba nové aleje probíhá postupně v různých etapách.

V budoucnosti bude potřeba zvyšovat připravenost měst a obcí na dopady klimatických změn a podporovat příslušnou modro-zelenou infrastrukturu (někdy se udává pouze zelená infrastruktura) na veřejných prostranstvích (budování povrchů a podloží umožňující lepší zasakování srážkové vody, retenčních a akumulačních nádrží, výsadba zeleně v rámci komplexních rekonstrukcí ulic, realizace průlehů, vodních prvků a ploch, výstavba zelených parkovišť, zakládání květnatých luk, parková úprava ploch jako prvků urbánního ÚSES, vertikální zeleň apod.). Potřebnou rekonstrukcí, při které bude realizován městský mobiliář, herní prvky či veřejné toalety, dojde zároveň ke zlepšení kvality a zvýšení atraktivnosti veřejného prostranství pro místní obyvatele i návštěvníky města. Revitalizace veřejných

[112] *Iniciativa Přírodní park Červeňák (2020): http://www.ppcervenak.cz/*
[113] *EKOTOXA (2019): Územní studie krajiny ORP Pardubice.*

prostranství je naplánována např. v Hradci Králové (Benešova třída, Velké náměstí, Pražská třída, Malý Labský náhon, Žižkovy sady, areál Vrbenského a Gayerových kasáren, Severní terasy, třída Karla IV., parter a park Harmonie III), v Pardubicích (Nábřeží Labe – Závodu Míru, historické jádro, náplavka u Automatických mlýnů, Nábřeží Václava Havla, okolí Tyršových sadů, Palackého třída, Bělobranské náměstí, okolí Domu hudby, Wernerovo nábřeží, náměstí Republiky), Chrudimi (Park u centrálu, Michalský park), v Lázních Bohdaneč, Heřmanově Městci (náměstí Míru) a Jaroměři (historické centrum).

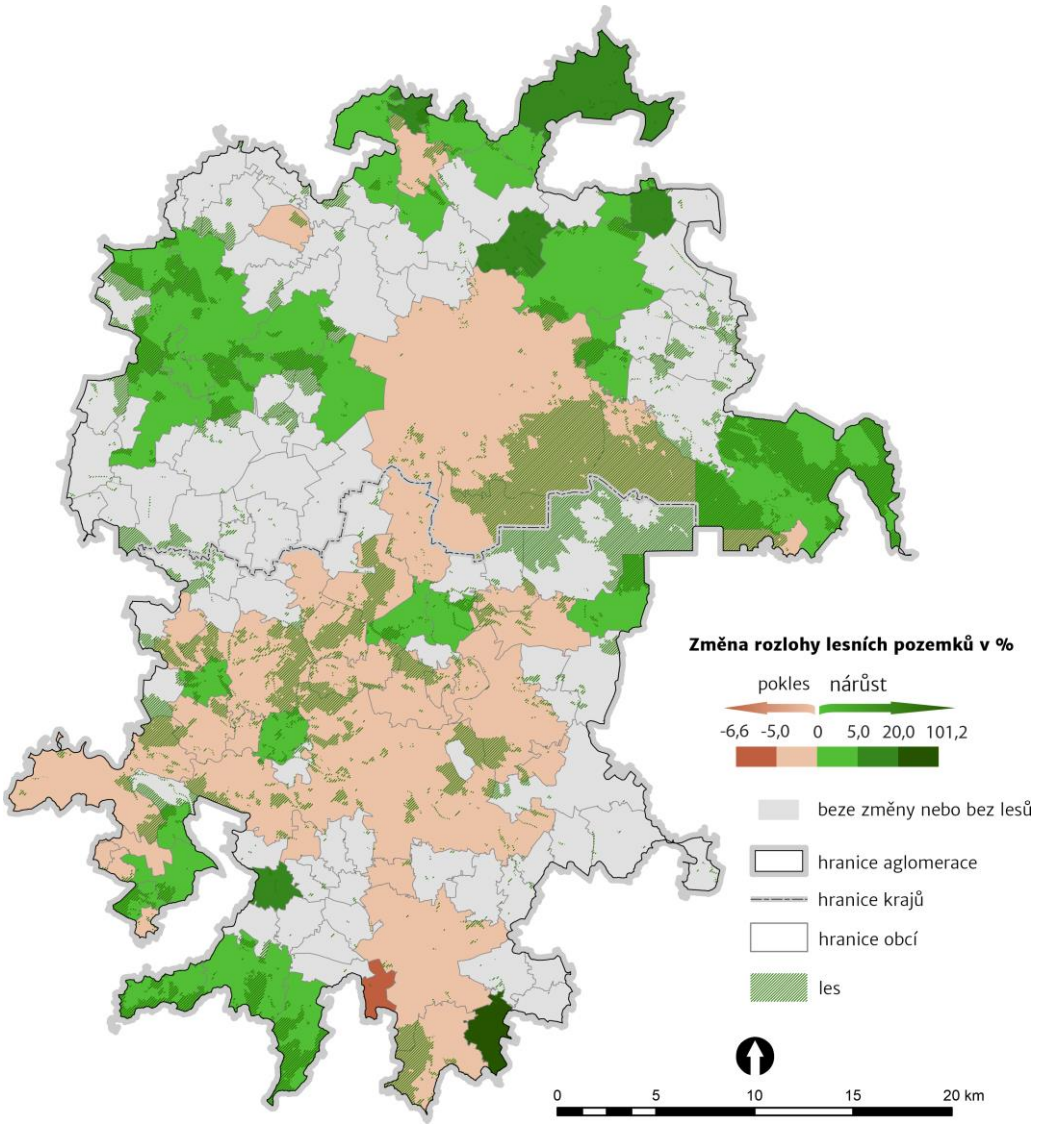
Dalším aspektem zkvalitňování veřejných prostranství je i posilování historických vazeb a genia loci místa. Podobnou neopakovatelnou atmosféru vytváří projekty Archeoparku v Pardubičkách se sadovou úpravou, doplněním mobiliáře a terénními modelacemi. Podobně lze charakterizovat prostor Nemošického lesa, který po revitalizaci nabízí možnost umístění naučné stezky týkající se významu vody v krajině pro člověka a způsobu hospodaření v lesích, významu přirozené druhové skladby lesa atp. Projekt má silnou vazbu na enviromentální vzdělávání.

2.1.11.4 Lesy v krajině

Lesnatost území aglomerace je vzhledem k zemědělsky využívané krajině velmi nízká a pohybuje se přibližně na poloviční hodnotě než průměr za ČR (aglomerace 17,9% podíl lesních pozemků – 23 373 ha v roce 2018, EU 38 %, ČR 34 %, Královéhradecký kraj 31 %, Pardubický kraj 29 %). Na území aglomerace se nachází pouze 8,2 % lesních pozemků z celkové rozlohy lesních pozemků obou krajů. V přepočtu na 1 000 obyvatel aglomerace připadá 69 ha lesního pozemku, přičemž v Hradci Králové připadá 24 ha lesního pozemku na 1 000 obyvatel města, v Pardubicích 12 ha. Všechny tyto hodnoty jsou hluboko pod průměrem ČR (252 ha lesního pozemku na 1 000 obyvatel), Královéhradeckého (269 ha na 1 000 obyvatel) i Pardubického (260 ha na 1 000 obyvatel) kraje. Oproti roku 2014 byla v roce 2018 výměra lesních pozemků o 0,02 % vyšší (tj. 28 ha).

Změny rozlohy lesních pozemků v obcích Hradecko-pardubické aglomerace v roce 2018 oproti roku 2014 jsou přehledně znázorněny na následující mapě (viz Obrázek 39).

Obrázek 39 Změna rozlohy lesních pozemků v obcích Hradecko-pardubické aglomerace v roce 2018 oproti roku 2014

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování, podkladová data Data50 ČÚZK

K absolutně největšímu nárůstu lesních pozemků došlo na katastru Týniště nad Orlicí (5,4 ha). Procentuálně nejvyšší nárůst byl v obcích Orel (o 101,2 %) a Libřice (o 16,9 %), nejvyšší pokles rozlohy zaznamenala obec Sobětuchy, a to -6,6 %. K největšímu poklesu v absolutních hodnotách došlo v Hradci Králové (-2,5 ha), což je způsobeno zvýšenou těžbou dřeva v městských lesích po kůrovcové kalamitě. Největší lesnatost (nad 60 %) vykazují obce Běleč nad Orlicí, Albrechtice nad Orlicí a Týniště nad Orlicí. U 13 obcí, především těch v Urbanické brázdě, nebyl v roce 2018 v jejich katastru evidován žádný lesní pozemek.

V rámci aglomerace se nachází několik významných lesních ploch. Na Královéhradecku patří k nejvýznamnějším městské lesy v Hradci Králové, rozkládající se na jihovýchodním okraji města, a další lesní porosty koncentrované zejména ve východním okolí města Hradec Králové, dále lesy na pahorcích v zemědělské krajině a také jako součást menších (okolí Lužan) či větších komplexů (smíšené lesy na Nechanicku, borové lesy mezi Třebechovicemi pod Orebem a Týništěm nad Orlicí). Celkově lze shrnout, že lesní komplexy jsou kromě městského lesa v Hradci Králové malé, ale často s překvapivě polopřirozenými smíšenými nebo listnatými porosty odpovídajícími vegetační stupňovitosti. Péče

v městských i v soukromých lesích je zajištěna na relativně dobré úrovni, a tak ke střetům při ochraně lesa dochází jen minimálně. K těm může dojít například v oblasti Bělče nad Orlicí při rozšiřování těžby štěrkopísku. Na základě družicového měření stavu lesa lze konstatovat, že na území Královéhradecka jsou více poškozené jehličnaté porosty (poškození se zvyšuje od západu k východu s přibývajícím procentem jehličnanů). Nejhůře jsou na tom ze zdravotního hlediska porosty východní části městských lesů. V lesích se hospodaří přírodě blízkým způsobem.

Další významné lesní plochy se rozkládají na Pardubicku (např. Nemošický, Studánecký les), resp. na Opatovicku a Bohdanečsku. Menší zalesnění je mezi obcemi Opočínek – Bezděkov, Ráby – Srch, Spojil – Veská či obcemi Pravy – Dobřenice – Rohoznice. V ostatních částech oblasti se vyskytují pouze remízky. Bezlesou zůstává jižní část území. Charakter lesních porostů je převážně borovicový a smrkový. Přirozenou potenciální vegetací lesů Pardubicka jsou dubiny na vátých píscích[114] přecházející v bory. Pro město Pardubice mají velký význam městské lesy, které mají, na rozdíl od městských lesů v Hradci Králové a Chrudimi, podobu menších lesíků (výjimkou je lesní komplex Bělobranská dubina mezi Pardubicemi a Sezemicemi) a jsou přímou součástí města.

Na Chrudimsku se zalesněná krajina nalézá především na výběžcích Železný hor u Heřmanova Městce a Morašic, dále v lokalitě Podhůra u Chrudimi a Slatiňan a v Hykšově pekle u vesnice Topol (místní část Chrudimi). Největší souvislý lesní komplex Podhůra je součástí CHKO Železné hory. Jedná se o lesy příměstské a lesy se zvýšenou rekreační funkcí. Téměř všechny lesy v území jsou nebo se navrhují jako součást ekologicky významných prvků (chráněná území, územní systém ekologické stability). Proto je lesní hospodářství zaměřené v prvé řadě na podporu mimoprodukčních funkcí lesa. Převažují lesy smíšené, v PR Habrov habrové porosty.

Prioritou všech měst v aglomeraci by měla být podpora rozvoje biodiverzity a zároveň i rekreační funkce lesů v bezprostředním zázemí těchto měst, a to včetně potřebné infrastruktury jakožto místa pro pasivní i aktivní odpočinek obyvatel měst. V souvislosti s rozvojem zastavěnosti měst a krajiny je doporučeno formulovat zásady pro zvýšení ochrany městské zeleně a lesů před jejich zábory (a to nejen na území městských aglomerací), neboť městská zeleň a lesy představují důležitou nedílnou součásti zdravého životního prostředí, a provázat tyto zpřísněné podmínky ochrany lesa a zeleně na dokumenty územního plánování. V posledních letech se problémem lesů nejen v Hradecko-pardubické aglomeraci stává jednak kůrovec, ale především sucho a s tím související nízká hladina spodní vody, která má za následek masivní úhyn borovic ve východních Čechách. S obdobným problémem se potýkají také porosty dubu zimního. Dle územně plánovacích dokumentací krajiny SO ORP Hradec Králové a Pardubice je nejen z těchto důvodů důležité respektovat rozlohu lesních porostů, preferovat přírodě blízké postupy hospodaření zvyšující ekologickou stabilitu porostů a udržitelnost hospodářského potenciálu s důrazem na mimoprodukční funkce, podporovat strukturně a druhově diverzifikované porosty, vytvářet na vhodných místech přechodová pásma s křovinami v okrajích lesa a zachovat přírodní charakter lesů. Pro zlepšení biodiverzity v lesích bude nutné zvýšit podíl geograficky původních druhů, zvýšit podíl stromů prošlých přirozených vývojem stárnutí a tlejícího dřeva a rozšířit plochu lesů ponechaných samovolnému vývoji (přednostně v CHÚ).[115] [116]

[114] *Váté písky jsou sedimenty vzniklé ze zvětralých mořských usazenin nebo z naplavenin vodních toků. Kumulují se na místech, kde se mění síla větru.*

[115] *Atelier T-plan, Vodohospodářský rozvoj a výstavba, Atelier V, České vysoké učení technické v Praze (2019): Územní studie krajiny správního obvodu obce s rozšířenou působností Hradec Králové.*

[116] *EKOTOXA (2019): Územní studie krajiny ORP Pardubice.*

2.1.11.5 Zemědělství

Zemědělství je tradičním a charakteristickým odvětvím hospodářství dané oblasti a významně se podílí na údržbě a tvorbě krajiny. Má zásadní vliv na zachování venkovského prostoru, obnovu vesnic a jejich budoucí ekonomický rozvoj. Intenzivně využívaná krajina aglomerace je charakteristická rozsáhlými scelenými bloky orné půdy a zejména geometricky upravenými plochami. Pro Polabskou nížinu je typická intenzivní rostlinná výroba, která se vyznačuje vysokými výnosy. V rostlinné výrobě převažuje pěstování obilovin, olejnin, cukrovky, kukuřice a pícnin, důležitá je též produkce brambor. Význam má rovněž ovocnářství (sady, pěstování jahod apod.). V živočišné výrobě se jedná především o chov skotu a prasat a živočišnou výrobu zaměřenou na produkci masa, mléka a vajec. Z důvodu všeobecného útlumu zemědělství plní opuštěné zemědělské areály a budovy i jinou funkci (skladové hospodářství, opravárenství atd.), mnohdy jsou ale nevyužívané a chátrají.

Zajištění ochrany zemědělského půdního fondu je jedním ze zásadních požadavků trvale udržitelného rozvoje krajiny k zachování přírodního bohatství. Důsledkem suburbanizace, resp. zastavováním volné krajiny, dochází k postupné destrukci krajinných funkcí a k negativním vlivům, jako je např. degradace půdní struktury, která je způsobena pojezdy těžké techniky a nedostatkem organické hmoty. Z takto zhutnělé půdy mizí biota (edafon), půda ztrácí schopnost zadržovat vodu, což je v kontextu probíhající klimatické změny fatální. Jedná se totiž o oblast epizodně ohrožovanou suchem. Sucho představuje riziko snížení stávajícího produkčního potenciálu v budoucnu a zvýšení nároků na adaptaci zemědělského hospodaření (např. výběr plodin a odrůd, hospodaření s vláhou v půdě volbou operací). V neposlední řadě je nutno zmínit chemizaci v zemědělství, která přispívá také k likvidaci edafonu, používání hnojiv a pesticidů vede dále k pronikání cizorodých látek do půdy a podzemních vod a představuje stále přetrvávající problém jejich kontaminace. Chemizace rovněž vede k drastickému poklesu biodiverzity v zemědělské krajině.

V roce 2018 činila zemědělská půda 65,9 % celkové rozlohy aglomerace, což ji řadí na první místo z hlediska struktury pozemků (následují lesní pozemky se 17,9% podílem). Ve srovnání s ČR (53,3% podíl na rozloze) se jedná o nadprůměrnou hodnotu. Z celkové rozlohy zemědělské půdy činí orná půda 83,4 %, trvalé travní porosty 10,5 %, zahrady 4,7 %, ovocné sady 1,4 %. V území nejsou žádné vinice ani chmelnice. Nejkvalitnější půdy se nacházejí v nivách řek. Dle hodnocení zemědělských půd BPEJ[117] se jedná o I. třídu ochrany zemědělského půdního fondu (ZPF), tzn. bonitně nejcennější půdy, které je možno odejmout ze ZPF pouze výjimečně, a to převážně na záměry související s obnovou ekologické stability krajiny, případně pro liniové stavby zásadního významu. Výměra BPEJ I. třídy v aglomeraci činí přes 235 km^2 (18 % rozlohy aglomerace), což je více než rozloha všech tří největších měst aglomerace dohromady. Největší plochy této půdy jsou alokovány převážně severně a severozápadně od Hradce Králové a jižně od Pardubic.

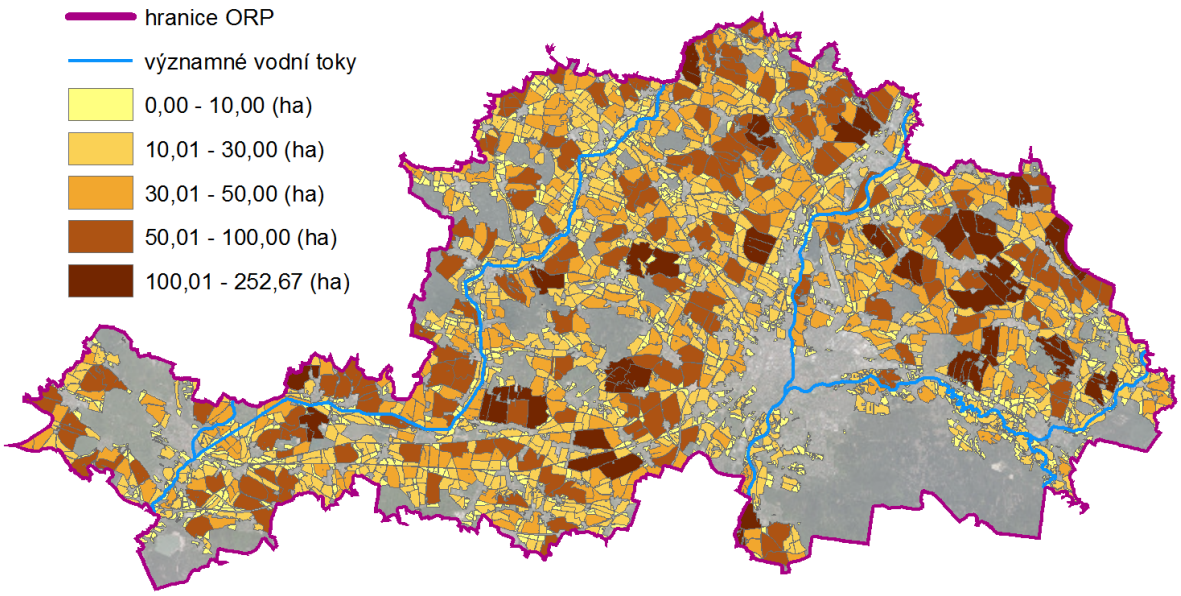
Jednou z charakteristik zemědělského hospodaření je i velikost zemědělské půdy, resp. velikost jednotlivých půdních bloků. Stávajícím problémem je množství nepřiměřeně velkých půdních bloků. Jako parametr přiměřené neboli přípustné velikosti půdních bloků lze zvolit 50 ha, optimálně však ještě méně. Jen ve SO ORP Hradec Králové poměrně značný počet zemědělských ploch svou rozlohou převyšuje velikost 50 ha (viz Obrázek 40). Největší půdní bloky zde dosahují velikost až 252 ha.[118]

---

[117] *Bonitovaná půdně ekologická jednotka (BPEJ) je pětimístný číselný kód. Každá z více než dvou tisíc existujících kombinací tohoto pětimístného kódu popisuje odlišné vybrané stanovištní charakteristiky zemědělské půdy v ČR hodnocené z hlediska půdně-genetického, půdně-ekologického, geologického, geomorfologického, klimatického a hydrologického.*

[118] *Atelier T-plan, Vodohospodářský rozvoj a výstavba, Atelier V, České vysoké učení technické v Praze (2019): Územní studie krajiny správního obvodu obce s rozšířenou působností Hradec Králové.*

Obrázek 40 Velikost půdních bloků v území SO ORP Hradec Králové v roce 2017

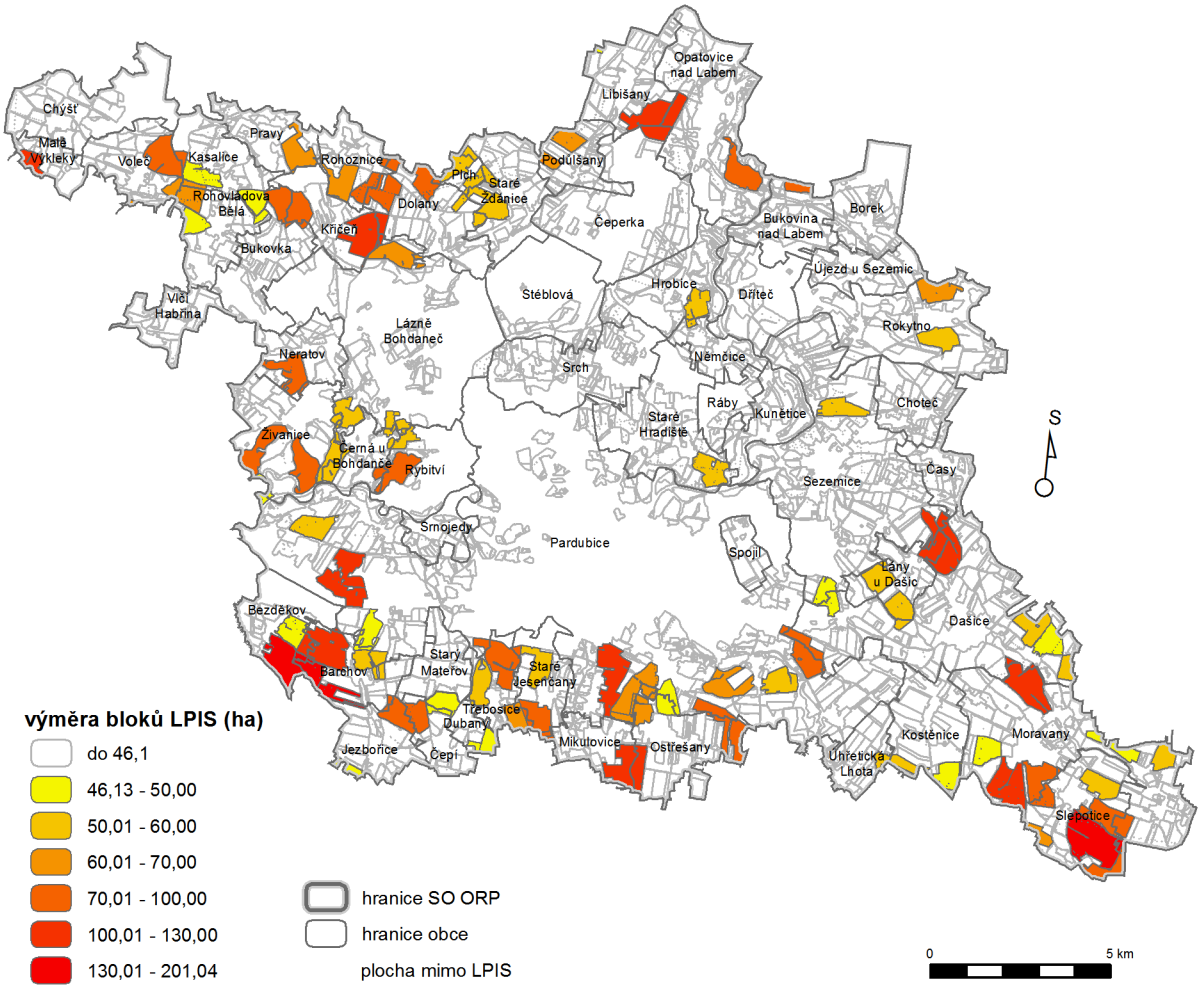

Zdroj: Územní studie krajiny správního obvodu obce s rozšířenou působností Hradec Králové

Ve SO ORP Pardubice (viz Obrázek 40) se nacházejí velké bloky orné půdy, které představují potenciální riziko pro půdu (eroze) a druhotně i vodu, zejména pokud se nacházejí na svazích. Nejsou také příznivé pro volně žijící organismy a mnohdy představují negativní faktor pro vzhled krajiny. Z celkem 84 nadlimitních dílů půdních bloků (bloků orné půdy o výměře větší než 46,1 ha), které byly v území identifikovány, bylo vybráno 69 nejproblematičtějších, jež se doporučují prioritně rozčlenit výsadbou vhodné zeleně. Rozčlenění musí probíhat v souladu s protierozními, protipovodňovými a ochranářskými opatřeními. Případně může být součástí řešení problémů se špatnou prostupností krajiny, tzn. vybudování nebo obnova polních cest či cyklostezek lemovaných vhodnou doprovodnou zelení.[119]

[119] *EKOTOXA (2019): Územní studie krajiny ORP Pardubice.*

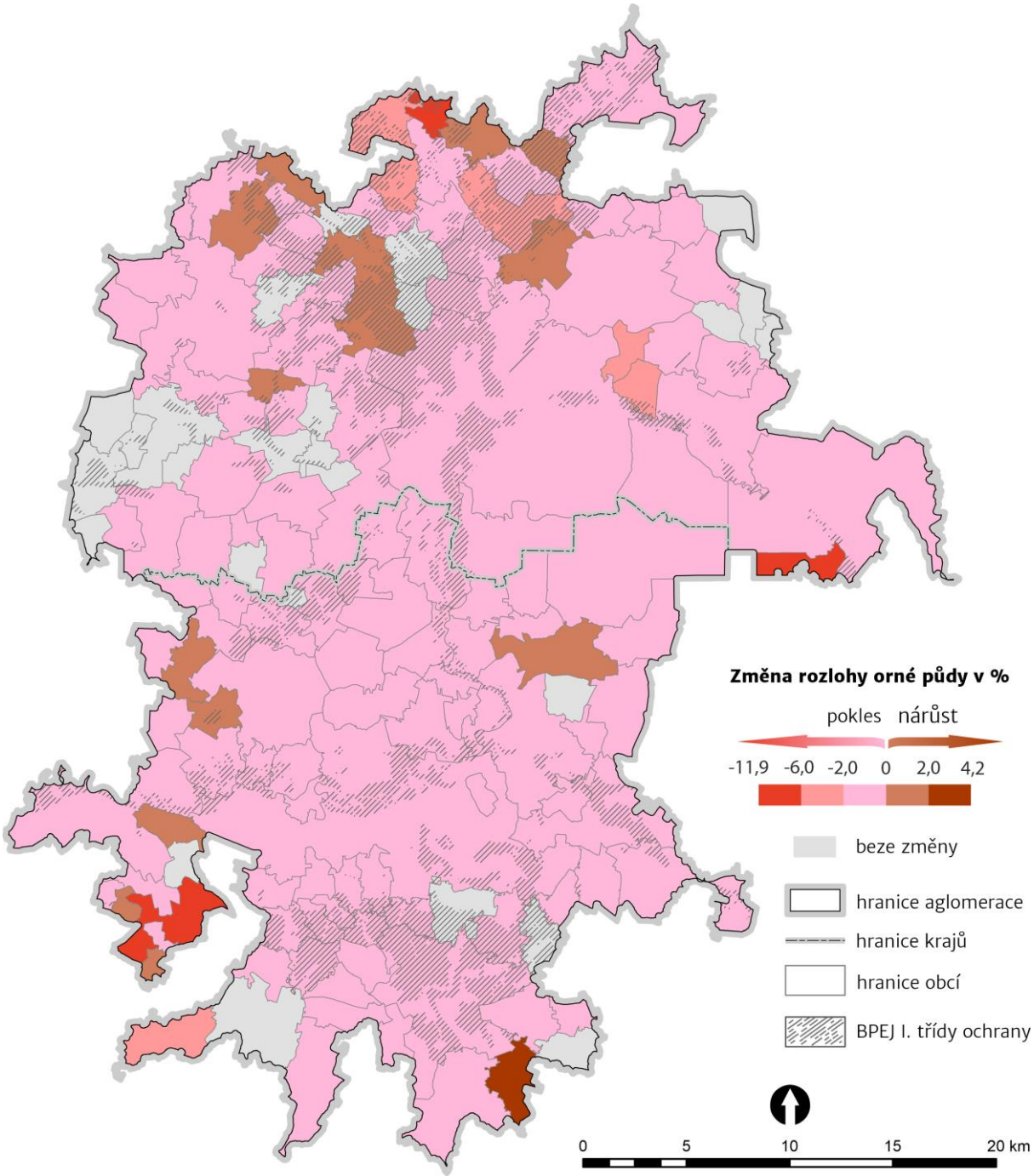
Obrázek 41 Velikost půdních bloků v území SO ORP Pardubice v roce 2017

Zdroj: Územní studie krajiny správního obvodu ORP Pardubice

Výměra zemědělské, a zvláště orné půdy v aglomeraci se celkově snižuje. V letech 2014–2018 došlo ke ztrátě 291 ha orné půdy. K absolutně největším ztrátám došlo na katastru Choltic (-37 ha orné půdy na úkor ovocných sadů), Lužan (-24 ha na úkor trvalých travních ploch), Pardubic (-22 ha na úkor ostatních ploch) a Hořiněvsi (-21 ha na úkor trvalých travních a ostatních ploch). K procentuálně největším ztrátám orné půdy došlo v Lužanech (-11,9 p. b.), Albrechticích nad Orlicí (- 8,7 p. b.) a Cholticích (-6,2 p. b.), což názorně ukazuje Obrázek 42. Velkou měrou se na tom podílí zábor často velmi kvalitní půdy pro potřeby výstavby (nárůst ostatních ploch o 211 ha od roku 2014). Především v zázemí velkých měst vyrostly v posledních cca 20 letech rozsáhlé areály se stavbami obchodních center nebo průmyslových či skladovacích objektů. Takovýto zábor kvalitní zemědělské půdy je de facto nevratný a v přírodě tak vznikají nové překážky pro přirozené funkce krajiny. Další zábory zemědělské půdy má na svědomí bytová výstavba. Největší developerské i individuální „satelitní“ projekty se nacházejí mezi jádrovými městy, kde se výstavba dotkla i záboru ploch zemědělské půdy.

Obrázek 42 Změna rozlohy orné půdy v obcích Hradecko-pardubické aglomerace v roce 2018 oproti roku 2014

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování, podkladová data Data50 ČÚZK a SPÚ

Protierozní opatření

Všeobecně při erozních procesech dochází buď ke ztrátě jemných půdních částic (nižší intenzita), nebo ke smyvu velké části vrchního horizontu (vyšší intenzita). Nejhorší kombinací je intenzivní zemědělská činnost na svažitém území. Tomu v ČR odpovídá definice orné půdy na sklonitých pozemcích (dle metodik sklon nad 7°). Následkem erozí je půdní profil ochuzen o zásobu vláhy, což má v období sucha vliv na vývoj vegetace. Je tedy potřeba navrhovat a realizovat taková opatření, která zlepší odtokové poměry v krajině a přispějí ke zlepšení její ekologické stability. Vhodným ukazatelem, který zobrazuje potencionální rizika v krajině z hlediska eroze, je KES (viz kapitola Krajina a ekologická stabilita).

V případě zemědělsky obhospodařovaných pozemků se v rámci protierozních opatření navrhují organizační opatření, což představuje pěstování plodin s lepší vegetační ochranou nebo dodržování vhodného osevního postupu. Jako technické opatření proti případné vodní erozi slouží odvodňovací příkopy u cest. Zmírnění větrné eroze a jejích případných účinků pomáhá eliminovat liniové ozelenění cest, doplnění ozelenění silnic, vodotečí a realizace, popřípadě založení, lokálních biocenter a biokoridorů.

Území SO ORP Hradec Králové se vyznačuje mimořádně vysokou mírou variability erozních procesů díky tomu, že se zájmové území nachází ve výrazně morfologicky odlišných podmínkách. V oblastech polabské nížiny probíhá intenzivní zemědělská výroba v plochém území, což zajišťuje jen minimální erozní ohroženost a degradaci půd erozí. Zatímco výrazně ploché území západně od města Hradec Králové směrem k Chlumci nad Cidlinou mezi řekami Labe a Cidlina je jen velmi málo erozně ohrožené, území severovýchodně a zejména severozápadně je morfologicky poměrně členité a tomu odpovídá i relativně vysoká ohroženost zemědělských půd vodní erozí. Území ORP Hradec Králové je jedinou součástí Královéhradeckého kraje, která je významně ohrožena i větrnou erozí. Mírně až středně je ohrožena významná část plochého území jednak podél řeky Labe západně od Hradce Králové a nejvíce pak nezalesněné části SO ORP jižně a jihovýchodně od města. Plocha ohrožených katastrů zde zabírá celkem 132 km^2, tedy 19 % z rozlohy SO ORP Hradec Králové. K největším průměrným ročním ztrátám půdy (6–22 t/ha za rok) dochází severně a severozápadně od města Hradec Králové (geomorfologický okrsek Libčanská plošina). Ve SO ORP Pardubice bylo zjištěno, že v území se nenachází silně či extrémně erozně ohrožená půda a pouhých 0,4 % je ohroženo mírně, přičemž nejvyšší zastoupení mírně erozně ohrožených půd je v obcích Rohoznice, Ostřešany, Dubany.

Mezi hlavní opatření proti zmírnění erozí se v problematickém území Hradecko-pardubické aglomerace doporučuje upravit způsoby hospodaření (změny technologií směrem k bezorebným, orba po vrstevnicích, zavádění meziplodin, vyloučení plodin, které omezují vsakování, zatravňování břehů apod.), snažit se v rámci zpracování ÚSES trasovat návrhy tak, aby měly i protierozní efekt a zachycovaly erozní splaveniny, doplnit interakční prvky především o výsadby mimo komunikace, rozčleňovat rozsáhlé pozemky drobnými prvky – travnatými polními cestami, travnatými pásy, alejemi, mezemi, zachovat a rozšiřovat plochy krajinné zeleně. Provádění těchto opatření bude mít nezanedbatelný přínos nejen pro postupnou obnovu vodního režimu v krajině, ale také pro ochranu před povodněmi. [120] [121]

2.1.11.6 Voda, sucho a povodně

Celé území Hradecko-pardubické aglomerace spadá do povodí středního Labe. Aglomeraci dominuje s délkou 70 km řeka Labe, která vytváří hlavní severojižní hydrografickou osu. V minulosti bylo Labe důležitým činitelem při vytváření reliéfu území. Dalšími významnými toky jsou řeka Orlice, která se do Labe vlévá v Hradci Králové, řeka Chrudimka přitékající z jihu a vlévající se do Labe v Pardubicích a řeka Loučná vlévající se do Labe u Sezemic. V Jaroměři se do Labe vlévají řeky Úpa a Metuje. Celkové roční průtoky na těchto tocích jsou v normálu, ale vlivem nižších srážek klesají zimní a letní průtoky. Hydrografickou síť doplňuje množství menších toků (Dědina, Struha, Bylanka, Bystřice, Trotina, Podolský či Ředický potok), drobných bezejmenných toků a odvodňovacích kanálů. Území je bohaté na rybníky.

Významným vodním dílem je Opatovický kanál, historický umělý tok se statusem technické i kulturní památky sloužící k napájení rybníků. Mezi vodní nádrže se řadí především rybníky, vytěžené písníky

[120] *Atelier T-plan, Vodohospodářský rozvoj a výstavba, Atelier V, České vysoké učení technické v Praze (2019): Územní studie krajiny správního obvodu obce s rozšířenou působností Hradec Králové.*
[121] *EKOTOXA (2019): Územní studie krajiny ORP Pardubice.*

a stará ramena toků. Jednu z největších ploch má Bohdanečský rybník a vytěžené plochy v okolí Čeperky a Hradce Králové. Jedná se o antropogenní plochy, přirozené vodní nádrže se v území nevyskytují. Vytěžené prostory pískoven slouží v současnosti ke koupání, ovšem se stále se zhoršující kvalitou vody. V letech 2014–2018 vznikla v aglomeraci řada nových vodních ploch v celkové rozloze 35 ha, a to především na katastrech Předměřic nad Labem (7,2 ha), Kratonoh (6,5 ha) a Hradce Králové (6,1 ha). Vodní plochy se na rozloze aglomerace v roce 2018 podílely celkově 2,5 % (3 282 ha). Dle rozboru historických krajinných struktur, koryt řek a rybniční soustavy, je patrný výrazný úbytek vodních ploch oproti minulosti. Např. na území správního obvodu ORP Pardubice bylo nalezeno 157 historických vodních ploch, z toho 124 bylo označeno za zaniklé, u 67 vodních ploch byla vyhodnocena možnost obnovy a u 13 možnost částečné obnovy.[122]

Hradecko-pardubická aglomerace leží v oblasti křídových a kvartérních štěrkopískových kolektorů podzemních vod. Z hydrogeologického a vodohospodářského hlediska jsou v území aglomerace nejcennější oblasti plošně rozsáhlých souvislých nádrží podzemní vody, které se vytvářejí právě v propustných horninách křídového a kvartérního stáří. V tomto území je přirozený výskyt kvalitní podzemní vody s mělce založenou hladinou. Takto mělce umístěné zdroje podzemních vod jsou často velmi zranitelné a náchylné na znečištění např. z povodní nebo průnikem kontaminace z povrchu země. Území kolem Jaroměře spadá do chráněné oblasti přirozené akumulace podzemních vod Východočeská křída. Nejbohatšími částmi aglomerace na podzemní vody jsou Urbanická brázda a oblast podél Labe. Tyto zdroje jsou nenahraditelné v rámci vodárenské soustavy východní Čechy, která již nyní řeší nedostatek vody pro zásobování jádrového území aglomerace v období sucha, a proto je velmi důležité dbát na ochranu těchto podzemních zdrojů vod. Na území aglomerace se mj. nachází ochranné pásmo II. stupně přírodních léčivých zdrojů peloidů a vod léčebných lázní Lázně Bohdaneč. Některé vytěžené písníky jsou taktéž významným zdrojem vody v území.

Znečištění na středních a horních tocích z odpadních vod bylo v aglomeraci v období 2017–2018 oproti období 2000–2010 i období 2016–2017 nižší. Lokálně dochází ke zvyšování eutrofizace vod. Vysokými intervencemi do budování ČOV se znatelně k lepšímu změnila kvalita některých úseků povrchových vod. Došlo k celkovému snížení vypouštěných znečišťujících látek do povrchových vod. Situace ale stále není optimální. Všechny hlavní toky, až na některé výjimky (Bystřice na středním toku – kategorie IV. silně znečištěná voda), spadaly v období 2017–2018 do kategorie III. znečištěná voda. Poslední stupeň, V. velmi silně znečištěná voda, se týkal dvou toků, a to Piletického potoka v úseku Hradec Králové – Rusek, který je navíc chráněn jako PP Piletický a Librantický potok, a Ředického potoka. Na části toku Chrudimky došlo ke zlepšení jakosti o jednu třídu, a to na III. třídu.

Jakost vody je v aglomeraci ovlivňována vypouštěním odpadních vod z ČOV, průmyslových provozů, intenzivním zemědělstvím a komunálními zdroji znečištění. Největšími znečišťovateli vypouštějícími látky nebezpečné pro vodní organismy byly v aglomeraci v tomtéž roce společnosti Vodovody a kanalizace Pardubice, a.s. (2,7 tun látek, oproti roku 2017 jde o 54% pokles) a Královéhradecká provozní, a.s. provozující ČOV Hradec Králové (0,9 tuny látek, oproti roku 2017 jde o 338% nárůst). Problém pro zdroje Vodárenské soustavy východní Čechy mohlo představovat zařízení pro zpracování nebezpečného odpadu (těžké kovy, kyseliny, minerální oleje) společnosti Purum s.r.o. v areálu bývalého masokombinátu SALMA v Březhradě, kde stávající ČOV využívá kanalizaci postavenou v 50. letech minulého století a hrozilo zde znehodnocení pitné vody. V srpnu 2019 Krajský úřad Královéhradeckého kraje definitivně zamítl odvolání této společnosti a lze tak předpokládat, že zmíněné zařízení zde vybudováno nebude.

[122] *EKOTOXA (2019): Územní studie krajiny ORP Pardubice.*

Velká část území aglomerace patří do oblasti s velmi malou mírou akumulace a retence vody, kde zároveň absentují přírodě blízká opatření pro zadržení vody v krajině. Vzhledem k vysokému procentu zemědělského využití krajiny a značné míře zastavění patří část území aglomerace do oblasti s rizikem urychleného odtoku, v jehož důsledku mohou vznikat povodně, které jsou zde největším nebezpečím. V podzemních vodách zde dochází k překračování limitů pro metabolity pesticidů a herbicidů, a to zejména těch, které se používají k ošetření cukrové řepy a řepky. Vzhledem ke klimatickým změnám (intenzivní přívalové srážky) a hospodaření na zemědělské půdě přilehlé k vodním tokům dochází ke splachům a následnému zanášení koryt zejména drobných vodních toků a vodních ploch (mrtvá ramena, rybníky). Z těchto důvodů je nutností navrhnout čištění (odstranění, odbahnění) nánosů a porostů v korytech vodních toků a ploch a také opatření pro snížení zanášení koryt vodních toků (např. Orlice, Trotina, Piletický potok, Plačický potok, Ředický potok) a ploch. Veškerá opatření k recyklaci odpadních a splaškových vod, tj. vsakovací kanály, nádrže na splaškovou vodu, recyklace vody aj., jsou pro většinu obcí, a to zejména v nivách Labe, Chrudimky, Loučné, Bystřice, Trotiny či Dědiny, nutná k realizaci v co nejkratším období. S vodním režimem souvisí také existence odvodňovacích a zavlažovacích zařízení v území. Tato zařízení vodní režim v nemalé míře ovlivňují. Funkčnost plošných drenážních systémů je v současnosti záležitostí vlastníků nebo nájemců pozemků a je víceméně problematická. Výše zmíněné problémy doplňují v posledních letech stále intenzivnější období sucha, která jsou převážně důsledkem měnícího se klimatu.

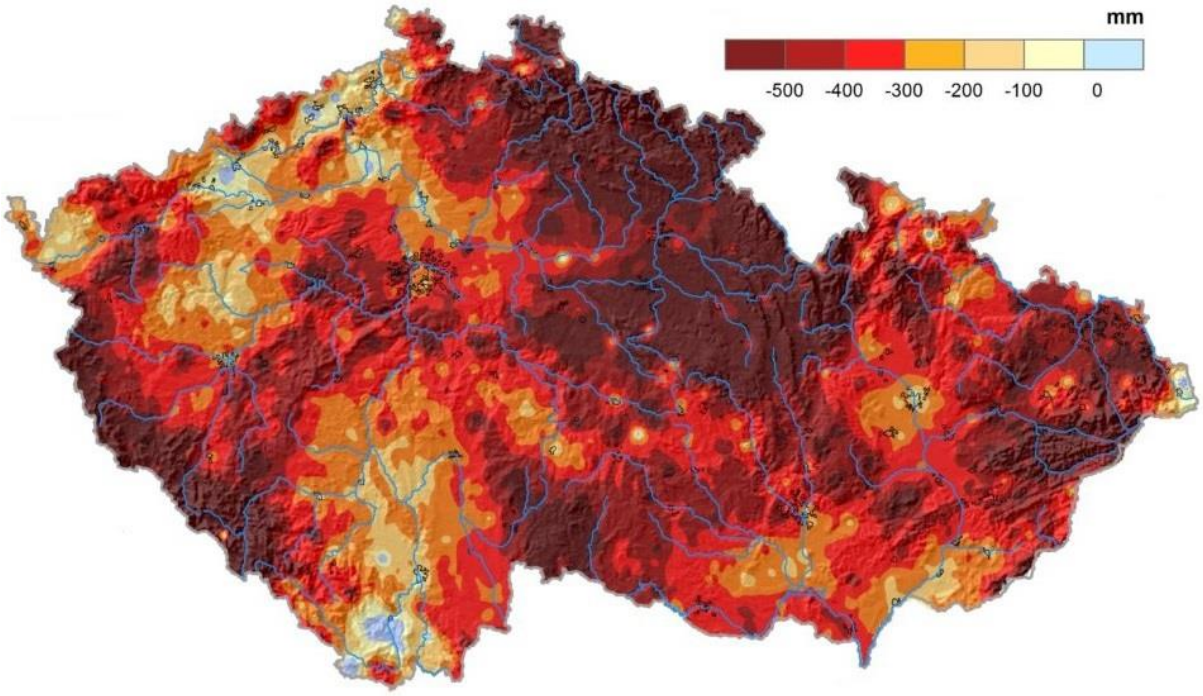
ČR prochází od roku 2015 největším obdobím sucha za posledních 500 let. Zároveň území aglomerace, potažmo celá oblast východních Čech, patří mezi suchem nejohroženější oblasti ČR. Dlouhodobý průměrný roční úhrn srážek v aglomeraci se pohybuje okolo 500–600 mm. Avšak deficit srážek za období 2015–2019 se na území aglomerace pohyboval mezi 400–700 mm (největší deficity vykazuje severní a jižní část území aglomerace), což je zhruba o 15–25 % méně, než by mělo v tomto období napršet, tzn. že v aglomeraci za celé období 2015–2019 chybí srážky za jeden celý rok. Pro srovnání v Královéhradeckém kraji byl tento deficit 928 mm, v Pardubickém kraji 576 mm a v ČR 402 mm. Sucho, které bylo v předchozích letech doménou hlavně letních měsíců, nastupuje, podobně jako vegetační období, mnohem dříve, tzn. na jaře. Podle serveru Intersucho.cz[123] již 29. dubna 2020 panovalo na většině území aglomerace extrémní sucho (odchylka sucha od obvyklého stavu v období 1961–2010, viz Obrázek 43), místy výjimečné sucho. Extrémní sucho se ze začátku týkalo zejména povrchové vrstvy 0–40 cm, později i hlubších vrstev. Po vydatných deštích v květnu a červnu se situace zlepšila, stále však podíl srážek na jaře 2020 nedosahoval průměru z období let 1961–2000 (viz Obrázek 44). Navíc celkové květnové srážky na území aglomerace patřily k nejnižším v ČR, zejména v hradecké části aglomerace. Sucho má i drastické dopady nejen na výnosy zemědělských plodin (pro rok 2020 se v 1. polovině června 2020 v okrese Pardubice očekávaly až 40% ztráty výnosů, v okrese Chrudim pak 10–30% ztráty), jak je patrné z mapy níže (viz Obrázek 45), ale také na vegetaci, pomáhá šíření kůrovce a má vliv i na obyvatelstvo a obce závislé na vlastních zdrojích pitné i užitkové vody. V rámci obecného trendu omezení čerpání podzemních vod je proto vhodné na dostupná místa zavádět vodovod a čerpat z centrální sítě. Je nutné okamžitě omezit nelegální odběry povrchových vod a zajistit retenci vody v regionu co nejdéle (tzn. minimalizovat povrchový odtok), a to zejména obnovením malého vodního cyklu v krajině. Je důležité vhodně využít srážkové i odpadní vody (po přečištění), rozčlenit velké půdní bloky orné půdy výsadbou vhodné zeleně, budovat úsporné závlahové systémy, zelenou infrastrukturu a vodopropustné povrchy v sídlech.[124] [125]

[123] *Intersucho.cz (2020): Intenzita sucha. https://www.intersucho.cz/cz/?from=2020-04-01&to=2020-04-29&current=2020-04-26*

[124] *Atelier T-plan, Vodohospodářský rozvoj a výstavba, Atelier V, České vysoké učení technické v Praze (2019): Územní studie krajiny správního obvodu obce s rozšířenou působností Hradec Králové.*

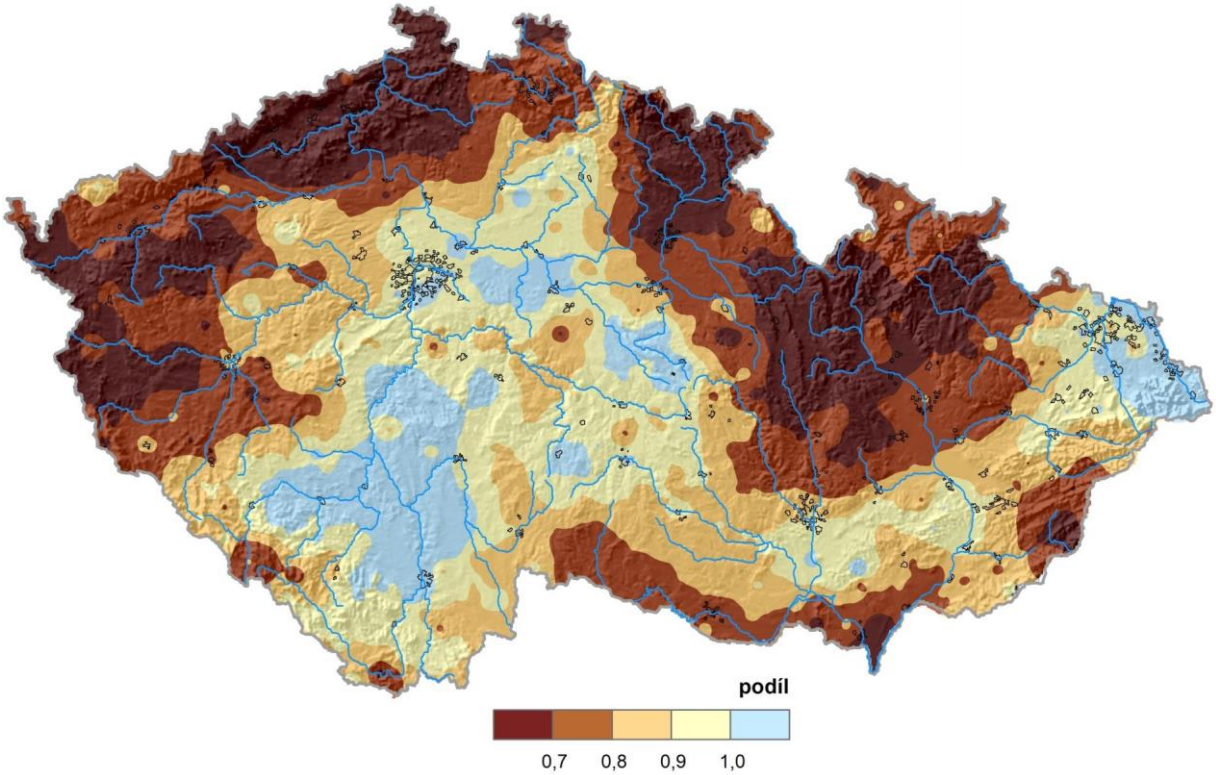
[125] *EKOTOXA (2019): Územní studie krajiny ORP Pardubice.*

Obrázek 43 Deficit srážek za období 2015–2019 vzhledem k dlouhodobému průměru 1961–2010

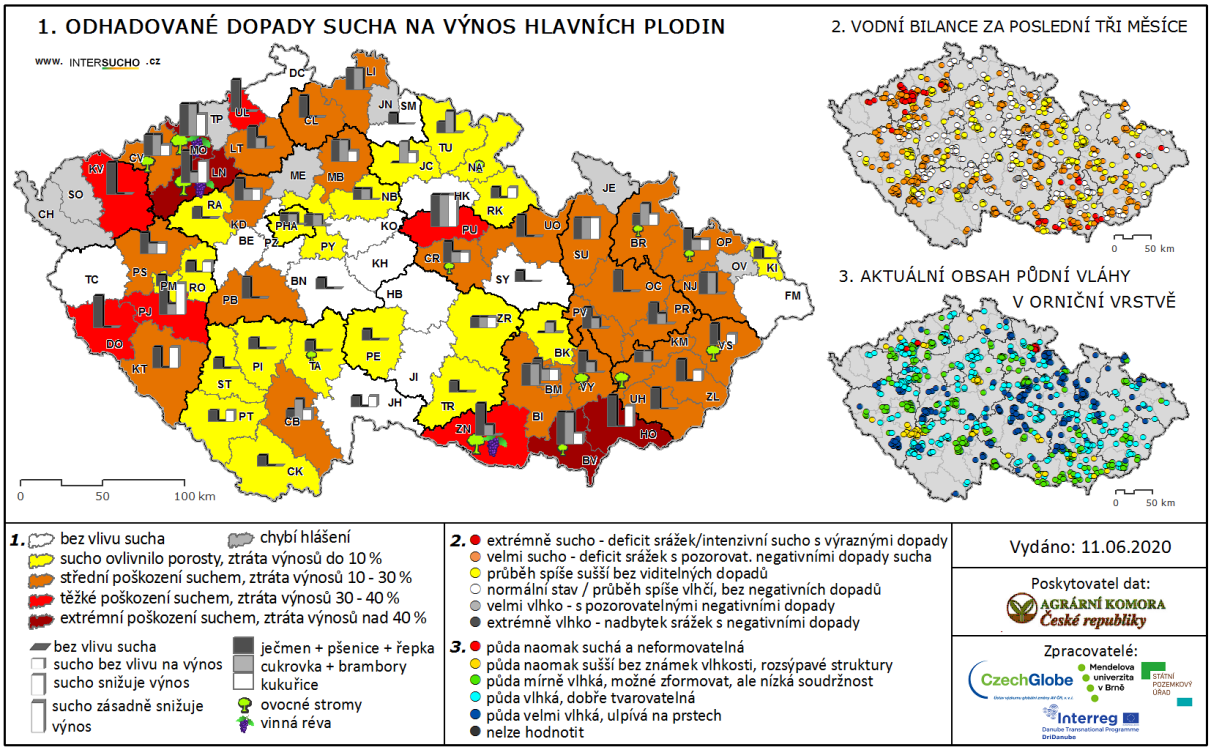
Zdroj: ČHMÚ

Obrázek 44 Podíl srážkového úhrnu na jaře 2020 vzhledem k dlouhodobému průměru 1961–2000

Zdroj: ČHMÚ

Obrázek 45 Odhadované dopady sucha na výnos hlavních plodin v roce 2020 (stav k 11. 6. 2020)

Zdroj: Intersucho.cz

Protipovodňová opatření

Území kolem řek je vždy všeobecně spojeno s rizikem povodní. V území Hradecko-pardubické aglomerace se jedná především o riziko v okolí Labe, Orlice, Chrudimky, Loučné a dalších menších vodních toků (Dědina, Bystřice, Novohradka, Bylanka, Podolský potok, Ředický potok). Žádné další významnější vodní toky, které by běžně hrozily povodněmi, se v území nevyskytují. V této souvislosti je třeba také brát v úvahu místní přívalové deště, které mohou způsobit místní záplavy v obcích (bleskové povodně). Tyto povodňové stavy na místních tocích, většinou bezejmenných, zatím nejsou zmapovány. Vymezené záplavové území stoleté vody (Q_{100}) v aglomeraci dosahuje celkové rozlohy 129 km^2 (9,9 % rozlohy aglomerace), dvacetileté vody (Q_{20}) 95 km^2 a pětileté vody (Q_5) 64 km^2.

V hradecké části aglomerace je vybudováno několik protipovodňových ochranných prvků, jako jsou ochranné hráze (Hradec Králové, Třebechovice pod Orebem, Jaroměř, Smiřice, Předměřice nad Labem, Lochenice) či poldry (Věkoše v Hradci Králové, Předměřice nad Labem, Lochenice, Sendražice, Jílovice). V roce 2019 byl realizován poldr v extravilánu osady Rodov (Smiřice) včetně souvisejících staveb protierozní ochrany, zpřístupnění a ozelenění. Dostatečný prostor k rozlivu řek poskytuje niva Orlice a zčásti i okolí toku Labe. PřP Orlice je pro svou polohu nad městem Hradec Králové dobrým řešením pro účely stabilizace toku před vstupem do města. Jako zásadní se jeví možnosti rozlivu toku do krajiny zejména u Orlice, která poměrně rychle reaguje na silné srážky v pahorkatině i v horách, ale zároveň rychle opadne. Severní část Hradce Králové (Rusek, Piletice a Pouchov) má před stoletou vodou ochránit plánovaná suchá retenční nádrž u Bukoviny na Librantickém potoce. Na Labi nad městem Hradec Králové i pod ním jsou dostatečné plochy pro rozliv. Ve SO ORP Hradec Králové jsou dále

naplánována tato protipovodňová opatření: suché nádrže ve Skalici, Plotištích nad Labem, Všestarech, Obědovicích a retenční nádrže na Chaloupské a Světské svodnici v Hradci Králové.[126]

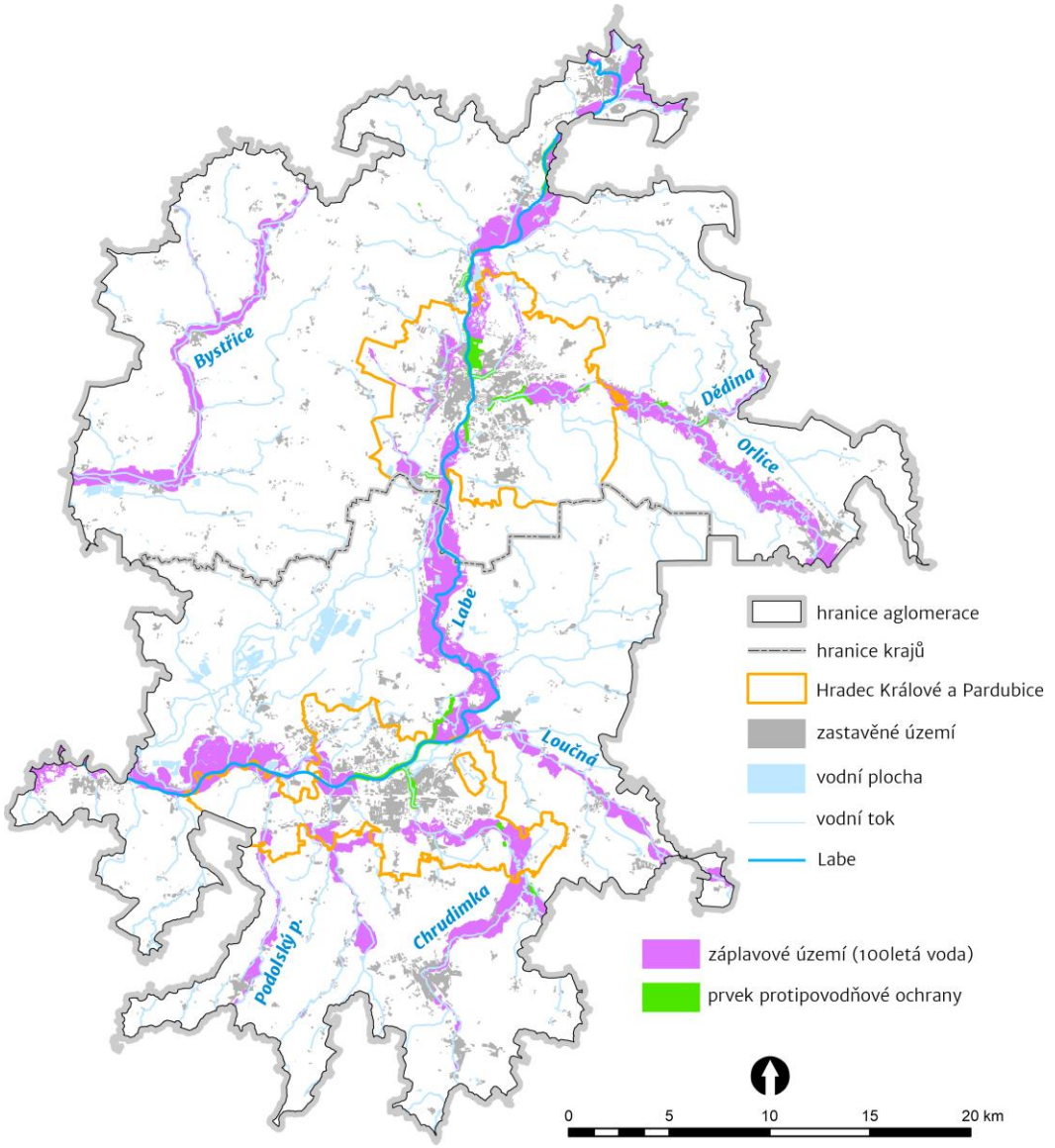
S rozvojem Pardubic bylo nutné přehodnotit protipovodňovou ochranu, poněvadž koryto Labe bylo schopno pojmout pouze cca dvacetiletou vodu. Postupem času byly po obou březích Labe i na Chrudimce (od soutoku Labe po železniční most) vybudovány ochranné (betonové a kamenné) zídky. Hlavní části protipovodňové ochrany města byly dokončeny před několika lety (ochranné zemní hráze doplněné mobilním hrazením), které ochraňují město před stoletou vodou. Ochráněna je také průmyslová zóna ve Starých Čívicích ležící na Podolském potoce. Pro řešení protipovodňové ochrany Pardubic je doporučena realizace tzv. mokrého poldru na Spojilském odpadu, který by měl vyřešit objem povodňové vlny o objemu 269 500 m^3. Projekt počítá se zadržením 200 800 m^3 v poldru a 4 800 m^3 v korytě vedoucím do poldru. Zbylých 64 tisíc m^3 se rozlije např. nad zúženými místy na Spojilském odpadu nad poldrem a do zatrubnění pod sídlištěm Dubina na Studáneckém potoce. Důležité je pracovat s modely chování kanalizační sítě (měření odtokových poměrů, rekonstrukce odlehčovacích stok apod.).

Pro území Chrudimi je v územním plánu navržen poldr, který by měl v případě potřeby zachytit vodu z nadměrných srážek nebo odtávajícího sněhu tak, aby nedocházelo k lokálním záplavám sídliště Na Šancích. Pro území obcí ve správním obvodu ORP Chrudim jsou navržena protipovodňová opatření v podobě úprav koryta, náhonů a břehové linie na řece Chrudimce a zároveň objektů na řece. V Zásadách územního rozvoje Pardubického kraje se uvažuje také o realizaci velkého poldru v katastru obce Třibřichy, který by před povodní ochránil obce ležící na říčce Bylance. Ochranu východní části Slatiňan před bleskovými povodněmi (v roce 2010 vytopila blesková povodeň 70 obytných domů) ze strany od obce Orel vyřeší výstavba obchvatu města a suchého poldru, který na něj bude navazovat.

Následující mapa (viz Obrázek 46) znázorňuje stav záplavových území a protipovodňové ochrany v Hradecko-pardubické aglomeraci.

[126] *Atelier T-plan, Vodohospodářský rozvoj a výstavba, Atelier V, České vysoké učení technické v Praze (2019): Územní studie krajiny správního obvodu obce s rozšířenou působností Hradec Králové.*

Obrázek 46 Záplavová území a protipovodňová ochrana v Hradecko-pardubické aglomeraci (stav k 22. 7. 2019)

Zdroj: Výzkumný ústav vodohospodářský T. G. Masaryka, ÚAP, vlastní zpracování, podkladová data Data50 ČÚZK, ÚAP ORP Hradec Králové a Pardubice, HEIS VÚV TGM (Hydroekologický informační systém Výzkumného ústavu vodohospodářského T.G. Masaryka)
Pozn.: Prvky protipovodňové ochrany (hráze, poldry) jsou znázorněny pouze za území správního obvodu ORP Hradec Králové a Pardubice

Adaptační opatření

K řešení problémů spojených s klimatickou změnou mohou přispět aktivity v oblasti adaptačních opatření, na které bude v programovém období 2021+ možné získat finanční prostředky prostřednictvím OP ŽP. V první polovině roku 2020 byly v Hradecko-pardubické aglomeraci na podkladě multikriteriální analýzy vymezeny prioritní oblasti adaptačních opatření (viz Obrázek 47). Jedná se o území, kde se již v současnosti vyskytují problémy způsobené klimatickou změnou a zároveň oblasti, kde je možné současnou situaci zlepšit v závislosti na vhodných přírodních podmínkách. Na těchto územích, kterých bylo vybráno celkem 10, by bylo vhodné rovněž realizovat pilotní opatření.[127]

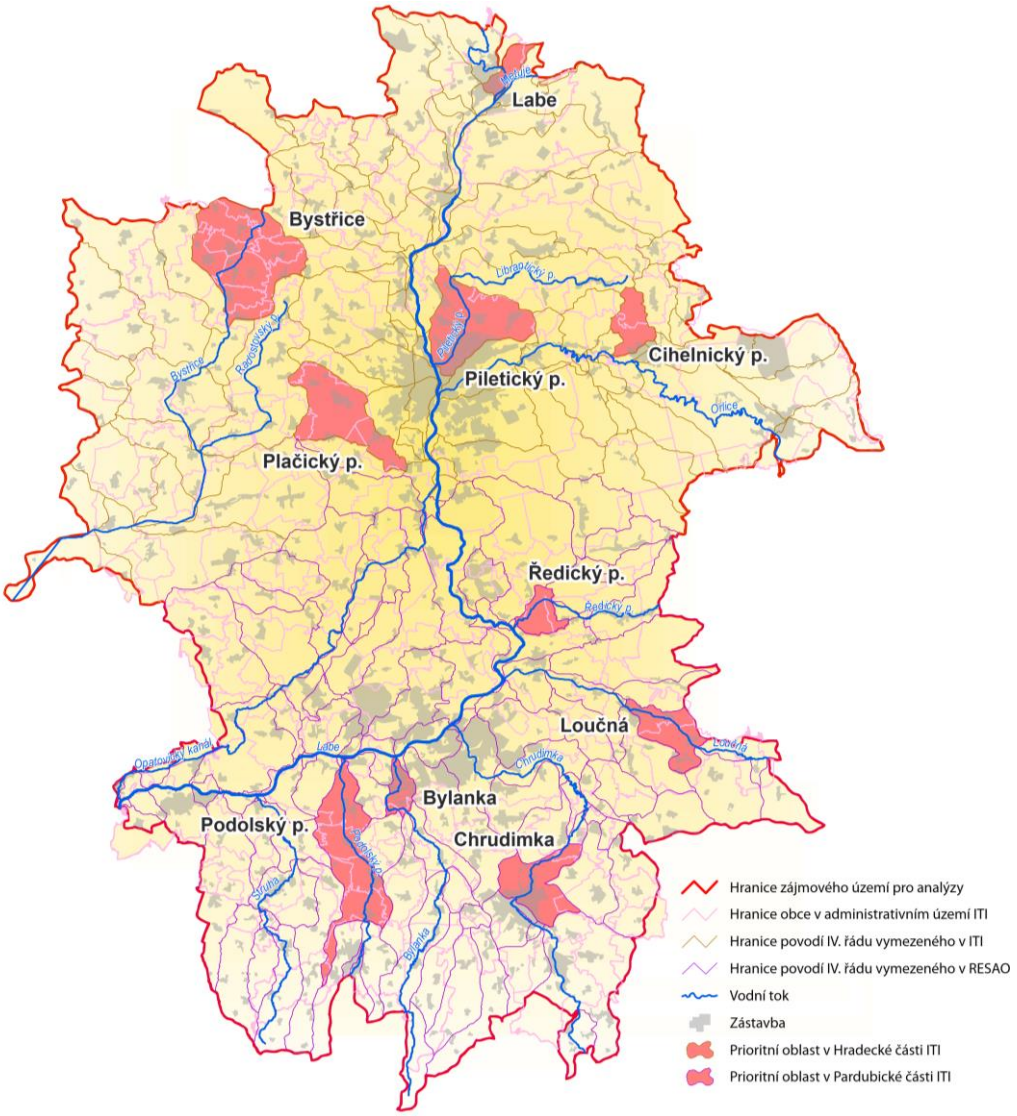
[127] *Envicons s.r.o. (2020): Vymezení prioritních oblastí adaptačních opatření v rámci ITI Hradecko-pardubické aglomerace.*

V rámci adaptačních opatření je kladen důraz na zvýšení retenční schopnosti krajiny formou přírodě blízké revitalizace vodních toků, zakládání rybníků, mokřadů apod.

V hradecké části aglomerace se jedná o oblasti řek Labe a Bystřice a oblasti Plačického, Piletického a Cihelnického potoka. Tyto vykazují významnou míru intenzivního zemědělského využití. V okolí Stěžer je možno identifikovat opakující se dopady povodní z přívalových srážek. Povodí Piletického potoka má vysokou míru upravenosti celé hydrografické sítě a jsou zde připravována revitalizační opatření. V části povodí Bystřice (území obce Sovětice) je možno identifikovat projevy dopadů povodní z přívalových srážek se zpracovaným návrhem opatření a možností zahájení pozemkových úprav. Cihelnický potok má velký potenciál ke komplexnímu řešení při kombinaci opatření v intravilánu a extravilánu. Ve spojené nivě Metuje a Labe se mimo jiné nachází Josefovské louky, s jejichž rozvojem je možno spojit komplexní projekty.

V pardubické části aglomerace se jedná o oblasti řek Chrudimka a Loučná, říčky Bylanka a Ředického a Podolského potoka. Prioritní oblasti Podolský potok a Ředický potok se protínají s projektem Pardubického kraje, resp. Institutu environmentálních výzkumů a aplikací Regionální strategie adaptačních opatření (ReSAO) z roku 2019 a v současnosti zde již postupně probíhá návrh opatření. Součástí prioritní oblasti Chrudimka je také problematické povodí nad sídlištěm Stromovka. Dolní úsek Bylanky je výrazným způsobem antropogenně ovlivněn a existují zde záměry na zlepšení současného stavu. Celé území podél dolního úseku Loučné má velký potenciál k retenci vod v široké nivě.

Obrázek 47 Vymezení prioritních oblastí adaptačních opatření v rámci Hradecko-pardubické aglomerace v roce 2020

Zdroj: Envicons s.r.o., vlastní úpravy

2.1.11.7 Ekologická rizika a hluk

Podle systému evidence kontaminovaných míst (SEKM) Ministerstva životního prostředí[128] je na území Hradecko-pardubické aglomerace evidováno přes 150 míst, resp. starých ekologických zátěží, u nichž byla potvrzena kontaminace s různou mírou závažnosti (viz Obrázek 48). Z toho u poloviny z nich je kontaminovaná plocha větší než 2 000 m^2. Za starou ekologickou zátěž se považuje závažná kontaminace horninového prostředí, podzemních nebo povrchových vod, ke které došlo nevhodným nakládáním s nebezpečnými látkami v minulosti. Zjištěná kontaminace je považována za starou ekologickou zátěž pouze v případě, že původce kontaminace neexistuje nebo není znám. Kontaminovaná místa mohou být rozmanitého charakteru – může se jednat o skládky odpadů, průmyslové a zemědělské areály, drobné provozovny, nezabezpečené sklady nebezpečných látek, bývalé vojenské základny či území postižená těžbou nerostných surovin. Celkem 45 kontaminovaných lokalit v aglomeraci je evidovaných jako skládka.

[128] *Ministerstvo životního prostředí (2020): Systém evidence kontaminovaných míst.* http://www.sekm.cz/

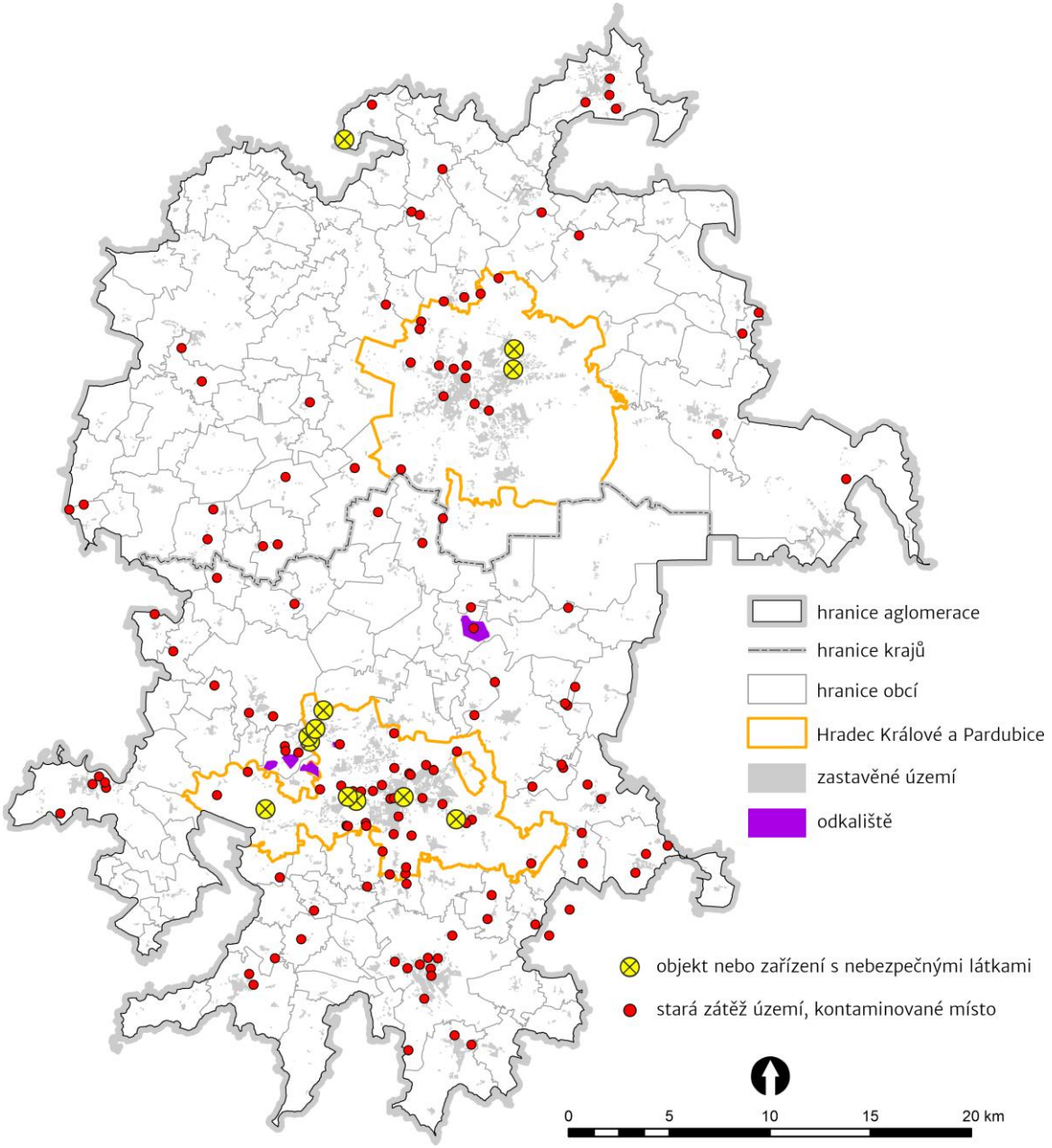
Nejvíce ekologických zátěží se v aglomeraci vyskytuje na území měst Hradec Králové, Pardubice, Chrudim a v jejich okolí. V Hradci Králové se jedná se o kontaminované plochy původních i stávajících velkých závodů (ČKD Plotiště, bývalá plynárna, bývalá dechtochema, lokalita bývalé skládky tuhého komunálního odpadu Rusek, areál PROFER PLUS s.r.o., Správčice obalovna, Plačice obalovna aj.). Další ekologické zátěže jsou evidovány např. v Jaroměři a Josefově (4 potvrzená kontaminovaná místa), obcích mikroregionu Urbanická brázda nebo v okolí Chlumce nad Cidlinou.

Nejvíce kontaminovaných míst se nachází na území Pardubic, a to 36. Jedná se o průmyslové areály (PARAMO, TESLA, Galvanovna Staré Hradiště, Automatické mlýny, lihovar, kávoviny, Mazutové hospodářství Černá za Bory, areál Prokop, průmyslový areál u Dražkovic, bývalý Státní statek Pardubicko Dražkovice, Vrtálna areál prádelny a čistírny), bývalé kasárny (Masarykova kasárna, Hůrka), letiště, věznice či skládky (Černá za Bory, Svítkov, Polabiny). Jedna z největších ekologických zátěží se nachází v severozápadní části města Pardubice v katastru Semtína a Rosic nad Labem a na katastru obce Rybitví (ALIACHEM a.s, o.z. SYNTHESIA), kde se navíc vyskytuje nejvíce odkališť v celé aglomeraci. V srpnu roku 2018 byly ukončeny technické práce v rámci sanace laguny železitých kalů. Práce navazovaly na sanaci laguny betasmoly a I. etapu sanace lagun železitých kalů. V současné době zbývají ještě některé lokality k dořešení a sanaci, bezprostřední ohrožení okolí dle pravidelného monitoringu nehrozí. Na území města Chrudim patří mezi hlavní ekologické zátěže Transporta – nový i starý závod, bývalý sklad POR, bývalá plynárna, stará skládka odpadů a bývalé sběrné suroviny na ulici Malecká, Topol – obalovna, Benzina s.r.o. ČSPHM[129] Chrudim, bývalá kalová pole podniku Elite, areál bývalého Průmstavu, ČKD Kutná Hora, a.s. – Slévárna a strojírna Chrudim či bývalý pivovar.

Mezi lokality s největší prioritou A3 dle SEKM (potvrzeno aktuální neakceptovatelné zdravotní riziko vyplývající z kontaminace lokality při jejím současném způsobu využívání nebo potvrzeno šíření kontaminace hrozící vznikem neakceptovatelného zdravotního rizika) patří v aglomeraci 6 lokalit, a to PARAMO a.s. (areál svaté Trojice, Vlečka), Vrtálna areál prádelny a čistírny a Benzina s.r.o. ČSPHM Pardubice – Chrudimská v Pardubicích, Benzina s.r.o. ČSPHM Jaroměř, Transporta – starý závod v Chrudimi a Vodní zdroj Třebechovice pod Orebem – Bědovice. Všechny tyto lokality představují významnou hrozbu pro podzemní vody. Např. v Bědovicích byla podzemní voda kontaminována nebezpečným herbicidem – atrazinem, který je toxický jak pro člověka, tak zejména pro zvířata. V lokalitě bývalé čerpací stanice Benzina a distribučního skladu pohonných hmot na okraji Jaroměře zase přetrvává masivní znečištění pozemních vod ropnými látkami.

[129] *čerpací stanice pohonných hmot*

Obrázek 48 Kontaminovaná místa, staré ekologické zátěže a objekty s nebezpečnými látkami na území Hradecko-pardubické aglomerace v roce 2020

Zdroj: MŽP, ÚAP, vlastní zpracování, podkladová data Data50 ČÚZK a ÚAP ORP Hradec Králové a Pardubice

Provozovatel podniku má na základě zákona č. 224/2015 Sb., o prevenci závažných havárií povinnost zpracovat seznam umístěných nebezpečných látek. Takových objektů nebo zařízení se na území aglomerace nachází celkem 11, většina z nich je v Pardubicích. V hradecké části aglomerace jde o sklad státního podniku ČEPRO, a.s. u Hořiněvsi a objekty firem Kingspan a.s. a PROFER PLUS, s.r.o. v Hradci Králové. V pardubické částí aglomerace se jedná o areály pardubických podniků PARAMO, a.s., Synthesia, a.s., Explosia a.s., UNIPETROL DOPRAVA, s.r.o. (vlečka Synthesia a vlečka PARAMO), KYB Manufacturing Czech s.r.o., TOPEK – Oil.cz, a.s., DEXTRA X, a.s. a Výzkumný ústav organických syntéz a.s. v Rybitví.

Potenciální riziko v území představují tzv. boletické panely. Jedná se systémy lehkých obvodových zateplovacích plášťů budov skládající se ze sendvičových panelů s obsahem azbestu. Problematické

jsou hlavně neodborně prováděné demontáže boletických panelů, při kterých dochází k uvolňování silně karcinogenního azbestu do ovzduší a okolního prostředí. Původní zateplení navíc nevyhovuje současným požadavkům na tepelně izolační vlastnosti konstrukce. Boletické panely se v aglomeraci v současnosti vyskytují především na budovách základních a mateřských škol. Využívány byly taktéž na administrativních a obchodních budovách. Jen v Hradci Králové je evidováno nejméně pět mateřských škol s těmito panely, mezi nimi jsou např. MŠ Věkoše či MŠ Milady Horákové. Boletické panely jsou taktéž součástí Hotelu Stadion či budov Harmonie v Hradci Králové. V Pardubicích se boletické panely nacházejí např. na budově Krajské hygienické stanice Pardubického kraje. Objekty na území aglomerace obsahující boletické panely jsou postupně sanovány či rekonstruovány v rámci zateplování fasády.

Řešení starých ekologických zátěží má pozitivní dopad na ochranu zdraví obyvatel, životní prostředí, kvalitu vod (zdroje pitné vody), kvalitu půd apod. Existence velkého množství zátěží v území je realitou, jejich rychlé a systematické řešení je však zcela nad rámec finančních a technologických možností místních aktérů. Problematice ekologických zátěží je tedy zapotřebí věnovat se soustavně a dlouhodobě, neboť představují významné ohrožení kvality životního prostředí regionu. Stejná situace panuje ohledně problematiky brownfields (viz kapitola 4.2 Podnikatelská aktivita).

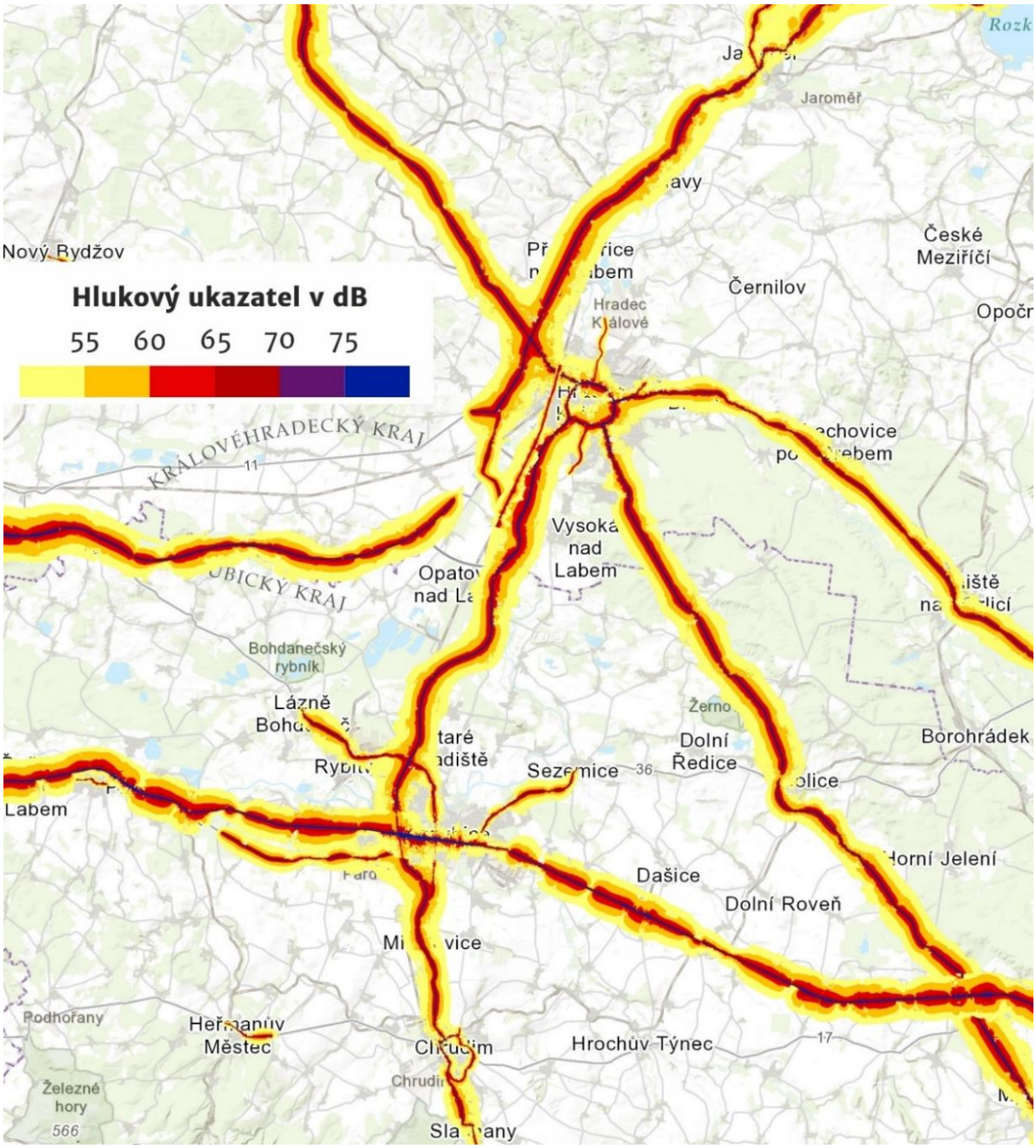
Těžba nerostných surovin je úzce spjata s geologickou stavbou a geologickým vývojem území. V Hradecko-pardubické aglomeraci je četně prováděna těžba písků a štěrkopísků v říčních terasách. Dále se jedná o těžbu cihlářské hlíny a ložiska stavebního kamene – opuky. Těžební prostory jsou koncentrovány v okolí Bělče nad Orlicí (Marokánka), Čeperky, Dolan, Smiřic, Obědovic, Kratonoh a Roudnice. Písníky, u kterých již byla těžba ukončena, procházejí rekultivací pro následné využití pro volnočasové aktivity obyvatel a sportovní rybolov. Těžba nerostných surovin významně ovlivňuje celkové využití krajiny. Těžbou písků dochází ke změnám reliéfu včetně záboru půd, změnám vegetace, zvyšuje se prašnost, hluk a intenzita těžké dopravy. Místy má těžba písků i pozitivní dopady. Příkladem může být pískovna Marokánka, kde se díky těžbě daří řadě unikátních druhů, zejména kolonii kudlanky nábožné. Nevhodná rekultivace spojená s monokulturami, nepůvodními a ruderálními druhy rostlin může tato cenná společenstva zničit.

Velký negativní vliv vzhledem k životnímu prostředí a kvalitě života obyvatel představuje narůstající doprava v aglomeraci. Současné ohrožení spočívá v nárůstu hladiny hluku a trvalé překračování imisních limitů vlivem stále rostoucího objemu automobilové a železniční dopravy a přepravy, a to především ve městech a obcích lokalizovaných podél hlavních dopravních tranzitních tras, jak je zřejmé z hlukové mapy (viz Obrázek 49). Protihlukové stěny jsou doménou hlavně novostaveb nebo zmodernizovaných úseků. Tam, kde protihlukové bariéry chybí, se hluk rapidně rozléhá do okolí. Dvě největší města v aglomeraci, Hradec Králové a Pardubice, jsou hlukem neúměrně zatížena. V Hradci Králové bylo v roce 2017 dle hlukových map Ministerstva zdravotnictví[130] vystaveno hluku nad 50 dB, který je základním limitem pro venkovní hluk, 46 tisíc obyvatel (polovina obyvatel města), z toho hluku nad 70 dB byly vystaveny bezmála 2 tisícovky obyvatel, což odpovídá 2 % obyvatel města. Podle odborných zdravotnických vyjádření má hluk na úrovni 70 dB již trvalé negativní účinky na zdraví. V Pardubicích bylo v roce 2017 vystaveno hluku nad 50 dB 40 tisíc obyvatel (43 % obyvatel města), z toho více než 70 dB je vystaveno 1 900 obyvatel, což stejně jako u Hradce Králové znamená 2 % obyvatel města. Jednou z možností, jak snížit intenzitu hluku z dopravy, jsou již zmíněné protihlukové stěny, které sice zabraňují šíření hluku do krajiny a snižují nežádoucí působení hluku na obyvatelstvo, ale mají negativní dopad na krajinný ráz a znehodnocují přilehlé pozemky. Alternativou ke konvenčním protihlukovým stěnám je u železnic realizace protihlukových opatření přímo u zdroje hluku (výměna

[130] *Ministerstvo zdravotnictví ČR (2017): Hlukové mapy. https://geoportal.mzcr.cz/SHM/*

brzdových špalíků, protihlukové a kolejnicové absorbéry, kolejnicové podložky apod.), u silnic zase pokládaní modernějšího tiššího asfaltu nebo výstavba speciálních bariér s absorpčními materiály. K dalším možnostem, jak snížit dopad hluku na obyvatele, je zlepšení zvukoizolačních schopností plášťů budov (výměna oken, dodatečná izolace stěn, případně doplněné systémy odvětrání budov).

Obrázek 49 Hluková mapa Hradecko-pardubické aglomerace v roce 2017

Zdroj: Ministerstvo zdravotnictví, vlastní úpravy

2.1.11.8 Odpadové hospodářství

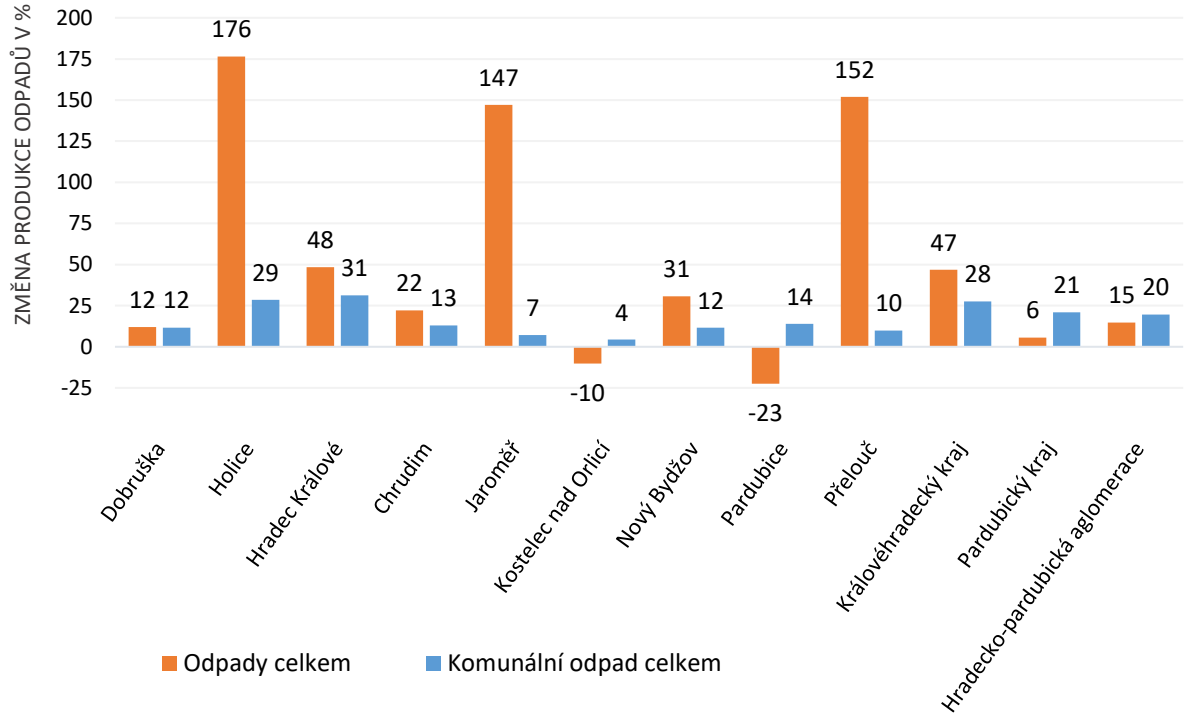
Dalším environmentálně negativním jevem posledních let je nárůst množství produkovaných odpadů a nakládání s nimi. I když legislativa upřednostňuje předcházení vzniku odpadů, jejich separaci a následnou recyklaci a materiálové, resp. energetické využívání odpadů, před jejich ukládáním na skládky, v praxi, zejména z ekonomického hlediska, převažuje u netříděného komunálního odpadu

skládkování. Některé dříve založené skládky bez patřičného technického opatření dnes představují ekologické hrozby zejména možným průsakem znečišťujících látek do půdy a podzemních vod (viz kapitola 12.7 Ekologická rizika a hluk). Systém nakládání s odpady je v oblasti upraven příslušnými obecně závaznými vyhláškami daných obcí a plány odpadového hospodářství měst (v aglomeraci se jedná zejména o plány obou statutárních měst, Chrudimi, Jaroměře a Přelouče). Nakládání s odpady je též v souladu s Plánem odpadového hospodářství ČR, Pardubického a Královéhradeckého kraje. V roce 2020 byla pro území Hradecko-pardubické aglomerace zpracována Analýza odpadového hospodářství.[131]

Z údajů za roky 2014–2018, jež zobrazuje Graf 93, je patrné, že celková produkce odpadu na území Hradecko-pardubické aglomerace roste (o 14,8 % oproti roku 2014). Celkem zde bylo v roce 2018 vyprodukováno bezmála 1,2 milionu tun odpadu. Ze správních obvodů ORP (pouze obce na území aglomerace) došlo k nejvyššímu nárůstu u SO ORP Holice, Přelouč a Jaroměř, naopak k poklesu došlo u SO ORP Pardubice (o více než pětinu) a Kostelec nad Orlicí (o více než 10 %). Rapidně roste i produkce komunálního odpadu (KO). V letech 2014–2018 vzrostla v aglomeraci o bezmála čtvrtinu (19,6 %). Celkem bylo v roce 2018 v obcích aglomerace vyprodukováno 184 tisíc tun KO. Nárůst byl ve srovnání s Královéhradeckým (27,5 %) a Pardubickým (20,9 %) krajem nižší. Zároveň roste objem KO v přepočtu na 1 obyvatele. V aglomeraci bylo v roce 2018 vyprodukováno 540 kg KO (nárůst o 17,9 % oproti roku 2014). Produkce KO je závislá především na růstu spotřeby a životní úrovně. Lze tedy předpokládat, že celková produkce KO poroste i nadále, ale postupně se bude měnit zastoupení jednotlivých skupin odpadů. Produkce směsného komunální odpadu (SKO) v posledních letech spíše stagnuje (v roce 2018 měl SKO cca 45% podíl na celkové produkci KO v aglomeraci). Ve srovnání s průměrem obcí ČR (196 kg na 1 obyvatele) je v obcích aglomerace (242 kg) relativně vysoká. KO, včetně obalových odpadů z obcí, produkovaný pouze obcemi, představuje cca 70–75 % z celkové produkce, zbytek KO je produkován ostatními původci mimo obce. Pro plánování výstavby nebo modernizace zařízení pro nakládání s odpady je důležitá znalost celkové produkce zpracovávaných odpadů. Pro sběrné systémy a zajištění dostatečné míry třídění KO je základním údajem produkce KO a jeho složek z obcí.

[131] *RNDr. Martina Vrbová, Ph.D. (2020): Analýza odpadového hospodářství v území Hradecko-pardubické aglomerace.*

Graf 93 Rozdíl celkové produkce odpadu a komunálního odpadu ve SO ORP obcí s rozšířenou působnosti na území Hradecko-pardubické aglomerace, Královéhradeckém a Pardubickém kraji mezi roky 2014 a 2018

Zdroj: Analýza odpadového hospodářství v území Hradecko – pardubické aglomerace, Magistrát města Hradec Králové, vlastní výpočet a zpracování

Na nárůstu produkce odpadů se nejvíce podílí stavební a demoliční odpady, které zároveň tvoří polovinu z celkové produkce odpadů v aglomeraci. Odpadem ze stavebnictví se rozumí odpady z pozemních staveb, z dopravních a inženýrských staveb a jejich provozů nebo z výroby stavebních hmot. Jejich množství narostlo i díky výstavbě dálnice D11 v úseku Smiřice – Jaroměř v Královéhradeckém kraji. Druhou nejvýznamnější skupinou jsou KO (18,9 %). Relativně vysoký podíl na celkové produkci odpadu vykazují odpady ze zařízení na zpracování odpadů a odpady z ČOV (14,5 %). Významnými původci odpadů na území aglomerace jsou podniky lehkého průmyslu (činné hlavně v oblasti elektrotechniky a spojových zařízení) a zdravotnictví (nemocniční odpad). Nezanedbatelnými původci jsou i nadále chemický, strojírenský a potravinářský průmysl. Do budoucna bude vhodné zaměřit se na přijetí opatření k snížení produkce nebezpečných odpadů.

Na území aglomerace je v provozu 31 sběrných dvorů jako zařízení podle zákona o odpadech. Kapacita separačních dvorů v některých městech nedostačuje (Chrudim) a je nutná jejich modernizace. Především v blízkosti některých velkých sídlišť separační dvory zcela chybí (Hradec Králové). Původní zákaz skládkování v roce 2024 platný pro SKO, recyklovatelné a využitelné odpady se nejeví jako reálný a lze předpokládat jeho posun na pozdější dobu. Dá se očekávat, že právní úprava bude alespoň částečně sledovat cíle EU k recyklaci KO. Obec je povinna zajistit, aby odděleně soustřeďované recyklovatelné složky KO tvořily v kalendářním roce 2025 a následujících letech alespoň 60 %, v kalendářním roce 2030 a následujících letech alespoň 65 % a v kalendářním roce 2035 a následujících letech alespoň 70 % z celkového množství KO, který je v daném kalendářním roce původcem. Obce se musí připravit na postupné směřování k tzv. cirkulární ekonomice (oběhové hospodářství). Od roku 2015 byla zavedena povinnost třídění bioodpadů, od ledna 2020 musely obce zajistit třídění tuků a olejů.

V aglomeraci jsou průběžně připravovány a realizovány projektové záměry v oblasti odpadového hospodářství, zejména sběrné dvory ve městech a obcích (Hradec Králové – Moravské Předměstí/Nový Hradec Králové, Pardubice), třídící a čistící linky (Pardubice, Týniště nad Orlicí – záměr Modernizace zařízení k využívání, odstraňování použitých obalů a odpadu), kompostárny (Hradec Králové), bioplynové stanice (BPS Jaroměř – víceúčelová zemědělská hala) apod.

Stále narůstá počet středisek na úpravu stavebních odpadů, která jsou vybavena stabilním strojním zařízením. Průběžně vznikají zařízení na sběr, výkup a úpravu autovraků a dalších druhů využitelných odpadů. Ve spolupráci krajů a firem zabývajících se odpadovým hospodářstvím (např. Marius Pedersen a.s., EKO-KOM a.s., ASEKOL a.s., ELEKTROWIN a.s.) probíhají projekty (např. Čistá obec, čisté město, čistý kraj) na zvýšení míry separace a využití odpadů a také vzniká řada projektů na řešení zařízení na využívání biologicky rozložitelných odpadů včetně kalů z komunálních ČOV (kompostování, bioplynové stanice).

Řada měst a obcí investovala do domácích kompostérů a do komunitních kompostáren a tím předcházejí vzniku biologických odpadů, což je žádoucí trend a měl by být maximálně podporován. Ve městech i obcích jsou umístěny kontejnery seskupené do tzv. separačních hnízd, která jsou tvořena třemi základními druhy kontejnerů – papír, sklo, plasty, někde i kontejner na sběr elektroodpadu a textilu. Ve větších obcích a městech fungují sběrné dvory, kam je možné odevzdávat biologický, nebezpečný a objemný odpad a elektrozařízení z domácností určená ke zpětnému odběru. Navíc přibývají i kontejnery na jedlé oleje a tuky. V centrech větších měst je problém s prostory pro další umístění separačních hnízd (i vzhledem k historické zástavbě) tak, aby byly pro občany v dostupné vzdálenosti. Na veřejných prostranstvích, kde to umožňují stavebně-technické podmínky, je snaha o budování podzemních kontejnerových stanovišť. Na území aglomerace je taktéž v provozu 99 sběren a výkupen odpadů. V systému odpadového hospodářství nejsou výkupny stabilním prvkem sběrných systémů, protože fungují pouze na základě poptávky po konkrétních surovinách.

Odpadové hospodářství pro město Hradec Králové zajišťuje společnost Hradecké služby a.s., což je společný podnik statutárního města Hradec Králové a společnosti Marius Pedersen a.s. Komunální odpad je svážen na překládací stanici Temešvár, kde dochází k jeho třídění. Občané mohou vedle toho využít k odložení odpadu 4 sběrné dvory na území města (v plánu je výstavba 5. dvora). V posledních letech se rozšiřuje oddělené shromažďování a svoz biologického odpadu od občanů. Odpad z městské zeleně od TECHNICKÝCH SLUŽEB HRADEC KRÁLOVÉ a bioodpadů od občanů se kompostuje (komunitní kompostování) na kompostárně umístěné na letišti. Nebezpečné odpady (rozpouštědla, detergenty, barvy, minerální oleje, baterie, akumulátory atd.) mohou občané odkládat na sběrných dvorech, 2x ročně (jaro, podzim) probíhá mobilní svoz. Kapacity i počet separačních dvorů jsou v Hradci Králové dostatečné. Existují však sídliště, kde sběrné dvory zcela chybí (Moravské Předměstí, Třebeš). Vysoká pozornost je kladena na oddělený sběr nebezpečného odpadu z KO. V posledních letech byl výrazně posílen sběr textilního a oděvního odpadu a sběr a svoz biomasy ke kompostování i k dalšímu využití. V roce 2016 byl zahájen projekt Třídíme v Hradci, který se dotýká cca 25 tisíc obyvatel, jehož podstatou je změna intervalu svozu SKO na 1x dva týdny a individuálního třídění odpadů přímo u jednotlivých nemovitostí. Město si od tohoto projektu slibuje výrazné snížené celkového množství KO. Díky projektu došlo v roce 2017 k poklesu množství SKO o téměř 16 % oproti průměru za roky 2012–2015. Na 1 obyvatele bylo v roce 2019 vyprodukováno 169 kg KO. Naproti tomu došlo k celkovému nárůstu (o desítky %) svezeného KO, jenž je možné recyklovat (papír, plasty, sklo), a bioodpadu, a to v řádech stovek tun. Na konci roku 2019 byly na území města rozmístěny nádoby pro ukládání kovových obalů a jedlých olejů. Město v budoucnosti plánuje vytvořit jednotnou koncepci veřejných stanovišť, revitalizovat existující stanoviště nebo pilotně ověřit ekonomickou a technickou náročnost plošného zavedení podzemních kontejnerových stání. V průběhu roku 2020 je v plánu otevření dvou speciálních

míst určených k darování a následnému prodeji předmětů (tzv. RE-USE POINT) ve sběrných dvorech Na Brně a Bratří Štefanů. Ve spolupráci s městskou společností Městské lesy Hradec Králové a.s. budou vybrané peníze následně určeny k výsadbě nových stromů na městských pozemcích.

Ve městě Pardubice se svozem směsného odpadu zabývají Služby města Pardubic a.s. Obyvatelé mohou využít i 9 sběrných dvorů, kde je možno ukládat i nebezpečný odpad. KO je svážen a lisován na překladišti odpadu v Dražkovicích, odkud je odvážen na skládku ve Chvaleticích. Ve stejném místě je provozována i kompostárna, v roce 2018 do ní byly odvezeny téměř 3 tisíce tun bioodpadu. Problémem je zajištění bezkolizního odtoku odpadních vod z plochy kompostárny a překladiště. Inertní materiál jako např. odpad ze stavebnictví je možné odkládat na skládce v Časech (firma Cihelna Časy s.r.o.) a na skládce v Mikulovicích (firma GAMO Pardubice s.r.o.). V roce 2019 bylo ve městě celkově vyprodukováno 26,7 tisíc tun odpadu, z toho 15,7 tisíc tun SKO (58,6% podíl), což je oproti roku 2014 nárůst o přibližně 900 tun (cca 3,4 %). U SKO nedošlo k téměř žádné změně množství sesbíraného odpadu (pokles o pouhých 0,2 %). Na 1 obyvatele bylo v roce 2019 vyprodukováno 295 kg KO, což je o 14 % méně, než byl průměr za Pardubický kraj (343 kg) v roce 2018 a o bezmála 16 % nižší hodnota, než byl průměr za ČR (350 kg) v roce 2018. V Pardubicích, podobně jako v Hradci Králové, taktéž došlo k celkovému nárůstu (o desítky %) svezeného odpadu, jenž je možné recyklovat (papír, plasty, sklo), a bioodpadu, opět v řádech stovek tun. Vzrostla i produkce nebezpečných odpadů, a to o 4 % na celkových 110 tun v roce 2019. Naproti tomu o necelých 7 % pokleslo množství stavební suti. Uvedené hodnoty nezahrnují odpad od firem na území města, odpad z okolních obcí a odpad ze sběren druhotných surovin na území města. Město v budoucnosti plánuje vytvořit jednotnou koncepci veřejných stanovišť, revitalizovat existující stanoviště nebo pilotně ověřit ekonomickou a technickou náročnost plošného zavedení podzemních kontejnerových stání. Stávající technické zázemí nakládání s odpady pro Pardubice umístěné v Dražkovicích již nemá potenciál dalšího rozvoje. Vzhledem k těmto skutečnostem byly zahájeny přípravné práce pro zbudování nového integrovaného Centra pro komplexní využití odpadů (CEKVO), které bude sloužit pro město Pardubice a jeho zázemí. Základem bude zřízení dotřiďovací linky primárně KO, na niž budou navázány firmy umístěné přímo v areálu, které budou zpracovávat materiálový výstup z dotřiďovací linky. Bude se jednat například o sklo, textil, tetrapak, plast atd., a to v návaznosti na zaměření zapojených firem. Cílem CEKVO bude upcyklovat[132] alespoň 40 % dovezeného odpadu. Navrhovanými technologiemi CEKVO jsou velkokapacitní sběrný dvůr pro sběr a další úpravu objemných odpadů, KO a dalších druhů odpadů, kapacitní kompostárna s možností hygienizace, poloautomatická dotřiďovací linka na úpravu recyklovatelných odděleně sbíraných KO, střepiště pro shromažďování skleněných odpadů, překládací stanice pro přepravu SKO a dalších vhodných odpadů k využití do vzdálenějších spaloven (Praha, Mělník apod.) nebo odstranění na jiných skládkách, kapacitní autovrakoviště pro město s možností částečné demontáže autovraků, linka na výrobu alternativních paliv a sdílené zpracovatelské centrum. Důležitou součástí projektu je i soutěžní inkubátor pro vývoj dalších řešení odpadové problematiky.

V Chrudimi a přilehlých obcích zajišťuje svoz SKO, bioodpadu, nebezpečného a velkoobjemového odpadu společnost Technické služby Chrudim 2000 spol. s r.o. Odpad je ukládán na skládku v Nasavrkách. Technické služby rovněž zajišťují provoz sběrného dvora a skládky Podhůra. Začátkem června 2019 bylo v prostorách sběrného dvora zprovozněno Re-use centrum, jež si klade za cíl opětovné využití starých, ale stále funkčních, věcí, které už doma lidé nepotřebují. Z důvodu nedostatečné kapacity sběrného dvora chystá město 100–150 milionovou investici, během které

[132] *Rozdíl mezi upcyklací a standardní výrobou je v používaných materiálech. Standardní výrobní procesy většinou vyžadují nové suroviny. Principy upcyklace potřebu nových surovin neobsahují, protože využívají již jednou vyrobených materiálů. Je důležité nezaměňovat novou výrobu využívající recykláty (produkt z recyklovaného tříděného odpadu) s produkty upcyklace. Upcyklace využívá materiály ještě před tím, než se odpady stanou.*

budou na zelené louce o ploše 2,5 ha realizována zařízení jako velký separační dvůr s dotříďováním odpadů, překladiště a kompostárna.

Na území aglomerace se nachází několik skládek KO, inertního a nebezpečného odpadu, z nichž mezi nejvýznamnější patří skládka nebezpečného odpadu Lodín. Dále se jedná o skládky STOH v Rybitví a Opatovicích nad Labem (slouží pouze pro potřeby společnosti Elektrárny Opatovice, a.s.). Velká část odpadů je ale skládkována mimo území aglomerace. Královéhradecko a Pardubicko sváží převážnou část komunálního odpadu na skládku ve Chvaleticích – Zdechovicích, Chrudimsko sváží odpad do Nasavrk. Všechny jmenované skládky využívají energii skládkového plynu vznikajícího anaerobním rozkladem jako alternativní zdroj energie (v kogenerační jednotce je přeměňován na elektrickou energii dodávanou do sítě). Životnost těchto skládek je časově a kapacitně omezená. Např. u skládky v Nasavrkách je odhadována jen na několik let (plánuje se rozšíření kapacity na 1,05 milionů m^3), ve Chvaleticích na cca 15 let (plánuje se rozšíření kapacity až na 5 milionů m^3).

Alternativou ke skládkám může být zvýšení podílu energeticky nebo materiálově využitého odpadu (v roce 2018 bylo tímto způsobem využito 39 % komunálního odpadu, u obcí to bylo až 47 %, zbytek se likviduje na skládkách). Energetické využití a spalování odpadů je v území minimální. Zatím jediným zařízením na energetické využití odpadů v aglomeraci je bioplynová stanice (instalovaný výkon 1 732 kW) společnosti AGRO CS a. s. na okraji Jaroměře. Vyrobená elektrická energie je dodávána do sítě, tepelná energie je využita na ohřev fermentačních nádrží a na vytápění cca 700 bytových jednotek města Jaroměř. Významným subjektem s dopadem do aglomerace (nachází se již mimo aglomeraci v Prachovicích) je firma CEMEX Czech Republic, s.r.o., která od roku 2013 přijímá jako náhradu za fosilní paliva odpady včetně odpadů získaných úpravou SKO. Rovněž je potřeba řešit tzv. gastroodpad tvořený biologicky rozložitelnou hmotou, která vzniká v restauracích, jídelnách či výrobnách potravin. Gastroodpad je možné přeměnit prostřednictvím bioplynových stanic na energii a hnojivo. Odhadem minimálně 80 % všech produkovaných odpadů se dále využívá. Gastroodpad již přijímá a využívá bioplynová stanice v Pardubicích.

Aktuálním problémem je nedostatečné řešení nakládání s nebezpečným zdravotnickým odpadem v Pardubické krajské nemocnici. Ta nutně potřebuje řešit spalování nemocničního odpadu, jako jsou jednorázové pomůcky, jehly, jednorázové sálové obleky, odpad z laboratoří a prošlé léky. Spalovna neplní legislativní požadavky z důvodu technologické zastaralosti, která je již za hranicí své životnosti. Současná kapacita zařízení je 750 tun odpadu ročně, aktuálně se však projevuje potřeba vyšších kapacit ve spalování odpadu, což stávající zařízení není schopno zajistit. V říjnu roku 2020 vypsal Pardubický kraj výběrové řízení na projekt Komplexní rekonstrukce spalovny nebezpečných odpadů v NPK. Spalovna nebezpečného odpadu ve FN HK byla v roce 2016 modernizována a plně odpovídá požadavkům moderního odpadového hospodářství. Kapacita zařízení je 1 900 tun nemocničního odpadu za rok. V roce 2017 zde bylo zlikvidováno 980 tun odpadu.

Problém může představovat spalovna v areálu Synthesie, jejíž provoz byl kvůli překračování emisních limitů zastaven v roce 2004. Nový vlastník spalovny, společnost AVE CZ odpadové hospodářství, s. r. o., ji chtěl modernizovat a spalovat v ní ročně až 20 tisíc tun nebezpečných odpadů svážených z celé ČR. Potřebná povolení ale firma nezískala. V roce 2018 Ministerstvo životního prostředí stanovisko EIA (Posuzování vlivů na životní prostředí) zrušilo jako nedostatečně odůvodněné. Na začátku roku 2020 došlo k přepracování dokumentace EIA a schvalovací proces byl znovu zahájen. Proti záměru se postavily jak dotčené a sousední obce, tak i místní spolky a občané, kteří k přepracované verzi zaslali v lednu 2022 připomínky. Výstavba spalovny by způsobila další navyšování rakovinotvorných látek v ovzduší v regionu.

Začátkem roku 2019 byl znovu oživen, mj. ve vazbě na nový zákon o odpadech a prováděcích vyhlášek k němu, záměr na výstavbu spalovny komunálního odpadu v lokalitě Elektrárny Opatovice, a.s. Jedná se o zařízení na energetické využití zbytkových komunálních odpadů (ZEVO) a dalších vhodných odpadů, které se v současné době skládkují. Teplo vzniklé při spalování odpadů by bylo využito k výrobě tepelné a elektrické energie. Vzhledem k současné produkci skládkovaných KO a dalších odpadů v území aglomerace, obou krajů a širšího spádového okolí by se mohlo i při splnění recyklačních cílů jednat o kapacitu 200–300 tis. tun odpadů/rok (v roce 2018 bylo v aglomeraci skládkováno přes 110 tis. tun KO, v Královéhradeckém kraji 117 tis. tun a Pardubickém kraji 189 tis. tun). Plánované zařízení by tak umožnilo zpracovat téměř všechen v současnosti skládkovaný KO na území Královéhradeckého a Pardubického kraje. Projekt je připravován soukromým investorem jako jedna z možností pro ekologizaci tepelného zdroje v opatovické elektrárně, využívané odpady by mohly nahradit část spalovaného uhlí. V minulosti byl tento záměr veřejností odmítnut v rámci referend obcí Opatovice nad Labem a sousední Čeperky (z let 2006 a 2005), jejichž závěry jsou stále platné, a negativně se k němu stavěly také další okolní obce. Plány na výstavbu ZEVO však znovu ožily v roce 2020 v souvislosti s přípravami nové odpadové legislativy (účinné od 1. 1. 2021), která se má zaměřit na plnění cílů recyklace a materiálové (popř. energetické) využití odpadů. Během let 2020-2021 proběhly debaty vedení společnosti Elektráren Opatovice a.s. se zástupci okolních měst a obcí a následovat bude diskuze nad záměrem ZEVO s místními občany v dotčených obcích. O výstavbě zařízení na energetické využití zbytkových komunálních odpadů v Elektrárnách Opatovice se tedy bude dále jednat. Připomínky od účastníků v rámci procesu EIA byly doposud zejména k navrhované kapacitě, emisnímu zatížení a zatížení dopravou.

V budoucnosti se počítá s uplatňováním nástroje ecodesignu při projektování nových výrobků a obalů, příprava použitých výrobků k opětovnému použití a posílení odpovědnosti výrobců v oblasti zpětného odběru odpadů z jejich výrobků. V letech 2018–2019 se tyto cíle promítaly do nové evropské legislativy odpadového hospodářství. Česká legislativa přebírá evropské cíle a bude je aplikovat v novelách odpadové legislativy. Mnohá města a obce již v posledních letech ve shodě s míněním svých občanů přechází na nové obecní systémy podporující maximální separaci využitelných složek komunálních odpadů a minimalizaci zbytkového směsného komunálního odpadu (jedná se o systémy door-to-door, sledování a hodnocení chování domácností při plnění záměrů separace, rozvoj vhodné infrastruktury, systémy „zaplať, co vyhodíš“, velmi rychle vznikají nové nástroje v rámci Smart cities aj.). V těchto podmínkách není reálné získat dostatečné zdroje směsného komunálního odpadu potřebné pro efektivní provoz spalovny komunálních odpadů. Prostor pro energetické využití se jeví spíše v oblasti výroby paliv ze zbytkových komunálních odpadů zbylých po jejich vytřídění či recyklaci. Taková paliva mohou být využita při spoluspalování s jinými palivy, jako paliva pro cementárny či paliva pro multipalivové kotle apod. Je třeba zmínit také připravovanou vyhlášku MŽP o výrobě tuhých alternativních paliv z odpadů, což by vedlo k dalšímu novému směru energetického využití odpadů. Jsou také zvažovány cesty využití nových způsobů termického využití odpadů, např. cestou fluidního spalování nebo realizací zařízení pro termický rozklad organických materiálů a výrobu plynu pro použití k výrobě tepla a elektrické energie, tzv. termolýzní jednotky s využitím pyrolýzy.

Hlavní zjištění:

- Aglomerace patří k regionům se zhoršenou kvalitou ovzduší a jsou zde překračovány imisní limity znečišťujících látek. Největším bodovým znečišťovatelem ovzduší v aglomeraci je elektrárna v Opatovicích nad Labem (EOP). Vlivem západního proudění a dálkového přenosu ovlivňuje kvalitu ovzduší v aglomeraci i elektrárna Chvaletice.

- Díky modernizaci a ekologizaci elektráren a průmyslových provozů v posledních letech se jejich vliv na znečištění ovzduší v aglomeraci výrazně snížil.
- Problémem znečišťování ovzduší zůstávají mnohé střední a malé zdroje znečištění a také lokální topeniště. Stále větším dílem se na znečištění ovzduší v aglomeraci podílí doprava.
- Více než ¾ území aglomerace spadají do oblasti s překročenými limity pro pevné částice PM_{10}. Vyšší emisní zátěž základními znečišťujícími látkami vykazuje jižní část aglomerace (Pardubicko).
- Lokální topeniště a doprava mají majoritní podíl na nadlimitních koncentracích rakovinotvorného benzo[a]pyrenu. Mezi nejznečištěnější oblasti benzo[a]pyrenem v aglomeraci patří primárně území Hradce Králové, Pardubic a Jaroměře.
- Většina obcí v aglomeraci vykazuje nízký koeficient ekologické stability.
- Podíl chráněných území na celkové rozloze aglomerace (5,9 %) je ve srovnání s ČR, Královéhradeckým a Pardubickým krajem nízký.
- Rozloha chráněných území v aglomeraci v posledních letech vzrostla.
- Ve správním obvodě ORP Pardubice chybí vhodná ochrana cenných údolních niv.
- Ve městech aglomerace je dostatek funkčních ploch zeleně. Potenciál sídelní zeleně však není plně využit. Ve městech dochází ke kácení stromořadí vzrostlých stromů (z důvodů jejich špatného zdravotního stavu), které je následováno novou výsadbou nebo solitérů během revitalizace veřejných prostranství (bez náhradní výsadby), což má negativní vliv na mikroklima v dané lokalitě. Absence modro-zelené infrastruktury na veřejných prostranstvích měst, která by pomohla zachytávat dešťovou vodu.
- Lesnatost území aglomerace (17,9% podíl na rozloze aglomerace) je vzhledem k zemědělsky využívané krajině velmi nízká. V posledních letech se problémem lesů nejen v Hradecko-pardubické aglomeraci stává jednak kůrovec, ale rovněž sucho a s tím související nízká hladina spodní vody, která má za následek masivní úhyn borovic ve východních Čechách.
- V aglomeraci se vyskytují kvalitní a vysoce bonitní půdy. Výměra BPEJ I. třídy zde činí přes 235 km^2 (18 % rozlohy aglomerace).
- Výměra zemědělské, a zvláště orné půdy, se celkově snižuje. Velkou měrou se na tom podílí zábor často velmi kvalitní půdy pro potřeby výstavby.
- Stávajícím problémem ve struktuře polností je množství nepřiměřeně velkých půdních bloků.
- Existence zemědělských ploch ohrožených erozí, degradací půdní struktury a snížením schopnosti zadržovat vodu.
- Vysokými intervencemi do budování ČOV se znatelně k lepšímu změnila kvalita některých úseků povrchových vod. Situace ale stále není optimální. Všechny hlavní toky v aglomeraci spadají do kategorie znečištěných vod (některé z nich jsou velmi silně znečištěné).
- Území aglomerace patří do oblasti s velmi malou mírou akumulace a retence vody, kde i z důvodu absence přírodě blízkých opatření pro zadržení vody v krajině trvají problémy s rychlým odtokem srážkových vod z území, což zvyšuje riziko povodní, které jsou pro území největším přírodním nebezpečím.
- Území aglomerace, potažmo celá oblast východních Čech, patří mezi suchem nejohroženější oblasti ČR. Deficit srážek za období 2015–2019 se pohyboval na úrovni 400–700 mm.
- V aglomeraci není dostatečně zajištěná ochrana povrchových i podzemních vod. Zdroje podzemních vod jsou zde velmi zranitelné a náchylné na znečištění např. z povodní nebo průnikem kontaminace z povrchu země.

- Podle systému evidence kontaminovaných míst je na území aglomerace evidováno více než 150 míst, u nichž byla potvrzena kontaminace, resp. starých ekologických zátěží s různou mírou závažnosti. Nejvíce ekologických zátěží se v aglomeraci vyskytuje na území měst Hradec Králové, Pardubice, Chrudim a v jejich okolí. Celkem 6 lokalit starých ekologických zátěží na území aglomerace má nejvyšší index priority. Přibližně třetina kontaminovaných lokalit je evidovaných jako skládka.
- Potenciální riziko v území představují tzv. boletické panely s obsahem silně karcinogenního azbestu.
- Narůst dopravy se projevuje i ve zvýšení hladiny hluku zejména ve městech a obcích lokalizovaných podél hlavních dopravních tranzitních tras. Dvě největší města v aglomeraci, Hradec Králové a Pardubice, jsou hlukem neúměrně zatížena.
- Celková produkce odpadů v aglomeraci roste. Množství vyprodukovaného komunálního odpadu z běžného svozu klesá a podíl separované složky roste, což je plně v souladu s cíli oběhového hospodářství, a to zejména díky postupnému zavádění systémů door-to-door, intenzifikaci veřejné sítě sběrných nádob, existenci osvětových projektů. Podíl skládkovaného komunálního odpadu odpovídá republikovému průměru a postupně dlouhodobě klesá. Kapacita separačních dvorů místy nedostačuje a nutná je i jejich modernizace. Především v blízkosti velkých sídlišť separační dvory zcela chybí.
- Nejasná budoucnost vzniku spalovny nebezpečných odpadů v Rybitví, která by vedla k dalšímu znečišťování ovzduší rakovinotvornými látkami.
- Aktuálním problémem je nedostatečné řešení nakládání s nebezpečným zdravotnickým odpadem v Pardubické krajské nemocnici. Nemocniční spalovna neplní legislativní požadavky z důvodu technologické zastaralosti, které je již za hranicí své životnosti.

2.1.12 UDRŽITELNÝ ROZVOJ ÚZEMÍ

Udržitelný rozvoj území se snaží o vytvoření a zachování vyváženého vztahu podmínek pro příznivé životní prostředí, hospodářský rozvoj a soudržnost společenství obyvatel v území, který uspokojuje potřeby současné generace, aniž by ohrožoval podmínky života generací budoucích území. Rozbor udržitelného rozvoje území je tvořen pomocí podkladů, které popisují stav a vývoj území, zjišťují hodnoty v území, limity využití území a záměry na provedení změn v území (Vyhláška Ministerstva pro místní rozvoj č. 500/2006 Sb.). Mapa vyváženosti vztahu územních podmínek pro udržitelný rozvoj území v obcích Hradecko-pardubické aglomerace (viz Obrázek 50) byla vytvořena agregací jednotlivých územně analytických podkladů (ÚAP) ORP, v jejíchž působnosti jsou obce aglomerace, datovaných k prosinci roku 2016 (4. úplná aktualizace ÚAP).

Územní podmínky pro životní prostředí – **pilíř přírodní (Z)** vycházejí z přírodní atraktivity území, existence chráněných území a jiných přírodních hodnot, výskytu kvalitních zemědělských půd třídy ochrany I a II, koeficientu ekologické stability území, lesnatosti, zornění, prostupnosti a typu krajiny, funkčnosti prvků ÚSES, výskytu ekologických zátěží, hluku z dopravy, jiných znečištění a ekologických rizik, hrozby záplav a jiných přírodních rizik.

Územní podmínky pro hospodářský rozvoj – **pilíř hospodářský (H)** vycházejí z existence pracovních příležitostí a jejich případné dostupnosti v okolí, nezaměstnanosti a jejího vývoje, indexu ekonomického zatížení a jeho vývoje, dopravní dostupnosti a existence rozvojových ploch pro podnikání.

Územní podmínky pro sociální soudržnost obyvatel – **pilíř soudržnosti obyvatel (S)** vycházejí z počtu obyvatel a jeho vývoje, indexu stáří a jeho vývoje, existence občanského vybavení, možností kulturního vyžití a jejich případné dostupnosti v okolí, zájmu o bydlení, počtu dokončených bytů, existence rozvojových ploch pro bydlení a možností každodenní rekreace.

Kladné hodnocení všech tří pilířů v obcích SO ORP Hradec Králové je přímo závislé na velikosti sídel v návaznosti na kvalitní přírodní zázemí (lesní komplex Hradec Králové – Třebechovice pod Orebem, Nechanice) s možností větší pracovní nabídky. Čím má sídlo větší počet obyvatel, tím je pro obyvatele z hlediska občanského vybavení atraktivnější, a to i z hlediska většího potenciálu pracovní nabídky. Kladné hodnocení všech tří pilířů se vyskytuje u obcí, které disponují vyšším KES a mají rozvinutou výrobu (Libčany), případně jsou přímo dostupné na dálnici D11 (Dobřenice) nebo jsou v turisticky zajímavém území (centrální a západní část Nechanicka, západní část Třebechovicka, oblast bojiště bitvy 1866). V sousedství těchto center a ve vazbě na hlavní dopravní tahy (D11, II/611, I/33) se vyskytují převážně obce s jedním záporně hodnoceným pilířem (environmentální pilíř) a v okrajových částech bez přímé vazby na hlavní komunikační tahy se vyskytují obce se dvěma (Libníkovice) i třemi zápornými pilíři. Mezi největší negativní vlivy zájmového území patří značné odlesnění (environmentální pilíř), nedostatek pracovních míst (ekonomický pilíř) a stárnutí obyvatel spojené s úbytkem ekonomicky aktivního obyvatelstva především v menších sídlech (sociální pilíř). Značným problémem je vliv intenzivní zemědělské produkce, která má za následek tvorbu větrné a vodní eroze, a pokud nebude docházet k vytváření protierozních opatření, dojde k velkému znehodnocení zdejšího zemědělského půdního fondu, který je už tak značně zatížen stavbou průmyslových zón, obchodních center a výstavbou silniční sítě, především plánovanou dostavbou dálnice D11. Všechny tři pilíře mají negativní obce Osičky, Pšánky a Babice (obec spadá do SO ORP Nový Bydžov), a to z důvodu výskytu všech

hlavních výše uvedených nedostatků. Značný vliv na všechny tři pilíře mají také sousední SO ORP. Zhoršené podmínky vykazují rovněž Obědovice, Nedělitště, Sendražice, Puchlovice, Sovětice a Světí.[133]

Celkové hodnocení podmínek rozvoje území SO ORP Pardubice je příznivé. Území má, při vhodné koordinaci a spolupráci obcí, předpoklady pro další udržitelný rozvoj. Má však také jistou citlivost na hospodářské změny a vzhledem k zatížení území také na změny v přírodních podmínkách. Nejvýznamnějším sídlem správního území je město Pardubice, v němž žije rozhodující počet obyvatel a které svou silnou gravitací formuje rozvoj obcí ve svém širokém zázemí. V severní a jižní části území ORP sílí vliv sousedních center – Hradce Králové a Chrudimi. Převážná část správního území má obecně dobré podmínky pro udržitelný rozvoj území i přesto, že vykazuje rozdíly, zejména v oblasti hospodářské, méně v sociální (nedostatek pracovních příležitostí a vysoký průměrný věk obyvatel) a také v enviromentální oblasti (celkově nižší kvalita životního prostředí). Zhoršené podmínky výrazně souvisí s kvalitou dopravního napojení lokality. Výraznější rozdíly se vyskytují v okrajových částech správního území (Plch, Rohoznice, Křičeň, Libišany, Podůlšany, Újezd u Sezemic), uvnitř území (Barchov, Dašice, Lány u Dašic, Staré Jesenčany, Starý Mateřov) a také v okolí NKP Kunětická hora (Kunětice, Němčice, Ráby). Dosavadní prudký rozvoj individuálního bydlení v souboru obcí pod Kunětickou horou (v jejím ochranném pásmu) má, kromě jiného, i negativní vliv na prostředí této památky. Důsledky živelné urbanizace společně s absencí respektu k hodnotám NKP ohrožují její postavení jako zcela výjimečného historického a přírodního fenoménu v území. SO ORP Pardubice má významný potenciál přírodně hodnotných území, která leží severozápadně a severovýchodně od centra mezi oběma krajskými městy – Pardubicemi a Hradcem Králové. Tento téměř souvislý přírodní pás území ve směru Lázně Bohdaneč – Borek s návazností na lesní komplex jihovýchodně od Hradce Králové (Bělečko) vyžaduje zvláštní režim ochrany (stanovení podmínek jeho funkčního využití a prostorového uspořádání) koncipovaný tak, aby se mohl stát kvalitní a v území ORP ojedinělou rekreační oblastí s širšími územními vztahy. Všechny tři pilíře má negativní obec Plch.[134]

Ve SO ORP Chrudim patří mezi problémová sídla, která vykazují slabé charakteristiky ve dvou (Bylany, Dvakačovice, Načešice, Rozhovice, Sobětuchy, Třibřichy a Úhřetice) nebo všech třech pilířích (Honbice, Nabočany). Tyto obce se nacházejí v podstatě uprostřed polí bez výraznějšího zastoupení přírodních prvků nebo mají problém s technickou infrastrukturou či slabší úroveň sociální soudržnosti. V současné době byl, oproti minulým letům, přerušen odliv obyvatel z města Chrudimi, a i výhled do budoucna je spíše pozitivní a lze očekávat, že dojde k výraznějšímu navýšení počtu obyvatel. Tento trend ovlivní zejména přeměna místního praporu v pluk, navýšení počtu zaměstnanců o nejméně 1 000 osob, přičemž se počítá se stěhováním celých rodin. Město Chrudim se zároveň prezentuje politikou, která klade velký důraz na tzv. Zdravé město a svým přístupem pravidelně získává ocenění na mezinárodním poli. Od roku 2013 je město držitelem nejvyšší úrovně A v rámci Zdravého města a místní Agendy 21. Audit udržitelného rozvoje zde probíhá každé 2 roky. Chrudim jako první město v ČR zavedlo systém kvality řízení úřadu z hlediska šetrného přístupu k životnímu prostředí (EMAS). Důležitým impulsem pro příliv obyvatel bude také dokončení jihovýchodního obchvatu a realizace zástavby několika atraktivních lokalit pro bydlení.[135]

Oblast SO ORP Přelouč vykazuje místa s nízkým indexem ekologické stability. Velká část obcí také není napojena na ČOV, ale většina je plynofikována. Území má obecně průměrné podmínky pro

[133] *Magistrát města Hradec Králové (2016). 4. úplná aktualizace územně analytických podkladů ORP Hradec Králové.* https://www.hradeckralove.org/4%2Duplna%2Daktualizace%2Duzemne%2Danalytickych%2Dpodkladu%2D2016/d-66858

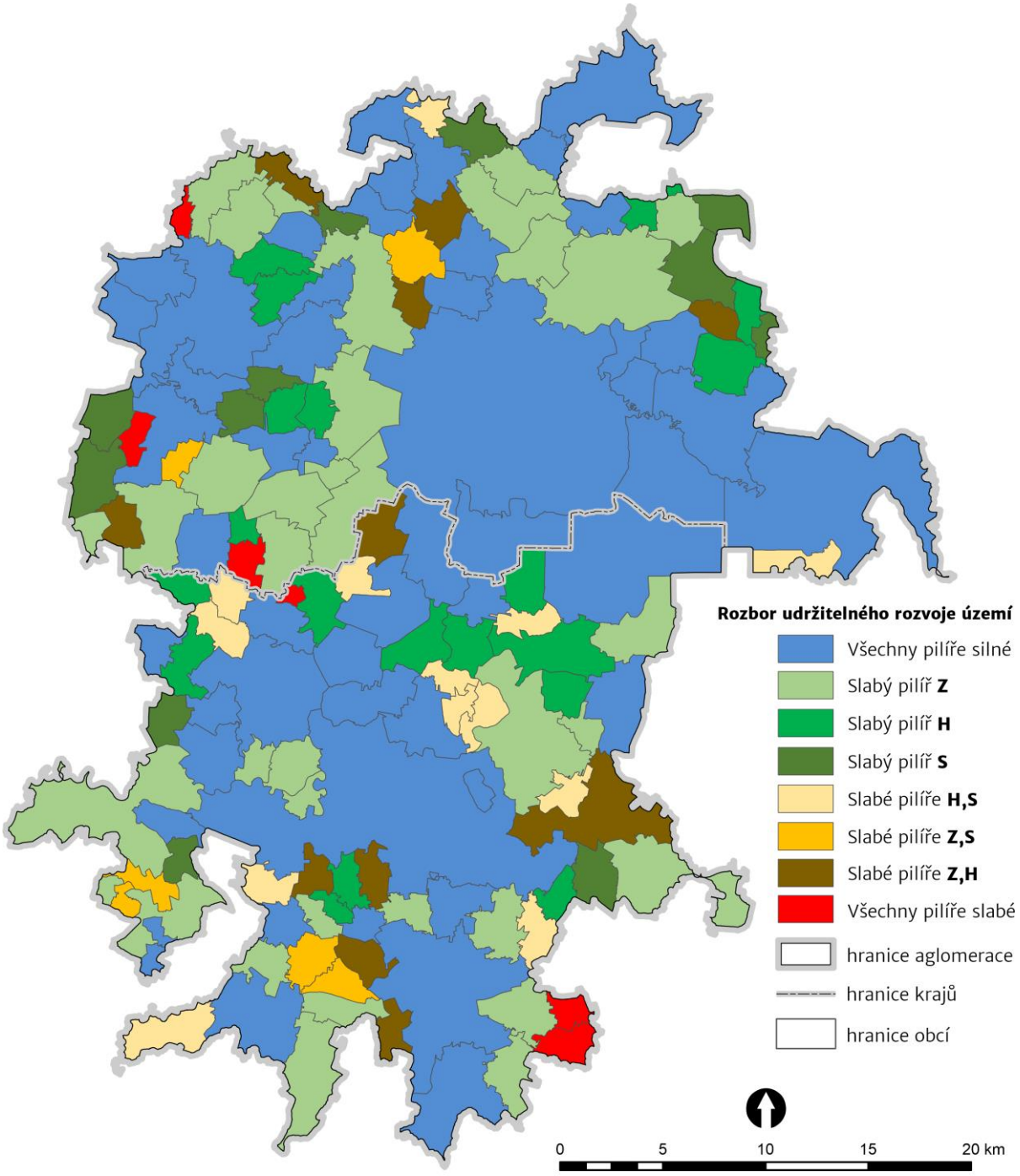
[134] *Magistrát města Pardubic (2016). 4. úplná aktualizace územně analytických podkladů ORP Pardubice.* https://www.pardubice.eu/urad/radnice/uzemni-planovani/uzemne-planovaci-podklady/uzemne-analyticke-podklady/aktualizace-uzemne-analytickych-podkladu-2016/

[135] *Městský úřad Chrudim (2016). 4. úplná aktualizace územně analytických podkladů ORP Chrudim.* https://www.chrudim.eu/uzemne-analyticke-podklady/d-1751

hospodářský rozvoj, v některých specifických oblastech však vykazuje nadprůměrný potenciál pro ekonomický rozvoj. Mezi územními podmínkami, které ovlivňují soudržnost společenství obyvatel, je možno zahrnout např. stárnutí obyvatelstva zejména v menších obcích a jejich přechod na rekreační funkci, nízký podíl vysokoškolsky vzdělaného obyvatelstva, nerovnoměrnou dopravní obslužnost a dostupnost území, nerovnoměrnou vybavenost území technickou infrastrukturou, deficity v péči o krajinu, omezené pracovní možnosti v daném území apod. V aglomeraci mezi problémová sídla SO ORP Přelouč patří obce Jedousov a Poběžovice u Přelouče (obě mají méně než 200 obyvatel).[136]

[136] *Město Přelouč (2016). 4. úplná aktualizace územně analytických podkladů ORP Přelouč.* *https://www.mestoprelouc.cz/rozvoj-mesta-auzemi/uzemni-planovani/uzemne-analyticke-podklady/uzemne-analyticke-podklady-orp-prelouc-4-aktualizace/*

Obrázek 50 Vyhodnocení vyváženosti vztahu územních podmínek pro udržitelný rozvoj území v obcích Hradecko-pardubické aglomerace v roce 2016

Vyváženost vztahu územních podmínek pro udržitelný rozvoj území:

*Územní podmínky pro příznivé životní prostředí – pilíř přírodní (**Z**)*
*Územní podmínky pro hospodářský rozvoj – pilíř hospodářský (**H**)*
*Územní podmínky pro soudržnost společenství obyvatel území –pilíř soudržnosti obyvatel (**S**)*

Zdroj: ÚAP, vlastní zpracování, podkladová data Data50 ČÚZK

2.2 ANALÝZA PROBLÉMŮ, ROZVOJOVÝCH POTŘEB A POTENCIÁLU ÚZEMÍ

Na základě hlavních zjištění uvedených na konci každé kapitoly analytické části byly identifikovány aktuální problémy v jednotlivých tematických oblastech, jimiž se Strategie zabývá. Tato kapitola vychází z těchto závěrů, přičemž pro každý problém či skupinu problémů je identifikována rozvojová potřeba, a to včetně jejího příspěvku k rozvoji potenciálu území, bude-li efektivně vyřešena.

Níže řešená témata se analogicky promítla do strategické části Strategie, resp. do formy konkrétních opatření a aktivit (viz kapitola 3.1 Strategický rámec). Zde je nezbytné poznamenat, že návrhová část do značné míry navazuje na aktivity realizované prostřednictvím nástroje ITI v letech 2014–2020. Hradecko-pardubická aglomerace tedy bude i v programovém období 2021–2027 usilovat o realizaci aktivit (jak prostřednictvím prostředků z alokace ITI, tak jiných dotačních prostředků či vlastních zdrojů žadatelů), které povedou k dalšímu kvalitativnímu posunu při řešení hlavních problémů a přispějí k sociálně žádoucímu, ekonomicky životaschopnému a ekologicky udržitelnému rozvoji území (viz kapitola 3.2 Vazba na horizontální témata). Potenciál bude naplňován integrovaným přístupem realizací konkrétních strategických projektů s dopadem do území. Popis strategických projektů, jejich integrovanosti, synergií a komplementarit je součástí integrovaných řešení (viz kapitola 3.4.2 Integrovaná řešení). Ve srovnání s předchozím dotačním obdobím byla nově zařazena sociální oblast, kde se potřebnost podpory a investic projevila zejména v posledních letech.

Z metodologického hlediska jsou jednotlivá témata v této kapitole uvedena v pořadí odpovídajícím analytické části Strategie. Konkrétní oblasti pak byly pro větší přehlednost shlukovány do větších, logicky souvisejících, celků. Levý sloupec tabulky sumarizuje hlavní problémy identifikované v analýze (číslování I–x), které jsou uvedeny dle jednotlivých témat (řazení A.x–G.x), jimž odpovídají rozvojové potřeby a jejich příspěvek k rozvoji k území (opět řazení A.x–G.x v číslování 1–n).

2.2.1 EKONOMIKA A VÝZKUM, VÝVOJ A INOVACE, TRH PRÁCE A DIGITALIZACE

Hlavní problémy, rozvojové potřeby a jejich příspěvek k rozvoji potenciálu území v oblastech ekonomiky, VaVaI, trhu práce a digitalizace obsahuje následující Tabulka 24.

Tabulka 24 Analýza problémů, rozvojových potřeb a potenciálu území – Ekonomika, VaVaI, trh práce a digitalizace

Hlavní problémy	Rozvojové potřeby a jejich příspěvek k rozvoji potenciálu území
A.1 Ekonomika a VaVaI I. nižší podíl inovujících podniků v obou dotčených krajích vůči ČR II. nízká míra zavádění inovací v zemědělství a v precizním zemědělství III. nízký podíl výdajů na VaV vůči HDP i na celkových státních výdajích na VaV v obou dotčených krajích IV. nízký podíl obou dotčených krajů na celkovém počtu výzkumných pracovníků ČR V. nízká spolupráce výzkumných organizací a firem VI. nedostatečná doprovodná infrastruktura pro VaVaI – nízká kapacita a efektivita některých vědeckotechnických parků (VTP) a podnikatelských inkubátorů (PI) VII. nízká internacionalizace VaVaI prostředí VIII. existence nerevitalizovaných brownfields v aglomeraci	**A.1 Ekonomika a VaVaI** 1. posílení inovační výkonnosti firem včetně podpory souvisejícího zázemí pomůže ke zvýšení jejich konkurenceschopnosti 2. rozvoj efektivní spolupráce výzkumných organizací s aplikační sférou na projektech smluvního i kolaborativního výzkumu společně s rozvojem lidského kapitálu přispějí k vývoji nových produktů, materiálů, technologií a služeb a společně s realizací více úspěšných případů komercializace povedou ke zvýšení výdajů na VaV v aglomeraci 3. podpora rozvoje komplexní infrastruktury a služeb pro VaVaI jak pro začínající, tak i fungující podniky umožní vznik nových a zvýšení konkurenceschopnosti stávajících firem

	4. podpora zahraničních stáží nejen výzkumných pracovníků a zapojení do mezinárodních projektů přispějí k integraci do mezinárodních aktivit VaVaI 5. revitalizace brownfieldů a starých nevyhovujících objektů k primárně podnikatelským účelům přispěje k rozvoji nových a inovativních podnikatelských aktivit
A.2 Trh práce I. vyčerpanost lokálního trhu práce – nedostatek pracovní síly s kvalifikací ve strojírenských a elektrotechnických oborech, v řemeslných a technických oborech i v oblasti služeb (zdravotnictví, sociální služby, veřejná správa aj.) II. na trhu práce je nedostatek dosažitelných uchazečů na volné pracovní pozice III. nedostatek kvalifikovaných pracovníků včetně výzkumných a vývojových zejména v průmyslových oborech	**A.2 Trh práce** 1. podpora výuky řemesel, polytechnických oborů a služeb a optimalizace vzdělávání ve vztahu k potřebám firem přispěje k lepšímu propojení nabídky vzdělávacích institucí s poptávkou trhu práce 2. rozvoj celoživotního vzdělávání cíleného k potřebám trhu práce 3. posílení spolupráce vzdělávacích institucí s podnikatelským sektorem, práce s talenty, rekvalifikační a vzdělávací programy, programy pro kvalifikované cizince a popularizace výsledků VaVaI široké veřejnosti pomohou k udržení absolventů SŠ/VOŠ/VŠ a vzdělaných obyvatel z aglomerace na pracovních místech v území a přilákání nových kvalifikovaných pracovníků z ČR i zahraniční do VO a firem

Zdroj: Vlastní zpracování

2.2.2 KULTURA, PAMÁTKY A CESTOVNÍ RUCH

Tabulka 25 zahrnuje hlavní problémy, rozvojové potřeby a potenciál území v oblastech kultury, památek a cestovního ruchu.

Tabulka 25 Analýza problémů, rozvojových potřeb a potenciálu území – Kultura, památky a cestovní ruch

Hlavní problémy	Rozvojové potřeby a jejich příspěvek k rozvoji potenciálu území
B.1 Cestovní ruch a památky I. nevyváženost atraktivity a vytížení jednotlivých turistických cílů II. ubytovací zařízení v aglomeraci nejsou dostatečně vytížená (převažují krátkodobé pobyty), chybí ubytovací zařízení nejvyšší kategorie významná zejména pro kongresový CR III. absence doprovodné infrastruktury pro rozvoj cykloturistiky a vodní turistiky IV. vzájemná neprovázanost oblasti kulturního dědictví, zejména památkové péče, s oblastí tzv. živého umění a nedostatečné propojení památek s inovativními produkty turistického ruchu V. absence aplikací moderních přístupů při práci s kulturním dědictvím (např. interaktivní prvky, propojování místních akcí, networking na místní úrovni) VI. neuspokojivý technický stav, zastaralé vybavení a nedostatek finančních prostředků na obnovu, rekonstrukci a další rozvoj památek, paměťových institucí a kulturní infrastruktury v aglomeraci, absence veřejné infrastruktury u památek	**B.1 Cestovní ruch a památky** 1. podpora investic do oblasti CR, propagace a souvisejících služeb napomůže zvýšení atraktivity aglomerace a zájmu návštěvníků o jednotlivé turistické cíle včetně jejich rovnoměrného vytížení 2. povýšení aglomerace na turisticky významnou lokalitu, včetně vytvoření odpovídajících ubytovacích kapacit nejvyšší kategorie, povede k prodloužení pobytu návštěvníků v území 3. budování a rozvoj infrastruktury pro cykloturistiku a vodní turistiku podpoří rozvoj jejich potenciálu a přispěje k celkovému zvýšení atraktivity aglomerace pro návštěvníky 4. podpora posilování provázanosti kulturního dědictví s oblastí živého umění, památek s inovativními produkty turistického ruchu posílí jejich vzájemnou provázanost a napomůže většímu využití jejich potenciálu pro další rozvoj aglomerace 5. zavádění aplikací moderních přístupů při práci s kulturním dědictvím, investice do zlepšení technického stavu, pořízení vybavení a zajištění finančních prostředků na obnovu, rekonstrukci a další

Hlavní problémy	Rozvojové potřeby a jejich příspěvek k rozvoji potenciálu území
VII. investice do lidského kapitálu, infrastruktury CR, doprovodných zařízení, programů apod. s cílem zajištění stabilní návštěvnosti nejsou dostatečné VIII. v případě některých památek (např. zámek Hrádek u Nechanic, hrad Kunětická hora, Winternitzovy automatické mlýny) stále není dostatečně využit potenciál rozvoje IX. muzea, knihovny i galerie se potýkají s nedostatečnou kapacitou výstavních prostor a depozitářů, jejichž stav stále neodpovídá současným nárokům a požadavkům na péči o kulturní dědictví X. zvyšování významu knihoven ve městech na úkor malých obecních knihoven, kde dlouhodobě dochází k poklesu počtu registrovaných čtenářů	rozvoj památek, paměťových institucí a kulturní infrastruktury, budování veřejné infrastruktury u památek, investice do lidského kapitálu, infrastruktury CR, doprovodných zařízení, programů apod. napomůže zvýšení zájmu obyvatel aglomerace o oblast kultury a v širším kontextu návštěvníků území aglomerace a podpoří zvýšení její návštěvnosti 6. podpora rozvoje nevyužitého potenciálu památek pomůže k růstu jejich atraktivity, návštěvnosti a jejich povýšení na regionální kulturní centra 7. podpora modernizace a budování nových depozitářů a výstavních prostor zajistí dostatečné kapacity pro dalších rozvoj paměťových institucí a nárůst jejich významu z hlediska rozvoje vzdělanosti v aglomeraci 8. investice do malých obecních knihoven přispějí k posilování jejich komunitní, společenské a vzdělávací role
B.2 Kulturní a kreativní oblast I. přetrvávající slabá obeznámenost s potenciálem kreativních odvětví, který není dostatečně využit mj. z důvodu absence/nízké relevance dat o oblasti KKP a přítomných subjektech KKO II. malé zastoupení progresivních a výdělečných odvětví kulturního a kreativního průmyslu v aglomeraci, nedostatečný rozvoj kreativních oborů na SŠ a VŠ, kreativních metod vzdělávání u dětí III. absence funkčního, reprezentativního a konkurenceschopného prostoru pro rozvoj kreativity	**B.2 Kulturní a kreativní oblast** 1. aktivizace sběru dat o oblasti KKP a KKO, podpora vyššího zastoupení a rozvoje progresivních a výdělečných odvětví KKP, rozvoje kreativních oborů na SŠ a VŠ, kreativních metod vzdělávání u dětí napomohou zvýšení informovanosti aglomerace o potenciálu kreativních odvětví a jeho dalšímu využití 2. vybudování odpovídajícího prostoru pro rozvoj kreativity podpoří posílení významu a obeznámenosti s KKO

Zdroj: Vlastní zpracování

2.2.3 VZDĚLÁVÁNÍ

Hlavní problémy ve vzdělávání v aglomeraci, související rozvojové potřeby a potenciál jsou uvedeny níže (viz Tabulka 26).

Tabulka 26 Analýza problémů, rozvojových potřeb a potenciálu území – Vzdělávání

Hlavní problémy	Rozvojové potřeby a jejich příspěvek k rozvoji potenciálu území
C.1 Vzdělávání I. stávající kapacity zařízení pro děti do 3 let včetně jeslí jsou i přes určitý rozvoj v posledních letech v území nedostatečné II. některé MŠ se potýkají s nevyhovujícím technickým stavem infrastruktury (vč. zahrad), neodpovídajícím vybavením III. neuspokojivá podpora dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků v MŠ a zavádění inovací v oblasti předškolního vzdělávání IV. nedostatečné zajištění infrastruktury pro předškolní a základní vzdělávání v oblastech s významným nárůstem bytové výstavby	**C.1 Vzdělávání** 1. zajištění dostatečných kapacit zařízení pro děti do 3 let přispěje k rovnoměrnému pokrytí celého území aglomerace a zejména potřeb oblastí, kde není poptávka dostatečně uspokojena stávající nabídkou 2. investice do technické infrastruktury a vybavení MŠ přispějí k modernizaci, zlepšení kvality a zvýšení úrovně vzdělávání v aglomeraci 3. podpora dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků, modernizace a inovace v oblasti předškolního vzdělávání povedou ke zvyšování jeho kvality 4. zajištění odpovídající infrastruktury pro předškolní a základní vzdělávání v oblastech s významným nárůstem bytové výstavby umožní, aby děti

Hlavní problémy	Rozvojové potřeby a jejich příspěvek k rozvoji potenciálu území
V. na řadě ZŠ, SŠ a VOŠ v území aglomerace stále přetrvává nevyhovující stavebně technický stav a vybavení odborných učeben včetně venkovních prostor VI. kromě investic do infrastruktury je nezbytné zvyšovat kvalitu vzdělávání na ZŠ, SŠ VII. různorodé a na některých ZŠ, SŠ a VOŠ nedostatečné materiální vybavení v oblasti digitálních technologií pro výuku informatiky, digitální gramotnosti, pro plošnou distanční výuku, pro kombinaci prezenční a distanční výuky a velké rozdíly ve vybavenosti a podpoře v rodinách VIII. přetrvávající nižší zájem o polytechnické a odborné vzdělávání (především o technické obory) na SŠ zejména v hradecké části aglomerace IX. problematický technický stav sportovišť, tělocvičen i zahrad ZŠ, SŠ a VOŠ, řada z nich je v nevyhovujícím až havarijním stavu X. problematický technický stav stravovacích provozů a zázemí (školní jídelny a výdejny) na ZŠ, SŠ a VOŠ XI. školní poradenská pracoviště na ZŠ a SŠ nemají odpovídající zázemí, nejsou dostatečně personálně zajištěna XII. nedostatečná připravenost absolventů na výkon profese XIII. malá spolupráce ZŠ, SŠ, VOŠ a firem – nedostatečná provázanost teoretické a praktické výuky, nízká účast odborníků z praxe ve výuce, nedostatečný kontakt pedagogů s reálnou praxí, nízká participace zaměstnavatelů na tvorbě a revizích rámcových vzdělávacích programů XIV. existující překážky rozvoje inkluzivního vzdělávání (nedostatečné finanční zajištění personálních nákladů, u některých škol stále i technická nemožnost bezbariérových úprav apod.) XV. nevyhovující technický stav objektů/prostor včetně vybavení pro zájmové a neformální vzdělávání XVI. omezená nabídka služeb středisek volného času mimo města aglomerace XVII. nabídka dalšího vzdělávání je soustředěna především do měst, chybí komplexní a ucelené informace o nabídce a poptávce XVIII. sportoviště pro zájmovou činnost potřebují investice do rozvoje a údržby	navštěvovaly MŠ/ZŠ v místě svého bydliště a současně podpoří rovnoměrné vytížení vzdělávacích zařízení v území 5. modernizace odborných učeben na ZŠ, SŠ a VOŠ (stavební úpravy, vybavení), a to včetně venkovních prostor, povede ke zlepšení kvality a zvýšení úrovně poskytovaného vzdělávání 6. realizace opatření za účelem zvýšení kvality vzdělávání na ZŠ, SŠ (např. zavádění inovativních metod vzdělávání, profesní rozvoj pedagogických pracovníků) povedou ke zvýšení celkové úrovně poskytovaného vzdělávání 7. pořízení dostatečného a odpovídajícího materiálního vybavení pro výuku digitálních kompetencí, a to včetně organizace distanční výuky, poskytne žákům a studentům adekvátní úroveň vzdělávání reagující na současné trendy a usnadní školám v případě potřeby výuku distanční formou 8. odpovídající podpora a motivace žáků, zejména v hradecké části aglomerace, zvýší zájem o studium polytechnických oborů na SŠ ve vazbě na potřeby trhu práce 9. investice do sportovišť, tělocvičen a zahrad na ZŠ, SŠ a VOŠ s cílem zajištění odpovídajícího technického stavu umožní realizaci výukových i volnočasových aktivit, a to mj. jako součást prevence sociálně patologických jevů 10. modernizace stravovacích provozů a zázemí na ZŠ, SŠ a VOŠ zajistí dosažení stavu, který bude vyhovovat platným hygienickým nařízením 11. podpora dostatečného materiálního a personálního zajištění pro rozvoj školních poradenských pracovišť pomůže zkvalitňování podmínek pro psychologické a kariérové poradenství, při výběru dalšího studia a volbě budoucího povolání 12. systematická práce s budoucími absolventy podpoří jejich lepší připravenost na výkon budoucího zaměstnání 13. posilování a prohlubování vzájemné spolupráce škol a firem (stáže, praxe studentů a pedagogů apod.) napomůžou hlubšímu provázání teorie s praxí, škol se zaměstnavateli 14. vytvoření podmínek pro další rozvoj inkluzivního vzdělávání (investice do personálu, bezbariérové úpravy apod.) podpoří plynulejší začlenění žáků s potřebou podpůrných opatření do hlavního vzdělávacího proudu 15. investice do zlepšení technického stavu, vybavení objektů a prostor pro zájmové a neformální vzdělávání posílí zájem o něj, umožní pokrytí stále rostoucí poptávky v území aglomerace a poslouží mj. jako prevence sociálně patologických jevů 16. rozšíření nabídky středisek volného času a dalšího vzdělávání, včetně vytvoření komplexního systému informací o jejich nabídce a poptávce, do menších sídel

Hlavní problémy	Rozvojové potřeby a jejich příspěvek k rozvoji potenciálu území
	aglomerace umožní uspokojit rostoucí poptávku ze strany obyvatel aglomerace 17. podpora rozvoje a údržby sportovišť pro zájmovou činnost napomůže osvojování principů zdravého životního stylu, zlepšení zdravotního stavu obyvatel aglomerace a předcházení vzniku sociálně patologických jevů

Zdroj: Vlastní zpracování

2.2.4 DEMOGRAFIE, BYDLENÍ A BEZPEČNOST, ZDRAVÍ A SOCIÁLNÍ OBLAST

Tabulka 27 obsahuje problematiku témat, které spolu úzce souvisejí, a to demografie, bydlení a bezpečnost, zdraví a sociální oblast.

Tabulka 27 Analýza problémů, rozvojových potřeb a potenciálu území – Demografie, bydlení a bezpečnost, zdraví a sociální oblast

Hlavní problémy	Rozvojové potřeby a jejich příspěvek k rozvoji potenciálu území
D.1 Demografie I. migrační úbytek obyvatel ve městech ve prospěch menších obcí (zejména v hradecké části aglomerace) II. úbytek obyvatel v malých obcích do 200 obyvatel z důvodu nedostatečné občanské vybavenosti, nedostatku ploch pro výstavbu či zhoršené dopravní dostupnosti do měst III. populace v aglomeraci dlouhodobě stárne, přičemž tento proces je výraznější ve městech aglomerace (především v jádrových městech Hradec Králové a Pardubice, malé obce s periferní polohou v hradecké části aglomerace) IV. nárůst počtu obyvatel ve vyšším a vysokém věku přinese rostoucí požadavky zejména na potřeby a kapacity sociálních a zdravotních služeb	**D.1 Demografie** 1. vytváření příznivého prostředí, příležitostí a zajištění odpovídající infrastruktury podpoří život obyvatel ve městech a malých obcích a zabrání jejich odlivu do středně velkých sídel v území 2. realizace opatření na podporu setrvání osob v produktivním věku v aglomeraci, zejména pak v Hradci Králové, např. prostřednictvím nabídky kvalitního bydlení, vytváření dostatečných pracovních příležitostí a zamezení odlivu lidského kapitálu podpoří zpomalení procesu stárnutí obyvatelstva v území 3. zabezpečení dostatečných kapacit zdravotních a sociálních služeb pomůže zajistit odpovídající péči o obyvatele aglomerace ve vyšším věku, jejichž počet se stále zvyšuje
D.2 Bydlení a bezpečnost I. bytová sídliště a určité lokality ve městech se potýkají se specifickými problémy, jako jsou nekvalitní stav veřejných prostranství či zvýšený výskyt sociálně patologických jevů a drobné kriminality II. nedostatek dostupného bydlení zejména pro specifické skupiny obyvatel (např. osoby se zdravotním postižením, mladé rodiny, sociálně slabé osoby, senioři apod.) III. potřeba rozvoje dalších služeb navazujících na dostupné bydlení (např. sociálně terapeutické dílny, kontaktní centra pro správu bydlení či podpora sociální práce v sociálním bydlení) IV. vyšší počet řešených mimořádných událostí a počet trestných činů ve srovnání s krajskými průměry, ale kriminalita klesá V. v území aglomerace existují sociálně vyloučené lokality a obce, kde žije nadprůměrný podíl osob v exekuci	**D.2 Bydlení a bezpečnost** 1. revitalizace veřejných prostranství umožní vytvoření prostor pro smysluplné trávení volného času či relaxaci a díky tomu podpoří prevenci vzniku sociálně vyloučených lokalit či míst podporujících výskyt sociálně patologických jevů 2. zajištění dostatečných kapacit bydlení pro specifické skupiny obyvatelstva aglomerace, a to včetně navazujících služeb, omezí vznik a další prohloubení sociálního vyloučení zranitelných skupin obyvatelstva 3. podpora aktivit zaměřených na sociální poradenství napomůže prevenci vzniku sociálně vyloučených lokalit, osob ohrožených dluhovou pastí či snížení počtu trestných činů

Hlavní problémy	Rozvojové potřeby a jejich příspěvek k rozvoji potenciálu území
D.3 Zdraví a sociální oblast I. nemocnice se potýkají s nedostatkem disponibilních finančních prostředků na potřebné investice do modernizace budov a obnovy vybavení (včetně řešení nakládání s nebezpečnými odpady), nedostatečnými kapacitami pro parkování a zajištění dopravní infrastruktury ve městech ve vztahu k bezpečnému a plynulému průjezdu rychlé záchranné služby (zejména v případě Pardubické nemocnice) II. zdravotnická zařízení řeší problémy v oblasti personálního zajištění zdravotních služeb (nedostatek lékařů, zdravotnického personálu, kvalifikovaných zaměstnanců, vysoký věk lékařů) III. absence návaznosti zdravotní a sociální péče (např. propustnost z následné lůžkové zdravotní péče do oblasti sociální péče) IV. malý počet zařízení (nedostatek lůžek) hospicového typu pro nevyléčitelně nemocné, která v jádrových městech Hradec Králové a Pardubice zcela chybí V. s rostoucím počtem seniorů se zvyšuje význam problematiky zařízení sociální péče určené pro seniory a navyšování kapacit stávajících zařízení (pobytové kapacity, ale i ambulantní a terénní) VI. území čelí problému nedostatečné dostupnosti a kapacita sítě sociálních služeb podporujících setrvání osob v přirozeném prostředí (pečovatelské služby, osobní asistence, denní stacionáře apod.) a pro některé cílové skupiny (osoby s poruchou autistického spektra, lidé se vzácnými onemocněními apod.). VII. v aglomeraci je nezbytné rozvíjet průřezové a návazné aktivity v sociálních službách (např. deinstitucionalizace péče, integrace osob ohrožených sociálním vyloučením či informovanost obyvatel o poskytovaných sociálních službách) VIII. především v jádrových městech Hradec Králové a Pardubice by bylo vhodné rozšířit služby denního stacionáře, navýšit kapacity služeb sociální rehabilitace, případně terapeutických dílen, tak aby se více nabízely kapacity pro sociální začleňování osob se zdravotním postižením IX. v aglomeraci chybí zařízení určené pro těžko umístitelné klienty (např. osoby nespadající do žádných služeb), je zde malá kapacita krátkodobého ubytování pro lidi bez domova v zimě či v jiná exponovaná období (např. COVID-19) a zcela chybí azylové bydlení pro rodiny s dětmi X. systém financování sociálních služeb je nestabilní – poskytovatelé nedisponují vlastním zázemím, nemají dostatek personálu XI. dostatečnou infrastrukturu sociálních služeb je nezbytné podpořit kvalifikovaným personálem ve všech formách sociálních služeb (pobytové, ambulantní i terénní)	**D.3 Zdraví a sociální oblast** 1. investice do nemocnic (infrastruktury, vybavení, zázemí, lidských zdrojů), a to vč. související dopravní infrastruktury (doprava v klidu, opatření umožňující rychlý přesun složek IZS), zaručí zajištění odpovídající a včasné zdravotní péče v území aglomerace 2. podpora a zvýšení zájmu o studium a práci ve zdravotnictví pomůže vytvoření stabilní personální základny a zajistí poskytování kvalifikované péče v aglomeraci 3. opatření podporující docílení lepší prostupnosti zdravotní a sociální oblasti zabezpečí jejich snazší návaznost a maximální efektivitu poskytnuté péče 4. budování chybějících kapacit v zařízeních hospicového typu a odpovídajícího zázemí pro péči o seniory, jejichž počet v aglomeraci roste, setrvání osob v přirozeném prostředí a aktivity na podporu sociálního začleňování pro osoby se zdravotním postižením zajistí odpovídající kvalitu života, služby poskytované pro tyto zranitelné skupiny obyvatel a udržitelnost systému sociální péče 5. rozvoj průřezových a návazných aktivit v sociálních službách povede k celkovému zlepšení kvality sociálních služeb poskytovaných na území aglomerace 6. vybudování zařízení pro těžko umístitelné klienty, azylové bydlení pro rodiny s dětmi vytvoří kapacity, které v aglomeraci aktuálně zcela chybí a zajistí odpovídající kvalitu života pro tyto skupiny obyvatel 7. podpora stabilního systému financování sociálních služeb vytvoří předpoklad pro jejich efektivní fungování (materiální zázemí, dostatek personálních kapacit) a dostatečné zajištění potřeb území 8. aktivity na podporu vzdělávání pracovníků sociálních služeb dle § 115 zákona o sociálních službách povedou k celkovému zvýšení úrovně sociálních služeb poskytovaných na území aglomerace 9. podpora rozvoje sociální ekonomiky zvýší zaměstnanost a uspokojí další potřeby a cíle dotčené komunity v místních podmínkách

Hlavní problémy	Rozvojové potřeby a jejich příspěvek k rozvoji potenciálu území
XII. příležitostí je další rozvoj sociální ekonomiky (sociální podniky, podpůrné finanční, poradenské a vzdělávací instituce pro sociální podnikání a nestátní neziskové organizace)	

Zdroj: Vlastní zpracování

2.2.5 DOPRAVA

Dopravní problémy, rozvojové potřeby a potenciál území Hradecko-pardubické aglomerace zahrnuje Tabulka 28.

Tabulka 28 Analýza problémů, rozvojových potřeb a potenciálu území – Doprava

Hlavní problémy	Rozvojové potřeby a jejich příspěvek k rozvoji potenciálu území
E.1 Silniční doprava I. nekompletnost TEN-T silniční sítě na území aglomerace II. chybí obchvaty měst a obcí pro tranzitní dopravu a vnitřní a vnější okruhy měst III. horší časová dostupnost sídel v okrajových částech aglomerace po silniční síti IV. roste intenzita dopravy, vysoká hustota silniční dopravy v intravilánech měst V. špatný technický stav silnic II. a III. třídy a místních komunikací VI. existence mostů ve špatném technickém stavu VII. roste počet dopravních nehod včetně nehod s těžkým zraněním či usmrcením VIII. vysoká dopravní nehodovost – především v Hradci Králové a v pardubické části aglomerace IX. problém s parkováním na sídlištích v Hradci Králové a v Pardubicích X. absence strategického dopravního plánování na úrovni krajských, regionálních a městských plánů mobility, nedostatečná koordinace dopravních projektů se zájmy životního prostředí	**E.1 Silniční doprava** 1. dobudování kapacitní silniční infrastruktury včetně komunikací pro odvedení tranzitní dopravy mimo obydlená území umožní zkrátit cestovní čas a sníží intenzitu dopravy ve městech a v obcích 2. rekonstrukce a opravy silnic II. a III. třídy, místních komunikací a mostů ve špatném technickém stavu přispějí ke zvýšení bezpečnosti účastníků silničního provozu 3. realizace opatření ke zvýšení bezpečnosti dopravy přispěje ke snížení počtu a závažnosti nehod 4. další rozvoj dopravní telematiky ve městech umožní monitorovat a koordinovat aktuální dopravní situaci a provoz na komunikacích řídit tak, aby dopad omezujících jevů a událostí byl co nejmenší 5. koncepční vyřešení dopravy v klidu na sídlištích v jádrových městech umožní vyrovnat se s problematikou nelegálního stání a přispěje ke snížení zbytných cest motorovými vozidly v dotčených lokalitách 6. posílení udržitelných forem dopravy prostřednictvím realizace plánů mobility a koordinovaným zapojením zainteresovaných stran do příprav jednotlivých projektů
E.2 Veřejná linková a městská hromadná doprava I. není dostatečně vybudováno infrastrukturní zázemí pro cestující, kteří přestupují mezi jednotlivými druhy dopravy (absence přestupních terminálů, zastaralé a nevyhovující informační systémy či jejich absence aj.) II. chybí parkovací plochy zejména typu P+R, B+R, K+R ve městech III. chybí integrace mezi regionální veřejnou dopravou a MHD v Hradci Králové a v Pardubicích IV. veřejná doprava z některých měst není schopna konkurovat individuální automobilové dopravě V. zastaralé provozní a technické zázemí DPMP a DPMHK VI. vyšší průměrné stáří autobusů DPMP a DPMHK	**E.2 Veřejná linková a městská hromadná doprava** 1. výstavba a modernizace dalších přestupních terminálů s ohledem na zajištění dostatečné kapacity parkování (P+R, B+R, K+R) zvýší atraktivitu veřejné hromadné dopravy a umožní další rozvoj multimodality 2. rozvoj a využití informačních a smart technologií (např. integrace platebních metod do aplikace IDS IREDO, instalace inteligentních zastávek), které cestujícím přinesou novou kvalitu veřejné dopravy 3. modernizace odbavovacích systémů DPMP a DPMHK umožní integraci do systému IREDO a následně zajistí vyšší komfort a efektivitu při cestování veřejnou dopravou v aglomeraci

Hlavní problémy	Rozvojové potřeby a jejich příspěvek k rozvoji potenciálu území
VII. silniční motorová doprava (individuální i veřejná) jako producent významných negativních externalit (mj. znečištění ovzduší, hluk)	4. zajištění dostatečné nabídky veřejné dopravy s ohledem na její konkurenceschopnost vůči IAD přispěje k navýšení počtu cestujících udržitelnou dopravou 5. modernizace a dobudování zázemí DPMP a DPMHK zefektivní provoz a údržbu vozidel MHD 6. elektrifikace autobusových linek, výstavba nových a modernizace stávajících trolejbusových tratí, obnova vozového parku nákupem nízkoemisních a bezemisních vozů MHD (včetně vybudování souvisejících dobíjecích/plnicích stanic) zmírní negativní dopady dopravy na životní prostředí v území
E.3 Železniční doprava I. nízká provozní rychlost a propustnost regionálních železničních tratí, modernizace tratí probíhá pouze sporadicky II. není dokončeno zdvoukolejnění železniční trati Hradec Králové – Pardubice – Jaroměř a Chlumec nad Cidlinou – Hradec Králové – Týniště nad Orlicí – Choceň III. existence úvraťového železničního spojení Pardubic s Chrudimí – chybí přímé spojení	**E.3 Železniční doprava** 1. modernizace regionálních tratí přispěje ke zvýšení provozní rychlosti a jejich propustnosti 2. zdvoukolejnění všech úseků železničních tratí Hradec Králové – Pardubice – Jaroměř a Chlumec nad Cidlinou – Hradec Králové – Týniště nad Orlicí – Choceň umožní vyšší propustnost a provozní rychlost mezi jádrovými městy aglomerace 3. přímé železniční spojení Pardubic s Chrudimí významně zrychlí cestování mezi dvěma největšími městy v Pardubickém kraji
E.4 Cyklistická doprava I. neexistence souvislé sítě cyklostezek, nevybudována značná část bezpečných úseků páteřní národní Labské trasy a navazující cyklistické infrastruktury II. neexistence souvislé sítě páteřního vedení cyklistů (cyklostezky, integrace cyklistů do komunikace) ve městech – vyšší nehodovost cyklistů	**E.4 Cyklistická doprava** 1. výstavba komplexní sítě cyklostezek umožní nárůst ekologicky příznivé formy dopravy na kratší vzdálenosti a zvýšení bezpečnosti zranitelných účastníků silničního provozu
E.5 Letecká, vodní a multimodální nákladní doprava I. počet cestujících využívajících letiště Pardubice má kolísavý charakter, počet mezinárodních pohybů stagnuje II. nevyužitý potenciál letiště Hradec Králové a absence jeho napojení na nadřazenou dopravní síť III. absence terminálů pro multimodální přepravu – pouze jeden v aglomeraci	**E.5 Letecká, vodní a multimodální nákladní doprava** 1. zajištění dostatečného počtu atraktivních pravidelných mezinárodních linek přispěje k rozvoji cestovního ruchu a obchodního potenciálu 2. vytvoření polyfunkční zóny z rozvojové plochy v oblasti letiště a její napojení na nadřazenou síť umožní využít potenciál pro aktivity směřující nejen do oblasti letecké dopravy 3. výstavba vhodně lokalizovaných terminálů pro multimodální přepravu umožní vybudovat potřebné překladní a logistické kapacity mezi jednotlivými druhy dopravy (silniční, železniční, letecká a vodní)

Zdroj: Vlastní zpracování

2.2.6 TECHNICKÁ INFRASTRUKTURA

Problémová analýza týkající se technické infrastruktury je rozdělena do čtyř celků, viz Tabulka 29.

Tabulka 29 Analýza problémů, rozvojových potřeb a potenciálu území – Technická infrastruktura

Hlavní problémy	Rozvojové potřeby a jejich příspěvek k rozvoji potenciálu území
F.1 Internet a digitalizace I. existence bílých míst připojení k internetu – 92 základních sídelních jednotek není pokryto vysokorychlostním internetem II. málo rozvinutá digitální infrastruktura a zastaralé ICT systémy veřejné správy, pomalý proces zpřístupňování otevřených dat	**F.1 Internet a digitalizace** 1. pokrytí bílých míst vysokorychlostním internetem přispěje k rozvoji dotčených venkovských částí území aglomerace 2. digitalizace a modernizace ICT vybavení ve veřejné správě napomůže rozvoji služeb eGovernmentu a zjednodušení souvisejících administrativních procesů
F.2 Energetika I. v posledních letech v aglomeraci roste spotřeba elektrické energie v průmyslu, jež není pokryta vlastní výrobou, ale zásobování je uspokojivě zajištěno II. nízká účinnost zdrojů, špatný stav rozvodů s vysokými ztrátami tepla, špatný stav tepelně izolačních vlastností vytápěných objektů III. závislost území na centrálním rozvodu tepla z elektrárny v Opatovicích nad Labem IV. nízký podíl využívání obnovitelných a alternativních zdrojů energie v aglomeraci (výrobní sféra, bydlení, doprava) V. vysoká energetická náročnost budov ve veřejném sektoru a související růst spotřeby energií	**F.2 Energetika** 1. podpora opatření vedoucích k zajištění vlastních zdrojů elektrické energie umožní pokrytí stále rostoucí spotřeby a povede ke snížení závislosti aglomerace na vnějších dodávkách 2. rozvoj a modernizace stávající energetické a distribuční sítě zajistí zvýšení účinnosti těchto zdrojů a dostatečné množství dodávek energie do území aglomerace 3. budování komunitní energetiky s cílem snížení závislosti na centrálním zdroji (EOP) podpoří zvýšení energetické soběstačnosti obcí 4. podpora zavádění obnovitelných a alternativních zdrojů energií ve výrobní sféře, bydlení či dopravě povede k diverzifikaci zdrojů a současně ke snižování emisí skleníkových plynů a úrovně znečištění 5. opatření ke snižování energetické náročnosti veřejných budov zlepší jejich tepelně izolační vlastnosti a současně dojde k souvisejícímu poklesu spotřeby energií včetně nákladů na jejich provoz
F.3 Zásobování vodou I. některé části hlavního přivaděče Vodárenské soustavy východní Čechy, jež zajišťuje zásobování aglomerace pitnou vodou, se blíží k hranici své životnosti II. v území se vyskytují lokální problémy s kvalitou a množstvím čerpané vody, podzemní zdroje jsou potenciálně ohroženy infiltrací polutantů, v aglomeraci není dostatek zdrojů pitné vody pro uspokojení místních potřeb	**F.3 Zásobování vodou** 1. modernizace dožívajících částí hlavního přivaděče Vodárenské soustavy východní Čechy zaručí funkční systém vyrovnání deficitů v bilancích spotřeby vody a stabilní dodávky na celém území Hradecko-pardubické aglomerace 2. modernizace a výstavba vodních zdrojů a úpraven vody využívajících nejnovější technologické postupy pro zajištění dostatečného množství kvalitní pitné vody v odpovídající kvalitě a množství přispěje k uspokojení spotřeby v aglomeraci
F.4 Kanalizace a ČOV I. nízký stupeň napojení venkovských obcí a okrajových částí měst na kanalizaci a ČOV II. existence stávající jednotné kanalizace, která je přetěžována srážkovými vodami III. existence ČOV na hranici životnosti, nedostatečná připravenost na změnu nakládání s čistírenskými kaly od roku 2023, vyčerpaná kapacita některých menších ČOV bránící budoucímu rozvoji obcí	**F.4 Kanalizace a ČOV** 1. dobudování, modernizace a zkapacitnění kanalizační sítě ve venkovských obcích a v okrajových částech měst umožní efektivní a ekologické čištění odpadních vod a přispěje k celkovému zlepšení systému hospodaření s vodou v aglomeraci 2. oddělení společného odkanalizování splaškové a dešťové vody zajistí samostatné nakládání s dešťovou vodou, její zadržení v krajině a ochrání před přetížením kanalizace během přívalových srážek

Hlavní problémy	Rozvojové potřeby a jejich příspěvek k rozvoji potenciálu území
	3. zkapacitnění, modernizace a výstavba ČOV, zavádění nejnovějších technologií umožňujících splňovat nová pravidla pro úpravu čistírenských kalů napomůže ekologičtějšímu nakládání s odpadními vodami

Zdroj: Vlastní zpracování

2.2.7 ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

Analýza v oblasti životního prostředí je tematicky rozdělena do několika logických částí, viz následující Tabulka 30.

Tabulka 30 Analýza problémů, rozvojových potřeb a potenciálu území – Životní prostředí

Hlavní problémy	Rozvojové potřeby a jejich příspěvek k rozvoji potenciálu území
G.1 Ovzduší I. zhoršená kvalita ovzduší a překračování imisních limitů znečišťujících látek (znečišťovatelem elektrárna Opatovice nad Labem, elektrárna Chvaletice, malé a střední zdroje, lokální topeniště, doprava) II. vyšší emisní zátěž základními znečišťujícími látkami v jižní části aglomerace (Pardubicko)	**G.1 Ovzduší** 1. podpora realizace opatření vedoucích ke snížení množství škodlivých látek vypouštěných do ovzduší (přísnější ekologické limity pro provoz největších znečišťovatelů a přechod na jinou palivovou základnu, podpora výměny kotlů z lokálních topidel za ekologičtější zdroje, ekologizace individuální a veřejné hromadné dopravy, výstavba obchvatů sídel, výsadba zeleně v intravilánech i extravilánech) přispěje k celkovému zlepšení stavu životního prostředí v území aglomerace
G.2 Ekologická stabilita krajiny a zeleň ve městech I. většina obcí v aglomeraci vykazuje nízký koeficient ekologické stability II. podíl chráněných území na celkové rozloze aglomerace je nízký III. ve správním obvodu ORP Pardubice chybí vhodná ochrana cenných údolních niv IV. potenciál sídelní zeleně není plně využit, což má negativní vliv na mikroklima v dané lokalitě V. absence systému modro-zelené infrastruktury pro hospodaření s dešťovou vodou na veřejných prostranstvích měst VI. nízká lesnatost aglomerace, úhyn lesních porostů (borové lesy, smrkové monokultury) vlivem působení sucha a kůrovce	**G.2 Ekologická stabilita krajiny a zeleň ve městech** 1. podpora péče o stávající veřejnou i krajinnou zeleň a zakládání nových kvalitních a funkčních zelených ploch napomůže posílení ekologické stability v obcích i v krajině 2. rozšiřování chráněných území, včetně ochrany cenných údolních niv, povede k vyšší ochraně významných přírodních oblastí a k celkovému zlepšování stavu životního prostředí na území aglomerace 3. podpora regenerace sídelní zeleně a její nové výsadby, budování systému modro-zelené infrastruktury, podpora opatření k zasakování a zadržování vody pro hospodaření s dešťovou vodou podpoří zlepšení stavu mikroklima v daných lokalitách a eliminuje vznik tepelných ostrovů a přehřívání veřejných prostranství 4. výsadba a obnovování smíšených lesních porostů posílí míru zalesnění aglomerace, její ekologickou stabilitu a celkový stav životního prostředí
G.3 Zemědělství I. výměra zemědělské, často velmi kvalitní, půdy se snižuje (velkou měrou se na tom podílí zábor pro potřeby výstavby) II. intenzivní hospodaření na zemědělské půdě má vliv na degradaci půdní struktury a schopnost půdy zadržovat vodu	**G.3 Zemědělství** 1. ochrana kvalitní zemědělské půdy pro potřeby výstavby prostřednictvím využití stávajících brownfieldů a vhodných ploch v zastavěných částech obcí napomůže zachování zemědělského půdního fondu 2. podpora a realizace opatření na retenci a akumulaci srážkové vody v krajině (např. výstavba a obnova retenčních nádrží, jezírek a mokřadů) přispěje k

Hlavní problémy	Rozvojové potřeby a jejich příspěvek k rozvoji potenciálu území
III. vysoký podíl orné půdy obhospodařované na velkých půdních blocích IV. existence zemědělských ploch ohrožených erozí	doplňování zásob podzemní vody a podpoří zachování přirozené cirkulace vody v přírodě 3. zajištění členění velkých půdních bloků napomůže snížení potenciálního rizika eroze půdy a ke zlepšení prostupnosti krajiny 4. zvýšení biologické rozmanitosti a stabilizačních prvků s protierozní funkcí v intenzivně využívané zemědělské krajině (např. revitalizace vodních toků, podpora výsadeb v krajině) povede k obnovení přírodní funkce krajiny a snížení její náchylnosti k negativním dopadům eroze
G.4 Voda I. všechny hlavní toky v aglomeraci spadají do kategorie znečištěných vod, některé z nich jsou velmi silně znečištěné II. přetrvávající problémy s rychlým odtokem srážkových vod z území zvyšující riziko povodní a absence přírodě blízkých opatření pro zadržení vody v krajině III. nedostatečně zajištěná ochrana povrchových i podzemních vod (zranitelnost podzemních vod a náchylnost ke znečištění z povodní, kontaminací z povrchu země) IV. území aglomerace patří mezi suchem nejohroženější oblasti ČR	**G.4 Voda** 1. podpora opatření snižujících množství vypouštěných nečistot do vodních toků v území aglomerace zamezí dalšímu zhoršování jejich stavu 2. realizace přírodě blízkých opatření vedoucích ke zpomalení odtoku, zlepšení vsaku a retence srážkových vod, zprůtočnění či zvýšení retenčního potenciálu koryt vodních toků a přilehlých niv napomohou snížení rizika povodní a degradace půd 3. podpora technických opatření eliminujících průsak znečišťujících látek ze skládek do půdy umožní ochranu podzemních vod a intenzifikace budování ČOV zlepší kvalitu povrchových vod 4. podpora boje proti suchu např. prostřednictvím budování nových vodních toků, revitalizace stávajících vodních ploch a vodních toků či budování krajinných prvků na zpomalení odtoku vody podpoří zadržování vody a vytvoří zásoby vody pro období sucha
G.5 Ekologické zátěže a hluk I. velké množství starých ekologických zátěží na území aglomerace II. potenciální riziko představují tzv. boletické panely obsahující karcinogenní azbest III. neúměrné zatížení obyvatel měst a obcí podél hlavních dopravních tahů hlukem z dopravy	**G.5 Ekologické zátěže a hluk** 1. systematické odstraňování starých ekologických zátěží v území (nelegálních skladů odpadů, sanace havarijních stavů) s cílem předejít další kontaminaci dané oblasti napomůže zlepšení stavu životního prostředí 2. podpora odborné likvidace boletických panelů nejen na veřejných budovách zamezí uvolňování karcinogenního azbestu do ovzduší a okolního prostředí a povede k ochraně zdraví obyvatel aglomerace 3. instalace protihlukových opatření, výsadba izolační zeleně podél silnic I. třídy a výstavba obchvatů na silnicích I. třídy sníží vystavení obyvatel žijících v blízko dopravní infrastruktury nadměrnému hluku
G.6 Odpadové hospodářství I. celková produkce odpadů v aglomeraci roste (pokles množství komunálního odpadu, růst podílu separace) II. nedostatečná kapacita a nutnost modernizace separačních dvorů v některých lokalitách, především v blízkosti velkých sídlišť separační dvory zcela chybí III. nejasná budoucnost vzniku spalovny nebezpečných odpadů v Rybitví	**G.6 Odpadové hospodářství** 1. výstavba a modernizace zařízení na třídění a následné materiálové, popř. energetické využití odpadů umožní snížit množství nevyužitelného odpadu a míru jeho skládkování, budování center komplexního využití odpadu povede k maximalizaci jeho dalšího využití (zpracování do koncových produktů) a snížení zátěže pro životní prostředí 2. výstavba a modernizace separačních a sběrných dvorů zajistí dostatečnou úroveň třídění odpadu

Hlavní problémy	Rozvojové potřeby a jejich příspěvek k rozvoji potenciálu území
IV. zastaralá infrastruktura pro nakládání s nebezpečným zdravotnickým odpadem v Pardubické nemocnici	3. podpora výstavby RE-USE center, komunitních či domácích kompostáren, zavádění motivačních a PAYT systémů podpoří další využití odpadů a povede k předcházení vzniku komunálních odpadů 4. budování a modernizace zařízení pro sběr a nakládání s nebezpečnými odpady (včetně zdravotnických) umožní jejich ekologickou likvidaci minimalizující negativní dopady na životní prostředí

Zdroj: Vlastní zpracování

2.3 ANALÝZA STAKEHOLDERŮ

Spolupráce a komunikace s klíčovými hráči v území je jedním z nejdůležitějších procesů při tvorbě a implementaci strategického dokumentu. Budování partnerství a nastavení komunikace s relevantními aktéry a cílovými skupinami v území bylo v rámci tvorby Strategie průběžnou aktivitou. V podstatě se jednalo o plynulé pokračování aktivit a spolupráce, kterou nositel ITI vybudoval během programového období 2014–2020. Celý proces byl založen na širokém dialogu s partnery, pravidelné komunikaci a široké informovanosti zainteresovaných subjektů, a to včetně laické veřejnosti (zejména prostřednictvím webových stránek ITI Hradecko-pardubické aglomerace a jejích sociálních sítí).

V jakékoliv strategii směřující k udržitelnému rozvoji je adekvátní zapojení jednotlivců a skupin, kteří mají k danému tématu či strategii jistý vztah, přístup nebo se na ní podílejí. Hlasy a názory těchto jednotlivců a skupin by měly mít jistou váhu při tvorbě Strategie jako celku, a to jak její analytické části, tak zejména návrhové obsahující konkrétní vizi či strategické cíle vedoucí k jejímu naplnění. Tento princip přispívá k dlouhodobému udržení zájmu jednotlivců a skupin o realizaci Strategie, resp. o řízení rozvoje území, a předchází později vzniklým problémům při realizaci integrované strategie. K tomuto účelu slouží vypracování analýzy stakeholderů.

Analýza stakeholderů identifikuje a mapuje jednotlivce a skupiny, kteří mají nebo mohou mít jakýkoliv zájem zúčastnit se nebo sledovat proces tvorby daného dokumentu za účelem jejich míry zapojení do procesu tvorby a realizace. Tito aktéři jsou označováni jako klíčoví hráči neboli stakeholders či zainteresované strany.

Klíčovým hráčem je dle dokumentu Strategie, postupy a techniky uplatnění MA21 na místní a regionální úrovni ČR (2003)[137] ten (jedinec, skupina, organizace), kdo může ovlivnit nebo kdo může být ovlivněn (pozitivně i negativně) výsledkem rozhodnutí, plánu, programu nebo i procesem, který k výsledku vede.

Zainteresovaná strana (pro účely nastavení spolupráce) je dle Metodiky přípravy veřejných strategií Ministerstva financí ČR[138] jakákoliv osoba, skupina osob nebo instituce, která je do přípravy, tvorby a případné implementace strategie zapojena, nebo může tvorbu, schválení nebo implementaci strategie ovlivnit.

Metodický pokyn pro využití integrovaných nástrojů a regionálních akčních plánů v programovém období 2021–2027 (MP INRAP) definuje analýzu stakeholderů jako identifikaci subjektů, které mohou aktivně přispět k rozvoji vymezeného území a naplnění cílů Strategie, případně mohou být realizací Strategie významně ovlivněny.

Zapojování podílníků/stakeholderů probíhalo v procesu tvorby Strategie postupně a v několika úrovních.

a) Nejprve byli identifikováni klíčoví stakeholdeři (hlavní partneři), což jsou nejdůležitější podílníci procesu, bez kterých by tento proces nefungoval (viz Tabulka 31).
b) V dalším kroku byli identifikováni tzv. aktivně zapojení stakeholdeři (spolupracující subjekty a jedinci), což jsou jednotlivci a skupiny aktivně se podílející na tvorbě Strategie (viz Tabulka 32). Jejich aktivity spočívaly nejčastěji v zapojení do diskuze o absorpční kapacitě území aglomerace, diskutování o závěrech analytické části a relevantním nastavení cílů Strategie ve vazbě na problémové okruhy a potřeby území. Dále se účastnili aktivního připomínkování

[137] *www.cenia.cz*
[138] *www.mfcr.cz*

Strategie formou účasti v pracovních uskupeních, účasti na workshopech a konkrétní zpětnou vazbou na text Strategie.

c) Nakonec byla identifikována širší společenství, jež reprezentují stakeholdery, kteří jsou o celém procesu průběžně informováni a jejich zapojení je pouze v pasivní rovině (viz Tabulka 33) Jakýkoliv z těchto podílníků se svým aktivním zájmem může v průběhu procesu přeřadit do druhé skupiny.

Tabulka 31 Klíčoví stakeholdeři

Název
Statutární město Hradec Králové
Statutární město Pardubice
Královéhradecký kraj
Pardubický kraj
Magistrát města Hradec Králové
Magistrát města Pardubic
Krajský úřad Královéhradeckého kraje
Krajský úřad Pardubického kraje
Místní akční skupiny
Zástupci větších měst aglomerace
Vysoké školy působící v aglomeraci
Oblast vědy a výzkumu
Krajské hospodářské komory jako zástupci podnikatelské sféry
Neziskové organizace (KONEP, Ecoinstitut, z.s.)
Dopravní podniky
Zástupci za sociální oblast
Zástupci za oblast životního prostředí (Státní fond životního prostředí)

Zdroj: Vlastní zpracování

Tabulka 32 Aktivně zapojení stakeholdeři

Název
Krajské úřady – relevantní odbory (např. dopravy a silničního hospodářství, školství, kultury, cestovního ruchu, památkové péče, životního prostředí, odbor sociálních věcí)
Magistráty – relevantní odbory (např. dopravy, hlavního architekta, rozvoje, kultury, cestovního ruchu, památkové péče, školství, životního prostředí, odbor sociálních věcí)
Městská policie
Organizátoři regionální dopravy (např. OREDO)
Univerzity se zaměřením na dopravu (Dopravní fakulta Jana Pernera Univerzity Pardubice)
Hradecké služby a.s. / Marius Pedersen a.s.
Vodovody a kanalizace Hradec Králové
Povodí Labe
Služby města Pardubic
Vodovody a kanalizace Pardubice
Krajské úřady práce
Krajská muzea a další významné paměťové instituce (např. Muzeum východních Čech v Hradci Králové, Východočeské muzeum v Pardubicích)
Národní památkový ústav

Název
Krajští RIS3 manažeři
Výzkumné organizace působící v aglomeraci
Regionální kanceláře agentury CzechInvest
Klastry (např. Energeticko - technický inovační klastr)
Podpůrné organizace výzkumu, vývoje a inovací (typu vědeckotechnických parků, technologických center, center transferu technologií apod.) (např. Centrum transferu biomedicínských technologií (FNHK), Centrum transferu technologií a znalostí UPa, TECHNOLOGICKÉ CENTRUM Hradec Králové, o. p. s., Pardubický podnikatelský inkubátor)
Zástupci obcí s více jak 4 000 obyvateli[139]
Významné firmy prostřednictvím Krajských hospodářských komor
Zástupci místních akčních plánů rozvoje vzdělávání
Církve a další neziskové organizace (např. úřady práce, Česká biskupská konference, Oblastní charita Pardubice, Česká abilympijská asociace, z. s., MOST PRO, o. p. s.)
Další vlastníci a správci důležité infrastruktury (např. Elektrárny Opatovice, a.s.)
Další organizace zřízené nebo založené městskými a krajskými samosprávami (např. DSO Hradubická labská, DSO Pardubická labská, Destinační společnost Východní Čechy, Královéhradecká krajská centrála cestovního ruchu, příspěvková organizace, Destinační management Hradecko, Pardubicko - Perníkové srdce Čech,z.s., Integrační centrum pro cizince Hradec Králové, Centrum na podporu integrace cizinců (Pardubický kraj)
Místní akční skupiny[140]

Zdroj: Vlastní zpracování

Tabulka 33 Širší společenství významně ovlivněná realizací Strategie ITI

Název
Další územní jednotky (obce, města a dobrovolné svazky obcí)
Občané aglomerace (veřejnost)
Ostatní

Zdroj: Vlastní zpracování

Reprezentanti klíčových stakeholderů byli následně aktivně zapojeni do rozhodovacích struktur Strategie, tj. Řídicího výboru aglomerace (ŘV A). Zástupci aktivně zapojených stakeholderů byli přímo účastni v tematických pracovních skupinách (PS) pro tvorbu Strategie. Širší společenství byla zapojena pasivně, tzn. informována o procesu tvorby Strategie a jeho výstupech různými komunikačními kanály (média, internet, prezentace, semináře apod.). Chronologický a detailnější pohled na práci s klíčovými hráči je popsán v kapitole 3.5 Zapojení partnerů do přípravy a provádění Strategie.

[139] Členem pracovních skupin nejsou zástupci města Třebechovice nad Orebem, které účast na PS5: Horizontální oficiálně odmítlo.

[140] Na území ITI Hradecko-pardubické aglomerace působí řada místních akčních skupin. Z hlediska jejich významu byly pro členství v pracovních skupinách osloveny MAS Hradecký venkov, MAS Bohdanečsko, MAS Region Kunětické hory a MAS Železnohorský region. MAS byly vybrány podle počtu členských obcí spadajících do aglomerace. Všechny MAS, do jejichž území ITI Hradecko-pardubické aglomerace zasahuje více než 50 % (MAS Hradecký venkov, MAS Bohdanečsko, MAS Region Kunětické hory), se staly členy PS5: Horizontální. Současně byla přirazena MAS Železnohorský region, a to z důvodu velkého počtu členských obcí patřících do aglomerace (27 z celkového počtu 73), jež tvoří 17,8 % vymezeného území. Tato MAS byla spolu s ostatními oslovena ke členství v tematických pracovních skupinách, kam byli členové delegováni dle rozhodnutí příslušné MAS.

3 STRATEGICKÁ ČÁST

Strategická část vychází z problémů a rozvojových potřeb identifikovaných v analytické části Strategie (viz kapitola 2.2), na jejichž základě je vymezen Strategický rámec.

Součástí této kapitoly je též popis vazeb na horizontální témata (rovné příležitosti a udržitelný rozvoj) a vazeb na klíčové strategické dokumenty, a to úrovni nadnárodní, národní, regionální i lokální.

Důležitým prvkem je popis integrovaných rysů Strategie. Integrovanost je zachycena pomocí vazeb mezi jednotlivými opatřeními v koincidenční matici. Podstatné vazby jsou následně textově popsány. Konkrétní vazby jsou následně charakterizovány prostřednictvím integrovaných řešení, která jsou složena z jednoho či více konkrétních strategických projektů.

V závěru kapitoly je popsáno zapojení partnerů do přípravy a provádění Strategie.

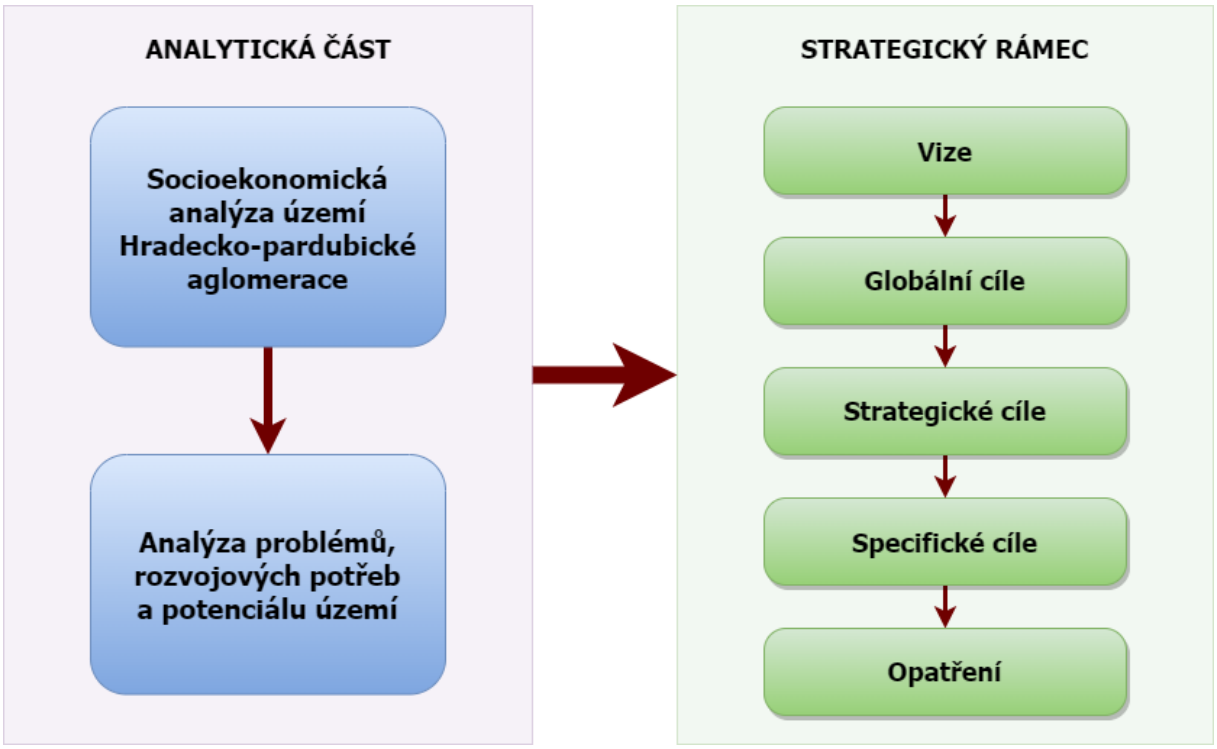
3.1 STRATEGICKÝ RÁMEC

Strategický rámec obsahuje vizi rozvoje území, pro jejíž dosažení jsou definovány globální, strategické a specifické cíle a opatření. V rámci jednotlivých opatření jsou definovány typové aktivity a vazby na rozvojové potřeby.

Strategický rámec nemůže postihnout všechny problémy uvedené v analýze, a to z důvodu jejich neřešitelnosti prostřednictvím projektů realizovaných v území aglomerace. Příkladem mohou být systémové problémy či takové výzvy, na které nemůže Hradecko-pardubická aglomerace adekvátně reagovat (např. systém financování sociální služeb, stárnutí obyvatelstva, rozpočtové určení daní apod.). Na základě výše uvedených zjištění byly pro Hradecko-pardubickou aglomeraci definovány dva klíčové globální cíle – „udržitelná“ a „chytrá a kreativní“ aglomerace. Pojmenování globálních cílů pomáhá lépe konkretizovat vhodné strategické a specifické cíle nutné k jejich naplnění. Šest strategických cílů je formulováno s ohledem na identifikované problémy a k jejich naplnění slouží konkretizované specifické cíle a opatření.

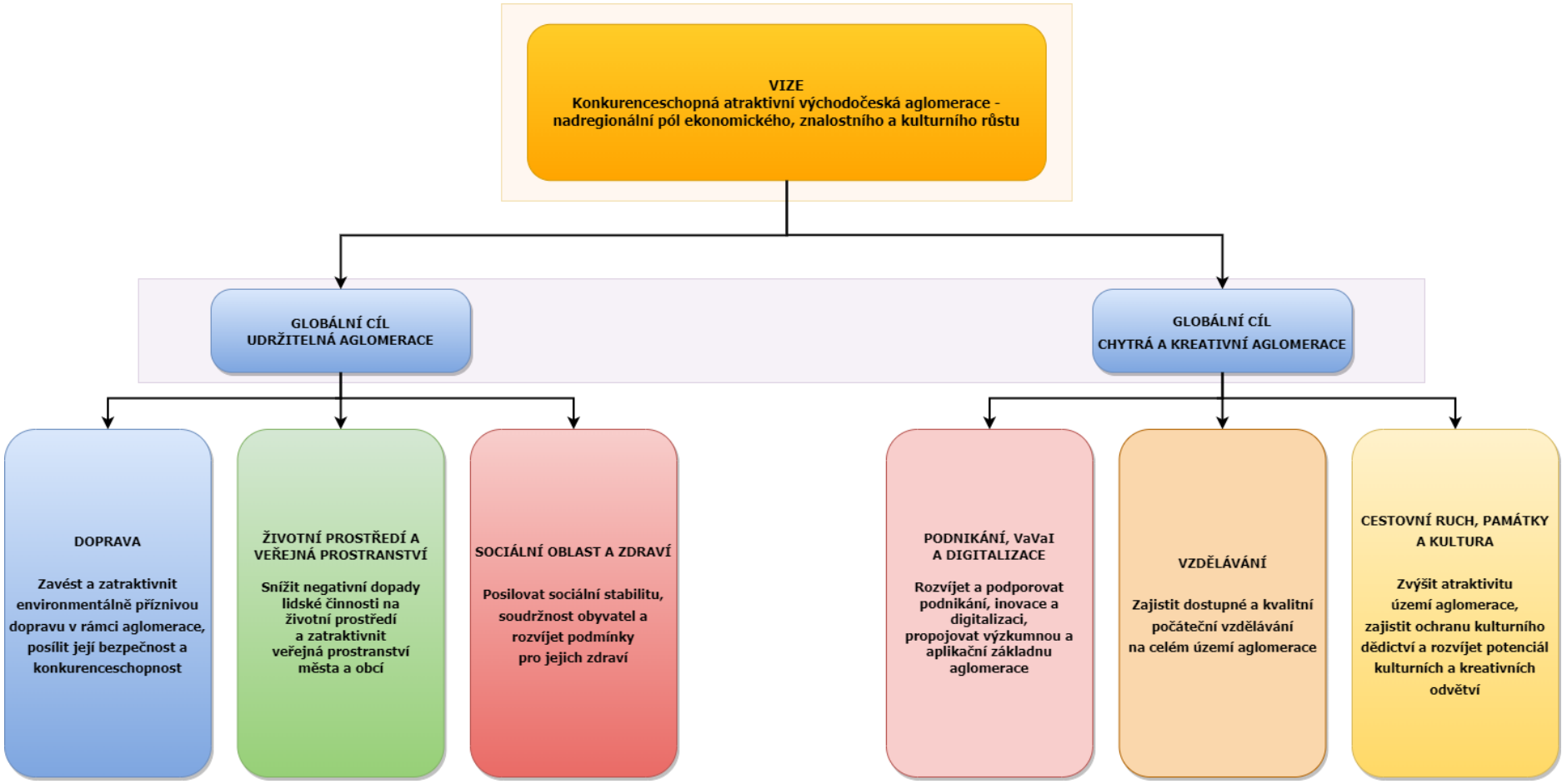
Konkrétní vazbu mezi analytickou částí a strategickým rámcem (mezi vizí, globálními cíli, strategickými cíli, specifickými cíli a opatřeními), stejně jako jejich přesné pojmenování, graficky znázorňují následující schémata. (viz Obrázek 51 a Obrázek 52).

Obrázek 51 Vazba analytické části a strategického rámce

Zdroj: Vlastní zpracování

Obrázek 52 Struktura strategického rámce Strategie území Hradecko-pardubické aglomerace

Zdroj: Vlastní zpracování

3.1.1 STRATEGICKÁ VIZE

Strategická vize představuje souhrnný text popisující budoucí žádoucí stav, k němuž realizace Strategie přispěje. Vize je hlavní motto, které určuje základní směr dalšího rozvoje Hradecko-pardubické aglomerace. Řídicí výbor aglomerace vizi Strategie pro období 2014–2020 posoudil a na základě konsenzu o její nadčasovosti ji ponechal. Vize je tedy platná do roku 2027.

Konkurenceschopná a atraktivní východočeská aglomerace – nadregionální pól ekonomického, znalostního a kulturního růstu

3.1.2 GLOBÁLNÍ CÍL UDRŽITELNÁ AGLOMERACE

Globální cíl „Udržitelná aglomerace“ je zaměřen na zajištění podmínek pro rozvoj aglomerace s důrazem na její udržitelnost. Cílem v této oblasti je zdravé životní prostředí, které vytváří vhodné podmínky pro rozvoj socioekonomických aktivit bez negativních vlivů lidské činnosti a dopravy na kvalitu života všech obyvatel území. Udržitelný růst aglomerace není možné zajistit bez podpory zdravého životního prostředí, jež do určité míry determinuje další aktivity v území, které navíc musí pružně reagovat na projevy probíhající klimatické změny. Vysoká koncentrace obyvatel a ekonomických aktivit v aglomeraci přináší zvýšené nároky území na dopravu, produkci a likvidaci odpadů, zásobování energiemi a pitnou vodou včetně čištění odpadních vod.

Mezi základní podmínky kvalitního života obyvatel v území aglomerace patří také odpovídající sociální a zdravotní péče, míra vybavenosti území zařízeními sociálních a zdravotních služeb a úroveň sociální péče. Cílem Strategie je přispět k zajištění udržitelné sítě potřebných sociálních a zdravotních služeb. Klíčový je v této oblasti také rozvoj podmínek pro zdraví obyvatel, a to zejména ve vazbě na kvalitní a dostupné zdravotní služby.

Naplněním tohoto globálního cíle budou posíleny lokální a regionální dopravní vazby v celém území aglomerace, bude podpořena ekologická stabilita urbanizovaného území a krajiny, zmírní se dopady lidské činnosti na životní prostředí a také se zlepší kvalita životních podmínek obyvatel aglomerace.

Pro globální cíl „Udržitelná aglomerace“ byly stanoveny celkem tři strategické cíle, a to v těchto tématech:

1 Doprava

2 Životní prostředí a veřejná prostranství

3 Sociální oblast a zdraví

Strategický cíl 1 Doprava

Zavést a zatraktivnit environmentálně příznivou dopravu v rámci aglomerace a posílit její bezpečnost a konkurenceschopnost

Současné aglomerační problémy spojené s nadměrným dopravním zatížením, především individuální automobilovou dopravou, mají vliv na plynulost a bezpečnost dopravy (zejména v jádrových městech aglomerace), na zdraví obyvatel a životní prostředí v území. Proto je potřeba posílit konkurenceschopnost veřejné dopravy vůči individuální automobilové dopravě, posilovat roli

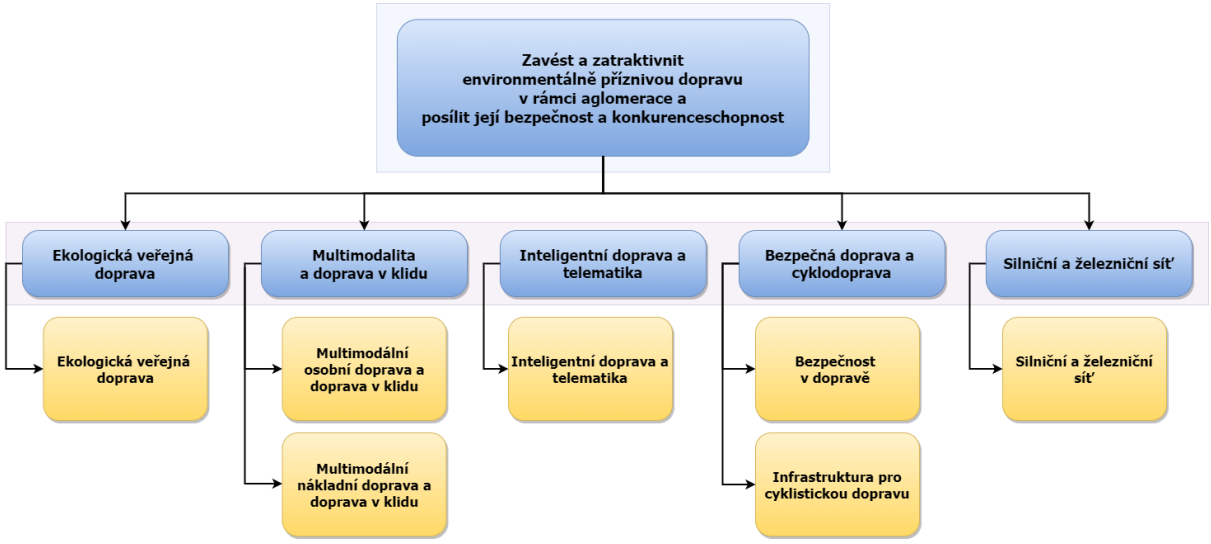
udržitelné dopravy a multimodality. Strategický cíl 1 je zaměřen na rozvoj moderních udržitelných forem dopravy, které jsou environmentálně příznivé, ale zároveň atraktivní a bezpečné pro cestování v rámci celé aglomerace. Důraz je kladen na posílení role veřejné hromadné a nemotorové dopravy s přímou vazbou na její moderní řízení v dotčeném území. Kvalitní dopravní infrastruktura využívající prvky modrozelené infrastruktury (hospodaření se srážkovými vodami u zařízení dopravní infrastruktury, výsadba zeleně podél silnic) a celistvá funkční dopravní síť jsou nezbytné pro zajištění rozvoje každého území.

K naplnění strategického cíle 1 *„Zavést a zatraktivnit environmentálně příznivou dopravu v rámci aglomerace a posílit její bezpečnost a konkurenceschopnost“* povede realizace pěti specifických cílů:

- **Specifický cíl 1.1: Ekologická veřejná doprava**
- **Specifický cíl 1.2: Multimodalita a doprava v klidu**
- **Specifický cíl 1.3: Inteligentní doprava a telematika**
- **Specifický cíl 1.4: Bezpečná doprava a cyklodoprava**
- **Specifický cíl 1.5: Silniční a železniční síť**

Vzájemná vazba mezi jednotlivými specifickými cíli je velmi silná a často je jejich realizace podmíněna aktivitami v rámci jiných opatření pro dosažení kýžených synergických efektů. Důležitá je realizace všech navržených opatření v celé aglomeraci, aby tak byl posílen jejich význam a dopad na celé území. Dobře fungující veřejná doprava v aglomeraci je podmíněna nejen moderními a ekologickými dopravními prostředky, ale také kvalitní infrastrukturou. Přestupní terminály musí být provázány na ostatní formy dopravy (např. automobilová, cyklistická, pěší) a celý dopravní systém je pro jeho úspěšné fungování třeba efektivně řídit, což vyžaduje zavedení či modernizaci elektronických (řídicích, informačních, odbavovacích) systémů, zejména do městské a veřejné dopravy, a jejich integraci. Obrázek 53 znázorňuje schéma SC 1 Doprava.

Obrázek 53 Schéma Strategický cíl 1 Doprava

Zdroj: Vlastní zpracování

Specifický cíl 1.1 Ekologická veřejná doprava

Cílem je rozšířit ekologicky příznivou veřejnou hromadnou dopravu na území aglomerace prostřednictvím rozvoje drážní infrastruktury a modernizací vozového parku. Intervence jsou zaměřeny na výstavbu a modernizaci infrastruktury systémů veřejné dopravy, modernizaci

infrastruktury městské i příměstské dopravy a na nákup nízkoemisních a bezemisních bezbariérových vozidel veřejné dopravy využívajících alternativní zdroje paliv, jako jsou elektřina, CNG a další, a to včetně výstavby související infrastruktury (plnicí a dobíjecí stanice). Realizací aktivit dojde k zatraktivnění veřejné dopravy v aglomeraci, posílení její konkurenceschopnosti vůči individuální automobilové dopravě a zmírnění negativních dopadů dopravy na životní prostředí.

Opatření

1.1.1 Ekologická veřejná doprava

Opatření je zaměřeno na pořízení nových ekologických šetrných vozidel veřejné dopravy, tj. vozidel s nízkou spotřebou paliva, produkcí emisí skleníkových plynů a ostatních limitovaných znečišťujících látek. Za ekologicky šetrná vozidla je možno považovat vozidla, která využívají alternativní pohon (elektrický nebo hybridní) nebo alternativní paliva (CNG, vodík, biopaliva). Opatření zahrnuje i výstavbu dobíjecích a plnicích stanic.

Součástí opatření je dále i související výstavba infrastruktury pro drážní dopravu s cílem posílit elektrickou trakci městské hromadné dopravy. V návaznosti na zefektivnění provozu a údržby vozidel veřejné dopravy se počítá s modernizací či výstavbou stanic pro přeměnu elektrického proudu (měnírny), vozoven a dep MHD. Opatření je rovněž zaměřeno na dobudování základního zázemí na vybraných obratištích a konečných zastávkách pro řidiče autobusů v městské i linkové dopravě.

Příklady typových aktivit:

- *nákup nových nízkoemisních a bezemisních vozidel (MHD, veřejná linková doprava – VLD, vlaky);*
- *výstavba dobíjecích a plnicích stanic;*
- *výstavba a modernizace trolejbusových tratí;*
- *výstavba, modernizace měníren;*
- *výstavba, modernizace vozoven;*
- *výstavba, modernizace dep;*
- *vybudování, modernizace zázemí pro řidiče autobusů na obratištích*
- *a další.*

Vazba opatření na rozvojové potřeby: *E.2.4, E.2.5, E.2.6*

Specifický cíl 1.2 Multimodalita a doprava v klidu

Cíl je zaměřen na identifikovanou potřebu řešení neefektivního propojení veřejné dopravy, což má za následek nižší počet přepravovaných osob (neochotu využívat veřejnou hromadnou dopravu, neefektivní nakládání s časem atd.) a tedy vyšší podíl individuální automobilové dopravy na modal splitu. Vysoký stupeň automobilizace v aglomeraci má navíc za následek nedostatek parkovacích kapacit, a to zejména ve městech a na sídlištích. Cílem je zajištění efektivnější návaznosti různých druhů dopravy rozvojem významných přestupních uzlů na území celé aglomerace. Záměrem je též modernizace a výstavba přestupních terminálů a přestupních uzlů pro veřejnou dopravu a systémů pro přestup na veřejnou dopravu (P+R, B+R, K+R) za účelem podpory veřejné dopravy a multimodality v celém území, včetně výstavby záchytných parkovišť P+G (park and go). Zásadní je vybudovat síť přestupních terminálů pro osobní i nákladní dopravu a provázat je s dalšími způsoby přepravy tak, aby se vhodně kombinovaly jednotlivé druhy přepravy. V oblasti nákladní multimodality je potřeba vhodnými intervencemi posílit roli dopravních uzlů v Pardubicích a Hradci Králové.

Opatření

1.2.1 Multimodální osobní doprava a doprava v klidu

Opatření je zaměřeno na vybudování přestupních terminálů veřejné dopravy a zařízení kombinujících individuální automobilovou dopravu (P+R, K+R) a cyklodopravu (B+R) s veřejnou hromadnou dopravu.

V rámci opatření se počítá s realizací kroků k navýšení kapacit parkovacích ploch, jejich systematizaci a monitoringu obsazenosti jednotlivých parkovacích stání v reálném čase. Opatření se zaměřuje na záchytná parkoviště P+G ve městech ve vybraných lokalitách, z nichž je možné cíle, například centra města, dosáhnout pěšky bez přestupu na veřejnou dopravu.

Příklady typových aktivit:

- *výstavba přestupních terminálů veřejné dopravy;*
- *rozvoj systémů P+R, K+R, B+R;*
- *rozvoj systémů P+G;*
- *rozvoj využívání chytrých technologií;*
- *pořízení, vývoj mobilních aplikací;*
- *instalace čidel a zjišťování aktuální obsazenosti*
- *a další.*

Vazba opatření na rozvojové potřeby: *E.1.4, E.1.5, E.2.1, E.2.4*

1.2.2 Multimodální nákladní doprava a doprava v klidu

Opatření je zaměřeno na vybudování přepravních terminálů a zařízení kombinujících železniční, kamionovou, leteckou a vodní dopravu. Pro zvýšení komfortu řidičů nákladních vozidel a dálkových autobusů a snížení dopadů na dopravu v klidu ve městech se musí vybudovat odstavné parkovací plochy.

Příklady typových aktivit:

- *rozvoj Dopravního uzlu Pardubice;*
- *využití rozvojového potenciálu Letiště Hradec Králové;*
- *výstavba, modernizace stávajících odstavných ploch včetně zázemí pro autobusovou a kamionovou dopravu*
- *a další.*

Vazba opatření na rozvojové potřeby: *E.5.1, E.5.2, E.5.3*

Specifický cíl 1.3 Inteligentní doprava a telematika

Cíl směřuje ke zlepšení řízení motorové i nemotorové dopravy na území celé aglomerace. Zefektivnění a vzájemná koordinace řídicích systémů zvýší bezpečnost a podpoří plynulost provozu, a to převážně v největších sídlech aglomerace, ale umožní také předcházet přetížení mimo samotná města. Aktivity jsou zaměřeny na zavádění, modernizace a propojení řídicích, informačních, odbavovacích a platebních systémů pro veřejnou dopravu včetně inteligentních dopravních systémů v zájmovém území. Realizací aktivit v rámci opatření dojde ke zlepšení řízení dopravy v celé aglomeraci a zvýšení informovanosti a komfortu cestování všech účastníků dopravního provozu. V území funguje Integrovaná regionální doprava (IREDO), která není propojena se systémem MHD Pardubic a Hradce Králové. Cílem je zajistit pohodlné cestování v aglomeraci rozvojem telematiky ve veřejné dopravě, která navíc zahrnuje silnou podmíněnou vazbu na všechna opatření v rámci řešeného strategického cíle.

Opatření

1.3.1 Inteligentní doprava a telematika

Opatření se zaměřuje na ITS, které jsou důležitou součástí konceptu chytrého města a přináší změnu dosavadního řešení regulace dopravy. Realizace ITS ve městech v sobě zahrnuje vlastní software, kamerové systémy, semafory a sčítače, prostřednictvím kterých je prováděn sběr dat, jež mohou být následně využita pro další zpracování, a to formou otevřených dat.

Opatření je zaměřeno i na integraci a modernizaci odbavovacích systémů ve veřejné dopravě a zvýšení komfortu pro cestující, kteří budou moci využívat jeden jízdní doklad bez ohledu na provozovatele veřejné dopravy. Součástí opatření jsou i aktivity zaměřené na podporu rozvoje veřejné dopravy, zvýšení její efektivity, plynulosti a zajištění přístupu cestujících k reálným informacím za pomoci telematických systémů.

Příklady typových aktivit:

- *zavádění systémů a služeb ITS poskytujících informace o dopravním provozu a umožňujících dynamické řízení dopravy;*
- *instalace kamerových systémů;*
- *instalace dopravních detektorů;*
- *pořízení zařízení k získávání statických a dynamických dat o dopravě;*
- *poskytování open dat a předávání informací;*
- *zavádění odbavovacích a platebních systémů ve veřejné hromadné dopravě (VHD);*
- *integrace MHD v Hradci Králové a Pardubicích do systému IDS IREDO;*
- *zavádění sledovacích, řídicích, preferenčních a kooperativních systémů;*
- *zavádění informačních systémů pro cestující;*
- *instalace inteligentních zastávek;*
- *posílení bezpečnosti ve veřejné dopravě (kamery a sčítače cestujících);*
- *prověřování zavedení nových progresivních dopravních systémů – vyhledávací studie, studie proveditelnosti aj.*
- *a další.*

Vazba opatření na rozvojové potřeby: *E.1.4, E.2.2, E.2.3*

Specifický cíl 1.4 Bezpečná doprava a cyklodoprava

Stále zhoršujícím se problémem v aglomeraci je rostoucí intenzita dopravy a s tím i zvyšující se počet dopravních nehod. Aby došlo k rozvoji nemotorových módů dopravy (cyklodoprava, pěší doprava), je potřeba rozvinutá bezpečná infrastruktura, která tyto módy oddělí od motorové dopravy. Nemotorová doprava slouží jako alternativní způsob dopravy, zejména na kratších trasách, a pomáhá snížit automobilovou dopravní zátěž. Cílem je zvýšení aktivní mobility obyvatel na území aglomerace vytvořením vhodných podmínek pro rozvoj především cyklistické, ale i pěší dopravy. Důležitým předpokladem pro dosažení cíle je vybudování ucelené sítě bezpečných a bezbariérových tras. Dále budou podporovány aktivity vedoucí ke zvyšování bezpečnosti dopravy a bezbariérovosti nemotorové dopravy na území celé aglomerace. Realizací aktivit dojde prostřednictvím výstavby komplexní infrastruktury, stavebních úprav a osvěty k nárůstu využití alternativních forem dopravy na kratší vzdálenosti v aglomeraci (např. za prací, do škol) a zvýšení dopravní bezpečnosti.

Opatření

1.4.1 Bezpečnost v dopravě

Opatření je zaměřeno na realizaci aktivit vedoucích ke zklidnění dopravy a oddělení zranitelných účastníků silničního provozu od motorové dopravy. Zároveň je zaměřeno na podporu dopravní výchovy, osvěty a prevenci obyvatel včetně naplňování cílů definovaných ve strategických dokumentech SUMP a SUMF.

Příklady typových aktivit:

- *výstavba chodníků pro pěší v trase nebo v křížení pozemní komunikace s vysokou intenzitou dopravy;*
- *zajištění stavebních úprav a rekonstrukcí místních komunikací včetně bezpečnostních prvků;*
- *zřízení vyhrazených jízdních pruhů (MHD, VLD, IZS, TAXI, jízdní kola);*
- *stavební úpravy v nehodových lokalitách;*
- *zajištění organizačních opatření a stavebních úprav vedoucích ke zklidnění dopravy;*
- *zajištění organizačních opatření v okolí škol a na cestě do nich;*
- *realizace přechodů pro chodce – překonání křižovatky na jednu fázi;*
- *zajištění bezbariérovosti;*
- *výstavba lávek a podchodů;*
- *instalace vjezdových bran do měst a obcí;*
- *podpora dopravní výchovy, osvěty a prevence;*
- *naplňování cílů definovaných v SUMP a SUMF*
- *a další.*

Vazba opatření na rozvojové potřeby: *E.1.3, E.1.6, E.4.1*

1.4.2 Infrastruktura pro cyklistickou dopravu

Opatření je zaměřeno na výstavbu a modernizaci ucelené sítě cyklostezek sloužících k dopravě za prací, službami a do škol včetně doprovodné infrastruktury pro cyklisty.

Příklady typových aktivit:

- *výstavba cyklostezek;*
- *výstavba smíšených stezek pro chodce a cyklisty;*
- *zajištění organizačních opatření a stavebních úprav pro implementaci cyklistů do hlavního dopravního prostoru;*
- *budování doprovodné infrastruktury;*
- *výstavba dobíjecích stanic pro elektrokola;*
- *instalace sčítačů;*
- *podpora sdílené mobility a osvěty*
- *a další.*

Vazba opatření na rozvojové potřeby: *B.1.3, E.4.1*

Specifický cíl 1.5 Silniční a železniční síť

Síť silnic TEN-T na území aglomerace je nekompletní, chybí obchvaty měst a obcí pro tranzitní dopravu, část silnic II. a III. třídy je v havarijním stavu a limitujícím faktorem rozvoje železniční dopravy je nízká provozní rychlost a propustnost dosud nemodernizovaných tratí. Cílem je zkvalitnění dopravního napojení aglomerace na sousední regiony, které povede ke zvýšení konkurenceschopnosti aglomerace,

zvýšení kapacity a kvality hlavních silničních i železničních tahů a zvýšení bezpečnosti na páteřních silničních komunikacích v aglomeraci. Specifický cíl je dále zaměřen na komplexní rekonstrukce, modernizace a opravy silnic (silnice II. a III. třídy, místní komunikace) na území kraje. Budou podporovány projekty řešící také odstranění bodových závad na silniční síti (např. mosty, křižovatky, přejezdy) a projekty na výstavbu přeložek a obchvatů měst a obcí ležících na prioritních úsecích silnic. Záměrem je rovněž snížit vliv kamionové dopravy na obyvatele obcí a životní prostředí.

Opatření

1.5.1 Silniční a železniční síť

Opatření cílí na páteřní síti TEN-T zejména na urychlení výstavby D35 ve směru na Hořice, modernizaci silnic I. třídy, výstavbu obchvatů a přeložek na silnicích I. třídy a doprovodné aktivity vedoucí ke snížení hluku z dopravy i k usměrnění pohybu živočichů přes pozemní komunikace.

Opatření se také zaměřuje na prioritní regionální síť, tzn. na komplexní rekonstrukce, modernizace a opravy nejvytíženějších úseků silnic II. a III. třídy na území aglomerace. V návaznosti na probíhající výstavbu dálnic D11 a D35 je opatření zacíleno na výstavbu dálničních přivaděčů, které zároveň budou sloužit jako obchvaty dotčených obcí. Pozornost je rovněž věnována mostům v nevyhovujícím technickém stavu, protihlukovým opatřením a izolační zeleni. Dílčí cíl zaměřený na snížení negativních dopadů kamionové dopravy na obce ležící na regionální silniční síti řeší v opatření výstavba obchvatů, přeložek a také zavádění moderních technologií.

Železniční trať č. 031 Pardubice – Hradec Králové – Jaroměř tvoří páteř železniční sítě v aglomeraci. Opatření se proto též zaměřuje na její kompletní modernizaci včetně zdvoukolejnění, čímž bude plně využit její přepravní potenciál. Navržené aktivity v tomto opatření rovněž přispějí ke zvýšení bezpečnosti na této trati.

Další klíčovou železniční tratí, jejíž značná část prochází územím aglomerace, je trať č. 020 Velký Osek – Chlumec nad Cidlinou – Hradec Králové – Týniště nad Orlicí – Choceň. V rámci opatření je hlavním cílem její zdvoukolejnění, což umožní zvýšení kapacity trati, která je alternativní trasou pro I. tranzitní železniční koridor.

Příklady typových aktivit:

- *výstavba dálnice D35 Hořice – Plotiště;*
- *výstavba dálničních přivaděčů;*
- *výstavba odpočívadel a záchytných parkovišť u dálnic;*
- *výstavba, modernizace silnic I. třídy;*
- *modernizace, rekonstrukce silnic II. třídy;*
- *modernizace, rekonstrukce silnic III. třídy s vysokou intenzitou dopravy;*
- *výstavba obchvatů a přeložek na silnicích I., II a III. třídy;*
- *rekonstrukce mostů na silnicích I., II. a III. třídy;*
- *instalace protihlukových opatření a výsadba izolační zeleně podél silnic I., II. a III. třídy;*
- *výstavba ekoduktů a podmostí přes dálnice a silnice I. třídy;*
- *řešení kamionové dopravy na vybraných silnicích II. a III. třídy v souladu s platnými právními předpisy (dynamické vážení, úsekový monitoring atp.);*

- *modernizace železniční trati Pardubice – Hradec Králové (Jaroměř) – kompletní zdvoukolejnění, výstavba plně zabezpečených železničních přejezdů, zavádění European Train Control System (ETCS)[141];*
- *modernizace železničního úseku Chlumec nad Cidlinou – Hradec Králové – Týniště nad Orlicí – kompletní zdvoukolejnění;*
- *modernizace regionálních železničních tratí*
- *a další.*

Vazba opatření na rozvojové potřeby: *E.1.1, E.1.2, E.1.3, E.3.1, E.3.2, E.3.3*

Strategický cíl 2 Životní prostředí a veřejná prostranství

Snížit negativní dopady lidské činnosti na životní prostředí a zkvalitnit veřejná prostranství měst a obcí

Cílem Strategie v oblasti životního prostředí je zmírnění dopadů změny klimatu přizpůsobením se této změně v co největší míře, snížením množství emisí znečišťujících látek do ovzduší, podporou systému odpadového hospodářství, který efektivním způsobem řeší shromažďování, třídění, přepravu, skladování i využívání odpadu, snížením znečištění půdy, podzemních a povrchových vod způsobeným antropogenními vlivy, zajištěním dostatečných zdrojů pitné vody včetně pokrytí zásobovacího deficitu v aglomeraci. Výrazným sjednocujícím prvkem celé aglomerace v rámci tohoto cíle je revitalizace krajinné a sídelní zeleně a veřejných prostranství. Efektivní musí být i energetická infrastruktura v aglomeraci. V návaznosti na probíhající klimatické změny, rostoucí poptávku po energiích a zvyšující se ceny energií je nutné pomocí efektivního managementu snižovat jejich spotřebu, která vykazuje rostoucí charakter, a využívat alternativní a obnovitelné zdroje pro výrobu energií, jejichž potenciál není plně využit.

K naplnění strategického cíle 2 *„Snížit negativní dopady lidské činnosti na životní prostředí a zkvalitnit veřejná prostranství měst a obcí“* povede realizace pěti specifických cílů:

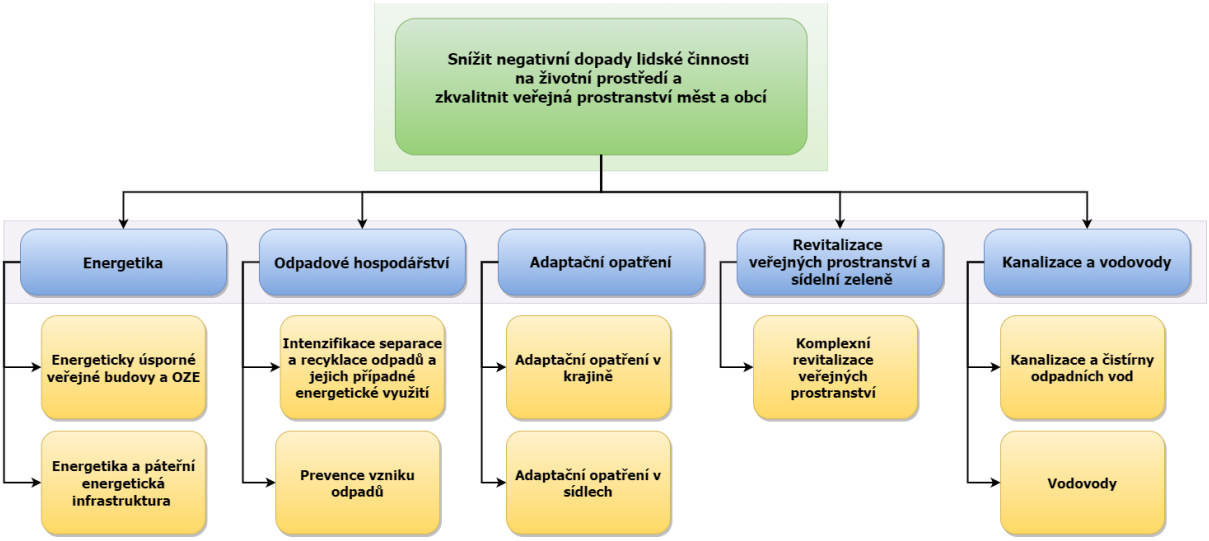
- **Specifický cíl 2.1: Energetika**
- **Specifický cíl 2.2: Odpadové hospodářství**
- **Specifický cíl 2.3: Adaptační opatření**
- **Specifický cíl 2.4: Revitalizace veřejných prostranství a sídelní zeleně**
- **Specifický cíl 2.5: Kanalizace a vodovody**

Naplnění strategického cíle přispěje k udržení a zvýšení kvality přírodních zdrojů na území aglomerace, především krajinné a městské zeleně, a zdrojů podzemních i povrchových vod a dále k ochraně biodiverzity. Specifické cíle realizované v rámci strategického cíle 2 zároveň napomohou snížení hrozících rizik, jako jsou opakující se povodně v záplavových územích řek protékajících aglomerací, eutrofizace vod nebo deficit vodních zdrojů v období sucha. Koordinace aktivit a soustředění zdrojů na řešení nejzávažnějších identifikovaných problémů aglomerace v oblasti životního prostředí významnou měrou zvyšuje efektivitu realizovaných opatření. Řešení takto komplexního systému vyžaduje spolupráci několika subjektů působících na území celé aglomerace a výsledek přijatých opatření bude přímo závislý na jejich vhodné koordinaci a naplánování. Na opatření vodního hospodářství úzce

[141] *Hlavním úkolem evropského vlakového zabezpečovacího systému (ETCS) je zajištění bezpečnosti vlakové dopravy a aktivní zásah do řízení vlaku v případě selhání nebo omylu strojvedoucího.*

navazuje řešené téma nakládání s odpady, které představují jednu z možných příčin znečištění vod. Schéma SC Životní prostředí a veřejná prostranství je uvedeno níže (viz Obrázek 54).

Obrázek 54 Schéma Strategický cíl 2 Životní prostředí a veřejná prostranství

Zdroj: Vlastní zpracování

Specifický cíl 2.1 Energetika

Záměrem specifického cíle je efektivně a udržitelně využívat energetické zdroje na území aglomerace a tím zároveň snižovat emise znečišťujících látek a skleníkových plynů, a to za pomoci využívání obnovitelných a druhotných zdrojů, realizace energetických úspor včetně rozvoje a modernizace energetické infrastruktury. Aplikací energetického managementu a stavebními úpravami budou sníženy provozní náklady budov ve veřejném, soukromém i podnikatelském sektoru. V rámci specifického cíle je potřeba řešit existenci nebezpečných boletických panelů, které jsou součástí veřejných (mateřské školy), administrativních i obchodních budov.

Opatření

2.1.1 Energeticky úsporné veřejné budovy a OZE

Opatření je zaměřeno na snižování energetické náročnosti budov ve veřejném sektoru, což povede ke snižování spotřeby energií a finančním úsporám. Dále na rekonstrukce a modernizace budov s vyšší energetickou náročností, novostavby pasivních budov a likvidaci boletických panelů.

Příklady typových aktivit:

- *zateplování budov;*
- *podpora realizace zelených střech a fasád;*
- *likvidace boletických panelů;*
- *výstavba pasivních budov;*
- *výměna zdrojů energií (OZE, KVET, tepelná čerpadla);*
- *podpora energetického managementu*
- *a další.*

Vazba opatření na rozvojové potřeby: *F.2.4, F.2.5, G.2.3, G.5.2*

2.1.2 Energetika a páteřní energetická infrastruktura

Opatření je zacíleno na rozvoj a modernizaci stávající energetické a distribuční sítě s důrazem na zajištění dostatečného množství dodávek energií a na bezpečnost v oblasti energetiky, na zvýšení účinnosti zastaralých soustav zásobování teplem a zefektivnění distribuce tepla. Pro zvýšení soběstačnosti se opatření zaměřuje na podporu komunitní energetiky v obcích. V rámci opatření jsou řešeny i možnosti dalšího využívání alternativních zdrojů energií, zejména v elektrárně v Opatovicích nad Labem, která je největším bodovým zdrojem emisí v aglomeraci.

Příklady typových aktivit:

- *rozvoj a modernizace dálkových rozvodů a přenosové soustavy tepla, elektřiny a plynu;*
- *podpora CZT;*
- *přechod EOP od uhlí k jiným ekologičtějším palivům;*
- *rozvoj komunitní energetiky*
- *a další.*

Vazba opatření na rozvojové potřeby: *F.2.1, F.2.2, F.2.3*

Specifický cíl 2.2 Odpadové hospodářství

Celková produkce odpadu v aglomeraci roste. Přes nárůst separace odpadů a jejich recyklace či materiálového a energetického využití stále převládá skládkování. Neméně důležité je předcházení jeho vzniku ze strany spotřebitelů. V rámci odpadového hospodářství mohou být zvoleny nové vhodnější lokality pro budování sběrných či separačních dvorů s lepší dostupností pro občany, dostatečnou kapacitou, zabezpečením všech environmentálních nároků a zlepšením technologických postupů pro třídění odpadů. Žádoucí je rovněž realizace zařízení na překládání a separaci všech druhů odpadu a jejich návazné zpracování do nových výrobků a materiálů.

Opatření

2.2.1 Intenzifikace separace a recyklace odpadů a jejich případné energetické využití

Opatření je zaměřeno na výstavbu a modernizaci separačních a sběrných dvorů včetně center komplexního využití odpadů, čímž dojde ke zvýšení množství vytříděného odpadu, zvýšení podílu využití vytříděného odpadu, snížení množství komunálního odpadu ukládaného na skládky, vč. biologicky rozložitelného, a lepší organizaci svozu odpadů.

Příklady typových aktivit:

- *výstavba a modernizace separačních a sběrných dvorů, výstavba a úprava stanovišť, nákup sběrných nádob;*
- *zavádění door-to-door systémů;*
- *výstavba center komplexního využití odpadů – spoluumístění dotřiďovacích kapacit s návazným zpracováním odpadového materiálu do koncových produktů;*
- *výstavba a modernizace překládacích stanic pro efektivní přepravu odpadů k využití;*
- *výstavba kapacitního zařízení pro energetické využití bioodpadů, gastroodpadů a čistírenských kalů;*
- *podpora projektů ZEVO;*
- *výstavba zařízení na výrobu paliv z odpadů;*
- *výstavba a modernizace zařízení na materiálovou recyklaci odpadů z plastů, skla, papíru, textilu a dalších typů odpadu – tzv. koncové trhy zpracovávající lokálně vyprodukované a*

sesbírané odpady na výrobky a materiály distribuované ideálně do lokálního stavebnictví nebo do dalších velkoobjemových odvětví v regionu;
- *zefektivnění systémů svozu odpadů*
- *a další.*

Vazba opatření na rozvojové potřeby: *G.6.1, G.6.2*

2.2.2 Prevence vzniku odpadů

Opatření řeší předcházení vzniku komunálních odpadů a zkvalitnění systému odpadového hospodářství respektujícího hierarchii způsobů nakládání s odpady. Součástí opatření jsou proto motivační systémy a informační kampaně na podporu domácího třídění a kompostování a koncepční aktivity zaměřené zejména na zavádění principů oběhového hospodářství.

Příklady typových aktivit:

- *využití potenciálu cirkulární ekonomiky;*
- *výstavba RE-USE center (včetně aplikace internetových nástrojů)[142];*
- *zavádění motivačních a PAYT systémů[143];*
- *výstavba a modernizace kapacitních kompostáren a podpora výstavby komunitních kompostáren pro předcházení vzniku komunálních odpadů;*
- *podpora informačních kampaní na podporu třídění odpadů, domácího kompostování, prodlužování životnosti výrobků;*
- *nákup domácích kompostérů a sběrných nádob na sběr použitého textilu;*
- *podpora obchodů a zásad zero waste – systém využívající moderní technologie k vytvoření bezodpadového nákupního systému pro občany i firmy*
- *a další.*

Vazba opatření na rozvojové potřeby: *G.6.3*

Specifický cíl 2.3 Adaptační opatření

Na území aglomerace existuje velké zastoupení ekologicky nestabilních ploch a zároveň je zde nevyužitý potenciál lesů a ploch zeleně v intravilánech i extravilánech měst a obcí, které mohou významnou měrou přispět ke zlepšení kvality ovzduší. Funkční plochy zeleně v intravilánech navíc přirozeně zlepšují mikroklimatické charakteristiky v oblasti. Pro zlepšení současného stavu je potřeba revitalizovat vhodně vybraná území, zejm. parky a veřejná prostranství obcí a měst, ale i zeleň (např. podél řek, která přechází v zeleň mimo intravilán obcí a tvoří přirozené biokoridory a biocentra), a lépe chránit cenné údolní nivy řek a jejich přírodní biotopy. Vlivem klimatických poměrů, absence přírodě blízkých opatření pro zadržení vody v krajině a existence problémů s rychlým odtokem srážkových vod z území způsobených nevhodným hospodařením na zemědělské půdě a způsobem řešení zpevněných a zastavěných ploch patří území aglomerace mezi suchem nejohroženější oblasti ČR. Proto je potřeba realizovat projekty na retenci a akumulaci srážkové vody, včetně jejího dalšího využití, posílit přirozené funkce krajiny a zlepšit nakládání se srážkovou vodou ve městech a obcích.

[142] RE-USE centrum je zařízení pro opětovné použití. Jedná se o místo prodeje použitých funkčních předmětů pro domácnost, které zde lidé věnovali, protože je již nepotřebují. Prodávány jsou buď tak, jak je lidé darovali, nebo po drobné opravě.
[143] Plať podle toho, kolik (netříděného domovního) odpadu vyhodíš (PAYT – z anglického Pay as You Throw).

Opatření

2.3.1 Adaptační opatření v krajině

Opatření se zaměřuje na adaptaci krajiny na změny klimatu, která spočívá v realizaci široké škály aktivit. Ty pomohou obnovit malý vodní cyklus, zachovat a obnovit přírodní hodnoty území a zvýšit biologickou rozmanitost v této intenzivně využívané zemědělské krajině. Součástí opatření je posílení rekreační funkce příměstské krajiny. Zároveň budou vyloučena taková opatření, která by vedla k dotčení přirozené dynamiky toků v ZCHÚ a vyloučeny či minimalizovány zásahy do přírodních a přírodě blízkých ekosystémů vázaných na vodní tok v ZCHÚ.

Příklady typových aktivit:

- *aktivity vedoucí ke zpomalení odtoku a zlepšení vsaku;*
- *zajištění retence a akumulace srážkové vody vč. jejího dalšího využití;*
- *realizace protipovodňových opatření;*
- *zajištění nového využití nebo odstranění odvodňovacích zařízení;*
- *tvorba nových a obnova stávajících vegetačních prvků;*
- *podpora přirozené druhové skladby lesů a výsadeb v krajině;*
- *zajištění členění velkých půdních bloků;*
- *realizace prvků ÚSES;*
- *zachování a zajištění ochrany údolních niv a revitalizace slepých ramen;*
- *revitalizace malých vodních toků;*
- *zkvalitnění ploch zeleně v příměstské krajině, péče o porosty příměstských lesů a rozvoj jejich rekreační funkce;*
- *podpora prostupnosti krajiny;*
- *zavádění opatření pro koordinaci tras dopravní a technické infrastruktury se zaváděním systému modrozelené infrastruktury*
- *a další.*

Vazba opatření na rozvojové potřeby: *G.1.1, G.2.1, G.2.2, G.2.4, G.3.2, G.3.3, G.3.4, G.4.2, G.4.4*

2.3.2 Adaptační opatření v sídlech

Opatření se zaměřuje na systémovou práci s modrozelenou infrastrukturou a plochami v sídlech, která povede k eliminaci vlivu a vzniku tepelných ostrovů měst a přehřívání městského prostředí. Navržené aktivity rovněž pomohou posílení přirozeného oběhu vody v sídelním prostoru a k posílení ekologické stability v sídlech.

Příklady typových aktivit:

- *rozvoj bohaté zelené struktury sídel, pořízení adekvátních dokumentů a studií řešících systémový přístup a management zeleně v sídle;*
- *podpora systémové práce s modrozelenou infrastrukturou pro hospodaření s dešťovou vodou;*
- *realizace zelených střech a fasád;*
- *zajištění širšího uplatnění vertikální zeleně;*
- *realizace vedoucí ke snižování podílu nepropustných povrchů a ploch se značnou tepelnou a světelnou kapacitou;*
- *zajištění dostatečných prostor pro prokořeňovací buňky stromů a dalších kvalitních a funkčních vegetačních prvků;*
- *zajištění udržitelnosti a kvality sídelní zeleně – péče o stávající veřejnou zeleň a zakládání nových ploch s využitím moderních technologií*

- *a další.*

Vazba opatření na rozvojové potřeby: *G.1.1, G.2.1, G.2.3*

Specifický cíl 2.4 Revitalizace veřejných prostranství a sídelní zeleně

Specifický cíl reaguje na zanedbaný stav sídelní zeleně ve městech aglomerace, neuspokojivý technický stav veřejných prostranství, zejména na sídlištích, a jejich nevyužitý volnočasový potenciál. Dále zohledňuje existenci nevyužívaných prostor a ploch v urbanizovaném území vhodných k vytvoření kvalitního veřejného prostranství se záměrným a funkčním systémem zelené infrastruktury. Cílem je veřejná prostranství zkvalitnit a zatraktivnit pro obyvatele i návštěvníky.

Opatření

2.4.1 Komplexní revitalizace veřejných prostranství

Opatření je zacíleno na pobytovou funkci veřejných prostranství, regeneraci veřejného prostoru na sídlištích, výsadbu nové zeleně, realizaci vodních prvků, zkvalitnění mobiliáře a cestní sítě ve městech.

Příklady typových aktivit:

- *výsadba zeleně;*
- *instalace zařízení a mobiliáře pro zlepšení pobytové funkce a identifikace s místem, budování naučných stezek, informační tabule;*
- *uplatnění systému modrozelené infrastruktury;*
- *revitalizace parteru ulic, náměstí, parkově upravených ploch;*
- *regenerace veřejného prostoru na sídlištích;*
- *zkvalitnění cestní sítě a povrchů včetně místních komunikací, mobiliáře a veřejného osvětlení;*
- *zajištění zvýšení bezpečnosti veřejných prostranství (např. instalace kamerových systémů);*
- *revitalizace nestabilních veřejných ploch;*
- *podpora aktivit vedoucích ke snižování podílu nepropustných povrchů a ploch se značnou tepelnou a světelnou kapacitou;*
- *naplňování cílů generelu veřejného osvětlení*
- *a další.*

Vazba opatření na rozvojové potřeby: *D.2.1, G.1.1, G.2.1, G.2.3*

Specifický cíl 2.5 Kanalizace a vodovody

Podzemní i povrchové vody tvoří důležitou složku životního prostředí, na kterou nelze pohlížet pouze jako na zdroj pitné vody a zdroj vody pro průmysl a zemědělství. Z dlouhodobého hlediska je nutné vodní zdroje chránit, zamezit jejich znečištění a kontaminaci. Významný zdroj znečištění povrchových a podzemních vod představují nečištěné nebo nedostatečně čištěné komunální odpadní vody. Vodohospodářská soustava východních Čech zajišťuje dostatečné zásobování kvalitní pitnou vodou pro celou aglomeraci a díky soustavě vyrovnávacích opatření eliminuje nedostatek zdrojů pitné vody pro obě jádrová města. Nicméně v aglomeraci se vyskytují lokální problémy s kvalitou a množstvím čerpané vody. S rostoucími nároky na množství vod je potřeba zkapacitňovat a modernizovat vodohospodářskou infrastrukturu a zajistit dostatečné přepravní kapacity v rámci vodárenského systému. Řada obcí v aglomeraci, zejména pak menší obce, také není napojena na kanalizaci nebo čistírnu odpadních vod. Stávající jednotná kanalizace je nadměrně přetěžovaná srážkovými vodami, a proto je nutné podporovat oddělení společného odkanalizování splaškové a dešťové vody s cílem osamostatnění způsobu nakládání s dešťovou vodou a jejím zadržením v krajině.

Opatření

2.5.1 Kanalizace a čistírny odpadních vod

Opatření je zaměřeno na snížení znečištění komunálních vod odpadními vodami prostřednictvím napojení dosud neodkanalizovaných lokalit na stávající kanalizační síť, zkapacitnění a zlepšení technického stavu stok a v neposlední řadě na výstavbu, modernizaci a zkapacitnění ČOV.

Příklady typových aktivit:

- *dobudování a modernizace kanalizací;*
- *oddělení společného odkanalizování splaškové a dešťové vody;*
- *intenzifikace, modernizace a výstavba ČOV;*
- *likvidace kalů z ČOV;*
- *zvýšení retenčních prostorů na veřejných kanalizacích*
- *a další.*

Vazba opatření na rozvojové potřeby: *F.4.1, F.4.2, G.4.3*

2.5.2 Vodovody

Opatření je zaměřeno nejen na výstavbu nové, zkapacitnění, intenzifikaci a modernizaci stávající vodovodní sítě, ale i na zavádění nových technologií v úpravnách vod.

Příklady typových aktivit:

- *výstavba, rekonstrukce a modernizace přivaděčů a vodovodních řadů;*
- *doplnění technologií pro odstraňování specifických polutantů;*
- *výstavba, modernizace vodních zdrojů;*
- *modernizace, rekonstrukce úpraven vody;*
- *zvyšování kapacity vodovodů;*
- *výstavba, modernizace vodojemů*
- *a další.*

Vazba opatření na rozvojové potřeby: *F.3.1, F.3.2*

Strategický cíl 3 Sociální oblast a zdraví

Posilovat sociální stabilitu, soudržnost obyvatel a rozvíjet podmínky pro jejich zdraví

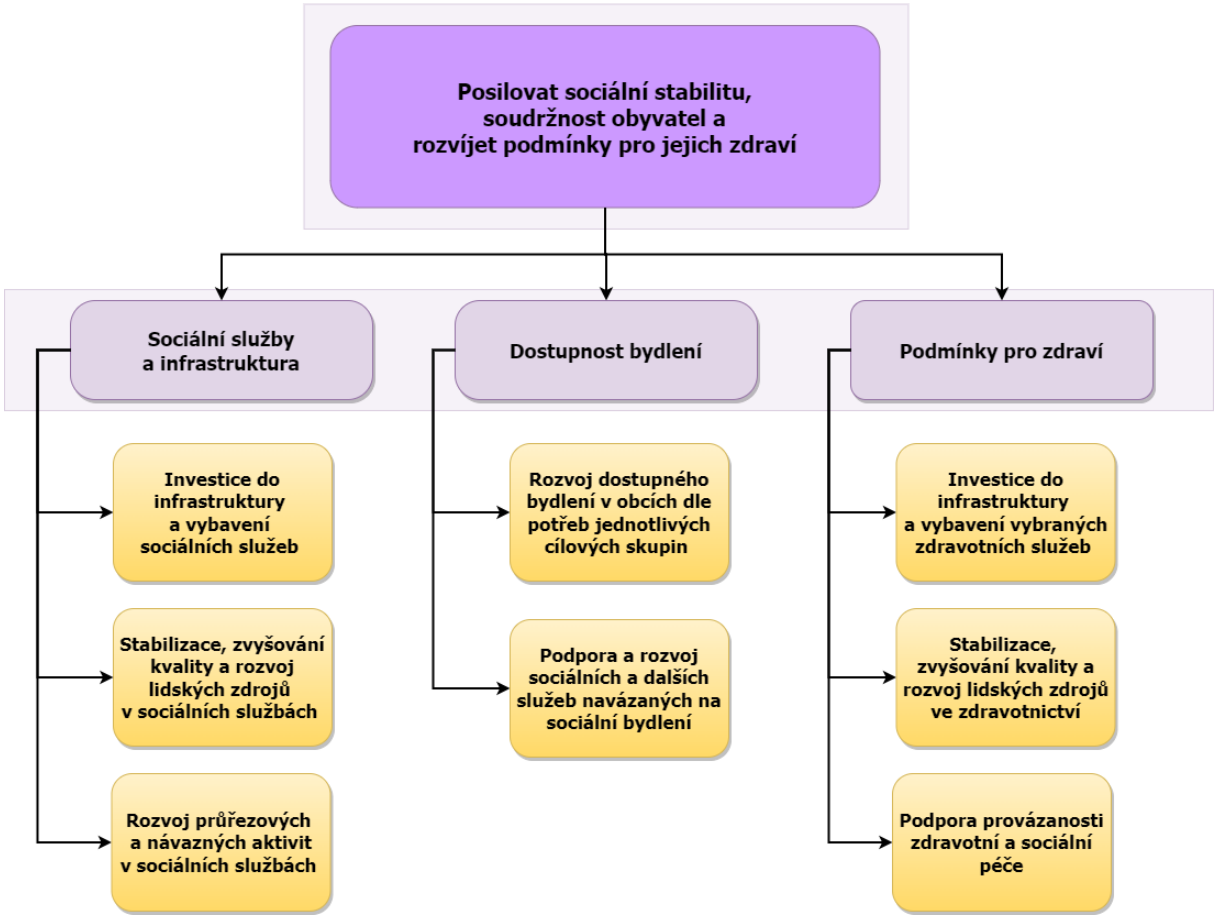
V aglomeraci je rozvinutá síť sociálních a zdravotních služeb, nicméně některé druhy služeb pro vybrané cílové skupiny jsou na území nerovnoměrně rozmístěny nebo zcela chybí. Vlivem nepříznivého demografického vývoje (stárnutí populace) sílí v současnosti poptávka po službách pro seniory, dále i pro osoby se zdravotním postižením a osoby s duševním postižením, a to v souladu s nynějším trendem – služby podporující setrvání osob v přirozeném prostředí a potřebná podpora pečujících blízkých osob. V současnosti, v souvislosti s ekonomickým a sociodemografickým vývojem, roste význam i služeb sociální prevence a služeb sociálního poradenství, které mají napomáhat potřebným osobám k překonávání jejich nepříznivé sociální situace. Cílem Strategie je vytvořit udržitelnou síť sociálních a zdravotních služeb, které budou místně a časově dostupné. Strategický cíl se také zaměřuje na rozvoj podmínek pro zdraví obyvatel, a to nejen ve vazbě na kvalitní a dostupné zdravotní služby v aglomeraci, ale i na podporu prevence a zdravého životního stylu místních obyvatel.

K naplnění strategického cíle 3 *„Posilovat sociální stabilitu, soudržnost obyvatel a rozvíjet podmínky pro jejich zdraví“* povede realizace tří specifických cílů:

- **Specifický cíl 3.1: Sociální služby a infrastruktura**
- **Specifický cíl 3.2: Dostupnost bydlení**
- **Specifický cíl 3.3: Podmínky pro zdraví**

Jednotlivé specifické cíle strategického cíle 3 (viz Obrázek 55) jsou vzájemně provázány, často jejich realizace souvisí nebo je přímo podmíněna aktivitami v rámci jiných specifických cílů. Pro celou aglomeraci je důležitá realizace všech navržených specifických cílů tak, aby byly zcela naplněny potřeby daného území. Oblast zdraví a sociálního prostředí spolu velice úzce souvisí, mnohdy se až stírá rozdíl mezi nimi. Velmi důležitá je potom spolupráce a návaznost těchto služeb, kterou lze podpořit posílením plánování, koordinace vč. monitorování služeb v území aglomerace a sdílení informací mezi poskytovateli služeb. Dostatečná kapacita a kvalita poskytovaných sociálních i zdravotních služeb povede ke zvýšení kvality života obyvatel aglomerace.

Obrázek 55 Schéma Strategický cíl 3 Sociální oblast a zdraví

Zdroj: Vlastní zpracování

Specifický cíl 3.1 Sociální služby a infrastruktura

V území aglomerace sice působí vysoký počet poskytovatelů sociální péče, avšak některé druhy sociálních služeb pro vybrané cílové skupiny jsou nerovnoměrně rozmístěny (koncentrace služeb do větších měst), zcela chybí nebo mají nedostatečnou kapacitu (např. domovy pro seniory, azylové domy pro rodiny s dětmi, denní stacionáře, odlehčovací služby). Cílem opatření je rozšíření a posílení kapacity vybraných sociálních služeb v aglomeraci, a to především investicemi do infrastruktury a vybavení, zajištěním dostatečného a kvalitního personálu a rozvojem průřezových a návazných aktivit

v sociálních službách (komunitní, aktivizační a koordinační služby, vzdělávání klientů aj.). Veškeré navržené aktivity v rámci opatření budou v souladu s deinstitucionalizací sociální péče.

Opatření

3.1.1 Investice do infrastruktury a vybavení sociálních služeb

Opatření je zaměřené na posílení a zajištění dostatečné kapacity a kvality potřebných sociálních služeb na území aglomerace formou investic, a to v souladu s deinstitucionalizací sociální péče. S ohledem na rostoucí počet seniorů se intervence zaměřují také na rozvoj kapacit zařízení sociální péče v pobytové formě (domovy pro seniory, domovy se zvláštním režimem) a služeb umožňujících setrvání seniorů v jejich přirozeném prostředí (zejména pečovatelské služby, osobní asistence, odlehčovací služby). Opatření rovněž cílí na rozvoj služeb poskytovaných v přirozeném prostředí u služeb pro osoby se zdravotním postižením, osoby s duševním onemocněním včetně věkové skupiny dětí (terénní a ambulantní služby sociální péče, chráněné bydlení a další pobytové služby péče poskytované komunitní formou, poradenství, služby sociální prevence). Dále je nutné v území aglomerace podpořit sociální služby pro vybrané cílové skupiny – např. azylové domy, pobytové služby sociální péče pro tzv. těžko umístitelné klienty (např. osoby s alkoholovou demencí, bezdomovci s potřebou ošetřovatelské a zdravotní péče, cizinci s potřebou péče apod.). V rámci opatření jsou podporovány aktivity zajišťující bezbariérovost služeb.

Příklady typových aktivit:

- *výstavba nové, modernizace a rekonstrukce stávající infrastruktury vč. vybavení sociálních služeb a zajištění bezbariérového řešení;*
- *investice do provozně-technického zázemí sociálních služeb podporujících setrvání osob v přirozeném prostředí: vybavení, auta, IT technika aj.;*
- *infrastruktura pro sociální podniky vč. vybavení*
- *a další.*

Vazba opatření na rozvojové potřeby: *D.1.1, D.3.4, D.3.6*

3.1.2 Stabilizace, zvyšování kvality a rozvoj lidských zdrojů v sociálních službách

Dostatečnou a kvalitní infrastrukturu sociálních služeb v aglomeraci je třeba podpořit stabilním a kvalifikovaným personálem ve všech formách sociálních služeb (pobytové, ambulantní i terénní služby). V rámci opatření budou také podpořeny aktivity vedoucí ke vzdělávání pracovníků sociálních služeb dle § 115 zákona o sociálních službách (ZSS) a managementu služeb či k posílení kapacit zdravotnického personálu působícího v sociálních službách.

Příklady typových aktivit:

- *posílení personálních kapacit ve vybraných sociálních službách (pobytové, ambulantní i terénní služby);*
- *podpora vzdělávání a osobního rozvoje pracovníků sociálních služeb (dle § 115 ZSS) a managementu organizace;*
- *výměna dobré praxe;*
- *tvorba metodik a metodická podpora;*
- *realizace auditů kvality;*
- *posílení zdravotnického personálu působícího v sociálních službách*
- *a další.*

Vazba opatření na rozvojové potřeby: *D.3.7, D.3.8*

3.1.3 Rozvoj průřezových a návazných aktivit v sociálních službách

Opatření je zacíleno na aktivity podporující deinstitucionalizaci péče, multidisciplinární spolupráci, koordinační/aktivizační/návazné služby a aktivity posilující komunitní sociální služby. Dále budou podporovány aktivity vedoucí k integraci osob ohrožených sociálním vyloučením. Opatření pod sebou má i aktivity ke zvýšení informovanosti obyvatel o sociálních službách poskytovaných na území aglomerace.

Příklady typových aktivit:

- *podpora deinstitucionalizace péče (formou podpory služeb) a posílení komunitních sociálních služeb;*
- *podpora multidisciplinární spolupráce;*
- *posílení a rozvoj koordinačních služeb (např. pro cizince);*
- *rozvoj aktivizačních služeb;*
- *aktivity vedoucí k integraci osob ohrožených sociálním vyloučením;*
- *podpora návazných aktivit na sociální služby (např. vzdělávání klientů, poradenství aj.);*
- *podpora svépomocných aktivit uživatelů sociálních služeb, rodinných příslušníků apod.;*
- *podpora informovanosti veřejnosti o poskytovaných sociálních službách v aglomeraci (např. webové stránky, katalog služeb)*
- *a další.*

Vazba opatření na rozvojové potřeby: *D.3.5*

Specifický cíl 3.2 Dostupnost bydlení

V území aglomerace je identifikována potřeba dostupnosti bydlení (sociální, standardní, nájemní, družstevní, startovací, pro podporované profese, komunitní bydlení aj.) pro vymezené cílové skupiny obyvatel včetně sociálních a dalších služeb navázaných na sociální bydlení. Opatření je zaměřené jednak na samotné zvýšení kapacity bydlení (výstavba/modernizace/rekonstrukce a zajištění bezbariérového bydlení) včetně pořízení nezbytného základního vybavení, tak i na služby s ním spojené. Jedná se o služby pro klienty (např. sociálně terapeutické dílny, sociální rehabilitace, sociální práce v sociálním bydlení a jiné), ale i pro poskytovatele služby (např. zřizování kontaktních center pro správu bydlení, poradenství, sociální práce, speciální programy pro bydlení a další).

Opatření

3.2.1 Rozvoj dostupného bydlení v obcích dle potřeb jednotlivých cílových skupin

Cílem opatření je rozvoj dostupného bydlení a posílení jeho kapacit, a to například formou pořízení a adaptace bytů/bytových domů a nebytových prostor pro potřeby dostupného bydlení či formou snižování bariér v bytech seniorů/osob se zdravotním postižením.

Příklady typových aktivit:

- *výstavba, modernizace, rekonstrukce, nákup nemovitostí;*
- *pořízení nezbytného základního vybavení;*
- *zajištění bezbariérového přístupu*
- *a další.*

Vazba opatření na rozvojové potřeby: *D.1.2, D.3.4*

3.2.2 Podpora a rozvoj sociálních a dalších služeb navázaných na sociální bydlení

Kromě samotné výstavby/modernizace dostupného bydlení je třeba rozvíjet sociální a další služby navazující na tento typ bydlení. Jedná se o služby jak pro příjemce (potřebné osoby), tak i pro poskytovatele služeb (města/obce). Jde např. o sociálně terapeutické dílny, sociální rehabilitace, zřizování a podporu kontaktních center pro správu bydlení, podporu sociální práce v sociálním bydlení a další. Je důležité zvýšit i obecnou informovanost (povědomí) o problematice sociálního/dostupného bydlení a navazujících služeb.

Příklady typových aktivit:

- *podpora/zřizování např. návazných sociálních a dalších služeb, sociálně terapeutických dílen, sociální rehabilitace;*
- *podpora/zřizování kontaktních center pro správu bydlení (města) vč. poradenství, sociální práce, speciálních programů pro bydlení;*
- *podpora sociální práce v sociálním bydlení;*
- *provazování správy bytového fondu s podpůrnými službami (např. realizace metodických a vzdělávacích aktivit, rozvoj koordinačních nástrojů);*
- *zvýšení informovanosti obcí/měst vč. jejich obyvatel a dalších aktérů o oblasti dostupného bydlení*
- *a další.*

Vazba opatření na rozvojové potřeby: *D.1.3*

Specifický cíl 3.3 Podmínky pro zdraví

Pro poskytování zdravotních služeb v aglomeraci je potřeba dostupná a kvalitní infrastruktura těchto služeb a je nutno řešit dlouhodobý problém lidských zdrojů ve vybraných oborech zdravotnictví (nedostatek personálu – lékaři, zdravotní sestry a další zdravotnický/nezdravotnický personál). Dále, v souvislosti s demografickým vývojem na území aglomerace, je třeba posílit služby úzce spojené se stárnutím (např. terénní služby, odlehčovací služby, hospicová a paliativní péče, domácí péče), zefektivnit provázanost a spolupráci zdravotních a sociálních služeb (plánování/koordinace/ monitorování služeb, předávání/sdílení informací a zkušeností aj.) a posílit připravenost na epidemické vlny. Opatření je také zaměřené na kvalitu zdravotního stavu obyvatel v aglomeraci, který je ovlivněn mj. dostupností a kvalitou zdravotních služeb v území.

Opatření

3.3.1 Investice do infrastruktury a vybavení vybraných zdravotních služeb

Pro zajištění kvalitní zdravotní péče pro všechny obyvatele území aglomerace jsou nezbytné investice do infrastruktury a vybavení vybraných zdravotních služeb (např. vybrané obory nemocnic, urgentní příjmy, hospicová a paliativní péče, deinstitucionalizace psychiatrické péče, přednemocniční neodkladná péče, následná a dlouhodobá lůžková péče, primární péče aj.). V rámci opatření budou podporovány i aktivity zajišťující bezbariérovost zdravotních služeb.

Příklady typových aktivit:

- *výstavba, modernizace, rekonstrukce nebo pořízení vybavení;*
- *zajištění a stabilizace primární péče v obcích aglomerace;*
- *rozvoj přednemocniční neodkladné péče (zdravotnická záchranná služba);*
- *posílení komplexu následné a dlouhodobé lůžkové péče;*

- *zajištění bezbariérovosti zdravotních služeb*
- *a další.*

Vazba opatření na rozvojové potřeby: *D.3.1, D.3.4*

3.3.2 Stabilizace, zvyšování kvality a rozvoj lidských zdrojů ve zdravotnictví

Opatření je zaměřeno na zvýšení zájmu o práci ve zdravotnictví na všech úrovních, a to formou informační kampaně a zavedením speciálních motivačních programů na podporu vzdělávání v potřebných oborech (např. psychiatrie vč. dětské, klinický psycholog vč. dětského, obory poskytující péči o stárnoucí generaci – geriatrie). V rámci rozvoje/zvýšení kvality personálu je potřeba podpořit i spolupráci nemocnic při zajišťování výuky specialistů/mladých lékařů a zdravotnického personálu na akreditovaných primariátech (např. rezidentury lékařů).

Příklady typových aktivit:

- *zavádění stipendií (VŠ a SŠ);*
- *rozvoj informačních kampaní a motivačních programů na podporu vzdělávání v potřebných oborech zdravotnictví;*
- *podpora mladých lékařů a zdravotnického personálu v nemocnicích;*
- *spolupráce nemocnic při zajišťování výuky specialistů na akreditovaných primariátech (rezidentury lékařů);*
- *zvýšení zájmu o ordinace v obcích (především primární péče – praktický lékař pro dospělé či praktický lékař pro děti a mládež);*
- *rozšíření personálních kapacit v nemocnicích pro cizince (tlumočníci)*
- *a další.*

Vazba opatření na rozvojové potřeby: *D.3.2*

3.3.3 Podpora provázanosti zdravotní a sociální péče

V rámci opatření je třeba podpořit propustnost zdravotní péče a sociálních služeb, vznik center duševního zdraví, transformace psychiatrických nemocnic – rozvoj zázemí/vybavení a posílení lidských zdrojů (viz předcházející opatření – např. pro domácí péči, paliativní péči, hospicovou péči vč. mobilního hospice), tak i posílit systémovou spolupráci a návaznost těchto služeb v aglomeraci – plánování, koordinace a monitorování těchto služeb, zlepšení komunikace mezi poskytovateli služeb (sdílení informací, dobrá praxe).

Příklady typových aktivit:

- *podpora paliativní a domácí zdravotní péče;*
- *posílení hospicové péče, zajištění zázemí pro mobilní hospice;*
- *podpora odlehčovacích služeb;*
- *rozvoj integrovaných pracovišť nemocnic ve spojení s poskytováním sociální péče*
- *zajištění připravenosti na epidemické vlny;*
- *posílení spolupráce a návaznost sociálních a zdravotních služeb plánováním, koordinací a monitorováním těchto služeb (zohlednění kapacit a zdrojů, posílit komunikaci mezi poskytovateli služeb)*
- *a další.*

Vazba opatření na rozvojové potřeby: *D.3.3*

3.1.3 GLOBÁLNÍ CÍL CHYTRÁ A KREATIVNÍ AGLOMERACE

Globální cíl je zaměřen na rozvoj klíčových oblastí z pohledu růstu konkurenceschopnosti území aglomerace.

Pro růst konkurenceschopnosti je nutné zajistit rozvoj podnikatelského prostředí a znalostního trojúhelníku aglomerace (vzdělávání, výzkum a inovace). Cílem je zabezpečení a zkvalitňování nástrojů podpory pro rozvoj především inovativního podnikání s důrazem na malé a střední podniky ve všech fázích jejich existence, od inkubace nových podniků přes rozvoj začínajících podniků po podporu zaběhnutých podniků. V území Hradecko-pardubické aglomerace se koncentruje výzkumný potenciál především v oborech biomedicíny, materiálů, chemie, elektroniky, elektrotechniky a IT. Rozvoj výzkumného potenciálu by měl být založen na intenzivnější spolupráci výzkumných organizací s aplikační sférou v souladu se strategií inteligentní specializace (RIS3) ČR a jejích příloh za Královéhradecký a Pardubický kraj. Důraz je kladen na dosažení mezinárodní konkurenceschopnosti výzkumných organizací v aglomeraci skrze internacionalizaci jejich činnosti. Pro rozvoj podnikatelského a výzkumného prostředí aglomerace je nutné zajistit kvalitní služby podpůrných organizací a vstřícné fungování veřejné správy včetně rozvoje její digitalizace.

Dalším důležitým předpokladem pro posilování konkurenceschopnosti aglomerace je zabezpečení kvalitních lidských zdrojů a rozvoj digitalizace. V území aglomerace jsou koncentrovány klíčové kapacity formálního, neformálního i zájmového vzdělávání. Cílem je zkvalitňování vzdělávacího systému, rozvoj znalostí, dovedností u žáků a studentů a celkové sladění potřeb trhu práce s nabídkou vzdělávacího systému v území aglomerace. Znalostní společnost vyžaduje trvalé udržování a rozšiřování znalostí a dovedností, je tedy nezbytné dbát jak na kvalitu počátečního vzdělávání, tak i na možnost průběžného doplňování znalostí v rámci neformálního a zájmového vzdělávání, které podporuje osobnostní rozvoj každého jedince a zároveň do určité míry přispívá také ke zvyšování konkurenceschopnosti pracovní síly v regionu. Dále je důležité rozvíjet kvalitní vysoké školství schopné produkovat absolventy jak pro zaměstnání s vyšší přidanou hodnotou (nebo vlastní podnikatelskou aktivitu), tak pro eventuální výzkumnou činnost.

Velmi významným faktorem pro růst konkurenceschopnosti, ale i pro image aglomerace, vzdělávání, růst životní úrovně obyvatelstva, spokojenost s životem v území a s celkovou ekonomickou úrovní je kulturní a historická atraktivita území. Ta spočívá nejen v množství historických památek a dalších přírodních či kulturních atraktivit, ale také v živé kultuře, komplexním rozvoji kulturních a kreativních odvětví a nabízených službách.

Pro globální cíl „Chytrá a kreativní aglomerace“ byly definovány celkem tři strategické cíle, a to v těchto tématech:

4 Podnikání, VaVaI a digitalizace

5 Vzdělávání

6 Cestovní ruch, památky a kultura

Strategický cíl 4 Podnikání, VaVaI a digitalizace

Rozvíjet a podporovat podnikání, inovace a digitalizaci, propojovat výzkumnou a aplikační základnu aglomerace

Cílem Strategie v dané oblasti je podporovat podnikání a podnikavost místních občanů a potenciál území pro realizaci výzkumných, vývojových a inovačních aktivit v souladu se strategií inteligentní specializace RIS3 ČR nebo jednoho z krajů, do kterých ITI zasahuje. Potenciál by měl být rozvíjen

primárně v oborech, které jsou klíčovým hráčům v aglomeraci společné nebo tam, kde lze využít synergií a komplementarit[144]. K tomuto je potřeba zaměřit se zejména na rozvoj infrastrukturních a personálních kapacit výzkumných organizací a firem pro jejich výzkumné, vývojové a inovační aktivity s cílem maximalizovat spolupráci obou segmentů a zvyšovat inovační výkonnost podniků. Pro rozvoj spolupráce výzkumných organizací a firem s institucemi veřejné správy je třeba zajistit digitalizaci chodu veřejných institucí a posílit roli eGovernmentu. Cílem je stav, kdy v Hradecko-pardubické aglomeraci existují výzkumné organizace intenzivně spolupracující mezi sebou navzájem a s firmami, firmy jsou schopny na základě výsledků vlastního nebo transferovaného výzkumu a vývoje posilovat svou mezinárodní konkurenční výhodu a efektivně zde fungují služby transferu technologií a další služby pro výzkumné organizace a instituce podporující podnikavost a vznik nových firem a zároveň schopné asistovat růstu podniků již existujících.

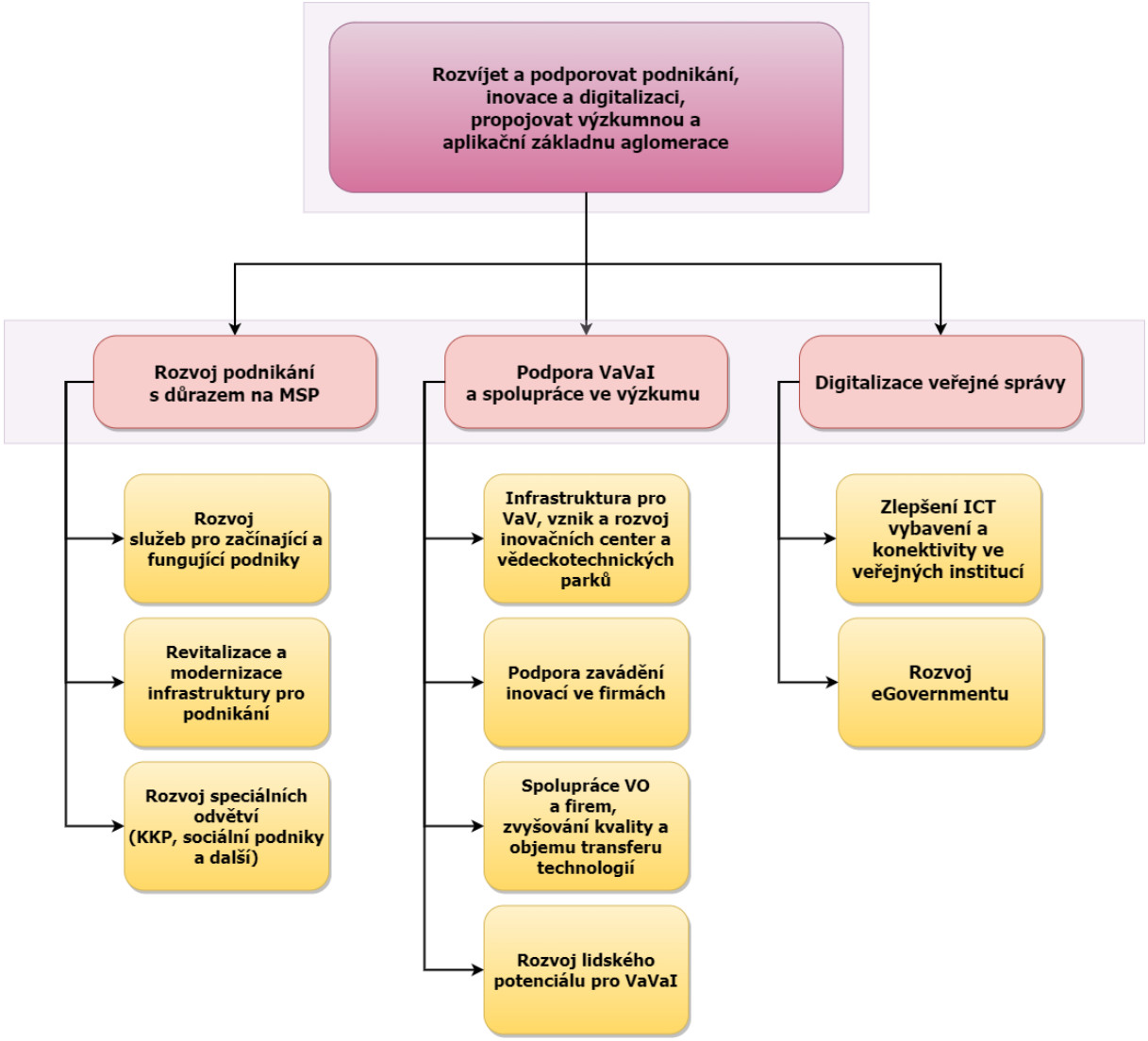
K naplnění strategického cíle 4 *„Rozvíjet a podporovat podnikání, inovace a digitalizaci, propojovat výzkumnou a aplikační základnu aglomerace“* povede realizace opatření v rámci tří specifických cílů:

- **Specifický cíl 4.1: Rozvoj podnikání s důrazem na malé a střední podniky**
- **Specifický cíl 4.2: Podpora VaVaI a spolupráce ve výzkumu**
- **Specifický cíl 4.3: Digitalizace veřejné správy**

Jednotlivé specifické cíle představují ucelený systém podpory znalostní ekonomiky v aglomeraci. Vzájemná vazba mezi jednotlivými specifickými cíli je velmi silná a často je jejich realizace podmíněna aktivitami v rámci jiných opatření specifických cílů. Dosažení konkurenceschopnosti aglomerace založené na znalostech a inovacích je zajištěno skrze vzájemně se doplňující opatření, která jsou zaměřena jak na podporu inovačního podnikání (s důrazem na MSP) a kapacity veřejného a firemního výzkumu, tak na rozvoj organizací, které napomáhají propojovat tyto dva segmenty a podporují vznik nových a rozvoj stávajících inovačních firem. Efekty všech těchto opatření ještě zesiluje důraz na zavádění digitalizace ve veřejné správě. Všechny specifické cíle včetně opatření jsou znázorněny graficky na následujícím schématu (viz Obrázek 56).

[144] *Viz kapitola Výzkum, vývoj a inovace v analytické části dokumentu*

Obrázek 56 Schéma Strategický cíl 4 Podnikání, VaVaI a digitalizace

Zdroj: Vlastní zpracování

Specifický cíl 4.1 Rozvoj podnikání s důrazem na malé a střední podniky

Na území aglomerace je nízký podíl inovujících podniků především z řad malých a středních podniků. V aglomeraci existuje řada rozvojových ploch pro přípravu prostor pro podnikání a brownfieldů vhodných k revitalizaci. Cílem je posilování ekonomické základny aglomerace se zaměřením na podniky ve všech fázích jejich životního cyklu. Důraz je kladen především na MSP, které představují stabilizující prvek prosperity a zaměstnanosti v aglomeraci. Cíl je směřován jak na zvýšení počtu nových podnikatelských subjektů a nových podnikatelských záměrů zejména inovačního charakteru (např. v progresivně se rozvíjejících oblastech, jako jsou biomedicína, informační technologie, kulturně kreativní odvětví a další), tak na rozvoj a růst stávajících subjektů. Jednotlivá opatření cílí na rozvoj služeb pro začínající i fungující podniky, posílení infrastruktury pro podnikání, podporu kulturních a kreativních odvětví a oblast sociálního podnikání.

Opatření

4.1.1 Rozvoj služeb pro začínající a fungující podniky

Cílem opatření je zajistit v aglomeraci dostatečné služby na podporu začínajícím i již zavedeným podnikům. Opatření je zaměřeno na inkubaci a akceleraci start-upů a poskytování vzdělávacích, poradenských a konzultačních služeb pro začínající podnikatele i zavedené firmy. Dále je opatření zacíleno na podporu inovační aktivity, růstu a mezinárodní expanze zavedených firem (např. služby na podporu internacionalizace MSP a vstupu na zahraniční trhy).

Příklady typových aktivit:

- *zajištění kvalitních podpůrných, poradenských a konzultačních služeb ve všech fázích vzniku a růstu MSP od pre-inkubace, přes inkubaci start-upů a spin-off, po fázi scale-up (podpora podnikatelských záměrů a zavádění nových obchodních modelů, posílení růstových motivací, podpora komercionalizace produktu a služeb aj.);*
- *zajištění poradenských služeb pro MSP zaměřené na rozvoj podniku, rozšíření podnikatelské činnosti, zvýšení kvality a efektivity výroby a služeb s důrazem na růst tržního potenciálu;*
- *vzdělávání pracovníků/expertů poskytujících akcelerační a inkubační služby;*
- *networking začínajících podnikatelů a stávajících úspěšných podnikatelů;*
- *podpora služeb v oblasti marketingu začínajících a zavedených podniků;*
- *zajištění podpůrných služeb zaměřených na mezinárodní konkurenceschopnost a usnadnění vstupu na zahraniční trhy;*
- *zajištění poradenských služeb pro strategické řízení a management inovací;*
- *podpora inovačních a procesních auditů – poradenství (např. interim manager)*
- *a další.*

Vazba opatření na rozvojové potřeby: *A.1.3*

4.1.2 Revitalizace a modernizace infrastruktury pro podnikání

Rozvoj nových a inovativních podnikatelských aktivit je omezen chybějící či zastaralou podnikatelskou infrastrukturou, která váže vysoké finanční nároky na provoz a snižuje podnikové investice do rozvoje. Cílem tohoto opatření je zajistit dostatečný počet prostor pro podnikání především skrze využití brownfieldů a revitalizaci starých a technicky nevyhovujících objektů. Opatření je zaměřeno na podporu podniků při modernizaci podnikatelské infrastruktury, podporu podniků při revitalizaci brownfieldů, podporu podniků při přeměně a dalším rozvoji technicky významně nevyhovujících objektů na podnikatelské funkční nemovitosti vhodné pro využití a podnikání MSP.

Příklady typových aktivit:

- *modernizace zastaralých, prostorově a technicky nevyhovujících a energeticky náročných objektů, budov a areálů;*
- *rekonstrukce brownfieldů a jejich přeměna na prostory pro podnikání včetně vytvoření potřebné infrastruktury;*
- *změna účelu užití objektů ve vlastnictví veřejné správy pro podnikatelskou činnost;*
- *budování kancelářských prostor*
- *a další.*

Vazba opatření na rozvojové potřeby: *A.1.5*

4.1.3 Rozvoj speciálních odvětví (KKP, sociální podniky a další)

Cílem opatření je posílit roli KKO a úlohu a význam sociálního podnikání v aglomeraci a vytvářet podmínky a prostředí pro jejich rozvoj za účelem vzniku nových pracovních míst a efektivního začleňování znevýhodněných osob do společnosti.

Opatření je zacíleno jak na zvýšení kvalifikace a konkurenceschopnosti subjektů zaměřených na KKO, tak dále na podporu využívání kulturního dědictví, živého umění a práce kreativců při tvorbě inovativních produktů a služeb jednotlivými podniky z jiných odvětví. Dále je opatření zaměřeno na podporu propagace KKO a navazování spolupráce mezi subjekty zaměřenými na KKO a výrobními a výzkumnými podniky. Důležitá je podpora interakce společenských věd, uměleckých disciplín a technických oborů ve výzkumu, vývoji, inovacích, podnikání i vzdělávání.

Příklady typových aktivit:

- *podpora projektů spadajících do oblasti KKO;*
- *podpora zavádění nových technologií do oblasti KKO;*
- *podpora zpřístupňování tradičního kulturního obsahu pomocí využití moderních technologií;*
- *podpora využívání tradičních i moderních KKO podnikatelskou sférou;*
- *podpora kolaborativních projektů spadajících do oblastí KKO a technických oborů;*
- *vytváření infrastruktury pro navazování kontaktů mezi subjekty z KKO a podnikatelskou sférou;*
- *posílení marketingu KKO – propagace aktivit, informovanost o přínosech KKO, zvýšení povědomí a zájmu veřejnosti;*
- *vznik akcelerátorů/inkubátorů sociálních podniků;*
- *podpora poradenských a konzultačních služeb pro sociální podniky;*
- *vznik a rozvoj sociálních podniků;*
- *síťování, propojování a spolupráce sociálních podniků, podniků z volného trhu práce a škol;*
- *podpora projektů obcí v oblasti rozvoje sociálního podnikání (zakládání sociálních podniků obcemi, odpovědné zadávání veřejných zakázek);*
- *propagace sociálního podnikání;*
- *podpora realizace CSR[145] projektů firem na volném trhu práce zaměřených na podporu sociálního podnikání*
- *a další.*

Vazba opatření na rozvojové potřeby: *B.1.5, B.2.1, B.2.2, D.3.9*

Specifický cíl 4.2 Podpora VaVaI a spolupráce ve výzkumu

Jednou z hlavních překážek rozvoje podnikání a výzkumu, vývoje a inovací v aglomeraci je nedostatečná a roztříštěná doprovodná infrastruktura pro podnikání a VaVaI. Kapacita služeb fungujících podpůrných organizací není dostatečná, některé služby v aglomeraci zcela chybí. Aglomerace postrádá inovační centrum či jinou platformu, která by poskytovala nebo zastřešovala či propojovala všechny služby pro rozvoj aglomeračního výzkumného a inovačního ekosystému pokrývajícího inovační cyklus – stimulace podnikání, preinkubace, inkubace, postinkubace, služby pro zavedené MSP. Důležitý je tedy rozvoj aktivit a spolupráce tzv. podpůrných institucí výzkumu, vývoje a inovací v území Hradecko-pardubické aglomerace. Tyto organizace[146] se zaměří na nejrůznější formy

[145] *Společenská odpovědnost firem (Corporate Social Responsibility) = dobrovolné integrování sociálních a ekologických hledisek do každodenních firemních operací a interakcí s firemními stakeholdery.*

[146] *Typicky se jedná o centra transferu technologií, coworkingová centra, podnikatelské akcelerátory a inkubátory, regionální rozvojové agentury, poradenské organizace ve výzkumu/vývoji/inovacích, vědeckotechnické parky. Důležité je zaměření organizace, ne její právní forma.*

akcelerace/inkubace firem, mentoring, koučing, poradenství, podporu inovační aktivity, růstu a mezinárodní expanze zavedených firem, zvyšování kvality a objemu transferu technologií, zvýšení uplatnitelnosti výsledků výzkumu a vývoje a široké portfolio činností pro posílení spolupráce firem a akademické sféry v aglomeraci. V území je třeba podporovat poskytování služeb pro začínající firmy s cílem zvýšení podnikavosti. Nezanedbatelnou složkou je také průběžné mapování výzkumného a inovačního potenciálu aglomerace včetně marketingu úspěchů jednotlivých klíčových hráčů.

V aglomeraci je nízká inovační aktivita firem. Státní výdaje na VaVaI a jejich podíl na regionálním HDP jsou v obou dotčených krajích pod průměrem ČR. V aglomeraci je nedostatek kvalitních lidských zdrojů pro VaVaI, který je patrný i na nižším podílu obou dotčených krajů na celkovém počtu výzkumných pracovníků ČR. Problémem je i nedostatečná popularizace výsledků výzkumu a vědy vůči široké veřejnosti. Je třeba zaměřit se na podporu VaVaI jak ve veřejném, tak firemním sektoru v Hradecko-pardubické aglomeraci v souladu s RIS3 strategií ČR a také s RIS3 strategií Královéhradeckého/Pardubického kraje. Jedná se jak o navyšování kapacit pro VaVaI (infrastrukturní podmínky, zařízení/vybavení), tak vlastní aktivity realizované lidskými zdroji ve výzkumu, vývoji a inovacích. Nedílnou součást představuje zprostředkování podpory na pilotní projekty větších skupin MSP typu prvotní testování nových technologií a přenos inovativních řešení do jiných odvětví a nových hodnotových řetězců. Dále je cíleno na materiální podmínky výzkumu, vývoje a výroby v podobě výstavby/rekonstrukce, pořízení zařízení, certifikaci výrobků, problematiku ochrany duševního vlastnictví a rozvoj lidského potenciálu pro VaVaI ve firmách a výzkumných organizacích.

Jedním z hlavních problémů výzkumného a inovačního systému aglomerace je nízká úroveň spolupráce výzkumných organizací a firem, která je do jisté míry způsobená nesouladem zaměření výzkumných organizací a podnikatelského sektoru. Výzkumné organizace v aglomeraci nejsou konkurenceschopné v mezinárodním prostředí, důvodem je nízká míra internacionalizace výzkumu a nízká schopnost získat a udržet zahraniční pracovníky ve výzkumu, vývoji a inovacích. Jedno z opatření je tedy zaměřeno na rozvoj efektivního systému spolupráce výzkumných organizací s firmami na společných VaVaI aktivitách a realizaci úspěšných případů komercializace. Podporovány jsou mimo jiné aktivity, které napomáhají řešit oborový nesoulad zaměření výzkumu a činností firem (mezioborová partnerství), čímž dojde k sblížení výzkumných témat prováděných ve veřejném sektoru s potřebami podniků. Dále opatření cílí na internacionalizaci inovačních firem a výzkumných organizací v aglomeraci.

Opatření

4.2.1 Infrastruktura pro výzkum a vývoj, vznik a rozvoj inovačních center a vědeckotechnických parků

Opatření se zaměřuje na systémový přístup pro poskytování existujících aktivit na podporu inovačního podnikání, vědy a výzkumu (sdílené kapacity VaVaI, jako jsou inovační centra, technologické parky a digitální huby). Opatření cílí na vytvoření nové střechové instituce nebo posílení kapacit již existujících organizací, které budou schopny poskytovat specializované podpůrné služby s vyšší přidanou hodnotou pro MSP, výzkumné organizace (VO), vzdělávací instituce a další aktéry VaVaI systému v aglomeraci. Opatření je dále zaměřeno na zajištění vyhovující infrastruktury pro výzkum a vývoj ve výzkumných organizacích a univerzitách, především tzv. klíčové výzkumné infrastruktury.

Příklady typových aktivit:

- *tvorba nových, rozšiřování a zvyšování kvality současných služeb podpůrné infrastruktury, tj. vědecko-technických parků, inovačních center, podnikatelských inkubátorů;*
- *podpora klastrových iniciativ a sítí spolupráce firem, vytváření vazeb mezi podniky, VO, technologickými centry, huby a dalšími podpůrnými organizacemi;*

- *rozvoj sítí spolupráce, vč. klastrů a technologických platforem (zejména kolektivní výzkum, založený na potřebách většího počtu MSP i větších firem, rozvoj mezisektorové spolupráce a internacionalizace);*
- *podpora činnosti center pro digitální inovace (či podobně zaměřených center);*
- *pořízení unikátního přístrojového vybavení;*
- *rekonstrukce a modernizace nemovitostí včetně technické infrastruktury*
- *a další.*

Vazba opatření na rozvojové potřeby: *A.1.2, A.1.3*

4.2.2 Podpora zavádění inovací ve firmách

Cílem opatření je zvýšit výzkumnou, vývojovou a inovační aktivitu a výkonnost firem ve všech fázích podnikatelského cyklu. Opatření je zaměřeno na podporu aktivit na zlepšení stávajícího zázemí pro konkrétní záměry inovujících firem, zavádění inovací ve výrobě, vývoji, procesech a marketingu, výzkumné a vývojové projekty a další aktivity vedoucí ke zvýšení schopnosti podniků v aglomeraci vytvářet inovace.

Příklady typových aktivit:

- *podpora rozvoje infrastruktury, zajištění zařízení/vybavení, provozní výdaje;*
- *zavádění inovací výrobků a služeb do výroby a jejich uvedení na trh;*
- *podpora digitalizace a zavádění průmyslu 4.0;*
- *zavádění procesních inovací;*
- *zavádění marketingových inovací;*
- *podpora průmyslového výzkumu a vývoje s cílem zavádění inovací vyšších řádů;*
- *podpora certifikace výrobků;*
- *ochrana duševního vlastnictví;*
- *podpora výzkumných/vývojových projektů podniků;*
- *aktivity zlepšující přístup začínajících podnikatelů k alternativním zdrojům financování;*
- *popularizace VaVaI;*
- *a další.*

Vazba opatření na rozvojové potřeby: *A.1.1*

4.2.3 Spolupráce výzkumných organizací a firem, zvyšování kvality a objemu transferu technologií

Cílem opatření je využití potenciálu spolupráce VO a firem v aglomeraci skrze společné výzkumné aktivity (např. ve formě společných výzkumných týmů), které vedou k nastavení nových a rozvoji stávajících dlouhodobých partnerství akademické a aplikační sféry s cílem generovat dále uplatnitelné výsledky. Opatření je zaměřeno i na posílení orientace VO na aplikační témata a rozšíření aktivit spolupráce s konečnými uživateli. Dále cílí na efektivní systém spolupráce s firmami na společných VaV aktivitách a realizaci více úspěšných případů komercializace.

Příklady typových aktivit:

- *příprava a realizace projektů dlouhodobé spolupráce výzkumných organizací s podniky;*
- *realizace kolaborativních VaV projektů a smluvního výzkumu;*
- *rozvoj komunikace a sdílení poznatků mezi podnikovou a výzkumnou sférou pro zajištění aplikovatelnosti výsledků;*
- *podpora společného šíření výsledků výzkumných organizací s podniky;*
- *provázání VO s výzkumnými mikrotýmy firem;*

- *vytváření partnerství pro znalostní transfer mezi podniky a univerzitami;*
- *rozšiřování/výstavba sdílené infrastruktury pro průmyslový výzkum;*
- *podpora aktivit center transferu technologií;*
- *vzdělávání pracovníků center transferu technologií v oblastech spojených s komercializací;*
- *rozvoj expertních poradenských služeb pro výzkumné organizace v problematice komercionalizace;*
- *podpora aktivit na ochranu duševního vlastnictví a průmyslových práv VO;*
- *rozvoj poradenství (dotační, partner-search);*
- *podpora eGovernmentu – zjednodušení administrativních kroků při komercializaci výsledků výzkumu;*
- *podpora aktivit vedoucích ke komercializaci výsledků výzkumu pomocí aktivit ověření proveditelnosti („proof-of-concept“);*
- *mezioborová partnerství;*
- *výzkumné projekty zacílené na technologické a společenské výzvy;*
- *internacionalizace výzkumu a zahraniční spolupráce*
- *a další.*

Vazba opatření na rozvojové potřeby: *A.1.2, A.1.4*

4.2.4 Rozvoj lidského potenciálu pro VaVaI

Cílem opatření je zajistit odpovídající kvalitu lidských zdrojů pro VaVaI v aglomeraci. Opatření je zaměřeno na příchod a udržení nových vysoce kvalifikovaných výzkumných pracovníků do aglomerace (z regionů ČR či zahraniční) a na zvýšení kvalifikace stávajících pracovníků ve firmách a výzkumných organizacích.

Příklady typových aktivit:

- *podpora aktivit na mobility zaměstnanců (např. u členů klastru);*
- *zajištění asistenčních služeb pro nově příchozí pracovníky VaV;*
- *školící aktivity na netechnické kompetence, řízení, IPR[147] a inovační inženýrství;*
- *podpora studentů a doktorandů v jejich výzkumné činnosti (např. formou stipendia apod.);*
- *vytváření grantů pro (především začínající) výzkumné pracovníky;*
- *vytváření vhodných podmínek pro příchod výzkumných pracovníků ze zahraničí;*
- *aktivity vedoucí k zatraktivnění vysokoškolského studia v aglomeraci;*
- *aktivity podporující transfer znalostí z VO do firem (např. Knowledge transfer partnership – společné vedení doktorandů firmou a školou)*
- *a další.*

Vazba opatření na rozvojové potřeby: *A.1.4, A.2.3*

Specifický cíl 4.3 Digitalizace veřejné správy

Digitalizace veřejné správy a služeb jí poskytovaných není v aglomeraci na dostatečné úrovni, fungování eGovernmentu je prozatím nesystematické a spíše sporadické. eGovernmentem rozumíme moderní digitální veřejnou správu využívající k výkonu svých působností digitální infrastrukturu, realizující sadu ICT služeb, které jsou sdílené, vzájemně sladěné, důvěryhodné, propojené, přístupné, bezpečné, dostupné a efektivní. Cílem je proto digitalizovat chod veřejných institucí a posílit roli eGovernmentu ve veřejné správě obcí, měst a krajů, dále zvýšit kvalitu infrastruktury informačních a komunikačních technologií ve veřejných institucích, zrychlit a zefektivnit procesy a činnosti ve

[147] *práva k duševnímu vlastnictví (Intellectual Property Rights – IPR)*

veřejné správě a zajistit bezpečnost dat. Cíl je zaměřen na modernizaci zastaralé infrastruktury pro informační a komunikační technologie ve veřejných budovách a institucích a zavádění moderní veřejné správy prostřednictvím ICT služeb.

Opatření

4.3.1 Zlepšení ICT vybavení a konektivity ve veřejných institucích

Opatření je zaměřeno zejména na modernizaci infrastruktury ICT ve veřejně přístupných budovách. Touto modernizací se rozumí nákup moderní výpočetní techniky (hardware a software), zavádění optické datové sítě a realizace datových skladů, to vše s ohledem na kyberbezpečnost.

Příklady typových aktivit:

- *modernizace ICT infrastruktury veřejně přístupných budov;*
- *realizace optické datové sítě ve veřejně přístupných budovách;*
- *realizace společných datových skladů a optimalizace stávajících datových skladů;*
- *realizace technických opatření k zajištění standardů kybernetické bezpečnost;*
- *obnova metropolitních hlasových a datových sítí – sběr a přenos dat ze senzorů (meteorologické senzory, senzory hluku a škodlivin, bezpečnostní senzory nad technologií, detekční senzory apod.);*
- *využití veřejných budov pro instalaci zařízení umožňujících poskytování venkovního zabezpečeného WiFi připojení jako alternativy k mobilnímu internetu*
- *a další.*

Vazba opatření na rozvojové potřeby: *F.1.2*

4.3.2 Rozvoj eGovernmentu

Opatření je zaměřeno na zavádění moderních principů procesního řízení a řízení služeb ve veřejné správě, nových digitálních služeb pro občany aglomerace, sběr dat a jejich poskytování formou otevřených dat.

Příklady typových aktivit:

- *realizace uživatelsky přívětivých a efektivních online služeb pro občany a firmy;*
- *nákup nových ICT služeb;*
- *tvorba, správa a údržba digitálních technických map;*
- *tvorba datových portálů krajů a měst;*
- *sběr big dat a jejich následné využití;*
- *poskytování open dat veřejnou správou pro potřeby soukromého, neziskového a akademického sektoru (hledání úspor, vývoj nových aplikací apod.);*
- *digitalizace dosud nedigitalizovaného obsahu;*
- *rozvoj a integrace inteligentních systémů budovaných na vysokorychlostní infrastruktuře;*
- *rozvoj nových komunikačních kanálů;*
- *zvyšování dostupnosti e-Služeb, a to i pro digitálně vyloučené občany – e-Inclusion;*
- *podpora rozvoje spolupráce na úrovni veřejného, soukromého a neziskového sektoru prostřednictvím využití informačních technologií;*
- *zavádění moderních principů procesního řízení a řízení služeb ve veřejné správě*
- *a další.*

Vazba opatření na rozvojové potřeby: *F.1.2*

Strategický cíl 5 Vzdělávání

Zajistit dostupné a kvalitní počáteční vzdělávání včetně předškolního, neformálního a zájmového na celém území aglomerace

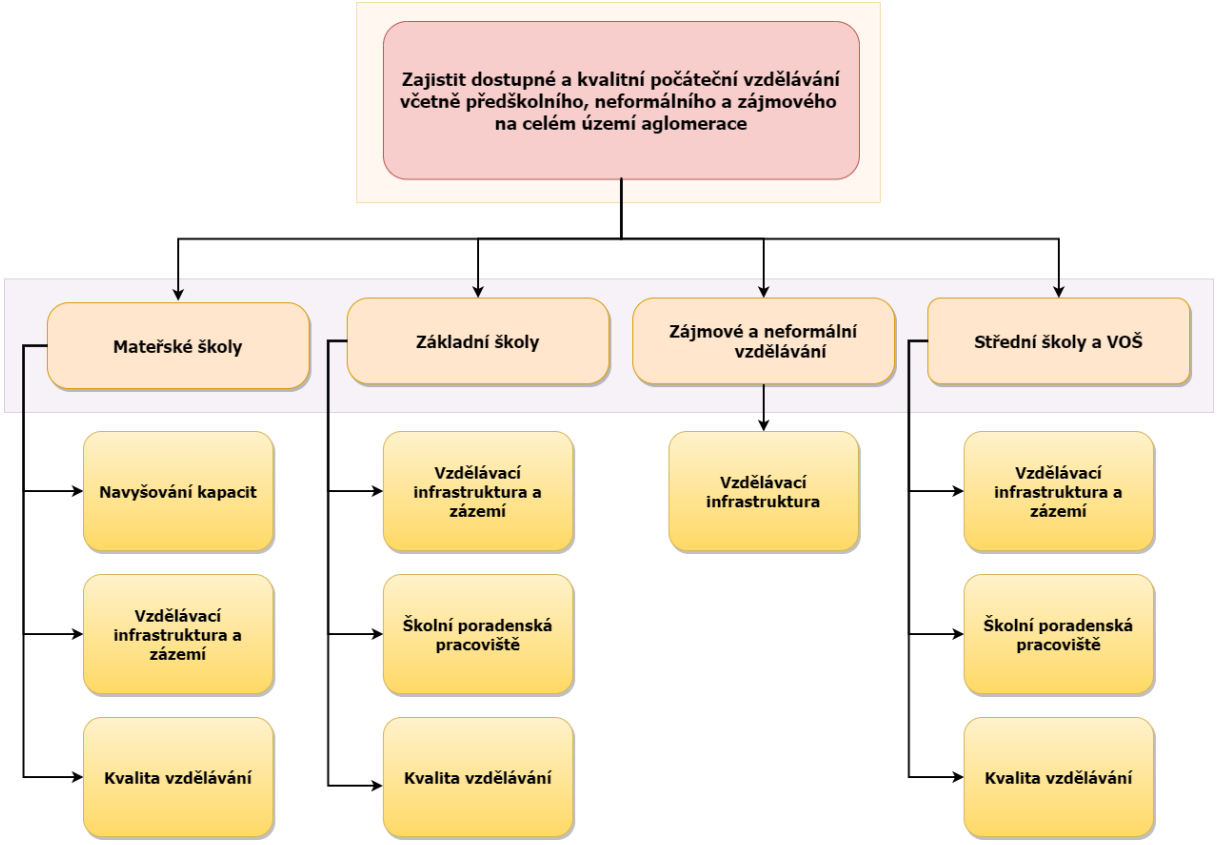
Hradecko-pardubická aglomerace zaměřuje svou pozornost v oblasti formálního, neformálního i zájmového vzdělávání na zajištění dostupnosti a zvyšování kvality. Zabezpečení dostupného vzdělávání, zkvalitňování materiálně technického vybavení škol a vzdělávacích zařízení, modernizace učebních pomůcek, rozvoj kompetencí pedagogických pracovníků a péče o ně, nastavení efektivního systému kariérového poradenství, rozvoj gramotnosti a klíčových kompetencí žáků a studentů a celkové sladění vzdělávacího systému s potřebami trhu práce jsou hlavní témata strategického cíle. Důraz je kladen na modernizaci a inovace systému vzdělávání v aglomeraci, tak aby dokázal rozvíjet klíčové znalosti a dovednosti dětí, žáků a studentů a vzdělávací soustava byla schopna reagovat na zvyšující se požadavky moderní společnosti.

K naplnění strategického cíle 5 *„Zajistit dostupné a kvalitní počáteční vzdělávání včetně předškolního, neformálního a zájmového na celém území aglomerace“* povede realizace čtyř specifických cílů:

- **Specifický cíl 5.1: Mateřské školy**
- **Specifický cíl 5.2: Základní školy**
- **Specifický cíl 5.3: Zájmové a neformální vzdělávání**
- **Specifický cíl 5.4: Střední školy a vyšší odborné školy**

Aktivity realizované v rámci strategického cíle 5 napomohou ke zkvalitnění celého vzdělávacího systému v území aglomerace. Cílem je rozvíjet a propojovat primární a sekundární vzdělávání a také posilovat roli zájmového a neformální vzdělávání v území. Plánované projekty jsou zacíleny zejména na investiční aktivity a pořízení vybavení pro zajištění maximálního rozvoje žáků v odborných a klíčových kompetencích. Jednotlivá opatření kladou důraz na skutečnost, že žáci budou svůj potenciál maximálně rozvíjet ve škole. Toto je podmíněno také modernizací vzdělávacích programů a zaváděním moderních metod a inovací do výuky. V této oblasti je klíčová nejen péče o žáky, ale také o pedagogické pracovníky. Aktivity napříč všemi opatřeními zaměřenými na pedagogické pracovníky se týkají jednak posilování jejich kompetencí pro moderní výuku a dále pak vytváření podmínek pro jejich práci (prevence syndromu vyhoření, péče o duševní zdraví pedagogických pracovníků apod.). Pro budoucí uplatnitelnost absolventů je klíčové jejich počáteční rozhodnutí, jakým směrem se v životě vydat. Proto je pozornost věnována i tvorbě a rozvoji podmínek pro správnou volbu povolání. Strategický cíl 5 Vzdělávání včetně navazujících specifických cílů a opatření znázorňuje Obrázek 57.

Obrázek 57 Schéma Strategický cíl 5 Vzdělávání

Zdroj: Vlastní zpracování

Specifický cíl 5.1 Mateřské školy

Specifický cíl je zaměřen na řešení problému nízké kapacity zařízení péče o děti v předškolním věku, který představuje jednu z bariér pro zapojení rodičů zpět na trh práce a zároveň také limituje využití předškolního vzdělávání k vytváření a rozvíjení studijních schopností pro vzdělávání a sociální integraci dětí. Aglomerace jako celek sice disponuje dostatečnou nabídkou předškolního vzdělávání, avšak v území existují regionální rozdíly. Dostupnost předškolního vzdělávání a zvýšenou poptávku po předškolním vzdělávání musí řešit zejména lokality s intenzivní bytovou výstavbou či kladným migračním přírůstkem, kde je kapacita zařízení nedostatečná nebo úplně chybí. Dalším cílem je modernizace infrastruktury a vybavení v mateřských školách za účelem vytváření podmínek pro kvalitnější poskytování vzdělávání dětí v předškolním věku a posilování pregramotnosti dětí. Důležitou oblastí je také zlepšování podmínek pro kombinaci povinné prezenční a distanční výuky v předškolním vzdělávání – vnitřní konektivita, digitální zdroje výuky, dostatečné kompetence pedagogů pro využívání moderních ICT technologií. Pozornost je nutné věnovat také zajištění hygienických požadavků u zařízení, kde jsou nedostatky identifikovány krajskou hygienickou stanicí.

Opatření

5.1.1 Navyšování kapacit

Opatření cílí své intervence na zajištění dostatečné kapacity kvalitních zařízení péče o děti předškolního věku v území s jasně prokazatelným nedostatkem.

Příklady typových aktivit:

- *stavba, stavební úpravy (přestavba, přístavba) objektů včetně úprav venkovních prostranství (např. zeleň, herní prvky apod.);*
- *pořízení vybavení;*
- *podpora zřizování svazkových MŠ*
- *a další.*

Vazba opatření na rozvojové potřeby: *C.1.1, C.1.4*

5.1.2 Vzdělávací infrastruktura a zázemí

Opatření je zaměřeno na stavební úpravy budov, učeben, heren a venkovních prostor včetně pořízení vybavení a pomůcek, tak aby byly vytvářeny kvalitnější podmínky pro předškolní vzdělávání v mateřských školách a rovný přístup ke vzdělávání.

Příklady typových aktivit:

- *stavební úpravy prostor pro vzdělávání (např. herny, učebny, vnitřní prostory pro výuku a pohybové aktivity);*
- *budování vnitřní konektivity;*
- *modernizace, stavební úpravy zázemí pro pedagogické pracovníky;*
- *modernizace, stavební úpravy technického, sociálního, hygienického zázemí;*
- *revitalizace, stavební úpravy zahrad, venkovních prostor;*
- *modernizace, stavební úpravy školních jídelen a výdejen*
- *a další.*

Vazba opatření na rozvojové potřeby: *C.1.2, C.1.4, C.1.9, C.1.10, C.1.14*

5.1.3 Kvalita vzdělávání

Aktivity opatření přispějí ke zvýšení kvality vzdělávání v mateřských školách, růstu pregramotnosti dětí, k rozvoji jejich klíčových kompetencí a podpoří profesní rozvoj pedagogických pracovníků včetně kompetencí pro využívání moderních IT technologií.

Příklady typových aktivit:

- *modernizace a inovace v oblasti vzdělávání;*
- *nákup pomůcek včetně digitálních zdrojů výuky;*
- *vzdělávání pedagogických pracovníků;*
- *péče o talenty;*
- *péče o pedagogy*
- *a další.*

Vazba opatření na rozvojové potřeby: *C.1.3, C.1.14*

Specifický cíl 5.2 Základní školy

Rozvoj základního školství na území Hradecko-pardubické aglomerace klade důraz na zajištění dostupnosti základního vzdělávání (zejména v lokalitách s intenzivní bytovou výstavbou či kladným migračním přírůstkem, kde je kapacita nedostatečná nebo zcela chybí), vytváření a zlepšování podmínek pro výuku, která bude odpovídat moderním trendům a požadavkům na vzdělávání a umožní rozvíjet klíčové kompetence žáků. V této oblasti jsou plánovány investice do zajištění dostatečných kapacit, zlepšení infrastruktury pro výuku odborných předmětů ve vazbě na přírodní vědy, polytechnické vzdělávání, schopnost práce s moderními technologiemi a cizí jazyky. Opatření je také

zaměřeno na vytváření či zkvalitňování podmínek pro kombinaci prezenční a distanční výuky – vnitřní konektivita, digitální zdroje výuky, dostatečné kompetence pedagogů pro využívání moderních ICT technologií. Kromě investic do infrastruktury je potřeba zvyšovat vlastní kvalitu vzdělávání. Pro rozvoj znalostí a dovedností žáků potřebují školy disponovat dostatečným množstvím kvalitních vzdělávacích materiálů a využívat moderní metody výuky. S tím také souvisí motivace a podpora pedagogických pracovníků v jejich osobnostním i profesním rozvoji. Pro budoucí uplatnitelnost žáků je klíčové věnovat pozornost i tvorbě a rozvoji podmínek pro správnou volbu povolání (kariérové poradenství) a vytvářet zázemí pro školní poradenská pracoviště. Pozornost je také věnována investicím v oblasti vnitřního a venkovního zázemí škol. Investiční aktivity cílí na zvýšení kvality nabízených služeb a posílení komunitní role základních škol.

Opatření

5.2.1 Vzdělávací infrastruktura a zázemí

Opatření se zaměřuje na investiční aktivity směřující k zajištění dostatečných kapacit, stavebním úpravám ve vnitřních i venkovních odborných prostorech a na pořízení vybavení na základních školách ve vazbě na rozvoj klíčových odborných kompetencí včetně posilování vnitřní konektivity škol. Cílem opatření je také prostřednictvím stavebních úprav vnitřního i venkovního zázemí zaměřených na zlepšení prostředí a zkvalitnění služeb na školách posílit komunitní roli základních škol.

Příklady typových aktivit:

- *stavby, stavební úpravy, rozšiřování kapacit vzdělávacích zařízení a odborných učeben včetně venkovních;*
- *budování, rozšiřování zázemí pro pedagogické i nepedagogické pracovníky ZŠ (např. odborné kabinety);*
- *budování vnitřní konektivity;*
- *pořízení digitálních vzdělávacích nástrojů pro výuku (SW a HW ve vazbě na klíčové kompetence a kombinaci prezenční a distanční výuky);*
- *výstavba, modernizace, stavební úpravy včetně vybavení – knihovny, družiny, školní kluby;*
- *výstavba, modernizace, stavební úpravy včetně vybavení tělocvičen a venkovních hřišť;*
- *výstavba, modernizace, stavební úpravy včetně vybavení školních jídelen a výdejen;*
- *vybudování zázemí pro žáky – klidové zóny*
- *a další.*

Vazba opatření na rozvojové potřeby: *A.2.1, A.2.3 C.1.4, C.1.5, C.1.7, C.1.8, C.1.9, C.1.10, C.1.12, C.1.13, C.1.14*

5.2.2 Školní poradenská pracoviště

Aktivity opatření kladou důraz na rozvoj a zkvalitnění podmínek pro školní poradenská pracoviště včetně posílení odborných personálních kapacit (např. psycholog, kariérový poradce, speciální pedagog apod).

Příklady typových aktivit:

- *budování zázemí pro psychologické poradenství, kariérové poradenství;*
- *zajištění lidských zdrojů (např. psycholog, speciální pedagog, kariérový poradce);*
- *vzájemné sdílení lidských zdrojů mezi školami*
- *a další.*

Vazba opatření na rozvojové potřeby: *A.2.3, C.1.11, C.1.12*

5.2.3 Kvalita vzdělávání

Cílem opatření je prostřednictvím zavádění nových a inovativních metod, forem a obsahu vzdělávání, profesního rozvoje pedagogických pracovníků a péče o ně zvyšovat kvalitu vzdělávání na základních školách a rozvíjet klíčové kompetence žáků.

Příklady typových aktivit:

- *tvorba/inovace vzdělávacích programů;*
- *příprava vzdělávacích projektů;*
- *vzdělávání pedagogických pracovníků;*
- *péče o pedagogy;*
- *práce s talenty;*
- *nákup pomůcek*
- *a další.*

Vazba opatření na rozvojové potřeby: *A.2.1, A.2.3, C.1.6, C.1.14*

Specifický cíl 5.3 Zájmové a neformální vzdělávání

Důležitou roli v rozvoji žáků, jejich zájmů a nadání sehrává v území Hradecko-pardubické aglomerace také zájmové a neformální vzdělávání. Realizované projekty by měly být zacíleny na stavební úpravy a pořízení vybavení pro prohlubování odborných a přenositelných klíčových kompetencí dětí a mládeže. Specifický cíl je zaměřen na vytvoření podmínek pro propojení zájmového a neformálního vzdělávání s formálním. Tento typ vzdělávání může pozitivně ovlivnit budoucí profesní směřování dětí a mládeže a je velmi důležitým prostředkem v oblasti prevence sociálně patologických jevů.

Opatření

5.3.1 Vzdělávací infrastruktura

Opatření cílí své intervence na investiční aktivity zaměřené na modernizaci a vybavení odborných prostor ve vazbě na přírodní, humanitní a umělecké oblasti, polytechnické vzdělávání, cizí jazyky, práci s digitálními technologiemi v zařízeních pro zájmové a neformální vzdělávání.

Příklady typových aktivit:

- *stavební úpravy, modernizace objektů, odborného zázemí institucí poskytujících zájmové a neformální vzdělávání – herny, učebny, vnitřní a venkovní prostory pro vzdělávání včetně zázemí, kabinetů;*
- *zajištění vybavení;*
- *budování vnitřní konektivity*
- *a další.*

Vazba opatření na rozvojové potřeby: *C.1.15, C.1.16, C.1.17*

Specifický cíl 5.4 Střední školy a vyšší odborné školy

Rozvoj sekundárního školství na území Hradecko-pardubické aglomerace klade důraz na vytváření a zlepšování podmínek pro výuku, která bude odpovídat moderním trendům a požadavkům na vzdělávání, umožní rozvíjet klíčové kompetence ve vazbě na budoucí uplatnění na trhu práce. V této oblasti jsou plánovány investice do zlepšení infrastruktury pro výuku odborných předmětů ve vazbě na přírodní vědy, polytechnické vzdělávání, schopnost práce s moderními technologiemi a cizí jazyky. Specifický cíl je také zaměřen na vytváření či zkvalitňování podmínek pro kombinaci prezenční a

distanční výuky – vnitřní konektivitu, digitální zdroje výuky, dostatečné kompetence pedagogů pro využívání moderních ICT technologií. Kromě investic do infrastruktury je potřeba zvyšovat vlastní kvalitu vzdělávání. Pro sladění potřeb zaměstnavatelů a škol potřebují školy disponovat dostatečným množstvím kvalitních vzdělávacích materiálů, využívat moderní metody výuky, propojit výuku s praxí a reálným prostředím zaměstnavatelů a motivovat firmy k aktivnímu zapojení do výuky. S tím také souvisí motivace a podpora pedagogických pracovníků v jejich osobnostním i profesním rozvoji. Pro budoucí uplatnitelnost žáků je klíčové věnovat pozornost rozvoji podmínek pro profesní orientaci (kariérové poradenství) a vytvářet zázemí pro školní poradenská pracoviště. Pozornost je také věnována investicím v oblasti vnitřního a venkovního zázemí pro komunitní aktivity na SŠ či VOŠ a posilování jejich role jako center celoživotního učení.

Opatření

5.4.1 Vzdělávací infrastruktura a zázemí

Opatření zaměřuje své intervence na realizaci investičních aktivit v odborných vnitřních i venkovních prostorech a na pořízení vybavení na středních a vyšších odborných školách za účelem rozvoje klíčových odborných kompetencí, součástí je také posilování vnitřní konektivity škol. Intervence opatření dále cílí na zkvalitňování podmínek a služeb na SŠ/VOŠ a posilování jejich role jako center celoživotního učení, a to zejména prostřednictvím stavebních úprav vnitřního i venkovního zázemí včetně vybavení.

Příklady typových aktivit:

- *stavby, stavební úpravy, rozšiřování odborných učeben včetně venkovních, center odborné přípravy;*
- *budování, rozšiřování zázemí pro pedagogické i nepedagogické pracovníky SŠ, VOŠ (např. odborné kabinety);*
- *pořízení digitálních vzdělávacích nástrojů/vybavení pro výuku (SW a HW ve vazbě na klíčové kompetence a kombinaci prezenční a distanční výuky);*
- *budování vnitřní konektivity;*
- *výstavba, modernizace, stavební úpravy včetně vybavení zázemí pro žáky a studenty (např. knihovny, školní kluby, společenské místnosti, klidové zóny);*
- *modernizace, stavební úpravy včetně vybavení tělocvičen a venkovních hřišť;*
- *modernizace, stavební úpravy včetně vybavení školních jídelen a výdejen;*
- *zajištění, modernizace zázemí a vybavení pro volnočasové aktivity na SŠ, VOŠ*
- *a další.*

Vazba opatření na rozvojové potřeby: *A.2.1, A.2.3, C.1.5, C.1.7, C.1.12, C.1.13, C.1.14*

5.4.2 Školní poradenská pracoviště

Opatření svými intervencemi cílí na rozvoj a zkvalitňování podmínek pro psychologické a kariérové poradenství včetně posílení odborných personálních kapacit na SŠ/VOŠ.

Příklady typových aktivit:

- *budování zázemí pro psychologické poradenství, kariérové poradenství;*
- *zajištění lidských zdrojů (např. psycholog, speciální pedagog, kariérový poradce)*
- *a další.*

Vazba opatření na rozvojové potřeby: *A.2.1, A.2.3, C.1.11, C.1.12*

5.4.3 Kvalita vzdělávání

Cílem opatření je prostřednictvím zavádění nových a inovativních metod, forem a obsahu vzdělávání, podpory profesního rozvoje pedagogických pracovníků a péče o ně, navazování a prohlubování spolupráce SŠ/VOŠ se zaměstnavateli (poznávání reálných pracovišť a používaných technologií), zapojování odborníků z firem do výuky podpořit zvýšení kvality vzdělávání na SŠ/VOŠ ve vazbě na rozvoj klíčových kompetencí absolventů a připravit je na reálný vstup na trh práce.

Příklady typových aktivit:

- *tvorba/inovace vzdělávacích programů;*
- *příprava vzdělávacích projektů;*
- *spolupráce s firmami, sdílení zkušeností (firma-student, firma-pedagogové, pedagogové navzájem);*
- *zajištění exkurzí, praxí, stáží;*
- *práce s talenty;*
- *vzdělávání pedagogických pracovníků;*
- *realizace aktivit zaměřených na péči o pedagogy*
- *a další.*

Vazba opatření na rozvojové potřeby: *A.2.1, A.2.3, C.1.6, C.1.14*

Strategický cíl 6 Cestovní ruch, památky a kultura

Zvýšit atraktivitu území aglomerace, zajistit ochranu kulturního dědictví a rozvíjet potenciál kulturních a kreativních odvětví

Hradecko-pardubická aglomerace zaměřuje v této oblasti pozornost na efektivní ochranu kulturního dědictví a jeho využití k hospodářskému rozvoji, ke zvýšení atraktivity a rozvoji potenciálu kulturních a kreativních odvětví. Zajištění ochrany kulturního dědictví je spjato s atraktivitou místa. Péče o památky a rozvoj potřebné infrastruktury CR se pozitivně promítne do návštěvnosti daného místa a zároveň zajistí, že zůstanou zachovány pro další generace. Investice do památek a infrastruktury si kladou za cíl zvýšit spokojenost návštěvníků v území, nabídnout zajímavý program, prodloužit délku jejich pobytu a zajistit, aby se do území vraceli.

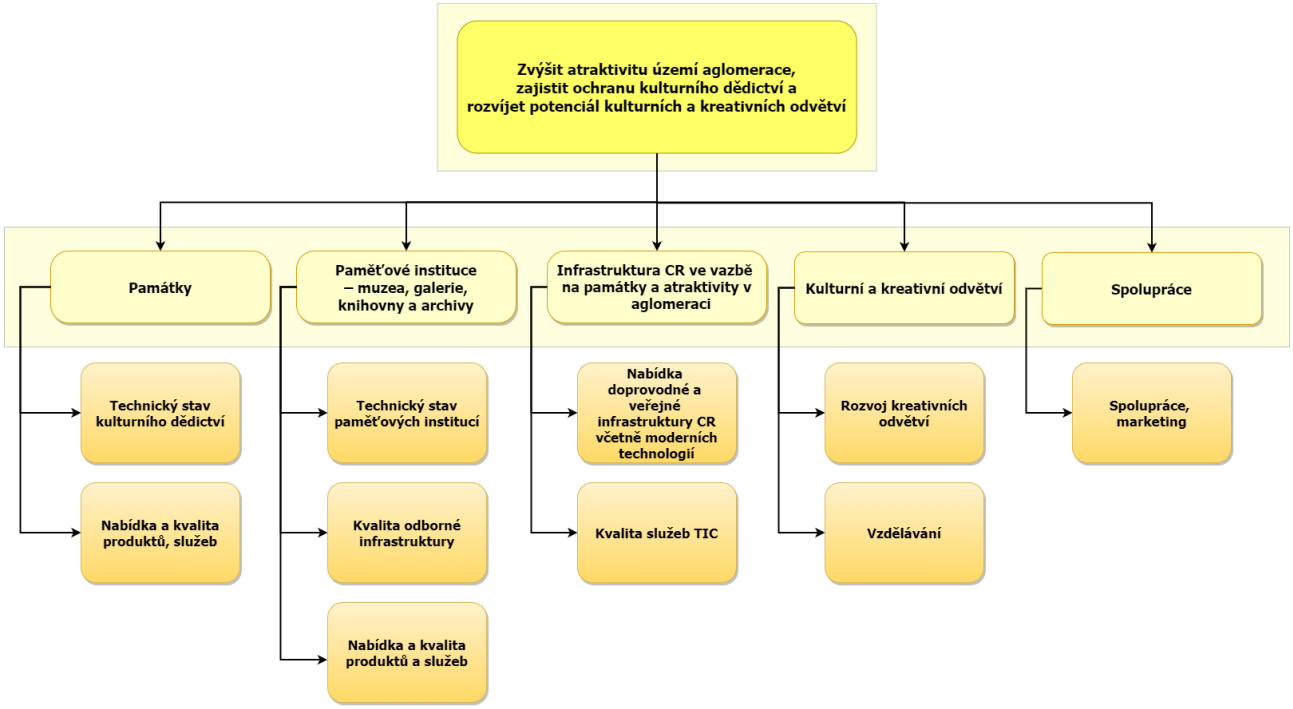
K cestovnímu ruchu neodmyslitelně patří také rozvoj potenciálu kulturních a kreativních odvětví. Proto je potřebné rozvíjet v území aglomerace také paměťové instituce, které jsou klíčovým zdrojem pro zprostředkování duchovních hodnot, vzdělanosti, napomáhají ovlivnit vědomí o kulturní identitě území a přispívají také k rozvoji cestovního ruchu. Pro zajištění jejich konkurenceschopnosti a využití potenciálu je nezbytné zajištění dostatečných kapacit a technologií pro jejich další rozvoj. Ke zvyšování návštěvnosti paměťových a kulturních institucí bezpochyby přispívají moderní technologie, které dělají tyto objekty pro návštěvníky atraktivnější a nabídnou zážitek nebo poznání inspirativní formou. Velkou výzvou pro oblast kulturních a kreativních odvětví je práce s veřejností, návštěvníky, změna ve vnímání jejich poslání a jejich otevření se široké veřejnosti. Nárůst nových technologií a inovací, vyšší konkurence v oblasti zábavního průmyslu vyvíjí tlak na tyto subjekty. Návštěvníci vyžadují interaktivní modely prezentace v moderním atraktivním prostředí, doplněné kvalitní nabídkou doprovodných služeb pro různé cílové skupiny. Důležitou roli v této oblasti sehrává také společná propagace území např. pod jednou značkou.

K naplnění strategického cíle 6 *„Zvýšit atraktivitu území aglomerace, zajistit ochranu kulturního dědictví a rozvíjet potenciál kulturních a kreativních odvětví“* povede realizace pěti specifických cílů:

- **Specifický cíl 6.1: Památky**
- **Specifický cíl 6.2: Paměťové instituce – muzea, galerie, knihovny a archivy**
- **Specifický cíl 6.3: Infrastruktura CR ve vazbě na památky a atraktivity v aglomeraci**
- **Specifický cíl 6.4: Kulturní a kreativní odvětví**
- **Specifický cíl 6.5: Spolupráce**

Dané specifické cíle mají vzájemně podpořit kulturně-historický potenciál rozvoje území, který je důležitým faktorem pro cestovní ruch. Provázanost vytváří ideální nástroje pro zvyšování intenzity návštěvnosti v aglomeraci, aby vznikl konkurenceschopný region. Nejedná se pouze o turisty, ale i o místní obyvatele žijící v aglomeraci. Ti často vytváří nemalý podíl na návštěvnosti památek, paměťových institucí a kulturních akcí. Schéma SC 6 je znázorněno níže (viz Obrázek 58).

Obrázek 58 Schéma Strategický cíl 6 Cestovní ruch, památky a kultura

Zdroj: Vlastní zpracování

Specifický cíl 6.1 Památky

Zpřístupnění památek veřejnosti a jejich zatraktivnění je jednou z podmínek pro rozvoj cestovního ruchu. Specifický cíl je zaměřen na zachování kulturního dědictví na území Hradecko-pardubické aglomerace. Jednotlivé intervence směřují ke zlepšení technického stavu a zpřístupnění národních kulturních památek, kulturních památek i ostatních pamětihodností na území aglomerace. Specifický cíl klade důraz nejen na to, aby památky v území návštěvníky zaujaly svým vzhledem, ale aby také zatraktivnily své expozice a programy, aby návštěvník měl důvod se na dané místo vrátit. Pro zatraktivnění památek je důležité věnovat pozornost také doplňkové infrastruktuře, tak aby památky dokázaly nabídnout kvalitní služby a pojmout nápor návštěvníků v hlavní turistické sezóně.

Opatření

6.1.1 Technický stav kulturního dědictví

Opatření cílí své intervence na podporu stavebních úprav, které přispějí ke zlepšení technického stavu památek, k zajištění pohodlí a bezpečnosti návštěvníků. Intervence jsou také zaměřeny na vnitřní vybavení/expozice památek, tak aby odpovídaly moderním požadavkům a zaujaly různé cílové skupiny návštěvníků.

Příklady typových aktivit:

- *stavební úpravy – obnova, modernizace, revitalizace památek;*
- *pořízení vybavení (např. expozice, depozitáře);*
- *restaurování a konzervování;*
- *digitalizace;*
- *ochrana a zabezpečení památek;*
- *modernizace zázemí pro návštěvníky včetně sociálního a doplňkového zázemí;*
- *zajištění vnitřní konektivity;*
- *revitalizace parků;*
- *parkoviště*
- *a další.*

Vazba opatření na rozvojové potřeby: *B.1.4, B.1.5*

6.1.2 Nabídka a kvalita produktů, služeb

Intervence opatření cílí na zvýšení atraktivnosti/návštěvnosti památek prostřednictvím zkvalitňování nabízených služeb, tvorby a inovace produktů, propracovanějšího systému propagace, využívání účinných marketingových nástrojů, zaváděním a využíváním moderních technologií. Opatření klade důraz také na podporu vzdělávání.

Příklady typových aktivit:

- *tvorba produktů, vzdělávacích programů;*
- *marketingové a propagační aktivity;*
- *realizace vzdělávacích aktivit;*
- *tvorba, zavádění moderních a interaktivních expozic (např. virtuálních prohlídek, aplikací);*
- *zavádění, rozvoj digitálních technologií ve výkonu a expoziční činnosti*
- *a další.*

Vazba opatření na rozvojové potřeby: *B.1.4, B.1.6*

Specifický cíl 6.2 Paměťové instituce – muzea, galerie, knihovny a archivy

Specifický cíl klade důraz na rozvoj a efektivní ochranu paměťových institucí v Hradecko-pardubické aglomeraci a využití jejich dědictví. Paměťové instituce jsou klíčovým zdrojem pro zprostředkování duchovních hodnot, vzdělanosti, napomáhají výrazně ovlivnit vědomí o kulturní identitě území aglomerace a přispívají k podpoře cestovního ruchu. Specifický cíl je proto zaměřen na stavební úpravy objektů a zázemí, rozšiřování prostor, podporu činnosti paměťových institucí, jejich další rozvoj a také na zlepšení informačního servisu, monitoringu a vzájemné spolupráce. Pro uchování sbírkových předmětů a artefaktů pro další generace je potřeba vytvořit co nejlepší podmínky pro odbornou manipulaci (např. depozitáře aj.). Pro zajištění konkurenceschopnosti a potenciálu pro rozvoj kultury, kreativity i vzdělanosti je nezbytné podpořit také zajištění dostatečných personálních kapacit a zvýšit

zastoupení moderních technologií, například v podobě digitalizace. Práce s veřejností, návštěvníky, změna ve vnímání poslání paměťových institucí a jejich otevření se široké veřejnosti jsou velkou výzvou.

Opatření

6.2.1 Technický stav paměťových institucí

Cílem opatření je zvýšit kvalitu infrastruktury paměťových institucí, zkvalitnit poskytované služby investicemi do zázemí a služeb určených pro odbornou i laickou veřejnost a zajistit, případně modernizovat, infrastrukturu ICT. Touto modernizací se rozumí nákup moderní výpočetní techniky (hardware a software), zavádění optické datové sítě a realizace datových skladů, to vše s ohledem na kyberbezpečnost.

Příklady typových aktivit:

- *revitalizace, obnova a modernizace budov;*
- *revitalizace, budování technického zázemí;*
- *modernizace zázemí pro návštěvníky vč. návštěvnických center;*
- *zajištění konektivity*
- *a další.*

Vazba opatření na rozvojové potřeby: *B.1.5*

6.2.2 Kvalita odborné infrastruktury

Opatření cílí na podporu investic do odborné infrastruktury paměťových institucí, která je nezbytná k efektivní ochraně a také prezentaci sbírkových fondů a fungování institucí (např. depozitáře, místa pro uchování sbírkových předmětů, technické vybavení aj.). Důležité jsou také investice do obnovy sbírkových a knihovních fondů a do potřebných technologií pro evidenci a dokumentaci sbírkových fondů včetně zařízení potřebných pro digitalizaci (hardware i aplikační software).

Příklady typových aktivit:

- *budování, modernizace expozic a depozitářů;*
- *technické vybavení knihoven;*
- *restaurování a konzervování sbírkových a knihovních fondů;*
- *digital humanities;*
- *evidence, dokumentace sbírkových fondů;*
- *digitalizace;*
- *ochrana sbírkových fondů;*
- *ochrana knihovních fondů*
- *a další.*

Vazba opatření na rozvojové potřeby: *B.1.6*

6.2.3 Nabídka a kvalita produktů, služeb

Opatření se zaměřuje na podporu modernizace, inovace a tvorby produktů a služeb a také na posilování vzdělávací a volnočasové funkce paměťových institucí.

Příklady typových aktivit:

- *tvorba produktů, vzdělávacích programů;*

- *vzdělávací aktivity, vzdělávání kulturou (např. propojování školní výuky s činností kulturních institucí);*
- *marketingové a propagační aktivity;*
- *moderní a interaktivní expozice;*
- *podpora nízkoprahové funkce;*
- *rozvoj digitálních technologií ve výkonu a expoziční činnosti*
- *a další.*

Vazba opatření na rozvojové potřeby: *B.1.4, B.1.6*

Specifický cíl 6.3 Infrastruktura CR ve vazbě na památky a atraktivity v aglomeraci

Specifický cíl je zaměřen na podporu rozvoje infrastruktury CR, kterou aglomerace potřebuje pro zvýšení své atraktivity. Jedná se především o doprovodnou a veřejnou infrastrukturu. Přizpůsobením se aktuálním trendům v CR a zajištěním většího zábavního vyžití návštěvníků lze dosáhnout opakovaných návštěv aglomerace. Specifický cíl proto také klade důraz na tvorbu interaktivních prvků a aplikací, které jsou přitažlivé nejen pro mladší generaci návštěvníků, a také na využití moderních technologií pro návštěvníky s handicapem včetně bezbariérového přístupu turisticky významných lokalit v území. Velmi důležitou oblastí je rovněž zajištění kvalitního informačního servisu pro turisty a návštěvníky aglomerace. Specifický cíl proto směřuje své intervence také na standardizaci, zkvalitňování a rozšiřování informačních služeb v oblasti cestovního ruchu v aglomeraci a dosažení systematické spolupráce TIC (turistických informačních center).

Opatření

6.3.1 Nabídka doprovodné a veřejné infrastruktury CR včetně moderních technologií

Opatření je zaměřeno na investice do doprovodné a veřejné infrastruktury CR, která zvýší atraktivnost zajímavých lokalit a turistických cílů. Investice cílí na vznik nové nebo rozvoj, zkvalitnění stávající infrastruktury. Opatření klade důraz i na zvýšení kvality stávající veřejné infrastruktury, případně její přizpůsobení novým cílovým skupinám. Součástí opatření je také zavádění moderních technologií v CR, které přispějí ke zvýšení zájmu různých cílových skupin a zároveň zvýší dostupnost turisticky významných cílů pro hendikepované návštěvníky a provozovatelům usnadní monitoring návštěvnosti.

Příklady typových aktivit:

- *revitalizace, budování naučných a turistických stezek (odpočívadla, oddychové zóny aj.);*
- *revitalizace, budování doprovodné infrastruktury (parkoviště, vodní turistika apod.)*
- *zavádění, rozšiřování digitálních technologií (informační cedule, panely apod.);*
- *navigační a informační systémy (pro senzoricky postižené návštěvníky, aplikace CR, sledování návštěvnosti aj.*
- *a další.*

Vazba opatření na rozvojové potřeby: *B.1.1, B.1.4, B.1.5*

6.3.2 Kvalita služeb TIC

Opatření je zaměřeno na stavební úpravy a modernizaci vybavení, které přispějí ke zkvalitnění prostředí turistických informačních center v území aglomerace. Pro zlepšení služeb TIC je nezbytné podpořit také vzdělávání pracovníků a posilovat vnitřní konektivitu.

Příklady typových aktivit:

- *modernizace stávajících TIC;*

- *vybavení, zkvalitňování služeb;*
- *vzdělávání pracovníků TIC;*
- *vnitřní konektivita TIC*
- *a další.*

Vazba opatření na rozvojové potřeby: *B.1.1, B.1.5*

Specifický cíl 6.4 Kulturní a kreativní odvětví

Kulturní a kreativní odvětví se řadí mezi poměrně nové pojmy. Jejich rozvoj přináší do regionu inovace a nové inspirativní osoby a instituce. Specifický cíl je zaměřen na využití potenciálu kulturních a kreativních odvětví pro zvyšování atraktivity, růst zaměstnanosti, vysokou úroveň vzdělání a konkurenceschopnosti Hradecko-pardubické aglomerace. Rovněž je zacílen na prezentaci a propagaci aktivit KKO, na propojování subjektů, vznik a rozvoj kreativních klastrů, které budou fungovat za určitých podmínek, tak aby se dané subjekty vzájemně inspirovaly a spolupracovaly.

Opatření

6.4.1 Rozvoj kreativních odvětví

Opatření cílí na rozvoj, síťování, propojování a vytváření spolupráce napříč kreativními obory. Opatření je dále zaměřeno na řešení nedostatečného zázemí, infrastruktury pro navazování kontaktů v rámci svých oborů a sdílení zkušeností či na podporu začínajících kreativců.

Příklady typových aktivit:

- *budování zázemí pro rozvoj KKO (kreativní centra, ateliéry, huby, coworkingová centra, víceúčelové prostory, prostory pro prezentaci prací);*
- *mapování, sběr dat a zveřejňování dat;*
- *navazování spolupráce kreativních subjektů, vytváření sítí, zastřešujících organizací, vytvoření kreativního klastru;*
- *mezinárodní spolupráce v oblasti KKO;*
- *podpora začínajících umělců a kreativců;*
- *zajištění udržitelnosti*
- *a další*

Vazba opatření na rozvojové potřeby: *B.2.1, B.2.2*

6.4.2 Vzdělávání

Opatření zaměřuje své intervence na podporu vzdělávání v kreativních oborech na středních a vysokých školách na území aglomerace, na vzdělávání dětí kreativními metodami a také na vzdělávání pracovníků a podporu kvalifikovaných kapacit v kulturním a kreativním sektoru.

Příklady typových aktivit:

- *realizace projektů zaměřených na kreativní vzdělávání;*
- *podpora personálních kapacit v kulturním a kreativním sektoru;*
- *rozvoj kreativních oborů na středních a vysokých školách*
- *a další.*

Vazba opatření na rozvojové potřeby: *B.2.1*

Specifický cíl 6.5 Spolupráce

Specifický cíl se zaměřuje na podporu vzájemného provázání oblasti kulturního dědictví, zejména památkové péče, s oblastí tzv. živého umění a propojení památek s inovativními produkty turistického ruchu. Spolupráce mezi subjekty umožní oslovit širší základnu návštěvníků. Cílem je, aby se na realizaci opatření podílela co nejširší základna subjektů v aglomeraci a vytvořila se silná marketingová značka, která bude sloužit k propagaci Hradecko-pardubické aglomerace. Spolupráce je možná i s jinými subjekty mimo aglomeraci (např. v rámci krajů). Spolupráce by měla být nastavena na platformě 3K, základním principu destinačního managementu:

- *Komunikace* – soustavná vzájemná výměna informací mezi subjekty cestovního ruchu v destinaci;
- *Kooperace* – spolupráce mezi subjekty cestovního ruchu v destinaci, na jejímž základě vznikají synergické efekty;
- *Koordinace* – zajištění věcného, finančního, časového a prostorového souladu realizovaných aktivit v destinaci jednotlivými subjekty cestovního ruchu.

Opatření

6.5.1 Spolupráce, marketing

Opatření cílí na podporu realizace moderních a inovativních marketingových aktivit, tvorbu společných tematických, regionálních produktů, branding destinace (aglomerace) a společnou komunikaci.

Příklady typových aktivit:

- *tvorba a inovace společných produktů;*
- *popularizace společenské role kultury;*
- *zvyšování informovanosti;*
- *nástroje pravidelné komunikace;*
- *marketingové výzkumy, monitorování návštěvnosti;*
- *propagace pod značkou Východní Čechy*
- *a další.*

Vazba opatření na rozvojové potřeby: *B.1.1*

3.2 VAZBA NA HORIZONTÁLNÍ TÉMATA

Horizontální témata jsou definována Evropskou komisí a zasahují do všech oblastí socioekonomického rozvoje EU. Jedná se o princip **Rovných příležitostí**, který je charakterizován potíráním diskriminace na základě pohlaví, rasy, etnického původu, náboženského vyznání, světového názoru, zdravotního postižení, věku či sexuální orientace a dále diskriminace znevýhodněných skupin, jako jsou imigranti a azylanti, dlouhodobě nezaměstnaní, osoby s nízkou kvalifikací nebo bez kvalifikace, osoby z obtížně dopravně dostupných oblastí, drogově závislí, propuštění vězni, absolventi škol, souhrnně skupin ohrožených sociálním vyloučením. Při plnění dílčích cílů Strategie budou brány v potaz i kombinace dalších znevýhodňujících faktorů, které přístup k zaměstnání, vzdělání či ke komunitě činí obzvláště obtížným. Specifické problémy etnických menšin místních komunit a malých znevýhodněných skupin, které v některých případech mohou být vyřazeny ze sociálních a ekonomických vazeb, se stávají chronickými, neboť bez znalosti a partnerství místních iniciativ se je nedaří řešit běžnými nástroji státní politiky. V této oblasti je též důležitým tématem otázka rovnosti mužů a žen.

Druhým principem je princip **Udržitelného rozvoje**[148], který je definován jako ekonomický růst, jenž uvádí v soulad hospodářský a společenský pokrok s plnohodnotným zachováním životního prostředí a je složen ze tří pilířů:

Environmentální pilíř – ochrana fauny a flóry, ovzduší, vod, půd, ekosystému a přírodních zdrojů. Klíčové je zacházení s nerostným bohatstvím, s neobnovitelnými energetickými zdroji, se surovinami, ale také s odpady (v území aglomerace se jedná o prevenci vzniku odpadů a potřeba materiálového či energetického využití odpadu). Platí přitom, že zařízení na energetické a materiálové využití odpadů bude lokalizováno mimo zastavěná území s přednostním využitím ploch brownfieldů, bude respektován krajinný ráz, podmínky ochrany přírody a krajiny a budou dodržovány platné emisní limity pro takováto zařízení. Aby nedocházelo ke zhoršení životního prostředí v souvislosti s ovzduším, je zapotřebí zaměřovat se na tyto priority: omezování globálního oteplování, kontrolování a omezování emisí (ve Strategii se mj. jedná o posílení ekologické veřejné dopravy, budování cyklostezek, rozvoj multimodální dopravy a návazné infrastruktury). V souvislosti s klimatickými změnami a vodními poměry je žádoucí navrácení k přirozenému koloběhu vody a živin (mezi hlavní potřeby v území aglomerace mj. patří adaptační opatření proti suchu, protipovodňová ochrana, budování zelenomodré infrastruktury). Co se týče projektů v oblasti vodní dopravy, při jejich přípravě bude minimalizováno riziko znečištění vod. Vzhledem k podpoře udržitelného cestovního ruchu je zapotřebí směřovat infrastrukturu a cestovní ruch mimo cenné přírodní lokality a půdy s vyšší bonitou, zároveň umístění konzultovat s dotčenými orgány ochrany přírody a preferovat směřování cestovního ruchu mimo intenzivně navštěvované a citlivé oblasti Zvláště chráněných území. Také platí, že nové záměry budou posouzeny z hlediska vlivu na krajinný ráz, bude zajištěno biologické posouzení a budou minimalizovány negativní zásahy do přírodně hodnotných území. Obecně lze konstatovat, že vzhledem k udržitelnému rozvoji jsou žádoucí zejména projekty vedoucí k minimalizaci záborů ZPF ve vyšších třídách ochrany (vhodná lokalizace záměrů, využití stávajících areálů apod.) a ke snížení spotřeby energie, zlepšení energetické účinnosti (dopravy, budov atd.). Dále projekty akceptující princip energetické samostatnosti, kde za pomoci využití obnovitelných zdrojů energie (sluneční, vodní, geotermální energie, biomasa) se nebudou zvyšovat nároky na dodávky z veřejných energetických sítí. Další významnou oblastí jsou projekty, které plánují omezovat produkci tzv. skleníkových plynů a jiných škodlivin či povedou ke zvýšení využití obnovitelných zdrojů energie. Rovněž by mělo platit, že u nových budov budou uplatňována adaptační opatření.

[148] *Podle Ústavu územního rozvoje – Vymezení pojmu udržitelný rozvoj*

Environmentální pilíř je zohledněn také přijetím opatření pro eliminaci, minimalizaci nebo zmírnění negativních vlivů na životní prostředí, které byly identifikovány v rámci procesu SEA. Při implementaci Strategie budou respektována tato opatření:

- minimalizovat zábory ZPF ve vyšších třídách ochrany a sesuvy půd vhodnou lokalizací záměrů a využitím stávajících areálů;
- u nových záměrů zajistit posouzení vlivů na krajinný ráz a biologické posouzení a minimalizovat negativní zásahy do přírodně hodnotných území;
- podporovat udržitelné formy dopravy, která předchází nárůstu intenzity individuální automobilové dopravy a jejím negativním vlivům na životní prostředí;
- Preferovat druhy dopravy s nejvyššími pozitivními přínosy a minimálními negativními vlivy z hlediska životního prostředí, omezovat emise znečišťujících látek z dopravy do ovzduší;
- při přípravě konkrétních projektů v oblasti vodní dopravy minimalizovat riziko znečištění vod;
- realizace protihlukových opatření a výsadba izolační zeleně podél silnic;
- výstavba ekoduktů a realizace dalších opatření zajišťujících prostupnost krajiny pro živočichy;
- zařízení na energetické a materiálové využití odpadů umisťovat mimo zastavěná území, respektovat krajinný ráz, podmínky ochrany přírody a krajiny, dodržovat platné emisní limity pro takováto zařízení a přednostně využít plochy brownfields;
- respektovat hierarchii způsobů nakládání s odpady;
- u nové výstavby podporovat adaptační opatření na budovách;
- infrastrukturu cestovního ruchu směřovat mimo cenné přírodní lokality a půdy s vyšší bonitou, umístění konzultovat s dotčenými orgány ochrany přírody. Preferovat směřování cestovního ruchu mimo intenzivně navštěvované a citlivé oblasti ZCHÚ;
- vyloučit taková opatření, která by vedla k dotčení přirozené dynamiky toků v ZCHÚ a vyloučit či minimalizovat zásahy do přírodních a přírodě blízkých ekosystémů vázaných na vodní tok v ZCHÚ.

Ekonomický pilíř – napomáhá při zajišťování ziskovosti udržitelných investic jak ve veřejném, tak i v soukromém sektoru. Přenášení výsledků výzkumu, který je zaměřen na problematiku udržitelného rozvoje, do výroby a do každodenního života, ovlivňování rozhodnutí spotřebitelů na všech úrovních. Ekonomická stránka udržitelnosti je úzce propojena se stránkou sociální. Hlavní proud ekonomické vědy a zejména ekonomická praxe se zatím zabývá především otázkou ekonomického růstu a hledá cesty, jak tohoto růstu, pokud možno trvale, dosahovat. Právě v oblasti ekonomiky je tedy nejčastěji rozvoj více méně automaticky ztotožňován s růstem. Za pozitivní z hlediska udržitelnosti v této souvislosti lze považovat, pokud se ekonomického růstu dosahuje intenzifikací, technologickou či organizační inovací a vyšší kvalitou a produktivitou lidské práce, nikoliv další exploatací přírodních zdrojů. Rostoucí podíl na ekonomice zejména vyspělých zemí má vývoj a výroba technologií šetrných k životnímu prostředí, méně energeticky a surovinově náročných a odstraňujících znečištění životního prostředí z minulosti. Udržitelnému rozvoji ekonomického pilíře v rámci Strategie pomůže podpora inovací a chytrých řešení, rozvoj digitalizace a elektronizace, ale i propojení výzkumného sektoru s aplikační podnikatelskou sférou na území aglomerace.

Sociální pilíř – představuje význam lidského života, sociálního uznání, vzdělání, ale i rozvoj kultury a zachování tradic. V případě tohoto pilíře je rozhodující správné fungování rodiny, obcí, veřejných institucí, ale i občanské společnosti. K trvalé sociální udržitelnosti musí být kombinace populace, kapitálu a technologie ve společnosti konfigurována tak, aby životní úroveň každého jednotlivce byla adekvátní a bezpečná. Sociální rozměr udržitelnosti lze vyjádřit jako sociální soudržnost (kohezi). Velkou výzvou je problematika demografického stárnutí, která se týká i území aglomerace a Strategie na to svými intervencemi reaguje. Další témata posilující sociální pilíř, kterými se Strategie zabývá, je i

rozvoj vzdělávání, podpora kultury a sociální integrace včetně dostupného bydlení na území celé aglomerace.

Jelikož se výše uvedené pilíře udržitelného rozvoje prolínají, bude použito takového systému, aby nedocházelo k upřednostňování či zanedbávání některého z nich.

Při zpracování Strategie území Hradecko-pardubické aglomerace byl posouzen soulad jednotlivých prioritních oblastí s horizontálními kritérii, a to následujícím způsobem:

Při řešení globálního cíle „Udržitelná aglomerace“ a jeho strategických cílů:

1. Zavést a zatraktivnit environmentálně příznivou dopravu v aglomeraci a posílit její bezpečnost a konkurenceschopnost;
2. Snížit negativní dopady lidské činnosti na životní prostředí a zatraktivnit veřejná prostranství měst a obcí;
3. Posilovat sociální stabilitu, soudržnost obyvatel a rozvíjet podmínky pro jejich zdraví

lze v rámci oblasti očekávat **pozitivní dopad na princip Rovných příležitostí a pozitivní dopad na princip Udržitelného rozvoje**, zejména jeho environmentální (cíle 1.1, 1.2) a sociální pilíř (cíl 1.3.).

Při řešení globálního „Chytrá a kreativní aglomerace“ a jeho strategických cílů:

4. Rozvíjet a podporovat podnikání, inovace a digitalizaci, propojovat výzkumnou a aplikační základnu aglomerace;
5. Zajistit dostupné a kvalitní počáteční vzdělávání na celém území aglomerace;
6. Zvýšit atraktivitu území aglomerace, zajistit ochranu kulturního dědictví a rozvíjet potenciál kulturních a kreativních odvětví

lze v této oblasti očekávat **pozitivní dopad na princip Rovných příležitostí a pozitivní dopad na princip Udržitelného rozvoje**, zejm. jeho ekonomický (cíle 2.1, 2.2, 2.3) a sociální pilíř (cíle 2.1, 2.2, 2.3).

Hlavním cílem projektů realizovaných v rámci Strategie bude odstranění územních rozdílů v řešené aglomeraci, celkový harmonický rozvoj a dále vytváření příznivých podmínek pro začleňování ohrožených skupin obyvatelstva zpět do společnosti a pro kvalitní spolupráci obyvatelstva se subjekty měst a obcí dané aglomerace. **Žádný z projektů realizovaných v rámci Strategie nebude mít negativní dopad na udržitelný rozvoj či rovné příležitosti**.

3.3 VAZBA NA STRATEGICKÉ DOKUMENTY

Cílem této kapitoly je primárně zmapovat nejvýznamnější koncepční dokumenty jak na národní a evropské úrovni, na které Strategie reaguje, ale i na úrovni místní/lokální či regionální, jež mají vazbu na cíle Strategie.

Vzájemná součinnost a provázanost všech dokumentů je základním stavebním prvkem úspěšného řízení rozvoje území. Je zcela zásadní, aby Strategie jako celek, tedy především strategické a specifické cíle, byla v souladu s potřebami a strategiemi klíčových hráčů v území.

Strategie území Hradecko-pardubické aglomerace 2021–2027 navazuje na koncepční dokumenty na úrovni EU a ČR, prostřednictvím kterých je naplňována regionální politika a je v souladu s jejich zaměřením včetně rozvojových priorit na období 2021–2027 (viz Tabulka 34).

Strategie regionálního rozvoje ČR 2021+

Strategie regionálního rozvoje ČR 2021+ (SRR) je základním koncepčním dokumentem v oblasti regionálního rozvoje. Dle zákona č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje formuluje přístup státu k podpoře regionálního rozvoje, poskytuje potřebná východiska a stanovuje rozvojové cíle a zásady pro vypracování regionálních programů rozvoje.

Ve vztahu k programovému období 2021–2027 je třeba při vymezování priorit respektovat specifika regionálního rozvoje ČR například ve vztahu k měnícím se vnějším a vnitřním podmínkám. SRR ve vazbě na vývoj politiky soudržnost a územní agendy EU vytváří předpoklady pro přípravu strategií a koncepcí zaměřených na rozvoj funkčních regionů a mikroregionů, měst a aglomerací, partnerství města a venkova atd.

SRR stanovuje celkem 6 strategických cílů (z toho 5 územních a 1 průřezový) pro jednotlivé typy území:

1. Mezinárodně konkurenceschopná metropolitní území adaptovaná na ekonomický, prostorový a populační růst;
2. Aglomerace využívající svůj růstový potenciál a plnící úlohu významných krajských hospodářských, kulturních a akademických center;
3. Hospodářsky stabilizovaná regionální centra představují snadno dostupná centra zaměstnanosti a obslužnosti příslušných funkčních regionů, jejich venkovské zázemí je na regionální centra dobře dopravně napojeno, disponuje dostatečnou sítí služeb a jsou v něm uplatňována inovativní řešení;
4. Revitalizované a hospodářsky restrukturalizované regiony, přizpůsobené a flexibilně reagující na potřeby trhu;
5. Dobrá kvalita života v hospodářsky a sociálně ohrožených územích;
6. Kvalitní plánování regionálního rozvoje přispívající k plnění cílů regionální politiky.

Vazba Strategie na SRR je uvedena níže. Následuje přehled, který přináší výčet dalších nejvýznamnějších koncepčních/strategických dokumentů s vazbou na Strategii území Hradecko-pardubické aglomerace. Je seřazen od nadnárodní/evropské úrovně přes národní a regionální až po lokální/místní úroveň. Jednotlivé strategické dokumenty jsou zároveň členěny tematicky s označením vazby na specifické cíle Strategie území Hradecko-pardubické aglomerace.

3.3.1 VAZBA NA STRATEGII REGIONÁLNÍHO ROZVOJE ČR 2021+

Strategie území Hradecko-pardubická aglomerace bude svou realizací naplňovat strategický cíl 2 SRR: *Aglomerace využívající svůj růstový potenciál a plnící úlohu významných krajských hospodářských, kulturních a výzkumných, vývojových a inovačních center*. Všechny níže uvedené strategické a specifické cíle (SC) Strategie jsou navázány na příslušné specifické cíle a typová opatření SRR. Podrobněji tyto vazby uvádí Tabulka 35.

Globální cíl: Udržitelná aglomerace zahrnuje témata dopravy, životního prostředí a veřejných prostranství, sociální oblast a zdraví.

Ve strategickém cíli 1 ***Doprava*** je Strategie zaměřena zejména na rozvoj environmentálně příznivých, moderních a udržitelných forem dopravy, atraktivních a bezpečných pro cestování v zájmovém území. Důležité je též posílení role veřejné hromadné a nemotorové dopravy s přímou vazbou na její moderní řízení v aglomeraci. Pro zajištění rozvoje Hradecko-pardubické aglomerace je nezbytná kvalitní dopravní infrastruktura a celistvá funkční dopravní síť. Dopravní aktivity ve Strategii jsou provázány se SRR, SC 2.2: *Zlepšit či dobudovat napojení aglomerací na blízká, velká sídla za hranicemi a na sousední aglomerace nebo metropole, zlepšit dopravu mezi jádry aglomerací a jejich zázemím a zlepšovat podmínky pro atraktivitu jiných způsobů dopravy než individuální automobilové dopravy* obsahující typová opatření 14: Zajistit kvalitní dopravní napojení a obslužnost území aglomerací pro osobní i nákladní dopravu a 15: Efektivněji řídit dopravu a přispět ke snížení jejích negativních vlivů. Vazba na SRR je též zřejmá ve SC 2.4: *Efektivně řešit problémy životního prostředí spojené s koncentrací velkého množství obyvatel a adaptovat aglomerace na změnu klimatu* v typovém opatření 20: Podpořit udržitelný prostorový rozvoj aglomerací.

SC 1.1: *Ekologická veřejná doprava* obsahuje aktivity, jejichž účelem je rozšířit ekologicky příznivou veřejnou hromadnou dopravu na území aglomerace, a to prostřednictvím rozvoje drážní infrastruktury a modernizace vozového parku. SC 1.1 je vázán na typové opatření 14 SRR, jehož náplní jsou mj. i investice do vozového parku městské a příměstské veřejné dopravy (zohledňující také ekologičnost).

Obsahem SC 1.2: *Multimodalita a doprava v klidu* je zejména zajištění efektivnější návaznosti různých druhů dopravy v aglomeraci rozvojem významných přestupních uzlů na celém území, tzn. vybudovat síť přestupních terminálů pro osobní (opatření 1.2.1) i nákladní (opatření 1.2.2) dopravu a vhodně je provázat s dalšími způsoby přepravy. SC 1.2 má vazbu zejména na typové opatření 14 SRR zahrnující budování dopravních terminálů a uzlů multimodální dopravy, podporu výstavby P+R navazujících na městskou veřejnou dopravu. Aktivity SC 1.2 jsou též zaměřeny na dopravu v klidu. Zmíněné aktivity mají spojitost s typovým opatření 15 SRR obsahující podporu zavádění ITS (mj. i navádění k volným parkovacím místům).

Aktivity v rámci SC 1.3: *Inteligentní doprava a telematika* jsou zaměřeny na zavádění, modernizaci a propojení řídicích, informačních, odbavovacích a platebních systémů pro veřejnou dopravu včetně ITS na území aglomerace. Podpora zavádění ITS (řízení dopravy dle aktuální situace, navádění k volným parkovacím místům, zrychlení průjezdu pro složky IZS při jízdě k zásahu apod.) je náplní typového opatření 15 SRR.

Účelem SC 1.4: *Bezpečná doprava a cyklodoprava* je především zvýšení aktivní mobility obyvatel na území aglomerace vytvořením vhodných podmínek pro rozvoj zejména bezpečné a bezbariérové nemotorové dopravy. Zaměření SC 1.4 má vazbu zejména na typová opatření 14 a 15 SRR cílených na podporu nemotorové dopravy, resp. udržitelných forem dopravy. Součástí SC 1.4 je i naplňování cílů definovaných v SUMP a též podpora dopravní výchovy, osvěty a prevence. Zde je vazba spatřována v návaznosti na typové opatření 20 SRR, jehož součástí je využití metodik a investice do lidí ve formě

školení mj. k tomu, jak nakládat s obecními pozemky a správou území se zohledněním environmentálních limitů a kvality života obyvatel.

Specifický cíl 1.5: *Silniční a železniční síť* je směřován na zkvalitnění dopravního napojení aglomerace na sousední regiony (zvýšení kapacity a kvality hlavních silničních i železničních tahů a zvýšení bezpečnosti na páteřních silničních komunikacích v aglomeraci) a dále též na komplexní rekonstrukce, modernizace a opravy silnic (silnice II. a III. třídy, místní komunikace) v území. Aktivity v SC 1.5 mají vazbu na typové opatření 14, jehož náplní jsou také investice do infrastruktury železniční a silniční dopravy (např. železniční tratě, modernizace a rekonstrukce silnic II. a III. třídy) s kvalitním napojením na metropole a síť TEN-T (plánované vysokorychlostní tratě v kontextu rychlých spojení).

Druhým strategickým cílem je ***Životní prostředí a veřejná prostranství***, který je dále dělen do pěti specifických cílů. V oblasti životního prostředí je Strategie zaměřena na podporu oblasti energetiky, oběhového hospodářství, adaptačních opatření, revitalizace veřejných prostranství, budování a modernizaci kanalizační a vodovodní sítě. Tyto aktivity jsou provázány se SRR, SC 2.4: *Efektivně řešit problémy životního prostředí spojené s koncentrací velkého množství obyvatel a adaptovat aglomerace na změnu klimatu*, jenž zahrnuje typové opatření 21: Zlepšit mikroklimatické podmínky v aglomeracích.

Specifický cíl 2.1: *Energetika* v sobě zahrnuje investice do aktivit snižujících energetickou náročnost budov ve veřejném sektoru a zvyšujících využití OZE (opatření 2.1.1), rozvoj a modernizaci páteřní energetické infrastruktury (opatření 2.1.2). Činnosti jsou částečně v souladu s typovým opatřením 21 SRR, jež mj. podporuje budování zelených střech.

Aktivity SC 2.2: *Odpadové hospodářství* jsou zaměřeny na podporu oběhového hospodářství (opatření 2.2.1), které zajistí separaci všech druhů odpadů a jejich následné zpracování do nových materiálů, a na prevenci vzniku odpadů (opatření 2.2.2). V tomto SC nebyla identifikována žádná konkrétní vazba na SC a typové opatření SRR.

Specifické cíle 2.3: *Adaptační opatření*, jejichž hlavním smyslem je realizace aktivit v krajině (opatření 2.3.1) i sídlech (opatření 2.3.2) s cílem snížení důsledků sucha a povodní, i SC 2.4: *Revitalizace veřejných prostranství a sídelní zeleně*, které reaguje na zanedbaný stav sídelní zeleně v aglomeraci s cílem její komplexní obnovy (opatření 2.4.1), jsou v souladu s typovým opatřením 21, jehož hlavním cílem je zvýšit podíl sídelní zeleně, snížit přehřívání měst v důsledku vlivu tepelných ostrovů a zároveň zvýšit retenční schopnost území.

Posledním je SC 2.5: *Kanalizace a vodovody*, který je zaměřen na výstavbu nové a modernizaci stávající vodovodní sítě (opatření 2.5.2) stejně jako na výstavbu, modernizaci a zkapacitnění ČOV (opatření 2.5.1) s cílem snížení znečištění vod komunálními odpadními vodami. V tomto SC nebyla identifikována žádná konkrétní vazba na SC a typové opatření SRR.

Strategický cíl 3 ***Sociální oblast a zdraví*** je dále dělen do tří specifických cílů, jejichž aktivity směřují na podporu sociálních služeb, dostupnosti bydlení a zdravotní péče. Aktivity v sociální a zdravotní oblasti jsou provázány se SRR, SC 2.3: *Zajištění dostatečného rozsahu služeb a předcházení vzniku a prohlubování sociálního vyloučení*, typovými opatřeními 16: Zajistit dostatečný rozsah sociálních a zdravotních služeb, 18: Zajistit dostatečnou kapacitu dostupných a sociálních bytů pro ohrožené skupiny obyvatelstva nebo osoby, které ztratily bydlení, a to mimo segregované a vyloučené lokality.

Aktivity SC 3.1: *Sociální služby a infrastruktura* v sobě zahrnují investice do infrastruktury a vybavení sociálních služeb (opatření 3.1.1), podporu lidských zdrojů v sociálních službách (opatření 3.1.2) a návazné aktivity (např. podporu deinstitucionalizace péče či posilování komunitních sociálních služeb; opatření 3.1.3). Tyto činnosti jsou v souladu se SRR typovým opatřením 16, mezi jehož hlavní cíle patří mj. odpovídající kapacita sociálních služeb.

Specifický cíl 3.2: *Dostupnost bydlení* v této oblasti cílí nejen na rozvoj dostupného bydlení (opatření 3.2.1), ale rovněž na podporu sociálních a dalších služeb (opatření 3.2.2), jež navazují na tento typ bydlení. Tento SC je v souladu s typovým opatřením 18 SRR, jehož hlavním smyslem je zajištění dostatečné kapacity dostupných a sociálních bytů.

Poslední je SC 3.3: *Podmínky pro zdraví*, jenž v sobě zahrnuje aktivity na podporu investic do infrastruktury ve vybraných zdravotních službách (opatření 3.3.1), rozvoje lidských zdrojů ve zdravotnictví (opatření 3.3.2) a současně provázanosti zdravotní a sociální péče (opatření 3.3.3). Všechny tyto cíle jsou v souladu s typovým opatřením 16 SRR.

Globální cíl: Chytrá a kreativní aglomerace pokrývá tematické oblasti podnikání, VaVaI a digitalizace, vzdělávání, cestovního ruchu, památek a kultury.

Strategický cíl 4 ***Podnikání, VaVaI a digitalizace*** je směřován na rozvoj podnikání a podnikavosti místních občanů a potenciálu území pro realizaci VaVaI v souladu s RIS3 ČR nebo jednoho z krajů, do kterých aglomerace zasahuje. Nejen v rámci rozvoje spolupráce VO a firem s institucemi veřejné správy je třeba zaručit digitalizaci veřejných institucí a posílit roli eGovernmentu. Aktivity v rámci opatření SC 4 souvisí s náplní tří SC v SRR, SC 2.1: *Zlepšovat podmínky pro posun domácích i zahraničních firem od nákladově orientované konkurenceschopnosti směrem ke konkurenceschopnosti založené na znalostech a rozvíjet inteligentní specializaci v aglomeracích a jejich zázemí* (typové opatření 13: Účinněji využívat ekonomický potenciál aglomerací a rozvíjet vědecko-výzkumné základny aglomerací), SC 2.3: *Zajištění dostatečného rozsahu služeb a předcházení vzniku a prohlubování sociálního vyloučení* (typové opatření 19) a SC 2.4: *Efektivně řešit problémy životního prostředí spojené s koncentrací velkého množství obyvatel a adaptovat aglomerace na změnu klimatu* (typové opatřen 21: Zlepšit mikroklimatické podmínky v aglomeracích).

Účelem aktivit v dílčích opatřeních SC 4.1: *Rozvoj podnikání s důrazem na malé a střední podniky* je zajištění rozvoje služeb pro začínající a fungující podniky (opatření 4.1.1), revitalizace a modernizace infrastruktury pro podnikatelskou činnost (opatření 4.1.2) a rozvoj speciálních odvětví, jako jsou KKP, sociální podniky a další (opatření 4.1.3). Na SC 2.1 SRR jsou vázány aktivity Strategie v opatření 4.1.1., neboť náplní typového opatření 13 je kromě jiného podpora rozvoje podnikavosti, zakládání start-upů včetně služeb inovační infrastruktury (koučink, poradenství, akcelerační programy). Dále na typové opatření 21 SRR je vázána aktivita cílená na revitalizaci brownfieldů pro účely podnikání (opatření 4.1.2). V případě opatření 4.1.3 je identifikována vazba na typové opatření 19 SRR zahrnující mj. podporu vzniku kreativních a uměleckých center nebo klastrů.

Součástí SC 4.2: *Podpora VaVaI a spolupráce ve výzkumu* jsou čtyři opatření, která jsou zaměřena na infrastrukturu pro VaV, vznik a rozvoj inovačních center a VTP (opatření 4.2.1), podporu zavádění inovací ve firmách (opatření 4.2.2), spolupráci VO a firem, zvyšování kvality a objemu transferu technologií (opatření 4.2.3) a na rozvoj lidského potenciálu pro VaVaI (opatření 4.2.4). Opatření Strategie 4.2.1 má silnou vazbu na typové opatření 13 SRR, jehož náplní je i podpora vědecko-výzkumných a podnikových výzkumných center včetně spolupráce se zahraničními pracovišti i s podnikatelskou a průmyslovou základnou (VTP, huby). V případě opatření 4.2.2, 4.2.3 a 4.2.4 nebyla identifikována žádná konkrétní vazba na SC a typové opatření SRR.

Specifický cíl 4.3: *Digitalizace veřejné správy* se zaměřuje na zvýšení kvality infrastruktury informačních a komunikačních technologií ve veřejných institucích, zrychlení a zefektivnění procesů a činnosti ve veřejné správě a zajištění bezpečnosti dat (opatření 4.3.1) a dále na digitalizaci chodu veřejných institucí a posílení role eGovernmentu ve veřejné správě obcí, měst a krajů (opatření 4.3.2). Ve SC 4.3 nebyla identifikována žádná konkrétní vazba na SC a typové opatření SRR.

Strategický cíl 5 ***Vzdělávání*** je dle jednotlivých typů vzdělávání dále členěn do čtyř specifických cílů, které odpovídají jednotlivým oblastem vzdělávání. Jedná se o podporu mateřských, základních, středních a vyšších odborných škol, zájmové a neformální vzdělávání. Tyto aktivity jsou zohledněny také v SRR, SC 2.3: *Zajištění dostatečného rozsahu služeb a předcházení vzniku a prohlubování sociálního vyloučení*, jenž zahrnuje typové opatření 17: Zlepšit dostupnost vzdělávání, zajistit kvalitní vzdělávací infrastrukturu služeb péče o děti, jež cílí na podporu budování a obnovování infrastruktury a vybavenosti škol a školských zařízení na úrovni MŠ, ZŠ, SŠ a podporu volnočasových aktivit

Specifický cíl 5.1: *Mateřské školy* usiluje o navyšování stále nepostačujících kapacit (opatření 5.1.1), realizaci nezbytných stavebních úprav pro zajištění odpovídajících podmínek pro vzdělávání (opatření 5.1.2) a dosažení odpovídající kvality vzdělávání (např. vzdělávání pedagogických pracovníků, nákup pomůcek; opatření 5.1.3). Tyto cíle jsou v souladu s typovým opatřením 17 SRR.

Aktivity specifického cíle 5.2: *Základní školy* reflektuje nedostatečnou kvalitu vzdělávací infrastruktury a zázemí (investice do odborných učeben, vnitřní konektivity škol, vnitřních i venkovních prostor s cílem posílení komunitní role ZŠ; opatření 5.2.1) stejně jako potřebu rozvoje a zkvalitnění činnosti školních poradenských pracovišť (opatření 5.2.2), a to včetně podpory kvality vzdělávání (např. zavádění inovativních metod do vzdělávání, profesní rozvoj pedagogů; opatření 5.2.3). Tyto cíle jsou v souladu s typovým opatřením 17 SRR.

V rámci SC 5.3: *Zájmové a neformální vzdělávání* je kladen důraz na rozvoj vzdělávací infrastruktury, tj. modernizaci a vybavení odborných učeben v zařízeních pro zájmové a neformální vzdělávání (opatření 5.3.1). Tento cíl je v souladu s typovým opatřením 17 SRR.

Specifický cíl 5.4: *Střední školy a vyšší odborné školy* zahrnuje aktivity spojené s investicemi do vzdělávací infrastruktury a zázemí (odborných učeben, vnitřní konektivity škol, posilování role jako center celoživotního učení, investice do vnitřních i venkovních prostor; opatření 5.4.1), rozvoje činnosti školních poradenských pracovišť (opatření 5.4.2), a to včetně podpory kvality vzdělávání (např. inovace vzdělávacích programů, vzdělávání pedagogických pracovníků; opatření 5.4.3). Tento cíl je v souladu s typovým opatřením 17 SRR.

Poslední strategický cíl 6 ***Cestovní ruch, památky a kultura*** pokrývá širokou škálu aktivit navázaných na činnost památek, paměťových institucí, cestovní ruch, kulturní a kreativní odvětví a podporu spolupráce např. formou společné propagace aglomerace. Tyto aktivity jsou v SRR zohledněny v rámci SC 2.3: *Zajištění dostatečného rozsahu služeb a předcházení vzniku a prohlubování sociálního vyloučení*, typovém opatření 17: Zlepšit dostupnost vzdělávání, zajistit kvalitní vzdělávací infrastrukturu a infrastrukturu služeb péče o děti a typovém opatření 19: Napomáhat rozvoji a využití potenciálu aglomerací v oblasti kultury a cestovního ruchu.

V rámci SC 6.1: *Památky* je cíleno na zlepšení technického stavu kulturního dědictví, a to včetně vnitřního vybavení a vybudování expozic (opatření 6.1.1), zkvalitnění nabízených produktů a služeb (opatření 6.1.2), a to mj. formou podpory vzdělávání. Tento SC navazuje primárně na typové opatření 19 SRR (podpora revitalizace a modernizace památek), v širším kontextu také na typové opatření 17, a to ve vazbě na vzdělávání.

Specifický cíl 6.2: *Paměťové instituce – muzea, galerie, knihovny a archivy* zahrnuje činnosti spojené se zlepšením jejich technického stavu (opatření 6.2.1), investicemi do obnovy sbírkových a knihovních fondů, včetně digitalizace (opatření 6.2.2), a zkvalitněním nabídky a kvality produktů a služeb (opatření 6.2.3). Vazbu tohoto SC na SRR lze identifikovat v typovém opatření 17 (ve smyslu podpory činnosti

veřejných knihoven) a v typovém opatření 19, jež mj. zahrnuje revitalizaci a modernizaci paměťových institucí.[149]

Aktivity SC 6.3: *Infrastruktura CR ve vazbě na památky a atraktivity v aglomeraci* usilují o podporu doprovodné a veřejné infrastruktury cestovního ruchu (vznik nové, podporu stávající infrastruktury), zavádění moderních technologií do CR (opatření 6.3.1) a posílení kvality služeb poskytovaných turistickými informačními centry (stavební úpravy, vybavení, vzdělávání pracovníků apod.; opatření 6.3.2). Tyto činnosti mají vazbu na SRR, typové opatření 19, které hovoří o podpoře provázanosti kultury a cestovního ruchu.

Specifický cíl 6.4: *Kulturní a kreativní odvětví* postihuje potenciál rozvoje kulturních a kreativních odvětví, jejich prezentaci, propagaci a propojování jednotlivých subjektů (síťování, rozvoj spolupráce, sdílení zkušeností; opatření 6.4.1), a to včetně podpory vzdělávání v kreativních oborech a kreativními metodami (vč. vzdělávání pracovníků; opatření 6.4.2). Návaznost na SRR lze spatřovat v typových opatřeních 19 (podpora vzniku kreativních a uměleckých center nebo klastrů) a širším kontextu také 17, a to ve vazbě na vzdělávání.

Posledním je specifický cíl 6.5: *Spolupráce*, jehož hlavní náplní je podpora vzájemného provázání oblasti kulturního dědictví a propojení památek s inovativními produkty cestovního ruchu, vč. vzniku marketingové značky k propagaci Hradecko-pardubické aglomerace (opatření 6.5.1). Zde je opět spatřována vazba na typové opatření 19 SRR.

[149] *Tento SC sice nepokrývá činnost archivů, nicméně ty byly do Strategie doplněny z hlediska jejich přímé návaznosti na činnost památek, muzeí a knihoven.*

Tabulka 34 Přehled strategických dokumentů s vazbou na Strategii území Hradecko-pardubické aglomerace

Úroveň dokumentu	Název strategického dokumentu	Globální cíl			Globální cíl		
		Udržitelná aglomerace			Chytrá a kreativní aglomerace		
		Strategický cíl 1	Strategický cíl 2	Strategický cíl 3	Strategický cíl 4	Strategický cíl 5	Strategický cíl 6
nadnárodní	Strategie EU po roce 2020	X	X	X	X	X	X
nadnárodní	Úmluva o ochraně světového kulturního a přírodního dědictví						x
nadnárodní	Úmluva o ochraně architektonického dědictví Evropy						x
nadnárodní	Dohoda o partnerství 2021+	X	X	X	X	X	X
národní	Národní koncepce realizace politiky soudržnosti po roce 2020	X	X	X	X	X	X
národní	Strategický rámec Česká republika 2030	X	X	X	X	X	X
národní	Strategie regionálního rozvoje ČR 2021–2027	X	X	X	X	X	X
národní	Politika územního rozvoje České republiky	X	X	X	X	X	X
národní	Dopravní politika ČR na období 2014–2020 s výhledem do roku 2050	X					
národní	Národní strategie rozvoje cyklistické dopravy ČR	X					
národní	Státní politika životního prostředí ČR 2030 s výhledem do 2050		X				
národní	Plán odpadového hospodářství ČR 2015–2024		X				
národní	Strategie rozvoje nakládání s odpady v obcích a městech ČR		X				
národní	Strategie ochrany před povodněmi na území ČR		X				
národní	Národní program snižování emisí ČR	X	X				

Úroveň dokumentu	Název strategického dokumentu	Globální cíl			Globální cíl		
		Udržitelná aglomerace			Chytrá a kreativní aglomerace		
		Strategický cíl 1	Strategický cíl 2	Strategický cíl 3	Strategický cíl 4	Strategický cíl 5	Strategický cíl 6
národní	Národní plán rozvoje sítí nové generace				X		
národní	Digitální Česko: Informační koncepce ČR				X		
národní	Národní strategie rozvoje sociálních služeb na období 2016–2025			x			
národní	Strategie sociálního začleňování 2021–2030			X			
národní	Strategický rámec rozvoje péče o zdraví v ČR do roku 2030			X	X		
národní	Strategie vzdělávací politiky ČR do roku 2030+					X	
národní	Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy ČR 2019-2023					X	
národní	Inovační strategie České republiky 2019–2030	X	X		X	X	X
národní	Národní RIS3 strategie ČR				X	X	X
národní	Státní kulturní politika na léta 2015-2020 (s výhledem do roku 2025)						X
národní	Strategie rozvoje a podpory kulturních a kreativních průmyslů #KREATIVNICESKO				X		X
nadregionální	Plán oblasti povodí Horního a středního Labe		X				
regionální / krajská	Strategie rozvoje Královéhradeckého kraje 2021–2027	X	X	X	X	X	X
regionální / krajská	Strategie rozvoje Pardubického kraje 2021–2027	X	X	X	X	X	X
regionální / krajská	Zásady územního rozvoje Pardubického kraje	X	X	X	X	X	X
regionální / krajská	Zásady územního rozvoje Královéhradeckého kraje	X	X	X	X	X	X

Úroveň dokumentu	Název strategického dokumentu	Globální cíl			Globální cíl		
		Udržitelná aglomerace			Chytrá a kreativní aglomerace		
		Strategický cíl 1	Strategický cíl 2	Strategický cíl 3	Strategický cíl 4	Strategický cíl 5	Strategický cíl 6
regionální / krajská	Koncepce ochrany přírody a krajiny Královéhradeckého kraje		X				
regionální / krajská	Koncepce ochrany přírody Pardubického kraje		X				
regionální / krajská	Plán odpadového hospodářství Královéhradeckého kraje		X				
regionální / krajská	Plán odpadového hospodářství Pardubického kraje		X				
regionální / krajská	Plán rozvoje vodovodů a kanalizací Královéhradeckého kraje		X				
regionální / krajská	Plán rozvoje vodovodů a kanalizací Pardubického kraje		X				
regionální / krajská	Ucelená politika samosprávy Královéhradeckého kraje o vodě		X				
regionální / krajská	Územní energetická koncepce Královehradeckého kraje		X				
regionální / krajská	Územní energetická koncepce Pardubického kraje		X				
regionální / krajská	Strategie Královéhradeckého kraje v oblasti sociálních služeb na období 2018 až 2026			X			
regionální / krajská	Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb Pardubického kraje 2019–2021			X			
regionální / krajská	Koncepce zdravotnictví Královéhradeckého kraje			X			
regionální / krajská	Koordinace a rozvoj Zdravotní péče v Pardubickém kraji			X			
regionální / krajská	Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy KHK 2020-2024					x	
regionální / krajská	Krajský akční plán rozvoje vzdělávání v Královéhradeckém kraji II					x	
regionální / krajská	Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy v Pardubickém kraji (2020–2024)					x	

Úroveň dokumentu	Název strategického dokumentu	Globální cíl			Globální cíl		
		Udržitelná aglomerace			Chytrá a kreativní aglomerace		
		Strategický cíl 1	Strategický cíl 2	Strategický cíl 3	Strategický cíl 4	Strategický cíl 5	Strategický cíl 6
regionální / krajská	Krajský akční plán rozvoje vzdělávání Pardubického kraje II					x	
regionální / krajská	RIS3 strategie Královéhradeckého kraje				X	X	X
regionální / krajská	RIS3 strategie Pardubického kraje				X	X	
regionální / krajská	Strategie rozvoje kultury, kulturního dědictví a kulturních a kreativních odvětví Královéhradeckého kraje 2022–2030						X
regionální	Vymezení prioritních oblastí adaptačních opatření v rámci ITI Hradecko-pardubické aglomerace		X				
regionální	Analýza odpadového hospodářství v území Hradecko – pardubické aglomerace		X				
regionální	Územní studie krajiny SO ORP Hradec Králové		x				
regionální	Územní studie krajiny SO ORP Pardubice		x				
lokální	Strategický plán rozvoje města Hradec Králové do roku 2030	X	X	X	X	X	X
lokální	Strategický plán rozvoje města Pardubic pro období 2014–2025	X	X	X	X	X	X
lokální	Strategický plán udržitelného rozvoje města Chrudimi 2015–2030	X	X	X	X	X	X
lokální	Strategický plán rozvoje města Jaroměř 2017–2032	X	X	X	X	X	X
lokální	Strategický rámec rozvoje veřejné dopravy v Hradci Králové	X					
lokální	Rámec udržitelné městské mobility pro Pardubice	X					
lokální	*Plán udržitelné mobility v Hradci Králové*	*X*					
lokální	*Plán udržitelné městské mobility statutárního města Pardubice*	*X*					

Úroveň dokumentu	Název strategického dokumentu	Globální cíl			Globální cíl		
		Udržitelná aglomerace			Chytrá a kreativní aglomerace		
		Strategický cíl 1	Strategický cíl 2	Strategický cíl 3	Strategický cíl 4	Strategický cíl 5	Strategický cíl 6
lokální	Strategie zkvalitnění veřejných prostranství města Pardubic		X				
lokální	Adaptační strategie pro statutární město Hradec Králové		x				
lokální	Plány odpadového hospodářství měst Pardubice, Hradec Králové, Chrudim, Jaroměř a Přelouč		X				
lokální	Koncepce specifických forem bydlení v Hradci Králové			X			
lokální	Koncepce dostupného bydlení v Pardubicích			X			
lokální	6. plán rozvoje sociálních a souvisejících služeb města Hradec Králové (2019)			X			
lokální	Komunitní plán sociálních a souvisejících služeb Města Pardubice na období 2017–2020			X			
lokální	Komunitní plán sociálních a souvisejících služeb Města Chrudim 2019–2020			X			
lokální	Místní akční plány rozvoje vzdělávání obcí s rozšířenou působností					X	
lokální	Strategie rozvoje cestovního ruchu v turistické oblasti Hradecko pro období 2018–2023						X
lokální	Strategie pro kulturu a kreativitu Pardubic 2018–2024						X
lokální	Strategie rozvoje cestovního ruchu pro turistickou oblast Pardubicko 2022–2026	x	x		x	x	X

Pozn.: Strategie označené kurzívou jsou v procesu přípravy a nejsou schváleny

Zdroj: Vlastní šetření

Tabulka 35 Vazba Strategie území Hradecko-pardubické aglomerace na SRR ČR 2021–2027

Strategie regionálního rozvoje ČR 2021–2027		Strategie území Hradecko-pardubické aglomerace 2021–2027					
Strategický cíl 2: Aglomerace využívající svůj růstový potenciál a plnící úlohu významných krajských hospodářských, kulturních a výzkumných, vývojových a inovačních center		**Globální cíl**			**Globální cíl**		
		Udržitelná aglomerace			**Chytrá a kreativní aglomerace**		
Specifické cíle SRR ČR	**Typová opatření SRR ČR**	Strategický cíl 1	Strategický cíl 2	Strategický cíl 3	Strategický cíl 4	Strategický cíl 5	Strategický cíl 6
Specifický cíl 2.1:	Typové opatření 13: Účinněji využívat ekonomický potenciál aglomerací a rozvíjet vědecko-výzkumné základny aglomerací				X		
Specifický cíl 2.2:	Typové opatření 14: Zajistit kvalitní dopravní napojení a obslužnost území aglomerací pro osobní i nákladní dopravu	X					
	Typové opatření 15: Efektivněji řídit dopravu a přispět ke snížení jejích negativních vlivů	X					
Specifický cíl 2.3:	Typové opatření 16: Zajistit dostatečný rozsah sociálních a zdravotních služeb			X			
	Typové opatření 17: Zlepšit dostupnost vzdělávání, zajistit kvalitní vzdělávací infrastrukturu a infrastrukturu služeb péče o děti					X	X
	Typové opatření 18: Zajistit dostatečnou kapacitu dostupných a sociálních bytů pro ohrožené skupiny obyvatelstva nebo osoby, které ztratily bydlení, a to mimo segregované a vyloučené lokality			X			
	Typové opatření 19: Napomáhat rozvoji a využití potenciálu aglomerací v oblasti kultury a cestovního ruchu				X		X
Specifický cíl 2.4:	Typové opatření 20: Podpořit udržitelný prostorový rozvoj aglomerací	X					
	Typové opatření 21: Zlepšit mikroklimatické podmínky v aglomeracích		X		X		

Zdroj: SRR ČR 2021–2027 (MMR, 2019)

3.4 INTEGROVANÉ RYSY STRATEGIE

Integrované rysy Strategie jsou zachyceny dvěma způsoby, a to (1) prostřednictvím koincidenční matice, jež zobrazuje vazby mezi všemi opatřeními strategického rámce a (2) formou integrovaných řešení pro jednotlivé tematické oblasti (doprava, životní prostředí a veřejná prostranství, sociální oblast, VaVaI, vzdělávání, kultura).

3.4.1 KOINCIDENČNÍ MATICE

Koincidenční matice ukazuje, nakolik jsou vzájemně provázána opatření definovaná Strategií. Vzájemná intenzita vazeb mezi opatřeními je v koincidenční matici vyjádřena v několika úrovních (0 – slabá až žádná vazba, 1 – silná vazba, 2 – zásadní vazba). Vyhodnocení bylo provedeno expertní metodou, tzn. klasifikací vazeb na základě zkušeností zpracovatele s ohledem na kontext opatření.

Strategie obsahuje opatření, která jsou vzájemně podmíněná, vzájemně se doplňují a/nebo jejich realizace generuje synergické efekty. Na integrovanost opatření lze nahlížet z různých úhlů, a to z věcného, časového nebo územního, případně jejich kombinací.

Jelikož strategický rámec (kapitola 3.1) má definováno v rámci šesti strategických cílů 53 opatření, jsou koincidenční matice a související popis zásadních a silných vazeb kvůli značnému rozsahu zařazeny do přílohové části (viz Příloha 4).

3.4.2 INTEGROVANÁ ŘEŠENÍ

Strategie je realizována prostřednictvím integrovaných řešení (IŘ), která jsou složena z jednoho či více strategických projektů. Strategickými projekty rozumíme konkrétní projekty (financované jak z evropských fondů, tak z jiných zdrojů), nezbytnost jejich realizace vychází z analytické části (zejm. z kapitoly 2.2 Analýza problémů, rozvojových potřeb a potenciálu území).

Strategický projekt, který je součástí definovaného IŘ, reaguje na rozvojové potřeby, které jsou zdůvodněné a verifikované hlavními závěry uvedenými v kapitole 2.2. Z toho plyne důležitost strategických projektů a jejich vzájemné provázanosti pro zachycení integrovaných vnitřních vazeb Strategie. Cílem je poskytnout stručnou a přehlednou informaci o vnitřní logice Strategie s vazbou na projektovou úroveň.

Vzhledem ke komplexnímu pojetí IŘ jsou některé projekty součástí více řešení, do nichž logicky zapadají, popř. došlo k zařazení projektových záměrů z jedné oblasti do jiné a vlastní integrované řešení pro takové typy projektů neexistuje (zejména problematika veřejných prostranství). Většina integrovaných řešení navazuje na programové období 2014–2020, a to jak na projekty zrealizované z alokace ITI Hradecko-pardubické aglomerace, tak z individuálních výzev či vlastních zdrojů.

Každé IŘ je opatřeno textovým popisem a rovněž je znázorněné také graficky. V textu je pracováno s několika barvami, které mají v rámci schémat svůj význam. Projekty v černých polích představují aktivity, jež byly v území zrealizovány (zcela i částečně) v období 2014–2020 a slouží jako základ jednotlivých řešení. Zeleně vyznačené projekty jsou záměry či jejich množina, jež mají ambici ucházet se o dotační podporu z prostředků ITI 2021+[150] a současně se jedná o projekty, které tematicky odpovídají danému integrovanému řešení (např. stavba terminálu v dopravním IŘ). Oranžově jsou pak vedeny projektové záměry, které na projektové záměry zařazené do IŘ navazují, ale nejedná se o záměr

[150] *Do této množiny v některých případech spadají i záměry, které žadatelé plánují realizovat z jiných zdrojů, popř. již byly zrealizovány. Pro přehlednost rozložení absorpční kapacity území jsou však vyznačeny zelenou barvou. Detailní informace jsou vždy uvedeny v souhrnných tabulkách pod každým IŘ.*

primárně řešící téma daného integrovaného řešení (např. veřejné prostranství zařazené do IŘ pro oblast kultury). Červeně jsou vyznačeny projekty, které tvoří logickou součást příslušného IŘ, ale žadatelé je plánují financovat z jiných zdrojů než z alokace ITI (např. jiná dotace, RAP, vlastní zdroje žadatele apod.).

Pod každým integrovaným řešením jsou současně zmíněny všechny projekty, jež jsou v daném řešení uvažovány (např. v oblasti vzdělávání je v grafické úpravě pouze téma „mateřské školy“, příslušná tabulka pak pracuje s konkrétními záměry). U každého připravovaného projektu pro období 2021–2027 je uveden nejen předpokládaný zdroj financování, ale rovněž vazba na rozvojovou potřebu (viz kapitola 2.2) a příslušné opatření Strategie (viz kapitola 3.1). S těmito vazbami je pracováno pouze u projektů, které jsou v území plánovány k realizaci v období 2021–2027 (bez ohledu na zdroj financování), protože dané rozvojové potřeby nebyly v době zpracování této Strategie uspokojeny.

3.4.2.1 Doprava

Pro lepší přehlednost je komplexní integrované řešení v oblasti dopravy rozděleno do pěti dílčích částí, které jsou následně popsány včetně seznamů souvisejících projektů.

Silniční a železniční síť v aglomeraci

Jednou z klíčových aktivit pro zabezpečení každodenních přepravních potřeb mnoha obyvatel v aglomeraci je rozvoj železniční a silniční sítě zahrnující zejména budování chybějící infrastruktury dálnic, silnic I. třídy a modernizaci důležitých železničních tratí, ale i vybudování řady obchvatů a přeložek silnic I., II. i III. třídy. Závažným nedostatkem jsou hlavně chybějící úseky D11 a D35, jejichž přípravu a realizaci zajišťuje ŘSD ČR.

V realizaci je stavba úseku Hradec Králové – Smiřice – Jaroměř, která řeší pokračování dálnice D11 od Hradce Králové severním směrem na Polsko. Stavba odvede veškerou zbytnou dopravu ze stávající silnice I/33 v úseku Hradec Králové – Jaroměř, jejíž kapacita je zcela vyčerpána.

Byla zahájena i výstavba dalších úseků dálnice D35 Opatovice – Časy – Ostrov, které umožní převedení zejména tranzitní dopravy mimo zástavbu při splnění požadavků na bezpečnou a plynulou dopravu i na zlepšení životního prostředí. V přípravě je výstavba úseku D35 Sadová – Plotiště, který nahradí stávající, v současné době již kapacitně nevyhovující, dvoupruhovou silnici I/35 dálniční čtyřpruhovou komunikací.

Dalšími důležitými projekty ŘSD ČR jsou realizované a plánované obchvaty a přeložky, které by měly zejména snížit zatížení měst průjezdem tranzitní i místní dopravy a také přispět ke snížení imisních koncentrací a hlukové zátěže v okolních obcích.

Na konci roku 2021 byla do provozu uvedena 2. etapa obchvatu Chrudimi a Slatiňan (I/37 Chrudim – obchvat, úsek kříž. I/17 – Slatiňany).

V pokročilém stádiu příprav je severovýchodní obchvat Pardubic (I/36 Pardubice, Trnová – Fáblovka – Dubina). Plánován je také jihovýchodní segment vnějšího okruhu Pardubic (I/2 Pardubice – jihovýchodní obchvat).

Projektuje se také obchvat Jaroměře, který bude součástí dopravního propojení dálnice D11, České Skalice, Náchoda a hraničního přechodu Česko/Polsko v Náchodě – Bělovsi.

Ve fázi příprav je přeložka silnice I/36 okolo města Sezemice, která souvisí s výhledovou výstavbou dálnice D35 Hradec Králové – Vysoké Mýto.

Další připravovaná přeložka silnice I/36 Časy – Holice přímo souvisí s již realizovanou stavbou dálnice D35 Opatovice – Časy.

Páteř železniční sítě aglomerace tvoří trať č. 031 Pardubice – Hradec Králové – Jaroměř, jejímž hlavním nedostatkem jsou chybějící dvoukolejné úseky, jejichž absence neumožňuje zrychlení cestovních dob a nasazení více spojů zejména mezi krajskými městy.

Realizováno je již Správou železnic (SŽ) zdvoukolejnění úseku Pardubice-Rosice nad Labem – Stéblová a další zdvoukolejnění v úseku Opatovice nad Labem – Hradec Králové se chystá.

V září 2020 byla v Pardubicích zahájena jedna z historicky největších staveb, a to modernizace železničního uzlu Pardubice pro potřeby osobní a nákladní dopravy. Po modernizaci se mj. zvýší maximální rychlost projíždějících vlaků po hlavních kolejích na 160 kilometrů za hodinu.

Správa železnic připravuje také modernizaci (zdvoukolejnění) traťových úseků ve směru Chlumec nad Cidlinou (mimo) – Hradec Králové (mimo) – Týniště nad Orlicí (mimo) – Choceň. To umožní zvýšení kapacity tratí, které jsou alternativní trasou pro I. tranzitní železniční koridor.

Souhrn projektů dopravního integrovaného řešení zaměřených na budování a modernizaci silniční a železniční sítě obsahuje následná Tabulka 36.

Tabulka 36 Integrované řešení „Doprava" – Silniční a železniční síť v aglomeraci

Název projektu	Zdroj financování	Rozvojová potřeba	Opatření
D11 1106 Hradec Králové – Smiřice	v realizaci / zrealizováno	-	-
D11 1107 Smiřice – Jaroměř	v realizaci / zrealizováno	-	-
D35 Sadová – Plotiště	SFDI	E.1.1	1.5.1
D35 Opatovice – Časy – Ostrov	v realizaci / zrealizováno	-	-
I/37 Chrudim – obchvat, úsek křiž. I/17 – Slatiňany	v realizaci / zrealizováno	-	-
I/2 Pardubice – jihovýchodní obchvat	SFDI	E.1.1, G.1.1	1.5.1
I/36 Pardubice, Trnová – Fáblovka – Dubina	SFDI	E.1.1, G.1.1	1.5.1
I/33 Jaroměř, obchvat	OPD	E.1.1, G.1.1	1.5.1
I/36 Sezemice – obchvat	SFDI	E.1.1, G.1.1	1.5.1
I/36 Časy – Holice	SFDI	E.1.1, G.1.1	1.5.1
Modernizace trati Hradec Králové – Pardubice – Chrudim, 3. stavba, zdvoukolejnění Pardubice-Rosice nad Labem – Stéblová	v realizaci / zrealizováno	-	-
Modernizace trati Hradec Králové – Pardubice – Chrudim, 2. stavba, zdvoukolejnění Opatovice nad Labem – Hradec Králové	SFDI	E.3.2	1.5.1
Modernizace železničního uzlu Pardubice	v realizaci / zrealizováno	-	-
Modernizace traťového úseku Chlumec nad Cidlinou (mimo) – Hradec Králové (mimo)	OPD	E.3.2	1.5.1
Modernizace traťového úseku Hradec Králové (mimo) – Týniště nad Orlicí (mimo)	OPD	E.3.2	1.5.1
Modernizace traťového úseku Týniště nad Orlicí (mimo) – Choceň	OPD	E.3.2	1.5.1

Zdroj: Vlastní zpracování

Přestupní uzly a parkovací systémy v aglomeraci

Přestupní uzly jsou významným prvkem ve veřejné hromadné dopravě. Vyznačují se vzájemnou integrací různých druhů dopravy, a i jednotlivých spojů. Terminály veřejné dopravy tvoří důležité přestupní vazby, především v uzlech prioritní silniční a železniční sítě. Jedním z důležitých cílů udržitelné mobility je zachovat či navýšit počet cestujících prostředky veřejné dopravy. Moderní a funkční přestupní terminály jsou tedy jedním ze základních předpokladů pro zvýšení atraktivity veřejné hromadné dopravy.

Nevyhovující stav přestupních uzlů včetně souvisejících parkovacích systémů v aglomeraci byl řešen již ve Strategii 2014+ a tématem k řešení zůstává i ve Strategii 2021+.

Prostřednictvím Strategie 2014+ bylo cílem podpořit modernizaci či výstavbu 7 přestupních uzlů. K 31. 10. 2021 již byly zrealizovány terminály veřejné dopravy v Přelouči, Jaroměři a Chrudimi. Součástí všech těchto projektů jsou i vybudované parkovací systémy (P+R, B+R). V Jaroměři proběhla kromě modernizace autobusového terminálu i rekonstrukce přilehlé železniční stanice. V roce 2022 by měla být zahájena realizace dalších terminálů, a to v Chlumci nad Cidlinou, Hradci Králové a dvou v Pardubicích.

V Chlumci bude modernizováno autobusové nádraží vedle železniční stanice a vybudováno nové parkoviště typu P+R. Hradec Králové připravuje modernizaci přestupního uzlu MHD v centru města včetně rekonstrukce související stykové křižovatky, jejíž přeměna na kruhovou by měla primárně zvýšit bezpečnost. V Pardubicích byla v roce 2017 dokončena první etapa multimodálního uzlu veřejné dopravy, terminál MHD. Druhá etapa, terminál regionální a dálkové autobusové dopravy, by měla být zahájena v roce 2022. Modernizován v roce 2022 bude i přestupní uzel autobusové dopravy u Univerzity Pardubice. V současnosti probíhá rozsáhlá rekonstrukce železniční stanice Pardubice hlavní nádraží, která zlepší technický stav a parametry celého pardubického železničního uzlu. Díky investici se mj. zlepší dopravní dostupnost jednotlivých částí krajské metropole. Současná čtyři pardubická nástupiště se o jedno rozšíří a prodlouží se k němu oba stávající podchody. Propojení železnicí oddělených částí města zajistí nová lávka.

Za podpory EU (IROP) by měl být dále dokončen v roce 2023 nový autobusový terminál v Heřmanově Městci v blízkosti vlakového nádraží. Stávající autobusový terminál se nachází v centru města, záměrem je přesunout terminál a uvolnit tak plochu pro jiné funkce odpovídající centrální městské části.

V území Hradecko-pardubické aglomerace jsou připravovány další projekty pro rozvoj multimodality. Pod názvem Terminál Jih budou vybudovány v Pardubicích na jižní straně kolejiště parkovací dům, přestupní uzel pro MHD a nezbytná silniční infrastruktura. Parkovací dům propojí se severní stranou, kde se nachází autobusový terminál, již zmíněná lávka vybudovaná jako součást modernizace železničního uzlu. Druhá etapa rozvoje terminálu veřejné dopravy se chystá v Chrudimi, kde je plánováno vybudování parkoviště P+R a jeho propojení s realizovaným terminálem lávkou pro pěší přes železniční trať. Vedle železniční zastávky v Rosicích nad Labem je plánována výstavba přestupního uzlu MHD. Hradec Králové připravuje proměnu druhého nejvytíženějšího přestupního uzlu v samotném středu města U Grandu. Modernizaci přestupního uzlu autobusové dopravy chystají též v Lázních Bohdaneč, a to včetně navazujících parkovacích ploch (P+R).

Tabulka 37 Integrované řešení „Doprava“ – Přestupní uzly a parkovací systémy v aglomeraci

Název projektu	Zdroj financování	Rozvojová potřeba	Opatření
Přestupní terminál veřejné dopravy v Přelouči	v realizaci / zrealizováno	-	-

Název projektu	Zdroj financování	Rozvojová potřeba	Opatření
Dopravní terminál v Jaroměři	v realizaci / zrealizováno	-	-
Rekonstrukce žst. Jaroměř	v realizaci / zrealizováno	-	-
Terminál veřejné dopravy v Chrudimi	v realizaci / zrealizováno	-	-
Dopravní terminál v Chlumci nad Cidlinou	v realizaci / zrealizováno	-	-
Autobusový terminál Heřmanův Městec	v realizaci / zrealizováno	-	-
Modernizace přestupního uzlu MHD v centru města "U Fortny"	v realizaci / zrealizováno	-	-
Rekonstrukce křižovatky Fortna	v realizaci / zrealizováno	-	-
Multimodální uzel veřejné dopravy v Pardubicích	v realizaci / zrealizováno	-	-
Multimodální uzel veřejné dopravy v Pardubicích – Terminál B	v realizaci / zrealizováno	-	-
Modernizace železničního uzlu Pardubice	v realizaci / zrealizováno	-	-
Terminál Univerzita	v realizaci / zrealizováno	-	-
Terminál Jih – parkovací dům, bezpečnost dopravy, MHD	IROP / ITI	E.2.1	1.2.1
Terminál Rosice	IROP	E.2.1	1.2.1
Terminál ul. Pernštýnská Lázně Bohdaneč	IROP	E.2.1	1.2.1
Rekonstrukce dopravního uzlu „U Grandu“	IROP	E.2.1	1.2.1
Terminál veřejné dopravy v Chrudimi – II. etapa	IROP	E.1.3 E.2.1	1.4.1 1.2.1

Zdroj: Vlastní zpracování

Labská stezka

Labská stezka je mezinárodní dálková cyklotrasa, která vede v Německu a v ČR. Trasa je vedena především podél toku řeky Labe. Délka cyklotrasy od pramene řeky v Krkonoších až do německého města Cuxhaven dosahuje téměř 1 300 km. Cyklotrasa je pod čísly 4 a 7 zařazena také do sítě evropských dálkových cyklotras EuroVelo. V ČR měří stezka asi 370 km a prochází přes čtyři kraje, a to přes kraj Královéhradecký, Pardubický, Středočeský a Ústecký. Od Vrchlabí až po státní hranici v Dolním Žlebu u Děčína je trasa značená jako cyklotrasa č. 2.

Budování bezpečných cyklostezek v rámci Labské stezky je mezi prioritami mnohých strategií a koncepcí zaměřených nejen na cyklodopravu, a to jak na úrovni národní, tak i regionální či městské (obecní).

V území Hradecko-pardubické aglomerace Labská stezka vede z Jaroměře, přes jádrová města Hradec Králové a Pardubice, do Přelouče. Jakožto cyklostezka, oddělená stavebně od automobilové dopravy, je dosud zrealizována trasa z Jaroměře přes Hradec Králové do Vysoké nad Labem a trasa z Rábů do Pardubic. V programovém období 2014+ by měly být vybudovány další dílčí úseky, a to Vysoká nad Labem – Opatovice nad Labem a Dříteč – Němčice – Kunětická hora (Ráby). Dva dobrovolné svazky obcí (Hradubická labská a Pardubická labská), které byly založeny za účelem realizace, aktivně

připravují k další úseky, které propojí v území aglomerace obě jádrová města včetně navazujících úseků z okolních obcí (Opatovice – Dříteč – Sezemice, Hrobice – Němčice – Brozany, Kunětická hora – Kunětice – Pardubice) a dále rozšíří bezpečnou cyklostezku pokračující za Pardubicemi přes Srnojedy, Lány na Důlku, Opočínek, Valy nad Labem do Přelouče.

Vybudování dalších úseků Labské stezky přispěje k propojení mnoha obcí v aglomeraci a umožní zvýšení komfortu a bezpečnosti při cestách (nejen na kole) za prací, do škol, za službami a za volnočasovými aktivitami.

Synergický efekt je možné dosáhnout propojením cyklodopravy s veřejnou hromadnou dopravou v rámci výše zmíněných cest. V návaznosti na připravované projekty přestupních uzlů v trase Labské cyklostezky či v její dostupné vzdálenosti je třeba zajistit ze strany investorů přístupnost nástupišť a zejména možnost odstavování jízdních kol (B+R). V již dokončených terminálech je uvedená infrastruktura pro cyklisty vybudována.

Seznam jednotlivých úseků Labské stezky, tvořící dílčí integrované dopravní řešení, je uveden dále (viz Tabulka 38).

Tabulka 38 Integrované řešení „Doprava“ – Labská stezka

Název projektu	Zdroj financování	Rozvojová potřeba	Opatření
Cyklostezka Hradec Králové – Pardubice: Stezka Mechu a Perníku – trasa přes slepé rameno	v realizaci / zrealizováno	-	-
Cyklostezka Hradec Králové – Pardubice: Stezka Mechu a Perníku – úsek Dříteč – Němčice – Kunětická hora	v realizaci / zrealizováno	-	-
Cyklostezka Hradec Králové – Pardubice: Stezka Mechu a Perníku – most Vysoká nad Labem – Opatovice nad Labem	IROP / ITI	E.4.1	1.4.2
Cyklostezka Hradec Králové – Pardubice: Stezka Mechu a Perníku – úsek Opatovice – Dříteč	IROP / ITI	E.4.1	1.4.2
Cyklostezka Hradec Králové – Pardubice: Stezka Mechu a Perníku – úsek Dříteč – Sezemice	IROP / ITI	E.4.1	1.4.2
Cyklostezka Hradec Králové – Pardubice: Stezka Mechu a Perníku – úsek Kunětická hora – Kunětice – Pardubice	IROP / ITI	E.4.1	1.4.2
Cyklostezka Hradec Králové – Pardubice: Stezka Mechu a Perníku – úsek Hrobice – Němčice – Brozany	IROP / ITI	E.4.1	1.4.2
Cyklostezka Pardubice – Týnec nad Labem: úsek Srnojedy – Lány na Důlku – Opočínek – Valy	IROP / ITI	E.4.1	1.4.2
Cyklostezka Pardubice – Týnec nad Labem: Valy nad Labem – Přelouč	IROP / ITI	E.4.1	1.4.2

Zdroj: Vlastní zpracování

Udržitelná doprava v jádrových městech

Udržitelnou dopravu je možno definovat jako ekonomicky únosnou, provozuschopnou, bezpečnou a zároveň snižující poškozování životního prostředí a lidského zdraví a také redukující spotřebu

přírodních zdrojů (Adamec et al., 2008). Doprava, zejména ve velkých městech, má řadu nepříznivých dopadů, jako jsou např. znečišťování ovzduší, zatěžování hlukem, zábor veřejného prostranství, důsledky dopravních nehod, které mají negativní vliv na kvalitu života. Z uvedených důvodů je třeba zabývat se udržitelností mobility, a to v rámci aglomerace zejména v jádrových městech, kde jsou problémy vyplývající z intenzivní dopravy největší. Ve snaze zlepšit své dopravní systémy připravují obě krajská města tzv. Plány udržitelné městské mobility (SUMP). Mezi hlavní cíle plánů patří zejména snížení počtu lidí využívajících vlastní automobilovou dopravu a zvýšení počtu lidí využívajících k životnímu prostředí šetrnějších způsobů dopravy (veřejná hromadná, nemotorová či sdílená doprava). Pro funkční městský dopravní systém je důležitá jeho multimodálnost a využití telematiky, zejména pro řízení dopravy a poskytování aktuálních informací uživatelům. Pro dosažení kýžených synergických efektů je třeba realizovat postupně jednotlivá opatření v návrhových částech SUMP obou krajských měst.

Hradec Králové

V Hradci Králové byl důležitým milníkem pro rozvoj veřejné hromadné dopravy rok 2008, kdy realizací terminálu, nacházejícího se vedle vlakového nádraží, byla autobusová doprava centralizována do jednoho místa, kam je svedena jak MHD, tak i doprava linková, regionální a dálková. V dubnu 2022 byla zahájena modernizace přestupního uzlu MHD „U Fortny“. Chystá se i rekonstrukce dalšího velmi významného dopravního uzlu MHD s intenzivním linkovým provozem, a to „U Grandu“.

Dlouhodobě investuje do rozvoje ekologické dopravy Dopravní podnik města Hradce Králové (DPMHK). Kromě průběžné modernizace a obnovy vozového parku pořízením bezemisních vozidel investice směřují do drážní infrastruktury (nově elektrifikovaná trať Pod Strání, modernizace a výstavba měníren).

Zásadní změnou projde elektronický odbavovací systém MHD fungující od roku 2006, jehož modernizace by měla být realizována v roce 2022 a jehož součástí je i dodávka online zastávkových označníků na vybraných místech. Proměnou by měly postupně procházet i další významné zastávky, do kterých by měly být v rámci revitalizace zakomponovány smart technologie. Obnovou projde i zázemí DPMHK, které je v nevyhovujícím stavu, jedná se o kompletní revitalizaci dílen, technických a administrativních budov, komunikací v areálu společnosti, dále budov měníren a budov konečných zastávek.

Ke zlepšení řízení a sledování dopravy by měl významně pomoci od roku 2021 budovaný inteligentní dopravní systém, který by měl být dokončen v roce 2023. Systém by měl mj. umožnit lepší sběr dat a distribuci dopravních informací, plynulejší dopravu díky instalovaným inteligentním světelným signalizačním zařízením na 38 křižovatkách propojených s modernizovanou dopravní ústřednou, navádění na volná parkovací stání či zlepšení dohledu díky instalovaným kamerám.

Město kontinuálně investuje také do aktivit pro zvýšení bezpečnosti primárně uživatelů nemotorové dopravy. Jsou postupně realizovány dílčí úseky stezek pro pěší a cyklisty s cílem vytvořit celistvou a bezpečnou síť cyklostezek. Dále je bezpečnost zvyšována realizací bezbariérových opatření pro pěší (chodníky, ostrůvky, přechody).

Významným počinem v oblasti cyklodopravy přesahujícím svým významem území aglomerace je vybudování prvního úseku Stezky Mechu a Perníku z Hradce Králové do Vysoké nad Labem o délce 5 km. Na tento úsek by v následujících letech měla navázat realizace dalších úseků, díky kterým by mělo dojít k bezpečnému propojení Hradce Králové a Pardubic stezkou pro pěší a cyklisty stavebně oddělenou od vozovky pro silniční motorová vozidla.

V Hradci Králové jsou intenzivně připravovány i projekty revitalizace stávajících veřejných prostranství, jejichž součástí je i bezpečná a bezbariérová infrastruktura pro nemotorovou dopravu. Jedná se

zejména o projekt komplexní úpravy veřejného prostranství v centru města, které je součástí městské památkové rezervace (Severní terasy a Žižkovy sady) s cílem udržitelnosti funkce parkové plochy v systému městské zeleně a zvýšení kvality veřejného prostředí. Dalším významným projektem je revitalizace veřejného prostranství v areálu Vrbenského a Gayerových kasáren. Projekt je zaměřen na komplexní úpravu veřejného prostranství za účelem posílení pobytové, estetické funkce parteru, posílení funkce zeleně a zelené infrastruktury v historickém areálu v centru města. Tento projekt navazuje na postupnou komplexní revitalizaci areálu, která je realizována ve spolupráci několika subjektů a je provázána jak tematicky, tak územně. Zlepšení podmínek pro pěší a cyklisty, včetně bezbariérovosti, je nedílnou součástí také připravovaného komplexního projektu zaměřeného primárně na revitalizaci veřejného prostranství v historickém centru města na Velkém náměstí.

Významné investiční projekty v Hradci Králové s výrazným městským přesahem připravuje ŘSD ČR. Jedná se o rekonstrukci kritického dopravního bodu, křížení Sokolské a Hradecké ulice (křižovatka Mileta), kdy stávající průsečná světelná křižovatka bude upravena především změnou řadicích pruhů. Dále bude vybudována okružní křižovatka Plotiště, jejímž účelem je zvýšení kapacity silnice I/35 v úseku od budoucí mimoúrovňové křižovatky, která je součástí plánované dálnice D11.

Soupis již dokončených, právě realizovaných a připravovaných projektů, které jsou součástí popisovaného integrovaného řešení, obsahuje Tabulka 39.

Tabulka 39 Integrované řešení „Doprava“ – Udržitelná doprava v Hradci Králové

Název projektu	Zdroj financování	Rozvojová potřeba	Opatření
Modernizace přestupního uzlu MHD v centru města „U Fortny“	v realizaci / zrealizováno	-	-
Rekonstrukce křižovatky Fortna	v realizaci / zrealizováno	-	-
Rekonstrukce dopravního uzlu „U Grandu“	IROP	E.2.1	1.2.1
Pořízení 6 ks trolejbusů s pomocným bateriovým pohonem pro účely veřejné dopravy v Hradci Králové	v realizaci / zrealizováno	-	-
Pořízení bezemisních vozidel pro účely veřejné dopravy	v realizaci / zrealizováno	-	-
Pořízení elektrobusů a trolejbusů s pomocným pohonem pro účely veřejné přepravy v Hradci Králové	v realizaci / zrealizováno	-	-
Trolejbusová trať Pod Strání	v realizaci / zrealizováno	-	-
Obměna vozového parku trolejbusů	IROP / ITI	E.2.6, G.1.1	1.1.1
Obměna vozového parku autobusů	IROP / ITI	E.2.6, G.1.1	1.1.1
Výstavba měnírny na konečné MHD Cihelna v Hradci Králové	v realizaci / zrealizováno	-	-
Modernizace měnírny Nový Hradec Králové	v realizaci / zrealizováno	-	-
Měnírna 6 Plačice	OPD / ITI	E.2.6, G.1.1	1.1.1
Modernizace systému elektronického odbavování cestujících v MHD v Hradci Králové	v realizaci / zrealizováno	-	-
Revitalizace autobusových zastávek (smart zastávky)	IROP	E.2.2	1.3.1

Název projektu	Zdroj financování	Rozvojová potřeba	Opatření
Výstavba nové haly pro servis a údržbu drážních vozidel MHD v Hradec Králové	OPD / ITI	E.2.5	1.1.1
Inteligentní dopravní systém v Hradci Králové	v realizaci / zrealizováno	-	-
Stezka pro pěší a cyklisty Piletice – Rusek	v realizaci / zrealizováno	-	-
Stezka pro pěší a cyklisty Pouchov – Piletice	v realizaci / zrealizováno	-	-
Lávka u Aldisu	v realizaci / zrealizováno	-	-
Úpravy pro nemotorovou dopravu v prostoru Zimního stadionu a trasy na „Hučák“	v realizaci / zrealizováno	-	-
Chodník Rybova – Čajkovského	v realizaci / zrealizováno	-	-
Vybudování chodníku v ulici Spojovací ve Svobodných Dvorech	v realizaci / zrealizováno	-	-
Cyklostezka Hradec Králové – Pardubice: Stezka Mechu a Perníku – trasa přes slepé rameno	v realizaci / zrealizováno	-	-
Severní terasy a Žižkovy sady	IROP / ITI	E.1.3, G.2.1, G.2.3	1.4.1, 2.3.2, 2.4.1
Areál Vrbenského a Gayerových kasáren – revitalizace veřejného prostranství	IROP / ITI	E.1.3, G.2.1, G.2.3	1.4.1, 2.3.2, 2.4.1
Revitalizace Velkého náměstí	IROP / ITI	E.1.3, G.2.1, G.2.3	1.4.1, 2.4.1
I/31 křižovatka Mileta	SFDI	E.1.1	1.5.1
I/35 MÚK D11 Plotiště – okružní křižovatka Plotiště	SFDI	E.1.1, G.1.1	1.5.1

Zdroj: Vlastní zpracování

Pardubice

Pardubice jsou díky své výhodné poloze města v samém středu Čech jedním z nejvýznamnějších dopravních uzlů. Zásadní význam pro zvýšení efektivity, komfortu a bezpečnosti pro přepravu osob má postupná realizace plnohodnotného přestupního terminálu veřejné hromadné dopravy.

Přestavba náměstí Jana Pernera na Multimodální uzel veřejné dopravy byla zahájena v roce 2017, ve kterém prošel rekonstrukcí a modernizací terminál MHD. Západním směrem od náměstí by měla být v roce 2022 zahájena výstavba nového navazujícího terminálu regionálních a dálkových autobusů, který je v současné době situován v nevhodné lokalitě nacházející se cca 500 metrů od terminálu MHD přes frekventovanou silnici I. třídy. Po jeho dostavbě přijde na řadu třetí etapa, tzv. Terminál Jih, navazující na vlakové nádraží z jižní strany, který by měl zejména ulevit dopravě v centru Pardubic. Jeho součástí bude parkovací dům, přestupní uzel MHD a nezbytná dopravní infrastruktura. Terminál bude stát na opačné straně železniční trati než vlakové nádraží či terminály autobusové dopravy a bude propojen s nádražím lávkou ústící do nádražní haly i na jednotlivá nástupiště. Lávka bude vybudována v rámci modernizace železničního uzlu zahájené v roce 2020.

Pro budoucí rozvoj území přednádraží je klíčovou investicí do dopravní infrastruktury v regionu výstavba komunikace D35, která v cílovém stavu převede nákladní a tranzitní osobní dopravu mimo kontakt s městy Hradec Králové a Pardubice. Po dokončení severovýchodní tangenty města Pardubic

přestane být úsek Palackého třídy podél Multimodálního uzlu veřejné dopravy silnicí I. třídy pro město dopravně zatěžující.

Město a Dopravní podnik města Pardubic (DPMP) postupně vytvářejí prostřednictvím řady investičních akcí přijatelné a kvalitní podmínky pro udržitelnou mobilitu (MHD, pěší a cyklistickou dopravu).

Ve fázi příprav je modernizace přestupního uzlu MHD v Rosicích nad Labem navazující na modernizaci trati z Rosic do Stéblové směrem na Hradec Králové.

Dopravní podnik rozvíjí a modernizuje infrastrukturu pro bezemisní dopravu. V roce 2018 byla rozšířena síť trolejbusové trakce v Pardubicích o 3 km, dalších 2,6 km by mělo být vybudováno v roce 2022 a v přípravě pro realizaci v programovém období 2021–2027 jsou 4 km nově elektrifikovaných úseků. S rozšiřováním elektrifikace linek MHD souvisí investice do měníren, a to zejména kvůli posílení napájení trolejbusových tratí. Ke zvýšení kvality dopravy cestujících přispívá postupná obnova vozového parku bezemisní drážní dopravy nákupem moderních bezbariérových trolejbusů. V souvislosti s navýšením rozsahu trolejbusové dopravy umožněného realizací projektů nových trolejbusových tratí se chystá i modernizace a rozšíření zázemí dílen trolejbusů.

Dalšími dílčími, ale také podstatnými, opatřeními realizovanými a plánovanými pro podporu využívání MHD jsou například preference vozidel na světelných křižovatkách (inteligentní řízení dopravy), výstavba inteligentních zastávek na významných přestupních bodech MHD, modernizace odbavovacího systému cestujících či dostavba centrálního dispečinku.

Pardubice dlouhodobě patří k městům s největším podílem cyklistické dopravy. Pozitivní trend se projevuje i v investicích do rozvoje bezpečných cyklostezek a dalších opatření pro cyklisty. Za podpory EU bylo v programovém období 2014+ vybudováno mj. 7 nových úseků cyklostezek.

Pardubice investují i do inteligentních dopravních systémů, které pomohou k lepší koordinaci, zvýšení bezpečnosti a zlepšení plánování s pomocí dat průběžně získaných prostřednictvím moderních technologií.

V metropoli Pardubického kraje bude nadále pokračovat trend zkvalitňování stávajících veřejných prostranství jako náměstí, parků, ale i významných ulic. Výsledkem připravovaných projektů by mělo být komplexní řešení zahrnující mj. bezpečnou a bezbariérově prostupnou dopravní infrastrukturu. Revitalizace Palackého třídy má za cíl navázat na nedávno zrekonstruované veřejné prostory před hlavním nádražím a třídy Míru a dokončit tak základní městskou osu propojující nádraží a historické centrum. Projekt by měl řešit komplexní přestavbu uličního profilu v koordinaci s řešením zelené infrastruktury a hospodařením s dešťovými vodami jako reakci na nutnost uplatnění adaptačních opatření (dopravní infrastruktura zahrnuje nové vedení jízdních pruhů pro motorovou dopravu, nové trasy pro cyklodopravu, nové povrchy a členění povrchů pro pěší, akcentaci míst v křížení s příčnými ulicemi k Palackého třídě, přeložení pozic zastávek MHD). Revitalizovány by měly být i prostory navazující na Pernštýnské náměstí (ulice Kostelní, Wernerovo nábřeží a okolí, náměstí Republiky). Z pohledu udržitelné dopravy se zvýší komfort pěších a cyklistů, budou redukována parkovací místa pro automobily ve prospěch prostor s pobytovou funkcí.

Mezi obcemi Srnojedy a Svítkov se chystá k realizaci multimodální dopravní uzel s cílem vybudování překladní a logistické kapacity mezi jednotlivými druhy dopravy (silniční, železniční, letecká a vodní). Chybět samozřejmě nebude ani napojení na současné dopravní vzdálenější trasy. Plánovaný a aktuálně v některých částech již budovaný, Dopravní uzel Pardubice je společným zájmem Ministerstva dopravy a Pardubického kraje.

Udržitelná doprava v Pardubicích je v rámci integrovaného řešení tvořena následujícími projekty, viz Tabulka 40.

Tabulka 40 Integrované řešení „Doprava“ – Udržitelná doprava v Pardubicích

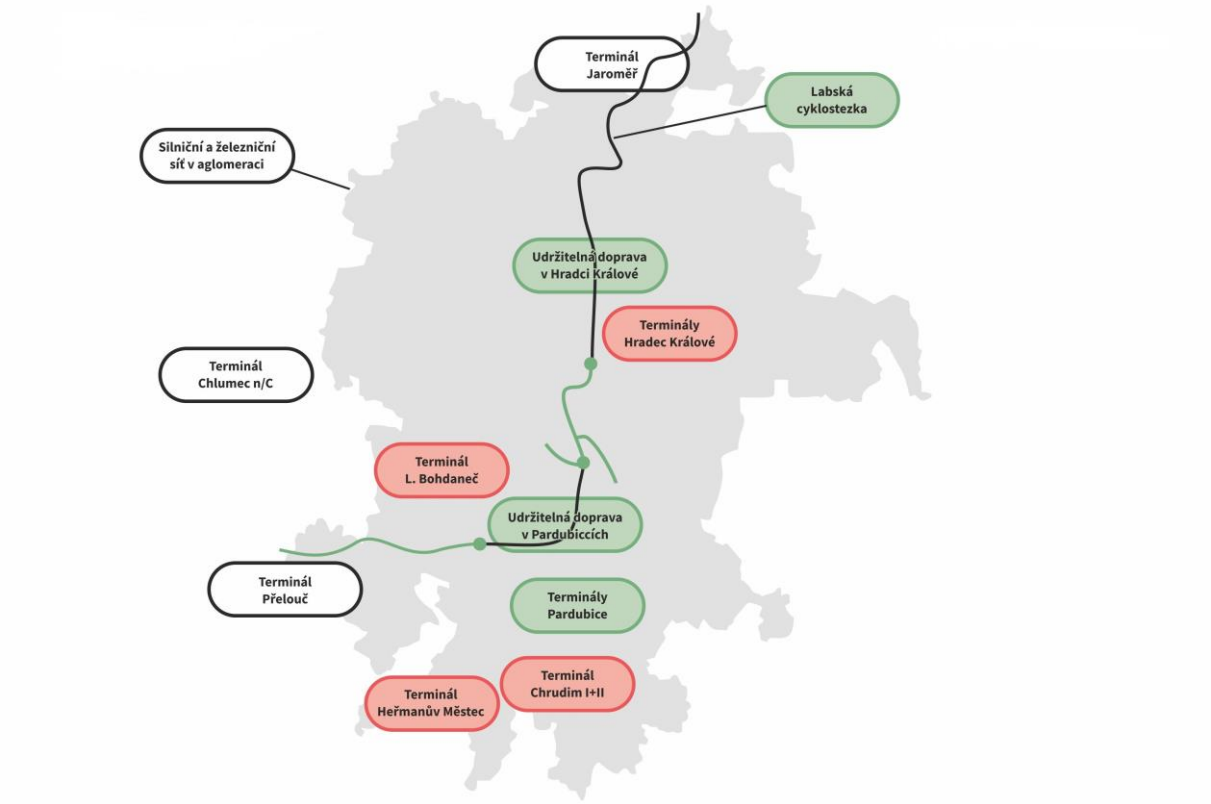
Název projektu	Zdroj financování	Rozvojová potřeba	Opatření
Modernizace železničního uzlu Pardubice	v realizaci / zrealizováno	-	-
Multimodální uzel veřejné dopravy v Pardubicích	v realizaci / zrealizováno	-	-
Multimodální uzel veřejné dopravy v Pardubicích – Terminál B	v realizaci / zrealizováno	-	-
Terminál Jih – parkovací dům, bezpečnost dopravy, MHD	IROP / ITI	E.2.1	1.2.1
Terminál Univerzita	v realizaci / zrealizováno	-	-
Terminál Rosice	IROP	E.2.1	1.2.1
Prodloužení trolejbusové trati na obratiště Zámeček	v realizaci / zrealizováno	-	-
Prodloužení trolejbusové trati v Trnové a Ohrazenici	v realizaci / zrealizováno	-	-
Trolejbusová trať ve Studentské ulici	v realizaci / zrealizováno	-	-
Trolejbusová trať Dukla, vozovna – Hlavní nádraží	v realizaci / zrealizováno	-	-
Posílení napájení trolejbusových tratí v centru Pardubic obnovou měnírny „Stadion“	v realizaci / zrealizováno	-	-
Zavedení parciálních trolejbusů do provozu městské hromadné dopravy v Pardubicích	v realizaci / zrealizováno	-	-
Udržitelný a environmentální rozvoj městské hromadné dopravy provozované trolejbusy ve statutárním městě Pardubice	v realizaci / zrealizováno	-	-
Modernizace vozového parku bezemisní drážní dopravy	IROP / ITI	E.2.6, G.1.1	1.1.1
Obnova vozového parku velkokapacitních vozidel bezemisní drážní dopravy	IROP / ITI	E.2.6, G.1.1	1.1.1
Inteligentní řízení dopravy v Pardubicích	v realizaci / zrealizováno	-	-
Modernizace odbavovacího systému cestujících v městské hromadné dopravě v Pardubicích	v realizaci / zrealizováno	-	-
Výstavba inteligentních (smart) zastávek na významných přestupních bodech systému MHD v Pardubicích	IROP	E.2.2	1.3.1
Posílení napájení a prodloužení trolejbusové trati v Pardubicích – Pardubičkách	OPD / ITI	E.2.6, G.1.1	1.1.1
Elektrifikace MHD v Pardubicích, sídlišti Višňovka	OPD / ITI	E.2.6, G.1.1	1.1.1
Prodloužení trolejbusové trati v Pardubicích, sídlišti Cihelna	OPD / ITI	E.2.6, G.1.1	1.1.1
Modernizace areálu vozovny dopravního podniku v Pardubicích, Teplého ulici	OPD / ITI	E.2.5	1.1.1

Název projektu	Zdroj financování	Rozvojová potřeba	Opatření
Stará vojenská plovárna (Vinice 25)	v realizaci / zrealizováno	-	-
Cyklostezka Svítkov – Srnojedy	v realizaci / zrealizováno	-	-
Cyklotrasa podél ulice Pražské a místo pro přecházení na ulici Pražské	v realizaci / zrealizováno	-	-
Náhrdelník Chrudimky (úsek 66)	v realizaci / zrealizováno	-	-
Cyklostezka Koupaliště – Žlutý pes	v realizaci / zrealizováno	-	-
Propojení cyklostezky podél Kunětické ulice s navazujícími cyklostezkami	v realizaci / zrealizováno	-	-
Lávka pro pěší a cyklisty mezi Svítkovem a Rosicemi	v realizaci / zrealizováno	-	-
Kamerový systém Pardubice	v realizaci / zrealizováno	-	-
Inteligentní parkovací systém v Pardubicích	v realizaci / zrealizováno	-	-
Dostavba centrálního dispečinku DPMP a.s.	v realizaci / zrealizováno	-	-
Palackého třída	IROP / ITI	E.1.3, G.2.1, G.2.4, G.2.5	1.4.1, 1.4.2, 2.3.2, 2.4.1
Rekonstrukce ulice Kostelní a přilehlého okolí	IROP / ITI	E.1.3, G.2.4, G.2.5, G.4.1	1.4.1, 1.4.2, 2.4.1
Revitalizace náměstí Republiky	IROP / ITI	E.1.3, G.2.4, G.2.5	1.4.1, 1.4.2, 2.4.1
Dopravní uzel Pardubice	SFDI	E.5.4	1.2.2

Zdroj: Vlastní zpracování

Následující Obrázek 59 znázorňuje komplexní integrované řešení v oblasti dopravy zahrnující všechny výše popsané části.

Obrázek 59 Komplexní integrované řešení v oblasti dopravy

Zdroj: Vlastní zpracování

3.4.2.2 Životní prostředí

Oběhové hospodářství

S ohledem na soulad s principy cirkulární ekonomiky a potřebu splnit nově stanovené evropské cíle pro oběhové hospodářství, z nichž vychází i nová česká odpadová legislativa v podobě nového zákona o odpadech a prováděcích vyhlášek, je nezbytné razantně snížit podíl skládkování na celkové produkci komunálních odpadů a současně zvýšit jejich materiálové (případně energetické) využití. K tomu je třeba navyšování kapacit stávajících nebo vybudování nových zařízení pro materiálové (případně energetické) využití odpadů. K naplnění principů cirkulární ekonomiky v Hradecko-pardubické aglomeraci přispěje integrované řešení „Oběhové hospodářství“.

Součástí integrovaného řešení bude vybudování areálu Centra pro komplexní využití odpadu (CEKVO), provoz tzv. sdíleného zpracovatelského centra, který v sobě zahrnuje správu a pronájem výrobních prostor firmám zaměřeným na třídění a zpracování odpadů, provoz vlastních koncových technologií a nabídku komplexních služeb podpory ostatním zpracovatelům odpadů (administrativa, personalistika, logistika, financování, inovace). V tomto zpracovatelském centru budou umístěni zejména koncoví zpracovatelé materiálových výstupů z jednotlivých druhů odpadů, zejména plastu, papíru, skla, kompozitních obalů a bioodpadu. Prvotní výběr technologií je zaměřen na zpracování základních komodit získaných z místního sběru, svozu a třídění separovaných komunálních a jiných odpadů. Jedná se o činnosti se zaměřením mimo jiné na upcyklaci plastu, skla a papíru do stavebních materiálů, třídění a zpracování textilu do stavebních a jiných materiálů. Dalším důležitým projektem v rámci CEKVO bude vybudování technologického inkubátoru, který se bude zaměřovat na výzkum a vývoj v kategoriích odpady, voda a půda.

CEKVO by mělo být prvním regionálním zpracovatelským centrem cirkulární ekonomiky v ČR, který výrazně zvýší míru lokální recyklace, zajistí budování dostupných koncových trhů pro materiálové využití komunálních odpadů a přispěje k vytváření nových pracovních míst. Projekt CEKVO do budoucna předpokládá vazby s projektem vybudování zařízení na energetické využití zbytkových komunálních odpadů (ZEVO), tzn. složek komunálního odpadu, které nebude možné recyklovat a vzhledem k jejich energetickému potenciálu ani skládkovat. Výstavba ZEVO je plánována na pozemcích Elektráren Opatovice (EOP) s uvažovaným uvedením do provozu nejdříve v roce 2028. Jelikož se projekt CEKVO zaměřuje na recykláty v separaci a projekt ZEVO na zbytkové materiály ve formě směsného komunálního odpadu, mohou se oba projekty vzájemně doplňovat a podporovat například spoluprací na dotřiďování jednotlivých materiálových toků, recyklací vhodných materiálů vytříděných ze směsného komunálního odpadu nebo energetickým využitím zbytkových materiálů ze separace.

Na projekty CEKVO podporující principy oběhového hospodářství a zlepšení nakládání s odpady navazuje také projekt vybudování sběrného dvora v Hradci Králové, jehož cílem je vyřešit problém nedostatečné kapacity svozu, sběru odpadu, třídících systémů a množství černých skládek v hustě obydlené části města. Dalším navazujícím projektem je vybudování separačního dvora s překládací stanicí v Chrudimi. Cílem projektu je především snížení produkce odpadů, zvýšení podílu tříděného odpadu a jeho následné zpracování.

Jednotlivé části integrovaného řešení v oblasti oběhového hospodářství a jejich vzájemné souvislosti ilustruje Obrázek 60, viz níže.

Obrázek 60 Integrované řešení „Oběhové hospodářství“

Zdroj: Vlastní zpracování

Tabulka 41 přehledně uvádí jednotlivé projektové záměry, které tvoří výše uvedené integrované řešení.

Tabulka 41 Integrované řešení v oblasti „Životní prostředí“ – Oběhové hospodářství

Název projektu	Zdroj financování	Rozvojová potřeba	Opatření
CEKVO – Sdílené zpracovatelské centrum	OP ŽP / ITI / vlastní zdroje žadatele	G.6.1	2.2.1
CEKVO – Třídící technologie – Separace	OP ŽP / ITI / vlastní zdroje žadatele	G.6.1	2.2.1
CEKVO – Třídící technologie – Textil	OP ŽP / ITI / vlastní zdroje žadatele	G.6.1	2.2.1
CEKVO – Inkubátor	OP TAK[151] / ITI / vlastní zdroje žadatele	A.1.3	4.1.1, 4.2.1
Separační dvůr Chrudim	OP ŽP / vlastní zdroje žadatele	G.6.2	2.2.1
Sběrný dvůr Hradec Králové	OP ŽP / vlastní zdroje žadatele	G.6.2	2.2.1
ZEVO – Zařízení pro energetické využití odpadu	ModFond (Heat) / vlastní zdroje žadatele	G.6.1	2.2.1

Zdroj: Vlastní zpracování

Adaptační opatření

Cílem integrovaného řešení je reagovat na jedno z prioritních témat Hradecko-pardubické aglomerace v oblasti životního prostředí, a to na klimatickou změnu projevující se tendencí ke zvyšování průměrné teploty oblasti a vysušování krajiny, což vede ke snížení zásob spodních vod a k stále častějšímu výskytu extrémních jevů – vln veder, či naopak povodní. K řešení dopadů změny klimatu mohou přispět aktivity v oblasti adaptačních opatření v krajině jako např. důraz na zvýšení retenční schopnosti krajiny formou přírodě blízké revitalizace vodních toků, zakládání rybníků a mokřadů, výstavba protipovodňových valů a poldrů, výsadby druhově vhodných, prostorově členitých, porostů v krajině – výsadba nových, ekologicky stabilních, ploch a ploch k plnění funkce lesa. V intravilánu jsou adaptační opatření cílena na obnovu a funkčnost prvků sídelní zeleně, uplatňování dostatečného množství kvalitně založených výsadeb dřevin, možné uplatnění vegetace na konstrukci (střešní vegetace) a na oblast cíleného hospodaření s dešťovou vodou ve vazbě na vegetační prvky v podobě opatření modro-zelené infrastruktury.

Adaptace měst a obcí na změnu klimatu představuje konkrétní realizovaná opatření, která napomáhají včasnému přizpůsobení se očekávaným změnám počasí, vlnám veder a dalším negativním dopadům klimatických změn na životní prostředí. Jedním z opatření, jak zmírnit projevy změny klimatu ve městech, je oblast hospodaření se srážkovou vodou tak, aby došlo k prevenci srážkového odtoku přímo v místě jeho vzniku (zejména volbou povrchů, zvýšením podílu vegetace, uplatněním vegetace na

[151] *Operační program Technologie a aplikace pro konkurenceschopnost*

konstrukci), dále využitím principů decentrálního odvodnění (dle důležitosti a možností podpora transpirace odvodem srážkové vody do povrchové vegetační vrstvy půdy, vsakování, retence) zintenzivněním jejího zadržování v místě dopadu, což zmírní nedostatek zásob spodní vody. Zároveň je cílem zamezení svodu dešťové vody do kanalizační sítě. Adaptační opatření ve městech zabraňující přehřívání a výskytu tepelných ostrovů pak zahrnují využití zelené infrastruktury jako například zeleň ve veřejných prostorech, zelené střechy, zelené fasády a stínící prvky. Hospodaření s dešťovou vodou je využíváno v projektech revitalizace Michalského parku v Chrudimi a Žižkových sadů v centru Hradce Králové ve formě výstavby funkčních vsakovacích systémů, odvodňovacích žlabů, zasakovacích objektů a obnovy původních fontán.

V rámci protipovodňových opatření se projekty v aglomeraci zabývají zejména výstavbou protipovodňových valů, poldrů a dalších staveb zvyšujících povodňovou ochranu. V hradecké části aglomerace jsou plánovány realizace protipovodňových opatření na Piletickém potoce a části povodí Bystřice. Povodí Piletického potoka má vysokou míru upravenosti celé hydrografické sítě a jsou zde připravována různá protipovodňová opatření v rámci revitalizace toku. V části povodí Bystřice (území obce Sovětice) je plánována výstavba protipovodňového valu chránící obec i její okolí před lokálními záplavami při rozsáhlých deštích. Do integrovaného řešení spadá také projekt Kluky, který má za cíl zvýšit retenční kapacitu vody na území města Hradce Králové. V pardubické části aglomerace spadají do integrovaného řešení projekty protipovodňových opatření na řece Chrudimce a dále na Ředickém a Podolském potoce. Piletický potok, Ředický potok, Podolský potok, Chrudimka a Bystřice zároveň patří mezi 10 prioritních oblastí vymezených v rámci analýzy adaptačních opatření v Hradecko-pardubické aglomeraci. V každé z těchto oblastí byl identifikován značný potenciál pro návrh a realizaci adaptačních opatření. Potřebnost realizace adaptačních opatření na Ředickém a Podolském potoce byla zároveň identifikována v Regionální strategii adaptačních opatření (ReSAO) Pardubického kraje z roku 2019.

Jednotlivé lokality, v nichž je předpokládána realizace adaptačních opatření, znázorňuje Obrázek 61.

Obrázek 61 Integrované řešení „Adaptační opatření“

Zdroj: Vlastní zpracování

Všechny výše popsané projekty, jež tvoří integrované řešení, zahrnuje Tabulka 42.

Tabulka 42 Integrované řešení v oblasti „Životní prostředí“ – Adaptační opatření

Název projektu	Zdroj financování	Rozvojová potřeba	Opatření
Ředický potok	OP ŽP / ITI	G.2.2, G.4.2, G.4.4	2.3.1
Podolský potok – Suchý poldr	OP ŽP / ITI	G.2.2, G.4.2	2.3.1
Suchý poldr a protipovodňové prvky Heřmanův Městec	OP ŽP / ITI/ vlastní zdroje žadatele	G.2.2, G.4.2	2.3.1
Piletický potok	OP ŽP / ITI	G.2.2, G.4.2, G.4.4	2.3.1
Chrudimka – Protipovodňová opatření u sídliště Stromovka	OP ŽP / ITI	G.4.2, G.4.4	2.3.1
Regenerace Michalského parku	IROP / ITI	G.2.1; G.2.3	2.4.1

Název projektu	Zdroj financování	Rozvojová potřeba	Opatření
Severní terasy a Žižkovy sady	OP ŽP / ITI	G.2.1, G.2.3	2.3.2, 2.4.1
Kluky	OP ŽP / ITI	G.2.2, G.4.2, G.4.4	2.3.1
Bystřice – Sovětice	OP ŽP / vlastní zdroje žadatele	G.2.2, G.4.2, G.4.4	2.3.1

Zdroj: Vlastní zpracování

Zelenomodré centrum Jaroměře

Integrované řešení je tvořeno jedním strategickým projektem typu 1 (tzv. unikátním projektem), který je jedinečný a nezastupitelný v území, což je v souladu s MP INRAP. Strategický projekt (integrované řešení) je situován v centru města Jaroměř, jednoho z největších měst Hradecko-pardubické aglomerace, jehož realizace bude mít významný dopad pro dotčené území celé severní části aglomerace zvýšením atraktivity města pro obyvatele, ale i pro návštěvníky (viz Obrázek 62).

IŘ je tvořeno projektem Zelenomodré centrum Jaroměře, jehož cílem je zkvalitnění veřejného prostoru nám. Československé armády v centru města Jaroměř v reakci na současné klimatické změny. Jedná se o revitalizaci náměstí v podobě ochlazení prostoru a jeho zatraktivnění včetně využívání srážkových vod, vodních prvků, zelených kontejnerů, rain garden systémů, použití speciální chladící dlažby, fotovoltaiky a dalších. Obnovou by měla projít i relaxační zóna Na Valech, která se nachází v blízkosti náměstí.

Realizace projektu je z pohledu aglomerace klíčová, odpovídá současnému celosvětovému trendu znovuobydlení a zatraktivnění center měst a svými parametry odpovídá charakteristice strategického projektu typu 1.

Obrázek 62 Zelenomodré centrum Jaroměře

Zdroj: Vlastní zpracování

Dále (viz Tabulka 43) jsou uvedeny možné zdroje financování projektu a vazby na rozvojové potřeby a opatření Strategie území Hradecko-pardubické aglomerace.

Tabulka 43 Integrované řešení v oblasti „Životní prostředí" – Zelenomodré centrum Jaroměře

Název projektu	Zdroj financování	Rozvojová potřeba	Opatření
Využití srážkových vod, ochlazení a oživení veřejného prostoru – Zelenomodré centrum Jaroměře	IROP / ITI	G.2.1, G.2.3	2.4.1

Zdroj: Vlastní zpracování

3.4.2.3 Sociální oblast

Podpora nezávislého života znevýhodněných osob v Hradecko-pardubické aglomeraci

Hradecko-pardubická aglomerace se v sociální oblasti, stejně jako jiné regiony, potýká se svými specifickými problémy. Zajištění stabilního prostředí, eliminace společenských problémů a vytvoření fungujícího systému sociálních a zdravotních služeb, včetně dostupného bydlení, jsou základním předpokladem pro rovnovážný rozvoj území jako celku. Kromě přímé podpory aktivit v sociální a zdravotní oblasti je nezbytné uvažovat také jejich propojení se systémem vzdělávání, trhem práce či

každodenním životem (např. podpora zajištění bezbariérovosti pro osoby se zdravotním postižením, motivace ke studiu či práce v těchto oborech).

Strategie ITI Hradecko-pardubické aglomerace pro období 2014–2020 se sociálními tématy nezabývala, protože potřeba podpory a nárůstu investic se projevila zejména v posledních letech. Svoji roli pochopitelně sehrávají obecné společenské trendy, jejichž rozvoj je v aglomeraci patrný (např. stěhování obyvatel z center aglomerace do středně velkých sídel, nárůst počtu obyvatel ve vysokém a vyšším věku, nedostatek dostupného bydlení či neodpovídající kapacity/absence některých typů sociálních zařízení), ale také společenské změny, které s sebou přinesla zejména pandemie COVID-19 (např. zranitelnost seniorů, růst zadlužení a energetická chudoba obyvatelstva apod.).[152] Se sociální oblastí je rovněž velmi úzce spjata oblast zdravotnictví, jež se potýká nejen s přetrvávající absencí finančních prostředků na investice do svého rozvoje, nedostatkem kvalifikovaného personálu, ale rovněž se špatnou provázaností s oblastí sociální péče, která je velmi žádoucí.

Integrované řešení vychází nejen z potřeb území, ale také ze zjištěné absorpční kapacity, a částečně navazuje na programové období 2014–2020, a to ve smyslu zohlednění projektů, které byly v aglomeraci zrealizovány z dotačních prostředků (zejména IROP, REACT-EU[153]) či vlastních zdrojů nositelů. V území byla identifikována primárně potřeba budování infrastruktury na podporu nezávislého života a zajištění bydlení pro tři klíčové skupiny obyvatelstva: osoby znevýhodněné k bydlení, osoby se zdravotním postižením[154] (podpora jejich nezávislého života) a seniory. Hlavní úsilí aglomerace proto bude směřovat k vytvoření potřebné infrastruktury a zabezpečení odpovídajících služeb pro tyto skupiny obyvatel.

Jádro integrovaného řešení spočívá primárně v realizaci projektů zaměřených na zajištění materiálně technického zázemí, tj. dostupnosti a kapacit zařízení v sociální oblasti. Jeho smyslem je podpora tří výše uvedených cílových skupin, a to formou projektů zaměřených na budování infrastruktury a pořízení vybavení pro zařízení sociálních služeb, pokračující deinstitucionalizaci sociálních služeb s cílem sociálního začleňování osob a vytváření dostatečných kapacit sociálních bytů pro osoby v bytové nouzi. Realizace těchto aktivit je úzce provázána v jeden komplexní celek ve formě konkrétních projektů[155], jež integrované řešení naplňují, a to zejména ve smyslu jejich přesahu a zajištění potřeb více, popř. všech uvažovaných cílových skupin. Podstatou projektů je zvýšení životního standardu ohrožených skupin obyvatelstva a zajištění odpovídajících služeb a podpory, a to jak prostřednictvím péče poskytované v pobytových zařízeních, tak formou ambulantních a terénních služeb umožňujících setrvání klientů v jejich přirozeném prostředí. Z uvedeného vyplývá, že aktivity nebudou směřovat pouze k vybudování materiálně technického zázemí, ale také k podpoře tzv. měkkých a investičních (doprovodných) projektů, jež vhodně doplňují infrastrukturní záměry (např. nákup vozidel pro zabezpečení sociálních služeb, projekty zaměřené na služby sociální prevence či aktivity center duševního zdraví). Kromě toho je plánována realizace doplňkových projektů za účelem stabilizace personální situace v sociálních službách, posilování nástrojů pro jejich řízení, procesů plánování či podpory rozvoje jejich kvality. Další aktivity pak budou zacíleny také na kultivaci okolí zařízení sociálních služeb, a to formou revitalizace veřejných prostranství a parterů v jejich bezprostřední blízkosti.

---

[152] V případě pardubické části aglomerace, zejména pak města Pardubice, se jako závažný budoucí problém jeví nárůst počtu cizinců, jež se díky nabídce práce neustále zvyšuje. Tato problematika se nebude dotýkat jen sociální oblasti, ale rovněž např. oblastí školství či zdravotnictví.

[153] Jedná se o investiční nástroj, který se po revizi programového dokumentu IROP v květnu 2021 stal jeho součástí, a to na pomoc s bojem proti COVID-19 a zvýšení odolnosti proti podobným hrozbám.

[154] Ve smyslu osob s tělesným, mentálním i kombinovaným postižením, s duševní nemocí.

[155] Viz Tabulka 44 s přehledem projektů uvažovaných do integrovaného řešení níže.

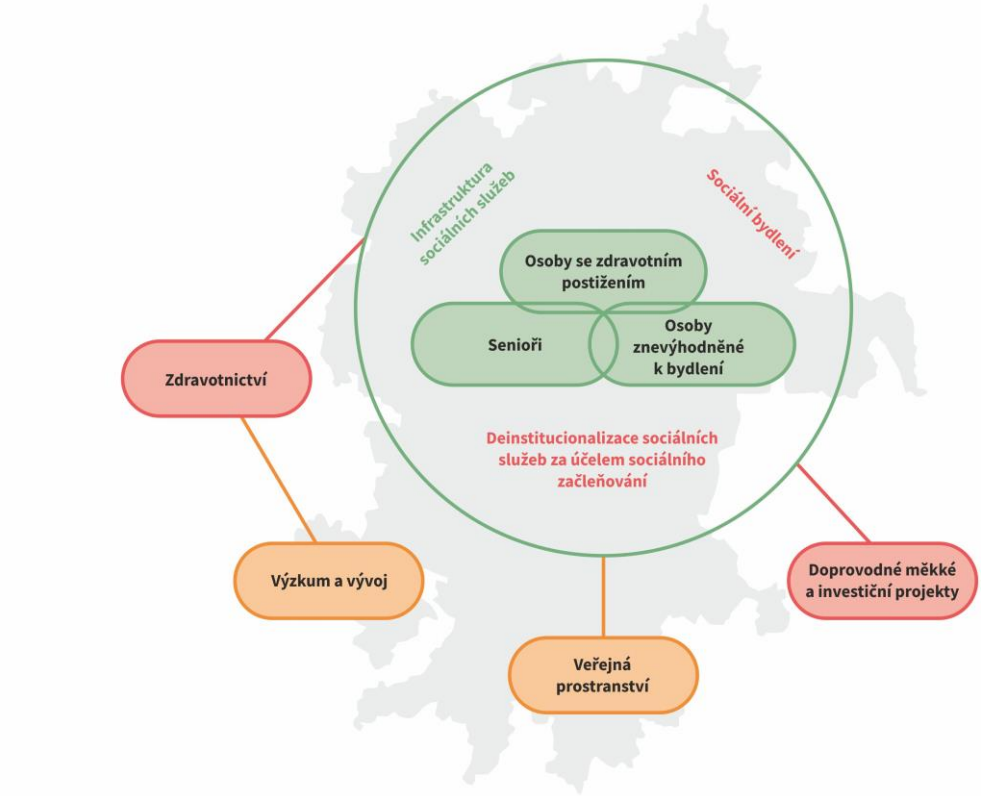
Nedílnou součástí integrovaného řešení je provazba sociální oblasti se zdravotnictvím, jež spolu bezprostředně souvisí. Cílem integrovaného řešení v této části je prohloubení jejich vzájemné návaznosti, která byla identifikována jako jeden z rozvojových problémů aglomerace. V současnosti ve zdravotnických zařízeních (např. nemocnice, LDN) fungují pozice sociálních pracovníků, kteří komunikují s garantem sociálních služeb (sociální odbory, případně poskytovatelé sociálních služeb), a to ve formě sdílení informací o potřebě sociální služby či jiné podpory pro hospitalizované klienty (např. formou zajištění bydlení/ubytování po propuštění ze zdravotnického zařízení a následné doplnění péče o terénní či ambulantní službu nebo umístění do zařízení sociální péče či poskytování péče přímo v konkrétním sociálním zařízení – např. domovy pro seniory, zařízení pro osoby se zdravotním postižením apod.). Opačným směrem funguje také podpora klientů prostřednictvím terénních sociálních pracovníků v rámci pomoci při zajišťování zdravotní péče (např. doprovod k lékaři, dodržování léčebného režimu apod.). Ambicí aglomerace je podporovat realizaci dalších aktivit, které povedou k posílení spolupráce sociální oblasti se zdravotnictvím a k odstranění výše uvedené rozvojové potřeby v území. Existující spolupráce je podpořena a posilována také formou stabilního a fungujícího systému zdravotnictví, jež spadá do gesce krajů. V programovém období 2014–2020 byly vynaloženy nemalé prostředky na investice do materiálního zázemí a přístrojového vybavení (např. výstavba urgentního příjmu a nové psychiatrie v Pardubicích, modernizace laboratoří, obnova přístrojů či zvýšení návazné péče ve FN HK apod.)[156] a další projekty jsou připravovány. Současně jsou plánovány významné investice do projektů na pomezí zdravotní a sociální péče (např. projekt Lůžkový hospic pro Hradecko), jež napomohou dalšímu prohloubení provazby mezi oběma oblastmi.

Cílené investice do sociální i zdravotní oblasti a zejména podpora vzájemné spolupráce mezi nimi pomohou vytvoření stabilního sociálního systému nabízejícího dostatečné služby a kapacity zařízení, a to včetně přímé návaznosti na zdravotnictví, jež budou mít pozitivní dopad na celé území Hradecko-pardubické aglomerace a kvalitu života jejích obyvatel. Neméně důležitá je provazba s aktivitami vysokých škol a výzkumných organizací (viz integrované řešení v oblasti VaV), a to nejen ve formě motivace ke studiu a práci v oboru, ale také realizace společných vědeckých projektů.

Grafické zobrazení vazeb mezi sociální oblastí, zdravotnictvím, VaV a veřejnými prostranstvími je uvedeno níže, viz Obrázek 63.

[156] *Detailní seznam projektů realizovaných z prostředků IROP 2014–2020/REACT-EU je dostupný na: https://irop.mmr.cz/cs/prehledy-a-publikace/prehledy-vyzev-a-projektu*

Obrázek 63 Integrované řešení „Podpora nezávislého života znevýhodněných osob v Hradecko-pardubické aglomeraci“

Zdroj: Vlastní zpracování

Tabulka 44 přehledně uvádí, které projekty byly při tvorbě integrovaného řešení ze všech výše uvedených oblastí uvažovány.

Tabulka 44 Integrované řešení „Podpora nezávislého života znevýhodněných osob v Hradecko-pardubické aglomeraci“

Název projektu	Zdroj financování	Rozvojová potřeba	Opatření
Domov pro osoby se zdravotním postižením – komunitní forma Třebechovice pod Orebem	v realizaci / zrealizováno	-	-
Vozidla pro zabezpečení sociálních služeb (Oblastní charita Hradec Králové)	v realizaci / zrealizováno	-	-
Rozvoj dostupnosti pobytových služeb pro osoby s postižením v lokalitě Hradec Králové	v realizaci / zrealizováno	-	-
Zefektivnění poskytování terénních služeb rodinám s dětmi s PAS, Pk a SI na území Pardubického kraje	v realizaci / zrealizováno	-	-
Nákup nových vozidel pro příspěvkové organizace Pardubického kraje v oblasti sociálních věcí	v realizaci / zrealizováno	-	-
Nákup vozového parku (elektromobilů) pro Sociální služby města Pardubic	v realizaci / zrealizováno	-	-

Pořízení nízkoemisních vozidel pro Oblastní charitu Pardubice	v realizaci / zrealizováno	-	-
Projekt chráněného bydlení Les Chalupes z.ú.	IROP / NPO	-	-
Sociální centrum Kosatec II (Pardubice)	v realizaci / zrealizováno	-	-
Odlehčovací služba – Honkova ulice (Hradec Králové)	v realizaci / zrealizováno	-	-
Chráněné bydlení Jungmannova 1437 (Hradec Králové)	v realizaci / zrealizováno	-	-
Centrum denních služeb pro osoby s poruchou autistického spektra (Hradec Králové)	v realizaci / zrealizováno	-	-
Centrum sociálních služeb Bělehradská 389 (Pardubice)	IROP / ITI	D.3.4, D.3.5	3.1.1, 3.1.3
Denní stacionář pro OZP Hradec Králové	IROP / ITI	D.3.4, D.3.5	3.1.1, 3.1.3
Vybudování komunitního DOZP v Jaroměři	IROP	D.3.4, D.3.5	3.1.1, 3.1.3
Vybudování komunitního DOZP 2 v Hradci Králové	IROP	D.3.4, D.3.5	3.1.1, 3.1.3
Transformace DPK Ráby	IROP	D.3.4, D.3.5	3.1.1, 3.1.3
Sociální rehabilitace Hradec Králové (ul. Prokopa Holého)	IROP / ITI	D.3.4, D.3.5	3.1.1, 3.1.3
Modernizace prostor pro sociální služby při VOŠ, SŠ, ZŠ a MŠ Štefánikova	IROP / ITI	D.3.4, D.3.5	3.1.1, 3.1.3
Zajištění zázemí pro sociální služby CEDR Pardubice o.p.s.	IROP / ITI	D.3.4, D.3.5	3.1.1, 3.1.3
Podpora dostupnosti sociálních služeb v Pardubickém kraji	OPZ+, projekt přímého přidělení realizovaný Pardubickým krajem	D.3.7, D.3.8	3.1.2, 3.2.2
Posílení zázemí ambulantních a terénních služeb pro seniory a zdravotně postižené (Královéhradecký kraj)	NPO, REACT-EU, IROP, zdroje Královéhradeckého kraje	D.3.4, D.3.5	3.1.1, 3.1.3
Žijeme v komunitě fáze 2 (Královéhradecký kraj)	OPZ+, projekt přímého přidělení realizovaný Královéhradeckým krajem	D.3.5, D.3.8	3.1.2, 3.1.3
Žijeme v komunitě fáze 3 (Královéhradecký kraj)	OPZ+, projekt přímého přidělení realizovaný Královéhradeckým krajem	D.3.5, D.3.8	3.1.2, 3.1.3
Služby sociální prevence v Královéhradeckém kraji VII a následující	OPZ+, projekt přímého přidělení realizovaný Královéhradeckým krajem	D.2.3	3.2.2

Rozvoj regionálního partnerství v Královéhradeckém kraji III a následující	OPZ+, projekt přímého přidělení realizovaný Královéhradeckým krajem	D.3.5, D.3.8	3.1.2, 3.1.3
Rozvoj kompetencí sociálních služeb v KHK	OPZ+, projekt přímého přidělení realizovaný Královéhradeckým krajem	D.3.5, D.3.8	3.1.2, 3.1.3
Podpora procesů reformy péče o duševní zdraví (Královéhradecký kraj)	OPZ+, projekt přímého přidělení realizovaný Královéhradeckým krajem	D.3.5, D.3.8	3.1.2, 3.1.3
Areál Koželužna Hradec Králové (Kukleny) – Park III, Harmonie III, Parter	jiný dotační titul / vlastní zdroje žadatele	D.2.2, D.2.3, D.3.4, D.3.5, G.2.1, G.2.3, G.4.3	2.3.2, 2.4.1, 3.1.1, 3.1.3, 3.2.1, 3.2.2
Harmonie I, II (Hradec Králové)	jiný dotační titul / vlastní zdroje žadatele	D.2.2, D.2.3	3.2.1, 3.2.2
Zvýšení kapacity a rekonstrukce denního stacionáře v Městském parku čp. 828 (Chrudim)	jiný dotační titul / vlastní zdroje žadatele	D.3.4, D.3.5	3.1.1, 3.1.3
Dům komunitních a terénních služeb v regionu Chrudimsko (Chrudim)	jiný dotační titul / vlastní zdroje žadatele	D.3.4, D.3.5	3.1.1, 3.1.3
Komunitní pobytové služby pro seniory Přelouč	NPO / jiný dotační titul / vlastní zdroje žadatele	D.3.4, D.3.5	3.1.1, 3.1.3
Výstavba nízkokapacitního zařízení pro odlehčovací a rezidenční sociální služby v Třebechovicích pod Orebem	NPO / jiný dotační titul / vlastní zdroje žadatele	D.3.4, D.3.5	3.1.1, 3.1.3
Domov důchodců Na Biřičce Hradec Králové	jiný dotační titul / vlastní zdroje žadatele	D.3.4	3.1.1
Chráněné bydlení – Domov důchodců Černožice	jiný dotační titul / vlastní zdroje žadatele	D.3.4, D.3.5	3.1.1, 3.1.3
Domov pro seniory Pardubice	NPO	D.3.4	3.1.1
Nákup osobních vozidel pro pečovatelské služby a osobní asistenci (Královéhradecký kraj)	NPO, REACT-EU, IROP, zdroje Královéhradeckého kraje	D.3.4	3.1.1
Výstavba pobytových služeb pro seniory v Jaroměři	jiný dotační titul / vlastní zdroje žadatele	D.3.4, D.3.5	3.1.1, 3.1.3
Zařízení pro seniory (Lázně Bohdaneč)	IROP / ITI	D.3.4	3.1.1

Rekonstrukce bytů města pro účely sociálního/dostupného bydlení (Hradec Králové)	v realizaci / zrealizováno	-	-
Sociální bydlení v Heřmanově Městci – bytový dům č. p. 244	v realizaci / zrealizováno	-	-
Domov svatého Josefa (Valy u Přelouče)	NPO / jiný dotační titul / vlastní zdroje žadatele	D.3.6	3.1.1
Azylový dům pro muže s noclehárnami pro muže a ženy (Pardubice)	IROP	D.3.5, D.3.6	3.1.1, 3.1.2
Revitalizace bytových domů Husova 1116–1119 (Pardubice)	jiný dotační titul / vlastní zdroje žadatele	D.2.2, D.2.3	3.2.1, 3.2.2
Zvýšení kapacit sociální bytů v Pardubicích	jiný dotační titul / vlastní zdroje žadatele	D.2.2, D.2.3	3.2.1, 3.2.2
Rekonstrukce a nástavba domu se sociálními byty čp. 433, Přelouč	jiný dotační titul / vlastní zdroje žadatele	D.2.2, D.2.3	3.2.1, 3.2.2
Vybudování polyfunkčního domu se sociálními byty v Chrudimi	jiný dotační titul / vlastní zdroje žadatele	D.2.2, D.2.3	3.2.1, 3.2.2
Vybudování sociálních bytů v lokalitě U Stadionu v Chrudimi	jiný dotační titul / vlastní zdroje žadatele	D.2.2, D.2.3	3.2.1, 3.2.2
Rekonstrukce č.p. 1114, ul. Tovární, Chrudim, vč. přístavby a nástavby objektu pro sociálně potřebné	IROP / ITI	D.3.4, D.3.5	3.1.1, 3.1.3
Komunitní bydlení pro seniory Bukovka	jiný dotační titul / vlastní zdroje žadatele	D.3.4	3.1.1
Lůžkový hospic pro Hradecko	IROP / jiný dotační titul	D.3.4	3.3.1, 3.3.3
Zázemí pro domácí hospic a pečovatelskou službu (Dražkovice)	IROP / jiný dotační titul	D.3.4	3.3.1, 3.3.3
Rozvoj služeb duševního zdraví v Pardubickém kraji	OPZ+, projekt přímého přidělení realizovaný Pardubickým krajem	D.3.5, D.3.8	3.1.2, 3.1.3
DUF Přelouč – veřejně přístupný areál	IROP / ITI	G.2.3	2.4.1
PERSONMED – Centrum rozvoje personalizované medicíny u věkem podmíněných onemocnění (FN HK)	v realizaci / zrealizováno	-	-
Posilování mezioborové spolupráce ve výzkumu nanomateriálů a při studiu jejich účinků na živé organismy – NANOBIO (UPa FChT[157])	v realizaci / zrealizováno	-	-

[157] *Fakulta chemicko-technologická*

Předaplikační výzkum inovativních léčiv a medicínských technologií – InoMed (FaF UK)	v realizaci / zrealizováno	-	-
IT4Neuro(degeneration) (UHK)	v realizaci / zrealizováno	-	-
Biomedicínské indikátory pro personalizovanou medicínu – BIPOLE (FN HK)	OP JAK / ITI	A.1.2	4.2.3
Předaplikační výzkum léčiv pro onkologická onemocnění a pro prevenci a léčbu jimi navozených závažných komplikací – OncoPharm+ (FaF UK)	OP JAK / ITI	A.1.2	4.2.3
Inovativní materiály vhodné pro zdravotnictví (UPa – FChT)	OP JAK / ITI	A.1.2	4.2.3

Zdroj: Vlastní zpracování

3.4.2.4 VaVaI a podnikání

Řada připravovaných projektových záměrů v oblasti VaVaI naváže na projekty realizované nejen prostřednictvím ITI Hradecko-pardubické aglomerace v programovém období 2014–2020.

Spolupráce výzkumných organizací a aplikační sféry

Díky nástroji ITI byla zejména s finanční podporou z Operačního programu Výzkum, vývoj a vzdělávání (OP VVV) zahájena nová a zintenzivněna již existující spolupráce jak mezi výzkumnými organizace navzájem, tak i mezi nimi a aplikační sférou. V programovém období 2021–2027 bude podpora prostřednictvím OP JAK směřovat do navázání nových a prohloubení stávajících partnerství výzkumných organizací a firem s cílem zejména posílit aplikovatelnost výsledků VaVaI v praxi.

FChT UPa cílí ve všech svých výzkumných projektech ITI, jak realizovaných, tak připravovaných, na nanomateriály s různými užitnými vlastnostmi uplatnitelnými v širokém spektru oborů. Projekt NANOMAT, realizovaný v programovém období 2014+, se zabývá vývojem aktivních a pasivních inovativních materiálů připravených pro praktickou aplikaci (vysoce citlivá nová čidla na bázi polymerních nanokomopozitů, nové materiály s nízkou hustotou na bázi polymerních nanokompozitních materiálů). Vyvinuté materiály najdou díky svým výjimečným vlastnostem využití nejen v kosmickém průmyslu, ale i v jiných průmyslových oblastech (např. automobilový, letecký, obranný průmysl, zdravotnictví). Dílčí výstupy projetu mají přesah do aktivit realizovaných společností Toseda s.r.o. v rámci projektů financovaných z OP PIK (Pokročilé materiály pro aplikace v kosmickém průmyslu I a II). V dalším realizovaném projektu, NANOBIO, je podpořena spolupráce vzdělávacích a výzkumných institucí v aglomeraci se zástupci aplikační sféry. Vytvořen je tým odborníků komplementárních vědeckých oborů a vybudována moderní infrastruktura pro vývoj a charakterizaci nových nanomateriálů, jejich povrchovou modifikaci a biofunkcionalizaci a testování vlivu nanomateriálů na lidský organismus. Výzkum je zaměřen na tzv. aktivní nanostruktury (cílená léčiva, tkáňové systémy, implantáty), jejichž vlastnosti se během užívání mění. Na projekt NANOMAT částečně navazuje připravovaný záměr Inovativní materiály vhodné pro aplikace s přidanou hodnotou, a to v oblasti výzkumu nanokompozitních polymerů. Projektový záměr je dále zaměřen na syntézu a charakterizaci organických materiálů pro optoelektroniku a fotokatalýzu, vývoj inovativních materiálů na bázi polymerních a oligomerních produktů a katalyzátorů jejich přípravy a výroby s hlavním cílením na biokompatibilní a bioodbouratelné produkty a výrobky s vyšší přidanou hodnotou, vývoj optoelektronických vlastností sofistikovaných molekulárních systémů a vývoj katalyticky řízených transformací organické chemie. Výzkum polymerních materiálů pak bude vhodně doplněn o jejich využití pro nátěrové hmoty a lepidla. V dalším připravovaném výzkumném záměru, Inovativní

materiály vhodné pro zdravotnictví, část řešitelského týmu navazuje na aktuálně řešené projekty NANOMAT a NANOBIO, a to v oblasti vývoje materiálů se skvělými vlastnostmi pro uplatnění v lidských a jiných organismech (např. kostní a zubní náhrady a nanoroboti pro doručování léčiv) a testování biokompatibility polymerních a organických materiálů. Dále záměr cílí na vývoj nových vláken na bázi nových polysacharidů s biologickými vlastnostmi (zejména na kryty ran na bázi kyseliny hyaluronové) a výzkum odstranění organických sloučenin z odpadních vod, což je problematika neodmyslitelně spojená s dalšími řešenými tématy v projektu. Ve všech zmíněných projektech je a dále bude rozvíjena spolupráce s akademickou (LF UK) i aplikační sférou (např. Toseda s.r.o., COC s.r.o., Synpo a.s., PARDAM a.s.). Do projektů je dále aktivně zapojena i FN HK. Fakulta dále v návaznosti na projekt financovaný prostřednictvím ITI z OP PIK akciové společnosti Elceram s názvem Laboratoř pro VaV slinování pokročilé keramiky z nitridu hliníku v ochranné atmosféře plánuje spolupráci zaměřenou na hodnocení povrchu vypálených substrátů z hlediska nanášení vrstev pro pasivní sítě výkonových obvodů.

FaF UK v Hradci Králové v realizovaném projektu podpořeném z ITI s názvem InoMed cílí na předaplikační výzkum inovativních léčiv a medicínských technologií v oblastech s výrazným celospolečenským dopadem (protinádorová léčiva, prevence negativního dopadu protinádorové léčby na kardiovaskulární systém, léčiva pro metabolické onemocnění jater a rozvoj včetně praktického uplatňování poznatků klinické farmacie v geriatrii). Projekt posiluje spolupráci mezi FaF, LF UK a FN HK. Jedním z významných pozitivních dopadů projektu je navázání spolupráce či posílení výměny informací s aplikační sférou (např. Edukafarm s.r.o, Merck). V připravovaném projektovém záměru OncoPharm+ FaF UK se svými partnery naváže na vybraná témata řešená v projektu InoMed, což je výzkum léčiv pro onkologická onemocnění a pro prevenci a léčbu jimi navozených závažných komplikací.

FN HK se v realizovaném projektu PERSONMED spolufinancovaném z ITI specializuje zejména na těhotné ženy se závažnými komplikacemi v těhotenství. Hlavním zaměřením projektu je individualizace diagnosticko-terapeutického přístupu u předčasného porodu, druhým je pak roztroušená skleróza, nejčastější neurologické onemocnění komplikující těhotenství. Na projektu dále spolupracují odborníci z LF UK a PřF UHK. V chystaném projektu BIPOLE se výzkum FN HK a potenciálních partnerů (např. LF a FaF UK, UHK, UPa, Bioinova a.s., Deeplab s.r.o, Pro-Charitu s.r.o.) zaměřuje na dva významné póly lidského života, jeho počátek a stáří. Počátek lidského života významně formuje lidské zdraví do dalších životních etap. Pro oba póly je charakteristické, že jsou spojeny se specifickými zdravotními a socioekonomickými jevy, které mají dopad na další zdravý vývoj dětí, resp. kvalitu života v seniu. Perinatologická oblast projektu je zaměřena na komplikace nitroděložního vývoje plodu, jejich včasnou diagnostiku a potenciální léčbu a moderní diagnosticko-terapeutické postupy k zvládnutí těchto komplikací a poruch z nich vyplývajících, jakož i na monitoring a charakterizaci vlivů vnitřního a vnějšího prostředí v této oblasti. Součástí výzkumu je optimalizace péče o matku i plod a novorozence u komplikovaně probíhajícího těhotenství a časného postnatálního období. Oblast senia je zaměřena především na kvalitu života seniorů, tj. problematiku chorob spojených se stářím včetně sledování biomarkerů těchto poruch. Součástí výzkumu bude vývoj vhodných potravních doplňků a léčivých přípravků pro zdravou výživu seniorů. Připravovaný projekt částečně navazuje na realizovaný v oblasti perinatologie.

FEI UPa v realizovaném, z ITI podpořeném, projektu PosiTrans v aplikačně orientovaném výzkumu lokačních, detekčních a simulačních systémů pro dopravní a přepravní procesy s důrazem na bezpečnou a spolehlivou lokalizaci dopravních prostředků a elementů přepravovaných po dopravní infrastruktuře posiluje a rozvíjí mezisektorovou a mezioborovou spolupráci v Hradecko-pardubické aglomeraci. V rámci projektu jsou uzavřena partnerství s 6 subjekty aplikační sféry (ERA a.s., RETIA, a.s., Radom s.r.o., ČD-Informační systémy a.s., Mikroelektronika spol. s.r.o., OLTIS Group a.s) a dalšími

spolupracujícími organizacemi jsou mj. SŽ a ELDIS Pardubice, s.r.o. či K2 Machine s.r.o. Pro programové období 2021–2027 FEI se svými partnery v aglomeraci z univerzitní (FIM[158] UHK) i aplikační sféry (mj. RETIA, a.s., ELDIS Pardubice, s.r.o.) připravují navazující projekt zaměřený na výzkum a experimentální vývoj v oborech elektronických přenosových, rádiových a radarových systémů, informačních systémů a technologií využívaných pro řízení a zajištění bezpečnosti rozsáhlých infrastruktur. Nosnou aktivitou projektu bude dlouhodobé řešení společného výzkumného záměru v oblastech nových metod detekce, identifikace, klasifikace a sledování objektů různých velikostí, tvarů a rychlostí pohybu.

UHK (FIM a PřF) se v realizovaném projektu IT4Neuro(degeneration) zaměřuje na špičkový předaplikační výzkum v oblasti medicínských aplikací, navrhování a testování nových látek v rámci preklinického vývoje nových léčiv, socio-ekonomické analýzy v oblasti neurodegenerace a praktické dopady zavádění nových léčiv a diagnostických postupů využívající vysokoúčinné ICT k vyhodnocování moderních zobrazovacích metod. Na výzkumných aktivitách se v projektu dále aktivně podílí FN HK a FChT UPa.

V chystaném projektovém záměru FF UHK s názvem Centrum podpory a rozvoje Digital humanities a SMART technologie je cílem nastavení a rozvoj mezisektorové spolupráce s aplikační sférou prostřednictvím společně realizovaného výzkumu v oblasti využití IT aplikací a SMART technologií. Aktivity budou zaměřeny zejména na výzkum a vývoj IT aplikací pro interaktivní zpřístupnění, zpracování a využití sbírek a fondů paměťových institucí, jakož i pro rekonstrukci zaniklých historických lokalit, objektů a artefaktů a jejich zpřístupňování široké veřejnosti prostřednictvím virtuální nebo rozšířené reality. Přínosem projektu je výzkum IT možností pro následné využití v praxi co největšího spektra uživatelů (zejména pro využití kulturními a paměťovými institucemi – muzea, galerie, archivy, knihovny, instituce památkové péče aj.). Výstupy projektu budou uplatnitelné i v návaznosti na řadu projektů realizovaných prostřednictvím ITI v programovém období 2014–2020 v oblasti kultury a památek.

UHK byla dále jako partner s finanční účastí zapojena do projektu společnosti RETIA, jehož náplní byl vývoj prototypu zařízení s nově vyvinutým radarovým systémem pro detekci pozemních a LSS (Low Slow Small) vzdušných cílů. V tomto projektu podpořeném v ITI z OP PIK odborníci z katedry kybernetiky PřF realizovali výzkum algoritmů fúze dat z technologicky rozdílných čidel a výzkum algoritmů řízení datového toku v síti a optimálního využití přenosových prostředků. Na výsledky dosažené v tomto projektu navázaly řešitelské týmy UHK a RETIA další spoluprací. A to projektem s názvem Výzkum a vývoj komplexního antidronového systému, podpořeného z programu OP PIK, s termínem ukončení realizace do konce roku 2022. Projekt je opět realizován ve formě účinné spolupráce UHK a RETIA v konsorciu doplněném o UO v Brně.

Tabulka 45 uvádí soupis výzkumných projektů realizovaných s finanční podporou z OP VVV a připravovaných projektových záměrů cílených do OP JAK, které jsou součástí integrovaného řešení „Spolupráce výzkumných organizací a aplikační sféry“. V prvním sloupci jsou kromě názvu projektu uvedeny instituce, které na něm spolupracují či v případě záměrů pro období 2021–2027 jsou již zapojené do příprav či zvažované pro možnou spolupráci.

[158] *FIM UHK*

Tabulka 45 Integrované řešení v oblasti „VaVaI a podnikání“ – Spolupráce VO a aplikační sféry

Název projektu/spolupráce	Zdroj financování	Rozvojová potřeba	Opatření
PERSONMED – Centrum rozvoje personalizované medicíny u věkem podmíněných onemocnění (FN HK) Spolupráce: LF UK, PřF UHK	v realizaci / zrealizováno	-	-
Senzory s vysokou citlivostí a materiály s nízkou hustotou na bázi polymerních nanokompozitů – NANOMAT (FChT UPa) Spolupráce: Toseda s.r.o.	v realizaci / zrealizováno	-	-
Posilování mezioborové spolupráce ve výzkumu nanomateriálů a při studiu jejich účinků na živé organismy – NANOBIO (FChT UPa) Spolupráce: FN HK, LF UK	v realizaci / zrealizováno	-	-
Předaplikační výzkum inovativních léčiv a medicínských technologií – InoMed (FaF UK) Spolupráce: FN HK, LF UK	v realizaci / zrealizováno	-	-
IT4Neuro(degeneration) (UHK) Spolupráce: FN HK, FChT UPa	v realizaci / zrealizováno	-	-
Spolupráce Univerzity Pardubice a aplikační sféry v aplikačně orientovaném výzkumu lokačních, detekčních a simulačních systémů pro dopravní a přepravní procesy – PosiTrans (FEI UPa) Spolupráce: ERA a.s., RETIA, a.s, Radom s.r.o., Mikroelektronika s.r.o., ČD IS a.s., OLTIS Group a.s.	v realizaci / zrealizováno	-	-
Biomedicínské indikátory pro personalizovanou medicínu – BIPOLE (FN HK) Spolupráce: LF UK, FaF UK, UHK, UPa, Bioinova a.s., Deeplab s.r.o, Pro-Charitu s.r.o	OP JAK / ITI	A.1.2	4.2.3
Předaplikační výzkum léčiv pro onkologická onemocnění a pro prevenci a léčbu jimi navozených závažných komplikací – OncoPharm+ (FaF UK) Spolupráce: FN HK, LF UK	OP JAK / ITI	A.1.2	4.2.3
Centrum podpory a rozvoje Digital humanities a SMART technologies (UHK) Spolupráce: instituce zabývající se IT a 3D, kulturní a paměťové instituce	OP JAK / ITI	A.1.2	4.2.3
Mezisektorová a mezioborová spolupráce ve výzkumu a vývoji komunikačních, informačních a detekčních technologií pro řídicí a zabezpečovací systémy (FEI UPa) Spolupráce: FIM UHK, RETIA, ELDIS	OP JAK / ITI	A.1.2	4.2.3
Inovativní materiály vhodné pro zdravotnictví (FChT UPa) Spolupráce: Contipro, a.s., PARDAM, a.s., VUOS, a.s.	OP JAK / ITI	A.1.2	4.2.3

Název projektu/spolupráce	Zdroj financování	Rozvojová potřeba	Opatření
Inovativní materiály vhodné pro aplikace s vysokou přidanou hodnotou (FChT UPa) Spolupráce: Synpo, a.s., VUOS, a.s., TOSEDA s.r.o., COC s.r.o., Gabriel-chemie Bohemia s.r.o.	OP JAK / ITI	A.1.2	4.2.3

Zdroj: Vlastní zpracování

Sdílená infrastruktura a inovace v podnikání

V programovém období 2014–2020 byly v rámci ITI Hradecko-pardubické aglomerace prostřednictvím OP PIK zrealizovány mj. projekty, ve kterých byl kladen důraz zejména na spolupráci – na zvyšování kapacit pro výzkum a vývoj, rozvoj a propojování výzkumné a aplikační základny aglomerace a podporu především komplementárních služeb vlastníků/provozovatelů podpůrné a sdílené inovační infrastruktury. V navazujícím programovém období bude podpora v aglomeraci do těchto oblastí díky OP TAK směřovat nadále.

Královéhradecký kraj plánuje založení a výstavbu Královéhradeckého inovačního centra zajišťujícího komplexní portfolio systémové podpory aktivit VaVaI v území primárně zaměřených na obor biomedicíny (podpora aktérů v území, inovací, vědy a výzkumu především v královéhradecké části aglomerace, expertní poradenství, vzdělávání, DigiHUB, networking, marketing VaVaI atd.). V projektu se počítá s navázáním a rozvojem spolupráce s celou řadou institucí.

V území aglomerace jsou dvě organizace poskytující podpůrné služby a sdílenou infrastrukturu, mezi jejichž hlavní realizované aktivity patří rozvoj a podpora regionální podnikatelského prostředí. V pardubické části aglomerace působí pardubický podnikatelský inkubátor (P-PINK) a v královéhradecké Technologické centrum Hradec Králové (TC HK). Obě organizace spolupracují s širokým okruhem partnerů z oblasti VaVaI, se zástupci veřejné správy a spolupráce je rozvíjena i mezi P-PINK a TC HK. V programovém období 2014+ P-PINK v OP PIK prostřednictvím nástroje ITI získal dotaci na revitalizaci objektu v Pardubicích, kam bude v budoucnu (2023) přesunut provoz inkubátoru ze současných prostor. Nově vzniklé prostory nabídnou klientům P-PINK zázemí v podobě modulárních kanceláří (dle potřeb růstu startupů), jednacích místností, konferenčního sálu, coworkingové kanceláře, relaxační zóny a v neposlední řadě také prototypové dílny. Realizace projektu mj. umožní kvalitněji řídit programy inkubace a akcelerace, které budou zahrnovat podpůrné služby na pomoc začínajícím podnikatelům. Pro programové období 2021+ P-PINK připravuje projekt s aktivitami cílenými zejména do pardubické části aglomerace rozvíjejícími inkubační a akcelerační služby na podporu začínajícího, malého a středního podnikání. P-PINK plánuje vybudování dalších prostor potřebných pro kvalitativní a kvantitativní rozšíření nabízených služeb včetně pořízení potřebného moderního vybavení. Záměrem je vybudovat prostor s celkovou plochou 4–5 000 m^2 určený pro provoz inovační infrastruktury. Tento prostor bude sloužit i pro další veřejné organizace podporující podnikání (např. regionální kancelář CzechInvest) s cílem poskytnout co nejvíce služeb podnikatelům na jednom místě. Ve spolupráci s TC HK dále P-PINK chystá společný projekt cílený na podporu pre-inkubačních aktivit v obou částech Hradecko-pardubické aglomerace. TC HK v připravovaných záměrech plánuje navázat na aktivity podpořené z OP PIK v projektu poskytování expertních služeb pro MSP, tyto služby dále rozvíjet do dalších oblastí (digitalizace a průmyslová automatizace) a dále rozšiřovat technologické zázemí pro MSP na bázi poskytovaných sdílených služeb.

Akciová společnost CSG AEROSPACE připravuje vybudování moderního centra pro výzkum a vývoj zaměřený na letecký průmysl (R&D CENTRUM Pardubice). Mezi hlavní činnosti centra bude patřit lokalizace VaV činností a rozvoj dlouhodobých VaV cílů, sdílení know how, vzájemná komunikace,

společné projekty, spolupráce s VŠ/VO a s inovativními MSP, strategická spolupráce s mezinárodními technologickými partnery, dlouhodobá výchova top R&D pracovníků.

Společnost Eko Faktor s.r.o. připravuje a činí nezbytné kroky k vybudování nového Centra pro komplexní využití odpadu (CEKVO), které bude sloužit městu Pardubice a okolním obcím. CEKVO se zaměřuje na zpracování tzv. separace – recyklovatelných materiálů z „barevných kontejnerů". Součástí centra by měl být i technologický inkubátor zaměřený především na výzkum a vývoj v kategoriích odpady, voda a půda s cílem podpořit vývoj nových výrobních zařízení, podporu při uvedení produktů na trh, podporu při expanzi na zahraniční trhy apod. CEKVO by mělo být prvním regionálním zpracovatelským centrem cirkulární ekonomiky v ČR, které výrazně zvýší míru lokální recyklace, přispěje k vytváření nových pracovních míst a zajistí budování dostupných koncových trhů pro materiálové využití komunálních odpadů.

Výše zmíněné instituce cílí ve svých záměrech zejména na novou výstavbu a rozšíření sdílené infrastruktury, pořízení nových technologií a poskytování expertních poradenských služeb orientovaných do oblasti VaVaI a k vytváření podmínek pro dynamický rozvoj činnosti inovačních firem, pro zabezpečení transferu technologií a výchovu k inovačnímu podnikání. Infrastrukturu, technologie a služby využijí zejména začínající podnikatelé, výzkumné organizace, univerzity, zástupci inovativních MSP a aplikační sféry.

Významné projekty podnikového VaV v aplikačních odvětvích na bázi spolupráce s univerzitami v aglomeraci s dopadem do území připravují i společnosti ELDIS Pardubice, s.r.o. a RETIA, a.s.

Společnost ELDIS, směřující své aktivity především do oblasti vývoje a výroby radarové techniky a systémů pro řízení letového provozu, by chtěla v programovém období 2021–2027 navázat na avizovaný plán využít v nových projektech pořízené vybavení v realizovaném projektu, v rámci něhož byla rozšířena kapacita podnikového centra VaV v průmyslovém areálu společnosti. Mezi připravované záměry patří i inovativní technické řešení vývoje nového typu techniky zpracování a generování radarového signálu ve spolupráci s UPa. Spolupráce probíhá i v aktuálně realizovaných projektech podpořených z OP PIK. ELDIS se v konsorciu s FEI UPa podílí na projektu Výzkum a vývoj aktivního anténního systému pro detekci zájmových cílů s podporou měření polarimetrických vlastností s termínem dokončení v polovině roku 2023. Ve stejném termínu bude dokončen i projekt Výzkum a vývoj inovativního typu radomu na bázi nekonvenčních materiálů pro anténní systém radaru, na kterém ELDIS tentokráte spolupracuje s DFJP.

Pardubická společnost RETIA plánuje rozšířit své VaV kapacity včetně výstavby nové budovy a pořízení potřebného vybavení. Nové prostory budou využity pro realizaci projektů VaV s cílem vyvíjet nové radarové systémy, systémy velení a řízení, UWB lokalizační a komunikační systémy a záznamové systémy pro nahrávání hlasu, obrazovek a dat. Nově vyvinuté produkty budou využívány ve vojenské i v civilní oblasti života. Nové VaV projekty navážou na ty již zrealizované ve spolupráci s partnery v aglomeraci, jako je projekt Radarový systém pro detekci pozemních a LSS vzdušných cílů řešený ve spolupráci s PřF UHK nebo již zmíněný projekt Výzkum a vývoj komplexního antidronového systému.

Společně s řadou partnerů připravuje Královéhradecký kraj komplexní projekt s názvem Řemeslná huť – centrum tradičních řemesel – Jaroměř Josefov zahrnující širokou škálu navazujících aktivit včetně podnikání. Projekt Řemeslné huti se zaměřuje na vytvoření komplexního centra pro uchování tradičních řemesel, která v sobě propojí aktivity v oblasti odborného i celoživotního vzdělávání, edukační aktivity pro širokou veřejnost a odbornou muzejní činnost. Součástí projektu je i modernizace dílen Střední řemeslné školy v Jaroměři a vybudování inkubačních dílen pro absolventy školy, které umožní na absolutorium školy navázané „chráněné" období, po které mladý člověk s vlastním byznysovým záměrem bude moci využívat nástrojové a dílenské vybavení školy za splnění podmínek

rozvoje vlastního podnikání a dalšího vzdělávání v oblastech, jako jsou marketing, finanční a právní základy pro podnikání a další praktické znalosti nezbytné pro rozvoj podnikání. Specifická podpora bude věnovaná budování start-upů a podpoře inovativních nápadů.

Kompletní přehled projektových záměrů z této oblasti nabízí Tabulka 46.

Tabulka 46 Integrované řešení v oblasti „VaVaI a podnikání" – Sdílená infrastruktura a inovace v podnikání

Název projektu/spolupráce	Zdroj financování	Rozvojová potřeba	Opatření
Pokročilé materiály pro aplikace v kosmickém průmyslu I (TOSEDA) Spolupráce: Explosia a.s.	v realizaci / zrealizováno	-	-
Pokročilé materiály pro aplikace v kosmickém průmyslu II (TOSEDA) Spolupráce: FChT UPa	v realizaci / zrealizováno	-	-
Radarový systém pro detekci pozemních a LSS vzdušných cílů (RETIA) Spolupráce: PřF UHK	v realizaci / zrealizováno	-	-
Výzkum a vývoj komplexního antidronového systému (RETIA) Spolupráce: UHK, UO	v realizaci / zrealizováno	-	-
Rozšíření výzkumných a vývojových kapacit společnosti ELDIS Pardubice, s.r.o. Spolupráce: FIM UHK, FEI UPa, UO, FEL ČVUT[159]	v realizaci / zrealizováno	-	-
Výzkum a vývoj aktivního anténního systému pro detekci zájmových cílů s podporou měření polarimetrických vlastností Spolupráce: FEI UPa	v realizaci / zrealizováno	-	-
Výzkum a vývoj inovativního typu radomu na bázi nekonvenčních materiálů pro anténní systém radaru Spolupráce: DFJP UPa	v realizaci / zrealizováno	-	-
Laboratoř pro VaV slinování pokročilé keramiky z nitridu hliníku v ochranné atmosféře (Elceram) Spolupráce: FCht UPa	v realizaci / zrealizováno	-	-
Revitalizace objektu na Jana Palacha čp. 363 a 372 pro umístění P-PINK	v realizaci / zrealizováno	-	-
Poskytování expertních služeb pro MSP (TC HK)	v realizaci / zrealizováno	-	-
Královéhradecké inovační centrum (KHK) Spolupráce: LF UK, FaF UK, UHK, FN HK	OP TAK / ITI	A.1.3	4.1.1, 4.2.1
R&D CENTRUM Pardubice (CSG AEROSPACE a.s.) Spolupráce: VŠ v území HK-PA aglomerace	OP TAK	A.1.1, A.1.2, A.2.3	4.2.2, 4.2.3, 4.2.4
Vývoj nového typu techniky zpracování a generování radarového signálu (ELDIS) Spolupráce: VŠ v území HK-PA aglomerace	OP TAK	A.1.1, A.1.2	4.2.2, 4.2.3

[159] *Fakulta elektrotechnická Českého vysokého učení technického*

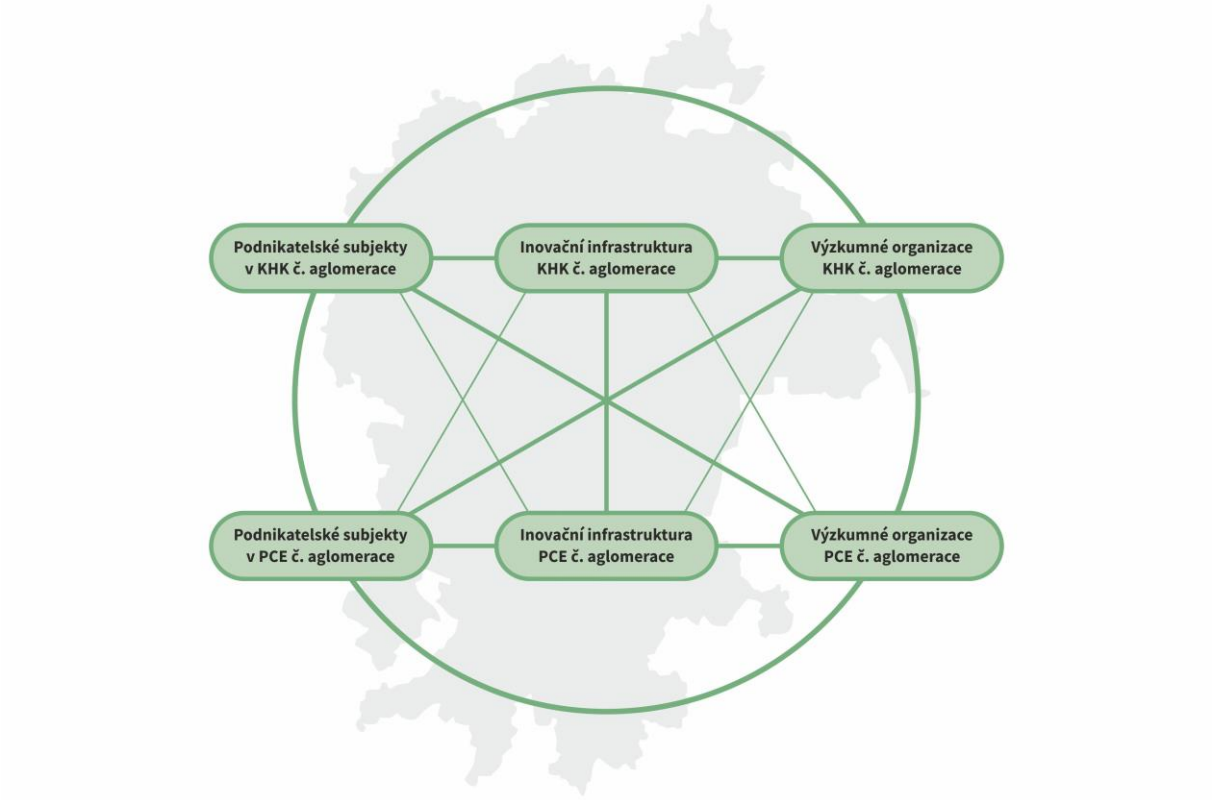
Název projektu/spolupráce	Zdroj financování	Rozvojová potřeba	Opatření
Rozšíření výzkumných a vývojových kapacit (RETIA) Spolupráce: VŠ v území HK-PA aglomerace	OP TAK	A.1.1, A.1.2	4.2.2, 4.2.3
Centrum komplexního využití odpadů v Pardubicích/CEKVO (Eko Faktor) Spolupráce: statutární město Pardubice	OP ŽP / ITI / vlastní zdroje žadatele	G.6.3, G.6.1	2.2.1
Centrum komplexního využití odpadů v Pardubicích/CEKVO – Inkubátor (Eko Faktor) Spolupráce: P-PINK, Upcycling Technologies s.r.o.	OP TAK / ITI / vlastní zdroje žadatele	A.1.3	4.1.1, 4.2.1
Poradenské a podpůrné služby TC HK	OP TAK / ITI	A.1.3	4.1.1, 4.2.1
Sdílené služby / Služby Digital Innovation Hub (TC HK)	OP TAK / ITI	A.1.3	4.1.1, 4.2.1
Vybudování infrastruktury P-PINK Spolupráce: Pardubický kraj, RRA	OP TAK / ITI	A.1.3	4.1.1, 4.2.1
Podpora pre-inkubačních aktivit v Pardubickém a Královehradeckém kraji (P-PINK) Spolupráce: TC HK	OP TAK	A.1.3	4.1.1, 4.2.1
Rozvoj inkubačních a akceleračních služeb P-PINK na podporu začínajícího, malého a středního podnikání na území Pardubic a Pardubického kraje (P-PINK)	OP TAK	A.1.3	4.1.1, 4.2.1
Řemeslná huť – centrum tradičních řemesel – Jaroměř Josefov (KHK) Spolupráce: MVČ, SŠŘ Jaroměř[160]	NPO, IROP	A.2.1, A.2.2, A.2.3, B.1.4, B.1.5, B.1.7, B.2.2	4.1.3, 6.2.1, 6.2.3

Zdroj: Vlastní zpracování

Grafické znázornění vazeb mezi podnikatelskými subjekty, inovační infrastrukturou a výzkumnými organizacemi v královéhradecké a pardubické části aglomerace zachycuje Obrázek 64.

[160] *Střední škola řemeslná Jaroměř*

Obrázek 64 Komplexní integrované řešení „VaVaI a podnikání“

Zdroj: Vlastní zpracování

3.4.2.5 Digitalizace veřejné správy

V ČR probíhá již několik let postupná elektronizace veřejné správy. Budování infrastruktury pro digitalizaci veřejné správy zvyšuje efektivitu jejího výkonu, což s sebou na druhé straně nese zvyšování rizik kybernetických útoků s potenciálně vyšším dopadem škod umožněným propojeností různých registrů a agend vedených na jednotlivých úrovních veřejné správy. Selhání jedné části infrastruktury tak může vést k selhání částí dalších a tím způsobit rozsáhlý kaskádovitý efekt. V současnosti pokračuje trend, kdy se řada bezpečnostních hrozeb přesouvá do kyberprostoru a vznikají nové hrozby specifické pro toto prostředí. Příkladem mohou být nedávné kybernetické útoky v oblasti zdravotnictví, kdy tyto společensky významné subjekty dnes již nezbytně musí řešit snížení rizik zneužití zranitelnosti nejen prostředků výpočetní technicky, ale i všech dalších zařízení, která jsou napojena do počítačové sítě.

Podpora budování informačních systémů veřejné správy, tzv. eGovernment, realizace technických opatření pro zajištění kybernetické bezpečnosti informačních a komunikačních technologií a vytváření nových a modernizace stávajících informačních a komunikačních systémů pro potřeby veřejné správy a složek IZS byla zahrnuta v IROP 2014–2020. V Hradecko-pardubické aglomeraci byla realizována veřejnými institucemi (kraje, obce, nemocnice, ZZS atd.) celá řada projektů v oblasti eGovernmentu ve výše zmíněných oblastech[161].

Integrované řešení pro programové období 2021+ tak vychází i z vybraných projektů realizovaných v rámci IROP 2014–2020 v území Hradecko-pardubické aglomerace a je zaměřeno na projekty

[161] *Detailní seznam projektů realizovaných z prostředků IROP 2014–2020 je dostupný na: https://irop.mmr.cz/cs/prehledy-a-publikace/prehledy-vyzev-a-projektu*

krajských institucí. Nově připravované projekty jsou pokračováním zahájeného procesu elektronizace a realizace bezpečnostních opatření v souladu se zákonem o kybernetické bezpečnosti a prováděcími vyhláškami, opatření jsou uskutečňována za účelem snížení rizika realizace potenciálních bezpečnostních hrozeb. Návaznost lze spatřovat ve dvou rovinách. Dochází k řešení oblastí, které v předchozím programovém období řešeny nebyly, nebo dochází k modernizaci realizovaných opatření z důvodu technického pokroku jak samotných technologií, tak zvyšování zásahu kybernetických útoků, resp. jejich množství, diverzifikaci a sofistikovanosti a z nich vyplývajících dopadů. Z toho vychází neustálá potřeba budovat moderní infrastrukturu a klást důraz na zajištění kybernetické bezpečnosti, a to pro zajištění provozu všech vzájemně propojených registrů a agend veřejné správy.

Královéhradecký kraj prostřednictvím realizovaných technických opatření v projektu Bezpečnostní infrastruktura a rozvoj TCK zvýšil bezpečnost významných krajem spravovaných systémů proti kybernetickým útokům dle platné legislativy. FN HK implementovala nový informační systém zajišťující vyšší bezpečnost a provozní spolehlivost umožňující integraci a sdílení dat včetně nových funkcionalit v souladu s eHealth strategií a obdobně jako kraj pořídila opatření pro zvýšení kybernetické bezpečnosti informačních a komunikačních systémů napříč celou organizací.

V hradecké části aglomerace budou realizována navazující opatření na dokončené projekty jak v oblasti zajištění kybernetické bezpečnosti krajského úřadu, tak v oblasti rozvoje elektronizace zdravotnictví rozšířením infrastruktury pro eHealth a modernizací operačního střediska zdravotnické záchranné služby, které bylo dříve pořízeno za podpory Integrovaného operačního programu.

V pardubické části aglomerace můžeme o návaznosti na programové období 2014–2020 a rozšíření započatého integrovaného řešení hovořit v případě realizace opatření k zajištění kybernetické bezpečnosti vnitřní sítě a modernizace ICT služeb a vybavení krajského úřadu. Konkrétně se jedná o dva projekty. Prvním projektem je Modernizace firewallů Krajského úřadu Pardubické kraje. Z důvodu vysoké časové tísně byly firewally vyčleněny ze všech bezpečnostních opatření a jsou realizovány samostatně. Kvalitní next-generation firewally jsou dnes totiž základem a podmínkou jakékoliv změny, ať už provozní nebo bezpečnostní, které Pardubický kraj sám připravuje. Druhým projektem je celková modernizace ostatních bezpečnostních opatření, potřebného hardware a software infrastruktury pro jejích provoz. Realizace tohoto druhého projektu je naopak očekávána až ke konci programového období, neboť bude navazovat na výše uvedený projekt zvýšení kybernetické bezpečnosti informačních a komunikačních systémů vč. infrastruktury Pardubického kraje, který je v současné době funkční, projektově v udržitelnosti.

Nedílnou součástí integrovaného řešení je provazba na zrealizované a připravované projekty obou krajů a nemocnic zaměřených na elektronizaci zdravotnictví (eHealth).

Konkrétní seznam projektů uvažovaných v rámci integrovaného řešení je uveden v Tabulka 47.

Tabulka 47 Integrované řešení „Digitalizace veřejné správy“

Název projektu	Zdroj financování	Rozvojová potřeba	Opatření
Bezpečnostní infrastruktura a rozvoj TCK (KHK)	v realizaci / zrealizováno	-	-
Nemocniční informační systém Královéhradeckého kraje	v realizaci / zrealizováno	-	-
Zvýšení kybernetické bezpečnosti ve FN HK	v realizaci / zrealizováno	-	-
Bezpečnost komunikační infrastruktury (PAK)	v realizaci / zrealizováno	-	-

Název projektu	Zdroj financování	Rozvojová potřeba	Opatření
Rozvoj informačních systémů a technologií ZZS PAK – záložní zdravotnické středisko	v realizaci / zrealizováno	-	-
Kybernetická bezpečnost IS ZZS Pardubického kraje	v realizaci / zrealizováno	-	-
Ochrana proti nežádoucím aktivitám v síťovém prostředí elektronického informačního systému Nemocnice Pardubického kraje, a.s.	v realizaci / zrealizováno	-	-
eHealth – Elektronizace zdravotnické dokumentace a navazující služby	v realizaci / zrealizováno	-	-
Kybernetická bezpečnost vnitřní sítě a modernizace ICT služeb a vybavení krajského úřadu	IROP	F.1.2	4.3.1
Modernizace firewallů úřadu	IROP	F.1.2	4.3.1
Modernizace ICT KÚ KHK	IROP	F.1.2	4.3.1
Modernizace stávající infrastruktury eHealth KHK	IROP	F.1.2	4.3.1, 4.3.2
Modernizace systému KZOS[162] ZZS KHK	IROP	F.1.2	4.3.1

Zdroj: Vlastní zpracování

3.4.2.6 Vzdělávání

Podpora systému vzdělávání a jeho provázanosti s podnikatelskými subjekty a výzkumnými organizacemi v aglomeraci

Provázanost předškolního, základního a středního vzdělávání, včetně zájmového a neformálního, a jejich návaznost na terciární vzdělávání, resp. činnosti výzkumných organizací a soukromých firem lze označit za jeden z klíčových pilířů rozvoje Hradecko-pardubické aglomerace. Hlavním cílem území je podpora dostatečných kapacit, materiálně technického vybavení mateřských, základních a středních škol a rozvoj spolupráce mezi jednotlivými vzdělávacími zařízeními, a to za účelem maximalizace, nejen ekonomických, přínosů pro rozvoj území (např. zajištění dostatečných kapacit MŠ s cílem brzkého návratu rodičů na trh práce, podpora zájmu o technické obory ve vazbě na ekonomické aktivity v aglomeraci apod.). Důraz je i nadále kladen také na rozvoj zázemí pro zájmové a neformální vzdělání a základní umělecké vzdělávání.

V rámci Strategie 2014–2020 se ukázala zejména potřeba podpory základních a středních škol, resp. modernizace a budování odborných učeben zaměřených na polytechnické vzdělávání, a to včetně budování vnitřní konektivity a bezbariérovosti škol. Vzhledem k tomu, že poptávka dalece přesahovala nabídku finančních prostředků, zůstává toto téma i nadále zásadním, jemuž se musí Hradecko-pardubická aglomerace věnovat. V kontextu plnících se kapacit mateřských škol nejen v jádrových městech a masivně rostoucí zástavby v jejich zázemí se stále více ukazuje nutnost na tuto potřebu reagovat a zacílit finanční prostředky také do této oblasti.

Strategie 2014–2020 významnou část své alokace směřovala na podporu odborných učeben na základních a středních školách, přičemž základem integrovaného řešení v oblasti vzdělávání byla výstavba excelentního centra v podobě Centrálních polytechnických dílen (CPD) v Pardubicích. Kromě

[162] *Krajské zdravotnické operační středisko*

spolupráce škol s CPD[163] byla podporována kooperace mezi školami navzájem, resp. mezi školami, firmami a výzkumnými organizacemi v aglomeraci. Díky tomu se podařilo celkově podpořit 56 vzdělávacích zařízení a více než 23 tisíc žáků a studentů základních, středních škol a zájmového a neformálního vzdělávání.

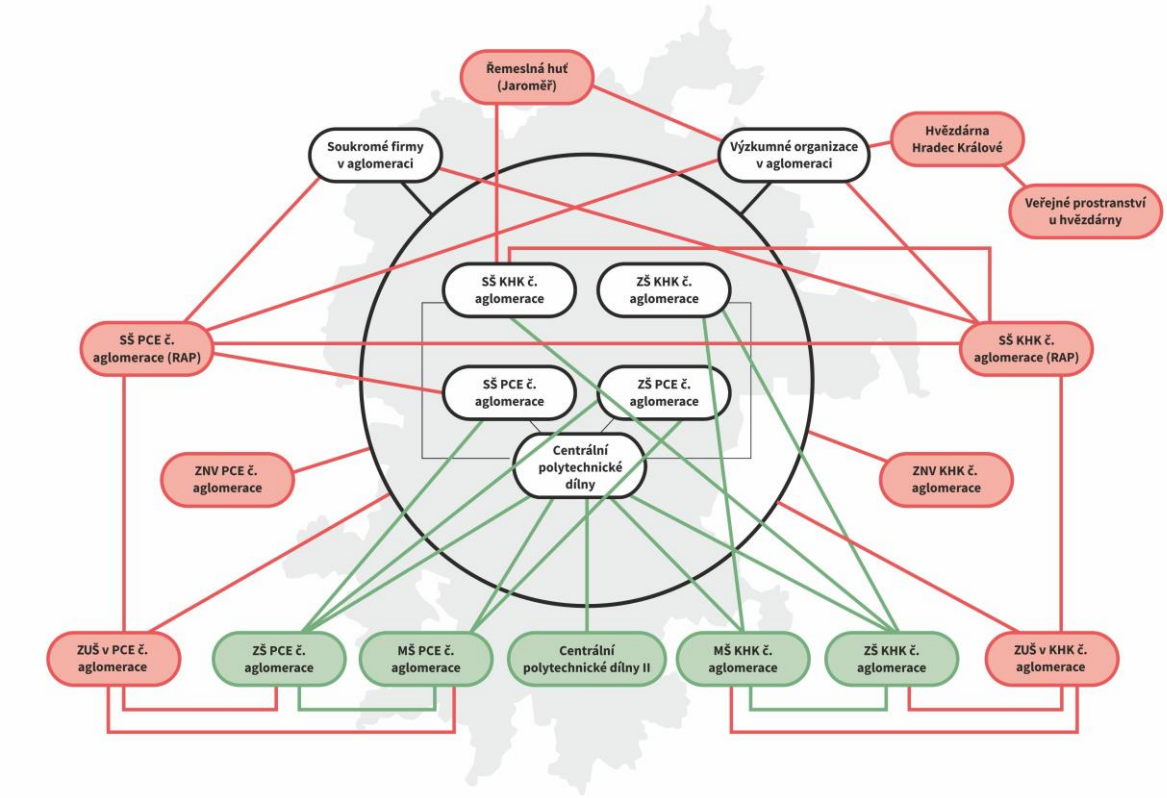
Integrované řešení pro programové období 2021+ je pokračováním, resp. rozšířením aglomeračního projektu ITI 2014–2020. Za opěrný bod lze opět označit Centrální polytechnické dílny (CPD) v areálu Winternitzových automatických mlýnů, které budou dokončeny a otevřeny pro veřejnost v roce 2023. Zde se jedná především o pokračující podporu zájmového a neformální vzdělávání, spolupráce se základními a středními školami financovanými z ITI 2014–2020, resp. využívání vzdělávacích programů nabízených v CPD také základními, popř. mateřskými školami saturovanými z ITI 2021+ či středními školami realizovanými z Regionálních akčních plánů (RAP). Kromě toho je očekáváno další posilování spolupráce mezi mateřskými, základními a středními školami, které budou, popř. byly podpořeny z ITI 2014–2020 (např. společné vzdělávání pedagogů, sdílení učeben, realizace kroužků a projektových dnů apod.). Součástí integrovaného projektu, který zahrnuje celé území aglomerace, jsou proto také projektové záměry, jejichž podpora v ITI 2014–2020 byla možná, ale v novém období tomu tak již není (např. investice do infrastruktury středních a vyšších odborných škol, jež jsou nyní financovány prostřednictvím RAPů v gesci krajů). Rovněž se předpokládá další prohlubování spolupráce škol s výzkumnými organizacemi a soukromými firmami v území aglomerace.

Systematické směřování investic do všech úrovní vzdělanostní pyramidy aglomerace a podpora spolupráce mezi vzdělávacími zařízeními, resp. výzkumnými organizacemi a firmami v aglomeraci bude mít pozitivní dopady na rozvoj celého území. Hlavní přínosy realizace tohoto integrovaného řešení spočívají zejména v zajištění dostatečných pracovní sil (odpovídající kapacity a kvalita zařízení předškolního vzdělávání umožní plynulý návrat ekonomicky aktivního obyvatelstva na trh práce), v podpoře žáků základních škol v zájmu o přírodní a technické obory, které jsou pro Hradecko-pardubickou aglomeraci typické, pokračujícím růstu počtu absolventů technicky zaměřených středních škol a slaďování nabídky vzdělávacích oborů s činností a poptávkou firem v regionu, resp. akreditovanými obory na vysokých školách.

Vazby mezi jednotlivými tématy či konkrétními projekty v obou částech aglomerace, jež jsou součástí integrovaného řešení vycházejícího z programového období 2014–2020, znázorňuje Obrázek 65.

[163] *Spolupráce s Centrálními polytechnickými dílnami byla požadována ve výzvách nositele ITI na podporu infrastruktury základních škol.*

Obrázek 65 Integrované řešení „Podpora systému vzdělávání a jeho provázanosti s podnikatelskými subjekty a výzkumnými organizacemi v aglomeraci“

Zdroj: Vlastní zpracování

Tabulka 48 obsahuje přehled projektů zrealizovaných v programovém období 2014–2020, a to včetně partnerů, s nimiž žadatelé deklarovali spolupracovat v rámci udržitelnosti projektu, a záměrů, jež jsou k realizaci z různých zdrojů připravovány v nadcházejících letech.

Tabulka 48 Integrované řešení „Podpora systému vzdělávání a jeho provázanosti s podnikatelskými subjekty a výzkumnými organizacemi v aglomeraci“

Název projektu/spolupráce	Zdroj financování	Rozvojová potřeba	Opatření
Nástavba dílen SPŠ Hradec Králové Spolupráce: Stüken s.r.o., Hradec Králové	v realizaci / zrealizováno	-	-
Střední škola technická a řemeslná – Centrum odborného vzdělávání Chlumec nad Cidlinou Spolupráce: LINDR.CZ s.r.o, Rybářství Chlumec nad Cidlinou, a.s., CHOVSERVIS, a.s.	v realizaci / zrealizováno	-	-
Rekonstrukce laboratoří fyziky, chemie a biologie VOŠZ a SZŠ Hradec Králové[164] Spolupráce: UHK	v realizaci / zrealizováno	-	-
Rekonstrukce dílen pro řemeslné obory a pořízení vybavení pro diesel motory – SOŠ a SOU Vocelova Hradec Králové	v realizaci / zrealizováno	-	-

[164] *Vyšší odborná škola zdravotnická a střední zdravotnická škola*

Název projektu/spolupráce	Zdroj financování	Rozvojová potřeba	Opatření
Spolupráce: OLFIN Car s.r.o., FA RENE a.s., Apa Hradec Králové s.r.o.			
Zřízení odborných učeben a laboratoří pro výuku polytechnických předmětů při Biskupském gymnáziu Bohuslava Balbína a Základní a mateřské škole Jana Pavla II. v Hradci Králové Spolupráce: UHK	v realizaci / zrealizováno	-	-
SPŠ Chrudim – strojní vybavení školních dílen	v realizaci / zrealizováno	-	-
Gymnázium Pardubice Mozartova – interaktivní učebny matematiky Spolupráce: Přírodovědná fakulta Univerzity Palackého v Olomouci, Akademie věd, UPa, UHK	v realizaci / zrealizováno	-	-
Obchodní akademie Chrudim – rekonstrukce učeben IT a přírodovědných předmětů Spolupráce: TMT, spol. s r.o., Chrudim, DAKO-CZ, a. s., Třemošnice, Kovolis Hedvikov, a.s., Třemošnice, TPCA, s.r.o., Kolín, UPa	v realizaci / zrealizováno	-	-
SPŠE[165] a VOŠ Pardubice – vybavení učeben pro výuku moderních průmyslových technologií Spolupráce: UPa	v realizaci / zrealizováno	-	-
SPŠ stavební Pardubice – modernizace a vybavení truhlářských dílen Spolupráce: Alin, s.r.o., Pila Šiškovice s.r.o., Tapoliving s.r.o.	v realizaci / zrealizováno	-	-
Gymnázium Holice – rekonstrukce odborných učeben a laboratoří Spolupráce: UHK	v realizaci / zrealizováno	-	-
SŠ automobilní Holice – modernizace dílen odborného výcviku a praxe Spolupráce: Škoda Auto Kvasiny, Iveco Czech Republic, Napa Truck Pardubice, UPa	v realizaci / zrealizováno	-	-
SOŠ a SOU obchodu a služeb Chrudim – vybudování dílen odborného výcviku Spolupráce: AHOLD Czech Republic, a.s., restaurant Bowling Stromovka Chrudim, restaurace Muzeum Chrudim, Nemocnice Pardubického kraje a.s., Tesco Stores ČR a.s.	v realizaci / zrealizováno	-	-
Přístavba východního křídla školy pro odborné učebny DELTA (Pardubice) Spolupráce: eBRANA, EDERA, UPa	v realizaci / zrealizováno	-	-
Modernizace budovy základní školy v Libčanech pro výuku klíčových kompetencí	v realizaci / zrealizováno	-	-

[165] *Střední průmyslová škola elektrotechnická*

Název projektu/spolupráce	Zdroj financování	Rozvojová potřeba	Opatření
Spolupráce: Základní a mateřská škola Františka Škroupa Osice, Střední škola technická a řemeslná Nový Bydžov, Truhlářství Novák, Simo CZ s.r.o.			
Základní škola Chlumec nad Cidlinou – polytechnické vzdělávání a bezbariérový přístup Spolupráce: Gymnázium, Střední odborná škola a Vyšší odborná škola Nový Bydžov, SOŠ veterinární Hradec Králové, ZŠ Nové Město, ZŠ Lovčice, MŠ Beruška Chlumec nad Cidlinou, MŠ Pod Zámkem Chlumec nad Cidlinou, Lovčická zemědělská, a.s., Rybářství Chlumec nad Cidlinou, UHK	v realizaci / zrealizováno	-	-
ZŠ Všestary – nástavba a přístavba budovy 2. stupně čp. 57 Spolupráce: VOŠZ a SZŠ Hradec Králové, Hotelová škola Hradec Králové, SOŠ a SOU Vocelova Hradec Králové, ZŠ Předměřice nad Labem, ZŠ Nechanice	v realizaci / zrealizováno	-	-
Víceúčelové polytechnické dílny a učebna IT (Předměřice nad Labem) Spolupráce: MŠ Předměřice nad Labem, ZŠ Všestary, SPŠ Hradec Králové, UHK	v realizaci / zrealizováno	-	-
Vybudování odborných učeben a zajištění vnitřní konektivity v budovách ZŠ Holice, Holubova 47 Spolupráce: Gymnázium Dr. Emila Holuba Holice, Dům dětí a mládeže Holice, MŠ ve spádové oblasti – Holice, Vysoké Chvojno a okolí	v realizaci / zrealizováno	-	-
Modernizace počítačových učeben ZŠ U Stadionu a rekonstrukce a vybavení chemické laboratoře ZŠ Dr. J. Malíka včetně zajištění bezbariérovosti (Chrudim) Spolupráce: Gymnázium Josefa Ressela, SPŠ Chrudim, UPa	v realizaci / zrealizováno	-	-
Modernizace odborných učeben ZŠ Lázně Bohdaneč – I. etapa Spolupráce: Dům dětí a mládeže ALFA Pardubice, ELPROM, spol. s.r.o., Ekorex – Consult, spol. s.r.o., UPa	v realizaci / zrealizováno	-	-
Odborné učebny a konektivita ZŠ Dašice Spolupráce: SPŠE a VOŠ Pardubice	v realizaci / zrealizováno	-	-
Rekonstrukce odborných učeben na Základní škole Závodu míru (Pardubice) Spolupráce: Střední škola informatiky a ekonomie Pardubice – DELTA, Střední zdravotnická škola Pardubice	v realizaci / zrealizováno	-	-
Rekonstrukce odborných učeben na Základní škole Bratranců Veverkových (Pardubice)	v realizaci / zrealizováno	-	-

Název projektu/spolupráce	Zdroj financování	Rozvojová potřeba	Opatření
Spolupráce: Labská střední odborná škola a Střední odborné učiliště Pardubice, s.r.o.			
Rekonstrukce odborných učeben na Základní škole npor. Eliáše (Pardubice) Spolupráce: SOU plynárenské Pardubice, MŠ Odborářů Pardubice, MŠ Brožíkova Pardubice	v realizaci / zrealizováno	-	-
Rekonstrukce odborných učeben na Základní škole Ohrazenice (Pardubice) Spolupráce: SPŠ chemická Pardubice, SŠ automobilní Holice	v realizaci / zrealizováno	-	-
Rekonstrukce odborných učeben na Základní škole Družstevní (Pardubice) Spolupráce: SPŠE a VOŠ Pardubice, SPŠ automobilní Holice, MŠ Mladých Pardubice, MŠ Pastelka Pardubice	v realizaci / zrealizováno	-	-
Rekonstrukce odborných učeben na Základní škole Spořilov (Pardubice) Spolupráce: Gymnázium Pardubice, Dašická, SPŠ chemická Pardubice, MŠ Gebauerova Pardubice, MŠ Pospíšilovo náměstí Pardubice, Škola Svítání Pardubice	v realizaci / zrealizováno	-	-
Rekonstrukce odborných učeben na Základní škole Studánka (Pardubice) Spolupráce: Gymnázium Pardubice, Dašická, SPŠ chemická Pardubice, Červený kříž, Policie ČR, Hasičský záchranný sbor, MŠ Korálek Pardubice	v realizaci / zrealizováno	-	-
Rekonstrukce odborných učeben na Základní škole Staňkova (Pardubice) Spolupráce: SPŠ stavební Pardubice, Střední škola informatiky a ekonomie Pardubice – DELTA	v realizaci / zrealizováno	-	-
Modernizace odborných učeben ZŠ Lázně Bohdaneč – II. etapa Spolupráce: SOU plynárenské Pardubice, Dům dětí a mládeže ALFA Pardubice	v realizaci / zrealizováno	-	-
Modernizace infrastruktury v ZŠ Habrmanova (Hradec Králové) Spolupráce: ZŠ a MŠ Kukleny Hradec Králové, VOŠZ a SZŠ Hradec Králové	v realizaci / zrealizováno	-	-
Modernizace infrastruktury v ZŠ Jiráskovo náměstí (Hradec Králové) Spolupráce: ZŠ SEVER Hradec Králové, Střední uměleckoprůmyslová škola hudebních nástrojů a nábytku Hradec Králové	v realizaci / zrealizováno	-	-
Modernizace infrastruktury v ZŠ Josefa Gočára (Hradec Králové)	v realizaci / zrealizováno	-	-

Název projektu/spolupráce	Zdroj financování	Rozvojová potřeba	Opatření
Spolupráce: ZŠ a MŠ Úprkova Hradec Králové, Gymnázium J. K. Tyla Hradec Králové, Střední uměleckoprůmyslová škola hudebních nástrojů a nábytku			
Modernizace infrastruktury v ZŠ Kukleny (Hradec Králové) Spolupráce: ZŠ Habrmanova Hradec Králové, SOŠ veterinární Hradec Králové	v realizaci / zrealizováno	-	-
Modernizace infrastruktury v ZŠ M. Horákové (Hradec Králové) Spolupráce: ZŠ a MŠ Štefcova Hradec Králové, SOŠ a SOU Vocelova Hradec Králové	v realizaci / zrealizováno	-	-
Modernizace infrastruktury v ZŠ Nový Hradec Králové Spolupráce: ZŠ Na Habru Hořice, Automobilové závody Škoda Mladá Boleslav	v realizaci / zrealizováno	-	-
Modernizace infrastruktury v ZŠ Pouchov (Hradec Králové) Spolupráce: ZŠ a MŠ Františka Škroupa Osice, Střední škola služeb, obchodu a gastronomie Hradec Králové	v realizaci / zrealizováno	-	-
Modernizace infrastruktury v ZŠ SEVER (Hradec Králové) Spolupráce: ZŠ a MŠ Jiráskovo náměstí Hradec Králové, ATO – nábytek Hataš s.r.o.	v realizaci / zrealizováno	-	-
Modernizace infrastruktury v ZŠ SNP (Hradec Králové) Spolupráce: První soukromé jazykové gymnázium Hradec Králové spol. s.r.o.	v realizaci / zrealizováno	-	-
Modernizace infrastruktury v ZŠ Štefánikova (Hradec Králové) Spolupráce: ZŠ a MŠ Mandysova Hradec Králové, Střední škola vizuální tvorby, s.r.o., Hradec Králové	v realizaci / zrealizováno	-	-
Modernizace infrastruktury v ZŠ Štefcova (Hradec Králové) Spolupráce: ZŠ M. Horákové Hradec Králové, Střední průmyslová škola, Střední odborná škola a Střední odborné učiliště Hradební Hradec Králové	v realizaci / zrealizováno	-	-
Polytechnická učebna a učebna Fyziky Základní školy Boženy Němcové Jaroměř Spolupráce: MŠ Jaroměř, Lužická, ZŠ Jaroměř – Josefov, Střední škola řemeslná Jaroměř	v realizaci / zrealizováno	-	-
Modernizace infrastruktury v ZŠ Plotiště (Hradec Králové)	v realizaci / zrealizováno	-	-

Název projektu/spolupráce	Zdroj financování	Rozvojová potřeba	Opatření
Spolupráce: ZŠ a MŠ Malšova Lhota Hradec Králové, SOŠ a SOU Vocelova Hradec Králové			
Rekonstrukce odborných učeben na Základní škole Josefa Ressla (Pardubice) Spolupráce: Gymnázium Pardubice Mozartova, Střední škola informatiky a ekonomie Pardubice – DELTA, Anglické gymnázium, ZŠ npor. Eliáše Pardubice, Střední odborná škola a Vyšší odborná škola, s.r.o., Pardubice, Dům dětí a mládeže ALFA Pardubice	v realizaci / zrealizováno	-	-
Rekonstrukce odborných učeben na Základní škole Dubina (Pardubice) Spolupráce: Gymnázium Pardubice, Dašická, SPŠ elektrotechnická a Vyšší odborná škola Pardubice, SPŠ chemická Pardubice, Gymnázium Dr. Emila Holuba Holice, Základní umělecká škola Pardubice – Polabiny, Lonkova, MŠ Srdíčko Pardubice, MŠ Erno Košťála Pardubice	v realizaci / zrealizováno	-	-
Rekonstrukce odborných učeben na Základní škole Benešovo náměstí (Pardubice) Spolupráce: Gymnázium Pardubice, Dašická, Gymnázium Pardubice Mozartova, Střední odborné školy a střední odborná učiliště v Pardubickém kraji, Dům dětí a mládeže DELTA Pardubice, Krajská knihovna v Pardubicích	v realizaci / zrealizováno	-	-
Stavební úpravy a modernizace odborných učeben ZŠ Bezručova (Hradec Králové) Spolupráce: ZŠ Habrmanova Hradec Králové, Střední průmyslová škola, Střední odborná škola a Střední odborné učiliště Hradební, Hradec Králové	v realizaci / zrealizováno	-	-
Nástavba a modernizace odborných učeben ZŠ Mandysova (Hradec Králové) Spolupráce: ZŠ Štefánikova Hradec Králové, VOŠZ a SZŠ Hradec Králové	v realizaci / zrealizováno	-	-
Stavební úpravy a přístavba ZŠ Svobodné Dvory (Hradec Králové) Spolupráce: ZŠ a MŠ Kukleny Hradec Králové, Střední průmyslová škola, Střední odborná škola a Střední odborné učiliště Hradební, Hradec Králové	v realizaci / zrealizováno	-	-
Odborná učebna pracovních činností, Základní škola Dašice Spolupráce: SPŠE a VOŠ Pardubice, MŠ Dašice, MŠ Kostěnice	v realizaci / zrealizováno	-	-
Modernizace počítačové učebny (Rohovládova Bělá)	v realizaci / zrealizováno	-	-

Název projektu/spolupráce	Zdroj financování	Rozvojová potřeba	Opatření
Spolupráce: JHV – Group s.r.o. Pardubice, MŠ Rohovládova Bělá, MŠ Malé Výkleky, ZŠ Rybitví, ZŠ Srch, ZŠ Vápno u Přelouče, ZŠ Lázně Bohdaneč			
Zkvalitnění vzdělávání v ZŠ Mikulovice Spolupráce: SOU plynárenské Pardubice, SŠ automobilní Holice, ZŠ a MŠ Rybitví, ZŠ a MŠ Ostřešany	v realizaci / zrealizováno	-	-
Vybudování odborné učebny IT včetně konektivity v celé ZŠ Eduarda Nápravníka Býšť, okres Pardubice Spolupráce: ZŠ Prodloužená Pardubice, ZŠ Chrast u Chrudimi, MŠ Býšť, MŠ Chvojenec, UHK	v realizaci / zrealizováno	-	-
Rekonstrukce odborných učeben včetně zajištění bezbariérovosti v ZŠ Školní náměstí, budova Sladkovského (Chrudim) Spolupráce: SPŠ Chrudim, Střední zemědělská škola a vyšší odborná škola Chrudim, ZŠ Svítkov Pardubice, MŠ Na Valech Chrudim	v realizaci / zrealizováno	-	-
Centrální polytechnické dílny (Pardubice)	v realizaci / zrealizováno	-	-
CPD II (Centrální polytechnické dílny, II. etapa, Pardubice)	IROP / ITI	A.2.1, A.2.2, C.1.15	5.3.1
Modernizace učeben pro polytechnické vzdělávání a výuku informatiky (Slatiňany)	IROP / ITI	A.2.1, A.2.3, C.1.5, C.1.7, C.1.8, C.1.14	5.2.1
MŠ Čtyřlístek (Švendova) – navýšení kapacity (Hradec Králové)	IROP / jiný dotační titul / vlastní zdroje žadatele	C.1.1, C.1.4	5.1.1
MŠ Klubíčko – rozšíření kapacity (Pardubice)	IROP / jiný dotační titul / vlastní zdroje žadatele	C.1.1, C.1.4	5.1.1
MŠ Podzámčí II – nová budova (rozšíření kapacity), Hradec Králové	IROP / ITI	C.1.1, C.1.4	5.1.1
MŠ Starý Mateřov	IROP / ITI	C.1.1, C.1.4	5.1.1
MŠ Teplého rozšíření kapacit (Pardubice)	IROP / ITI	C.1.1, C.1.4	5.1.1
MŠ Trnová – výstavba nové MŠ (Pardubice)	IROP / jiný dotační titul / vlastní zdroje žadatele	C.1.1, C.1.4	5.1.1
MŠ v lokalitě S. K. Neumanna – výstavba nové MŠ (Pardubice)	IROP / jiný dotační titul / vlastní zdroje žadatele	C.1.1, C.1.4	5.1.1

Název projektu/spolupráce	Zdroj financování	Rozvojová potřeba	Opatření
MŠ Závodu Míru – rozšíření kapacit (Pardubice)	IROP / jiný dotační titul / vlastní zdroje žadatele	C.1.1, C.1.4	5.1.1
Multifunkční učebna pro I. stupeň ZŠ (Lázně Bohdaneč)	IROP / ITI	A.2.1, A.2.3, C.1.5, C.1.7, C.1.8, C.1.14	5.2.1
Multifunkční učebna pro II. stupeň ZŠ (Lázně Bohdaneč)	IROP / ITI	A.2.1, A.2.3, C.1.5, C.1.7, C.1.8, C.1.14	5.2.1
Nástavba a modernizace odborných učeben ZŠ Úprkova (Hradec Králové)	IROP / jiný dotační titul / vlastní zdroje žadatele	A.2.1, A.2.3, C.1.5, C.1.7, C.1.8, C.1.14	5.2.1
Venkovní učebna Archimedes (Dašice)	IROP / ITI	A.2.1, A.2.3, C.1.5, C.1.7, C.1.8, C.1.14	5.2.1
Opatovice nad Labem – dostavba a uzavření školního komplexu pavilonem C2	IROP / ITI	A.2.1, A.2.3, C.1.5, C.1.7, C.1.8, C.1.14	5.2.1
Přírodní učebna Základní školy Opatovice nad Labem, okres Pardubice	IROP / jiný dotační titul / vlastní zdroje žadatele	A.2.1, A.2.3, C.1.5, C.1.7, C.1.8, C.1.14	5.2.1
Přírodovědná učebna na zahradě školy včetně biotopů (Rybitví)	IROP / ITI	A.2.1, A.2.3, C.1.5, C.1.7, C.1.8, C.1.14	5.2.1
Přístavba a modernizace odborných učeben ZŠ Malšova Lhota (Hradec Králové)	IROP / ITI	A.2.1, A.2.3, C.1.5, C.1.7, C.1.8, C.1.14	5.2.1
Rekonstrukce a vybavení odborných učeben na ZŠ Heřmanův Městec	IROP / jiný dotační titul / vlastní zdroje žadatele	A.2.1, A.2.3, C.1.5, C.1.7, C.1.8, C.1.14	5.2.1
Rekonstrukce a vybavení odborných učeben ZŠ Rybitví	IROP / ITI	A.2.1, A.2.3, C.1.5, C.1.7, C.1.8, C.1.14	5.2.1
Vybudování odborných učeben na ZŠ Husova v Chrudimi	IROP / ITI	A.2.1, A.2.3, C.1.5, C.1.7, C.1.8, C.1.14	5.2.1
Vybudování odborných učeben v NOE (Pardubice)	IROP / ITI	A.2.1, A.2.3, C.1.5, C.1.7, C.1.8, C.1.14	5.2.1
Výstavba MŠ Černá u Bohdanče	IROP / ITI	C.1.1, C.1.4	5.1.1

Název projektu/spolupráce	Zdroj financování	Rozvojová potřeba	Opatření
Výstavba odborných učeben fyziky a chemie (Chrudim)	IROP / ITI	A.2.1, A.2.3, C.1.5, C.1.7, C.1.8, C.1.14	5.2.1
Zřízení dílen a odborných učeben pro církevní základní školu, Hradec Králové	IROP / ITI	A.2.1, A.2.3, C.1.5, C.1.7, C.1.8, C.1.14	5.2.1
ZŠ Habrmanova – odborné učebny a bezbariérovost (Hradec Králové)	IROP / ITI	A.2.1, A.2.3, C.1.5, C.1.7, C.1.8, C.1.14	5.2.1
ZŠ Prodloužená – rekonstrukce odborných učeben (Pardubice)	IROP / ITI	A.2.1, A.2.3, C.1.5, C.1.7, C.1.8, C.1.14	5.2.1
Zvýšení kapacity mateřské školy NOE (Pardubice)	IROP / jiný dotační titul / vlastní zdroje žadatele	C.1.1, C.1.4	5.1.1
Řemeslná huť – centrum tradičních řemesel – Jaroměř Josefov (KHK)	NPO, IROP	A.2.1, A.2.2, A.2.3, B.1.4, B.1.5, B.1.7, B.2.2	4.1.3, 6.2.1, 6.2.3
Zkvalitnění infrastruktury zájmového a neformálního vzdělávání na hvězdárně v Hradci Králové	IROP	C.1.15	5.3.1
Revitalizace veřejného prostranství hvězdárny v Hradci Králové	IROP	G.2.3	2.4.1
DDM Alfa Pardubice, odloučené pracoviště DELTA – projekt Hvězdárna	jiný dotační titul / vlastní zdroje žadatele	C.1.15	5.3.1
Výstavba nové budovy ZUŠ Pardubice – Polabiny, Lonkova 510	jiný dotační titul / vlastní zdroje žadatele	C.1.15	5.3.1
DDM Hradec Králové – výukové prostory	jiný dotační titul / vlastní zdroje žadatele	C.1.15	5.3.1
ZUŠ Habrmanova: výstavba nového tanečního sálu a tělocvičny	jiný dotační titul / vlastní zdroje žadatele	C.1.15	5.3.1
Rekonstrukce areálu Do Nového (Střední průmyslová škola elektrotechnická a Vyšší odborná škola Pardubice)	IROP	A.2.1, A.2.2, A.2.3, C.1.5, C.1.7, C.1.8, C.1.13, C.1.14	5.4.1

Název projektu/spolupráce	Zdroj financování	Rozvojová potřeba	Opatření
Přístavba dílny a odborných učeben (Střední odborné učiliště plynárenské Pardubice)	IROP	A.2.1, A.2.2, A.2.3, C.1.5, C.1.7, C.1.8, C.1.13, C.1.14	5.4.1
Rekonstrukce a modernizace odborných učeben (Anglické gymnázium, Střední odborná škola a Vyšší odborná škola, s.r.o. (Pardubice)	IROP	A.2.1, A.2.2, A.2.3, C.1.5, C.1.7, C.1.8, C.1.13, C.1.14	5.4.1
Rekonstrukce truhlářských dílen Střední školy řemeslné Jaroměř (Střední škola řemeslná, Jaroměř, Studničkova 260)	IROP	A.2.1, A.2.2, A.2.3, C.1.5, C.1.7, C.1.8, C.1.13, C.1.14	5.4.1
Odborná učebna, Jiráskovy sady, Hradec Králové (Střední škola vizuální tvorby, s.r.o., Hradec Králové)	IROP	A.2.1, A.2.2, A.2.3, C.1.5, C.1.7, C.1.8, C.1.13, C.1.14	5.4.1

Zdroj: Vlastní zpracování

3.4.2.7 Kultura a cestovní ruch

Podpora institucí a infrastruktury pro rozvoj kulturních a kreativních odvětví na území aglomerace

Území Hradecko-pardubické aglomerace se vyznačuje přítomností řady národních kulturních památek a paměťových institucí (nejen) regionálního významu. Kromě toho, že jejich hlavním cílem je ochrana a prezentace kulturního dědictví, významnou měrou přispívají také k podpoře rozvoje vzdělanosti a kulturních a kreativních odvětví, jež mají pozitivní dopad na ekonomický rozvoj území. Současně přítomnost kvalitních KKO na území aglomerace napomáhá rozvíjet nabídku a produkty památek i paměťových institucí.

Nutnost investic do nevyhovujícího technického stavu památek a paměťových institucí (muzeí, knihoven a galerií) byla jedním z hlavních témat Strategie 2014–2020 a vzhledem k rozsahu potřebných investic i nadále patří mezi priority Hradecko-pardubické aglomerace.

V rámci integrovaného řešení v oblasti kultury financovaného ze Strategie 2014–2020 se podařilo vytvořit komplexní integrovaný projekt, který pokrývá celé území, a aglomerace by na něj ráda navázala realizací dalších záměrů. Díky tomu vznikne komplexnější a integrovanější projekt, jenž mezi sebou prováže nejen záměry v oblasti „kultury“, ale také ve vzdělávání, dotkne se podpory podnikatelů a revitalizace veřejných prostranství.

V programovém období 2014–2020 se aglomerace zavázala podpořit 10 památkových objektů, docílit zvýšení návštěvnosti podpořených kulturních památek o 48 tisíc návštěvníků, zpřístupnit a zefektivnit 20 podsbírek/fondů a dosáhnout zvýšení podílu zpřístupněných a zefektivněných podsbírek a fondů o více než 37 %. K 31. 10. 2021 se podařilo úspěšně dokončit projekt SVK HK, vybudovat depozitář pro VČM, zrekonstruovat pardubický Příhrádek, zpřístupnit západní křídlo hradu Kunětická hora a zrevitalizovat budovu MVČ. Ostatní níže uvedené projekty jsou v současné době v realizaci a budou dokončeny nejpozději v polovině roku 2023 (viz Tabulka 49).

Integrované řešení pro programové období 2021+ na základě výše uvedeného vychází i z projektů zrealizovaných z ITI 2014–2020. Důvodem je zejména fakt, že nově připravované projekty jsou logickým pokračováním již zrealizovaných investic, popř. jsou pokračováním úspěšně započatých projektů či výsledkem realizovaných spoluprací kulturních institucí v aglomeraci. Součástí integrovaného řešení, které zahrnuje celé území aglomerace, jsou proto mj. i projektové záměry, jejichž podpora byla v ITI 2014–2020 možná, ale v novém období tomu tak již není (např. pokračující investice do rozvoje krajských knihoven v obou jádrových městech).

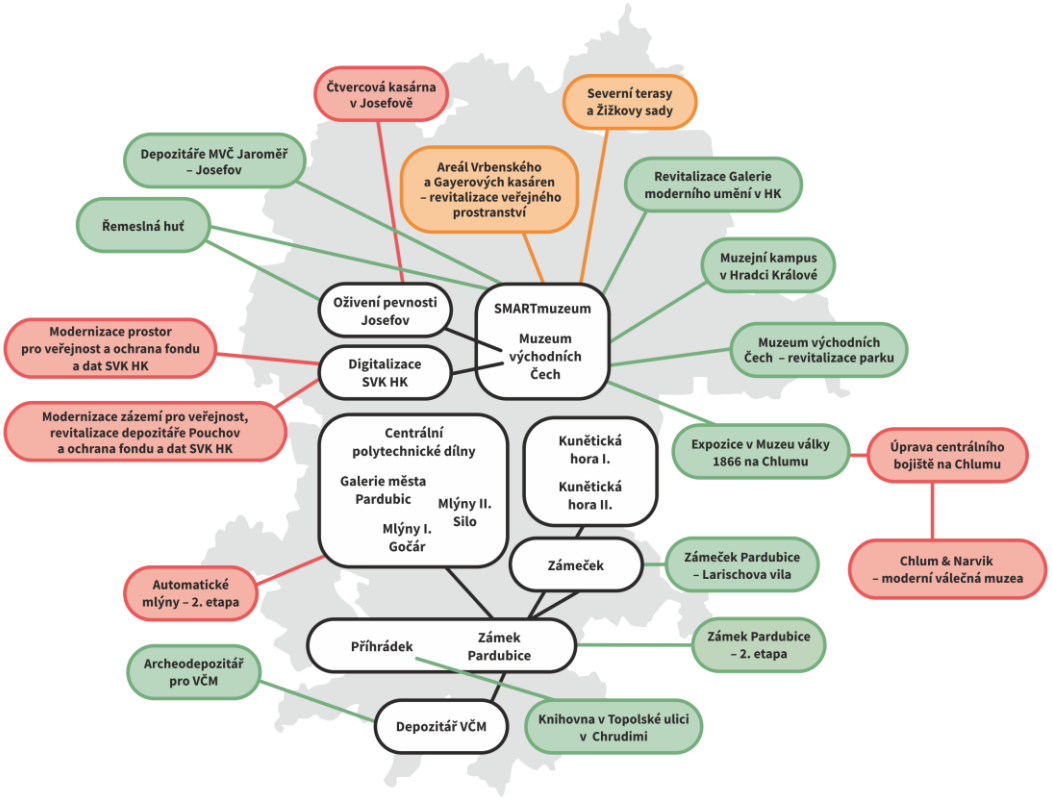
V pardubické části aglomerace můžeme o návaznosti na programové období 2014–2020 a rozšíření započatého integrovaného řešení hovořit v případě pokračování rekonstrukce zámku Pardubice, projektu výstavby archeodepozitáře pro VČM v Ohrazenicích a revitalizace Larischovy vily navazující na dokončený projekt Památníku Zámeček. Rovněž je plánováno dokončení rekonverze areálu Winternitzových automatických mlýnů rekonstrukcí hlavní budovy mlýna s využitím pro krajskou galerii.

V hradecké části aglomerace jsou hlavní aktivity směřovány kolem MVČ. Jejich cílem je nejen budování nových expozic (bojiště na Chlumu, Řemeslná huť v Josefově) a zajištění dostatečných a odpovídajících prostor pro uchování sbírkových předmětů (depozitáře v Josefově), ale také dokončení projektu rekonstrukce sídla MVČ na Eliščině nábřeží v Hradci Králové díky revitalizaci přiléhajícího parku, který je součástí národní kulturní památky. Samotné jádro integrovaného řešení je v hradecké části aglomerace směřováno do areálu Gayerových a Vrbenského kasáren, resp. dokončení komplexní revitalizace tohoto areálu, a to včetně parteru a navazujícího veřejného prostranství (Severní terasy a Žižkovy sady).

Na níže uvedené integrované řešení lze pohlížet také nejen prostřednictvím konkrétních projektů, ale rovněž skrze horizontální logiku, jež vychází z potřeb identifikovaných v analytické části Strategie a intervencemi v její návrhové části. Jedním ze silných témat strategie je *KKO jako zdroj budování kulturní identity území*. K tomuto tématu je možné zařadit projekty jako např. Památník Zámeček, Larischova vila, bojiště Chlum, zámek Pardubice či pevnost Josefov, které pracují s regionálními historickými tématy, rozvíjí lokální potenciál kulturního dědictví a posilují regionální vědomí identity. Druhým tématem jsou *KKO jako potenciál turistického ruchu* (např. Winternitzovy automatické mlýny, Muzejní kampus, hrad Kunětická hora), tj. téma, ve kterém inovativní rozvíjení potenciálu širších lokalit a jejich synergické využití pro několik účelů posiluje potenciál rozvoje turistického ruchu v aglomeraci. Třetím, a posledním horizontálním, tématem pak jsou *Konkurenceschopné a inovativní paměťové instituce*, kdy aglomerace rozvíjí zázemí paměťových institucí budováním depozitářů (pro MVČ v Pardubicích, GAMPA, VČM v Hradci Králové, GMU v Hradci Králové, SVK HK) jako předpokladu pro kvalitní péči o sbírky a movité kulturní dědictví se záměrem jeho inovativního využití a zpřístupnění veřejnosti. Ve druhé linii tohoto tématu je v aglomeraci kladen důraz na *Práci s veřejností* (např. GAMPA v Pardubicích, zámek Pardubice, zázemí v GMU), jejímž cílem je budování aktivního vztahu veřejnosti k paměťovým institucím prostřednictvím hledání nových komunikačních nástrojů a nových cest práce s publikem.

Obrázek 66 přehledně znázorňuje synergické vazby mezi jednotlivými projekty, které integrované řešení v oblasti kultury tvoří.

Obrázek 66 Integrované řešení „Podpora institucí a infrastruktury pro rozvoj kulturních a kreativních odvětví na území aglomerace“

Zdroj: Vlastní zpracování

V Tabulka 49 jsou uvedeny jednotlivé projekty, jež byly do výše uvedeného integrovaného řešení v oblasti kultury zahrnuty.

Tabulka 49 Integrované řešení „Podpora institucí a infrastruktury pro rozvoj kulturních a kreativních odvětví na území aglomerace“

Název projektu	Zdroj financování	Rozvojová potřeba	Opatření
Zvýšení ochrany fondu a komplexní řešení ukládání a zálohování digitálních dokumentů v SVK HK	v realizaci / zrealizováno	-	-
Depozitář pro Východočeské muzeum v Pardubicích	v realizaci / zrealizováno	-	-
Příhrádek Pardubice	v realizaci / zrealizováno	-	-
Kunětická hora Dušana Jurkoviče – básníka dřeva	v realizaci / zrealizováno	-	-
Revitalizace budovy Muzea východních Čech	v realizaci / zrealizováno	-	-
SMARTmuzeum: modernizace depozitářů, technického a technologického zázemí Muzea východních Čech v Hradci Králové	v realizaci / zrealizováno	-	-

Název projektu	Zdroj financování	Rozvojová potřeba	Opatření
Zámek Pardubice – využití a obnova zámeckých exteriérů a interiérů čp. 1 a čp. 2	v realizaci / zrealizováno	-	-
Oživení pevnosti Josefov	v realizaci / zrealizováno	-	-
Kunětická hora – divadlo na hradě i v podhradí	v realizaci / zrealizováno	-	-
Galerie města Pardubic	v realizaci / zrealizováno	-	-
Rekonstrukce a modernizace Památníku Zámeček	v realizaci / zrealizováno	-	-
Automatické mlýny – silo a parter	v realizaci / zrealizováno	-	-
Obnova Winternitzových automatických mlýnů pro krajskou galerii	v realizaci / zrealizováno	-	-
Zámek Pardubice – vybudování návštěvnického centra a stálých expozic	IROP / ITI	B.1.4, B.1.5	6.1.1, 6.1.2
Zámek Pardubice – vybudování reprezentativního sálu a foyer se zázemím pro společenský trakt zámeckého paláce	IROP / ITI	B.1.4, B.1.5	6.1.1, 6.1.2
Zámeček Pardubičky – Larischova vila	IROP / ITI	B.1.5, B.1.6	6.1.1
Archeodepozitář a pracoviště pro Východočeské muzeum v Pardubicích	IROP / jiný dotační titul / vlastní zdroje žadatele	B.1.5, B.1.7	6.2.2
Obnova Winternitzových automatických mlýnů pro krajskou galerii umění, 2.etapa	NPO / jiný dotační titul / vlastní zdroje žadatele	B.1.4, B.1.5, B.1.6, B.1.7	6.1.1, 6.1.2, 6.2.1, 6.2.2, 6.2.3
Řemeslná huť – centrum tradičních řemesel – Jaroměř Josefov (KHK)	NPO, IROP	A.2.1, A.2.2, A.2.3, B.1.4, B.1.5, B.1.7, B.2.2	4.1.3, 6.2.1, 6.2.3
Muzeum východních Čech v Hradci Králové, depozitáře Jaroměř Josefov – haly na p. č. 555 a 556	IROP / ITI	B.1.7	6.2.2
Čtvercová kasárna v Josefově	NPO	B.1.4, B.1.5, B.1.6	6.1.1, 6.1.2
Kasárna muzejní kreativity Muzea východních Čech v Hradci Králové (Muzejní kampus v Hradci Králové)	IROP / ITI	B.1.5, B.1.7	6.2.1, 6.2.2, 6.2.3
Kavalír XXXIII (Muzejní kampus v Hradci Králové)	IROP	B.1.5, B.1.7	6.2.1, 6.2.2, 6.2.3
Areál Vrbenského a Gayerových kasáren – revitalizace veřejného prostranství	IROP / ITI	G.2.1, G.2.3	2.3.2, 2.4.1
Revitalizace budovy galerie, odborná infrastruktura pro činnost galerie a centra uměleckých aktivit	IROP	B.1.5, B.1.7	6.2.1, 6.2.2, 6.2.3

Název projektu	Zdroj financování	Rozvojová potřeba	Opatření
Severní terasy a Žižkovy sady	IROP / ITI	G.2.1, G.2.4, G.2.5	2.3.2, 2.4.1
Muzeum východních Čech – revitalizace parku	IROP	B.1.5	6.1.1
Expozice v Muzeu války 1866 na Chlumu	IROP	B.1.5	6.2.1, 6.2.2, 6.2.3
Úprava centrálního bojiště na Chlumu	IROP/ jiný dotační titul / vlastní zdroje žadatele	B.1.5	6.2.1, 6.2.2, 6.2.3
Chlum & Narvik – moderní válečná muzea	EEA Grants	B.1.5	6.2.1, 6.2.2, 6.2.3
Knihovna v Topolské ulici v Chrudimi	IROP / ITI	B.1.5	6.2.1, 6.2.2, 6.2.3
Modernizace prostor pro veřejnost a ochrana fondu a dat Studijní a vědecké knihovny v Hradci Králové	jiný dotační titul / vlastní zdroje žadatele	B.1.5	6.2.1, 6.2.2, 6.2.3
Modernizace zázemí pro veřejnost, revitalizace depozitáře Pouchov a ochrana fondu a dat Studijní a vědecké knihovny v Hradci Králové	jiný dotační titul / vlastní zdroje žadatele	B.1.5	6.2.1, 6.2.2, 6.2.3

Zdroj: Vlastní zpracování

3.5 ZAPOJENÍ PARTNERŮ DO PŘÍPRAVY A PROVÁDĚNÍ STRATEGIE

Hradecko-pardubická aglomerace z hlediska spolupráce plynule navázala na programové období 2014–2020, kdy došlo k vybudování, popř. prohloubení dialogu mezi partnery v území, kteří postupně překonali počáteční nedůvěru vůči nástroji ITI. Ten byl zprvu přijímán poněkud rezervovaně, a to zejména z důvodu jeho novosti a neověření v praxi, ale díky důsledné a intenzivní práci nositele ITI došlo k vytvoření silného partnerství v území. Na něj bylo možné navázat pro programové období 2021–2027, a to nejen z hlediska práce v rámci Řídicího výboru aglomerace (ŘV A) a pracovních skupin (PS) založených v souladu s čl. 8 obecného nařízení na základě analýzy stakeholderů, ale také při zjišťování potřeb a absorpční kapacity území Hradecko-pardubické aglomerace.

Počátky úvah o vytvoření aglomerace měst Hradec Králové a Pardubice spadají do roku 2011, kdy se objevily první informace o možném využití integrovaných nástrojů v programovém období 2014–2020. Pro potřeby upřesnění dalšího možného směřování byla v lednu roku 2013 zpracována *Případová studie – rozvoj Hradecko-pardubické aglomerace z hlediska Kohezní politiky v období 2014+*, která se stala základním východiskem pro nástroj ITI. Oficiální potvrzení záměru měst Pardubice a Hradec Králové pokračovat v přípravách aglomerace znamenalo *Memorandum o těsné spolupráci v příštím programovém období* podepsané politickými představiteli obou měst v květnu roku 2013. V červnu roku 2015 následoval podpis tzv. *Memorand o vzájemné spolupráci*, která města Pardubice a Hradec Králové uzavřela se všemi zásadními partnery (kraje, ORP, univerzity, krajské hospodářské komory, MAS) v území v prostorách hradu Kunětická hora. Signatáři se zde zavázali, že budou spolupracovat na přípravě a naplňování Strategie ITI Hradecko-pardubické aglomerace, a to zejména formou realizace společných projektů, které napomohou dalšímu rozvoji území.

Zástupci statutárních měst Hradec Králové a Pardubice se na úřednické úrovni pravidelně setkávají již od roku 2012, kdy se objevily první úvahy o společné aglomeraci. Na ně postupně navázala jednání

s ostatními obcemi a klíčovými aktéry v území (zástupci samosprávy, představiteli MAS, státních a dalších veřejných institucí, univerzit, významných podniků, školských a vzdělávacích zařízení, vlastníky a správci důležité infrastruktury apod.) v pardubické i v královéhradecké části aglomerace.

Budování reálného partnerství v území v kontextu integrovaných územních investic spadá do roku 2014, kdy se zástupci obou statutárních měst poprvé setkali se starosty obcí v dotčeném území a předali jim informace o budoucích možnostech čerpání evropských dotací prostřednictvím nového nástroje ITI. Tento seminář zahájil pravidelná setkávání, která se ve větší intenzitě odehrávají na úrovni bilaterálních jednání se zástupci jednotlivých žadatelů, popř. formou tematických seminářů, a to jak na území Hradecko-pardubické aglomerace, tak mimo ni.[166] Vzhledem ke komplikacím spojeným s pandemií COVID-19 ještě více vzrostla důležitost setkávání prostřednictvím online jednání stejně jako dříve běžně využívaných e-mailových a telefonických konzultací.

Jakýmsi „slavnostním" zahájením příprav nového programového období se stala *Konference o přínosech a budoucnosti ITI Hradecko-pardubické aglomerace* v listopadu roku 2019 v Hradci Králové. Její účastníci se dozvěděli nejen informace o průběhu čerpání ITI 2014–2020, ale také o přípravě nové Strategie a předpokládaných oblastech podpory. Vrcholem setkání byl podpis tzv. *Prohlášení klíčových partnerů v území ITI Hradecko-pardubické aglomerace*, jehož signatáři[167] deklarovali, že jsou připraveni spolupracovat na přípravě Strategie pro programové období 2021+.

Nositel ITI buduje stabilní partnerství také s dalšími partnery v území. Prvním z nich je spolupráce s Pardubickým a Královéhradeckým krajem. Zde se nejedná pouze o kooperaci v politické rovině (bilaterální jednání, společné rady obou statutárních měst a krajů) či ve formě členství zástupců obou statutárních měst v Regionálních stálých konferencích (RSK) Královéhradeckého, resp. Pardubického kraje. Nositel ITI se zástupci obou krajů konzultuje přípravu projektů, které by mohly být financovány z nástroje ITI, a rovněž záměry, jež se staly součástí integrovaných řešení ITI v příslušných tematických oblastech, které kraje plánují zrealizovat z vlastních zdrojů či prostřednictvím tzv. Regionálních akčních plánů (RAP).[168] Kromě toho jsou zástupci krajů stabilními členy ŘV A, resp. tematických PS, a naopak zástupci nositele ITI jsou členy RSK obou krajů a jejich pracovních skupin.

Rozvoj spolupráce je směřován také do zázemí jádrových měst aglomerace, resp. do venkovských oblastí. Kromě dílčích dialogů se zástupci konkrétních obcí jsou tyto provazby zajišťovány přes zástupce jednotlivých místních akčních skupin (MAS) v území. Krajská síť Pardubického a Královéhradeckého kraje mají po jednom zástupci v ŘV A. Kromě toho jsou zástupci MAS členy některých tematických

[166] V důsledku pandemie COVID-19 byl počet osobních konzultací či seminářů značně omezen. I přesto zástupci nositele pořádali, popř. se zúčastnili několika konferencí a seminářů, na kterých prezentovali výstupy programového období 2014–2020 a zaměření ITI Hradecko-pardubické aglomerace pro období 2021+ (regionální debata „Co nám EU přinesla" pořádaná Euroskopem dne 24. 9. 2019 v Pardubicích, Seminář pro žadatele v programovém období 2021+ v ITI dne 6. 3. 2019 a Konference o přínosech a budoucnosti ITI Hradecko-pardubické aglomerace dne 6. 11. 2019 organizované nositelem ITI, Roadshow IROP v Pardubicích dne 5. 3. 2020 a v Hradci Králové dne 1. 9. 2020 pod záštitou MMR, semináře nositele ITI pro Zastupitelstvo města Pardubic dne 8. 4. 2021, 16. 2. 2022 a Hradce Králové dne 21. 4. 2021, online beseda pořádaná Europe Direct v Pardubicích dne 30. 3. 2021, účast na Konferenci ITI v Plzni dne 29. 10. 2019, konferenci Přínosy metropolitní spolupráce pro obce, regiony a stát 2020 v Brně dne 20. 8. 2020 a 7. ročník konference Příležitosti pro region dne 20. 1. 2022 v Hradci Králové, webinář Veřejná doprava v návaznosti na parkoviště typu P+R a online workshop Dopady COVID-19 na udržitelnou mobilitu dne 12. 5. 2021).

[167] Do území ITI Hradecko-pardubické aglomerace po přijetí nové metodiky vymezení nedostala města Holice a Chlumec nad Cidlinou, jejichž zástupci dokument také podepsali.

[168] Regionální akční plány cílí na čtyři oblasti: silnice II. třídy, zdravotnická záchranná služba, deinstitucionalizace sociálních služeb, střední školy.

pracovních skupin a PS5: Horizontální[169], která vznikla v programovém období 2014–2020 za účelem podpory meziobecní spolupráce v aglomeraci, zajištění návaznosti aktivit ITI a komunitně vedeného místního rozvoje (CLLD), a to včetně vzájemného informování o činnosti a stavu obou integrovaných nástrojů.

Kromě výše uvedených spolupracuje nositel ITI také s dalšími subjekty, jejichž činnost je pro rozvoj Hradecko-pardubické aglomerace klíčová. Patří mezi ně např. pobočky Úřadu práce ČR v Pardubicích a v Hradci Králové či krajské hospodářské komory Pardubického a Královéhradeckého kraje, CzechInvest v Pardubickém a Královéhradeckém kraji, a to za účelem předávání informací významným podnikům v území či zajištění provazby plánovaných aktivit s potřebami trhu práce (poptávka po zaměstnancích, rekvalifikace, další vzdělávání pracovníků apod.). Zástupci těchto organizací se mj. účastní jednání tematických pracovních skupin, jejichž jsou členy.[170]

Příprava Strategie území Hradecko-pardubické aglomerace 2021+ byla sice usnadněna návazností na úspěšnou spolupráci z programového období 2014–2020, ale současně byla do značné míry komplikována překryvem s programovým obdobím 2021+. Nositel ITI se tak musel z hlediska svých personálních kapacit vyrovnat s dočerpáváním alokace z období 2014–2020, včetně vyhlašování posledních výzev, a současně s přípravou nové Strategie. To vyžadovalo nejen intenzivní studium a připomínkování nových návrhů prováděcí dokumentace, ale také důslednou práci s partnery v území, kteří byli pravidelně informováni o aktuálním stavu přípravy a chystaných změnách v programovém období 2021+ (v rámci jednání PS, ŘV A, na webu a sociálních sítích ITI Hradecko-pardubické aglomerace, osobních setkáních apod.). [171]

Současně je nezbytné připomenout, že díky přijetí jednotné metodiky pro vymezení metropolitních území a aglomerací ITI 2021+ došlo ke změně hranic Hradecko-pardubické aglomerace[172]. V důsledku toho některá větší sídla a zásadní partneři (např. města Chlumec nad Cidlinou a Holice) z území vypadli, naopak jiná větší města se do aglomerace nově dostala (např. Heřmanův Městec a Slatiňany). V těchto případech bylo nezbytné budovat partnerství zcela od počátku, seznámit zástupce dotčených měst s nástrojem ITI, jeho možnostmi a výhodami.

Nositel ITI také zrealizoval řadu bilaterálních jednání se zástupci jednotlivých subjektů.[173] Kromě obcí a krajů či výše zmíněných zastřešujících subjektů proběhla setkání také se zástupci univerzit a výzkumných organizací působících v území aglomerace, které byly v programovém období 2014–2020 významnými žadateli. Kromě jednání PS4: Vysoké školy a podnikatelé, jejímiž členy tyto organizace jsou, proběhla dílčí jednání týkající se připravovaných projektů a jejich návaznosti na nové programové

[169] Viz kapitola 2.3 Analýza stakeholderů.

[170] Současně proběhla jednání se zástupci Vodovodů a kanalizací Pardubice a.s., které však na základě aktivit, jež budou přes nástroj ITI podporovány, nepřipravují žádné projekty. Podobná situace je v případě společnosti VaK Hradec Králové, která navíc pravděpodobně nebude díky své vlastnické struktuře oprávněným žadatelem z OP ŽP. Oba subjekty jsou i přesto členy PS2: Životní prostředí a veřejná prostranství a aktivně se zapojily do přípravy Strategie.

[171] Kromě toho mají žadatelé povinnost zpracovat/aktualizovat strategické dokumenty, které budou zásadní pro podpořitelnost jejich projektů. V oblasti dopravy se u měst nad 50 tisíc obyvatel jedná o Plány udržitelné městské mobility (města Pardubice, Hradec Králové), v oblasti vzdělávání bude pokračovat aktualizace Místních akčních plánů rozvoje vzdělávání (MAP) či v širším kontextu také krajských RIS3 strategií. Příprava těchto dokumentů rovněž podporuje posilování partnerského přístupu, protože na jejich tvorbě se podílejí všichni klíčoví aktéři v dané tematické oblasti.

[172] Podrobnosti viz kapitola 1 Území Hradecko-pardubické aglomerace

[173] Zde je nutné uvést, že do přípravy Strategie negativně zasáhla situace spojená s pandemií COVID-19. Nositel ITI díky tomu musel většinu jednání převést do online prostředí, stejně tak nebylo možné zrealizovat řadu jednání pro větší počet účastníků či plánované semináře, které byly v daný okamžik aktuální.

období. V tomto kontextu je nezbytné podotknout, že významnou roli hrají také jednotlivé podnikatelské subjekty, a to z hlediska budoucího zaměření Operačního programu Jan Amos Komenský (OP JAK) v rámci nástroje ITI pouze na projekty v oblasti dlouhodobé mezisektorové spolupráce založené na spolupráci se subjekty z aplikační sféry. Vyhledávání a navazování kontaktů je pak v gesci jednotlivých výzkumných organizací. Nositel ITI však jednal také s konkrétními podnikatelskými subjekty (např. TOSEDA, ELDIS, RETIA), a to o možnostech podpory projektů pro MSP z OP TAK.

Překryv programových období se pochopitelně dotkl také samotné činnosti ŘV A a jeho PS. Pracovní skupiny ITI Hradecko-pardubické aglomerace pro programové období 2021+ doznaly oproti programovému období 2014–2020 jistých změn, které souvisí s dílčími úpravami řešených témat (např. zařazení sociální oblasti), popř. potřeba změny vyplynula ze zkušeností nositele (např. vhodnost rozdělení původní PS3: Vzdělávání a využití památek pro vzdělávání a rozvoj kreativního průmyslu na PS3: Vzdělávání a PS6: Kultura a cestovní ruch). Celkově však můžeme hovořit o zachování kontinuity s programovým obdobím 2014–2020,[174] protože většina subjektů zůstala členy pracovních skupin, jiné byly doplněny nově.[175]

Na základě analýzy stakeholderů (viz kapitola 2.3) se uvedení klíčoví partneři v aglomeraci stali součástí jednotlivých pracovních skupin a ŘV A. Jejich hlavním úkolem je v rámci těchto platforem pomáhat s tvorbou Strategie území Hradecko-pardubické aglomerace 2021+ (připomínkování analytické části, tvorba strategické části) a zejména doporučit ŘV A výběr strategických projektů k zařazení do tzv. programových rámců (PR), které tvoří akční plán Strategie.

Oficiálně pracovní skupiny pro programové období 2021+ zahájily svoji činnost v červnu 2020. Zde je nutno poznamenat, že nositel ITI členy PS i ŘV A o přípravě budoucího programového období pravidelně informoval již od roku 2018, kdy se začaly objevovat první informace. Tematické pracovní skupiny se scházejí v pravidelných intervalech, popř. dle potřeby, a to jak prezenčně, tak v online prostředí.[176] Poněkud odlišné fungování má PS5: Horizontální, jejíž charakter zůstal pro nové programové období nezněměn. Ta i nadále funguje primárně z důvodu podpory partnerského přístupu, a proto se nesetkává tak často a její jednání jsou i nadále svolávána dle potřeby.

Jednání ŘV A rovněž kontinuálně pokračují od zahájení činnosti v září roku 2014. I v tomto případě můžeme hovořit o zachování stávajícího složení, které bylo pouze doplněno o dva zástupce za sociální oblast, kteří se jednání od zahájení příprav programového období 2021+ účastnili v roli stálých hostů. V souladu s Jednacím řádem ŘV A dochází k setkávání nejméně dvakrát ročně (prezenčně, online), a to dle potřeby.

Veškeré informace o dění a přípravách integrované strategie jsou průběžně zveřejňovány na webových stránkách ITI Hradecko-pardubické aglomerace.[177] Nositel zde pravidelně publikuje nejen pracovní verze Strategie území Hradecko-pardubické aglomerace 2021+, ale také výstupy z jednání jednotlivých PS[178] a ŘV A[179] (prezentace, zápisy) či další důležité informace pro žadatele. Partnerský přístup je rovněž podporován na základě zasílání pracovních verzí Strategie na města a obce v aglomeraci s možností

---

[174] Pracovní skupiny zahájily svoji činnost v listopadu roku 2014. Např. PS1: Doprava funguje v de facto nezměněném složení i v novém programovém období.

[175] Nově byla doplněna PS7: Sociální oblast, a to z důvodu zařazení sociálních témat mezi prioritní témata Hradecko-pardubické aglomerace.

[176] Nositel ITI reagoval na pandemii COVID-19 odpovídající úpravou jednacích řádů PS/ŘV A, kam doplnil možnost online jednání.

[177] Dostupné na: http://iti.hradec.pardubice.eu/

[178] Dostupné na: http://iti.hradec.pardubice.eu/?site=pracovni-skupiny-2021-2027

[179] Dostupné na: http://iti.hradec.pardubice.eu/?site=jednani-rv-iti

jejich připomínkování. Kromě toho nositel ITI pravidelně informuje prostřednictvím sociálních sítí (Facebook, Instagram), současně vyšlo několik čísel tzv. Newsletteru ITI[180], který je publikován v nepravidelných intervalech.

Z výše uvedeného je patrné, že partnerská spolupráce je pro Hradecko-pardubickou aglomeraci jedním z klíčových principů, jehož budování a posilování je základním předpokladem pro úspěšnou realizaci integrované strategie. Další rozvoj partnerského přístupu bude patřit mezi priority nositele ITI i v programovém období 2021–2027, a to nejen na úrovni PS a ŘV A, ale také v rámci osobních konzultací, seminářů či konferencí.

[180] *Dostupné na: http://iti.hradec.pardubice.eu/newsletter.php*

4 IMPLEMENTAČNÍ ČÁST

V této kapitole je popsán způsob řízení realizace Strategie, což zahrnuje organizační strukturu a základní činnosti, úkoly a kompetence jednotlivých zapojených subjektů. Implementační část dále obsahuje popis činností zaměřených na sledování a vyhodnocování plnění integrované strategie.

4.1 POPIS ŘÍZENÍ STRATEGIE VČETNĚ ŘÍDICÍ A REALIZAČNÍ STRUKTURY

4.1.1 PROCES ROZHODNUTÍ O ZPRACOVÁNÍ STRATEGIE

Prvním krokem, který předznamenal vymezení území Hradecko-pardubické aglomerace, bylo vytvoření tzv. *Územní prognózy jádrového území Hradecko-pardubické aglomerace* v roce 2004. Záštitu nad tvorbou tohoto dokumentu převzal Pardubický kraj v součinnosti s městy Pardubice, Hradec Králové a Královéhradeckým krajem. Vzhledem k povaze tohoto dokumentu jej řadíme do procesu zpracování Strategie, ačkoliv s nástrojem ITI nesouvisel, nicméně byl prvním počinem v úvahách o tomto území.

Zásadní posun nastal od roku 2013, kdy už byla jasnější podoba programového období 2014–2020, tj. zařazení měst Pardubice a Hradec Králové (včetně jejich funkčního zázemí) mezi tzv. póly růstu a rozvoje. V tomto kontextu města od roku 2013 podnikala kroky vedoucí k zahájení vzájemné spolupráce (memorandum o spolupráci, viz kapitola 3.5 Zapojení partnerů do přípravy a provádění Strategie) a v roce 2014 přijala odpovídající usnesení schvalující přípravu dokumentu Strategie ITI Hradecko-pardubické aglomerace, jež byla finálně schválena v listopadu roku 2015. Její implementace a naplňování pak probíhaly na základě projektů čerpajících finanční prostředky z alokace ITI, jež musely splňovat podmínku souladu se Strategií.[181]

V rámci příprav programového období 2021–2027 vycházel nositel ITI ze stávající Strategie, která však doznala změn dle pokynů MP INRAP. V roce 2019 byla zpracována první verze aktualizace socioekonomické analýzy popisující hlavní charakteristiky území Hradecko-pardubické aglomerace. Ta v následujících měsících doznala změn, a to nejen v závislosti na aktualizaci dat, ale zejména v kontextu úpravy vymezení území aglomerace dle metodiky MMR (podrobnosti viz kapitola 1 Území Hradecko-pardubické aglomerace). Tato část Strategie, včetně návrhové části a integrovaných řešení, byla připravována v koordinaci se všemi pracovními skupinami, ŘV A a současně byla opakovaně zasílána k připomínkování obcím v území Hradecko-pardubické aglomerace. Tvorba Strategie byla průběžně projednávána také v orgánech statutárního města Pardubice, jež je pověřeno funkcí nositele ITI.

4.1.2 POPIS ZPŮSOBU ŘÍZENÍ A IMPLEMENTACE ITI

V rámci implementace a monitoringu Strategie je potřeba jmenovat a vytvořit řídicí strukturu založenou na partnerském přístupu, která bude koordinovat realizaci Strategie. Partnerský princip při tvorbě a následném naplňování integrované strategie je zajištěn prostřednictvím struktur vytvořených u nositele ITI. Klíčovými složkami řídicí struktury ITI Hradecko-pardubické aglomerace jsou:

Nositel ITI

Nositelem je subjekt, jenž ve vymezeném území odpovídá za zajištění činností souvisejících s přípravou, schválením, realizací a vyhodnocováním územní strategie ve smyslu čl. 29 nařízení Evropského parlamentu a Rady EU č. 1060/2021 ve formě stanovené v čl. 28 obecného nařízení.

[181] *Ačkoliv je použita formulace v minulém čase, v době tvorby Strategie území Hradecko-pardubické aglomerace 2021+ ještě probíhala realizace projektů podpořených z programového období 2014–2020.*

Nositelem ITI Hradecko-pardubické aglomerace je město Pardubice. Město v roli nositele ITI bylo doporučeno MMR Řídicím výborem ITI v březnu roku 2015, a to na základě schválení usnesení ŘV3/2: ŘV ITI doporučuje MMR jako „vedoucí město (nositel) Hradecko-pardubické aglomerace statutární město Pardubice zastupující statutární město Hradec Králové“. Město Pardubice bylo následně pověřeno funkcí nositele, v současné době ji vykonává dle §17d zákona č. 251/2021 Sb., kterým se mění zákon č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje (ZPRR), ve znění pozdějších předpisů.

Nositel ITI zpracovává a provádí Strategii pro vymezené funkční území aglomerace. Příprava integrované územní strategie je spjata se ZPRR, kterým jsou města územních strategií oprávněna zpracovávat a provádět integrované územní strategie a mohou za tímto účelem uzavírat s dalšími obcemi veřejnoprávní smlouvy. Integrovaná územní strategie a na ni navazující akční plán, jehož součástí je seznam strategických projektů, podléhají schválení ze strany zastupitelstva nositele ITI.

Nositel ITI koordinuje realizaci aktivit Strategie dle finančního plánu v jednotlivých letech tak, jak byly schváleny řídicími orgány (ŘO) v PR, a to za dodržování principu partnerství. Naplňování územní strategie pak spočívá mj. v přípravě, výběru a realizaci strategických projektů, přičemž nositel ITI komunikuje harmonogram výzev pro jejich předložení do výzev s relevantními ŘO tak, aby bylo zajištěno plnění cílů programu a současně integrované strategie. Nositel ITI se podílí na výběru operací schválením PR, který obsahuje seznam strategických projektů, zastupitelstvem nositele ITI a ŘV A. Mezi odpovědnosti nositele ITI patří také to, že k realizaci aktivit dochází v souladu s podmínkami stanovenými v akceptačním dopise ŘO, přičemž plnění by mělo vycházet z finančního plánu v jednotlivých letech[182]. Stav realizace Strategie pak průběžně monitoruje, a to mj. formou Zpráv o plnění integrované územní strategie, povinné mid-term a závěrečné evaluace.

Nositel ITI dále zřizuje ŘV A a pracovní skupiny, z jejichž jednání zveřejňuje zápisy a další podklady na webových stránkách ITI Hradecko-pardubické aglomerace ve lhůtě 15 pracovních dní ode dne jednání, podává Strategii do Informačního systému koncového příjemce 21+ (ISKP21+), je členem platforem Národní stálá konference (NSK) a RSK.

Plněním povinností nositele ITI bylo pověřeno Oddělení implementace Strategie ITI, Odbor rozvoje a strategie Magistrátu města Pardubic. Dle Organizačního řádu (Směrnice č. 5/2021) schváleného Radou města Pardubic toto oddělení zabezpečuje agendu strategického rozvoje ITI Hradecko-pardubické aglomerace.

Plní zejména tyto úkoly:

- zajišťuje vytvoření plánu rozvoje aglomerace Pardubice – Hradec Králové;
- připravuje a řídí agendu Strategie území Hradecko-pardubické aglomerace;
- zabezpečuje vyhotovení příslušné dokumentace (včetně SEA[183] hodnocení), spolupracuje v této oblasti s městem Hradec Králové i ostatními obcemi v aglomeraci, spolupracuje s ostatními partnery při realizaci této Strategie, koordinuje vytváření a předkládání projektů města i ostatních subjektů, které naplňují tuto Strategii;
- komunikuje s ŘO a dalšími subjekty implementační struktury fondů EU v rámci vytváření, monitoringu a případných změn Strategie.

[182] Dřívější realizace Strategie oproti plánu je možná, pozdější však může zakládat možnost zrušení části rezervované alokace Strategie, resp. odebrání alokace pro aglomeraci v tom specifickém cíli, jehož aktivity a cíle nejsou naplňovány dle plánu.

[183] Strategic Environmental Assessment (Posuzování vlivu koncepcí na životní prostředí)

Řídicí výbor aglomerace

Řídicí výbor aglomerace (ŘV A)[184] je nezávislou platformou bez právní subjektivity, jež napomáhá dlouhodobému rozvoji aglomerace. ŘV A je odpovědný vůči nositeli ITI za řádný průběh integrované územní strategie, na základě vstupů od tematických pracovních skupin posuzuje projektové záměry přispívající k plnění cílů Strategie, již schvaluje, a to včetně navazujícího akčního plánu, jehož součástí je seznam strategických projektů. ŘV A současně vydává tzv. *Vyjádření ŘV A o souladu/nesouladu projektu se Strategií území Hradecko-pardubické aglomerace 2021+* (dále jen Vyjádření ŘV A), které je nezbytnou součástí žádosti o podporu.

Úkolem ŘV A je usměrňovat vývoj a naplňování Strategie a být tak řídicí jednotkou na straně nositele ITI. Stejně jako pracovní skupiny je i ŘV A ustaven na základě principu partnerství, který je doložen zastoupením všech klíčových aktérů, kteří mají vztah k tématům řešeným prostřednictvím integrované strategie ve vymezené aglomeraci.

Složení ŘV A vychází z hlavních témat vydefinovaných a řešených ve Strategii, tj. odpovídá zaměření pracovních skupin, a to v souladu s požadavky MP INRAP. Zasedání ŘV A jsou neveřejná. Jednání se mohou účastnit zástupci nositele ITI, kteří se podílejí na tvorbě Strategie, a při projednávání projektů PR v roli pozorovatele také zástupci příslušného ŘO. Z jednání ŘV A je pořizován zápis, v němž je vždy obsaženo datum jednání, prezenční listina a přijatá rozhodnutí. Veškeré podklady z jednání jsou dostupné na webu ITI Hradecko-pardubické aglomerace.[185]

Předsedou ŘV A je zástupce nositele ITI, kterým je pravomocně delegován. Jednání ŘV A svolává na pokyn předsedy minimálně 2x ročně manažer ITI, případně jím pověřená osoba.

Při rozhodování ŘV A je nutné, aby se jeho členové vyvarovali střetu zájmů. Pokud se rozhodnutí týká přímo jeho osobních zájmů nebo zájmů organizace, kterou zastupuje, nesmí se rozhodování o daném bodě účastnit.[186]

Složení Řídicího výboru aglomerace:

- primátor nebo jiný statutární zástupce města Hradce Králové,
- primátor nebo jiný statutární zástupce města Pardubic,
- odborný vedoucí pracovník Magistrátu města Hradec Králové,
- odborný vedoucí pracovník Magistrátu města Pardubic,
- statutární zástupce Královéhradeckého kraje,
- statutární zástupce Pardubického kraje,
- odborný zástupce Královéhradeckého kraje,
- odborný zástupce Pardubického kraje,
- zástupce MAS Královéhradeckého kraje,
- zástupce MAS Pardubického kraje,
- zástupce 3. největší obce v aglomeraci dle počtu obyvatel,
- zástupce 4. největší obce v aglomeraci dle počtu obyvatel,

[184] *Pro zajištění kontinuity procesů v aglomeraci nositel ITI využil Řídicí výbor ITI z programového období 2014–2020, jehož složení doznalo dílčích změn v souladu s podmínkami MP INRAP.*
[185] *Dostupné zde: http://iti.hradec.pardubice.eu/?site=jednani-rv-iti*
[186] *Podrobně je střet zájmů upraven v Jednacím řádu a Etickém kodexu ŘV A. Dostupné zde: https://iti.hradec.pardubice.eu/?site=dokumenty*

- zástupce akademické sféry,
- zástupce za oblast vědy a výzkumu,
- zástupce Krajské hospodářské komory Královéhradeckého kraje,
- zástupce Krajské hospodářské komory Pardubického kraje,
- zástupce neziskové sféry Královéhradeckého kraje,
- zástupce neziskové sféry Pardubického kraje,
- zástupce Dopravního podniku města Hradce Králové,
- zástupce Dopravního podniku města Pardubice,
- zástupce za oblast životního prostředí,
- zástupce za sociální oblast v Královéhradeckém kraji,
- zástupce za sociální oblast v Pardubickém kraji.

Podrobné informace o účelu zřízení, složení a postupech ŘV A jsou uvedeny ve Statutu ŘV A a Jednacím řádu ŘV A,[187] viz Příloha 9.

Pracovní skupiny Řídicího výboru aglomerace

Pracovní skupiny Řídicího výboru aglomerace (PS)[188] jsou zřízeny na základě partnerského přístupu jako odborné platformy, na kterých probíhá tvorba/aktualizace Strategie odpovídající jejich tematickému zaměření. Současně jsou zde v rámci odborné diskuze projednávány projektové záměry potenciálních žadatelů a jejich zařazení na seznam strategických projektů k financování z nástroje ITI, jež je následně předložen k posouzení ŘV A.

Struktura PS navazuje na programové období 2014–2020, přičemž jejich složení bylo aktualizováno v souladu s MP INRAP a dále v návaznosti na zpracovanou analýzu stakeholderů. Počet a odborné zaměření jednotlivých PS vychází z hlavních témat vydefinovaných a řešených ve Strategii. Pro účely Strategie bylo v území Hradecko-pardubické aglomerace zřízeno sedm pracovních skupin, z nichž šest je tematických (PS1: Doprava, PS2: Životní prostředí a veřejná prostranství, PS3: Vzdělávání, PS4: Vysoké školy a podnikatelé, PS6: Kultura a cestovní ruch, PS7: Sociální oblast) a jedna pro meziobecní spolupráci v aglomeraci (PS5: Horizontální). PS5 plní odlišnou roli, jejím hlavním účelem je vedení konstruktivního dialogu mezi nositelem ITI a významnými partnery v území (největšími obcemi, kraji, MAS a dalšími) podílejícími se na definování principů regionálního a lokálního rozvoje v aglomeraci.

Zastoupené subjekty nominují konkrétní osoby, jako členy PS, společně s jejich náhradníky. Smyslem PS je poukázat na významné aktéry v území, kteří svou aktivitou mohou prokazatelnou měrou přispět ke kvalitativnímu posunu řešení konkrétního problému a jež zároveň projevují zájem se do plánovacího procesu konstruktivně zapojit. Dobře fungující PS jsou předpokladem důsledného naplňování principu partnerství při rozvoji aglomerace.

Nositel ITI může interními postupy stanovit rozsah dalších činností zabezpečovaných PS v průběhu fáze realizace integrované územní strategie (např. při posuzování projektových záměrů předložených do výzev nositele ITI k předkládání strategických projektů do PR aj.).

---

[187] Statut a jednací řád ŘV A jsou dostupné také zde: http://iti.hradec.pardubice.eu/?site=dokumenty

[188] Pro zajištění kontinuity procesů v aglomeraci nositel částečně využil pracovní skupiny z programového období 2014–2020, které doznaly změn na základě změny území aglomerace a v souladu s tématy řešenými v rámci Strategie.

Zasedání PS jsou neveřejná. Jednání se mohou účastnit zástupci nositele ITI, kteří se podílejí na tvorbě Strategie, a při projednávání projektů PR v roli pozorovatele i zástupci příslušného ŘO. Podrobné informace o účelu zřízení, složení a postupech PS jsou uvedeny ve Statutu PS a Jednacím řádu PS,[189] viz Příloha 9. Z jednání PS je pořizován zápis, v němž je vždy obsaženo datum jednání, prezenční listina a přijatá rozhodnutí. Veškeré podklady z jednání jsou dostupné na webu ITI Hradecko-pardubické aglomerace.[190]

Manažer ITI

Manažer ITI (případně jeho tým) je koordinačním a výkonným orgánem ŘV A. Je odpovědný nositeli ITI za každodenní řízení a koordinaci realizace Strategie, za komunikaci s žadateli/příjemci, ŘO programů ESIF a s veřejností, za spolupráci s ŘV A. Vykonává činnosti spojené s administrací integrované Strategie a projektů vybraných k realizaci prostřednictvím ISKP21+. Manažer ITI monitoruje průběh realizace projektů a v pravidelných intervalech předává informace z monitorování ŘV A, předkládá ŘV A strategické projekty k posouzení a vydání Vyjádření ŘV A, které je nezbytnou součástí žádosti o podporu.

Územní koordinátor, koordinátor ITI

Součástí implementační struktury jsou také pozice tzv. koordinátorů. Dva z nich, koordinátor pro královéhradeckou a koordinátor pro pardubickou část aglomerace, tzv. územní koordinátoři, jsou zodpovědní za zajištění spolupráce v královéhradecké, resp. pardubické části aglomerace. Odpovídají manažerovi ITI za slaďování řízení a naplňování Strategie včetně přípravy a realizace projektů z prostředků ITI. Mezi jejich hlavní úkoly patří komunikace s partnery a žadateli v území aglomerace, ŘO programů ESIF, s veřejností, spolupráce s ŘV A, tematickými koordinátory a členy PS. Tito koordinátoři také kontrolují dodržování závazných monitorovacích indikátorů a finančních plánů jednotlivých projektů, které jsou v rámci Strategie financovány, provádějí průběžnou kontrolu připravovaných/realizovaných záměrů, monitorují průběh realizace projektů, ve spolupráci s manažerem ITI a tematickými koordinátory připravují podklady pro jednání PS a ŘV A a podílejí se na jejich organizaci. V součinnosti s tematickými koordinátory připravují podklady pro výběr strategických projektů do PR.

Koordinátor ITI vykonává činnosti spojené s administrací integrované územní strategie prostřednictvím ISKP21+ (včetně přípravy a podávání průběžných monitorovacích zpráv o plnění Strategie), v součinnosti územními/tematickými koordinátory kontroluje naplňování Strategie, podílí se na přípravě a organizaci jednání PS a ŘV A.

Koordinátoři musí disponovat znalostmi problematiky řešené ve Strategii a znát její náplň, a to včetně procesních záležitostí spojených s její realizací. V praxi často dochází k souběhu funkcí, kdy jsou územní koordinátoři/koordinátor ITI zároveň tematickými koordinátory PS.

Tematický koordinátor

Každá PS je vedena tematickým koordinátorem, který je zodpovědný manažerovi ITI a jeho prostřednictvím ŘV A za slaďování spolupráce subjektů v území souvisejících s daným tématem. Tematický koordinátor musí disponovat odbornými znalostmi v dané problematice a musí detailně znát příslušnou část Strategie. Podílí se na vytváření partnerství mezi aktéry v rámci jednotlivých témat řešených v rámci Strategie a může s potenciálními žadateli konzultovat rozsah a obsahové zaměření projektového záměru tak, aby byl v co největším souladu s integrovanou strategií. Organizačně

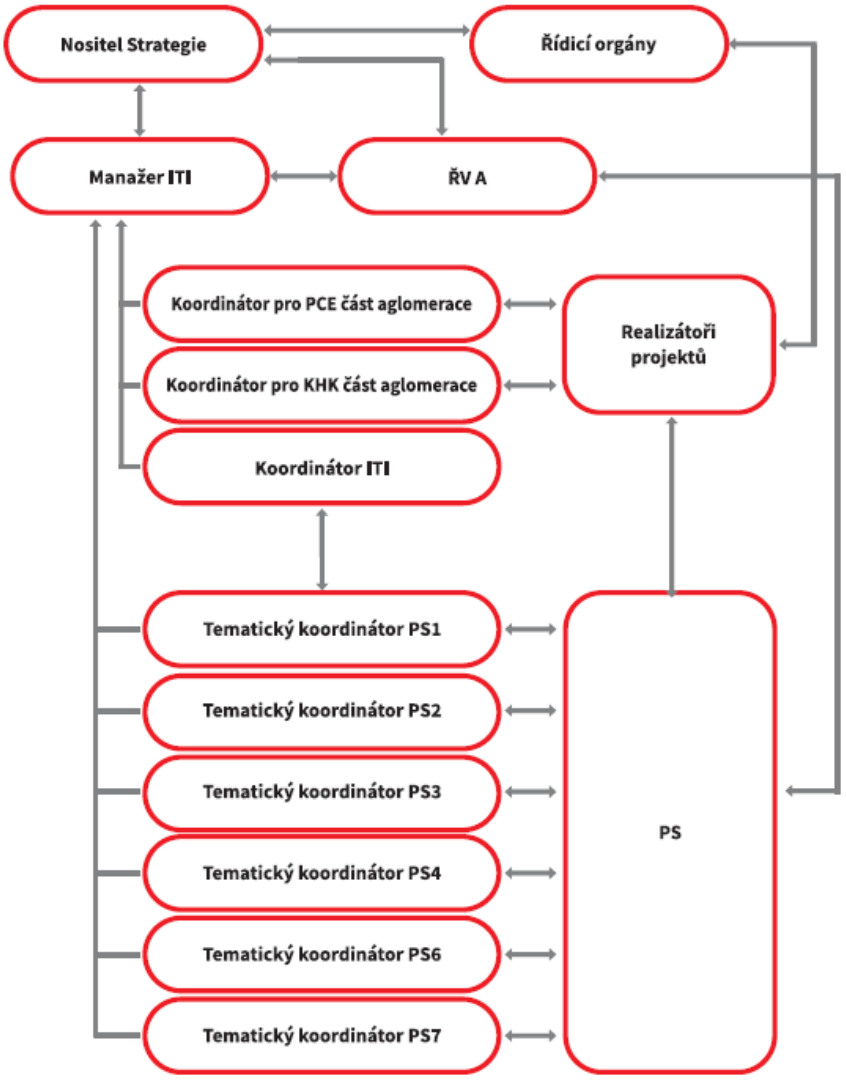
[189] *Statut a jednací řád PS jsou dostupné také zde: http://iti.hradec.pardubice.eu/?site=dokumenty*
[190] *Dostupné zde: http://iti.hradec.pardubice.eu/?site=pracovni-skupiny-2021-2027*

a administrativně vede zasedání věcně příslušné PS. Jeho povinností je průběžné předávání informací manažerovi ITI a územním koordinátorům. Ve vztahu k diskutovanému tématu může přizvat na jednání PS další odborníky.

Tematičtí koordinátoři poskytují žadatelům odborné konzultace týkající se především souladu projektového záměru se Strategií a výzvou nositele ITI k předkládání strategických projektů do PR.

Kompletní schéma popsané implementační struktury ITI Hradecko-pardubické aglomerace je uvedeno níže, viz Obrázek 67.

Obrázek 67 Implementační struktura ITI

Zdroj: Vlastní zpracování

Střet zájmů

Pro bezproblémové čerpání prostředků v rámci ITI Hradecko-pardubické aglomerace je nezbytné zajistit naprosté oddělení funkcí při plnění a implementaci Strategie. Tuto činnost v roli nositele ITI kompletně zajišťuje Magistrát města Pardubic, Odbor rozvoje a strategie, Oddělení implementace Strategie ITI. Konkrétně je pak nutné v organizační struktuře magistrátu odlišit dva účastníky procesu implementace Strategie ITI, a to Oddělení implementace Strategie ITI, které je pověřeno výkonem a

plněním funkce nositele ITI (tj. každodenní řízení Strategie), a projektové řízení (zajišťováno Oddělením strategického plánu a projektového managementu). Každý z uvedených aktérů hraje v uvedeném procesu zcela rozdílnou roli.

Zaměstnanci Oddělení implementace Strategie ITI se, v souladu s náplní svých pracovních pozic, nemohou jakýmkoliv způsobem podílet na přípravě projektových záměrů či realizaci konkrétních projektů. Uvedené mj. souvisí se skutečností, že jejich mzdy jsou hrazeny z Operačního programu Technická pomoc (OP TP), který tuto podmínku pro přidělení a čerpání dotace stanovil. Zároveň nemají rozhodovací pravomoc v procesu výběru projektů.

Projektové řízení při realizaci projektů financovaných z prostředků ITI budou provádět různé subjekty v rámci aglomerace, které však nebudou personálně ani nijak jinak provázané se zaměstnanci zabezpečujícími řízení Strategie.

4.1.3 POSTUP REALIZACE INTEGROVANÉ ÚZEMNÍ STRATEGIE

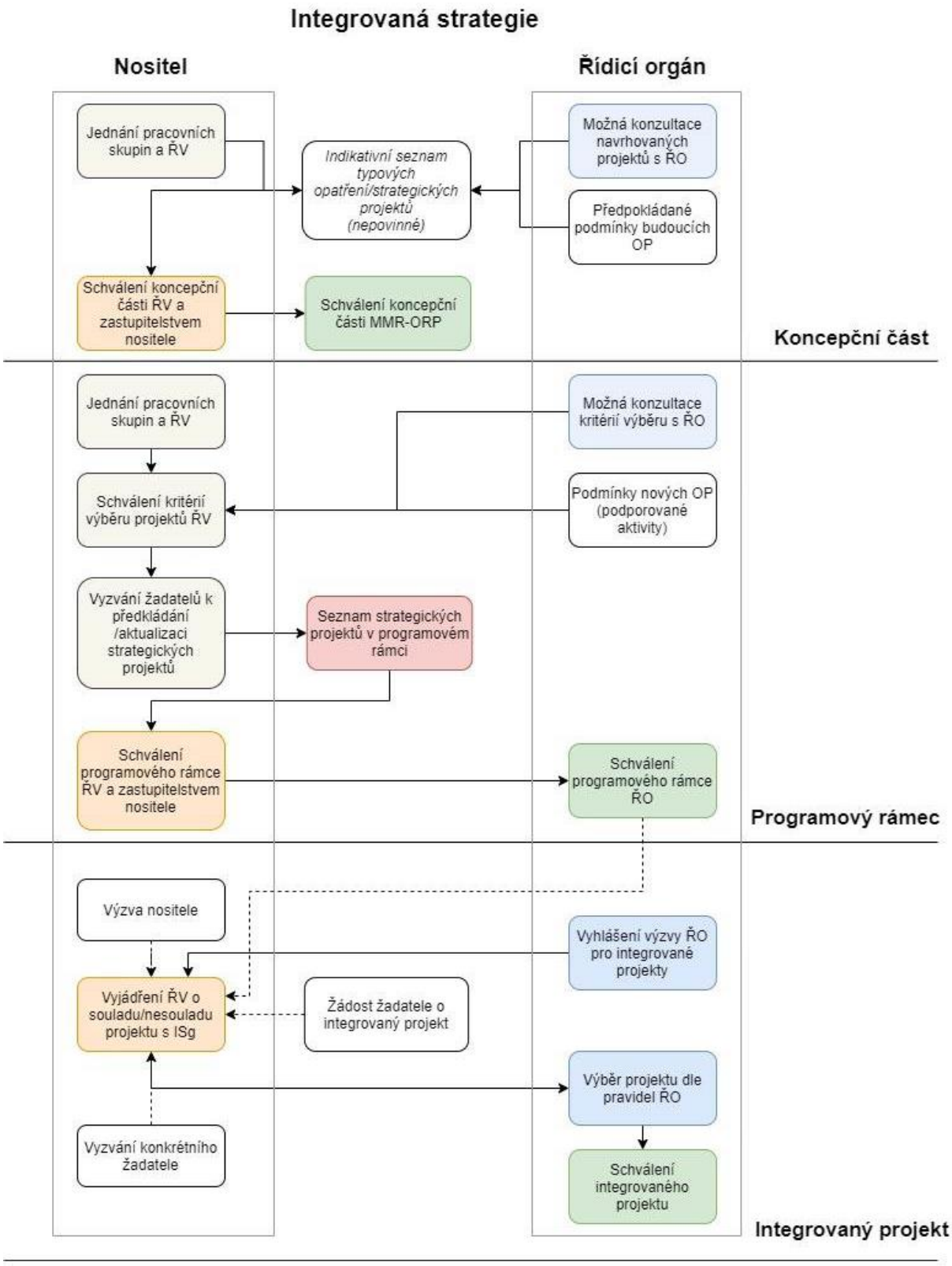
Realizace integrované strategie je zajištěna nositelem ITI, který v souladu s principem partnerství koordinuje podpořené projekty dle finančního plánu v letech tak, jak byly schváleny jednotlivými ŘO v PR. Naplňování Strategie pak spočívá mj. v přípravě, výběru a realizaci strategických projektů. Nositel ITI za tímto účelem komunikuje harmonogram výzev s relevantními ŘO tak, aby mohlo být zajištěno naplňování programu a také plnění cílů stanovených ve Strategii. Jednotlivé strategické projekty jsou předkládány především v rámci integrovaných výzev, které jsou vyhlašovány ŘO pro integrovaný nástroj ITI, nebo pro konkrétní integrované územní strategie, případně v rámci kombinovaných výzev. Strategické projekty zároveň musí respektovat podmínky stanovené příslušným OP, po jejichž splnění tento ŘO nebo oprávněný zprostředkující subjekt vydává právní akt o poskytnutí podpory.

Rozhodujícím aktem při výběru operací je zařazení strategických projektů do PR a jejich schválení ze strany ŘV A a zastupitelstva nositele ITI. V tomto kontextu je třeba rozlišovat členění integrovaných územních strategií na koncepční část a akční plán rozdělený do PR pro jednotlivé operační programy (OP). Schvalování těchto částí může probíhat odděleně, zároveň jednotlivé PR mohou být schvalovány v různém čase, a to v závislosti na stavu připravenosti a požadavcích ŘO.

Postup realizace integrované strategie, včetně procesu schvalování integrovaných projektů, vychází z MP INRAP (viz Obrázek 68) a z interních postupů,[191] kde je i podrobně popsán.

[191] *Dostupné na: https://iti.hradec.pardubice.eu/?site=dokumenty*

Obrázek 68 Realizace integrované územní strategie

Zdroj: MP INRAP

Koncepční část Strategie

Strategie (koncepční část i akční plán) byla zpracována na základě partnerského přístupu, tedy zejména ve spolupráci PS a ŘV A, vychází z potřeb území a využívá multizdrojové financování pro zajištění maximálního synergického efektu realizovaných strategických projektů. Koncepční část Strategie byla připravována v letech 2019–2022, přičemž částečně se na její tvorbě podílel externí dodavatel (CIRI; zpracování socioekonomické analýzy, návrhové části) a nositel ITI (Oddělení implementace Strategie ITI). Výchozími podklady pro její přípravu bylo vymezení území aglomerace dle jednotné metodiky MMR, socioekonomická analýza zpracovaná CIRI a absorpční kapacita dlouhodobě zjišťovaná

nositelem ITI. Výsledný krok představovalo schválení koncepční části Strategie ze strany ŘV A (

U řady opatření a cílů se očekává, že budou na životní prostředí působit pozitivně či významně pozitivně. Jsou to především opatření, která se zaměřují na adaptaci na změnu klimatu (např. opatření v rámci specifického cíle 2.3 *Adaptační opatření*) a na jejichž základě mohou být realizovány projekty přispívající ke zpomalení odtoku a podporující vsak vody, protipovodňová opatření, tzv. modrozelená infrastruktura, zelené střechy a fasády, revitalizace zeleně, podpora přirozené druhové skladby lesů apod. Dále je to opatření 1.1.1 *Ekologická veřejná doprava*, které je zaměřeno mj. na pořízení ekologicky šetrných vozidel veřejné dopravy (vozidla s nízkou spotřebou paliva, nízkou produkcí emisí znečišťujících látek), opatření v rámci specifického cíle 1.4 *Bezpečná doprava a cyklodoprava*, která podporují oddělení pěší a cyklistické dopravy od automobilové dopravy (realizace nových chodníků, pruhů pro cyklisty, bezbariérovost), opatření v rámci specifického cíle 2.5 *Kanalizace a vodovody*, která jsou zaměřena na snížení znečištění vod komunálními odpadními vodami (napojení dosud neodkanalizovaných lokalit, zlepšení technického stavu stok, výstavba, modernizace a zkapacitnění čistíren odpadních vod atd.) a rozvoj vodovodní sítě (výstavba nové, zkapacitnění, intenzifikace a modernizace stávající vodovodní sítě, zavádění nových technologií v úpravnách vod, výstavba a modernizace vodních zdrojů apod.), opatření 2.1.1 *Energeticky úsporné veřejné budovy a OZE* zaměřené na snižování energetické náročnosti budov ve veřejném sektoru, výměnu zdrojů energie, novostavby pasivních budov apod., opatření v rámci specifického cíle 2.2 *Odpadové hospodářství*, jejichž cílem je předcházení vzniku odpadů, materiálové a energetické využití odpadů, omezení skládkování odpadů, a rovněž opatření v rámci strategického cíle 6 *Cestovní ruch, památky, kultura* zaměřená na péči o kulturní hodnoty (zlepšení technického stavu památek, revitalizace parků, restaurování sbírkových a knihovních depozitářů atd.).

Z hlediska veřejného zdraví nebyly zjištěny žádné negativní vlivy koncepce, jejích cílů či opatření. Naopak u řady opatření byly zjištěny potenciální mírné až významné pozitivní vlivy na zdraví a bezpečnost, např. opatření 1.1.1 *Ekologická veřejná doprava*, 1.4.1 *Bezpečnost v dopravě*, 3.3.1 *Investice do infrastruktury a vybavení vybraných zdravotních služeb* nebo opatření v rámci strategického cíle *Vzdělávání*. Celkově bylo ve vyhodnocení SEA konstatováno, že koncepce má z hlediska veřejného zdraví pozitivní charakter.

Možnost vzniku kumulativních a synergických vlivů byla zjištěna v souvislosti s opatřeními v rámci specifických cílů 1.1 *Ekologická veřejná doprava*, 1.2 *Multimodalita a doprava v klidu*, 1.3 *Inteligentní doprava a telematika v dopravě*, 1.4 *Bezpečná doprava a cyklodoprava*, a sice potenciálních významných pozitivních synergických vlivů spočívajících v kombinaci jednotlivých opatření v oblasti dopravy, které jako celek směřují různými formami k podpoře udržitelných forem dopravy s nižšími emisemi znečišťujících látek a hlučností. Dále u opatření 2.1.1 *Energeticky úsporné veřejné budovy a OZE* (snižování energetické náročnosti budov ve veřejném sektoru, výměnu zdrojů energie, novostavby pasivních budov apod.) je předpokládán významný pozitivní synergický vliv na kvalitu ovzduší a klima v synergii s dalšími plánovanými záměry v oblasti udržitelné mobility, s čímž je spojen také významný pozitivní dopad na zdraví obyvatel. V souvislosti s opatřeními v rámci specifického cíle 2.3 *Adaptační opatření* je v souvislosti s výše uvedenými aktivitami předpokládán významný pozitivní synergický vliv

Ministerstvo životního prostředí
Vršovická 1442/65, 100 10 Praha 10

(+420) 26712-1111
posta@mzp.cz
ISDS: 9gsaax4
www.mzp.cz

z hlediska klimatu a také na zvýšení retenční schopnosti krajiny, půdy, zlepšení kvality vod v tocích, s čímž souvisí také oblast veřejného zdraví. Z podobných důvodů jsou předpokládány potenciální mírné pozitivní synergické vlivy v souvislosti s opatřením 2.4.1 *Komplexní revitalizace veřejných prostranství*. Potenciální pozitivní kumulativní vlivy nebyly vyhodnoceny. Z vyhodnocení SEA rovněž vyplývá, že nebyly zjištěny žádné negativní kumulativní, synergické ani sekundární vlivy koncepce, jejích cílů či opatření na životní prostředí a veřejné zdraví.

Potenciální vlivy koncepce přesahující hranice České republiky nebyly v rámci provedeného hodnocení identifikovány. Současně nejsou předpokládány žádné potenciální vlivy koncepce mimo území Královéhradeckého a Pardubického kraje.

Na základě vyjádření podaných k návrhu koncepce a jejich vypořádání došlo rovněž k úpravě a doplnění návrhu koncepce a vyhodnocení SEA. Především bylo do kapitoly 10 *Popis navrhovaných opatření pro předcházení, snížení a kompenzaci významných negativních vlivů na životní prostředí zjištěných nebo předpokládaných při provádění koncepce* vyhodnocení SEA doplněno minimalizační opatření *„Vyloučit taková opatření, která by vedla k dotčení přirozené dynamiky toků v ZCHÚ a vyloučit či minimalizovat zásahy do přírodních a přírodě blízkých ekosystémů vázaných na vodní tok v ZCHÚ.*", a to na základě vyjádření MŽP, odboru zvláštní územní ochrany přírody a krajiny. Současně bylo do kapitoly 3.1 *Strategický rámec* návrhu koncepce k opatření 2.3.1 *Adaptační opatření v krajině* doplněno sdělení ve smyslu daného vyjádření. Dále byly do návrhu koncepce i vyhodnocení SEA doplněny některé další související dokumenty (*Územní strategie krajiny SO ORP Hradec Králové*, *Adaptační strategie pro statutární město Hradec Králové*, *Úmluva o ochraně světového a kulturního a přírodního dědictví* atd.) či upřesněny údaje související s odpadovým hospodářstvím.

Z vyhodnocení SEA vyplývá, že ačkoli koncepce může mít v případě některých cílů a opatření potenciální mírné negativní vlivy na životní prostředí, nejedná se o takové vlivy, které by zakládaly nutnost navrhnout variantní řešení koncepce. Porovnáním potenciálních vlivů předložené koncepce (aktivní varianty) s nulovou variantou, za kterou je považován stav životního prostředí bez realizace koncepce, bylo zjištěno, že realizace koncepce se z pohledu předpokládaných vlivů na životní prostředí a veřejné zdraví jeví jako preferovaná varianta.

Dále jsou uvedena minimalizační opatření navržená posuzovatelem jak v souvislosti s vyhodnocenými potenciálními mírně negativními vlivy na životní prostředí, tak z hlediska podpory potenciálních pozitivních dopadů koncepce na životní prostředí a veřejné zdraví, a dále způsob, jakým byla tato opatření zapracována do návrhu koncepce. Posuzovatel ve vyhodnocení SEA deklaruje, že těmito minimalizačními opatřeními jsou ošetřeny všechny potenciální negativní vlivy koncepce na životní prostředí a veřejné zdraví.

- *„Minimalizovat zábory ZPF ve vyšších třídách ochrany a sesuvy půd vhodnou lokalizací záměrů a využitím stávajících areálů.*"
- *„U nových záměrů zajistit posouzení vlivů na krajinný ráz a biologické posouzení a minimalizovat negativní zásahy do přírodně hodnotných území.*"

Ministerstvo životního prostředí
Vršovická 1442/65, 100 10 Praha 10

(+420) 26712-1111
posta@mzp.cz
ISDS: 9gsaax4
www.mzp.cz

- *„Podporovat udržitelné formy dopravy, která předchází nárůstu intenzity individuální automobilové dopravy a jejím negativním vlivům na životní prostředí."*
- *„Preferovat druhy dopravy s nejvyššími pozitivními přínosy a minimálními negativními vlivy z hlediska životního prostředí, omezovat emise znečišťujících látek z dopravy do ovzduší."*
- *„Při přípravě konkrétních projektů v oblasti vodní dopravy minimalizovat riziko znečištění vod."*
- *„Realizace protihlukových opatření a výsadba izolační zeleně podél silnic."*
- *„Výstavba ekoduktů a realizace dalších opatření zajišťujících prostupnost krajiny pro živočichy."*
- *„Zařízení na energetické a materiálové využití odpadů umisťovat mimo zastavěná území, respektovat krajinný ráz, podmínky ochrany přírody a krajiny, dodržovat platné emisní limity pro takováto zařízení a přednostně využít plochy brownfields."*
- *„Respektovat hierarchii způsobů nakládání s odpady."*
- *„U nové výstavby podporovat adaptační opatření na budovách."*
- *„Infrastrukturu cestovního ruchu směřovat mimo cenné přírodní lokality a půdy s vyšší bonitou, umístění konzultovat s dotčenými orgány ochrany přírody. Preferovat směřování cestovního ruchu mimo intenzivně navštěvované a citlivé oblasti ZCHÚ."*
- *„Vyloučit taková opatření, která by vedla k dotčení přirozené dynamiky toků v ZCHÚ a vyloučit či minimalizovat zásahy do přírodních a přírodě blízkých ekosystémů vázaných na vodní tok v ZCHÚ."*

Výše uvedená minimalizační opatření jsou v tomto znění zapracována do kapitoly 3.2 *Vazba na horizontální témata* v rámci environmentálního pilíře návrhu koncepce, kde je uvedeno, že environmentální pilíř je mj. zohledněn přijetím opatření pro eliminaci, minimalizaci nebo zmírnění negativních vlivů na životní prostředí, která vyplynula z tzv. procesu SEA, a že při implementaci strategie budou tato opatření respektována. Vedle výběru podporovaných opatření a aktivit dle kritérií pro výběr projektů stanovených ve vyhodnocení SEA je za základní minimalizační opatření považováno také pravidelné sledování (monitoring) realizace koncepce, resp. dopadů provádění koncepce. Ve vyhodnocení SEA je sděleno, že monitoring dle stanovených indikátorů bude provádět předkladatel ve spolupráci s odborným externím zpracovatelem.

Na základě výše uvedených skutečností je možné konstatovat, že Strategie území Hradecko-pardubické aglomerace nebude mít významné negativní vlivy na životní prostředí a veřejné zdraví. To se týká jak celkového hodnocení koncepce, tak hodnocení cílů a opatření obsažených v návrhu koncepce. Koncepce je v souladu s požadavky a cíli na ochranu životního prostředí a veřejného zdraví. V rámci vyhodnocení SEA byly identifikovány jak nulové a potenciální mírné či významné pozitivní vlivy (například v souvislosti s opatřeními podporujícími adaptaci krajiny na

Ministerstvo životního prostředí
Vršovická 1442/65, 100 10 Praha 10

(+420) 26712-1111
posta@mzp.cz
ISDS: 9gsaax4
www.mzp.cz

změnu klimatu, retenci vody v krajině, udržitelné formy dopravy či odvedení dopravy z center měst), tak potenciální mírné negativní vlivy na životní prostředí a veřejné zdraví (jedná se především o vlivy spojené s opatřeními, která souvisí s následnými projekty na budování prvků dopravní infrastruktury). Ke zjištěným potenciálním negativním vlivům byla posuzovatelem navržena příslušná minimalizační opatření. Předkladatel všechna minimalizační opatření převzal do návrhu předmětné koncepce, resp. do podkapitoly 3.2 *Vazba na horizontální témata*. MŽP se domnívá, že všechny potenciální negativní vlivy koncepce, jejích cílů a opatření jsou ošetřeny danými minimalizačními opatřeními. V souvislosti s výše popsaným postupem a výsledky spolupráce předkladatele a posuzovatele, tedy že již byla navržená minimalizační opatření zapracována do návrhu koncepce, neukládá příslušný úřad další požadavky pro zajištění minimálních možných dopadů realizace koncepce na životní prostředí a veřejné zdraví.

Ministerstvo životního prostředí jako příslušný úřad podle ustanovení § 21 písm. d) zákona o posuzování vlivů na životní prostředí na základě upraveného návrhu koncepce včetně vyhodnocení vlivů na životní prostředí a veřejné zdraví, vyjádření k němu podaných a vypořádání všech obdržených vyjádření vydává postupem dle ustanovení § 10g tohoto zákona z hlediska přijatelnosti vlivů na životní prostředí:

SOUHLASNÉ STANOVISKO

k návrhu koncepce

„Strategie území Hradecko-pardubické aglomerace".

Ministerstvo životního prostředí upozorňuje na zákonná ustanovení, která je nutné legitimně zohlednit:

Zajistit a zveřejnit opatření pro sledování a rozbor vlivů koncepce na životní prostředí a veřejné zdraví dle ustanovení § 10h zákona o posuzování vlivů na životní prostředí. Sledovat vývoj kvality životního prostředí v dotčeném území na základě monitorovacích indikátorů uvedených v kapitole 9 vyhodnocení SEA. V případě zjištění významných negativních vlivů na životní prostředí či veřejné zdraví provádět průběžnou aktualizaci této koncepce a dodržovat další povinnosti vyplývající z výše uvedeného ustanovení.

Ministerstvo životního prostředí
Vršovická 1442/65, 100 10 Praha 10

(+420) 26712-1111
posta@mzp.cz
ISDS: 9gsaax4
www.mzp.cz

Předkladatel zveřejní na svých internetových stránkách vypořádání veškerých obdržených vyjádření a připomínek, a to jak k návrhu koncepce, tak i k vyhodnocení SEA a zveřejní schválenou koncepci. Dále zpracuje prohlášení dle ustanovení § 10g odst. 5 zákona o posuzování vlivů na životní prostředí a též jej zveřejní.

Toto stanovisko není závazným stanoviskem ani rozhodnutím vydaným ve správním řízení a nelze se proti němu odvolat.

Mgr. Evžen Doležal
ředitel odboru posuzování vlivů na životní prostředí a integrované prevence

v z. Ing. Petr Slezák
zástupce ředitele odboru posuzování vlivů na životní prostředí a integrované prevence
podepsáno elektronicky

Příloha

Vypořádání vyjádření k návrhu koncepce

Ministerstvo životního prostředí
Vršovická 1442/65, 100 10 Praha 10

(+420) 26712-1111
posta@mzp.cz
ISDS: 9gsaax4
www.mzp.cz

Příloha 7), zastupitelstva nositele ITI (Příloha 8) a následné předložení koncepční části Strategie do příslušné výzvy MMR prostřednictvím ISKP21+.

Z pohledu základní logiky integrovaných nástrojů je stěžejní kapitola 3.4.2 Integrovaná řešení. Hlavním důvodem je zejména skutečnost, že postup tvorby integrovaných řešení klade velké nároky zejména na spolupráci klíčových stakeholderů v rámci PS/ŘV A, transparentnost a jednoznačnost procesů, a proto je podrobně popsán níže.

V rámci přípravy Strategie území Hradecko-pardubické aglomerace 2021+, s vědomím toho, že dokument bude obsahovat konkrétní strategické projekty, nositel ITI realizoval následující kroky, aby vytvořil dostatečný zásobník strategických projektů:

- uveřejnění informace o sběru projektových záměrů na webu ITI Hradecko-pardubické aglomerace a úřední desce nositele ITI (statutární město Pardubice);
- průběžné informování o možnosti předkládání projektových záměrů na jednáních dílčích odborných platforem (RSK KHK a Pk, ŘV MAP v území aglomerace apod.), individuálních konzultacích, sociálních sítích ITI Hradecko-pardubické aglomerace, seminářích, konferencích apod.;
- seznámení s možností přípravy projektových záměrů na jednáních PS a ŘV A a výzva jejích členů, aby organizace, jež zastupují, projekty připravovaly a současně informaci předaly dalším subjektům v území aglomerace;
- v roce 2019 byli partneři v území poprvé vyzváni k předložení projektových záměrů k realizaci prostřednictvím nástroje ITI, a to bez tematického omezení (ve vazbě na stav přípravy OP a neznalost podporovaných aktivit);
- v roce 2020 byl okruh témat zúžen dle návrhů OP pro období 2021–2027;
- pro zařazení projektových záměrů do zásobníku nositele ITI pro představení na úrovni platforem ITI (PS, ŘV A) nebyla stanovena žádná výběrová kritéria, žádný projekt spadající do oblasti podporovaných aktivit tedy nebyl vyřazen.

Výše uvedeným způsobem nositel ITI provedl zcela transparentní sběr projektových záměrů připravovaných v území ITI Hradecko-pardubické aglomerace, a to za maximálního respektování partnerského přístupu. Všechny připravované projektové záměry splňující zaměření OP se tak staly vstupem pro odbornou debatu PS/ŘV A a následnou tvorbu integrovaných řešení (IŘ).

Zásobník strategických projektů byl rozdělen dle tematického zaměření, žadatelé své projektové záměry postupně představili na příslušných PS, které se následně podílely na ***tvorbě IŘ***. Návrhy jednotlivých IŘ prošly obsáhlým připomínkovacím procesem, doplňováním a úpravami. Výsledkem byla usnesení přijatá všemi PS, kterými PS doporučily ŘV A schválit příslušná IŘ, a to včetně souvisejících seznamů strategických projektů, které dané IŘ tvoří. Završením toho procesu bylo ***schválení IŘ ze strany ŘV A***, které se stalo základním předpokladem pro zařazení projektových záměrů do Strategie s možností získání finančních prostředků z alokace ITI Hradecko-pardubické aglomerace.

Ve fázi realizace Strategie bude ŘV A projednávat výstupy z monitoringu, zpráv o plnění Strategie a evaluací, které mohou zakládat důvody pro změnu její koncepční části. Iniciátorem žádosti o ***změnu koncepční části Strategie*** může být pouze nositel ITI a administrace žádosti bude probíhat v souladu s příslušnou metodikou.

Podrobně jsou tyto postupy definovány v MP INRAP a v interních postupech nositele ITI.

Akční plán – programové rámce

Pro každý OP ESIF, prostřednictvím kterého budou podporovány strategické projekty, bude zpracován samostatný ***programový rámec***, jenž musí být v souladu s příslušným operačním programem. Jednotlivé PR pak budou zahrnovat seznam strategických projektů, finanční plán a plán indikátorů. Zpracování a následné schválení PR obsahující konkrétní strategické projekty, ze strany zastupitelstva nositele ITI (Zastupitelstvo města Pardubic) představuje splnění požadavku výběru operací na úrovni města. Všechny PR pro dílčí OP pak tvoří tzv. ***akční plán***, který je povinnou přílohou Strategie.

Při tvorbě PR nositel ITI využívá činnosti PS a ŘV A, které vychází z koncepční části Strategie, jež vymezila jednotlivé strategické cíle/specifické cíle/opatření a v návaznosti na ně navrhla konkrétní IŘ pro odstranění identifikovaných problémů území. Jednou z klíčových podmínek, kterou musí projekt splňovat, aby mohl být uveden v konkrétním PR je, že musí být součástí alespoň jednoho schváleného IŘ uvedeného v koncepční části Strategie.

Následně ŘV A schvaluje kritéria pro výběr projektových záměrů, která musí být splněna, aby mohl být záměr zařazen do seznamu strategických projektů v PR. V návaznosti na tento proces je vyhlášena výzva nositele ITI k předkládání strategických projektů do PR. Na základě výstupů této výzvy, tj. výběru projektů splňujících výše uvedená kritéria, jsou vypracovány návrhy PR obsahující seznamy strategických projektů pro jednotlivé OP. Tyto PR jsou projednány tematickými PS a na jejich návrh následně předloženy ke schválení ŘV A. Poté, co jsou PR projednány a přijaty ŘV A, je nezbytné jejich schválení v zastupitelstvu nositele ITI (Zastupitelstvo města Pardubic). Poté jsou programové rámce předloženy do příslušných výzev jednotlivých ŘO prostřednictvím ISKP21+. Po schválení PR příslušným ŘO jsou pro zde uvedené strategické projekty rezervovány finanční prostředky z alokace ITI Hradecko-pardubické aglomerace.

V případě, že předkladatel strategického projektu uvedeného v PR požádá o jeho odstranění, nebo pokud realizace projektu neprobíhá v souladu s údaji uvedenými v PR (zejména nedodržení lhůt realizace), může ŘV A rozhodnout o jeho nahrazení jiným projektem.

Podrobné postupy jsou definovány v MP INRAP a v interních postupech nositele ITI.

Ověřování souladu strategických projektů se Strategií v průběhu implementace integrované strategie

Žadatel jako nezbytnou součást žádosti o podporu integrovaného projektu musí do ISKP21+ doložit Vyjádření ŘV A prokazující soulad projektu se Strategií. Toto Vyjádření žadatel získá na základě ***výzvy nositele ITI k předložení/aktualizaci strategického projektu***, která je určena pro konkrétního žadatele k předložení aktualizace strategického projektu, jenž je součástí schváleného PR pro příslušný OP. ŘV A ověřuje soulad integrovaného projektu se Strategií/PR podle stanovených kritérií, jež jsou zveřejněna na webových stránkách nositele ITI nejpozději s vyhlášením výzvy nositele ITI.

Podrobně jsou tyto postupy definovány v MP INRAP a v interních postupech nositele ITI.

4.2 MONITOROVÁNÍ A EVALUACE INTEGROVANÉ ÚZEMNÍ STRATEGIE

Monitorovací a evaluační činnost týkající se plnění integrovaných územních strategií je podmínkou pro sledování a vyhodnocování úspěšnosti implementace integrovaných nástrojů v ČR. Základním nástrojem monitorování integrovaných územních strategií (jako součást monitorování EU fondů) je Monitorovací systém pro programové období 2021–2027 (MS2021+).

Nositel bude provádět monitorovací a evaluační činnosti v souladu s MP INRAP a s doplňujícími metodickými instrukcemi Ministerstva pro místní rozvoj – Odboru regionální politiky (MMR-ORP). Povinné monitorování EU fondů probíhá výhradně prostřednictvím MS2021+.

4.2.1 MONITOROVÁNÍ INTEGROVANÉ ÚZEMNÍ STRATEGIE AGLOMERACE

V MS2021+ nositel monitoruje plnění integrované územní strategie prostřednictvím realizace jednotlivých integrovaných projektů naplňujících dotčenou strategii, ŘO monitoruje plnění PR a MMR-ORP sleduje a vyhodnocuje pokrok v implementaci IN. Všechny zúčastněné subjekty využívají MS2021+ s ohledem na svou roli v implementační struktuře.

V MS2021+ se zobrazují:

- plány indikátorů ve struktuře dle strategického rámce integrované územní strategie a dle opatření PR,
- finanční plány ve struktuře dle strategického rámce integrované územní strategie, dle opatření PR a dle specifických cílů operačních programů.

Do příslušných přehledových obrazovek k financování a indikátorům jsou pravidelně agregována a načítána data dle skutečné realizace integrovaných projektů. Jsou přístupná nositeli, ŘO i MMR-ORP.

Nositel spolupracuje s ŘO a MMR-ORP při průběžném vyhodnocování naplňování finančního plánu a dosahování cílových hodnot indikátorů integrované územní strategie.

Pro sledování a vyhodnocování realizace integrované územní strategie stanovil MMR-ORP sadu šesti povinných indikátorů, které jsou součástí Národního číselníku indikátorů 2021+ (NČI2021+). Seznam těchto povinných indikátorů je uvádí Tabulka 50 níže. Tyto indikátory monitorují realizaci integrované územní strategie a aktivitu nositele a nejsou navázány na operační programy. U těchto povinných indikátorů nebude sledována plánovaná hodnota, pouze dosažený pokrok. Jedná se o automaticky plněné indikátory i indikátory plněné ručně. V případě indikátorů ručně zadávaných nositeli jsou nositelé plně zodpovědní za validitu a aktuálnost obsažených dat. Ručně plněné indikátory nositel aktualizuje k 30. 6. a 31. 12. daného roku.

Tabulka 50 Seznam povinných indikátorů pro sledování a vyhodnocování realizace integrované územní strategie

Kód NČI 2021+	Název indikátoru CZ	Měrná jednotka	Odkaz na zdroje dat
010011	Podané žádosti o podporu na integrované projekty	počet projektů	MS2021+
010021	Integrované projekty s vydaným právním aktem	počet projektů	MS2021+
010031	Integrované projekty v realizaci	počet projektů	MS2021+
010041	Ukončené integrované projekty	počet projektů	MS2021+
010061	Vyhlášené výzvy nositele	výzvy	Ž/P
010071	Ukončené výzvy nositele	výzvy	Ž/P

Zdroj: MP INRAP

Pro sledování a vyhodnocování plnění jednotlivých opatření PR stanovuje ŘO povinné/povinně volitelné indikátory z NČI2021+. Indikátory monitorují realizaci PR, potažmo Strategie území Hradecko-pardubické aglomerace a jsou navázány na operační programy. U těchto indikátorů se zadává cílová hodnota a milník, je-li ŘO vyžadován.

4.2.2 ZPRÁVA O PLNĚNÍ INTEGROVANÉ ÚZEMNÍ STRATEGIE AGLOMERACE

Na základě průběžného sledování a vyhodnocování realizace jednotlivých integrovaných projektů a rovněž naplňování integrované územní strategie jako celku zpracovává nositel Zprávu o plnění integrované územní strategie (dále též Zpráva). Ve Zprávě nositel popisuje, k jakému vývoji v realizaci schválené integrované územní strategie za sledované období došlo. Nositel předkládá Zprávu 2x ročně, a to do 31. 1. roku n+1, vždy s použitím údajů k 31. 12. roku n, a do 31. 7. roku n+1 s údaji k 30. 6. roku n+1.

Zpráva, kterou nositel předkládá do 31. 1., povinně obsahuje vyplněná všechna textová pole a aktualizaci ručně plněných indikátorů nositelem. Zpráva, nositelem předkládána do 31. 7., povinně obsahuje aktualizaci ručně plněných indikátorů nositelem, není povinné vyplnění textových polí. Konkrétní postupy jsou součástí příručky k předkládání Zpráv o plnění integrované územní strategie.

Zprávu zpracovává nositel výhradně v MS2021+ a následně ji projednává a schvaluje ŘV A. Po schválení nositel předkládá Zprávu prostřednictvím MS2021+ ke kontrole na MMR-ORP. Zpráva je v MS2021+ přístupná ŘO.

Bližší informace ke struktuře Zprávy a detailní pokyny k vyplňování jsou uvedeny v příslušné příručce, kterou zpracovává MMR-ORP ve spolupráci s příslušným odborem MMR, který má v gesci správu MS2021+. Zpráva o plnění integrované územní strategie slouží jako podklad pro Zprávu o pokroku integrovaných nástrojů, kterou zpracovává MMR-ORP.

MMR-ORP si může vyžádat zpracování ad-hoc zprávy o plnění integrované uzemní strategie aglomerace, a to z důvodu neuspokojivého postupu realizace strategie (např. neplnění finančního plánu, neplnění plánovaných indikátorů). Struktura a proces administrace jsou stejné jako v případě řádné roční Zprávy o plnění integrované strategie.

Do 30 pracovních dnů od dne následujícího po ukončení realizace integrované strategie (tj. po fyzickém ukončení všech integrovaných projektů naplňujících příslušnou integrovanou strategii) předkládá nositel Závěrečnou zprávu o plnění integrované územní strategie. Struktura a proces administrace jsou stejné jako v případě řádné roční Zprávy o plnění integrované územní strategie.

4.2.3 EVALUACE INTEGROVANÉ STRATEGIE

Provádění všech evaluací implementace integrovaných územních strategií musí respektovat principy a standardy evaluací, které jsou uvedené v Metodickém pokynu pro indikátory, evaluace a publicitu v programovém období 2021–2027.

Nositel provádí povinnou mid-term procesní a výsledkovou evaluaci realizace a plnění své integrované územní strategie Hradecko-pardubické aglomerace s údaji platnými k 31. 12. 2025. Při této evaluaci se nositel řídí zadáním MMR-ORP. Evaluační zprávu z mid-term evaluace ve formě požadované MMR-ORP nositel předkládá MMR-ORP ke kontrole do 30. 6. 2026. Nositel rovněž spolupracuje (je povinen poskytnout požadovanou součinnost) při evaluacích nástroje ITI prováděných MMR-ORP a ŘO. Nositel je v rámci svých evaluačních aktivit povinen zohlednit požadavky MMR-ORP ohledně kvality evaluačních výstupů, používaných evaluačních metod a technik sběru údajů.

5 PŘÍLOHY

Příloha 1 Seznam obcí Hradecko-pardubické aglomerace

ID	Kód ZUJ	Název		ID	Kód ZUJ	Název
1	576077	Albrechtice		42	571164	Chrudim
2	569828	Babice		43	575089	Chvojenec
3	574724	Barchov		44	574121	Jaroměř
4	569836	Barchov		45	575127	Jedousov
5	569852	Běleč nad Orlicí		46	570133	Jeníkovice
6	569879	Blešno		47	575143	Jezbořice
7	569887	Boharyně		48	576352	Jílovice
8	574783	Borek		49	570150	Káranice
9	574813	Bukovina nad Labem		50	573787	Klešice
10	574830	Bukovka		51	573710	Kobylice
11	571245	Bylany		52	571610	Kočí
12	574848	Býšť		53	570184	Kosičky
13	572799	Časy		54	575232	Kostěnice
14	574856	Čeperka		55	576409	Králova Lhota
15	574864	Čepí		56	570206	Kratonohy
16	572896	Černá u Bohdanče		57	572861	Křičeň
17	569917	Černilov		58	570214	Kunčice
18	569925	Černožice		59	573515	Kunětice
19	569933	Čistěves		60	504807	Lány
20	574899	Dašice		61	572845	Lány u Dašic
21	569941	Divec		62	574767	Lázně Bohdaneč
22	569968	Dobřenice		63	570222	Lejšovka
23	569976	Dohalice		64	570231	Lhota pod Libčany
24	574902	Dolany		65	570249	Libčany
25	569984	Dolní Přím		66	575305	Libišany
26	574929	Dolní Ředice		67	570257	Libníkovice
27	504301	Dřenice		68	570265	Librantice
28	574953	Dříteč		69	570273	Libřice
29	572977	Dubany		70	570303	Lodín
30	569992	Habřina		71	570311	Lochenice
31	571385	Heřmanův Městec		72	570354	Lužany
32	570028	Holohlavy		73	573779	Máslojedy
33	571458	Honbice		74	575372	Mikulovice
34	570044	Hořiněves		75	570419	Mokrovousy
35	569810	Hradec Králové		76	571873	Morašice
36	570052	Hrádek		77	575399	Moravany
37	575046	Hrobice		78	570435	Mžany
38	573621	Hvozdnice		79	571890	Nabočany
39	575054	Choltice		80	571903	Načešice
40	575062	Choteč		81	570443	Nedělitě
41	572764	Chrtníky		82	570451	Nechanice

ID	Kód ZUJ	Název		ID	Kód ZUJ	Název
83	572870	Němčice		123	553719	Srnojedy
84	573078	Neratov		124	575704	Staré Hradiště
85	548065	Obědovice		125	575712	Staré Jesenčany
86	575429	Opatovice nad Labem		126	575721	Staré Ždánice
87	571962	Orel		127	575739	Starý Mateřov
88	570532	Osice		128	572934	Stéblová
89	570541	Osičky		129	570931	Stěžery
90	575437	Ostřešany		130	570958	Stračov
91	555134	Pardubice		131	570966	Střezetice
92	572942	Plch		132	548154	Světí
93	575470	Poběžovice u Přelouče		133	575780	Svojšice
94	572951	Podůlšany		134	571008	Syrovátka
95	570656	Praskačka		135	571024	Těchlovice
96	572853	Pravy		136	571041	Třebechovice pod Orebem
97	570672	Předměřice nad Labem		137	572985	Třebosice
98	575500	Přelouč		138	571059	Třesovice
99	575518	Přelovice		139	504921	Třibřichy
100	530671	Pšánky		140	572420	Tuněchody
101	573531	Puchlovice		141	576859	Týniště nad Orlicí
102	575534	Ráby		142	572446	Úhřetice
103	570702	Račice nad Trotinou		143	575887	Úhřetická Lhota
104	570711	Radíkovice		144	572888	Újezd u Sezemic
105	570729	Radostov		145	513717	Urbanice
106	575551	Rohovládova Bělá		146	575925	Valy
107	575569	Rohoznice		147	575968	Veselí
108	575577	Rokytno		148	571091	Všestary
109	570745	Roudnice		149	571105	Výrava
110	547808	Rozhovice		150	571113	Vysoká nad Labem
111	575593	Rybitví		151	548677	Vysoký Újezd
112	573191	Sadová		152	576051	Živanice
113	570796	Sendražice				
114	575640	Sezemice				
115	570800	Skalice				
116	572268	Slatiňany				
117	570877	Smiřice				
118	570885	Smržov				
119	572276	Sobětuchy				
120	570907	Sovětice				
121	574198	Spojil				
122	575682	Srch				

Zdroj: Vlastní zpracování

Příloha 2 Přehled projektů mateřských a základních škol financovaných z IROP k 1. 6. 2020

Název projektu	Charakteristika projektu	Kraj	Místo realizace	CZV (Kč)	Zdroj financování
Centrum služby péče o dítě v dětské skupině	stavba objektu plnícího funkci dětské skupiny o celkové kapacitě 6 dětí předškolního věku, k jehož výstavbě dojde v místní části Hradce Králové – Svobodné Dvory	KHK	Hradec Králové	10 795 226	IROP
Dostavba Mateřské školy Za Fontánou v Přelouči	rozšíření kapacity MŠ, přístavba nové budovy k původní budově MŠ – stavební úpravy, úpravy venkovních prostor a pořízeno vybavení interiéru mateřské školy	PAK	Přelouč	21 913 161	IROP
Nadstavba MŠ Staré Hradiště	navýšení kapacity stávající nástavbou 2.NP pavilonu B vč. přístavby schodišťového traktu – vznik nového oddělení, navýšení kapacity z 50 na 74 dětí; bezbariérové úpravy (rampa, schodišť. plošina) a kompletní vybavení nábytkem, kompenzačními pomůckami, dovybavení školní zahrady hracími prvky a osázení novou zelení	PAK	Staré Hradiště	17 359 769	IROP
Mateřská škola Němčice	realizace novostavby objektu MŠ – stavební práce, vybavení interiéru nábytkem a mobiliářem, úpravy venkovních prostor včetně herních prvků	PAK	Němčice	10 585 918	IROP
Stavební úpravy MŠ Ostřešany	zvýšení nedostatečné kapacity mateřské školy celkem o 16 dětí. Součástí projektu je také zajištění bezbariérovosti	PAK	Ostřešany	4 000 000	IROP
MŠ Svítkov – novostavba objektu mateřské školy	výstavba nové mateřské školy pro umístění stávající MŠ Doubek – Svítkov (50 míst), novostavba o kapacitě 75 dětí	PAK	Pardubice	61 977 334	IROP
Modernizace infrastruktury v ZŠ M. Horákové	modernizace učebny přírodopisu, fyziky, chemie, vč. jejich kabinetů, školní dílny a učebny PC	KHK	Hradec Králové	12 516 148	IROP – ITI
Modernizace infrastruktury v ZŠ Sever	modernizace učeben s kabinety pro výuku chemie, přírodopisu, fyziky, dvě PC učebny s mobilní tabletovou učebnou a dílny se skladem, strojovnou a přípravnou	KHK	Hradec Králové	11 018 221	IROP – ITI
Modernizace infrastruktury v ZŠ Štefcova	vybudování či rekonstrukce učebny fyziky, chemie, přírodopisu a matematiky včetně jejich kabinetů, učeben PC, mobilní tabletové učebny a učebny dílen vč. přípravny	KHK	Hradec Králové	10 480 437	IROP – ITI
Modernizace infrastruktury v ZŠ Kukleny	vybudování či rekonstrukce učeben chemie, fyziky, přírodopisu, kabinetu fyziky, přípravny chemie, skladu přírodopisu a dvou učeben PC	KHK	Hradec Králové	9 991 745	IROP – ITI
Modernizace infrastruktury v ZŠ Nový Hradec Králové	vybudování či rekonstrukce sloučené učebny pro fyziku a chemii, jejich kabinetů a dále pak dvou počítačových učeben	KHK	Hradec Králové	9 924 145	IROP – ITI
Modernizace infrastruktury v ZŠ J. Gočára	vybudování či modernizace učeben přírodopisu, fyziky, chemie, školních dílen vč. přípravny	KHK	Hradec Králové	8 970 892	IROP – ITI
Modernizace infrastruktury v ZŠ Habrmanova	modernizace učeben pro technické a řemeslné obory, práce s digitálními technologiemi a přírodní vědy	KHK	Hradec Králové	7 907 908	IROP – ITI

Název projektu	Charakteristika projektu	Kraj	Místo realizace	CZV (Kč)	Zdroj financování
Modernizace infrastruktury v ZŠ Jiráskovo náměstí	modernizace učeben pro technické a řemeslné obory a práce s digitálními technologiemi.	KHK	Hradec Králové	6 319 304	IROP – ITI
Modernizace infrastruktury v ZŠ Pouchov	modernizace učeben pro technické a řemeslné obory, přírodní vědy a práce s digitálními technologiemi	KHK	Hradec Králové	5 961 895	IROP – ITI
Modernizace infrastruktury v ZŠ SNP	rekonstrukce učebny fyziky, sloučené učebny chemie a přírodopisu včetně kabinetu, 2 PC učeben, mobilní tabletové učebny a učebny dílen a skladu	KHK	Hradec Králové	7 630 500	IROP – ITI
Modernizace infrastruktury v ZŠ Štefánikova	vybudování či rekonstrukce počítačových učeben a keramické dílně včetně skladu	KHK	Hradec Králové	6 409 774	IROP – ITI
Modernizace budovy základní školy v Libčanech pro výuku klíčových kompetencí	modernizace učebny fyziky, chemie, žákovské dílny a vybudování moderně vybavené multimediální učebny	KHK	Libčany	4 000 000	IROP – ITI
Modernizace infrastruktury ZŠ Plotiště	rekonstrukce sloučené učebny chemie a fyziky, k vybavení počítačové učebny, bezbariérového WC a venkovní vertikální zdvižné plošiny vedle hlavního vstupu do objektu, ale také k zajištění vnitřní konektivity školy a připojení k internetu	KHK	Hradec Králové	5 072 634	IROP – ITI
ZŠ Všestary č.p. 57 - nástavba a přístavba budovy 2. stupně	zajištění kompenzačních pomůcek a nábytku do učebny informatiky	KHK	Všestary	6 000 000	IROP – ITI
Polytechnická učebna a učebna fyziky Základní školy Boženy Němcové Jaroměř	modernizace učeben pro studium přírodních věd, zejména fyziky a chemie, dále pak zlepšení polytechnických dovednost	KHK	Jaroměř	2 869 032	IROP – ITI
Víceúčelové polytechnické dílny a učebna IT	vybudování nové učebny polytechnických dílen (učebna pro výuku pracovních činností a keramická dílna) a nová počítačová učebna	KHK	Předměřice n. L.	4 000 000	IROP – ITI
Základní škola Chlumec nad Cidlinou – polytechnické vzdělávání a bezbariérový přístup	modernizace odborných učeben a počítačových dovedností v modernizované odborné učebně informatiky	KHK	Chlumec n. C.	5 996 426	IROP – ITI
Rekonstrukce odborných učeben na Základní škole Bratranců Veverkových	modernizace učebny fyziky, odborné kombinované učebny, počítačové učebny, učebny informatiky a žákovské řemeslné dílny	PAK	Pardubice	17 622 653	IROP – ITI
Rekonstrukce odborných učeben na Základní škole Studánka	modernizace učeben pro přírodní vědy, technické a řemeslné obory a digitální technologie	PAK	Pardubice	17 594 155	IROP – ITI
Rekonstrukce odborných učeben na Základní škole Závodu Míru	modernizace učeben fyziky a chemie (včetně kabinetů) a 2 počítačových učeben	PAK	Pardubice	17 448 172	IROP – ITI
Rekonstrukce odborných učeben na Základní škole npor. Eliáše	modernizace učebny fyziky, chemie, přírodopisu, tří počítačových učeben a školní dílny.	PAK	Pardubice	16 025 054	IROP – ITI
Rekonstrukce odborných učeben na Základní škole Spořilov	modernizace učeben pro přírodní vědy, technické a řemeslné obory a digitální technologie	PAK	Pardubice	15 928 458	IROP – ITI

Název projektu	Charakteristika projektu	Kraj	Místo realizace	CZV (Kč)	Zdroj financování
Rekonstrukce odborných učeben na Základní škole Staňkova	modernizace čtyř odborných učeben – učebna fyziky a chemie, přírodopisu, matematiky, počítačové učebny a vybudování dvou multioborových učeben	PAK	Pardubice	11 315 914	IROP – ITI
Rekonstrukce odborných učeben na Základní škole Ohrazenice	modernizace pěti odborných učeben – učebna fyziky a chemie, přírodopisu, dvou počítačových učeben a školní dílny	PAK	Pardubice	10 169 671	IROP – ITI
Rekonstrukce odborných učeben na Základní škole Družstevní	modernizace učeben pro přírodní vědy, technické a řemeslné obory a digitální technologie	PAK	Pardubice	9 542 920	IROP – ITI
Modernizace odborných učeben ZŠ Lázně Bohdaneč - I. etapa	modernizace učeben pro technické a řemeslné obory	PAK	Lázně Bohdaneč	6 000 000	IROP – ITI
Odborné učebny a konektivita ZŠ Dašice	modernizace učeben pro přírodní vědy a konektivita	PAK	Dašice	5 376 225	IROP – ITI
Vybudování odborných učeben a zajištění vnitřní konektivity v budovách ZŠ Holice, Holubova 47	vybudování nové odborné učebny pro výuku přírodních věd (chemie/přírodopis apod.) včetně zázemí pro pedagogy a výukové pomůcky, rekonstrukce počítačové učebny, vytvoření síťové infrastruktury pro celou ZŠ	PAK	Holice	4 464 366	IROP – ITI
Modernizace počítačových učeben ZŠ U Stadionu a rekonstrukce a vybavení chemické laboratoře ZŠ Dr. J. Malíka včetně zajištění bezbariérovosti	modernizace počítačových učeben; rekonstrukce a vybavení chemické laboratoře	PAK	Chrudim	4 291 044	IROP – ITI
Modernizace odborných učeben ZŠ Lázně Bohdaneč – II. etapa	rekonstrukce prostor pro výuku v předmětech fyzika a chemie a informační technologie (nezpůsobilý výdaj projektu)	PAK	Lázně Bohdaneč	1 120 685	IROP – ITI
Dostavba centrálního pavilonu základní školy v ul. Školní 247 v Opatovicích nad Labem	dostavba centrálního pavilonu ZŠ, vybudování 4 nových kmenových učeben, specializované přírodovědné učebny, dostavba šaten pro nově vybudované třídy; osazení novým moderním vybavením, řešení bezbariérovosti objektu, vybudování proskleného výtahu	PAK	Opatovice n. L.	54 492 808	IROP
Základní škola – modernizace	modernizace stávající budovy II. stupně ZŠ v ulici Pražská čp. 2 a 3 ve městě Nechanice, vybudování nového 3. NP s odbornými učebnami, kmenová učebna, kabinety k učebnám, poradenské pracoviště a odpovídající sociální zázemí; úprava zahrady a vybudování Přírodní učebny	KHK	Nechanice	31 592 549	IROP
Přístavba budovy ZŠ Stěžery	přístavba s novou kmenovou třídou a s odbornou IT učebnou, pořízení movitého vybavení, úprava zeleně a zajištění parametrů konektivity a připojení k internetu	KHK	Stěžery	11 065 455	IROP
Nástavba ZŠ a MŠ Františka Škroupa, Osice	vybudování zázemí pro rozvoj klíčových kompetencí – cizí jazyky, přírodní vědy, práce s digitálními technologiemi v kombinaci s cizími jazyky, zajištění bezbariérovosti	KHK	Osice	11 970 109	IROP

Název projektu	Charakteristika projektu	Kraj	Místo realizace	CZV (Kč)	Zdroj financování
Základní škola – modernizace	vybudování nového 3. NP – nové odborné učebny, kmenová učebna, kabinety k učebnám, poradenské pracoviště a odpovídající sociální zázemí; v rámci projektu bude provedena úprava zahrady ZŠ – vznik prostředí pro trávení volného času mezi vyučováním a vybudování Přírodní učebny (na náklady žadatele)	KHK	Nechanice	31 592 549	IROP
Hořiněves Základní škola stavební úpravy v 1NP a přírodní učebna	vybudování dvou odborných učeben přírodovědných předmětů a počítačových dovedností, příslušným zázemím a bezbariérového zpřístupněním učeben včetně vnitřního vybavení a vzniku nové přírodní učebny ve venkovní prostoru školní zahrady ZŠ	KHK	Hořiněves	3 356 135	IROP
Novostavba venkovní učebny u ZŠ Dohalice	vybudování nové venkovní učebny	KHK	Dohalice	2 252 567	IROP
Venkovní učebna v ZŠ Kratonohy	vybudování venkovní učebny přírodních věd a cizích jazyků pomocí stavebních úprav zahradního domku v areálu	KHK	Kratonohy	2 159 709	IROP
Přírodovědná učebna v novém kabátu a online	vybudování nové odborné učebny – prostory pro teoretickou a praktickou výuku přírodovědných předmětů, možnosti vzdělávání pomocí digitálních technologií, kompletní realizací vnitřní konektivity celé školy.	KHK	Jaroměř	1 999 845	IROP
Jsme online a objevujeme	vybudování nové odborné učebny – prostory pro teoretickou a praktickou výuku přírodovědných předmětů, možnosti vzdělávání pomocí digitálních technologií, kompletní realizací vnitřní konektivity celé školy.	KHK	Černilov	1 782 941	IROP
Modernizace výuky fyziky na ZŠ Třebechovice p. O.	modernizace odborné učebny fyziky prostřednictvím drobných stavebních úprav a pořízením nového vybavení pro výuku fyziky – nábytek, interaktivní zařízení a učební pomůcky	KHK	Třebechovice p. O.	1 499 058	IROP
Cvičná kuchyně Týniště nad Orlicí	stavební úpravy – modernizace výukové místnosti/cvičné kuchyně a jídelny pro žáky, vybudování WC pro invalidy, zajištění bezbariérového přístupu do budovy	KHK	Týniště n. O.	1 495 843	IROP
Venkovní učebna u ZŠ Stěžery	výstavba bezbariérové venkovní učebny přírodních věd, pořízení jejího vybavení – osazení lavicemi po obvodu, rekultivace okolního terénu, výsadba zeleně; pořízení nových výukových pomůcek k obohacení výuky přírodních věd	KHK	Stěžery	425 322	IROP
Rozšíření výuky přírodních věd a informatiky školy	vybudování moderních učeben pro přírodní vědy, práci s digitálními technologiemi	PAK	Dříteč	22 404 720	IROP
Rekonstrukce odborné učebny školních dílen ZŠ E. Nápravníka Býšť, okres Pardubice	rekonstrukce a vybavení odborné učebny školních dílen a vybavení odborné učebny přírodopisu/zeměpisu učebními pomůckami včetně zajištění bezbariérového přístupu do objektu školy a do odborných učeben	PAK	Býšť	1 416 013	IROP

Název projektu	Charakteristika projektu	Kraj	Místo realizace	CZV (Kč)	Zdroj financování
Modernizace jazykové učebny a vybudování žákovské dílny	Vybudování jazykové učebny v prostoru stávající kmenové učebny v 1. N.P. spočívající v novém nábytkovém vybavení a interaktivitu do výuky jazyků a žákovské dílny ve 3. N.P.	PAK	Rohovládová Bělá	1 184 240	IROP
Zvýšení kvality a dostupnosti vzdělávání v ZŠ Dolní Ředice	výstavba odborné učebny	PAK	Dolní Ředice	1 097 773	IROP
ICT jako cesta k lepším zítřkům	pořízení interaktivní tabule vč. notebooku do učebny AJ, 4 PC, židlí a stolů, dataprojektoru a plátna do ICT učebny, schodolezu a vybudování bezbariérového WC v 2. nadzemním podlaží	PAK	Rybitví	747 877	IROP

Zdroj: Monitorovací systém MS2014+

Příloha 3 Přehled zrealizovaných projektů středních škol na území Hradecko-pardubické aglomerace z IROP k 1. 6. 2020

Název projektu	Charakteristika projektu	Kraj	Místo realizace	CZV (Kč)	Zdroj financování
Nástavba dílen SPŠ Hradec Králové	rekonstrukce a nástavba patra Odloučeného pracoviště SPŠ, SOŠ a SOU soustředění praktické výuky elektrotechnických a strojírenských oborů na jedno místo	KHK	Hradec Králové	45 287 989	IROP – ITI
Střední škola technická a řemeslná – Centrum odborného vzdělávání Chlumec nad Cidlinou	rekonstrukce a dovybavení odborných dílen a odborných učeben ve středisku praktické výuky Chlumec nad Cidlinou obor Kuchař/ka/ - číšník/ce/, Cukrář/ka/ a Řezník/ce/ - uzenář/ka/ na trhu práce	KHK	Chlumec n. C.	20 792 339	IROP – ITI
Zřízení odborných učeben pro výuku polytechnických předmětů při Biskupském gymnáziu Bohuslava Balbína a základní a mateřské škole Jana Pavla II v Hradci Králové	nové prostory pro výuku přírodních věd – rekonstrukce nevyužité budovy v areálu školy, kde budou vybudovány učebny, matematiky, biologie, chemie a přírodních věd, laboratoře a zázemí pro výuku	KHK	Hradec Králové	16 256 760	IROP – ITI
Rekonstrukce dílen pro řemeslné obory a pořízení vybavení pro diesel motory – SOŠ a SOU Vocelova HK	přístavba dílen v ulici J. Krušinky – obory Zedník, Tesař a Klempíř moderní výukový prostor pro praktickou výuky; pořízení vybavení, vybavení pro diagnostiku diesel motorů, které budou využívat žáci automobilových oborů	KHK	Hradec Králové	13 159 199	IROP – ITI
Rekonstrukce laboratoří fyziky, chemie a biologie VOŠZ a SZŠ Hradec Králové	modernizace a vybavení laboratoří fyziky, chemie a biologie	KHK	Hradec Králové	10 386 064	IROP – ITI
Zlepšení infrastruktury pro vzdělávání VOŠZ a SZŠ Hradec Králové – rekonstrukce počítačové sítě a modernizace odborných učeben zubních techniků	modernizace infrastruktury, vybavení učeben, zajištění konektivity a vybudování klidové zóny na Vyšší odborné školy zdravotnické a střední školy zdravotnické v Hradci Králové	KHK	Hradec Králové	19 559 860	IROP
Zlepšení infrastruktury a inovace vybavení hlavní budovy SUPŠ HNN	rekonstrukce a vybavení hlavní budovy SUPŠ HNN v Hradci Králové – rekonstrukce dílen a učeben + vybavení do dílen a pořízeno počítačové vybavení	KHK	Hradec Králové	19 424 282	IROP
Zlepšení infrastruktury a inovace vybavení odloučeného pracoviště SUPŠ HNN v Brněnské ulici	stavební úpravy dílen a učeben odloučeného pracoviště SUPŠ HNN v Brněnské ulici, vybudována konektivita školy + vybudován relaxační koutek – kompetence technické a řemeslné vzdělávání a práce s digitálními technologiemi	KHK	Hradec Králové	11 546 742	IROP

Stavební úpravy stávajících učeben na odborné učebny a laboratoře Sion High School Hradec Králové	modernizace vybavení pěti učeben pro výuku předmětů ze skupiny přírodních věd a cizích jazyků + modernizace konektivity školy + venkovní úpravy tzn. zeleň v přenosných nádobách a přenosný mobiliář	KHK	Hradec Králové	8 715 228	IROP
Zkvalitnění jazykové a přírodovědně odborné výuky Trivis	rekonstrukce jedné odborné učebny + nákup vybavení pro odbornou výuku ve 3 učebnách, tak aby na škole mohla probíhat výuka v souladu s požadavky na odbornou výuku podpořených oborů. Dále také dojde k pořízení schodolezu, tak aby se výuky v podpořených učebnách mohli účastnit i žáci s omezenými možnostmi pohybu	KHK	Třebechovice p. O.	2 051 022	IROP
Vybavení pro praktickou výuku	vybavení odborné učebny a notebooků na Střední škole vizuální tvorby v rámci řemeslného oboru Grafický design, komunikace v cizích jazycích, práce s digitálními technologiemi a přírodní vědy	KHK	Hradec Králové	2 000 000	IROP
Vybudování učeben pro zájmové a celoživotní vzdělávání – jazykové, digitální vzdělávání a vybavení pracoviště řemeslných oborů – SOŠ a SOU Vocelova Hradec Králové	modernizace a vybavení odborných učeben a dílny cizí jazyk, technické a řemeslné obory a práce s digitálními technologiemi	KHK	Hradec Králové	13 370 192	IROP
SŠ automobilní Holice – modernizace dílen odborného výcviku a praxe	modernizace dílen odborného výcviku a praxe – modernizace tří objektů střední školy	PAK	Holice	24 182 300	IROP – ITI
SPŠ Chrudim – strojní vybavení školních dílen	modernizace dílen (soustružárny, frézárny) pro technické obory – pořízení strojního vybavení, realizace nezbytných stavebních úprav, modernizace elektroinstalace a navýšení kapacity trafostanice	PAK	Chrudim	18 258 067	IROP – ITI
Přístavba východního křídla školy pro odborné učebny DELTA	přístavba 2 podlažní budovy se 3 učeben odborných předmětů, kabinet + obslužné místnosti (chodby, WC, ...) včetně potřebného vybavení – práce s digitálními technologiemi a přírodní vědy	PAK	Pardubice	16 999 696	IROP – ITI
SPŠ stavební Pardubice-modernizace a vybavení truhlářských dílen	modernizace SPŠ stavební Pardubice - 4 odborné učebny (strojové dílny), 1 odborná učebna (ruční dílna) a PC učebna. Učebny budou vybaveny nových strojním vybavením	PAK	Pardubice	11 134 122	IROP – ITI
Obchodní akademie Chrudim – rekonstrukce učeben IT a přírodovědných předmětů	modernizace odborných učeben – čtyři počítačové učebny, jedna učebna přírodovědná	PAK	Chrudim	8 442 989	IROP – ITI

Gymnázium Pardubice Mozartova – interaktivní učebny matematiky	modernizace – dvě odborné učebny zaměřené na výuku matematiky, v kombinaci 1x informatika a výpočetní technika a 1x deskriptivní geometrie, a odborný kabinet matematiky a příbuzných oborů.	PAK	Pardubice	7 538 305	IROP – ITI
Gymnázium Holice – rekonstrukce odborných učeben a laboratoří	modernizace učeben zkvalitnění výuky přírodovědných oborů a práce s digitálními technologiemi	PAK	Holice	7 000 000	IROP – ITI
SOŠ a SOU obchodu a služeb Chrudim – vybudování dílen odborného výcviku	rekonstrukce půdních prostor školy – učebna praktického vyučování, příruční sklad a strojovna vzduchotechniky	PAK	Chrudim	6 501 051	IROP – ITI
SPŠE a VOŠ Pardubice-vybavení učeben pro výuku moderních průmyslových technologií	modernizace čtyř odborných učeben – učebna 3D technologií, učebna pneumatiky, učebna programování PLC, učebna automatizace	PAK	Pardubice	5 229 974	IROP – ITI
SŠ zemědělská Chrudim – rekonstrukce školního statku – II. etapa	rekonstrukce areálu školního statku Střední školy zemědělské a Vyšší odborné školy Chrudim – vybudování odborných učeben pro výuku praxe, přednáškového sálu, předváděcí haly, garáže a stání pro mechanizaci v prostorách nevyužívané dojírny a kravína	PAK	Chrudim	38 372 294	IROP
Rekonstrukce a vybavení jazykových učeben pro zkvalitnění výuky cizích jazyků	modernizace zastaralých jazykových učeben za účelem využití moderních přístupů – dvě rekonstruované jazykové učebny odpovídající současným trendům	PAK	Chrudim	3 493 471	IROP
Výstavba odborných učeben v SŠZS Chrudim	vybudování odborných učeben v budově SŠ pro komunikaci v cizích jazycích, přírodní vědy a práce s digitálními technologiemi	PAK	Chrudim	3 484 981	IROP
Moderní jazyková laboratoř na GJR	vybudování jazykové laboratoře pro kvalitní a efektivní výuku cizích jazyků za účelem zvýšit atraktivnost a efektivitu výuku, dosáhnout co největšího počtu žáků s jazykovou úrovní nejméně B2, která je nutná pro evropský rámec	PAK	Chrudim	1 208 391	IROP
Ověřením znalostí k lepší praxi	stavební úpravy stávajících prostor a vybavení stavební laboratoře přístrojovou technikou, zlepšení materiálně – technického vybavení učebny	PAK	Rybitví	917 537	IROP
Multimediální laboratoř v praxi	inovace multimediální laboratoře v praxi a její inovace pro rozvoj klíčových kompetencí v oblastech přírodních věd (Ma), technických a řemeslných oborů (IT) a digitálních technologiích (3D, PG, PRW, audio-video)	PAK	Rybitví	795 200	IROP

Interaktivní jazyková učebna	zakoupení nového vybavení jazykové učebny, které umožní interaktivní výuku cizích jazyků prostřednictvím využití multimediálních technologií a zavedení metody výuky CLIL	PAK	Rybitví	737 090	IROP
Vybudování prostor pro odbornou výuku a terapii žáků školy SVÍTÁNÍ	2 tréninkové byty, 6 cvičných učeben, 12 odborných a 6 terapeutických učeben, 9 místností pro SPC a 2 místnosti pro ŠPP. Dále technické zázemí budovy a chodby a zázemí k jednotlivým učebnám	PAK	Pardubice	98 877 377	IROP

Zdroj: Monitorovací systém MS2014+

Příloha 4 Koincidenční matice a popis vazeb

V koincidenční matici jsou uvedeny síly vazeb mezi jednotlivými opatřeními (viz Tabulka 51). Zásadní a silné vazby jsou popsány dále (viz Tabulka 52).

Následně je uveden stručný přehled opatření Strategie pro snadnější orientaci v koincidenční matici a souvisejícímu popisu vazeb.

Strategický cíl 1 Doprava

- Specifický cíl 1.1 Ekologická veřejná doprava
  - *Opatření 1.1.1 Ekologická veřejná doprava*
- Specifický cíl 1.2 Multimodalita a doprava v klidu
  - *Opatření 1.2.1 Multimodální osobní doprava a doprava v klidu*
  - *Opatření 1.2.2 Multimodální nákladní doprava a doprava v klidu*
- Specifický cíl 1.3 Inteligentní doprava a telematika
  - *Opatření 1.3.1 Inteligentní doprava a telematika*
- Specifický cíl 1.4 Bezpečná doprava a cyklodoprava
  - *Opatření 1.4.1 Bezpečnost v dopravě*
  - *Opatření 1.4.2 Infrastruktura pro cyklistickou dopravu*
- Specifický cíl 1.5 Silniční a železniční síť
  - *Opatření 1.5.1 Silniční a železniční síť*

Strategický cíl 2 Životní prostředí a veřejná prostranství

- Specifický cíl 2.1 Energetika
  - *Opatření 2.1.1 Energeticky úsporné veřejné budovy a OZE*
  - *Opatření 2.1.2 Energetika a páteřní energetická infrastruktura*
- Specifický cíl 2.2 Odpadové hospodářství
  - *Opatření 2.2.1 Intenzifikace separace a recyklace odpadů a jejich případné energetické využití*
  - *Opatření 2.2.2 Prevence vzniku odpadů*
- Specifický cíl 2.3 Adaptační opatření
  - *Opatření 2.3.1 Adaptační opatření v krajině*
  - *Opatření 2.3.2 Adaptační opatření v sídlech*
- Specifický cíl 2.4 Revitalizace veřejných prostranství a sídelní zeleně
  - *Opatření 2.4.1 Komplexní revitalizace veřejných prostranství*
- Specifický cíl 2.5 Kanalizace a vodovody
  - *Opatření 2.5.1 Kanalizace a čistírny odpadních vod*
  - *Opatření 2.5.2 Vodovody*

Strategický cíl 3 Sociální oblast a zdraví

- Specifický cíl 3.1 Sociální služby a infrastruktura
  - *Opatření 3.1.1 Investice do infrastruktury a vybavení sociálních služeb*
  - *Opatření 3.1.2 Stabilizace, zvyšování kvality a rozvoj lidských zdrojů v sociálních službách*
  - *Opatření 3.1.3 Rozvoj průřezových a návazných aktivit v sociálních službách*
- Specifický cíl 3.2 Dostupnost bydlení
  - *Opatření 3.2.1 Rozvoj dostupného bydlení v obcích dle potřeb jednotlivých cílových skupin*
  - *Opatření 3.2.2 Podpora a rozvoj sociálních a dalších služeb navázaných na sociální bydlení*
- Specifický cíl 3.3 Podmínky pro zdraví
  - *Opatření 3.3.1 Investice do infrastruktury a vybavení vybraných zdravotních služeb*
  - *Opatření 3.3.2 Stabilizace, zvyšování kvality a rozvoj lidských zdrojů ve zdravotnictví*
  - *Opatření 3.3.3 Podpora provázanosti zdravotní a sociální péče*

Strategický cíl 4 Podnikání, VaVaI a digitalizace

- Specifický cíl 4.1 Rozvoj podnikání s důrazem na malé a střední podniky
  - *Opatření 4.1.1 Rozvoj služeb pro začínající a fungující podniky*
  - *Opatření 4.1.2 Revitalizace a modernizace infrastruktury pro podnikání*
  - *Opatření 4.1.3 Rozvoj speciálních odvětví (KKP, sociální podniky a další)*
- Specifický cíl 4.2 Podpora VaVaI a spolupráce ve výzkumu
  - *Opatření 4.2.1 Infrastruktura pro výzkum a vývoj, vznik a rozvoj inovačních center a vědeckotechnických parků*
  - *Opatření 4.2.2 Podpora zavádění inovací ve firmách*
  - *Opatření 4.2.3 Spolupráce výzkumných organizací a firem, zvyšování kvality a objemu transferu technologií*
  - *Opatření 4.2.4 Rozvoj lidského potenciálu pro VaVaI*
- Specifický cíl 4.3 Digitalizace veřejné správy
  - *Opatření 4.3.1 Zlepšení ICT vybavení a konektivity ve veřejných institucích*
  - *Opatření 4.3.2 Rozvoj eGovernmentu*

Strategický cíl 5 Vzdělávání

- Specifický cíl 5.1 Mateřské školy
  - *Opatření 5.1.1 Navyšování kapacit*
  - *Opatření 5.1.2 Vzdělávací infrastruktura a zázemí*
  - *Opatření 5.1.3 Kvalita vzdělávání*
- Specifický cíl 5.2 Základní školy
  - *Opatření 5.2.1 Vzdělávací infrastruktura a zázemí*
  - *Opatření 5.2.2 Školní poradenská pracoviště*
  - *Opatření 5.2.3 Kvalita vzdělávání*
- Specifický cíl 5.3 Zájmové a neformální vzdělávání
  - *Opatření 5.3.1 Vzdělávací infrastruktura*
- Specifický cíl 5.4 Střední školy a vyšší odborné školy
  - *Opatření 5.4.1 Vzdělávací infrastruktura a zázemí*
  - *Opatření 5.4.2 Školní poradenská pracoviště*
  - *Opatření 5.4.3 Kvalita vzdělávání*

Strategický cíl 6 Cestovní ruch, památky a kultura

- Specifický cíl 6.1 Památky
  - *Opatření 6.1.1 Technický stav kulturního dědictví*
  - *Opatření 6.1.2 Nabídka a kvalita produktů, služeb*
- Specifický cíl 6.2 Paměťové instituce – muzea, galerie, knihovny a archivy
  - *Opatření 6.2.1 Technický stav paměťových institucí*
  - *Opatření 6.2.2 Kvalita odborné infrastruktury*
  - *Opatření 6.2.3 Nabídka a kvalita produktů, služeb*
- Specifický cíl 6.3 Infrastruktura CR ve vazbě na památky a atraktivity v aglomeraci
  - *Opatření 6.3.1 Nabídka doprovodné a veřejné infrastruktury CR včetně moderních technologií*
  - *Opatření 6.3.2 Kvalita služeb TIC*
- Specifický cíl 6.4 Kulturní a kreativní odvětví
  - *Opatření 6.4.1 Rozvoj kreativních odvětví*
  - *Opatření 6.4.2 Vzdělávání*
- Specifický cíl 6.5 Spolupráce
  - *Opatření 6.5.1 Spolupráce, marketing*

Tabulka 51 Koincidenční matice

Opat-ření	1.1.1	1.2.1	1.2.2	1.3.1	1.4.1	1.4.2	1.5.1	2.1.1	2.1.2	2.2.1	2.2.2	2.3.1	2.3.2	2.4.1	2.5.1	2.5.2	3.1.1	3.1.2	3.1.3	3.2.1	3.2.2	3.3.1	3.3.2	3.3.3	4.1.1	4.1.2	4.1.3	4.2.1	4.2.2	4.2.3	4.2.4	4.3.1	4.3.2	5.1.1	5.1.2	5.1.3	5.2.1	5.2.2	5.2.3	5.3.1	5.4.1	5.4.2	5.4.3	6.1.1	6.1.2	6.2.1	6.2.2	6.2.3	6.3.1	6.3.2	6.4.1	6.4.2	6.5.1
1.1.1		xx	0	xx	x	x	x	x	xx	0	0	0	0	0	0	0	x	x	0	x	x	x	0	x	x	x	x	x	0	0	0	0	0	x	x	0	x	x	0	x	x	x	0	x	x	x	x	x	xx	x	x	0	0
1.2.1	xx		x	xx	xx	xx	xx	x	x	0	0	0	x	xx	0	0	x	x	x	x	x	x	0	x	x	x	x	x	0	0	0	0	0	x	x	0	x	x	0	x	x	x	0	x	x	x	x	x	xx	x	x	0	0
1.2.2	0	x		xx	x	0	xx	x	x	x	0	0	x	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
1.3.1	xx	xx	xx		xx	xx	xx	0	x	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	x	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
1.4.1	x	xx	x	xx		xx	x	0	0	0	0	0	x	xx	0	0	x	x	x	x	x	x	0	x	x	x	x	x	0	0	0	0	0	x	x	0	x	x	0	x	x	x	0	x	x	x	x	x	xx	x	x	0	0
1.4.2	x	xx	0	xx	xx		x	0	0	0	0	x	x	xx	0	0	x	x	x	x	x	x	0	x	x	x	x	x	0	0	0	0	0	x	x	0	x	x	0	x	x	x	0	x	x	x	x	x	xx	x	x	0	0
1.5.1	x	xx	xx	xx	x	x		0	xx	0	0	xx	xx	x	0	0	x	x	x	x	x	x	0	x	x	x	x	x	0	0	0	0	0	x	x	0	x	x	0	x	x	x	0	x	x	x	x	x	xx	x	x	0	0
2.1.1	x	x	x	0	0	0	0		xx	0	0	0	x	0	0	0	xx	0	0	xx	0	xx	0	0	0	x	0	x	x	0	0	0	0	xx	xx	0	xx	0	0	x	xx	0	0	0	0	x	0	0	0	0	0	0
2.1.2	xx	x	x	x	0	0	xx	xx		x	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	x	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2.2.1	0	0	x	0	0	0	0	0	x		xx	0	0	0	x	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	xx	x	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2.2.2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	xx		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	x	x	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2.3.1	0	0	0	0	0	x	xx	0	0	0	0		xx	0	x	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	x	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2.3.2	0	x	x	0	x	x	xx	x	0	0	0	xx		xx	x	0	x	0	0	x	0	x	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	x	x	0	x	0	0	x	x	0	0	x	0	x	0	0	x	0	0	0	0
2.4.1	0	xx	0	0	xx	xx	x	0	0	0	0	0	xx		xx	0	x	0	0	x	0	x	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	x	x	0	x	0	0	x	x	0	0	x	0	x	0	0	x	0	0	0	0
2.5.1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	x	0	x	x	xx		xx	0	0	0	0	0	0	0	0	x	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2.5.2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	xx		0	0	0	0	0	0	0	0	x	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
3.1.1	x	x	0	0	x	x	x	xx	0	0	0	0	x	x	0	0		xx	xx	xx	xx	x	x	xx	0	0	x	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
3.1.2	x	x	0	0	x	x	x	0	0	0	0	0	0	0	0	0	xx		xx	xx	xx	xx	xx	xx	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	x	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
3.1.3	0	x	0	0	x	x	x	0	0	0	0	0	0	0	0	0	xx	xx		xx	xx	x	x	xx	0	0	x	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
3.2.1	x	x	0	0	x	x	x	xx	0	0	0	0	x	x	0	0	xx	xx	xx		xx	0	x	x	0	0	x	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
3.2.2	x	x	0	0	x	x	x	0	0	0	0	0	0	0	0	0	xx	xx	xx	xx		x	x	xx	0	0	x	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
3.3.1	x	x	0	0	x	x	x	xx	0	0	0	0	x	x	0	0	x	xx	x	0	x		xx	xx	0	0	0	0	0	x	x	x	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
3.3.2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	x	xx	x	x	x	xx		xx	0	0	0	0	0	0	x	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
3.3.3	x	x	0	0	x	x	x	0	0	0	0	0	0	0	0	0	xx	xx	xx	x	xx	xx	xx		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
4.1.1	x	x	0	0	x	x	x	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		xx	x	xx	0	0	0	0	x	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
4.1.2	x	x	0	0	x	x	x	x	x	0	0	0	0	0	x	x	0	0	0	0	0	0	0	0	0	xx		0	xx	x	x	0	0	x	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
4.1.3	x	x	0	0	x	x	x	0	0	0	0	0	0	0	0	0	x	0	x	x	x	0	0	0	x	0		xx	xx	x	x	0	0	0	0	0	0	0	0	x	x	x	x	0	x	0	0	x	0	0	xx	xx	x
4.2.1	x	x	0	0	x	x	x	x	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	xx	xx	xx		xx	xx	x	x	x	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
4.2.2	0	0	0	0	0	0	0	x	0	xx	x	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	x	xx	xx		xx	xx	0	x	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
4.2.3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	x	x	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	x	0	0	0	x	x	xx	xx		xx	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
4.2.4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	x	x	0	0	0	x	x	xx	xx		0	0	x	0	0	x	x	x	x	xx	xx	xx	0	0	0	0	0	0	0	x	x	0
4.3.1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	x	0	0	0	0	0	x	0	0	0		xx	0	0	x	x	0	0	x	x	x	x	x	x	x	x	0	0	0	0	0
4.3.2	0	0	0	x	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	x	x	0	x	x	0	0	xx		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
5.1.1	x	x	0	0	x	x	x	xx	0	0	0	0	x	x	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	x	0	0		xx	xx	x	0	x	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
5.1.2	x	x	0	0	x	x	x	xx	0	0	0	0	x	x	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	x	0	0	xx		xx	x	0	x	x	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
5.1.3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	x	0	0	xx	xx		x	0	x	x	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
5.2.1	x	x	0	0	x	x	x	xx	0	0	0	0	x	x	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	x	x	0	x	x	x	x		xx	xx	xx	xx	0	xx	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
5.2.2	x	x	0	0	x	x	x	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	x	0	0	0	0	0	xx		xx	0	xx	xx	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
5.2.3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	x	0	0	x	x	x	xx	xx		x	xx	0	x	x	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
5.3.1	x	x	0	0	x	x	x	x	0	0	0	0	x	x	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	x	0	0	0	x	x	0	x	x	x	xx	0	x		xx	0	x	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
5.4.1	x	x	0	0	x	x	x	xx	0	0	0	0	x	x	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	x	0	0	0	xx	x	0	0	0	0	xx	xx	xx	xx		xx	xx	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
5.4.2	x	x	0	0	x	x	x	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	x	0	0	0	xx	0	0	0	0	0	xx	0	0	xx		xx	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
5.4.3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	x	0	0	0	0	0	0	0	0	x	0	0	0	xx	0	0	0	0	0	xx	0	x	x	xx	xx		0	x	0	x	x	0	0	x	0	0	0
6.1.1	x	x	0	0	x	x	x	0	0	0	0	x	x	x	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	x	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		xx	x	x	x	xx	0	x	x	x
6.1.2	x	x	0	0	x	x	x	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	x	0	0	0	0	x	0	0	0	0	0	0	0	0	x	xx		x	xx	x	xx	x	x	x	xx
6.2.1	x	x	0	0	x	x	x	x	0	0	0	0	x	x	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	x	0	0	0	0	0	0	0	0	0	x	x		xx	xx	xx	0	x	x	x
6.2.2	x	x	0	0	x	x	x	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	x	0	0	0	0	0	0	0	0	x	x	xx	xx		xx	X	0	xx	xx	x
6.2.3	x	x	0	0	x	x	x	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	x	0	0	0	0	x	0	0	0	0	0	0	0	0	x	x	xx	xx	xx		xx	x	xx	xx	xx
6.3.1	xx	xx	0	0	xx	xx	xx	0	0	0	0	x	x	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	x	0	0	0	0	0	0	0	0	0	xx	xx	xx	x	xx		xx	0	0	0
6.3.2	x	x	0	0	x	x	x	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	x	0	0	0	0	0	0	0	0	0	x	0	0	x	xx		0	0	0
6.4.1	x	x	0	0	x	x	x	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	xx	0	0	0	x	0	0	0	0	0	0	0	0	0	x	x	x	x	xx	xx	0	0		xx	xx
6.4.2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	xx	0	0	0	x	0	0	0	0	0	0	0	0	0	x	x	x	xx	xx	0	0	xx		xx
6.5.1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	x	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	x	xx	x	x	xx	0	0	xx	xx	

Zdroj: Vlastní zpracování

Tabulka 52 Koincidenční matice – popis vazeb mezi opatřeními Strategie

Opatření 1	Opatření 2	Popis vazeb koincidenční matice	Síla vazby
1.1.1	1.2.1	Nově budované a modernizované přestupní uzly jako klíčová součást infrastruktury pro přepravu cestujících moderními bezemisními a nízkoemisními vozidly hromadné dopravy. Zásadní roli pro rozvoj bezemisní veřejné dopravy sehrává i nová/modernizovaná infrastruktura pro drážní dopravu. Trakce v jádrových městech prochází všemi důležitými přestupními terminály. Důležitou součástí infrastruktury jsou i navazující parkovací systémy.	xx
1.1.1	1.3.1	Moderní odbavovací systémy ve vozidlech veřejné dopravy. Elektronické online informační systémy informující o aktuálním provozu veřejných hromadných prostředků. ITS zvyšující bezpečnost a plynulost dopravy upřednostňující v klíčových úsecích MHD.	xx
1.1.1	1.4.1	Bezpečnostní opatření přímo související s infrastrukturou pro veřejnou dopravu (vyhrazené pruhy, opatření pro pěší v trasách hromadné dopravy, organizační opatření).	x
1.1.1	1.4.2	Bezpečnostní opatření přímo související s infrastrukturou pro veřejnou dopravu (opatření pro cyklisty v trasách hromadné dopravy, organizační opatření). Rozvoj parkovacích míst pro cyklisty v blízkosti přestupních bodů tras hromadné dopravy.	x
1.1.1	1.5.1	Budovaná a modernizovaná infrastruktura MHD (trakce) na prioritní silniční síti ve městech.	x
1.1.1	2.1.1	Nové a modernizovaná infrastruktura pro drážní dopravu (např. měnírny, vozovny) využívající energeticky úsporná opatření.	x
1.1.1	2.1.2	Rozvoj a modernizace energetické a distribuční sítě k zajištění dostatečného množství dodávek elektrické energie pro napájení drážní dopravy.	xx
1.1.1	3.1.1	Ekologická veřejná doprava jako důležitá součást udržitelné mobility mezi zdroji a cíli cest. Doprava primárně lidských zdrojů zaměstnaných v sociálních službách a dále klientů ekologickou veřejnou dopravou.	x
1.1.1	3.1.2	Ekologická veřejná doprava jako důležitá součást udržitelné mobility mezi zdroji a cíli cest. Doprava klientů a dále lidských zdrojů zaměstnaných v sociálních službách ekologickou veřejnou dopravou.	x
1.1.1	3.2.1	Ekologická veřejná doprava jako důležitá součást udržitelné mobility mezi zdroji a cíli cest. Doprava obyvatel ekologickou veřejnou dopravou z a do modernizované infrastruktury dostupného bydlení.	x
1.1.1	3.2.2	Ekologická veřejná doprava jako důležitá součást udržitelné mobility mezi zdroji a cíli cest. Doprava lidských zdrojů zaměstnaných ve službách navázaných na sociální bydlení a klientů ekologickou veřejnou dopravou.	x
1.1.1	3.3.1	Ekologická veřejná doprava jako důležitá součást udržitelné mobility mezi zdroji a cíli cest. Doprava lidských zdrojů zaměstnaných ve vybraných zdravotních službách a pacientů ekologickou veřejnou dopravou.	x
1.1.1	3.3.3	Ekologická veřejná doprava jako důležitá součást udržitelné mobility mezi zdroji a cíli cest. Doprava lidských zdrojů zaměstnaných ve vybraných službách a pacientů ekologickou veřejnou dopravou.	x
1.1.1	4.1.1	Ekologická veřejná doprava jako důležitá součást udržitelné mobility mezi zdroji a cíli cest. Doprava lidských zdrojů do a z míst pro	x

Opatření 1	Opatření 2	Popis vazeb koincidenční matice	Síla vazby
		poskytování služeb pro začínající a fungující podniky a zájemců o ně ekologickou veřejnou dopravou.	
1.1.1	4.1.2	Ekologická veřejná doprava jako důležitá součást udržitelné mobility mezi zdroji a cíli cest. Doprava lidských zdrojů do a z míst pro poskytování služeb pro začínající a fungující podniky a zájemců o ně ekologickou veřejnou dopravou.	x
1.1.1	4.1.3	Ekologická veřejná doprava jako důležitá součást udržitelné mobility mezi zdroji a cíli cest. Doprava lidských zdrojů a klientů v rámci služeb sociálního podnikání a infrastruktury KKO ekologickou veřejnou dopravou.	x
1.1.1	4.2.1	Ekologická veřejná doprava jako důležitá součást udržitelné mobility mezi zdroji a cíli cest. Doprava primárně lidských zdrojů do a z VTP a inovačních center ekologickou veřejnou dopravou.	x
1.1.1	5.1.1	Ekologická veřejná doprava jako důležitá součást udržitelné mobility mezi zdroji a cíli cest. Doprava (zaměstnanců, rodičů, dětí) do a z MŠ s navýšenou kapacitou ekologickou veřejnou dopravou.	x
1.1.1	5.1.2	Ekologická veřejná doprava jako důležitá součást udržitelné mobility mezi zdroji a cíli cest. Doprava (zaměstnanců, rodičů, dětí) do a z modernizovaných MŠ ekologickou veřejnou dopravou.	x
1.1.1	5.2.1	Ekologická veřejná doprava jako důležitá součást udržitelné mobility mezi zdroji a cíli cest. Doprava (zaměstnanců, rodičů, dětí) do a z modernizovaných ZŠ, ekologickou veřejnou dopravou.	x
1.1.1	5.2.2	Ekologická veřejná doprava jako důležitá součást udržitelné mobility mezi zdroji a cíli cest. Doprava (zaměstnanců, rodičů, dětí) do a z modernizovaných školních poradenských pracovišť ekologickou veřejnou dopravou.	x
1.1.1	5.3.1	Ekologická veřejná doprava jako důležitá součást udržitelné mobility mezi zdroji a cíli cest. Doprava (zaměstnanců, rodičů, dětí a dalších zájemců) do a z modernizovaných objektů poskytujících zájmové a neformální vzdělávání ekologickou veřejnou dopravou.	x
1.1.1	5.4.1	Ekologická veřejná doprava jako důležitá součást udržitelné mobility mezi zdroji a cíli cest. Doprava (zaměstnanců, studentů) do a z modernizovaných SŠ a VOŠ ekologickou veřejnou dopravou.	x
1.1.1	5.4.2	Ekologická veřejná doprava jako důležitá součást udržitelné mobility mezi zdroji a cíli cest. Doprava (zaměstnanců, rodičů, dětí) do a z modernizovaných školních poradenských pracovišť ekologickou veřejnou dopravou.	x
1.1.1	6.1.1	Ekologická veřejná doprava jako důležitá součást udržitelné mobility mezi zdroji a cíli cest. Doprava (zaměstnanců, návštěvníků) do a z obnovených, revitalizovaných a modernizovaných památek s kvalitním vybavením a zajímavými expozicemi ekologickou veřejnou dopravou.	x
1.1.1	6.1.2	Ekologická veřejná doprava jako důležitá součást udržitelné mobility mezi zdroji a cíli cest. Doprava (zaměstnanců, návštěvníků) do a z obnovených, revitalizovaných a modernizovaných památek s kvalitními službami a produkty ekologickou veřejnou dopravou.	x
1.1.1	6.2.1	Ekologická veřejná doprava jako důležitá součást udržitelné mobility mezi zdroji a cíli cest. Doprava (zaměstnanců, návštěvníků) do a z revitalizovaných a modernizovaných paměťových institucí s kvalitními službami ekologickou veřejnou dopravou.	x

Opatření 1	Opatření 2	Popis vazeb koincidenční matice	Síla vazby
1.1.1	6.2.2	Ekologická veřejná doprava jako důležitá součást udržitelné mobility mezi zdroji a cíli cest. Doprava (zaměstnanců, návštěvníků) do a z revitalizovaných a modernizovaných paměťových institucí s kvalitní odbornou infrastrukturou a obnovenými sbírkovými a knihovními fondy ekologickou veřejnou dopravou.	x
1.1.1	6.2.3	Ekologická veřejná doprava jako důležitá součást udržitelné mobility mezi zdroji a cíli cest. Doprava (zaměstnanců, návštěvníků) do a z revitalizovaných a modernizovaných paměťových institucí s s kvalitními službami a produkty ekologickou veřejnou dopravou.	x
1.1.1	6.3.1	Ekologická veřejná doprava jako důležitá součást udržitelné mobility mezi zdroji a cíli cest. Doprava turistů na přímo či nepřímo navazující novou či revitalizovanou infrastrukturu cestovního ruchu ekologickou veřejnou dopravou.	xx
1.1.1	6.3.2	Ekologická veřejná doprava jako důležitá součást udržitelné mobility mezi zdroji a cíli cest. Doprava (zaměstnanců, návštěvníků) do a z modernizovaných TIC s kvalitními službami ekologickou veřejnou dopravou.	x
1.1.1	6.4.1	Ekologická veřejná doprava jako důležitá součást udržitelné mobility mezi zdroji a cíli cest. Doprava umělců, kreativců a dalších zainteresovaných skupin do a z nových či rekonstruovaných míst pro rozvoj KKO ekologickou veřejnou dopravou.	x
1.2.1	1.2.2	Infrastruktura pro nákladní dopravu budovaná/modernizovaná ve významných přestupních uzlech i pro dopravu osobní (např. Železniční uzel Pardubice).	x
1.2.1	1.3.1	Dopravní telematika jako nezbytná součást moderních přestupních uzlů a parkovacích systémů. Navazující ITS tvořící systém bezpečné a udržitelné dopravy.	xx
1.2.1	1.4.1	Bezpečná infrastruktura pro pěší jako nezbytná část moderních přestupních uzlů. Důležitá součást komplexní bezpečné sítě komunikací pro pěší (vazby v rámci přestupu i ve vztahu ke zdrojů a cílům cest).	xx
1.2.1	1.4.2	Bezpečná infrastruktura pro cyklisty jako nezbytná součást moderních přestupních uzlů. Důležitá součást komplexní bezpečné sítě komunikací pro cyklisty (vazby v rámci přestupu i ve vztahu ke zdrojů a cílům cest).	xx
1.2.1	1.5.1	Nové a modernizované terminály jakožto důležité přestupní body na moderní a bezpečné silniční a železniční síti.	xx
1.2.1	2.1.1	Nové a modernizované terminály a přestupní systémy využívající energeticky úsporná opatření.	x
1.2.1	2.1.2	Rozvoj a modernizace energetické a distribuční sítě k zajištění dostatečného množství dodávek elektrické energie pro napájení terminálů, parkovacích systémů a související infrastruktury.	x
1.2.1	2.3.2	Již při projektování staveb a dopravních konstrukcí zohlednění důsledků změn klimatu, extrémních výkyvů teplot, odvodů přívalových vod, vyhodnocení nezámrzné hloubky, účinků vysokého rozpálení povrchů atd.	x
1.2.1	2.4.1	Přestupní uzly a parkovací systémy jako součást veřejného prostoru. Budování infrastruktury s ohledem na kapacitu, prostupnost území a	xx

Opatření 1	Opatření 2	Popis vazeb koincidenční matice	Síla vazby
		bezpečnost. Propojení a podpora šedo-zeleno-modré infrastruktury šetrné k životnímu prostředí.	
1.2.1	3.1.1	Přestupní uzly a parkovací systémy jako důležitá součást udržitelné mobility mezi zdroji a cíli cest. Doprava lidských zdrojů zaměstnaných v sociálních službách a klientů využívajících přestupní uzly a parkovací systémy.	x
1.2.1	3.1.2	Přestupní uzly a parkovací systémy jako důležitá součást udržitelné mobility mezi zdroji a cíli cest. Doprava lidských zdrojů zaměstnaných v sociálních službách využívajících přestupní uzly a parkovací systémy.	x
1.2.1	3.1.3	Přestupní uzly a parkovací systémy jako důležitá součást udržitelné mobility mezi zdroji a cíli cest. Doprava lidských zdrojů zaměstnaných v sociálních službách a klientů využívajících přestupní uzly a parkovací systémy.	x
1.2.1	3.2.1	Přestupní uzly a parkovací systémy jako důležitá součást udržitelné mobility mezi zdroji a cíli cest. Doprava obyvatel z a do modernizované infrastruktury dostupného bydlení využívajících přestupní uzly a parkovací systémy.	x
1.2.1	3.2.2	Přestupní uzly a parkovací systémy jako důležitá součást udržitelné mobility mezi zdroji a cíli cest. Doprava lidských zdrojů zaměstnaných ve službách navázaných na sociální bydlení a klientů využívajících přestupní uzly a parkovací systémy.	x
1.2.1	3.3.1	Přestupní uzly a parkovací systémy jako důležitá součást udržitelné mobility mezi zdroji a cíli cest. Doprava lidských zdrojů zaměstnaných ve vybraných zdravotních službách a pacientů využívajících přestupní uzly a parkovací systémy.	x
1.2.1	3.3.3	Přestupní uzly a parkovací systémy jako důležitá součást udržitelné mobility mezi zdroji a cíli cest. Doprava lidských zdrojů zaměstnaných ve vybraných službách a pacientů využívajících přestupní uzly a parkovací systémy.	x
1.2.1	4.1.1	Přestupní uzly a parkovací systémy jako důležitá součást udržitelné mobility mezi zdroji a cíli cest. Doprava lidských zdrojů do a z míst pro poskytování služeb pro začínající a fungující podniky a zájemců o služby využívajících přestupní uzly a parkovací systémy.	x
1.2.1	4.1.2	Přestupní uzly a parkovací systémy jako důležitá součást udržitelné mobility mezi zdroji a cíli cest. Doprava lidských zdrojů do a z míst pro poskytování služeb pro začínající a fungující podniky a zájemců o ně využívajících přestupní uzly a parkovací systémy.	x
1.2.1	4.1.3	Přestupní uzly a parkovací systémy jako důležitá součást udržitelné mobility mezi zdroji a cíli cest. Doprava lidských zdrojů a klientů v rámci služeb sociálního podnikání a infrastruktury KKO využívajících přestupní uzly a parkovací systémy.	x
1.2.1	4.2.1	Přestupní uzly a parkovací systémy jako důležitá součást udržitelné mobility mezi zdroji a cíli cest. Doprava primárně lidských zdrojů do a z VTP a inovačních center využívajících přestupní uzly a parkovací systémy.	x

Opatření 1	Opatření 2	Popis vazeb koincidenční matice	Síla vazby
1.2.1	5.1.1	Přestupní uzly a parkovací systémy jako důležitá součást udržitelné mobility mezi zdroji a cíli cest. Doprava zaměstnanců, rodičů a dětí do a z MŠ s navýšenou kapacitou využívajících přestupní uzly a parkovací systémy.	x
1.2.1	5.1.2	Přestupní uzly a parkovací systémy jako důležitá součást udržitelné mobility mezi zdroji a cíli cest. Doprava zaměstnanců, rodičů a dětí do a z modernizovaných MŠ využívajících přestupní uzly a parkovací systémy.	x
1.2.1	5.2.1	Přestupní uzly a parkovací systémy jako důležitá součást udržitelné mobility mezi zdroji a cíli cest. Doprava zaměstnanců, rodičů a dětí do a z modernizovaných ZŠ využívajících přestupní uzly a parkovací systémy.	x
1.2.1	5.2.2	Přestupní uzly a parkovací systémy jako důležitá součást udržitelné mobility mezi zdroji a cíli cest. Doprava zaměstnanců, rodičů a dětí do a z modernizovaných školních poradenských pracovišť využívajících přestupní uzly a parkovací systémy.	x
1.2.1	5.3.1	Přestupní uzly a parkovací systémy jako důležitá součást udržitelné mobility mezi zdroji a cíli cest. Doprava zaměstnanců, rodičů, dětí a dalších zájemců do a z modernizovaných objektů poskytujících zájmové a neformální vzdělávání využívajících přestupní uzly a parkovací systémy.	x
1.2.1	5.4.1	Přestupní uzly a parkovací systémy jako důležitá součást udržitelné mobility mezi zdroji a cíli cest. Doprava zaměstnanců a studentů do a z modernizovaných SŠ a VOŠ využívajících přestupní uzly a parkovací systémy.	x
1.2.1	5.4.2	Přestupní uzly a parkovací systémy jako důležitá součást udržitelné mobility mezi zdroji a cíli cest. Doprava zaměstnanců, rodičů a dětí do a z modernizovaných školních poradenských pracovišť využívajících přestupní uzly a parkovací systémy.	x
1.2.1	6.1.1	Přestupní uzly a parkovací systémy jako důležitá součást udržitelné mobility mezi zdroji a cíli cest. Doprava zaměstnanců a návštěvníků do a z obnovených, revitalizovaných a modernizovaných památek s kvalitním vybavením a zajímavými expozicemi využívajících přestupní uzly a parkovací systémy.	x
1.2.1	6.1.2	Přestupní uzly a parkovací systémy jako důležitá součást udržitelné mobility mezi zdroji a cíli cest. Doprava zaměstnanců a návštěvníků do a z obnovených, revitalizovaných a modernizovaných památek s kvalitními službami a produkty využívajících přestupní uzly a parkovací systémy.	x
1.2.1	6.2.1	Přestupní uzly a parkovací systémy jako důležitá součást udržitelné mobility mezi zdroji a cíli cest. Doprava zaměstnanců a návštěvníků do a z revitalizovaných a modernizovaných paměťových institucí s kvalitními službami využívajících přestupní uzly a parkovací systémy.	x
1.2.1	6.2.2	Přestupní uzly a parkovací systémy jako důležitá součást udržitelné mobility mezi zdroji a cíli cest. Doprava zaměstnanců a návštěvníků do a z revitalizovaných a modernizovaných paměťových institucí s kvalitní odbornou infrastrukturou a obnovenými sbírkovými a knihovními fondy využívajících přestupní uzly a parkovací systémy.	x
1.2.1	6.2.3	Přestupní uzly a parkovací systémy jako důležitá součást udržitelné mobility mezi zdroji a cíli cest. Doprava zaměstnanců a návštěvníků do a z revitalizovaných a modernizovaných paměťových institucí s kvalitními službami a produkty využívajících přestupní uzly a parkovací systémy.	x

Opatření 1	Opatření 2	Popis vazeb koincidenční matice	Síla vazby
1.2.1	6.3.1	Přestupní uzly a parkovací systémy jako důležitá součást udržitelné mobility mezi zdroji a cíli cest. Doprava turistů na přímo či nepřímo navazující novou či revitalizovanou infrastrukturu cestovního ruchu využívajících přestupní uzly a parkovací systémy.	xx
1.2.1	6.3.2	Přestupní uzly a parkovací systémy jako důležitá součást udržitelné mobility mezi zdroji a cíli cest. Doprava zaměstnanců a návštěvníků do a z modernizovaných TIC s kvalitními službami využívajících přestupní uzly a parkovací systémy.	x
1.2.1	6.4.1	Přestupní uzly a parkovací systémy jako důležitá součást udržitelné mobility mezi zdroji a cíli cest. Doprava umělců, kreativců a dalších zainteresovaných skupin do a z nových či rekonstruovaných míst pro rozvoj KKO využívajících přestupní uzly a parkovací systémy.	x
1.2.2	1.3.1	Dopravní telematika jako nezbytná součást moderních terminálů intermodální dopravy a parkovacích systémů. Navazující ITS tvořící systém bezpečné a udržitelné dopravy.	xx
1.2.2	1.4.1	Bezpečnostní opatření navazující na terminály (chodníky u komunikací s vysokou intenzitou dopravy, bezpečné komunikace, organizační opatření).	x
1.2.2	1.5.1	Nové a modernizované terminály jakožto důležité body kombinované dopravy napojené na moderní a bezpečné silniční a železniční sítě.	xx
1.2.2	2.1.1	Nové a modernizované terminály a přestupní systémy využívající energeticky úsporná opatření.	x
1.2.2	2.1.2	Rozvoj a modernizace energetické a distribuční sítě k zajištění dostatečného množství dodávek elektrické energie pro napájení terminálů, parkovacích systémů a související infrastruktury.	x
1.2.2	2.2.1	Intermodální terminály a kombinovaná přeprava jako důležitá součást přepravního řetězce v procesu recyklace či dalšího využití odpadů.	x
1.2.2	2.3.2	Již při projektování staveb a dopravních konstrukcí zohlednění důsledků změn klimatu, extrémních výkyvů teplot, odvodu přívalových vod, vyhodnocení nezámrzné hloubky, účinků vysokého rozpálení povrchů atd.	x
1.3.1	1.4.1	ITS jako podpůrný nástroj napomáhající nejen ke zvýšení bezpečnosti pěší dopravy (např. SSZ), ale také jako nástroj ovlivňující tento dopravní mód jako celek (např. aplikace).	xx
1.3.1	1.4.2	ITS jako podpůrný nástroj napomáhající nejen ke zvýšení bezpečnosti cyklistické dopravy (např. SSZ), ale také jako nástroj ovlivňující tento dopravní mód jako celek (např. aplikace, informační systémy).	xx
1.3.1	1.5.1	ITS jako nezbytná součást prioritní silniční a železniční sítě (plynulost, předvídatelnost, bezpečnost).	xx
1.3.1	2.1.2	Rozvoj a modernizace energetické a distribuční sítě k zajištění dostatečného množství dodávek elektrické energie pro provoz ITS a telematiky.	x
1.3.1	4.3.2	ITS a telematika jako zdroje dat pro oblast eGovernmentu cílenou do dopravy (online služby, data o dopravě pro portály krajů a měst, open data atd.).	x
1.4.1	1.4.2	Pro zvýšení aktivní mobility je důležité budovat ucelenou síť bezpečných a bezbariérových tras nemotorové dopravy.	xx

Opatření 1	Opatření 2	Popis vazeb koincidenční matice	Síla vazby
1.4.1	1.5.1	Opatření vedoucí ke zklidnění dopravy a oddělení zranitelných účastníků provozu od silniční a železniční dopravy je důležitou součástí prioritní silniční i železniční sítě, a to zejména v trase či v křížení komunikací/tratí.	x
1.4.1	2.3.2	Již při projektování staveb a dopravních konstrukcí zohlednění důsledků změn klimatu, extrémních výkyvů teplot, odvodů přívalových vod, vyhodnocení nezámrzné hloubky, účinků vysokého rozpálení povrchů atd.	x
1.4.1	2.4.1	Opatření pro zvýšení bezpečnosti v dopravě jako součást veřejného prostoru. Budování infrastruktury s ohledem na kapacitu, prostupnost území a bezpečnost. Propojení a podpora šedo-zeleno-modré infrastruktury šetrné k životnímu prostředí.	xx
1.4.1	3.1.1	Bezpečná a bezbariérová dopravní infrastruktura jako důležitá součást udržitelné mobility mezi zdroji a cíli cest. Doprava lidských zdrojů zaměstnaných v sociálních službách a klientů využívajících bezpečnou a bezbariérovou dopravní infrastrukturu.	x
1.4.1	3.1.2	Bezpečná a bezbariérová dopravní infrastruktura jako důležitá součást udržitelné mobility mezi zdroji a cíli cest. Doprava lidských zdrojů zaměstnaných v sociálních službách využívajících bezpečnou a bezbariérovou dopravní infrastrukturu.	x
1.4.1	3.1.3	Bezpečná a bezbariérová dopravní infrastruktura jako důležitá součást udržitelné mobility mezi zdroji a cíli cest. Doprava lidských zdrojů zaměstnaných v sociálních službách a klientů využívajících bezpečnou a bezbariérovou dopravní infrastrukturu.	x
1.4.1	3.2.1	Bezpečná a bezbariérová dopravní infrastruktura jako důležitá součást udržitelné mobility mezi zdroji a cíli cest. Doprava obyvatel z a do modernizované infrastruktury dostupného bydlení využívajících bezpečnou a bezbariérovou dopravní infrastrukturu.	x
1.4.1	3.2.2	Bezpečná a bezbariérová dopravní infrastruktura jako důležitá součást udržitelné mobility mezi zdroji a cíli cest. Doprava lidských zdrojů zaměstnaných ve službách navázaných na sociální bydlení a klientů využívajících bezpečnou a bezbariérovou dopravní infrastrukturu.	x
1.4.1	3.3.1	Bezpečná a bezbariérová dopravní infrastruktura jako důležitá součást udržitelné mobility mezi zdroji a cíli cest. Doprava lidských zdrojů zaměstnaných ve vybraných zdravotních službách a pacientů využívajících bezpečnou a bezbariérovou dopravní infrastrukturu.	x
1.4.1	3.3.3	Bezpečná a bezbariérová dopravní infrastruktura jako důležitá součást udržitelné mobility mezi zdroji a cíli cest. Doprava lidských zdrojů zaměstnaných ve vybraných službách a pacientů využívajících bezpečnou a bezbariérovou dopravní infrastrukturu.	x
1.4.1	4.1.1	Bezpečná a bezbariérová dopravní infrastruktura jako důležitá součást udržitelné mobility mezi zdroji a cíli cest. Doprava lidských zdrojů do a z míst pro poskytování služeb pro začínající a fungující podniky a zájemců využívajících bezpečnou a bezbariérovou dopravní infrastrukturu.	x
1.4.1	4.1.2	Bezpečná a bezbariérová dopravní infrastruktura jako důležitá součást udržitelné mobility mezi zdroji a cíli cest. Doprava lidských zdrojů do a z míst pro poskytování služeb pro začínající a fungující podniky a zájemců o ně využívajících bezpečnou a bezbariérovou dopravní infrastrukturu.	x

Opatření 1	Opatření 2	Popis vazeb koincidenční matice	Síla vazby
1.4.1	4.1.3	Bezpečná a bezbariérová dopravní infrastruktura jako důležitá součást udržitelné mobility mezi zdroji a cíli cest. Doprava lidských zdrojů a klientů v rámci služeb sociálního podnikání a infrastruktury KKO využívajících bezpečnou a bezbariérovou dopravní infrastrukturu.	x
1.4.1	4.2.1	Bezpečná a bezbariérová dopravní infrastruktura jako důležitá součást udržitelné mobility mezi zdroji a cíli cest. Doprava primárně lidských zdrojů do a z VTP a inovačních center využívajících bezpečnou a bezbariérovou dopravní infrastrukturu.	x
1.4.1	5.1.1	Bezpečná a bezbariérová dopravní infrastruktura jako důležitá součást udržitelné mobility mezi zdroji a cíli cest. Doprava zaměstnanců, rodičů a dětí do a z MŠ s navýšenou kapacitou využívajících bezpečnou a bezbariérovou dopravní infrastrukturu.	x
1.4.1	5.1.2	Bezpečná a bezbariérová dopravní infrastruktura jako důležitá součást udržitelné mobility mezi zdroji a cíli cest. Doprava zaměstnanců, rodičů a dětí do a z modernizovaných MŠ využívajících bezpečnou a bezbariérovou dopravní infrastrukturu.	x
1.4.1	5.2.1	Bezpečná a bezbariérová dopravní infrastruktura jako důležitá součást udržitelné mobility mezi zdroji a cíli cest. Doprava zaměstnanců, rodičů a dětí do a z modernizovaných ZŠ využívajících bezpečnou a bezbariérovou dopravní infrastrukturu.	x
1.4.1	5.2.2	Bezpečná a bezbariérová dopravní infrastruktura jako důležitá součást udržitelné mobility mezi zdroji a cíli cest. Doprava zaměstnanců, rodičů a dětí do a z modernizovaných školních poradenských pracovišť využívajících bezpečnou a bezbariérovou dopravní infrastrukturu.	x
1.4.1	5.3.1	Bezpečná a bezbariérová dopravní infrastruktura jako důležitá součást udržitelné mobility mezi zdroji a cíli cest. Doprava zaměstnanců, rodičů, dětí a dalších zájemců do a z modernizovaných objektů poskytujících zájmové a neformální vzdělávání využívajících bezpečnou a bezbariérovou dopravní infrastrukturu.	x
1.4.1	5.4.1	Bezpečná a bezbariérová dopravní infrastruktura jako důležitá součást udržitelné mobility mezi zdroji a cíli cest. Doprava zaměstnanců a studentů do a z modernizovaných SŠ a VOŠ využívajících bezpečnou a bezbariérovou dopravní infrastrukturu.	x
1.4.1	5.4.2	Bezpečná a bezbariérová dopravní infrastruktura jako důležitá součást udržitelné mobility mezi zdroji a cíli cest. Doprava zaměstnanců, rodičů a dětí do a z modernizovaných školních poradenských pracovišť využívajících bezpečnou a bezbariérovou dopravní infrastrukturu.	x
1.4.1	6.1.1	Bezpečná a bezbariérová dopravní infrastruktura jako důležitá součást udržitelné mobility mezi zdroji a cíli cest. Doprava zaměstnanců a návštěvníků do a z obnovených, revitalizovaných a modernizovaných památek s kvalitním vybavením a zajímavými expozicemi využívajících bezpečnou a bezbariérovou dopravní infrastrukturu.	x
1.4.1	6.1.2	Bezpečná a bezbariérová dopravní infrastruktura jako důležitá součást udržitelné mobility mezi zdroji a cíli cest. Doprava zaměstnanců a návštěvníků do a z obnovených, revitalizovaných a modernizovaných památek s kvalitními službami a produkty využívajících bezpečnou a bezbariérovou dopravní infrastrukturu.	x

Opatření 1	Opatření 2	Popis vazeb koincidenční matice	Síla vazby
1.4.1	6.2.1	Bezpečná a bezbariérová dopravní infrastruktura jako důležitá součást udržitelné mobility mezi zdroji a cíli cest. Doprava zaměstnanců a návštěvníků do a z revitalizovaných a modernizovaných paměťových institucí s kvalitními službami využívajících bezpečnou a bezbariérovou dopravní infrastrukturu.	x
1.4.1	6.2.2	Bezpečná a bezbariérová dopravní infrastruktura jako důležitá součást udržitelné mobility mezi zdroji a cíli cest. Doprava zaměstnanců a návštěvníků do a z revitalizovaných a modernizovaných paměťových institucí s kvalitní odbornou infrastrukturou a obnovenými sbírkovými a knihovními fondy využívajících bezpečnou a bezbariérovou dopravní infrastrukturu.	x
1.4.1	6.2.3	Bezpečná a bezbariérová dopravní infrastruktura jako důležitá součást udržitelné mobility mezi zdroji a cíli cest. Doprava zaměstnanců a návštěvníků do a z revitalizovaných a modernizovaných paměťových institucí s kvalitními službami a produkty využívajících bezpečnou a bezbariérovou dopravní infrastrukturu.	x
1.4.1	6.3.1	Bezpečná a bezbariérová dopravní infrastruktura jako důležitá součást udržitelné mobility mezi zdroji a cíli cest. Doprava turistů na přímo či nepřímo navazující novou či revitalizovanou infrastrukturu cestovního ruchu využívajících bezpečnou a bezbariérovou dopravní infrastrukturu.	xx
1.4.1	6.3.2	Bezpečná a bezbariérová dopravní infrastruktura jako důležitá součást udržitelné mobility mezi zdroji a cíli cest. Doprava zaměstnanců a návštěvníků do a z modernizovaných TIC s kvalitními službami využívajících bezpečnou a bezbariérovou dopravní infrastrukturu.	x
1.4.1	6.4.1	Bezpečná a bezbariérová dopravní infrastruktura jako důležitá součást udržitelné mobility mezi zdroji a cíli cest. Doprava umělců, kreativců a dalších zainteresovaných skupin do a z nových či rekonstruovaných míst pro rozvoj KKO využívajících bezpečnou a bezbariérovou dopravní infrastrukturu.	x
1.4.2	1.5.1	Opatření vedoucí ke zklidnění dopravy a oddělení cyklistů od silniční a železniční dopravy jako důležitá součást prioritní silniční i železniční sítě, a to zejména v trase či v křížení komunikací/tratí.	x
1.4.2	2.3.1	Již při projektování staveb a dopravních konstrukcí zohlednění důsledků změn klimatu, extrémních výkyvů teplot, odvodu přívalových vod, vyhodnocení nezámrzné hloubky, účinků vysokého rozpálení povrchů atd.	x
1.4.2	2.3.2	Již při projektování staveb a dopravních konstrukcí zohlednění důsledků změn klimatu, extrémních výkyvů teplot, odvodu přívalových vod, vyhodnocení nezámrzné hloubky, účinků vysokého rozpálení povrchů atd.	x
1.4.2	2.4.1	Infrastruktura pro cyklodopravu jako součást veřejného prostoru. Budování infrastruktury s ohledem na kapacitu, prostupnost území a bezpečnost. Propojení a podpora šedo-zeleno-modré infrastruktury šetrné k životnímu prostředí.	xx
1.4.2	3.1.1	Bezpečná a bezbariérová cyklistická infrastruktura jako důležitá součást udržitelné mobility mezi zdroji a cíli cest. Doprava lidských zdrojů zaměstnaných v sociálních službách a klientů využívajících bezpečnou a bezbariérovou cyklistickou infrastrukturu.	x

Opatření 1	Opatření 2	Popis vazeb koincidenční matice	Síla vazby
1.4.2	3.1.2	Bezpečná a bezbariérová cyklistická infrastruktura jako důležitá součást udržitelné mobility mezi zdroji a cíli cest. Doprava lidských zdrojů zaměstnaných v sociálních službách využívajících bezpečnou a bezbariérovou cyklistickou infrastrukturu.	x
1.4.2	3.1.3	Bezpečná a bezbariérová cyklistická infrastruktura jako důležitá součást udržitelné mobility mezi zdroji a cíli cest. Doprava lidských zdrojů zaměstnaných v sociálních službách a klientů využívajících bezpečnou a bezbariérovou cyklistickou infrastrukturu.	x
1.4.2	3.2.1	Bezpečná a bezbariérová cyklistická infrastruktura jako důležitá součást udržitelné mobility mezi zdroji a cíli cest. Doprava obyvatel z a do modernizované infrastruktury dostupného bydlení využívajících bezpečnou a bezbariérovou dopravní infrastrukturu.	x
1.4.2	3.2.2	Bezpečná a bezbariérová dopravní infrastruktura jako důležitá součást udržitelné mobility mezi zdroji a cíli cest. Doprava lidských zdrojů zaměstnaných ve službách navázaných na sociální bydlení a klientů využívajících bezpečnou a bezbariérovou cyklistickou infrastrukturu.	x
1.4.2	3.3.1	Bezpečná a bezbariérová cyklistická infrastruktura jako důležitá součást udržitelné mobility mezi zdroji a cíli cest. Doprava lidských zdrojů zaměstnaných ve vybraných zdravotních službách a pacientů využívajících bezpečnou a bezbariérovou cyklistickou infrastrukturu.	x
1.4.2	3.3.3	Bezpečná a bezbariérová cyklistická infrastruktura jako důležitá součást udržitelné mobility mezi zdroji a cíli cest. Doprava lidských zdrojů zaměstnaných ve vybraných službách a pacientů využívajících bezpečnou a bezbariérovou cyklistickou infrastrukturu.	x
1.4.2	4.1.1	Bezpečná a bezbariérová cyklistická infrastruktura jako důležitá součást udržitelné mobility mezi zdroji a cíli cest. Doprava lidských zdrojů do a z míst pro poskytování služeb pro začínající a fungující podniky a zájemců využívajících bezpečnou a bezbariérovou dopravní infrastrukturu.	x
1.4.2	4.1.2	Bezpečná a bezbariérová cyklistická infrastruktura jako důležitá součást udržitelné mobility mezi zdroji a cíli cest. Doprava lidských zdrojů do a z míst pro poskytování služeb pro začínající a fungující podniky a zájemců o ně využívajících bezpečnou a bezbariérovou cyklistickou infrastrukturu.	x
1.4.2	4.1.3	Bezpečná a bezbariérová cyklistická infrastruktura jako důležitá součást udržitelné mobility mezi zdroji a cíli cest. Doprava lidských zdrojů a klientů v rámci služeb sociálního podnikání a infrastruktury KKO využívajících bezpečnou a bezbariérovou cyklistickou infrastrukturu.	x
1.4.2	4.2.1	Bezpečná a bezbariérová cyklistická infrastruktura jako důležitá součást udržitelné mobility mezi zdroji a cíli cest. Doprava primárně lidských zdrojů do a z VTP a inovačních center využívajících bezpečnou a bezbariérovou cyklistickou infrastrukturu.	x
1.4.2	5.1.1	Bezpečná a bezbariérová cyklistická infrastruktura jako důležitá součást udržitelné mobility mezi zdroji a cíli cest. Doprava zaměstnanců, rodičů a dětí do a z MŠ s navýšenou kapacitou využívajících bezpečnou a bezbariérovou cyklistickou infrastrukturu.	x
1.4.2	5.1.2	Bezpečná a bezbariérová cyklistická infrastruktura jako důležitá součást udržitelné mobility mezi zdroji a cíli cest. Doprava zaměstnanců, rodičů a dětí do a z modernizovaných MŠ využívajících bezpečnou a bezbariérovou cyklistickou infrastrukturu.	x

Opatření 1	Opatření 2	Popis vazeb koincidenční matice	Síla vazby
1.4.2	5.2.1	Bezpečná a bezbariérová cyklistická infrastruktura jako důležitá součást udržitelné mobility mezi zdroji a cíli cest. Doprava zaměstnanců, rodičů a dětí do a z modernizovaných ZŠ využívajících bezpečnou a bezbariérovou cyklistickou infrastrukturu.	x
1.4.2	5.2.2	Bezpečná a bezbariérová cyklistická infrastruktura jako důležitá součást udržitelné mobility mezi zdroji a cíli cest. Doprava zaměstnanců, rodičů a dětí do a z modernizovaných školních poradenských pracovišť využívajících bezpečnou a bezbariérovou cyklistickou infrastrukturu.	x
1.4.2	5.3.1	Bezpečná a bezbariérová cyklistická infrastruktura jako důležitá součást udržitelné mobility mezi zdroji a cíli cest. Doprava zaměstnanců, rodičů, dětí a dalších zájemců do a z modernizovaných objektů poskytujících zájmové a neformální vzdělávání využívajících bezpečnou a bezbariérovou cyklistickou infrastrukturu.	x
1.4.2	5.4.1	Bezpečná a bezbariérová dopravní infrastruktura jako důležitá součást udržitelné mobility mezi zdroji a cíli cest. Doprava zaměstnanců a studentů do a z modernizovaných SŠ a VOŠ využívajících bezpečnou a bezbariérovou cyklistickou infrastrukturu.	x
1.4.2	5.4.2	Bezpečná a bezbariérová cyklistická infrastruktura jako důležitá součást udržitelné mobility mezi zdroji a cíli cest. Doprava zaměstnanců, rodičů a dětí do a z modernizovaných školních poradenských pracovišť využívajících bezpečnou a bezbariérovou cyklistickou infrastrukturu.	x
1.4.2	6.1.1	Bezpečná a bezbariérová cyklistická infrastruktura jako důležitá součást udržitelné mobility mezi zdroji a cíli cest. Doprava zaměstnanců a návštěvníků do a z obnovených, revitalizovaných a modernizovaných památek s kvalitním vybavením a zajímavými expozicemi využívajících bezpečnou a bezbariérovou cyklistickou infrastrukturu.	x
1.4.2	6.1.2	Bezpečná a bezbariérová cyklistická infrastruktura jako důležitá součást udržitelné mobility mezi zdroji a cíli cest. Doprava zaměstnanců a návštěvníků do a z obnovených, revitalizovaných a modernizovaných památek s kvalitními službami a produkty využívajících bezpečnou a bezbariérovou cyklistickou infrastrukturu.	x
1.4.2	6.2.1	Bezpečná a bezbariérová cyklistická infrastruktura jako důležitá součást udržitelné mobility mezi zdroji a cíli cest. Doprava zaměstnanců a návštěvníků do a z revitalizovaných a modernizovaných paměťových institucí s kvalitními službami využívajících bezpečnou a bezbariérovou cyklistickou infrastrukturu.	x
1.4.2	6.2.2	Bezpečná a bezbariérová cyklistická infrastruktura jako důležitá součást udržitelné mobility mezi zdroji a cíli cest. Doprava zaměstnanců a návštěvníků do a z revitalizovaných a modernizovaných paměťových institucí s kvalitní odbornou infrastrukturou a obnovenými sbírkovými a knihovními fondy využívajících bezpečnou a bezbariérovou cyklistickou infrastrukturu.	x
1.4.2	6.2.3	Bezpečná a bezbariérová cyklistická infrastruktura jako důležitá součást udržitelné mobility mezi zdroji a cíli cest. Doprava zaměstnanců a návštěvníků do a z revitalizovaných a modernizovaných paměťových institucí s kvalitními službami a produkty využívajících bezpečnou a bezbariérovou cyklistickou infrastrukturu.	x

Opatření 1	Opatření 2	Popis vazeb koincidenční matice	Síla vazby
1.4.2	6.3.1	Bezpečná a bezbariérová cyklistická infrastruktura jako důležitá součást udržitelné mobility mezi zdroji a cíli cest. Doprava turistů na přímo či nepřímo navazující novou či revitalizovanou infrastrukturu cestovního ruchu využívajících bezpečnou a bezbariérovou cyklistickou infrastrukturu. Cykloturistika na bezpečné cyklistické infrastruktuře spojuje sportovní vyžití s poznáváním a představuje vhodnou formu udržitelného cestovního ruchu šetrného k přírodě i památkám.	xx
1.4.2	6.3.2	Bezpečná a bezbariérová cyklistická infrastruktura jako důležitá součást udržitelné mobility mezi zdroji a cíli cest. Doprava zaměstnanců a návštěvníků do a z modernizovaných TIC s kvalitními službami využívajících bezpečnou a bezbariérovou cyklistickou infrastrukturu.	x
1.4.2	6.4.1	Bezpečná a bezbariérová cyklistická infrastruktura jako důležitá součást udržitelné mobility mezi zdroji a cíli cest. Doprava umělců, kreativců a dalších zainteresovaných skupin do a z nových či rekonstruovaných míst pro rozvoj KKO využívajících bezpečnou a bezbariérovou cyklistickou infrastrukturu.	x
1.5.1	2.1.2	Rozvoj a modernizace energetické a distribuční sítě k zajištění dostatečného množství dodávek elektrické energie pro napájení drážní dopravy.	xx
1.5.1	2.3.1	Již při projektování staveb a dopravních konstrukcí zohlednění důsledků změn klimatu, extrémních výkyvů teplot, odvodu přívalových vod, vyhodnocení nezámrzné hloubky, účinků vysokého rozpálení povrchů atd. Nevyhovující technologie, zejména v oblasti silniční a železniční infrastruktury, mohou mít negativní dopad na fungování těchto dopravních sektorů. Systematická výsadba vhodných dřevin a křovin v dostatečné vzdálenosti podél silnic a železnic (vegetace tlumí stínem extrémní namáhání konstrukcí slunečním zářením).	xx
1.5.1	2.3.2	Již při projektování staveb a dopravních konstrukcí zohlednění důsledků změn klimatu, extrémních výkyvů teplot, odvodu přívalových vod, vyhodnocení nezámrzné hloubky, účinků vysokého rozpálení povrchů atd. Nevyhovující technologie, zejména v oblasti silniční a železniční infrastruktury, mohou mít negativní dopad na fungování těchto dopravních sektorů. Systematická výsadba vhodných dřevin a křovin v dostatečné vzdálenosti podél silnic a železnic (vegetace tlumí stínem extrémní namáhání konstrukcí slunečním zářením).	xx
1.5.1	2.4.1	Pozemní komunikace jako součást veřejného prostoru. Budování infrastruktury s ohledem na kapacitu, prostupnost území a bezpečnost. Propojení a podpora šedo-zeleno-modré infrastruktury šetrné k životnímu prostředí.	x
1.5.1	3.1.1	Silniční a železniční síť, včetně souvisejících bezbariérových a bezpečnostních opatření, jako důležitá součást udržitelné mobility mezi zdroji a cíli cest. Doprava lidských zdrojů zaměstnaných v sociálních službách a klientů využívajících moderní a bezpečnou silniční a železniční síť.	x
1.5.1	3.1.2	Silniční a železniční síť, včetně souvisejících bezbariérových a bezpečnostních opatření, jako důležitá součást udržitelné mobility mezi zdroji a cíli cest. Doprava lidských zdrojů zaměstnaných v sociálních službách využívajících moderní a bezpečnou silniční a železniční síť.	x

Opatření 1	Opatření 2	Popis vazeb koincidenční matice	Síla vazby
1.5.1	3.1.3	Silniční a železniční síť, včetně souvisejících bezbariérových a bezpečnostních opatření, jako důležitá součást udržitelné mobility mezi zdroji a cíli cest. Doprava lidských zdrojů zaměstnaných v sociálních službách a klientů využívajících moderní a bezpečnou silniční a železniční síť.	x
1.5.1	3.2.1	Silniční a železniční síť, včetně souvisejících bezbariérových a bezpečnostních opatření, jako důležitá součást udržitelné mobility mezi zdroji a cíli cest. Doprava obyvatel z a do modernizované infrastruktury dostupného bydlení využívajících moderní a bezpečnou silniční a železniční síť.	x
1.5.1	3.2.2	Silniční a železniční síť, včetně souvisejících bezbariérových a bezpečnostních opatření, jako důležitá součást udržitelné mobility mezi zdroji a cíli cest. Doprava lidských zdrojů zaměstnaných ve službách navázaných na sociální bydlení a klientů využívajících moderní a bezpečnou silniční a železniční síť.	x
1.5.1	3.3.1	Silniční a železniční síť, včetně souvisejících bezbariérových a bezpečnostních opatření, jako důležitá součást udržitelné mobility mezi zdroji a cíli cest. Doprava lidských zdrojů zaměstnaných ve vybraných zdravotních službách a pacientů využívajících moderní a bezpečnou silniční a železniční síť.	x
1.5.1	3.3.3	Silniční a železniční síť, včetně souvisejících bezbariérových a bezpečnostních opatření, jako důležitá součást udržitelné mobility mezi zdroji a cíli cest. Doprava lidských zdrojů zaměstnaných ve vybraných službách a pacientů využívajících moderní a bezpečnou silniční a železniční síť.	x
1.5.1	4.1.1	Silniční a železniční síť, včetně souvisejících bezbariérových a bezpečnostních opatření, jako důležitá součást udržitelné mobility mezi zdroji a cíli cest. Doprava lidských zdrojů do a z míst pro poskytování služeb pro začínající a fungující podniky a zájemců využívajících moderní a bezpečnou silniční a železniční síť.	x
1.5.1	4.1.2	Silniční a železniční síť, včetně souvisejících bezbariérových a bezpečnostních opatření, jako důležitá součást udržitelné mobility mezi zdroji a cíli cest. Doprava lidských zdrojů do a z míst pro poskytování služeb pro začínající a fungující podniky a zájemců o ně využívajících moderní a bezpečnou silniční a železniční síť.	x
1.5.1	4.1.3	Silniční a železniční síť, včetně souvisejících bezbariérových a bezpečnostních opatření, jako důležitá součást udržitelné mobility mezi zdroji a cíli cest. Doprava lidských zdrojů a klientů v rámci služeb sociálního podnikání a infrastruktury KKO využívajících moderní a bezpečnou silniční a železniční síť.	x
1.5.1	4.2.1	Silniční a železniční síť, včetně souvisejících bezbariérových a bezpečnostních opatření, jako důležitá součást udržitelné mobility mezi zdroji a cíli cest. Doprava primárně lidských zdrojů do a z VTP a inovačních center využívajících moderní a bezpečnou silniční a železniční síť.	x

Opatření 1	Opatření 2	Popis vazeb koincidenční matice	Síla vazby
1.5.1	5.1.1	Silniční a železniční síť, včetně souvisejících bezbariérových a bezpečnostních opatření, jako důležitá součást udržitelné mobility mezi zdroji a cíli cest. Doprava zaměstnanců, rodičů a dětí do a z MŠ s navýšenou kapacitou využívajících moderní a bezpečnou silniční a železniční síť.	x
1.5.1	5.1.2	Silniční a železniční síť, včetně souvisejících bezbariérových a bezpečnostních opatření, jako důležitá součást udržitelné mobility mezi zdroji a cíli cest. Doprava zaměstnanců, rodičů a dětí do a z modernizovaných MŠ využívajících moderní a bezpečnou silniční a železniční síť.	x
1.5.1	5.2.1	Silniční a železniční síť, včetně souvisejících bezbariérových a bezpečnostních opatření, jako důležitá součást udržitelné mobility mezi zdroji a cíli cest. Doprava zaměstnanců, rodičů a dětí do a z modernizovaných ZŠ využívajících moderní a bezpečnou silniční a železniční síť.	x
1.5.1	5.2.2	Silniční a železniční síť, včetně souvisejících bezbariérových a bezpečnostních opatření, jako důležitá součást udržitelné mobility mezi zdroji a cíli cest. Doprava zaměstnanců, rodičů a dětí do a z modernizovaných školních poradenských pracovišť využívajících moderní a bezpečnou silniční a železniční síť.	x
1.5.1	5.3.1	Silniční a železniční síť, včetně souvisejících bezbariérových a bezpečnostních opatření, jako důležitá součást udržitelné mobility mezi zdroji a cíli cest. Doprava zaměstnanců, rodičů, dětí a dalších zájemců do a z modernizovaných objektů poskytujících zájmové a neformální vzdělávání využívajících moderní a bezpečnou silniční a železniční síť.	x
1.5.1	5.4.1	Silniční a železniční síť, včetně souvisejících bezbariérových a bezpečnostních opatření, jako důležitá součást udržitelné mobility mezi zdroji a cíli cest. Doprava zaměstnanců a studentů do a z modernizovaných SŠ a VOŠ využívajících moderní a bezpečnou silniční a železniční síť.	x
1.5.1	5.4.2	Silniční a železniční síť, včetně souvisejících bezbariérových a bezpečnostních opatření, jako důležitá součást udržitelné mobility mezi zdroji a cíli cest. Doprava zaměstnanců, rodičů a dětí do a z modernizovaných školních poradenských pracovišť využívajících moderní a bezpečnou silniční a železniční síť.	x
1.5.1	6.1.1	Silniční a železniční síť, včetně souvisejících bezbariérových a bezpečnostních opatření, jako důležitá součást udržitelné mobility mezi zdroji a cíli cest. Doprava zaměstnanců a návštěvníků do a z obnovených, revitalizovaných a modernizovaných památek s kvalitním vybavením a zajímavými expozicemi využívajících moderní a bezpečnou silniční a železniční síť.	x
1.5.1	6.1.2	Silniční a železniční síť, včetně souvisejících bezbariérových a bezpečnostních opatření, jako důležitá součást udržitelné mobility mezi zdroji a cíli cest. Doprava zaměstnanců a návštěvníků do a z obnovených, revitalizovaných a modernizovaných památek s kvalitními službami a produkty využívajících moderní a bezpečnou silniční a železniční síť.	x

Opatření 1	Opatření 2	Popis vazeb koincidenční matice	Síla vazby
1.5.1	6.2.1	Silniční a železniční síť, včetně souvisejících bezbariérových a bezpečnostních opatření, jako důležitá součást udržitelné mobility mezi zdroji a cíli cest. Doprava zaměstnanců a návštěvníků do a z revitalizovaných a modernizovaných paměťových institucí s kvalitními službami využívajících moderní a bezpečnou silniční a železniční síť.	x
1.5.1	6.2.2	Silniční a železniční síť, včetně souvisejících bezbariérových a bezpečnostních opatření, jako důležitá součást udržitelné mobility mezi zdroji a cíli cest. Doprava zaměstnanců a návštěvníků do a z revitalizovaných a modernizovaných paměťových institucí s kvalitní odbornou infrastrukturou a obnovenými sbírkovými a knihovními fondy využívajících moderní a bezpečnou silniční a železniční síť.	x
1.5.1	6.2.3	Silniční a železniční síť, včetně souvisejících bezbariérových a bezpečnostních opatření, jako důležitá součást udržitelné mobility mezi zdroji a cíli cest. Doprava zaměstnanců a návštěvníků do a z revitalizovaných a modernizovaných paměťových institucí s s kvalitními službami a produkty využívajících moderní a bezpečnou silniční a železniční síť.	x
1.5.1	6.3.1	Silniční a železniční síť, včetně souvisejících bezbariérových a bezpečnostních opatření, jako důležitá součást udržitelné mobility mezi zdroji a cíli cest. Doprava turistů na přímo či nepřímo navazující novou či revitalizovanou infrastrukturu cestovního ruchu využívajících moderní a bezpečnou silniční a železniční síť.	xx
1.5.1	6.3.2	Silniční a železniční síť, včetně souvisejících bezbariérových a bezpečnostních opatření, jako důležitá součást udržitelné mobility mezi zdroji a cíli cest. Doprava zaměstnanců a návštěvníků do a z modernizovaných TIC s kvalitními službami využívajících moderní a bezpečnou silniční a železniční síť.	x
1.5.1	6.4.1	Silniční a železniční síť, včetně souvisejících bezbariérových a bezpečnostních opatření, jako důležitá součást udržitelné mobility mezi zdroji a cíli cest. Doprava umělců, kreativců a dalších zainteresovaných skupin do a z nových či rekonstruovaných míst pro rozvoj KKO využívajících moderní a bezpečnou silniční a železniční síť.	x
2.1.1	2.1.2	Obnova páteřní energetické infrastruktury přispívající k úsporám energie a zajištění dostatečného množství dodávek energií.	xx
2.1.1	2.3.2	Adaptační opatření v sídlech přispívající k ochlazování, snížení energetické náročnosti a celkovému zhodnocení budov z hlediska mikroklimatu.	x
2.1.1	3.1.1	Modernizace a rekonstrukce stávající infrastruktury sociálních služeb využívající energeticky úsporná opatření.	xx
2.1.1	3.2.1	Nová a modernizovaná infrastruktura sociálního bydlení využívající energeticky úsporná opatření.	xx
2.1.1	3.3.1	Nová a modernizovaná infrastruktura zdravotních služeb využívající energeticky úsporná opatření.	xx
2.1.1	4.1.2	Energeticky úsporné veřejné budovy a OZE jako prvek přispívající k revitalizaci a modernizaci infrastruktury pro podnikání.	x
2.1.1	4.2.1	Energeticky úsporné veřejné budovy a OZE jako součást infrastruktury pro výzkum a vývoj, vznik a rozvoj inovačních center a VTP.	x

Opatření 1	Opatření 2	Popis vazeb koincidenční matice	Síla vazby
2.1.1	4.2.2	Energeticky úsporné veřejné budovy a OZE jako iniciátor podpory zavádění inovací ve firmách tím, že budou více řešena témata OZE a energetických úspor.	x
2.1.1	5.1.1	Nová vzdělávací infrastruktura pro zajištění dostatečných kapacit mateřských škol (např. přestavby a přístavby budov) využívající energeticky úsporná opatření.	xx
2.1.1	5.1.2	Modernizace a stavební úpravy infrastruktury mateřských škol (např. herny, učebny, zázemí pro pedagogické pracovníky) využívající energeticky úsporná opatření.	xx
2.1.1	5.2.1	Modernizovaná vzdělávací infrastruktura základních škol (např. rozšiřování odborných učeben, zázemí pro pedagogické pracovníky) využívající energeticky úsporná opatření.	xx
2.1.1	5.3.1	Modernizovaná vzdělávací infrastruktura pro zájmové a neformální vzdělávání (např. učebny, herny, kabinety) využívající energeticky úsporná opatření.	x
2.1.1	5.4.1	Modernizovaná vzdělávací infrastruktura středních škol (např. rozšiřování odborných učeben, zázemí pro pedagogické pracovníky) využívající energeticky úsporná opatření.	xx
2.1.1	6.2.1	Modernizovaná infrastruktura paměťových institucí (investice do stavebních objektů a technického zázemí) využívající energeticky úsporná opatření.	x
2.1.2	2.2.1	Energetické využití odpadů jako alternativa spalování fosilních paliv.	x
2.1.2	4.1.2	Rozvoj energetiky a páteřní energetické infrastruktury jako součást revitalizace a modernizace infrastruktury pro podnikání za účelem rozvoje těchto aktivit v území aglomerace.	x
2.2.1	2.2.2	Materiálové využití odpadů přeměňující odpad na druhotné suroviny nebo energii a návazné snižování množství odpadů ukládaného na skládkách.	xx
2.2.1	2.5.1	Materiálové či energetické využití čistírenských a odpadních kalů z čističek odpadních vod.	x
2.2.1	4.2.2	Intenzifikace separace a recyklace odpadů a jejich další energetické využití jako motivace pro podporu zavádění inovací ve firmách (ve výrobě, vývoji).	xx
2.2.1	4.2.3	Intenzifikace separace a recyklace odpadů a jejich další energetické využití jako hlavní téma spolupráce výzkumných organizací a firem v aglomeraci s cílem zvyšování její efektivity a generování dále uplatnitelných výsledků.	x
2.2.2	4.2.2	Prevence vzniku odpadů jako téma, jehož řešení povede k většímu zavádění inovací ve firmách.	x
2.2.2	4.2.3	Prevence vzniku odpadů jako předmět spolupráce výzkumných organizací a firem.	x
2.3.1	2.3.2	Realizace adaptačních opatření v krajině a intravilánu umožňující retenci vody v krajině a zmírňující projevy sucha související převážně s rychlým odtokem srážkových vod z území.	xx
2.3.1	2.5.1	Eliminace nepropustných povrchů zabraňujících vsaku dešťové vody a výsadba nové zeleně zmírňující problém nedostatku spodních vod. Zadržení dešťové vody v místě dopadu za účelem odlehčení kanalizační	x

Opatření 1	Opatření 2	Popis vazeb koincidenční matice	Síla vazby
		sítě (např. při přívalových deštích) a jako prevence vzniku bleskových povodní.	
2.3.1	6.1.1	Podpora realizace adaptačních opatření v krajině s cílem zachování a obnovy přírodních hodnot území, zvýšení biologické rozmanitosti a protipovodňové ochrany cenného kulturního dědictví (kulturní památky, NKP a ostatní pamětihodnosti na území aglomerace).	x
2.3.2	2.4.1	Přírodě blízká modrozelená opatření mají ve veřejných prostranstvích v intravilánu zásadní význam, jelikož významně přispívají k ochlazení povrchu a zadržování vody v území a zároveň zmírňují projevy tepelných ostrovů.	xx
2.3.2	2.5.1	Eliminace nepropustných povrchů zabraňujících vsaku dešťové vody a výsadba sídelní zeleně pomůže zmírňující problém nedostatku spodních vod. Zadržení dešťové vody v místě dopadu odlehčí kanalizační síti např. při přívalových deštích.	x
2.3.2	3.1.1	Podpora realizace adaptačních opatření v sídlech ve vazbě na investice do infrastruktury sociálních služeb, vč. vybavení, ve smyslu podpory hospodaření s dešťovou vodou, realizace zelených střech či výsadby zeleně v okolí těchto zařízení.	x
2.3.2	3.2.1	Podpora realizace adaptačních opatření v sídlech ve vazbě na investice do rozvoje dostupného bydlení dle potřeb jednotlivých cílových skupin ve smyslu podpory hospodaření s dešťovou vodou, realizace zelených střech či výsadby zeleně v okolí.	x
2.3.2	3.3.1	Podpora realizace adaptačních opatření v sídlech ve vazbě na investice do investice do zdravotních služeb, vč. vybavení, ve smyslu podpory hospodaření s dešťovou vodou, realizace zelených střech či výsadby zeleně v okolí těchto zařízení.	x
2.3.2	5.1.1	Podpora realizace adaptačních opatření v sídlech (zejm. budování a uplatnění prvků modrozelené infrastruktury) ve vazbě na investice do zajištění dostatečných kapacit zařízení péče o děti předškolního věku s cílem eliminace vlivu a vzniku tepelných ostrovů, přehřívání jejich bezprostředního okolí a vytváření prostoru pro vzdělávací aktivity.	x
2.3.2	5.1.2	Podpora realizace adaptačních opatření v sídlech (zejm. budování a uplatnění prvků modrozelené infrastruktury) ve vazbě na modernizaci vzdělávací infrastruktury a zázemí v zařízeních péče o děti předškolního věku s cílem eliminace vlivu a vzniku tepelných ostrovů, přehřívání jejich bezprostředního okolí, hospodaření s dešťovou vodou a vytváření prostoru pro vzdělávací aktivity.	x
2.3.2	5.2.1	Podpora realizace adaptačních opatření v sídlech (zejm. budování a uplatnění prvků modrozelené infrastruktury) ve vazbě na modernizaci vzdělávací infrastruktury na základních školách s cílem eliminace vlivu a vzniku tepelných ostrovů, přehřívání jejich bezprostředního okolí, hospodaření s dešťovou vodou a vytváření prostoru pro vzdělávací aktivity.	x
2.3.2	5.3.1	Podpora realizace adaptačních opatření v sídlech (zejm. budování a uplatnění prvků modrozelené infrastruktury) ve vazbě na modernizaci vzdělávací infrastruktury v zařízeních pro zájmové a neformální vzdělávání s cílem eliminace vlivu a vzniku tepelných ostrovů, přehřívání	x

Opatření 1	Opatření 2	Popis vazeb koincidenční matice	Síla vazby
		jejich bezprostředního okolí, hospodaření s dešťovou vodou a vytváření prostoru pro vzdělávací aktivity.	
2.3.2	5.4.1	Podpora realizace adaptačních opatření v sídlech (zejm. budování a uplatnění prvků modrozelené infrastruktury) ve vazbě na modernizaci vzdělávací infrastruktury na středních školách a VOŠ s cílem eliminace vlivu a vzniku tepelných ostrovů, přehřívání jejich bezprostředního okolí, hospodaření s dešťovou vodou a vytváření prostoru pro vzdělávací aktivity.	x
2.3.2	6.1.1	Podpora realizace adaptačních opatření v sídlech (zejm. budování a uplatnění prvků modrozelené infrastruktury) ve vazbě na stavební úpravy zlepšující technický stav památek s cílem eliminace vlivu a vzniku tepelných ostrovů, přehřívání jejich bezprostředního okolí, hospodaření s dešťovou vodou a vytváření prostoru pro budování nových venkovních expozic.	x
2.3.2	6.2.1	Podpora realizace adaptačních opatření v sídlech (zejm. budování a uplatnění prvků modrozelené infrastruktury) ve vazbě na investice zlepšující technický stav paměťových institucí s cílem eliminace vlivu a vzniku tepelných ostrovů, přehřívání jejich bezprostředního okolí a hospodaření s dešťovou vodou.	x
2.3.2	6.3.1	Podpora realizace adaptačních opatření v sídlech (zejm. budování a uplatnění prvků modrozelené infrastruktury) ve vazbě na investice do budování doprovodné a veřejné infrastruktury CR s cílem eliminace vlivu a vzniku tepelných ostrovů, přehřívání okolí zajímavých lokalit a turistických cílů a vytváření prostoru pro budování nové infrastruktury (např. naučných stezek) v sídlech.	x
2.4.1	2.5.1	Eliminace nepropustných povrchů na veřejných prostranstvích zabraňujících vsaku dešťové vody zmírňující problém nedostatku spodních vod, zadržení dešťové vody v místě dopadu odlehčí kanalizační síti např. při přívalových deštích.	xx
2.4.1	3.1.1	Revitalizace veřejných prostranství (např. zavádění prvků modrozelené infrastruktury, pořízení mobiliáře) v návaznosti na investice do infrastruktury a vybavení sociálních služeb za účelem regenerace veřejného prostoru, eliminace ploch s výskytem sociálně patologických jevů, zvyšování bezpečnosti a současně kultivace prostranství v okolí těchto zařízení za účelem využití jejich pobytové funkce klienty.	x
2.4.1	3.2.1	Revitalizace veřejných prostranství (např. zavádění prvků modrozelené infrastruktury, pořízení mobiliáře) v návaznosti na rozvoj dostupného bydlení pro vymezené cílové skupiny za účelem eliminace ploch s výskytem sociálně patologických jevů, zvyšování bezpečnosti a současně kultivace prostranství v okolí takového bydlení s možností využití jejich pobytové funkce.	x
2.4.1	3.3.1	Revitalizace veřejných prostranství (např. zavádění prvků modrozelené infrastruktury, pořízení mobiliáře) v návaznosti na investice do infrastruktury a vybavení zdravotních služeb za účelem regenerace veřejného prostoru v okolí těchto zařízení s možností využití jejich pobytové funkce.	x

Opatření 1	Opatření 2	Popis vazeb koincidenční matice	Síla vazby
2.4.1	5.1.1	Revitalizace veřejných prostranství (např. zavádění prvků modrozelené infrastruktury, pořízení mobiliáře) v návaznosti na investice do zajištění dostatečných kapacit zařízení péče o děti předškolního věku za účelem regenerace veřejného prostoru, eliminace ploch s výskytem sociálně patologických jevů, zvyšování bezpečnosti a současně kultivace prostranství v okolí těchto zařízení s možností využití jejich pobytové funkce/pro vzdělávací aktivity.	x
2.4.1	5.1.2	Revitalizace veřejných prostranství (např. zavádění prvků modrozelené infrastruktury, pořízení mobiliáře) v návaznosti na investice do modernizace vzdělávací infrastruktury a zázemí v zařízeních péče o děti předškolního věku za účelem regenerace veřejného prostoru, eliminace ploch s výskytem sociálně patologických jevů, zvyšování bezpečnosti a současně kultivace prostranství v okolí těchto zařízení s možností využití jejich pobytové funkce/pro vzdělávací aktivity.	x
2.4.1	5.2.1	Revitalizace veřejných prostranství (např. zavádění prvků modrozelené infrastruktury, pořízení mobiliáře) v návaznosti na investice do modernizace vzdělávací infrastruktury na základních školách za účelem regenerace veřejného prostoru, eliminace ploch s výskytem sociálně patologických jevů, zvyšování bezpečnosti a současně kultivace prostranství v okolí těchto zařízení s možností využití jejich pobytové funkce/pro vzdělávací aktivity.	x
2.4.1	5.3.1	Revitalizace veřejných prostranství (např. zavádění prvků modrozelené infrastruktury, pořízení mobiliáře) v návaznosti na investice do modernizace vzdělávací infrastruktury pro zájmové a neformální vzdělávání za účelem regenerace veřejného prostoru, eliminace ploch s výskytem sociálně patologických jevů, zvyšování bezpečnosti a současně kultivace prostranství v okolí těchto zařízení s možností využití jejich pobytové funkce/pro vzdělávací aktivity.	x
2.4.1	5.4.1	Revitalizace veřejných prostranství (např. zavádění prvků modrozelené infrastruktury, pořízení mobiliáře) v návaznosti na investice do modernizace vzdělávací infrastruktury na středních školách a VOŠ za účelem regenerace veřejného prostoru, eliminace ploch s výskytem sociálně patologických jevů, zvyšování bezpečnosti a současně kultivace prostranství v okolí těchto zařízení s možností využití jejich pobytové funkce/pro vzdělávací aktivity.	x
2.4.1	6.1.1	Revitalizace veřejných prostranství (např. zavádění prvků modrozelené infrastruktury, pořízení mobiliáře v parcích u památek) v návaznosti na investice do zlepšení technického stavu památek s možností využití tohoto prostoru pro umístění venkovních expozic, rozšíření nabídky pobytové funkce pro návštěvníky s cílem zvýšení turistické atraktivity aglomerace.	x
2.4.1	6.2.1	Revitalizace veřejných prostranství (např. zavádění prvků modrozelené infrastruktury, pořízení mobiliáře v okolí paměťových institucí) v návaznosti na investice do zlepšení technického stavu paměťových institucí s možností využití tohoto prostoru pro umístění venkovních expozic, rozšíření nabídky pobytové funkce pro návštěvníky s cílem zvýšení turistické atraktivity aglomerace.	x

Opatření 1	Opatření 2	Popis vazeb koincidenční matice	Síla vazby
2.4.1	6.3.1	Revitalizace veřejných prostranství (např. zavádění prvků modrozelené infrastruktury, budování naučných stezek, informačních tabulí) a investice do nové nebo rozvoje stávající infrastruktury, vč. zavádění moderních technologií, CR s cílem rozšíření nabídky, poskytovaných služeb a zvýšení turistické atraktivity regionu.	x
2.5.1	2.5.2	Podpora opatření snižujících znečištění komunálních vod odpadními vodami (např. budování kanalizací, výstavba ČOV apod.) a opatření v oblasti vodovodů (budování, zkapacitnění, intenzifikace, nové technologie) s cílem zajištění dostatečného zásobování a odpovídající kvality vody v aglomeraci.	xx
2.5.1	4.1.2	Podpora opatření snižujících znečištění komunálních vod odpadními vodami (např. budování kanalizací, výstavba ČOV apod.) a revitalizace nevyhovujících objektů pro podnikání (zastaralé, nevyhovující, brownfieldy, změna účelu užití objektů apod.) za účelem podpory a rozvoje nových a inovativních podnikatelských aktivit v území aglomerace.	x
2.5.2	4.1.2	Podpora realizace opatření na vodovodní síti (budování, zkapacitnění, intenzifikace, nové technologie) a revitalizace nevyhovujících objektů pro podnikání (zastaralé, nevyhovující, brownfieldy, změna účelu užití objektů apod.) za účelem podpory a rozvoje nových a inovativních podnikatelských aktivit v území aglomerace.	x
3.1.1	3.1.2	Investice do infrastruktury, vč. vybavení, stabilizace a rozvoje lidských zdrojů v sociálních službách za účelem zvyšování kvality poskytované péče.	xx
3.1.1	3.1.3	Investice do infrastruktury, vč. vybavení, a rozvoje průřezových a návazných aktivit v sociálních službách za účelem zvyšování kvality poskytované péče, její deinstitucionalizace či integrace osob ohrožených sociálním vyloučením.	xx
3.1.1	3.2.1	Investice do infrastruktury, vč. vybavení, sociálních služeb a rozvoje dostupného bydlení pro vymezené cílové skupiny za účelem zvyšování kvality poskytovaných sociálních a dalších služeb navázaných na sociální bydlení.	xx
3.1.1	3.2.2	Investice do infrastruktury, vč. vybavení, sociálních služeb a rozvoje sociálních a dalších služeb souvisejících se sociálním bydlením pro vymezené cílové skupiny za účelem zvyšování kvality poskytovaných sociálních a dalších služeb navázaných na sociální bydlení.	xx
3.1.1	3.3.1	Investice do infrastruktury, vč. vybavení, sociálních a zdravotních služeb za účelem zvyšování kvality poskytované péče a zefektivnění provázanosti a spolupráce zdravotních a sociálních služeb.	x
3.1.1	3.3.2	Investice do infrastruktury a vybavení sociálních služeb a stabilizace a rozvoje lidských zdrojů ve zdravotnictví za účelem zvyšování kvality poskytované péče, vč. zefektivnění provázanosti a spolupráce zdravotních a sociálních služeb.	x
3.1.1	3.3.3	Investice do infrastruktury a vybavení sociálních služeb a podpora provázanosti zdravotní a sociální péče za účelem zefektivnění spolupráce a zvyšování kvality poskytované péče.	xx

Opatření 1	Opatření 2	Popis vazeb koincidenční matice	Síla vazby
3.1.1	4.1.3	Investice do infrastruktury a vybavení sociálních služeb a podpora sociálního podnikání s cílem vytváření nových pracovních míst a efektivního začleňování znevýhodněných osob do společnosti.	x
3.1.2	3.1.3	Podpora stabilizace, zvyšování kvality lidských zdrojů a rozvoje průřezových a návazných aktivit v sociálních službách za účelem zvyšování kvality poskytované sociální péče, její deinstitucionalizace či integrace osob ohrožených sociálním vyloučením.	xx
3.1.2	3.2.1	Podpora stabilizace, zvyšování kvality a lidských zdrojů v sociálních službách a rozvoje dostupného bydlení pro vymezené cílové skupiny za účelem zvyšování kvality poskytovaných sociálních a dalších služeb navázaných na sociální bydlení.	xx
3.1.2	3.2.2	Podpora stabilizace, zvyšování kvality lidských zdrojů v sociálních službách a rozvoje sociálních a dalších služeb souvisejících se sociálním bydlením pro vymezené cílové skupiny za účelem posilování kvality poskytovaných sociálních a dalších služeb navázaných na sociální bydlení.	xx
3.1.2	3.3.1	Podpora stabilizace, zvyšování kvality a rozvoje lidských zdrojů v sociálních službách a investice do infrastruktury, vč. vybavení, zdravotních služeb za účelem zvyšování kvality poskytované péče a zefektivnění provázanosti a spolupráce zdravotních a sociálních služeb.	xx
3.1.2	3.3.2	Podpora stabilizace, zvyšování kvality a rozvoje lidských zdrojů v sociálních službách a ve zdravotnictví za účelem zvyšování kvality poskytované péče, vč. zefektivnění provázanosti a spolupráce zdravotních a sociálních služeb.	xx
3.1.2	3.3.3	Podpora stabilizace, zvyšování kvality a rozvoje lidských zdrojů v sociálních službách a posílení provázanosti zdravotní a sociální péče za účelem zefektivnění spolupráce a zvyšování kvality poskytované péče.	xx
3.1.2	5.4.3	Podpora stabilizace, zvyšování kvality lidských zdrojů v sociálních službách a kvalitního vzdělávání na středních školách (např. zavádění inovací) jako motivace pro další studium na vysoké škole/VOŠ zdravotnického směru či uplatnění na trhu práce v tomto oboru.	x
3.1.3	3.2.1	Rozvoj průřezových a návazných aktivit v sociálních službách a podpora investic do dostupného bydlení pro vymezené cílové skupiny za účelem zvyšování kvality poskytovaných sociálních a dalších služeb navázaných na sociální bydlení.	xx
3.1.3	3.2.2	Rozvoj průřezových a návazných aktivit v sociálních službách a podpora sociálních a dalších služeb souvisejících se sociálním bydlením pro vymezené cílové skupiny za účelem zvyšování kvality poskytovaných sociálních a dalších služeb navázaných na sociální bydlení.	xx
3.1.3	3.3.1	Rozvoj průřezových a návazných aktivit v sociálních službách a investice do infrastruktury, vč. vybavení, zdravotních služeb za účelem zvyšování kvality poskytované péče a zefektivnění provázanosti a spolupráce zdravotních a sociálních služeb.	x
3.1.3	3.3.2	Rozvoj průřezových a návazných aktivit v sociálních službách a podpora stabilizace, zvyšování kvality a rozvoje lidských zdrojů ve zdravotnictví za účelem zlepšování poskytované péče, vč. zefektivnění provázanosti a spolupráce zdravotních a sociálních služeb.	x

Opatření 1	Opatření 2	Popis vazeb koincidenční matice	Síla vazby
3.1.3	3.3.3	Rozvoj průřezových a návazných aktivit v sociálních službách a posílení provázanosti zdravotní a sociální péče za účelem zefektivnění spolupráce a zvyšování kvality poskytované péče.	xx
3.1.3	4.1.3	Rozvoj průřezových a návazných aktivit v sociálních službách jako motivace pro nastartování sociálního podnikání ve vybraných institucích.	x
3.2.1	3.2.2	Rozvoj dostupného bydlení pro vymezené cílové skupiny a podpora sociálních a dalších služeb souvisejících se sociálním bydlením za účelem zvyšování kvality poskytovaných sociálních a dalších služeb navázaných na sociální bydlení.	xx
3.2.1	3.3.2	Rozvoj dostupného bydlení pro vymezené cílové skupiny a podpora stabilizace, zvyšování kvality lidských zdrojů ve zdravotnictví za účelem zlepšování poskytované péče, vč. zefektivnění provázanosti a spolupráce zdravotních a sociálních služeb.	x
3.2.1	3.3.3	Rozvoj dostupného bydlení pro vymezené cílové skupiny a posílení provázanosti zdravotní a sociální péče za účelem zefektivnění spolupráce a zvyšování kvality poskytované péče.	x
3.2.1	4.1.3	Rozvoj dostupného bydlení v obcích pro jednotlivé cílové skupiny jako důležitá podmínka jak pro rozvoj sociálního podnikání (bydlení nových zaměstnanců sociálních podniků), tak pro rozvoj KKP (např. bydlení pro čerstvé absolventy).	x
3.2.2	3.3.1	Podpora rozvoje sociálních a dalších služeb souvisejících se sociálním bydlením a investice do infrastruktury, vč. vybavení, zdravotních služeb s cílem zvyšování kvality poskytované péče, zefektivnění provázanosti a spolupráce zdravotních a sociálních služeb za účelem zvyšování jejich kvality.	x
3.2.2	3.3.2	Podpora rozvoje sociálních a dalších služeb souvisejících se sociálním bydlením a stabilizace, zvyšování kvality lidských zdrojů ve zdravotnictví za účelem zlepšování poskytované péče, vč. zefektivnění provázanosti a spolupráce zdravotních a sociálních služeb.	x
3.2.2	3.3.3	Podpora rozvoje sociálních a dalších služeb souvisejících se sociálním bydlením a posílení provázanosti zdravotní a sociální péče za účelem zefektivnění spolupráce a zvyšování kvality poskytované péče.	xx
3.2.2	4.1.3	Podpora a rozvoje sociálních a dalších služeb souvisejících se sociálním bydlením může bezprostředně vést k rozvoji speciálních odvětví, konkrétně ke vzniku nových sociálních podniků.	x
3.3.1	3.3.2	Podpora investic do infrastruktury, vč. vybavení, zdravotních služeb a stabilizace, zvyšování kvality lidských zdrojů ve zdravotnictví za účelem zlepšování úrovně poskytované péče.	xx
3.3.1	3.3.3	Podpora investic do infrastruktury, vč. vybavení, zdravotních služeb a posílení provázanosti zdravotní a sociální péče za účelem zefektivnění spolupráce a zvyšování kvality poskytované péče.	xx
3.3.1	4.2.3	Investice do infrastruktury a vybavení vybraných zdravotních služeb (zejména u FN HK) vytvoří lepší podmínky pro posílení spolupráce výzkumných organizací a firem a umožní realizovat nové projekty na podporu transferu technologií.	x

Opatření 1	Opatření 2	Popis vazeb koincidenční matice	Síla vazby
3.3.1	4.2.4	Investice do infrastruktury a vybavení vybraných zdravotních služeb jako způsob podpory rozvoje lidských zdrojů pro VaVaI (motivace pro příchod a udržení vysoce kvalifikovaných výzkumných pracovníků v aglomeraci).	x
3.3.1	4.3.1	Investice do infrastruktury a vybavení vybraných zdravotních služeb a současně podpora zlepšení jejich ICT vybavení a konektivity (vč. např. nové datové sítě a ICT infrastruktury) jako předpoklad modernizace těchto zařízení a zvyšování kvality poskytované péče.	x
3.3.2	3.3.3	Stabilizace, zvyšování kvality a rozvoj lidských zdrojů ve zdravotnictví a posílení provázanosti zdravotní a sociální péče za účelem zefektivnění spolupráce a zvyšování kvality poskytované péče.	xx
3.3.2	4.2.4	Stabilizace, zvyšování kvality a rozvoj lidských zdrojů ve zdravotnictví a podpora lidského potenciálu ve VaVaI (výzkumných pracovníků v oblasti zdravotnictví) s cílem podpory realizace výzkumných aktivit v této oblasti.	x
4.1.1	4.1.2	Rozvoj služeb pro začínající a fungující podniky je bezprostředně závislý na revitalizaci a modernizaci infrastruktury pro podnikání.	xx
4.1.1	4.1.3	Rozvoj služeb pro začínající a fungující podniky jako podpora rozvoje speciálních odvětví (KKP, sociální podniky a další).	x
4.1.1	4.2.1	Rozvoj služeb pro začínající a fungující podniky je bezprostředně závislý na rozvoji infrastruktury pro výzkum a vývoj, vzniku a rozvoji inovačních center a VTP.	xx
4.1.1	4.3.2	Rozvoj služeb pro začínající a fungující podniky jako podpora rozvoje eGovernmentu, který bude jednou z jeho součástí.	x
4.1.2	4.2.1	Rozvoj infrastruktury pro výzkum a vývoj, vznik a rozvoj inovačních center a VTP jako nedílná součást revitalizace a modernizace infrastruktury pro podnikání.	xx
4.1.2	4.2.2	Revitalizace a modernizace infrastruktury pro podnikání jako prostředek podpory zavádění inovací ve firmách.	x
4.1.2	4.2.3	Revitalizace a modernizace infrastruktury pro podnikání jako vytvoření prostoru ke spolupráci výzkumných organizací a firem, zvyšování kvality a objemu transferu technologií.	x
4.1.2	4.3.2	Revitalizace a modernizace infrastruktury pro podnikání současně podporující rozvoj eGovernmentu, který bude jednou z jejích součástí.	x
4.1.3	4.2.1	Rozvoj infrastruktury pro výzkum a vývoj, vznik a rozvoj inovačních center a VTP jako podpora rozvoje speciálních odvětví (KKP, sociální podniky a další).	xx
4.1.3	4.2.2	Rozvoj speciálních odvětví (zejména KKP) jako podpora rozvoje inovací ve firmách a větší aktivizace kreativních lidí.	xx
4.1.3	4.2.3	Rozvoj speciálních odvětví (zejména KKP) jako podpora spolupráce výzkumných organizací a firem, zvyšování kvality a objemu transferu technologií.	x
4.1.3	4.2.4	Rozvoj lidského potenciálu pro VaVaI současně podpoří rozvoj speciálních odvětví (KKP, sociální podniky a další).	x
4.1.3	5.3.1	Modernizace (vč. vybavení) zařízení vzdělávací infrastruktury pro zájmové a neformální vzdělávání jako podpora rozvoje podnikavosti a speciálních podnikatelských odvětví (KKP).	x

Opatření 1	Opatření 2	Popis vazeb koincidenční matice	Síla vazby
4.1.3	5.4.1	Zajištění kvalitní vzdělávací infrastruktury a zázemí na středních školách a VOŠ, vč. pořízení vybavení a pomůcek (dílny, 3D tisk, podpora designu), jako podpora rozvoje podnikavosti a speciálních podnikatelských odvětví (KKP).	x
4.1.3	5.4.2	Podpora budování a činnosti školních poradenských pracovišť na středních školách zahrnující zajištění činnosti psychologa, speciální pedagoga či kariérového poradce, sdílení lidských zdrojů mezi školami jako podpora rozvoje podnikavosti a speciálních podnikatelských odvětví (KKP).	x
4.1.3	5.4.3	Kvalitní vzdělávání na středních školách (např. zavádění inovací, spolupráce s firmami, práce s talenty) vedoucí ke zvýšení kompetencí absolventů na trhu práce jako podpora rozvoje podnikavosti a speciálních podnikatelských odvětví (KKP).	x
4.1.3	6.1.2	Zkvalitnění nabídky produktů a služeb památek a rozvoj KKP jako prostředek podpory podnikavosti a speciálních podnikatelských odvětví.	x
4.1.3	6.2.3	Zkvalitňování produktů a služeb nabízených paměťovými institucemi a rozvoj KKP jako prostředek podpory podnikavosti a speciálních podnikatelských odvětví.	x
4.1.3	6.4.1	Rozvoj kreativních odvětví (infrastruktura, zázemí, sdílení zkušeností) a rozvoj KKP jako prostředek podpory podnikavosti a speciálních podnikatelských odvětví.	xx
4.1.3	6.4.2	Podpora vzdělávání v kreativních oborech/kreativními metodami za účelem nárůstu kvalifikovaných kapacit v kulturním a kreativním sektoru, posilování spolupráce a rozvoj KKP jako prostředek podpory podnikavosti a speciálních podnikatelských odvětví.	xx
4.1.3	6.5.1	Podpora spolupráce a zavádění moderních marketingových aktivit a rozvoj KKP jako prostředek podpory podnikavosti a speciálních podnikatelských odvětví.	x
4.2.1	4.2.2	Rozvoj infrastruktury pro výzkum a vývoj, vznik a rozvoj inovačních center a VTP jako způsob podpory zavádění inovací ve firmách.	xx
4.2.1	4.2.3	Rozvoj infrastruktury pro výzkum a vývoj, vznik a rozvoj inovačních center a VTP jako způsob podpory/vytvoření podmínek pro spolupráci výzkumných organizací a firem, zvyšování kvality a objemu transferu technologií.	xx
4.2.1	4.2.4	Rozvoj infrastruktury pro výzkum a vývoj, vznik a rozvoj inovačních center a VTP jako podpora rozvoje lidského potenciálu pro VaVaI.	x
4.2.1	4.3.1	Rozvoj infrastruktury pro výzkum a vývoj, vznik a rozvoj inovačních center a VTP jako podpora zlepšení ICT vybavení a konektivity ve veřejných institucích.	x
4.2.1	4.3.2	Rozvoj infrastruktury pro výzkum a vývoj, vznik a rozvoj inovačních center a VTP jako podpora rozvoje eGovernmentu, který bude jednou z jejích součástí.	x
4.2.2	4.2.3	Spolupráce výzkumných organizací a firem, zvyšování kvality a objemu transferu technologií výrazně podpoří / je nezbytnou podmínkou pro zavádění inovací ve firmách.	xx
4.2.2	4.2.4	Rozvoj lidského potenciálu pro VaVaI výrazně podpoří / je nezbytnou podmínkou pro zavádění inovací ve firmách.	xx

Opatření 1	Opatření 2	Popis vazeb koincidenční matice	Síla vazby
4.2.2	4.3.2	Rozvoj eGovernmentu jako pomoc při vytváření podmínek pro zavádění inovací ve firmách.	x
4.2.3	4.2.4	Rozvoj lidského potenciálu pro VaVaI jako nezbytná podmínka spolupráce výzkumných organizací a firem, zvyšování kvality a objemu transferu technologií.	xx
4.2.4	5.1.1	Zajištění dostatečných kapacit zařízení péče o děti předškolního věku, a to včetně nezbytných souvisejících stavebních úprav ve vnitřních i venkovních prostorách, vč. pořízení vybavení a pomůcek, jako základní předpoklad pro návrat rodičů (zejména matek) zpět na trh práce vedoucí k obecnému rozvoji lidských zdrojů pro VaVaI.	x
4.2.4	5.2.1	Zajištění kvalitní vzdělávací infrastruktury a zázemí na základních školách, vč. pořízení vybavení a pomůcek, následně povede k obecnému rozvoji lidských zdrojů pro VaVaI.	x
4.2.4	5.2.2	Podpora rozvoje a činnosti školních poradenských pracovišť na základních školách zahrnující zajištění činnosti psychologa, speciálního pedagoga či kariérového poradce a sdílení lidských zdrojů mezi školami jako předpoklad poskytování kvalitního vzdělávání v aglomeraci připravující budoucí absolventy uplatnitelné na trhu práce a následně vedoucí k obecnému rozvoji lidských zdrojů pro VaVaI.	x
4.2.4	5.2.3	Odpovídající kvalita vzdělávání na základních školách (např. inovativní metody vzdělávání, moderní pomůcky, profesní rozvoj pedagogů), které podpoří rozvoj klíčových kompetencí pro budoucí uplatnění v konkrétním oboru, a tudíž následně povede k obecnému rozvoji lidských zdrojů pro VaVaI.	x
4.2.4	5.3.1	Modernizace (vč. vybavení) zařízení vzdělávací infrastruktury pro zájmové a neformální vzdělávání jako pozitivní motivace pro zahájení tohoto vzdělávání již u dětí předškolního věku až do dospělosti vedoucí k dalšímu posilování jejich kompetencí, a tedy k rozvoji lidských zdrojů pro VaVaI.	x
4.2.4	5.4.1	Zajištění kvalitní vzdělávací infrastruktury a zázemí na středních školách, vč. pořízení vybavení a pomůcek, jako nutná podmínka a předpoklad pro rozvoj lidských zdrojů pro VaVaI.	xx
4.2.4	5.4.2	Podpora budování a činnosti školních poradenských pracovišť na středních školách zahrnující zajištění činnosti psychologa, speciální pedagoga či kariérového poradce, sdílení lidských zdrojů mezi školami jako předpoklad kvalitních absolventů a dalšího rozvoje lidského potenciálu pro VaVaI.	xx
4.2.4	5.4.3	Kvalitní vzdělávání na středních školách (např. zavádění inovací, spolupráce s firmami, práce s talenty) vedoucí ke zvýšení kompetencí absolventů na trhu práce a následnému obecnému rozvoji lidských zdrojů pro VaVaI.	xx
4.2.4	6.4.1	Rozvoj kreativních odvětví (infrastruktura, zázemí, sdílení zkušeností) vedoucí k posilování a upevňování jejich role a k rozvoji lidských zdrojů pro VaVaI.	x
4.2.4	6.4.2	Podpora vzdělávání v kreativních oborech/kreativními metodami za účelem nárůstu kvalifikovaných kapacit v kulturním a kreativním sektoru a zvýšení vzdělanosti aglomerace vedoucí k rozvoji lidských zdrojů pro VaVaI.	x

Opatření 1	Opatření 2	Popis vazeb koincidenční matice	Síla vazby
4.3.1	4.3.2	Zlepšení ICT vybavení a konektivity ve veřejných institucích jako nezbytná podmínka pro rozvoj eGovernmentu.	xx
4.3.1	5.2.1	Zlepšení ICT vybavení a konektivity na základních školách a zajištění kvalitní vzdělávací infrastruktury a zázemí tamtéž, vč. pořízení vybavení a pomůcek, jako předpoklad rozvoje klíčových kompetencí, pozitivní motivace pro další studium a budoucí uplatnění na trhu práce.	x
4.3.1	5.3.1	Zlepšení ICT vybavení a konektivity v zařízeních pro zájmové a neformální vzdělávání a zajištění kvalitní vzdělávací infrastruktury a zázemí tamtéž, vč. pořízení vybavení a pomůcek, jako předpoklad rozvoje klíčových kompetencí, pozitivní motivace pro další studium a budoucí uplatnění na trhu práce.	x
4.3.1	5.4.1	Zlepšení ICT vybavení a konektivity na středních školách a VOŠ a zajištění kvalitní vzdělávací infrastruktury a zázemí tamtéž, vč. pořízení vybavení a pomůcek, jako předpoklad rozvoje klíčových kompetencí, pozitivní motivace pro další studium a budoucí uplatnění na trhu práce.	x
4.3.1	6.1.1	Zlepšení technického stavu památek, vč. vybavení a expozic, a rozvoj ICT vybavení a konektivity tamtéž jako prostředek podpory realizace expozic, využívajících moderní technologie, a rozvoje principů e-kultury.	x
4.3.1	6.1.2	Zkvalitnění nabídky produktů a služeb u památek a rozvoj ICT vybavení a konektivity tamtéž jako prostředek podpory realizace návštěvnicky zajímavých aktivit, využívajících moderní technologie, a rozvoje principů e-kultury.	x
4.3.1	6.2.1	Zlepšení technického stavu paměťových institucí, vč. poskytovaných služeb, a rozvoj ICT vybavení a konektivity tamtéž jako prostředek podpory realizace expozic, využívajících moderní technologie, a rozvoje principů e-kultury.	x
4.3.1	6.2.2	Investice do obnovy sbírkových a knihovních fondů, vč. technologií, a konektivity tamtéž jako prostředek podpory realizace návštěvnicky zajímavých aktivit, využívajících moderní technologie, a rozvoje principů e-kultury.	x
4.3.1	6.2.3	Zkvalitňování produktů a služeb nabízených paměťovými institucemi a rozvoj ICT vybavení a konektivity tamtéž jako prostředek podpory realizace návštěvnicky zajímavých aktivit, využívajících moderní technologie, a rozvoje principů e-kultury.	x
4.3.1	6.3.1	Investice do nové nebo rozvoje stávající infrastruktury, vč. zavádění moderních technologií, CR a rozvoj ICT vybavení a konektivity tamtéž jako prostředek zvýšení turistické atraktivity aglomerace.	x
4.3.1	6.3.2	Zvyšování kvality služeb TIC (modernizace zázemí a vzdělávání pracovníků) a rozvoj ICT vybavení a konektivity tamtéž s cílem podpory vzdělanosti a zvýšení turistické atraktivity aglomerace.	x
5.1.1	5.1.2	Zajištění dostatečných kapacit zařízení péče o děti předškolního věku, a to včetně nezbytných souvisejících stavebních úprav ve vnitřních i venkovních prostorách, vč. pořízení vybavení a pomůcek, jako základní předpoklad pro poskytování kvalitního vzdělávání a vytvoření podmínek pro návrat rodičů (zejména matek) zpět na trh práce.	xx
5.1.1	5.1.3	Zajištění dostatečných kapacit zařízení péče o děti předškolního věku jako klíčová podmínka pro zvýšení kvality poskytovaného vzdělávání	xx

Opatření 1	Opatření 2	Popis vazeb koincidenční matice	Síla vazby
		(např. prostor pro umístění nových pomůcek a související zavádění inovací ve vzdělávání).	
5.1.1	5.2.1	Zajištění dostatečných kapacit zařízení péče o děti předškolního věku a investice do modernizace vzdělávací infrastruktury a zázemí na základních školách jako motivace pro umístění dětí v předškolním/školním věku do vzdělávacích zařízení v místě bydliště.	x
5.1.1	5.2.3	Zajištění dostatečných kapacit zařízení péče o děti předškolního věku a kvalita vzdělávání na základních školách (např. inovativní metody vzdělávání, profesní rozvoj pedagogů) jako motivace pro umístění dětí do základní školy v místě bydliště.	x
5.1.1	5.3.1	Zajištění dostatečných kapacit zařízení péče o děti předškolního věku a modernizace (vč. vybavení) zařízení vzdělávací infrastruktury pro zájmové a neformální vzdělávání jako pozitivní motivace pro zahájení tohoto vzdělávání již u dětí předškolního věku a další rozvoj jejich kompetencí.	x
5.1.2	5.1.3	Modernizace vzdělávací infrastruktury a zázemí (vč. pořízení pomůcek) v zařízeních péče o děti předškolního věku jako klíčová podmínka pro zvýšení kvality poskytovaného vzdělávání v mateřských školách.	xx
5.1.2	5.2.1	Modernizace vzdělávací infrastruktury a zázemí v zařízeních péče o děti předškolního věku a investice do modernizace vzdělávací infrastruktury a zázemí na základních školách jako motivace pro umístění dětí v předškolním/školním věku do vzdělávacích zařízení v místě bydliště.	x
5.1.2	5.2.3	Modernizace vzdělávací infrastruktury a zázemí v zařízeních péče o děti předškolního věku a kvalita vzdělávání na základních školách (např. inovativní metody vzdělávání, profesní rozvoj pedagogů) jako motivace pro umístění dětí do vzdělávacích zařízení v místě bydliště.	x
5.1.2	5.3.1	Modernizace vzdělávací infrastruktury a zázemí v zařízeních péče o děti předškolního věku a modernizace (vč. vybavení) zařízení vzdělávací infrastruktury pro zájmové a neformální vzdělávání jako pozitivní motivace pro zahájení tohoto vzdělávání již u dětí předškolního věku a další rozvoj jejich kompetencí.	x
5.1.3	5.2.1	Kvalitní vzdělávání v zařízení péče o děti předškolního věku využívající inovace ve vzdělávání, vč. moderních pomůcek, jako motivace pro investice do infrastruktury základních škol vycházející z předpokladu přechodu na základní školu se vzdělávací infrastrukturou a zázemím stejné kvality.	x
5.1.3	5.2.3	Odpovídající kvalita vzdělávání v zařízeních péče o děti předškolního věku (např. inovativní metody vzdělávání, moderní pomůcky, profesní rozvoj pedagogů) a stejná kvalita vzdělávání na základních školách jako předpoklad umístění dětí do základní školy v místě bydliště.	x
5.1.3	5.3.1	Odpovídající kvalita vzdělávání v zařízeních péče o děti předškolního věku (např. inovativní metody vzdělávání, moderní pomůcky, profesní rozvoj pedagogů) jako pozitivní motivace pro zahájení zájmového a neformálního vzdělávání již u dětí předškolního věku a další rozvoj jejich kompetencí.	x

Opatření 1	Opatření 2	Popis vazeb koincidenční matice	Síla vazby
5.2.1	5.2.2	Zajištění kvalitní vzdělávací infrastruktury a zázemí na základních školách, vč. pořízení vybavení a pomůcek, a spolupráce se školními poradenskými pracovišti tamtéž (např. speciálním pedagogem či kariérovým poradcem) jako předpoklad zkvalitnění podmínek výuky a pokračování ve studiu rozvíjejícím odborné klíčové kompetence na středních školách.	xx
5.2.1	5.2.3	Modernizace vzdělávací infrastruktury (vč. zázemí) na základních školách a podpora zavádění inovativních metod vzdělávání či profesního rozvoje pedagogů tamtéž jako předpoklad poskytování kvalitního vzdělávání.	xx
5.2.1	5.3.1	Modernizace vzdělávací infrastruktury (vč. zázemí) na základních školách a modernizace zařízení vzdělávací infrastruktury pro zájmové a neformální vzdělávání (vč. vybavení) jako pozitivní motivace k účasti dětí na zájmovém a neformálním vzdělávání a dalšímu rozvoji jejich kompetencí.	xx
5.2.1	5.4.1	Modernizace vzdělávací infrastruktury (vč. zázemí a pomůcek) na základních školách a stejná úroveň infrastruktury v sekundárním vzdělávání jako pozitivní motivace pro zájem o studium na střední škole a budoucí pracovní uplatnění v příslušném oboru.	xx
5.2.1	5.4.3	Modernizace vzdělávací infrastruktury (vč. zázemí, pomůcek) na základních školách a kvalitní vzdělávání na středních školách (např. zavádění inovací, spolupráce s firmami, práce s talenty) jako motivace pro studium na střední škole s cílem dalšího rozvoje kompetencí a budoucího pracovního uplatnění v příslušném oboru.	xx
5.2.2	5.2.3	Zavádění nových a inovativních metod vzdělávání, a to včetně profesního rozvoje pedagogů či nákupu pomůcek na základních školách, spolu s rozvojem a činností školních poradenských pracovišť tamtéž zahrnující zajištění činnosti psychologa, speciálního pedagoga či kariérového poradce a sdílení lidských zdrojů mezi školami jako předpoklad poskytování kvalitního vzdělávání v aglomeraci.	xx
5.2.2	5.4.1	Modernizace vzdělávací infrastruktury (vč. zázemí, pomůcek) na středních školách a spolupráce se školními poradenskými pracovišti na základních školách jako motivace pro studium žáků na dané SŠ a budoucí uplatnění v příslušném oboru.	xx
5.2.2	5.4.2	Spolupráce mezi školními poradenskými pracovišti na základních a středních školách jako klíčový předpoklad pro sdílení zkušeností či lidských zdrojů, kvalitní kariérové poradenství a usnadnění přechodu ze základní školy do sekundárního vzdělávání.	xx
5.2.3	5.3.1	Odpovídající kvalita vzdělávání na základních školách (např. inovativní metody vzdělávání, moderní pomůcky, profesní rozvoj pedagogů) jako pozitivní motivace pro další rozvoj klíčových kompetencí v rámci zájmového a neformálního vzdělávání realizovaného v moderním prostředí.	x
5.2.3	5.4.1	Odpovídající kvalita vzdělávání na základních školách (např. inovativní metody vzdělávání, moderní pomůcky, profesní rozvoj pedagogů) jako pozitivní motivace pro pokračování ve studiu na střední škole disponující moderní vzdělávací infrastrukturou a zázemím (vč. vybavení) dále rozvíjející klíčové kompetence pro budoucí uplatnění v příslušném oboru.	xx

Opatření 1	Opatření 2	Popis vazeb koincidenční matice	Síla vazby
5.2.3	5.4.3	Kvalitní vzdělávání na základních školách využívající inovace, vč. moderních pomůcek, jako motivace pro přechod na střední školu podporující progresivní metody ve vzdělávání (např. spolupráce se zaměstnavateli, zapojování odborníků z firem do výuky).	x
5.2.3	6.1.2	Odpovídající kvalita vzdělávání na základních školách (např. inovativní metody vzdělávání, moderní pomůcky, profesní rozvoj pedagogů) a související zkvalitňování nabízených produktů a služeb u památek s cílem využití této nabídky vzdělávání v souladu s ŠVP za účelem podpory vzdělanosti aglomerace.	x
5.2.3	6.2.2	Odpovídající kvalita vzdělávání na základních školách (např. inovativní metody vzdělávání, moderní pomůcky, profesní rozvoj pedagogů) a investice do obnovy sbírkových a knihovních fondů, vč. technologií, s cílem využití nabídky služeb paměťových institucí v souladu s ŠVP za účelem podpory vzdělanosti aglomerace.	x
5.2.3	6.2.3	Odpovídající kvalita vzdělávání na základních školách (např. inovativní metody vzdělávání, moderní pomůcky, profesní rozvoj pedagogů) a investice do nabídky a zkvalitňování produktů a služeb paměťových institucí s cílem jejich využití v souladu s ŠVP za účelem podpory vzdělanosti aglomerace.	x
5.3.1	5.4.1	Modernizace vzdělávací infrastruktury (vč. zázemí) a další rozvoj studijních předpokladů v rámci zájmového a neformálního vzdělávání realizovaného v moderním prostředí jako pozitivní motivace pro studium na vysoké škole/VOŠ či uplatnění na trhu práce.	xx
5.3.1	5.4.3	Odpovídající kvalita vzdělávání na středních školách (např. inovativní metody vzdělávání, spolupráce se zaměstnavateli, zapojování odborníků z firem do výuky) jako pozitivní motivace pro další rozvoj klíčových kompetencí v rámci zájmového a neformálního vzdělávání realizovaného v moderním prostředí.	x
5.4.1	5.4.2	Zajištění kvalitní vzdělávací infrastruktury a zázemí na středních školách, vč. pořízení vybavení a pomůcek, a spolupráce se školními poradenskými pracovišti tamtéž (např. speciálním pedagogem či kariérovým poradcem) jako předpoklad zkvalitnění podmínek výuky a motivace k pokračování ve studiu rozvíjejícím odborné klíčové kompetence na vyšších odborných/vysokých školách či trhu práce.	xx
5.4.1	5.4.3	Modernizace vzdělávací infrastruktury (vč. zázemí) a rozvoj kvality vzdělávání na středních školách (např. inovativní metody vzdělávání, spolupráce se zaměstnavateli) jako motivace pro studium na dané škole s vysokou úrovní připravenosti na další studium na vysoké škole/VOŠ či uplatnění na trhu práce.	xx
5.4.2	5.4.3	Podpora rozvoje a činnosti školních poradenských pracovišť na středních školách zahrnující zajištění činnosti psychologa, speciální pedagoga či kariérového poradce, sdílení lidských zdrojů mezi školami a zavádění nových, inovativních metod vzdělávání, vč. profesního rozvoje pedagogů, prohlubování spolupráce se zaměstnavateli či zapojování firem do výuky tamtéž jako předpoklad poskytování kvalitního vzdělávání.	xx

Opatření 1	Opatření 2	Popis vazeb koincidenční matice	Síla vazby
5.4.3	6.1.2	Kvalitní vzdělávání na středních školách (např. zavádění inovací, spolupráce s firmami, práce s talenty) a související zkvalitňování nabízených produktů a služeb u památek s cílem využití této nabídky v souladu s ŠVP za účelem podpory vzdělanosti aglomerace.	x
5.4.3	6.2.2	Kvalitní vzdělávání na středních školách (např. zavádění inovací, spolupráce s firmami, práce s talenty) a investice do obnovy sbírkových a knihovních fondů, vč. technologií, s cílem využití nabídky služeb paměťových institucí v souladu s ŠVP za účelem podpory vzdělanosti aglomerace.	x
5.4.3	6.2.3	Kvalitní vzdělávání na středních školách (např. zavádění inovací, spolupráce s firmami, práce s talenty) a investice do nabídky a zkvalitňování produktů a služeb paměťových institucí s cílem jejich využití v souladu s ŠVP za účelem podpory vzdělanosti regionu.	x
5.4.3	6.4.1	Kvalitní vzdělávání na středních školách (např. zavádění inovací, spolupráce s firmami, práce s talenty) a podpora rozvoje kreativních odvětví (infrastruktura, zázemí, sdílení zkušeností) s cílem využití potenciálu kulturních a kreativních odvětví za účelem zvyšování atraktivity, vzdělanosti aglomerace a profesního uplatnění v rámci KKO.	x
6.1.1	6.1.2	Zlepšení technického stavu památek, vč. vybavení a expozic, a související zkvalitňování nabízených produktů a služeb tamtéž s cílem podpory vzdělanosti a zvýšení turistické atraktivity aglomerace.	xx
6.1.1	6.2.1	Zlepšení technického stavu památek, vč. vybavení a expozic, a technického stavu paměťových institucí, vč. poskytovaných služeb, s cílem zvýšení turistické atraktivity aglomerace a podpory vzdělanosti.	x
6.1.1	6.2.2	Zlepšení technického stavu památek, vč. vybavení a expozic, a investice do obnovy sbírkových a knihovních fondů, vč. technologií, s cílem podpory vzdělanosti aglomerace.	x
6.1.1	6.2.3	Zlepšení technického stavu památek, vč. vybavení a expozic, a investice do nabídky a zkvalitňování produktů a služeb paměťových institucí s cílem zvýšení turistické atraktivity aglomerace a podpory vzdělanosti.	x
6.1.1	6.3.1	Zlepšení technického stavu památek, vč. vybavení a expozic, a investice do nové nebo rozvoje stávající infrastruktury CR, vč. zavádění moderních technologií, s cílem zvýšení turistické atraktivity aglomerace.	xx
6.1.1	6.4.1	Zlepšení technického stavu památek, vč. vybavení a expozic, a podpora rozvoje kreativních odvětví (infrastruktury, zázemí, sdílení zkušeností) s cílem využití potenciálu kulturních a kreativních odvětví pro zvyšování atraktivity a vzdělanosti aglomerace.	x
6.1.1	6.4.2	Zlepšení technického stavu památek, vč. vybavení a expozic, a podpora vzdělávání v kreativních oborech/kreativními metodami za účelem nárůstu kvalifikovaných kapacit v kulturním a kreativním sektoru a zvýšení vzdělanosti aglomerace.	x
6.1.1	6.5.1	Zlepšení technického stavu památek, vč. vybavení a expozic, a podpora spolupráce a zavádění moderních marketingových aktivit s cílem tvorby regionálních produktů za účelem společné propagace aglomerace a zvýšení její turistické atraktivity.	x
6.1.2	6.2.1	Zkvalitnění nabídky produktů a služeb památek a podpora zlepšení technického stavu paměťových institucí s cílem podpory vzdělanosti a zvýšení turistické atraktivity aglomerace.	x

Opatření 1	Opatření 2	Popis vazeb koincidenční matice	Síla vazby
6.1.2	6.2.2	Zkvalitnění nabídky produktů a služeb památek a investice do obnovy sbírkových a knihovních fondů, vč. technologií, s cílem podpory vzdělanosti v aglomeraci.	xx
6.1.2	6.2.3	Zkvalitnění nabídky produktů a služeb u památek a paměťových institucí s cílem podpory vzdělanosti v aglomeraci.	x
6.1.2	6.3.1	Zkvalitnění nabídky produktů a služeb u památek a investice do nové nebo rozvoje stávající infrastruktury, vč. zavádění moderních technologií, CR s cílem zvýšení turistické atraktivity aglomerace a podpory vzdělanosti.	xx
6.1.2	6.3.2	Zkvalitnění nabídky produktů a služeb u památek a podpora kvality služeb TIC (modernizace zázemí a vzdělávání pracovníků) s cílem zvýšení turistické atraktivity aglomerace.	x
6.1.2	6.4.1	Zkvalitnění nabídky produktů a služeb u památek a podpora rozvoje kreativních odvětví (infrastruktura, zázemí, sdílení zkušeností) s cílem využití potenciálu kulturních a kreativních odvětví pro zvyšování atraktivity a vzdělanosti aglomerace.	x
6.1.2	6.4.2	Zkvalitnění nabídky produktů a služeb u památek a podpora vzdělávání v kreativních oborech/kreativními metodami za účelem nárůstu kvalifikovaných kapacit v kulturním a kreativním sektoru a zvýšení vzdělanosti aglomerace.	x
6.1.2	6.5.1	Zkvalitnění nabídky produktů a služeb u památek a podpora spolupráce a zavádění moderních marketingových aktivit v území s cílem tvorby regionálních produktů za účelem společné propagace aglomerace a zvýšení její turistické atraktivity.	xx
6.2.1	6.2.2	Zlepšení technického stavu paměťových institucí, vč. poskytovaných služeb, a investice do obnovy sbírkových a knihovních fondů, vč. technologií, s cílem podpory vzdělanosti a turistické atraktivity aglomerace.	xx
6.2.1	6.2.3	Zlepšení technického stavu paměťových institucí, vč. poskytovaných služeb, a související zkvalitňování nabízených produktů a služeb tamtéž s cílem podpory vzdělanosti a zvýšení turistické atraktivity aglomerace.	xx
6.2.1	6.3.1	Zlepšení technického stavu paměťových institucí, vč. poskytovaných služeb, a investice do nové nebo rozvoje stávající infrastruktury, vč. zavádění moderních technologií, CR s cílem zvýšení turistické atraktivity aglomerace.	xx
6.2.1	6.4.1	Zlepšení technického stavu paměťových institucí, vč. poskytovaných služeb, a podpora rozvoje kreativních odvětví (infrastruktura, zázemí, sdílení zkušeností) s cílem využití potenciálu kulturních a kreativních odvětví pro zvyšování atraktivity a vzdělanosti aglomerace.	x
6.2.1	6.4.2	Zlepšení technického stavu paměťových institucí, vč. poskytovaných služeb, a podpora vzdělávání v kreativních oborech/kreativními metodami za účelem nárůstu kvalifikovaných kapacit v kulturním a kreativním sektoru a zvýšení vzdělanosti aglomerace.	x
6.2.1	6.5.1	Zlepšení technického stavu paměťových institucí, vč. poskytovaných služeb, a podpora spolupráce a zavádění moderních marketingových aktivit s cílem tvorby regionálních produktů za účelem společné propagace aglomerace a zvýšení její turistické atraktivity.	x

Opatření 1	Opatření 2	Popis vazeb koincidenční matice	Síla vazby
6.2.2	6.2.3	Investice do obnovy sbírkových a knihovních fondů, vč. technologií, a do nabídky a zkvalitňování produktů a služeb paměťových institucí s cílem zvýšení turistické atraktivity aglomerace a podpory vzdělanosti.	xx
6.2.2	6.3.1	Investice do obnovy sbírkových a knihovních fondů, vč. technologií, a do nové nebo rozvoje stávající infrastruktury, vč. zavádění moderních technologií, CR s cílem zvýšení turistické atraktivity aglomerace a podpory vzdělanosti.	x
6.2.2	6.4.1	Investice do obnovy sbírkových a knihovních fondů, vč. technologií, a podpora rozvoje kreativních odvětví (infrastruktura, zázemí, sdílení zkušeností) s cílem využití potenciálu kulturních a kreativních odvětví pro zvyšování atraktivity a vzdělanosti aglomerace.	xx
6.2.2	6.4.2	Investice do obnovy sbírkových a knihovních fondů, vč. technologií, a podpora vzdělávání v kreativních oborech/kreativními metodami za účelem nárůstu kvalifikovaných kapacit v kulturním a kreativním sektoru a zvýšení vzdělanosti aglomerace.	xx
6.2.2	6.5.1	Investice do obnovy sbírkových a knihovních fondů, vč. technologií, a podpora spolupráce a zavádění moderních marketingových aktivit s cílem tvorby regionálních produktů za účelem společné propagace aglomerace a zvýšení její turistické atraktivity.	x
6.2.3	6.3.1	Zkvalitňování produktů a služeb nabízených paměťovými institucemi a investice do nové nebo rozvoje stávající infrastruktury, vč. zavádění moderních technologií, CR s cílem podpory vzdělanosti a zvýšení turistické atraktivity aglomerace.	xx
6.2.3	6.3.2	Zkvalitňování produktů a služeb nabízených paměťovými institucemi a kvality služeb TIC (modernizace zázemí a vzdělávání pracovníků) s cílem podpory vzdělanosti a zvýšení turistické atraktivity aglomerace.	x
6.2.3	6.4.1	Zkvalitňování produktů a služeb nabízených paměťovými institucemi a podpora rozvoje kreativních odvětví (infrastruktura, zázemí, sdílení zkušeností) s cílem využití potenciálu kulturních a kreativních odvětví pro zvyšování atraktivity a vzdělanosti aglomerace.	xx
6.2.3	6.4.2	Zkvalitňování produktů a služeb nabízených paměťovými institucemi a podpora vzdělávání v kreativních oborech/kreativními metodami za účelem nárůstu kvalifikovaných kapacit v kulturním a kreativním sektoru a zvýšení vzdělanosti aglomerace.	xx
6.2.3	6.5.1	Zkvalitňování produktů a služeb nabízených paměťovými institucemi a podpora spolupráce a zavádění moderních marketingových aktivit s cílem tvorby regionálních produktů za účelem společné propagace aglomerace a zvýšení její turistické atraktivity.	xx
6.3.1	6.3.2	Investice do nové nebo rozvoje stávající infrastruktury, vč. zavádění moderních technologií, CR a zvyšování kvality služeb TIC (modernizace zázemí a vzdělávání pracovníků) s cílem podpory vzdělanosti a zvýšení turistické atraktivity aglomerace.	xx
6.4.1	6.4.2	Rozvoj kreativních odvětví (infrastruktura, zázemí, sdílení zkušeností) a podpora vzdělávání v kreativních oborech/kreativními metodami za účelem nárůstu kvalifikovaných kapacit, využití potenciálu kulturního a kreativního sektoru a zvýšení vzdělanosti aglomerace.	xx

Opatření 1	Opatření 2	Popis vazeb koincidenční matice	Síla vazby
6.4.1	6.5.1	Rozvoj kreativních odvětví (infrastruktura, zázemí, sdílení zkušeností) a podpora spolupráce a zavádění moderních marketingových aktivit s cílem tvorby regionálních produktů, využití potenciálu kulturního a kreativního sektoru za účelem společné propagace aglomerace a zvýšení její turistické atraktivity.	xx
6.4.2	6.5.1	Podpora vzdělávání v kreativních oborech/kreativními metodami za účelem nárůstu kvalifikovaných kapacit v kulturním a kreativním sektoru, posilování spolupráce a zavádění moderních marketingových aktivit s cílem tvorby regionálních produktů, společné propagace aglomerace a zvýšení její turistické atraktivity.	xx

Zdroj: Vlastní zpracování

Příloha 5 Analýza rizik

Rizika jsou jedním z důležitých faktorů, se kterými je nutno počítat jak na začátku, tak v průběhu jakéhokoliv projektu, tedy i při zpracování a realizaci strategie rozvoje území, pokud se na tento proces díváme jako na projekt s jasně vymezeným začátkem a koncem. V rámci tvorby Strategie území Hradecko-pardubické aglomerace byla zpracována analýza rizik expertní metodou za účasti zadavatele a stakeholderů. V této analýze byla provedena identifikace a pojmenování konkrétních hrozeb, ohodnocení pravděpodobnosti jejich uskutečnění a dopadu.

Identifikovaná rizika jsou uvedena v tzv. registru rizik (viz Tabulka 54), který vedle přehledu všech identifikovaných rizik obsahuje hodnocení dopadu konkrétního rizika, hodnocení pravděpodobnosti, že riziko nastane, významnost rizika jako součin hodnot dopadu a pravděpodobnosti výskytu rizika a opatření ke snížení významnosti rizik a vlastníka rizika. Každé riziko je zařazeno do jedné z níže uvedených skupin:

a) finanční rizika (rizika spojená s finančními aktivitami, např. zadlužování, schopnost kofinancování atd.),
b) organizační rizika (např. řízení projektů, komunikace se stakeholdery atd.),
c) právní rizika (související se změnami legislativních podmínek),
d) metodická rizika (zahrnují změny v metodice určující zpracování a realizaci Strategie).

Jak bylo uvedeno výše, významnost rizika vychází ze součinu hodnot očekávané pravděpodobnosti výskytu rizika a jeho dopadu na dosažení cílů Strategie. Pravděpodobnost (v tabulce sloupec „P“) i dopad (v tabulce sloupec „D“) jsou hodnoceny na škále 1–5. Hodnota 1 představuje velmi malý dopad (resp. velmi malou pravděpodobnost) a hodnota 5 velmi velký dopad (resp. velmi vysokou pravděpodobnost). Obě hodnoty byly stanoveny expertním odhadem.

Výsledná hodnota ukazatele „významnost rizika“ je určující při stanovení přijatelnosti rizika. V rámci této analýzy jsou rozlišovány tyto kategorie přijatelnosti rizik, viz následující Tabulka 53.

Tabulka 53 Kategorie přijatelnosti rizika

Kategorie přijatelnosti rizika	Rozpětí bodové hodnoty významnosti rizika
Riziko nepřijatelné	10–25
Riziko podmínečně přijatelné	5–9
Riziko přijatelné	0–4

Zdroj: Vlastní zpracování

Přijatelné riziko představuje takovou míru rizika, kdy není potřeba přijímat žádná opatření. Podmínečně přijatelné riziko znamená, že je třeba v dlouhodobém horizontu naplánovat a realizovat ochranná opatření, která míru rizika sníží. Nepřijatelné riziko představuje takovou míru rizika, při níž musí být neprodleně učiněna patřičná opatření. Současně je třeba respektovat, že riziko s nejvyšším stupněm následků a nízkou pravděpodobností/frekvencí je chápáno jako důležitější než riziko spojené s nižším stupněm následků a vyšší pravděpodobností/frekvencí.

Tabulka 54 Registr rizik implementace Strategie území Hradecko-pardubické aglomerace 2021–2027

Číslo	Skupina rizik	Riziko	P	D	V = P*D	Opatření ke snížení významnosti rizika	Vlastník rizika
1	Finanční rizika	Nedostatek finančních prostředků na kofinancování projektů realizovaných v rámci Strategie	4	5	20	Riziko nepřijatelné Intenzivně komunikovat s projektovými partnery, dodržovat principy strategického a projektového řízení, zavést a sledovat principy zdravého finančního řízení, nepodceňovat udržitelnost projektů (zejména finanční)	Partneři realizující projekty na území aglomerace – příjemce dotace v rámci Strategie
2		Vrácení získaných dotací v rámci udržitelnosti projektů nebo neuznatelné výdaje projektů v realizaci	3	5	15	Riziko nepřijatelné Zavést a dodržovat projektové řízení, pravidelně komunikovat s příslušným řídicím orgánem (ŘO), prohlubovat vzdělávání příslušných pracovníků	Partneři realizující projekty na území aglomerace – příjemce dotace v rámci Strategie
3		Nenaplnění indikátorů OP, k jejichž dosažení se ITI zavázalo a nerealizace klíčových intervencí	2	5	10	Riziko nepřijatelné Efektivní průběžný monitoring implementace Strategie (výběr strategických projektů v rámci PS/ŘV A), komunikace s ŘO	Nositel ITI
4		Překročení ukazatele dluhové služby	2	3	6	Riziko podmínečně přijatelné Zavést a sledovat principy zdravého finančního řízení, nezvyšovat zadlužení bez významných strategických důvodů	Partneři realizující projekty na území aglomerace – příjemce dotace v rámci Strategie

Číslo	Skupina rizik	Riziko	P	D	V = P*D	Opatření ke snížení významnosti rizika	Vlastník rizika
5	Finanční rizika	Nerealizace strategických projektů	2	4	8	Riziko podmínečně přijatelné Důsledný monitoring projektů ve všech fázích, zejména však v plánovací a realizační. Konzultační podpora žadatele, resp. příjemce dotace ze strany nositele ITI/řídicích orgánů. Důsledný výběr strategických projektů do Strategie.	Nositel ITI, ŘO, partneři realizující projekty na území aglomerace
6		Přerušení kontinuity v realizaci strategie v důsledku změn ve vedení žadatelů	1	4	4	Riziko přijatelné Průběžná diskuse všech partnerů včetně žadatelů, nositele ITI a ŘO OP	Nositel ITI, partneři realizující projekty na území aglomerace
7	Organizační rizika	Nedostatečná připravenost na využití finančních prostředků z fondů EU	2	3	6	Riziko podmínečně přijatelné Pravidelně konzultovat v rámci PS, ŘV A, konzultace s řídícími orgány OP, nositelem ITI, zajistit dostatečné a kvalifikované personální kapacity pro řízení projektů	Partneři realizující projekty na území aglomerace – příjemce dotace v rámci Strategie
8		Nedostatečná spolupráce mezi partnery v území	2	3	6	Riziko podmínečně přijatelné Nastavit komunikační kanály: nositel ITI – partneři, realizovat pravidelná setkávání s partnery (např. pracovní skupiny ITI)	Nositel ITI, partneři v území
9	Organizační rizika	Špatné strategické řízení při realizaci Strategie	3	3	9	Riziko podmínečně přijatelné Zavést a dodržovat strategické řízení, nastavit komunikační strategii s partnery, zajistit dostatečné a kvalifikované personální kapacity pro řízení Strategie	Nositel ITI/statutární město Pardubice

Číslo	Skupina rizik	Riziko	P	D	V = P*D	Opatření ke snížení významnosti rizika	Vlastník rizika
10		Personální změny u nositele integrované strategie	2	3	6	Riziko podmínečně přijatelné Zajistit zastupitelnost u klíčových pozic	statutární město Pardubice
11		Personální změny u nositelů projektů	2	3	6	Riziko podmínečně přijatelné Zajistit zastupitelnost u klíčových pozic	Partneři realizující projekty na území aglomerace
12	Právní rizika	Změna legislativy upravující rozpočtové určení daní	3	3	9	Riziko podmínečně přijatelné Zavést a sledovat principy zdravého finančního řízení	Města a obce v aglomeraci, kraje
13		Chyby ve Vyjádřeních ŘV A o souladu se Strategií nebo v právních aktech ŘO OP	1	4	4	Riziko přijatelné Maximálně eliminovat potenciální pochybení, důsledná kontrola ze strany nositele ITI a ŘO	Nositel ITI/ŘO
14	Metodická rizika	Změna metodických podmínek pro realizaci Strategie (např. MP INRAP)	3	3	9	Riziko podmínečně přijatelné Operativní řešení v dalších fázích realizace Strategie. Pravidelně a aktivně komunikovat s MMR-ORP a relevantními ŘO	Nositel ITI, partneři v území
15	Metodická rizika	Neschválení žádosti o realizaci Strategie	2	5	10	Riziko nepřijatelné Kontrola splnění formálních náležitostí integrované strategie; zajištění souladu s cíli, zaměřením a podmínkami programů, v jejichž rámci bude Strategie realizována; důsledná příprava žádosti o dotaci dle pravidel dané výzvy	Nositel ITI

Zdroj: Vlastní zpracování

Ministerstvo životního prostředí

Odbor posuzování vlivů na životní prostředí a integrované prevence

Praha dne 17. srpna 2022
Č. j.: MZP/2022/710/3115
Vyřizuje: Ing. Ondrová
Tel.: 267 122 486
E-mail: Barbora.Ondrova@mzp.cz

Rozdělovník

STANOVISKO

Ministerstva životního prostředí

podle § 10g zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o posuzování vlivů na životní prostředí), ve znění pozdějších předpisů

k návrhu koncepce

„Strategie území Hradecko-pardubické aglomerace"

Předkladatel koncepce: Statutární město Pardubice
Pernštýnské nám. 1
530 21 Pardubice

Zpracovatelé hodnocení: Mgr. Zdeněk Frélich
(držitel autorizace dle § 19 zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o posuzování vlivů na životní prostředí), ve znění pozdějších předpisů, č. j. osvědčení, resp. rozhodnutí o udělení autorizace: 39949/ENV/14, prodlouženo rozhodnutím č. j.: MZP/2019/710/740)

Martina Blahová

Mgr. Zuzana Karkoszková

RNDr. Radim Misiaček

Mgr. Renata Vojkovská

Ministerstvo životního prostředí
Vršovická 1442/65, 100 10 Praha 10

(+420) 26712-1111
posta@mzp.cz
ISDS: 9gsaax4
www.mzp.cz

Elektronický podpis
Ing. Petr Slezák
Ministerstvo životního prostředí
17.08.2022 18:55

Stručný popis koncepce:

Strategie území Hradecko-pardubické aglomerace (dále také „koncepce") je důležitým dokumentem pro realizaci integrovaných teritoriálních (územních) investic (tzv. ITI), které budou řešit konkrétní problémy a potřeby v dotčeném území. Koncepce s přihlédnutím k daným problémům a potřebám navrhuje cíle a opatření, jež budou naplněny tzv. integrovanými řešeními složenými z jednoho či více strategických projektů. Tyto projekty mohou být v budoucnu spolufinancovány ze strany poskytovatelů dotací (národních či evropských) či z vlastních zdrojů žadatelů. Prostřednictvím koncepce bude také možné využít financování intervencí z vybraných specifických cílů operačních programů pro programové období 2021 – 2027. Koncepce je předkládána v jedné variantě.

Koncepce kontinuálně navazuje na Strategii integrované územní investice Hradecko-pardubické aglomerace, která byla schválena v roce 2016, jejímž prostřednictvím bylo umožněno spolufinancování klíčových investic z Evropských strukturálních a investičních fondů (ESIF) v programovém období 2014 – 2020.

Hradecko-pardubická aglomerace je dominantním sídelním centrem východních Čech, jejímiž jádry jsou 2 velikostně, významově a historicky srovnatelná města Hradec Králové a Pardubice. Dotčené území se nachází na území 2 krajů, Královéhradeckého a Pardubického, a 9 správních obvodů obcí s rozšířenou působností (Pardubice, Hradec Králové, Holice, Přelouč, Chrudim, Nový Bydžov, Kostelec nad Orlicí, Jaroměř, Dobruška).

Strategie území Hradecko-pardubické aglomerace má následující strukturu:

1. Území Hradecko-pardubické aglomerace – přístup k vymezení aglomerace
2. Analytická část
   - Socioekonomická analýza
   - Analýza problémů, rozvojových potřeb a potenciálu území
   - Analýza stakeholderů
3. Strategická část
   - Strategický rámec
   - Vazba na horizontální témata
   - Vazba na strategické dokumenty
   - Integrované rysy koncepce
   - Zapojení partnerů do přípravy a provádění koncepce
4. Implementační část
   - Popis řízení koncepce včetně řídicí a realizační struktury
   - Monitorování a evaluace koncepce

Ministerstvo životního prostředí
Vršovická 1442/65, 100 10 Praha 10

(+420) 26712-1111
posta@mzp.cz
ISDS: 9gsaax4
www.mzp.cz

Vize koncepce, tedy Konkurenceschopná a atraktivní východočeská aglomerace – nadregionální pól ekonomického, znalostního a kulturního růstu, určuje základní směr dalšího rozvoje Hradecko-pardubické aglomerace a je rozpracována do 2 globálních cílů – Udržitelná aglomerace a Chytrá a kreativní aglomerace.

Pro globální cíl Udržitelná aglomerace byly stanoveny 3 strategické cíle v těchto tématech:

1. Doprava – Zavést a zatraktivnit environmentálně příznivou dopravu v rámci aglomerace a posílit její bezpečnost a konkurenceschopnost.
2. Životní prostředí a veřejná prostranství – Snížit negativní dopady lidské činnosti na životní prostředí a zkvalitnit veřejná prostranství měst a obcí.
3. Sociální oblast a zdraví – Posilovat sociální stabilitu, soudržnost obyvatel a rozvíjet podmínky pro jejich zdraví.

Pro globální cíl Chytrá a kreativní aglomerace byly stanoveny 3 strategické cíle v následujících tématech:

4. Podnikání, VaVaI a digitalizace – Rozvíjet a podporovat podnikání, inovace a digitalizaci, propojovat výzkumnou a aplikační základnu aglomerace.
5. Vzdělávání – Zajistit dostupné a kvalitní počáteční vzdělávání včetně předškolního, neformálního a zájmového na celém území aglomerace.
6. Cestovní ruch, památky a kultura – Zvýšit atraktivitu území aglomerace, zajistit ochranu kulturního dědictví a rozvíjet potenciál kulturních a kreativních odvětví.

K naplnění strategického cíle 1 povede realizace opatření obsažených v 5 specifických cílech:

- Specifický cíl 1.1: Ekologická veřejná doprava
- Specifický cíl 1.2: Multimodalita a doprava v klidu
- Specifický cíl 1.3: Inteligentní doprava a telematika
- Specifický cíl 1.4: Bezpečná doprava a cyklodoprava
- Specifický cíl 1.5: Silniční a železniční síť

K naplnění strategického cíle 2 povede realizace opatření zahrnutých do 5 specifických cílů:

- Specifický cíl 2.1: Energetika
- Specifický cíl 2.2: Odpadové hospodářství
- Specifický cíl 2.3: Adaptační opatření
- Specifický cíl 2.4: Revitalizace veřejných prostranství a sídelní zeleně
- Specifický cíl 2.5: Kanalizace a vodovody

Ministerstvo životního prostředí
Vršovická 1442/65, 100 10 Praha 10

(+420) 26712-1111
posta@mzp.cz
ISDS: 9gsaax4
www.mzp.cz

K naplnění strategického cíle 3 povede realizace opatření začleněných do 3 specifických cílů:

- Specifický cíl 3.1: Sociální služby a infrastruktura
- Specifický cíl 3.2: Dostupnost bydlení
- Specifický cíl 3.3: Podmínky pro zdraví

K naplnění strategického cíle 4 povede realizace opatření začleněných do 3 specifických cílů:

- Specifický cíl 4.1: Rozvoj podnikání s důrazem na malé a střední podniky
- Specifický cíl 4.2: Podpora VaVaI a spolupráce ve výzkumu
- Specifický cíl 4.3: Digitalizace veřejné správy

K naplnění strategického cíle 5 povede realizace opatření zahrnutých do 4 specifických cílů:

- Specifický cíl 5.1: Mateřské školy
- Specifický cíl 5.2: Základní školy
- Specifický cíl 5.3: Zájmové a neformální vzdělávání
- Specifický cíl 5.4: Střední školy a vyšší odborné školy

K naplnění strategického cíle 6 povede realizace opatření obsažených v 5 specifických cílech:

- Specifický cíl 6.1: Památky
- Specifický cíl 6.2: Paměťové instituce – muzea, galerie, knihovny a archivy
- Specifický cíl 6.3: Infrastruktura CR ve vazbě na památky a atraktivity v aglomeraci
- Specifický cíl 6.4: Kulturní a kreativní odvětví
- Specifický cíl 6.5: Spolupráce

Stěžejní částí koncepce jsou tedy cíle a opatření (podrobněji viz přílohu č. 4 *Koincidenční matice a popis vazeb* k návrhu koncepce), které budou následně naplňovány (realizovány) na projektové úrovni. Projekty budou navrženy samostatně v rámci tzv. programových rámců, které nejsou součástí předmětné koncepce, nýbrž budou tvořit na ni navazující akční plán a budou sloužit k čerpání finančních prostředků alokovaných u příslušných operačních programů.

Průběh posuzování:

Oznámení koncepce zpracované dle přílohy č. 7 k zákonu č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o posuzování vlivů na životní prostředí), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o posuzování vlivů na životní prostředí") bylo dne 28. 7. 2021 předloženo Ministerstvu životního prostředí (dále také „MŽP") jakožto příslušnému úřadu. Po kontrole náležitostí oznámení koncepce byla dotčeným orgánům a dotčeným územním samosprávným celkům dne 4. 8. 2021 rozeslána informace o oznámení koncepce s upozorněním na možnost uplatnění vyjádření. Oznámení koncepce bylo také

Ministerstvo životního prostředí
Vršovická 1442/65, 100 10 Praha 10

(+420) 26712-1111
posta@mzp.cz
ISDS: 9gsaax4
www.mzp.cz

zveřejněno v Informačním systému SEA na internetových stránkách *https://mzp.cz/sea* pod kódem koncepce MZP295K.

Zjišťovací řízení k předmětné koncepci bylo zahájeno dne 9. 8. 2021 zveřejněním informace o oznámení koncepce a o tom, kdy a kde je možné do něj nahlížet, na úřední desce posledního dotčeného kraje, resp. Krajského úřadu Pardubického kraje. Informace o oznámení koncepce byla zveřejněna v Informačním systému SEA a zaslána dotčeným územním samosprávným celkům pro zveřejnění na úředních deskách i dotčeným orgánům. Zjišťovací řízení bylo ukončeno dne 13. 9. 2021 vydáním závěru zjišťovacího řízení (č. j.: MZP/2021/710/4589).

Návrh koncepce včetně vyhodnocení vlivů na životní prostředí a veřejné zdraví (dále také „vyhodnocení SEA") byl ve finálním znění, upraveném a doplněném na základě zákonných požadavků, které MŽP uplatnilo v rámci předběžného projednání vyhodnocení SEA, předložen příslušnému úřadu dne 28. 6. 2022. Po kontrole náležitostí byla dotčeným orgánům a dotčeným územním samosprávným celkům dne 29. 6. 2022 rozeslána informace o návrhu koncepce spolu s upozorněním na možnost uplatnění vyjádření a se sdělením, že příslušný úřad v souladu s ustanovením § 10f odst. 2 věty druhé zákona o posuzování vlivů na životní prostředí upustil od konání veřejného projednání. Rozhodl se tak na základě předloženého návrhu koncepce, resp. obecnější povahy koncepce a cílů a opatření v ní navržených, jež budou naplňovány realizací tzv. integrovaných řešení složených ze vzájemně provázaných strategických projektů, které mohou být v budoucnu spolufinancovány ze strany poskytovatelů národních či evropských dotací, a rovněž z důvodu, že v rámci zjišťovacího řízení nebyla k oznámení předmětné koncepce ze strany veřejnosti uplatněna žádná vyjádření. Návrh koncepce včetně vyhodnocení SEA byl zveřejněn podle ustanovení § 16 zákona o posuzování vlivů na životní prostředí, a to dne 1. 7. 2022 dle data zveřejnění na úřední desce posledního dotčeného kraje, tj. Pardubického kraje.

MŽP obdrželo v zákonné lhůtě 20 dnů ode dne zveřejnění informace o návrhu koncepce včetně vyhodnocení SEA na úřední desce Pardubického kraje, tedy do 21. 7. 2022 včetně, vyjádření celkem od 11 subjektů, z toho 4 vyjádření obsahovala připomínky k návrhu koncepce či vyhodnocení SEA a 7 vyjádření bylo bez připomínek. Po zákonné lhůtě nebylo zasláno žádné vyjádření. Kopie všech obdržených vyjádření byly předány předkladateli k vypořádání.

Vypořádání vyjádření podaných k návrhu koncepce, které je dle ustanovení § 10g odst. 1 zákona o posuzování vlivů na životní prostředí jedním z nezbytných podkladů pro vydání tohoto stanoviska k posouzení vlivů provádění koncepce na životní prostředí a veřejné zdraví dle ustanovení § 10g zákona o posuzování vlivů na životní prostředí (dále také „stanovisko SEA"), a upravený návrh koncepce včetně vyhodnocení SEA, obdrželo MŽP od předkladatele dne 11. 8. 2022. Tyto dokumenty jsou spolu se stanoviskem SEA zveřejněny v Informačním systému SEA. Uvedené vypořádání vyjádření k návrhu koncepce je zároveň přílohou tohoto stanoviska.

Ministerstvo životního prostředí
Vršovická 1442/65, 100 10 Praha 10

(+420) 26712-1111
posta@mzp.cz
ISDS: 9gsaax4
www.mzp.cz

Stručný popis posuzování:

Vyhodnocení SEA bylo zpracováno v souladu se zákonem o posuzování vlivů na životní prostředí, v rozsahu přílohy č. 9 k tomuto zákonu, která stanoví náležitosti vyhodnocení koncepce z hlediska vlivů na životní prostředí a veřejné zdraví, a dle požadavků na jeho obsah a rozsah uvedených v závěru zjišťovacího řízení vydaného podle ustanovení § 10d zákona o posuzování vlivů na životní prostředí.

Vyhodnocení SEA vychází především z následujících metodických kroků:

- Analýza stavu životního prostředí dotčeného území včetně charakteristik hlavních trendů vývoje.
- Analýza relevantních strategických koncepčních rozvojových dokumentů na národní, krajské i místní úrovni.
- Stanovení referenčního hodnotícího rámce (sady referenčních cílů ochrany životního prostředí a veřejného zdraví) na základě vybraných koncepčních dokumentů.
- Tabulkové a slovní hodnocení cílů a opatření se zohledněním souvisejících aktivit ve vztahu k referenčním cílům ochrany životního prostředí a veřejného zdraví.
- Opatření k vyloučení, minimalizaci, zmírnění nebo kompenzaci potenciálních negativních vlivů a doporučení úprav koncepce na základě výše uvedených kroků.
- Návrh environmentálních indikátorů pro sledování potenciálních vlivů realizace koncepce na životní prostředí a veřejné zdraví.
- Návrh environmentálních kritérií pro výběr projektů.

Potenciální vlivy návrhu koncepce byly hodnoceny vůči sadě referenčních cílů ochrany životního prostředí. Pro jejich stanovení byly využity informace v úvodních kapitolách vyhodnocení SEA, především pak v kapitole 5 *Cíle ochrany životního prostředí stanovené na mezinárodní, komunitární nebo vnitrostátní úrovni, které mají vztah ke koncepci, a způsob, jak byly tyto cíle vzaty v úvahu během její přípravy, zejména při porovnání variantních řešení*. V oblasti klimatu a adaptace se jedná o referenční cíl *„adaptovat území na změnu klimatu a snižovat emise skleníkových plynů"*, v oblasti krajiny *„omezovat fragmentaci krajiny, chránit krajinný ráz a ekologickou stabilitu"*, z hlediska ochrany přírody *„chránit přírodní hodnoty v území"*, u půdy *„omezit zábory a degradaci půdy (ZPF a PUFPL) a riziko sesuvů"*, v oblasti vod *„chránit zdroje vod, podporovat přirozenou retenční funkci krajiny"*, z hlediska kulturních památek *„chránit kulturní a přírodní dědictví"*, v oblasti ovzduší *„zajistit dobrou kvalitu ovzduší a plnění imisních limitů"*, resp. *„snižovat emise znečišťujících látek do ovzduší, především polétavého prachu a dalších škodlivin pod úroveň platných limitů, včetně emisí z dopravy a lokálních topenišť"*, z pohledu hluku *„snižovat zatížení obyvatel hlukem (především z dopravy)"*, z hlediska zdraví a bezpečnosti jde o referenční cíl *„zajistit zdravé a bezpečné prostředí"*, resp. *„Zajistit ochranu před negativními vlivy na zdraví. Podporovat zdravý životní styl."*, z pohledu odpadů

Ministerstvo životního prostředí
Vršovická 1442/65, 100 10 Praha 10

(+420) 26712-1111
posta@mzp.cz
ISDS: 9gsaax4
www.mzp.cz

a ekologických zátěží pak „*aplikovat prvky oběhového hospodářství s cílem prevence vzniku odpadů, snižovat produkci odpadů, likvidovat staré zátěže*". Posuzovatel mezi referenční cíle nezařadil hmotný majetek, a to z důvodu obecnější povahy cílů a opatření navržených v koncepci, kdy by takové vlivy (např. na jednotlivé movité i nemovité statky) nebyly vyhodnotitelné, a dále proto, že v rámci cílů ochrany životního prostředí obsažených v koncepčních dokumentech v kapitole 5 vyhodnocení SEA není oblast hmotných statků konkrétněji zmiňována. Z podobných důvodů nebyl formulován ani samostatný referenční cíl pro oblast přírodních zdrojů (z pohledu jednotlivých ložisek nerostných surovin apod.), došlo však k obecnějšímu hodnocení odpovídajícímu podrobnosti koncepce, resp. jejích cílů a opatření ve vztahu k sesuvům půdy, které jsou součástí výše uvedeného referenčního cíle v oblasti půdy.

Bylo vyhodnoceno, nakolik cíle a opatření koncepce i příkladné typové aktivity přispívají k naplňování daných referenčních cílů ochrany životního prostředí či zda jsou s nimi v rozporu. Využity byly hodnotící tabulky a semikvantitativní stupnice významnosti potenciálních vlivů zahrnující hodnoty od -2, -1, 0, +1 až do +2, tedy od významného negativního vlivu po významný pozitivní vliv, hodnota „0" značila zanedbatelný nebo komplikovaně zprostředkovatelný vliv. Stupnice rovněž obsahovala hodnotu „?" pro případ, že by nebyla identifikována potenciální vazba mezi referenčním cílem ochrany životního prostředí a navrhovaným opatřením nebo kdyby nebylo možné vyhodnotit potenciální vliv z důvodu obecnosti opatření. Potenciální vlivy byly rozlišovány také z hlediska způsobu (přímé a nepřímé), rozsahu (bodový, lokální, regionální a mezinárodní) a časového horizontu působení (krátkodobé a dlouhodobé).

Vzhledem k míře obecnosti, v jaké byla koncepce zpracována, a k tomu, že řada opatření nemá konkrétní územní průmět či časovou projekci a současně jsou uvedeny jen příkladné (tj. nezávazné) typové aktivity vyplývající z koncepce, provedl posuzovatel hodnocení potenciálních kumulativních a synergických vlivů prostřednictvím kvalifikovaného expertního odhadu, který využívá výsledky hodnocení jednotlivých opatření z hlediska jejich potenciálního vlivu na sledované referenční cíle ochrany životního prostředí. Byly zváženy všechny potenciální vlivy koncepce s cílem posoudit, zda může dojít ke spolupůsobení vlivů koncepce na životní prostředí s jinými vlivy v dotčeném území. Na základě provedených hodnocení, dostupných informací a dat byl stanoven souhrnný závěr z hlediska potenciálních kumulativních či synergických vlivů.

Příslušné orgány ochrany přírody (Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky, Regionální pracoviště Východní Čechy, Správa chráněné krajinné oblasti Železné hory, dne 12. 5. 2021, č. j.: 1339/VC/21; MŽP, odbor výkonu státní správy VI, dne 30. 3. 2021, č. j.: MZP/2021/550/389; Krajský úřad Královéhradeckého kraje, odbor životního prostředí a zemědělství, dne 26. 3. 2021, č. j.: KUKHK-11547/ZP/2021; Krajský úřad Pardubického kraje, odbor životního prostředí a zemědělství, dne 28. 6. 2021, č. j.: 52875/2021/OŽPZ/Pe) svými stanovisky vydanými dle ustanovení § 45i odst. 1 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o ochraně přírody a krajiny") vyloučily významný vliv koncepce na předmět ochrany a celistvost evropsky významné lokality (dále jen

Ministerstvo životního prostředí
Vršovická 1442/65, 100 10 Praha 10

(+420) 26712-1111
posta@mzp.cz
ISDS: 9gsaax4
www.mzp.cz

„EVL") nebo ptačí oblasti (dále jen „PO"). Návrh koncepce tedy nebyl podroben posouzení vlivu na předmět ochrany a celistvost EVL nebo PO podle ustanovení § 45i odst. 2 a 13 zákona o ochraně přírody a krajiny.

Vize koncepce, analytická a implementační část koncepce i koncepce jako celek byly v jednotlivých částech hodnocení posouzeny prostřednictvím slovních komentářů.

Kromě opatření k předcházení, eliminaci, minimalizaci či kompenzaci zjištěných vlivů koncepce (tzv. minimalizační opatření) navržených v rámci vyhodnocení SEA, která byla po domluvě s předkladatelem zapracována do návrhu koncepce, byly navrženy také monitorovací ukazatele potenciálních vlivů koncepce na životní prostředí a veřejné zdraví, které shrnují výstupy provedených hodnocení. Byly rovněž stanoveny indikátory pro výběr projektů zohledňující potenciální přínosy realizace koncepce pro životní prostředí.

Závěry posuzování:

Z vyhodnocení SEA vyplývá, že návrh koncepce, její cíle a navrhovaná opatření nejsou v rozporu s požadavky na ochranu životního prostředí a veřejného zdraví. U žádného cíle ani opatření nebyl zjištěn potenciální významný negativní vliv na životní prostředí a veřejné zdraví. Taktéž koncepce jako celek nebude mít potenciální významný negativní vliv na životní prostředí a veřejné zdraví.

Opatření či cíle s potenciálně mírnými negativními vlivy na životní prostředí jsou dle vyhodnocení SEA takové, na jejichž základě mohou být realizovány aktivity (projekty), které mohou např. generovat zábor zemědělského půdního fondu (dále jen „ZPF"), ohrozit biodiverzitu nebo ovlivnit krajinný ráz. Jedná se zejména o nové stavby, a sice výstavbu obchvatů a přeložek silnic I. třídy či modernizaci železniční trati č. 031 Pardubice – Hradec Králové – Jaroměř (opatření 1.5.1 *Silniční a železniční síť*), přepravní terminály kombinující železniční, kamionovou, leteckou či vodní dopravu včetně souvisejících parkovacích ploch (opatření v rámci specifického cíle 1.2 *Multimodalita a doprava v klidu*), výstavbu, modernizaci a zkapacitnění čistíren odpadních vod nebo budování nových zdrojů vody (opatření v rámci specifického cíle 2.5 *Kanalizace a vodovody*), výstavbu nových cyklostezek (opatření 1.4.2 *Infrastruktura pro cyklistickou dopravu*), vybudování nových center pro sběr a separaci odpadů či výstavbu kapacitního zařízení pro energetické využití bioodpadu (opatření 2.2.1 *Intenzifikace separace a recyklace odpadů a jejich případné energetické využití*) apod. Dále se jedná např. o nové zdroje emisí znečišťujících látek či skleníkových plynů do ovzduší (např. opatření 2.2.1 *Intenzifikace separace a recyklace odpadů a jejich případné energetické využití*, opatření 1.2.2 *Multimodální nákladní doprava a doprava v klidu*), zvýšení hlukové zátěže v důsledku nových prvků dopravní infrastruktury (opatření 1.2.2 *Multimodální nákladní doprava a doprava v klidu*) nebo riziko znečištění vod v případě realizace projektů vodní dopravy (dopravního terminálu zahrnujícího vodní dopravu). V souvislosti s referenčním cílem *Kulturní památky* nebyly zjištěny žádné negativní vlivy koncepce na životní prostředí a veřejné zdraví.

U řady opatření a cílů se očekává, že budou na životní prostředí působit pozitivně či významně pozitivně. Jsou to především opatření, která se zaměřují na adaptaci na změnu klimatu (např. opatření v rámci specifického cíle 2.3 *Adaptační opatření*) a na jejichž základě mohou být realizovány projekty přispívající ke zpomalení odtoku a podporující vsak vody, protipovodňová opatření, tzv. modrozelená infrastruktura, zelené střechy a fasády, revitalizace zeleně, podpora přirozené druhové skladby lesů apod. Dále je to opatření 1.1.1 *Ekologická veřejná doprava*, které je zaměřeno mj. na pořízení ekologicky šetrných vozidel veřejné dopravy (vozidla s nízkou spotřebou paliva, nízkou produkcí emisí znečišťujících látek), opatření v rámci specifického cíle 1.4 *Bezpečná doprava a cyklodoprava*, která podporují oddělení pěší a cyklistické dopravy od automobilové dopravy (realizace nových chodníků, pruhů pro cyklisty, bezbariérovost), opatření v rámci specifického cíle 2.5 *Kanalizace a vodovody*, která jsou zaměřena na snížení znečištění vod komunálními odpadními vodami (napojení dosud neodkanalizovaných lokalit, zlepšení technického stavu stok, výstavba, modernizace a zkapacitnění čistíren odpadních vod atd.) a rozvoj vodovodní sítě (výstavba nové, zkapacitnění, intenzifikace a modernizace stávající vodovodní sítě, zavádění nových technologií v úpravnách vod, výstavba a modernizace vodních zdrojů apod.), opatření 2.1.1 *Energeticky úsporné veřejné budovy a OZE* zaměřené na snižování energetické náročnosti budov ve veřejném sektoru, výměnu zdrojů energie, novostavby pasivních budov apod., opatření v rámci specifického cíle 2.2 *Odpadové hospodářství*, jejichž cílem je předcházení vzniku odpadů, materiálové a energetické využití odpadů, omezení skládkování odpadů, a rovněž opatření v rámci strategického cíle 6 *Cestovní ruch, památky, kultura* zaměřená na péči o kulturní hodnoty (zlepšení technického stavu památek, revitalizace parků, restaurování sbírkových a knihovních depozitářů atd.).

Z hlediska veřejného zdraví nebyly zjištěny žádné negativní vlivy koncepce, jejích cílů či opatření. Naopak u řady opatření byly zjištěny potenciální mírné až významné pozitivní vlivy na zdraví a bezpečnost, např. opatření 1.1.1 *Ekologická veřejná doprava*, 1.4.1 *Bezpečnost v dopravě*, 3.3.1 *Investice do infrastruktury a vybavení vybraných zdravotních služeb* nebo opatření v rámci strategického cíle *Vzdělávání*. Celkově bylo ve vyhodnocení SEA konstatováno, že koncepce má z hlediska veřejného zdraví pozitivní charakter.

Možnost vzniku kumulativních a synergických vlivů byla zjištěna v souvislosti s opatřeními v rámci specifických cílů 1.1 *Ekologická veřejná doprava*, 1.2 *Multimodalita a doprava v klidu*, 1.3 *Inteligentní doprava a telematika v dopravě*, 1.4 *Bezpečná doprava a cyklodoprava*, a sice potenciálních významných pozitivních synergických vlivů spočívajících v kombinaci jednotlivých opatření v oblasti dopravy, které jako celek směřují různými formami k podpoře udržitelných forem dopravy s nižšími emisemi znečišťujících látek a hlučností. Dále u opatření 2.1.1 *Energeticky úsporné veřejné budovy a OZE* (snižování energetické náročnosti budov ve veřejném sektoru, výměnu zdrojů energie, novostavby pasivních budov apod.) je předpokládán významný pozitivní synergický vliv na kvalitu ovzduší a klima v synergii s dalšími plánovanými záměry v oblasti udržitelné mobility, s čímž je spojen také významný pozitivní dopad na zdraví obyvatel. V souvislosti s opatřeními v rámci specifického cíle 2.3 *Adaptační opatření* je v souvislosti s výše uvedenými aktivitami předpokládán významný pozitivní synergický vliv

Ministerstvo životního prostředí
Vršovická 1442/65, 100 10 Praha 10

(+420) 26712-1111
posta@mzp.cz
ISDS: 9gsaax4
www.mzp.cz

z hlediska klimatu a také na zvýšení retenční schopnosti krajiny, půdy, zlepšení kvality vod v tocích, s čímž souvisí také oblast veřejného zdraví. Z podobných důvodů jsou předpokládány potenciální mírné pozitivní synergické vlivy v souvislosti s opatřením 2.4.1 *Komplexní revitalizace veřejných prostranství*. Potenciální pozitivní kumulativní vlivy nebyly vyhodnoceny. Z vyhodnocení SEA rovněž vyplývá, že nebyly zjištěny žádné negativní kumulativní, synergické ani sekundární vlivy koncepce, jejích cílů či opatření na životní prostředí a veřejné zdraví.

Potenciální vlivy koncepce přesahující hranice České republiky nebyly v rámci provedeného hodnocení identifikovány. Současně nejsou předpokládány žádné potenciální vlivy koncepce mimo území Královéhradeckého a Pardubického kraje.

Na základě vyjádření podaných k návrhu koncepce a jejich vypořádání došlo rovněž k úpravě a doplnění návrhu koncepce a vyhodnocení SEA. Především bylo do kapitoly 10 *Popis navrhovaných opatření pro předcházení, snížení a kompenzaci významných negativních vlivů na životní prostředí zjištěných nebo předpokládaných při provádění koncepce* vyhodnocení SEA doplněno minimalizační opatření *„Vyloučit taková opatření, která by vedla k dotčení přirozené dynamiky toků v ZCHÚ a vyloučit či minimalizovat zásahy do přírodních a přírodě blízkých ekosystémů vázaných na vodní tok v ZCHÚ.*", a to na základě vyjádření MŽP, odboru zvláštní územní ochrany přírody a krajiny. Současně bylo do kapitoly 3.1 *Strategický rámec* návrhu koncepce k opatření 2.3.1 *Adaptační opatření v krajině* doplněno sdělení ve smyslu daného vyjádření. Dále byly do návrhu koncepce i vyhodnocení SEA doplněny některé další související dokumenty (*Územní strategie krajiny SO ORP Hradec Králové*, *Adaptační strategie pro statutární město Hradec Králové*, *Úmluva o ochraně světového a kulturního a přírodního dědictví* atd.) či upřesněny údaje související s odpadovým hospodářstvím.

Z vyhodnocení SEA vyplývá, že ačkoli koncepce může mít v případě některých cílů a opatření potenciální mírné negativní vlivy na životní prostředí, nejedná se o takové vlivy, které by zakládaly nutnost navrhnout variantní řešení koncepce. Porovnáním potenciálních vlivů předložené koncepce (aktivní varianty) s nulovou variantou, za kterou je považován stav životního prostředí bez realizace koncepce, bylo zjištěno, že realizace koncepce se z pohledu předpokládaných vlivů na životní prostředí a veřejné zdraví jeví jako preferovaná varianta.

Dále jsou uvedena minimalizační opatření navržená posuzovatelem jak v souvislosti s vyhodnocenými potenciálními mírně negativními vlivy na životní prostředí, tak z hlediska podpory potenciálních pozitivních dopadů koncepce na životní prostředí a veřejné zdraví, a dále způsob, jakým byla tato opatření zapracována do návrhu koncepce. Posuzovatel ve vyhodnocení SEA deklaruje, že těmito minimalizačními opatřeními jsou ošetřeny všechny potenciální negativní vlivy koncepce na životní prostředí a veřejné zdraví.

- *„Minimalizovat zábory ZPF ve vyšších třídách ochrany a sesuvy půd vhodnou lokalizací záměrů a využitím stávajících areálů.*"
- *„U nových záměrů zajistit posouzení vlivů na krajinný ráz a biologické posouzení a minimalizovat negativní zásahy do přírodně hodnotných území.*"

Ministerstvo životního prostředí
Vršovická 1442/65, 100 10 Praha 10

(+420) 26712-1111
posta@mzp.cz
ISDS: 9gsaax4
www.mzp.cz

- *„Podporovat udržitelné formy dopravy, která předchází nárůstu intenzity individuální automobilové dopravy a jejím negativním vlivům na životní prostředí."*
- *„Preferovat druhy dopravy s nejvyššími pozitivními přínosy a minimálními negativními vlivy z hlediska životního prostředí, omezovat emise znečišťujících látek z dopravy do ovzduší."*
- *„Při přípravě konkrétních projektů v oblasti vodní dopravy minimalizovat riziko znečištění vod."*
- *„Realizace protihlukových opatření a výsadba izolační zeleně podél silnic."*
- *„Výstavba ekoduktů a realizace dalších opatření zajišťujících prostupnost krajiny pro živočichy."*
- *„Zařízení na energetické a materiálové využití odpadů umisťovat mimo zastavěná území, respektovat krajinný ráz, podmínky ochrany přírody a krajiny, dodržovat platné emisní limity pro takováto zařízení a přednostně využít plochy brownfields."*
- *„Respektovat hierarchii způsobů nakládání s odpady."*
- *„U nové výstavby podporovat adaptační opatření na budovách."*
- *„Infrastrukturu cestovního ruchu směřovat mimo cenné přírodní lokality a půdy s vyšší bonitou, umístění konzultovat s dotčenými orgány ochrany přírody. Preferovat směřování cestovního ruchu mimo intenzivně navštěvované a citlivé oblasti ZCHÚ."*
- *„Vyloučit taková opatření, která by vedla k dotčení přirozené dynamiky toků v ZCHÚ a vyloučit či minimalizovat zásahy do přírodních a přírodě blízkých ekosystémů vázaných na vodní tok v ZCHÚ."*

Výše uvedená minimalizační opatření jsou v tomto znění zapracována do kapitoly 3.2 *Vazba na horizontální témata* v rámci environmentálního pilíře návrhu koncepce, kde je uvedeno, že environmentální pilíř je mj. zohledněn přijetím opatření pro eliminaci, minimalizaci nebo zmírnění negativních vlivů na životní prostředí, která vyplynula z tzv. procesu SEA, a že při implementaci strategie budou tato opatření respektována. Vedle výběru podporovaných opatření a aktivit dle kritérií pro výběr projektů stanovených ve vyhodnocení SEA je za základní minimalizační opatření považováno také pravidelné sledování (monitoring) realizace koncepce, resp. dopadů provádění koncepce. Ve vyhodnocení SEA je sděleno, že monitoring dle stanovených indikátorů bude provádět předkladatel ve spolupráci s odborným externím zpracovatelem.

Na základě výše uvedených skutečností je možné konstatovat, že Strategie území Hradecko-pardubické aglomerace nebude mít významné negativní vlivy na životní prostředí a veřejné zdraví. To se týká jak celkového hodnocení koncepce, tak hodnocení cílů a opatření obsažených v návrhu koncepce. Koncepce je v souladu s požadavky a cíli na ochranu životního prostředí a veřejného zdraví. V rámci vyhodnocení SEA byly identifikovány jak nulové a potenciální mírné či významné pozitivní vlivy (například v souvislosti s opatřeními podporujícími adaptaci krajiny na

Ministerstvo životního prostředí
Vršovická 1442/65, 100 10 Praha 10

(+420) 26712-1111
posta@mzp.cz
ISDS: 9gsaax4
www.mzp.cz

změnu klimatu, retenci vody v krajině, udržitelné formy dopravy či odvedení dopravy z center měst), tak potenciální mírné negativní vlivy na životní prostředí a veřejné zdraví (jedná se především o vlivy spojené s opatřeními, která souvisí s následnými projekty na budování prvků dopravní infrastruktury). Ke zjištěným potenciálním negativním vlivům byla posuzovatelem navržena příslušná minimalizační opatření. Předkladatel všechna minimalizační opatření převzal do návrhu předmětné koncepce, resp. do podkapitoly 3.2 *Vazba na horizontální témata*. MŽP se domnívá, že všechny potenciální negativní vlivy koncepce, jejích cílů a opatření jsou ošetřeny danými minimalizačními opatřeními. V souvislosti s výše popsaným postupem a výsledky spolupráce předkladatele a posuzovatele, tedy že již byla navržená minimalizační opatření zapracována do návrhu koncepce, neukládá příslušný úřad další požadavky pro zajištění minimálních možných dopadů realizace koncepce na životní prostředí a veřejné zdraví.

Ministerstvo životního prostředí jako příslušný úřad podle ustanovení § 21 písm. d) zákona o posuzování vlivů na životní prostředí na základě upraveného návrhu koncepce včetně vyhodnocení vlivů na životní prostředí a veřejné zdraví, vyjádření k němu podaných a vypořádání všech obdržených vyjádření vydává postupem dle ustanovení § 10g tohoto zákona z hlediska přijatelnosti vlivů na životní prostředí:

SOUHLASNÉ STANOVISKO

k návrhu koncepce

„Strategie území Hradecko-pardubické aglomerace".

Ministerstvo životního prostředí upozorňuje na zákonná ustanovení, která je nutné legitimně zohlednit:

Zajistit a zveřejnit opatření pro sledování a rozbor vlivů koncepce na životní prostředí a veřejné zdraví dle ustanovení § 10h zákona o posuzování vlivů na životní prostředí. Sledovat vývoj kvality životního prostředí v dotčeném území na základě monitorovacích indikátorů uvedených v kapitole 9 vyhodnocení SEA. V případě zjištění významných negativních vlivů na životní prostředí či veřejné zdraví provádět průběžnou aktualizaci této koncepce a dodržovat další povinnosti vyplývající z výše uvedeného ustanovení.

Ministerstvo životního prostředí
Vršovická 1442/65, 100 10 Praha 10

(+420) 26712-1111
posta@mzp.cz
ISDS: 9gsaax4
www.mzp.cz

Předkladatel zveřejní na svých internetových stránkách vypořádání veškerých obdržených vyjádření a připomínek, a to jak k návrhu koncepce, tak i k vyhodnocení SEA a zveřejní schválenou koncepci. Dále zpracuje prohlášení dle ustanovení § 10g odst. 5 zákona o posuzování vlivů na životní prostředí a též jej zveřejní.

Toto stanovisko není závazným stanoviskem ani rozhodnutím vydaným ve správním řízení a nelze se proti němu odvolat.

Mgr. Evžen Doležal
ředitel odboru posuzování vlivů na životní prostředí a integrované prevence

v z. Ing. Petr Slezák
zástupce ředitele odboru posuzování vlivů na životní prostředí a integrované prevence
podepsáno elektronicky

Příloha

Vypořádání vyjádření k návrhu koncepce

Ministerstvo životního prostředí
Vršovická 1442/65, 100 10 Praha 10

(+420) 26712-1111
posta@mzp.cz
ISDS: 9gsaax4
www.mzp.cz

Příloha 7 Doklad o schválení Strategie území Hradecko-pardubické aglomerace ŘV A

Integrované územní investice
Hradecko-pardubické
aglomerace

Zápis z 4. jednání ŘV A		Datum:	8. 9. 2022
		Čas:	10:00 – 11:30
Téma:	**Řídicí výbor aglomerace**	**Místo:**	Pardubice
Účastníci:	Abraham Zdeněk, Berdychová Martina, Čada Miroslav, Dvořáková Daniela, Hoffman Filip, Holingerová Eva, Hrabálek Alexandr, Charvát Martin, Janovský Miroslav, Koptivňanský Jozef, Kořínek Tomáš, Kubina Jiří, Kudynová Michaela, Kuthanová Jana, Luxová Hana, Machová Jana, Nadrchal Jan, Němce Zdeněk, Pelikán Tomáš, Saláková Šafková Martina, Springerová Pavlína, Štayr Tomáš, Valtr Ladislav, Vít Karel, Vitvar Jiří, Zahálková Helena		
Přílohy:	Prezentace F. Hoffmana		

1) **Přivítání, seznámení s programem** – M. Charvát

2) **Výstupy korespondenčního hlasování – 2. a 3. jednání** – F. Hoffman
   - 2. jednání
     - probíhalo ve dnech 11. – 15. 7. 2022
     - hlasování se týkalo: Průběžné zprávy o plnění Strategie ITI
       - zprávu o plnění Strategie ITI zpracovává dle předepsané šablony nositel ITI, a to vždy do 20. 1. a 20. 7. daného roku
       - povinnost je zakotvena v aktualizaci Metodického pokynu pro využití integrovaných nástrojů v programovém období 2014–2020 (MPIN), viz str. 67: *„Zprávu o plnění integrované strategie (dále též „Zpráva") projednává a schvaluje ŘV, v případě CLLD povinný orgán MAS dle nastavených interních postupů.".*
     - USNESENÍ ŘV A 2/1:
       Řídicí výbor aglomerace schvaluje Průběžnou zprávu o plnění Strategie ITI Hradecko-pardubické aglomerace za období 1. 1. – 30. 6. 2022.
       - PRO: 22, PROTI: 1, ZDRŽEL SE: 0
         SCHVÁLENO
   - 3. jednání
     - probíhalo ve dnech 8. – 11. 8. 2022
     - hlasování se týkalo bodů:
       - Žádost o podstatnou změnu projektu *Předaplikační výzkum inovativních léčiv a medicínských technologií (INOMED)*, Univerzita Karlova
         - Změna předpokládaného termínu ukončení projektu, vzhledem k aktualizaci výzvy OP VVV_02_18_069, která umožňuje posun nejzazšího data pro ukončení fyzické realizace projektu z 31.12.2022 na 30.6.2023. S tímto souvisí také navýšení hodnot monitorovacích indikátorů.
         - USNESENÍ ŘV A 3/1:
           Řídicí výbor aglomerace schvaluje žádost o podstatnou změnu integrovaného projektu týkající se projektu „Předaplikační výzkum inovativních léčiv a medicínských technologií", která byla předložena dne 22. 7. 2022.
           - PRO: 23, PROTI: 0, ZDRŽEL SE: 0
             SCHVÁLENO
       - Aktualizace integrovaného řešení *Podpora nezávislého života znevýhodněných osob v Hradecko-pardubické aglomeraci*
         - aktualizace integrovaného řešení z pověření ŘV A; příjem projektových záměrů v aktivitě „infrastruktura sociálních služeb", výzva otevřena v termínu od 23. 6. do 22. 7. 2022
         - krok motivován snížením absorpční kapacity ITI Hradecko-pardubické aglomerace ve vazbě na zpřesnění rozdělení podporovaných aktivit dle zákona č. 108/2006 Sb. Zákon o sociálních službách mezi IROP

(ambulantní a terénní služby) a Národní plán obnovy (pobytové služby; zdroj mimo ITI)
- na jednání PS7: Sociální oblast předloženy tři nové projektové záměry, které dle stanoviska PS7 zapadají do integrovaného řešení, a proto do něj byly doplněny; současně došlo ke kontrole a aktualizaci správnosti názvů již zahrnutých projektů
- USNESENÍ ŘV A 3/2:
  Řídicí výbor aglomerace schvaluje aktualizaci návrhu integrovaného řešení „Podpora nezávislého života znevýhodněných osob v Hradecko-pardubické aglomeraci". Zároveň pověřuje manažera ITI k provádění úprav tohoto integrovaného řešení souvisejících s případnou aktualizací seznamu strategických projektů, který je součástí integrovaného řešení. Veškeré změny bude nositel ITI provádět v součinnosti s nositelem takového projektu.
  - PRO: 23, PROTI: 0, ZDRŽEL SE: 0
  - SCHVÁLENO

- viz prezentace

3) **Plnění Strategie ITI 2014–2020** – F. Hoffman
- Stav k 31. 8. 2022
  - vyhlášeno a ukončeno 91 výzev nositele ITI v celkové sumě 6 563 348 511 Kč
  - Vyjádření ŘV ITI získalo 198 projektových záměrů v dotační částce 5 562 383 533 Kč
  - z toho 8 projektových záměrů v dotační částce 102 155 060 Kč získalo negativní Vyjádření ŘV ITI (bez možnosti úspěšně podat plnou žádost)
  - 128 záměrů je aktivních (zrealizovaných, v realizaci, probíhá hodnocení žádosti)
  - vyhlášeno a ukončeno 47 výzev Zprostředkujícího subjektu ITI (ZS ITI) v celkové sumě 3 567 318 669 Kč
  - k hodnocení na ZS ITI/ŘO bylo předloženo 158 projektů v celkové částce 3 976 979 681 Kč
  - 128 projektů je aktivních s aktuálně známou přidělenou či požadovanou možnou výší podpory EU 3 186 927 076 Kč
  - 125 projektů za 3 159 216 726 Kč dotačních má vydaný právní akt
  - 89 projektů již fyzicky ukončeno s podporou EU ve výši 1 283 108 682 Kč
  - 87 projektů ukončeno i finančně ze strany ŘO s podporou EU ve výši 1 261 859 064 Kč
- alokace ITI Hradecko-pardubické aglomerace ve Strategii ITI 2014–2020 – viz prezentace
- přehled a úspěšnost výzev nositele ITI – viz prezentace
- úspěšnost výzev ZS ITI a ŘO – viz prezentace
- čerpání ITI Hradecko-pardubické aglomerace (k 31. 8. 2022) – viz prezentace
- aktivní projektové záměry s Vyjádřením ŘV ITI dle OP (výše podpory ve Vyjádření ŘV ITI) – viz prezentace
- aktivní projektové záměry s Vyjádřením ŘV ITI dle žadatelů (aktuální známá výše podpory EU) – viz prezentace
- aktivní projektové záměry s Vyjádřením ŘV ITI (s aktuální známou výší přidělené/možné podpory EU) – viz prezentace
- podrobnosti viz prezentace

4) **Plnění úkolů z 1. jednání ŘV A** – F. Hoffman
- USNESENÍ ŘV A 1/1
  Řídicí výbor aglomerace pověřuje manažera ITI opětovným prověřením absorpční kapacity v sociální oblasti (aktivita infrastruktura sociálních služeb), a to v návaznosti na změnu podmínek podpořitelnosti těchto projektů z IROP.
  → splněno, viz 2. jednání ŘV A
- USNESENÍ ŘV A 1/5
  Řídicí výbor aglomerace vyzývá ministra pro místní rozvoj PhDr. Ivana Bartoše, Ph.D. k osobnímu jednání s primátory statutárních měst Hradec Králové a Pardubice o stavu připravenosti IROP a podmínek čerpání

dotačních prostředků, jejichž neznalost a změny zásadním způsobem omezují přípravu a zvyšují náklady na realizaci projektů, které mají naplňovat Strategii území Hradecko-pardubické aglomerace. Současně pana ministra vyzývá, aby osobně a bez prodlení inicioval takové kroky, aby byly nejpozději do 30. 7. 2022 zveřejněny finální podmínky podpořitelnosti projektů, které jsou z pohledu ŘV A klíčové pro schválení Strategie ze strany ŘV A a Zastupitelstva města Pardubic, jakožto nositele ITI, v září tohoto roku. V opačném případě reálně hrozí, v kontextu komunálních voleb, posun tohoto termínu minimálně na počátek roku 2023. ŘV A pověřuje manažera ITI organizací tohoto jednání a předáním informací o jeho výstupech na dalším jednání ŘV A.

→ splněno, viz dopis ministra Bartoše zaslaný členům ŘV A dne 28. 7. 2022

- viz prezentace

5) **Schvalování koncepční části Strategie území Hradecko-pardubické aglomerace 2021+** – F. Hoffman

- příprava Strategie 2021+
  - koncepční část Strategie zpracována
    - vč. návrhu koincidenčních matic
    - vč. podoby integrovaných řešení
  - získání stanoviska SEA – 17. 8. 2022
    → schválení v ŘV A – 9/2022
    → schválení v ZmP – zastupitelstvu nositele ITI – 22. 9. 2022
    → předložení Strategie do výzvy MMR
  - zpřesňování a zužování portfolia projektových záměrů v zásobníku nositele ITI
    → komunikace se všemi žadateli, aktualizace projektových záměrů
    → výběr strategických projektů, tvorba programových rámců: 10–11/2022
    → schválení programových rámců v PS a ŘV A – 12/2022
    → schválení programových rámců v ZmP – zastupitelstvu nositele ITI – 12/2022
    → předložení programových rámců do výzev ŘO – 12/2022
    → vyhlášení 1. aglomeračních výzev – 2/2023
  - schválení koncepční části Strategie = začátek procesu výběru projektů, pro které bude rezervace prostředků z alokace ITI Hradecko-pardubické aglomerace
    → bez schválení této části Strategie nelze vybrat konkrétní projekty a rezervovat pro ně finanční prostředky
    - podmínka podpořitelnosti projektu: zahrnutí do integrovaného řešení (IŘ, viz dále)
      → IŘ součástí koncepční části Strategie (aktuálně schvalovaného dokumentu)
      → zařazení projektu do IŘ je jednou z podmínek podpořitelnosti, ALE neznamená, že projekt v IŘ bude z alokace ITI automaticky podpořen!
  - rezervace prostředků pro projekty až v programových rámcích (neboli akčních plánech Strategie)
    → schválení výběru projektů do programových rámců probíhá po schválení koncepční části Strategie dle kritérií Řídicího výboru aglomerace + dle specifik ve výzvě nositele ITI (např. max velikost dotační podpory, stav připravenosti)
    → tato sada kritérií předkládána ke schválení ŘV A dne 8. 9. 2022 (viz dále)
    - vyhlášení tzv. výzev nositele ITI pro předkládání projektů do programových rámců (10–11/2022)
      - programové rámce budou sestaveny na 100 % rezervace alokace pro jednotlivé aktivity
      - budou v nich adresně uvedeny projekty, které mají rezervované prostředky z ITI
        → projekt v programovém rámci = má rezervaci prostředků (x projekt v IŘ rezervaci nemá jistou)
  - sběr projektových záměrů je aktuálně uzavřen
    - = nositel ITI pro výběr projektů do programových rámců pracuje pouze s projekty předkládanými od r. 2019, které jsou zahrnuty v integrovaném řešení

        - nové projekty mohou být zařazeny do Strategie v průběhu programového období za předpokladu uvolnění finančních prostředků
    - ! předložení projektu do ITI = stop pro individuální výzvy
        - viz kritéria hodnocení projektů
- důsledky případného neschválení Strategie v ŘV A
    - zpoždění vyhlášení výzev/čerpání financí prostřednictví nástroje ITI pro všechny žadatele v území Hradecko-pardubické aglomerace nejméně o půl roku
        - upozornění: v některých oblastech žadatelé mohou čerpat finance na projekty pouze prostřednictvím ITI, v individuálních výzvách to nebude možné/patrně nezbyde alokace (např. MŠ)
    - způsobení velkých problémů žadatelům v území, kteří již realizují projekty/mají vydané stavební povolení a pouze čekají na vyhlášení výzvy a vydání kladného stanoviska ŘV A
    - riziko odebrání alokace pro naši aglomeraci v klíčovém programu IROP, a to z důvodu neplnění finančních milníků
        - povinné milníky čerpání rezervovaných prostředků:
            - 2025 – 17,08 %
            - 2026 – 34,44 %
            - 2027 – 52,08 %
            - 2028 – 70,00 %
            - 2029 – 100 %
- alokace pro ITI Hradecko-pardubické aglomegrace 2021+ – viz prezentace
    - Valtr: Pardubický kraj si uvědomuje, že není vhodné zdržovat schvalování Strategie, nicméně priority krajů (oblasti kultury, veřejných prostranství, kyberbezpečnosti, sociální oblast) nejsou finančně dostatečně pokryty. Pokud by se Strategie do budoucna aktualizovala, bylo by vhodné prostředky alokovat do těchto oblastí. – Charvát: O této nespokojenosti nositel ITI ví, cílem je vyvolat společné jednání s ministrem Bartošem za účasti měst Pardubice, Hradec Králové a obou krajů k této problematice. – Valtr: Poděkování za komentář. – Hoffman: Nositel ITI usiloval o navýšení prostředků pro tato témata, to se ovšem na úřednické úrovni nepodařilo vyjednat (ostatní aglomerace a metropolitní oblasti z kategorie méně rozvinutých regionů mají v těchto tématech také připravené projekty).
    - dotaz Valtr: Návrh, zda by nebylo možné alokaci pro knihovny, která se nově uvolnila, přesunout do památek? – Hoffman: Diskuze o směně alokace probíhá pouze v rámci ITI z kategorie méně rozvinutých regionů, kde není prostor a zájem jiných ITI vyměnit finanční prostředky v této oblasti. – Janovský: Bylo by možné alokaci na knihovny pro naši aglomeraci ponechat a vyčkat do jednání s ministrem Bartošem? – Hoffman: To bohužel také není možné. Do programového rámce je nezbytné alokaci beze zbytku pokrýt, jiný projektový záměr však v území nemáme. Toto jsme opakovaně konzultovali s IROP, mj. i při řešení současného problému v aktivitě Knihovny. Současně IROP chce do 9. 9. 2022 zaslat rozdělení alokace dle aktivit mezi aglomerace, které bude finální. – Charvát: V průběhu realizace Strategie budou probíhat avizované aktualizace programových rámců? – Hoffman: Ano, nicméně zde se nebavíme o aktualizaci alokací, ale o seznamu konkrétních projektů.
- struktura koncepční části Strategie – viz prezentace
- struktura návrhové části Strategie – viz prezentace
- celá koncepční část *Strategie území Hradecko-pardubické aglomerace 2021+* je dostupná na webových stránkách nositele ITI

USNESENÍ ŘV A 4/1:
Řídící výbor aglomerace (ŘV A) schvaluje koncepční část Strategie území Hradecko-pardubické aglomerace 2021+ a doporučuje její schválení v orgánech nositele.
PRO: 20 PROTI: 0 ZDRŽEL SE: 0
SCHVÁLENO

Kritéria ŘV A pro výběr do seznamu strategických projektů v programovém rámci

- Strategický projekt je podán v předepsané formě
- Strategický projekt je součástí alespoň jednoho integrovaného řešení v rámci koncepční části Strategie území Hradecko-pardubické aglomerace 2021+
- Strategický projekt je v souladu s podporovanými aktivitami daného operačního programu
- Strategický projekt je v souladu se specifickými podmínkami ŘO OP v rámci výzvy k předkládání programových rámců
- Strategický projekt je v souladu s koncepční částí Strategie území Hradecko-pardubické aglomerace 2021+
- Strategický projekt je minimálně ve stupni připravenosti požadovaném výzvou nositele k předkládání projektových záměrů do programových rámců nebo vyšším
- Strategický projekt přispívá svým přínosem k naplnění Strategie území Hradecko-pardubické aglomerace 2021+
- Doklad o schválení strategického projektu kompetentním orgánem žadatele tvoří přílohu strategického projektu. V případě, kdy je žadatelem:
- Obec, kraj, příspěvková organizace obce / kraje: dokladem je usnesení rady nebo zastupitelstva
- Církev / církevní organizace: dokladem je rozhodnutí zřizovatele nebo statutárního orgánu žadatele
- Obchodní korporace, nestátní nezisková organizace, univerzita, soukromá škola, svazek obcí a další výše neuvedení: dokladem je rozhodnutí statutárního orgánu žadatele
- Čestné prohlášení o konzultaci projektového záměru na Centru pro regionální rozvoj ČR tvoří přílohu strategického projektu (v případě projektu v IROP)
- Čestné prohlášení, že strategický projekt v průběhu procesu schvalování programového rámce (tj. od předložení strategického projektu do výzvy nositele k předkládání projektových záměrů do programových rámců po jejich schválení ze strany příslušného ŘO) nebude ve fázi hodnocení nebo výběru projektu v individuální výzvě ŘO

- dotaz Pelikán: DPmP plánuje podat dva stejné projekty, jeden do ITI a druhý do individuální výzvy IROP (10 vozidel do ITI a 10 vozidel do individuální výzvy). Bude toto problém? – Hoffman: Ne, to problém nebude (i dle vyjádření CRR). Doporučení odlišit názvy projektů např. I a II.
- Janovský: Připomínka k poslednímu kritériu, závorka se nejeví v pořádku. Návrh úpravy: tj. od předložení strategického projektu do výzvy nositele k předkládání projektových záměrů do programových rámců po jejich schválení ze strany příslušného ŘO. – Hoffman: Akceptováno, zapracováno. – Vít: Za město Hradec Králové také akceptováno.
- dotaz Janovský: Dostanou členové ŘV A předem informaci, jaké budou požadavky na minimální stav připravenosti projektů? Budou se požadavky pro jednotlivé aktivity lišit? – Hoffman: Ano, požadavky se budou lišit v závislosti na absorpční kapacitě v území. Členové ŘV A mohou dostat informaci předem, ale v tuto chvíli není možné informace zaslat, protože výzvy nejsou připravené.
- **USNESENÍ ŘV A 4/2:**
  Řídicí výbor aglomerace (ŘV A) schvaluje předložený návrh kritérií ŘV A pro výběr do seznamu strategických projektů v programovém rámci.
  PRO: 20 PROTI: 0 ZDRŽEL SE: 0
  SCHVÁLENO
- viz prezentace

6) **Příprava programového období 2021+** – F. Hoffman

Integrovaný regionální program (IROP)

- 1. 7. 2022 IROP schválen EK → 12. 7. 2022 1. Monitorovací výbor IROP
  → schválení hodnotících kritérií (kritéria přijatelnosti a formálních náležitostí, specifická kritéria pro jednotlivé aktivity)

→ součástí podkladů také harmonogram výzev – POZOR: výzvy ITI nejsou pro naši aglomeraci do schválení Strategie (v ŘV A, ZmP, MMR-OSA; programových rámců dle příslušných ŘO) relevantní
→ výstupy dostupné zde

- postupně vyhlašovány individuální výzvy (např. knihovny, MŠ) – více informací zde
- došlo k dohodě s IROP ohledně minimálních hodnot indikátorů, které musí jednotlivé MO/A plnit
- opakovaná výzva, aby žadatelé své projektové záměry konzultovali s CRR
  - nutné zpřesňování projektových záměrů před výběrem strategických projektů
  → dílčí konzultace již probíhají, odhalují problémy při přípravě projektů! → téměř ve všech aktivitách stále evidujeme vyšší poptávku, než jsou očekávané dotační prostředky
  - doporučení nositele ITI: osobní jednání
- kontaktní osoby na CRR:
  - doprava: Aneta Machačná (Pce), Michaela Brožová (HK)
  - vzdělávání: Petra Havranová (Pce), Lenka Šmejdířová (HK)
  - veřejná prostranství: Lenka Macková (Pce), Gabriela Chybová (HK); konzultace zelených kritérií – Agentura ochrany přírody a krajiny (AOPK)
  - kultura: Blanka Hronovská (HK)
  - sociální oblast: Simona Lišková (CRR České Budějovice, pro projekty z území Pk), Ilona Turinská (CRR Vysočina, pro projekty z území KHK)
    - CRR Pardubice
    - CRR Hradec Králové
    - CRR Vysočina
    - CRR České Budějovice
- alokace IROP – viz prezentace

Program Doprava (OPD)

- alokace pro ITI: 20,8 mld. Kč
- 17. 6. 2022 schválila Komora statutárních měst návrh rozdělení alokace mezi aglomerace
  → HK-PA 400 mil. Kč
- výzvy: předpoklad 1Q/2023
- priorita: nová infrastruktura, ale i modernizace (vymezena definice)
- 8. 7. 2022 schválen EK programový dokument, ke stažení zde
- SC 1.2: *Rozvoj udržitelné, inteligentní a intermodální celostátní, regionální a místní mobility odolné vůči změnám klimatu, včetně lepšího přístupu k síti TEN-T a přeshraniční mobility*
  - ITS; absorpce 0 mil. Kč
- SC 3.1: *Podpora udržitelné multimodální městské mobility*
  - trakce, měniny, zázemí pro drážní dopravu; absorpce/alokace 400 mil. Kč

Program Životní prostředí (OPŽP)

- odhad alokace pro naši aglomeraci: 200–220 mil. Kč
- 1. výzvy: předpoklad 2. polovina roku 2022
- MŽP trvá na velkých strategických projektech s aglomeračním dopadem ve vysokém stupni připravenosti, min. na úrovni žádosti o územní rozhodnutí nebo stavební povolení
- priorita HK-PA aglomerace: přizpůsobení se změnám klimatu a podpora přechodu k oběhovému hospodářství
- priorita MŽP: CEKVO (Centrum pro komplexní využití odpadu)
- PD OPŽP 2021+
  - schválen na vládě v 10/2021, probíhá schvalování ze strany EK
  - aktuální dokument ke stažení zde

Program Jan Amos Komenský (OPJAK)

- alokace pro ITI: 2,522 mld. Kč CZV
- alokace pro HK-PA aglomeraci: cca 373,4 mil. Kč CZV
- 1. výzvy: předpoklad 1. pol. 2023

- priorita: spolupráce VO s aplikační sférou
- soulad projektu s krajskou RIS 3 přílohou
- max. velikost projektu: 100 mil. Kč CZV
- PD schválen ze strany EK 9. 6. 2022, aktuální verze zde
- SC 1.1: *Posílení výzkumných a inovačních kapacit a zavádění pokročilých technologií*
  - dlouhodobá mezisektorová spolupráce (abkap 550 mil. Kč)

Program Technologie a aplikace pro konkurenceschopnost (OPTAK)

- předpokládaná alokace pro ITI: 1,5 mld. Kč v SC 1.1
- alokace pro HK-PA aglomeraci: ?
- stav připravenosti: důležitý pro rezervaci alokace, důraz na prioritizaci a připravenost projektů (ne vize)
- priorita: posílení výzkumných a inovačních kapacit a zavádění pokročilých technologií – Služby infrastruktury
- PD schválen EK v červnu 2022, ke stažení zde
- 1. individuální výzvy vyhlášeny v srpnu 2022
  - SC 1.1: *Posílení výzkumných a inovačních kapacit a zavádění pokročilých technologií (Služby infrastruktury)*
    - abkap: 380 mil. Kč
- možnost využití tzv. kombinovaných výzev mimo SC 1.1 (Služby infrastruktury) = ?
- viz prezentace

7) **Dotační zdroje mimo ITI** – F. Hoffman

Národní plán obnovy (NPO)

- dokument ke stažení zde
- alokace: cca 180 mld. Kč
- kompletní alokace musí být vyčerpána do konce r. 2025
- výzvy průběžně zveřejňovány zde
- témata zajímavá pro obce, města, kraje – např.:
  - energetické úspory veřejných budov
  - hospodaření s vodou v obcích
  - protipovodňová ochrana
  - regenerace brownfieldů pro podnikatelské využití
  - kybernetická bezpečnost
  - rekonstrukce veřejného osvětlení
  - rozvoj regionálních kulturních a kreativních center – velká kulturní a kreativní centra
- připravované výzvy na 3/Q 2022: viz harmonogram výzev

Modernizační fond (ModFond)

- nástroj na podporu investic do nízkouhlíkové ekonomiky v období 2021–2030
- financování z dražeb emisních povolenek, implementuje SFŽP (webové stránky zde), dokument ke stažení zde
- celková odhadovaná alokace pro ČR: min. 300 mld. Kč
- aktuálně vyhlášené výzvy zde (např. fotovoltaické elektrárny pro menší i větší obce z programu RES+)
- výzvy na „veřejná" témata (na obrázku ohraničená zeleně) budou vyhlášeny (doplňkově) až po dočerpání prostředků z evropských programů, popř. z NPO
- viz prezentace

8) **Diskuze**
Průběh rekonstrukce areálu Automatických mlýnů v Pardubicích
Pardubický kraj
- Janovský: Stavební část projektu dokončena 31. 8. 2022, následujících cca 10 měsíců bude trvat vybavování. Zbývá ubourat trafostanici (mimo projekt EU), vzniklý prostor bude součástí veřejných prostranství.

9) **Závěr jednání**

Příští jednání: bude upřesněno

Zapsali: Michaela Kudynová, Filip Hoffman
Schválil: Martin Charvát

Příloha 8 Doklad o schválení Strategie území Hradecko-pardubické aglomerace Zastupitelstvem města Pardubic

Magistrát města Pardubic

MAGISTRÁT MĚSTA PARDUBIC -39-

Pardubice

Statutární město Pardubice | Magistrát města Pardubic
Kancelář primátora

Zápis ze 45. zasedání Zastupitelstva města Pardubic,

které se konalo dne 22.09.2022 od 13:00 hodin

v KD Hronovická ulice, Pardubice

45. zasedání Zastupitelstva města Pardubic zahájil a řídil primátor města Pardubic Martin Charvát, který úvodem přivítal všechny přítomné.

Z celkového počtu členů zastupitelstva bylo na počátku jednání přítomno 27 členů, v průběhu zasedání se dostavilo dalších 9 členů zastupitelstva, dva členové byli omluveni a jeden nepřítomen.

Zapisovatelkou byla jmenována **Alena Pešková.**

Ověřovateli zápisu z předešlého 44. zasedání zastupitelstva byli:

- **Jan Procházka**
- **Dušan Stránský**

Písemné připomínky nedošly.
Zápis a usnesení z 44. zasedání zastupitelstva byly **schváleny.**

Ověřovateli zápisu ze 45. zasedání zastupitelstva byli jmenováni:

- **Jaroslav Menšík**
- **Vojtěch Jirsa**

Pracovní předsednictvo pro 45. zasedání bylo navrženo a schváleno v tomto složení:
(pro 32, proti 0, zdrž. 0, nehl. 0)

- **Petr Kvaš**
- **Jan Nadrchal**
- **Jakub Rychtecký**
- **Jan Mazuch**
- **Martin Charvát**

uzavření dodatku č. 5 Smlouvy o veřejných službách v přepravě cestujících uzavřené dne 25.12.2015 mezi statutárním městem Pardubice, jako objednatelem, a Dopravním podnikem města Pardubic a.s., se sídlem Teplého 2141, Zelené Předměstí, 531 21 Pardubice, IČO: 63217066, jako dopravcem (ve znění jejích dodatků), na základě něhož bude městem navýšena Dopravnímu podniku města Pardubic a.s. kompenzace nákladů za výkon veřejné služby v přepravě cestujících (provoz městské hromadné dopravy) za r. 2022 dle finančních modelů, které jsou přílohou tohoto dodatku. Znění dodatku č. 5 tvoří přílohu tohoto usnesení.
T: 30.09.2022
Z: Martin Charvát, primátor města

11

Strategie ITI Hradecko-pardubické aglomerace 2014-2020

Zpravodaj: Jan Nadrchal, náměstek primátora

Slovo předkladatele **viz zvukový záznam**

Bez rozpravy

Číslo návrhu: 001
Přijaté usnesení č. Z/3181/2022 (pro 33, proti 0, zdrž. 0, nehl. 3)

Zastupitelstvo města Pardubic
Bere na vědomí

informace o plnění Strategie integrované územní investice Hradecko-pardubické aglomerace 2014-2020 uvedené v důvodové zprávě a dalších přílohách tohoto usnesení.

12

Strategie území Hradecko-pardubické aglomerace 2021+

Zpravodaj: Jan Nadrchal, náměstek primátora

Slovo předkladatele **viz zvukový záznam**

Bez rozpravy

Číslo návrhu: 001
Přijaté usnesení č. Z/3182/2022 (pro 32, proti 0, zdrž. 0, nehl. 4)

I. Zastupitelstvo města Pardubic
Schvaluje

koncepční část Strategie území Hradecko-pardubické aglomerace 2021+, která tvoří přílohu č. 1 tohoto usnesení.

II. Zastupitelstvo města Pardubic
Schvaluje

vyhodnocení SEA k návrhu koncepce Strategie území Hradecko-pardubické aglomerace 2021+, které je obsahem příloh č. 2-4 tohoto usnesení.

III. Zastupitelstvo města Pardubic
Schvaluje

předložení Strategie území Hradecko-pardubické aglomerace 2021+ do výzvy vyhlášené Ministerstvem pro místní rozvoj ČR k předkládání integrovaných územních strategií pro nástroj ITI v programovém období 2021–2027. Případné úpravy Strategie území Hradecko-pardubické aglomerace 2021+, vyžádané v rámci hodnocení dokumentu ze strany Ministerstva pro místní rozvoj ČR, budou zapracovány Oddělením implementace Strategie ITI a Zastupitelstvu budou předloženy po konečném schválení Strategie.

IV. Zastupitelstvo města Pardubic
Pověřuje

Ing. Filipa Hoffmana, vedoucího Oddělení implementace Strategie ITI, k elektronickému podepisování dokumentů v systému ISKP21+ z pozice „signatáře" a k výkonu činnosti s touto pozicí spojených v rámci administrace „Strategie území Hradecko-pardubické aglomerace 2021+".

V. Zastupitelstvo města Pardubic
Ukládá

Podepsat jménem města pověření dle bodu IV. Usnesení – příloha č. 5 tohoto usnesení.
Z: Ing, Martin Charvát, primátor města
T: 30. 9. 2022

13

Smlouvy o poskytnutí dotace - Městská památková rezervace

Zpravodaj: Jan Nadrchal, náměstek primátora

Slovo předkladatele **viz zvukový záznam**

Bez rozpravy

Číslo návrhu: 001
Přijaté usnesení č. Z/3183/2022 (pro 33, proti 0, zdrž. 0, nehl. 3)

I. Zastupitelstvo města Pardubic
Schvaluje

33
Diskuse

Jan Hrubeš: tlumočil dotaz J. Kutílka na stav mostu kpt. Bartoše → reagoval P. Kvaš s tím, že město zajistilo okamžitou opravu a omezilo vjezd velmi těžkých vozidel, v listopadu bude provedena dynamická mostní zkouška, která by měla ukázat, zda lze vůbec most rekonstruovat, nebo za bude lépe postavit most nový.

Petr Kvaš: informoval o komplikacích na dvou cyklostezkách na úseku Dříteč x Němčice a Němčice x Kunětická hora, což by znamenalo, že pravděpodobně nebude dodržen termín pro realizaci a financování v rámci Strategie ITI 2023+.

František Brendl: požádal o zaslání informací o výši provozních nákladů na rok 2023 na projekty CPD a Gampa.

Jan Hrabal, Vít Ulrych, Jakub Rychtecký, Vojtěch Jirsa, Tomáš Pelikán, Jiří Lejhanec, Petr Klimpl, Martin Charvát poděkovali za spolupráci a popřáli zdraví a úspěch ve volbách.

Zasedání bylo ukončeno v 18:00 hodin

---

v.z.

.....
Martin Charvát
primátor města Pardubic

Ověřovatelé:

.....
Jaroslav M e n š í k

26. 9. 2022
.....
dne

.....
Vojtěch J i r s a

26. 9. 2022
.....
dne

Pardubice 26.09.2022

(Jména jsou uváděna bez titulů)

Zpracovala: Pešková Alena, org. odd. KP

Originál (97 stránek) zápisu včetně všech příloh, které podléhají ochraně osobních údajů a nemohou být na webových stránkách města zveřejněny, je možné občanům města Pardubic poskytnout na organizačním odd. MmP, Pernštýnské nám. 1.

Příloha 9 Statut a jednací řád ŘV a PS

Statut Řídicího výboru aglomerace
Strategie území Hradecko-pardubické aglomerace 2021+

Preambule

1. V programovém období 2021–2027 Evropské unie budou dále uplatňovány principy územní dimenze. Územní dimenzí se rozumí zacílení intervencí Evropských strukturálních a investičních fondů 2021–2027 (dále jen „ESIF“) do specifických typů území České republiky v souladu se Strategií regionálního rozvoje ČR 2021+ (dále jen „SRR“) a Územní dimenzí v operačních programech 2021+.

2. Na implementaci územní dimenze a naplňování akčního plánu realizace SRR (schválené vládou ČR, usn. č. 775, dne 4. 11. 2019) se podílí nositelé integrované územní strategie. Ta je nástrojem územního rozvoje umožňujícím koncentrovat prostředky ESIF do metropolitních oblastí a aglomerací s cílem integrovaně vyřešit jejich klíčové problémy a zároveň naplnit požadavky článku 7 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1301/2013, o Evropském fondu pro regionální rozvoj.

Článek I

Vymezení pojmů

1.1 ***Strategie území Hradecko-pardubické aglomerace 2021+*** (dále jen „Strategie“) – dokument vyhodnocující problémy a potenciál vymezeného území a navrhující jeho další rozvoj pomocí konkrétních opatření financovatelných nejen z evropských fondů.

1.2 ***Manažer ITI*** – je koordinačním a výkonným orgánem Řídicího výboru aglomerace (dále jen „ŘV A“). Je odpovědný nositeli ITI za každodenní řízení a koordinaci realizace Strategie, za komunikaci s žadateli/příjemci, řídicími orgány (dále jen „ŘO“) programů ESIF a s veřejností, za spolupráci s ŘV A. Vykonává činnosti spojené s administrací integrované strategie a projektů vybraných k realizaci prostřednictvím ISKP21+. Manažer ITI monitoruje průběh realizace projektů a v pravidelných intervalech předává informace z monitorování ŘV A, předkládá ŘV A strategické projekty předložené do výzev nositele k posouzení a vydání „Vyjádření ŘV A o souladu/nesouladu projektu se Strategií území Hradecko-pardubické aglomerace 2021+“.

1.3 ***Nositel ITI*** – výkonem funkce bylo pověřeno město Pardubice, které je odpovědné za zpracování a provádění Strategie, koordinaci aktivit Strategie (příprava, výběr a realizace strategických projektů ve spolupráci s pracovními skupinami a ŘV A) dle finančního plánu v jednotlivých letech tak, jak byly schváleny ŘO v programových rámcích, a to za dodržování principu partnerství, její předložení do ISKP21+, monitorování stavu realizace, a to mj. formou Zpráv o plnění integrované územní strategie, povinné mid-term a závěrečné evaluace. Plněním povinností nositele ITI bylo pověřeno Oddělení implementace Strategie ITI, Odbor rozvoje a strategie Magistrátu města Pardubic.

1.4 ***Pracovní skupiny Řídicího výboru aglomerace*** (dále jen „PS“) – jsou odbornými platformami, na kterých probíhá tvorba/aktualizace Strategie odpovídající jejich tematickému zaměření, současně jsou zde projednávány projektové záměry potenciálních žadatelů a jejich zařazení na seznam strategických projektů k financování z nástroje ITI. Smyslem PS je poukázat na významné aktéry

v území, kteří svou aktivitou mohou prokazatelnou měrou přispět ke kvalitativnímu posunu řešení konkrétního problému a jež zároveň projevují zájem se do plánovacího procesu konstruktivně zapojit.

1.5 ***Tematický koordinátor*** – vede příslušnou PS, je zodpovědný za slaďování spolupráce subjektů v území souvisejících s daným tématem, musí disponovat odbornými znalostmi v dané problematice a detailně znát příslušnou část Strategie, podílí se na vytváření partnerství mezi aktéry v rámci jednotlivých témat řešených ve Strategii a může s potenciálními žadateli konzultovat rozsah a obsahové zaměření projektového záměru, organizačně a administrativně vede zasedání věcně příslušné PS.

Článek II

Základní ustanovení

2.1 Řídicí výbor aglomerace (dále jen „ŘV A“) je ustaven na základě principu partnerství a nemá právní subjektivitu. Jeho úkolem je usměrňovat vývoj a naplňování Strategie a být řídicí jednotkou na straně nositele ITI.

2.2 ŘV A je odpovědný vůči nositeli ITI za řádný průběh realizace Strategie.

2.3 ŘV A vydává „Vyjádření ŘV A o souladu/nesouladu projektu se Strategií území Hradecko-pardubické aglomerace 2021+“ a doporučuje zařazení strategických projektů do příslušného programového rámce Strategie.

Článek III

Předmět činnosti Řídicího výboru aglomerace

3.1 ŘV A projednává projektové záměry doporučené PS a vydává doporučení týkající se realizace integrované strategie nositeli ITI.

3.2 Projednává a schvaluje změny Strategie v jednotlivých oblastech a doporučuje Strategii ke schválení nositeli ITI.

3.3 Členové ŘV A, popř. náhradníci, pravidelně docházejí na jednání, reprezentují navenek své aktivity, spolupracují na projektech ostatních účastníků a navrhují řešení identifikovaných problémů.

3.4 Plní dle potřeby další úkoly související s realizací Strategie.

Článek IV

Složení Řídicího výboru aglomerace

4.1 ŘV A je vytvořen na základě Strategie v souladu s naplňováním principu partnerství.

4.2 Členy ŘV A jsou zástupci níže uvedených institucí:
Primátor nebo jiný statutární zástupce města Hradec Králové
Primátor nebo jiný statutární zástupce města Pardubic
Odborný vedoucí pracovník Magistrátu města Hradec Králové
Odborný vedoucí pracovník Magistrátu města Pardubic
Statutární zástupce Královéhradeckého kraje

Statutární zástupce Pardubického kraje
Odborný zástupce Královéhradeckého kraje
Odborný zástupce Pardubického kraje
Zástupce MAS Královéhradeckého kraje
Zástupce MAS Pardubického kraje
Zástupce 3. největší obce v aglomeraci dle počtu obyvatel
Zástupce 4. největší obce v aglomeraci dle počtu obyvatel
Zástupce akademické sféry
Zástupce za oblast vědy a výzkumu
Zástupce Krajské hospodářské komory Královéhradeckého kraje
Zástupce Krajské hospodářské komory Pardubického kraje
Zástupce neziskové sféry Královéhradeckého kraje
Zástupce neziskové sféry Pardubického kraje
Zástupce Dopravního podniku města Hradec Králové
Zástupce Dopravního podniku města Pardubice
Zástupce za oblast životního prostředí
Zástupce za sociální oblast v Královéhradeckém kraji
Zástupce za sociální oblast v Pardubickém kraji

Článek V

Organizace Řídicího výboru aglomerace

5.1 ŘV A organizačně a administrativně vede manažer ITI pověřený nositelem ITI.

5.2 Manažer ITI je odpovědný nositeli ITI za každodenní řízení a koordinaci realizace Strategie, za komunikaci s žadateli/příjemci, ŘO programů ESIF a s veřejností, za spolupráci s ŘV A. Vykonává činnosti spojené s administrací integrované strategie a projektů vybraných k realizaci prostřednictvím ISKP21+. Manažer ITI monitoruje průběh realizace projektů a v pravidelných intervalech předává informace z monitorování ŘV A, předkládá ŘV A strategické projekty předložené do výzev nositele k posouzení a vydání „Vyjádření ŘV A o souladu/nesouladu projektu se Strategií území Hradecko-pardubické aglomerace 2021+“.

Článek VI

Jednací řád

6.1 Způsob jednání a rozhodování ŘV A je upraven Jednacím řádem ŘV A.

Článek VII

Závěrečná ustanovení

7.1 Statut projednává a schvaluje, včetně jeho případných změn, ŘV A.

7.2 Statut nabývá platnosti a účinnosti dnem schválení ŘV A.

Jednací řád Řídicí výboru aglomerace
Strategie území Hradecko-pardubické aglomerace 2021+

Článek I

Vymezení pojmů

1.1 ***Strategie území Hradecko-pardubické aglomerace 2021+*** (dále jen „Strategie“) – dokument vyhodnocující problémy a potenciál vymezeného území a navrhující jeho další rozvoj pomocí konkrétních opatření financovatelných nejen z evropských fondů.

1.2 ***Manažer ITI*** – je koordinačním a výkonným orgánem Řídicího výboru aglomerace (dále jen „ŘV A“). Je odpovědný nositeli ITI za každodenní řízení a koordinaci realizace Strategie, za komunikaci s žadateli/příjemci, řídicími orgány (dále jen „ŘO“) programů ESIF a s veřejností, za spolupráci s ŘV A. Vykonává činnosti spojené s administrací integrované strategie a projektů vybraných k realizaci prostřednictvím ISKP21+. Manažer ITI monitoruje průběh realizace projektů a v pravidelných intervalech předává informace z monitorování ŘV A, předkládá ŘV A strategické projekty předložené do výzev nositele k posouzení a vydání „Vyjádření ŘV A o souladu/nesouladu projektu se Strategií území Hradecko-pardubické aglomerace 2021+“.

1.3 ***Nositel ITI*** – výkonem funkce bylo pověřeno město Pardubice, které je odpovědné za zpracování a provádění Strategie, koordinaci aktivit Strategie (příprava, výběr a realizace strategických projektů ve spolupráci s pracovními skupinami a ŘV A) dle finančního plánu v jednotlivých letech tak, jak byly schváleny ŘO v programových rámcích, a to za dodržování principu partnerství, její předložení do ISKP21+, monitorování stavu realizace, a to mj. formou Zpráv o plnění integrované územní strategie, povinné mid-term a závěrečné evaluace. Plněním povinností nositele ITI bylo pověřeno Oddělení implementace Strategie ITI, Odbor rozvoje a strategie Magistrátu města Pardubic.

1.4 ***Pracovní skupiny Řídicího výboru aglomerace*** (dále jen „PS“) – jsou odbornými platformami, na kterých probíhá tvorba/aktualizace Strategie odpovídající jejich tematickému zaměření, současně jsou zde projednávány projektové záměry potenciálních žadatelů a jejich zařazení na seznam strategických projektů k financování z nástroje ITI. Smyslem PS je poukázat na významné aktéry v území, kteří svou aktivitou mohou prokazatelnou měrou přispět ke kvalitativnímu posunu řešení konkrétního problému a jež zároveň projevují zájem se do plánovacího procesu konstruktivně zapojit.

1.5 ***Tematický koordinátor*** – vede příslušnou PS, je zodpovědný za slaďování spolupráce subjektů v území souvisejících s daným tématem, musí disponovat odbornými znalostmi v dané problematice a detailně znát příslušnou část Strategie, podílí se na vytváření partnerství mezi aktéry v rámci jednotlivých témat řešených ve Strategii a může s potenciálními žadateli konzultovat rozsah a obsahové zaměření projektového záměru, organizačně a administrativně vede zasedání věcně příslušné PS.

Článek II

Ustavení a složení Řídicího výboru aglomerace

2.1 ŘV A nemá právní subjektivitu a je ustaven za účelem vzájemné spolupráce při zajištění realizace Strategie.

2.2 ŘV A je vytvořen na základě Strategie v souladu s naplňováním principu partnerství.

2.3 Složení ŘV A definuje Strategie, vychází z hlavních témat vydefinovaných a řešených ve Strategii. Zastoupené subjekty nominují konkrétní osoby, jako členy ŘV A, společně s jejich náhradníky. V případě, že se řádný člen ani jeho náhradník nemohou jednání zúčastnit, je možné vyslat třetí osobu, která bude danou instituci zastupovat na základě plné moci.

2.4 Členem ŘV A bez hlasovacího práva je manažer ITI.

2.5 Jednání ŘV A se mohou účastnit také zástupci nositele ITI, kteří se podílejí na tvorbě Strategie.

2.6 Jednání se mohou při projednávání strategických projektů programového rámce v roli pozorovatele účastnit také zástupci příslušného ŘO.

2.7 Předsedou ŘV A je zástupce nositele ITI.

Článek III

Předmět činnosti Řídicího výboru aglomerace

3.1 Předmět činnosti ŘV A stanoví jeho Statut.

Článek IV

Pravidla pro svolávání a jednání Řídicího výboru aglomerace

4.1 Jednání ŘV A se konají dle potřeby, nejméně však 2x ročně. Jednání svolává na pokyn předsedy manažer ITI, případně jím pověřená osoba. Pozvánka je zasílána obvykle elektronicky, umožňují-li to okolnosti, alespoň 7 pracovních dnů před samotným jednáním. Součástí pozvánky je den, místo, čas a rámcový program jednání. Podklady pro diskuzi jsou odeslány nejpozději 2 dny před jednáním. Členové ŘV A jsou oprávněni do 3 pracovních dnů před konáním zasedání zaslat manažerovi ITI připomínky k návrhu programu, popř. nový bod k projednání. V odůvodněných případech je možné svolat jednání ŘV A také online formou. Členové ŘV A jsou povinni potvrdit svoji účast na jednání nejpozději 2 dny před konáním zasedání. Zasedání ŘV A jsou neveřejná.

4.2 Jednání ŘV A vede předseda, pokud k tomu neurčí jiného člena ŘV A nebo manažera ITI. ŘV A je usnášeníschopný, pokud je přítomna alespoň polovina všech jeho členů.

4.3 Členové ŘV A usilují o nalezení vzájemné shody u projednávaných bodů. ŘV A rozhoduje hlasováním, k přijetí rozhodnutí postačuje souhlas prosté většiny přítomných členů.

4.4 Každý člen ŘV A se musí vyvarovat střetu zájmů. Pokud se rozhodnutí ŘV A přímo týká jeho osobních zájmů či konkrétních zájmů organizace, již zastupuje, zdrží se hlasování v daném bodě. Tato skutečnost je uvedena v zápisu z jednání.

4.5 Za organizaci, přípravu a koordinaci zpracování podkladů pro jednání zodpovídá manažer ITI.

4.6 Z jednání ŘV A je pořizován zápis, v němž je vždy obsaženo datum jednání, prezenční listina a přijatá rozhodnutí. Z jednání může manažer ITI nebo jím pověřená osoba pro potřeby zpracování zápisu pořizovat zvukový záznam. Zápis je členům ŘV A elektronicky rozeslán nejpozději do 7 dnů ode dne jednání. Pořízení a rozeslání zápisu zajišťuje manažer ITI, případně jím pověřená osoba. Nesouhlasí-li člen ŘV A s obsahem zápisu, je oprávněn vznést námitku, a to elektronicky do 2 dnů od odeslání

zápisu. V případě, že nejsou žádné námitky, je zápis považován za schválený. Veškeré podklady z jednání jsou dostupné na webu ITI Hradecko-pardubické aglomerace.

Článek V

Korespondenční hlasování

5.1 Předseda může, především v případech neefektivity svolání ŘV A či v dalších případech, kdy to okolnosti dovolí, rozhodnout o použití korespondenčního hlasování.

5.2 V případě korespondenčního hlasování, tzv. per rollam, hlasují pouze řádní členové ŘV A, z hlasování jsou vyloučeni náhradníci. K přijetí usnesení je nutná prostá většina všech členů ŘV A s hlasovacím právem.

5.3 V případě použití korespondenčního hlasování zašle manažer ITI nebo jím pověřená osoba elektronickou cestou řádným členům ŘV A e-mail, který bude ke každému bodu, který je předmětem korespondenčního hlasování, obsahovat důvodovou zprávu, návrh usnesení ŘV A a termín, do kdy se mají členové ŘV A na uvedenou elektronickou adresu e-mailem vyjádřit, zda s navrženým usnesením souhlasí, nesouhlasí, nebo se hlasování zdržují.

5.4 Členové ŘV A mají na sdělení svého hlasování minimálně 3 dny od odeslání návrhu.

5.5 Pokud se řádný člen ŘV A nevyjádří ve stanoveném termínu, má se za to, že hlasuje pro navržené usnesení. V případě, že se člen ŘV A ve lhůtě stanovené předsedou nevyjádří a zároveň předseda vyhodnotí, že se rozhodnutí přímo týká osobních zájmů daného člena či zájmů organizace, již tato osoba zastupuje, má se v rámci hlasování za to, že se rozhodování v daném bodě zdržel.

5.6 Manažer ITI nebo jím pověřená osoba nejpozději do 5 dnů od ukončení korespondenčního hlasování zašle všem členům ŘV A elektronickou cestou celkový výsledek hlasování včetně informace o počtu hlasujících pro, proti a kolik členů ŘV A se zdrželo.

5.7 Informaci o výsledku hlasování dle odst. 5.6 zasílá manažer ITI nebo jím pověřená osoba členům ŘV A, a to včetně náhradníků.

5.8 Nesouhlasí-li člen ŘV A s obsahem zápisu, je oprávněn vznést námitku, a to elektronicky do 2 dnů od odeslání zápisu. V případě, že nejsou žádné námitky, je zápis považován za schválený.

Článek VI

Závěrečná ustanovení

6.1 Jednací řád projednává a schvaluje, včetně jeho případných změn, ŘV A.

6.2 Jednací řád nabývá platnosti a účinnosti dnem schválení ŘV A.

Statut pracovních skupin Řídicího výboru aglomerace
Strategie území Hradecko-pardubické aglomerace 2021+

Preambule

1. V programovém období 2021–2027 Evropské unie budou dále uplatňovány principy územní dimenze. Územní dimenzí se rozumí zacílení intervencí Evropských strukturálních a investičních fondů 2021–2027 (dále jen „ESIF“) do specifických typů území České republiky v souladu se Strategií regionálního rozvoje ČR 2021+ (dále jen „SRR“) a Územní dimenzí v operačních programech 2021+.

2. Na implementaci územní dimenze a naplňování akčního plánu realizace SRR (schválené vládou ČR, usn. č. 775, dne 4. 11. 2019) se podílí nositelé integrované územní strategie. Ta je nástrojem územního rozvoje umožňujícím koncentrovat prostředky ESIF do metropolitních oblastí a aglomerací s cílem integrovaně vyřešit jejich klíčové problémy a zároveň naplnit požadavky článku 7 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1301/2013, o Evropském fondu pro regionální rozvoj.

Článek I

Vymezení pojmů

1.1 ***Strategie území Hradecko-pardubické aglomerace 2021+*** (dále jen „Strategie“) – dokument vyhodnocující problémy a potenciál vymezeného území a navrhující jeho další rozvoj pomocí konkrétních opatření financovatelných nejen z evropských fondů.

1.2 ***Řídicí výbor aglomerace*** (dále jen „ŘV A“) – je odpovědný nositeli ITI za řádný průběh realizace Strategie. Jedná se o nezávislou platformu bez právní subjektivity, jež napomáhá dlouhodobému rozvoji aglomerace. Jeho úkolem je usměrňovat vývoj a naplňování Strategie a být tak řídicí jednotkou na straně nositele ITI. ŘV A je ustaven na základě principu partnerství, který je doložen zastoupením všech klíčových aktérů, kteří mají vztah k tématům řešeným prostřednictvím integrované strategie ve vymezené aglomeraci.

1.3 ***Manažer ITI*** – je koordinačním a výkonným orgánem ŘV A. Je odpovědný nositeli ITI za každodenní řízení a koordinaci realizace Strategie, za komunikaci s žadateli/příjemci, řídicími orgány (dále jen „ŘO“) programů ESIF a s veřejností, za spolupráci s ŘV A. Vykonává činnosti spojené s administrací integrované strategie a projektů vybraných k realizaci prostřednictvím ISKP21+. Manažer ITI monitoruje průběh realizace projektů a v pravidelných intervalech předává informace z monitorování ŘV A, předkládá ŘV A strategické projekty předložené do výzev nositele k posouzení a vydání „Vyjádření ŘV A o souladu/nesouladu projektu se Strategií území Hradecko-pardubické aglomerace 2021+“.

1.4 ***Nositel ITI*** – výkonem funkce bylo pověřeno město Pardubice, které je odpovědné za zpracování a provádění Strategie, koordinaci aktivit Strategie (příprava, výběr a realizace strategických projektů ve spolupráci s pracovními skupinami a ŘV A) dle finančního plánu v jednotlivých letech tak, jak byly schváleny ŘO v programových rámcích, a to za dodržování principu partnerství, její předložení do ISKP21+, monitorování stavu realizace, a to mj. formou Zpráv o plnění integrované územní

strategie, povinné mid-term a závěrečné evaluace. Plněním povinností nositele ITI bylo pověřeno Oddělení implementace Strategie ITI, Odbor rozvoje a strategie Magistrátu města Pardubic.

1.5 ***Tematický koordinátor*** – vede příslušnou pracovní skupinu Řídicího výboru aglomerace (dále jen „PS"), je zodpovědný za slaďování spolupráce subjektů v území souvisejících s daným tématem, musí disponovat odbornými znalostmi v dané problematice a detailně znát příslušnou část Strategie, podílí se na vytváření partnerství mezi aktéry v rámci jednotlivých témat řešených ve Strategii a může s potenciálními žadateli konzultovat rozsah a obsahové zaměření projektového záměru, organizačně a administrativně vede zasedání věcně příslušné PS.

Článek II

Základní ustanovení

2.1 PS jsou poradními a iniciačními skupinami nositele ITI, jsou zřízeny na základě partnerského přístupu jako odborné platformy, na kterých probíhá tvorba/aktualizace Strategie odpovídající jejich odbornému zaměření.

2.2 PS jsou zřizovány nositelem ITI, a to pro tematické oblasti určené pro přípravu a realizaci Strategie.

Článek III

Předmět činnosti pracovních skupin

3.1 Úkolem PS je účast na tvorbě socioekonomické analýzy, definování návrhové části Strategie a posuzování jejího věcného naplňování. Členové PS se podílejí na zpřesnění popisů plánovaných intervencí, společně usilují o nalezení komplexního integrovaného řešení či integrovaných řešení, která odpovídají věcnému zaměření příslušné části Strategie, hodnocení předkládaných projektových záměrů, jejich přínosu k rozvoji území, doporučení výběru strategických projektů ŘV A k zařazení do programových rámců, monitorování jejich naplňování, doporučení provedení změn Strategie v dané tematické oblasti ŘV A.

3.2 Členové PS, popř. náhradníci, pravidelně docházejí na jednání, reprezentují navenek své aktivity, spolupracují na projektech ostatních účastníků a navrhují řešení identifikovaných problémů.

3.3 Jednání PS se může konat opakovaně, dokud nebude nalezeno optimální řešení.

3.4 PS plní dle potřeby další úkoly související s realizací Strategie.

Článek IV

Složení pracovních skupin

4.1 PS jsou vytvořeny na základě Strategie v souladu s naplňováním principu partnerství.

4.2 Pro účely Strategie bylo vytvořeno sedm PS:
PS 1: Doprava,
PS 2: Životní prostředí a veřejná prostranství,
PS 3: Vzdělávání,
PS 4: Vysoké školy a podnikatelé,
PS 5: Horizontální,

PS 6: Kultura a cestovní ruch,
PS 7: Sociální oblast.

4.3 Složení PS:

PS 1: Doprava

Magistrát města Hradec Králové – odbor rozvoje města, odbor dotací, odbor hlavního architekta
Magistrát města Pardubic – odbor dopravy, odbor rozvoje a strategie, odbor hlavního architekta
Krajský úřad Královéhradeckého kraje – odbor dopravy a silničního hospodářství
Krajský úřad Pardubického kraje – odbor dopravy a silničního hospodářství
Dopravní podnik města Hradec Králové
Dopravní podnik města Pardubic
Městská policie Hradec Králové
Městská policie Pardubice
Krajská hospodářská komora Královéhradeckého kraje
Krajská hospodářská komora Pardubického kraje
OREDO
Univerzita Pardubice – Dopravní fakulta Jana Pernera
Město Chrudim

PS 2: Životní prostředí a veřejná prostranství

Magistrát města Hradec Králové – odbor životního prostředí, odbor hlavního architekta, odbor rozvoje města
Magistrát města Pardubic – odbor životního prostředí, odbor hlavního architekta, odbor rozvoje a strategie
Krajský úřad Královéhradeckého kraje – odbor životního prostředí a zemědělství
Krajský úřad Pardubického kraje – odbor životního prostředí a zemědělství
Hradecké služby a.s./Marius Pedersen a.s.
Služby města Pardubic, a. s.
Vodovody a kanalizace Hradec Králové, a. s.
Vodovody a kanalizace Pardubice, a. s.
Povodí Labe, s. p.
Elektrárny Opatovice, a. s.
Město Chrudim
Krajská hospodářská komora Královéhradeckého kraje
Krajská hospodářská komora Pardubického kraje
MAS Pardubického kraje (MAS Bohdanečsko)
MAS Královéhradeckého kraje (MAS Hradecký venkov)

PS 3: Vzdělávání

Magistrát města Hradec Králové – odbor školství a volnočasových aktivit dětí a mládeže, odbor rozvoje města
Magistrát města Pardubic – odbor školství, kultury a sportu, odbor rozvoje a strategie
Krajský úřad Královéhradeckého kraje – odbor školství
Krajský úřad Pardubického kraje – odbor školství
Univerzita Hradec Králové
Univerzita Pardubice

RIS 3 manažer, Královéhradecký kraj
RIS 3 manažer, Pardubický kraj
Město Chrudim
Město Jaroměř
MAS Pardubického kraje (MAS Bohdanečsko)
MAS Královéhradeckého kraje (MAS Hradecký venkov)
MAP ORP Chrudim
MAP ORP Pardubice
MAP ORP Hradec Králové
Česká biskupská konference

PS 4: Vysoké školy a podnikatelé
Univerzita Hradec Králové
Univerzita Pardubice
Centrum transferu technologií a znalostí
Univerzita Karlova – Lékařská fakulta v Hradci Králové
Farmaceutická fakulta v Hradci Králové Univerzity Karlovy
Univerzita obrany, Fakulta vojenského zdravotnictví Hradec Králové
Centrum transferu biomedicínských technologií
TECHNOLOGICKÉ CENTRUM Hradec Králové z. ú.
Pardubický podnikatelský inkubátor, z.ú.
RIS 3 manažer, Královéhradecký kraj
RIS 3 manažer, Pardubický kraj
CzechInvest – regionální kancelář Královéhradeckého kraje
CzechInvest – regionální kancelář Pardubického kraje
Krajská hospodářská komora Královéhradeckého kraje
Krajská hospodářská komora Pardubického kraje
Energeticko-technický inovační klastr, z.s.

PS 5: Horizontální
Zástupci obcí s více jak 4 000 obyvateli v aglomeraci (Hradec Králové, Pardubice, Chrudim, Jaroměř, Přelouč, Týniště nad Orlicí, Slatiňany, Heřmanův Městec)
Zástupci MAS působící v aglomeraci, které mají nejméně 50 % členských obcí na území ITI (MAS Bohdanečsko, MAS Region Kunětické hory, MAS Hradecký venkov)
Zástupce Královéhradeckého kraje
Zástupce Pardubického kraje

PS 6: Kultura a cestovní ruch
Magistrát města Hradec Králové – odbor kultury, sportu a cestovního ruchu, odbor rozvoje města
Magistrát města Pardubic – odbor školství, kultury a sportu, odbor rozvoje a strategie
Krajský úřad Královéhradeckého kraje – odbor kultury, památkové péče a cestovního ruchu
Krajský úřad Pardubického kraje – odbor kultury, sportu a cestovního ruchu
Krajská hospodářská komora Královéhradeckého kraje
Krajská hospodářská komora Pardubického kraje
Muzeum východních Čech v Hradci Králové
Východočeské muzeum v Pardubicích

RIS3 manažer, Královéhradecký kraj
RIS 3 manažer, Pardubický kraj
Destinační společnost Východní Čechy
Pardubicko – Perníkové srdce Čech, z.s.
Destinační management Hradecko
Královéhradecká krajská centrála cestovního ruchu, příspěvková organizace
Národní památkový ústav
Město Chrudim
Město Jaroměř
CzechInvest Pardubického kraje
MAS Pardubického kraje (MAS Bohdanečsko)
MAS Královéhradeckého kraje (MAS Hradecký venkov)
Česká biskupská konference

PS 7: Sociální oblast
Magistrát města Hradec Králové – odbor sociálních věcí a zdravotnictví, odbor rozvoje města
Magistrát města Pardubic – odbor sociálních věcí, odbor rozvoje a strategie
Krajský úřad Královéhradeckého kraje – odbor sociálních věcí
Krajský úřad Pardubického kraje – odbor sociálních věcí
Úřad práce České republiky, krajská pobočka v Hradci Králové
Úřad práce České republiky, krajská pobočka v Pardubicích
Centrum na podporu integrace cizinců, Pardubický kraj
Integrační centrum pro cizince Hradec Králové
Město Chrudim
Město Jaroměř
MAS Pardubického kraje (MAS Bohdanečsko, MAS Region Kunětické hory)
MOST PRO, o. p. s.
Česká biskupská konference
Oblastní charita Pardubice
Česká abilympijská asociace, z. s.

Článek V

Organizace pracovních skupin

5.1 Příslušnou PS organizačně a administrativně vede tematický koordinátor pověřený manažerem ITI.

5.2 Tematický koordinátor disponuje odbornými znalostmi v dané problematice a detailně zná dotčenou část Strategie, je odpovědný za slaďování spolupráce subjektů v území souvisejících s daným tématem, podílí se na vytváření partnerství mezi subjekty v rámci jednotlivých témat řešených ve Strategii, konzultuje s potenciálními žadateli rozsah a obsahové zaměření projektového záměru, aktivně se podílí na vytváření integrovaných řešení a dalších tematických částí Strategie.

Článek VI

Jednací řád

6.1 Způsob jednání a rozhodování PS je upraven Jednacím řádem.

Článek VII

Závěrečná ustanovení

7.1 Statut projednává a schvaluje, včetně jeho případných změn, ŘV A.

7.2 Statut nabývá platnosti a účinnosti dnem schválení ŘV A.

Statut pracovní skupiny horizontální (pro meziobecní spolupráci v aglomeraci)
Strategie území Hradecko-pardubické aglomerace 2021+

Preambule

1. V programovém období 2021–2027 Evropské unie budou dále uplatňovány principy územní dimenze. Územní dimenzí se rozumí zacílení intervencí Evropských strukturálních a investičních fondů 2021–2027 (dále jen „ESIF“) do specifických typů území České republiky v souladu se Strategií regionálního rozvoje ČR 2021+ (dále jen „SRR“) a Územní dimenzí v operačních programech 2021+.

2. Na implementaci územní dimenze a naplňování akčního plánu realizace SRR (schválené vládou ČR, usn. č. 775, dne 4. 11. 2019) se podílí nositelé integrované územní strategie. Ta je nástrojem územního rozvoje umožňujícím koncentrovat prostředky ESIF do metropolitních oblastí a aglomerací s cílem integrovaně vyřešit jejich klíčové problémy a zároveň naplnit požadavky článku 7 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1301/2013, o Evropském fondu pro regionální rozvoj.

Článek I

Vymezení pojmů

1.1 ***Strategie území Hradecko-pardubické aglomerace 2021+*** (dále jen „Strategie“) – dokument vyhodnocující problémy a potenciál vymezeného území a navrhující jeho další rozvoj pomocí konkrétních opatření financovatelných nejen z evropských fondů.

1.2 ***Řídicí výbor aglomerace*** (dále jen „ŘV A“) – je odpovědný nositeli ITI za řádný průběh realizace Strategie. Jedná se o nezávislou platformu bez právní subjektivity, jež napomáhá dlouhodobému rozvoji aglomerace. Jeho úkolem je usměrňovat vývoj a naplňování Strategie a být tak řídicí jednotkou na straně nositele ITI. ŘV A je ustaven na základě principu partnerství, který je doložen zastoupením všech klíčových aktérů, kteří mají vztah k tématům řešeným prostřednictvím integrované strategie ve vymezené aglomeraci.

1.3 ***Manažer ITI*** – je koordinačním a výkonným orgánem ŘV A. Je odpovědný nositeli ITI za každodenní řízení a koordinaci realizace Strategie, za komunikaci s žadateli/příjemci, řídicími orgány (dále jen „ŘO“) programů ESIF a s veřejností, za spolupráci s ŘV A. Vykonává činnosti spojené s administrací integrované strategie a projektů vybraných k realizaci prostřednictvím ISKP21+. Manažer ITI monitoruje průběh realizace projektů a v pravidelných intervalech předává informace z monitorování ŘV A, předkládá ŘV A strategické projekty předložené do výzev nositele k posouzení a vydání „Vyjádření ŘV A o souladu/nesouladu projektu se Strategií území Hradecko-pardubické aglomerace 2021+“.

1.4 ***Nositel ITI*** – výkonem funkce bylo pověřeno město Pardubice, které je odpovědné za zpracování a provádění Strategie, koordinaci aktivit Strategie (příprava, výběr a realizace strategických projektů ve spolupráci s pracovními skupinami a ŘV A) dle finančního plánu v jednotlivých letech tak, jak byly schváleny ŘO v programových rámcích, a to za dodržování principu partnerství, její předložení do ISKP21+, monitorování stavu realizace, a to mj. formou Zpráv o plnění integrované územní

strategie, povinné mid-term a závěrečné evaluace. Plněním povinností nositele ITI bylo pověřeno Oddělení implementace Strategie ITI, Odbor rozvoje a strategie Magistrátu města Pardubic.

1.5 ***Tematický koordinátor*** – vede příslušnou pracovní skupinu Řídicího výboru aglomerace (dále jen „PS"), je zodpovědný za slaďování spolupráce subjektů v území souvisejících s daným tématem, musí disponovat odbornými znalostmi v dané problematice a detailně znát příslušnou část Strategie, podílí se na vytváření partnerství mezi aktéry v rámci jednotlivých témat řešených ve Strategii a může s potenciálními žadateli konzultovat rozsah a obsahové zaměření projektového záměru, organizačně a administrativně vede zasedání věcně příslušné PS.

Článek II

Základní ustanovení

2.1 PS jsou poradními a iniciačními skupinami nositele ITI, jsou zřízeny na základě partnerského přístupu jako odborné platformy, na kterých probíhá tvorba/aktualizace Strategie.

2.2 PS horizontální je zřizována za účelem konstruktivního dialogu mezi nositelem ITI a významnými partnery v území – největšími obcemi, kraji, místními akčními skupinami (dále jen „MAS") a dalšími partnery podílejícími se na definování principů regionálního a lokálního rozvoje v aglomeraci.

Článek III

Předmět činnosti pracovní skupiny horizontální

3.1 Úkolem členů PS je:

a) posuzovat míru dopadu věcného zaměření Strategie na rozvoj celé aglomerace;
b) navzájem se informovat o přípravách strategií a projektů, které by mohly ovlivnit realizaci Strategie, popř. být součástí některého z jejích integrovaných řešení, a posuzovat jejich dopad na rozvoj aglomerace;
c) spolupracovat při tvorbě a sledování naplňování Strategie;
d) doporučovat ŘV A návrhy na změnu Strategie;
e) podílet se v rámci svých možností na propagaci aktivit realizovaných prostřednictvím nástroje ITI.

3.2 Členové PS, popř. náhradníci, pravidelně docházejí na jednání, reprezentují navenek své aktivity a navrhují řešení identifikovaných problémů.

3.3 Plní dle potřeby další úkoly související s realizací Strategie.

Článek IV

Složení pracovní skupiny horizontální

4.1 PS je vytvořena na základě Strategie v souladu s naplňováním principu partnerství.

4.2 Členy PS horizontální jsou:
Zástupci obcí s více jak 4 000 obyvateli v aglomeraci (Hradec Králové, Pardubice, Chrudim, Jaroměř, Přelouč, Týniště nad Orlicí, Slatiňany, Heřmanův Městec)

Zástupci MAS působící v aglomeraci, které mají nejméně 50 % členských obcí na území ITI (MAS Bohdanečsko, MAS Region Kunětické hory, MAS Hradecký venkov)

Zástupce Pardubického kraje

Zástupce Královéhradeckého kraje

Článek V

Organizace pracovní skupiny horizontální

5.1 PS organizačně a administrativně vede manažer ITI nebo jím pověřená osoba.

5.2 Manažer ITI odpovídá za slaďování spolupráce subjektů v území, podílí se na vytváření partnerství mezi subjekty v rámci jednotlivých témat řešených v rámci Strategie.

Článek VI

Jednací řád

6.1 Způsob jednání a rozhodování PS je upraven Jednacím řádem.

Článek VII

Závěrečná ustanovení

7.1 Statut projednává a schvaluje, včetně jeho případných změn, ŘV A.

7.2 Statut nabývá platnosti a účinnosti dnem schválení ŘV A.

Jednací řád pracovních skupin Řídicího výboru aglomerace
Strategie území Hradecko-pardubické aglomerace 2021+

Článek I

Vymezení pojmů

1.1 ***Strategie území Hradecko-pardubické aglomerace 2021+*** (dále jen „Strategie“) – dokument vyhodnocující problémy a potenciál vymezeného území a navrhující jeho další rozvoj pomocí konkrétních opatření financovatelných nejen z evropských fondů.

1.2 ***Řídicí výbor aglomerace*** (dále jen „ŘV A“) – je odpovědný nositeli ITI za řádný průběh realizace Strategie. Jedná se o nezávislou platformu bez právní subjektivity, jež napomáhá dlouhodobému rozvoji aglomerace. Jeho úkolem je usměrňovat vývoj a naplňování Strategie a být tak řídicí jednotkou na straně nositele ITI. ŘV A je ustaven na základě principu partnerství, který je doložen zastoupením všech klíčových aktérů, kteří mají vztah k tématům řešeným prostřednictvím integrované strategie ve vymezené aglomeraci.

1.3 ***Manažer ITI*** – je koordinačním a výkonným orgánem ŘV A. Je odpovědný nositeli ITI za každodenní řízení a koordinaci realizace Strategie, za komunikaci s žadateli/příjemci, řídicími orgány (dále jen „ŘO“) programů ESIF a s veřejností, za spolupráci s ŘV A. Vykonává činnosti spojené s administrací integrované strategie a projektů vybraných k realizaci prostřednictvím ISKP21+. Manažer ITI monitoruje průběh realizace projektů a v pravidelných intervalech předává informace z monitorování ŘV A, předkládá ŘV A strategické projekty předložené do výzev nositele k posouzení a vydání „Vyjádření ŘV A o souladu/nesouladu projektu se Strategií území Hradecko-pardubické aglomerace 2021+“.

1.4 ***Nositel ITI*** – výkonem funkce bylo pověřeno město Pardubice, které je odpovědné za zpracování a provádění Strategie, koordinaci aktivit Strategie (příprava, výběr a realizace strategických projektů ve spolupráci s pracovními skupinami a ŘV A) dle finančního plánu v jednotlivých letech tak, jak byly schváleny ŘO v programových rámcích, a to za dodržování principu partnerství, její předložení do ISKP21+, monitorování stavu realizace, a to mj. formou Zpráv o plnění integrované územní strategie, povinné mid-term a závěrečné evaluace. Plněním povinností nositele ITI bylo pověřeno Oddělení implementace Strategie ITI, Odbor rozvoje a strategie Magistrátu města Pardubic.

1.5 ***Tematický koordinátor*** – vede příslušnou pracovní skupinu Řídicího výboru aglomerace (dále jen „PS“), je zodpovědný za slaďování spolupráce subjektů v území souvisejících s daným tématem, musí disponovat odbornými znalostmi v dané problematice a detailně znát příslušnou část Strategie, podílí se na vytváření partnerství mezi aktéry v rámci jednotlivých témat řešených ve Strategii a může s potenciálními žadateli konzultovat rozsah a obsahové zaměření projektového záměru, organizačně a administrativně vede zasedání věcně příslušné PS.

Článek II

Ustavení a složení pracovních skupin

2.1 PS jsou vytvořeny na základě Strategie v souladu s naplňováním principu partnerství.

2.2 PS jsou zřízeny jako odborné platformy, na kterých jsou projednávány projektové záměry žadatelů hodlajících předložit své strategické projekty. Bez posouzení projektového záměru v rámci odborné diskuze na příslušné PS není možné zařadit záměr jako strategický projekt do programového rámce Strategie a předložit jej k posouzení ŘV A.

2.3 Složení PS vychází z hlavních témat vydefinovaných a řešených ve Strategii. Zastoupené subjekty nominují konkrétní osoby, jako členy PS, společně s jejich náhradníky. V případě, že se řádný člen ani jeho náhradník nemohou jednání zúčastnit, je možné vyslat třetí osobu, která bude danou instituci zastupovat na základě plné moci.

2.4 Jednání PS se mohou účastnit také zástupci nositele ITI, kteří se podílejí na tvorbě Strategie.

2.5 Jednání se mohou při projednávání strategických projektů programového rámce v roli pozorovatele účastnit také zástupci příslušného ŘO.

2.5 PS organizačně a administrativně zabezpečuje tematický koordinátor pověřený manažerem ITI.

Článek III

Předmět činnosti pracovních skupin

3.1 Předmět činnosti PS stanoví jejich Statut.

Článek IV

Pravidla pro svolávání a jednání pracovních skupin

4.1 Jednání PS se konají dle potřeby, obvykle jedenkrát za 3 měsíce. Jednání svolává tematický koordinátor či jím pověřená osoba. Pozvánka je zasílána elektronicky, umožňují-li to okolnosti, alespoň 7 pracovních dnů před samotným jednáním. Součástí pozvánky je den, místo, čas a rámcový program jednání. Podklady pro diskuzi jsou odeslány nejpozději 2 dny před jednáním. Členové PS jsou oprávněni do 3 pracovních dnů před konáním zasedání zaslat tematickému koordinátorovi připomínky k návrhu programu, popř. nového bodu k projednání. V odůvodněných případech je možné svolat jednání PS také online formou. Členové PS jsou povinni potvrdit svoji účast na jednání nejpozději 2 dny před konáním zasedání.

4.2 Jednání PS vede tematický koordinátor nebo jím pověřená osoba. PS je usnášeníschopná, pokud je přítomna alespoň polovina všech jejích členů. Jednání PS se může konat opakovaně, dokud nebude nalezeno optimální řešení a definován soubor projektových záměrů.

4.3 PS rozhoduje konsensem přítomných členů. Není-li možné konsensu dosáhnout, postačí k přijetí rozhodnutí PS souhlas prosté většiny přítomných členů.

4.4 Každý člen PS se musí vyvarovat střetu zájmů. Pokud se rozhodnutí PS přímo týká jeho osobních zájmů či konkrétních zájmů organizace, již zastupuje, zdrží se hlasování v daném bodě. Tato skutečnost je uvedena v zápisu z jednání.

4.5 Zasedání PS jsou neveřejná.

4.6 Jednání se mohou účastnit také zástupci nositele ITI, kteří se podílejí na tvorbě Strategie.

4.7 Tematický koordinátor může k řešení vybrané problematiky přizvat na zasedání další osoby, které nejsou členy dané PS, ale jsou odborníky na vybranou problematiku. Tyto osoby nemají hlasovací právo.

4.8 Při zabezpečení organizace, přípravy a koordinace zpracování podkladů pro jednání PS spolupracuje tematický koordinátor s manažerem ITI či s osobou, kterou k tomu manažer ITI pověří.

4.9 Z jednání PS je pořizován zápis, v němž je vždy obsaženo datum jednání, prezenční listina a přijatá rozhodnutí. Z jednání může tematický koordinátor nebo jím pověřená osoba pro potřeby zpracování zápisu pořizovat zvukový záznam. Zápis je členům PS elektronicky rozeslán nejpozději do 7 dnů ode dne jednání. Pořízení a rozeslání zápisu zajišťuje tematický koordinátor, případně jím pověřená osoba. Nesouhlasí-li člen PS s obsahem zápisu, je oprávněn vznést námitku, a to elektronicky do 2 dnů od odeslání zápisu. V případě, že nejsou žádné námitky, je zápis považován za schválený.

Článek V

Korespondenční hlasování

5.1 Tematický koordinátor může, především v případech neefektivity svolání PS či v dalších případech, kdy to okolnosti dovolí, rozhodnout o použití korespondenčního hlasování

5.2 V případě korespondenčního hlasování hlasují pouze řádní členové PS, z hlasování jsou vyloučeni náhradníci.

5.3 V případě použití korespondenčního hlasování zašle tematický koordinátor elektronickou cestou řádným členům PS e-mail, který bude ke každému bodu, který je předmětem korespondenčního hlasování, obsahovat důvodovou zprávu, návrh usnesení PS a termín, do kdy se mají členové PS na elektronickou adresu tematického koordinátora e-mailem vyjádřit, zdali s navrženým usnesením souhlasí, nesouhlasí nebo se hlasování zdržují.

5.4 Členové PS mají na sdělení svého hlasování minimálně 3 dny od odeslání návrhu.

5.5 Pokud se člen PS nevyjádří ve lhůtě stanovené tematickým koordinátorem, má se za to, že hlasuje pro navržené usnesení.

5.6 Pokud se řádný člen PS nevyjádří ve stanoveném termínu, má se za to, že hlasuje pro navržené usnesení. V případě, že se člen PS ve lhůtě stanovené tematickým koordinátorem nevyjádří a zároveň tematický koordinátor vyhodnotí, že se rozhodnutí přímo týká osobních zájmů daného člena či zájmů organizace, již tato osoba zastupuje, má se v rámci hlasování za to, že se v daném bodě zdržel.

5.7 Tematický koordinátor nejpozději do 5 dnů od ukončení korespondenčního hlasování zašle všem členům PS elektronickou cestou celkový výsledek hlasování včetně informace o počtu hlasujících pro, proti a kolik členů PS se zdrželo.

5.8 Informaci o výsledku hlasování dle odst. 5.7 tematický koordinátor zasílá členům PS, a to včetně náhradníků.

5.9 Nesouhlasí-li člen PS s obsahem zápisu, je oprávněn vznést námitku, a to elektronicky do 2 dnů od odeslání zápisu. V případě, že nejsou žádné námitky, je zápis považován za schválený.

Článek VI

Závěrečná ustanovení

6.1 Jednací řád projednává a schvaluje, včetně jeho případných změn, ŘV A.

6.2 Jednací řád nabývá platnosti a účinnosti dnem schválení ŘV A.

6 SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

AOPK ČR	Agentura ochrany přírody a krajiny ČR
a. s.	akciová společnost
B+R	bike and ride
BČOV	biologická čistička odpadních vod
BPEJ	bonitovaná půdně ekologická jednotka
CDV	Centrum dopravního výzkumu
CEKVO	Centrum pro komplexní využití odpadů
CIRI	Centrum investic, rozvoje a inovací
CLIL	Content and Language Integrated Learning
CLLD	komunitně vedený místní rozvoj
CNG	stlačený zemní plyn
CO	oxid uhelnatý
CO_2	oxid uhličitý
COV	centrum odborného vzdělávání
CPD	Centrální polytechnické dílny
CPPT UK	Centrum pro přenos poznatků a technologií UK
CR	cestovní ruch
CSR	Corporate Social Responsibility
CTBT	Centrum transferu biomedicínských technologií
CTTZ	Centrum transferu technologií a znalostí
CUIP	Charles University Innovations Prague s.r.o.
CZ – NACE	klasifikace ekonomických činností / Nomenclature statistique des activités économiques dans la Communauté européenne
CZT	centralizované zásobování teplem
CZV	celkové způsobilé výdaje
ČD	České dráhy
ČEZ	České energetické závody
ČHMÚ	Český hydrometeorologický ústav
ČOV	čistička odpadních vod
ČR	Česká republika
ČTÚ	Český telekomunikační úřad
ČSN	Československá norma
ČSPHM	čerpací stanice pohonných hmot
ČSÚ	Český statistický úřad
ČÚZK	Český úřad zeměměřický a katastrální
ČVUT	České vysoké učení technické
DDM	Dům dětí a mládeže
DFJP	Dopravní fakulta Jana Pernera

DIOP	dlouhodobá intenzivní ošetřovatelská péče
DM	destinační management
DPMHK	Dopravní podnik města Hradce Králové
DPMP	Dopravní podnik města Pardubic
DS	dětská skupina
EDP	Entrepreneurial discovery process
EIA	posuzování vlivů na životní prostředí
EMAS	Environmentální systém řízení
EO	ekvivalentní obyvatel
EOP	Elektrárna Opatovice nad Labem
EPC	Energetické služby se zárukou / Energy Performance Contracting
ESIF	Evropské strukturální a investiční fondy
ETCS	European Train Control System
EU	Evropská unie
EVL	evropsky významná lokalita
FaF UK	Farmaceutická fakulta v Hradci Králové
FEI	Fakulta elektrotechniky a informatiky
FEL	Fakulta elektrotechnická
FF	Filozofická fakulta
FChT	Fakulta chemicko-technologická
FIM	Fakulta informatiky a managementu
FN HK	Fakultní nemocnice Hradec Králové
FTE	Full time equivalent (Ekvivalent plného pracovního úvazku)
FVE	fotovoltaická elektrárna
GBARD	Government budget appropriations or outlays for research and development, abbreviated
ha	hektar
HDP	hrubý domácí produkt
HEIS VÚV TGM	Hydroekologický informační systém Výzkumného ústavu vodohospodářského T.G. Masaryka
HMMS	hrubá míra migračního salda
HW	hardware
CHKO	chráněná krajinná oblast
CHÚ	chráněné území
IAD	individuální automobilová doprava
IDS	integrovaný dopravní systém
ICT	informační a komunikační technologie / Information and Communication Technologies
IoT	internet věcí / Internet of Things
IPR	Intellectual Property Rights
IPRÚ	Integrovaný plán rozvoje území
IREDO	Integrovaná regionální doprava

IROP	Integrovaný regionální operační program
IRZ	Integrovaný registr znečišťování
IŘ	integrované řešení
IS	informační systém
ISKP21+	Informační systém koncového příjemce 21+
ISP HK	ISP Hradec Králové, a.s.
ITI	integrované územní investice
ITS	inteligentní dopravní systém
IZS	integrovaný záchranný systém
JPO	jednotky požární ochrany
JZD	jednotné zemědělské družstvo
KES	koeficient ekologické stability
KHK	Královéhradecký kraj
KKO	kulturní a kreativní odvětví
KKP	Krajská knihovna v Pardubicích
km	kilometr
KO	komunální odpad
K+R	Kiss and Ride
KÚ	krajský úřad
KVET	kombinovaná výroba elektrické energie a tepla
KZOS	Krajské zdravotnické operační středisko
LDN	Léčebna dlouhodobě nemocných
LF UK	Lékařská fakulta v Hradci Králové
LNP	lůžka následné péče
LPG	zkapalněný ropný plyn
LSS	Low Slow Small
MAP	místní akční plán
MAS	místní akční skupina
MHD	městská hromadná doprava
MMR	Ministerstvo pro místní rozvoj
MMR-ORP	Ministerstvo pro místní rozvoj – Odbor regionální politiky
MO	Ministerstvo obrany
MP INRAP	Metodický pokyn pro využití integrovaných nástrojů a regionálních akčních plánů v programovém období 2021–2027
MPO	Ministerstvo průmyslu a obchodu
MS	monitorovací systém
MS2021+	Monitorovací systém pro programové období 2021–2027
MSP	malé a střední podniky
MŠ	mateřská škola
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí

MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
MÚK	mimoúrovňová křižovatka
MVE	malá vodní elektrárna
NČI2021+	Národní číselník indikátorů 2021+
NKP	Národní kulturní památka
NO_x	oxid dusíku
NPI ČR	Národní pedagogický institut ČR
NPK	Nemocnice Pardubického kraje
NPR	národní přírodní rezervace
NPÚ	Národní památkový ústav
NRBK	nadregionální biokoridor
NSK	Národní stálá konference
NTL	nízkotlaký plynovod
NUTS	Nomenclature of Territorial Units for Statistics (Nomenklatura územních statistických jednotek)
OP	operační program
OPD	Operační program Doprava
OP JAK	Operační program Jan Amos Komenský
o.p.s.	obecně prospěšná společnost
OP PIK	Operační program Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost
OP TAK	Operační program Technologie a aplikace pro konkurenceschopnost
OP TP	Operační program Technická pomoc
OPVVV	Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání
OP ŽP	Operační program Životní prostředí
ORL	Otorhinolaryngologie
OZE	obnovitelné zdroje energie
PAK	Pardubický kraj
PAYT	Pay as You Throw
p. b.	procentní bod
PdF	Pedagogická fakulta
PI	podnikatelský inkubátor
PO	ptačí oblast
POÚ	pověřený obecní úřad
PPS	parita kupní síly
P+G	Park and Go
P+R	Park and Ride
PR	programový rámec
PS	pracovní skupina
PřF	Přírodovědecká fakulta
PřP	přírodní park

P-PINK	Pardubický podnikatelský inkubátor
RAP	Regionální akční plán
ReSAO	Regionální strategie adaptačních opatření
RIS3	Regionální inovační strategie
RKO	Regionální kontaktní organizace
ROP	regionální operační program
RRA PAK	Regionální rozvojová agentura Pardubického kraje
RSK	Regionální stálá konference
ŘO	řídicí orgán
ŘSD ČR	Ředitelství silnic a dálnic České republiky
ŘV A	Řídicí výbor aglomerace
SC	specifický cíl
SEA	Strategic Environmental Assessment (Posuzování vlivu koncepcí na životní prostředí)
SEKM	systém evidence kontaminovaných míst
SKO	směsný komunální odpad
SLDB	Sčítání lidu, domů a bytů
SO_2	oxid siřičitý
SO ORP	správní obvod obce s rozšířenou působností
SOŠ	střední odborná škola
SOU	střední odborné učiliště
SPŠ	střední průmyslová škola
SPŠE	střední průmyslová škola elektrotechnická
SRR	Strategie regionálního rozvoje ČR 2021+
s.r.o.	společnost s ručením omezeným
SŠ	střední škola
SŠŘ	Střední škola řemeslná
STL	středotlaký plynovod
SUMF	Udržitelný rámec městské mobility (Sustainable Urban Mobility Framework)
SUMP	Plán udržitelné městské mobility (Sustainable Urban Mobility Plan)
SVČ	středisko volného času
SVK HK	Studijní a vědecká knihovna v Hradci Králové
SVP	speciální vzdělávací potřeby
SW	software
SZŠ	střední zdravotnická škola
SZT	soustava zásobování teplem
SŽ	Správa železnic
TAČR	Technologická agentura České republiky
TCHK	TECHNOLOGICKÉ CENTRUM Hradec Králové, z.ú.
TEN-T	transevropská dopravní síť
TIC	turistické informační centrum
TO	turistická oblast
TRN	oddělení tuberkulózy a respiračních nemocí

TS	transformační stanice
U3V	Univerzita třetího věku
ÚAP	územně analytické podklady
UHK	Univerzita Hradec Králové
UK	Univerzita Karlova
UO	Univerzita obrany
ÚP	Úřad práce
UPa	Univerzita Pardubice
ÚSES	územní systém ekologické stability
ÚV	úpravna vody
VaV	výzkum a vývoj
VaVaI	výzkum, vývoj a inovace
VČM	Východočeské muzeum v Pardubicích
VHD	veřejná hromadná doprava
VLD	veřejná linková doprava
VO	výzkumná organizace
VOŠ	vyšší odborná škola
VOŠZ	vyšší odborná škola zdravotnická
VPM	volné pracovní místo
VŠ	vysoká škola
VŠPS	výběrové šetření pracovních sil
VTL	vysokotlaký plynovod
VTP	vědeckotechnický park
VYDIS	Východočeský dopravní integrovaný systém
z. s.	zapsaný spolek
ZEVO	zařízení na energetické využití odpadu
ZPF	zemědělský půdní fond
ZPRR	zákon o podpoře regionálního rozvoje
ZSJ	základní sídelní jednotka
ZSS	zákon o sociálních službách
ZŠ	základní škola
z. ú.	zapsaný ústav
ZUŠ	základní umělecká škola
ZZS	zdravotnická záchranná služba

7 SEZNAM GRAFŮ, TABULEK A OBRÁZKŮ

Seznam grafů

Graf 1 Dlouhodobý vývoj počtu obyvatel Hradecko-pardubické aglomerace 13
Graf 2 Vývoj počtu obyvatel v Hradecko-pardubické aglomeraci v letech 2014–2019 14
Graf 3 Vývoj počtu obyvatel v Hradecko-pardubické aglomeraci v letech 2014–2019: srovnání s vyššími územními celky 15
Graf 4 Vývoj počtu obyvatel v Hradecko-pardubické aglomeraci v letech 2014–2019: srovnání měst a venkovských obcí 17
Graf 5 Demografická prognóza vývoje počtu obyvatel město Hradec Králové (vlevo) a SO ORP Hradec Králové (vpravo) do roku 2050 18
Graf 6 Demografická prognóza vývoje počtu obyvatel města Pardubic do roku 2050 19
Graf 7 Přirozený přírůstek a hrubá míra přirozeného přírůstku (v ‰) v letech 2014–2019, srovnání aglomerace s vyššími územními celky 20
Graf 8 Přirozený přírůstek v letech 2014–2019 – srovnání měst a venkovských obcí 20
Graf 9 Vývoj hrubé míry přirozeného přírůstku v letech 2014–2019: srovnání měst a venkovských obcí 21
Graf 10 Míra potratovosti (počet potratů na 1 000 obyvatel) v hradecké i pardubické části aglomerace v letech 2014–2019 23
Graf 11 Saldo migrace a hrubá míra migračního salda (v ‰) v letech 2014–2019: srovnání aglomerace s vyššími územními celky 24
Graf 12 Migrační přírůstek v letech 2014–2019 – srovnání měst a venkovských obcí 25
Graf 13 Vývoj hrubé míry migračního salda v letech 2014–2019 – srovnání měst a venkovských obcí 25
Graf 14 Významné migrační proudy do Hradecko-pardubické aglomerace – suma za období 2014 až 2019 27
Graf 15 Významné migrační proudy z území Hradecko-pardubické aglomerace za období 2014 až 2019 28
Graf 16 Počet sňatků/rozvodů na 1 000 obyvatel v letech 2014–2019 v jednotlivých částech aglomerace 34
Graf 17 Počet sňatků/rozvodů na 1 000 obyvatel v letech 2014–2019: srovnání měst a obcí mimo města 35
Graf 18 Věková struktura obyvatelstva v roce 2019 – srovnání Hradecko-pardubické aglomerace s vyššími územními celky 36
Graf 19 Věková struktura obyvatel – porovnání let 2014 (vlevo) a 2019 (vpravo) 37
Graf 20 Index stáří a průměrný věk obyvatel Hradecko-pardubické aglomerace – vývoj v letech 2014 až 2019. 38
Graf 21 Vývoj indexu stáří v letech 2014 až 2019: srovnání měst a venkovských obcí aglomerace 38
Graf 22 Srovnání zaměstnaných v národním hospodářství dle sektorů v roce 2011 a 2018 (%) 42
Graf 23 Podíl jednotlivých odvětví na celkové zaměstnanosti v Královéhradeckém a Pardubickém kraji (2018) 43
Graf 24 Srovnání průměrné měsíční mzdy – rok 2019 44
Graf 25 Vývoj podílu nezaměstnaných osob v Hradecko-pardubické aglomeraci v letech 2014–2020 46
Graf 26 Vývoj počtu dosažitelných uchazečů o zaměstnání a volných pracovních míst v Hradecko-pardubické aglomeraci v letech 2014–2020 46
Graf 27 Vývoj počtu uchazečů na 1 volné pracovní místo v Hradecko-pardubické aglomeraci v letech 2014–2020 47
Graf 28 Struktura uchazečů o zaměstnání dle délky nezaměstnanosti (březen 2019) 48
Graf 29 Struktura dosažitelných uchazečů o zaměstnání dle věku (duben 2019) 48
Graf 30 Vzdělanostní struktura dosažitelných uchazečů o zaměstnání (duben 2019) 49
Graf 31 Struktura dosažitelných uchazečů o zaměstnání podle zaměstnání (duben 2019) 49

Graf 32 Vývoj HDP na obyvatele v PPS v období 2011–2018, EU 28 = 100 51
Graf 33 Vývoj podílů zpracovatelského průmyslu na hrubé přidané hodnotě v běžných cenách dle odvětví ekonomické činnosti CZ-NACE v období 2011–2018 53
Graf 34 Vývoj počtu živnostníků v Hradecko-pardubické aglomeraci v období 2014–2019 (%) 56
Graf 35 Podíl celkových výdajů na výzkum a vývoj na regionálním HDP (2008–2018) 62
Graf 36 Podíl neinvestičních výdajů na výzkum a vývoj na regionálním HDP (2008–2018) 63
Graf 37 Struktura výdajů na výzkum a vývoj podle hlavních sektorů provádění v roce 2018 (v %) 63
Graf 38 Státní rozpočtové výdaje na výzkum a vývoj podle krajů v roce 2018 (mld. Kč, % podíl na GBARD) 65
Graf 39 Podíl pracujících ve výzkumu a vývoji v krajích v roce 2018 67
Graf 40 Podíl inovujících podniků v období 2004–2018 69
Graf 41 Změna návštěvnosti a počtu přenocování v Hradecko-pardubické aglomeraci v letech 2014–2019 (100 % = rok 2014) 85
Graf 42 Vývoj návštěvnosti v jednotlivých částech Hradecko-pardubické aglomerace v letech 2014–2019 86
Graf 43 Struktura zahraničních návštěvníků v TO Hradecko a TO Pardubicko (rok 2019) 86
Graf 44 Počet konferencí v hromadných ubytovacích zařízeních v jednotlivých krajích (2014–2019) 89
Graf 45 Přehled návštěvnosti v areálu zámku Pardubice za období 2014–2018 95
Graf 46 Přehled návštěvnosti Zámku Hrádek u Nechanic v letech 2014–2018 96
Graf 47 Přehled návštěvnosti kaple Zjevení Páně ve Smiřicích v období 2014–2018 97
Graf 48 Přehled návštěvnosti Muzea betlémů v Třebechovicích pod Orebem v období 2014–2018 97
Graf 49 Přehled návštěvnosti zámku Slatiňany za období 2014–2018 98
Graf 50 Přehled návštěvnosti hradu Kunětická hora v období 2014–2018 99
Graf 51 Přehled návštěvnosti Bílé věže v letech 2015–2018 100
Graf 52 Přehled návštěvnosti Zelené brány v období 2014–2018 100
Graf 53 Přehled návštěvnosti vybraných muzeí Hradecko-pardubické aglomerace v období 2014–2018 105
Graf 54 Přehled návštěvnosti Galerie moderního umění v Hradci Králové, Východočeské galerie v Pardubicích a Galerie města Pardubic 2014–2018 107
Graf 55 Vývoj počtu výpůjček a počtu registrovaných čtenářů (v tis.) za Studijní a vědeckou knihovnu v Hradci Králové (SVK HK) a Krajskou knihovnu v Pardubicích (KKP) v období 2014–2018 110
Graf 56 Přehled návštěvnosti vybraných divadel Hradecko-pardubické aglomerace za období 2014–2018 112
Graf 57 Porovnání vzdělanostní struktury obyvatelstva ve věku 15 a více let v aglomeraci a v ČR (r. 2011) 121
Graf 58 Porovnání vzdělanostní struktury obyvatelstva ve věku 15 a více let v Královéhradeckém, Pardubickém kraji a v ČR v letech 2011 a 2018 122
Graf 59 Kapacita dětských skupin na území Hradecko-pardubické aglomerace (rok 2020) 123
Graf 60 Kapacita a vytíženost mateřských škol zřizovaných obcemi na území Hradecko-pardubické aglomerace v letech 2014–2019 124
Graf 61 Přehled investic mateřských škol z IROP (červen 2020) 126
Graf 62 Počet žáků a vytíženost základních škol na území Hradecko-pardubické aglomerace zřizovaných obcemi v letech 2014–2019 127
Graf 63 Vytíženost základních škol dle typu zřizovatele ve školním roce 2018/2019 129
Graf 64 Přehled investic základních škol z IROP (červen 2020) 129
Graf 65 Střední školy v Hradecko-pardubické aglomeraci dle zřizovatele (k 1. 1. 2020) 131
Graf 66 Kapacita středních škol na území Hradecko-pardubické aglomerace (k 1. 1.2020) 131
Graf 67 Počet žáků a vytíženost středních škol na území Hradecko-pardubické aglomerace v letech 2014–2019 132

Graf 68 Přehled investic středních škol z IROP (k červnu 2020) 134
Graf 69 Počty nadaných a mimořádně nadaných žáků v Královéhradeckém a Pardubickém kraji ve školním roce 2017/2018 a 2018/2019 136
Graf 70 Vývoj počtu zájemců o aktivity v DDM na území Hradecko-pardubické aglomerace (2014–2019) 140
Graf 71 Studenti podle formy studia na vysokých školách Hradecko-pardubické aglomerace (rok 2019) 141
Graf 72 Počty studentů studujících na fakultách VŠ v hradecké části aglomerace (2012–2019) 142
Graf 73 Počty studentů studujících na fakultách VŠ v pardubické části aglomerace (2012–2019) 142
Graf 74 Přehled podílu studentů v prezenčním studiu dle typu studijního programu (srovnání v letech 2014 a 2019) 143
Graf 75 Vývoj počtu tuzemských a zahraničních studentů na vysokých školách na území Hradecko-pardubické aglomerace (2012–2019) 145
Graf 76 Počet dokončených bytů v Hradecko-pardubické aglomeraci za období 1999–2018 151
Graf 77 Srovnání počtu dokončených bytů na 1000 obyvatel ve sledovaných územích za období 1999–2018 . 151
Graf 78 Vývoj počtu trestných činů a indexu kriminality v okresech Hradec Králové a Pardubice za období 2013–2019 156
Graf 79 Srovnání indexu kriminality mezi vybranými územními celky za období 2013–2019 156
Graf 80 Samostatné ordinace lékařů podle okresů ve srovnání s kraji v roce 2018 v přepočtu na 10 000 obyvatel 163
Graf 81 Hustota silniční sítě ve vybraných územních jednotkách v roce 2019 173
Graf 82 Změna počtu nehod, zraněných a usmrcených osob při dopravních nehodách ve vybraných územních jednotkách v roce 2019 oproti roku 2014 179
Graf 83 Hustota dobíjecích a plnicích stanic pro čistou mobilitu ve vybraných územních jednotkách v přepočtu na 1 000 km silnic (k 1. 4. 2020) 185
Graf 84 Počty cestujících a počty mezinárodních pohybů na letišti Pardubice v letech 2013–2019 188
Graf 85 Srovnání cestovních dob z vybraných měst do Hradce Králové při využití různých módů dopravy (stav k 2. 3. 2020) 195
Graf 86 Srovnání cestovních dob z vybraných měst do Pardubic při využití různých módů dopravy (stav k 2. 3. 2020) 195
Graf 87 Přepravené osoby v MHD Hradec Králové a Pardubice v letech 2014–2019 197
Graf 88 Ujeté vozokilometry v MHD Hradec Králové a Pardubice v letech 2014–2019 197
Graf 89 Podíl jednotlivých typů přístupů k internetu v domácnostech ve vybraných územních celcích v roce 2018 201
Graf 90 Emise základních znečišťujících látek do ovzduší na obyvatele podle okresů a krajů v roce 2016 216
Graf 91 Změna v emisích základních znečisťujících látek do ovzduší na obyvatele podle okresů v roce 2016 oproti roku 2013 217
Graf 92 Chráněná území v Hradecko-pardubické aglomeraci dle kategorií (stav k 1. 4. 2020) 223
Graf 93 Rozdíl celkové produkce odpadu a komunálního odpadu ve SO ORP obcí s rozšířenou působnosti na území Hradecko-pardubické aglomerace, Královéhradeckém a Pardubickém kraji mezi roky 2014 a 2018 247

Seznam tabulek

Tabulka 1 Srovnání základních charakteristik vymezení Hradecko-pardubické aglomerace v letech 2014 a 2019 10
Tabulka 2 Hrubá přidaná hodnota v běžných cenách 2018 dle odvětví ekonomické činnosti CZ-NACE 52
Tabulka 3 Míra podnikatelské aktivity v roce 2013 a 2019 53
Tabulka 4 Ekonomické subjekty dle odvětví ekonomické činnosti CZ-NACE (2019) 55
Tabulka 5 Největší zaměstnavatelé se sídlem na území Hradecko-pardubické aglomerace (duben 2019) 58
Tabulka 6 Přehled brownfieldů v území Hradecko-pardubické aglomerace (2020) 60
Tabulka 7 Zastoupení generických znalostních domén (výzkumných specializací) v krajích ČR (2018) 70
Tabulka 8 Zastoupení klíčových oblastí aplikace znalostí (ekonomická specializace) v regionech ČR (2018) 71
Tabulka 9 Seznam národních kulturních památek v rámci Hradecko-pardubické aglomerace k 30. 4. 2020 91
Tabulka 10 Indikativní seznam národních kulturních památek v rámci Hradecko-pardubické aglomerace k 30. 4. 2020 92
Tabulka 11 Přehled základních uměleckých škol v území Hradecko-pardubické aglomerace (rok 2019) 138
Tabulka 12 Přehled domů dětí a mládeže v území Hradecko-pardubické aglomerace (rok 2020) 139
Tabulka 13 Základní údaje o domovním a bytovém fondu dle SLDB 2011 150
Tabulka 14 Srovnání technické vybavenosti bytů dle územních jednotek (SLDB 2011) 154
Tabulka 15 Počet mimořádných událostí se zásahy jednotek požární ochrany (JPO) v roce 2018 157
Tabulka 16 Statistika exekucí za okresy Hradec Králové a Pardubice v roce 2018 158
Tabulka 17 Zdravotnická zařízení podle okresů v roce 2018 159
Tabulka 18 Počet lůžek v nemocnicích v okresech ve srovnání s kraji k 31. 12. 2018 161
Tabulka 19 Zdravotničtí pracovníci podle okresů ve srovnání s kraji v roce 2018 161
Tabulka 20 Samostatné ordinace lékařů podle okresů ve srovnání s kraji v roce 2018 163
Tabulka 21 Sociální služby poskytované na území aglomerace k 31. 5. 2020 165
Tabulka 22 Sociální služby poskytované ve vybraných pobytových zařízeních v okresech (2018) a na území aglomerace (7/2020) 166
Tabulka 23 Neuspokojení žadatelé o poskytnutí sociální služby v zařízeních dle krajů v roce 2018 166
Tabulka 24 Analýza problémů, rozvojových potřeb a potenciálu území – Ekonomika, VaVaI, trh práce a digitalizace 258
Tabulka 25 Analýza problémů, rozvojových potřeb a potenciálu území – Kultura, památky a cestovní ruch 259
Tabulka 26 Analýza problémů, rozvojových potřeb a potenciálu území – Vzdělávání 260
Tabulka 27 Analýza problémů, rozvojových potřeb a potenciálu území – Demografie, bydlení a bezpečnost, zdraví a sociální oblast 262
Tabulka 28 Analýza problémů, rozvojových potřeb a potenciálu území – Doprava 264
Tabulka 29 Analýza problémů, rozvojových potřeb a potenciálu území – Technická infrastruktura 266
Tabulka 30 Analýza problémů, rozvojových potřeb a potenciálu území – Životní prostředí 267
Tabulka 31 Klíčoví stakeholdeři 271
Tabulka 32 Aktivně zapojení stakeholdeři 271
Tabulka 33 Širší společenství významně ovlivněná realizací Strategie ITI 272
Tabulka 34 Přehled strategických dokumentů s vazbou na Strategii území Hradecko-pardubické aglomerace 326
Tabulka 35 Vazba Strategie území Hradecko-pardubické aglomerace na SRR ČR 2021–2027 331
Tabulka 36 Integrované řešení „Doprava“ – Silniční a železniční síť v aglomeraci 334
Tabulka 37 Integrované řešení „Doprava“ – Přestupní uzly a parkovací systémy v aglomeraci 335

Tabulka 38 Integrované řešení „Doprava“ – Labská stezka 337
Tabulka 39 Integrované řešení „Doprava“ – Udržitelná doprava v Hradci Králové 339
Tabulka 40 Integrované řešení „Doprava“ – Udržitelná doprava v Pardubicích 342
Tabulka 41 Integrované řešení v oblasti „Životní prostředí“ – Oběhové hospodářství 346
Tabulka 42 Integrované řešení v oblasti „Životní prostředí“ – Adaptační opatření 348
Tabulka 43 Integrované řešení v oblasti „Životní prostředí“ – Zelenomodré centrum Jaroměře 350
Tabulka 44 Integrované řešení „Podpora nezávislého života znevýhodněných osob v Hradecko-pardubické aglomeraci“ 353
Tabulka 45 Integrované řešení v oblasti „VaVaI a podnikání“ – Spolupráce VO a aplikační sféry 360
Tabulka 46 Integrované řešení v oblasti „VaVaI a podnikání“ – Sdílená infrastruktura a inovace v podnikání .. 363
Tabulka 47 Integrované řešení „Digitalizace veřejné správy“ 366
Tabulka 48 Integrované řešení „Podpora systému vzdělávání a jeho provázanosti s podnikatelskými subjekty a výzkumnými organizacemi v aglomeraci“ 369
Tabulka 49 Integrované řešení „Podpora institucí a infrastruktury pro rozvoj kulturních a kreativních odvětví na území aglomerace“ 380
Tabulka 50 Seznam povinných indikátorů pro sledování a vyhodnocování realizace integrované územní strategie 397
Tabulka 51 Koincidenční matice 412
Tabulka 52 Koincidenční matice – popis vazeb mezi opatřeními Strategie 413
Tabulka 53 Kategorie přijatelnosti rizika 446
Tabulka 54 Registr rizik implementace Strategie území Hradecko-pardubické aglomerace 2021–2027 447

Seznam obrázků

Obrázek 1 Vymezení metropolitních oblastí a aglomerací v roce 2020 8
Obrázek 2 Sídelní struktura a srovnání vymezení Hradecko-pardubické aglomerace 2014 a 2019 9
Obrázek 3 Mapa území Hradecko-pardubické aglomerace 11
Obrázek 4 Index změny počtu obyvatel v obcích Hradecko-pardubické aglomerace za období 2014–2019 16
Obrázek 5 Hrubá míra přirozeného přírůstku (v ‰) v obcích Hradecko-pardubické aglomerace za období 2014–2019 22
Obrázek 6 Hrubá míra migračního salda (v ‰) v obcích Hradecko-pardubické aglomerace za období 2014–2019 26
Obrázek 7 Hlavní migrační proudy v rámci Hradecko-pardubické aglomerace – vystěhovalí do Hradce Králové a Pardubic za období 2014–2019 31
Obrázek 8 Hlavní migrační proudy v rámci Hradecko-pardubické aglomerace – vystěhovalí z Hradce Králové a Pardubic za období 2014–2019 32
Obrázek 9 Index stáří v obcích Hradecko-pardubické aglomerace v roce 2019 39
Obrázek 10 Ekonomická aktivita obyvatel podle krajů v roce 2019 41
Obrázek 11 Podíl nezaměstnaných v obcích Hradecko-pardubické aglomerace (duben 2020) 45
Obrázek 12 Změna počtu registrovaných subjektů v obcích Hradecko-pardubické aglomerace mezi roky 2014–2019 (v %) 54
Obrázek 13 Změna počtu živnostníků v obcích Hradecko-pardubické aglomerace mezi roky 2014–2019 (v %) . 57
Obrázek 14 Celkové výdaje na výzkum a vývoj uskutečněné v podnikatelském sektoru podle okresů ČR v roce 2018 64
Obrázek 15 Pracoviště VaV sektorů provádění v krajích v roce 2018 66
Obrázek 16 Podniky provádějící VaV podle okresů ČR v roce 2018 66
Obrázek 17 Zaměstnanci VaV (FTE) v podnikatelském sektoru podle okresů ČR (2018) 68
Obrázek 18 Vymezení území TO Hradecko 83
Obrázek 19 Vymezení území TO Pardubicko 83
Obrázek 20 Vymezení území TO Chrudimsko-Hlinecko 84
Obrázek 21 Přehled muzeí a galerií v území Hradecko-pardubické aglomerace 102
Obrázek 22 Přehled knihoven v území Hradecko-pardubické aglomerace 111
Obrázek 23 Vytíženost mateřských škol zřizovaných obcemi ve školním roce 2019/2020 125
Obrázek 24 Vytíženost základních škol zřizovaných obcemi ve školním roce 2019/2020 128
Obrázek 25 Počet dokončených bytů v Hradecko-pardubické aglomeraci za období 1999–2018 153
Obrázek 26 Silniční síť na území Hradecko-pardubické aglomerace (stav k 1. 1. 2020) 175
Obrázek 27 Časová dostupnost Hradce Králové a Pardubic po silniční síti v roce 2020 176
Obrázek 28 Stav povrchu silnic II. a III. třídy v okrese Hradec Králové (stav k 31. 12. 2019) 178
Obrázek 29 Dopravní nehodovost na území obcí Hradecko-pardubické aglomerace v letech 2014–2019 181
Obrázek 30 Teplotní mapa dopravních nehod na území Hradecko-pardubické aglomerace v letech 2016–2019 182
Obrázek 31 Letiště, terminály, maximální traťové rychlosti na železnici v Hradecko-pardubické aglomeraci v roce 2018 a nárůst nejvyšších traťových rychlostí oproti roku 2007 186
Obrázek 32 Dopravní nehody cyklistů na území Hradecko-pardubické aglomerace v letech 2016–2019 191
Obrázek 33 Bílá místa vysokorychlostního připojení k internetu dle základních sídelních jednotek na území Hradecko-pardubické aglomerace (stav k 17. 2. 2020) 202
Obrázek 34 Vodárenská soustava východní Čechy a její vazby na aglomeraci 211

Obrázek 35 Kanalizace v obcích Hradecko-pardubické aglomerace v roce 2020 213
Obrázek 36 Pětiletý průměr ročních průměrných koncentrací oxidů dusíku v síti 1x1 km na území Hradecko-pardubické aglomerace (2014–2018) 218
Obrázek 37 Pětiletý průměr ročních průměrných koncentrací benzo[a]pyrenu a částic PM10 v síti 1x1 km na území Hradecko-pardubické aglomerace (2014–2018) 219
Obrázek 38 Koeficient ekologické stability v obcích Hradecko-pardubické aglomerace v roce 2018 221
Obrázek 39 Změna rozlohy lesních pozemků v obcích Hradecko-pardubické aglomerace v roce 2018 oproti roku 2014 227
Obrázek 40 Velikost půdních bloků v území SO ORP Hradec Králové v roce 2017 230
Obrázek 41 Velikost půdních bloků v území SO ORP Pardubice v roce 2017 231
Obrázek 42 Změna rozlohy orné půdy v obcích Hradecko-pardubické aglomerace v roce 2018 oproti roku 2014 232
Obrázek 43 Deficit srážek za období 2015–2019 vzhledem k dlouhodobému průměru 1961–2010 236
Obrázek 44 Podíl srážkového úhrnu na jaře 2020 vzhledem k dlouhodobému průměru 1961–2000 236
Obrázek 45 Odhadované dopady sucha na výnos hlavních plodin v roce 2020 (stav k 11. 6. 2020) 237
Obrázek 46 Záplavová území a protipovodňová ochrana v Hradecko-pardubické aglomeraci (stav k 22. 7. 2019) 239
Obrázek 47 Vymezení prioritních oblastí adaptačních opatření v rámci Hradecko-pardubické aglomerace v roce 2020 241
Obrázek 48 Kontaminovaná místa, staré ekologické zátěže a objekty s nebezpečnými látkami na území Hradecko-pardubické aglomerace v roce 2020 243
Obrázek 49 Hluková mapa Hradecko-pardubické aglomerace v roce 2017 245
Obrázek 50 Vyhodnocení vyváženosti vztahu územních podmínek pro udržitelný rozvoj území v obcích Hradecko-pardubické aglomerace v roce 2016 257
Obrázek 51 Vazba analytické části a strategického rámce 274
Obrázek 52 Struktura strategického rámce Strategie území Hradecko-pardubické aglomerace 275
Obrázek 53 Schéma Strategický cíl 1 Doprava 277
Obrázek 54 Schéma Strategický cíl 2 Životní prostředí a veřejná prostranství 284
Obrázek 55 Schéma Strategický cíl 3 Sociální oblast a zdraví 290
Obrázek 56 Schéma Strategický cíl 4 Podnikání, VaVaI a digitalizace 297
Obrázek 57 Schéma Strategický cíl 5 Vzdělávání 305
Obrázek 58 Schéma Strategický cíl 6 Cestovní ruch, památky a kultura 311
Obrázek 59 Komplexní integrované řešení v oblasti dopravy 344
Obrázek 60 Integrované řešení „Oběhové hospodářství“ 345
Obrázek 61 Integrované řešení „Adaptační opatření“ 348
Obrázek 62 Zelenomodré centrum Jaroměře 350
Obrázek 63 Integrované řešení „Podpora nezávislého života znevýhodněných osob v Hradecko-pardubické aglomeraci“ 353
Obrázek 64 Komplexní integrované řešení „VaVaI a podnikání“ 365
Obrázek 65 Integrované řešení „Podpora systému vzdělávání a jeho provázanosti s podnikatelskými subjekty a výzkumnými organizacemi v aglomeraci“ 369
Obrázek 66 Integrované řešení „Podpora institucí a infrastruktury pro rozvoj kulturních a kreativních odvětví na území aglomerace“ 380
Obrázek 67 Implementační struktura ITI 392
Obrázek 68 Realizace integrované územní strategie 394